

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_228595

UNIVERSAL
LIBRARY

از

مآثر الامورا

تأليف

نواب مصمص الدوله شاه نواز خان

بتصحيح

جناب مولوي مرزا اشرف علي

دام افاضته

مدرس مدرسه عاليه كلكته

از طرف ايشياتك سوسائتي بنگاله

در مطبع اردو كلويد

واقع

كلكته

حايه طبع پوشيد

سنة ۱۳۰۹ هجري

فہرست مضامین مآثر الامرا جلد سوم

صفحہ				اذکار
۱	فرحت خان مہتر سکائی
۳		فتح خان پسر ملک عنبر حبشی
۱۰	فدائی خان میر ظریف
۱۲		فدائی خان میرزا ہدایت اللہ
۱۸		فاضل خان آغا افضل اصفہانی
۲۱	فیروز خان خواجہ سرا
۲۲	..	:	..	فتح جنگ خان روہیہ
۲۶		فاخر خان پسر باقر خان نجم ثانی
۲۸	فیض اللہ خان
۳۰		فتح جنگ خان میانہ حسین خان نام
۳۲	فاضل خان شیخ مخدوم صدر
۳۳				فدائی خان محمد صالح و مفدر خان محمد جمال الدین
۳۴	فاضل خان برہان الدین
۳۸	فضائل خان میر ہادی
۴۰				فتح اللہ خان بہادر عالمگیر شاہی محمد صادق نام

صفحات					اذکار
۴۸	قرا بهادر خان
۵۰	قاسم محمد خان نیشاپوری
۵۲	قتلق قدم خان قراول
۵۳	قمر خان
۵۴	قبا خان کنگ
۵۶	قطب الدین خان
۵۹	قاسم علی خان
۶۱	قریش سلطان کاشغری
۶۲	قاسم خان میر بحر
۶۶	قطب الدین خان شیخ خوبی
۶۹	قایم خان اندجانی
۷۴	قایم خان میر ابوالقاسم نمکین
۷۸	قاسم خان پسر میر مراد جوینی
۸۲	قباچاق خان امان بیگ شقاول
۸۵	قزلباش خان افشار
۸۸	قزاق خان باقی بیگ اوزبک
۸۹	قاضی محمد اسلام
۹۲	قایم خان تورانی
۹۵	قاسم خان محمد قاسم زبیر قاسم خان میر بحر

اذکار

صفحات

۹۹	قباد خان میر آخور
۱۰۲	قطب الدین خان خویشگی
۱۰۹	قوام الدین خان اصفهانی
۱۱۵	قلعه دار خان مرحوم
۱۲۰	قلیچ خان خواجه عابد
۱۲۳	قاسم خان کرمانی
۱۲۶	قطب الدین خان خویشگی عرف بایزین
۱۳۰	قطب الملک هید عبدالله خان حسن علی
۱۴۰	قادر دان خان بهادر شیخ نور الله
۱۴۱	قطب الدرله محمد انور خان بهادر
۱۴۴	کمال خان کهر
۱۴۸	کاکر علی خان
۱۴۹	کدور جگت سنگهه
۱۵۰	کشن سنگهه (اتهور)
۱۵۲	کاکر خان عرف خانجهان کاکر
۱۵۳	کار طلب خان
۱۵۵	کنج علی خان عبد الله بیگ
۱۵۶	کیرت سنگهه
۱۵۹	کامکار خان

صفحات					اذکار
۱۶۱		لشکر خان محمد حسین
۱۶۳			لشکر خان ابو الحسن مشہدی
۱۶۸			لشکر خان عرف جان نثار خان
۱۷۱	لطف اللہ خان
۱۷۷	لطف اللہ خان مارق
۱۷۹	مصاحب بیگ
۱۸۲		ملا پیر محمد خان شروانی
۱۸۶	میر شاہ ابو المعالی
۱۹۲	محمد سلطان مہرزا
۱۹۹	مہدی قاسم خان
۲۰۲		محمد قاسم خان بدخشی
۲۰۴		محمد قلی خان توقبائی
۲۰۴		محمد قلی خان برلاس
۲۰۷	مجنون خان قاقشال
۲۱۱			میر محمد خان مشہور بہ خان کلان
۲۱۶			میر الدین احمد خان فرنخودی
۲۱۷		مہر علی خان سلدوز
۲۱۸	میرزا میرک رضوی
۲۱۹	محمد مراد خان

صفحات	انکار
۲۲۱	مظفر خان تربتی خواجہ مظفر علی نام
۲۲۷	میر معز الملک اکبری
۲۳۱	میر علی اکبر موسوی
۲۳۲	میرزا شرف حسین احراری
۲۳۸	محب علی خان
۲۴۶	معصوم خان فرنخودی
۲۴۹	میر گیسوی خراسانی
۲۵۲	مخدوم الملک علاء عبد اللہ انصاری
۲۵۷	میرزادہ علی خان
۲۵۸	میرزا فولاد برلاس
۲۶۴	میرزا سلیمان حاکم بدخشان
۲۷۷	محب علی خان رشتاسی
۲۸۵	میر شریف آملی
۲۹۰	میر مرتضیٰ سبزواری
۲۹۲	معصوم خان کابلی
۲۹۶	میرزا مظفر حسین مغربی
۳۰۲	میرزا جانی بیگ ازغون حاکم تہذہ
۳۱۴	میرزا یوسف خان رضوی
۳۲۱	مادہ و سنگہہ کچھواہہ

صفحات				انکار
۳۲۳	• میر حسام الدین بدخشانی
۳۲۴	• مخصوص خان چغتای
۳۲۶	• معصوم بهکری - نامی تخلص
۳۲۹	• میرزا شاه رخ ..
۳۳۵	• میر خلیل الله یزدی
۳۴۲	• محمد قلی ترکمان
۳۴۴	• بہتر خان انیس نام
۳۴۵	• میرزا غازی بیگ
۳۴۸	• میران صدر جهان بهانی
۳۵۱	• میرزا چین قلیج
۳۵۴	• میرزا فریدون خان برلاس
۳۵۵	• محدثم خان شیخ قاسم فتحپوری
۳۵۵	• میرزا عالی بیگ اکبر شاہی
۳۵۸	• میر جمال الدین انجو
۳۶۰	• میرزا راجہ بہادر سنگھ
۳۶۱	• میر فضل الله بخاری
۳۶۵	• معظم خان شیخ باہزید
۳۶۶	• محمد تقی سیم ساز مخاطب بہ شاہ قلی خان
۳۶۹	• ملا محمد تہتہ

صفحات					انکار
۳۷۲	محمد خان نيازي
۳۷۶	مظفر خان مير عبد الرزاق معموري
۳۷۹	مقرب خان شيخ حسن معروف به حسو
۳۸۲	مرتضى خان حسام الدين انجو
۳۸۴	مصطفى بيگ تركمان خان
۳۸۵	مهابت خان خازان سپه سالار
۳۰۹	مختار خان هبزواري
۴۱۳	مير محمد امين مير جمله شهبستاني
۴۱۹	محمداار خان پسر محمداار خان چركس
۴۲۱	مرشد قلبي خان تركمان معروف به مروت خان
۴۲۸	مخلص خان
۴۳۱	معتمد خان محمد شريف
۴۳۴	ميرزا رستم صفوي
۴۴۱	موسى خان صدر
۴۴۲	مبارز خان روهيله
۴۴۵	مهيس داس راتهور
۴۴۷	مير سيد جلال صدر
۵۹۰	محمد زمان طهراني
۶۰۴	مانهو سنگهه هادا

صفحات						اذکار
۴۵۶	• میرزا دالی
۴۶۰	• مکرمت خان
۴۶۲			• کیفیت باده شاهجهان آباد
۴۷۷	• میرزا حسن صفوی
۴۷۹	• مرتضی خان سید نظام
۴۸۲			• معتقد خان میرزا مکی
۴۸۵	• میرزا عیسی توخان
۴۸۸				• محمد علی خان محمد علی بیگ
۴۹۰			• نعل خان پسر زین خان کوه
۴۹۲	• پیر شمس
۴۹۳			• مرشد قلبی خان خراسانی
۵۰۰	• ملافت خان
۵۰۳				• معمر خان میر ابو الفضل معموری
۵۰۹	• مکذ سنگه
۵۱۰				• معتمد خان محمد صالح خوافی
۵۱۱	• مدرک خان فیضی
۵۱۳	• میرزا ابو سعید
۵۱۶	• محمد خان خوافی
۵۱۸	• ملا محمد تهنس

صفحات	اذکار
۵۲۰	مالو جی و پرسوجی
۵۲۴	ملا علاء الملک تونی مخاطب بہ فاضل خان ...
	میر محمد سعید میر جملہ مخاطب بہ اعظم خان
۵۳۰	خانخانان سپہ سالار
۵۵۵	میرزا نوذر صفوی
۵۵۷	میرزا ابو المعالی
۵۶۰	محمد صالح ترخان
۵۶۲	ملا احمد نایبہ
۵۶۶	مخاص خان قاضی نظاما کرہردوی
۵۶۸	میرزا راجہ جیسنگہہ کچھواہہ
۵۷۷	محمد قلبی خان نو مہام
۵۸۱	میرزا سلطان صفوی
۵۸۳	میرزا مکرم خان صفوی
۵۸۶	میرزا خان منوچہر
۵۹۰	مہابنت خان میرزا لہر امپ
۵۹۵	مبارز خان میرکل
۵۹۷	مرتضیٰ خان سید شاہ محمد
۵۹۹	مہاراجہ جسونت سنگہہ راتھور
۶۰۴	میر سید محمد حشامی قنوجی

مذہبات

انکار

۶۱۱	ملفوظات خان میر ابراہیم حسین
۶۱۳	محمد امین خان میر محمد امین
۶۲۰	مختار خان میر شمس الدین
۶۲۳	مغل خان عرب شیخ
۶۲۵	محمد عالی خان خانسامان
۶۲۷	مہابت خان حیدر آبادی
۶۳۳	موسوی خان میرزا معز
۶۳۶	محمد بدیع سلطان
۶۳۷	مصطفیٰ خان کاشی
۶۴۱	مخلص خان
۶۴۴	مرتضیٰ خان سید مبارک خان
۶۴۶	محدث خان میر ابراہیم
۶۵۰	مطلب خان میرزا مطلب
۶۵۳	میرزا صفوی خان علی نقی
۶۵۴	منور خان شیخ میراں
۶۵۵	مختار خان قمر الدین
۶۶۲	میر احمد خان
۶۶۶	محمد اسلام خان
۶۶۷	منعم خان خانخاندان بہادر شاہی

مفحات انکار

۶۷۷ میروزا محمد هاشم

۶۸۲ محمد مراد خان

۶۹۲ میروزا شاهنواز خان مغوی

۶۹۵ مکرم خان میر اسحاق

۷۰۱ میرویس غازی

۷۰۶ محمد یار خان

۷۱۱ میر جملة خانخانان

۷۱۳ مرحمت خان بهادر غضنفر جنگ ^۲

۷۱۵ مرحوم میروزر محمد کاظم خان مغفور

۷۲۹ مبارز خان عمار الملک ^۲

۷۳۶ معز الدوله حیدر قلی خان ^۲

۷۵۱ مؤتمن الملک جعفر خان

۷۵۵ مهراجه اجیت سنگهه راتهور

۷۶۰ میر احمد خان ثانی

۷۶۵ معز الدوله حامد خان بهادر ملایت جنگ

۷۶۹ محمد غیاث خان بهادر

۷۷۱ محمد خان بنگش ^۲

۷۷۴ مؤتمن الدوله اسحاق خان ^۲

۷۷۶ متهور خان بهادر خویشگی رحمت خان نام

صفحات	افکار
۷۹۳	۴ محترم خان بهادر میر محمد خان
۷۹۶	۴ مقرب خان
۸۰۱	۴ مبارز الملک سر بلند خان بهادر زلایر جنگ
۸۰۷	۴ مجدد الدوله عبدالاحد خان
۸۰۹	ندیم خان عرب نام
۸۱۱	نور قلیچ پسر التون قلیچ خان
۸۱۲	نقیم خان میر غیاث الدین علی
۸۱۷	نور الدین قلی
۸۱۸	نظر بهادر خوبشگی
۸۲۱	نجات خان میرزا شجاع
۸۲۸	نوازش خان میرزا عبد الکافی
۸۳۰	نامدار خان
۸۳۳	ناصر خان محمد امان
۸۳۵	نصیر الدوله لالیت جنگ
۸۳۷	نظام الملک آصف جاہ ذرا
۸۴۸	۴ نظام الدولہ بہادر ناصر جنگ شہین رحمہ اللہ تعالیٰ
۸۶۳	نجیب الدولہ شیخ علی خان بہادر
۸۶۵	نجیب الدولہ نجیب خان
۸۶۸	نظام الملک نظام الدولہ آصف جاہ

مخاض

اذکار

۸۷۵	...	نواب آصفجاء غفران پناه المتخاص به آصف
		بیان آنکه درلند آباد در چه وقت و بچه نهج بتصرف
۹۱۱	اسلامیان آمده بود
۹۲۸	وزیر جمیل
۹۲۹	وزیر خان هرردی
۹۳۲	وزیر خان مقیم نام
۹۳۳	وزیر خان حکیم علیم الدین
۹۳۶	وزیر خان محمد طاهر خراسانی
۹۴۰	هاشم خان
۹۴۱	هادی داد خان
۹۴۳	هوشدار خان میر هوشدار
۹۴۶	هزبر خان خلف آه دردی خان
۹۴۶	همت خان میر عیسی
۹۴۹	...	همد خان محمد حسن و سپهدار خان محمد محسن
۹۵۲	یوسف محمد خان کولکش
۹۵۴	یوسف خان کشمیری
۹۵۷	یوسف خان ولد حسین خان تکریم
۹۵۸	یاقوب خان بدخشی
۹۵۸	یاقوت خان حبشی

صفحات

اذکار

۹۶۳	یوسف محمد خان تاشکندی
۹۶۸	یکه تاز خان عبد الله بیگ
۹۷۱	یلنگتوش خان بهادر
۹۷۳	خاتمه
۹۸۰	تاریخ طبع مآثر الامرا

۲۰۶ - ۱

مهرست ما مهائی مردمان و قبائل و اقوام و مواضع قلعات و ارباب (مقدم)

آغاز جلد میوم

* حرف الفاء *

(۲)

* فرحت خان *

مهر سکاٹی نام از مردم خامه خیل جنت آشیانی بود
در جنگ میرزا کامران چون امرای نفاق سرشمت شیوه تزدیر
بکار ^(۳) بار پیوستند و بیک بابای کولالی از عقب آمده شهسیر
بر جنت آشیانی انداخت اگرچه خطا کرد اما فرحت خان
خود را رسانیده بیک حمله او را گریزانید - و در ^(۴) اراذیکه
جنت آشیانی از لاهور باراد جنگ سکندر سور بجانب سهرند
فهمت نمود او بشقداری لاهور سرفراز گردید - چون شاه
ابوالمعالی بدان صوبه تعیین شد او را بے حکم تغیر داده کهان خود
را بران کار مقرر ساخت - پس از آنکه شاهزاده محمد اکبر
بدین صوبه رخصت یافت خان مذکور خود را بخدمت
ولی نعمت زاده رسانیده مورد تحسین گشت - و در ایام سلطنت

(۲) نسخه [ب] پانزده امیر (۳) نسخه [ب] کولانی (۴) نسخه [ب]

عروش آشیانی با نطاع دارمی قصبه کوراه عزت اندرخت - و حین معارفت سلطانی از دیار شرقی ضیافت او منظور نظر والا گردیده خانه او را بعز قدوم فیض لزوم رشک گلستان ساخت - و در جنگ محمد حسین میرزا که متصل احمدآباد رو داده مصدر نیکوخدمتی گردید - چون میرزا دستگیر شده آب برای خوردن طلبید فرحت خان از کمال دلسوختگی هر دو دست بر سر میرزا زد و گفت که در کدام آئین دراست که بچنین نادولت خواهی آب داده شود - پادشاه بر اعتراض فرموده آب خاصه طلبیده بخورد میرزا داد - و در سال نوزدهم با جمع بتسخیر قلعه رهناس (که قلعه ایست در انضباط و استحکام بی نظیر - دیه چند بر فراز آن آبادان و چشمه های شیرین فرادان - آنقدر آذوقه بهم رسد که بمحافظان آنجا کفایت نماید) نامزد شد - و چون بمحاصره پرداخت روزی چند گذشته بود که فرمان پادشاهی بنام مظفر خان (که درین مهم بذابو غرور شکنی او تعیینات فرحت خان شده بود) مشتمل بر تنبیه افغانان فتنه جو (که در صوبه بهار هنگامه آرائی داشتند) سایه مکرمت گسترند - و در جنگ مظفر خان با افغانه آن دیار فرحت خان سردارمی جرانگار داشت - و چون کجپتی راجه بحوالی قصبه آره (۳) که

(۲) نسخه [۱] نامزد شده (۳) نسخه [ب] کهنی (۴) نسخه [ب]

در جاگیر او بود) غبار شورش برداشت از ستیز را مناسب ندانسته شیوه تحصن گزید - فرهنگ خان پسر او باستماع خیر محصورئی پدر بآهنگ کمک متوجه شد - در عرصه گاه نبرد شمشیر بازان چابکدست اسب او را می کردند - او پیاده داد مردانگی داده پا بسرحد عدم گذاشت - فرحت خان ازین واقعه دلگداز آگاه گردیده محبت پدری در خاطرش جوش زد - از قلعه برآمده برسم ^(۲) یکنجهتجان جان خود را در باخت - و این واقعه در سال بست و یکم جلوس مطابق سنه (۹۸۴) نهمصد و هشتاد و چهار هجری رو داد *

* فتح خان *

پسر ملک عنبر حبشی مشهور است - در زندگی پدر بمردانگی و شجاعت و جود و سخاوت اشتهار یافت - بعد فوتش صاحب رتق و فتق خاندان نظام شاهیه گشته اختیاری بمراضی نظام شاه ثانی گذاشت - او ناچار باغرا و تحریک مردم غدیره بکار برده فتح خان را مقید ساخته بجغیر فرستاد - ^(۳) گریزند بدستیاری زن چوریگر بسوهان زنجیر پا بر آورده پدایمردئی همت برآمد - و با فوج خود پیوسته سمت احمدنگر شتافت - نظام شاه لشکر تعیین کرد - اتفاقاً در جنگ زخم خورده اسیر گشت - و در دولت آباد محبوس گردید - نظام شاه

پس از چند مدتی دریافت که مقرب خان غلام ترک (که میر شمشیر و سر لشکر بجای او شده بود) و حمید خان حبشی وکیل السلطنة هر دو از عهده سرانجام مهم چنانچه باید بر نمی آید فتح خان را بدستور سابق وکیل و سپهسالار نمود -
گویند درین مرتبه فتح خان بواسطت همشیره خود که مادر نظام شاه بود رهائی یافته بوضع سپاهیان می گذرانید - بعد فوت حمید خان مدار مهمات بوی باز گردید *

(۲)

بالجمله او از احوال پیشین انتباه برگرفته بتدریست حبشیان عنبری پرداخت - و با خود یازده یار گردانید - و چون دریافت که دستکاری از قید اضطراری بود (هرگاه خاطر آن غدار فراهم شود باز محبوس خواهد ساخت) پیشدستی نموده در (۱۰۴۱) هزار و چهل و یک خلد دماغ بنظام شاه شهرت داده بدستور (که پدرش را نظر بند میداشت) مقید گردانید - و اول روز بیست و پنج امرای معتبر قدیمی را از هم گذرانید - و بعملی حضرت عرض داشت نمود - که چون نظام شاه از کوتاه بینی و بدسگالی مخالفت ملازمان می درزید او را مقید ساختم - در جواب فرمان رفت - که اگر این گفتار فرغی از راستی دارد جهان را از وجود لیسود او پاک گردانند - فتح خان او را خفیه نموده آذانه افداخت که باجل طبیعی در گذشت - و حسین نام

(۳)

بسر ده سالهٔ او را جانشین ساخت - چون بار دیگر از حقیقت حال انبیا نمود اعلیٰ حضرت اذیال و نفایس جواهر و مرصع آلات نظام شاه را طالب فرمود - او با وصف انقیاد و اطاعت در فرستادن پیشکش تعلق ورزید - لهذا در سال پنجم از برهانپور وزیر خان بتسخیر دولت آباد رخصت یافت - فتح خان بر سبیل استعمال عبدالرسول بسر کلان خود را با جواهر و فیل (که قیمت مجموع هشت لک روپیه می شد) برسم پیشکش روانه نمود - جعفر خان او را استقبال نموده به ملازمت آورد - و بدان جهت از سخت و غضب پادشاهی محفوظ ماند - و چون فتح خان در همان مهمات حکومت بی شریک و سهم استقلال بهم رسانید عادل شاه بیجاپوری خواست که او را از میان برداشته دولت آباد را متصرف شود - فرهاد خان را با لشکر سنگین تعیین کرد - فتح خان بمهابت خان ناظم دکن نوشت که وصیت پدرم اینست - که خاکروبی درگاه سلاطین تیموریه بهتر است از دولت عظیمهٔ بیجاپور - پیش از وصول عادل شاهیه خود را برسانند - چنانچه در احوال مهابت خان مفصل بتحریر آمده - که بعد رسیدن خان مزبور از برهانپور فتح خان (که قول و فعلش شایان اعتماد نبود) بلا به گری سران بیجاپور از جا زفته محصور گشت - و چون آنرقه را باسراف صرف می نمود در کمتر زمانهٔ بعجز گردیده بعهود و پیمان

قلعه تسلیم کرد - و با نظام الماک طفل مع توابع آن در دمان^(۲)
 (که یکصد و چهل و پنج سال حکومت آن دیار بآنها تعلق
 داشت) همراه مهابت خان زاهی شد - خان مزبور بے حجت
 ظاهر نقض عهد کرده در ظفرنگر فتح خان را محبوس ساخت -
 و اسباب و اشیای او را بضبط در آردن - و حسب الحکم اسلام خان
 (که از صوبه داری گجرات تغیر شده بود) ببرهانپور آمده آن
 خان و مان بر باد داده‌ها را بحضور رسانید - نظام الملک در گوالیار
 محبوس شد - و فتح خان مورد نوازش گردید - هنوز تجویز
 منصب عمده در میان بود شاید بنا بر زخمی (که بر سوش
 رسیده خلاء در دماغ پیدا شده) اداهای نامناسب بعمل آورده
 از نظر افتاد - اما اموالش مسترد فرموده در لک درپیه
 سالیانه مقرر گردید - در لاهور منزوی گشته مدتی بفرغت و
 آسودگی بسر می برد - تا باجل طبیعی^(۳) در گذشت - گویند با
 مردم عرب بسیار محشور بود - و زرها میدان - برادرش چنگیز
 بیش از در سال دوم بملازمت رسیده بمنصب در هزار
 و پانصدی هزار سوار و خطاب منصور خان چهره کامیابی
 افرورخت - و از خویشان و اقربای او اکثری بمذاصب مناسب
 سواراژی یافتند - چون ملک عنبر نوکری پادشاهی اختیار
 نکرده برآسه درینجا مذکور نشد - لیکن از آنجا که از ابطال

(۲) در [بعضی نسخه] قلعه را (۳) نسخه [ب] طبعی •

رجال و خوبان روزگار بود ضمناً مجمل از احوالش ناگزیر خامه
وقائع طراز است *

اد غلام بیجاپوری سم با چند حبشی مردانۀ شجاع در
جرگۀ ملازمان نظام شاهیه آمده بجوهر شجاعت و کاردانی
امتیازے بهم رسانید - چون (۳) ملکہ چاند سلطان در سنہ
(۱۰۰۹) ہزار و نہ بتیغ کین بعضہ دکنیان کوتاہ اندیش
مقتول گردید - و قلعہ احمدنگر جبراً و قہراً بتصرف عرش آشیانی
در آمد - و بہادر نظام شاہ دستگیر گشتہ محبوس قلعہ
گوالیار گشت (در احوال سلطنت نظام شاهیه) کہ از وقت
برہان شاہ خلل پذیرفتہ بود (ضعف تمام راہ یافت - کہے
از امرای صاحب داعیہ دران دولتخانہ نماند - ملک عنبر
و راجو میان دکنی عام استقلال افراشتند - از سرحد بلنگ
تا چہار کورہی احمدنگر و ہشت کورہی دولت آباد بتصرف
نخستین در آمد - و شمالی دولت آباد تا سرحد گجرات و
جنوبی تا شش کورہی احمدنگر دومین بضبط خون آردن -
و بمرقتضی نظام شاہ ثانی ولد شاہ علی قلعہ اوسہ و چند دیہہ
جہت اخراجات را گذاشتند - و چون ہر یکہ ازین دو سردار
میخواستہ (۴) ملکہ دیگرے انتزاع نمایند پیوستہ در میان یکدیگر
ناثرہ جدال و قتال ملتہم بود - در سال (۱۰۱۰) ہزار و دہم

در حوالی ناندیر میان ملک عذیر و میرزا ایرج پسر خانخانان (۲)
 عبدالرحیم جنگی صعب اتفاق افتاد - ملک عذیر را زخمی از معرکه
 برداشته بردند - خانخانان (که از عزمهای او واقف بود) فرجه
 دیده طرح آشتی افکند - ملک عذیر نیز مغنم پنداشته ملاقات
 نمود - و عهد و پیمان یکجبهتی موکد گردانید - چون اکثر غلبه
 جانب راجو می بود درینولا ملک عذیر باعانت خانخانان او را
 منهزم گردانیده مرتضی نظام شاه را با اختیار خود آردن در جنیر
 نگاهداشت - و پس ازان فوجی بر سر راجو تعیین کرده دستگیر
 ساخت - و ملک او را نیز برگرفت - و چون در هذوسدان
 هنگامی چند از فرودکش کردن شاهزاده سلطان سلیم و ارتحال
 عرش آشیانی و بغی درزیدن سلطان خسرو باندک فاصله از هم
 برپا شد - ملک عذیر بخاطر آسوده در اعداد مواد شوکت و استیلا
 مساعی فراوان بکار برد و سپاه بسیار فراهم آردن - و بیشتر
 محالات پادشاهی را نیز متصرف گردید - خانخانان باقتضای
 وقت بخودداری می گذرانید - چون سلطنت جنت مکانی
 استقلال بهم رسانید مکرر افواج قاهره تعیین گشت - ملک
 عذیر (که غالب و گاهی مغلوب بود) تقابل را از دست
 نمیداد - پس ازان (که شاهزاده ولی عهد شاهجهان در مرتبه
 دستوری دکن یافت - و جمیع دنیا ازان آن مملکت سر بزدگی
 و عقیدت در رتبه انقیاد و فرمانبرداری گذاشتند) ملک عذیر

نیز محال متغلبه را مع شیء زاید بتصرف دکلامی پادشاهی گذاشته تا آخر بر جاوه اطاعت ثابت و راسخ بود - همیشه با عادل شاهیه و قطب شاهیه بتنازع ملکی اشتغال داشته مکرر علم برتری و چیرگی بر افراسخت - و برسم نعلبندی زرها میگرفت - در سنه (۱۰۳۵) هزار و سی و پنج هجری در هشتاد سالگی باجل طبیعی درگذشت - و در روضه دولت آباد مابین درگاه شاه منتجب الدین زربخش و شاه راجوی قتال مدفون گشت - گنبد عالی و محفوظه دارد - با این همه انقلابات تا حال دیده در انعام بحال است - که صرف (دغن چراغ مزارش زر انجاست - در فنون سپاهگری و سرداری و قواعد درست اذیشی و کارگذاری یگانه و یکتا بود - راه و روش قزاقی را) که باصطلاح دکن برگی گوی نامند) خوب فرا گرفته خیره سران و ارباشان آن ملک را از قرار واقع سر حساب نگاه می داشتند - و در رفاه رعایا و آبادی ملک جدی فراران می نمود - و با این همه فساد و هنگامه (که پیوسته با فوج مغل و لشکر دکن زن و خورد داشته) موضع کهرگی پنج کردهی دولت آباد را (که الحال به خجسته بنیان ارنک آباد موسوم است) باحداث تالاب و طرح باغ و عمارات عالیه معموره عظیم ساختند - گویند در اشاعت خیرات و مبرات و بهط عدالت و دانرسی ملبوفان

دسته قوی داشت - و بشعار تقوی و صلاح کما ینبغي قیام
می نمود - شاعری در مدح او گفته *
* بیت *

* در خدمت رسول خدا یک بلال بود *

* بعد از هزار سال ملک عنبر آمده *

فدائی خان

میر ظریف از ملازمان خدمت گذار اعلیٰ حضرت بود - چون
سفری در آنجا کرد و ثانی را توجه بفراهم آوردن اسبان بیشتر بود مشارالیه
را بهمراهی ایلیچی ایران بابتیاع اسبان عراقی رخصت فرمود -
و چون اسبی (که پسند طبع مشکل پسند افتد) نیاردن بتلافی
آن التماس نمود که اگر بصوب بر عرب و مضافات روم دستوری
یابد اسبان سوارچی خاصه خریدده خود را ازین خجالت بر آرد -
لاجرم نامه دوستی و ولا با کمر مرصع گران بها بقیصر مصحوب
او ارسال یافت - که اگر احیاناً او را رجوعی بسطان روم افتد
بدین دست آویز کارسازی خود نماید - در سال دهم از بغداد
لاهری براه دریا بحجاز شدافت - و پس از ادراک زیارت
حرمین شریفین بمصر رفت - و ازانجا بموصل آمد - و سلطان
مراد خان را (که متوجه تسخیر بغداد بود) دید - سلطان
باعزاز نامه گرفته بتوکی زبان پرسید که سبب طعی این
مسافت در و درواز چیهست - مومی الیه بعد اظهار سبب کمر

(۲) نسخه [ب] لاری (۳) در [بعضی نسخه] نامه را گرفته *

مرصع بنظر در آورد - سلطان خوشوقت شده گفت - درین وقت رسیدن ایلیچی و کمر مرصع از پادشاه عظیم الشان شکون فتح و فیروززی ست - روز دیگر میر ظریف هزار پارچه از جانب خود پیشکش کرد - سلطان از سلاح هندوستان پرسید - او سپر قیمتی همراه داشت - گفت تیر و تفنگ ازین نمی گذرد - قیصر تعجب نموده تیرے بقوت تمام بر سپر زد که از میان نگذشت - ده هزار قروش که بیست هزار روبیه باشد بار داده گفت که بعد از مهم بغداد (خصمت خواهم کرد - بالفعل بموصل رفته بخیرید اشیای مطوبه پردازد - ^(۲) پس ازان) که سلطان مراد جبراً و قهراً قلعه بغداد را از دست قزلباش انتزاع نموده بموصل برگشت) میر ظریف را (خصمت داده جواب نامه مصحوب ارسال آقا با یک اسب عربی خوش رفتار با زین مرصع الماس و عبائی مرادبد دوز طرح روم بطریق ارمغان ارسال داشت - میر ظریف باتفاق ایلیچی مذکور از بصره سوار جهاز شده به تهره فرود آمد •

و چون سال سیزدهم بلاهور رسید جریده بجانب کشمیر (که مطرح الویة پادشاهی بود) ^(۳) راهی گشته باسلام آستان خلافت چهره بر افروخت - و پندجاه و دو اسب (که دران دیار ابتیاع نموده) با دو اسب (که سله دار پادشاه از عمدهای

(دم بار تکلیف کرده بود) از نظر پادشاهی گذرانید
 و به نیکو بندگی مورد گوناگون تحسین و آفرین شده بمنصب
 هزاری دو صد سوار و خطاب فدائی خان سرافرازی یافت -
 و بخدمت آخته بیگی از تغیر تربیت خان اختصام گرفت -
 و در همین ایام بحکومت لاهری بندر تعیین گشت - و هنوز^(۲)
 بارلین پایت دولتم برآمده بود که زمانه بی مهر شوالیه ناکامی
 بکامش فروریخت - سال چهاردهم آغاز سال (۱۰۵۱) هزار و
 پنجاه و یک پیمانہ زندگانش پر شد *

* فدائی خان *

میرزا هدایت الله چهار برادر بودند که هر یک بزر قابلیت
 و نیروی بودلی در زمان دولت جهانگیری صاحب ثروت^(۳)
 و مکنت گردیده بدرجہ اعتبار برآمد - نخستین میرزا
 محمد تقی که در سر آغاز جلوس جنت مکانی به مرافقت
 مہابت خان بمہم انا امر سنگه تعیین گشت - چون سرش
 آگندہ نخوت و یددار بود و زبانش آشنا بدشنام (که اشاع
 ذمائم است) با اهل رساله بدسلوکیها سرکرد - آنها یکتائی
 گردیده در مقام پور مانندل سر دیوان گشتند - درم میرزا
 عنایت الله که بکاردانی و معامله فہمی مشہور وقت بود
 و در فن سیاق بی نظیر - بدیوانی سلطان پوریز فائز گشته

(۲) نعتہ [ب] لاهی بندر (۳) نعتہ [ج] از زمان دولت عالمگیری.

کارها را بضبط و ربط تمام سرانجام داد و دستگاه شوکت^(۲) و علو شان بهم رسانید - اما از سخت گیریها عالم را از خود آزرده ساخت - و از استغنا مزاجی سر بکس فرود نمی آورد - آخر کار ازان رتبه و خدمت افتاد^(۳) - گویند چون وقت موعودش در رسید بخدمت سلطان رفته عفو تقصیر خود و سفارش اولاد نمود - چون بخانه آمد جان بسپرد - سیومین میرزا روح الله جوانی نمایان خوش صورت در چوگان بازی گوی مسابقت میربود - و در فن صید و شکار سر آمد میر شکاران توان گفت - در خدمت جنم مکانی طرفه قرب و منزلت داشت - از غریب اتفاقات آنکه هنگامی (که قلعه ماندو مهبط الوبه جهانگیری گردید) او را با فوجی جرار بمالش مفسدان اطراف و جوانب تعین فرمود - چون بجیت پور رسید راجه آنجا پذیره گشته بیرون شهر زیر درخته فرود آورد - و سامان ضیافتی طلبید - ناگاه مارت سیاه از حوالی آن درخت پیدا شد - از زبان میرزا بر آمد که مار مار - یکی از همراهان پنداشت که بقدر راجه امر می نماید - زخمی بر راجه رساند - راجه از مشاهده این حالت چستی و چالاکي کرده بیک زخم میرزا را بیکه و خیازه ساخت^(۴) - لشکر بی سردار رو بفرار

(۲) نسخه [ج] سرانجام داده (۳) نسخه - [ب] رتبه خدمت .

(۴) نسخه [ب ج] یکدو خیازه

نهان - راجه اموال و اشیای او را متصرف گشته خود را
 بکوهستان کشید - و پست^(۲)ر ملکش نیز بی سپر و عساکر پادشاهی
 گشته مالش بهزرا یافت - چهارمین میرزا هدایت الله است
 که خردتر از همه بود - در بدایت حال میر بحر نواره شد -
 و بوکالت مهابت خان مشهور گشته بدوام حضور و حاضر باشی
 شایسته عواطف خسروانی شد - و در پیشگاه خلافت قرب و
 منزلت بهم رسانید *

چون مهابت خان در مقام تربیت او بود در کمتر فرصتی
 درجه پیمای امارت گردید - ایکن در شورش مهابت خان
 باقتضای نمک خواری و فداریت در سرافشانی و جان نثاری
 نقصیر نکرد - بیانش آنکه (چون کنار آب بهت مخیم
 جهانگیری گردید - و امرا از غفلت و خامکاری با همگی اردر
 از پل گذشته جز دولتخانه پادشاهی آن طرف آب نماند)^(۳)
 مهابت خان که در انتهاز قابو بود از شورش طایبی بے محابا
 دولتخانه را فرد گرفت - فدائی خان از فتنه پردازمی زمانه
 آگهی یافته (چون پل را آتش زده بودند) فدائیانه خود را
 محاذی دولتخانه بر آب زد - لخت^(۴) از همراهانش بپوچ خیز
 فدا رفتند - و برخی از معاذات پایان ریه افتاده نیم جان^(۴)
 بساحل سلامت بردند - خود با هفت سوار بر آمده

(۳) نسخه (ج) پیشتر (۳) نسخه (ج) این طرف (۴) نسخه (ج) نیم جان •

تلاشهای مردانه نمود - چهار کس از رفاقتش بکار آمدند -
 دید کارت پیش نمیرود - و بسبب هجوم مخالف
 نمی تواند بخدمت جنّت مکانی (سید) - چون پارچه سنگی
 (که بدیوار آهنی خورده بر گردن) بهمان چستی و
 چالاکي عذاب گردانیده از آب گذشت - (روز دوم) که امرا
 باتفاق نور جهان بیگم بارادۀ دفع آن شور افزا خود را بآب زده
 بحملهای راجپوتیۀ او پیش نبرده پستر نشستند (فدائی خان
 از روی حمیت و غیرت با جمعی یک تیر انداز پایان تر از آب
 گذشته فوج مقابل را برداشت - و بخانۀ سلطان شهویار
 (که بارشاه همانجا بود) خود را رسانید - چون درون سرا پرده
 ازدحام سوار و پیاده بود بر سر دروازه ایستاده بتیر اندازی
 پرداخت - چنانچه نزدیک تخت پادشاهی تیرش میرسید -
 مخلص خان پیش روی جنّت مکانی ایستاده خود را سپر تیر
 قضا ساخت - تا آنکه فدائی خان زمانۀ دراز تردها نموده
 عطاء الله خویش را با دو سه ^(۲) مذبذار روشناس بکشتن دان
 و نتوانست پادشاه پیوست - بروهتاس شتافته اهل و عیال
 خود را برگرفته بکرجهاک ^(۳) بند (که متصل کوه کانگره است)
 رخت عافینت کشید - و چون بزربخش جنوهه زمیندار پرگنۀ
 مذکور ربط اخلاص داشت متعلقان را درانجا گذاشته جریده

راه هندوستان سر کرد *

و چون در سال بیست و درم مکرم خان حاکم بنگاله سفینه سوار
 بآب فرود رفت فدائی خان بایالت آن دیار سرفرازی یافت -
 و مقرر شد که پنج لک روپیه بوسم پیشکش پادشاهی و پنج
 لک روپیه نذر بیگم مجموع ده لک روپیه بخزانة عامرة داخل
 سازد - و ازان وقت پیشکش حکام بنگاله معمول گردید - و
 پس از جلوس فردوس آشدیانی بمنصب چهار هزار ری سه هزار
 سوار سر برافراخت - و در سال پنجم بمرحمت علم و نقاره
 نوازش یافت - و در همین سال به تیولدارئی جونپور کامیاب
 عزت گردید - و بهتر بفرجدارئی گورکھ پور مامور گشت -
 چون عبدالله خان صوبه دار بهار باستیصال برتاب ^(۲) اچینیه همت
 برگماشت فدائی خان از روی کاربزه‌ویی بے آنکه بار حکم رسد
 بکومک شتافت - و در تصخیر بهوجپور که حاکم نشین آن سر
 زمین است بسعی و تلاش شریک و سهیم گردید - گویند سپاه
 درهت بود - اغانه نوکر داشت - و از نخوت و استغنا (که لازمه
 طینت این برادران بود) خالی نبود - گویند چون از بنگاله
 تغیر شده بحضور رسید عالم نالشی شد - که از آنها زر خطیر
 بحق و ناحق در دنبال داشت - چون استغائه بدرگاه پادشاهی
 نمودن متصدیان پیغام کردند - که بدارالعدالة رجوع شده

جواب گوید - او جمدهر بدست گرفته گفت جواب آنها بر
 نوک ابن جمدهر است - و آمدن من آنجا خیال است محال -
 زهار در خاطر نیارند - ^(۲) چون بعرض رسید اعلیٰ حضرت اغماض
 نظر فرموده زیاده بر سابق الطاف افزود - ^(۳) سال سیزدهم چون
 ظریف بخطاب فدائی خان سر بلند گردید او بخطاب جان نثار
 خان سرفرازی یافت - ^(۴) سال چهاردهم در فیل از اقطاع خود
 بحضور فرستاد - و چون دران سال ظریف فدائی خان فوت شد
 او بخطاب قدیم خود سر افتخار بر افراخت - ^(۵) سال پانزدهم
 از جاگیر آمده ملازمت نمود - و در همین سال با دارا شکوه
 (که با احتمال آمدن دالیمی ایران بر قندهار بکابل تعیین
 شده بود) شتافت - و پس از مراجعت رخصت بجایگزین خود
 گورکهور یافت - ^(۶) سال نوزدهم باز آمده ملازمت نمود - و چون
 بعد فوت راجه جگن سنگه بمشرد قلی در باب متصرف
 شدن تلع تارا گدهه ایمائے شده بود فدائی خان نیز بایلغار

(۲) نسخه [ج] نیارید (۳) نسخه [ج] آخر الامر باجل طبیعی درگذشت -
 تاریخ فوتش بنظر نیامده - در عمل صالح (که مشتمل بر صوادریه دولت
 فردوس آشیانیست) تا سال دوازدهم جایجا ذکرش ثبت گردید - در سال سیزدهم
 (که میر ظریف بخطاب فدائی خان نامی گشت) نوشده که هدایت الله پیش از
 خطاب جانباز خان باین خطاب مخاطب بود - و در سال چهاردهم (چون میر ظریف
 مذکور درگذشت) بقلم داده که هدایت الله بخطاب قدیم خود فدائی خان
 ناموری انداخت * (۴) نسخه [ج] جانباز خار

برای انصرام این کار تعیین گردید - اگرچه مرشد قلی پیش از رسیدن فدائی خان قلعه مزبور را بتصرف آورده بود بعد از رسیدن فدائی خان بار حواله نمود - و پس از رسیدن عروضا شمس فدائی خان بحضور قلعه به بهادر کنبو حواله شد -
 از بعد چندده در همین سال رخت هستی بر بست *

* فاضل خان *

آقا افضل اصفهانی از ولایت بدیار هند وارد گردید - و با شیخ فرید مرتضی خان مربوط گشت - شیخ بقدر دانش و فهمید او بر قدر و منزلتش افزود - و لک رپیبه سالیانه او مقرر نمود - بله شیخ (که دریای همک و کرم و منبع قدر شناسی بود) با کثرت لک رپیبه و هشتاد هزار رپیبه هالیانه داد - چنانچه بامیر بیگ برادر فاضل خان مذکور هشتاد هزار رپیبه میداد - چون نظم صوبه پنجاب از پیشگاه جنت مکانی بشیخ تفویض یافت نیابند صوبه داری لاهور (۲)
 یاقا افضل ارزانی داشت - مشارالیه از کارشناسی و معامله فهمی بامور نظامت می پرداخت - پس از فوت شیخ آن صوبه در قبول اعتماد الدوله قرار گرفت - او نیز نیابند را بدستور سابق بعهد مومی الیه وا گذاشته پیش از پیش بر (۳)
 اعتبارش افزود - و بعد از بدیوانی شاهزاده سلطان پردیز

چهره افتخار افروخت - و پستر از بازگاه خلافت و جهانبانی
 بمنصب مناسب و خطاب فاضل خانى سرعزت درافراخت -
 و هنگامی (که سلطان پرویز باثالیقی مهابت خان بتعاقب
 شاهزاده ولي عهد تعیین گشت) بخشىگري و واقعه نویسى آن
 عسکر بمشارالیه نامزد گردید - و در سال بیستم بمنصب
 هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار و عطای اسمی و فیل
 کامیاب مباحات شد - و بدیوانی دکن نامور گشت - و از
 زمانه سازی باخانجهان لودی صاحب صوبه آنجا خیلے محشور^(۲)
 و مخلوط شده در مشورتهاى مالی و ملكی شریک و سهم
 گردید - چون جنگ مکانی سفر آخرت برگزید اعلیٰ حضرت^(۳)
 (که دران هنگام در جنیر دکن اقامت داشت) جان نثار
 خان را با فرمان بحالی صوبه دارى دکن بخانجهان فرستاده^(۴)
 اظهار بآمدن خود ازان راه سرکرد - فاضل خان (که برادرش
 نوکر سلطان شهریار بود) راى خانجهان را دزدیده گفت که
 امرای حضور دار بخش را بر تخت نشانده اند - و شهریار
 در لاهور کوس سلطنت می نوازد - رز بسه سپاه را میدهد
 بیشتر نوئیان عظام بصاحبقران ثانی متوهم (که مبادا بعد
 جلوس بتلافی پردازد) شما صاحب الوس و جمعیت و خلافت

(۲) نسخه [ب] صاحب قرانی - (۳) نسخه [ب] برگزیده - (۴) نسخه

لشکر پادشاهی اید - همراه هرکه بر سریر فرمانروائی هندوستان
 برآمد نوکر او هستید - معیناً فردوس آشیانی حقوق چندین
 ساله خدمت شما را کآن لم یکن انکاشته دیروز که مهابت خان
 بآن کوه کوه جرایم بخدمت ایشان پیوست فوراً خطاب
 سه سه سالاری شما را تغییر کرده بوی بخشیدند - این حرف بر خاطر
 افغان (بارچود دانش و سنجیده مزاجی) خورده جان نثار خان
 را بے آنکه جواب فرمان بقلم آرد رخصت نمود - اعلیٰ حضرت
 راه برهانپور موقوف نموده از راه گجرات باگروه رخصت
 فرمود - بعد از استقلال سلطنت و تنفیذ احکام و تسلیق مهام
 بتقدیم اہم بر مهم فرمان طلب حضور بنام خانجہان و فاضل
 خان صدر یافت - فاضل خان از گذر ہندیہ نوبدا جدا شدہ
 بیشتر راہی گشت - دران ایام افواج پادشاهی بر سر ججہار
 سنگہ بندیلہ تعیین شدہ بود - و اعای حضرت نیز تا قلعہ گوالیار
 بطریق سیر ارخامی عنان فرمود - چون خان مذکور بہ ندر
 رسید حسب الحکم او را محبوس نموده کارخانجات او ہم
 بضبط در آمدہ چندے در قید شدید گذرانید - دران
 زمان (کہ خانجہان ہم باریاب حضور بود) استخلاص او
 بشش لک روپیہ بالمقطع قرار یافت - اکثر امرا بقدر حال
 اعانتہ کردند - خانجہان نیز یک لک روپیہ داد - مدتی معاتب

مانده و از منصب و عزت افتاده بود - پس ازان بتبدولدارى
بروده صوبه گجرات سرفرازي يافت - در سال نهم هنگام
معاودت اعلى حضرت از دولت آباد بدار الخلافه فرمان طلب
بنام مشارالیه پيرويء صدور يافت - او از صوبه گجرات بر
جناح استعجال روانه شده در خطه برهانپور شرف تقبيل
آستان خلافت در يافت - او را مجدداً مورد تفضل خسرانى
ساخته بخطاب اعتمان خان و ديوانى دکن مفتخر و مباحي
گردانيد - و در سال پانزدهم بديوانى بنگاله و سرکار شاهزاده
محمد شجاع ناظم آنجا امتياز پذيرفت - و همان جا در سال
بيست و يك باجل موعود در گذشت - هزار و پانصدمى ششصد
سوار منصب داشت - پسرش ميرزا داراب صاحب هوش
شده بود - و همواره بخدمت پادشاهى اشتغال داشت *

* فيروز خان خواجه سرا *

از معتمدان جنم مكاني بود - پس از خرامش آن
پادشاه بدار آخرت چون آصف خان ابوالحسن بلاقي پسر
خسر را بسطانت برداشته با شهريار جنگ نمود - و شهريار
هواس باخته بدار السلطنه در آمده درون محل سرا خزيد)
او باشاره خان مذبور درون محلات شتافته او را بتلاش بر آورده
بآصف خان سپرد - و سال اول جلوس فردوس آئينى بملازمت
پرداخته بمنصب در هزارى پانصد سوار که از سابق داشت

سرفرازی پذیرفت - سال چهارم باضافه سه صد سوار کامیاب
گشت - سال هشتم از اصل و اضافه بمنصب دو هزار سوار
چهارم عزت برافروخت - سال دوازدهم از اصل و اضافه بمنصب
دو هزار و پانصدی هزار و دو بیست سوار نامیده بخت
نورآکین گردانید - و سال سیزدهم باضافه پانصدی سرورشته
بلند پایگی بدست آورد - سال هژدهم در جشن صحت بیگم
صاحبه صبیله کلان پادشاه (که بذایر رسیدن شعله شمع بدامان
اطراف بدن سوخته چندے بر بستر بیماری افتاده بود) از
اصل و اضافه بمنصب سه هزار و پانصد سوار درجه
اعتلا پیمود - سال بیست و یکم هژدهم رمضان مطابق سنه (۱۰۵۷)
هزار و پنجاه و هفت هجری آن جهانی شد - نظارت مشکری
پادشاهی بار متعلق بود - و اعتماد و خصوصیت در خدمت
اعلی حضرت داشت - باغ بنا نهاد او در کنار دریای بهت
بخوبی و آراستگی مشهور است *

• فتم جنگ خان رو هیله •

یدرش زکریا خان برادر عثمان خان رو هیله است - که از
مدتها در کسکیان دکن انتظام داشت - و با کم منصبی قوم اعزاز
و اعتبار خویش در دلهای می نگاشت - در عشره ثانیة فرمانروایی
فردوس آشیانی بفرجدار می خاندیس سر سروری افراخت - و
دوران امر باهدات ضوابط پسندیده و نگاهداشت جمعیت رو هیله

زیاده از ضابطه نام خود بر صفحه درزگار درشن داشم - در
سال سی ام باجل طبیعی درگذشت - هزارمی هشت صد سوار
منصب داشم - زکریا خان نیز بشجاعت و پردای از ناموران
وقت بود - فتح خان از پدر و عم درگذرانیده بدستیاری جهد
و پایمردمی سعی در عهد اعلی حضرت هم منصب عم خود
گشت - و در سال بیست و ششم بخدمت فوجداری تونداپور
مضاف خاندیس (که دهنه بالاگوات اسم) تعیین شد - و
پس ازان بفوجداری چوربه از توابع صوبه مذکور سرافرازی
یافت - و بمنصب هزارمی هشت صد سوار درجه اعتبار پیدمود -
گویند مشارالیه بسیار خوش رضع و باوجود منصب قلیل
دستگاه امرائی می چید - و ساز و سامان توزک زیاده از قدر
خود بکار می برد - و مرد گشاد پیشانی بود - و دسمت داد و دهش
می گشود - هرچند خالی از فراست و دانائی نبود اما ملامت
و تواضع را بجائے رسانید که اگر پیاپی (جوع او می افتاد
بخانه اش رفته آنقدر تملق و چاپلوسی میکرد که بدیگران حیرت
می افزود - در قبیله پردری بی نظیر و در تمن داری مشهور
بود - بار متونمت برادر و برادر زادهای جوان (که هر یک
بمردمی و مردانگی گوی سبقت می بود) بر درش همت
می کشید - و در جناب پاشاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر
ناظم دکن مراتب عقیدت و نیکو پرستاری بقدم میزسانید -

در یساقی (که قلعه بدر و کلیان مسخر از لیبای دولت شد)
شاهزاده او را با اتفاق میر ملک حسین کوکه بر سر نیلنگه
تعیین نمود - آنرا سر سواری بجبر و قهر بدست آورد -
و هنگامی (که شاهزاده بقصد انتزاع سلطنت عزیزمت هذدوستان
تصمیم فرمود) هشارالیه با برادران و خویشان کمر جانفشانی
بناطق همت بسته ملتزم رکاب نصرت انتساب گردید -
و پس از عبور از برهانپور بخطاب خان ناموری اندرخت -
و بعد از محاربه مهراجه جسونت بخطاب فتح جنگ خان
و مرحمت علم و نقاره و منصب در هزار و پانصدی در هزار^(۳)
و پانصد سوار سرافزازی یافت - و درین معارک و مهالک
(که با مدعیان سلطنت اتفاق افتاد) با برادران مصدر
ترددات شایان گشت - و پس از جنگ که بحیره بهمراهی
معظم خان خانخانان در تعائب شجاع متعین شد - و بهر اولی
آن سپهسالار کارهای دست بسته و دستبوره‌های شایسته
نمود - و در آخر سال جلوس خانخانان از اکبرنگر بجانب
سولی (که چهارده کرده جهانگیرنگر واقع است) شدافت -
و زمره از دلادران پیش منصور را با مردم نامی در کشتیها
نشانده آنطرف آب که مورچال مخالف بود روانه نمود -
برخی فرود آمده بودند که جنگ در پیوست - و چند کوسه

جنگی از نواره اعادی هجوم آورده بر روی آب آتش پیگار افروخت - بسیاری دست بکار نابرده برگشتند - برادرش حیات مخاطب بزبردست خان (که با جمعی از رفقای خود در کشتی بود) بسیاری را قتل و جریح ساخت - و یک زخم تفنگ و در زخم تیر برداشته جنگ کزان از کوسها اعادی را بر آورد - ^(۲) شهباز و شریف برادران خان مومی الیه و رستم و رسول برادرزادها با جمعی از اقربا و نابینانش در کشتی دیگر بودند - هنوز بالتمام فرود نیامده بودند که اعدا بمدافعه پرداختند - شهباز از صدمه فیل از هم گذشت - و رستم و رسول با جمعی در آدیخته جان در باختند - و دیگران بجراحت از تلاش باز مانده دستگیر گشتند - و پس ازان (که خانخانان مخلص خان را بفوجداری اکبرنگر مقرر نمود) او را با بزبردست خان همراه خان مذکور گذاشت - بعد انصوام مهم شجاع از هنگامه بحضور آمد - چون دل ده تعیناتی دکن بود کومکی آن دیار گردید - در یماق بیجاپور بهمراهی میرزا راجه جی سنگه بهمداری جندو طرح چپ چهره افروز جلالت بود - چون به حوالی بیجاپور پیوست شروزه خان مهدری و سیدی مسعود بولایت پادشاهی درآمده غبار شورش برانگیختند - اتفاقاً دران هنگام اسکندر مخاطب بصلابت خان برادر خان مذکور بعزم

(۲) نسخه [۱ - ب] برآورده •

لشکر راجه در چار گروهی پریفته فرود آمده بود - شرزه خان
 با شش هزار سوار بر سر او ریخت - مومی الیه را حفظ ناموس
 سپاه گری روی برتافتن ازان گروه تجویز نکرد - با چهل سوار
 تابین خویش بهریازی رتبه سرافرازی اندوخت - ^(۲) هویک از
 برادرانش با پیروزی و مهابت ظاهری و دلیری ، دلادری
 یکتا بوده - ^(۳) پرگنه جامیزه خاندیس در جاگیر داشت - و مقدمی
 اکثر دیهات آنجا گرفته موضع پے پری را (که هشت گروهی
 فرداپور سر راه برهانپور است) وطن قرار داده در آبادی
 کوشید - ^(۴) اولادش دران مکان استقرار دارند - تا آخر عهد
 عالمگیری بهر ش تاج خان زنده بود - وقارے داشت - و پس
 از امتیاز برخاست - از بے رشیدی قریب ده سال است که
 آن موضع از جاگیر آنها برآمده - مگر بعنوان زمینداری دخلی
 دارند - خویش او الہداد خان در قصبہ منکلور شاه بدرالدین
 سکونت ورزیده دروازه حویلی را بسیار بعظمت ساختند - اولادش
 درانجا است *

فاخر خان

پسر باقر خان نجم ثانی ست - سال سیوم جلوس
 فردوس آشیانی در آرانے (که دکن مضرب خیم سلطانی

(۲) نسخه [ج] یافت - (۳) نسخه [ج] جامنیاہ (۴) نسخه [ب - ج]

بود (باپردانه مرصع و قدرے جواهر پیشکش پدر خود (که
 بحکومت اوزبک می پرداخت) آمده به آستانبوس سده
 سنیہ فائز گشت - و بد منصب درخور مورد نوازش گردید - و
 پس از فوت پدر باضافہ سربلند گردیده بپایہ دو ہزاری
 ہزار سوار مرتقی شدہ - چندے بذابر تقصیرے بے منصب و
 جاگیر بود - سال بیست و یکم بد بحالی منصب سابق و خطاب
 خانی و میرتوزکی از تغیر نوازش خان سر بر افراخت -
 و بذابر صدور بعضے امور غیر مرضی چندے دیگر از
 کورنش محروم ماند - سال بیست و ہفتم حسب التماس
 سلطان دارا شکوہ باز بیافتن منصب قدیم آب رفتہ بجزو
 آرد - سال بیست و نہم باضافہ بانصدی سرمایہ شانکامی
 اندرخت - در جنگ سموکر سردار میسرہ دارا شکوہ بود -
 عرصہ پیدہای دادی گریز شدہ جانب لہور رفت - پس از
 رونق افزا شدن (ایات عالمگیری در نواح اکبرآباد خان مزبور
 احراز ملازمت نمود - و از منصب معزول شدہ بتقرر وظیفہ
 در دار الخلافہ نشست - و تا سال بیست و سیوم جلوس
 بقید حیات بود - پس ازان بوقت موعود بدار بقا خروامش
 نمود - پور از افتخار نام تا سال سیام شہجہانی ہفصدی
 (۲)

(۲) نسخہ [۱] چون ار عرصہ پیدہای - (۳) نسخہ [ب] مذکور (۴) نسخہ

[ب] ہفصدی .

صد و بیست سوار منصب داشت - و پس از آن (که اوزنگ سلطنت بجلوس عالمگیر پادشاه زمین پذیرفت سال پنجم بخطاب مغاخر خان نامور گشت - و سال نهم بمنصب هزارعی چهار صد و پنجاه سوار سرفرازی یافته - با آسد خان نسبت خویشی داشت *

* فیض الله خان *

پسر زاهد خان کوه است - هنگام وفات پدر ده ساله بود اعلیٰ حضرت از روی پایه شناسی و قدردانی او را بمنصب هزارعی چهار صد سوار سرفراز فرمود - اگرچه بظاهر جداهش هوزی خانم متعهد تربیت او بود اما حقیقۀ به مراعات خاطر نواب بیگم صاحب عاطفک خسروی تکفل احوالش می نمود - در سال بیست و چهارم بخطاب خانی جبهۀ ناموری افروخت - و باضافهای متواتر بمنصب در هزارعی هزار سوار کامیاب عزت گردید - و در سال بیست و هشتم ازدواج او با دختر امیرالامرا اتفاق افتاد - پادشاه از راه بنده پوری و کوم گمتری به جملة الماکمی سعد الله خان فرمود که سهره لائی^(۲) بر سرش بزند - و در سال سی و یکم از تغیر سربلند خان آخته بیگی گشت - پس از هزیمت دارا شکوه به تلثم عتبه عالمگیری استسعاد یافته باضافه هزارعی پانصد سوار پایۀ عزت

برافراخت - و در همین ایام از تغییر نوازش خان بخدمت
 قراول بیگي ممتاز گشت - و بافزونی پانصدی پانصد سوار مشمول
 مراسم خسروانی شد - و در سال هفتم بمنصب چهار هزار
 در هزار سوار لوی اعتبار افراشت - و در سال نهم استعفاي
 منصب نموده گوشه انزوا برگزید - پس ازان بتازگی جبهه
 ارادت ببدگی درگاه والا نور آگین ساخته بخدمت قوش بیگي
 امتیاز یافت - و در سال سیزدهم بفوجداری سنبل^(۲) مراد آباد
 اختصاص گرفت - و مدتها بدان کار می پرداخت - و هر سال
 بحضور می آمد و گرانبار نوازش خسروانی گشته باجارت
 پادشاهی رخصت تعلقه می یافت - خلد مکان را نیز باحوال
 او (قطع نظر از توجه خانه زاد پروری) عنایت خاص و
 التفاتی مخصوص بود - از هم طرفه نسبت تقرب در جناب
 خلافت مآب و در خدمت بیگم صاحب داشت - آخرها که
 فیل پا شد فیل او را بر میداشت - هرگاه بحضور می آمد بدربار
 نمیتوانست رفت - سرسواری سواره مچرا میکرد - در سال بیست
 و چهارم سنه (۱۰۹۲) هزار و نود و در هجری از مراد آباد هستی
 بی مراد برخاست - مرد با خیره آزاد شده بود - با مور دنیا^(۳)
 املا نمی پرداخت - و بهیچ کس سر نیاز فرود نمی آورد -
 صحبت او جز باصناف دواب و سباع و وحوش و طیور و سوام

(۲) نسخه [ج] سنبل - (۳) نسخه [ب - ج] باخیره آزاده و شه .

و موام نادر (که از اقصای امصار و بنادر برای او می آوردند)
 نمی ساخت - گویند کم جانوری بود از وحشی و انهي و متعارف
 و غیر متعارف که در سرکارش فراهم نیامد - حتی کیک و پشه
 و سوس و شپش را در ادائی چوبی و مسی نگاه داشته
 و پرورش میداد - و با این حالت بارباب استحقاق رعایت
 میکرد - از اولادش کسی رشید بر نیامد *

فتح جنگ خان میانه

حسین خان نام از امرای صاحب نام و نشان عادل شاهیه
 است - هرچند با بهلول خان میانه مشهور قراوت قریبه
 ندارد - لیکن به بزرگ فرزادی و والا حسبی از مشاهیر
 بیجاپور است - چون نوکران خانواده عادل شاهیه از پادشاه
 خویش حساب برنگرفته سرخودسری برافراشتند و کمر همت
 بکین توزیع یکدیگر چست بستند کارهای سلطنت از رونق افتاد
 و دشمن کامیبا افزود - عالمگیر پادشاه (که از دیر باز بر کندن
 رگ و ریشه قطب شاهیه و عادل شاهیه نصب العین عزیمت
 داشت) و ننگ (که باقتضای دراعی مرز و بوم دکن مضر
 خیام پادشاهی گردید) دیرین اراده بیش از پیش تصمیم
 یافت - مشارالیه از مال اندیشی و عافیت طایبی برهمونی
 بخت و بدرنگ توفیق احوام استان خلافت بسته در سال

بیست و ششم در ارک اورنگ آباد سعادت ملازمت دریافت
 بامر پادشاهی آتش خان روزبهانی تا دروازه غسلخانه پذیرفته
 شده و اشرف خان میربخشی تا چپوتره رفته آورد - و بسرافرازی
 منصب پنجهازری پنج هزار سوار و علم و نقاره و خطاب
 فتح جنگ خان و انعام چهل هزار روپیه محسود اقران
 گردید - برادران و اقربایش هر یک بخلعت و منصب درخور
 پایۀ نوازش یافتند *

و در همان ایام اتفاق غریب افتاد - شاهزاده محمد اعظم
 شاه (که بسمت بیجاپور رخصت یافته بود) از مقام کنار
 دریای نیرا طلب حضور شد - (روزی که بحوالی شهر رسید)
 اسب سوراخ می آمد ناگاه فیل خان مذکور از شور مصتی
 بر سر فوج دریده نزدیک بشاه رسید - تیرے حواله او نمود -
 نزدیکتر آمد - اسب سواری بیتابی کرد - شاهزاده از اسب
 فرود آمده مقابل شد - و شمشیر بر خرطوم فیل رسانید - درین
 اثنا مردم کاب (که پریشان شده بودند) بزخمهای منکر فیل
 را کشتند - و چون شاهزاده مذکور به یساق بیجاپور تعیین شد
 مومی الیه نیز در سلک متعینه منتظم گشت - و در جنگ
 مورچال آنجا بذات خود مصدر ترددات شده بگلگونه زخم
 پیرایه چهره جلادت نمود - و یس ازان بقلعه داری راهیری

(باب الفاء) [۳۲] (مآثر الامرا)

مامور شد - و مدتی در آنجا ماند - و در آن نواحی با اشقیبا مکرر دستبرد شایان نمود - یکبار در جنگ دستگیر شد -
(۲)
سنبها باعزاز پیش آمد و او را براهی رسانی - همانجا در گذشت - مرد صالح متعدد مشغول باران و وظائف بود -
از پسرانش (که اکثری در ایام حیات او رخت بملک بقا کشیدند) قدرت الله خان فوجدار تالیکوته بود - [در سال پنجاهم تالیکوته ضمیمه صوبه داری بیجاپور بحسین قلیخان بهادر تفویض یافت - خان مزبور بفوجداری مکر بالاکهاست
(۳)
برای تعیین یافت - و در عمل او غنیمت بر سر قصبه ریخته قزاق کرد -] از برادرانش یسین خان تهانده دار کرر بود - و فوجدارها در آن ضلع داشت - در عهد خلد منزل از تغیر او پر دل خان افغان آمد - بر سر عمل بیهمما بمنازعت کشیده بچنگ انجامید - یسین خان در آن میان کشته گردید *

فاضل خان شیخ مخدوم صدر

اصل وی از تپته^(۵) است - ابتدا بمنشی کرمی محمد اعظم شاه پیرایه نشو و نما پوشیده - سال بیست و سیوم جلوس خلد مکان (چون قابل خان میرمنشی برادر ابوالفتح قابل خان والاشاهی بوجه مورث عتاب گردید) او بعتای خدمت

(۲) نسخه [ب - ج] در آنجا (۳) نسخه [ج] مذکور (۴) نسخه [ج] در عمل او - (۵) نسخه [۱] تپته .

دارالانشای پادشاهی و منصب بانصدی سی سوار و عنایت ده ده چیره و کمربند و جامه کمخاب لباس بلند طالعی در بر کرد - و پس از انتقال شریف خان سال بیست و ششم بانضمام مدارت کل نشه قرقی را دوبالا ساخت - سال بیست و هشتم بخطاب فاضل خان نامور گردیده بعنایت دوات سنگ یشم از همگان تفوق جهت - سال بیست و نهم از تغیر خدمت خان خدمت داروغگی عرائض نیز ضمیمه یافت - و سال سی و دوم مطابق سنه (۱۰۹۹) هزار و نود و نه هجری باثر ربا (که در لشکر پادشاهی عالمگیر شده بود) رخت از سرای فانی بربست *

فدائی خان محمد صالح

و مقدر خان محمد جمال الدین پسران اعظم خان کوکه - سال بیست و یکم جلوس خلد مکان چون اعظم خان از نظم بنگاله معزول شده بعد وصول بدهاکه به آخرت سرا پیوست پادشاه برای هریک از پسران او خلعت تعزیم فرستاد - اولین در حین حیات پدر بمنصب درخور و خطاب خانی سربلند گردیده - سال بیست و سیوم از تغیر مملکت خان داروغه فیلخانه شد - و سال بیست و ششم به بخشگیری اهدیان از تغیر شهاب الدین خان مامور گردید - و سال بیست و هشتم به فوجداری و دیوانی بویلی مفتخر گشت - پستتر

فوجدارمی گوالیار داشت - سال سی و هشتم بخطاب سابق پدر خود فدائی خان مخاطب گشته از انتقال شایسته خان بفوجدارمی اکبر آباد نامزد گردید - پس ازان چندے بنظم صوبهٔ بہار می برداخت - سال چہل و چہارم فوجدارمی ترومت و در بہنگہ یافتہ از اصل و اضافہ بمنصب سہ ہزارمی (۲) در ہزار و پانصد سوار چہرہ عزت بر فرورخت - در مین (کہ بدامادی خانچہان بہادر کوکلتاش اختصاص داشت) ابتدا بمنصب شایان و خطاب خانی امتیاز برگرفته سال بیست و ہفتم بخطاب مقرر خان سرمایۂ ناموری اندوخت - و بعد ازان بفوجدارمی گوالیار دستوری پذیرفته سال سی و سیوم (کہ بر کدھی ازان تعلقہ تاختمہ بود) تیر بندوق اجل او را از تردد باز داشت *

فاضل خان برہان الدین

برادرزادۂ فاضل خان ملا علاءالملک تونی ست - در قرب ایام فوت عم بزرگوار خود تازہ از ایوان زمین آمدہ بود - پس ازان (کہ پیمانۂ حیات فاضل خان لبریز گردید) چون لاولد بود خلد مکان (کہ قدردان گوہر اخلاص و قیمت سنج جوہر عبودیت بود) مشارالہ را مورد نوازش ساختہ بعنائیت خلعت از لباس سوگوازی برآورد - و بمنصب ہشتصدی صد و پنجاہ

(۲) نسخۂ [ب] دو ہزار سوار - (۳) در بعضی [نسخۂ] گدھی •

سوار سر بلند فرمود - او با کثر کمالات نفسانی متحای و بسیار موقر و مهذب و مستقیم الاحوال بوده - بکار دانی و معامله فهمی انصاف داشت - و بدیانت و امانت متصف - پادشاه پایه شناس در کمتر فرمتی باضافه منصب و خطاب قابل خان مطرح انظار عاطفت نمود - و در سال هژدهم (چون محمد شریف مذشی دروغه تک و دار الانشا برادر ابوالفتح قابل خان مذشی قدیمی والا شاهی بلحاظ مناسبتها بقابل خانی سورفازی یافت) برهان الدین مخاطب با اعتماد خان گردید - و در سال بیست و دوم مرتبه ثانی (که عزیمت اجمیر پیش نهاد همت پادشاهی گشت) از بدیوانی دار الخلافه شاه جهان آنان رخصت یافت - و پس ازان بخاعت دیوانی تن قامت قابلیت بیاراست - و در سال سی و دوم بخدمت خانسامانی سرکار والا از تغیر کامکار خان و باضافه پانصدی صد سوار دو هزاری چهار صد سوار و عطای کامگی یشم ممتاز شد - و در همین سال بخطاب فاضل خانی ناموزی اندرخت - پس ازان پانصدی صد سوار دیگر بر منصب افزودند - و در سال چهل و یکم از خدمت خانسامانی مستعفی شده از تغیر ابونصر خان پسر شایسته خان امیر الامرا بنظم صوبه کشمیر لوی افتخار افرخت - و در سال چهل و چهارم از بارگاه سلطنت مامور شده که بنیابت شاهزاده محمد معظم

(باب الغناء) [۳۶] (مآثر الامراء)

بنظم و نسق لاهور پردازد - مشار اليه قبول نکرده درخواست آمدن حضور نمود - حسب الطلب در اثنای قطع راه چون ببرهانپور (۲)

رسید در سال مذکور سنه (۱۱۱۲) یکهزار و یکصد و دوازده هجری رخت زندگي بوست *

عبد الرحيم پسرش پس از فوت پدر بدار الخلافه باسلام

آستان خلافت رسیده در سال چهل و هفتم بخدمت بیونانی

حضور و مرحمت خانی و اضافت منصب مورد اعزاز گشت -

و بر زبان پادشاه قدرشذاس گذشت که فاضل خان

علاءالملک و فاضل خان برهان الدین را حقوق خدمت در جذاب

ما بسیار است - این خاندان را مطرح نوازش و تربیت

میفرمایم - و في الحقيقة آن جوان قابلیت و استعداد داشت - (۳)

اگر حیات مستعار فرصت میدان ترقی عظیم میکرد - اما در (۴)

چند روز آن بیچاره جوانی و زندگانی را وداع گفت - چون

ازین سلسله بجز ضیاء الدین برادرزاده و خویش فاضل خان

برهان الدین کسی نماند از را از دیوانی الکنه چینا پتن

طلب حضور نموده باضافت منصب و افزایش خانی و خدمت

بیونانی سرفرازی بخشیدند - حقا که نیکو خدمتیهای نیاکان

در پیشگاه دلی نعمتان قدردان اخلاص گزین در حق اخلاف

(۲) نسخه [ج] هزار (۳) نسخه [ج] میفرمایم - (۴) نسخه [ا - ب]

اما چند روز .

کم از کیمیا نیست - خان مذکور در عهد خلد منزل نیز
چندے بخدمت بیوتائی حضور نامور بود - پس ازان
بدیوانی بنگاله شتافت *

چون در عهد محمد فرخ سیر میر حسین علی خان
امیر الامرا صاحب صوبه دکن از پیشگاه خلافت بعزل و نصب
خدمات آن مملکت مجاز و ماذون گردید و بعد از رسیدن
دکن هر جا دستش رسید متوسلان خود را بر پایه داشته از
حضور هر که کارے گرفته می آمد دخل نمی یافت (و ازین
جهت زیاده بر گران سرخی پادشاه افزود) بعد الله خان
قطب الملک که این معنی در میان آوردند - او در مقام
اعتذار در آمده انکار نمود - آخر الامر قرار یافت که دیوان
و بخشی (که عمده اهل خدمات اند) از حضور تعیین
شوند - بذابریں ضیاء الدین خان از تغیر دیانت خان نبیره
امانک خان مرحوم دیوان دکن گشت - و بخشیدگری از انتقال
عبد الرحمن خان پسر عبد الرحیم خان بن اسلام خان
مشهدی نامزد فضل الله خان برادر متوفای مزبور گردید -
هر دو بانفاق بزرنگ آبان آمدند - امیر الامرا بذابریں (رفع بدنامی
و زبان زد شهرت) که بنصب کردهای حضور عمل نمیده (و
ضیاء الدین خان را) که با قطب الملک نیز (بطه داشت) و
برای او بمبالغه نوشته بود (دخیل کار نمود - و بدوین) که

خالی از شوریده سوری نبود ملتفت نگشت - و پس ازان خان مذکور بهمراهی امیرالامرا بدلهلی رفت - پس از خاع فرخ سیر از سلطنت ظاهر شد که او هم نوشتم و خواند پادشاه داشت - از اعتبار افتاده در همان ایام درگذشت *

فضائل خان میرهادی

پسر کلان وزیر خان میر حاجی دیوان پادشاهزاده محمد اعظم شاه است - مشارالیه بلند استعداد در سمت حیثیت بود - فضائل و کمالات را از خدمت شیخ عبدالعزیز اکبرآبادی اکتساب نمود - و در جذب شاهزاده تقرب و منزلت از اقران و همسران برتر گذرانید - در سر آغاز سال بیست و هفتم (چون شاهزاده محمد اعظم اولین بار بیساق بدجایور رخصت یافت) مزاج پادشاهی از میر مذکور بذابر وجه انحراف پذیرفت - و آتشخان روزبهانی تعیین شد که بلاشکر شاهزاده رفته مشارالیه را بحضور آورد - نخست حواله روح الله خان شد و ثانیاً بصلاحت خان سپردند - و بیست و پنجم رمضان سال مزبور برطبق حکم در قلعه دولت آباد محبوس گردید - و بعد ازان بر دوق یرایغ پادشاهی باکبرآباد شتافته در گوشه انزوا بافاده تلامذه و افاضه طلبه بسر می برد - تا آنکه نقش مرادش از کعبتین طالع بر تخته آرزو افتاد - بخت خفته بیدار گردید - روزگار آشفته سازگاری نمود - نظر بر

قابلیت و جامعیت او طلب حضور شده به تلثیم ساحت
 خلافت فوق اعتبار بر افراخت - و بخلعت میرمنشیکری و
 داروغگی کتابخانهٔ سرکار والا قامت امتیاز بیاراست - و در
 سال چهل و چهارم از تغیر خدا بنده خان بخدمت بیوثائی
 حضور بانضمام منشیگری سرمایة جمعیت اندرخت - و پس
 از آن ضمیمهٔ خدمات مذکوره به نیابت خانسامانی چهارم
 بخدمندی برافروخت - و ششم ذی القعدة سال چهل و هفتم
 سنه (۱۱۱۴) هزار و یکصد و چهارده هجری زندگانی را
 وداع نمود *

بوسائلی طبع و شگرفی معلومات ذوفنون روزگار و یکتای زمانه
 بود - در حق خود می گفت - مرد حاضر کو کار - و پادشاه در حق
 او می فرمود - که نیابت خانسامانی چنان سربراه نمود که
 گویند خانه را روشن کرد - هنگامه (که دارالانشا بدر
 تفویض یافت) (وزے بعرض رسانید که در زبان هندی
 و رسم الخط آن آخر هیچ کلمه حرف ها نیامده - و الف خون
 اگرچه در آن حروف محسوب است) که درین زبان قطعاً
 متروک اند) مگر عوض آن و عین و همزه که حرفی دارند در
 اول کلمه می آزند و وسط و آخر - اما از جملهٔ دوازده اعراب
 (که وضع کرده اند) مدار ترکیب حروف بران گذاشته یکی را
 باسم کانا نامند و آخر لفظ آزند - آن بصورت و مخرج الف

است - ابتدای اسلام ارباب ترجمه و فارسی نویسان از روی سهو الف کذایی را ها کرده مثل بنگالا و مالوا را بنگاله می نویسند - پادشاه همدان (که بهندی آشنا بود) پسندیده باهل دفاتر حکم شد که امثال این الفاظ را بالف می نوشته باشند *

نواسه خان مزبور میر مرتضی خان جوان سنجیده

سپاهی منس یادگار آن سلسله بود - چنده در رفاقت مبارز خان ناظم حیدرآباد بغوجدری میدک مضاف صوبه مذکور (۲)

گذرافید - پس ازان در خدمت نواب آصف جاه دیوسمت - و به عامی سرکار ایگندل مامور شده بر سر زمیندار شمسی

(که مشهور بکلا بهار است) فوج کشید - و خود تیزجاوی بکار برده انجا نزدیک کدهی رفت - تفکک بسینه اش (۳)

خورن - بکه و خبازه گودین - گویند چون زر سرکار بسیار در (۴)

تصرف آورده بود بقصد خون را بکشتن دان *

فتح الله خان بهادر عالمگیر شاهی

محمد صادق نام از سادات خوست است (که قصه

ایست از مضافات بدخشان) مشارالیه از کهنه سپاهیان

ممتحن و سرآمد بهادران شمشیزن بود - ابتدا بهمراهی

خان فیروز جنگ بمنصب پادشاهی سرافرازی یافت - و

(۲) نسخه [ج] مسطور - (۳) نسخه [ج] گدهی - (۴) نسخه [ج]

بدلاوری و یکه تازی (که آیه بود در جملات و جلادت)
از ناموران روزگار گردید - در سال بیستم و هفتم (که خان
فیروز جنگ در جلدهای قاختهای مکرر و آویزشهای سخت
با غنیم از شهاب الدین خان به غازی الدین خان بهادر
مخاطب گشت) مومنی الیه (که دران معارک کارنامها
برساخت) بخطاب صادق خان نامی گردید - و مدتی
به تعیناتی خان فیروز جنگ گذرانیده مصدر تردنات شایان
گشت - و بخطاب فتح الملک خان رایت اشتهار افراخت -
و پیستر از رفاقت خان مذکور برآمده مطرح انظار خسروانی
گشته بسری و سردازی چهره ناموزی افروخت - و همواره
بگشت ملکی و مالش اشقیا مامور میشد - در سال چهل
و سیوم پس از اقامت چهار ساله در اسلام پوری موکب
پادشاهی به تسخیر قلاع سنبها توجه نمود - خان مذکور در
تقدیم مراسم قلعه گیری از مورچال دوانی و نقب زنی
تیزدسنبها بکار برده از اقران و امثال پیش قدمی می نمود - در
محاصره قلعه ستارا (که بر پشت کوهی واقع شده و سرش
بقریا بوده و بیخش از نری در گذشته) بباسلیقی (روح الله خان
ثانی مورچال از محاذی دروازه قلعه روان نمود - و بجدکاری
و جلادت نزدیک بدر حصار رسانیده میخواست که بیک ضرب

(۲) نسخه [ج] در رسال - (۳) نسخه [ج] از نریا گذشته - (۴) نسخه
[ب] باسلیقی [ج] باسلیقی (۵) نسخه [۱ - ب] رسانیده .

پنجۀ آهنی دروازه را برکند از رعب و هراس مورچالهای دیگر (که قریب رسیده بودند) قلعه مفتوح گردید - و در تسخیر قلعهٔ پری (که در مسافت و رفعت قریب بسناراست) شریک غالب بود چون عزم مالوکنه از کشایش ستارا و پرداخت خان مذکور را برسم منقلا بگرد گرفتن پری تعیین فرمود - و خود نیز در سه روز آن مسافت را قطع نموده ساحت پیش روی دروازهٔ قلعه مضرب خیام ساخت - خان مذکور از رزانت و رضانت آن حصار حسابی برنداشته در مورچال بردن و توپها بر پشتهٔ سرکوبش برآوردن کارستانی بر روی کار آورد که آنچه سالها در سزانجامش سرآمدت در روزها سامان داد - تا آنکه مورچال را زیر سنگ بسیار عریض و طویل سرازیر (که محاذی دریچهٔ قلعه واقع است) رسانید - اما بر آمدن بون سنگ بسیار دشوار - و اگر این سنگ بدست آید ^(۲) گرفتن قلعه بسیار آسان - خان جلالت نشان به دستداری پردلی و جلالت با جمعی از جرأت نشان بر سنگ بر آمد - و اعادی را دران میدان (که تا دریچهٔ قلعه بود) زیر شمشیر گرفت - آنها تاب مصادمک نیارزده بسر دریچه دویدند - و مغلان پاشنه کوب رسیدند - چون مرکوز خاطر خان مذکور نبود که در قلعه

در آید . میخواست که بران سنگ بر آید و مردم را قائم کند
و توپ بالا بر آورده دیوار براندازد - کفار در پیچه را مضبوط
ساخته از بالای دیوار طوفان بزدوق زنی و حقه (بیزی
بروانگیختند - و برای چاین (دز) باروتی را (که در راه در آمد
قلعه تعبیه کرده بودند) آتش زدند - فقیر الله خان پسر زاده
خان مشارالیه . با شصت و هفت کس دیگر جان داد - بسبب
بے یزاهی بران سنگ نتوانستند ایستاد - فرود آمده جای
قدیم را قائم کردند - لیکن از دبدبه این دستبرد آتش
بچنان کفار افتاد و درن از نهاد شان بر آمد - فریدن الامان
در آوردند - در عرض یک و نیم ماه سال چهل و چهارم قلعه مفتوح
گردید - و هَذَا نَصْرُ اللَّهِ تَارِيخُ بَيْتَحَرِيرِ رَسِيدِ - و بمنابیت آن
(که از مستعدانات ابراهیم عادل شاهست که در سنه (۱۰۳۵)
هزار و سی و پنج اساس گذاشته - و او بر هر چیز نوساخته
لفظ نورس اطلاق می کرد) بفورس تارا موسوم کشت - و
خان مذکور بانزونی منصب امتیاز یافته برای جبر شکستهای
همراهان رخصت خجسته بنیان یافت - و در ایام محاصره
پرناله بحضور رسیده مامور شد که از یک جانب تربیت خان
میر آتش سرگرم مورچال درانیست از جانب دیگر او بسرکردگی
شاهزاده بیدار بخت و هم دستگی منعم خان سیده دوم دران

(۲) نسخه [ج] روزها - (۳) نسخه [ا] یک هزار و سی و پنج

نماید - آن فرمان پذیر در عرض یک ماه زمین سنگ آگین را سهل تر از خاک بریده کوچک پدانی دیوار رساند (که عقل کوچک بند تحیر میشد) - محصوران مغلوب رعب و هراس گشته بزهار جوئی درآمدند - خان مومنی الیه بخطاب بهادری کردن اعتبار برافراخت .

و چون مرکب پادشاهی از ساحت پرناله کوچ نموده بجانب کهنه (که سیر علف و بسیار آذوقه است) باران چهارتی توجه نمود آن جلالت آئین را بگرفتن در دانه (که در گروهی موضع مذکور است) بیشتر روانه نمود - حصاریان از دبدبه دستبرد او قلعه را خالی گذاشته جان بدر بردن غنیمت دانستند - آن قلعه بمذاسبت اسمی خان بهادر به صادق گده مسمی شد - و از کهنه بسر کردگی بخشی الملک بهره مند خان بتسخیر ناندگیر و چندن و مذن دستوری یافت - در کم فرصتی محصوران هراسه حصار غیر از زهار جوئی و گریز پائی چاره نیافتند - اولین بزم گیزوم بمفتاح و سپرم بمفتوح نامی گردید - و در سال ^(۲) چهل و پنجم ریاست پادشاهی از ظاهر حصار صادق گده بجانب قلعه ^(۳) کهلنه (که سراسر آن کوهسار و بیشه های دشوار گذار و جنگل انبوه خاردار دارد) باهتزاز آمد - و در قطع مسامت

(۲) نسخه [ب] دو مین [ج] و دوم (۳) نسخه [ب] کهلنا *

چند روزه ساهمت آن نواحی مضرب خیام گردید - بسبب
 حواجر و عقبات و کثرت چر و مغاک مساکم بود عسیر العبرور -
 خصوص چهار کرهه مسافت (که آوازه دشتوازی آن معبر
 خلأق را در مغاک تهاکه انداخته بود) بسعی و اهتمام آن
 خان سراپا تلاش و دستکاری تبرداران و سنگتراشان و خاراخرایشان^(۲)
 صعوبتها همه باسانی گرائید - خان مزبور بعنایت ترکش خاصه
 مورد تفضل خسروانی گشت - و بسر کردگی امیر الامراء
 جملة المملک و زفاقت حمید الدین خان و منعم خان و راجه
 جے سنگه بجهدت محاصره تعیین شد - آن خان سراپا جوأت همان
 روز پشتة سرکوب قلعه را از دست اعادی گرفته باچار قائم
 ساخت - و روز دوم پشتة دیگر بدست آورده توندهای آتشین دم
 بران برآوردن - و دست و بازوی سعی به پیش بردن مورچال
 و سیبه برگشان - و به فرهاد کاری بران کوه دهاها بسته تا
 کمر برج رسانید - و کوچها از اطراف دوانید - تمام روز زر
 می پاشید - و با مزدوران بدست خود کار میکرد - و چون
 از قلعه بتواتر و توالی متواله صد منی و در صد منی
 میریخت نگاهه سنگه بر تختة عریض میرسد و میشکند - خان
 از صدمه آن (که بر سرش میخورد) میغلطد و بجانب غارے
 عمیق غلطان غلطان میروند - و به کجارج که افتاده بود بند

می‌شود - طرئه شور و غوغا از مردم مرحله برخاست - و گرد
 یاس بر چهره همه نشست - بیهوش بر آوردند - بعد دیر
 بافاقه آمد - سر و کمر انقدر خسته شد که یکماه صاحب
 فراش بود - باز بر سر کار رفته درین فکر شد که غلط انداز از
 طرف برج یورش نماید - درینولا بسعی شاهزاده بیدار بخت
 تسخیر قاعه صورت پذیرفت - خان بهادر بانعام جیغه
 مرصع و افزایش عالمگیر شاهی بخطابش امتیاز یافت *
 هرچند کار پردازیها و نیکو خدمتیها (که در فتح قلاع و
 استیصال غنیم ازان خان بهادر سرزد) از دیگرے به ظهور
 نمی‌رسید - اما از پیشگاه سلطنت باقتضای مصاحبت سنجی
 و مال اندیشی در خور آن افزایش مرتبه و افرورنی منصب
 نمی‌یافت - پادشاه او را با سپاهگوری و پردلی و بیدایی سردار
 مدبر صاحب داعیه دیدانست - روزے بعرض رسید که او تعهد
 میدهد که اگر پنج هزار سوار همراه دهند نام و نشان مرهقه
 از دکن بر میدارم - فرمودند که اول مثل او سردار دیگر با
 پنج هزار سوار مستعد باید نمود بعد ازان باز سرداری پنج هزار
 سوار باید داد - از همین جهتها خان مذکور دل ده بودن حضور
 نبود - مکرر بتعیناتی کابل (که جوار وطن است) التماسی
 شد - در سال چهل و هفتم از اصل و اضافه بمنصب سه هزارگی

هزار سوار اعزاز اندوخته بجانب کابل رخصت یافت - و در سال چهل و نهم از تغیر آله یار خان تهنه دارمی اوه گدته مضاف موبه مذکور باضافه دو صد سوار بوی مفوض گردید - پس از سانحه ناگزیر خلد مکان (چون پادشاهزاده بهادر شاه با سائر امرای کومکمی آنصوبه از پیدشاور کوچ فرمود) بنام خان مزبور (که دران وقت بوطن شتافته بود) حکم طلب رفت - در نزدیکی لاهور بعرض رسید که فتح الله خان بارصف صدور حکم خود را دزدیده از رفاقت بهاوتھی نمود - فرمودند جان نثار خان (که در شجاعت کم از فتح الله خان نیست) با جمعیت بسیار در آگره (سیده) خواهد بود - گو خان مشار الیه نیامد - در میدان جلوس بهادر شاهي ودیعت حیات سپرد - سپاهی بخت و بسیط بود - بے محابا و درشت گو - (روزے بذابر امرے خلاف موضعی خلد مکان برخه پیغام سرزنش آمیز مصحوبت خواجه سرا بار رسید - در جواب گفت که انسان کامل العقل چون به هشتاد میرسد عقل و هوش می بازند - من خون سپاهی من فرسخ دور از خدا و رن خلق شده ام - بیهوده دین مرحله جان میدنم - خواجه سرا می مذکور بقبح کلامش متذبه ساخته بجواب خضوع و عجز آمیز

* حرف القاف *

قوا بهادر خان

عمزاده میرزا حیدر گوزگانست (که از نسل سلاطین کاشغری بود) - پدرش محمد حسین خاله زاده فردوس مکانی میشد - او از کاشغر براه بدخشان بلاهور رسید - و چون مرزا کامران جهت استخلاص قندهار (که از دست خواجه کلان بیگ بتصرف پادشاه ایران فتنه بود) عزیمت نمود میرزا حیدر را بنیابت خود در لاهور گذاشت - ^(۲) پستر در ایامه (که مرزا کامران باگوه آمده) او نیز رسیده ملازمت جنت آستانی نمود - و پس از جنگ دوم با شیرخان سور (چون شکست بر فوج پادشاهی افتاد و جنت آستانی بمقتضای وقت متوجه لاهور شد) از آنجا (که میرزا حیدر در وقت سلطان ابو سعید خان کاشغری همراه پسر او بکشمیر ^(۳) فتنه از احوال آنجا اطلاع و با مردم آنجا شناسائی داشت و نوشتجات سکنه آن حدرد متواتر در باب استدعای آمدن آنجا می رسید و او پیوسته بجنت آستانی نوشتهای مزبوره نموده ترغیب عزیمت آن دیار می نمود) از لاهور او را مردمی چند همراه داده روانه

کشمیر ساخت - چون در دارالملک بفاخر نبودن حاکم مستقل انواع هرج و مرج (و داده بود میرزا بے جنگ و جدل کشمیر را بتصرف آردن - و ده سال حکومت باستقلال کرد - و آخرها خطبه و سکه بنام جنت آستانی نمود - تا آنکه مردم آنجا بمکر و خدع (که جبلعی مردم آن مرز بوم است) پیش آمده در سنه (۹۵۸) نهصد و پنجاه و هشت شبخون زده مرزا را بقتل آردند - تاریخ رشیدی تالیف اوسم - که بنام عبدالرشید پسر ابوسعید خان میزور نوشته - و طبع مرزون هم داشت - این رباعی بنام او مشهور است *

* رباعی *

* عاشق شده را اسیر غم باید بود *

* محنت کش و در داد ستم باید بود *

* یا از سرکوی یار باید بر خاست *

* یا از سگ کوی یار کم باید بود *

نام پدر قرا بهادر خان مرزا محمود است - عرش آشیانی نظر برین (که خان مذکور همراه مرزا حیدر دران ضاع بوده از واقف کاران آن حدود است) سال پنجم جلوس جمع کثیر همراه او داده بتسخیر کشمیر تعیین فرمود - چون در روانگی مکث طویل واقع شد و در شدت گرما براجوری (رسید غازی)^(۲) خان حاکم آنجا طرق و تئگیها را مستحکم ساخت - متصل^(۳)

(۲) نسخه [ب] را چوری - نسخه [ا] و متصل *

راجپوتی بعد از محاربه چند روزه خان مذکور شکست یافته
برگشت - و سال نهم (که پادشاه بصوبه مالوه تا مندو
رفته مراجعت بدارالخلافه نمود) او را بحکومت مندو مقرر
ساخت - روز موعود بمرگ طبیعی بمقر اصلي شتافت - هفصدي
منصب داشت *

قاسم محمد خان نیشاپوری

از اعظم نیشاپوری ست - چون دران ضلع هنگامه از زبکیده
شورش افزای خواطر گردید خان مزبور از وطن چشم بردوخته
بروقت بیرام خان پیوست - و در جنگ (که با سکندر خان سور
در داده) بهر اعیان بیرام خان مسجری نیکو خدمتی بظهور
آورد - و سال ازل اکبری در جنگ هیمو بهر اعلی علی قلی
خانزمان مامور گردیده مصدر گوناگون آورد شد - در همین
سال باتفاق جمعی جهت تنبیه حاجی خان غلام شیر خان
افغان (که بمزید شجاعت و هوشمندی ممتاز بود - و دران
ایام با رانا اردی سنگه زمیگذار میواز جنگ کرده اجهیر و
ناگور را بتصرف خود آورده بود) تعیین گردید - مردم حاجی
خان از طنطه لشکر پادشاهی متفرق گردیده هر کدام بجائے
شتافت - و حاجی خان بکجرات رفت - خان مزبور باجمیز

(۲) نسخه [ب] طبعی - (۳) نسخه [ب] هفصدي - (۴) نسخه [ج]

اعظم - (۵) نسخه [ب] و در سال *

رفته متکفل انتظام آن حدود شد *

د چون سال پنجم زمانه نقش بے دولتی بیرام خان
بر روی کار آردن خان مزبور از خانخانان جدا شده ملتزم
رکاب پادشاهی گشت - و در همین سال بهمرای شمس الدین
محمد خان انکه بمقابله بیرام خان تعیین گردیده - روز جنگ
سرداری برانغار تعلق بار داشت - پس از ظهور عطیة فتح در
ملتان جاگیر یافته رخصت آن نواحی پذیرفت - سال نهم (که
نذیبہ عبداللہ خان اوزبک پیش نهاد خاطر پادشاهی گردید)
تقریب شکار فیلان نموده متوجه مالوہ شده چون بحدود
سارنگ پور موکب خسروانی رسید خان مذکور (که دران وقت
بحکومت آن نواح سرفراز بود پا از سر ساخته بنعمت
استقبال فائز گشت - و از پادشاه التماس قدم بمنزل خود
کرده بمراسم نیاز و ایثار پرداخت - و قریب هفت صد اسب
و استر از خود و ملازمان خود بنظر معلی در آورده انرا بامرا
و ملازمان لشکر والا (که در یلغار فتح آثار بتدریج میرسیدند)
قسمت نموده سر رشته نیکنامی بدست آردن - چون عبداللہ
خان اوزبک بدریافت توجه عرش آشیانی از ماندو راه
فرار اختیار کرد پادشاه خان مذکور و چندے دیگر را
پیشتر گسیل فرموده - تا جلد رفته سر راه آن بے راه
برگیرند - و پس ازان [که در اثناے راه عبداللہ خان بغاوت

را بره انداخته بچنگ پیش آمد و آخر برورد پادشاه (که
پاشنه کوب رسیده) (۵ سپر دادی گریز گردید) خان مزبور با
چنددی دیگر بتعاقب او مرخص شد - چسمت و چالاک رفته
نزدیک گریوه (که چاپانیر ازانجا نمایان بود) بر اردوی
عبد الله خان ریخت - و چون عبد الله خان با پسر خود بدر
رفت تمامی بنه و بار او را گرد آورده درانجا متوقف شد - تا
آنکه پادشاه بدان منزل رسیده او را مشمول نوازش و مکتسب
(۲) سعادت گردانید - تدمه احوالش بملاحظه نیامده *

* قتل قدم خان قراول *

ابتدا ملازم مرزا کامران بود - پستتر خود را به فتراک
درلک جنت آستانی بست - و در عهد عرش آشیانی
بعمدگی رسید - سال نوزدهم بهمراهی منعم بیگ خانخانان
بهم بنگانه تعیین شده درانجا بکارهای پادشاهی میپرداخت -
بمنصب هزاری ترقی نموده بوقت موعود در گذشت - پسر
اسد خان همراه شاهزاده سلطان مراد بیساق دکن دستوری
پذیرفته سال چهل و ششم (که شیخ ابوالفضل متصل حوض
قتل رفته توقف نمود) او همراه بود - درین ضمن گول
ترپه از قلعه دولت آباد بدو خورد - و شکمش آنچنان درید
که روزه بدر افتاد - او سر رشته خود باری از دست نداده

نیم شب پا بکنج نیستی کشید *

* قهر خان *

پور میر عبد اللطیف قزويني ست - در سال هجدهم
 جلوس (که عرش اشياني بديار شرقي متوجه شده) مومى اليه
 از منتظمان ركاب بود - در سال نوزدهم (که خانخانان منعم بيگ
 بتسخير بنگاله رخصت يافت) او را در همراهيانش برنوشتهند -
 خانخانان او را بانفاق محمّد قلي خان بولاس بجانب ساتنام
 فرستاد - او دران صوبه درنگ و تاز مصدر نيكو بندگي گشت -
 در سال بيست و دوم باعانت شهب الدين احمد خان (که
 از مالوه بايالت گجرات دستوري يافته بود) رخصت پذيرفت -
 در سال بيست و چهارم بهمرايى راجه تودرمل (که بتاديپ
 ناسپاسان صوبه پنده مقرر گردیده بود) متعين شد - و چون
 امرای پادشاهي (از قزوينى سرتابان نانرجام و كمى دولت خواهان)
 حصاري شدند مخالفان نواره خود را دريائي ساخته بستن
 طريق آمد شد آنرود انديشيدند - او را با جمعه آن طرف
 آب گذرانیده و جمعه از دريا و جمعه ازين طرف فرستادند -
 چنانچه قريب سيصد نواره اديار پورهان بدست مردم
 پادشاهي آمد - بعد ازان احوالش بنظر فيامده - كوكب پسرش

(۲) نسخه [ب] تعين شد (۳) نسخه [ج] سه صد (اما رسم الخط

در عهد جهانگیري مصدر تقصیر شده که پادشاه رو برو
طیلبده شلاق رسا نموده محبوس فرمود *

قیبا خان کنک

از امرای جنت آشیانی است - در آخر عهد آن پادشاه
عالیجاه در کرل جلالی و آن حدود لوازم خدمت بجای آورد -
چون هنگامه هیمو تفرقه پرداز در و نزدیک گردید بدلهی
رفته بتندی بیگ خان پیوست - در جنگ در هرادی
جلالتها بتقدیم رسانید - چون خامه تقدیر نقش ناکامی بر لوحه
احوال کشیده بود گذشت آنچه گذشت - پس ازان (که آن
مدبر تیره بخت بتیغ اقبال اکبری بیاسا رسید) قیبا خان از
پیشگاه سلطنت بانتظام دارالخلافه آگره و آن حدود نامزد
گشته بمساعد منصب پنجهرزاري ارتقا نمود - و چون پرکانات
نواح گوالیار در جاگیرش بود از کارطلمی و مردانگی ساز و سرانجام
که می باید از انجا فراهم آورده در سال دوم قلعه گوالیار
(۲) را (که از قلاع مشهوره هندستان است) و سلیم شاه مستقر
سلطنت خود ساخته بود) محاصره نمود - بهیل خان نامی
از غلامان سلیم شاه (که بصیانت آن قاعده قیام می نمود)
دانست که باوجود قرب جوار پادشاه مستقل نگاهداشتن
قلعه از ممتنع است - بر اجه رام ساه (که از نسل راجه

(مآثر الامراء) [۵۵] (باب القاف)
 مانسبنگه بون که در زمان قدیم حکومت این قلعه داشته (۲)
 پیغام کرد که این مکان موردی قسمت بعوض قابلے بتو
 را میگذارم - رام ساء لطیفه غیر مترقب پنداشته (و بدین حدود
 آوردن - قیا خان ازین آگهی باویش شتافته او را آزار داشت (۳)
 فرار ساخت - و رام ساء بولایت رانا در خزید - سال سیوم سنه
 (۹۶۶) نهصد و شصت و شش (که ساخت دار الخلافه آگره بقدم
 عرش آشیانی رونق تازه پذیرفت) مجدداً فوج بکومک
 تعیین شد - بهیل ناچار باختیار بزدگی و تسلیم قلعه ملتجی
 بآباب مهمات ساطعت گردید - حاجی محمد خان سیستانی
 بر طبق التماس او بقلعه شتافته بهیل را بحضور آورد - و
 چون در سال دهم عرش آشیانی باطفاى شورش خانزمان
 متوجه دیار شرقیه شد در منزل فنوج قیا خان (که در زمره
 عامیان در آمده بود) باستشفاع خانخانان منعم به بساط بوس
 رسید - پادشاه جراند جرائم او را بگرداب عفو انداخته
 مورد نوازش فرمود - و بعد کشایش مملکت بنگاله بتوسط
 اردبیه می پرداخت - چون عرصه دلکشمای بنگاله غبار آلود
 شورش فتنه باغیه گردید (اگرچه او را همت یاری نکرد که از
 اسباب تسکین شورش شود) لیکن با بومانی بهادران یکجهت
 (۲) نسخه [ج] بوده - (۳) در [بعضی نسخه] آگهی یافته - (۴) نسخه
 [ب] در خزیده •

دران دیار روزگار گذرانیدے - و آن سرزمین را از گرد خلاف
رفت و روئے میداد - چون در سنه بیست و پنجم آن ملک
از افواج پادشاهی خالی شد قتلوی لوهانی سر بفساد برداشته
به بسیاری آریزش نموده چیره دستی یافت - و بر ادریس
نیز قاضی گرد - قبا خان مراسم گلزار بجای آورده حصار
شد - از امتداد پیگار و جدائی همراهان بے حقیقت به تنگنای
ناکامی نشست - و آخر با برخه ناموس دوست در سنه
(۹۸۹) نهصد و هشتاد و نهم نقد زندگانی باخته نیکنامی
جارید اندرخت *

قطب الدین خان

بوادر شمس الدین خان. ^(۲) آنکه و از امرای بزرگ اکبر بیست
بمنصب پنجهازاری اختصاص داشت - در ایام تیولداری
پنجاب در بلده فاخره لاهور بقاع خیر (که از اسباب ابقا
و ذکر جمیل است) ^(۳) اساس گذاشته - و در سال نهم بطریق
کمک میرزا محمد حکیم بدارالملک کابل شتافت - و بغزین
(که وطن مانوس ^(۴) او بود) رفته بتمام اتوام و احباب دور
و نزدیک تفقدات کریمانه نمود - و طرح منزل و باغ انداخته
برگشت - و چون پنجاب از آنکه خیل برگرفتند سرکار مالوه

(۲) نسخه [ج] از امرای - (۳) در [بعضی نسخه] ابقاء ذکر جمیل -

(۴) نسخه [ب] اوس او بوده

بخان مذکور مکرمت شد - و بعد فتح گجرات بجاگیرداری سرکار بهرونچ (که جنوبی احمدآباد است - و قلعه دارد که آب نریدا از پایان او گذشته بدریای شور در شود - و آنرا یکم از بنادر آنصوبه می‌شمرند) نامزد گردید - و پس ازان بحضور رسیده بمنصب والای پنجهراری امتیاز یافت - و چون آثار بزرگی و کارشناسی از ناصیهٔ حالش لعمهٔ ظهور میدان در سال بیست و چهارم بخدمت اثنالیقی شاهزاده سلطان سلیم سر برافراخت - و بخاعت گرانمایهٔ واقو (که در سلسلهٔ تیموریه بس پایهٔ سترگ دارن) و خطاب بیکلربیگی (که از اعظم القاب این دودمان است) سر افتخار بچرخ برین رسانید - و او بسپاس گزاری این مهین بخشش جشن عالی ترتیب داد - و استدعای مقدم پادشاهی نمود - عرش آشیانی دران بزم شادمانی شاهزاده را بر دوش او گذاشته قرین مجد و سعادت گردانیدند - و بعد چندس بندوقست سرکار بهرونچ تا نذر بار بدو تفویض یافته دستوری تعلقه گرفت - و در سال بیست و هشتم سنه (۹۹۱) نهصد و نون و یک سلطان مظفر عرصهٔ گجرات را غبار آسای شورش ساخت (۳) او با همهٔ درسمندیشی و عاقبت بینی از برگشته روزگاری بغفلت در شده به چاره‌گویی نیفتاد - هر چند امرای پتن

(۲) نسخهٔ [ج] شمرند - (۳) در بعضی [نسخه] که سلطان مظفر

نوشته شد که کوچ گزایان بر سر جاگیر و منصب با هم آویزه دارند
بچستی و چالاکي روانه باید شد تا هنگامه آنها پراگنده
گردد - گزان پائی نمود و توفیق شایسته کاری نیافت - چون
از حضور سرزنشها رفت فوجی بر سر غنیم روانه کرد - آنها
هزیمت خورده برگشتند - درین وقت بی آن که قلعه بهرونچ
را گزین سامان نماید (خود برآمد - خیرسگالان گفتند که
شورش بزرگ آسان برگرفتن چرا و به سپاه نپرداختن
چیسکت - ناگزیر وقت زر دادن است و دلها بدست آردن -
گوش نکرد - چون سلطان مظفر نزدیک رسید و از هر دو سو
فوج برآراستند بسیاری از مردم بمخالف پیوستند - ناچار
قطب الدین خان با خاندان خیلان خود را بدیواربند بروده
کشید - آنها او را فرود گرفتند - قطب الدین خان از خواسته پرستی
و جان دوستی همت جانفشانی نیافته خیال آشتی در سر
گرفت - زین الدین کنبو را فرستاده رخصت حجاز را با اندوخته
طلبگار آمد - و ندانست که خواسته اندوزی جهمت پاسبانی
آبروست - و گزین زندگانی همانست که در سرناموس
شود - جاردانی عار بر سر خود پسندیده بغراوان لابه عهدنامه
بدست آرد (۳) پیش سلطان مظفر رفت - او از بدگوهری
نقض عهد نموده بجان گزایان سپرد که ازهم گذرانیدند *

گویند غدیر و بدعهدی سلطان بر قطب الدین خان پیدا بود اما دیده بصیرتش را اجل موعود مکفوف ساخت که به اعتماد حرف چنین سمع پیمان جان خرد بیجا در باخت *
* بیت *

* اجل چون بخونش ببارید دست *

* قضا چشم باو یک بیدش به بست *

پسرانش یکی نورنگ خان که چندی در حضور بوده پستر در صوبه مالوه جاگیر یافته - آخرها از اقطاع داران صوبه گجرات گردید - و دران صوبه مصدر کارهای پسندیده شد - سال سی و نهم بدرد شکم رخت هستی بر بست - در زمین گوجر خان - قبول او نیز در صوبه گجرات مقرر شده و اتفاق خان اعظم کوکه بخدمات آنصوبه می پرداخت *

* قاسم علی خان *

در سال دهم که عرش آشیانی بر سر علی قلی خان خانزمان بلغار فرمود او بر سر غازی پور تعیین گردید - و سال هفدهم (چون پادشاه بعد از فتح گجرات بتسخیر قلع سورت متوجه شده بمحاصره کار بر متحصنان تنگ تر ساخته - و آنها اسان طلبیدند) پادشاه خان مذکور را (که بقرب منزلت از اقربان خود ممتاز بود) روانه گردانید . - و سال هیجدهم اتفاق

خان عالم و غیره به کمک منعم خان خانخانان جهت تسخیر
 پتغه دستوری یافت - و باز بتقریبی بحضور آمد - در همین سال
 شجاعت خان محمد مقیم را (که غایبانه منعم خان حرف
 ناشایسته در حق او گفته بود - و پاس مجلس خسروانی از
 دست داده) همراه خان مذکور نزد خانخانان فرستادند - او
 در سال دیگر هنگامی (که نزدیکی آله آباد معسکر فوج پادشاهی
 بود) بحضور رسیده در امت آستانبوس حاصل نمود - و سال
 بیست و دوم همراه صادق خان به تندیبه مدیگر بندبیله رخصت
 پذیرفته - و سال بیست و پنجم همراه خان اعظم کوکه بشرقی دیار
 مامور گشت - و سال بیست و ششم برای تسلی و دلالتی
 منسوبان حاجی بیگم طغای زاده والده جنم آستانی (که با
 پادشاه مهر و شفقت بسیار داشت - و پادشاه را هم از خرد سالی
 با وی انس و الفت بیشتر بود - و پس از سفر حجاز آمده
 در مقبره جنم آستانی میگذرانید - و دران ایام همک بقا
 شتافته بود) نامزد شد - و در سال سی و یکم (چون پادشاه
 برای حفاظت هر صوبه در امیر را تجویز فرمود) صوبه اردهه
 بشرکت فتح خان تعلق نوا گرفت - و در سال سی و پنجم از
 خیرآباد بحضور آمده باستلام عتبه خلافت سرمایه کامیابی
 اندوخت - و آخر همین سال بکالیپی (که در اقطاع او بود)

رخصت یافت - مآل کارش بکجا انجامید معلوم نشد *

قریش سلطان کاشغری

کاشغر ولایتی ست از اقلیم ششم در غایت نضارت

شمالی آن کوههای مغلستان است - و آن حدی به شاش داده

و حدی از طرفان گذشته بزمین قله‌اق در می‌آید - و از

شاش تا طرفان سه مائه راه است - غربی او هم کوهی ست ^(۲)

طولانی که کوههای مغلستان ازان منسحب می‌شود - و شرقی

و جنوبی او صحرائی ست بیابان و پشتیهای ریگ (دان -

نسب مشارالیه بقآن بزرگ میرسد - بدین طور - قریش

سلطان بن عبدالرشید خان بن سلطان ابومعید خان بن

سلطان احمد خان المشتهر بالابچه خان بن یونس خان بن

ادیس خان بن شیرعلی اغلان بن خضر خواجه خان بن

تغلقموزه خان بن السانوقا خان بن دوا خان بن براق خان بن ^(۳)

بیسون خان تووا بن مواتگان بن چغتائی خان بن چنگیز خان ^(۴)

قتلغ - نگار خانم مادر فردوس مکانی دختر یونس خان بود -

چون عبدالرشید خان فوت نمود حکومت کاشغر بعبدالکریم خان

بوادر کلان قریش سلطان باز گردید - او با دیگر بوادران

برطبق وصیت پدر و بحکم نیکوگوهری شیوه خیر اندیشی

(۲) نسخه [ب] و غربی - (۳) نسخه [ب] روا خان - (۴) نسخه [ب]

داشته - درین ضمن میان خدابنده پسر قریش سلطان و عم او محمد خان آریزش شد - خدابنده بفرغ^(۲) شتافته بامداد آنها طرفان و نواحی آن بر گرفت - خان از متوهم شده قریش سلطان را رخصت حجاز داد - او بازن و فرزندان خود بیدخشان آمد - ازانجا بیایم براند - و بر رخصت عبدالاه خان متوجه هندوستان گردیده سال سی و چهارم ملازمت عرش اشبانی دریانم - و بعنایت خسروانی کامیاب گردیده سال سی و هفتم مطابق سنه (۱۰۰۰) هزار هجری در حاجی پور بدرن شکم ردیعت حیات سپرد - به منصب هفت صدی رسیده بود - پس ازان پسرانش بقدر حال روزگار داشتند *

قاسم خان میر بحر

براستی و کامرانی و دلادری و مهم سازی از ناموران زمانه بود - خواهر زاده دوست میرزاست (که به دیوین پرستاری این عالی نردمان اختصاص داشت - چون در سنه (۹۵۴) نهصد و پنجاه و چهار مرزا کامران در قلعه کابل تحصن ورزید و جنّت آستانی بر کوه عقابین (که بقعه اشراقی دارد) نزل اجلال نموده توپ و ضرب زنها نصب فرمود قاسم خان با برادر خود خواجگی محمد حسین بدستیاری

بخمت بیدار از برجی (که میان دروازه آهنین و برج قاسم برلاس است) خود را انداخته بپایوس گرامی استسعاد یافت - و ازان روز پیوسته مطرح اشعه الثغاث پادشاهی بود - پس از سربر آرائی عرش آشدانی بهرور و تدبج ببلند پایه امارت مرتقی گشته بمنصب سه هزاره چهره کامیابی افروخت - قلعه رفعت اساس آگروه (که برصانک و متانت عدیل و نظیرش مساحان ربع مسکون نشان نداده اند) بحسن اهتمام قاسم خان در عرض هشت سال بصرف هفت کروز تنگه (که سی و پنج لک روپیه باشد) صورت اتمام و نقش اختتام گرفته - در سال دهم سنه (۹۷۲) نهصد و هفتاد و دو بر ساحل دریای جون در سمت شرقی شهر بجای قلعه پیشین (که بواسطه توالی نوایب زمان و تصادم حوادث روزگار ارکان آن بانحلال انجامید) طرح این حصن حصین کشیدند - عرض جدار سی گز و ارتفاع از اساس تا کنگره شصت گز - سنگهای سرخ تراشیده چنان باهم وصل یافته که سرمویی را در درز آن راه نیست - و همه جا بفیادش را بآب رسانیده - بمزید احتیاط سنگها را با حلقهای آهنین گذرانیده بر یک دیگر نشانند - در سال بیستم و سیوم قاسم خان ایالمت دارالخلافه آگروه سرفرازی یافت - و در اوائل شعبان سال سی و دوم

سنه (۹۹۵) نهصد و نود و پنج بتیسخیر ملک کشمیر مامور
گردید

این ملکه سمت که از دشواری راه و صعوبت گریوها
پیشین فرمان دهان دل بگرفتن آن نهماده اند - هر چهار طرف
او کوهها سر باسمان افراخته پاسبانی کند - اگرچه شش
هفت راه دارد و ازان بسمه راه لشکر گران تواند شتافت
لیکن در هر یکی ازینها اگر پیروزاے چند بلخشاندن سنگها
نشیند مردان ازان گذاره نتوانند کرد - قاسم خان از کارشناسی
و بودلی بکشاده پیشانی پذیرای این خدمت گشت - یعقوب
خان ولد یوسف خان چک (که دران ایام بحکومت کشمیر
سر نخوت می افراخت) با جمعیت تمام بآهنگ نبود پذیره
شد - در کتل کمزیرل گنگی دره را استحکام داده نشست -
چون مردم آن دیار از سرداری او دل تنگ و ملول بودند
لختر جدا شده بقاسم خان پیوستند - و برخه در سوری نگر
لوای مخالفت افراشتند - ناگزیر یعقوب خان باطغای نائره
(که در خانه سر کشیده بود) متوجه شد - قاسم خان بے مانع
و مزاحم بدان مملکت در آمد - او تاب مقاومت در خود
ندیده بکوهستان درخزید - پس ازان مکرر جمعیت فراهم
آورده بکارزار پیوست - اما طرفه نبهت - ناگزیر راه ایلی و
اطاعت پیمود - و داخل بندهای پادشاهی گردید - ازانجا

که طینت قطان آن مرزو بوم قاطبةً بشارت و بدخوئی
مرشته اند) روزه نبود که فتنه سر نمیزد - و ماه نه که
ساده بر نمی خاست *

قاسم خان از بسیاری آویز و ستیز بستوه آمده استغفای
حکومت آنجا نمود - و در سال سی و چهارم بمرزبانی دارالملک
قابل تعیین شد - و مدتی فراهم آدر اشتات آن دیار بود -
اندجانی پسر در بدخشان خود را پور شاهرخ میوزا نامیده
پندد بکامرانی کام فراخ برزد - پس ازان (که توران شاه بود
چیره دستی یافت) بزابلی هزاره طرح دوستی انداخت - در
هنگامی (که قاسم خان بحضور شتافت) او بآهنگ آن (که
بدان الوس پیوندد) با معدودے بدان دیار در آمد - و
براه داران چنان را نمود که بدربار پادشاهی میروم - هاشم بیگ
پسر قاسم خان (که بنیابت پدر راتق و فاتق مهمات انصوبه
بود) جمع پیش روانه کرد که بدرقه شده ادرا آوردند - آن
تبه سگال چون از پنجشیر گذشت به بنگله هزاره شتاب آورد -
هاشم بیگ نیز به تیزروی درآمد - بلختم آویزش او را پایبند
بکابل آورد - پس ازان (که قاسم خان معادرت نمود) از
ساده لوحی او را نزد خود جا داده پاسدانی را آسان بر شمرد - و
همراهان او را بنوکری برگزید - هر چند هوا خواهان خیر اندیش

(۲) در بعضی [نسخه] پنهان *

عذر سانجی بر گزار دند سو دهنډ نیامد - آن بدسرشت با پانصد
بدخشی هم داستان شده بکمین جان شکری نشست - دران
هنگام (که او را بحکم پادشاهی روانه حضور میگردند) نیم روزی
با تله چند سر زده به خوابگاه قاسم خان (که جز پرستار
چند نزدیک نبود) در آمد - او مردانه نقد زندگی سپرده
سرش بر لیزه کردند - هاشم بیگ ازین خبر رو بارک نهاده
در و بند بر شکست - و هنگامه تیر و بادوق بر آراسته بمسارے را
به نیستی سرا فرستاد - و دران میان فتنه آرا نیز بیپاداش
کردار رسید - این واقعه در سال سی و نهم سنه (۱۰۰۲) هزار
و دو هجری در داد •

قطب الدین خان شیخ خوبن

دخترزاده شیخ سلیم فتحپور بیست - پدرش از شیخزادهای
بداون است - نهبت کولکلتاشی بجنت مکانی داشت - هنگامه
(که ایشان در ایام شاهرزادگی باله آباد شتافته از خود سرب
و بپراه روی بضبط ملک پرداختند) او را بخطاب قطب الدین
خان برنواخته بصوبه داری بهار نامزد کردند - و پس از
سرب آرائی بمنصب پنجهازاری و صاحب صوبگی بنگاله بلند رتبه
گشت - چون شورش طلبی و فتنه جوئی شیر افکن خان
استجاو (که بردوان بنگاله در تیرول داشت) مکرر بعرض

رسیده بود یا بسبب زوجه^(۲) او مهرنسا بیگم (که ذخیره خاطر پادشاهی بود - چنانچه در احوال شیرافکن خان بتفصیل مرقوم خامه گردیده) وقت رخصت بقطب الدین خان اشاره رفت که اگر او را بر جاده اطاعت و سدان ثابت قدم یابد و اگذارد و آ^ا روانه حضور نماید - و اگر در آمدن تعلق و زرد بسزا رساند - چون قطب الدین خان بدان دیار رسید از طرز سلوک و معاش او نیز بدمطنه گشته هر چند نزد خود طلب داشت شیرافکن خان (که از نوشته رکیل بر سرگذشت آگهی یافته بود) عذرهای دور از کار پیش آوردن - قطب الدین خان بر سهیل ایلغار متوجه بردان شد - و شیخ غیاثا خواهرزاده خود را پیشتر فرستاد که مافی الضمیر او دریابد . و بگوید که ما بتحصیل پیشکش زمینداران این ضلع آمده ایم - شما هم رفیق باشید - غیاثا چندان لابی و چاپاوسی نمود که شیرافکن خان را یقین شد که غدری در میان نیست - جویده برسم استقبال راهی گشت - چون از آمدنش قطب الدین خان مطلع شد به جماعه داران معتبر گفت که هرگاه من تازیانه بردارم شما او را از هم بگذرانید - شیرافکن خان با دو کس آمده بتواضع ملاقات نمود - مردم از اطراف هجوم کردند - او گفت که این چه روش نوزک است - قطب الدین خان مردم را مانع گشته تنها با او چند قدمی

همراه شده گرم سخن گودید - شیر افکن خان از چهره حال نقش
 غدرة استنباط نموده پیشدستی نمود - گویند قطب الدین خان
 ازین ملاقات بوضع آدهیانه از ازاده غدرة از خاطر برآورده بود - چون
 دست بمنع هجوم برداشت آنها اشاره معین پنداشته گرم و گیوا
 شدند - ذیچار شیر افکن خان شمشیره کشیده بر شکم قطب الدین
 خان (که بسیار مرطوبی بود) چنان زد که امعا و احشا بیرون
 افتاد - قطب الدین خان بهر در دست شکم را گرفته باراز
 بلند گفت که این حرام نمک را نگذارند که بدر رود - ایبه
 خان کشمیری (که از عمدها بود و از شجاعت و جلالت بهره
 تمام داشت) اسب برانگیخته زخم شمشیر بر فرق او زد -
 شیر افکن خان شمشیره بسختی^(۳) به ایبه خان زده کارش تمام
 ساخت - درینولا ملازمان قطب الدین خان از هر جانب غلو
 کرده بتیغ انتقام در گذرانیدند - قطب الدین خان اسب سواره
 چندان ایستاد که خیر کشته شدن او رسید - احوالش متغیر شد -
 و غیابا را بضبط اموال و آردن قبائل او ببردان رخصت
 کرد - و خود پانکی سواره روانه گودید - لخته راه نوردیده بود
 که در گذشت - نعلش او را به فتحپور سپهری نقل کردند -
 در سنه (۱۰۱۶) یکمراز و شانزده هجری سال دوم جهانگیری
 این سانحه واقع شد *

قلیج خان اندجانی

از طائفهٔ جانی قربانی سمت - اَبَا عَنْ جِدِّ در خدمت سلاطین چغتای صاحب نسبت بود - خصوص جَدش نزد سلطان حسین میرزای بایقرا رتبهٔ عمده داشت - و از در خدمت عرش آشیانی بمزین قرب و اعتبار اختصاص گرفت - عرش آشیانی در سال هفدهم سنه (۹۸۰) نهصد و هشتاد و هشتاد و پنجاه قلعۀ آهنی بزیاد سورت توجه صرف نمود - [این قلعۀ بر ساحل دریای تبتی سمت قویب بدریای شوز - در طرف آن آب محیط گشته و از در جانب دیگر خندق عمیق بآب رسیده - صفر افا مخاطب بخداوند خان غلام ترک سلطان محمود گجراتی در سنه (۹۴۷) نهصد و چهل و هفت بنا نمود * ع *

* سد بود بر سینه و جان فرنگی این بنای *

تاریخ اسمت - [عرش آشیانی در محاصرهٔ یکماه و هفده روز بدست آورد - و قلیج خان بحکومت و صیانت آن دژ عالی اساس نامزد گردید - و در انجام سال بیست و سیوم از حضور بصوبهٔ گجرات دستوری یافت که بیماری کارپردازان آن ناحیه همت گذاشته بآبادی اطاع خود بیفزاید - و در سال بیست و پنجم پس از کشته شدن شاه منصور دیوان انتظام مهم وزارت بدر مفوض گشت - و در سال بیست و هشتم (چون شورش

سلطان مظفر گجراتی در دیار گجرات برخاست - و شکست
 فاش بر شهاب الدین احمد خان و اعتماد خان افتاد (از
 پیشگاه خلافت میرزا خان و قلیچ خان تعیین گشتند بقرار آن
 که نخستین از راه راست رفته بمالش فتنه پردازان پردازن - و
 دومین تیولدازان مالوه را گرفته در آن مملکت فسیحه درآید -
 چنانچه قلیچ خان مدتها در بندوبست آن الکه وسیع بهر
 برن - و در سال سی و چهارم سرکار سنبهیل بجاگیر از مقرر
 گشت - و هنگام نهضت کشمیر بهرواهی راجه بهکونت داس
 و راجه تودرمل دستوری اقامت دارالسلطنت لاهور یافت که
 باستصواب همدیگر مهمات ملکی سرانجام دهند - و پس از
 درگذشتن راجه تودرمل مدتی بسرانجام دیوانی علم استقلال
 می افراشت - و در سال سی و نهم سنه (۱۰۰۲) هزار و دو
 هجری (که قاسم خان مرزبان کابل کشته گردید) قلیچ خان
 بایالت آن ملک سر برافراخت - و چون روشانیان از ممر
 کشته شدن صوبه دار سرزایی پیش گرفته بودند قلیچ خان
 به تیراه در آمد - اما از کم ازوقگی زود بکابل برگردید - و
 لژین جهمت (که زابلی ملک را بشایستگی روبراه نکرد) معزول
 شد - و در سال چهارم و دوم سنه (۱۰۰۵) هزار و پنج شاهزاده
 سلطان دانیال را بمنصب هفت هزاری هفت هزار سوار برنواخته
 باقطاع صوبه آله آباد رخصت کردند - قلیچ خان (که دخت

او بشرف ازدواج شاهزاده سعادت اندوخت (بمنصب چهار هزار و پانصدي سر برافراخته باتالبعی شاهزاده چهارم افتخار افروخت - و در سال چهل و سيوم از خدمت شاهزاده سرگران شده بحضور رسيد *

و در سال چهل و چهارم چون رايات پادشاهي بعزيمت خاندیس باهتزاز آمد ياسبانی دار الخلافه آگره بدو تفويض يافت - و پس از مراجعت عرش آشياني از آسير سال چهل و ششم (چون در پنجاب بزرگ امير رسيد) قليج خان بدارائی آن ديار رخصت يافت - او مرزبانی کابل نيز درخواست - پذيرفته آمد - و در سر آغاز جلوس جهانگیری بصوبه دارئی گجرات مامور گشت - و در سال دوم سنه (۱۰۱۶) هزار و شانزده باز بصوبه دارئی پنجاب اختصاص گرفت - و در سال ششم چون لاهور بتيول مرتضى خان شيخ فرید قرار يافت قليج خان بحضور رسيد - و از تغير خاندوران بنظم کابل و استيصال امداد روشاني و ضبط افغانستان تعيين گرديد - سنه فوقش از تعداد حروف ا م و ت ج س ر ي و صل الحبيبي الى الحبيبي ظاهر مي شود - قليج خان صلاح و تقوی بسيار داشت و در تلمن متعصب بود - و هميشه بدرس علوم و افاده طلاب اشتغال مي نمود - گویند در صوبه دارئی لاهور يکپاس بدرس فقه و تفسير و حديث در مدرسه قيام مي ورزيد - و باقصی غايت در

تدریج علوم شرعیہ می‌کوشید - مردم آنجا بامید روشناسی و
انجاش مطالب غامی تام بتحصیل علم کردند - قلیچ خان طبع
موزون داشت - الغتی تخلص می‌کرد - این رباعی ازوست
* رباعی *

* عاشق هوس وصال در سر دارد *

* صوفی زرقه ز خرقه در بر دارد *

* من بنده آنکس که فارغ ز همه *

* دائم دل گرم دیده^(۲) تو دارد *

گویند آخرها (که حسب الطلب عرش آشیانی در شش
دز از لاهور باگوه رسید) دران هنگام ابتدای پیش آمدن خواجه
ابوالحسن تورتی بود - (در رسم خواجه عرض کرد که دامن جامه
حضرت از دو سوی صاف می‌شود و دامن جامه من از یکی و
چه قدر گشاد و کلان است - قلیچ خان گفت خواجه زیر دامن
تو چند کل و کور اند و زیر دامن حضرت عالم است - دامن
دولت ایشان گشاد باد - سهل کفایت است *

در ذخیره الخوانین آورده که از محمد سعید پسر میرم قلیچ
برادرزاده قلیچ خان (که در صدق و صلاح و راستی و درستی
بهمتای روزگار بود - و از قصوی اتقا و غایت اهتمام
بتدریج دین متین مجتهد وقتش می‌شمرده) شنیدم که

میگفت در سال هزارم (که جوانپور در جاگیر قلیچ خان مقرر شد) خان مذکور عمارتی طرح انداخت - اتفاقاً در حفر بنیان کاسه گنبدی از کج ظاهر شد - بحضور من قلیچ خان تاده روز از صبح تا شام با جمیع اشراف و اعیان آن بلده در آنجا می گذرانید تا گنبد درست نمایان گردید - قفل یک منی (که بر دروازه آهنی او زده بودند) قلیچ خان شکسته با جم غفیر بگنبد درآمد - شخصی چال ریش گندم گون مستقبل قبله بطور جوگیان آسن زده نشسته - از صدای فتح الباب و شور مردم سر برداشته بزبان هندی پرسید - که ارتار راجه رامچند شد - گفتند شد - گفت سیتا را (که زدن بوده) بدست رامچند افتاد - گفتند افتاد - گفت ارتار کشن در متهوا واقع شد - گفتند چهار هزار سال است که آمد و گذشت - گفت ظهور محمد خاتم انبیا در عرب شد - گفتند هزار سال است که از عالم رحلت کرده و بدین او جمیع ادیان باطل گشته - گفت آب گنگ جاری ست - گفتند آبرو بخش عالم است - گفت موا بر آرید - قلیچ خان هفت خرگاه متصل هم بر پا کرد و هر روز در یکی نقل مکان می نمود - (روز هشتم بیرون بر آمد - بروش اهل اسلام نماز می گذارد : و در خواب و خور بزرگ مردم دیگر بود - شش ماه زیست - نکل با کسه نکرد - اگرچه در قدرت آباد آهی امثال این حکایات و زیاده برون مستبعد

نیست - بلکه از سبحانه بر ایقاع نوادر قادر است. اما این نقل نه از محالات عادی است که کسی آن را نسبت بندرت دهد بل از مستنعات عقلی است - اما چون زادی خالی از رثوق نبود ثبت افغان - قلیچ خان صاحب قبیله بود - اکثره بمرتبه امارت رسیدند - از پسرانش میرزا سیف الله و میرزا چین قلیچ در عهد عرش آشیانی بمقام مناسب امتیاز داشتند - احوال میرزا چین قلیچ علنحه بقلم آمد *

* قاسم خان میر ابو القاسم نمکین *

از سادات حسینی هرویست - ابتدا نوکر میرزا محمد حکیم بود - بیادری طالع در ملازمان عرش آشیانی انسلک گرفت - چون در بهیوه و خوشآب جاگیر یافت بنابر قرب نمکسار (کابی و پیاله از نمک طیار کرده پیشکش فرستاد - به نمکین ملقب گردید - [نمکسار کوهه سمت بدرزئی بیست کرده مضاف صوبه پنجاب در نزله سنده ساگر (که مابین بهت و سنده بدین نام موسوم است) - ازان پارچه های نمک بریده جدا سازند و بوداشته بکنار آزند - و آنچه حاصل شود سه حصه از کندگان و یک حصه دستمزد بر آرندگان - سوداگر از نیم دام تا دو دام منی خریدده بدور دستها بود - و در هغه من یک رویه بسرکار دهد - [هنر پیشگان ازان سنگ طبق و سرپوش و اقسام ظروف بر تراشند - میر در پیشگاه اکبری قرب و منزلت داشت - در جنگ دارن

خان کررانی زنجیر طلای فیل از خانه اش برآمد - در رتبه
انخطاطی واقع شد *

سال سی و دوم (که افغانان سواد و بحر و تیراه با اهل
و عیال خود بحضور آمدند عرش آشیانی میر را کروری و فوجدار
آنجا کرده نصف سرداران آن قوم را در رکاب نگاهداشته دیگران
را بهمراهی میر رخصت فرمود - تا سال چهارم بمنصب هفصدی
رسیده - سال چهارم و سیوم سنه (۱۰۰۷) هجری و هفت بحکومت
بهکر سر برافراخته دستوری تعلقه یافت - مسجد عالی قصبه
سکهر اساس گذاشته اوست - چون با رعایا و سکنه آنجا بدسلوکی
و ناهنجاری پیش گرفت باستغاثه آنها معزول گردید - گویند
چون بحضور رسید ستم کشان بقاضی عبدالحی قاضی اردو
بیداد بردند - او طلب عدالتخانه نمود - میر حاضر نشد - قاضی
بعرش آشیانی را نمود که میر اطاعت حکم شرع و فرمان برداری
حضرت نکرد - حکم شد که پدای فیل بسته قشیر نمایند - میر
آگهی یافته باستصواب شیخ معروف صدر بهکر (که حاضر بود)
جمیع داد خواهان را بزر راضی ساخته همان روز درانه بهکر
نمود - و پگاه بدربار شتافته بعرض رسانید که قاضی خلاف واقع
ظاهر کرد - نه کسی از مردم بهکر فریاد یست و نه مرا بعدالتخانه
طاب کرده اند - چون از قاضی استفسار شد او هرچند باحضار

(باب ايقاف) [۷۶] (مآثر الامراء)

ستم رسیدگان دست و پائے زد کسے پیدا نگشت . ازان روز قرار یافت که قاضي چهره مستغیث نوشته به پیشگاه پادشاهی ایستاده نماید . و پس ازان میر باضافه منصب و خطاب خانی سرفروزي یافته به تیولداری گجرات مامور شد *
چون سال اول جهانگیری سلطان خسرو بغی و زبیده از شیخ فرید بخاری شکست خورد بحال تباہ سوگردان بادیه حیرت و هیمنان شد که بکدام جانب رخت ادبار کشد - جمعی از افغانان (که رفیق طریق عصیان شده بودند) گفتند که از ولایت میان درآب تاخمت و تاراج کزان سرے بدارالخلافة باید کشید اگر کارے از پیش رفت بهتر و الا بدیار شرقیه باید شتافت که ملکه وسیع است - حسن بیگ بدخشی گفت که این کنگاش غلط است - شما را بجانب کابل باید رفت - چون خسرو عنان اختیار بدست او داده بود موافقید او مرجع پنداشته یکران عزیزمت بدان طرف راند - از انجا (که فرامین به ممالک رفته بود که تیولداری و کروریان از حدود متعلقه خویش خبردار باشند - هرجا او ظاهر شود درگرفتن او سعی بکار برند - لاجرم در گذرها احتیاط بسیار میشد - خسرو با حسن بیگ و چند کس دیگر خواست از دریای چناب بگذرد - بگذر سودهره رفته وقت شب بتفحص کشتی

می گشمت - یک کشتی بے ملاح بدست افتاد - ناگاہ کشتی دیگر بر هیمة و کاه هم (سید) - حسن بیگ ملاحان آن کشتی را خواست بزر کشیده بر کشتی خالی آرد - شور و غوغا برخاست - چودهری سودهرة مطلع شده بکنار آب رفت - و ملاحان را از گذرانیدن مانع آمد تا آنکه سپید صبح نمود - میر ابوالقاسم نمکین از گجرات با منصب دارانی (که در اندود بودند) رفتہ آن غریق بحر بے راه روی را بقصبہ آورده نظربزد نمود - و این حسن خدمت در پیشگاه خلافت باعث معجزی گشته از اصل و اضافه به منصب سه هزاری ترقی نمود - و بار دیگر بایالت بہر نامزد شد - میر آنرا وطن قرار دادہ بر کوهچہ (کہ مشرف قلعة بہر است جنوب رویہ جانب قصبہ لوهري متصل دریای پنجاب مشہور بہ کھارمانری گور خانہ خود ساخته صفہ صفا نام گذاشت -) در شبہای ماہتاب بے نظیر عالم است) و همانجا مدفون گشت - گویند اشتہا بسیار داشت (ہزار انبہ و ہزار سیب شکری و دو خربزہ یک یک منی می خورد - کثیرالارلان بود - بیست و دو پسر داشت - ازان جملہ میر ابوالبقای امیر خان جدا مذکور گشته - و میرزا کشہیری در فترات سلطان خسرو آلت رجولیت او را حسب الحکم بریدند - و میرزا حسام الدین

ترقی کرده در جوانی در گذشت - و میرزا یدالله منصب
نداشت - نوکر خانجهان اودی بود *

* قاسم خان *

پسر میر مراد جوینی سمت - در سالف ایام جوین
داخل ولایت بیهق بود (که بلده آن سبزار است) و
اکنون الکه ایست سر خود بکثرت اشجار و انهار ممتاز - و
مردم نیک از آنجا بسیار برخاسته اند - مثل شیخ سعدالدین
حموی و امام الحرمین ابوالمعالی و خواجه شمس الدین
صاحب دیوان - میر مراد نیز از اکابر سادات آنجا است -
در دکن بسیار مانده بدکلی شهرت گرفت - بمزیت شجاعت
و پردای امتیاز داشته - در فنون تیر اندازی او را صاحب
قبضه می دانستند - ^(۲) عرش آشیانی بجهت تعلیم سلطان خرم
مقرر فرمود - سال چهل و ششم اکبری در بخشگیری لهور
در گذشت *

قاسم خان شعر را متین می گفت - و عبارت مربوط
می نوشت - ابتدا در بنگاله در صوبه داری اسلام خان چشتی
فاروقی خزانچی ^(۳) آنصوبه بود - اسلام خان در تربیت او و
برادرش هاشم خان توجه تام مبدول داشته - بیمن دستگیری
امیر کریم الشیم (شده بهم رسانید - پس از آن که ^(۴) نتیجه بیگم

(۲) نسخه [ب] میداشند - (۳) نسخه [ب] شد (۴) نسخه [ب ج]

همشیره نور جهان بار منسوب شد ترقی کرده بوالاپایه امارت
بر آمد - و صاحب طبل و علم گردید - ظرفی دربار قاسم خان
مذیجه می گفتند - در خدمت جنم مکانی طرف مصاحبت
نیز پیدا کرد - روزه پادشاه آب خاصه طابید بسکه پیاله
گلی نازک بود - قاب حرکت آب نیارده شکست (۳) - پادشاه
بقاسم خان نگاه کرده فرمود

* کاسه نازک بود آب آرام نتوانست کرد *

از فوراً پیش مصرع رساند

* دید حال را و چشمش ضبط اشک خود نکرد *

در اواخر عهد آن پادشاه عالیجاه بنظم صوبه آگره و صیانت
قلعه و خزاین آنجا می پرداخت - هنگامی که جنم مکانی
شکار شد و شاهجهان برای جلوس از جنیر دکن عازم
دار الخلافه گشت و ساحت باغ دهره (که باناساب نورالدین
محمد جهانگیر بنور منزل موسوم است) مخیم اقبال گردید [قاسم خان
در سال اول بمنصب پنجزاری پنجزار سوار اختصاص یافته
از تغیر فدائی خان بنظم صوبه بنگاه سر افتخار بوا پرداخت -
اعلی حضرت قبل از جلوس بدان دیار نهضت فرموده از
شقاوت پژوهی فرنگیان بذر هوگلی آگهی یافته بود که برگذات

اطراف را اجاره گرفته رعایای آن موضع را بعنف و ستم و جمع را بتطبیع نصرانی ساخته بفرنگ می فرستادند - بلکه در پرگنات غیراجاره نیز این عمل شنیع می نمایند [و آن بندر است نواحداث - خورے از دریای شوز جدا شده قریب بیستم کوره براج محل آمده - و آب گزک از راج محل پیش گذشته بآن می پیوندند - و از مکان اتصال جانب راست بمسافت ربع کوره بر کفار خلیج گنگ بندر سانگانون واقع است - در زمان سلاطین سابق بنگاله جمعی از سوداگران فرنگ (که سکان سرندیپ بودند) بدانجا آمد و شد داشته بیک گروهی بندر مذکور بر کفار خور ببهانه آن (که جائے جهمت بیع و شرا ضرور است) بدستور بنگالیان خانه چند ساختند - و بمردر ایام از بے پدرائی حکام آن ولایت فرنگی بسیار فراهم آمده معموره عظیم بروی کار آمد - یک جانب دریای شور و سه طرف دیگر را خندق کنده آب خور انداختند و بتوپ و تفنگ استحکام داده به بندر هوگلی نامزد کردند - و آمد و شد جهازات فرنگ بدانجا قرار یافت - و بندر سانگانون (و یکساده نهاد) لهذا وقت رخصت بقاسم خان اشاره رفت که از دیرباز هدم معابد ضلالت معاهد نصاری این بندر مکنون ضمیر است - پس از نظم مهمام ضروری آن صوبه در بر انکندن بنیان این طائفه ثبته کیش مساعی جمیله بکار برد - قاسم خان در سال چهارم عذایمت الله

پسر خود را با الة یار خان (که در حقیقت سردار او بود)
و جمعی از منصبداران بدان صوب رخصت نمود - مبادا آن^(۲)
گروه خبر یافته و بکشتی درآمده ازین مهلکه بدرزند - شهرت
داد که بتاخت و تاراج هجلی میروند - و برخی را با نواره
تعیین کرد که سر راه آنها را بیه بندند - فرستاده ها یک دفعه
بیلغار شتافته هوگلی را محاصره نمودند - و قریب سه و نیم^(۳)
ماه کشید - فرنگیان گاه بجنگ و جدال میپرداختند و گاه
بانتظار کمک فرنگ در صلح زده بلیت و لعل می گذرانیدند -
مجاهدان در پیش خندق کلیشیا^(۴) (که عرض و عمق کم داشته)
چرها زده آب دزدیدند - و نقب ببارت انباشته آتش زدند -
آن عمارت با بسیاری از ضلالت کیشان با آسمان پیوند - بهادران^(۵)
یورش نموده مفتوح ساختند - از آغاز تا انجام ده هزار مرد
و زن فرنگی بتقل رسید - و چهار هزار و چهار صد کس اسیر
گردید - و قریب ده هزار کس از رعایا (که در قید آنها بودند)^(۶)
رهائی یافتند - و هزار کس از اهل اسلام بدرجه شهادت رسیدند -^(۷)
و پس ازین فتح سه روز گذشته بود که قاسم خان در سنه
۱۰۴۱) یکم هزار و چهل و یک هجری باجل طبیعی بساط

(۲) نسخه (ب) که مبادا بران گروه - (۳) نسخه [ج] قریب سه و نیم ماه

(۴) نسخه [ب] کلیمان - (۵) نسخه [ج] دو هزار - (۶) نسخه [ج]

ده هزار از رعایا - (۷) نسخه [ب] رسید *

هستی در نورددید - صاحب دیوان و منشآت است - کریم الطبع

و شعرا درست بود - این دو بیعت مشهور ازوست * قطعه *

* بعد ازین در عوض اشک دل آید بیرون *

* آب چون کم شود از چشمه گل آید بیرون *

* عشقت آمد بپی دل بردن و در سینه نیافت *

* دزد از خانه مفلس خجل آید بیرون *

مسجد جامع آگره در بازار انکه خان بذای آن مرحوم است *

* قبقاق خان امان بیگ شقارول *

ریش سفید الوس قبقاق حوالی بلخ بوده - چون سال

بیستم شاهجهانی آن بلده مضرر عساکر هندوستان گردید

و والی آنجا نذر محمد خان از کم فکری و کوتاه نظری توهم^(۲)

بخود راه داده آوارگی دشت غربت برگزید مشارالیه از جدا

شده میان چیچکنو و ماروچاق رحل اقامت انداخته درزگار^(۳)

می گذرانید - بهادر خان زرهیلک و اصالت خان میربخشی (که

کارفرمائی آن ناحیه از پیشگاه سلطنت برای زین آنها تقویض

یافته بود) بارشاد پادشاهی استمالت نامه بمشارالیه فرستاده

در اختیار دولت خواهی ترغیب نمودند - او به اقتضای

درست اندیشی و سعادت منشی پذیرای انقیاد گردیده خود

را ببلخ رسانید - کارپردازان بعطای شصت هزار شاهی از سرکار

والا و تجویز منصب در هزاری هزار سوار خوشدل و خورسند ساختند - موسی الیه متعلقان را در باخ گذاشته برخصمت (۲) سرداران بصوب گذردان شتافت - تا اویماق خود را فراهم آورده بعضی احشام دیگر را (که سر بفساد برداشته اند) امیدوار عوطف خسروانی نموده با خود متفق گرداند - از حضور نیز بغوازش منصب تجویزی مورد التفات گشته خطاب قبچاق خانی ضمیمه آن گردید - و لختی از محال جیجکتو و میمنه و غرجستان و گذردان و خاریاب و خیراب در قبول او تن شد - پس (۳) ازان (که ولایات بلخ و بدخشان بنذر محمد خان وا گذاشتند) رستم خان صاحب صوبه اندخود براه درساج (که از توابع گذردان است) روانه هندوستان شد - از با خان مذکور پیوسته براه یکه اولنگ چون چند منزله نوردید کدخدایان اویماق او از عقب رسیده ظاهر ساختند که ما همه دل از اوزبکیه برداشته کمر همت بهوا خواهی و خدمت گذاری این دولت بسته ایم - اما چندس توقف بجهت سامان سفر ضرور است - چون بر رستم خان ظاهر شد که الوس خان مذکور را سامان آن نیست که در زمستان همراهی نماید و توقف او تا اوائل بهار لازم است پنج هزار روپیه بطریق مدد خرچ از سرکار والا بوی داده مرخص ساخت - او زمستان را در چارحد که بحدود قندهار

پیوسته است گذرانیده بعد از انقضای آن در سال بیست و دوم
 براه خواجه اوچین بقندهار رسید - و از بارگاه خلافت بارسال^(۲)
 منشور طاب و انعام پنجاه هزار روپیه نقد از خزانه قندهار
 مهتخر و مباهي گردید - چون دران ایام خبر آمدن شاه عباس
 ثانی بر سر قندهار محقق بود او از کار طلبی بقلعه دار ظاهر
 ساخت که تا انجام این کار شریک اولیای دولت قاهره باشم -
 او معتزم دانسته بصد دل منت پذیر گردید - هنوز یک ماه
 نگذشته بود که شاه ایران بقندهار آمده محاصره نمود - از^(۳)
 طرفین آتش قتال مشتعل گردید - تا آنکه شادی خان اوزبک
 (که از تعییناتیدان قاعه بود و درین هنگامه محافظت دروازه
 ویس قرن بعهده اش را گذاشته بودند) از غرولبی و بیجگری
 با غنیم همداستان شده قبچاق خان را (که امارت^(۴) اخلاص او
 پیدا بود و خواهش دریافت سعادت آستان بوس پادشاهی
 بسیار داشت) از راه بون - اگرچه بطیب خاطر دل نهان این کار
 نکوهیده نبود - اما رفقای او (که عیال همراه داشتند) از بیم
 تلف مال و جان و ناموس اظهار آسیمه سری نموده او را بوضع او
 نگذاشتند - ناگزیر بآن نمک حرام اتفاق نمود - چنانچه در احوال
 شادبخان رتمزده خامه سوانح طراز شده که دروازه ویس قرن را

(۲) نسخه [ج] اوچین * (۳) نسخه [ا ب] و از طرفین - (۴) نسخه

[ب ج] امارت *

بقزلباش باز گذاشته با قبچاق خان نزد شاه ایوان (فته ملازمت نمود - چون روی بازگشت بهندوستان نداشت همانجا ماند - مآل حال از معلوم نیست که بکجا انجامید *

قزلباش خان افسار

پور طهماسب بیگ بن قادر آقامت که چندس وکالت شاه اسمعیل صفوی دارای ایران داشت - از برادر دریا عزیمت هندوستان نموده وارد بیجاپور گردید - ابراهیم عادل خان او را باعتماد خان مخاطب گردانیده سردار فوج ساخت - سال پنجم جلوس فروردس آشیانی دولت ملازمت دریافته بمنصب دو هزارمی هزار سوار و خطاب قزلباش خان و انعام بیست هزار روبیه نقد سرعزت برافراخت - و سال ششم همراه شاهزاده شجاع بتسخیر پرندها مضاف دکن دستوری پذیرفت - و پس از وصول بذواری برهانپور (چون شاهزاده خانزمان را بطریق مقله روانه ساخته خون نیز نهضت بسمت مقصود نمود) او را با هزار سوار در شاه گدھے بنابر حفاظت راه گذاشت - و پس ازان (که سال نهم ملک دکن مضرب خیام خسروی شد و سه فوج بهسرکردگی سه عمده بنابر گوشمال ساهو بهونساه و تخریب ملک عادلخانیه تعیین یافت) از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدمی هزار و پانصد سوار سر مباحات افراشته به همراهی خاندوران مخصوص گشت - و سال دهم از اصل

و اضافه بمنصب سه هزارمی در هزار سوار کام دل برگرفته به
 تهانه دارمی یا تهری مضاف برار افتخار پذیرفت - و سال سیزدهم
 باضافه هزار سوار و حراست قاعه احمدنگر از تغییر سید مرتضی
 خان اختصاص گرفت - و سال پانزدهم بعزایت نقاره بلند آرازه
 گشمت - و سال هجدهم بالتماس خان دوران پانصد سوار از
 قایقان ار دو اسپه سه اسپه مقرر شد - و سال بیست و دوم
 مطابق سده (۱۰۵۸) هزار و پنجاه و هشت هجری در احمدنگر
 لیاس زندگی را بر کند - صاحب ملائمت ظاهری بود - با
 ستوده منشی و نیکو باطنی از رسائی دانش و امور دنیا بسیار
 میرسید - بے رهنمونی دیگرے کارها را حسن انجام میداد - در
 اوضاع معاش تکلف بکار می بود - وفور طعام بسیار داشت - بیشتر
 نوکرانش اهل ایران بودند - همه بیس قرار - ازینجهت مداخلش
 بخرچ او وفا نمی کرد - صدیون می بود - پس از فوت او
 خلف ارشدش ایرج خان دوش زمه پدر را از گرانبار قرض
 سبک گردانید - پسر کلانش میرزا نجف عالی ولایت زا بود -
 تازه از ایوان رسیده - چون پدر در گذشت از اصل و اضافه
 بمنصب هزارمی ذات و سوار و فوجدارمی بالاپور برار سر برافراخت
 و در سال بیست و دهم در قاعه دارمی ظفرنگر بلاگهات برار
 ایام زندگانی بانجام رسانید - و ایرج خان (که سرآمد اخلاف
 قزلباش خان است) با چهار برادر دیگر هندوستان را اند - از

یک بطن خان مذکور - پس از فوت پدر بمنصب هزارر پانصدی ذات و خطاب خانگی سر برافراخته بحفاظت احمد نگر بجای پدر مقرر گشت - و میرزا رستم بفرودآوری سنگم نیر ^(۲) فائز شد - در عهد عالمگیری بخطاب غضنفر خان سرفراز شد - و میرزا بهرام پنهان داری دیوانگان مضاف بالاگهات بوز مقرر بود - بیمن رفاقت عالمگیری بخطاب پدر سر برافراخت - دیگر میرزا هاشم که از علم و حسن خط بهره داشت - و دیگر محمد رضا است که خرد سال بود - و از خویشان قولباش خان یکی میرزا سکندر بیگ است ولد سلطان بایسنقر (که پسر عم خان مذکور میشد) - از حیزاب شاه عباس صفوی قلعه دار مقازیرو بود (که در سرحد ایران واقع شده) - در عهد شاه صفی بساخت با زمین تهمت زده گردید - و ناحق خویش ریخته شد - پسر کلانش (که با سیرویوم رفته بود) در سلک ملازمان خوندکار منسلک گشت - و سکندر بیگ بدیار دکن افتاده بمنصب پادشاهی رسید - دیگر میرزا ویس بیگ است که در تعییناتیان دکن منتظم بود - چون این خانواده مدتها در دیار دکن صاحب نام و نشان بوده اند لختی حالات بجای خویش نیز تحریر یافته *

* قزاق خان باقی بیگ اوزبک *

بودار خسر وای اوزبک است که از امرای جهانگیری بود -
 چون او در مهم رانا باجل طبیعی در گذشت باقی بیگ
 ترک نوکری و منصب نموده عزیمت حجاز وجه همت
 ساخت - جذت مکانی بر منصب و اعتبارش افزوده بالطف
 پادشاهانه ازان غم و اندوه بر آورد - و مدتها در تبولداری
 چالور گذرانید - و دران ناهیه بمردانگی و جرأت نام بر آورد -
 و در آبادکاری و عمل گذاری صاحب سلیقه بود - در سال ۲۴
 شاه جهانی بهمراهی خان دوران بهادر در تعاقب چهار سنگه
 بندیه نیکو پرستاریها بتقدیم رسانید - و از پیشگاه خلافت و
 جهانبانی بخطاب قزاق خان و از اصل و اضافه بمنصب هزار و
 پانصدی ذات هشتصد سوار نوازش یافت - و پستو بفروداری
 سیوستان شتافته درانجا با قوم هیمچه و غیره سرکشان^(۳)
 آویزشهای شگرف و نبرد های سترگ نموده دران سرزمین علم
 تسلط و استیلا بر افراشت - و بمنصب دو هزار و سوار
 رسید - و در صاحب سوبگی محمد اوزنگ زیب بهادر تعیین
 گجرات گردید - چون اخراجانش بسیار افزوده بود و حاصل
 جاگیر کمتر از دست سپاه تعبها کشید - و در حکومت
 اسلام خان مشهدی تعیین دکن شد - و به تهنه داری و

جاگیرداری پتھری مامور گشت - و آن پرگنه را از قرار
واقع آباد ساخت - و بقدرے رفاہ و آسودگی بحالش رد آورد -
هموارہ آرزوی حج برگزیدے - در سال بیست و چهارم
سنہ (۱۰۶۱) ہزار و شصت و یکم ہجری باجل موعود
(۲) در گذشت - و در پتھری مدفون گشت - گویند بسیار
خوش نقل بود و اعلیت و مروتنہ ہم داشت - در پسر خود سال
گذاشتنہ - از سرکار پادشاہی یومیہ بآنها مقرر شدہ بود - گویند
والدہ او بسن صد و بیست سالگی ایستادہ نماز می خواند - و
خوراکش یخنی بود - بمروتنہ پسر محبت داشت کہ ہرگاہ
یدر بار میرفت بے تاب و بے شعور می گشت - پس از
فوتش از سخت جانی چند سال دیگر زندہ ماند *

قاضی محمد اسلم

از اولاد مولانا خواجہ کوهی سمک - مولدش بلدہ فاخرہ
ہرات و در دار الملک کابل توطن گزید - در مبادی سلطنت
جنت مکانی بدار السلطنت لاہور آمدہ در خدمت شیخ بہلول
(کہ از مشاہیر علمای آنجاست) تلمذ نمود - و پس از اکتساب
علوم رسمی باکبر آباد رفتہ باریاب ملازمت جنت مکانی گردید -
و نسبت قرابتی (کہ بمولانا میرکلان محدث داشت) مطرح
عواطف خسروانی گشتہ بمذمت قضای کابل امتیاز یافت -

(باب القاف) [۹۰] (مآثر الامور)

مولاناى مذکور نواسهٔ مولانا خواجه کوهي سمک - علم حديث را از خدمت سيد ميرک شاه ولد مير جمال الدين محدث ساند نمود - چون وارد هندوستان گشت عرش آشياني را با او اعتقاد و اخلاص^(۲) بهم رسيد - بتعليم جنم مکاني اختيار فرمود - و مردم بسيارے ازو علم حديث فرا گرفتند - در آگرة بوحمت حق پيوست *

و چون قاضي محمد اسلام مدتها بخدمت ماموره قيام نمود و بتدين و تورع اشتهار يافت بطلاب جهانگيري بحضور رسیده بقضای اردوی معلی مامور گشت - و اعلى حضرت پس از جلوس خویش آن کار عظيم القدر را برو بحال داشته از کمال الطاف بمنصب هزاري بنواخت - و در سال شانزدهم او را بزر کشیده شش هزار و پانصد روپيه همسنگش بوي مرحمت گردید - و او قریب سي سال بدین امر پرداخت - و در سال بیست و چهارم سنه (۱۰۶۰) هزار و شصت هجری روزے در اثنای گذشتن اسبان معتاد از نظر پادشاهی ریضي اسب بجولان در آرد - چون بقاضي نزدیک رسيد از استیلاي واهمه پایش بدر زمت و بر زمین افتاد - چنانچه قریب چهار ماه صاحب فراش بود - پس ازان (که آزارش تخفیف یافت از

(۲) نسخه [ب] اخلاص - (۳) نسخه [ج] قاضي اسلام و نسخه [ب]

پیشگاه خلافت برفتن مکه و بردن متاع باب عرب و قسمت آن در حرمین شریفین مکلف گردید . توفیق احراز این سعادت نیافت و بعد از لنگ تمسک چسته التماس (خصمت کابل نمود - دستوری یافت . و سیورغال کابل و جز آن (که زیاده بر ده هزار رزیه حاصل دارد و با رجوع منصب بطریق انعام داشت) بدستور سابق بر روی مسلم ماند - و در اینجا در آغاز سنه (۱۰۶۱) هزار و شصت و یک در گذشت *

گویند در مذهب خون سخمت تعصب و تصلب داشت (۲)
چنین شهرت دارد که او در کابل نسخه کلینی را (که از کتب اربعه حدیث مذهب امامیه است در آتش انداخته بود - خلف ارشد او میر محمد زاهد - مشهور است که در اکثر علوم سیمای در کلام و حکمت از همسران گذرانیده سرآمد علمای وقت گردید - حواشی مفیده بر شرح مواقف و دیگر کتب درسیه تحریر نموده - افکار صحیح و خیالات بلندش ازان نسخ بر اهل فطرت و ذکا ظاهر می گردد - و بسیاری از طلبه بهیمن صحبت و تربیت از از حسیض شاگردی بارچ استادی معون نمودند - در سال بیست و هشتم شاهجهانی بخدمت واقعه نویسی کابل نوازش یافت - و در سال هشتم عالمگیری از انتقال قادر خان بخدمت اجتناب اردوی پادشاهی اعزاز

اندوخت - و پس ازان بخدمت مدارت. کابل (که وطن مانوف
اوست) مرخص گردید - پسرش محمد اسلام خان است که
پایه دولت از پدر و جد برتر افزائت ماہب امارت گردید
احوالش علیحدہ مرقوم خامه اخبار طراز شدہ *

قلیچ خان قرآنی

در عقوان حال ملازم عبد اللہ خان زخمی و داخل
دنکل نشینان اد بود - پس ازان بیادری طالع در ایام شہزادگی
ملازم پادشہزادہ دلی عہد شاہجہان گردید - و هنگام انتہاض
النوبۃ شہی بقصد بنگالہ در مرز بوم تلنگانہ برادر کلانش^(۲)
خان قالی بہادر (کہ در منصب و رتبہ عمدہ تر از بود) در
جنگ میرزا محمد پسر افضل خان (کہ از رکن شہی جدائی
گردیدہ بہ بیجاپور میرفت) مراتب جائزہ شانی و جاہستانی
بجا آوردن - و خود را با ہریرف بشہرستان عدم رسانید - قلیچ^(۳)
خان در جمیع یساق و معارک متمسک فتراک دولت بود -
در سر آغاز جلوس بمنصب دو ہزار و پانصدی دو ہزار
سوار امتیاز یافت - و از تغیر مختار خان بصوبہ داری دہلی
مامور گشت - و سال دوم بحکومت آلہ آباد رخصت
یافت - و در سال پنجم بنظم صوبہ ملتان اختصاص گرفت -

(۲) نسخہ [ج] مرز و بوم - (۳) نسخہ [ج] بجا آورده - (۴) نسخہ

[ب] بشہر عدم .

(مآثر الامراء) [۹۴] (باب القاف)

چون در سال یازدهم علی مردان خان زیک با شاه ایران راه کورنمکی سپرده قلعه قندهار را پیشکش اعلیٰ حضرت نمود قلیچ خان از پیشگاه سلطنت بمنصب عمده پنجهزری سر برافراخته بایالت آن الکه سرحدی نامزد گردید. و مدتها برتقی و فتق مهمات آن ولایت پرداخته نظم و نسق شایسته داد. و قلاع و حصون آن دیار را بدست آورده در قلع و قمع سرکشان و مخالفان دقیقه فرود گذاشت *

آورده اند که چون قلیچ خان بعد از تسخیر زمین دادر بتسخیر قلعه بسمت توجه گماشت محراب خان (که از غلامان شاه و بجمارت و جلالت سرآمد آنها بود) لوازم قلعه دازی کما ینبغی مرعی داشته بانداختن توپ و تفنگ و استعمال آلات آتشبازی مجال درنگ نمیداد قلیچ خان بزرگ بازاری بودایی و زاد مردی یوش نموده پیش از همه خود بقلمه در آمد. و هر کس از قزلباش پای حمیت بچنگ افشوده بقتل رسید. محراب خان با معدودے بازگ رفته متحصن گشت. و چون نقبها بشیرواحی زده راه پیدا شد محراب خان امان خواسته بر آمد. قلیچ خان از مررت و مردمی بردفق خواهش او رخصت ایران ارزانی داشت. و در سال سیزدهم (که ملک حمزه حاکم سیستان باغوا و اغرای عیدل

زمیندار قندهار جوته فرستاده ساخت آن دیار را غبار آمای
 شورش ساخت (تلیج خان جمعه را تعیین نمود که بتعاقب
 آنها شتافته بنده (که مدار آبادی ولایت سیستان بود)
 شکسته برگشتند - و در عیدل را بچنگ آورده بیاسا رسانید - (۳)
 چون سال چهاردهم از قندهار بحضور رسید مجدداً حکومت
 ملتان یافت - و در سال هفدهم از تغیر سعید خان ظفر جنگ
 بصاحب صوبگی پنجاب چهره بلندرتبگی افروخت - و در مهم
 بلغ و بدخشان مصدر نیکو خدمتیا گشت - و چون شاهزاده
 مراد بخش بکابل برگشت حراست ولایت بدخشان بتجویز
 مدارالمهامی سعدالله خان باو نامزد گردید - مکرر در تذبیه
 آلمانان ترردهای نمایان بکار برد - و در سال بیست و سیوم
 بهمراهی شاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر بیساق قندهار تعیین
 شد - و باتفاق رستم خان دکئی در نبرد تزلباشیه از شجاعت
 و شهامت کارنامها برعالمیان ظاهر ساخت - و از بازگاه خلافت
 از اصل و اضافه بمنصب پنجهرزی پنجهرزار سوار دو اسبه
 سه اسبه و نظم دار الملک کابل لوای بلند نامی برافراخت -
 و در سال بیست و هفتم سنه (۱۰۶۴) یکهزار و شصت و چهار
 هجری در قبول خود بهره متعلقه دوآبه سنده ساگر بساط
 هستی در پیچید - بسر نداشت - خنجر خان دامادش را از اصل

و اضافه بمنصب هزار و پانصدی ذات و سوار سرافراز ساختند - و
ببازماندها درخور حال یومیه مقرر شد - گویند هزار سوار اوزبک
قم قرقره دار همیشه نوکوش بودے - و چنانچه نماز و روزه در
لشکرش بسیار بود تمار و لواطت و شرب و زنا نیز بافراط - لولیهها
در اردوی او مداومی بودند - از لاهور تا ملتان سراها بنا کرد - و
روضه منوره شیخ الاسلام شیخ بهاء الدین زکریا را (که بسیار
تغک بود) خانهای اطراف از مردم خریده جای وسیع و
مطبوع ساخت - گویند در بیش منصبی و دولت همچنانچه
باید ادب عبدالله خان را مراعات میکرد - و بے مد عرضداشت
نمی نوشت *

قاسم خان

محمد قاسم نام نبیره قاسم خان میربحر است - او
بمیرآبی مشهور و این بمیر آتشی معروف - پدرش هاشم
خان نیز در زمان جنم مکانی صاحب صوبه کشمیر بود -
مشار الیه باعتبار خانزادی بدولت روشناسی اعلیٰ حضرت فایز
گردید - و در سال هژدهم از اصل و اضافه بمنصب هزاروی
پانصد سوار و داروغگی توپخانه و کوتوالی اردوی پادشاهی
چهره عزت برافروخت - و در یماق بلخ (که آثار کار طلبی
از وجنات احوالش پرتو ظهور داد) بتجویز سعد الله خان
بمراهی ستم خان فیروز جنگ باند خود شتافت - و بتقدیم

خدمات سرگرمیها نموده بخطاب معتمد خان مخاطب شد. و چون بقبیل آستان سلطنت نامیه بخدمت نور آکین ساخت در سال بیست و یکم بمنصب دو هزار سوار سرفرازی یافته آخته بیگی گردید. و در سال بیست و دوم باضافه پانصدی بمنصب سه هزار و خطاب قاسم خانی بلند پایه گشت. و در رکاب شاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر با توپخانه و عیب افزا بمحاصره قندهار نامزد گردید. و در سال بیست و پنجم باضافه سواران منصب و عطای نقاره امتیاز گرفت. و در سال بیست و هشتم باضافه پانصدی بمنصب چار هزار سوار سرفرازی دو هزار و پانصد سوار نوازش یافت. و در سال بیست و نهم بانتزاع قلعه سانتور (که مرزبان سوری نگر بتازگی بترمیم آن پرداخته و جمعی از اهل فغان درانجا نگاهداشته بذهب و غارت مواضع مضافات آن می پرداخت) با چهار هزار سوار جلالت آثار تعیین گشت. و بسوخت هرچه تمامتر خون را بدانجا رسانیده در صدد محاصره بود که مخازنیل ثبات نورزیده باسیمه سوری خانها را آتش زده راه سپر فرار شدند. قاسم خان قلعه را خواب گردانیده رهگرای معارفت گشت *

چون در اواخر زمان فردوس آشیانی بالکلیه کارفرمائی و حکمرانی سلطنت بداداشکوه بازگردید برادران دیگر را عذر خود سوری بدست آمده هر یک بترویج امر خود پرداخت

مراد بخش عجزول از شتاب زندگی خود را تهمت زدگ سلطنت ساخته در گجرات سرپر آرائی فرمود - اعلیٰ حضرت بتجویز داراشکوه قاسم خان را در مبادی سی و دوم سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری به منصب پنجزاری پنج هزار سوار در اسپه سه اسپه و عطای یک لک روپیه نقد و صوبه داری احمدآباد گجرات بر نواخته بانفق مهاراجه جسونت (که در همان ایام بصوبه داری مالوه تعیین شده بود) رخصت نمود - و قرار یافت که هر دو سردار در حوالی ارجین اقامت درزیده بترهیب و اندرز مراد بخش پردازند - ^(۲) بر تقدیرے (که او بعدرهای نامسموع متمسک گشته بر وفق حکم حضور دست از گجرات برنداشته بتیولداری برار سر فرود نیارد و در مقام استبداد و سرکشی ایستد) خان مزبور بی اهمال و درنگ با مهاراجه بر سرش شتافته در اخراج او و استخلاص آن ولایت سعی موفور بجای آرد - و اگر مصلحت وقت اقتضا نماید کومکمی مهاراجه بوده بهر مهمے (که رو دهد) قیام درزند - پس از وصول بقرارگاه معهود و استماع روانه شدن مراد بخش از گجرات بصوبه مالوه قاسم خان با مهاراجه بآهنگ محاربه براه بانس برله راهی گشت - چون سه کوره کهاچرود رسید شاهزاده از هژده کردهی راه ^(۳)

(۲) نسخه [ج] ایذای - (۳) نسخه [ج] کانچرو در رسید .

(باب القاف) [۹۸] (مآثر الامراء)

بر گردانده در هفت گروهی ارجین به برادر کلان خون محمد
(۲)
اورنگ زیب بهادر (که از دکن عازم حضور گشته) پیوست -
مহারاجه ازین آگهی (که املا گمان آمدن محمد اورنگ زیب
نداشت) بعیرت در شده ناچار صف آرائی بخود قرار
داد - قاسم خان با ده هزار سوار بهراوای میدان (زم پیهمون -
و پس ازان (که کار کشش و کوشش بالا گرفت) جمعه از
متهوران راجپوتیه یکبار جلو انداخته بجنگ و ستیز از
تویخانه عالمگیری گذشته بر هراولش تاختند - ازان جانب
قول اول بهراول پیوسته با طرح و التمش حمله آدر گشت -
نبود عظیم اتفاق افتاد - سرداران معتبر لشکر پادشاهی سر در
جیب عدم کشیدند - راجه جسومت نانگ گریز بر خود
پسندیده راه وطن پیش گرفت - قاسم خان و سایر سپاه برآوردن
نقد حیات ازان مهلمه غایبمت شمرده بکام ناکامی^(۳) راه فرار
سپردند - و در نخستین جنگ داراشکوه خان مذکور در
فوج چرنغار ار انتظام داشت *

د) چون بوارق فتح و فیروزی از پرچم لوامی ظفر پیرای
عالمگیری لمعان داد - و باغ نور منزل مطرح خیمای ظفر ارتسام
گشت (قاسم خان بادراک ملازمت مباحثات اندرخته از یادری

(۲) نسخه [ج] برادر کلان محمد اورنگ زیب - (۳) نسخه [ج]
بکام و ناکامی *

طالع مسعود بتیواداری سنبهل و مرادآباد [که محال عمده و
زیرطلب مفسد خیز است - و قبل ازین باقطاع رستم خان
دکنی (که درین جنگ نقد هستی در باخته) تعلق داشت]
اختصاص گرفته بدان صوب رخصت یافت - در همان ایام
سلیمان شکوه بکوهستان سری نگر در خزیده بود - خان مذکور
مامور شد که آئین حزر و هوشیاری مرعی داشته اگر او سرے
بیدون کوهسار کشد با فوجداران قریب مستعد گشته او را بدست
آورد - در سال سیوم بنظم مهمات چکله متھرا تعیین یافت -
در اثنای ره نوردی مقصد سنه (۱۰۷۱) هزار و هفتاد و یکم
هجری یکم از برادرانش (که مجهول شوریده دماغ بود - و همانا
غبار نقاضه ازو در خاطر داشت) بجهالت ذاتی و نشه جنون
عارضی او را بزخم جمدهر از هم گذرانید - و آن بدکیش نیز
بحکم پادشاهی بیاسا رسید *

قباد خان میر آخور

(۳)
میر آخور فخر محمد خان داعی بلخ و بدخشانست - و در
اواخر دوامت خانان بحراسمت و حکومت قلعه غوری میپرداخت -
(چون سال نوزدهم شاهجهانی شاهزاده مراد بخش بقصد تسخیر
بدخشانات و بلخ از کابل رهگرای عزیمت گشته دران ولایت درآمد)

قلیچ خان و خلیل الله خان را بگشایش قلعه کهمرد و غوزی (۲) که پیوسته بحدود کابل است) تعیین فرمود - مشار الیهما جمعی را پیش از خود بر سر غوزی فرستادند - قباد این مردم را فرج از هزارجات دانسته با سیصد سوار از قلعه برآمده صف آرا گردید - و باندک آریزه خود را بحصار رسانیده بمداغه پرداخت - چون سرداران بحوالی قلعه پیوستند و زیاده بر پانصد کس همراه قباد نبود - و امید کمک از طرفه نداشت پناه بارک برد - و آخر الامر امان خواسته برآمد - قلیچ خان او را با چهار پسر و سایر اهل و عیال مصحوب ابراهیم حسین ترکمان روانه درگاه پادشاهی نمود - در کابل بسعادت زمین بوس فایز گمش - و بمنصب هزارتی پانصد سوار و انعام بیست هزار روپیه ابواب بربود بر روی روزگار خود گشود - و در سال بیست و یکم از قبول خود بحضور آمده بخدمت قوش بیگی و اضافه پانصدی سرفرازی یافت - و در سال بیست و دوم اراده شکار سفیدون بر مرآة خاطر پادشاهی پرتو افکند - نخست بشکارگاه کاندوه موسوم بخاص شکار (که از دارالخلافة شش و نیم کرده است و در حوالی آن عمارات دلنشین ساخته شده) تشریف آورده بشکارگاه نیله گاو مسرت اندوخت - و از آنجا براه گذار نهر بهشت (۳) متوجه سفیدون گشته همه جا نشاط گذار شکار افکنان برابر موضع

(۲) نسخه [ج] کهمرد در [بعضی نسخه] کهمرد - (۳) نسخه [ج] بهشت *

(۲)

چهچرانه (که سه گروهی سفیدون است) (سیده اذان معارفت
منعطف ساخت - قباد خان را بعلافت خدمت مذکور باضافه پانصدی
بر نواختند - و در جنگ (ستم خان دکنی و قلیچ خان) که با
قزلباشیه در حوالی قندهار اتفاق افتاد) مصدر تردد نمایان
گردید - و بافزونگی پانصدی مورد التفات خسروانه گشت - تا
آخر سال دهم از دور سیوم سلطنت اعلیٰ حضرت بمنصب در
هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار (سیده بود - و در نخستین
جنگ دارا شکوه با اتفاق طاهر خان و سایر تورانیان بهمراهی
خلیل خان در فوج برانغار منظم بود - و بعد هزیمت
دارا شکوه کامیاب دولت آستان بوس عالمگیری گردید .

(چون الویة ظفر طراز پادشاهی در تعاقب دارا شکوه
بحوالی ملتان پرتو درود افکند) خان مذکور بهمراهی شیخ
میر بتگامشی دارا شکوه (خصمت یافت - و پس ازان) که آن
بادیه نورد بے دولتی از دریای تپته عبور کرده بصوب گجرات
(دانه گشت) شیخ میر خان مذکور را (که از حضور
صوبه داری تپته نامزد ار شده بود) آنجا گذاشته خون عنان
معارفت بر تافت - و منصب خان مزبور چار هزار و سه هزار
سوار قرار یافت - و از مرآة العالم ظاهر میشود در سال

(۲) نسخه [۱] چهچرانه (۳) نسخه [ب - ج] بعد هزیمت - (۴) نسخه

[پ] میر خان مذکور را (۵) نسخه [ج] مذکور .

سیوم تغییر شده لشکر خان بجایش تعیین گشت - و در
عالمگیرنامه آورده که در سال هفتم از حکومت تهنه معزول
شده غضنفر خان منصوب گردید - ظاهراً در مرتبه بنظم آن
دیار مامور شده باشد - پس از رسیدن حضور تعیین یساق
دکن گردید *

چون مرزا راجه جی سذگه خود متوجه تسخیر قلاع سیوا بود
او را از انتقال احتشام خان با برخی از منصب داران متعین
بتهانہ داری پونه برگماشت - و او از کارطلبی ابوالقاسم و
عبدالله پسران خود را بمالش اشقیای اطراف گسیل می نمود
و سالم و غانم معاودت می کردند - و پس از رجوع سیوا و
اختیار دولت خواهی پادشاهی راجه ازان مهم واپرداخته
تاخت و تاج رلایت بیدجاپور را وجه همت گردانید - و خان
مذکور را با مغلان بقراولی نامزد ساخت - مکرر کارهای
نمایان بظهور آورد - در سال نهم حسب الطلب بحضور رسید -
و در سال دهم (که محمد امین خان میربخشی بنادیب افغانان
یوسف زئی مرخص گشت) خان مذکور نیز در کومکها انسلاک
یافت - و چنین مسموع افتاده که پستتر بحکومت اردیسه
شناخته درانجا ودیعت حیات سپرد *

قطب الدین خان خویشگی

(۲)
پھر دوم نظر بہادر است - چون در فوجداری چوناکذہ

سورتهه (که بمشارکت برادر کلان خون شمس الدین خان داشت) باهم مذاکرت نمودند اعلیٰ حضرت شمس الدین خان را تعیین دکن فرمود - و از راه بروجردی و تیوالداری بکن گجرات سرفرازی بخشید - (چون در مبادی سنج عارضه اعلیٰ حضرت شاهزاده مراد بخش صاحب صوبه گجرات از تنگ ظرفی و بیخصوصی رایت استقلال برافراخته بر تخت شاهی برآمد) تیولداران و اقطاع داران آن صوبه کام ناکام بربقه اطاعت و بزدگی او سر در آوردند - مشارالیه نیز بملازمت او گرائیده مرافقت او برگزید - و در جنگ جسونت و رزم دارا شکوه بهمرائی او مصدر گردید - و پس ازان (که آن آشفته دماغ نابخرد بغریب کاریهای عالمگیری چهارم شوال در منزل متها اسیر و دستگیر گردید) روز دوم این راتعه خان مذکور احراز دولت ملازمت پادشاهی نموده خلعت سرفرازی^(۲) یافته بروجردی سورتهه دستوری یافت - و بهنگامی که آراة دشت فرار دارا شکوه سرے به تپته کشید و ازانجا بعزیمت ولایت گجرات [که از وجود لشکر و سردارے (که با او مقاومت و مدافعت تواند نمود) خالی دانسته] قدم در راه چول و بیابان گذاشت - و برهنمائی برخ از راه کنار دریای

(۲) نسخه (ج) خلعت سرفرازی پوشیده و باضافه ده بست بمنصب

سه هزاریمی سه هزار سوار دو اسپه سه اسپه سرفرازی یافته •

(باب القاف) [۱۰۴] (مآثر الامرا)

شور (که طریقه اسمت غیر مساوک و راهی ست معب و دشوارگذار)
بدان دیار در آمد - و دیگر باره هواے خود سوری نموده
شورش [انگیخت] متصدیان و سایر کمکیان آن ناحیه بدو
گرا بیدند - خان مذکور بمقتضای پیش بینی و کار آگهی
سررشته بندی و دولت خواهی عالمگیری را دران آشوب
از کف نگذاشته بدار شکوه نگروید - پس از جنگ اجمیر (که
بار دیگر دارا شکوه بی سپهر دشت فرار گردید) مشارالیه باضافه
منصب و خطاب خانی مورد عنایم خسروانی گشت *

و [چون رای سنگه متغلب برادر ریمل زمیندار ولایت
(۲)
جام (که باج گزار و فرمان پذیر پادشاهی بود - و پس از
فوتش زمینداری آن ناحیه از پیشگاه خلافت بهصور ار سترسال
تفویض یافت) رایم خود سوری برافراخته برادرزاده را
مقید ساخت و ولایتش را متصرف شده بجای او نشست
و به معاونت یتماجی زمیندار کچه مستظهر گشته کسان
قطب الدین خان را (که جهت تحصیل پیشکش آن ولایت
معین شده بودند) از همه جا بر خیزانید] خان مذکور با قریب
(۳)
هشت هزار سوار و پیاده بسیار در سال پنجم از جونا گده
رانه گشت - چون بحوالی شهر جام رسید آن نافر جام نیز چار
(۴)
کردهی استقبال نموده مورچاله پیش رو بر بست - تا دو ماه

(۲) نسخه [ب] ایمل - (۳) نسخه [ج] جونا گده و [در بعضی نسخه]

چونه گده - (۴) نسخه [ج] ده ماه .

جنگ تروپ و تفنگ در میان بود - تا آنکه (رزے خان مزبور) ترتیب افواج داده بر کفار حمله برد - و دست کشش و کوشش برگشاد - رای سنگه (که در بروی خان مذکور بود) با یک پسر و عم و اقربا و خواص و عمدها (که همگی سیصد تن بودند) یکجا سر بگریبان عدم فرو برد - و هر طرف کفار علف تیغ گشته بقية السيف راه گریز سپردند - شهر جام باسلام نگر مرسوم گشت - و خان مذکور مشمول عواطف پادشاهانه گردید - و پس ازان مومنی الیه بیساق دکن تعیین شد - و بهمراهی میوزا راجه جے سنگه بسرداری هفت هزار سوار در تاخت و تاراج ولایت سیوا فرادان سعی بکار بود - و بعد از فرمان پذیرعی سیوا (چون میوزا راجه متوجه ولایت عادل شاهیه گردید) خان مذکور را بچند اداری برگزید - مکرر در آریز و ستیز با اعدای دست بردهای نمایان نمود - و در سال نهم طلپ حضور گشته بتقبیل سده خلافت استسعاد یافت - و باضافه پانصدی تارک افتخار برافراخت - و در سال دهم بهمراهی محمد امین خان میر بخشې بمالش افغانان یوسف زئی متعین گشت - و بعد ازان بار دیگر رخصت بساق دکن یافت - و تا آخر عمر خویش دران دیار گذرانید *

و (چون کهنه عملی آن ولایت شده بود) با صوبه داران آنجا

به کج دار و مرئز بسر می برد - خصوص خان جهان بهادر که نهایت از کبیبیدگی داشت و هر کدام شکوای دیگر بحضور می نوشت - در سال بیستم سنه (۱۰۸۸) هزار و هشتاد و هشتم هجری (که در همان ایام تمشیت مهم صوبه دارمی دکن از عزل خان جهان به ورا دید دلیل خان تفویض یافته بود - و خان مذکور با اتفاق ناظم جدید با بیجاپوریه مشغول زد و خورد بود) که اجل موعود در (سید - برهنه مونی آن بادیه فنا پیمود - نعش او را بقصبه قصور پنجاب (که وطن اوست) نقل کردند - سردارے بود مدبر دانا - تدبیرش با تزییر آمیخته - خان جهان بهادر از حساب بر میداشت *

گویند آخرها ضعف بصارتی طاری شده بود - خان جهان بظاہر ناخوشیها بحضور نوشت که قطب الدین خان را پیری دریافته و عمی عارض گشته - خان مذکور از حزم و هوشیاری (که داشت) همان وقت آگاه شده فوراً با فیلبان دخترے تعشق بهم رسانیده بنگاج خود در آورد - و فوعے باعلان آن پرداخت که داخل سوانح شده نوشته خان جهان معمول بر عداوت گردید - چهار پسر و در دختر داشت - پسر کلانش محمد خان رشیدتر بود - بعد از فوت پدر در همان ایام در جنگ مل کپور (۳)

(۲) نسخه [ج] نوشته خان معمول بر - (۳) نسخه [ب] بل کپور و در

بکار آمد - و دیگر مصطفی خان که ترک منصب نموده
 درویشی برگزید - ازین هر دو اولاد مانده - و دری دیگر
 نظام الدین و فتح الدین - ازینها اعقاب نماند *

قطب پوره (که از پوره‌های مشاهیر اردنگ آباد اسمت)
 بنام اوسمت - گویند این پوره را کبیرت سنگهه پسر راجه
 جی سنگهه داشت - عمارت و حوض کلانی که دارن ساخته
 اوسمت - قطب خان در زمان اقتدار خود بدعوی ارث (که
 نظر بهادر پدرش در ایام محاصره دولت آباد درین سرزمین
 فرزند آمده و احداث پوره نموده) مدعی شد - و خواست که
 از راجه مذکور انتزاع نماید - بمنازعت کشید - مراجعه پیدادشاه
 رفت - از حضور فرمان انعام آن زمین بنام قطب خان صادر
 شد - خان مذکور زر عمارت بر راجه حواله نمود - تا امروز (که
 هیچ کدام از اولادش نشده بهم نرسانید) بمحصول پوره معیشت
 دارند - مگر نواسپایش بتلاش معاش کوشیده فی الجملة
 نامی بر آورده اند - از آنها دوست محمد نام نواسه او (که مرد
 (۳) است و فقیر مشرب و فقیر دوست بود) - مدتها تانعلی برار
 در جاگیر داشت - چنانچه آن پرگنه بنام او زبانزد خلق است -
 پس از پسرش خطاب پدر یافته آن پرگنه را داشت - از
 صاحب همتان روزگار بود - ساله چند پیش ازین در گذشت *

درینولا بهادرزاده اش خویشگی خان نام آن محال را بطریق ارث یافته - و اکثری قطب پوره هم با عمارت قدیم (رثاً و ابتیاعاً) در تصرف اوست - نظر بر احوال ورثه می بایست که این پوره از درجه اشتهار ساقط می شد - اما بسبب اینکه مرحومی مغربی متهور خان بهادر خویشگی (که از امرای عمده نیشان و بحسن اخلاق و خوبیها شهره و یکتای روزگار بود) چون بهمراهی امیر الامرا حسین علی خان وارد دکن گردید باعتبار هم قومی و رشته دور و درازی بطریق خوشباش درینجا فرود آمد - و قریب سی سال گذرانید - ازین جهت هر روز بر آبادیش افزوده انجام او حسن آغاز گرفت - رحمت متهور خان مرحوم عمره (ربیع الآخر سنه ۱۱۵۶) هزار و صد و پنجاه و شش واقع شد - و در همین قطب پوره قریب خانه خود مدفون گردید - (چون نام اصلی او رحمت خان است)
(۳) میر غلام علی آزاد بلگرامی باستدعای راقم تاریخ انتقال او بمناسبت نام چاین در سلک نظم کشید *

* قطعه *

رعد آمد متهور خان را * گشتن بستان بقا منزل ار
گفت تاریخ وفاتش هاتف * رحمت ایزد حق شامل ار

(۲) نسخه [ج] واقع شده در همین - (۳) نسخه [۱] میر غلام

آزاد - (۴) نسخه [ج] سرا *

قوام الدين خان اصفهاني

برادر خلیفه سلطان مشهور وزیر اعظم ایران - این سلسله مازندارنی الامل است از نژاد میر قوام الدین مشهور به میر بزرگ از سادات مرعشیه (که در (۷۶۰) هفتصد و شصت بحکومت مازندران و طبرستان (سیده -) پس از تصاریف ایام یکی از احفاد میر مذکور امیر نظام الدین نامی از حوادث دوزان بصفاهان آمده در محله گلبار^(۳) سکونت اختیار کرد - و بتدریج صاحب ملک و رقبه گردید - و پس از آن چون نوبت بتخلیفه سید علی (که از نبأئر امیر مذکور است) رسید [و او را خلیفه سلطان می گفتند] ازین جهت بین الجمهور این طبقه بسادات خلیفه مشهور گشت - و برای برانند که شاه طهماسب صفوی او را بخطاب خلیفه سلطانی مخاطب ساخته صاحب تطل و علم گردانید - بعد ازو خلف ارشدش میر شجاع الدین محمد نبیه خلیفه اسدالله است - از مشاهیر سادات صفاهان صاحب این (باعی مشهور) *

* (باعی) *

* شمع که بسوختن جان غم پروردم *

* تا گفت که پروانه خویشم کردم *

(۲) نسخه [ج] از نژاد قوام الدین - (۳) نسخه [ج] گلبار - و نسخه

* مي ميوم اگـر نميرزم نزد يكش *

* مي سوزم اگـر بگـرد از ميگـردم *

مير شجاع الدين محمد بفضل و دانش و عظم قدر
اشتهار يافته - و بسبب املاک (که اَبَا عَنْ جَدِّ بَار (سَيِّدَة بُوْد)
بزرگانه روزگار مي گذرانيد - پسرش مير زفيح الدين محمد (که
از علوم معقول و منقول بهره داشت) منظور نظر شاه عباس
(۲)

ماضي گرديد - و در (۱۰۲۶) هزار و بيست و شش هجري
سال سي و يکم جلوس شاهي از انتقال قاضي سلطان
موسوي تربتي (که از تغير قاضي خان سيفي حسيني هشتم
درز صدر ايران شده به بيماري در گذشت) بمنصب صدارت
فائز شد - و او دران امر کمال ديانت ورزيں - و در سنه
(۱۰۳۴) هزار و سي و چهار بجوار رحمت پيوست - خلف
(۳)

ارجمندش خليفه سلطان نعلش او را بکربلاي معلی نقل نموده
در روضه مقدسه سيد الشهداء خامس آل عبا عليهم السلام
مدفون گردانيد - (و چون خليفه سلطان بشرف مصاهرت شاه
عباس ماضي و وزارت قلمرو ايران درکان دستگاہ بزرگي فرائر
برچيد) برادرش مير قوام الدين بمنصب صدارت ايران (که
عمده ترين خدمات آن ديارست) چهره افتخار بر افروخت -
و پس از فوت برادر و انقلاب سلطنت و بے استعلاي پادشاه

وقت دل از مسکن و ما را برکنده روانه هندوستان گردید -
و در سر آغاز سال هفدهم عالمگیری جهته امانی^(۲) بر آستان
خلانک سوده باشراقات الطاف سلطانی نورانی ساخت - و
بمرحمت خلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهلوکفاره و علائق
مروارید و شمشیر با ساز طلا و سپر با گل مرصع و عطای
کلگی یشم و ده هزار روپیه نقد و بمنصب سه هزاری هزار و
پانصد سوار و خطاب خانگی سرمایه اندوز مباحات گشت -
سابق هم ازین سلسله بنام خویشی خلیفه سلطان درین دولت
خداداد روی ارادت آورده بقدر رتبه کامیاب گشته اند -
مثل میو جعفر همشیره زانکه در سال بیست و هشتم
شاه جهانی (که هنوز خلیفه سلطان در قید حیات بود - و در
همان سال درگذشت) دارد بقدر سورت گردید - و بانعام
شش هزار روپیه نقد از خزانه آنجا سرافراز گشت - و پس
از تلامیم سده پادشاهی بمنصب هزار و پانصدی پانصد
سوار و عطای ده هزار روپیه نقد برنواخته شد - و در سال
سی و یکم اضافه پانصدی پانصد سوار و فوجداری و تیولدارگی
حسین پور مضاف صوبه بهار یافت - و در سال سیوم
عالمگیری میر عمادالدین خویش مشار الیه سعادت ملازمت
دریافت - و بتدریج بخطاب رحمت خان و دیوانگی بیوتات

فرق مباحثات بر افراخت - و در سال ششم سید صدر جهان از خویشان مومنی اینه بعزم بندگی آمد - و بمنصب در خور سرفراز شد *

اکنون خامه به تتمیم بیان قوام الدین خان می پردازم
 خان مذکور در همان ایام اضافه پانصدی یافته در سال
 نوزدهم بعد مراجعت پادشاهی از حسن ابدال ^(۳) بدارالسلطنة
 لاهور بنظم کشمیر دستوری یافت - و در سال بیست و یکم
 از آنجا تغیر شده بحضور رسید - و بصاحب صوبگی لاهور
 اختصاص گرفت - و پس ازان فوجداری جمو نیز ضمیمه
 گردید - اتفاقاً دران ایام قضای بلاد و قصبات را (که
 بنابر صرف همت پادشاهی باجرای احکام شرعیه پاس این
 مردم باقصی الغایه مرعی می شد) کار بجائے رسیده بود
 که با حکام و صوبه داران دم مسارات میزدند - خصوص
 سید علی اکبر آله آبادی قضی لاهور که بنابر دیانت و
 حدت و صلاحیت (که در طبع او مخمور بود) سر نیاز بکس
 فرد نمی آرد - قوام الدین خان (که با فضل و کمال و بزرگی
 حسب و نسب دماغ عمدگی ولایت در سر داشت - اندازه
 عونت او که تواند گرفت) بمجرد وصول لاهور احوال قاضی
 دریافت - و در اول وهله صحبت برهم زد - و رفته رفته

(۲) نسخه [ج] یافت - (۳) در [بعضی نسخه] بابا حسن ابدال -

(۴) نسخه [ج] اوایل •

بغاوشیها کشید - قضا را سید فاضل نام همشیره زاده قاضی (که مرد دست‌دراز و بدزبان بود) و کوتوال از دست و زبان او بجان آمده در ری جان او افتاد - و کار بجائے رمید که ناظم کوتوال را (که نظام الدین نام عرف میوزا بیگ بود) با جمعی فرستاد که قاضی را گرفته بیازند - قاضی باستحکام در و دیوار خانۀ خود پوداخته صدای زد و خورد بلند ساخت - دران دار و گیر قاضی و همشیره زاده اش بخفت و سوائی جان سپردند - و پس از زخمی شد - ازان (که مردم لاهور در امثال این مقدمات باظهار دیداری و عمیق، اسلام بهانه طلب اند) اهل سوق و ارباب حرف (که حرفے چند خوانده خود را علما نامند - و از جهلا کم‌توانند) هزاران هزار باهم یکتائی و زریده بلوای عام نمودند - ناظم و کوتوال در خانها بسته مستعد جنگ نشستند - و مدتی این هنگامه در شهر برپا بود - مردم نمی توانستند در رستۀ بازار تردد نمود - تا آنکه از حضور هر دو از منصب ، خدمت برطرف گشته صوبه داری بنام پادشاهزاده محمد اعظم شاه قرار یافت - و نیابت بلطف الله خان مقرر شد - و تا رسیدن خان مذکور ببرانرس حفظ الله خان (که فوجدار چنوت پنجاب بود) حکم رسید که خود را بر جناح استعجال بلاهور رسانیده کوتوال را حوالۀ ورثۀ قاضی نماید - و صوبه‌دار را روانۀ حضور

سازن - مشار الیه کاربرد حکم گردید - نظام الدین در لاهور بیاسا رسید - و بسبب هجوم و اندوه اهل عذاب بسلامت آمدن قوام الدین خان متعذر می نمود - ناچار باخفا در پالکی پرده دار نشانده تا سر دریا (که پایان شهر است) آورده ازان جا کشتی سواره روانه نمودند - در سال بیست و سیوم در اجمیر بحضور رسید - پسر قاضی با جم غفیر نیز حاضر شده مدعی خون پدر گردید - پادشاه فرمود که بشرع رجوع نماید - خان مذکور در محکمه شرعیه خفته کشید - (چون قاضی شیخ الاسلام از نیک نفی حکم باثبات خون نمی نمود) مدتی این مقدمه در کشاکش بود - خان مذکور از غم و غصه گرفتار امراض جسمانی و روحانی گردید - مدعیان نمی گذاشتند و جد داشتند که وکیل او برای جواب در محکمه بیاید - بلکه خودش هم پالکی سواره بیاید - و چون ازین قسم (سوائی زیاده بحالش عائد شد بشفاعت و ضعیف نالی اعز دربار پسر سید علی اکبر بر پیرانه سرش بخشوده از سر قصاص طلبی در گذشت - خان مشار الیه هم در همان نزدیکی رحمه بحال تباہ خود نموده جهان فانی را گذاشت - در پسر داشت - یکی صدرالدین (که همراه پدر از ولایت آمده بود) احوال او جدا بقلم آمده - دیگر محمد شجاع (که در سال نوزدهم از ایران رسیده بمنصب هزاری سرفروزی

یافت - و چون برادرش از شجاعت خان‌ی به صف شکن خان‌ی (۲) مورد عنایت پادشاه زمان گشت او بدان خطاب سر عزت بر افراخت - و بهمراهی برادر در محاصره گواکندّه زخمی بر داشته بنوازش پادشاهی بهی یافت *

قلعه دارخان مرحوم

نامش میوزا علی عرب خلف ارجمند عرب خان مغفور است - در ادب کده تربیت والد بزرگوار خویش نشو و نما یافته نخل فطرتش بسجیات حمیده و شیم پسزیده بالید و نهال رشادت او در چارچمن روزگار ریشه ترقی دوانید - از پیشگاه اعلیٰ حضرت صاحب قران ثانی بمنصب پانصدی در صد و پنجاه سوار چهره ناموزی بر افراخت - و در سال بیست و چهارم باجارت والد خود از دکن بدارالخلافه شتافته بتلیم ساحت خلافت فرق طالع بر افراخت - و در خور رتبه مشمول اعطاف خسروانی گشت - و مصحوب او خلعت و نقاره پیدرش از روی عنایت ارسال یافت - و پس از سانحه ناگزیر عرب خان منزوی در سال بیست و نهم حسب الالتماس پادشاهزاده فتح نصیب محمد اردنگ زیم صاحب صوبه دکن بتنهادهای تربنگ و هریس (که هر دو قلعه ایست متصل هم واقع - و از معظم حصون و قلاع سنگمنیر است) امتیاز گرفت - و پس

از نخستین جلوس عالمگیری طریق عقیدت بهای اخلاص پیموده
خون را برکاب نصرت انتساب شاهنشاهی رسانید - و در
جنگ شجاع در مورچال اجمیر کمر جانفشانی بر میان
همت بسته در سالک بهادران جلادت منش طرح دست چپ
منتظم گردید - پس ازان (چون مشار الیه بارضاع ملکئی دکن
شناسا و برسم ر (ویة آنجا آشنا بود) کومکئی آن دیار گشته
تا انجام حیات مستعار دران مملکت گذرانید - و بافزایش
منصب و خطاب قلعدار خنی مرتقی مدارج اعتبار گشت - و
چندے بحر است و فوجداری اورنگ آباد پرداخت - پستر
قلعه داری فتح آباد ده روز بوی تفویض یافت - و در
سال بیست و پنجم ایامے (که رایت ظفر آیات عالمگیری از
دارالخیر اجمیر بدار سرور برهانپور برتو نزل افکند - و
سه چهار ماهے تا آخر صفر سنه (۱۰۹۳) هزار و نود و
سیوم هجری باقامت ابادشاهی رونق آکین بود) خان مزبور
در ده روز بجوار رحمت ازدی پیوست - و بقرب مرقد والد
خویش آسود * (۴)

والده ماجده اش سیده ایست صبیة میر سید شریف
ولد میر سید ابراهیم ساکن یزد - (چون آن عقیقه داعی حق

(۲) نسخه [چ] قلعدار خان - (۳) نسخه [ب] نود و سه هجری -

(۴) نسخه [ب - ج] آسوده *

را لبیک اجابت گفت) عرب خان مرحوم دختر میرزا جمشید بیگ یزدی قزلباش را بعقد ازدواج خویش در آرد - [این میرزا جمشید بیگ داماد میر معصوم بدسگالی ست - مادرش یکی از بذات شاهزادگان صفویه است - و پدرش میر معین پسر میر ملا ست (که در زمان شاه طهماسب صفوی وزارت استرآباد داشت) و والد او خلیفه میر (که از جناب شاه اسمعیل ماضی بخلیفه مخاطب شده) فرزند بلا واسطه ملا معین مشهور واعظ خراسان صاحب معارج الغبوة است -] صبیة درم میرزا جمشید بیگ مرحوم را به پسر خویش قلعدارخان مرحوم عقد بیوگانی بست - آن عفت سرشت چهار دختر ستوده سیر (که یکی از ان عفائف گرامی نژاد جدّه حقیقی رافم این سطور است غفرالله لها) و یک پسر میرزا داراب آرد - مشار الیه بمیامن ادب آموزی پدر والا گهر بقدون قابلیت و مردانگی سرآمد همسران گردید - و در نوبت خویش بمنصب مناسب امتیاز یافته سرگرم تقدیم خدمات پادشاهی بود - چندی بخشیدگرمی فوج شاهزاده محمد اعظم شاه و بعد از ان بخشیدگرمی کرنا تک و بخشیدگرمی فوج ذوالفقار خان نصرت جنگ پرداخت - و بقلعداری ده‌در و کالنه و فندهار مره بعد اولی نامور شد - و نخست بخطاب

عرب خان و ثانیاً بنور محمد خان مخاطب گردید - در در
 هنگام قلعه‌داری فندهار موسوی خان میرزا معز (که در آن
 وقت دیوان دکن بود) خطه متضمن فرمایشه نوشته از
 سهل انگاری یا مراتب نشناسی بالباب دفتری معنون ساخت -
 خان مذکور از غیرت و حمیت عرب (که نور پیداشنی اصلتش
 بود) همان القاب را در جواب نوشت - موسوی خان آنرا
 دستاریز جنون خان موسی الیه ساخته پادشاه عرض نمود -
 و پای عزل بمیان آمد - خان مسطور بحضور رفته خوسمت
 با موسوی خان سرسوزی خانه جنگی نمایان - او مردم عمده
 را واسطه ساخت - و در پیشگاه خلافت هم اصل کیفیت
 پیرویه انکشاف یافت - بتازگی مشمول عذایم خسروانی
 گردید *

بعد واقعه حضرت خلد مکان در اردنگ آباد طرح
 سکونت ریخته (وزناری مهذا) داشت که ماه فلب شیشه باز
 بر شیشه خانه جمعیتش سنگ تفرقه انداخت - در آن وقت
 نواب آصف جاه بانفاق محمد امین خان بهادر از همراهی
 محمد اعظم شاه تقاعد جسته سرے بدان بلده کشیده فروکش
 نمودند - و باقتضای ایام هرج و مرج بهر که گمان زر داری
 بهم رسید بشکنجه مواخذه در آوردند - خان مذکور را (که
 بمول و اندوخته‌های پدر و جد شهرت داشت) از خانه آورده

مباغی مصادره نمودند - ازان (دز خان مذکور ترک درزگار
نموده بگوشه انزرا در ساخت - و ازلین بی اندامی (که
عبرت سرشتانرا کشنده تر از مرگ است) سودائے بر دماغش
ریخته جوهر خود را تیره گردانید - اما جنون غریبه
۲۲ رسانیده بود که یک دز بخواب و خاموشی می گذشت
و نمی گذاشت که کسی بحضور او بیاید - و دز دوم با مردم
می جوشید و سرگرم انواع محبت می شد - مدتی ممتد
بدین حالت بسر برد - تا باجل موعود در گذشت - پسرش
میرزا رضا عالی بشعر و انشا کمال مهاس دارد *

عبرت

هر دوری از ادوار فلکی مقتضی توفیر و ترویج شیئے سمک
و موجب کمی و فقدان شیئی دیگر - گویا ایام سابقه زمان
دولت و ثروت بود - آنچه از رفور مکنت و قدرت و کثرت
ساز و سامان عرب خان مرحوم و قلعه دار خان مغفور با منصبهای
معلوم بگوش خورده باستعداد پنجهزاری و هفت هزاره
(۲)
آدان خویش می سنجیم عقل از قبول آن می ایستد - و افسانه
می شمارد *

موسوی خان میر هاشم جرأت تخلص قلعه دار خان
است - موسوی خان از سه سال در رکاب نواب آصف جاه

است - عنوان ظاهرش میر منشیگری و رتبهٔ قرب که مافوق
نداد - و آن امیر کبیر در حق مشارالیه در ابتدای تفویض
وزارت بخسرو زمان عرض کرد که سرآمد نعمای الهی (که
شامل حال شده) رفاقت این مرد است که سید و فاضل و حکیم
و منشی و شاعر و مصاحب و مشیر رازدار است - اگرچه هنوز
سپاهگری بامتحان نیامده - اما جرأت از نامش پیدا - الحاصل
اصل نشو و نمای او از قلعه دار خان است - جدش سید علی
گیلانی مدتها در نوکری آن خان مرفرت نشان گذرانید - حقا که
خان مزبور مجموعهٔ کمالات است - باین جامعیت درین وقت
بدیاری دکن نظیر خویش ندارد - این شعر دلچسپ ازوست

* بیت *

* لذت همه در مذاسبتهاست *

* از شیرو دل شکر گشاید *

اما از اخلاق بهره ندارد - خداهش درزی کند *

قلیم خان خواجه عابد

پور عالم شیخ که از اعظم افاضل و اکابر سمرقند پور

الهداد بن عبدالرحمن شیخ عزیزان است - که در معمورهٔ مذکور^(۲)

بر وسادهٔ ارشاد تکیه زده بتربیت اهل ارادت می پرداخت -

گویند نسبش بشیخ شهابالدین سهروردی رحمه الله علیه^(۳)

میرسد - خان مذکور در سمرقند تحصیل علوم نموده به بخارا
شتافت - و ابتدا منصب قضائی آنجا و پستتر شیخ الاسلامی یافت
سال بیست و نهم جلوس فردوس آشیانی عزیمت زیارت
حرمین شرفین نموده بکابل و از آنجا بهندوستان وارد شده
نعمت ملازمت پادشاهی اندوخت - و بعدایت خلعت و شش
هزار روپیه نقد نوازش پذیرفته مرخص گشت - و پس از
(۲)
طواف از آنجا برگردید *

در ایامی (که خلد مکان بعیادت پدر والا منزلت از دکن
عازم هندوستان شد) بمنصب سه هزارگی بانصد سوار و
خطاب خانی چهارم عزت برافروخت - و پس از جنگ
مهاراجه جسونت سنگهه از اصل و اضافه بمنصب چهار هزارگی
هفت صد سوار سر مباحات برافروخت - سال چهارم بتفویض
خدمت صدارت کل کام دل برگرفت - سال هفتم از اصل
و اضافه بمنصب چهار هزارگی هزار و بانصد سوار نکیه بر
چار بالاش امارت زد - سال دهم از خدمت مذکور معزول
شده بصوبه داری اجمیر و عطای خلعت و فیل رایم
سر بلندی برافراشت - و سال چهاردهم بتقرر نظم صوبه ملتان
سرمایه کامیابی اندوخت - سال هفدهم از آنجا تغیر شده
بحضور آمد - و میرحاج قافله مکه معظمه مقرر شده

بدان صوب شتافت - و سال بیست و سیوم غائبانه بخطاب
قلیج خان نامرزی پذیرفت - پستتر بحضور رسیده سال بیست
و چهارم همراه شاه عالم بهادر بتعاقب سلطان محمد اکبر
(که آثار بغی بظهور آورده فرار گردیده بود) کمر هممت
بهمت - (چون بے خصمت پادشاهزاده برخاسته بحضور آمد)
چندے مورد عتاب بود - پس از صفح جرمه در همان سال
بخدمت صدارت کل از انتقال رضوی خان بار دوم ادج پیما
گردید - سال بیست و پنجم بیساق دکن مامور شده وقت
رخصت بعطای نقاره بلند آرازه گشت - پستتر (که درود
موسکب پادشاهی در الکة دکن صورت بست) در سال بیست
و نهم بصوبه دارمی ظفرآباد بیدر مامور گردید *
و در ایامی (که خلد مکان از شولا پور بازاده تسخیر
بیجاپور عنان عزیمت بدان صوب شتافت) نامبرده بحضور
رسیده نعمت بار اندرخت - و پس از وصول بنواحی بیجاپور
بعزایت ترکش و کمان افتخار یافته تعیین مورچال گشت
و قلعه مذکور بصلح مفتوح شد - سال سی ام مطابق سنه
(۱۰۹۷) هزار و نود و هفت هجری [که خلد مکان
جانبا حیدرآباد لوای توجه برافراشته بعد رسیدن متصل
قلعه گولکنده بمردم حکم شد توابع محصورین را (که بیرون
دیوار قلعه فرود آمده اند) بر دارند [خان مذکور از غایت

کار طلبی دران دار و گیر یورش نموده قریب قلعه رسید -
درین ضمن گروه زنبورک قضا بر شانه اش خورده دست را جدا
ساخت - در ازانجا اسب سواره باستقلال تمام بدائره خود
آمد - جملة الملک اسد خان (که نظر بدلاجوئی بعیادت
مأمور شده) رفت دران وقت جراحان از شانه او ریزهای
استخوان می چیدند - و او باستقامت زانو زده بے چین جبین
با حاضران سرگرم سخن بود - و از دست درم قهوه می خورد
و می گفت که بخیه دوز خوبه بدست آمده - هر چند در
معالجه سعی بکار رفت اما بهرینجه اجل دست از کارگاه
دنیا برداشت - پسر کلانش غازی الدین خان بهادر
فیروز جنگ است (که احوالش و ترجمه دو برادرش معزالدرله
حمید خان بهادر و نصیرالدوله عبدالرحیم خان بهادر جدا
جدا سمت ترقیم پذیرفته) - و یکی از پسرانش مجاهد خان
خواجه محمد عارف است (که با فیروز جنگ مذکور می بود)
بمنصب مناسب مرتقی گشته - و یکی معاهد خان است که
چندان ترقی نکرده - هر دو زود در گذشتند *

قاسم خان کرمانی

مرد ولایت زا بود - بطالع یاری و بختوری در سلک
بندهای خالد مکانی منظم گشت - و (چون خالی از جلالت
(۲)

و کارطلبی نبود) پای پیش آمد در عرصه روزگار گذاشت -
و بتقریب خدمات حضور پادشاهی مورد التفات شد - و در
سال سیام بعد فتح بیجاپور از تغیر کامگار خان بهیدرتوزکی
اول سر عزت بر افراخت - و در همین سال بجانب
بیسواپتن بمالش مفسدان خیره سر تعیین یافت - و پس ازان
بفوجداریه سرا (که الکه ایست و صبیح و کرناتک بیجاپوری
عبارت ازانست) لوی حکومت افراشت - و دران ناحیه
بجدکاری و تلاش مژدی (که ناشی از حسن جرأت و جسارت
بود) رعب افزای سرکشان و سرتاپان گردیده - حتی که
بومی چیتل درک و راه درک (که هریک از دیگرے در
سرشخی و تبه رائی یکسر و گردن می افزود) از دست قاسم
خان خمس بدندان بودند - و خان مذکور از کار پڑھی
دمه نمی آسود - و چوبک زنان دائر و سائر می بود - در سال
سی و نهم سنه (۱۱۰۷) هزار و یکصد و هفت هجری بتقریب
قریب باندونی رسیده بود که حکم پادشاهی عزمدور یافت که
باتفاق خانه زاد خان و غیره امرای حضور (که دران نواحی
سیدند) بگوشمال سنتای شقی (که بگشت و واگشت آن
بوم سرشمت ملک پادشاهی پی سپر نهم و تاراج گشته -
و هرکه از افواج پادشاهی بمقابله شتافت دستخوش غارت

(مآثر الامراء) [۱۲۵] (باب القاف)

گردید (بردازن - خان مذکور در شش گروهی از راه
(که معبر غنیم بود) بفرج حضور پیوست - خواست که امر
را ضیافت خاطر خواه کند - (چون اسباب نما نما از خیم
کرناتکی به استعمال در نیامده - و ظرف طلا و نقره و
چینی هر نوع در ادوئی گذاشته بود) از آنجا بر آورده رز
درم پیش خانه خود را بفاصله سه کوه فرستان - غنیم ازان
آگهی یافته جمعیت خود را بر سه توپ قسمت کرده جوقه
را بر پیش خانه فرستان - و گزیه را بمقابله لشکر و
جمع علیحدده مرتب داشت - آن جماعه بیخبر بر پیشخانه
ریخته بسیارت را کشتند و خستند - و آنچه بود بردند - ناگاه
این خبر بقاسم خان رسید - خانه زاد خان را از خواب
بیدار نکرده بمقابله تاخمت - یک کوه نرفته بود که فوج
غنیم نمودار گردید - خانه زاد خان (که از خواب بیدار می گردید
و این خبر می شنود) بهیر و بنگاه و اجمال و ائقال
همانجا گذاشته جلد می شناید - محاربه عظیم در پیوست -
و دستبردهای مردانه در میان آمد - پای ثبات طرفین از
جا نمیرفت - در عین گرمی قتال خبر رسید که جوقه (که
غنیم علیحدده داشته بود) بر بنگاه ریخته همه بتاراج داد -
بهمتها لغزش راه یافت - جنگ کنان بیک گروهی (که
قلعه دندیری بود) خود را (ساندیدند - و بر سر تالایه

(۲) نسخه [ج] بر (۲) نسخه [ج] وندیری •

(باب القاف) [۱۲۶] (مآثر الامراء)

(که در اینجا بود) فرود آمدند - غنیم گرد ایشان را در گرفت -
تا سه روز نمودار می شد و جنگ نمی کرد - و اینجا جز بآب
تالاب خوردن کسی نام خوردن نمی شنید - (در چهارم کاله پیاده
چون مور و ملخ هجوم آورد - تفنگ چون تگرگ بارش
داشت - مصالح توپخانه این طرف بتاراج رفت - ناچار ساعتی
چند تکتک پا نموده (چون از چار طرف راه بیرون شدن بر
خود بسته دیدند) با رجوع ممانعت مردم قلعچه بز: داخل آن
شدند - غنیم از اطراف محاصره کرده نشست - (در اول نان چوار
و باجریه از ذخیره آن قلعچه بمحصوران رسید - و کاه چوپر فو
ر کهنه بدواب - و در دوم ازین چیزها نام و نشان نیافتند -
(چون خان مذکور تریاک می فرط بود و زندگیش بدان متعلق)
فقدان تریاک موجب هلاک او گردید - (در سوم جان بسپرد و
از دست غنیم جانے بدر بود - و هرچه برآیند که خون را
مسموم ساخت *

قطب الدین خان خورشیدی

عرف بازید - (۲) پدرش سلطان احمد خلف زئی نواسه نظر
بهادر مشهور و خویش جانباز خان خورشیدی است - در نوکری
پادشاهزاده محمد اعظم شاه شهرت و اعتبار داشت - بتقریب
دست از روزگار برداشته رخت اقامت بوطن مالوف کشید -

و آخرها طاب حضور شده نطق همت بامثال امر لازم الانقیاد
پادشاهی بر بسمت - در عرض راه سپاه جنون بر جمعیت آباد
مزاجش ناخست - و دران میان متاع زندگی او بدست برد
اجل بغارت رفت - چهار پسر داشت - حسین خان که احوالش
بشرح و بسط تحریر یافت - و بازید خان و پیر خان و علی
خان - سیومین ترقی نکرد - و در مین در عهد بهادر شاه منصب
عمده یافته زود در گذشت - پسرش نور خان بشمس خان
مخاطب گشته بفوجداری در آبه^(۲) بهته جالذهر مامور شد *

دران هنگام (که گروه ضلالت پزوه سکهان از لاهور تا قریب
دهلی معمورها بباد نهیب و نالان داده رطب و یابس را بآتش
بیداد سوختند - و مثل وزیر خان فوجدار صاحب جمعیت
سرهند را از پا در آورده قصبه را متصرف گشتند) چون
نوبت بمشار ایبه رسید خان مزبور با پنجاه هزار سوار و انبوه از
شرفا و اصناف محترفه اهل اسلام (که بنیمت جهاد و غزا
و آرزوی شهادت فراهم آمده در جنگ کفار بر یکدیگر سبق
می جستند) استقبال نمود - و نزدیک راهون (که هفت
گروهی سلطان پور است) معرکه کارزار بیاراست - و پس از
شلکهای متوالیه و سنگ باران فلاخن اندازان کفار بهیئت
مجموعی بر قلمب آنها ناخته بسپارے را علف تیغ گردانیدند -

اشقیبا مرهوب و مرعوب بحصار راهون در آمده و بتحصن چند روزه دست و پای لاینفع زده آذاره دشت فرار گشتند - و پستتر بفرط جلادت و جسارت بل بعون اقبال خدا دان در بیست و دو جنگ لوای فیروزی بر افراخت - و در آن وقت (که محمد امین خان چین بهادر بطریق منقلا از حضور تعیین گردیده) چون بصرهند رسید خان مذکور از نخوت و خود داری اعتنا بشان او ناکرده بخود سری مراسم تذبیه اشقیبا و تسخیر قلعه سرهند بکار می برد - بهادر مزبور بحضور نوشتم که شمس خان با نقش جمعیت^(۲) که دارد سرش بداعیه های دور از کار آگنده شده ایمن نتوان بود - کار پردازان سلطنت حق شناسی بر طاق نهیان گذاشته او را (که در خور تردد چشم روی التفات داشت) بیای عزل در آوردند *

اما بازید خان مرد دنیا تلاش زمانه هاز بود - در قلیل منصبی هم فوجداری را براه می کرد - زمانه (که بهادر شاه متوجه جنگ محمد اعظم شاه شد) بملازمت استبعاد یافته رفاقت برگزید - بعد از فتح بمنصب عمده و خطاب قطب الدین خان اختصاص گرفت - و پس ازان بشاهزاده عظیم الشان توسل پیدا کرده کامرایی فوجداری جمو گردید *

[چون گرد (که مقتدا و سرغنّه سکهان بوده) از لوه گده

بکوه برفی در آمده از ترس فوج پادشاهی نتوانست اقامت
 ورزید [گریوه و مغاک بسیار پیوده سر از نواحی رای پور
 و بهرام پور بر آرد - قطب الدین خان شانزده کرده
 رایپور غربی ماثل بشمال دود - و از نوادر اتفاقات برادر زاده اش
 شمس خان از دوآبه تغیر شده بجهت رخصت بخدمت
 عم خویش رسیده - ازین آگهی شهیدان خان یزده شمس خان
 را با هزار و پانصد سوار بسرعت هرچه نامتو بحفاظت رایپور
 گسیل نمود - و خود باتفاق شمس خان با نهصد سوار بر آمده
 نیمه راه قطع کرده بشکار اشتغال داشت که خبر قرب آن
 سرگروه شقاوت کیشان رسید - موافق دیدن خان مذکور آنکه
 بر رایپور شاتافته با تمام فوج بر سرش بتازد - شمس خان (که
 آنها را بسرچنگ مستوفی بکرات مالش بسزا داده بود)
 حساسی بر نگرفته بدان سو عطف عنان نمود - و مفید
 بتویخانه نشده جلوریز تاخت - همین که درچار شد و نام
 او بگوش آنها رسید غیر از جان بدر بردن سود خود
 نه پنداشته رو بغوار گذاشتند - شمس خان بدنیال افتاد -
 هر چند قطب الدین خان گفت که این فتح غیبی را معتقدم
 دانسته جمعیت فراهم باید آرد و باستیصال بوداخت - از
 مستی جوانی و غرور تهور عنان باز نکشید - آن بدطیغتان بکمی

مردم بی برده برگشتند - و بکوته یراق پیوستند - زد و خورد - سخت و کارزار قوی بمیان آمد - و آخر کار کار بجائے رسید که دست از کارها باز ماند - و از طرفین شمشیر از دست انداخته باهم بتلاش در افتادند - و یکدیگر را بدنندان میگرفتند .
قاآنکه شمس خان شهادت رسید - و قطب الدین خان بوزمهای گران از هوش رفته - آغانے چند با فیلان هر دو سردار مانده بودند - کفار هر دو فیل را گاهی کشیده می بردند و باز افغانان حمله کرده از دست آنها بر می آوردند - درین اثنا شهادت خان (که از رایپور بوسه استقبال در آمده بود و این هنگامه شنیده) سبک عنان گشت - و بسر وقت بقية الصیف در رسید - آن تباہ سالان خیال کردند که شمس خان الحال آمده - چون بغات الذعش منتشر گشتند - و سر خود گرفته بدر زدند - شهادت خان صلاح وقت در معادرت دانسته برایپور برگشت - بعد از سه روز قطب الدین خان هم در گذشت - نعلش هر دو را بوطن برده مدفون ساختند - این شهادت خان درین عهد ترقی عظیم کرده - احوال او بتحریر در آمده - قطب الدین خان پسر نداشت *

قطب الملک سید عبداللہ خان

حسن علی نام داشت - وزیر اعظم محمد فرخ سیر پادشاه بود - و برادرش سید حسین علی خان منصب

امیرالامرائی داشت . و توجهی از گذشت - قَظَبَ الملك در عهد خلد مکان بخطاب خانی و فوجداری نذر بار (۲) و سلطان پور (از توابع بکلانه) سرفرازی یافت . بعد ازان به حراست آوزنگ آباد سربلند گردید *

(چون شاهزاده محمد معزالدین بن شاه عالم از پیشگاه خلد مکان بصوبه داروغی ملتان مامور شد) حسن علی خان بهمراهی و کاب شاهزاده دستوری یافت . صحبت او با شاهزاده کوچک نشد . و آزرده خاطر بلاهور برگشت . وقتی (که خلد مکان علم بملک جاودانی زد - و ریای شاه عالم از پشاور بلاهور خرامید) حسن علی خان را بمنصب سه هزاری و عطای نقاره و بخشیدگی فوج جدید سرفراز ساخت . و در جنگ محمد اعظم شاه بهراری فوج محمد معزالدین (که هراول مجموع (۳) عساکر شاه عالمی بود) مقرر گردید . وقتی (که جنگ تراز شد) حسن علی خان و حسین علی خان و نورالدین علی خان برادر سیوم برسم تهور پیشگان همد خود را از فیل انداختند و با جمعیت سادات باره پای جلالت افشوده بجنگ کوتاه یراق پیوستند . نورالدین علی خان نقد زندگانی در باخت . و دیگر برادران زخمهای نمایان برداشتند . و سرخروئی فتح

(۲) نسخه [۱ - ج] نذر بار - (۳) نسخه [ج] آزرده خاطر - (۴) نسخه [ج] فوج معزالدین - (۵) نسخه [ج] شاه عالم *

(باب القاف) [۱۳۲] (مآثر الامرا)

و ظفر حاصل کردند . حسن علي خان به منصب چار هزارى و صوبه دارى اجمير مباحي گشت - و بعد ازان بصوبه دارى آله آباد امتياز پذيرفت *

(چون نوبت سلطنت به محمد معزالدين (سيد) حکومت

آله آباد از عزل او بتمام راجي خان مقرر شد - و سيد عبدالغفار

از احقاد سيد صدر جهان صدر الصدور پهانوي بنيابت راجي

خان متوجه آله آباد شد - سيد حسن علي خان فوج بتقابل

بر آورد - و در سواد آله آباد جنگ افتاد - سيد عبدالغفار (۲)

بعد غالب شدن مغلوب گرديده عذبان عطف ساخت محمد

معزالدين باقتضای غفلت و عياشي دست از تدارک بر داشته

باستقامت سيد حسن علي خان افتاد - و با رسال فرمان

بحاليج آله آباد و اضافه منصب سرفراز نمود - اما برادرش

سيد حسين علي خان ناظم عظيم آباد پتنه (که بمزید

شجاعت و وفار و متانت نامور روزگار بود) با محمد فرخ سير

پيمان وفاتت موکد ساخت - چنانچه در ترجمه او نگارش

يافت - و بحسن علي خان برادر کلان نيز ترغييب وفاتت (۳)

نمود - حسن علي خان بچاپاوسى محمد معزالدين (که

از وقت صوبه دارى ملتان کم التفاتى او ميدانست) اعتنا (۴)

(۲) نسخه [ب] در سواد - (۳) نسخه [ا - ب] رفت - (۴) نسخه [ب]

اعتبار *

(مآثر الامراء) [۱۳۳] (باب القاف)

نکرده از ته دل به محمد فرخ سیر گردید - و درخواست
قدوم آله آباد نمود - محمد فرخ سیر در چندین هنگام اتفاق
این در برادر بهادر صاحب فوج از امارت اقبال خود دانسته
از بلده پتخته باله آباد در رسید - و با حسن عالی خان مشافهه^(۲)
بتجدید عهد پرداخته امیدوار مزید عزیات ساخت - و بهر اولی
فوج مقرر فرمود - و عازم پیش گشت *

عزالدین پسر کلان محمد معزالدین باذالیقی خواجه حسین
مخاطب به خان دوران از دار الخلافه شاهجهان آباد بتقابل
محمد فرخ سیر مرخص گردید - و در حوالی کهجوه (از
توابع آله آباد) در رسیده انتظار حریف می کشید - بمجرد
تقارب فوج محمد فرخ سیر عزالدین بے استعمال ادوات
حرب نیم شب راه گریز گرفت - فوج محمد فرخ سیر (که
در کمال عسرت و بے سامانی بود) از غارت بنگاه عزالدین
تقویته بهم رسانید - و روانه پیشتر شده در نواحی اکبر آباد
خرامش نمود - محمد معزالدین نیز از دار الخلافه کوچ کرده
باکبر آباد آمد - و در فکر عبور دریای جون بود که حسن^(۳)
علی خان پیشقدمی نموده از متصل سرای رزبهانی چهار
کردهی اکبر آباد دریای جون را عبور کرد - و در عقب او^(۳)
محمد فرخ سیر نیز از دریا گذشت - اکثر مردم محمد فرخ سیر

(۲) نسخه [ج] رسید - (۳) نسخه [ج] دریای جون *

(باب القاف) [۱۳۴] (مائرا لامورا)

از عسرت و کم مایگی در بهراگذدی آورده بودند - معدودسه
همراه کاب رسیدند - سیزدهم ذی الحجه سنه (۱۱۲۳) ثلث
و عشرين و مائة و الف تلاقى فریقین دست داد - نهم
فیروزی بر الویة محمد فرخ سیر وزید - و محمد معزالدین
بتغیر وضع راه دهلی گرفت - درین کارزار از هر دو برادر
قرودات نمایان بظهور رسید - حسین علی خان برادر خرد
زخمهای کاری برداشته در میدان افتاد - بعد جلوه افروزی
شاهد فتح حسن علی خان برادر کلان بر جناح استعجال
روانۀ دارالخلافه گشت - و پادشاه نیز بتغارت یک هفته
سایه وصول بر سامت دهلی انداخت - حسن علی خان
بم منصب هفت هزاری هفت هزار سوار و خطاب سید عبدالله
خان قطب الماک بهادر یار وفادار ظفرچنگ و تفویض وزارت
اعلی بلخند پایه گشت *

چون عروج زبنة این هر دو برادر از حد گذشت ناتوان بینان
در مدد شکست افتادند - و بتسویلات راهی مزاج پادشاه را
شورانیدند - نویت بجائر رسید که هر دو برادر خانه نشین
گشتند - و بترتیب مورچال و استعدادان اسباب پرخاش پرداختند -
والده پادشاه (که با هر دو اظهار دوستی می نمود - و از قدیم
واسطه اصلاح بود) بخانۀ قطب الملک آمده مسجدًا عهد و

پیمان استوار ساخت - هر دو برادر بملازمت رسیده شکرهای
صحبت آمیز در میان آمد - و چند روز زمانه بآرامش گزاید -
غرض گویان باز مزاج پادشاه را بوهم زدند - هر روز صحبت
بیمزه تر می گشت - و ماده نفاق (که خانه برانداز کهنه
دولتهاست) می افزود - تا آنکه امیر الامراء بصوبه داروغه
دکن مرخص گشت - و قطب الملک بعیش و عشرت مشغول
گشته عنان وزارت بدست راجه رتن چند سپرد - اعتقاد خان
کشمیری همراز و دمساز پادشاه گردید - و کنکاش قلع و قمع
سادات اعلان گرفت - قطب الملک باصیر الامراء نوشت که کار
از دست رفته است - پیش ازان (که چشم زخمی بآبور و جان
رسد) خود را باید رسانید - امیر الامراء با کمال تسلط و جبروت
از دکن روانه شده سواد دهلی را معسکر ساخت - و پادشاه را
پیغام کرد که تا بگذر بصلت قلعه با اختیار ما نباشد در ملازمت
وسواس دارم - پادشاه خدمات قلعه را بمتوسلان امیر الامراء
سپرد - بعد استحکام قلعه امیر الامراء بملازمت پادشاه رسید -
و هشتم ربیع الآخر باران ملاقات ثانی فوجها آراسته داخل
شهر شد - و در حویلی شایسته خان فرود آمد - قطب الملک
و مهاراجه اجیت سنگه در قلعه رفته بدستور روز اول به
بگذر بصلت قلعه پرداختند - و کلید دروازه بدست آوردند - آن

روز و شب بهمین هذوال گذشت - مردم شهر واقف نشدند که شب در قلعه چه واقع شد - چون صبح دمید قتل قطب الملک شهرت داده افواج پادشاهی از هر جانب مرتب شده بر سر امیرالامرا خواستند هجوم آرند - امیرالامرا بقطب الملک گفته فرستاد که چه جای توقف است - زود از میان باید برداشت
لا علاج قطب الملک نهم (بیع الآخر سنه (۱۱۳۱) احدى و ثلثین و مائة و الف پادشاه را مقید ساخت - رفیع الدرجات بن رفیع الشان بن شاه عالم را از حبس بر آورده بر تخت نشاند - و صدای نقره جلوس او آشوبه را (که در شهر برپا شده بود) فرود نشاند - رفیع الدرجات در حالت حبس بمرض تمب دق مبتلا بود - چون سلطنت میسر شد لوازم احتیاط مزاج از دست داد - و بعد سه ماه و چند روز روزگار او سپری گشت - مطابق وصیت او برادر کلانش رفیع الدوله را بر سر سلطنت جا دادند - و به شاهجهان ثانی ملقب ساختند - بعد ایامه نیکو سیر در قلعه آگوه خروج کرد - امیرالامرا با پادشاه بسرعت خود را رسانده قلعه را مفتوح ساخت - ناکاه فتنه دیگر گل کرد و جی سنگه سوانی طبل مخالفه کوفت - قطب الملک در رکاب شاه جهان ثانی برای دفع جی سنگه بفتح پور سیکری شتافت - و با جی سنگه صورت مصالحه در میان آمد - شاهجهان ثانی نیز بعد سه ماه و

چند روز بمرض اسهال در گذشت - ناگزیر (رشن اختر بن جهانشاه بن شاه عالم را از دارالخلافة طلبیده پانزدهم ذيقعدة سنة (۱۱۳۱) احدی و ثلثین و مائة و الف بر اوزنگ فرمانروائی اجلاس دادند - و به محمد شاه ملقب ساختند *

سبحان الله هر چند سادات خود دعوی سلطنت نکردند و اولاد تیموریه را بر تخت نشانزدند - اما حرکتی (که با محمد فرخ سیر کردند - مبارک نیامد - همه به آسایش نگذرانیدند و نفسی بطمینان نکشیدند - دریاهاى فتنه از هر چهار طرف بتلاطم در آمد - و اسباب زوال دولت آماده گشت - خبر

رسید که غرة رجب سنة (۱۱۳۲) اثنین و ثلثین و مائة و الف نواب نظام الملک ناظم مالوه از دریای فریدا گذشته قلعه آسیر و شهر بوهانپور را متصرف گشت - امیر الامرا سید دلور خان بخشی خود را با فوج سنگین جانب نواب نظام الملک فرستاد - دلور خان بعد محاربه بقتل رسید - سید عالم علی

خان نایب صوبه داری دکن (که نوجوان تهور منش بود) کارزار نموده مردانه نقد هستی باخت - امیر الامرا با پادشاه قصد دکن کرد - و قطب الملک با چندی از امرا نوزدهم ذی القعدة (۳) از چهار کورهی اکیر آباد فتح پور ریه رخصت دارالخلافة دهلی شد - و هنوز فرسیده بود که هفتم ذی حجه

(۲) نسخه [ج] نایب صوبه دار - (۳) نسخه [ج] ذيقعدة •

(باب القاف) [۱۳۸] (مآثر الامراء)

خبر کشته شدن امیرالامرا طانت ربا کشت - قطب الملک
برادر و غیر امینای خود سید نجم الدین علی خان را (که
بکراسم دهلی قیام داشت) نوشت که یکی از شاهزاده‌ها را
بر آورده بر تخت فشانند - پانزدهم ذی الحجه سنة (۱۱۲۲)
افان و ثلثین و مائة و الف سلطان ابراهیم بن رفیع الشان بن
شاه عالم را بر تخت دهلی اجلاس دادند - بتفارت در روز
قطب الملک نیز رسید - و باستقامت امرای قدیم و جدید
پرداخت - و فوج علی العموم نگاهداشت - و آنچه در ایام
وزارت اندوخته بود از نقد و جنس (که احصای آن جز
علم الهی مقدر کسی نیست) همه را صرف سپاه و یازان و
دوستان کرد - و گفت اگر زنده ایم باز بهم می‌رسانیم - و
اگر خواهش حق نوه دیگر است چرا در دست غیر افتد -
هفدهم ماه مذکور بعزم مقابله از دار الخلافه برآمد - سیزدهم
محررم سنة (۱۱۲۳) ثلث و ثلثین و مائة و الف بموضع
حسن پور رسید - چهاردهم جنگ واقع شد - توپخانه محمد شاهي
باهتمام حیدر قلبي خان میر آتش بهم درکار بود - مردم
باره سینه را سپر ساخته در مقابل توپخانه مکرر حملها
نمودند - از برگشتگی ایام فائده نه بخشید - چون شب شد از
بارش گویای توپ در زبورک و شترنال (که آنی فرصت
نمیداد) فوج قطب الملک پراکنده گشت - و تا دمیدن صبح

معدودے همراه قطب الملک ماژدند . همین که افتاب از دریاچه مشرق سر برآورد فوج محمد شاهي يورش کرد - و جنگم معب واقع گشت - بسيارے از سادات بسهل شدند - و سيد نجم الدين علي خان زخمهای کاري بوداشت - قطب الملک خود را از فيل انداخت - زخم تير بر پيشاني و زخم شمشير بر دست (سيد) - حيدر قلي خان با جمع بر سر وقت قطب الملک (سيده) او را بر فيل خود گرفت - و نزد پادشاه آورد - پادشاه جان بخشي نموده حواله حيدر قلي خان فرمود - قطب الملک در قيد پادشاهي روزے شب و شبي روز سياه مي آورد - آخر مسمومش کردند - اول مرتبه خدمتگار او زهر ميره را سائیده خوراند - باستفراغ بسيار سميت دفع شد - (۳) روز دوم باز خواجه سراي پادشاهي حب زهر هلاهل آورد - قطب الملک تجديد رضو کرده مستقبل قبله نشست - و گنمت آهي تو ميداني که اين شيع حرام را باختيار خود نمي خورم - همین که از حلق فرود رفت حالت متغير گشت - و جان بجهان آفرين (۴)

سپرد - و اين واقعه ساخت ذی الحجه سنة (۱۱۳۵) خمس و ثلثين و مائة و الف واقع شد - قبرش در شاه جهان آباد زيارتگاه

(۲) نسخه [ب] انداخته . (۳) نسخه [ب] خورافيد - (۴) نسخه

[ب] بجان آفرين - (۵) نسخه [ج] سه (۱ : ۵۳) هزار ويکصد و

(باب القاف) [۱۴۰] (مآثر الامرا)

خلأق است - از آثار اوست نهر بیت پرگنج واقع شاه جهان آباد
(که از بی آبی حکم کرنلا داشت) قطب الملک در سنه (۱۱۲۷)
سبع و عشرين و مائة و الف نهر از اصل نهر شاه جهاني
بوده آرد - و آن خطه را بوفور آب احيا نمود - علامه
مرحوم مير عبدالجلیل بلگرامي گوید *

• قطعه •

- بحر جود و فیض قطب الملک عبد الله خان *
 - نهر خیره کرد جاري آن وزیر محتشم *
 - نهر آن عبدالجلیل واسطی تاریخ گفت *
 - نهر قطب الملک مد بحر احسان و کرم *
- و نیز علامه مرحوم در منظومیه بمدح او می پردازد

• بیت •

- ارسطو و فطرے کامف نشان است •
- یدین الدوله عبدالله خان است •
- بدیوان چون نشیند نو بهار است •
- بمیدان چون در آید ذوالفقار است •

قادر داد خان بهادر

شیخ نورالله نام پور قادر داد خان بن رشید خان انصاری
شاه جهاني است (که احوالش علامه ذوکریر خامه وقائع نگار
گشته) - نام برده در عهد خلد مکان بمنصب چار مدی و قلعداری

یکی از قلاع دکن سرفرازی داشت - و در عهد خلد منزل از اصل و اضافه بمنصب یکپهزری و خطاب پدر خود نامور گشته بفرج‌الداری جامود صوبه چاندریس امتیاز اندوخت - و در وقت محمد فرخ سیر (چون نظام‌الملک آصف جاه صوبه دار دکن مقرر شده) وارد آن الکه گردید - او (که از جانب والدۀ آن امیر قرابت قریبه داشت) به ملاقات آمده مرافقت گزید - و در جنگ سید دلور علی خان و عالم علی خان توندات نمایان بظهور رسانیده از اصل و اضافه بمنصب سه هزاره دو هزار سوار و خطاب بهادر و عطای علم و نقاره کوس شادمانی بر نواخت - و در مصاف مبارز خان سرکردگی فوج هراول قعلق بار داشت - پس از انصرام جنگ (که نسیم فتح بر ایات آصف جاهی وزید) او از اصل و اضافه بمنصب پنج‌هزاره چهار هزار سوار درجه بلذرتگی پیمود - پس ازان بدعا بر دست نوکرے مقتول گردید - چون لارلد بود آصف جاه قصبه جاتی گانون صوبه خجسته بنیاد و مرضع انبار صوبه چاندریس منجمه محال اقطاعش بطریق انعام بظام متعلقان او مقرر ساخت - تا حالت تحریر هم باره ازان بتصرف آنهاست *

قطب الدوله محمد انور خان بهادر

از نسله های شاه عیسی جندالله است (که مرید شاه لشکر

(باب الفاف) [۱۴۲] (مآثر الامراء)

محمد عارف بود - و درون بلده بوهانپور مقبره دارد) و شاه
لشکر محمد دسمن ارادت بشاه محمد غوث گولپاری داده - و
بیرون بلده مزبور مرقد دارد - مومنی ایبه ابتدا منظور نظر
شاه نور الله درویش (که قطب الملک و حمین علی خان
را با وی اخلاص و اتحاد متحقق بود) گردید - و سفارش
درویش مزبور سادات مذکور دسنگیری نموده در عهد محمد
فرخ سیر پادشاه بدوکوری پادشاهی رسانیدند - او بمذنب شایسته^(۲)
و خطاب خانگی سر بلند گردید - در ایامه (که عالم علی
خان به نیابت اوردنگ آباد قیام داشت) او به بخشگیری دکن
و بدایب صوبه داری بوهانپور می پرداخت - پسر خاله اش محمد^(۳)
انور الله خان (که دیوان انصوبه بود) از جانب او حراست
بلده مزبور نیز سرانجام می کرد *

چون خبر عبور نظام الملک فتح جنگ بهادر از نربدا بر
زبانها افتاد عالم علی خان او را باتفاق سنکرا مدهار نامی
برهنه برای خبر داری بوهانپور فرستاد - از پس از وصول
بهادر مزبور بناواهی بلده مزبور بر آمده ملاقات نمود - ازان بعد
بهمراهی بهادر مسطور می گذرانید - در عمل ناصر جنگ شهید
به بخشگیری دکن سرمایه عزت اندوخت - و در عمل صلاحیت

(۲) نسخه [ب] - مقبره اوست - (۳) نسخه [ب] پادشاه - (۴) نسخه

[ج] ریاست صوبه داری بوهانپور .

جنگ بخطاب قطب‌الدوله بلخ زنده گردید . بستر در بلده
 مزبور مطابق سنه (۱۱۷۱) یکهزر و یکصد و هفتاد و یک
 هجری بمعالم اخروی شتافت - خلیق بود و بعبادات یومیه
 موظف - اما در زمانه سازی یکتائی داشت - از ارلان
 نمانده - خاله زاده اش محمد انورالله خان مدتی بدیوانی نواب
 اصف جاه می پرداخت - خالی از راستی نبود - و بوضع
 قدیم شهرت گرفته - از دیگر برادرانش ارلان باقیست •

* حرف الكاف *

کمال خان ککهر

پسر سلطان سارنگ است (که برادر خرد سلطان آدم بود) - ککهران را طوایف بسیار است - در مابین بهمت و سنده در شعاب جبال و اطلال و اغوار قوطن دارند - در زمان سلطان زین الدین کشمیری ملک کد نامی از امرای غزنین (که بحاکم کابل نسبتی داشت) آمده بزر این جا را از تصرف کشمیریان گرفت - و از کنار نیلاب تا دامن کوه سواک و حد کشمیر تمام این عرصه بهر روز ایام در حیز تصرف در آرد - اگرچه فرق دیگر مانند کهنر و جانوتهه و ایوان و چترنیه و بهوکیان و جهیه و باریه و میکوال نیز متوطن درین ناحیه اند - اما مطیع و منقاد ککهران بوده اند - چون ملک کد در گذشت پسرش ملک کلان جانشین شد - و پس ازو نپیر نام پسر او کلانجی الوس خود یافت - و بعد ازو

(۲) نسخه [ب - ج] جانوتهه - (۳) نسخه [ج] جهترنیه - (۴) نسخه

[ج] بادیه - (۵) نسخه [ج] پیرا •

تقار ناظم قبيلة خود گردید - و در زمان تسخیر هندوستان در ملازمت فردرس مکانی خدمات شایسته بتقدیم رسانید - عالی‌الخصوص در جنگ (۲) رانا سانگا جانفشانیها نمود - او را در پسر بود - سلطان سارنگ و سلطان آدم - ریاضت به نختین باز گردید - او را با شیر شاه و سلیم شاه منازعت عظیم رو داد - نبردهای مردانه کرد - و افغانان بهیاری را به بندی گرفته بفروخت آورد - شیر شاه بارادگ تذبیه این قوم قلعه روهتاس را متصل ولایت این طائفه اساس نهاد - و آخر بمقتضای سرنوشت آسمانی او را بدست آورده بقتل رسانید - و پسرش کمال خان را بقلعه گوالیار محبوس ساخت - و باوجود چنین فترت ملک اینها را بدست نتوانست آورد - حکومت الوس گهران بسطان آدم برادر سلطان سارنگ رهید - سلیم شاه نیز در گرفتن این ملک سعیهای بلیغ نمود - سودمذ نیامد *

گویند نوپتر سلیم شاه زندانیان قلعه گوالیار را حکم سیاست عام کرد - که (۳) زندانخانه را کاراک کرده و پر از داری تفنگ ساخته آتش زدند - قوت آتش و باروت زور آورده خانه را از جای کنده با زندانیان بهوا برد - جزو جزو عضو عضو آنها را پراکنده ساخت - کمال خان دران میان بود - قادر پر کمال او را ازین

(۲) در [بعضی نسخه] رانا سانگا - (۳) نسخه [ج] کرده - (۴) نسخه

[ب] که زندان خانه را •

آسیمب محفوظ داشت - و در گوشهٔ خانه (که او بود) دودس
ازان آتش نرسید - و چون سلیم شاه برین حراست ایزدی
آگاه شد عهد گرفته او را رهائی داد - کمال خان بوطن رفت -
و چون عم او سلطان آدم استیلای مطلق یافته بود با برادر
خود سعید خان (روزگارے بناکامی می گذرانید - و متابعت
بنفاق میکرد - در سر آغاز جلوس عرش آشیانی در منزل
جالندهر بوسیلهٔ دولت خواهی قدیم آمده ملازمت دریافت -
و در جرگهٔ امرا منساک گشت - و در جنگ هیمو و مانکوت^(۳)
خدمات شایسته نموده مشمول عوطف سلطانی گردید - و در
سال سیوم بتغیبه افغانان میانه (که در حدود سرورنج مضاف
صوبهٔ مالوه سر بفسان و فتنه برداشته آهنگ آشوب و شورش
داشتند) تعیین شد - او بجمعیت لائق بر سر آنها زفته نبرد
مرد آزما نمود - و مظفر و منصور برگشت - عرش آشیانی
قصبهٔ کره و فتح پور هندسوه و بعضی محال دیگر بجاگیر او
مکرمت فرمود - و در سال ششم هنگام محاربهٔ پسر مبارز
خان عدایی (که او را افغانان بهری برداشته بودند) کمال
خان جمعیت شایسته برده با خان زمان شیبانی شریک خدمت
شد - و دران جنگ مرد آزما از کارنامها بظهور آمد - عرش آشیانی
از استماع رادمردی و فدویک او فرمود - که کمال خان خدمت

(۲) نسخه [۱ - ب] داده - (۳) نسخه [ب] در منزل جنگ *

خود بجا آورد - اکنون وقت عاطفت ماست - بهر مطلبی (که داشته باشد) کامیاب خواهد شد - چون بحضور رسید در سال هشتم سنه (۹۷۰) نهمد و هفتاد و هجری بوسائل باربابان خلافت معروض داشت که بمقتضای حب وطن آمید ولایت پدر خود دارم - تا قضیه ناکامی مرا در پیش آمد ملک مرزوثی عم من متصرف است - عرش آشیانی بخان کلان و دیگر امرای پنجاب بر نوشت که ولایت گهران (آنچه سلطان سازنگ در تصرف خود داشته - و اکنون سلطان آدم دازد) دو بخش ساخته یکم بار مسلم دازند - و بر دیگر کمال خان متصرف گردد - و اگر سلطان آدم ازین حکم را ایستد سزای نافرمانی در گزارش نهند - چون گزارش این حکم به سلطان آدم نمودند او و پسرش لشکری نام (که رائق و فاتح مهمات پدر بود) سر از اطاعت پیچیدند - افواج پنجاب با کمال خان بولایت گهران در آمده در حوالی قصبه هیلان جنگ عظیم در پیوست - و قتالی سخت دست داد - سلطان آدم دست گیر شد - و لشکری پسرش گریخته بکوهستان کشمیر رفت - از را نیز اسیر ساخته آوردند - و تمامی ولایت گهران (که بتسخیر هیچ یکی از فرمانروایان هذروستان نیامده بود) مسخر نموده کمال خان را باستقلال

متمکن ساخته سلطان آدم و پسرش را بار سپردند - کمال
خان لشکری را رهگرای فنا ساخت - و سلطان آدم را مقید
نگاه می داشت - تا حیات طبیعی سپری کرد *^(۲)

در طبقات اکبری آورده که کمال خان در سلک امرای
پنج هزاری انتظام داشته - و بشیوه مرضیه شجاعت و پودلی و
بصفت ستوده سخاوت و کرم گستری ممتاز ابدای (رزگار بود -^(۳)
و گفته که در سنه (۹۷۰) نهصد و هفتاد پیمانۀ هستی او
لبریز گردید - و این همان سال کامیابی اوست - والله اعلم *^(۴)

کاگر علی خان

از بیکه های همایون پادشاه است - ساله (که جنم آشیانی
بکشایش هندوستان رایت عزیزمت افراشت) او در (کاب
پادشاهی وارد هندوستان گردیده - در عهد ^(۵) عرش آشیانی
بمنصب دروزاری رسیده - سال ^(۶) یازدهم (چون مهدی
قاسم خان تعلقه دار گدهه بی اجازت پادشاهی عازم حجاز
گردید) عرش آشیانی او را با جمع دیگر بان حدود تعیین
فرمود - و در جنگ ابراهیم حسین میرزا (که متصل تصبه
سونال از مضافات موبه احمد آباد واقع شد) از ملتزمان

(۲) نسخه [پ] طبیعی - (۳) نسخه [ج] بصنعت - (۴) نسخه [ج]
و الله اعلم بالصواب - (۵) نسخه [ب] فردوس آشیانی - (۶) نسخه [ب]
گذه *
گذه *

رکاب پادشاهی بود - پستتر همراه منعم بیگ خان خانان بمهم شرقی دیار تعیین یافته - در ایامی (که فوج پادشاهی بمحاصره پتند اشتغال داشت) روزی باتفاق پسر خود بر سر غنیمت تاخته کارنامه رستمی بظهور رسانید - و کار جمعی بشمشیر جلادت تمام ساخته مطابق سنه (۹۸۰) نصد و هشتاد هجری خود نیز پیمانۀ هستی لبریز گردانید *

کنور چگت سنگه

پسر کلان و خلف الصدق راجه مانسنگه کچهواکه است در عهد عرش آشیانی بحری و سرکردگی ناموری داشت - و گزین خدمات بجای آوردن - و در سال چهل و دوم بکرمک میوزا جعفر آصف خان (که بمالش راجه باسو زمیندار مؤر پتهان مامور بود - و از ناسازی امرا کار پیش نمیرفت) تعیین شد - و نیکو پرستاریها بتقدیم رسانید - و در سال چهل و چهارم سنه (۱۰۰۸) هزار و هشت هجری ریات پادشاهی بعزیمت دکن جانب مالوه برافراخته شد - و شاهزاده سلطان سلیم باستیصال رانا امر سنگه رخصت یافت - راجه مانسنگه (که از نظم و نسق بنگاله خاطر را پرداخته بحضور درات بار اندوخته بود) بهمراهی شاهزاده تعیین گشت - و پاسبانی آن مملکت وسیع بنیابت پدر بنام چگت سنگه قرار گرفته دستوری یافت - هنوز نزد دارالخلافه آکره در تهیه سامان راه

بود که بافراط مي گساري در عين شباب ناگهاني راپسين خواب در ربود - و الوس کچهواوه را بدر از نای غم انداخت -
عرش آشياني از خسرواني نوازش مها سنگه پور خرد سال از را بر نواخته بجايش فرستاد - و چمن زار اميد جهانے شاداب گرديد - فتنه سگان آشفته را می آنديار و برخه افغانان (که پيوسته پرستاري نمودند) ازان خرد سال حسابه بر نگرفته سر بشورش برداشتند - مها سنگه از نا تجربگي چاره آن آسان بر شمرده با هنگ آريزش بر آمد - در تصنه بهدرک سال چهل و پنجم هنگامه نبرد گومي پذيرفت - و چشم زخمه بفوج پادشاهي رسيد - اهل خلاف برخه جاها برگرفتند - راجه مانسنگه از شاهزاده جدائي گزيده به بنگاله گام سرعت برگرفت - و در تلافی آن شکست کارنامهها بر ساخت - مها سنگه در سر آغاز شباب بطريقه شنيعة پدر شيفته شراب خان رومان خراب گشت - و جان شيرين بدان تلخ آبه جگرسوز در باخت *

کشن سنگهه رانهور

(۲)

برادر علائقی راجه سورج سنگه مشهور و برادر اعياني والده قدسيه فردوس آشياني ست - بيمن اين گرامي نسبت در عهد جنم مكاني بهدراج قرب و دولت مرتقي گشت - و

با برادر کلان (که از اعیان سلطنت و سردار با سامان و جمعیت بود) بنفاق و کینه می گذرانید . اتفاقاً گویند داس بهائی (۲)

(که وکیل مطلق و مدار دولت راجه سورج سنگهه بود) گوید داس برادرزاده راجه را بجهت نزاعی بقتل آورد .

چون راجه او را بسیار می خواست به باز خواست خون نیفتاد . کشن سنگهه مذکور ازین اغماض بر آشفته بانذقام برادرزاده در کمین فرصت نشست . و انتهاز قابو می جست .

در سال دهم جهانگیری سنه (۱۰۲۴) هزار و بیست و چهار

هجری (که سواد دارالخیر اجمیر معسکر پادشاهی بود)

دران روز (که جنک مکانی بسیر تالاب بهکر نهضت فرمود)

کشن سنگهه پیش از صبح بعزم قصاص سوار شده در فضائی

(که راجه سورج سنگهه فرود آمده بود) (سید - و برخه

مردم آزموده کار دلارز خود را پیاده ساخته بر سر خانه گویند

داس فرستاد - آنها جمع را (که برسم حراست و حفاظت (۳)

اطراف خانه اش بودند) بشمشیر گرفتند - درین زد و خورد

و شور و شغب گویند داس بیدار شده بی سابقه خبر

از یکطرف خانه برآمد - تا بر کیفیت حال آگهی یابد -

مردم کشن سنگهه (که بجهت و جوی او سراسیمه بودند) همین

که دیدند بقتلش پرداختند - کشن سنگهه (چون هنوز

ازین ماجرا آگهی نداشتند (بشدت خشم و اضطراب خود نیز پیاده شده درون هریلی در آمد)^(۲) هر چند مردم مانع آمدند ملتفت نشد - درین وقت راجه سورج سنگه نیز بیدار شده شمشیر در دست از خانه بر آمد - و مردم خون را بمدافعه برگماشت - در آن هجوم کشتن سنگه با لخته همراهمان کشته شد - و بقیة السیف خود را باسبان رسانیده برآمدند - مردم راجه دنبال گرفتند - پیش جهوکه پادشاهی هنگامه سررانی و جان ستانی گرمی پذیرفت - شمشیرهای آبدار بفرق هر که می نشست تا کمر می رسید و تیغهای فولاد هندی نژاد بکمر هر که می خورد دو حصه عدل می ساخت - شصت و هشت راجپوت از طرفین دران معرکه مرد آزما چهره مردانگی را بملگونه جانفشانی برآراستند - گویند ازان روز شمشیر هردهی اعتبار بهم رسانید - و مردم دیگر نیز خواهش نمودند - جانت مکانی بعد ازین سانحه منصبش را به پسران تقسیم نموده کشتن گداز وطن او را بآنها بحال داشت *

گاکو خان عرف خان جهان گاکو

از والا شاهیان فردوس آشیانی ست - پس ازان (که تخت سلطنت بوجود فایز الجود آن پادشاه رونق تازه پذیرفت) او بمنصب هزاری چهار صد سوار و انعام شش

هزار رزمیه مالمال نشاط گشت - و سال سیوم هنگامه (که آنکه
 دکن مخیم سرانق پادشاهی بود) در افواج متعینه جهت^(۲)
 قذیبه خانجهان لودی و تخریب تعلقه نظام الماک دکنی
 بهمراهی راجه گج سنگه اختصاص یافت - سال هشتم با سید
 خان جهان باره برای مالش چهار سنگه بندیاه تعیین^(۳)
 شد - سال دهم باضافه پانصدی شش صد سوار ارج ترقی
 پیمود - سال سیزدهم از اصل و اضافه بهمنصب در هزاره
 هزار سوار و خطاب کاکر خان عز ناموری اندرخت - پستتر
 تعینات قلعه قندهار گردید - مدتها درانجا ماند - (چون
 سال بیست و دوم شاه ایران آمده قلعه را بزور بر گرفت) او
 باتفاق خواص خان قلعه دار آنجا رفته شاه را دید - و رخصت
 هندوستان حاصل نموده برگردید - همراه سلطان اورنگ زیب
 بهادر (که نوبت دوم بیساق آنجا نامزد شده بود) تعینات
 گشت - و سال بیست و ششم برکاب سلطان دارا شکوه بدان^(۴)
 مهم شتافت - پس ازان احوالش بغظر نرسیده *

کار طلب خان

اصلش از قوم مرهته است - بسونمت راو نام داشت - در عهد
 جنت مکانی در سالک ملازمان پادشاهی و تعیناتیان دکن

(۲) نسخه [ب] متعینه پادشاهی (۳) نسخه [ب] چهار سنگه -

(۴) نسخه [ا] نرسید •

انتظام یافته - و بمنصب دو هزارچی هزار هوار فائز گردیده - پس ازان (که بربقه اسلام در آمد) بخطاب کار طلب خان مخاطب گشت - و سال سیوم چلوس فردوس آشیانی هنگامی (که حدردن دکن مطرح الویة فیروزی اثر بود) از اصل و اضافه بمنصب سه هزارچی دو هزار سوار امتیاز اندوخت - سال نهم (که پادشاه بار دوم بدکن رسیده افواج به تذبیه ساهو بهونسله و پامال ساختن ملک متعلقه عادل خان تعیین فرمود) او بهمراهی خان زمان اختصاص گرفت - پس ازان همواره با ناظران دکن بودی - سال سی ام در رکاب پادشاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر بر سر تطب الملک شتافت - و پس از انفصال مقدمه^(۲) او همراه کیسر سنگه زمیندار دیوگده جهت تحصیل زر^(۳) (که نه مومئ الیه قرار یافته بود) از پادشاه زاده مرخص گردید - و پس ازان (که کار فرمایان قضا توطیة دیگر بر انگیختند و پادشاه زاده بتقریب عیادت پدر والقدر از دکن عازم هندوستان گردید) او را مستمال ساخته همراه گرفت - و در محاربه با مهاراجه جسونت سنگه و مقابله داراشکوه ملتزم رکاب بود - در ایام موعود (زگار زندگیش بسر آمد *

کنج علي خان عبداللہ بیگ

پسر کلان علي مردان خان امير الامراست - سال بیست و ششم جلوس فردوس آشياني به منصب هزارى پانصد سوار و سال بیست و هشتم باضافه پانصدى ذات و سال بیست و نهم باضافه یکصد سوار کام دل برگرفت - سال سي ام از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدى هشت صد سوار طبل شادماني برنواخت - و (چون سال سي و یکم پدرش بعالم بقا خراميد) از اصل و اضافه بمنصب در هزار و پانصدى هزار و پانصد سوار مرتقى گشته گرد ملال از چهره قالم زده برافشاند - پستور همراہ سليمان شکوه بر سر محمد شجاع تعين شده - (چون زمانه نيونگ کار رنگ ديگر ريخت - و فلک شعيده باز نقش عالمگيري بر روی کار آرد) او خود را ببارگاه سلطنت رسانيده بحصول ملازمت پرداخت - و سال اول بعطای نقاره کوس شادماني زده همراہ خليل الله خان بتعاقب دارا شکوه مامور گرديد - پستور بخطاب کنج علي خان مخاطب گشته در جنگ شجاع و نبرد دوم دارا شکوه همراہ بود - سال نهم از اصل و اضافه بمنصب سه هزارى در هزار سوار سرفراز گشته در سلک کومکيان دارالملک کابل انتظام يافت - و در جنگ افغانه خيبر شريک تردد مبارزان گرديد - پستور حالات او بنظر نرسیده *

کیرت سنگهه

(۴)

پسر درم میرزا راجه جے سنگهه - (چون میوان فساد پیشه
 کاما بهازی و کهوه مجاهد مابین مستقر الخلافه اکبر آباد و
 دار الخلافه شاه جهان آباد خار راه گشته مترودین و سکان آن
 نواحی را ایذا و آزار می رسانیدند - و پرگنات از دست انداز
 ایذان رو بویرانی نهاد - و تیولداران آن محال ازین
 رهگذر خسارت می کشیدند) در آخر سال بیست و سیوم
 شاه جهانی از پیشگاه خلافت و جهان بانی کیرت سنگهه
 بمنصب هشتصدی هشت صد سوار سرانرازی یافته محال
 مذکور بطریق وطن در تیولاش مرحمت گردید - و بمیرزا راجه
 حکم شد که آن گره واجب الدفع لازم الاستیصال را از بیخ
 و بن برکنده در قلع و قمع آنها دقیقته ناصری نگذارد - و آن
 سرزمین را از خار و خس مفسدان تبهکار به پیراید - و بجای
 ایذان مردم خود را آورده آباد سازن - راجه بوطن شتافته با چهار
 هزار سوار و شش هزار تفنگچی و تیردار بمحال مذکور آمده
 بقطع جنگل پرداخت - و بسیاری از فتنه پڑهان را علف
 قیغ گردانید - و گروهی را ماسور ساخت - و فراوان مواشی
 بدست آورد - و بقیه السیف را مستامل نمود - هزار سوار از
 منصب راجه دو اسپه سه اسپه گشته پرگنه حال کلیان (که

جمعش هشتاد لك دام است) در طلب این اضافه مرحمت شد - و كيرت سنگه هم باضافه منصب و فوجداری میوات سر بر افراخت *

و (چون سر و فطرتش برسته جویبار میرزا راجه بود - و نهال شعورش تربیت یافته بوستان سوامی دانش آن بلند فکرت) در کمتر زمانه معامله فهمی و کاردانی خود را خاطر نشین یادشاه ساخت - و در سال بیست و هشتم هنگامه (که الرویه جهانبانی بجانب دار الخیر اجمیر باهتر از آمد) او را از سابق و لاحق بمنصب هزارگی نهصد سوار ممتاز نموده بحراسمت شهر دار الخلافه رخصت فرمود - و [چون آخر سال سیوم عمارات فیض آباد معروف به مخلص پور از مضافات پرگنه مظفر آباد سرکار سهارن پور بر کنار دریای جون متصل کوه دامن شمالی (که بکوه سرمور نزدیک است) قریب باختتام رسید - و نهضت پادشاهی بسیر آن مکان دل نشین (که از دار الخلافه چهل و هفت کوه جریبی است) اتفاق افتاد] (۲) کیرت سنگه بحفاظت بیرون شاه جهان آباد دستوری یافت - و (چون پدرش از مرافقت سلیمان شکوه جدائی اختیار نموده عازم آستان عالمگیری گردید) کیرت سنگه (که بعد از جنگ دار شکوه بوطن رفته بود) بپدر ملحق شده همراه

او استسعاد ملازمت نمود - و بعیای عام مشمول نوازش
گشت - و بجهت تنبیه و فسادان میوات مرخص گردید - و
چندے بفوجداری نواح دارالخلافه پرداخت - پستر بهمراهی
پدر در تسخیر ولایت سیوا توددهای نمایان نمود - و با سه
هزار کس ربروی قلعه ^(۲) بوردهر ملچار بساخت *

(چون سیوا رهگرای اطاعت و انقیاد گردید و جمیع
عمدهای آن جیش بالطاف پادشاهانه کامیاب گشتند) کیرت
سنگه بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار سوار سر بلندی
یافت - بعد ازان (چون میرزا راجه بتاخت ولایت بیجاپور
لوی عزیمت برافراخت و فوج التمش را بشهامت کیرت
سنگه انتظام بخشید) او دران معارک هیجا با مبارزان عساکر
بیجاپور نبردهای مرد آزما نمود - و (چون میرزا راجه در
برهانپور باجل طبیعی ^(۳) در گذشت) او در امت اندوز حضور
گشته بعزایت نقاره و از اصل و اضافه بمنصب سه هزاری دو
هزار و پانصد سوار پایه اعتبار برتر افراخت - و باز کومکی
دکن گشته مدتی دران ولایت بسر برد - در سال شانزدهم
سنه (۱۰۸۴) یک هزار و هشتاد و چهار هجری بنهان خانه
نیستی فرد رفت *

(۲) نسخه [ج] بوردهر - (۳) نسخه [ب] طبعی - (۴) نسخه

كامكار خان

پسر دوم جعفر خان است - در ابتدای سلطنت خلد مکنان بمنصب درخور سر بلندي يافته - سال هفتم از اصل و اضافه بمنصب هزارى دومد سوار و خطاب خانى کامياب گشته - سال دهم از تغير لطف الله خان بخدمت بخشىگرى احديان اعتبار بر گرفت - سال دوازدهم بداروغى جواهر بازار تقاخر جهت - سال نوزدهم بوجهى از منصب برطرف گشت - سال بيست و يكم مورد عاطفت گشته از تغير رحمت خان بخدمت بيروناى مبهات افروخت - سال بيست و دوم (كه پادشاه از دار الخلافه عزيمت اجمير فرمود) او بقعه دارى دار الخلافه مامور شد - سال بيست و چهارم از تغير اشرف خان واقعه خوانى و سال بيست و پنجم از انتقال عبد الرحيم خان بخشى سيوم و سال بيست و هفتم بعزل مغل خان آخته بيگى و سال بيست و هشتم داروغى جلو و سال سى ام عوض بهره مند خان داروغه غسل خانه و آخر همين سال پس از انتقال محمد علي خان خانسامان شد - پستور از تعلقه مذکور معزول شده سال سى و سيوم با جماعه مامور گرديد كه مردم محل محمد معظم را بشاه جهان آباد برساند - سال چهل و سيوم از اصل و اضافه بمنصب سه هزارى رايت بلذد پايى افراخت - چذده قلعه دارى اكبر آباد

هم داشتند - ساده لوهیهایی او زبان زن است - و با
سبکمالی نظر بعلو خاندان بسیار برخورد می پیچید - و سر
بپیچ کس فرد نمی آردن *

گریزند روزی پادشاه پیغامی بامیر خان تهته فرمود که
یکامگار خان برساند - او مصحوب معتمدی ازین ماجرا خان
مذکور را مطلع ساخته استدعای آمدنش بخانه خود کرد - خان
مذکور بدر تجاهل زده پرسید که کدام امیر خان - امیر خان
خود بفری عم ما بود - واسطه گفت که امیر خان عبدالکریم
تهته - گفت یعنی عبدالکریم فراش - بگوئید که ما بخانه فراشان
نمی آئیم - و باین حرف تلهیح بدان کرد که امیر عبدالکریم مدتی
داروغگی جانماز خانه پادشاهی داشت - چون امیر خان
این نقل پیش پادشاه کرد فرمود که آخر پسر جعفر خانست
در خانه نبایستی طلب داشت - قطعه نعمت خان عالی که
بیمت اولش ایست *

* کتخددا شد بار دیگر خان عالی منزلت *

* با کمال عزو تمکین و وقار و زیب و زین *

در حق اوست *

حرف اللام

لشکر خان

محمد حسین نام خراسانی در عهد عرش آشیانی بمنصب
 دوهزاري و خدمت والای میربخشیکری و میرعربی اختصاص
 داشت - در سال یازدهم بسعادت مظفر خان تربتی معزول
 گردید - و در سال شانزدهم از بے خردی و دولت نخوتی
 روز روشن مسک شراب بدربار آمده عوبده ناکي نمود -
 چون بعرض پادشاهی رسید با وصف عمدگی و تفویض مناصب
 عظیم الشان او را بدم اسب بسته گردانیدند - و چندے محبوس
 داشته و گذاشتند - و در تمخیر بهار و بنگاله بهمراهی
 خان خانان منعم خان تعیین بود - در جنگ دژد کرانی^(۲)
 (که دعوی وراثت آن مملکت می نمود) در فوج قول
 برفاقیت سپهسالار پای ثبات افشوده زخمهای عذیف برداشت -
 اگرچه زخمها به شدت لیکن از بے پروائی و سهل انگاری

(۲) نسخه [۱ - ب] خان خانان منعم تعیین بود (۳) نسخه [ج] کرانی *

ایام نقاحت در نهمصد و هشتاد و در در بنگاله قالب تہی

کرد - صاحب جمعیت بود - ہزار سوار نوکر خود داشت *

اگرچہ این افراط تعذیب (۳) کہ از جانب پادشاہ در بارہ

ار سرزد) بظاہر استیلائی قوت غضبی ظاہر می کند - چہ

در عرف و عادت سلاطین دانش آئین (کہ سیاست و تہدید را

ناگزیر انتظام نشاء ظاہر دانند) تعزیر بشخص بر می گیرد -

یکہ را بزہر چشم و چین پیشانی و دیگرے را بدرشتی و

سخت زبانی بعضے را سیلی و مشک کوب و برخے را بکرہ و

چوب سزا دهند - خوش گفت کسی کہ گفت *

* تادیبی اگر ضرورت افتد بہوس *

* یکدست خطا ست گوشمال ہمہ کس (۳)

* ای مطرب قانون بساط انصاف *

* دف را بطپانچہ کوب ونی را بنفس *

اما نظر بر شخصیت این مرد جاہ پرست بموقع واقع شد -

کہ باوصف این ہمہ عمدگی متحمل چندین خواری و

خفت گشته از ذالت نفس و دناوت ہمک دست از

نوکری و ملازم پیشگی بر نداشت - و الا بسا کم رنگان کہ

بکجی ابرو و حرف پہلودار جان بیاس آبرو سپردہ اند - و

عزت و نیکنامی جاوید اندرختہ *

تنبیه

چون شخصیت هر کس قطع نظر ازان شخص بمفهوم غیر مختلف است احکام شرعی (که اشمَل و انفع وارد شده) بشخص برنمیگردد بل بر فعل مترتب است - و بقدر آن مزد و اخذ قرار یافته *
* ع *

* هر عمل اجرے و هر کرده جزائے دارد *

لشکر خان ابوالحسن مشهدي

ابتدا دیوان شاهزاده سلطان مراد بود - پس از فوتش از دکن آمده در خدمت شاهزاده سلطان سلیم بغدگی اندرخت و حسن پرستاری را سرمایه دولت ساخت - بعد فرمانرایی بخطاب لشکر خانی و منصب عمده سر بر افراخت - و مدتی بدیوانی و بخشگیری موید کابل می پرداخت - چون خان دران ناظم آنجا نرد مخالف می باخت طلب حضور شد - و پس ازان به تذبده افغانان (که ساگ راه متوددین هندوستان و کابل بودند) مامور گشت - و مَهْمَا اَمَكْن در زدن و بستن رهنزان و قطاع الطریق سعی بلخ بکار بود - تا بوجه نیک امن طریق صورت گرفت - و در سال چهاردهم (که اول مرتبه سیر گلکشم کشمیر منظور جنت مکانی گردید)
ادرا بعنایت علم و نقاره مفتخر ساخته بحراست دار الخلافه

آگره گذاشتند - و (چون افواج پادشاهی بهمراهی شاهزاده پرویز بسپه سالاری مهابت خان در تعاقب شاهزاده شاهجهان تعیین شد) لشکر خان نیز کمکی گردید - بعد (سیدن برهانپور) چون عادل شاه والی بیجاپور بر زغم مالک عنبر با مهابت خان طرح دوستی انداخته ملا محمد لاری سپه سالار خود را با پنج هزار سوار گزیده به برهانپور فرستاد (مهابت خان را در تن سر بلند رای را بحراست بلده گذاشته لشکر خان را با جمعی از امرا همراهِ ساخت - و تمشیت مهام آنجا بملا محمد تفویض نمود - و خود با شاهزاده پرویز بجانب آلبان شتافت - ملک عنبر (که منتظر فرصت بود) به بیجاپور رفته محاصره نمود - عادل شاه با استحکام برج و باره پرداخته مسرعان بطلب ملا محمد روانه کرد - و بمهابت خان نوشت که در ازای هواخواهی پادشاهی چشم اعانت دارم - و سه لک هون (که قریب دوازده لک روپیه باشد) برسم مدد خرج سپاه نیز حواله نمود - چنانچه حسب الرقم مهابت خان سر بلند رای با محدودی در شهر اقامت گزیده لشکر خان را با فوج دکن در زفانت ملا محمد باستیصال مالک عنبر راهی ساخت - ملک عنبر آگهی یافته بلشکر خان نوشت که نسبت بملازمان پادشاهی گستاخی سرزده - بچه تقریب واجب التخریب شده ام - چون با عادل شاه از قدیم ایام بر سر حدود مالکی

نزاع است مرا با مدعی بگذارید - تا هر چه مقدر است بظهور
 آید - اصلاً التقات بحرف او نکرده بحوالی بیجاپور رسیدند -
 ناگزیر ملک عنبر دست از محاصره برداشته راه دیار خود
 گرفت - ملا محمد سر در دنبالش گذاشت - هر چند او سپراندازی
 و مدارا می نمود ملا محمد حمل بر عجز و زبونی کرده شدت
 و غلظت می افزود - چون کار بر تنگ شد - و اضطراب ^(۲) دامن گیر
 کشت (ناگزیر در منزل بهاتوری پنج کره می احمدنگر قرار
 بچنگ داده رزم طلب گردید - اتفاقاً ملا محمد الری کشته
 شد - و سر رشته انتظام فوج عادل شاهیه گسیخت - جادر
 رای و اردا رام از امرای پادشاهی دست بکار جنگ نابره
 راه فرار سپردند - اخلاص خان و غیره بیست و پنج نفر از
 سرداران بیجاپور (که مدار دولت عادل شاهیه بر اینها ^(۳) بود)
 گرفتار شدند - ازان میان فرهاد خان را (که تشنه خون او
 بود) از سر چشمه تیغ سیراب ساخت - و از امرای پادشاهی
 لشکر خان با میرزا منوچهر و عقیدت خان و غیره چهل منصبدار
 بقید ملک عنبر در آمدند - و چندس بمقتضای سر نوشت
 آسمانی در قلعه دولت آباد محبوس و مسلسل بودند - پس
 از فوت سلطان پرویز (که مهمات دکن بخان جهان لودی
 بالاصالة باز گردید) لشکر خان با دیگر امرا رهائی یافته

(۲) نسخه [ب] اضطراب - (۳) نسخه [ج] بر آنها •

ببرهانپور آمد - پس از سریر آرائی فردرس آشیانی نظر بر
سوابق خدمات او (که در ایام شاهزادگی بضرورت وقت ده
لک روپیه بطریق قرض داده بود) مبلغ مذکور باز مرحمت
فرمودند - و باضافه دو هزاره ذات و سوار بمنصب پنجهزاری
چهار هزار سوار بلند پایه گردید - و بصوبه دارمی کابل از تغیر
خواجه ابوالحسن تربتی اختصاص گرفت - اتفاقاً پیش از
وصول منسوب نذر محمد خان والی بلخ و بدخشان از
کوتاه بینی و قابو طلبی و وقوع حادثه جنک مکانی را موجب فوز
مطلب پنداشته بهوس تسخیر کابل گران لشکر کشیده
بحوالی آن بلده شورش افزا گشت - لشکر خان بانظار
کرمک حضور (که مهابت خان سپه سالار مامور شده بود)
در راه متوقف نگشته بلا اجمال گام سرعت برداشت - چون
به باریک آب (که دوازده کرهه می شهر است) رسید نذر محمد
خان از گرد قلعه برخاسته بازاده دستبرد پیش آمد - لشکر
خان از ناموس جوئی و کار طلبی بقصد دیگر باستعجال روان
شد - نذر محمد خان دید که لشکر خان به نهایت دلیری
و چیرگی می آید و نوکران ماهواره خوارش (که در روز
بد همپائی نمایند) قلیل - سود این تجارت نارائج دانسته
نهم محرم الحرام سنه هزار و سی و هشتم هجری عطف عذرا
نمود - و نشیپ و فراز مسافتی (که در یکماه قطع کرده بود)

بچهار روز نورزیده ببلخ رسید - لشکر خان داخل نزهتگاه
 کابل گشته باستمالت و ترفیقه ساکنه شهر و عایای فراحی
 (که غارت زده و مسمم رسیده از بکان تهیدست بودند) پرداخت
 و هر جا مناسب دید فوج فرستاده متمدان را بر انداخت -
 اما [چون قطان صوبه کابل (که از طائفة سنیه سنیه حنفیه
 اند) از سلوک لشکر خان بسبب مخالفت مذهب راضی
 نبودند] در سال چهارم معزول گشت - در سال پنجم
 از تغیر مهابم خان بحراسم دهلی نامزد گردید - و
 (چون از کبر سن خدمات مرجوعه ازو متمشی نمی شد) در سال
 ششم داخل لشکر دما گردانیدند - او با پسران بآستان بوس
 سر برافراخت *

اگرچه در پادشاه نامه علم انزرا غیر از پیری بیان
 نموده - اما بقرائن حال تفرس میورد که پیری چندان در
 نیافته بود که از نوکری معاف دارند - مگر بوجه
 از جانب او انحراف بمزاج پادشاهی رو داده باشد - گویند
 پس از استعقای نوکری عازم حج گشت - و بعد تحصیل
 زیارت عتبات علیات و صرف زوهای گران دران مشاهده
 قدسیه بوطن مالوف رفت - و بحار و کشفی آستان ملائک
 یاسبان رضویه (علی ساکنها الثناء والتکلیه) فائز گردید - و دران
 بلده سرا و رباط اساس نهاد - و املاک بسیار خرید - و

همان جا رخت هستي بر بسمت - اولان او در هندوستان
ماندند - خان رشيدش سزاران خان است (که احوال
او درين اوراق سميت تحرير يافته - و پسر ديگر ميرزا لطف الله
است - مذهب سنت و جماعت اختيار کرده بخشي دکن
شده بود - شب رقت کوچ در پالکي نشسته بود که ناگاه
شخصه بر سرش رسیده بخنجر بيدان هلاک ساخت - و بدر
رفت - و هيچ ظاهر نشد که بود - و بابا ميرک خویش او در
عهد جنت مکانی ترقی کرده کارهای نمایان در دامن کوه
کانگره نمود - هنگامی (که شاهزاده شاهجهان محاصره برهانپور
فرمود) همراه ران (تن بود - روزی) که شاه قلی خان بشهر
در آمد) او جنگ کرده کشته گردید - پسرش لطيف ميرک
در قاعه دارمی انکي تنکي دکن بسر مي برد - بيرون باري
باغچه طرح انداخته گزر خانه خود ساخته بود - همانجا
مدفون گردید *

لشکر خان عرف جان نثار خان

يادگار بيگ نام پسر زبردست خان والا شاهي اعلى حضرت
است - در حيات پدر بدولت روشناسي و تقديم خدمات عمده
پادشاهي فايز گردید - و در سال نوزدهم از اصل و اضافه بمنصب
هزارمی ذات دو صد سوار و داروغگی گوز برداران و منصبداران
(۲)

نقدی مفلخرت اندوخت - و در همین سال باضافه پانصدی
 سیصد سوار فرق عزت بر افراخت - و بخطاب جان نثار خان
 چهره ناموری افروخت - و (چون همواره فیما بین سلاطین
 والا دردمان تیموریه و خواقین عالیشان صفویه ابواب اتحاد و
 یگانگی مفتوح و از جانبین ارسال نامه و پیام و اهدای هدایا
 مسلوک بود) شاه صفی در آخر فرمانرادی خود بر سر مقدمه
 قندهار برخی اندیشهها (که صورت زنجش بود) بخود راه داده
 سلسله گسل محبتهای دیرین گردید - چون او ازین جهان
 گذران در گذشت فردوس آشیانی نپسندید که موالات قدیم
 یگبار انقطاع پذیرد - در همین سال جان نثار خان را (که
 شایان سفارت بود) بعطای طلب در ساله او و همراهانش نقد از
 خزانه برنواخته بامغان سه لک و پنجاه هزار روپیه و نامه
 معنون بتعزیت شاه صفی و تهنیت جلوس شاه عباس ثانی (که
 پسر جانشین ارمک) و مشعر بر معذرت آمدن علی مردان
 خان بهادر بهند (که نه بحسب جاه و آرزوی نوکری بوده
 بل بشرارت حسد پیشگان کناره گزیده) روانه ایوان دیار فرمود -
 و خان مذکور در آخر سال بیستم و یکم از حجابت برگشته
 تقبیل سده خلافت نمود - و بمنصب دو هزاره هفصد سوار
 و خدمت آخته بیگی سرافرازی یافت - و در سال بیست و

هیوم بمیر توزکی درجه اعزاز پیمود - و در سال بیست
 و چهارم بخدمت بخشیدگری دوم از تغییر سیادت خان پایه
 اعتبارش افزود - و سال بیست و پنجم اضافه پانصدی
 سیصد سوار یافته بخطاب لشکر خان نامور گردید - و سال
 بیست و ششم بمنصب سه هزاری هزار سوار فایز شده به
 بخشیدگری فوج متعین شاهزاده دارا شکوه بیساق تذههار مامور
 گشت - و در سال بیست و هفتم از ملتان حسب الحکم
 بدرگاه پادشاهی سعادت تلثیم عتبه اقبال اندوخته بدستور
 پیش بخدمت بخشیدگری دوم از تغییر ازادت خان سر بلند
 گردید - و در سال بیست و نهم امری چند (که دلالت
 بر عدم تدبیر داشت) بر وی (وز افتاد - و ظاهر شد که
 در بخشیدگری دسمت طمع گشوده و ذیل دیانت خود بلوث
 خیانت آلوده - او را از خدمت باز داشته بکمی پانصدی معاتب
 کردند - و پس ازان بمالش فتنه پژوهان حوالی حصار و بیکانیر
 تعیین شد - و در سال سی و یکم از انتقال علی مردان خان
 امیر الامرا بصوبه داری کشمیر و اضافه پانصد سوار سرافرازی
 یافت - و بعد از نخستین جاوس عالمگیری با ارسال خاعت
 و اضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزاری دو هزار
 و پانصد سوار مورد عنایت گشت - و بتفویض صوبه داری

ملتان معزز شد - و در سال سیوم از تغیر قباد خان بصوبه داری
 قهته مامور گشت - و پس ازان بظلم صوبه بهار رخس
 عزیمت راند - و در سال یازدهم از بهار معزول شده بخدمت
 صوبه داری ملتان از تغیر طاهر خان سرفراز گردید - و در سال
 سیزدهم از ملتان بحضور رسیده از انتقال دانش مند خان
 میربخشی بخدمت بخشیکری اول و بافزایش هزاره سوار
 بمذنب پنجاهزاری سه هزار سوار بلذ مرتبه گشت - و در آخر
 همین سال سنه (۱۰۸۱) یک هزار و هشتاد و یکم هجری رخس
 هستی بریست - از پسرانش کسی ترقی نکرد - صبیحه ار
 بحباله نکاح لطف الله خان بن سعد الله خان مرحوم بود *

لطف الله خان

همین خلف جمله الملک سعد الله خان است که نقوش
 فضائل و رقوم کمالات او بر صفائح السنه تا مرور دهور جلوه گر
 خواهد بود - (چون آن موبع نشین مسند وزارت در مبادی
 سال سی ام جلوس اعلیٰ حضرت ازین سپانجی سرا انتقال
 نمود) لطف الله خان در سن یازده سالگی بود - بمذنب
 (۳)
 مقصدی صد سوار مشمول نوازش خسروانی گشت - پس
 ازان (که عغان فرمانروایی هندوستان بدست اقتدار عالمگیری

(۲) نسخه [ج] در آخر همین سال سنه هزار و هشتاد و یک هجری -

(۳) نسخه [ج] هفت مدی •

در آمد) از انجا (که پدر مرحومش منصب بسایر شاهزادگان در خدمت پادشاه زاده محمد اردنگ زیب بهادر ربط دلی و اخلاص از صمیم قلب داشت) او را مورد گوناگون التفات فرموده بمنصب هزاری چهار صد سوار سربازند گردانید - و همواره مورد ترویبت داشته بافزایش منصب و تفویض خدمات حضور بر نواختند - کمتر داروغگی بود از داروغگیهای عمده حضور که خان مذکور سرانجام نکرد - و در سال دوازدهم از تغیر عاقل خان بخدمت داک چوکی مباحی شد - و سال سیزدهم از تغیر حاجی احمد سعید خان داروغگی عرض مکرر یافت - و در سال چهاردهم بخلمت کتخدائی با صبیۀ لشکر خان میربخشی (که پیش ازان در گذشته بود) مخلع گردید - و در نوزدهم سال بعد مراجعت از حسن ابدال بلاهور از تغیر فیض الله خان بداروغگی فیل خانه اختصاص گرفت - و در سال بیست و یکم از انتقال شیخ عبدالعزیز اکبرآبادی بتازگی قامت امتیاز بخلمت عرض مکرر بر آراست - و در همین سال باعزاز خسروانی (که خان مشارالیه در قلعه پاکلی سواره می آمده باشد) در سائر همچشمان معزز گشت - و در سال بیست و سیوم صوبه داری لاهور از تغیر قوام الدین خان بپادشاهزاده محمد اعظم مقوض گردید - خان مزبور بذیابمت شاهزاده اعتبار اندرخته رخصت یافت - و سال دیگر بحضور رسیده از

تغییر عبد الرحیم خان به داروغگی غسلخانه فرق عزت برافراخت -
و در سال بیست و پنجم از تغیر کامگار خان بواقعه خوانی
فایز شد - و سال دیگر بداروغگی جلو خاص و چوکی خاص
مخصوص الطاف گشت *

(چون فابلیت و کمال خان مذکور شهره آفاق بود و جودت
طبع و صفاتی ذهن و (سائی فکر بکمال داشت) در محامره
گولکنده جوهر شجاعت و مردانگی خود را دل نشین همگان
ساخته مصدر ترددات نمایان گردید - خصوص دران نیم
شبه [که محصوران بر دمدمه پادشاهی (که بکنگره قلعه
رسیده بود) ریخته توپ را بیکار کردند - و سید عزت خان
میر آتش را با سربراه خان چیله جلال نام بسته بردند]
لطف الله خان که با جماعه چوکی خاص بمحافظت آن تعیین
شده بود تا سه روز در میان دریا (که پای قلعه است) بپردلی
و دلاری استقامت ورزید - تا جمعیت دیگر رسیده غنیم را
بر داشتند - و دمدمه قائم کردند - خان مذکور باضافه
پانصدی مفتخر شد - و (چون نقد بهادری او بدار العیار
امتحان سره برآمد) در سال سی و چهارم سمت تهانه
کهداؤن بمالش اشقیبا رخصت یافت - و در سال دیگر از
تغییر صلابت خان مجدداً بداروغگی چوکی خاص مورد لطف

گودید - و در ۵۰مین سال بصدر زلمی بسلب منصب
 معائب شد - و پس از چند روزی ببحالی نوکری آب رفته
 بجویش باز آمد - و در سال سی و نهم از تغیر صف شکن خان
 بخدمت آخته بیگی و از تغیر خانه زان خان بداروغگی خاص
 چوکی سرافرازی یافت - و در سال چهل و سیوم از اصل
 و اضافه بمنصب سد هزاری دو هزار سوار و بعطای نقاره
 بلند آذاره گشت - و بصوبه دارمی بیجاپور مامور شد - و سال
 چهل و پنجم ازانجا معزول گشته بافرزنی پانصد سوار بحراست
 اورنگ آباد تعیین گودید - و در سال چهل ششم پس از فتح
 قلعه کهایذا صوبه دارمی مذکور به شاهزاده بیدار بخت مفوض
 شد - و خان فیروز جنگ از برار بمحافظت بنگاه پادشاه
 مامور گشت - و صوبه دارمی آنجا بذیابن بلطف الله خان (۲) که
خسرپوره خان فیروز جنگ میشد (قرار یافت - خان مذکور بتعلقه
 فرسیده در سنه (۱۱۱۴) یک هزار و یکصد و چهارده رخت هستی
 برست - با فضل و کمال بشجاعت و کارطلبی ائصاف داشت -
 و مکرر مصدر کارهای نمایان شده بایستے بیش ازین ترقی می کرد
 و پایه دولت را به منتهای مراتب امارت می افراشت شاید
 لختی سبکیهای وضع و برعه تکلفهای بیجا (که در مزاجش
 بود) مانع شده •

(۲) نسخه [ج] بذیابن لطف الله خان - (۳) نسخه [ج] بقلعه فرسیده •

مشهور است که روزی پادشاه عرضی کسی (که بعضی
مقدمات مخفیہ مندرج بود) می خواند - اتفاقاً هنوز آن
مقدمات بر زبان پادشاه نگذشته که از جانبی بعرض (سید - و
تفحص شد که چگونه افشای این امور شد - آخر الامر پادشاه
بحدت درست فرمود که سوائے لطف الله خان کار دیگری
نیست - پستور معلوم شد (که خان مذکور از پشت آن
عرضی همه مطلب دریافتہ بمردم اظهار نمود - لهذا روزی
چند از بازیابی خلوت ممنوع گردید - محاوره و مکالمه
بالفاظ غیر مانوس (که محتاج بفرهنگ و قاموس بودے - و
آن دور از سلامت و روانی است) بسیار داشت - عبارتهای
ساخته و تراکیب بہ تکلف تراشیدہ وی زبان زد مردم
است - پسرش محمد خلیل عنایت خان (که چندے بحراست
برهانپور قیام داشت) سپاهی وضع میرزا منش بود - در
نغمات ہندی خالی از کمال نبود - در جنگ جاجو (که
میان شاه عالم و محمد اعظم شاه بر سر سلطنت ہندوستان
صف آرائی بمیان آمد) خان مذکور در فوج جهاندار
شاه معزالدین بود - چون سادات بارہہ (کہ ہرادل بودند)
با معدودے گرم عنان گشتہ بجنگ در پیوستند عنایت خان
نیز خود را ہکمک رسانید - چون غلبہ مخالف مشاهده

نمود از فیل فرود آمد - و نورالدین علی خان برادر حسن
 علی خان و حسین علی خان آنرا دیده به برادران خود گفت
 که هیف این شیخزاده گوی از میدان برد - بمجرد این
 حرف آنها نیز از فیلان فرود آمدند - و در مقابل امان الله خان
 و سید ارتان محمد و ابراهیم بیگ بسری و دیگر نوکران قدیم
 محمد اعظم شاه بودند (که از سالها بشجاعت و مردانگی نام
 برآوردند) باهم در آویختند - و طرفه گیر و داری و غریب کارزار
 واقع شد - که ترک خون آشام بهرام را از نظاره آن کند آدری
 دود حیرت بسر برآمد - عنایت خان زخمهای کاری برداشته در
 میدان افتاد - رمقه از جان داشت - بعد از ساعتی درگذشت
 خاند منزل او را ملقب بعنایت خان شهید فرمود - و به
 پسرانش (که خرد سال بودند) رعایت نمود - در عهد
 فروردیس آرامگاه هنگامه (که نواب آصف جاه نظام الملک از
 دکن بدارالخلافة شتافته) از انتقال محمد امین خان وزیر الملک
 مسند آرای وزارت گردید - دختر خان شهید را (که
 طغای زاده آن نویین باند اقبال بود) بعقد ازدواج در آورده
 موهوم بصاحب بیگم نمود - و بدین انتصاب جدید پسران
 او را امتیاز و اعتبار دیگر بهم رسید - حقیظ الدین و محمد سعید
 خان (که برادر اعیانی بودند) برفاقص آصف جاه بدکن
 آمدند - و بعد جنگ مبارز خان هر یک فوجداری عمده

(مآثر الامراء) [۱۷۷] (باب الام)

یافته صاحب طبل و حشم گردید . و پس از حفیظ الدین خان بهادر بغیابت صوبه دار (مجموعی برهانپور سرفرازی یافت - و چون در سال (۱۱۵۰) هزار و صد و پنجاهم ^(۲) هجری بار دیگر آصف جاه لوای عزیمت دار الخلافه برافراخت هر دو برادر با قامت دکن نگرانیده همراهی گزیدند - و اینها را (که سکونت شاه جهان آباد مرغوب طبع بود) با آصف جاه معاودت دکن نموده در رکاب پادشاهی ماندند - و بشرف این قرابت در پیشگاه خلانت عزت و احترام دارند - و هر دو بخوش وضعی و رنگینی موصوف اند - خصوص محمد سعید خان بهادر امیرزاده واقعی است - اگرچه در بیش منصبی از پدر و جد ^(۳) در گذرانیدند اما آن حالت و دستگاہ بالفعل ندارند - در برادر دیگر یکے محیی الدین قلی خان و دوم معین الدین قلی خان (که در دهلی بودند) در قتل عام نادر شاه کشته شدند *

لطف الله خان صادق

از شیخ زادهای انصاری - وطنش پانی پت است - وقت ^(۵) خلد منزل در دربار پادشاهی آمد و رفت نموده از کم رنگی بپایه عمدگی رسید - و در عهد جهاندار شاه بپایه عتاب درآمده خانه اش ضبط شد - ازین جهت با محمد فرخ سیر

(۲) نسخه [ج] پنجاه هجری - (۳) نسخه [ج] و برادر دیگر محیی الدین

قلی خان - (۴) نسخه [ج] کشته شد - (۵) نسخه [ب] و وطنش

توسل جسته پس ازان (که شاهد سلطنت هندوستان بهشت
 نشان در آغوش او در آمد) بعد فتح یافتن بر جهاندار شاه
 باتفاق سید عبد الله خان به بذر بسمت دار الخلافه تعیین شده -
 قطب الملک دیوانی خالصه بنام او تجویز نمود - و پادشاه
 این تعلقه بنام جهیل (۲) رام ناگر مقرر کرده بود - بدین تقریب
 مابین پادشاه و وزیر کدورت واقع شد - قطب الملک گفت
 که هرگاه تجویز اول وزیر پذیرا نشود استقلال او معلوم -
 آخر تعلقه مزبور بنام خان مسطور قرار یافت - و در عهد
 فردوس آرامگاه بخدمت خانسامانی و مذهب شش هزاری
 و خطاب شمس الدوله بهادر متهور جنگ کامیاب گردید - بعد
 آمدن نادر شاه (چون از حرکات خلاف مرضی بظهور آمد) بدایه
 عتاب در آمد - در عهد احمد شاه در گذشت - در لقب
 او (که لفظ صادق افزون شده) وجه آن زبان زن عوام است
 دلیر دل خان برادر اوست - که همراه امیر الامرا می بود -
 و بمنصب سه هزاری رسیده - و برادر سیوم او شیر افکن
 خان است - که بفوجداری کوه مضاف آله آباد صرفراز شده -
 از بهرائش عنایت خان (اسخ و شاکر خان بقدر ترقی کردند *)

حرف المیم

* مصاحب بیگ *

ولد خواجه کلان بیگ که پدرش مولانا محمد صدرا از
اعظام ارکان دولت میرزا عمر شیخ بود - و شش پسر او در
فیکو خدمتی فردرس مکانی خون را نثار کردند - خواجه با
این همه حقوق بفرط رشادت و فراسمت و سنجیدگی اطوار و
شایستگی فضائل منظور نظر بابری شده سرآمد امرای بزرگ
گردید - برادر دیگرش کچک خواجه مهردار و معتمد خاص
بود - پس از فتح هندوستان (که روز جمعه بیستم رجب
سنه (۹۳۲) نهمصد و سی و دوم هجری واقع شد - و آگره مخیم
سوانقات فردرس مکانی گردید) سپاه چغتای را قلمت مجانست
علت عدم موافقت با اهل هند شد - و افراط گرمی هوا
و شائبه سموم و وبا ضمیمه گشت - درین اثنا از ناروائی راهها
و دلیر (سی سودا) که تنگی معیشت و فقدان اجناس پدید
آمد (امرا قاطبه قوار بر معارفت داده بسیارے یکہ جوانان

به رخصت بکابل رفتند - خواجه کلان بیگ را (که در جمیع معارف و مراتب خصوص درین یورش سخنان مردانه عالی همتانه میگفت) نیز رای برگشت - فردرس مکانی (که دل نهاد اقامت این دیار بود) فرمود که این چنین ملکی (که بچندین سعی و اهتمام بدست آمده) باندک تعبیر و کلفتی (که در دهد) از دست دادن رسم جهانگیران هوشمند نیست - اما بدین خاطر خواجه (که در بازگشت اصرار داشت) تیولداری غزنین و گردیز بنام دی مقرر فرموده بدان جانب رخصت فرمود - در واقعات بابری مرقوم خامه راستی رقم آن پادشاه است که تسخیر هندوستان بمساعی جمیله خواجه میسر شده - در نصائح جنک آشیانی بحسن سلوک با خواجه و صفح گستاخیهای او وصیت فرموده - پس از ارتحال فردرس مکانی (۳) خواجه رفاقت میرزا کامران اختیار نموده از جانب او بحکومت قندهار می پرداخت - در (۹۴۲) نهمصد و چهل و در سام میرزا برادر شاه طهماسب صفوی بر سر قندهار آمده آنرا محاصره نمود - تا هشت ماه نگاهداشت - چون مرتبه درم شاه خود آمد ناچار قلعه سپرده در لاهور بمیرزا کامران پیوست - و بعد سنوح قضیه چوسا خواجه همراهی جنک آشیانی (۴) (۵)

(۲) نسخه [۱] گردیز - (۳) نسخه [ب] پس ارتحال - (۴) در [بعضی

نسخه] چوسا - (۵) نسخه [ب] جنک آسنانی *

قرار داد - چون آن پادشاه از ناسازگاری زمانه متوجه سزده
 شد خواجه از سیالکوت رفته باز بمیرزا کامران ملحق گشت *
 و چون خواجه در گذشت پسر او مصاحب بیگ بوسیله
 شایسته خدمتیهایی نیاکان خود بقرب و اعتبار اختصاص گرفت -
 اما (چون سرشت او بخت و خدائت آماده بود - و مزاج
 او بشرارت و بدکاری مجبول) مکرر حرکات ناپسندیده از
 بظهور می آمد - چنانچه جنت آشیانی او را مصاحب مذاق
 می گفت - پس ازان (که نوبت سلطنت بعرش آشیانی
 رسید) او از تبه رائی و بیخردی شطوره اوقات خود را در
 صحبت شاه ابوالمعالي ترمذی گذرانید - و لخته بحدود
 شرقیه بسر برده از مصاحبان خان زمان بود - در سال سیوم
 باندیشه ناصواب بدھلی آمد - بیرام خان او را مقید ساخته
 زانجا حجاز نمود - ناصرالملک باهتنام تمام بیرام خان را بران
 داشت که در قرعه قرطاس بریکه اسم قتل و بر دیگره نقش
 نجات نوشته انداخته شود - تا هر نقشه (که از پرده غیب
 بر رو افتد) آنرا بکار برند - اتفاقاً تقدیر موافق تدبیر آمد -
 همان ساعت مردم فرستاده او را بیاسا رسانیدند - گویند
 ازین راتعه همه امرا و امرازانهای چغتائی از بیرام خان
 هراسان گشته سر حساب شدند *

ملا پیر محمد خان شروانی

از امرای پنج هزاره اکبری ست - صاحب فضل و کمال
 بود - ابتدا در قندهار ملازم بیرام خان شده - بعد سرور آرائی
 عرش آشیانی بوسیله خان مزبور برتبه امارت و سرداری رسیده
 بوکالت از جانب خان مشارالیه مقرر شد - و بعد فتح هیمو
 (که در جنگ مصدر ترددات گردید) بخطاب ناصرالملکی
 سرافرازی یافت - و رفته رفته قسمی استقلالش افزود (که
 جمیع مهمات مالی و ملکی را باالصافه انفصال میداد - گویا
 خود رکیل سلطنت بود - و جبروت و شوکت او بجائز
 رسید) که اعیان سلطنت و امرای الوس چغتای بدر خان
 او رفته اکثر بار نیافته بر میگشتند - و او از راستی و درستی
 خود حساب کسی بر نمیداشت - بل از درشتی و تشدد او
 دیگران در حساب بودند - و (چون اعتدای بشان هیچ یکی نمیکرد)
 حسد آلودگان نا توان بین بستوه آمده خاطر بیرام خان را
 بصرهای نا مناسب از او متغیر ساختند - اتفاقاً سال
 چهارم ناصرالملک در زمره چند بیمار شد - خان خانان بعبادت
 رفت - غلام ترک (که دربان بود) از نادانستگی گفت
 باشید - خبر کنیم - خان خانان متغیر شد - ملا پیر محمد ازین
 واقعه واقف شده از خانه برآمده بهزاران تواضع و خجالت
 در مقام معذرت استناد - و گفت این غلام نواب را نشاخت -

خان خانان گفت که شما چه قدر ما را شناخته اید که او بشناسد -
 بارصف این بیرام خان (که اندرون رفت) بسبب شدت اهتمام
 از همراهان کمتر توانستند رفت - خان خانان زمانه چین
 در ابرو بود - غرض گویان واقعه طلب فرصت یافته زیاده از
 سابق او را بشورش آوردند - چنانچه پیغام فرستاد که ما ترا
 از ملائی بامارت آوردیم - چون تفک حوصله بودی بیک ساغر
 از دست رفتی - الحال مصلحت اینست که مژوری شوی -
 ملا (چون آزاده مرد بود) ازین بشارت بشگفتگی خاطر گوشه
 گرفت - بعد چند روز بسعی شیخ گدائی کنبور دیگر بداندیشان
 بیرام خان ملا را بقلعه بیان فرستاده محبوس ساخت -
 و باز رخصت سفر حجاز داد - ملا در آنه گجرات بود که در راه
 نوشته ادهم خان وغیره امرا رسید - که هر جا که رسیده باشند
 توقف نموده انتظار لطیفه غیبی بوند - مشار الیه در نواحی
 زنتبهور اقامت برگزید - چون به بیرام خان آگهی شد جمع
 را فرستاد که او را دستگیر کرده بیارند - ملا بعد ازان (که
 زد و خوردی در میان آمد) اسباب و اشیا گذاشته با معدودی
 بدر رفت - فی الحقیقه بیرام خان باغوا می کوه اندیشان
 حسد پیشه چنین مخلص کاردان را از خود دور ساخت - و
 بدست خود تیشه بپای اقبال خود زد - سزوح این قضیه
 در خاطر عرش آشیانی بسیار ناپسند آمد - و هنوز ملا

(باب المیم) [۱۸۴] (مآثر الامرا)

به گجرات نه رسیده بود که برهم زدگی دولت بیروم خان شنید - و بوسم استعجال بزمین بوس رسیده بخطاب خانی و عنایت علم و نقاره بلند پایه گشت - و پس ازان بانفاق ادهم خان به تسخیر مالوه تعیین شد - چون سال ششم ادهم خان کوکه حضور طلب شد حکومت مالوه باستقلال بملا قرار گرفت - باز بهادر حمای از بر نداشتنه در سال هفتم در حدود اراس جمعیته فراهم آورده عرصه خودسری آراست - پیر محمد خان فوجی ترتیب داده بر سرش شتافت - و باندک تلاش او را اداره دشت هزیمت ساخت - و بتسخیر قلعه بیجاگده همت گماشته آنرا بجبر و قهر از دست اعتماد خان (که از جانب باز بهادر باستحکام آن می پرداخت) گرفته داخل ممالک محروسه ساخت - و (چون والی خاندیس میوان محمد شاه فارقی در اعانت باز بهادر جدی داشت) بنا برین پیر محمد خان هزار جوان کار طلب همراه گرفته بطریق ایلغار چهل گروه در یک شب رانده (چون او در قلعه آسیر بود) ببهان پور درآمده به نهب و غارت پرداخت - و حکم قتل عام نموده بهیاری از سادات و علما را بحضور خود گردن زد - و با فراران غنائم معارفت کرده شنید که باز بهادر از راه قریب تر است - مستعد پیگار گردید - ارباب خبرت صلاح جنگ نداده رفتن بهندیه ادلی شمرند - پیر محمد

خان (که تهور بر عقل و تدبير غالب داشت) گوش برين حرفها نکرده دل در جنگ بسمت - همراهان لوازم رفاقت بجا نياورده بانديک تلاش از جا رفتند - بعضی هواخواهان جلو اسمب او گرفته از جنگ برآوردند - چون بگذار نرودا رسيد شام بود - مردم گفتند که غايم در اسمب - اسمب اينجا توقف بايد کرد - نشنیده سواره خود را بآب انداخت - اتفاقاً قطار اشترى نيز درمیان آب مي گذشت - باسبب خان پهلو زد - او از اسمب جدا شد - همراهان تريمپ از بد دروني ببر آوردن دست و پائي نزنند - غريق گشت *

* بيت *

(۲)

* چو در آورد روز در تيرگي *

* دو چشم جهان بين کند خيرگي *

(۳)

* خون ناحق بيگناهان برهانپور کار خود کرد *

* بيت *

* خون ناحق مکن چو يابي دست *

* کز مکافات آن نشاييد دست *

(۴)

اين سائحه در سنه (۹۶۹) نهصد و شصت و نه واقع شد عرش آشياني از رفتن چنين نوکر درسمت اخلاص کاردان جوانمرد عالي همک قرين تاسف بسيار گشت - گویند پير محمد خان نوردت و سرانجام بموتبته بهم رسانیده بود (که هر روز

(۲) نسخه [ج] چو روز آورد - (۳) نسخه [ج] کرده - (۴) نسخه [ا ب]

در نهصد و شصت و نه *

هزار قاب طعام مي کشيدند) - و با تجبر و نخوت کريم وضع بود - مکرر در یک روز پانصد اسم ب مردم بخشيد - اما هرچه بود آيه قهر بود - غرور سپاهگري بعصبيت ملائي فراهم آمده دولت و جاه سربراري شد - ديگر چه توان گفت - در هنگامه (که مدار المهاد خلافت بود) از پيشگاه سلطنت بخان زمان شيباني تهديدے رفت - که شاه ساربان پھر را (که بمعشوقه برگزيده) بادشاهم بادشاهم مي گريد - بحضور فرستد يا از پيش خود دور سازد - خان زمان برج علي نوکر معتمد خود را بجهت تسكين غضب سلطاني و مهم سازي دربار روانه نمود - او بمنزل پير محمد خان آمده گزارش لخته پيغام کرد - ملا بغضب رفته او را ته چوب گرفت - و از برج قاعه انداخت - و قهقهه زنان گفت اکنون اين شخص مظهر اسم خود گرديد *

مير شاه ابراهيم عالي

از سادات ترمذ است - در آوان شباب سنه (۹۵۸) نهصد

و پنجاه و هشت در کابل بوسيله خواجه محمد سمیع بمجلس جنت آشياني راه يافت - (چون بحسن صورت و زيبائي مظهر خالي از قبول نبود) مظهر نظر پادشاهي گرديده

(۲) نسخه [ب] پادشاهم ميگويد (۳) نسخه [ج] گفت اين شخص -

(۴) نسخه [ج] قبول *

بشمول تربیت و عنایت بدرجۀ امارت رسید - و بخطاب
فرزند پی اختصاص گرفت - و در یساق هندوستان مصدر
تربدات و مردانگیها شده بعد فتح با برخی امراء عمدها بصوبه
پنجاب دستوری یافت - تا سکندر خان سور داعی هند
(که از جنگ بدر رفته و خود را بدامن کوهستان کشیده)
اگر برآمده دست اندازی نماید بتدارک آن پردازد - و جمیع
مهمات آن ولایت برای او مقوض شد - اما باعتدالی و
نذرت او با امراء باعث آن گردید (که شاهزاده اکبر را با تالیقی
بیرام خان بدان مملکت مرخص فرموده حکومت سرکار حصار
بنام او قرار گرفت -) چون بر کنار آب بیاب ملازمت شاهزاده
نمود (نظر بر الطاف جنم آشیانی اشاره به نشستن در مجلس
فرموده مورد مراحم بیکران ساخت - آن مرتبه نشناس بمنزل
خود رفته پیغام بشاهزاده فرستاد که نسبت من بپادشاه بر همه
روشن است خصوص بر ایشان - که فلان درز با پادشاه در
یک ظرف خوردم - و بشما الوش عنایت کردند - پس با این
نسبت من (که بخانه شما آمدم چرا تکیه نمود برای من^(۲)
جدا انداختند - شاهزاده با وجود حدائق سن جواب داد
که توره سلطنت دیگر است و قانون عشق دیگر - آن نسبت
(که پادشاه را با شما بود) مرا نیست - عجب که در میان

این هردو نسبت تفرقه نگرفته گله کردند - پس ازان (که
 عمرش آشیانی سریر آرای هندوستان شد) بیرام خان نقوش
 فتنه و فساد از سیمای احوال او بر خوانده روز سیوم جلوس
 در محفل حضور مقید ساخته بلاهور فرستان - و به پهلوان
 گل گر عس آنجا سپردند - (دزے از بی پرورائی محافظان از
 زندان فرار نموده بولایت گکهران در آمد - کمال خان گکهر
 مقید ساخت - از آنجا هم گریخته می خواست بکابل سرے
 کشد [چون منعم خان حاکم آنجا باستماع فرار او میر هاشم
 برادرش را (که غوربند و غیره جاگیر داشت) بلطائف الحیل
 مقید ساخته بود] بدان جانب هم نشناخته در نوشهره بکشمیریان
 (که از حاکم خود غازی خان ستم رسیده بودند) پیوست -
 و بلاهه و مکر آنها را با خود متفق ساخته بحاکم کشمیر جنگ
 نمود - و هزیمت خورد - و بعضی نوشته اند که چون بکمال خان
 پیوست دران وقت آن ولایت بدست عم از آدم گکهر بود -
 کمال خان میر را اعتبار نموده فوجی فراهم آردن - و باتفاق
 یکدیگر متوجه کشمیر شد - و پس از شکست عذرخواهی نمود -
 میر بپرگنه دیبال پور (که در جاگیر بهادر شیبانی بود) مخفی
 رفته در خانه میرزا تولک ملازم خان مزبور (که سابق نوکر میر
 بود) پنهان شد - اتفاقاً دزے تولک بزوجة خود جنگ کرده

اذیت بسیار بدو رسانید - او نزد بهادر خان رفته صورت واقعه
ظاهر نمود - و گفت قتل خان مصمم کرده اند - بهادر خان
همان ساعت سوار شده توک را بقتل رسانید و میر ابوالمعالی
را محبوس ساخته نزد بیرام خان فرستاد - او حواله ولی بیگ
نمود که به بهکر راهی سازد - او روانه گجرات کرد - که از آنجا
بعجاز رود - در گجرات خونه نالحق ریخته نزد خان زمان
گریخت - او باز حسب الطلب نزد بیرام خان فرستاد - درین
نوبت خان چند روز او را باعزاز نگاهداشته آخر الامر در قلعه
بیانه زندانی گردانید - و در ایام تنزل خود از ایلور شاه
ابوالمعالی را بندگسل ساخته با امرای دیگر روانه حضور نمود -
در قصبه جهجر همه امرا ملازمت یافتند - شاه نیز رسیده
سواره سلام کرد - بادشاه را بد آمد - باز زنجیر فرموده
بشهاب الدین احمد خان سپردند - که به سفر حجاز راهی سازد -
و پس از در سال در حال هشتم از اماکن شریفه برگشته بخیا
فساد انگیزی از گجرات در جالور به میرزا شرف الدین حسین
احراری (که بغی درزیده بود) ملاقات کرد - او جمع را
همراهش ساخت که رفته در حوالی آگره و دهلی غبار فساد
برانگیزد - آن بے باک اول بخارنول شتافته قلیله خزانه
پادشاهی متصرف گشت - و به جهنجهنون آمده از آنجا بحصار
فیروزه رفت - دید که کار پیش رفت نمی شود - و افواج

(باب المیم) [۱۹۰] (مآثر الامرا)

پادشاهی از اطراف و جوانب در تعاقب است - روانه کابل
گشت - و بماء جوجک بیگم والده میرزا محمد حکیم (که رتق
و فتق کابل برای زین او تمشیت می یافت) احوال خود
نوشته باین بیت معنون نمود *

* ما بدین در نه پی حشمت و جاه آمده ایم *

* از بد حادثه اینجا به پناه آمده ایم *

بیگم بهخندان مردم (که شاه ابوالمعالی جوانی ست بنجابت
و شجاعت متصف - ^(۲) جنت آشیانی صبیغه کلان شما را نامزد
او فرمود - اگر او را ترویبت فرمایند - مغید کاره ست) فریب
خورده در جواب نوشت *

* ع *

* کرم نما و فرد آ که خانه خانه تست *

و باعزاز بکابل آورده فخرالنسا بیگم همشیره میرزا محمد حکیم
را بازواج او در آرد - (چون فی الجمله بوسیله این نسبت
صاحب اختیار گشت) از بدسرشتی خود و زشت آموزی لخته
فتنه پژوهان (که تا بیگم زنده است استقلال تو صورت نخواهد

بست) - اواسط شعبان سال نهم سنه (۹۷۱) نهد و هفتاد و یک

با در کس از بے سعادتان بخانه بیگم در آمده آن مظلومه را
بشهادت رسانید - و اکثر عمدها را که از انجمله حیدر قاسم ^(۳)

کوه بر است (که پدر بر پدر درین دردمان عالی از امرای

(۲) نسخه [۱] جنت آسقانی - (۳) نسخه [ب] رسانیده *

بزرگ بوده - و درین ولا منصب وکالت داشت (بقتل
در آورده در کار مستقل گردید - میرزا سلیمان (که همواره
در آرزوی کابل بود) با استدعای پنهانی میرزا محمد حکیم
و درخواست برخی اهل کابل از بدخشان روانه شد - شاه
ابوالمعالي میرزا محمد حکیم را همراه گرفته بمقابله بر آمد
نزدیک آب غوربند تلافی فریقین رد داد - چون جنگ ترازو
شد برخی دولت خواهان میرزا را جلو ریز نزد میرزا سلیمان
آوردند - و کابلیان تمام پراکنده گشتند - شاه ابوالمعالي
سراسیمه در فرار آرد - بدخشیان تعاقب کرده در موضع
چاری کاران دستگیر ساختند - و در کابل روز عید فطر این سال
بحکم میرزا از حلق برکشیده بقصاص رسانیدند *

* ابیات *

- * بچشم خویش دیدم در گذرگاه *
- * که زد مرغی بجان مورک راه *
- * هنوز از میدان منقارش نپرداخت *
- * که موغ دیگر آمد کار او ساخت *
- * چو بد کردی مباحش ایمن ز آفات *
- * که راجب شد طبیعت را مکانات *

شاه ابوالمعالي خوش طبع و سلیقه بشعر موافق داشت

شهیدی تخلص می کرد *

محمد سلطان میرزا

پسر ویس میرزا ست بن بایقرا بن منصور بن بایقرا - در زمان دولت سلطان حسین میرزای بایقرا که جد مادری او میشد مکرم و معزز بوده - بعد واقعه ناگزیر آن پادشاه (که تفرقه عظیم بخراسان (و داد) بملازمت بابر پادشاه پیوسته منظور عنایت و رعایت شد - و بدستور در زمان جنم آشیانی مشمول مراحم بود - با آن (که مکرر آثار عصیان بظهور آمد) جنم آشیانی از کمال مرورت بعد از قدرت انتقام هم در مقام عفو شد - دو پسر داشت - الغ میرزا و شاه میرزا - اینها نیز مکرر با جنم آشیانی مصدر خلاف و طغیان گشته در ظل عاطفت در می آمدند تا آنکه الغ میرزا در تاخت هزاره کشته شد و شاه میرزا باجل طبیعی درگذشت - از الغ میرزا دو پسر ماند - سکندر و محمود سلطان - جنم آشیانی اول را الغ میرزا و دوم را شاه میرزا خطاب دادند - چون توبت بعرش آشیانی رسید محمد سلطان میرزا را با نیاثر و عشائر بعذایات مخصوص ساخت - و بنابر کبر سن از تکلیف نوکری معاف داشته برگشته اعظم پور سرکار سنبل جهت خرج عنایت فرمود - در آنجا میرزا را در پیری چند پسر شد - ابراهیم حسین میرزا محمد حسین میرزا محمود حسین میرزا عاقل حسین میرزا - و همه اینها منظور نظر پادشاهی بوده در سرکار سنبل جاگیرهای خوب داشتند

سال یازدهم عرش آشیانی بنا بر دفع میرزا محمد حکیم (که از کابل آمده لاهور را محاصره داشت) متوجه شدند - الخ میرزا و شاه میرزا با اتفاق ابراهیم حسین و محمد حسین علم بغی افراشته دست بغارت و تاراج برآوردند - و از آنجا نزد خان زمان بجونپور شتافتند - چون صحبت با او در نگرفت تاراج کنان بعد در دهلی رسیدند - و از آنجا بمالوه (که به محمد تلی خان برلاس تعلق داشت - و او در حضور میبود) رفته متصرف گشتند - بنا برین محمد سلطان در قلعه بیانه محبوس شده در آن محبس فوت کرد - و در سال دوازدهم عرش آشیانی پس از استیصال خان زمان بتسخیر قلعه چتور متوجه شدند - و شهاب الدین احمد خان را بریاست مالوه و مالش میرزایان تعیین فرمودند - درین وقت الخ میرزا در ماندو زندگی بهپرد - دیگران تاب مقاومت نیارزده نزد چنگیز خان غلام سلطان محمود گجراتی (که بعد ازو بر بعضی بلاد آن ملک استیلا یافته بود) شتافتند - او درین هنگام بجنگ اعتماد خان گجراتی (که احمد آباد در تصرف داشت) متوجه بود - مقدم میرزایان مغنم دانست - و چون در آن جنگ کارهای نمایان بظهور آوردند (چنگیز خان بهرونج را بجاکیر میرزایان مقرر کرد - اما چون ناف آنها بگتته بریده بودند) در آن ضلع هم رفته بانواع ظلم و تعدی کار بجائز رسانیدند که ناچار چنگیز

خان فوج تعیین کرد - اگرچه آن مردم را بر شکستند لیکن
مقابله چنگیز خان را فوق طاقت خودها دیده به خاندیس
شتافتند - و از آنجا باز بمالوه آمده غبار شورش برانگیختند -
اشرف خان و صادق خان و غیره امرا (که بتسخیر زنتندهور تعیین
شده بودند) سال سیزدهم بموجب حکم تعاقب کردند - میرزایان
سراسیمه فرار نموده خود را بآب نریدا زدند - اکثر از همراهان
فرود زدند - و (چون معلوم کردند که چنگیز خان بقدر^(۲)
جهتجار خان مدعی گشته شد - و ملک گجرات از حاکم مستقل
خالی است) باز بدان دیار شتافته قلعه جانپانیر و بهرونج و
سورت بے جنگ و بجنگ متصرف شدند *

و (چون در سال هفدهم احمدآباد ضمیمه ملک پادشاهی
شد - و الویة عرش آشیانی ظلال افکن آن مملکت گشت)
در جمعیت میرزایان سنگ تفرقه افتاد - ابراهیم حسین از
بهرونج برآمده از هشت گروهی اردوی پادشاهی میکنداشت -
(چون امرا یک روز بیشتر بدفع محمد حسین میرزا به جائزب
سورت (خصمت یافته بودند) ازین خبر عرش آشیانی شهباز خان^(۳)
را به بر گردانیدن امرا فرستاده خود ایلغار نمود - چون
بکنار مهندری (که متصل قصبه سرنال است) رسید - مجموع
چهل سوار بود (که اکثر جیبه نداشتند) - آنقدر توقف شد که

(۲) نسخه [ج] معلوم شد - (۳) نسخه [ب - ج] [ج] اردوج - (۴) نسخه
[د] ایلغار.

چند جيبه خاصه تقسيم يافت - درين اثنا امرا نيز رسيدند
(که مجموع دريستم کس بود) - و دران قصبه محاربه سخت
رو داد - ابراهيم حسين گريخته آگره سو بدر رفت - و
زنش گارخ بيگم دختر ميرزا کامران با مظفر حسين پسر
خود از سورت بدکن شتافت - عرش آشياني دران سال
متوجه تسخير سورت شده ميرزا عزيز کوه را در احمد آباد
گذاشت - و قطيب الدين خان وغيره امرا را از مالوه طلب
داشته کومکي گردانيد - محمد حسين ميرزا و شاه ميرزا
(که در نواحي پان بودند) با شيرخان فولادي اتفاق کرده
آن قصبه را گرد گرفتند - ميرزا کوه بعزم بيگار روانه
شد - جنگ بکمال صعوبت رو داد - (چون مال کار ناسپاسان
ناکامي سم) سورت فتح ميرزا يان نمودار شده بود که شکست
افتاد - محمد حسين ميرزا بدکن گريخت - و ابراهيم حسين
ميرزا با مسعود حسين ميرزا (که در ناگور شورش افزا
گشته مالش بسزا يافته بود) رو به پنجاب گذاشت - دران
هنگام حسين قلي خان حاکم آنجا محاصره نکرکوت داشت -
صلح گونه با راجه کرده بتعاقب او شتاب آورد - مسعود
حسين ميرزا در جنگ دستگير شد - و ابراهيم حسين بملتان
بدر زده بدست بلوچان زخمي گشته گرفتار گرديد - سعيد
خان چغته صوبه دار ملتان آگهي يافته بدست آورد - بهمان

(باب المیم) [۱۹۶] (مآثر الامور)

زخم در گذشت - و محمد حسین میرزا (پس از معارفت پادشاهی از گجرات باگروه) از حدرد دولت آباد دکن برگشته برخه معالات گجرات را مجدداً متصرف شد - و متصل کنبه‌ایت (۲) از نوزنگ خان پسر قطب‌الدین و غیره امرای پادشاهی شکست خورده باختیار الملک و پسران شیر خان فولادی (که سر بفسان برداشته بودند) پیوسته - و بهیئت مجموعی در احمدآباد میرزا عزیز کوکه را محاصره نمود - عرش آشیانی باستماع این خبر از آگره در نه روز (که اکثر بجمازهای تیزرو سوار می شد) ایلغار نموده پنجم جمادی الاولی سال (۹۸۱) نهمصد و هشتاد و یک سه گروهی احمدآباد با کمتر از هزار سوار رسید - و با محمد حسین میرزا (که اختیاری الملک را گرد شهر گذاشته خود مستعد جنگ شد) مبارزه سخت نمود - پادشاه خود با صد سوار طرح شده بنفس نفیس تردد می فرمود - محمد حسین میرزا زخمی (اه گریز پیش گرفت - ناگاه پای اسبش بخار بست زقوم رسیده بر زمین آمد - دو کس از مردم پادشاهی بحر وقتش رسیده سوار اسب کرده بحضور آوردند - و هر یک بتلاش جلد و نصبت این خدمت بخون می کردند - (آجه) بیرون بموجب حکم (۳)

(۲) نسخه [ج] کنبه‌ایت - و در [بعضی نسخه] کنبه‌ایت - (۳) نسخه

[ج] افتاد - (۴) نسخه [ج] پیریل .

از میرزا پرسید که کدام کس گرفته - گفت مرا نمک پادشاه گرفت - و الا اینها چه قدرت دارند - پس ازین هنگامه مردم بتاراج متفرق شدند - با پادشاه اقبالمند چند کس همراه مانده بود که اختیارالملک با پنج هزار کس دستگیر شدن میرزا شنیده گریزان میرفت - (چون قیاس مقتضی مقابله بود) شورش غریب برخاست - از دهشت نقارچیان را دست از کار رفته گاهه بعنف و گاهه بلطف بنقاره نواختن باز میداشتند - لیکن مخالفان نوعی سراسیمه می رفتند که بهادران اشکر پادشاهی رفته تیرهای ترکش آنها بیرون آورده بسیاری را طعمه تیغ ساختند - اختیارالملک از فوج جدا شده بزقوم زارے رسید - خواست اسب بجهاند - بزمین افتاد - سهراب ترکمان (که دنبالش داشت) سرش بریده آورد - دران وقت حیص و بیص محمد حسین میرزا را رای سنگه (که محافظ او بود) از هم گذرانید - و شاه میرزا از مهادی جنگ گریخته آواره شد *

پس ازین در سال بیست و دوم مظفر حسین (که والده اش بدکن برده بود) بهعی جوقه بد نهادان بگجرات رسیده شورش افزا گشت - چون راجه تودرمل پیش ازان بیادری وزیر خان بانظام مهمات آن دیار رسیده بود بانفاق خان مذکور بر سرش شتافته شکست فاحش داد - میرزا

بسمت جونه گنده رهگرا شد . و چون راجه احرام حضور بست باز ميرزا باحمد آباد آمده رزير خان را محاصره نمود . و با مردم او ساخته در دست در آمدن شهر شد . که ناکاه بميرزا نيمی کولابی (که ميرزای خرد سال را دست مایه ^(۲) فسان ساخته چنين هنگامها مي آراست) تفنگی رسیده در گذشت . ميرزا از مشاهده اين حال در عين چيره دستي از جا رفته بسمت نذرزار ري گريز نهاد . چون بخاندیس رسيد راجه علي خان والی آن ولايت مقيد ساخته نزد عرش آشياني فرستاد . چندين زنداني بود . (چون ندامت و درسمت اخلاصي از حال ميرزا ظاهر ميشد) مورد عنايت فرموده بر نواختند . و در سال سي و هشتم عرش آشياني خانم سلطان دختر کلان خود را بميرزا پيوند بيوکاني بست . و سرکار قذوق در تيول او مقرر کرد . چون باده پيمائی مفرط و خيالات فاسد موروثی او بعرض رسيد . از تيول طلب داشته زنداني ساختند . و در سال چهل و پنجم سنه (۱۰۰۸) هزار و هشتاد در ایام محاصره آسپر ميرزا را با فوج بتسخير قلعه ^(۳) لنگ گسيل نمود . ميرزا از پيشين لغزشها شمارے برنگرفته از بدسرشتي و باده مستي با خواجگي فتح الله در آويخت .

(۲) در [بعضی نسخه] مهر علي خان سلدوز کولابی - (۳) در [بعضی

و (وزن قابو دیده گجرات رویه گام فراخ برزد - همراهان جدائی گزیدند - آن ناکام^(۲) میان سویت و بکلانه بوارستگی پوشش در شد - درین سراسیمگی خواجه ویسی (که بپژوهش شتافته بود) (سیده سنگیر ساخته بحضور آردن - پادشاه بر کم بیغی او بخشوده بزندانج دبستان برنشانند - در چهل و ششم بتازگی از زندان بر آورده بر نواخت - پس ازان باجل طبیعی در گذشت - همشیره میرزا نورالذسا بیگم بشاهزاده سلطان سلیم منسوب بود - گویند گلرخ بیگم (که خوشدامن جنت مکانی میشد) در اجمیر سنه (۱۰۲۳) یکهزار و بیست و سه بیمار بود - جهانگیر پادشاه بعبادت بخانه اش رفت - بیگم خلعتی پیش گذاشت - پادشاه هفت توره بر پاس سلطنت مقدم داشته تسلیم کرده سراپا گرفت *

* مهدی قاسم خان *

ابتدا در ملازمان میرزا عسکری سیومین خلف فردوس مکانی انملاک داشت - و صاحب اعتبار و اعزاز بود - بلکه به نسبت رضاعت میرزا امتیاز می اندوخت - برادرش غضنفر کوکه هنگامه (که جنت آستانی فتح گجرات فرموده احمدآباد^(۳) بمیرزا عسکری عنایت نموده بماندر عطف عنان فرمود)^(۴) میرزا

(۲) نسخه [ج] ناکام میان سویت - (۳) نسخه [ب - ج] جنت آهبانی -

(۴) نسخه [ب] فرموده *

(باب المیم) [۲۰۰] (مآثر الامرا)

رزے در مجلس شراب از روی مستی بر زبان راند که ما پادشاه و ظل الله ایم - غضنفر آهسته گفت که مستی و با خویشتن نیستی - همشیزان خنده کردند - میرزا در غضب رفته غضنفر را مقید ساخت - چون رهائی یافت پیش سلطان بهادر دلی گجرات (که به بندر دیپ خریدار بود) رفته گفت که من از منصوبه مغل راقم (که مستعد فرار اند) - و چندان ترغیب رفتن به احمدآباد نمود که سلطان جمعیت فراهم آورده مجدداً آن دیار را متصرف گردید * (۲)

مجملاً مهدی قاسم خان پس از آن (که به ملازمت جنت آستانی اختصاص گرفته) مصدر خدمات شایسته گشت - و در زمان عروش آشیانی بمراتب عمده امارت قصاد نموده بمذنب چهار هزاری سرافتخار برافراخت - و در سال دهم آصف خان عبدالحمید (که بتعاقب خان زمان مامور بود) توهم بخود راه داده وقت کار سالک مسالک به حقیقتی شد - و بولایت گدھے و کنگه (که ایالت آنجا داشت) فرار نمود - عروش آشیانی در مبادی سال یازدهم سنه (۹۷۳) نصد و هفتاد و سه هجری پس از معاودت جوناپور باگرة مهدی قاسم خان را بحکومت آن ولایت تعیین

(۲) نسخه [ج] گشت - (۳) نسخه [ب - ج] جنت آشیانی - (۴) نسخه [ج] گردید - (۵) نسخه [ج] در زمان - (۶) نسخه [ج] کنگه •

(مآثر الامرا) [۲۰۱] (باب الميم)

فرمود - که بانتظام آن ملک پرداخته آصف خان را (که مرتکب چنين تقصير عظيم گشته) بدست آورد - خان مذکور کمر عزيمت چمت بسته بآنين شايسته قدم همک در راه اطاعت نهاد - آصف خان پيش از وصول عساکر پادشاهي بهزاران تحصر و تاسف دل ازان ولايت بر کنده آرد؛ محرومی بے دولتي شد - مهدي قاسم خان بدان ملک در آمده بدنبال آصف خان نکنگ پا نمود - چون او از تبارائی بخان زمان پيوست خان مذکور عنان باز کشيده ناظم اشتات آن ملک گردید - يا وصف آن (که بے ارتکاب تعب و منت سعي آن ولايت بدست افتاده) از وسعت مملکت و خرابی آن نتوانست سامان نمود - بملاکت و ستوه در شده در اواسط همين سال وحشته بر مزاجش غالب آمد و شورش دماغي بهم رسيد - بے استرضای پادشاهي برخاسته از سرحد دکن متوجه سفر حجاز گشت - و ازانجا از راه عراق بهقندهار آمد و آخر سال سيزدهم در ايام محاصره قلعه رنتنبهوز تشوير زده و ندامت کشيده بر آستان خلافت جبهه سا گردید - و اسباب عراقي و نفائس امتعه بنظر در آورد - (چون طغرای دیرين خدمت و قدم بنگي زيب مفعه اعتبارش بود) عرش آشياني از راه صورت بتفقدات فراران برنواخته بتفويض همان مرتبه

(۲) نسخه [۱] افاده - (۳) نسخه [ج] آمده شورش دماغي *

امارت و تیولداری سرکار لکهنو و آن حدود سر مباحاتش بملک برین رسانید - بهتر احوالش بنظر نیامده *

محمد قاسم خان بدخشی

موجی تخلص خویش میر محمد جاله بان است - در بدخشان خدمت جاله بانی داشته - در آن ایام (که جنت آستانی^(۲) حسب الامر پدر جلیل القدر از هندوستان بدخشان شنافته (وزے چند گذرانید) پرتو عنایت بر وجفات احوالش قاف - او پرستاری دایمی آن عالی جاه را سرمایه سود و بهبود خود دانسته همواره بخدمتگاری قیام می نمود - و برخی آورده اند که او در صغر سن در بندگی فردوس مکانی رسیده از آوان صبی قا زمان نشو و نما در ملازمت جنت آستانی بسر بوده - ^(۳) بالتجمله در سفر عراق هم (که از بیهری روزگار و بدمدستی سپهر دواز با کمال ناکامی و بی سرانجامی پیش آمد - و امتحان درست عیاران اخلاص بود) ملتزم فترک دولت بوده از رکاب پادشاهی تخلف نورزید - و پس از معادرت عراق و تسخیر کابل در سنه (۹۵۴) نهصد و پنجاه و چهارم جنت آستانی باقتضای مصالح ملکی بدخشان متوقف گردید - میوزا کامران (که منتهز فرصت بود) غیبت همایولی را مغنم دانسته بقتنه بکابل در آمده

(مآثر الامراء) [۲۰۳] (باب الميم)

متصرف گشت . جغت آستاني بعجلت برگشته محاصره نمود .^(۲)
میوزا از کوتاه خوردی همت ناقص خود را بتعذیب طفلان
بے کفاه و آلودگی پاک دامقان مصروف نموده از غایت
بیرحمی و سخت دلی شاهزاده محمد اکبر را (که در سن چهار
سالگی در قلعه کابل بود) در برابر توپ نگاه میداشت - و
از صیانت ایزدی (که متکفل حراست او بود) محفوظ
ماندے - (روزے زن قاسم خان موجی را پستان بسته آویخت -
خطاظر فدویت مآثر او از فرط یکجهتی و یکرودنی ازین حرکت
شذیعه هم بتذبذب نگراید - و پایه درست اخلاصی خود را
بلند تر افراشت - و پس ازان در عهد عرش آشیانی بمناسبت
کار قدیمش جاله بانجی بمیور بحرئی هذروستان سر بر افراشت -
و در دارا الخلافه بر کنار آب جون منزله دلکشا ترتیب
داده - در آخرها استعفاى ملازم پیشگی نمود - و همانجا انزوا
برگزید - و در آخر شهر سنه (۹۷۹) فصد و هفتاد و نه
سفیذ عمر بساحل فنا رسانید - نسخه در تتبع یوسف زلیخا
بشش هزار بیت درست ساخته - این در بیت ازانجا سم

* بیت *

* نموده دست صغش از تفنن *

* هلال و بدر در یک روی ناخن *

(۲) نسخه [ب] جغت آشیانی - (۳) نسخه [ب] در آخر استعفاى *

* میانش برتر از حد بیان است *

* که اینجا نازکیها در میان است *

این نیز شعراست *

* ساقیا تا ز دوران شرح بد حالی کنم *

(۲)

* شیشه پرکن تا که یک ساعت دل خالی کنم *

(۳)

محمد قلی خان ترقبائی

از امرای هزاره عهد عرش آشیانی است - در آخر سال

پنجم همراه ادوم خان کوکه بتسخیر مالوه تعیین شد - و

سال هشتم بمک حسین قلی خان (که بعد گریختن میروزا

اشرف الدین حسین بجاکیش سرفرازی یافته بود) نامزد

گردید - سال هفدهم همراه میر محمد خان کلان با فوج

مذقلا جانپ کجرات رخصت یافته - و در سفر ایلغار کجرات^(۳)

از پیش فرستاده بود - بستر همراه خانان منعم بیگ

به یماق صوبه بنگاله راهی شد - مآل احوالش بملاحظه

در نیامده *

محمد قلی خان برلاس

از نژاد برنتق است - طبقه جلیله او همیشه در سلاطین چغتای

(۲) در [اکثر نسخه] شیشه پرکن که یک ساعت - (۳) نسخه [ا - ب]

محمد قلی ترقبائی - (۴) نسخه [ج] ایلغار *

صاحب اعتبار و عاليشان بوده اند - جد کلان او امير جاگوي
برلاس از اعظم امرای امير تيمور صاحبقران بود - خان مذکور
فاضل نيکو رای پهنديده اطوار و در شجاعت و سرداري
سرآمد امرای روزگار بود - و بقدم خدمت و ديرين پرستاري
در عهد جنت آستاني ترقی نموده پدایه امارت عمده بر آمد
و ملتان جاگير يافت - و در آغاز جلوس عرش اشيايي
باتفاق شمش الدين خان آنکه بآوردن بيگمات و اهل و عيال
امرا و سائر ملازمان (که از بے خانماني و مفارقت اهل و
عيال بے دايها داشتند - شايد بدان سبب دل نهاد اقامت
هندرستان گشته از اندیشه رفتن کابل باز مانند) روانه آن
ديار شد - پس ازان بتيولداري ناگور و آن حدود اختصاص
گرفت - و روزی چند بحکومت مالوه نیز نامزد گرديد *
(چون خود در حضور سعادت بار مي اندرخت) خواجه
هادي مشهور بخواجه کلان دامادش بنيابم سربراه کار آن
ولايت بود - ميرزايمان باغيه بر سرش ريخته (اگرچه بملاحظه
بزرگ زادگي بخواجه زحمت جاني نرسانيدند) اما از قرار
واقع تاراج کردند - و در سال دوازدهم بر سر اسکندر خان
ارزبک (که در اردهه بنحوت آرائي علم خود سري مي افراشت)
تعين گشت - چون در همان ايام خان زمان و بهادر خان
شيباني (که سرگروه ارباب طغيان بودند) بمکافات اعمال

(باب المیم) [۲۰۶] (مآثور الامورا)

گرفتار آمدند اسکندر خان فرار اختیار نموده سرگردان تپه ادبار شد - سرکار اردبیل بجاکیر محمد قلی خان مقرر گردید - و در تهاخیر بهار و بنگاله بهمراهی خان خانان منعم معامعی جمیاه بتقدیم رسانید - چون بتائید سماوی در سال نوزدهم معمره بنگاله مفتوح گشت و دژ کرانی بجانب ساتگانون و اردبیل روان شد خان خانان بااتفاق راجه تودرمل در تانده (که دارالملک آن ناحیه است) رحل اقامت انداخته بنظم مهمان ملکی و مالی پرداختن گرفت - و جمیع امورا را بسرکردگی محمد قلی خان برلاس بجانب ساتگانون فرستاد - که دژ را فرصت سامان نداده بدست آرد - چون خان مذکور بیست گروهی ساتگانون رسید او را پای ثبات بلغزش درآمده بسوی اردبیل پسر راه گریز گشت - اعیان این لشکر خواستند که بانتظام بپراگندگیهای این حدود پردازند که راجه تودرمل به محمد قلی خان پیوست و در راهی شدن بصوب اردبیل و استیصال دژ مرغبات انگیزته رهنمون گردید - در قصه مندل پور در شهر رمضان سنه (۹۸۲) نهصد و هشتاد و دو هجری محمد قلی خان را روزگار سپری گردید - غیر آن (که زمان افطار نان خوردن و حرارتی بر روی غلبه کرد) سبب دیگر ظاهر نشد - برخی از دوربینان عرصه آگهی این را از نتایج بداندیشگی از

غلامان خواجه سرا فرا گرفتند . محمد قلی خان از امرای پنج‌هزاری صاحب جاه و جمعیت آن عهد بود - متانت و سنجیده روزگاری او شهره آفاق - پسرش فریدون خان برلاس است که احوال او رقم پذیر خامه گردیده *

مجنون خان قاقشال

از امرای عمده و ثمن دار بود - در عهد جنم آستانی بتیولدارچی نارنول اختصاص گرفت - چون واقعه ناگزیر آن پادشاه در میان آمد حاجی خان (که از غلامان عمده شیرشاهی بود) با جمعیت فراوان قلعه را محاصره نموده کار بر مجنون خان تنگ ساخت - راجه بهارامل کچهواه (که در آن وقت همراه حاجی خان بود) مردود و مردمی بکار برده بصلح مجنون خان را باعزاز از قلعه بر آورده بدلهی گسیل نمود - چون نوبت فرمانروائی به عرش آشیانی رسید مانکپور در باگیر یافت - و در هنگامه (که خان زمان و برادرش علم مخالفت و خود سری بر افراشتند) او در مقابله آنها باک قدم رزیده سرچشمه اخلاص را بخار و خس هواداری مخالفان انپاشته ساخت - و در جنگ (که خان زمان با رادر خود بقتل رسید) مجنون خان در زکاب پادشاهی صدر توودات شایسته گردید - و در سال چهاردهم بموجب کم بمحاصره قلعه کالنجر (که از مشاهیر قلاع هندوستان

(باب المیم) [۲۰۸] (مائرا الامرا)

است) پرداخت - این قلعه را (اجه) (امچند) مرزبان تهته در زمان ادبار افغانان بنقدے گرانمند از بجلی خان پسر خوانده بهار خان بدست آورده در تصرف داشت - چون میمک تسخیر چنور و رنذبهور باطراف پیچید (اجه قلعه را بمجنون خان سپرده کلید آنرا بیست و نهم صفر سنه ۹۷۷) نهد و هفتاد و هفت ارسال حضور نمود - هراست آن حصن حصین نیز از پیشگاه خلافت و جهانبانی بخان مشارالیه قرار گرفت - و در سال هفدهم بهمراهی خان خانان منعم باستخلاص گورکهور در آورد *

اتفاقاً دران سال در آغاز یورش کجرات بابا خان قاشال در زکاب پادشاهی با شهباز خان میر توزک بسبب اهتمام گفتگو کرده ادب یافته بود - زار خایان دروغ ساز در لشکر خان خانان (جوفه) انداختند که بابا خان و جباری و میرزا محمد و دیگر قاشالان شهباز خان را کشته بمیرزایان باغیه پیوستند - و پادشاه نوشته که مجنون خان را مقید نمایند - خان مذکور در انڈای راه با سایر قاشالان از لشکر خان خانان جدا شد - هرچند سپه سالار بدلاسا پرداخت (که این خبر فروغی از راستی ندارد) سودمند نیفتاد - بعد ازان (که نوشتها از حضور رسید که بابا خان و جباری پیداش نیکو خدمتیا مشمول الطاف عرش آشیانی اند) مجنون خان

(مآثر الامرا) [۲۰۹] (باب المیم)

از کار خون خجاست زده و قتل (که خان خانان فتح گورکھپور کرده معارفت نموده بود) پیوست - و پس ازان بهمراهی سپه سالار در تسخیر بنگ و بهار خدمات پسندیده بتقدیم رسانید -
و در سنه (۹۸۲) نهصد و هشتاد و دو بحسن سعید خان خانان معموره بناله مفتوح گشت - و داؤد خان کرانی بجانب اردبیه و کالابهار و سایمان و بابوی منکلی بجانب گهوزه گهاٹ شتافتند - خان خانان بتانده (که دارالماک آن ناحیه بود) محل اقامت انداخته افواج نصرت قرین را در اطراف و حواشی تعیین نمود - تا یکبارگی ساحمت آن ولایت از خس و خاشاک مخالف رفت و دے پذیرد - مجنون خان با جمعی دیگر بجانب گهوزه گهاٹ رخصت یافت - قاشالان دران حدرد کارزار سے کرده جوهر مردانگی بعبار رسانیدند - و غذائم فراوان اندرختند - سلیمان منکلی (که دم حکومت گهوزه گهاٹ میزد) بعدم آباد شتافت - و زه و زاد افغانان اسیر و دستگیر گشته آن ملک آباد بتصرف در آمد *

مجنون خان دختر سلیمان خان منکلی را با پور خود جباری بیگ پیوند بیوگانی بهمت - و آن ولایت را میان قاشالان تقهیم نمود - و در همین سال (که بیستم سال آلهی بود) خان خانان بمالش داؤد بجانب گنگ شتافت -

(۲) نسخه [ب] نهصد و هشتاد *

(باب المیم) [۲۱۰] (مآثر الامرا)

بابوی منکلی و کالا پہاڑ (کہ بجانب کوچ^(۲) فرار نموده بودند)
باتفاق اولاد جلال الدین سوز بتازگی گرد شورش برانگیخته
بر سو قاقشالان ریختند - آنها آبروی حمیت و ہیا را بخاک
سے ناموسی انپاشته ہیچ جا پای ممت نیفشوده بحوالی
تانیہ عزان کشیدند - مجنون خان ہمرافتمت معین خان در
تاندہ بانتظار خان خانان چندے گذرانید - سپہ سالار پس از
مصالحہ داؤن کرانی بصرعت معارفت نمود - و دیگر بار فوجہ
بسرکردگی مجنون خان بکہوزہ گہات فرستاد - او از سو نو
آن ولایت را مستخلص ساختہ انتظام شایستہ داد - و در
ہمان ایام در گذشت - سہ ہزاری منصب داشت - صاحب
طبقات بجزہزری بقلم دادہ و گفتہ کہ پنج ہزار سوار نوکر
خود داشتہ - پس از فوت وی جبازی ہسرش سالہ چند ہمراسم
نوکری و کارگذاری سرگرم بود - تا آن (کہ ہنگامہ داغ
بمیان آمد و گروہ قاقشالیہ متوحش شدہ آثار بغی بظہور
آوردند) او نیو شریک این کار بودہ - پس از قتل مظفر
خان تربتی (کہ چندے ایام بکام شد - و برای ہر یک لقبہ
تعیین یافت) خطاب خان جہانی بنام او بستند - چون
این گروہ از معصوم خان کابلی جدائی گزیدہ زنہاری شدند
(پس از ملازمت) عرش آشیانی نامبرودہ را مدایہ بزنداد ادب

(۲) نسخہ [ب] کونج - و در [بعضہ نسخہ] کورج *

بر نشانند - سال سي و نهم نقوش ندامت از سيمای او
خوانده بر حال او بخشود *

مير محمد خان مشهور بخان کلان

برادر بزرگ شمس الدين محمد خان انگه است - در
شهامت و پردايي يکانه وقت بود - بهمراهی ميرزا کامران و در
کاب جنت آستاني^(۲) کارهای نمايان کرده در دور اکبري مصدر
خدمات عمده گرديد - مدتها صاحب صوبه مملکت پنجاب
بود - و اکثر محالات آن صوبه بجاگير انگه خيل (که عبارت
از برادران و پسران و اقربای انگه خان مذکور است)
اختصاص داشت - در^(۳) تسخير ولايت گهر و استيصال
سلطان آدم و بر نشاندن کمال خان بحکومت آن ديوار خان
کلان مساعی جميله بکار برد - و باتفاق برادران آثار مردانگي و
شجاعت بظهور آورد - و چنين فتحي (که سلاطين سابقه دهلي
را در آرزوی آن بسر آمد) باقبال اکبري نصيب او گشت -
و در سال نهم ميرزا محمد حکيم برادر علائقی عرش آشياني
مرزبان کابل از ستم شريکي و بے انصافی ميرزا سليمان حاکم
بدخشان بستوه امده روی التجا بعرش آشياني آورده بدرخواست
کمک از نيلاب گذشت - پادشاه خان کلان را با امرای پنجاب
بمراهی ميرزا نامزد فرمود - و مقرر ساخت که امرا دست

(۲) نسخه [ب - ج] جنت آشياني - (۳) نسخه [ا] و در تسخير .

تصرف میرزا سلیمان را از پیرامون مملکت کابل کوتاه ساخته
میرزا محمد حکیم را با تالیقی قطب الدین خان برادر خرد
خان کلان دران دیار مستقل کرده بمکانهای خود معاودت
نمایند - پس ازان (که خان کلان با عساکر پنجاب بزفاقت میرزا
قریب کابل رسید) میرزا سلیمان دست از محاصره برداشته راه
بدخشان پیش گرفت - میرزا محمد حکیم قرین کامیابی و
مقصودوری با امرای پادشاهی داخل کابل گردید - خان کلان
وکالت میرزا و سرانجام مهمات آن ولایت بخود مناسب تر
دیده توقف گزید - و قطب الدین خان را با دیگر امرا روانه
هندوستان نمود - و چون میرزا بسبب حدائث سن از
عقل معاینه رس بهره وافر فداشت همواره کلمات راهی
مفتنان کابل را (که بمتضای بد خوئی در مقام فتنه اندوزی
بودند) گوش داشتند - خان کلان (که بدرستی اخلاص بحدت
مزاج موصوف بود) براه مدارا نمیرفت - و باندک چیزه
طبیعتش متغیر میشد - و کار بشدت میروسانید - بنابراین اذرا
با میرزا و کابلیان نقش سازگاری نه نشست - اگرچه میرزا
محمد حکیم اظهار تبعیت گونۀ می کرد اما بسیاری از
مهمات بزرگ بے استصواب خان کلان سرانجام میداد - تا آنکه
بخواجه حسن نقشبذی (که در کابل بسر می برد) همشیره
خود را (که سابقاً در عقد ازدواج شاه ابوالمعالی بود)

بے مصلحت خان کلان نسبت کرد - و از بچنین نسبت عالی افتخار اندوخته مهمات میرزا را از پیش خود سرانجام نمودن گرفت - خان کلان کہ با وجود شورش طبع مردے مزاجدان دقیقه سنج و باریک غور بون (دانست کہ عاقبت بغا خوشی خواهد کشید - از پیش بینیها شبے بے آن (کہ کسے وقوف یابد) از کابل کوچ کرده شاهراه هندوستان سپرد - و بلاهور رسیده دم آسایش و استقلال بر کشید *

چون نخل بندان معنی و دانشوران باستانی پادشاهی را بباغبانی نسبت داده اند - چنانکہ باغبان آرایش باغ را بہ پذیرایش درخت برداشتن از جائے و نشاندن بجای دیگر و ناپسندیدن انبوه و شاداب داشتن بقدر اعتدال و کوشیدن بنشو و نما بمقدار صالح و استیصال اشجار بد سرشت و قطع اغصان ناراست و تفریق دو حات عظیمه و پیوند کردن بعضے بہ بعضے و تمتع گرفتن بمیوهای گوناگون و گلہای رنگانگ و استظلال نمودن در ایام حاجت و امثال آنها (کہ در علم فلاحت مقرر شده) انتظام می بخشد - همچنان پادشاهان دور بین بتہذیب و تادیب و سیاست مراعات احوال ملازمان فرموده چراغ حکمت می افروزند - و لوای ہدایت می افروزند - ہرگاہ جمعی باہم یکدل و یک زبان بودہ فراہم آیند و کثرت ہجوم و دفور ازدحام ظاہر شود اولاً

بجهت اصلاح احوال خودشان و ثانیاً بجهت رفاهیت عموم
 سکنه ملک آن اجتماع را متفرق می سازند هرچند امری
 ناملائم ازان نثرت معلوم و مظلون نباشد - و این تفرقه
 را سرمایه جمعیت پندارند - چه از آشوب باده مرد افکن
 دنیا و بد مستی تنگ شرابان این خمخانه هوش (ها ایمن
 فتران نشست - خصوصاً وقتی (که فتنه اندوزان و سخن سازان
 و تبه کاران فرادان باشند - و غفلت در نهاد بشریت مرکوز -
 پندابوین امرای اخلاص مغش اتکه خیل را (که مدتی مدید
 در پنجاب فراهم آمده انتظام بخش آن حدود بودند) در
 سال سیزدهم معزول فرموده طلب حضور نمودند - و در
 سنه (۹۷۶) نهد و هفتاد و شش در دار الخلافه آگوه
 بسعدت زمین بوس کامیاب شدند - و هر یکی بجاکیر سیر حاصل
 چید بهره مند گشت - سرکار سنبل (که بهترین ممالک
 هندوستان است) بجاکیر میر محمد خان اختصاص گرفت
 و حسین قلی خان ذوالقدر تیولدار سرکار ناگور ایالت پنجاب
 امتیاز یافت - و آن الکه وسیع بخان کلان قرار گرفت - و در
 سال هفدهم دارالخیر اجمیر مضرب خیم فلک احتشام
 پادشاهی گردید - و عزیمت تسخیر گجرات تصمیم یافت -
 خان کلان با بهیاره از امرای عمده برسم منقلا بدان صوب
 رخصت یافت - وقتی (که خان مزبور بقصبه بهادران (که

(مآثر الامراء) [۲۱۵] (باب الميم)

نزدیک سروهي سگ (سيد) راى مانسنگه ديوهره (كه كلان تر
آنجا بود) در مقام گريزي درآمده چنده از (اچپوتان را
بوسم) سالک فرستاده در اطاعت زن - چون اين آمدها خان
كلان را دريافتند هنگام وداع خان بوسم رسالت هذدوسدان
هريکه را طلب داشته بان ميداد و رخصت مي کرد - يکه
ازان متهوران پائين ترقوه خان كلان چنان جمدهر زن كه مقدار
سه انگشتم زيو شانہ سو بيرون کرد - موم ديگر آن راچپوت
را با رفقای او ازهم گذرانيدند - هرچند زخم سخت بود اما
بمحض فضل ايزدي در عرض پانزده روز بهي گرفت *

چون مملکت گجرات در همين حال بعيز تسخير

عروش آشياني در آمد خان كلان بمرزبانسي سرکار پتن (كه
شهريست قديم به نهراله موهوم - و نخست پای تخت
اين ولايت بوده) سر برافراخت - و در سال بيستم

سنه (۹۸۳) نهضد و هشتاد و سه تعلق روح از كالبد خاكي

گسيخت - مرد صاحب کمال بود - بتري و فارسي شعر

مي گفت - ديوانه مرتب دارد مشتمل بر قصائد و غزليات

غزويي تخلص ميکرد - و در موهي نيز ميآيد دانست

گویند هيچگاه مجلس او خالی از اشعار و شعرا نبود - پنداره

بمخنان رنگين و نغمات دلنشين حلاوت بخش و شربه انزاي

دل ذوق بود - از دست *

* بيم *

(باب السیم) [۲۱۶] (مآثر الامرا)

* در جوانی حاصل عموم بفادانی گذشت *

* آنچه باقی بود آن هم در پیشمانی گذشت *

* فرد *

* کس آب بجز مردم چشم ندهد *

* جز آه سحر هم نفس نیست مرا *

فاضل خان پسرش کوکه هزاری منصب داشته - در ایام
مخصوص شدن میرزا عزیز [که در احمد آباد (که هر روز
جوانان کارطلب بیرون برآمده داد مبارزت میدادند) مراتب
جانفشانی بجای آورده] در گذشت - پسر دوم فرخ خان است که
تا سال چهارم اکبری بمصوب پانصدی رسیده *

معین الدین احمد خان فرخودی

سال (که جنت آستانی از کابل متوجه تسخیر هندوستان
گردید) در سایه عذایت سلطانی همراهِ رُکاب بود - سال
ششم جلوس اکبری (چون پادشاه بجانم ممالک شرقی
لوی نهضت بر افراشت) او را بحراست آگره گذاشت -
سال هفتم (که عبدالله خان اوزبک بتسخیر مالوه مامور
گردید) او را (که برشد و کاردانی در رزای بیوتات
امتیاز داشت) بخطاب خانی برنواخته رخصت داد که بعد
فتح بدلاسی وضع و شریف آنجا پرداخته و محال خالص
و اقطاع امرا (که دران هم تعیین شده بودند) مناسم

حال هر یک قرار داده بحضور بیدید - او رفته بآئین شایسته کار بند گردیده معارفت نمود - و مورد مزید عنایت گشمت - سال هجدهم پیش منعم خان (که بر طبق حکم محکم قامد گرفتن بکنه بود) دستوری یافت - و پس ازان همراه خان مذکور بیساق بنگاله رفته سال بیستم (که در بلده جغت آباد کور چهارونی شد و بنابر زبونی هوا ربای عام رو دان) از نیز مطابق سنه (۹۸۳) نهد و هشتاد و سه هجری داعی حق را لبیک اجابت گفت *

* مهر علی خان سلدوز *

از امرای هزاری سم - اواخر سال پنجم اکبری همراه ادهم خان بتسخیر مالوه تعیین شده در جنگ باز بهادر مصدر تروندت گردید - سال هفدهم باتفاق میر محمد خان کلان در فوج منقلا بجانب گجرات کام همت برزد - در جنگ محمد حسین میرزا از سرداران هراتی بود - پس ازان با قطب الدین محمد خان بتعاقب میرزای مذکور شدتافت - سال بیست و دوم (که عرش آشیانی بعزیمت شکار متوجه حوایج حصار شده بران معبوره سایه اقبال گسترده) منزل او را بورود قدوم میمنت لزوم رشک افزای گلستان ارم ساخت - سال بیست و سیوم همراه سکینه بانو بیگم (که باندرز گوئی میرزا حکیم رخصت کابل یافته بود) شرف دستوری

پنذیرفت - سال بیست و چهارم با اتفاق راجه تودرمل بظاہر قنبیہ عرب (کہ جانب شرقی دیار مصدر هنگامہ بود) کمر خدمت بریست - و بتقدیم مراسم نیکو بندگی چہرہ عزت افروخت - سال حالش معلوم نیست *

* میرزا میروک رضوی *

از سادات رضوی مشہدی سمت - ابتدا در رفاقت علی قلی خان زمان بود - سال دہم جلوس عرش آشیانی از جانب او بمعذرت گزارا بموکب پادشاہی پیوست - و عفو جرائم خان زمان صورت گرفت - سال دوازدهم (چون خبر بغی خان زمان بعرض والا (سید) میرزا را گزفته بخان باقی خان سپردہ - میرزا در کمین غفلت بودہ از حبس فرار نمود - و پس از کشتہ شدن خان زمان گرفتار گشت - بحکم پادشاہ او را ہر روز پیش فیل مہمت می انداختند - اما بہ ویلبان اشارہ بود بقدر مالش بدهد - روز پنجم بشفاعت مقربان نوید جان بخشی یافت - و پس از چندے مورد عواطف خسروانی گشتہ بعطای منصب شایان و خطاب رضوی خان چہرہ ناموری افروخت - سال نوزدهم بدیوانی جونپور تعین گردید - سال بیست و چہارم بخشیکرمی بنگالہ نیز ضمیمہ شد - سال بیست و پنجم (کہ شورش جاگیرداران بنگالہ برپا شد - و آنطرف دریای بگ مجموعہ ساختند) او ہمراہ مظفر خان موہدار آنجا

این طرف اب گنگ بود - چون جواب در سوال آنها بصلح گزاشید خان مذکور در رای پتورداس را با یک دو کس برای فهمایش آنها فرستاد - کسان هراهی. رای مزبور سگالش کشتن باغیان باز گفتند - او از ساده لوحی این راز را با خان مذکور ظاهر نمود - از اینجا (که در رئی و شتر دلی مجبول طبع خان مزبور بود) اندیشه این مردم را بر مز و اشارت خاطر نشین اهل بغی ساخت - آنها ازان انجمن گزاره گزیده خبار فتنه را بلند ساختند - و او را در پناه خون گرفتند بعد ازین احوالش معلوم نیست که بکجا انجامید *

* محمد مراد خان *

یسر امیر بیگ مغل از امرای سه هزارگی اکبری ست - سال نهم با اتفاق آصف خان عبدالمجید به تسخیر ملک گد و کتلکه تعیین گردیده - سال دوازدهم در صوبه مالوه جاگیر یافته با اتفاق شهاب الدین احمد خان بدفع فتنه ابراهیم حسین میروزا و محمد حسین میروزا رخصت یافت - و پس ازان (که میروزیان از هیبت خوج پادشاهی هوش و حواس باخته راه گجرات گرفتند - و امرای متعینه هر یک بجایگیر خود متوقف گردید) خان مزبور نیز در اوچین (که در جاگیر از متعلق بود) سکونت ورزید - سال سیزدهم (چون باز میروزیان از جانب اندیس بمالک مالوه در آمد نموده در حوالی اوچین بساط

(باب المیم) [۲۲۰] (مآثر الامیر)

شورش گسترند (خان مزبور باتفاق میر عزیز الله دیوان صوبه
مالوه دو روز پیش ازان بر فساد اندیشیهایی ارباب فتنه مطلع^(۲)
شده در تعمیر و تاسیس قلعه اوجین اهتمام بکار برده قدم
ثبات را محکم کرد - تا آنکه این خبر بعرض خسروانی رسید و
فوج بسردار می قلیچ خان شرف ارتخاص پذیرفت - میرزایان
از طنطنه لشکر فیروزی سراسیمه شده مذور رویه شتافتند -
خان مزبور نیز باتفاق امرا بتعاقب شتافت - میرزایان از نبرده
عبور نموده سال هفدهم (که فتنه میرزایان در صوبه گجرات در
داد - ز جاگیرداران مالوه حسب الحکم نزد خان اعظم میرزا
عزیز کوکه رسیدند) او نیز آمده (در جنگ در فوج جرانغار
بود - پس ازان (که فوج مخالف غایب نموده افواج هر دو باز
را متفرق ساختند) او یک طرف شده تماشا میکرد - پست
بر طبق حکم همراہ قطب الدین محمد خان انکه بتعاقب
مظفر روانه شد - بعد ازان بهمراهی منعم خان خان خانان
بتسخیر بنگاله مامور گردیده - در سال نوزدهم خان خانان او را
بجانب فتح آباد و بکلانہ فرستاد که آن ضلع امن پذیرد - و
(چون خانخانان زخم هستی بسمت و دارن وغیره فتنه اندرزان
آن ماک همسر هنگامه آمدند) خان مزبور از شهر جلیسر
بالعزیمت گردیده بتانده آمد - سال بیستم و پنجم مطابق^(۳)

(۲) نسخه [۱] بر فساد اندیشه های - (۳) نسخه [ج] با بعزیمت .

سنه (۹۸۸) نهصد و هشتاد و هشت هجري بهمان ضلع
 باجل طبيعي در گذشت *

* مظفر خان تربيتي *

خواجه مظفر علي نام ديوان بگرام خان بود - هنگام تفرقه
 (چون خان از بيكانير متوجه پنجاب شد) ميرزا عبدالرحيم
 را (كه سد ساله بود) با عيال و اموال در قلعه ترهنده محال
 جاگير شير محمد ديوانه (كه نوكر قديم و تربيت كرده او
 بود) گذاشته پيش راهي گشت : آن ناهق شناس اموال
 را متصرف گشته انواع امانت بمتعلقان خان رسانيد - بگرام
 خان خواجه را از ديپال پور بدلاسا و استمالت او فرستاد -
 آن بے آزر مررت دشمن خواجه را مقيد ساخته روانه حضور
 نمود - هرچند بعضي اعيان سلطنت در نابود ساختن او بدلائل
 و وجوه شتى اهتمام داشتند عرش آشياني از مجرم نوازي
 و جوهر شناسي جان بخشي فرموده - چند گاه بعمداري پرگنه
 پرسور سامور بود - از حسن كفايت بديواني بيوتات امتياز
 يافت *

چون كار داني و بلند استعدادي وي ذهن نشين پادشاه
 شد به والا منصب ديواني و خطاب مظفر خاني سر بلند
 گرديد - سال يازدهم خان مشار اليه جمع زمي قلمرو را (كه

در زمان بیروم خان بواسطه کثرت مردم و قلت ولایت بدام
افزوده برای مزید اعتبار تذخواه میدانند (از دفتر برآورده
حال حاصلی بزم خود و اظهار قانون گویان ممالک محروسه
تخمین کرده جمعی دیگر قرار داد - اگرچه نفس الامر حاصل نبود
اما نسبت بجمع پیش اگر حال حاصل نامزد دور نیست

و (چون هنوز آئین داغ اسپان قرار نیافته بود) مظفر خان
بامرا و ملازمان پادشاهی تعیین نوکر مقرر گردانید که هر کدام^(۲)
چند کس نگاه دارند - و عوام سپاهی (که بامرا مقرر شده)
سه قسم بود - اول را سائے چهل و هشت هزار دام درم را
سی و دو سیوم را بیست و چهار - و در سال دوازدهم
پادشاه ظاهر شد که مظفر خان بساده درئی قطب خان نام
علاقه خاطر بهم رسانیده - (چون این حرکت شذیع نهایت بمزاج
عرش آشیانی ناپسند بود) فرمودند او را از مظفر خان جدا
ساخته نگاهدارند - خان از کوته حوصلگی لباس فقر پوشیده راه
محرا پیش گرفت - پادشاه از کمال التفات و تققد (که به حال

او مبذول بود) مطابق بدو باز گردانیدند - و در سال هفدهم^(۳)
روزه در حضور پادشاهی بازی چوبدر درمیان بود - مظفر^(۴)
خان از بسیار برای دادن تنگ حوصلگی کرده مصدر حرکات

(۲) نسخه [ب] گردانیده - (۳) نسخه [ب] بازگردانید - (۴) نسخه

روستایانه شد - عرش آشیانی از پایه اعتبار اذخاسته رخصت کعبه فرمود - چه سلاطین دانش آئین در لباس لعب و هزل کار جد کرده شناسای جوهر طبقات مردم میگردند - و بظاهر بازار بازی گرم داشته در معنی عیار طوایف انام می گیرند - شایان باریابان قرب آنست که در جد و هزل سررشته ادب و بزرگی از دست خدمت پرست نهلند - و مراعات مزاج این طبقه عالی نهان را (که بسلامه برنجد) بر همه مقدم شناسند *

بالجملة عرش آشیانی نظر به نیکو خدمتیهای او داشته از عرض راه طلب فرمود - در وقتی (که پادشاه بمحاصره قلعه سورت اشغال داشت) ملازمت نمود - و سال هژدهم از حویلی احمدآباد بحکومت سازنگپور مالوه رخصت یافت -

و در همین سال سنه (۹۸۱) نهمصد و هشتاد و یک بطلب ساطانی شرف اندوز حضور گشته بمنصب والای وکالت و خطاب جملة الملکی اعتبارش افزود - و زمام حل و عقد امور چهار دانگ هندوستان بید اقتدارش تفویض یافت - اما باز در بعضی کارها مخالفت مزاج پادشاهی ورزید - لهذا از مرتبه افتاد - هنگام مراجعت ظل الهی از پتنه (که فرجه به تسخیر رهناس تعیین یافته بود) بے آن (که او باریاب مجرا شود) بطریق کمک مامور شد - دران دیار بهوش افزائی

و دل‌دهی خواجه شمس‌الدین خان خوافی (که نیز تعیین بود) کارهای نمایان بظهور آورد - و سرتابان و فتنه سازان آن ناحیه را بکرات و مرات مالش داده حاجی‌پور را (که افغانان متصرف شده بودند) بتازگی استخلاص نمود - نظر برین خدمات پسندیده در سال بیستم از پیشگاه خلافت حراسمت آن ملک از گذر چوسا تا گدهی بدر تفویض یافت * (۲)

گویند بعد فتح حاجی‌پور (که حالش بلذی گرفت) خبر آوردند که آن طرف زبریده گذشته افغانان سرکش فراهم آمده اندیشه شورش دارند - مظفر خان بدفع آن گروه همک بسته حوالی آن رود معسکر ساخت - و خود با تنی چند جهت تشخیص عمق آب و جای گذر برآمد که ناگاه آنطرف قریب چهل سوار مخالف نمودار گشت - خواجه شمس‌الدین و عرب بهادر را اشاره نمود که درتر از آب عبور نموده این غفلت اندوزان را سزا دهند - آنها ازین خبر آگاهی یافته در طلب کومک شدند - اما بمجرد مشاهده خواجه عنان تاب به یورت خود گشتند - مظفر خان از شتاب زدگی خود هم از آب گذشته بخواجه ملحق شد - که ناگاه کومک آنها رسید - و یکباره برگشتند - مردم معدود (که همراه خان بودند) پراکنده شده خون را بآب زده بگرداب

فنا درآمدند - نزدیک بود که مظفر خان هم دران موج خیز
 در آید که خواجه شمس الدین عزان گرفته بجانب کوهستان
 دران شد - و تیزرے وارد فرستاد که شاید کسی بفریان
 رسد - و خواجه و عرب بهادر به تیرهای بازگشت در
 تعجیل غنیم (که دنبال نمی گذاشتند) فتورے می انداختند
 تا آنکه کار بر مظفر خان تنگ شد *

چون در لشکر کشته شدن مظفر خان شهرت یافت هر یک
 بفکر بدر زدن بود که درین اثنا آن تیزرے بطلب کومک
 رسید - خدا داد برلاس و غیره با سید جوان بهادر دریا
 نوردیده رسیدند - چون مخالف را هم از بسیاری تردد طاقت
 طاق شده بود از آمد آمد این مردم دل بای داده رر بگریز
 نهادند - مظفر خان جان تازه یافته بتعاقب پرداخت - و رز
 دیگر به بنگاه آنها ریخته غنائم موفور بدست آوردن - و در سال
 بیست و دوم ناصیه سالی حضور گشته در مهمات سلطنت
 دخیل گردید - راجه تودرمل و خواجه شاه منصور وزیر
 باستصواب از سرانجام امور مالی و ملکی میدادند - چون
 خان جهان مریه دار بنگاله در گذشت مظفر خان بایالت آن
 ممالک وسیع دستوری یافت - و در سال بیست و پنجم
 خواجه شاه منصور از سخت گیری و کفایت اندرزی باز یافتهای
 شاقه بر ذمه امرای بهار و بنگاله بر آورده در پی تحصیل

(باب المیم) [۲۲۶] (مآثر الامراء)

آن شد - معصوم خان کابلی وغیره اقطاعداران بهار بدان سبب لوی طغیان برافراختند - مظفر خان (که سرداری را با عملداری ضم کرده بود) با آن (که شورش افزائی بهار می شنید) در بنگاله نیز آن زواید بے حساب را از جاگیر مردم باز یافت نمود - و محصلان گماشته کار تنگ گرفت - امرا ازین سخت گیری و ناکامی داری او متنفر شدند - بابا خان قاقشال با دیگر جاگیرداران بنگاله اتفاق کرده سر شورش برداشتن - و مکرر بکارزار برخاسته هر مرتبه هزیمت و ناکامی نصیب آنها بود - آخر هر چند بعجز و زنیار گرانیدند مظفر خان باستکبار میزد - تا آنکه ناسپاسان بهار نیز پیوسته بهینمت مجموعی از سرنو گرد فسان برانگیختند - و در مقابله مظفر خان آمده نشستند - هر روز جنگ و جدال می شد و مردم پادشاهی لوی فتح و فیروزی می افراشتند - ناچار تنگ آمده خواستند که جانب اردیسه رخت ادبار کشند - درین اثنا بعضی ارباشان بیوفا از فوج پادشاهی جدا شده بآنها پیوستند - ازین حرکت سر رشته تدبیر مظفر خان گسیخته گردید - هر چند گفتند که ازین جمع پریشان حساب بر نداشته (۲) ده آرا باید گشت که غلبه ما سمت (چون دل بای داده بود) گوش نکرد - هرگاه کار ما را دل از جا رود بر فرمانپذیران

چه گرفت و گیر - مردم جدا شدن گرفتند - و غریب تر آنکه غنیمت را پای همت از جا زفته (که آیا با مظفر خان نبود چگونه بود) که ناگاه خان سپه سالار زندگانی تباہ را بر فرود شدن مردانه گزیده بشهر بزد تانده در آمد - آنها دلیر گشته بیغام جان بخشی و دستوری جواز بوا گذاشتن سیوم بخش اموال در میان آوردند - ^(۲) دزدین میانه میرزا شرف الدین حسین از قید گریخته از سراسیمگی مظفر خان بمخالفان آگهی داد - آنها خیره تر شده بر فراز قلعه بر آمدند - و مظفر خان را (که با غلامان خود آماده جان سپاری بود) بدست آورده در شهر

(بیع الاول سال مذکور سنه (۹۸۸) نهصد و هشتاد و هشت هجری از هم گذرانیدند - مسجد جامع آگره نزدیک کتره میان رفیق بنای مظفرخان است *

* میر معزالملک اکبری *

از سادات موسوی و از اکابر مشهد مقدس است - در عهد عرش آشیانی در سلک امرای سه هزاری انتظام داشته بسربراهی ^(۳) خدمات پادشاهی بین الاقراں لوای امتیاز می افراشت در سال دهم سنه (۹۷۳) نهصد و هفتاد و سه عرش آشیانی به تنبیه خان زمان متوجه جوناپور شد - او برادر خویش بهادرخان را با سکندر خان ازبک از خود جدا ساخته بولایت

(۲) نسخه [ج] میان - (۳) نسخه [ب] بسربراهی خدمات بین الاقراں *

سوار فرستاد که بتاخت و تاراج آن حدود غبار انگیز فسان گردند - از پیشگاه سلطنت جمعه امرا بسودارجی میر معز الملک بمالش آنها تعیین یافت - فتنه گریان از آمد آمد این فوج دست و پا گم کرده در مکر و تزییر زدند - و بیغام کردند که چه صورت دارن که در مقابل عساکر پادشاهی آمانه جنگ شویم - استدعا آنست که واسطهٔ صفح زلات شوند - فیلان نامی (که بدست آورده ایم) روانهٔ حضور میکنیم - هرگاه از دریای مکرم جراثم ما بزال عفو پاک شود بدربار شتافته سجده ریز عذر خواهی خواهیم شد - میر در جواب نوشت که رقایم آثار شما ازان قبیل نیست که جز باب شمشیر از جریده روزگار محو توان ساخت - بهادر خان با وصف این همه سماجت بکار برد که اگر تجویز نمایند یک دیگر را دریافته حرف چند مناسب وقت بمشافهه گفته شود - میر با معدودے از اردو برآمد - بهادر خان ازان جانب با چندے پیش آمد - و مقدمات بسیار از جانبین مذکور شد *

چون آثار ناراستی در پیشانی معاندان ظاهر بود صورت صلح قرار نگرفت - عرش آشیانی از امعای این ماجرا لشکر خان و راجه تودرمل را نیز ضمیمهٔ عساکر فرمود که آنچه

(۲) نسخه [ب] از آمد آمد فوج - (۳) نسخه [ب - ج] می کنم -

(۴) نسخه [ج] جز آب شمشیر - (۵) نسخه [ب] مقدمات بسیار *

از صاحب و جنگ مصلحت وقت دانند بعمل آزند - آنها به
 میر معز الملک پیوسته بشورش بزرگان پیغام فرستادند که آنچه
 از حرف عقیدت و اخلاص بر زبان شما می رود اگر از اومع
 صدق ضیائے دارن بخاطر مطمئن متوجه آستان بوس شوند - و
 الا جنگ را آماده باشند - چون اطمینان نداشتند براه نیامدند -
 • میر (که در جنگ مبالغه ابرام داشت و از غایت غرور تهور
 نعلش در آتش بود) با آن (که میشنید که خان زمان وسائل
 انگیزخته مجدداً عفو جرائم او میشوند) بترتیب صفوف پرداخته
 در نواحی خیر آباد با مخالفان در آریخت - محمد یار
 برادرزاده سکندر خان ازبک (که مقدمه الجیش فته باغیه
 بود) بحمله عساکر پادشاهی بر خاک هلاک افتاد - سکندر
 خان (که با فوج گزیده از دنبال او آماده جنگ بود)
 پشت بمعرکه داده رو بهزیمت آورد - سپاه ظفر مآثر فرار
 اسکندر را انفصال کارزار دانسته بقصد غارت و تاراج پراکنده
 شدند - بهادر خان (که با جمعی در کمین بود) درین زد و گیر
 بفرج جرانغار رسیده - جنگ در پیوست - شاه بداغ خان از
 اسب جدا شده بقید مخالف در آمد - و جرقه خاک
 بے حقیقتی بر فرق روزگار خون ریخته بغنیم پیوستند - بهادر
 خان این فوج را برداشته بجانب غول توجه گماشت - آنها

بے جنگ سرور شتہٴ نبرد را از دست داده عار فرار اختیار نمودند . و برخی از روی نفاق و حرام نمکبی خود را بکنار کشیدند . بشومعی اهل نفاق بل بشامت ابوام و غرور سردار لشکر فتح کرده را شکست افتاد . هر چند راجه تودرمل با دیگر امرا جمع شده در میدان استاد اما (چون لشکر برهم خورده بود) کارے سرانجام نشد . پس ازان (چون صوبهٴ بهار بتصرف پادشاهی در آمد) برگانهٴ ^(۲) آرب و حوالی آن در جاگیر میر مقرر گشت . و در سال بیست و چهارم امرای بهار (که سر فلهٴ ^(۳) آنها معصوم خان کابای تیولدار پتنه بود) از تباہ سرشتی و تیره خوردی کردن مخالفت برافراشتند و میر معزالملک را با میر علی اکبر برادر خودش بچرب زبانی و حرف سرائی از راه برده شورش انزا گشتند . اما هر دو برادر چندی راه مرافقت با آن سرتابان پیموده جدا شدند . میر معزالملک بچونپور شتافته علم خود سری برافراخت . و بهیارے واقعہ جویان کوتاه بین را فراهم آورد .

بذابراین در سال بیست و پنجم سنه (۹۸۸) نهصد و هشتاد و هشت از پیشگاه سلطنت باسد خان توکمان جاگیر دار مانکپور اشاره رفت که بدان حدود شتافته آن تباہ رای را با دیگر بدگوهراں (که با او یکتائی گزیده اند) بحضور آورد .

(۲) نسخهٴ [ب . ج] آرب . (۳) نسخهٴ [ب . ج] فقهه *

کاربند فرمان گشته آنها را بدست آورده براه دریا روانه حضور ساخت - در حدود قصبه آقاره کشتی میر در موج خیز دریای چون فرو شد *

* میر علی اکبر مروری *

برادر خرد میر معز الملک مشهومی ست - او نیز در عهد عرش آشیانی بمنصب سه وزاری اختصاص داشته در تقدیم خدمات پادشاهی با برادر بزرگ خود شریک و سهیم بود - در سال بیست و دوم میر مولود نامه عرش آشیانی بخط قاضی غیاث الدین جامی (که بفصائل و مکارم متحلی بود و چندی بمنصب صدارت جنّت آشیانی امتیاز داشت) بذکر پادشاه در آرد - متضمن آن (که در شب تولد آن پادشاه جم جاه جنّت آشیانی در عالم رؤیا مجایبه نمود) که ایزد یگانه او را فرزند کرامت فرموده - به جلال الدین محمد اکبر موسوم فرمودند - عرش آشیانی بمشاهده آن بشاشت عظیم ظاهر کرده یصله و جائزه آن مولود نامه پسر را مشمول عواطف خسروانه گردانیده برگزیده در وجه انعام مرحمت فرمود - و چون برادرش در صوبه بهار چاکیر یافت او را نیز با برادر شریک گردانیدند - و در سال بیست و چهارم (که اکثر امرای بهار از بدگوهری راه عصیان و کافر نعمتی سپردند) نخست این دو برادر با آن شورش گرایان یکتائی گردیدند - لیکن از در اندیشی

زود افتراق جسته میر معزالملک به جوانپور رفت - و او در
زمانیه (که شش کورهی غازی پور است) فروکش نمود -
معاً هواره به پیغام گزاری و هرزه سرایی افزودند آتش
فائده می شد - چون در سال بیست و پنجم کشتی بران (ش)
در دریای جون بگرداب فدا فرو رفت حکم از درگاه پادشاهی
بذام خان اعظم (که بانظام صوبه بنگ و بهار مامور شده بود)
پهرايه صدر یافت که او را مقید و مسلسل روانه نماید -
وی با کولکش در مقام لابه و حیلله اندوزی در آمد - از آنجا
(که معامل دیده در بود) دستان فروشی او سود مند نیامد
محصلان حضور بهارگاه خلافت حاضر ساختند - رأفت پادشاهی
دست از سیاست باز کشیده در دبستان زندان فوستاد *
(۲)

* میرزا شرف الدین حسین اهراری *

پسر خواجه معین راد خواجه خاوند محمود است - و او
پسر خواجه کلان مشهور به خواجه کلان پسر بزرگ خواجه
ناصرالدین عبیدالله اهرارست (فدس سوه) - خواجه کلان از سنه
بود معلوم ظاهر و باطن - بحکم پدر بزرگوار در موضع درسین
(که محله ایست از سمرقند) طرح اقامت ریخت - و در
ایام تسلط شاهی بیگ خان به اندجان هجرت نمود - در
سنه (۹۰۵) فهد و پنج درگذشت - نعش او را بتاشکند

نقل کرده پهاری مرقد والده اش مدفون ساختند - از را
از صبیة سید نقی الدین محمد کرمانی سه پسر متولد شد -
خواجه نظام الدین عبدالهادی و خواجه خاوند محمود و خواجه
عبدالخالق - و بعد از فوت آن عقیقه دختر خواجه محمد
نظام برادر شیخ الاسلام خواجه عصام الدین را (که بچهار واسطه
بمولانا بوهان الدین علی صاحب هدایة فقه می رسد) بعقد
خود در آرد - از نیز سه پسر بهم رسید - خواجه عبد العظیم^(۲)
و خواجه عبد الشهید و خواجه ابو الفیض - و از ترکیه خاصه نیز
پسری داشت خواجه محمد یوسف نام - بالجمله خواجه
خاوند محمود پس از سلوک طریقه^(۳) درویشی بمساعرت حج
فائز شد - و بعراق و فارس شتافت - و مدتی نزد مولانا
جلال الدین محمد استفاده نمود - و از مولانا عماد الدین
محمود طبیب علم طب یاد گرفت - و بغابر استعداد ذاتی
باقصی مراتب کمال رسید - و بمسرفند مراجعت کرد - و بافاده^(۴)
مشغول گشت - چون به همد آمد جنت آشیانی تبجیل و
تعظیم بسیار بجا آرد - و ارادت بهم رسانید - و باز بنابر
وجه بکابل شتافته فوت کرد - خواجه معین در حیات پدر
بکاشغر رفته نزد عبدالله خان والی آنجا اعتبار تمام پیدا کرد

(۲) نسخه [ب] خواجه عبد العظیم - (۳) نسخه [ب] طریق - (۴) نسخه

[ب] باقصای

و حامل رده خانۀ يشب بدر تفويض ياقوت - خواجه زاده
 (چون علم معاش نيکو مي دانست) ضبط آن نوعی کرد که کسی
 يشب در خواب نمی دید - مردم بگران ارز می گرفتند - ازین
 جهت تمول تمام بهم رسانید - اما بو طبع او بخل و احماسک
 غالب بود - میرزا شرف الدین از پدر آزاده خاطر میزیست *

چون جنم آشیانی هنگام یورش همدوستان خواجه عبدالباری
 نبیره خواجه عبدالهادی را نزد عبدالرشید خان داعی کاشغر
 (که همیشه سلسله جنیان قرب و قرابت صوری و معنوی
 بود) فرستاده بودند باین مناسبت خان کاشغر میرزا را همراه
 داد که مراسم تعزیت جنم آشیانی و لوازم تهنیت جلوس
 عرش آشیانی بتقدیم رساند - در سال اول اکبری ادراک
 ملازمت نموده بجمع ماهم انکه و ادهم خان در اندک مدتی
 برتبه امارت و منصب پنج هزاری متقاعد گشته به تیولداری
 اجمیر و ناگور لوای اعتبار برافراخت - و به نیروی شجاعت
 و کاردانی مصدر ترددات شده سرتابان و متمدان آن ضلع
 را برانداخت *

چون والده میرزا کچک بیگم^(۳) دختر میر علاؤ الملک
 ترمذی هم از بطن فخر جهان بیگم صبیحة سلطان ابوسعید

(۲) نخته [ج] فرستاد - و باین مناسبت خان کاشغری که میرزا را همراه

داد - (۳) نخته [ج] کچک بیگم .

میرزا لهذا عرش آشیانی در سال پنجم بخشی بانو بیگم همشیره خون را باز دواج او در آورده پایه اش بلندتر ساخت -
در سال هفتم سنه (۹۶۹) نهد و شصت و نه الیه
پادشاهی انتهای به اجمیر نمود - میرزا شرف ملازمت
دریافت - و بتسخیر قلعه میرتهه (که به رای مالدیو رانهور
تعلق داشت - و از رایان و راجها با سم و رسم هندوستان
به مزیت اعتبار و رفور اقدار ممتاز بود) تعیین گشت -
جگمال و دیویداس از امرای راجه (که باستحکام آن قلعه
می پرداختند) تحصن جهتند - پس از طول محاصره آشتی
قوار یافت - بشرط آنکه سپاهی سرای اسپ چیزه از قلعه
بر نیارند - جگمال بهمان روش بیرون آمد - و دیویداس جمیع
اسباب خون را سوخته با پانصد سوار بر آمد - میرزا آگهی
یافته بجنگ او سوار شد - پیکار به غایت صعوبت رو داد -
دیویداس کشته شد - و بعضی گویند زخمی بدر رفت (چنانچه
شخص بعد چند روز خون را دیویداس می گفت - برخه تکذیب
کردند - و جوقه بر گردیدند - تا آنکه در یکی از معارک جان
سپرد) - و در سال هشتم خواجه معین اعتبار و فر دولت پسر
شنیده بتقریب حج از ابو الخیر خان (خصم گرفته از کاشغر بهند
آمد - میرزا از ناگور باستقبال پدر شناخته بدرگاه پادشاهی آورد -
عرش آشیانی خود استقبال کرده خواجه را باعزاز تمام باگرا آورد *

(باب المیم) [۲۳۶] (مآثر الامراء)

دیوبند (سمه سمک) که چون کسه را بخت تیورگی پذیرد

و زمانه بکین توزی بر خیزد (چراغ دانائی او فرد میرد -

زبان را سود انگار و نکوهیده را سزوار بر شمرند * بیمی *

* چو تیره شود مرد را (روزگار *)

* همان می کند کش نیاید بکار * (۲)

چندانچه احوال میوزا باز گوید که قدر این همه غذایات

پادشاهی نشداخته در همین سال بجهت^(۳) یا توهمه بیجا یا

از بد سرشته که داشت بخیاں فتنه انگیزی از آگره بجانب

اجمیر فرار نمود - (شش صفر تاریخ یافته اند) - پادشاه

از کوفه خردی و توهم زدگی او استبعاد تمام نموده حسین

قلی خان را با جمعه امرا بتعاقب نامزد کرد - میوزا

هیچ جا ثبات نوززیده از ممالک محروسه بدر رفت - خواجه

معین از حرکت نکوهیده پسر (اگرچه هیچ از تعظیم و تکریم

او نگاهید) چند گاه بانفعال و تشویر بسر برده روانه حجاز

شد - و به بندر کندهایت رسیده بعالم بقا خرامید - صدوق

نعش او را در جهاز فتحی روان کردند - در دریا کشتی

مغور نشصت *

(۴) نسخه [۱ - ب] همه آن کند - (۳) نسخه [ج] در احوال - (۴) نسخه

[ج] بجهت یا توهمه - (۵) یعنی بحساب جمل که (۹۷۰) میشود -

(۶) نسخه [ج] کندهایت - (۷) نسخه [ج] قبیله .

میرزا شرف الدین چندے آوارہ دشت ادبار بودہ
پنہا به چنگیز خان گجراتی برد - و پس از بمرزبان باغیه
پیوست - و باز بمرزبان خاندیس همراه شد - و از آنجا
باز خسران زده نزن محمد حسین میرزا مراجعت کرد - چون
زمانه بر سر ناسازی بود هیچ جا فاخوش بزد نگردید -
بعد از آن (که ولایت گجرات بحیطه تسخیر پادشاهی
در آمد) بدکن گریخته عبورش بسرزمین بکلانہ افتاد - بھرجه
زمیندار آنجا مقید ساخته هنگامه (که قلعه سورت مفتوح
شد) بحضور آورده از نظر گذرانید - عرش آشیانی قدرے
میرزا را بغیله (که آدم کش نبود) رسانیده بزندان فرستادند -
و پس از چندے نزد مظفر خان صوبه دار بنگاله فرستادند
که اگر ندامت از ناصیه حال میرزا دریابد جاگیرے دران
صوبه تذخواه دهد - و آلا روانه سفر حجاز نماید - چون
اثرے از ندامت نداشت مظفر خان بانتظار موسم جهاز محبوس
فکهداشت - درین ضمن معصوم خان کابلی در صوبه بهار
بغی درزیده ببابا خان قاقشال وغیره (که در بنگاله شورش افزا
بودند) پیوست - و مظفر خان را در تانده محاصره
نمود - میرزا از قلعه گریخته بآنها رفیق گشت - چون بر
مظفر خان چیره دست آمدند میرزا (که از بعضے دفائن او
مطالع شده بود) بتصرف آورده سرمایه دستگاه ساخت -

اگرچه کارها به معصوم خان باز گردید اما سرداری بمیرزا قوراز
 پیوست - چون در امرای ناسپاس بنگاله تفرقه افتاد معصوم خان
 سرس به بهار کشید - لیکن از آمد آمد میرزا عزیز کوکه و
 شهباز خان کذبو با فوج شایسته حضور راه گریز سپرده به
 هنگامه برگشت - و میان میرزا و معصوم خان گرد خلاف
 برخاست - هر یک بکمین دیگری^(۲) بر نشست - تا آنکه
 معصوم خان محمود پسر را (که منظور میرزا بود) بزر
 فریقت^(۳) - و بگفته از آب خشخاش زهر آمیز بخوردن میرزا
 داد - در سال بیست و پنجم سده (۹۸۸) نهمصد و هشتاد
 و هشتم در گذشت *

* محب علی خان *

پسر میر نظام الدین علی خلیفه است که رکن السلطنة
 پادشاه بود - و بقدم خدمت و فرط محرمیت و رزانت
 عقل و استقامت تدبیر و وفور شجاعت و کاردانی در نظر
 پادشاه والا همت مرتبه عالی داشت - و از فضائل و
 کمالات کسبی خصوصاً طب بهره مند بود - چون بواسطه
 لختی امور (که در معاملات دنیوی ناگزیر واقع می شود)
 از جنت آشیانی بیم و هراس داشته راضی بسطنت ایشان
 نبود در ایام ارتحال پادشاه (با وصف تصریح بنصب

(۲) نسخه [ب] دیگر بر نشست - (۳) نسخه [ب] فریقت *

جناب همایونی بجا نشینی خود (میر خلیفه می خواست
 مهدی خواجه داماد فردوس مکانی را (که مرد بانل سخنی
 بود و با وی اظهار محبت می کرد) بفرمانروائی بردارد -
 (۲)
 چنانچه این قرارداد در مردم شائع گشته - خواجه نیز
 ارضاع شاهانه پیش گرفت - اتفاقاً روزی دران هنگام می
 خلیفه با مهدی خواجه در خرگاه بود - چون میر بیرون آمد
 خواجه (که خالی از جنون نبود) غافل ازان (که دیگری
 هم حاضر است) بے اختیار دست بر ریش کشیده گفت
 انشاء الله تعالی ترا پوست می کدم - نگاهش بر محمد
 مقیم هردی پدر خواجه نظام الدین بخشی افتاد (که دران
 وقت دیوان بیوتات بود و در کذب خرگاه استاد) - خواجه
 متغیر شد و گوش او تافته گفت ای تاجیک * ع *

* زبان سر سبز میدهد بر باد *

محمد مقیم همان وقت این حرف بمیر خلیفه رسانید که
 این فتیحه بداندیشی ست (که میخواهید در لبت بخاندان
 (۳)
 بیگانه نقل کند) - میر خلیفه ازان اندیشه ناصواب باز آمده
 ب مردم منع کرد که هیچ کس بخانه خواجه نرود - پس
 از فوت فردوس مکانی جنت آشیانی را بر سر بر خلافت
 متمکن ساخت *

محبب عای خان نیز در زمان بادی و همایونی در معارف صاحب تردّدات بود - زوجه او ناهید بیگم است - و این ناهید بیگم دختر قاسم کوکه است [که از درست اخلاصی در محاربه عبدالله خان اوزبک (چون گیتی ستانی بدست غنیم در آمد پیش آمده) گفت پادشاه منم - این نوکر مرا بچه تقویب گرفته اید] - مخالفان او را از هم گذرانیدند - پادشاه ازان خطرگاه جانگاہ خلاص شده اهل عیال او را همواره مشمول عاطفت میداشت - در سال (۹۷۵) نهصد و هفتاد و پنج ناهید بیگم بملاقات والده خود حاجی بیگم (که دختر میرزا مقیم پسر امیر ذوالنون است - و بعد فوت قاسم کوکه بمیرزا حسن پیوست - و پس ازو باز دراج میرزا عیسی ترخان حاکم تهته در آمد) روانه تهته شد - از قضا پیش از وصول بیگم میرزا رخت هستی بر بهت - و محمد باقی پسرش انتظام ده آن دیار گردید - از مدارائی با بیگم نکرد - و با حاجی بیگم نیز بد سلوکیها پیش گرفت - حاجی بیگم باتفاق برخه بدگوهران در مقام گرفتن محمد باقی شد - او آگهی یافته حاجی بیگم را محبوس نمود - تا در گذشت - ناهید بیگم بدلاوری و تدبیر ازان ولایت بر آمده (چون به بهکر رسید) سلطان محمود رالی

آنجا سخنان يك جهتي درميان آورده گفت كه اگر محب
 علي خان باين حدود بيايد من تهته را گرفته ميدهم - بيگم^(۲)
 مداراي دفع الوقت او را راست انگاشته (چون بهندوستان^(۳)
 آمد) بعرض آشياني درين باب مبالغه از حد برد - پادشاه
 در سال شانزدهم سنه (۹۷۸) نهصد و هفتاد و هشت بمحسب
 علي خان (كه از مدعي ترك روزگار كرده نشسته بود) علم
 و نفازه مرحمت فرموده پنجاه لك تنگه جهت خراج از ملتان
 و جاگيردار آن صوبه تذكواه كرد - و مجاهد خان نبيره^(۴)
 دختری او را (كه جوان مردانه شجاع بود) همراه ساخته
 بدان سمت دستوري داد - و به سعيد خان حاكم ملتان
 بر نوشت كه كومي از باشد - خان مذکور پس از رسيدن
 ملتان باعتماد وعدهای سلطان محمود مقيد بكمك نگشته با
 جمعي (كه فراهم آورده بود) روانه بهكر شد - چون قريمب
 رسيد سلطان محمود پيغام فرستاد كه حرفه بود بر زبان زفته -
 درين كار من همراهي نمي توانم كرد - معارفت نمايند يا از
 راه جيسلمير بدان ممالكت در آيند *

چون محب علي خان روي برگشتن نداشت ناچار با
 معدود همراهان (كه زياده بر دو سيست كس نبود) دل

(۲) نسخه [ب] مابين حدود نيامده - (۳) نسخه [ب] دفع آنوقت -

(۴) نسخه [ب] نبيره دختر او •

(باب المیم) [۲۴۲] (ماثر الامور)
 به تسخیر بهکر بر بست - سلطان محمود ^(۲) تا ده هزار کس
 آراسته در حدود قلعه ^(۳) ماتهیله پیش فرستاد - بعون ^(۴) تأیید
 الهی این گروه اندک آنها را بشکست - هزیمت یافته ها
 بقلعه مذکور تحصن جستند - بعد محاصره آن قلعه گشایش
 یافت - و لختی اسباب جمعیت منظم گشت - پس متوجه
 بهکر شد - کیف ما اتفاق تفرقه در جمعیت مخالفان افتاد -
 ازان جمله مبارک خان خاوه خیل سلطان محمود (که مدار
 معامله بر او بود) با هزار و پانصد سپاهی ^(۵) محب علی خان را
 دید - و باعث ^(۶) صوری آن بود که بدنزادان آن دیار ^(۷) بیگ ارغلی
 پسرش را بیک از خلوتیان سلطان متمم گردانیدند - آن
 ساده لوح بے تشخیص معامله در مقام استیصال خاندان از
 شد - او را (که اخلاص دست نبود) از عرض ناموس
 اندیشیده مفارقت جست - محب علی خان بطع مال و منال
 او را از هم گذرانید - و قوتی دیگر برافزوده بمحاصره بهکر
 پرداخت - و آن مهم بسه سال کشید - در قلعه قحط و غلا
 پدید آمد - و وبا شیوع یافت - از غرائب اتفاقات اینکه دران
 ناحیه عارضه درم بهم رسید - هر کس پوست درخت سرس

(۲) نسخه [ب] پانزده هزار کس - (۳) در [بعضی نسخه] ماتهیله -
 (۴) نسخه [ج] باعث صوری - (۵) نسخه [ب] مدبران (۶) نسخه
 [ب] بیک او علی *

جوشانیده میخورند صحت می یافت . آنرا بوزن طلا میخوردند -
آخر کار سلطان محمود بعرش آشیانی ملتجی گشت که قلعه
بیشکمش شاهزاده سلطان سلیم میکنم - اما (چون میان من و
محب علی خان غباری برخاسته) از مضرت او ایمن نیستم
دیگر تعیین شود که بار سپرده روانه درگاه شوم - هنوز
میرگیسوی بکارل بیگی (که عرش آشیانی بر طبق التماس
سلطان بحکومت آن دیار نامزد فرموده) نرسیده بود که سلطان
بیمار شده زندگی به سپردن گویند محب علی خان
باستماع بیماری سلطان محمود رقعہ نوشت که طبیب حانق
همراه است - اگر بفرمایند جهمت معالجه بفرستم . سلطان بر
همان رقعہ بر نکاشت * * فرد *

* دردم نهفته به ز طبیبان مدعی *

* باشد که از خزانة غیبش درآ کند *

چون میرگیسو بدان هدرن پیوست مجاهد خان در
محاصره قلعه کنجا به مشغول بود - مادرش سامعه بیگم (دختر
محب علی خان) آمدن میرزا شنیده بر آشفت و کشتی
چند به پیکار فرستاده کار تنگ ساخت - نزدیک بود که میر
گرفتار شود - خواجه مقیم هرری (که بامینی آن ناحیه
رفته بود) محب علی خان را از پرخاش بیجا باز داشت -

میر گیسو در سنه (۹۸۱) نهصد و هشتاد و یک به قلعه شتافته - مردم آنجا (که منتظر بودند) کلید قلعه سپردند - اما محب علی خان و مجاهد خان از خام طمعی دل ازان مملکت بر نمی‌کنند - و بودن هم بے حکم مشکل - محب علی خان براه مصلحت شتافت - تا میر گیسو قرار داد که مجاهد خان بجانب تهته رود - و محب علی خان با زه و زان در قصبه لوهري سکونت گزیند - چون بدین قرار عمل رفت میر جمعه کثیر را بو کشتیها نشانده بر سر محب علی خان فرستاد - او تاب مقاومت نیاورده بجانب ماتهیله شتافت - سامعه بیگم حویلی را مستحکم کرده یک شبانه روز بمدافعه پرداخت - دران هنگام مجاهد خان بیلغار رسید - و مردم را شکست داده سه ماه دیگر این طرف آب را متصرف بود *

چون بهکر به ترسون خان قرار یافت محب علی خان بحضور آمد - و در سال بیصمت و یکم عرش آشیانی بمحب علی خان (که آثار تجربه و شناسائی از نامه حال او پیدا بود) خلعت فاخره مرحمت فرموده اجازت داد که همواره حاجات خلایق و آنچه در پیشگاه کامل بشایستگی گراید بموقف عرض رساند - و چون محب علی خان مصاحب شعور بود و کاردانی درست داشت عرش آشیانی سال

بیست و سیوم در گزیدن یکی از چهار کار بزرگ دستوری فرمود - منصب میر عرضی بارگاه خدمت گذاری در باش شبستان امارت ولایات در دست حکومت شهر دهلی - چون نیروی تگاپو در استخوانی کالبد کمتر دید از راه انصاف گزینی و فرمان پذیری به شغل پسرین خورسندی گرفت - و در سده (۹۸۹) نهصد و هشتاد و نه در ایالت دهلی بدار بقا پیوست - اگرچه صاحب طبقات اکبری او را چار هزاری نوشته اما شیخ علامی در ذیل هزارها مذکور ساخته *

بهر نام قلعه ایست از ابنیه قدیم - در کهن نامه ها منصوره نویسند - و هر شش دریای شمالی یکتائی گزیده ازو گذرد - در حصه از جانب جنوب و یک بخش از شمال قصبه آن موسوم بسکهر بر کنار آباد و بر ساحل - درم معموره دیگر است به لوهري زبان زد - و پیوسته داخل سده بون - میرزا شاه حسین ارغون والی تهته قلعه را از سرنو در کمال استحکام ساخته بمسلطان محمود کولکدش خود حکومت آنجا تفویض نمود - پس از فوتش سلطان محمود (که مرده سفاک دیوانه بود) در بهکر و میرزا عیسی ترخان در تهته خطبه و سکه بنام خود کرده گاهی باشتی و گاهی بمخالفت می گذرانیدند - چون بهکر پیش از تهته تسخیر عرش آشیانی گشت داخل ملتان گردید *

* معصوم خان فرخودى *

پسر معین الدین خان اکبری ست - بعد فوت پدر بمزید
 عزیمت پادشاهی بپایه هزارى منصب برآمد - و بتیولدارى
 سوکار غازپور مبدای گردید - هنگامه (که در ولایت بهار و
 بنگاله غبار بغی و فساد معصوم کابلی و بابای قاقشال تهییج
 نمود) او (اگرچه در ظاهر بهمراهی راجه تودرسل دل نهان
 تعاقب فتنه پوزهان گشت و بخود سری و خود رائی کارها
 بتقدیم رسانید اما آمدن میرزا محمد حکیم به پنجاب و توجه
 عرش آشیانی بدانسو باعث بروز خبث باطن او شده) منجم
 نافرمانی پیمود - و جونپور را از مردم توسون خان بتغلب و
 تعدی متصرف شد - از آنجا (که از طفلی تربیت یافته
 عواطف پادشاهی بود) عرش آشیانی از فرط مهربانی بشرط
 و گذاشتن جونپور ^(۲) اردهه بجاگیر او مقرر فرمود - او بظاهر فرمان
 پذیرفته باوردهه شتافت - اما در باطن بآماده ساختن اسباب
 شورش می پرداخت - از حضور شاه تلی خان محرم و راجه
 بیرو به اصلاح او رخصت یافتند - آن آشفته دماغ از پرد
 حیا برآمده حرفهای ناشایسته درمیان آورد - ناچار کار از
 اصلاح بیرون دانسته باز گردیدند - شهباز خان (که بمالش
 سرکشان بهار قطره زن بود) از احوال او آگاهی یافته در سال

بیست و پنجم بگوشمالش رو آردن - و نزدیک سلطان پور
 پله‌ری عرصه نبرد آراسته گردید - معصوم خان خود برغول
 تافته گرد بیکار برانگیخت - شهباز خان دل از جای داده
 راه گریز سپرد - و بجونپور (که سی کوزه ناردگاه بود) عذرا
 باز کشید - ناگاه موید غیبی آوازه کشته شدن معصوم خان
 بر زبانها انداخت - مردمش در پپراکنندگی آردند - او
 بمیدان رسیده بحیرت در شد - درین اثنا فوج جرانغار
 پادشاهی (که از هزیمت سردار آگهی نداشت) نمودار گشت
 ناگزیر بسراسیمگی در آریخت و زخم برداشته ببنگاه شتافت *
 چون منزل گاه بتاراج فوج پادشاهی رفته بود به قصبه
 آورده شتاب آردن - شهباز خان در جونپور خود را جمع
 ساخته بار دیگر هنگامه آرا گردید - هفت کوهی آورده
 صف آرائی رو داد - آن مدبر بتازگی شکست خورده
 بارده متحصن گردید - عرب بهادر و نیابت خان (که سرمایه
 مدهوشی او بودند) مغارقت گزیدند - معصوم خان زه و زان و
 اندرخته خود را وا گذاشته راه آوارگی گرفت - و چار ضرب
 شده در بخمول نهاد - زمیندار کوارج^(۳) به پیشین آشنائی به بنگاه
 خود آورده نقد و جنس او را برگرفت - بحال تپاه از آب
 سرو گذشته به راجه مان بومی آن سرزمین پیوست - و او

چندے را بدرقه گویان همراه داد - و بگمان جواهرے (که با او داشت) اشاره جان شکری نمود - معصوم خان دریافته آن فروماگان را بزر فریفت - و خود را بزایه گمنا می کشید *
 درین هنگام مقصود نامی از ملازمانش بدر پیوست و اندرخته روزگاران از خود نثار گردانید - آن شوریده سر باندیشه سری باز بشور افزائی بر خاست - در کمتر زمانے زربندها فراهم آمدند - شهر بهرایج را دست فرسود تاراج نمود - وزیر خان از حاجی پور با دیگر اقطاع داران آن ناحیه به پیکار ار کمر بست - مدے بتوپ و بندرق آریزش بود - شبے معصوم خان بنه و بار گذاشته بدر زن - و باز بجلوباره سر کشیده مردم فراهم نمود - و قصبه محمدپور را یغمائی ساخت - و در فکر غارت جوانپور بود که اقطاع داران آن ضلع مجتمع گشتند - آن کج گرای (چون دید که خام خیالی او پیشرفت نیست) به خان اعظم کوکه نیایشمند گوید - او از پیشگاه خلافت التماس عفو جرائمش نموده ولایت مهستی بجاگیر او تنخواه کرد - نزدیک بود که باز سر شورش بردارد میرزا کوکه بچاره گری بنداشت - او دریافته (چون در خود قوتے نمی یافت) رخصت حضور گرفته روانه شد - در سال بیست و هفتم مدارالخلافة آگره رسید - باستشفاع مریم مکانی بتازگی

صفحہ جراثیم اور گردید - در همان ایام سنه (۹۹۰) نهصد و نود
 نیم شب از دربار بخانه خود میرفت - چندی بر روی ریخته
 از هم گذرانیدند - هر چند تفحص وقت بجائے نرسید - لختی
 مردم آن وقت این واقعه را محمول بر اشاره پادشاهی
 میکردند - والله اعلم *

* میرگیسوی خراسانی *

از سادات آن دیار است - در بارگاه اکبری بمصر خدمت
 و خصوصیت محرمیت شایان فراوان اعتماد گشته بمذنب
 بکار بیگی (که جز به معتمدان درست اخلاص تفریض نیابد)
 اختصاص گرفت - و چون محمب علی خان میرخیلفه بمساعی
 مهم بمحاصره قلعه بهکر پرداخته عرصه زندگی بر متحصنان
 ننگتر ساخت (چنانچه در احوالش بزبان قلم گذشت)
 سلطان محمود والی آنجا بدرگاه اکبری معروض داشت
 که گذشت آنچه گذشت اکنون قلعه را پیشکش می کنم لبش
 (۳)
 (چون میان من و محمب علی خان جنگ و جدال رو داده)
 از غدر او ایمن نیستم - یکم از بندگان حضور تعیین شوند -
 عرش آشیانی میرگیسو را (که بفرط کاردانی و معامله شناسی
 اتصاف داشت) روانه فرمود - چون میر بآن حدود پیوست

(۲) نسخه [ج] صفحہ جراثیم گردید - (۳) نسخه [ج] لیکن میان من *

(باب المیم) [۲۵۰] (مآثر الامور)

مردم محب علی خان سر راه او را گرفتند - نزدیک بود
که گرفتار شود خواجه مقیم هرزی پدر خواجه نظام الدین
بخشی (که به امینی آن ناحیه رفته بود) محب علی
خان را بنصائح هوش افزا از پرخاش بیجا باز داشت - اهل
قلعه (که در انتظار میر می گذرانیدند) بموجب قرار داد
سلطان محمود (که پیش از وصول میر رخت هستی
بر بسته بود) کلید قلعه در سال نوزدهم سنه (۹۸۲)
نهد و هشتاد و دو سپردند - اینچنین مالک آباد بدست او
در آمد - لیکن محب علی خان از خام طمعی دل ازان
ملک بر نمیکنند - کار فیما بین بنزاع و کارزار انجامید *

عرش آشنای برین سوانح اطلاع یافته ایالت آن دیار را
بقام ترهون خان نامزد ساخت - و چون برادرانش بآن موب
شتافتند میر گیسو (که لذت چش حکومت شده بود) بر سر
سرکشی و خود فردشی آمده خواست قلعه را محکم سازد -
برهمنوی انجام اندیشی ازان خیال فاسد باز آمد - و دست ازان
ولایت برداشته بعتبه بوسی رد آورد - و پس ازان بفوجداری
میرتبه و محالات اطراف و مضاف دهلی (که از عمده ترین
محالات در آبهت (که عبارت از مابین دریای گنگ و جون باشد)

(۲) نسخه [ج] سر راه او گرفتند - (۳) نسخه [ب] خام طمع - (۴)

نسخه [ا] اطراف او - (۵) نسخه [ج] که عمده ترین •

اختصاص گرفت - و چون همواره از حرص اندوزي و آزري با نوكران بر سر علوفه بر شوريدس - و هر يك از آقا و سپاهي جانپ كفايت خويش فرود نگذاشته (در سال بيستم و هشتم سنه (۹۹۱) نهصد و نود و يك در قصبه ميرتهه در همين داد و ستد با سپاهيان فرمايه گفتگو واقع شد - برخه را از رسوايي و سرزنش از خانه بيرون كرد - بامدادان (كه عيد شوال بود) سرخوش باده بعيدگاه رفت - برخه ازان دو دريان خفته ندرز به نيابشگري در آمدند - او از بد مستي مدارا از دست فرو هشته بنكوهش پيش آمد - آن ناحق شناسان پا از جاده اطاعت پيشترك گذاشتند - مير از غضب رفتگي بر سر بنگاه آنان شتافت - و آتش در زد - آنها باريزه برخاستند - همراهان راه بيدلي سپردند - روزگار مير سوري شد - آنها از بدگوهري كالبد را خاكستر گردانيدند - عرش آشياني از اين آگهي بر آشفته بسيارس ازان نجاه كاران را بياسا رسانيد - يسرش مير جلال الدين مسعود (كه در اهل مناصب محسوب بود) در سال سيوم جهانگيري نهال زندگيش از تذبذب اجل در افتاد - مادرش در حالت احتضار (چون آثار ياس از چهره احوال او مشاهده نمود) از فرط محبت و غايت ^(۲) دل بستگي افيون خورد - پس از فوت پسر يك دو ساعت

جان سپرد - زنده بآتش در آمدن زن بمردن شوهر در هندوستان بسیار ^(۲) رائجی دارد اما جان باختن مادر نسبت بمفرزند خالی از غرائب نیست - اما حقیقه آنرا با این نسبت نیست - چه در صورت اول بها می باشد که بے تحقق محبت و شیفتگی ادای رسم لازم می افتد - ازین اسمت که بمرگ راجها ده کس و بیست کس از زن و مرد خود را بآتش می اندازند *

* مخدوم الملک ملا عبد الله انصاری *

ولد شیخ شمس الدین سلطانپوری ست - آباء او از جانب ملتان به سلطانپور رسیده توطن اختیار کردند - ملا عبدالله نژد مولانا عبدالقادر سرهندي تلمذ نمود - و در علوم شرعیه مهارت تمام بهم رسانید - آواز فضیلت او عالمه را فر گرفت - حاشیه بر شرح ملا و مهاج الدین در سیر نبوی (صلی الله علیه و آله و سلم) از تصانیف اوست - سلاطین وقت غایت احترام او بجا می آوردند - جنت آشیانی کمال توجه بحال او بذل می نمود - چون نوبت بشیر شاه رسید بخطاب صدر الاسلامی امتیاز بخشید - گویند ^(۳) در زمان سلطنت خود ملا را از دور دیده گفت بابر

(۲) نسخه [۱ - ب] شماره - (۳) نسخه [۱ - ب] زنان و مردان -

(۴) نسخه [۱ - ب] صدر الاسلام *

(مؤثر الامرا) [۲۵۳] (باب الميم)

پادشاه را پنج پسر بود - چهار رفتند يکے ماند - سرمهت خان گفت نگاهداشتن چنین مفتن چرا - جواب داد که بهتر از نمي يابم - چون ملا نزديک آمد بر تخت نشانده تسبيح مرواريد (که بقيمت بيست هزار روپيه همان زمان پيشکش آمده بود) بار تواضع نمود *

چون ملا را عصبيت (که آنرا حميت دين نامند) بيشتر بود در پرده دين داري استيفای قوت غضبي بر وجه اتم هي نمود - چنانچه قتل شيخ علائي بحسن سعی ملا واقع شد - او (شد اولاد شيخ حسن است) که از کبار مشائخ بنگاله بود) - تحصيل علوم ظاهر و باطن از پدر بزرگوار نمود - و پس از زيارت بيت الله در خطه بيانه رحل اقامت انداخته به امر معروف و نهی منکر قيام مي نمود - در آن اثنا شيخ عبدالله نيازي [که از خلفای شيخ سلیم چشتي بود - و بعد معارفت سفر حجاز بمير سيد محمّد جونپوري (که خود را مهدي موعود ميگرفت) (۲)] گرويد [در بيانه مسکن گزید - شيخ علائي (دش او را خوش کرد - و طریقه پاس انفاست را) که میان طائفه مهديه مقرر است) از فرا گرفته بکشف و کرامات شهرت يافت - و با جمعی کثیر بتوکل بسر مي برد - و شب ظردف خانه

(۲) نسخه [ج] مهدي وقت موعود - (۳) نسخه [ب] خوش کرده *

{ باب المہم } [۲۵۴] { متأثر الامرا }

حتیٰ ارانی آب ہم خالی^(۲) میگذاشت - روز نو روزی نو -
ملا عبد اللہ او را بابتداع و خروج مہتم ساختہ سلیم شاہ
را بران داشت کہ از بیانہ طلبیدہ با علما مذاکرہ فرمود -
شیخ علائی غالب آمد - چون دران مجلس شیخ مبارک ممد
او بود نیز بمہدوی شہرت گرفت - سلیم شاہ از بیان شیخ
متاثر شدہ آہستہ بدر گفت کہ انکار مہدویت کن تا تو بر
ممالک محروسہ محتصب الہی نمایم - و الا ازین قلمرو بدر در
کہ علما فتوای قتل تو نوشتہ اند - شیخ بدکن شتافت - چون
سلیم شاہ بدفع فتنہ نیازیان متوجہ پنجاب گشت ملا عبد اللہ
ظاہر کرد کہ شیخ عبد اللہ پیر نیازیان است - سلیم شاہ در
(۹۵۵) نہصد و پنجاہ و پنج او را طلبیدہ چندان تازیانہ و
چوپ و لکد زن کہ از ہوش رفت - گویند تا زمانیکہ شعور داشت
(رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا) میگفت - بعد صحت ہسپت بر آمد و
از مہدویت ابا نمود - و در سنہ (۹۹۳) نہصد و نود و سہ
در خدمت عرش آشیانی (کہ متوجہ اتک بذارس بود)
رسید - لختی زمین مدد معاش بخام فرزندانش در سہرند
انعام شد - در سن نود سالگی سنہ (۱۰۰۰) ہزارم ہجری
در گذشت *

چون سلیم شاہ از مہم نیازیان برگشت ملا عبد اللہ باز

(۲) در نسخہ [ج] لفظ ہم نیست - (۳) نسخہ [ب] یکہزار ہجری •

(مآثر الامراء) [۲۵۵] (باب المیم)

تحریریک نموده شیخ علائی را از هندیه طابید - سلیم شاه همان کلام سابق را اعاده کرد - شیخ ملتفت نشد - سلیم شاه بملا گفت تودائی و او - ملا فرمود تازیانه زند - در تازیانه سیوم روح او بعالم علوی پرواز نمود - جسدش را بدای فیل بصدقه نثار کرد - گویند آن روز چنان باد عظیم وزید که مردم گمان قیامت بردند - بر قالب شیخ چندان گل ریخته شد که حکم قبر پیدا کرد - پس ازین واقعه دولت سلیم شاه هم بدو سال نکشید - هنگامی که جنگ آشیانی بار دیگر هندوستان بقبضه اقتدار در آرد (ملا را بشیخ الاسلامی مخاطب نمود - پس ازان) که سلطنت هندوستان بجلوس مرش آشیانی رونق دیگر یافت (ملا بخطاب مخدوم الملک اختصاص گرفت - و بیرام خان برگنه نانکواله بجمع یک لک روپیه تنخواه داده پایه عزت او را از همه اکابر گذرانید - و از اعظم ارکان دولت ساخت - بعد از مرور سنین و شهروز مزاج سلطنت ببعض حوادث از فضلی عصر منحرف شد - در سال بیستم و چهارم سنه (۹۸۷) نهمد و هشتاد و هفت او را با شیخ عبد الذبی صدر (که هر دو مدتها باهم منازع و مخالف بودند) بصورت رفیق یکدیگر بجانمها حجاز روان کردند با وصف آن هرگز میان ایشان (نه در ائذائے طریق و نه دران مقامات منیف) اتفاق و التیام و رفع کدورت صورت نبست *

چون مخدوم الملک از زمان افغانان تا عهد اکبری معزز و معتبر بود و بحزم و مذاقت رای و تجارب امور و جمع اموال موصوف و صیحت دانشمندی او بهمه جا رسیده شیخ ابن حجر مشهور مفتی مکه باستقبال آمده احترام بسیار بجا آوردن - و در غیر موسم در کعبه برای او واگرد - چون هنگامه میرزا محمد حکیم برادر عرش آشیانی مسموع نمود هرج و مرج غیر واقعه هندوستان را یقین پنداشته بطمع ریاست و حسب جاه برگشته بائفاق شیخ عبد الغنی صدر به احمدآباد گجرات آمد - چون پیداشاه ظاهر شد (که آنها بذابر خبث سرپرست در مجالس و محافل حرفهای ناشایسته بجناب پادشاهی نسبت میدهند) برخی را باخفا بذابر آن (که بیگمان محل در صد سفارش و استشفاع او بودند) تعیین کرد - مخدوم الملک در (۹۹۱) نهصد و نود و یک از کمال ترس قالب تپي کرد - گویند باشاه عرش آشیانی مسموم کردند - مردم بطریق اخفا در جالذهر آورده مدفون ساختند قاضی علی بضبط اموالش مامور گشت - خرائن و دفائن بسیار در لاهور برآمد - ازان جمله چندین صندوق خشت طلا از گورخانه او ظاهر شد (که ببهانه اموات دفن کرده بود) - ازیں جهت پسرانش بعلمت تحقیق اموال چندک در شکنجه بودند . هه کردور رویه از برآمد *

(متأثر الامرا) [۲۵۷] (باب المیم)

شیخ عبد القادر بدائونی در تاریخ خرد نوشته که
مخدوم الملک فتوی میداد که درین ایام حج بر مردم هندوستان
فرض نیست - چه امن طریق شرط است - و طریق یا دریا
است [و آن بدون قول نونگی و عهد نامه آنها (که
صورت مریم و عیسی دارد) جاری نیست - و این خالی
از ذمک دین نباشد و حکم بمک پرستی دارد] و یا راه
عراق است (و درانجا ناسزای صحابه شائع گشته) - گویند
مخدوم الملک از تعصب و تشدد (که در مذهب داشت)
جلد ثالث روضة الاحباب را (که لختی افراط و تفریط در احوال
سلف واقع شده) احراق نمود - ازین جهت این جلد
کمیاب است *

* میرزاده علی خان *

پسر محترم بیگ از امرای عهد عرش آشیانی ست -
بمنصب هزارگی رسیده سال نهم جلوس باتفاق دیگر امرای
بتعائب عبدالله خان اوزبک (که از مالوه بطرف گجرات
رخت ادبار کشیده) دستوری یافته - سال هفدهم (که نهضت
پادشاهی جانب گجرات تصمیم یافت - و خان کلان بآئین
منقلا دستوری پذیرفت) نامبرده بهمراهی او مرخص گشت -
سال نوزدهم (که پادشاه طرف شرقی دیار عزیزت فرمود)
مشارالیه از حاشیه نشینان بساط قرب بود - پستو بنادیم

(باب المیم) [۲۵۸] (مآثر الامراء)

(۲)
قاسم خان عرف کاسو (که با جمعی از اناخذہ سرشورش در

هدون بہار برداشته بود) با جمعی نامزد شد - و نژدہ پھندیدہ

(۳)
بظہور آردن - ازان بعد ہمراہ مظفر خان سرگرم کارہا بودہ -

سال بیست و یکم بحضور آمدہ بدولت بساط بوس سرمایہ

افتخار اندوخت - سال بیست و سیوم (کہ شہباز خان

بمالش رانا پرتاب عرف کیکا دستوری یافت) او را در

ہمراہیانہش بر نوشتند - سال بیست و پنجم بہمراہی خان

اعظم کوکہ بشرقی دیار معین گردید - چون دران دیار کار

نمایان از صورت نہ بہمت سال سی و یکم نزن قاسم خان

حاکم کشمیر روانہ ساختند - در جنگ کشمیریان سال سی

و دوم روزے (کہ نوہمت سید عبد اللہ خان بود و شکہمت

بر فوج پادشاہی افتاد) مطابق سنہ (۹۹۵) نہصد و

نود و پنج ہجری روزگار او بسر آمد *

* میرزا فولاد *

پسر خداداد بولاس اسمت - معنی لفظ بولاس شجاع

(۵)
بانسب اسمت - و نسب تمام الوس بولاس بابرومچی (کہ

اول کہہ ست کہ ہلقب بولاس اختصاص یافت) می رسد -

(۶)
و او پسر قاجولی بہادر اسمت جد ہشتم امیر تیمور صاحبقران

(۴) نسخہ [ب] سر بشورش - (۳) نسخہ [ب - ج] اود - (۴) نسخہ

[ب] کنکار - (۵) نسخہ [ج] اورد مچی - (۶) نسخہ [ب] داشت *

و برادر توام قبل خان بود که جد سیوم چنگیز خان است *
 میرزا فولاد ابا عن جد درین دردمان دیرین بزدگی و
 قدیم الخدمه است - چون عبدالله خان والی توران مکرر
 با عرش آشیانی با تحائف هدایا سلسله جنبان درستی شده^(۴)
 گرم تر حرف مصادقه را بر دیپاچه ظهور آورد - و استدعای
 پورش ایران دیار نمود که به نیروی یک جهتی عراق و
 خراسان و فارس از اورنگ نشین آن مرز بوم مستخلص
 گردانند - عرش آشیانی بمقتضای فتوت و معرفت در سال
 بیست و دوم میرزا فولاد را (که جوانه متکلی باداد دانی
 و مراتب شناسی بود) با برخی از نفائس هندوستان
 با ایلیچی توران (خصمت فرمود - و در جواب رقم پذیر
 ساخت^(۳) که سلسله مغویه را انتساب به خاندان نبوت
 متحقق است - پاس آن لازم - اختلاف آئین و کیش را
 سرمایه آرزوش مالک ستانی نمی سازیم - و گزیده آشنائیهای
 پیشین نیز ازین داعیه باز میدارد - و چون او شاه ایران
 را با احترام یاد نکرده بود در نگویش آن هم باندزرزهای
 هوش افزا بر نوشت *
 * بیعت *

* بزرگش نخوانند اهل خود *

* که نام بزرگان بزشتی برد *

(باب المیم) [۲۶۰] (مآثر الامرا)

میرزا بعد از ادای مراسم سفارت ^(۲) بهندوستان معاودت نمود - و در رکاب پادشاهی بخدمت گذاری و نیکو پرستاری ^(۳) چهره کامیابی می افروخت - چون ^(۴) دین قوم جهالت و شرارت ترکانه (که اصل طینت آنها بدان سرشته اند) بعد اکتساب رسوم معاشرت و تربیت هم می باشد خصوص در امور مذهب و مملکت (که ^(۴) عصبیت و تشدد را حمیت دین فامند)

در سال سی و دوم ^(۵) هجری سنه (۹۹۶) نهصد و نود و شش هجری میرزا فولاد از شورش جوانی و نخوت مردانگی ملا احمد قنوی را (که از مشاهیر فضلاء وقت بود) بزخم جانگاہ بوابسین نفس رسانید - و خود ^(۵) بدادری اکبری بیاسا رسید *

تفصیل این اجمال آنکه (چون عرش آشیانی بر فواز صلح کل آمده وسعت مشرب را صلاهی عام داده بود) هر گرده قرار داد خویش را بے اندیشه بر سر آیدے - و هر یکم بآئین خود بے وسواس ایزد پرستی نمودے - ملا احمد با فرادان دانش در امامی (رش استوار پا و زبان دراز داشت - پیوسته گفتگوی سنی و شیعه برگزاردے - و از طبعیمت گرفتگی گذارش را به بے هنجاری رسانیدے - میرزا

(۲) نسخه [ج] بهند - (۳) نسخه [ب] او در رکاب - (۴) نسخه [ب]

غضب - (۵) نسخه [ج] بدادری اکبری •

(مآثر الامرا) [۲۶۱] (باب الميم)

فولاد (که در تسنن بدان نمط راه بے اعتدالي مي سپرد)
کينه او در دل گرفته به جان گزائي برنشست - تا آنکه
نيم شے با يکے از همسران بتاريک کوچت بکمين در آمد - و
يکے را بعنوان چارشان شاهي بطلمب او روانه گردانيد - درميان
راه قابو طلبان بد سگال بشمشير گرفتند - دست او از
ميان ساعد قلم شد - از فراز زين بزمين افتاد - دليران
بيباک جدائي سر برداشته بي کم کذان به پيغولت در شدند -
ز هے خنجر فولاد ^(۲) تاريخ اين ساجده اسمت - ملا با چنين زخم
کاري دست برداشته خود را بخانه حکيم حسن انداخت -
بعست جوی عسس بدان دو خود سر سراغ گرفتند - با آن
(که از برخه نشانهای خون حال پيدائي داشت) آنها
نمي گزیدند - عرش آشياني خانخانان و آصف خان و شيخ
ابوالفضل را بهر سرش پيش ملا فرستاد - او با دل خون چکان
سرگذشت را باز گزارد - عرش آشياني ميوزا فولاد را با
همدستش از کسوت هستي عريان ساخت - و بهای فيل بسته
در تمام شهر لاهور گردانيد - هر چند عمدهای سلطنت در
رهائي آن خون گرفته ها سعي نمودند سودمند نيامد - ملا
نيز بعد از سه چهار روز بساط هستي در پيچيد - گویند
شيخ فيضي و شيخ ابوالفضل بر قبر ملا محافظت چند

(۲) یعنی سنه بهصد و نود و شش هجري ه .

وا گذاشته بودند . چون همان ایام اردی بادشاهی بعزم کشمیر انتهای نمود عوام و جهلای شهر جمد ار را بر آورده سوختند .

چون احوال ملا خالی از غرائب نیست مجملی از آن نیز رقم پذیر می گردند - اسلاف ملا غارزقی حنفی مذهب بوده اند . و پدرش قاضی تته رئیس سندهه بود - در ایام صبا عربی سیاح صالح از عراق به تته رسیده (رز) چند در قرب جوار ملا اقامت گزید - بملاقات او بر اصول مذهب امامیه آگاهی یافته رغبتی بدان طریقه پیدا کرد - و بر زبانها افتاد - هر چند در عنقوان شباب از رسمی دانش او پرداخته و افانگ تلامذه همت می گماشت اما (چون تحصیل بعضی علوم و تحقیق برخی مقدمات علمی در آن بلده میسر نبود) در سن بیست و دو سالگی قلندرانه سفر برگزید - چون داد مشهد مقدس گردید از خدمت مولانا افضل قاینی علم کلام و حدیث امامیه را با فنون ریاضی برگرفت - و بجانب یزد و شیراز رفته از ملا کمال الدین حسین طبیب و ملا میرزا جان کلیات قانون و شرح تفسیر با حواشی گذرانید - و در قزوین بملازمک شاه طهماسب صفوی استسعاد یافت - و چون شاه اسمعیل ثانی فرمان روی ایران گردید و بتسنن شهرت یافت ملا بعراق عرب و حرمین شتافت - و بسیاری

فضای دتم را دریافت و استفاده نمود - پس ازان از راه دریا بدکن رسیده به خدمت قطب شاه والی گلکنده پیوست - و در سال بیست و هفتم در فتح پور سبکداری بدرگاه اکبری دولت بار اندوخته بقرب و اعتبار امتیاز یافت - و بتالیف تاریخ الفی (که متضمن احوال هزار ساله اسلام باشد) مامور گردید - و او وقایع هرساله را بدقت تمام تا زمان چنگیز خان در سالک تحریر کشیده در دو جلد مرتب ساخت - چون او کشته شد بقیه احوال را آصف خان جمع تا سال (۹۹۷) نمود و نزد و هفت نوشته ضمیمه گردانید - گویند ملا احمد آنچه از تاریخ الفی می نوشتم بخدمت پادشاه می خواند - چون بذکر خلافت خلیفه ثالث رسید در بواعث قتل و شرح آن اذتاب و بسط بکار بود - عهش اشیانی ازان طول مقال بمالال در آمده فرمود که مولوی (۲) قضیه را چرا بدور و دراز انداختی - بے محابا بحضور امرا و اکابر توران عرض کرد که این قضیه روضه الشهدای اهل سنت و جماعت است - بکمتر ازیں اکتفا نمی توان کرد - ازیں (۳) قسم حرفها ازو در مذهب تشیع شهرت تمام داشت - شیخ عبد القادر بدائونی در منتخب التواریخ آورده که روزی در بازار او را دیدم - بعضی اهل عراق تعریف من کردند - گفت

(۲) نسخه [ج] تصه را - (۳) نسخه [ب] نمی توانم کرد .

(باب المیم) [۲۶۴] (مآثر الامرا)

نور ترفض در جبین ایشان چنان می نماید . گفتیم چنانچه
نور تسنن در چهره شما *

* میرزا سلیمان حاکم بدخشان *

به پنج واسطه به امیر صاحب قران امیر تیمور گورکان
می رسد - این ^(۲) از دیر باز به دادرسی جمعی (که
خود را از نسل سکندر رومی می شمرند) سمع معموری
داشتند . و از سلاطین اطراف کسی مزاحم احوال آنها
نمی شد . و بقلیل ^(۳) باج از آنها اکثفا می نمودند . چون
نوبت بسلطان ابوسعید گورکان رسید سلطان محمد را (که
آخرین آن طبقه است) بدست آورده مع اولاد و اقربا بقتل
رسانید . و بدخشان متصرف شد . پس ^(۴) از آن (که سلطان
محمد میرزا پسر سلطان ابوسعید بمصرفند فائز شده در
گذشت) امیر خسرو شاه (که بیمن تربیت او بمرتبه امارت
رسیده بود) چندی نام سلطنت بنام میرزا بایسنقر و میرزا
مصعود پسران آن مرحوم کرده بعد مکحول ساختن اول و
کشتن ثانی در (۹۰۵) نهصد و پنج بمسلطنت بدخشان
پوشید . تا آنکه در (۹۱۰) نهصد و ده فردوس مکانی
گیتی ستانی (که در ماوراء النهر با سلاطین چغتای و اوزبک
^(۵) نسخه [ب] بداری . (۳) نسخه [ج] بقلیل - (۴) در [بعضی نسخه]

بدخشان را *

نبرد های عظیم کرده دید که از ناسازی زر زگار نقش درست نمی نشیند) دل از موطن اصلی برداشته با معدودے متوجه بدخشان شد - مردم خسرو شاه بالتمام راه بیوفائی سپرده پیش شتافتند - ناگزیر از هم به ملازمت پیوست - پادشاه^(۲) با آن همه بے اعتدالی وی (که با دو عهزادگی ایشان کرده بود) (خصمت خرافان داد که با قدرے اموال بدررفت و بدخشان را تنصیق نموده بکابل آمد *

چون در (۹۱۲) نهصد و دوازده قندهار بمکاربه از شاه بیگ ارغون برگرفت خان میرزا پسر سلطان محمود میرزا را (که پدر میرزا سلیمان باشد) ببدخشان فرستان - او بعد از سرگذشت بسیار استقلال تمام دران ملک بهم رسانید - و در سنه (۹۱۷) نهصد و هفده (خمت ارتحال ازین عالم بر بخت - گیتی ستانی بدخشان را به شاهزاده همایون مگرمم نمود - مدتها ملازمان ایشان بدان خدمت اشتغال داشتند - بعد فتح هندوستان و مکاربه^(۳) رانا سانکا نهم (جیب سده (۹۳۳) نهصد و سی و سه شاهزاده جهم بندوبخت کابل و بدخشان رخصت یافت - تا یک سال در بدخشان عشرت پیرا بوده یکباره شوق والد ماجد گرامی گریبان گیر وقت شد - بے اختیار عنان تماسک از دست داده بدخشان را بمطمان

(۲) نسخه [ج] با این همه - (۳) نسخه [ج] در مکاربه *

(باب المیم) [۲۶۶] (مآثر الامرا)

اریس (که میرزا سلیمان بدامادی او انتظام داشت) سپرده
بجانب هندوستان رهگرا گردید - اتفاقاً در غیبت ایشان سلطان
سعید خان (که از خوانین کاشغر است) بطلب سلطان اریس
و دیگر امرا متوجه بدخشان شد - میرزا همدال پیش او
رسیده قلعه ظفر را مستحکم ساخت - سعید خان بعد محاصره
سه ماه بی بهره بکاشغر مراجعت کرد - لیکن در هذ اشتها
گرفت که کاشغریان بدخشان را متصرف شدند - گیتی ستانی
بشاهزاده همایون تکلیف رفتن فرمود - عرض کرد که نذر
کرده ام که باختیار حرمان ملازمت بر خود نپسندم - و
امثال حکم را چاره نیصت - بنابراین میرزا سلیمان را رخصت
بدخشان کرده بسطان سعید خان نگارش یافت که با وجود
چندین حقوق صدر این امر عجب نمود - اکنون میرزا همدال
را طلبیدیم و میرزا سلیمان را فرستادیم اگر حقوق منظور
داشته بدخشان را باو (که نسبت فرزندی دارد) بدهند
بموقع خواهد بود - و آلا ما از زمه خود ساقط کرده میراث
را بوارث سپردیم - دیگر ایشان دانند - میرزا سلیمان
پیش ازان (که بکابل رسد) بدخشان از آسیب بد اندیشان^(۲)
مصئون بوده محل امن و امان شده بود - میرزا تمام آنولایم
را در حیطة اقتدار خود آورده کامروا باسقلال گشت - و

بعد استیلای شیرخان در هندوستان (که میرزا کامران خطبه و سکه کابل بنام خود کوب) بمیرزا بیغام فرستاد که در بدخشان نیز خطبه و سکه او باشد . میرزا از قبول سر باز زده بلشکر کشی انجامید . پس از تلافی میرزا در خود ضعف مشاهده کرده بدر آشتی زد . و ناچار خطبه و سکه بنام او ساخت . میرزا کامران بعضی محال بدخشان جدا کرده بمردم خود سپرده مراجعت نمود . میرزا نقض عهد کرده آن محالات را متصرف شد . میرزا کامران دیگر بار لشکر بدان صوب برده در حدود اندراب جنگ واقع شد . شکست بر میرزا سلیمان افتاده بقلعه ظفر متحصن گردید . و از طول محاصره و بیوفائی مردم خود ملول گشته ناچار و بی اختیار بر آمده میرزا کامران را دید . او میرزا را با پسرش میرزا ابوالیم مقید ساخته بکابل آورد . جمعه هفدهم

ماه جمادی الثانی تاریخ این واقعه یافته اند *
(۲)

چون بیست و پنجم جمادی الآخر سنه (۹۵۲) نهمصد و پنجاه و دو هائون پادشاه از عراق معارفت نموده قلعه قندهار از میرزا عسکری جبراً و قهراً بر گرفت . و آمد آمد بکابل شهرت یافت . میرزا کامران در فکر استخلاص میرزا

(۲) یعنی بحساب جمل که (۹۴۸) هجری میشوند - (۳) در نسخه [اوج]

شد که شاید وقتی بکار آید - درین ضمن جمعی از هواخواهان
 میرزا اتفاق کرده قلعه ظفر گرفته و کسان میرزا کامران را
 مقید ساخته پیغام نمودند که اگر میرزا سلیمان را وا گذارند
 این ملک سپرده خواهد شد - و آلا مردم شما را بقتل
 رسانیده ملک بارزیک می سپاریم - علاوه تدبیر سابق گشته
 میرزا را با میرزا ابراهیم دلاسا داده رخصت بدخشان نمود -
 و هنوز مسافت طی نشده بود که ازین رخصت پیشمان
 گشته کس بطامب فرستاد - میرزا معذرتی نوشته بسرعت
 متوجه بدخشان شد - چون جنم آشیانی کابل را بے جنگ
 از میرزا کامران بر گرفت میرزا سلیمان در مخالفت زده
 خطبه بغام خود ساخت - جنم آشیانی در سنه (۹۵۳)
 نهصد و پنجاه و سه عنان عزیمت بصوب بدخشان منعطف
 فرمود - میرزا ثاب مقاومت نیارده اداره دشت هزیمت
 گشت - و آن ملک بالتمام در تصرف پادشاهی آمده
 قلعه ظفر مستقر دولت شد - تا آنکه میرزا کامران (که
 بسنده فرار نموده بود) کابل را خالی دیده بسرعت رسیده
 متصرف گردید - ناکزیر جنم آشیانی میرزا سلیمان را طلب
 داشته مجدداً آن ولایت بدر سپرد - و پس ازان (که
 جنم آشیانی بعزیمت هندوستان عبور نیلاب کرد) میرزا
 بعضی محال قریب را هم بتصرف در آورد - و بعد از ارتحال

آن پادشاه بدر رفاحت زده با اتفاق میرزا ابراهیم و کوچ
خود خرم بیگم مشهور بر روی نعمت (که مدار مهمات بود
بود) بر سر کابل آمده محاصره کرد *

چون منعم خان از قرار واقع بمحافظت قاعه و شهر
پرداخت بستوده آمده ناچار بصلح گونه راضی شده برگشت -
در (۹۶۷) نهمصد و شصت و هفت فوجی فراهم آورده متوجه
بلخ شد - هرچند خیراندیشان دور بین ظاهر کردند که باین
مردم مقابله با پیر محمد خان (که چندین سلاطین نژادان
با خود دارد - و هجوم اوزبکیه بمرتبه اتم) از حساب
دور است - چه مبارزان کارآگاه در صورتی مقابله فوج
قلیل با کثیر تجویز کرده اند که در لشکر کم سردار بسیار
باشند - درینجا دو سردار بیش نیست - یکم شما و دیگر
میرزا ابراهیم - باین حرفها ملتفت نشده بمحاربه رو آورد -
چون دید کار پیشرفت نمی شود بدخشان رویه روانه شد -
بهیروز ابراهیم (که گرم کارزار بود) گفتند چه وقت تلاش
است - پدر شما برآمده رفت - گفت برآمدن دشوار
است - همین جا جنگ کنیم تا چه پیش آید - محمد
قلی خان شغالی درشتی کرد که مقرر سپاهیان است که
هرگاه سپاهی از غنیم بقدر کمان جدا شود دیگر بدست
آمدن از دشوار - لاج میرزا بصد معویبت برآمده با

معدودے پیادہ پا چار ضرب زدہ بموضع رسید - مردم آنجا
شناخته مقید نزد پیر محمد خان بودند - او چند روز نگاه
داشتہ بقتل آورد - میرزا سلیمان کو نخل امید پدر (تاریخ
یافته است) پیش ازین وانعتا میرزا ابراهیم قصیدہ گفتہ

کہ مطلع اش این است *

* بیت *

* رفتم بخاک مسرت چون لاله داغ بر دل *

* آرم بهشر بیرون با داغ دل سر از گل *

و یکی از فضلا این رباعی گفتہ *

* رباعی *

* ای لعل بدخشان ز بدخشان رفتی *

* از سایہ خورشید درخشان رفتی *

* در دهر چو خاتم سلیمان بودی *

* افسوس کہ از دست سلیمان رفتی •
(۳)

چون در سال هشتم اکبری بمخفی درخواست میوزا

محمد حکیم (کہ مادرش بدست شاه ابوالمعالی نایب شناس

کشته شدہ) میرزا سلیمان باتفاق زوجہ خود بکابل در آمد

و ابوالمعالی را بہ انتقام بخلق کشید و صبیغہ خود را

بہ ازدواج میرزا محمد حکیم در آورد در حصہ مالک

کابل بمردم خود تقسیم کرد - و امید علی را (کہ از

اعیان امرای بدخشان بود) بوکالت میوزا محمد حکیم تعیین

(۲) یعنی [سنہ نہد و شصت و ہفت] (۳) در [بعضی نسخہ] از شہر سلیمان •

(مآثر الامراء) [۲۷۱] (باب الميم)

نمود و خون بددخشان شتافت - چون میرزا محمد حکیم از تسلط بددخشیان بستمه آمد آنها را از کابل بر آورده ملک را بمردم خون سپردن - میرزا سلیمان بتدارک این حرکت دو (۹۷۱) نهصد و هفتاد و یک روانه کابل شد - میرزا محمد حکیم باستماع این خبر شهر را به باقی قاشال و معصوم کوکه سپرده بر آمد - و از نیلاب گذشته ملتجی کرمک بعرش آشیانی شد - میرزا سلیمان از بر آمدن میرزا آگهی یافته جلوریز تعاقب شده معلوم کرد که میرزا رفته است - برگشته جلال آباد را متصرف شده بمحاصره کابل پرداخته - چون شنید [که میرزا محمد حکیم با پیر محمد خان وغیره ازگه خیل امرای پنجاب (که بامر عرش آشیانی بمومک مامور شده اند) قریب رسیده] بددخشان برگشت - و باز در سنه (۹۷۳) نهصد و هفتاد و سه عرصه کابل از امرای اکبری خالی یافته با خرم بیگم متوجه گردید - حکیم میرزا شهر را استحکام داده بغوربند شتافت - میرزا سلیمان تدبیرے چند بکار بود - نزدیک بود که صید مقصود بدام افتد - میرزا محمد حکیم آگاه شده راه هندوستان گرفت - ناچار میرزا کابل را محاصره کرد - آخر سعی بجائے نرھید - بمحقر پیشکش اکتفا کرده بددخشان مراجعت نمود *

(۲) نسخه [ب] معلوم گردید - (۳) در نسخه [ب] لفظ [سنه] نیست .

پس ازین حوادث و آرزو که میرزا به اصلاح ملک خود در مانده نتوانست دمی باسایش بسر برد . تفصیلش آنکه خرم بیگم زوجه میرزا دختر سلطان ویس کولابی از گروه تیپچاق در انتظام ملک و سپاه رشدی بظهور آورده بمرتبه استیلا بهم رسانید که میرزا سیاستهائی را (که خود از عهد آن نتوانست بر آمد) بار حواله کرده - بدخشیان از ناتوان بینی دامن عفت او به حیدر علی برادر دوستدارش گرد آورد اهمیت گردانیدند - میرزا ابراهیم از بد مستی جوانی بمحض بد گوئی هرزه درایان آن بیگناه را از هم گذرانید - بیگم در برانداختن اعیان بدخشان همگامش چون میرزا ابراهیم کشته شد با جمیع لشکریان بدخشان دل دگرگون ساخت - و عداوت و دشمنی خصوص بعموم کشید - محترم خانم دختر شاه محمد کاشغری (که در عقد میرزا کامران بود - و از کابل بعزیمت کاشغر بدخشان رسید) میرزا در مقام خواستگاری او در آمد - و بیگم پیشدستی کرده بمیرزا ابراهیم پسر خود پیوند زنا شوئی داد - و نگذاشت که ضربه او شود - لیکن ازین جهت گین محترم خانم در دل گرفته همواره در مقام عداوت و ناخوشی بود - دریندولا (که میرزا ابراهیم بقتل رسید) بیش از پیش زبان طعن

(۲) در بعضی نسخه [ادیس] بالف آمده - (۳) نسخه (ج) حیدر قلی •

بروز دراز کرد - همگی خیال آنکه او از بدسلوکی بستوه آمده
راه کاشغر گیرد - و میرزا شاهرخ را در کنار خود تربیت نماید -
خانم جدائی پسر ناگوار دانسته طعنه های جانکاه را ناشنیده
انگاشته - تا آنکه میرزا شاهرخ بسن تمیز رسیده با اتفاق مادر
و بغوای بدخشیان (که بیشتر فلتنه سازی و بیوفائی در سر
دارند) با جد بزرگوار و جدۀ ماجده بمنازعت در آمد - نه
باشتی می انجامید و گاه بمخالفت می کشید - درین ضمن بیگم
و دیعت حیات بسپرد - میرزا شاهرخ بتسلط محالات پدر را
متصرف گشت - و مردم بسیاری از میرزا جدا شده بدو
پدوستند - ناچار میرزا با خانم و شاهرخ طرح مصالحت
انداخته بعهد و پیمان خاطر جمع ساخت - و بمبالغه رخصت
هجاز خواسته روانه شد - مضمهر خاطرش آنکه از کابل یا
هندوستان کومک همراه آورده انتقام کشم - چون بکابل رسید
میرزا محمد حکیم بخلاف توقع پیش آمد - حتی بدرقه
درست هم نداد که از مسافت مخوفه بسلامت بگذرد - متوکلا نه
راه هندوستان پیبرد - در سال بیستم (۹۸۳) نه صد و
هشتاد و سه از نیلاب گذشت - عرش آشیانی باصرای پنجاب
نوشت که مراسم استقبال و تهنیت بجا آورده در لوازم ضیافت
و احترام کوشید - و راجه بهگونت داس بدرقه شده بحضور
رساند - و مصحوب خواجه آقا خان پنجابه هزار روپیه نقد و

(باب المیم) (۲۷۴) (مؤثر الامور)
 اسباب^(۲) (که لائق چندان مهمان باشد) ارسال داشت - میرزا
 (که حاصل چند ساله بدخشان را دفعه^۱ مشاهده نمود)
 طرب آمون گردید *

چون بحواشی دار الخلافه رسید نوینان دارا شکوه و
 اعیان مملکت جوق جوق آراسته پذیره شدند - و چون سه
 کرده می دار الخلافه منزل کون عرش آشیانی از بزرگ منشی
 باستقبال سوار شده آن مصر جامع را آئین بستند - و از در
 دولتخانه تا سر منزل فیلان کوه تمثال را بسلاسل طلا و نقره
 و پوششهای زرین آراسته در ریه داشته و در میان هر دو زنجیر
 فیل یک قلاده چیده بجواهر و جل نفیس پرکار بر گردون
 مزین بسقلاط و گازان با زرین افسارها نظر فریب تماشاگران
 ساختند - پادشاه از اسب فرود آمده معانقه فرمود - جشنها ترتیب
 یافت - و در مهمان نوازی و خاطر جوئی دقیقه نور گذاشت
 نشد - و بخانجهان صوبه دار پنجاب حکم رفت که بهمراهی
 میرزا تهیه یورش بدخشان نماید - اتفاقاً در همین سال منعم
 خان خانانان صوبه دار بنگاله رخت هستی برنست - بمیرزا
 تکلیف حکومت آن دیار بمیان آمد - از وطن درستی بدان
 ولایت وسیع نپرداخت - ناگزیر خانجهان بصوبه داری بنگاله تعیین
 شد - میرزا دانست که در کمک تاخیر است - رخصت سفر

(۳) نسخه [۱] اسباب - (۳) نسخه [ج] وسیع معمر نپرداخت *

هجاز گرفت که شاید ازان راه ببدخشان شتافته کارے بگرېزي سرانجام دهد - چنانچه ازان قدسي مطاف بعراق عجم نزد شاه اسمعيل ثاني رفت - او احترام نموده جمعے بکومک همراه کرد - بهرات رسیده بود که پيمانة زندگي شاه پر شد - مایوس بقندهار آمد و بمظفر حسين ميرزا خویشي کرد - و چون کار بر نیامد بکابل بميرزا محمد حکيم پیوست - مي خواست بخراج پنجاب آمده شورش افزاید - ميرزا ازين اراده او را باز داشته بانفاق سمت بدخشان (و آرد) - ميرزا شاهرخ مستعد پیکار گشته باندک زد و خورد برخي بدخشيان راه بيوفائي سپرده بميرزا پیوستند - ميرزا شاهرخ از ديگران نيز متوهم شده بگولاب رفت - و آخر بآشتي گرائیده از طالقان تا هندوکوه (که در اقطاع ميرزا ابراهيم بود) بميرزا سليمان قرار گرفت - زمانه بانفاق و دوستي مي گذرانيدند و گاهي بتحريك فتنه اندوزان نفاق در ميان مي آمد - تا والده ميرزا شاهرخ زنده بود مقدمات رنجش زود اصلاح پذيرفته - پس از واقعه خانم ميرزا شاهرخ بخويشتن بيبي افتاد - ميرزا سليمان پيش عبدالله خان اوزبک والي تيزان رفت که به امداد او کامياب خواهش کرد - چون او بمهم تاشکند رفته بود باسکندر خان پدرش صحبت ميرزا در گرفت - ليکن پس ازان (که معام

(باب المیم) [۲۷۶] (مآثر الامرا)

(۲) کرد که عبدالله خان بر سر غدر است) بهسومت بر آمد -
چون بنواج بدخشان رسید میرزا شاهرخ بذیابگری پیش
آمده خواست همان تقسیم ولایت بمیان آرد - میرزا به کشم
اکتفا کرده نشست - عبدالله خان بے اتفاق میرزایان و
خلل آن دیار شنیده در سنه (۹۹۲) نهد و نود و دو
به بدخشان آمد - میرزایان ملک از دست داده بے جنگ
بر آمدند - میرزا شاهرخ روانه هند گردید - و میرزا (چون
ندامت سابق عائد حال داشت) برفتن هندوستان راضی
نشد - میرزا محمد حکیم چند ده در لمعانات بجهت
خرج مقرر نموده بدان ناحیه گسیل کرد - پس از چند
جمع همراه داده بدخشان فرستاد - باز شکست خورده
مراجعت نمود - چون میرزا محمد حکیم در گذشت ناچار میرزا
عازم هندوستان شد - کنور مانسنگه صوبه دار کابل بدرقه شده
قا پیشاور رسانید - در آخر سال سی و یکم قریب دار الخلافه
رسید - شاهزاده سلطان مراد پذیره گشته بهلازمت عرش ایشیانی
آرد - و بمنصب پنجهازاری اختصاص گرفته باعزاز و آسودگی
می گذرانید - در سنه (۹۹۷) نهد و نود و هفت رفت
(که پادشاه بسیر کشمیر متوجه شدند) میرزا را بذابر
کیرسن (که بهفتاد و هفت رسیده - و بخشی تاریخ ولادت

اوست (در لاهور گذاشتند - در همان ایام زندگی بسپرد
در مردانگی و رزم شناسی یگانه روزگار بود *

محب علی خان رهناسی

از امرای چهار هزاره اکبر شاهي سمت - به پرادای و
تهور متصرف و به سپه کشی و سپه داری نامور بود - چون
مدتها حکومت رهناس داشت برهناسی شهرت گرفت - آن
قلعه ایست در صوبه بهار از قلاع والا ارتفاع هندوستان - از
بدائع صنائع آفریدگار - مصنون از دهم اختلال - فراز کوه
آسمان سالی دشوار گذار - دور آن چهارده کرده و عرض و
طول آن زیاده بر پنج کرده است - و از زمین هموار تا سطح
آن قلعه یک کرده بیشتر ارتفاع باشد - و بران کشت و کار
هی شود - و فرادان چشمه بر جرشد - و غریب تر آنکه
بالای قلعه با آن بلندی هر جا سه چهار گز برکنند آب
شیرین پدید آید - از مبارئی بنای این قلعه هیچ فردی
از فرمانروایان بران استیلا نیافته - در نوبت حکومت راجه

چنتامن برهمن در سال (۹۴۵) نهصد و چهل و پنج
(چون ولایت بنگاله بجننت آشیانی مقنوح شد) شیر شاه
سور با سائر افغانان و خلاصه خزینه بنگاله را گرفته از راه
(۲)
جهاز کهندت بحدود رهناس آمد - و بر راجه احسانهای قدیم

(۲) نسخه [ب - ج] چهار کند - و در [بعضی نسخه] چهارکهند *

را یاد داده طرح یکجبهتی انداخت - و التماس نمود که امروز مرا کار افتاده است می خواهم که مردمی بجا آری و اهل و عیال مرا و همراهان مرا بقلعه جا دهی - و مرا رهین احسان خود سازی - بصد زبان چاپلوسی و نیرنگ سازی راجه ساده لوح بغریب آن شعبده باز قبول کرد - این بیگانه ملک آشنا ششصد درای سرانجام داد - و در هر درای دو جوان مسلح را در آورد - و در اطراف درای کنیزان را گماشت - و باین حیل سپاهی را در آورده قلعه را گرفت و عیال خود و سپاه را دران گذاشته دست فتنه دراز کرد و راه بنگاه مسدود ساخت - و ازان باز بدست فتح خان پتئی (۲) که از سرداران بزرگ او و پسرش سلیم شاه بوده) افتاد - و به پشت گرمی آن قلعه با سلیمان خان کرانی (که حکومت بنگاله یافته بود) دم مهادمت و مغازمت میزد - و پس از چند روز جنید کرانی بتصرف آورده بسید محمد نام از معتمدان خود سپرد - چون کارش سپری شد آن سید چند گاه باندیشه حراست آن اهتمام می نمود - لیکن از فقدان استظهار شایسته با خویشتن برسگالید که بذریعه یکی از معتمدان بارگاه سلطنت بدست آویز پیشکش این قلعه خود را از منتسبان این دولت گرداند - درین اثنا مظفر

(۲) نسخه [۱] نیپی - و [ج] تبتی - و دو بعضی نسخه [پنی] هم آمده •

خان با عساکر صوبه بهار رو بتسخير نهان . او بمقتضاه جنسيت بشهباز خان کښور (که دران هنگام راجه گچيتي را بانواع ماش پامال آوارکي ساخته پسرش سوي رام وا در قلعه شيرگدهه محصور داشت) ملتجی گرديد . و وی گرم و

گيرا شتافته در سال بيست و یکم سنه (۹۸۴) نهصد و هشتاد و چهار قلعه را بدست آوردن . و در همين سال بموجب حکم حراست آنجا را بمحمد علي خان باز گذاشته خون روانه حضور گرديد . ازان آدان سالها سال آن ناحيه بکار داني و داد دهی آن امير معامله فهم شجاع منتظم بود . و همواره با جمعيت شايسته کومکي بنگاله بود . و در برکندن خار و بن فساد آن ديار مصاعبي جهيله بمقدم مي رسانيد . و پسرش حبيب علي خان (که جوان مردانه بود) بغيابتم پدر بنظم رهتاس و آن حوالي مي پرداخت . چون بيشترو تيولداران صوبه بهار بخدمتگذارمي بنگاله شتافتند يوسف متي نام در سال سي ام افغانه چند فراهم آورده دست بتاراج برگشود . حبيب علي از شورش جواني بپوش آمده ساز پیکار ناکرده نبرد آرا شد . و کارنامه دليري و دلادري بجا آورده نقد زندگي در باخت . محمد علي خان ازین خبر جانکاه کايوه شد . و هر چند بيتابي نمود امرای بنگاله نگذاشتند . چون شاه قلي خان محرم عازم حضور بود نذيه

آن فرورمايه را متعهد گشته در کمتر فرصتی گرد آن شورش
 فرز نشست - و چون در سال سي و يكم بحکومت هوسويه
 در امير عمده نامزد گردید که اگر یکی بدرگاه آید یا زنجور
 شود دیگرے بکار او پردازن بلگاله بنام وزير خان باتفاق
 محب عاي خان قرار یافت - و چون در سال سي و سيوم
 صوبه بهار باقطاع راجه بهکومت داس مقرر شد جاگیر او نیز
 بکچراوه تنخواه گشت - و ملتان در قبولش خیال کرده
 مشور طامپ بنام او رقم یافت - و آغاز سال سي و چهارم
 باستان بوس رسیده کام دل برگرفت - و بانواع عاطفت
 و عزت شادماني ادوخت - و در نخستین فہست کشمیر
 (که در همین سال مطابق (۹۹۷) فہصد و نود و
 هفت واقع شد - ملتزم رکاب بود - دران شهر مزاج عنصری
 از از حیز اعتدال انحراف نمود - و وقت مراجعت نزدیک
 کوه سلیمان او را واپسین سفر پیش آمد - یک روز پیشتر
 عرش آشیانی بمنزلش رفته پرسش نمود - گویند دران حال
 (که جان سي سپرد و از دیر سخن باز گرفته بود) یکم
 گفت لا اِلهَ اِلاَّ اللهُ بگوئید - پاسخ داد کہ هنگام لا اِلهَ کفتن
 نیست - وقت آنست کہ ہمگی دل بہ الله پردازد *

* مِير ابوتواب گجراتي *

از سادات سلامی شیراز است - جدش مبرعًا یمن الدین

(متأثر الامرا) [۲۸۱] (باب المیم)

سر الله (که از راه هبة الله نیز گویند - و مشهور بود بسید
شاه میر) در علوم مکتسبی بهره فراوان داشت - و با امیر
صدرالدین شیرازی همدرس بود - در زمان سلطان قطب الدین
نبیره سلطان احمد (که احمد آباد بنام از اساس یافته) وارد
گجرات گشت - و بعد چندی بوطن مالوف معارفت نمود -
و بار دیگر در شورش شاه اسمعیل صفوی بعهد حکومت سلطان
محمود بیکره با فرزند خود میر کمال الدین (که پدر میر
ابوتراب باشد) بدان دیار آمده در جانبانیر محمد آباد
(که قدیم دارالخلافة سلاطین آنجا ست) رخت اقامت
انداخت - و در افاضه و افاده بر روی طلبه مفتوح ساخت
و کتب مفیده در رشته^(۳) تالیف کشید - و فرزندان ارجمند
گذاشت - از شد ایشان میر کمال الدین است که بکمالات^(۴)
صوری و معنوی بهره مند بود - چون روزگارش به نیکبختی و
ستوده کاری سپری شد بزرگترین برادران و بنی اعمام میر
ابوتراب ماند - و جمیع این سادات بهسلسله مغربیه ارادت
دارند (که چراغ آن خانواده مخدوم شیخ احمد کهنوسمت)
و اینها را سلامی از آن گویند که غالباً یکی از اجداد ایشان

(۲) نسخه [ج] و مشهور بود که سید شاه الخ - (۳) نسخه [ج] برشته

(۴) در نسخه [ب] کاف نیست .

(باب المیم) [۲۸۲] (مآثر الامراء)

از روضه مقدسه حضرت رسالت پناه ^(۲) صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ
سَلَّمَ آراز جواب سلام شنیده بود *

بالجمله میر ابوتراب برشادت و کار دانی دران ولایت
اعتباری بهم رسانیدن - سألے (که زیات اکبری بران مملکت
ظلال افکن گردید) میر (که عمده اصحاب مشورت آن دیار
بود) پیش از سایر امرای گجرات متوجه درگاه پادشاهی
شد . و در منزل جوتانه خواجه محمد هروری و خان عالم
پذیره گشته میر را بعزت و احترام آردند - و بزمین بوس
عذبه خلافت سربلندی یافت - چون پیش از نزل زیات
پادشاهی ببلده احمد آباد حکم شد که هر یک از امرای
گجرات (که در موکب شاهی فراهم آمده اند) ضامن دهد
تا در مراسم حرم و در اندیشی فتورے نرفته باشد اعتماد
خان (که تسلط تمام دران دیار یافته بود) غیر از طبقه
حبشیه همه را کفیل گردید - و ضامنیت اعتماد خان را میر
ابوتراب تعهد نمود - پس ازان (که قریب نصف آن مملکت
به اعتماد خان ^(۳) و دیگر امرای آنجا تفویض یافته موکب
پادشاهی بسیر دریای شور بصوب بئدر کذبایت نهضت نمود)
^(۴)

(۲) در نسخه [۱ - ج] لفظ [پناه] نیست - (۳) نسخه [ب] اعتماد خان

(۴) نسخه [ج] کذبایت و نسخه [ب] کذبایت *

احمد آباد راه گریز پیش گرفت - اعتماد خان و جمعی (که با او پیمان یکجائی داشتند) در مقام رفتن بودند که میر ابوتراب خون را رسانیده بحرف و حکایت گرفت - نزدیک بود که او را نیز مقید ساخته همراه برند که درین اثنا شهباز خان از پیش پادشاه رسید - و اندیشه تباہ آنها از قوه بفعل نیامد - و جوهر عقیدت میر بتازگی فروغ دیگر بخشیده مورد عواطف پادشاهی گشت - و ازان وقت همواره مورد عنایات سلطانی بود *

(۳)

در سال بیست و دوم سنه (۹۸۹) نهمد و هشتاد و نه بوالا منصب قافله سالاری حاج اختصاص یافت - و پنج لک روپیه نقد و ده هزار خلعت بمیر حواله شد که بدیده درمی خود ارباب استحقاق آن بقاع شریفه را بقدری شایسته ازین سوید افضال بهره در گرداند - در سال بیست و چهارم آگهی رسید که آن سفرگزین بادیه حجاز خدمت مامور بتقدیم رسانیده نقش پای جناب نبوی (عَلِيهِ السَّلَامُ الزَّكِيَّةُ) همراه آورده - چنین برگوید که این همدم آنست که سید جلال بخاری در زمان فیروز شاه بدلهی اردن - عرش آشیانی فرمود که میر بچهار گروهی دار الخلافه آگره با قافله توتف گزیند - و حسب الامر کار فرمایان بارگاه

سلطنت نزهتگاه برآراستند - پس ازان پادشاه با نوئیدان عظام و دانشوران کرام پذیره شده قدمی چند آن پارچه سنگ را (که عزیزتر از جان بود) بر دوش نهاده خرامش نمود - و بترتیب منزلت اعیان دولت بر تارک ادب گرفته بشهر آوردند - و باشاره پادشاهی بخانه میرو برگذاشتند - خیر الاقدام (۲)
تاریخ آنست *

از مطایعی فکاهی اخبار متتبعان احوال و احوال چنین نفرس نمایند که دران آدان زبان زد خاص و عام و شائع ادانی و اقصای گردیده بود که پادشاه وقت دعوی نبوت دارد و مدعی رسالت است - و دین محمدی را (که تا انقرض عالم از تطرق حدثان مصئون است) ناستوده میداند - و در استخفاف آن میکوشد - معاذ الله - بنا برین بافتضای مصلحت وقت برسم پوزبند خلألق این بزرگداشت و اکرام بتکلف و ساختگی بجا آورد - چنانچه کلام شیخ علامی درین مقام مویذ همین معنی است که هر چند حضرت شاهنشاهی می دانست که امله ندارد و صیرفیان دیده در ناسوگی را نمودند اما از رفور پرده داری همان انتساب سترگ را پاس داشته حق گذار تبجیل آمد - و از فروغ شناسائی و آزم دوستی و قدردانی و فراخی حوصله

(مآثر الامراء) [۲۸۵] (باب الميم)

باندیشه آن (که آبروی این سید ساده لوح بخاک نادانی ریخته نیاید - و شناسندگان شوخ طبع ابریز خنده نگردند) چنین احترام بزرگ بجا آمد - و بنقد کاسه خیال کونیه اندیشان روزگار خاک آلود گشت - و بسیاری بدگوهر (که از تپاه سرشتی پیغاره بیدینی زدے در کوی خجالت فرود شد - انتهى *)

و در سال بیست و نهم [چون ایالت گجرات باعتماد خان (که سالها حاکم آنجا بود - و طریق آبادی آن ناحیه بهتر از دیگران می دانست) قرار یافت] میر ابوتراب بامیزی آن صوبه اختصاص یافته با در برادرزاده خود میر محب الله و میر شرف الدین تعیین آن دیار گردید - و تا سنه (۱۰۰۵) هزار و پنجم هجری چراغ زندگی (روشن داشت - در احمدآباد مدفون است - پسرش میر گدائی در منصب داران اکبری انسلاک داشته - و در لباس نوکری مراعات شیوه میبانت و مشیخت از دست نمیداد *)

* میر شریف آهلی *

(۲)
مهاس عملی داشت - و کتب درسیه متداوله در ایران دیار گذرانید - تصوف و حقائق بسیار در زبده و الحان (۳) و زندقه را بدان خلط داده دعوی همه اوست میکند - و همه را الله می گفت - چون در زمان عرش آشیانی وارد هندوستان

(۲) نسخه [ب - ج] علمی - (۳) در نسخه [ج] حرف [واو] نیست -

(باب المیم) [۲۸۶] (مأثر الامراء)

گردید صلح کل و وسعت مشرب را (رز بازار) دید - مزاج پادشاه^(۲)
وقت مصروف آنکه سلطنت ظلال ربوبیت اسم - فیض را
خاصه گروهی نباید داشت - بل خلأق مختلف المشارب
متلون الاحوال را آزان بهره مند باید ساخت - دگرگونگی
کیش خلل انداز آن نباشد - میر برهنمونوی شوق و فائده
تمنا به تقبیل پیشگاه خلافت مقصود یاب گشته بتجویز
منصب و جاگیر مطرح انظار عواطف سلطانی شد - در
دبستان موبدیی^(۳) آردده که میر در منزل دیبالپور بهلازمت
عرش آشیانی رسید - و علانیه از طرف محمود بها خوانی با
علما بحث کرده الزامها داد - چون با حکما در افتاد
پیش پا خورد - عاطفت عامه اکبری نظر عنایت از نیز
بر نگرفته متفق احوالش گردید - و آری منزل دیبالپور ظاهر
می شود که همان مقامات دیبالپور مالوه اسمت که در سال
پهست و دوم سنه (۹۸۴) نهصد و هشتاد و چهار هجری
بجهت مصالح ماکمی روزه چند آن سرزمین مخیم عساکر
پادشاهی بود *

هر چند در اکبرنامه تاریخ ملازمت میر بنظر مولف
این ادراک نرسیده اما تاریخ تفویض خدمات به میر مثبت
است - اما تداین بین دارن بدانچه سکندر بیگ منشی

(۲) نسخه [ج] زور بازار - (۳) نسخه [ب ج] موبدیی *

در عالم آرای عباسی نوشته است که چون در سنه (۱۰۰۲) هزار و دوم هجری سال هفتم جلوس شاه عباس ماضی ارباب تنجیم اتفاق کردند که آثار قران کواکب علوی و سفلی بر افغا و انعدام شخصی بلند مرتبه از سلاطین روزگار دلالت دارد - و آن بظن غالب محتمل ایوان زمین است - زایچه طالع شاهي (که استخراج نمودند) تریع نخستین در خانه طالع واقع شده - لهذا مولانا جلال الدین محمد منجم تبریزی (که دران فن سرآمد و قمت بود) در دفع آن تدبیرے برانگیخت که در دو سه روز (که معظم تاثیر قران است) شاه خود را از فرمانروایی خلع نموده واجب القتله را بسطظمت بر دارد - و دران مدت جمیع شریف و وضع مطیع حکم او باشند که تا صدق امر پادشاهی ازو بفعل آید - و بعد از سه روز او را رهگرای فدا سازند - همگنان این رای را صائب شمرده قرءه اختیار بنام یوسف ترکش دوز افتاد (که از زمره ملاحظه و اتباع درویش خسرو قزوینی بود - و در شیوه الحاد از رفاقا با بیشترک می نهاد -) شاه خود را از فرمان ردائی خلع نموده تاج شاهي بر سرش نهاد - و در رکوب و نزل امرا و مقربان بآئین مقرر در ملازمتش کمروخدمت بسته مراسم اطاعت بجا می آوردند - آن ملحد

* سلطنت گر همه یکروزه بود مغتلم است *

سه روز را بفراغت گذرانیده از لباس مستعار حیات عریان گردید - و پس ازین درین سال بر هرکه مظنه الحاد بود بقتل رسید - درویش خسرو (که نیاگانش بکسب چاه کنی اشتغال داشتند و او بکسوت قلندری در آمده با جماعت نقطویان آمیزش کرده سرغنه آنها گشت) با آن (که از نهایت احتیاط حرف بیجا که از نشنیده بود) بمحض اشتها نقطویت بحاق آویختند - و میر سید احمد کاشی را (که بسیار ازین ضلالت پژوهان بدو گرویده بودند) شاه خود بشمشیر در پارگ عدل نمود - از کتب او رساله ها در علم نقطه برآمد - و منشورے (که شیخ ابوالفضل از جانب عرش آشیانی بظام او انشا نموده بود) دران رسائل ظاهر شد - و میر شریف آملی (که شاعر تازه گوی شیروین کلام است و از اکابر این طائفه بود) از مشاهده این واقعه از استرآباد فرار نموده روانه هند گردید - انتہی *

بو متفحصان کلام ظاهر است که این اختلاف تاریخ (که در صدر گذشت) صورت تطابق بهیچ وجه ندارد - مگر روایت عالم آرا محمول بر مسامحه داشته شود - آمدن میر بهند پیش از ماحد کشی ایران باشد و انتساب شاعری بدو در نسخه

ديگر دیده نشد و شعرے از روی بگوش نغزوده - بالجمله نقش خدمت مير در درگاه اکبري درست نشسته هر روز بقرب و اعتبار اختصاص مي يافت - چون در سال سي ام سنه (۹۹۳) نهمصد و نود و سه ميرزا محمد حکيم برادر علائقي عرش آشياني (که بهر زبانى کابل سر خود سري مي افراشت) بلجل طبيعي در گذشت و آن ولايت ضميمه ممالک محروسه گشت مير بمنصب اميني و صدارت آن صوبه سر بلندي يافت - و در سال سي و ششم دستوري بنگ و بهار شد و بچهار خدمت آنجا بلند پايگي گرفت - خيلفگي و اميني و صدارت و قضا - و در سال چهل و سيوم اجمير باقطاع مير قرار گرفت - و موهان (که پرگنه ايسنت متصل لهنؤ) تيول مقرري او بود - در محاصره اسر خانديس از (۲) محال جاگير برکاب پادشاهي شتافته مورد تحسين شد - گويند آخرها پديده سه هزاري برآمده بود که کارکنان قضا طومار بملش بدست اجل سپردند - و در قصبه موهان مدفون (۳) گشت - گويند دفتر و سر رشته کاغذ در سرکارش نبود - نام حوار و پياده ملازم خود را عهرس کرده نگاه ميداشت - و ششماهه علوفه هر کس در خريطه نموده بخانه او مي فرستاد *

سخفي نمائد که نقطويه (که امخا و محمديه نيز نامند)

(۲) نسخه [ج] در محاصره اسير از محال - (۳) نسخه [ج] گشته •

تابع و پیرو محمود نامی بساخوانی ازد - و بساخوان
 دیزه سمت از گیلان - از در سنه (۸۰۰) هشتصد هجری
 ظهور نموده - عالم و متوزع بود - از را رسائل و نسخ اسمت -
 گویند چون جهد کاملتر شد ازان محمود سر برزد - یبعثک
 مَقَامًا مَّحْمُودًا ازان آگهی دهد - و از نقطه خاک مران
 دارد و مبدأ اول داند - و ایجاد دیگر عناصر از بر شمارد -
 و افلاک را بیرون از عناصر نپندارد - و بتجرد نفس ناطقه
 نگراید - و برجعت و تداخخ قائل باشد - و این طائفه مجرد
 را واحد و متاهل را امین خوانند - و سلام ایشان **اللَّهُ اللَّهُ**
 بود - و محمود خود را شخص واحد نامد و مهدی موعود
 داند - و گوید دین محمد منسوخ شد - دین محمود است
 در ممالک ایران این قوم بسیار بهم رسیده بودند - چون
 شاه عباس ماضی صفوی اکثری ازین شردمه ضاله را بقتل
 آوردن و در هر شهر بهر که گمان این اعتقاد بود بخاک
 هلاک افکند بیشتره جلای وطن گزیده باطراف و جوانب
 منتشر شدند - و کمتره (که دل نهان توطن بودند) در
 اخفا و استتار کوشیدند *

* میر مرتضی سجزواری *

از سادات آن دیار و از امرای دکن است - ابتدا ملازم

عادل شاه مرزبان بيجاپور بود - حسب الطلب مرتضى نظام شاه باحمدنگر آمده سر لشکر برار گردید - و چون وکالت نظام شاه بشاه قلی صلابت خان چرخس باز گردید سید مرتضى امير الامرا گشته بتخریب ملک عادل شاهيه مامور شد - و دران تاخمت و باخمت نامه بشجاعت و مردانگي بر آرد - و پس ازان (که نظام شاه بهودا مزاجي گوشه نشين گشت و آميزش بنامه نوبسي قرار يافت) صلابت خان در امور سلطنت استيلاي تمام گرفت - میان ار و مير غدار خصومت برخاست - صلابت خان در برانداختن قیولداران برار شد - مير باتفاق خداوند خان حبشي و جمشید خان شیرازي و دیگر جاگیرداران برار در سنه (۹۹۲) نهصد و نود و در بتوزک تمام بنواح احمدنگر شتافته معسکر ساخت - صلابت خان بمرتضى نظام شاه قسم دیگر رانموده در رکاب شاهزاده میران حسین بکارزار پرداخت - ناگاه هزیمت بر لشکر برار افتاد - مير فرازان مال و اسباب از دست داده یارای بودن آن دیار هم نماند - با همراهیان رجوع بعرش آشمیانی آردن - و پس از ملازمت بمنصب هزاري و جاگیر آباد سرافرازي یافت - و در یورش دکن بهمراهی شاهزاده سلطان مراد مصدر ترددات گشت - و چون از احمدنگر بمصالحه و آشتي مراجعت شد شاهزاده مجلس کنکاش منعقد ساخت -

بسیارے از امرای عظیم الشان از نگاهداری ولایت مفتوحه سر باز زدند - محمد صادق پاسبانی مرشد بر ذمه خود گرفته در مہر اقامت گزید - و میر مرتضی ضامن آبادی ملک گشته در ایلمچپور استقرار گرفت - و بظاہر قرب بنگاہ قلعه کاریل [کہ ازان گزین تر دژے در برابر نباشد و همواره نشیمن گاہ مرزبانان این ولایت بوده و در کورھی ایلمچپور است و ازان باز (کہ این دیار بر قلمرو پادشاهی افزود) سران سپاہ دست چیرگی بران نیافتند] بافسونسرائی خون برگرفت - و بحسن تدبیر لختی داستان بیم و امید برخواند - و جیب الدین و بسواس رای خراسان از کم آذوقی پذیرفته در سال چہل و سیوم سنہ (۱۰۰۷) ہزار و ہفت کلید قلعه سپردند - و منصب و اقطاع یافته بہ پرستاری در آمدند - پس ازان میر در فتح قلعه احمد نگر در رقبہ شہزادہ سلطان دانیال خدمات شایسته بتقدیم رسانید - و بعد از کشایش آن حصار در برہانپور بہ ملازمت عرش آشیانی سعادت اندوخت - و در پاداش نیکو پرستاری باضافہ منصب و مرحمت علم و نقارہ و تنخواہ آباد جاگیر کام دل برگرفت *

* معصوم خان کابلی *

از سادات تربت خراسان است - عہش میرزا عزیز در عہد جنم آشیانی بہ رقبہ وزارت رسیدہ - و مشار ایبہ با

میرزا محمد حکیم نسبت کوکلتاشی داشت - بشجاعت و کارکردگی نام برآورد . چون ^۱خواجه حسن نقشبندی (که راتق و فاتق مهمات میرزا بود) از غبارخاطری (که دنیا پرستان را باندک ^(۲)توهمه میبرد) در استیصال وی شد از عاقبت بینی در سال بیستم بدرگاه عرش آشیانی پناه آورد - و بمنصب پانصدی اختصاص گرفته باقطاع صوبه بهار دستوری یافت - دران دیار با کالپهار (که از امرای کبار افغانه بود - و بجلادت و مردانگی اشتهار داشت) کارزار نموده غالب آمد و زخمه چند برداشت - در جلدوی آن بمنصب هزاری لوای کامیابی افرخت - و در سال بیست و چهارم اردیسه در ^(۳)تیولش مقرر شد - اما (چون امرای آن نواح از سخت گیریهای متصدیان پادشاهی در اجرای آئین داغ نابین آشوب عصیان برانگیختند) معصوم خان از ناسپاسی و تپاه سری پیش آهنگ آنها گردیده عام شورش برافراشت - و کار بجائے رسانید (که بمعصوم عامی ملقب گشت - و چون آمد آمد فوج حضور شکیب ربا شد بنگاه ریه شتافته با قافشالان و باغیان آن دیار پیوست و بهیمنت مجموعی مظفر خان حاکم آن ولایت را در گانده محاصره نمود - او با وصف نیروی مبارزت دل بای داده از

(۲) نسخه [ب] باندک قره هم بهم می رسد - (۳) نسخه [ب] از ه

زر دوستی و جان پرستی به معصوم خان بیست هزار اشرفی فرستاده پداسبانی عز و ناموس خود پیمان گرفت - ازین سواسیمگی قاتشالان و دیگر فتنه گرایان از هر جانب بفراز قلعه برآمدند - معصوم خان بقرار دان آن (که بیشتر اموال در دست او باشد) حوالی بنگاه مظفر خان آرامش گزیده تنها نژد او [که باچندک از غلامان خود سلاح پوشیده (نه پای دیگر نه زنی گریز) استاده بود] رسیده گرم جوشی پیش گرفت - چون حواس آن برگشته روزگار رفته بود چنین قابو را از دست داده نکرد که آن عاصی تپاه اندیش را به نیستی سرا فرستد - بغوغای ناگهانی محل بدن طرف رد آردن - معصوم خان ازین جرأت خود متذبه گشته بیرون برآمد - و همیشه ازین حرکت خود را ملامت میکرد - و پس از اتمام کار مظفر خان خطابهایی عمده و جاگیر تقسیم نموده سکه و خطبه بنام میرزا محمد حکیم کردند - و این بیت تنواری مشهدی را [که شاید در ایام وفات خان زمان شیبانی (که از هم خطبه بنام میرزا کرده بود) گفته باشد] شهرت دادند *

* بیت *

* بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ *

* رازش مایک است محمد حکیم *

چون خان اعظم میرزا کوکه بمالش آنها تعیین شد
 معصوم خان با قتلوی لوهانی (که درین فرصت بر ولایت
 اردبیشه چیره دستی یافته برخه از بنگاله نیز در تصرف
 آورده بود) عهد یکجہتی بسته مقابل فوج پادشاهی معسکو
 آراسک - پس ازان (کہ قاقشالان بار مالخالفک کرده بمیرزا
 کوکه پیغام موافقت برگزاردند) آداره هزینهت گشت - و در
 سال بیست و هشتم بتازگی شورش افزا شد - چون شہباز خان
 بفوج بنگاله پیوست هنگامہ نبرد با ار گرم ساخت - تا آنکہ
 شکست فاحش خورده جباری و دیگر بد نهادان ازو جدا
 گشته معصوم خان پناه بولایت بهائی برد - و بحمایمت
 عیسی زمیندار آن دیار بر ملک پادشاهی دست تالان
 بر میگشاد - و ہر بار از عساکر فیروزی مالشے یافته بناکامی
 برمی گشت - تا آنکہ در سال چہل و چہارم سنہ (۱۰۰۷)
 ہزار و ہفت ہجری در همان مملکت بہ نیستی سرا
 شتافت - پس از فوت ار شجاع پسرش باتفاق قلمبق زر خرید
 مظفر خان (کہ بشمشیرزی نامہ بر آورده باز بہادر خود را
 نامیدہ بود) تورانے سیاه را با خود متفق ساختہ دران حدود
 چندے هنگامہ پردازی داشت - سال چہل و ششم بزینہار
 در آمدہ راجہ مان سنگھ کچھواہہ حاکم آن دیار را دید

(۲) نسخہ [ج] گشند - (۳) نسخہ [ب] زر خریدہ •

(باب المیم) [۲۹۶] (مآثر الامرا)

و تعهد نکوئی یافت - و در عهد جنت مکانی بتهاله داری
غزنین سو عزت برافراخته در در فردرس آشیانی بمنصب
هزار و پانصدی هزار سوار و خطاب اسد خان کامیاب شد -
سال دوازدهم رخم از سه پنجهی سوا بر بست - پسرش
قبان بمنصب پانصدی سیصد سوار سیده *

* میرزا مظفر حسین صفوی *

پسر سلطان حسین ولد بهرام میرزا بن شاه اسمعیل
صفویست - چون در (۹۶۵) نهند و شصت و پنج قلعه
قندهار بتصرف شاه طهماسب صفوی در آمد آن الکه را با
زمین دادر و گرم سیر تا آب ^(۲) هیرند ببرادر زاده خود سلطان
حسین میرزا سپرد - او قریب بیست سال بیدن تربیت
عم بزرگوار گذرانیده در (۹۸۴) نهند و هفتاد و چهار زمان
فرمانروائی شاه اسمعیل ثانی در گذشت - شاه (که از
جانب او متوهم و وسوسه ناک بود) قتل بنی امام (که
مرکوز خاطر داشت) از قوه بفعل نمی آردن - پس از
قوتش همک بجانستانی خویشان گماشت - از پنج پسر
سلطان حسین مرحوم محمد حسین میرزا (که بایران رفته بود)
دران واقعه مقتول گشت - و بجان گزائی چهار برادر دیگر
شاه تلی سلطان را (که هاکم قندهار کرده بود) ^(۳) مامور

(۲) نسخه [ج] هیرمند - (۳) نسخه [ب] نامزد *

(مآثر الامراء) (۲۹۷) (باب الميم)

ساخت - و او پيش از خود بداغ بيگ را بگسيختن تار و بود
هستی این بيگناهان فرستاد - او خواست باامدادان از هم گذراند
که ناگاه آرازة فرو شدن شاه آنها را رهائي بخشيد *

چون نوبت دارائي ايران بمسلطان محمد خدا بده رسيد
او قندهار را بمظفر حسين ميرزا برادر بزرگتر داد - و زمين
دار را تا کنار هيرومند برستم ميرزا تفويض نمود - و دو
برادر ديگر ابو سعيد ميرزا و سنجر ميرزا را نيز با او همراه
ساخت - و حمزه بيگ ذوالقدر مشهور به کور حمزه را (که
وکیل سلطان حسين ميرزا بود) لله ميرزا يان نمود - حمزه
بيگ آنچنان استيلا گرفت که جز نامه از حکومت بميرزا يان
نماند - مظفر حسين ميرزا تنگ آمده قصد حمزه بيگ
نمود - او باين معني مستشعر گرديده بزمين دار شتافت - و
ستم ميرزا را همراه گرفته بجنگ برگشت - چون اکثر سپاه
با او يکثائي داشتند شکست بر ميرزا افتاده در قندهار
محصور شد - جمع از اقصا اريماقات قزلباش درمیان آمده
باهم صلح دادند - و باز بعد از سه سال ميرزا در پي
جان شکر حمزه بيگ شد - او پنهاني رستم ميرزا را بقندهار
طلبیده ميرزا را بجانب قاعه ثلاث (که درميانه هزارجات
است) فرستاد - و محمد بيگ را (که داماد او و ريش سفيد

(۲) در نسخه [ج] لفظ [باز] نيست .

(باب الميم) [۲۹۸] (مآثر الامراء)

بیات بود) با پانصد کس^(۲) پپاسبانی تعیین کرد - میرزا با وی
در ساخته بعد چندے عازم سیستان شد - ملک محمود
حاکم آنجا (که پدرزن میرزا می شد) بعد نزاع و جداله
(که فیما بین او و میرزا واقع گشت) میانجی شده بمحزوه
بیگ آشتی داده بر مسند قندهار متمکن گردانید - درین مرتبه
باعانت محمد بیگ (که او را امیدوار و کالت ساخته بود)
حمزه بیگ را از هم گذرانید - ازین جهت رستم میزا بر سر
قندهار لشکر کشید - اما بنابر کومک ملک محمود سیستانی^(۳)
کارے نکرده بزمین دارر برگشت - چون مظفر حسین میرزا
مثلون مزاج بود از محمد بیگ هم ملول خاطر شده بسیهستان
شتافت - و با ملک محمود در آریخته شکست خورد - ملک
مذکور آدمیت بکار برده میرزا را بخانه آورد - تا آنکه
محمد بیگ عذر خواهی نموده بقندهار طلبید - میرزا انتهاز
فرصت جهته محمد بیگ را از میان برداشته مستقل گشت -
اما امرای اوزبکیه خراسان خصوص دین محمد سلطان و باقی
سلطان خواهرزاده عبد الله خان والی توران (که بتمسخیر
خراسان مامور بودند) مکرر افواج بحدود قندهار فوسنده با
میرزا آویزشها (ر داد - اگرچه جنود اوزبک منہزم گشت
لیکن از نهب و غارت آن قوم هیچگاه امنه نبود - و چون

اکثر اعيان و عمدۀ قزلباش در معارک اوزبکيه کشته شدند و از شاه ايران هرگز کومکي و اعانتۀ متصور نبود که يکدفعه شهرت آمد آمد فوج هندوستان سراسيميگي آردن - و رفتن رستم ميرزا بهبند و تقويض صوبۀ ملتان بار بهراس ديگر افکنده بيم افزود - فناکزيير ميرزا را داعيۀ هند تصميم يافت - هرچند عبد الله خان استمالت نامۀ بقلم آردن که عداوت ايراني و توراني (سه) سمت قديم - الحال از جانب ما ايمن بوده زنهار ولايت موردثي را بدست چغتآ ندهند - ميرزا محمول بر خدع داشت - (۲) درين وقت قرا بيگ کورجائي (که نوکر قديم سلطان حسين ميرزا بود - و از نزد مظفر حسين گريخته بهبند آمده در سرکار عرش آشياني منصب فراش بيگي يافته) متعهد آردن ميرزا شده بقندهار شتافت - و در پرده دولتخواهي در آمده چندان وسوسه کرد که ميرزا والده و پور بزرگ خود بهرام ميرزا را به پوزش گوي فرستاده استدعاي طلب نمود - پادشاه بيشاه بيگ خان ارغون حاکم بنگش فوشت که بايلغار شتافته قلعه را متصرف شود - و ميرزا را راهي سازد - چون شاه بيگ خان داخل قندهار گشت ميرزا با اتباع و اشباع بيرون آمد و با آن (که سران و معتبران قزلباش نمانده بودند)

(۲) نسخۀ [ب] خدعه - (۳) نسخۀ [ب - ج] ميرزا مظفر حسين - (۴)

نسخۀ [ب] در پرده دولتخواهي چندان الخ - (۵) نسخۀ [ا] و چون •

(مآثر الامرا)

از هم لشکر آراسته بنظر در آمد - میرزا ازین حرکت بشیمان گشته بشاه بیگ خان گفته فرستاد که بیرون برآمده یک روز مهمان ما باشید - که برخی حرفهای ضروری بمواجهه گفته شود - غرض آنکه بهر نوع خود را در تلعه خوانده با ادعز خواهی نماید - شاه بیگ خان (که مرد کهنه سپاهی کاردان بود) مهمی را (که باسانی ساخته) در عقده دشواری فینداخت - عذر خواست که چون بساعت نیک داخل شده ام بیرون آمدن مناصب نیست - هر چه ضروری باشد بمراسلات حواله نمایند - ناچار میرزا کوچ کرده در سال چهارم آخر سنه (۱۰۰۳) هزار و سه هجری با چهار پسر بهرام میرزا و حیدر میرزا و القاس میرزا و طهماس میرزا و با هزار (۲) قزلباش (چون سه منزل رسید) میرزا جانی بیگ و شیخ فرید بخشی باستقبال تعیین شده و از سه گروهی میرزا عزیز کوکه و زین خان کوکلتاش پذیره گشته بملازمت آوردند - عمرش آشیانی میرزا را بخطاب فرزندی اعتبار افزود - و بمنصب پنجهازاری و اقطاع سنبل (که افزون از قندهار است) (۵) سرفراز ساخت - لیکن میرزا (که بمزاج زمانه کم آشنا و معامله نافهم بود) از تن آسانی و بی پروائی کارها به

(۲) در نسخه [ب] لفظ [با] نیست - (۳) نسخه [ج] هزار سوار

قزلباش - (۴) نسخه [پ] گشته - (۵) نسخه [ج] سلجوق

آزمندان ستمگر را گذاشت - مکرر رعایای اقطاع او و برخی
بازرگان داد خواه آمدند - پند گزاری سردمذ نیامد - آخر کار
از داد دهی^(۲) دل تنگ گشته رخصت حجاز خواست - پذیرش
یافت - پس از چندے پشیمان شده بآسیمه سری بر نشست -
عرش آشیانی از حجاب برآرده به بحالی منصب و اقطاع
بر نواختند - و در سال چهل و دوم باز مردم میرزا دست
ستمگري برگشاندند - جاگیر موقوف شده نقدي قرار یافت -
میرزا رانگ حجاز گشته از نخستین منزل باز گردیده ملازمت
نمود - اما (چون نقش او بد نشست) چیزها ازو به پادشاه
رسانیدند - از پایه اعتبار افتاد - هر روز خفیف تر می گشت -
گویند میرزا از ناسازی روزگار بهیچ چیز هندوستان خورسند
نبود - از ساده لوحی گاهه اراده ایران میکرد و گاهه عزیمت
حجاز - از غم و غصه بامراض جسمانی گرفتار شده در سنه
(۱۰۰۸) هزار و هشت هجری ودیعت حیات سپرد - و در
سال چهارم جهانگیری صبیغه میرزا جهت شاهزاده سلطان
خرم مخاطب به شاه جهان خواستگاری کردند - از بطن آن
عفت سرشت (که مشهور به قندهاری محل بود) در سنه
(۱۰۲۰) یک هزار و بیست هجری نواب پرهیز بانو بیگم بوجود
آمد - از پسران میرزای مغفور بهرام میرزا و حیدر میرزا و

(۲) اسمعیل میرزا در هند ماندند - از آنجمله احوال میرزا حیدر در ترجمه پسرش میرزا نودر ترقیم یافته *

* میرزا جانی بیگ ارغون حاکم قهته *

(۳) از نژاد سنکل بیگ ترخان است - چون پدر او انکوتمر (۴)
در آویزه تقتمش خان مردانه جان بر افشاند صاحبقرانی در
خرد سالی او را بر فواخته پدایه ترخانی بر آورد - بچهار
پشت به ارغون خان بن اباغ خان بن هلاکو خان می رسد -
سلطین دادگر از چنده ملازمان سعادت سرشمت را برخه
کن مکن برگرفته بدان نام روشناس گردانند - ترخان صاحبقرانی
را از هیچ جا چارشان باز نداشتند - و تا نه گناه از او و
فرزندان او نپرسیدند - چنگیز خان قشلیق و باتا را (۶)
پیداش آن (که از غنیم آگهی داده بودند) بدان پایه
فوازش فرمود - و از بار فرمایش سبک دوش گردانید - از
یغمای او شاهنشاهی بخش بدو باز گذاشتند - و برخه ترخان
را بهفت چیز سربلند گردانند (۷) طبل^۱ و تومن توغ^۲ و نقاره^۳
و در کس^۴ از گزیدگان خود را قشون توغ دهد یعنی چتر توغ

(۲) نسخه [ج] جدا ترقیم یافته - (۳) در [بعضی نسخه] شکل - و در [دیگری] سنکل بیگ - (۴) در [بعضی نسخه] ایکوتمر - و در [دیگری] ایکوتیهور - (۵) نسخه [ج] تقتمش و در [بعضی نسخه] تقمش - (۶) در [بعضی نسخه] قشلق و بانا - (۷) نسخه [ب] گردانید *

(مآثر الامرا) [۳۰۳] (باب الميم)

قور^۵ او نیز بردارند - (آئین مغل آنهست که جز فرمانروا ترکش
هیچکس بر روی دست نگیرد) - شکارگاه^۶ نیز قرق باشد - و
هرکه بدان جا در شود تن در نوکری دهد - بزرگ^۷ الوس
خود باشد - در سر دیوان امرا از هر دو سو کمان دارست
دورتر نشینند *

چون توغلق^(۲) تمور امیر لولاجی^(۳) را بدین نوازش بر نواخت
داد و ستد تا هزاری نیز برای او بازگردانید - و از فرزندان او
تا نه شکم بازخواست نباشد - و چون گناه از نه برگذرد
به باز پرس در آید - و در پاداش خون بر اسب نقره دو ساله
بر نشانند - ته پای اسب سفید نمذ اندازند - گذارش او را یکی
از بزرگان برلاس عرضه دارد - و پاسخ را یکی از سران ارکیوت بدو
بازرساند - سپس شهرگ او را بگشانید - و آن دو بزرگ از دو
سو نگاه دارند تا کار او بانجام رسد - آنگاه از پیشگاه حضور
بر آردند بسوگواری^(۴) بر نشینند - خضر^(۵) خواجه میر خدا داد را
بدین پایه بر آردن - و سه دیگر بر افزودن - روز^۱ تویی (که همگی
بزرگان پیاده باشند و یک یسار فرمانروا سواره مردم را
بغی^۲ یردازند) همچنان از نیز سواری هنگامه بیاراید - و

(۲) در [بعضی نسخه] تغلق نیمور - (۳) نسخه [ب - ج] بولاجی و در
[بعضی نسخه] دولاجی [بغیر نقطه حرف اول و خامس] - (۴) نسخه
[ج] بر نشینند *

چنانچه دران بزم شادکامی^(۲) به راستی کارگیا یکی پیداله^(۳) قمض داشته از دست چپ آن نیز ساغرے بدین سان دارند - مهر^۳ او نیز بر روی مناشیر باشد - لیکن سکه فرمانروا بر سر آخرین سطر بود - و از در پایان آن - شیخ ابوالفضل گوید این همه نوازش اگر از روی فهمیدگی بود رضامندی جهان آفرین را همدوش - آنکه تا نه گناه هرگونه که باشد نپرسند همانا بشایستگی پیونده ندارد - و اگر بزرگان در بین به آزمون فرا گرفته باشند^(۴) که از نکوهیده کارے سر بر نزنند و برای سرافرازی چنین حکم رفته باشد (لخته گنجائی دارد لیکن آنکه از نه شکم باز پرس نرود همانا ایزد توانا او را آئیذده دانی کرامت فرموده باشد *)

بالجمله میرزا عبد العلی بن عبد الخالق جد چهارم میرزا نزد سلطان محمود بن میرزا ابوسعید به الایلیگی برآمده حکومت بخارا یافت - شیبانی خان اوزبک پیش او می بود -^(۵) چون بهسلطنت رسید از تبه رائی خداوند را با پنج پسر از هم گذرانید - ششمین میرزا عیسی ششماهه بود - الوس ارغون از بی سوری ما دراء الذهر گذاشته بخراسان بمیر ذوالنون

(۲) نسخه [ب] شادی - (۳) در [بعضی نسخه] خمر و در [دیگرے] قمر

(۴) نسخه [ج] از نکوهیده کاری سرزند - (۵) در [بعضی نسخه]

بيگ ارغون (که امير الامرا و سپه سالار سلطان حسين ميرزا و اتاليق پسرش بديع الزمان ميرزا بود و قندهار باقطاع داشت) پيوستند - چون بديع الزمان ميرزا به بدگوهري از سلطان حسين ميرزا رو بر تافت مير ذوالنون بار همراه شده دخت خود بار داد - پس ازان (که روزگار ميرزا سپري شد) هر دو پور از بديع الزمان و مظفر ميرزا سربر آراستند - پراگندگي بخراسان راه يافت - شيبک خان^(۲) بآريزه آمد - امير ذوالنون در پيگار او فرور شد - شجاع بيگ مشهور بشاه بيگ پور از قندهار را نگاهداشت - و در سنه ۸۹۰ هجرت صد و نون قلعه سيوي از تصرف حاکم سنده جام نظام الدين مشهور به جام نندا بر آرد - در سوالف ايام حکومت سنده بطايفه سومره تعلق داشت - بعد از انقضای پانصد سال (که سي و شش تن فرمانروائي کردند) در آخر عهد سلطان محمد تغلق بفرقه همه از الوس جادون منتقل شد - خون را جمشيدني نژاد شمزند - و هر يک خود را جام نامد - بملاطين دهلي باج گذارده - گاهه تمرن مي ورزیدند - چنانچه سلطان فيروز شاه در زمان^(۳) يان بهته سه بار لشکر بسنده کشيده او را بدھلي آرد - و^(۴)

(۲) نسخه [۱] شيک خان - (۳) نسخه [ب] مي ورزيد - (۴) نسخه

[ج] سه بار لشکر کشيده *

آن دیار بملازمان سپرد - و پس ازان آثار نیک ذاتی از پیشانی او برخورداره بیالت آن دیار فرستاد *

چون سلطنت دهایی ضعیف شد بحکام گجرات توسل

جسته پیوند خویشی کردند - اما چون ناخن شاه بیگ دران

دیار بند شده بود باسانی دسته دراز ساخته بهکر و سیوستان

برگرفت - و چون جام نندا در گذشت میان جام فیروز

پسرش و جام صلاح الدین (که از خویشان او بود) بدعوئی

ماک کرد درائی برخاست - درهین باعانت سلطان محمود

گجراتی غالب آمد - ناچار جام فیروز بشاه بیگ ملتجی

گشت - او فوج همراه کرد - از قضا جام صلاح الدین

کشته شد - جام فیروز بتازگی چیرگی یافت - چون بابر

پادشاه از کابل آمده قندهار را گرد گرفت شاه بیگ

مراذب سعی بقدر میسر بجای آورد - سودمند ندید - ناگزیر دل

از قندهار برداشته تهته را مع مضافات بدست آورد -

خرابی سنده تاریخ (۲) است - جام فیروز طاقت مقاومت

نداشت - بگجرات شتافته درساک امرای سلطان بهادر انتظام

یافت - شاه بیگ دران دیار سکه و خطبه بدام خود کرد - مرد

شجاع و صاحب فضل و کمال بود - شرح عقائد نسفی و شرح

کافی و شرح مطالع از دست - و ملتان را از انگاهان بدست آورد *

(مآثر الامرا) [۳۰۷] (باب الميم)

(۲)

و چون در (۹۳۰) نهصد و سي رخت هستي بر بصت
پور از ميرزا شاه حسين جا نشين شد - قلعه بهکر را (که
بر پشتۀ ميان دريای پنجاب واقع شده) از سر نو
درست کرده عمارات عالي ساخت - و عزيمت ملتان نمود -
سلطان محمود نگاه حاکم آنجا دران هنگام بموت فجأة
در گذشت - پور او سلطان حسين جا نشين گشت - ميرزا

شاه حسين محاصره کرده در سنه (۹۳۲) نهصد و سي و در
بدست آورده حاکم از طرف خود تعيين نمود - جنم آشياني
در زمان ناکامي بسر وقت او رسيدند - چندی بلطائف الحيل
در بهکر نگاه داشت - پس ازان [که ناصر ميرزا را (که
عم پادشاه مي شد) بوعده دامادي از خود ساخت]
بهستيزه در آمد - ناچار جنم آشياني روانۀ عراق شد - با
ناصر ميرزا هم ايضا نمود - گویند حرارتۀ باد عارض شده بود
که بدون نسيمکي (که ميان دريا مي باشد) آرام نداشت -
ازين جهت کشتي سواره پيوسته شش ماه پايان آب
شد و شش ماه بالا رويه شتافت - دران هنگام (که بهکر رويه
رفته بود) برخي ناموران ارغون ازو برگشته ميرزا عيسى
بن عبدالعلي را (که جد سيوم ميرزا ست - و پيشين
زمان بزرگي الوس در نياگان او بود) بهري برداشتند -

(۲) نسخه [ج] در سنه نهصد و سي رخت هستي بر هست •

(باب النمیم) [۳۰۸] (مآثر الامراء)

میرزا شاه حسین بیارمی سلطان محمود کولکلتاش خود (که ایالت بهکر داشت) بآریزش آمد - آشتی گونه (و داد - سه حصه بمیرزا عیسی و دو حصه باو قرار گرفت - چون در گذشت سال (۹۶۳) نهند و شصت و سه همگی آن ملک بمیرزا عیسی باز گردید - و در (۹۷۵) نهند و هفتاد و پنج پیمانۀ هستی میرزا پر شد - میان پسرانش محمد باقی و جان بابا نزاع پدید آمد - محمد باقی برادر کلان غالب آمده متصدی ایالت شد - و در سنه (۲) (۹۹۳) نهند و نود و سه از چیرگی سودائی بر مزاج قبضۀ شمشیر بدیوار بخت کرده نوک آن را بشکم خون خزانده فرو شد - آغونیه بر پسر او میرزا پاینده محمد (که گوشه دوست و دیوانه رش بود) نام سرب نهادند - و کار ملک بخلف او میرزا جانی بیگ گزاید *

هنگامه (که ولایت پنجاب چهارده سال اقامتگاه عرش آشیانی (۴) گشت) با قرب و جوار میرزا بملازمت نوسید - آخر سال سی و پنجم سنه (۹۹۹) نهند و نود و نه بخان خانان (که از لاهور بکشایش فندهار دستوری یافته بود) حکم شد که کسه را پیش میرزا فرستاده هوشیار سازد - و الا رقت

(۲) نسخه [ج] شده در نهند الخ - (۳) نسخه [ج] سودائی مزاج و نسخه [ب] سودا بر مزاج - (۴) نسخه [ا] قرب جواره

مرجعیت بمالش پردازد - خانخانان ملتان و بهکر در قبول داشت - راه نزدیک غزنین و بنگش گذاشته باندیشه سو براهی جاگیر راه دراز اختیار کرد - دران میان از بندگان خواسته فزونی تهیه باز نمودند - سپه سالار بتسخیر سنده اجازت گرفت - میرزا جانی بیگ با جمعیت فرادان صد و پنجاه کروه پیشتر بهسرحد سیوستان استقبال کرده جنگهای مردانه نمود - در محرم سنه (۱۰۰۰) هزار هجری بر میرزا شکست افتاد - فاچار باشتی گزاید - و در سال سی و هشتم سنه (۱۰۰۱) هزار و یکم هجری درفاقت خانخانان در لاهور ملازمت عرش آشیانی در یافت - و بمنصب سه هزار و تیولدار می موبه ملتان اختصاص گرفت - و سنده بنام شاهرخ میرزا مقرر شد - لیکن دران ایام خبر رسیده که الوس ارغونیه تا ده هزار مرد و زن بکشتی بالا رده می آیند - از مالک رفتگی کشتی بانان و خدمت گذاران باز مانده اند - خودها بدست و دندان می کشند - عرش آشیانی از فرط ترحم و مروت میرزا را بحکومت ملک سنده پرنواخته بندر لاهری در خالصه و سرکار سیوستان (که سابق پیشکش کرده بود) بمردم دیگر تنخواه شد - و در سال چهل و دوم بمنصب سه هزار و پانصدی امتیاز گرفت - میرزا بفراست و دانائی آراسته و درستی و راستی از گفتار و

کردار او نمایان و شناسائی و آهستگی از نشممت و برخاست
 او پیدا بود - از صغر سن شیفته باده شده - اما ناهنجار
 از سر بر نژده - و در کار کرد و گفت پاسبان خود
 بود - از می فرزنی رنجور شد - و رعشه به سرسام
 کشید - و در سنه (۱۰۰۸) هزار و هشت سال چهل و
پنجم در بوهانپور بعد فتح آسیر در گذشت - گویند روزی
 در مجلسی گفت که اگر چنین قلعه یعنی آسیر من میداشتم
 تا صد سال نمیدادم - معاندان پادشاه برسانیدند - غبار
 بر حاشیه خاطر پادشاهی نشسته بود که در همان ایام
 در گذشت - طبع موزون داشت - حلیمی تخلص می کرد -
 از دست * * قطعه *

* خوش آن رفته که عشق غمخوارم بود *

* آه شب و گریه سحر کارم بود *

* بد گردی چرخ بین که با من نگذاشت *

* کالای غم - که زیب بازارم بود *

ولایت سنده دراز از بهکر تا کچ و مکران در دست و

پنجاه و هفت کوه - پهنای از قصبه بدین تا بندر لاهری صد - دیگر

از قصبه چاندو (از توابع بهکر) تا بیکانیر شصت - شرقتی

گجرات شمال بهکر و سیوی جنوب شور دریا غربی کچ -

و مکران از اقلیم دوم طول صد و دو درجه و سی دقیقه

عرض بیست و چهار درجه و ده دقیقه - نخست برهمن آباد
 پای تخت بود - الحال تهته و دبیل آنرا گویند - بخوش
 آب و هوایی و کثرت میوه مزین دارد - حسن سبز رنگ
 بسیار - و عیش و نشاط بر مردم آنجا غالب - در هر خانه
 شراب و نغمه مهیا - پوشش نسا از پیر و جوان رنگین
 معصفر - اگرچه راج علم بیشتر و اهل فضل و کمال افزون
 اما فسق و فجور را نهایت نیست - در هر هفته وضیع و
 شریف بر مزار پیر پتیه میروند (که صاحب ولایت آن
 ولایت است) یک فرسخی شهر واقع شده - بر موضع
 بلند - او مرید و خلیفه شیخ بهاء الدین زکریا ست - نامش
 ابراهیم و لقب او شاه عالم - شمالی کوه چند شاخ شده - یکی
 تا قندهار کشیده و دیگری از دریای شور تا قصبه کوه مار (و
 این را رام کر نامند) بسوستان انجامد - و آنجا را کههی
 نامند - الوس بزرگ بلوچ آنجا ست - و ایشان را کلمانی^(۲)
 گویند - بیست هزار خانه دارد - ازینجا شتر گزیده برخیزد -
 و دیگر از سوستان تا سیوی ان را کهر نام بود - گزده
 قهرمردی را بنگاه سیصد سوار و هفت هزار پیاده - در^(۳) پایان
 این گروه دیگر از بلوچ اند (بظهری زبان زن (وزگار) هزار
 کس - گزین اسمپ ازینجا بر آید - دیگر کوه ست (که یک

سر او پیوسته بکنج دیگر بمردم کلمانی (آنرا کاره گویند - چهار
 هزار بلوچ را بنگاه - از حدود ملتان و اچیه تا تهته شمال دریه
 کوه‌های بلند خارا و اندران الوس بلوچ کردها گوره - در
 جانب جنوب از اچیه تا گجرات کوههای رنگ از احشام تهبی
 و جز آن گوناگون - و از بهکر تا نصرپور و امرکوٹ - مردم
 سون و چاریجه و دیگران را بنگاه - زمستانش محتاج پوستین
 نیست - تابستانش بجز سیوسن معتدل - گوناگون میوه - خاصه
 انبه که بس خوب باشد - در محرا خربزه خون در بهم
 رسد - و گل فرادان - شالی بسیار و گزین - کان نمک
 و آهن در جغرات گزیده شون - تا چهار ماه بپاید - قسم
 است از ماهی (که پلوه گویند) به نیکوئی و خوش مزگی
 کم همتا - این ولایت غله بخش است - سیوم حصه از
 کشاورز برگیرند - پنج سرکار پنججاه و سه پرگنه بدو گرایند -
 جمع شش کور و شصت لک و پنججاه و در هزار و ششصد
 و نود و سه دام - درین ایام تمام ولایت سنده بدست
 خدایار خان لقی است - از مدتی صوبه تهته با سرکار
 سیوسن و بهکر بطریق اجاره از سرکار پادشاهی گرفته بود -
 پس از آن (که مملکت آنطرف دریای سنده بشهنشاه زمان

(۲) نسخه [ج] پیوسته بکنج دیگر - مردم کلمانی آنرا الخ - (۳) نسخه

فادر شاه بر طبق عهد نامه متعلق گشت) حکومت آنجا از جانب شاهي هم بخان مزبور بحال ماند *

از شگرف سوانح این ملک حال جگر خوار است (که آنرا تانی گویند) - او آدمی است بنظر و اخسوس جگر (باید - برخه گویند گاه گاه او را حالتی رو دهد بر هر کس نظر اندازد بیدخود شود - در آن هنگام مانند انار دانه چیزی از آدمی برآید - لخته درون ساق پا نگاهدارد - و درین ایام جگر روده بیپوش باشد - و چون از چاره نا امید شوند آن چیز بر بالای آتش اندازد - طبق داره پهن شود - با هم پیدگان بخش کرده بخورد - و پیمانه زندگی آن بیدخود لبریز گردد - و هر کرا خواهد مانند خود سازد یاره ازین بخوردش دهد - و اخسوس بر آموزد - و چون گرفتار آید ساق پای او شکافته آن نار دانه آسا را بر آردند - و بخورد آفت رسیده دهند - بهی پذیرد - و بیشتر زنان باشند - اگر سنگها بسته بدریا اندازند فرو نشوند - و چون خواهند که ازین روش بر آزند هر در شقیقه و بندهای او داغ نهد و چشم بزمک انباشته در خانه بر زمین چهل روز معلق آویخته دارند و طعام بی نمک بخوردش دهند و برخه اخسوس بر خوانند - درین هنگام او را دهجیره نامند - اگر چه آن نیرو نماند لیکن شناسا می باشد و به دیده درمی از آن

جانگزا گرفتار آید - و بخواندن افسوس یا خوراندن چیزست
تندرستی بخشد *

* میرزا یوسف خان رضوی *

از سادات صحیح النسب مشهد مقدس است - در خدمت
عرش آشیانی شگرف ترقی و بزرگ اعتباری بهم رسانید -
و سال سی ام بمنصب دو هزار و پانصدی سرافراز گشت -
و چون شهباز خان از بهار به بنگاله شتافت میرزا از
اورده پداسبانی آن دیار نامزد گردید - در سال سی و
دوم سنه (۹۹۵) نهصد و نود و پنج چون قاسم خان
حاکم کشمیر از شورش و آشوب متوالیه آنجا بستوه در شده
استحقاق نوشت میرزا بمرزبان آن مملکت تعیین گشته بحسن
تدبیر دلهای مردم بدست آورد - و شمس چک را (که
دعوی ریاست آن دیار داشت) مستمال ساخته بحضور گسیل
کرد - و در سال سی و چهارم سنه (۹۹۷) نهصد و نود
و هفت عرش آشیانی بگلگشت کشمیر (که ^(۲) مثل آن سیرگاه
سیاحان ربع مسکون هیچ جا نشانی نداده اند) خرامش
نمودند - به ژرف نگاهان کاروان حکم شد که بمراج و کامراج
یعنی بالا و پائین رویه آب بهمت رفته ربع بگیرند - در آن
هرزبوم هر لخت زمینی را پته خوانند - و آن یک

(۲) نسخه [ج] که سیاحان ربع مسکون مثل آن سیرگاه *

(مآثر الامرا) [۳۱۵] (باب الميم)

بيگهه و يك بسوه است به الهي گز - کشميريان دو نيم پته
و كسره را يك بيگهه دانند - و بديوان از قرار سه توده
جنس بر گذارند - و بشماره آن هرديه را چند خروار شالي
اندازه گيرند - هر خروار سه من و هشت سیر اکبر شاهي
است - و چنده را بترک بر منجنند - و آن هشت سیر است -
در ربع از يك پته گندم و عدس دو ترک دست مزد
جهانباني باشد - اين وقت منشيان جزرس کار بند گشته تفارقهها
بر آردند - ليکن از ابوام زمينداران که راستي بر روي روز
نرفتند - و بزرگر بيشتتر سپاهي - و تماشا دوستي و بے پروائي
کشور خديو و هم نظر برين که جمع افزوني برهمزدگي کشاورز
آردن - خاصه در ملک نوگشوده - لهذا جمع از روي واقع
قرار نيافت - بر بيست لک خروار شالي دو لک افزوده
هر خروارے را بنرخ شانزده دام به ميرزا يوسف خان
تن نمودند *

و در سال سي و ششم كَيْفَ مَا اتَّفَقَ يَكِي از متصديان
ميرزا گريخته بحضور رسيد - و چنان برگزارد که خروار ده
پانزده افزودي دارن - و هريک بيست و هشت دام - چون
از ميرزا استفسار رفت اين جمع افزوني قبول نکرد - بنابرین
قاضي نور الله و قاضي علي به او رسي تعيين شدند - مردم
ميرزا از خيانت و روي تباہ سکالي پيش گرفتند - قاضي

نور الله برگشته بعرض رسانید - حسین بیگ شیخ عمری
را بیادری فرستادند - نخستین بعنوان دیوانی و دومی
بتحصیل داری خرج گوم کار گشتند - چندی از نوکوان میوزا
با یکدیگر همدستان شده باغوی برخی فتنه سرشتان آنجا
یادگار عم زاده میوزا را دستاویز آشوب گردانیدند - یک در
دفعه آویزش بمیان آمد - باشتی گوانید - اما از سهل انگاری
این هر دو عزیز در کمتر فرصت هنگام فتنه پزوهان ارج گرا
گشت - ناچار قاضی علی و حسین بیگ از شهر برآمده
راه هندوستان گرفتند - و چون مخالفان پیش ازان گریوه و
کتل سر راه مسدود ساخته بودند باندک زد و خورد قاضی
علی دستگیر شده بقتل رسید - و حسین بیگ بتنگ پانیم
جانے بدر بود - گویند (چون یادگار کل خیال سری بسو
آورد - و مهرکن را طلبید که نگین بغام او درست نماید)
وقت کندن فولاد ریزه برجسته بچشم وی در شد - و وقت
خواندن خطبه قب لرزه در گرفت - و چون مجلس ترتیب
داده بر تخت نشست فراش مروجه در دست ایستاده بود
فوراً این بیت برخواند *

* تکیه بر جای بزرگان فتوان زد بگزاف *

* مگر اسباب بزرگی همه آماده کنی *

یادگار را هیبت افزود - ازو پرسید چیزی خوانده - گفت
نه - پس این بیت از کجا یاد داری - گفت مرا معلوم
نیست - شکفتی تو آنکه هنوز بعرش آشیانی ازین شورش
آگهی نرسیده بود (چون سلاطین و ارباب دول ملهم اند) سال
سی و هفتم سنه (۱۰۰۰) هزار هجری بغتاً از لاهور آهنگ
کشمیر فرمودند - هرچند مردم از راه دشواری باز میداشتند
[و برخه بر آنکه پادشاه را (که از هر سو یک ساله راه
قلمرو باشد) کناره شدن و بدان کهسار در آمدن شایان
نیست] پادشاه در عین بارش جریده (اهی گشت - اتفاقاً
این همان روز است که یادگار کل در کشمیر بغی درزیده
است - و غریب تر آنکه پادشاه وقتی (که از دریای رادی
می گذشت) فرمود این شعر در باره کیست * بیت *
* کلاه خسروی و تاج شاهی *
* بهر کل کی رسد حاشا و کلا *

و چند منزله پی سپر یکران عزیزمت نگشته بود که فسان
کشمیر پیدائی گرفت - و نهفته دانعی دیهیم خدیو ظاهر
گردید - شیخ فرید بخش بیگی را با جمعی پیش روانه
ساخته خود هم تیزتر راندند - و میرزا یوسف خان حواله شیخ
ابوالفضل شد - اما (چون میرزا لشکری پسرش بر داعیه

آن باغي واقف گشته عیال و اطفال را باراده لاهور^(۲) بر آورده بود) - آن بد سگال هم زنداني شدن ميرزا شنوده زه و زادش زود گسيل کرد - و سبب حفظ آبروی ميرزا گردیده هائي يافت - و يادگار باستماع آوازه نهضت پادشاهي بسيارے را روانه گريوه ساخته در استوارى آن کوشش نمود - بهادران کغدآور بکمتر آوبزه مخالفان را برداشته بدان مملکت در آمدند - يادگار از سري نگر (که دار الملک کشمير است) بر آمده به هيرابور شدافت - چوقه از نوکران ميرزا (که در کمين بودند) نيم شيه (سيدن پادشاه را بلذد آوازه ساخته بر اردوي او فرو ريختند - و دست غارت برگشاندند - او سراسيمه از سرابرده بر آمده راه صحرا بگرفت - و جز يوسف پرستار ديگرے همراهي نگزيد - او را به آوردن اسب فرستان - مردم (که از نا پيدائش هيرت داشتند يوسف را در شکنجه کشيدند - آخر الامر برهنه منوى او گرفتار آمد - و دوش او را از باز سر سبک گردانيدند * قطعه *

* سر کشد با سرو در بستان کدو *

* يعنى اين سر بر کشيدن سري ست *

(۴) در [نسخه - ج] لفظ [را] نيست - (۳) نسخه [ج] جز يوسف

پرستارے ديگر *

* اسمان دانند که از سرو و کدو *

* خود کدامين سر سزای سروري ست *

گویند رزے (که بشورش اين فرودايه آگهي رسيد

چون مادرش نقره نام بيدکاري در لوليان همتا نداشت)

عرش آشياني اين بيت بر خواندند * * بيت *

* ولد الزناست حاسد منم آن که طالع من *

* ولد الزناکش آمد چو ستاره يماني *

و فرمودند که بخاطر ميرسد که فرو شدن اين نافرجام و

برآمدن سهيل نزديک بهم باشد - اختر شناسان بر گذاردند

از دو ماه تا سه ماه بسزا ميرسد - فرمودند که از چهل

روز کم و دو ماه زياده نمي کشد - چنانچه همگي پندجاه

و يک روز بود - و همان روز (که فرو شد) ستاره^(۲) يهاني

بر آمد - پادشاه چون بکشيمير در آمد ميرزا يوسف خان ولايت

را بجهه (که افزوده بودند) قبول نکرد - لهذا خالصه مقرر

کرده خواجه شمس الدين خافي را با سه هزار سوار^(۳)

بحکومت آن ديار نامزد ساختند - ليکن باز بالتماس

شاهزاده سلطان سليم مجدداً باقطاع ميرزا يوسف خان قرار

گرفت - و سال سي و نهم ميرزا بدارنگی توپ خانه سر

بر افراخت - و در همين سال سنه (۱۰۰۲) هزار و دو هجري

(۲) نسخه [ج] يمامي ستاره - (۳) در [بعضی نسخه] خواجه شمس الدين

خان خوافي *

از تغیر قلیچ خان بتیولدار (می جونپور دستوری یافت - و در سال چهل و یکم در صوبه گجرات جاگیر تن گشته کوهکمی دکن مقرر گردید - و چون صادق خان هروی در سال چهل و دوم فوت کرد میرزا باقالیچی شاهزاده سلطان مراد افتخار اندوخته به سرعت از محال جاگیر خویش به بالاپور برار شتافته بملازمت شاهزاده چهره مراد افروخت - و پس از فوت سلطان بهمراهی علامی شیخ ابوالفضل در بمب و گشاد دکن خدمات شایسته بتقدیم رسانید - و در محاصره و گشایش احمدنگر در رکاب شاهزاده سلطان دانیال زیاده بر دیگران تلاش و تردد بکار برد - و چون همواره دل افسردگی از دکن گزرش می نمود در آغاز سال چهل و ششم حسب الطلب در برهانپور بملازمت عرش آشیانی استسعا یافت - و چون باز گشت روایات پادشاهی باگروه واقع شد شاهزاده دانیال با امرای عظیم الشان از نویدا مرخص شد - میرزا نیز بهمراهی دستوری یافت - و در همین سال (که سنه ۱۰۱۰) هزار و ده هجری بود) شاهزاده میرزا را با اتفاق میرزا رستم صفوی بکومک شیخ ابوالفضل و خانخانان به بالاگهات تعیین کرد - میرزا در جهادی الاخر^(۲) در جالاپور بدر دنیل فوت نمود - نعلش او را به مشهد بردند - سلطان پور بطریق وطر

(مآثر الامرا) [۳۲۱] (باب الميم)

داشت - اکثر پيادهای روهيله نوکر مي گرفت - در ماه
ماه بماء ميدان - هرگاه اضافه مي کرد يكماه و نيم ماه
مي گفت - آنرا سراسري بر ماهوار تمام سال کرده ميدان -
پسرانش ميرزا صف شکن خان لشکري ست (که احوالش
جداگانه سمت ترقيم يافته) - ديگرے ميرزا عوض (که نقر را
خوب مي نوشت) - تاريخے متضمن احوال عالم تاليف کرده -
موسوم به چمن - و ديگر ميرزا افلاطون (که با برادر
مي گذرانيد) - در آخر عمر قوليت بهشت آباد سکندره يافته
در گذشت - اما خویش از مير عبد الله در عهد قردوس آشياني
بمنصب هزار و پانصدی هشت صد هزار کام اندرز گردیده -
چندے قلعه داری ده روز داشت - سال هشتم بساط زندگي
در نوزديد *

* مآثر سنگهه کچھراہہ *

(۲)
پسر راجه بهگوانداس است - در سال هفدهم (که عرش آشياني
به تغديه ابراهيم حسين ميرزا ايلغار نموده متصل قصبه سرنال
(۳)
از مضافات صوبه احمد نگر جنگ (ر داد) از ملتان راکب
پادشاهي بود - و پيوسته بخدمت پادشاهي مامور ميشد - در
سال سي ام (که فوجے بسرداری ميرزا شاهرخ بتبخير

(۲) در [بعضے نسخہ] بهگوانداس - (۳) در [بعضے نسخہ] سرنال *

کشمیر تعیین شده - و با یعقوب زمیندار آنجا جنگ رو داد (مشارالیه آثار جلالت بظهور آورده مورد تحسین گردید - در سال سی و یکم (چون هید حامد بخاری در پشاور کشته شد) مشارالیه بر طبق حکم پادشاهی فوج پدر را همراه گرفته از تھانه لنگر (که تعلق بوی داشت) خود را به علی مسجد (که کنور مان سنگه در آنجا بود) رسانید - تا سال چهارم اکبری بمنصب هزار و پانصدی رسیده - در سال چهل و هشتم بمنصب ۵۰ هزاری در هزار سوار سربلند گردید - پسرش سترسال^(۲) در آخر عهد جهانگیری بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار رسیده سال اول جلوس اعلیٰ حضرت به بحالیٰ منصب مزبور کامیابی اندوخته همراه خانجهان لودی صوبه دار مالوه بمالش چهار سنگه بوندیله (که سر بی مغز بطغیان برداشته بود) تعیین یافت - و سال سیوم (که دکن مخیم هراتق اقبال شد) او باتفاق راجه گج سنگه بتخریب تعلقه نظام الملک دکن متعین گردید - (رز نبرد) چون در مثل چنددلی جا داشت و مقاهیر یکبارگی فرو بختند) او بجلالت با در پسر بهیم سنگه و انند سنگه دان مردانگی داده جان فدای کار ولی نعمت ساخت - پسر دیگرش اگرهین بمنصب در خور سرفرازی پذیرفت *

* میر حسام الدین *

اصل گوهر اصلیش از معدن بدخشان و موله و منشايش از خاک پاک هندوستان - پدرش قاضي نظام بدخشی مشهور (که در عهد عرش آشیانی بدرجۀ امارت ترقی نموده) بخطاب قاضي خان سرافرازي يافته - و پس ازان (که در معارک هیجا و غزوات کفار شقاوت انما مصدر تلاش و تردد نمایان گردید) بخطاب غازي خان فائز گشت - چنانچه احوالش بجای خویش رتم پذیر کلک سوانح سلک شده - میر نیز از اکتساب علوم رسمي بهره وافر برداشته در زمره ارباب مناسب والا فرق اعتبار افراخته - گویند هزاری اکبری بود - و همشیره علامی فهامي شيخ ابوالفضل مشهور در خانه داشت - دران هنگام (که بتعینائی دکن شتافت) ساز صحبتش با خانخانان میرزا عبدالرحیم کوک گردید - و قرآنۀ مصاحبتش برنوا برآمد - دران حالت بختش از گران خواب غفلت به بیداری گرائید - و دولت یابنده از در درآمد - ناکاه جذبۀ الهی محبت در ربود - در ربعمان جوانی سگالش قطع علاقه علائق و ترک هوا و هوس از گریبان جانش سر برزده بخانخانان وا گذارد - که چنین شگرف خواهش سراپای دل گرفته به آسانی دست از من برنخواهند داشت - مگر بدر دیوانگی زخم (که شاید موا بمن وا گذارند) - بعد ازان بدلهلی رفتہ بر سر

که مزار سلطان المشائخ بقیة عمر می گذرانم - خانخانان هرچند از در عجز و الحاح درآمد و داستان داستان نصیحت و اندرز بر خواند - هیچ در نگرمت - روز دیگر خود را بکوچه و بازار کشید - و عریان شده گل و لای بر بدن مالید - خانخانان با دیگر امرا رفته باعزاز بمنزل خویش آورده از سر نو زبان بموعظه گشودند - و استمالک و تسای می نمودند - بجواب نمی برداخت - چون از عریضة خانخانان بسمع پادشاهی رسید به انزرای دهلی مأذون گردید - زوجه اش نیز ترک اختلاط برادران و خویشان نموده هرچه نقد و جنس داشت بفرموده شوهر بدریشان داد - گویند سی سال بگوشه نشینی بسربرد - و درازده هزار روپیه خرج خانقاهش هر سال از جانب خانخانان می رسید - بعد از اختیار درویشی هرگز متوجه کتاب نشد - بیشتر اوقاتش بعبادت و تلاوت کلام الله می گذشت - هر ماه پانزده ختم قرآن میکرد - در اواخر نصیحت ارادت بقدوة اهل سعادت خواجه باقی بالله سمرقندی الاصل کابلی المولد درست کرده باجازه ارشاد سالکان و اهدای طالبان اشتغال داشت تا بعالم بقاشتافت *

* مخصوص خان *

(۳)

برادر خود سعید خان چغته اسمت - در آیامه (که

(۲) نسخه [ب] میگذارم - (۳) نسخه [ب] برادر خواجه سعید خان *

عرش آشیانی بایلغار متوجه دیار گجرات شد (سعید خان
 را) که صوبه دار ملتان بود (بدان ناحیه رخصت کرده او را
 همراه رکاب گرفت - و سال بیست و یکم او بهمراهی شهباز
 خان بمهم گجپتی تعیین گردید - و چون در سال بیست و
 ششم شاهزاده سلطان مراد را با فوج مرتب بجانب کابل
 بخابر متذبه ساختن مرزا محمد حکیم رخصت نمودند خان
 مذکور در جرائنجا جا داشت - پس ازان [که پادشاه خود
 بکابل رفته عفو جرائم مرزا محمد حکیم نموده بایلغار جانب
 جلال آباد (که لشکر کلان درانجا بود) متوجه گردید] خان
 مذکور را همراه گرفت - و در مهم ادریس (که بمورد اعی راجه
 مانسنگه بمنصبه ظهور آمد) مصدر ترددات شایان گردید - دستور
 همراه شاهزاده سلطان سلیم تعیین گشته سال چهل و نهم
 همراه ایشان ادراک ملازمت نموده به منصب سه هزار
 سربانندی یافت - در اوائل عهد جنت مکانی زنده بود - تاریخ
 فوتش بنظر نیامده - پسرش مقصود نام (که پدر از
 گران خاطر بود) پس از جلوس جنت مکانی (چون سعید خان
 برادر کلانش برای منصب او عرض کرد) پادشاه در جواب فرمود
 هرگاه پدر از کسی ناخوش باشد چگونه قابل عنایت الهی
 و مرحمت پادشاهی تواند شد *

* مير معصوم بهکري *

نامي تخلص - نياگانش از سادات ترمذ اند - از دو سه
 پشت سکونت قندهار اختيار کرده - آباي او توليت مقبره
 بابا شير قلندر را (که از معنوي بزرگان وقت بوده و درانجا
 آسوده) بشرکت بعضه سادات ديگر داشتند - پدرش مير
 سيد صفائي نام داشک - بدان جهت مير را سيد صفائي
 گویند - به بهکر آمده باءزاز و بزرگداشت سلطان محمود حاکم
 آنجا دل نهاد توطن گردید - و به سادات کهابرت سيوستان
 نسبت نمود - مير معصوم و در برادرش درانجا متولد شدند -
 مير پس از فوت پدر در خدمت ملا محمد ساکن کنگري (که
 از توابع بهکر است) بتحصیل علوم اشتغال نمود - و بکمالات
 حميه آشنا گشت - چون بشکار نهايم موانع بود اکثر
 اوقاتش بتصيد مي گذشت - ناگاه افلاس سنگ تفرقه به
 جمعيت آباد احوالش انداخت - پا پياده عازم گجرات گردید -
 شيخ اسحق فاروقي بهکري (که در سرکار خواجه نظام الدين
 احمد هروي ديوان آن ديار صاحب اختيار بوده) بنابر قدم
 معرفت (که در وطن يکجا بکعب علوم مي پرداختند) مير را
 بخواجه ملاقات داد - اتفاقاً دران ايام تاليف طبقات اکبري

(۲) نسخه [ج] مير سيد صفائي - (۳) نسخه [ج] و سادات کهابرت

در میان بود - صاحب میر (که در تاریخ دانی یکنه روزگار بود)
در گرفت - چنانچه خواجه هم اشعاره بمصاحبت و همدمی^(۲)
میر دران نهضه نموده - پس ازان بملازمت شهاب الدین
احمد خان صاحب صوبه آنجا فائز گشته بتجویز منصب امتیاز
گرفت - و بمرد ایام نامی بشجاعت و مردانگی بر آورده
در خدمت عرش آشیانی دولت روشناسی اندوخت - تا
سال چهارم بمنصب ذر مد و پنجاهی ارج پیمای عزت بود -
و بتدریج بقرب و اعتبار پادشاهی امتیاز یافته بحجاب
ایران مامور گردید - و بفرط فراسمت و کار دانی مورد
الطاف شاه عباس مغربی گشت - چون از ایران دیار مراجعت
نمود در سنه (۱۰۱۵) یک هزار و پانزده از بارگاه جنت مکانی
بعنوان امین الملکی به بهکر رفته بود که ودیعت حیات^(۳)
میرد - گویند بمنصب هزار اکبری رسیده بود - شعر را خوب
می گفت - این بیت ازوست *

* چه خوش است آنکه از خود روم و تو حال پرهی *

* بتو شرح حال گویم بزبان بیزبانی *

دیوان نامی منظومی معدن الافکار در جواب مخزن الامرار تاریخ
هنده و مختصره در طبع (که بمفردات معصومی موهوم است)
تالیف اوست - و کتابه نویسی خوشخط بالادست بود - از هند

(۲) در [نسخۀ ج] لفظ [هم] نیست - (۳) به بهکر رفته ودیعت الخ *

(باب الميم) [۳۲۸] (مآثر الامرا)

تا تيريز و اصفهان همه جا در راه و منازل اشعار خود را
بر سنگاي مساجد و عمارات كنده - كتابه درازة قلعه آگره و
مسجد جامع فتحپور بخط اوست - بقاع خير بسيار اساس گذاشته
خصوص در بلده سهر (كه مسقط الراس اوست) - و درميان
دريای پنجاب (كه گرد بهكر است) عمارتي ستياسو نام بنا
نهاده كه از نوادر (ري زمين است - گنبد دريائي تاريخ
آنست - زهد و تقوى بكمال داشت - و همت و سخاوت
را بجائى رسانيد كه با مردم اجلاف بهكر سوغات از هندوستان
مي فرستاد - و به اكابر و اصغر مसानه و مشاهره و ميادمه
و فصلانه و جمعگي مقرر كرده بود - اما آخرها (كه بوطن
رفت) آن حسن سلوك نماند - بل بناير وجه مردم آنجا
متنازي گشتند - گويند آبادكار بنوعى بود (كه تقيد مي كرد
كه در محال جاگير پاره جنگل براي شكار نگاه دارند -
پهرش مير بزرگ است - در فترات سلطان خمر او را
مسلم از ميان راه گرفته آوردند - كوتوال ظاهر كرد كه اين
هم رفيق سلطان بود - او انكار كرد - جنت مكاني پوسيد پس
درين وقت سلاح براي چه پوشيدي - گفت وصيت پدر من
است كه شب چوكي با سلاح باشي - و چوكي نويس هم
گواهي داد كه امشب چوكي او بود - سلامت ماند - پادشاه

(۲) يعنى سنه هزار و هفت هجري - (۳) نسخه [۱] شجاعت *

از نوازش خانه زاد پروری اموال پدرش بار بخشیده بود -
در بخشیدگرمی فندهار مدتها بسر برده - زدهای پدر را (که
به سی چهل لک (ربیعه بود) باسراف خرج کرده دمانه^(۲)
بهم رسانید که هر تواضع یکسره فرود نمی آرد) - و با هیچ
صاحب صوبه آنجا نداشت - و نوکران بیش قرار وضع پاکیزه
داشت - در نظم و نثر هم مربوط بود - و خوش میفرشت -
اما باقسام مغیبات خو گرفته ظالم طبیعت گشت - در ماندن
برکاب جنت مکانی رسیده تعیین دکن گردید - مدتی در آنجا
گذرانید - چون حامل جاگیرش کفاف معیشت او نمی کرد
قرک روزگار کرده در وطن طرح اقامت ریخت - و با ملاک
و باغات پدر قناعت ورزید - در سنه (۱۰۴۴) هزار
و چهل و چهار در گذشت - اولادش مانده - داره از آنها
ببلده ملتان نقل نموده اند *

• میرزا شاهرخ •

پسر میرزا ابراهیم بن میرزا سلیمان والی بدخشان است -
بعد کشته شدن پدر در کنار تربیت جد بزرگوار پرورش یافت -
چون بمن شعور رسید از آنجا [که مابین والده میرزا محترم
خانم و جده مکرمه خرم بیگم (که میرزا سلیمان با اختیار او
بود) از ابتدا مخالفت و ناسازگاری بود] بحرفهای خانه بر انداز

(۲) نسخه [ب] که بسی لک روپیه - و نسخه [ج] که سی چهل لک روپیه

(باب المیم) [۳۳۰] (مآثر الامراء)

بدخشیان بے حقیقت با جد روکش شده در مقام منازعت
در آمد - و کار بجائے رسانید که میرزا سلیمان دست از وطن
برداشته به هندوستان آمد - چنانچه شطرنج ازان در ضمن
احوال او تحریر یافت - و ازان باز (که میرزا سلیمان بهند
آمده رخصت حجاز گرفت) شاهرخ میرزا و والده اش بارسال
عرائض و تعائف در خدمت عرش آشیانی پیوند عقیدت
استحکام دادند - میرزا سلیمان از حجاز براه عراق معارفت
کرده باعانت میرزا محمد حکیم فوجی به بدخشان کشید - و
بتفویض ولایت (که در حوزه تصرف میرزا ابراهیم بود) بمیرزا
سلیمان آشتی قرار گرفت - لکن در هر چند گاه فیما بین
گروه دوئی بر می خاست - اما تا والده میرزا در حیات بود
زود رنجشها باصلاح گرائیده مهمات فی الجملة نصرت در دست
می یافت - بعد فوتش میرزا بخون بینی و خود کامی افتاد -
حال سپاه پراگندگی گرفت - امرا بر سر تیول باهم در آویختند -
عبد الله خان والی توران (که وقت جو بود) این خبرها
شنیده بر سر بدخشان آمد - ملازمان راه بے حقیقتی سپردند -
ناچار میرزایان خیرباد ملک موردئی گفته بهزار دشواری
برآمدند - چون بصرحد کابل رسیدند میرزا سلیمان بشرمساری
سابق اراده هند نکرد - میرزا با سه پسر حسن و حسین
توامان و بدیع الزمان بعزم هندوستان راهی شد - در ملک

هزارجات خبر رسید که عبدالله خان از کولابیان شکست خورد -
میرزا بامید تصرف بصوب بدخشان عذان یافت - پس ازان
ظاهر شد که والی توران بر کولاب استیلا یافت - میرزا بحال
تپاه تر از پیش برگشت - و در راه میرزا سلیمان (که بهمین
خبر از کابل برآمده بود) دو چار شده براه سپری افتادند -
درین اثنا فوج ارزک در رسیده بتاراج پرداخت - دران
سراسیمگی پای اسب میرزا سلیمان از جای رفته بر زمین
آمد - میرزا شاهرخ فرود آمده اسب خود را پیش کشید -
آن هم صحرائی شد - یکی از همراهان میرزا سلیمان را بر
اسب خود سوار ساخت - و میرزا شاهرخ بچابکدستی بران
گویز پا برآمده تیز پویگی بکار بردند - درین راز حسن
پسرش جدا شده زمانه تازه دانے بر دل پدر نهاد - چون
میرزا راه هندوستان گرفته از تنگنائی ها بدر آمد پسر جدا
شده پیوست - کنور مانسنگه در حوالی دریای سندھ و راجه
بهگوانداس در لاهور مهمانداریها بجا آوردند - سال بیست و
نهم در دار الخلافه شاهزاده دانیال استقبال نموده بملازمت
آورد - بجلوس محفل پادشاهی اختصاص یافت - و بانعام یک
لک درپیه نقد و اسباب فراش خانه و پنچ زنجیر فیل و نه
راس اسب و چند قطار شتر و چند خدمتکار مورد عاطفت
گردید - سال سی و هشتم آخر سنه (۱۰۰۱) هزار و یکم

(باب المیم) [۳۲۲] (مآثر الامراء)

عرش آشیانی شکر^(۲) نما بیگم دختر خود را بعقد ازدواج اد
در آرد - و بایالت مالوه و منصب والای پنججزاری بلند پایه
ساخته باتالیقی شهباز خان کذبو دستوری تعلقه ارزانی
داشت - و در سال چهارم با شاهزاده سلطان مراد بمهم دکن
تعیین شده *

چون شهباز خان از احمدنگر برخاسته بمالوه آمد
و گزین جاهای آن صوبه از شهباز خان برگرفته
باقطاع میرزا تنخواه شد - و شاهزاده در بالاپور بوزار طرح
اقامت انداخت - و فرج پادشاهی بسرداری میرزا شاهرخ و
سپه سالاری خانخانان در سال چهل و یکم مقابل افواج
هر سه بنیاداران دکن (که بصری خواجه سهیل خان
بیجاپوری صف آرا بود) به پیگار در آویخته آویزش سخت
نمود - (اجه علی خان مرزبان خاندیس) که سردار جوانغار^(۳)
عساکر پادشاهی بود) با بسیار فرود شد - اکثری را پای
همت از جا رفت - سران راجپوتیه دورتر رفته ایستادند -
میرزا شاهرخ و خانخانان فوج برابر خود را برداشته شب
قار بر فراز اسب گذرانیدند - بامدادان بیشتو سران مخالف را
علف تیغ ساخته بقیه الحیف در بغوار آردند - و در سال
چهل سیوم (۱۰۰۷) هزار و هفت هجری حضور طلب

(۲) در [بعضی نسخه] شکر انسا بیگم - (۳) نسخه [ج] راجی علی خان *

(مآثر الامرا) [۳۳۳] (باب المیم)

گشته بوالا درگاه رسید - و در همین سال شیخ ابو الفضل بدکن رخصت یافت - و بمیرزا علم و نقاره عنایت فرموده دستوری مالمه شد که رفته سامان سپاه نماید - چون بدکن باز خوانند خود را زود رساند - میرزا در تقدیم خدمات پادشاهی بهیچ وجه خود را معاف نمی داشت - چون شاهزاده سلطان دانیال پس از گشایش احمدنگر به برهانپور نزد پدر عالی قدر شتافت میرزا را بهاسبانی آن ناحیه گذاشت - هنگامی که خان خانان از حضور باحمدنگر رسید (میرزا احرام ملازمت بست - و پس ازان از کنار نرپدا بهمراهی شاهزاده باز تعیین دکن گردید - و در آخر عهد عرش آشیانی بمنصب عمده هفت هزاری اختصاص یافت - و در سال دوم جهانگیری سنه (۱۰۱۶) یکمزار و شانزده هجری در بلده اوجین ردیعت حیات سپرد - و بیرون شهر مدفون گشت - گویند کابلی بیگم دختر میرزا محمد حکیم (که نیز در حباله نکاح میرزا بود) نعش او را برداشته بقصد آنکه در مدینه مشرفه دفن نماید سفر هجاز اختیار کرد - از آسیب اعراب باقیه نعش را بجماعه مکاره داده روانه نمود و خود بهصره آمد - و ازان جا بشیراز رسید - آله دردی خان حاکم فارس اعزاز و احترام بجا آورده بامفهان فرستاد - در سنه (۱۰۲۴) هزار و بیست و در شاه عباس ماضی دارای ایران ادرا با میرزا

(باب الميم) [۳۳۴] (مآثر الامرا)

سلطان علی مکتول عم خود مناکحه نمود - لیکن میانگ او و بیگم الفتی در نداد - القصه میرزا شاهرخ بشجاعت و نیک طینتی ائصاف داشت - جهانگیر پادشاه در پادشاه نامه خود می نویسد (که اگرچه در عالم بی حقیقت ترے از بدخشی نخواهد بود اما شاهرخ گویا بدخشی نیست - بیست سال است که بهند آمده اصلا زبان هندی نمیداند - از پسرانش میرزا محمد زمان در بدخشان حاکم جائے بود - در شورش اوزبکیه در زگارش بسر آمد - مدتها محمد زمان بجای دست آریز شورش ادبش بوده - و میرزا شاه محمد را میرزا محمد حکیم نزد خود نگاهداشت - و در حین رحلت میرزا شش پسر بود - حسن و حسین توامان - حسن همراه خسرو فرار نمود - روز دوم دستگیر گشته زندانی شد - میرزا سلطان از خرد سالی در خدمت جنک مکانی تربیت یافته بود - می خواستند پادشاه صبیغ خود بدهند - از محل بعرض رسید که او زنان بسیار در خانه دارد - چون ازو استفسار شد قسم بقدم پادشاه خورد - خواجه سرایان بخانه او رفته زنان را بحبس آوردند - از نظر افتاد - غازیپور جاگیر یافته در انجا درگذشت - میرزا بدیع الزمان مشهور بمیرزای فتحپوری در عهد جنک مکانی بخشعی دکن بود - بعد ازان یقن گجرات جاگیر یافت - مشمت استخوان مملو

بشرارت و فتنه بود - حتی برادران تنگ آمده در پتن
 بقتل رسانیدند - مادرش بحضور آمده دادخواه شد - اما
 چنانچه باید مدعی خون نشد - برادران چلده معبوس
 بودند - میرزا مغل ترقی نکرد - دختر داراب خان در خانه
 داشت - بجایگزین پرگنده نیم کهار بیدواره می گذرانید - دیگر
 میرزا شجاع نجابت خان است که جداگانه مذکور شده *

* میر خلیل الله یزدی *

از احفاد قدیمی نژاد اسوة العرفا سید نور الدین شاه
 نعمت الله ولی است که بکشف و کرامات معروف آفاق بود -
 نسب شریفش بامام المتقین امام موسی کاظم (صلوات الله
 علیه و علی آباءه الکرام) می رسد - هرچند مولد و منشای
 سید بتحقیق نه پیوست اما پس از اتصاف بکمالات صوری
 و معنوی استفاضه از بهیارسه اکابر زمان برگرفته بکرمان طرح
 سکونت ریخت - علمای آنجا تکفیرش کردند - فرمود -
 یَعْرِفُونَ نِعْمَةَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَ أَكْثَرَهُمُ الْكَافِرُونَ - چون سید
 مرید عبد الله یمذعی شافعی است برخه از را شافعی مذهب
 پذیرند - اما ازین قطعه اش خلاف آن ظاهر گردن *

* قطعه *

* گویند مرا چه کیش داری *

* ای بیخبران چه کیش دارم *

* از شافعی و ابوحنیفه *

* آئینه خویش پیش دارم *

* اینها همه تابعان جد اند *

* من مذهب جد خویش دارم *

مولفانش از نسخ و رسائل قریب به پانصد رسیده -

صیغ فضاثلش چون باقطار عالم انتشار یافت ملوک رزگار

حاقه ارادت او در گوش کردند - در سنه (۷۲۸) هجری و

بیست و هشت یا سی و چهار بجوار رحمت حق منزل

گزید - و در قصه ماهان از توابع کرمان مزارش مطاف

اقامی و ادانی است *

اهل خبر را یک گونه اختلافی در اراد سید بزرگوار افتاده -

آنچه ازین سلسله ابا عن جد در بلدة یزد بر رساده نیکان

عالی شان تا آن انکا دارند خود را از نسل امیر غیاث الدین

می گیرند که فرزند بلا واسطه سید است - و برخی برانند

که آن عالی قدر را غیر از شاه خلیل الله پسر نبوده -

چون سلطان احمد شاه بهمنی دکن (که شهر بدر ^(۳) احداث

کرده است) غالبانه معتقد سید گردیده التماس قدم

یکی از اولاد امجدش نمود سید بجدرائی فرزند (که

غیر ازو در باغ حیات ثمره نداشت) راضی نشده

پسرزاده مير نور الله را روانه نمود - درين صورت نظر بر تطابق غياث الدين شايد لقب شاه خليل الله باشد - و نيز احتمال است که ولادت امير غياث الدين بعد از اين حکايت واقع شده باشد *

آورده اند که سلطان احمد مقدم مخدوم زاده را گرامي داشته با امرا و شاهزادها تا حوالی شهر لوازم استقبال بجا آرزد - و در موضع ملاقات قریه آبان کرده به نعمت آبان موسوم نمود - و در تبجیل و تکریم بانصی الغایة کوشیده مخاطبها به منک المشائخ ساخت - و بر ارلان سيد محمد گيسودراز تقدیم فرمود - و دختر خویش بحباله نکاحش در آردن - شاه خليل الله هم بعد از ارتحال والد ماجد خود با دو پسر شاه حبيب الله و شاه محب الله، محکم آبان بدر را بوزد خویش سعادت آموه گردانید - و مقضى المرام بوطن مالوف معارفت نمود - و گروهی برانند که در دکن فوت کرد - و چون شاه حبيب الله و شاه محب الله نيز بمصاهرت سلطان احمد شاه و پسرش شاهزاده علاء الدين اختصاص یافتند شاه حبيب الله در سلطنت سلطان علاء الدين بهمني در گذشت - مير نور الله امر سجاده نشینی ببرادر کوچک شاه محب الله تفویض نمود - و خود کر و فر امارت

(۲) نسخة [ب] سيد محمد گيسودراز قدس الله سره العزيز *

چیده صاحب طبل و حشم گردید - و قصبه بئر اقطاع یافت -
و چون نوبت سلطنت پسر سلطان علاء الدین مشهور بهمایون
شاه ظالم رسید شاه حبیب الله را (که مخالف و وزیده بود)
مقید ساخت - چون دود سرداری بدماغش پیچیده بود از
زندان گریخته آخر کار کشته گردید * * ع *

* بر آمد روح پاک نعمت الله *

تاریخ است - و فرزندان ایشان تا حال در دکن هستند - و
لخته در بدخشانات و توران نیز خود را بهید نسبت دهند -
یحتمل که بتصاریف ایام یکی از اولادش بدان ولایت افتاده
باشد - غریب آنکه هر کدام معتقد علانده دارند - و آنرا
منسوب بهید میکنند - و چون ازین سلسله بحال آنها (که در
یزد و کرمان بجاننشینیم جد بزرگوار اختصاص دارند) تفرقه و
اختلال راه نیافته بصحمت نسب و التزام طریقه آبای گرامی
اقرب اند - و آن (که ازین دودمان در فارس و عراق بر
مسند دولت و حشمت بر آمد) ^(۲) میر نظام الدین عبد خلف
شاه صفی الدین پسر امیر غیاث الدین مذکور است - پس از
احراز فضائل مورثی بمنصب صدارت شاه اسمعیل صفوی
امتیاز یافت - و چون وکیل السلطنة امیر نجم ثانی را بدین
خاندان عالیه اعتقاد موفور بود هنگام رفتن او ببلخ نیابتش

نيز بمير باز گرديد - و پس از كشته شدن امير نجم در امور و كالت شاهي عام استقلال بر افراخت - و در سنه (۹۲۰) نهصد و بيست در جنگ چالدران بدست رزميه شريك ممان چشيد - پسرش سيد نعيم الدين مشهور به نعمت الله ثاني (كه بتقوى و پرهيزگاري مرجع خلأئق بود - و ارفاقتش باذخار مثنويات مصروف) شاه طهماسب صفوي همشيره خود خانم را بعقد ازدواجش در آرد - و او در همدان برحمت حق بيوسم - متوركانش زياده بر چهل لك روييه بود - كه بولد ارجمندش امير غياث الدين محمد ميرميوان و صبيه اش پري بيكر خانم تقسيم يافت - ميرميوان مورد اكرام و اجلال شاهي گشته بلقب مرتضى ممالك اسلام فايز گرديد - و پسرانش مير نعمت الله و مير خليل الله نيز بمصاهرت دردمان صفويه سر عزت بر افراختند - عقيدت كيشان سلسله شاه نعمت الله باو ميردانه سلوك کرده اقتباس انوار سعادت مي نمودند - در رفعت شان و علو مكان و كثرت اسباب ثروت و مكنن و مازل و حدائق و غايت تكلفات در مآكل و ملباس نظير خود نداشت - حاصل اندازات و محصولات و مسلمات آن سلماه پنج هزار تومان مي شد - و چون مزاج مير خالي از واقعه طلبي و شورش اندازي نبود در سال سپوم جلوس شاه عباس ماضي سنه (۹۹۸) نهصد

و نود و هشت یکتاش خان افشار پسر ولی خان قورچی باشی
 حاکم کرمان و یزد را (که مرد محیل صاحب داعیه
 بلند پرواز بود - و دامادش می شد) بران داشت که در
 تمام ولایت فارس لوای اقتدار برافراخته فرمانروا شد - و
 انجام کار با یعقوب خان امیر الامرای آن دیار در حوالی
 یزد زن و خوردن نمونه بشهر در آمد - یعقوب خان بمیر میران
 گفته فرستاد که از دشمن دولت شاهست - بشما سپردیم - میر
 برای رفع ^(۲) مظنه اتفاق و عدم مواخذة خود او را بطائف
 الحیل نگاه داشت - تا آن که از خود بخود کشته شد -
^(۳)
 مع هذا یعقوب خان بحال میر و سایر اولادش غیر از استخفاف
 روا نداشته مبلغها برسم پیشکش و ترجمان بازیافت نمود -
 اما بر اعزاز و احترام میر خلیل الله (که همیشه با پدر و
 یکتاش خان مخالف بود) افزود - و زوجه یکتاش خان را
 (که دختر میر میران بود) بعد انقضای عدت بنکاح خود
 آورد - پس ازان (که بنشہ پرزور کامروائی از جا رفته
 سر خود سرب برافراخت) شاه در سال چهارم متوجه فارس
 شد - میر میران در ادراک ملازمت بود - در خلال این حال
 شهر بانو بیگم زوجه میر نعمت الله پهرش (که شوهر دختر
 شاه طهماسب بود) در امفهان باجل طبیعی در گذشت -

(۲) نسخه [۱] دفع - (۳) نسخه [ج] نگاه میداشت •

شاه خود رفته تعزیه و تسلیه فرمود - اما زیاده احترامه
نیافته منظور نظر عاطفت گشت - و چون شاه به یزد تشریف
آورد در باغ گلشن (که مقام و مسکن میر خلیل الله است)
نزد فرمود - حرم محترمش (که دختر اسمعیل میرزا پسر
شاه طهماسب بود) باوازم مهمانداری پرداخت - شاه میر
خلیل را بشققتهای گوناگون برنواخته مهمات یزد بار ارزانی
داشت - و پستور میر خلیل الله نیز بظاہر جهت فرود عتاب
شاهی گشته از بیم جان با دو پسر خود میر میران و میر
ظہیر الدین فرار اختیار نموده به تباہ حالی و بے سرانجامی
رخت غربت بدار الامن هندوستان کشید - و در سال دوم
جہانگیری (۱۰۱۶) ہزار و سارہم ہجری بہ دار السلطنۃ
لاہور بآستانبوس جنت مکانی شرف اندوز گشت - و منصب
ہزارچی دو صد سوار و تنخواہ قبول جید و عطای دوازده
ہزار روپیہ برسم مدد خرچ چہرہ کامیابی برافروخت - و
ہنوز سال تمام نگذشته بود کہ بمرض اسہال و دیعت حیات
سپردہ - پسر کلانش میر میران مشہول عنایت پادشاہانہ گشتہ
بہ صالح بانو بیگم صبیحہ آصف خان یمین الدولہ منسوب گردید -
و دو پسرش میر عبد الہادی و میر خلیل اللہ (کہ بظاہر
مغر سن در ولایت مانده بودند) جنت مکانی از فرط
تفضل و مہربانی بشاہ عباس نوشتہ بہند طلبید - چنانچہ در

احول آنها (که هر یک رکن رکن سلطنت هندوستان شده اند)
 بزبان خامه گزارش یافته - میر ظهیرالدین از ملازم پیشگی
 استدعا چسسته برسم گوشه نشینی می گذرانید - و اعلیٰ حضرت
 از قدر شناسی بهره ده هزار روپیه سالیانه موظف فرمود - و در
 جشن عید و نوروز بانعام خاص مخصوص می گردانید - پسرش
میر نعمت الله بمنصب هزاری سرافرازی یافت - در سال بیست
و پنجم بمنصب دامادی میرزا مراد کام صفوی نپیرگ میرزا
ستم تغدهاری (که بغوجدارگی جوئودور سرافرازی یافت) بنیابت
 مشارالیه مرخص گردید - و در مبادعی سلطنت عالمگیری بخطاب
 خانی و افزونی منصب چهره طالع افزورخته با خسرو می بود *

* محمد قلی ترکمان *

از امرای عهد عرش آشیانی سمت - ابتدا بتعیذاتی صوبه
 بنگاله شرف اندوخت - چون مقدمه مظفر خان در فساد
 باغیان بنگاله از انتظام برافتاد از چنده با اهل بغی
 هم پائی کرد - پس ازان بصفح جرائم معزز شده سال سی ام
 همراه کنور مانسنگه بصوبه کابل رخصت پذیرفت - و در
 مهم افغانه مصدر ترددات نمایان گردید - سال سی و نهم
 (که پاسبانی کابل به قلیچ خان بازگودید) کشمیر از تغیر
میرزا یوسف خان در اقطاع او و حمزه بیگ ترکمان برادرش
 و چند کس دیگر قرار یافت - سال چهل و پنجم (که

(مآثر الامراء) [۳۴۳] (باب الميم)

پادشاه بجزوبی دیار نهضت فرمود (بعضی از مردم کشمیر
(۲) ابداچک پور حسین را بسرداری برداشته غبار فتنه برانگیختند -

عای قلی پسر نامبرده با جمعی آویزش نموده چهره فیزی
برافروخت - و سال چهل و هفتم بمنصب هزار و پانصدی ذات

و ششصد سوار و عنایت فیل و حمزه بیگ به هفت صدی
ذات و سیصد و پنجاه سوار سرفراز گردیدند - و سال

چهل و هشتم (چون عای رای زمیندار تبت خرد پا از
حد ادب بیرون نهاده بحوالی کشمیر آمد) مشارالیه با

جمعیت خود بمقابله شتافت - زمیندار مذکور از غایت رع
بے جنگ عرصه فرار بیمود - مقارن آن سیف الله پسر قلیج

خان از لاهور برطبق حکم محکم بکومک رسید - تا جائی
(که گذر سوار میسر بود) تعاقب بعمل آمد - و سال

چهل و نهم اکبری در مالش ایدر زمیندار مرو و تنبیه
ابیاچک پای همت افشوده با آن (که مخالفان به پناه

گریوها سر راه گرفته بسنگ و تیر کارزار می کردند) بر
کوه برآمد - و هنگام مخالفان را پراکنده ساخت - سال

دوم جهانگیری از حکومت کشمیر معزول شد - پایان
احوالش معلوم نیست - حمزه بیگ سال چهل و نهم اکبری

بمنصب هزارگی رسیده *

* مهتر خان *

انيس نام غلام جنت آشياني ست از كره مانكپور
 باسيوري آمده بخدمت دربانى خادمان محل بسرمي بود -
 در اوان عزيمت عراق بهمراهى ركاب و خدمت خزينه دارى
 شرف امتياز داشت - و چون سال چهاردهم جلوس عرش آشياني
 قلعه رنتنهور مسخر اولياى دولت گرديد سپرد او شد -
 و سال بيست و يكم كه كزور مانسنگه جهك تنبيه رانا
 پرتاب زميندار ميوار معين گرديد نام مهتر خان نيز داخل
 همراهيان او گشت - و روز جنگ رانا موئى اليه چذدارل
 فوج ظفر موج بود - پستر بكومك امرای ديار شرقي مامور
 بوده مصدر نيكو خدمتي گشت - و پس از چنده او را
 در دار الخلافه آگوه گذاشتند - بمنصب سه هزارى ذات
 و سوار مرتقي شده سال سيوم جهانگيري مطابق سنه
 (۱۰۱۷) هزار و هفده هجري از دار فنا بسر منزل بقا
 پيوست - هشتاد و چهار سال عمر يافته بود - ساده لوحى
 او بسيار زبان زن است - گويزند در حكومت اكبر آباد
 قافله سوداگران بيرون شهر فرود آمده بود - شتران آنها
 دزدان بردند - چون اين معني بسمع خان مشار اليه رسيد
 دران سر زمين آمده چپ و راست نگاه كرد - و گفت
 من يافتم - بفاصله روزى چند كسى پوسيد كه چه يافتند -

گفت این کار دزدان است - پس مردم همسایه را جمع کرده بعد سرزنش گفت که امشب شما را مهلت دادم - درین کنج خانه خاک اندازی نمائید - فردا اگر شترها ظاهر نشد مورد عتاب خواهید شد - با سادگی نیک ذاتی فراهم داشت - علوفه سپاه را ماه بماه میداد - و از جرأت و مردانگی خالی نبود - چون اصلش از قوم کایته بود رعایت این قوم بسیار می کرد - پسرش مونس خان در عهد جهانگیری منصب پانصدی ذات و یکصد و سی سوار داشت - ابوطالب نبیره مهتر خان دران عهد خزانچی صوبه بنگاله بود - گویند نزد قاسم خان صوبه دار آنجا روزه سر دربار ابوطالب آمده بتقریبی گفت که بر نواب احوال تعلقه من معلوم است - چون ابتدا قاسم خان خزانچی آن صوبه بود ازین حرف سرگران شده از دربار برخاست - مردم به ابوطالب گفتند که این حرف چرا گفتی - نمیدانی که سابق نواب هم این تعلقه داشت - روز دم آمده سر دربار بعرض رسانید که به بنده اصلا اطلاع نبود که سابق نواب باین تعلقه سرفراز بودند - قاسم خان زهر خنده کرده گفت که این همه از آثار جد شما مهتر خان است *

* میوزا غازی بیگ *

پسر میوزا جانی بیگ ترخان است حاکم تهته - چون

میرزا در زکاب پادشاهی در برهانپور زندگی سپرد و
عرش آشیانی غائبانه میرزا غازی را مشمول عواطف داشته
آن ولایت را بدو بازگذاشتند میرزا بر مسند آبی گرامی^(۲)
برآمده جمعیت بسیار فراهم آورد - خسرو خان چوکس (که
وکیل صد ساله آن سلسله و مدبر صاحب نقش بود) بفکر
دیگر افتاد - عرش آشیانی سعید خان را با پسرش سعد الله
خان بانتزاع آن مملکت مامور فرمود - میرزا برهانپوری سعادت
دو بهکر آمده سعید خان را دید - و برفاقت او در سن
هفده سالگی شرف اندرز ملازمت گردید - تهیه بحال ماند -
چون نوبت سریر آرائی هندوستان بجنّت مکانی رسید نقش
طالع او خوب نشست - صوبه ملتان هم ضمیمه گشته
بخطاب فرزندی و منصب هفت هزاری بلند رتبه گردید - و
چون حسین خان شاملو حاکم هرات قلعه قندهار را محاصره
نمود میرزا با فوجی شایسته تعیین شد - پس ازان حکومت
قندهار بمیرزا تفویض یافت - درانجا بهمت و حسن سلوک
با مترددین عراق نامه بر آورد - و با شاه عباس طریقه
مراسلات مملوک نمود - گویند شاه مکرر خلعت فرستاد - و در
سنه (۱۰۱۸) یکمزار و هژده میرزا سه چهار روز بیماری

(۲) نسخه [ج] بمسند آرائی بر آمد - (۳) نسخه [ج] هزار و هیجده •

کشیده در بیست و پنج سالگی فوت کرد - غازي تاريخ (۲)
 است - مردم تهمت آن را بر لطف الله بهائی خان (که
 مصاحب و وکیل میرزا بود و بنا بر آنکه با پدرش خسرو خان
 چرگس میرزا بے عزایتي داشت) بستند - میرزا غازي بیگ
 بسیار مستعد و بصحبت اهل سخن مشغوف بود - خود هم
 شعر می گفت - وقاری تخلص می نمود - گویند در قندهار
 شاعری بود باین تخلص - میرزا بیگ هزار روپیه و خلعت
 و اسب از این تخلص خرید کرد به مناسبت تخلص پدر
 (که حلیمی بود) - میرزا در نغمه پردازي و طنبور نوازي
 بے نظیر بود - همه ساز را خوب می نواخت - ملا
 مرشد گفته * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *
 * * *

گویند در قندهار مجلس میرزا مجمع صاحب کمالات بود -
 مثل ملا مرشد یزدجودی و طالب آمالي و میر نعمت الله
 واصلي و ملا اسد قصه خوان - گویند چون فغفورمی گیلانی
 از ایران عازم هند گشت و به قندهار رسید میرزا بالتفا

تمام نگاه داشت - اعزّه دیگر خصوص مالا مرشد و اسدي
دخلها در شعرش مي كردند - رنجيده بے رخصت روانه لاهور
شد - ميرزا متاسف گشته رقعۀ نوشت - و از مالا مرشد
و اسدي نيز معذرتي نويسانيد - شايد كه معاودت نمايند -
(۲)

فغفور در جواب اعزّه نوشت *

* قطعه *

* آن جيفه كه در جنگ در كركس باشد *

* حيف اسمك كه لوٹ دامن كس باشد *

* خورا طلب شـاخ زيادت طلبي سم *

* با يك سر خر در گوش خر بس باشد *

ميرزا بدستور پدر شيفتگي تمام بشراب داشت - روز و شب
درين كار مي گذرانيد - و اعتياد بازاله بكارت كرده بود كه
هر شب يك را از هر جا بهم رسانيده مي آوردند - باز ردی
او نميديد - ازين بود كه مدتها در شهر تهته هرزني
بدكار خود را بميرزا منسوب مي نمود *

* ميروان صدر جهان پهباني *

پهباني ديهه سم از توابع لکهانو - ميروان مرد فاضل
خوش طبع بود - در عهد عرش آشياني بوساطت شيخ
عبد النبي صدر افتای ممالک محروسه بدر قرار گرفت - و
چون عبدالله خان اوزبك والي توران به پادشاه بر نوشت كه

که اجل مواعع در ارسال رسل بعضه انحرافات دینی بود که
بر السنه شائع گردیده - عرش آشیانی در سال سی و یکم
میران را با اتفاق حکیم همام به یلچی گری روانه توران دیار
فرمود - و در نامه (که بار رقم پذیر گشت) درین مقدمه
باین دو بیت اکتفا رفت *

* قَبِيلٌ اِنْ اِلٰهَهُ ذُو وُدٍّ *

* قَبِيلٌ اِنَّ الرَّسُوْلَ قَدْ كَهَنَّا *

* مَا نَجَبَا اللّٰهَ وَ الرَّسُوْلَ مَعًا *

* مِنْ لِسَانِ التُّرْكِ فَكَيْفَ اِنَّا *

میران در سال سی و چهارم از توران معارفت نموده در
خطه کابل به لازمیت استسعان یافت - و در سال سی و پنجم
در جشن آبان ماه به پیشگاه خلافت مجلس باده پیمائی بود -
میر صدر جهان مفتی و میر عبدالحمی میر عدل هر دو نیز
ساعزری در کشیدند - پادشاه این بیت بر خواند * بیت *
* در دور پادشاه خطا بخش جرم پوش *
* حافظ قرابه کش شد و مفتی پیاله نوش *

تا سال چهارم بمنصب هفصدی رسیده بخدمت صدارت کل
اختصاص گرفت - پس ازان گویند ترقی کرده بپایه امارت
و منصب دو هزاری متصاعد گشت - هنگامی (که جنم مکانی
در ایام شاهزادگی نزد شیخ عبد الذبی صدر چهل حدیث

(باب المیم) [۳۵۰] (مآثر الامراء)

می خواند سید بطور خلیفه می بود - شاهزاده بسیار دوست
میداشت - رزق بسید وعده فرمود که اگر نوبت سلطنت بما
میرسد قرض ذمه شما ادا میکند - یا هر منصبی که میخواهید
می دهم - پس از جلوس میران را مختار کردند - ار
ادای قرض بر خود گرفته منصب چهار هزاره در خواست -
جنّت مکانی بمنصب مذکور بر نواخته با بحالی صدارت بر
قرب و اعتبارش افزود - و قنوج بجاکیش تنخواه گردید -
سید محسن نافع الخاق بود - در صدارت زمان جنّت مکانی
چندان مدد معاش بمردم داد که آصف خان جعفر پادشاه
عرض نمود که آنچه عرش آشیانی در مدت پنجاه سال
بخشیده اند میران در پنج سال داده - صد و بیست سال عمر
داشت - اصلا در عقل و حواس فتور راه نیافت - گویند
مشقت استخوانی مانده بود در خانه پیوسته بر بستر ضعف
افتاده - همین که بحضور پادشاه می آمد بذیوری حب جاء
دیرتر می استاد - و بے استعانت غیور برای زینہ آمد و رفت
هی کرد *

* فرد *

* نیستت گاه نماز از ضعف قدرت بر قیام *

* لیک پیش پادشاه استاده تا شب بے عصا *

در سنه (۱۰۲۰) هزار و بیست و دیمت حیات سپرد -

گویند سید طبع موزون هم داشت - در مباحثی حال لب باشعار

(مآثر الامراء) [۳۵] (باب الاول)

می گشود - پس ازان (که قاصت قابلیت از بخلعت افتا
مخلع گردید) پداس شریعت غزا خود را ازان باز داشت -
پسر کلانش میر بدر عالم منزوی بود - و پسر دوم سید
نظام مرتضی خان (که بهصاعد امارت ارتقا نموده) ذکرش ایلکده
سخت ترقیم یافته * (۳)

* میرزا چین قلیچ *

خلف ارشد میرزا قلیچ محمد خان اکبری ست - از ارباب
فضل و کمال بود - نزد ملا مصطفی جونپوری تلمذ نموده
کتب درسیه را گذرانید - و باکثر صفات حمیده متحلی
گردید - و در جود و سخا دسته بلند داشت - و خالی
از شجاعت و پردلی نبود - و بتداییر ملکی بسیار می رسید
و مدتهای مدید در فوجدارمی جونپور و بذارس گذرانید -
و گویند در مجلس آرائی سلیقه داشت - محفلش قسمه
باسباب عیش و طرب آراسته و پیراسته می گردید که
مشاهده آن زاهد صد ساله را بحسرت می انداخت - چون
پدرش در عهد جهانگیری ودیعت حیات سپرد برادر خرد
از میرزا لاهوری (که نزد پدر محبوب ترین اولاد و با
هزاران ناز و نعمت پرورش یافته کنار پدر بوده - اما

(۲) نسخه [ب] امارت و فضل و کمال - (۳) نسخه [ج] تحریر -

(۴) نسخه [ج] نزد ملا مصطفی تلمذ نمود *

طیبتش خمیر مایهٔ یک جهان فتذت و آشوب و نانش بمفصده
و شیطنت بریده بودند (بمیرزای مذکور پیوست - چند
نگذشته بود از خلل دماغه (که داشت) دست تصرف بملک
پادشاهی دراز ساخت - و در حوالی جونپور سر خود سری
افراخته خود را مطعون و زبان زد به بغی و طغیان کرد - تا
آنکه بشومی او میرزا چین قلیج دران هنگامه کشته شد - و
اموالش بضبط سرکار پادشاهی در آمد - گویند یک سال سالم
نویسندها عرض اجناس را می نوشتند *

در سنه (۱۰۲۲) هزار و بیست و دوم هجری هنگامه
(که در دار الخیر اجمیر ریات جهانگیری نزل داشت)
ملا مصطفی را (که از مشاهیر علمای جونپور بود) بسبب
استادی میرزا طاب حضور کرده می خواستند آن بیچاره را
بعتاب و خطاب در آرند - ملا محمد تهته (که بسمت آخوندی
آصف جاه شهرت داشت - و با تبحر علوم و از مقربان
آن خان ذی شان بود) با ملا بمباحثه علمی در آمد - و
تا یک هفته لاینقطع صحبت مناظره منعقد بود - چون
بمباحث علمش وارد رسید خود شفیع گشته ازان بلیه نجات
بخشید - ملا عازم مکّه معظمه گردید - و بوطن اصلی معارفت
نموده بجوار رحمت پیوست - میرزا لاهوری آیت بود از

جلال بل آفته بون مالامال از وبال و نکال - هيچ حيثيتي نداشت - پارچه کوشته کريه منظر بد خصال - و عيش و نشاط او منحصر بآراز تازيانه بون - تمام روز بايستے صدای تازيانه بگوش او برسد - يک لحظه از سياست خلق خدا نمي آسود - خدمتگاران را زنده در زمين دفن ميکرد که خبر منکر و نکير بيارزد - و بعد ازان (که قبر را وا مي کرد) آن مظلوم را مرده مي يافت - در کوجه و بازار بر درش نگران سواره ميرفت - و فريادش بسبب عمدگي پدر هيچ جا نمي رسيد - درآن وقت (که پدرش صوبه دار لاهور بود) گاهيکه مي شنيد بخانه هندوئي عروسي سم خود آنجا رفته عروس را جبراً برداشته مي آورد - هرگاه ورثه او پيش پدرش فرياد ميرفتند با آن همه علم و تقوى (که خود را مجتهد وقت مي دانست) آنقدر مغلوب محبت پسر بود که جواب ميداد که گویا شما با ما نسبت قرابت درست مي کرده باشيد - و چون ميرزا چين قايج بشامت آن تبه کار گرفتار گشت ميرزا لاهوري را گرفته بحضور آوردند - مدتی محبوس بود - آخر رهايي يافته يوميه مقرر شد - به پای درس اکبرآبک بگذار چون خانه ساخته کبوتر بهياري بهم رسانيد - وجه معيشتش به سوال بود - بتلخي زندگاني مي نمود - و مکافات اعمال زشت

(باب الميم) [۳۵۴] (مآثر الامرا)

خود مي کشيد - تا در گذشت - از پسر و قرابتيان قليج
محمد خان مثل ميرزا چين قليج و قليج الله و بالجوف قليج^(۲)
و بيرم قليج و جان قليج - بيشتري در خور حال مناصب
داشتند - در گذشتند *

* ميرزا فريدون خان برلاس *

پسر ميرزا محمد قلي خان برلاس است - بعد فوت پدر
مشمول عواطف عرش آشياني گرديده بمنصب مناسب سرفرازي
يافت - سال سي و پنجم جلوس همراه خانخانان عبدالرحيم
بهم تهنه دستوري پذيرفته مصدر ترددات شايان گشته - چون
ملك تهنه گشايش يافت سال سي و هشتم بايمای سرگروه
همراه جاني بيگ روانه بازگاه سلطنت شده شرف ملازمت
اندرخت - تا سال چهارم بمنصب پانصدي رسیده - پس
(ازان که تخت سلطنت بجلوس جهانگيري زيب و زينت
پذيرفت) سال دوم نامبرده در صوبه آله آباد جاگير يافته
بمنصب هزاري ذات و سوار مفتخر گرديد - سال سيوم از
اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدي و يکهزار و شيصد
سوار و بهتر بمنصب دو هزار سوار تصاعد نمود - سال هشتم
بتعييناتي سلطان خرم بهم رافا امر سنگه شتافته - و پسر
برهمن حق واصل گشت - پادشاه حق شناس مهر علي^(۲)

(۲) نسخه [ج] بالفوليج - (۳) در [بعضه نسخه] مهر علي برلاس *

پسر او را به منصب هزاري ذات و سوار کامياب گردانيد *

* محتشم خان شيخ قاسم فتحپوري *

برادر اسلام خان شيخ علاء الدين - سال سيوم جلوس

جنت مكاني بمنصب هزارى پانصد سوار فائز شده - سال

پنجم باضافه دريستم و پنجاه سوار اختصاص گرفت - بعد

فوت اسلام خان در منصبش افزوده - سال هشتم بنظم صوبه

بنگاله مامور گرديد - سال نهم از اصل و اضافه بمنصب

چار هزارى چهار هزار سوار سر افتخار برافراخت - چون از لوازم

سرداري بل از مراسم سازداري بهره نداشت مردم آنجا ازو

رنجيدنه خاطر بودند - فوجى با كمال بے تدبيرى بتسخير ملك

آشام تعين نمود - همين كه سه چهار منزل ازان ملك طى

گرديد آشاميان شديخون زوند - و چشم زخمى عظيم بفوج مذكور

رسيد - چون اين معني بعرض پادشاه در آمد او را از

تعلقه مذكور تغير کرده از نظر افكند - او در همان ايام سفر

ملك بقا گرديد *

* ميرزا على بيگ اكبر شاهي *

مولد و منشأى او بدخشان اسمت - بمكارم خصال و محاسن

صفات آراستگي داشت - چون وارد هند گشت نقد اخلاصش

در ضمير عرش آشياني تمام عيار نمود - بخطاب اكبر شاهي

سرافراز فرمود - در معارك و مغازي پر دلي و مردانگ با

سوی و سرداری بکار می برد - در یساق دکن کمکی شاهزاده سلطان مراد گردید - چون شاهزاده از احمدنکر بمصالح و آشتی برگشت صادق خان باقتضای مصلحت سال چهل و یکم در مہر و بنگاہ ساخت - آذر خان و عین خان با دیگر دکنیان بشورش آرائی برخاستند - صادق خان گزین فوجی بمهرگردگی میرزا تعیین نمود - او ناگہانی بر اردوی آنها ریخته بر شکست - و فراران غنیمت و فیلان و زنان اگہازہ بدست آورد - ازین چہرہ دستی خداوند خان و غیرہ امرای نظام شایہ با ۵۰ ہزار سوار بسیج پیگار در سر گرفتند - صادق محمد خان بہاولی میرزا علی بیگ ہشت کردہی پتہری (۲) بر ساحل گنگ در آویخت - میرزا آن روز کارنامہ مردانگی بجای آوردہ خداوند خان را (کہ با پنج ہزار سوار بدر آریختہ بود) ہم شکست - و در سال چہل و سیوم قلعہ راہوتہ از مضافات دولت آباد را بمحاصرہ یک ماہہ برگرفت - و در ہمین سال بکوشش او قصبہ پتن (کہ پاستان شہرہ اسمت بر ساحل گونداری) گشودہ گشت - و در آخر این سال قلعہ لوہگدہ دولت آباد نیز بسعی میرزا مفتوح گردید - و این ہر در قلعہ از کم آبی مسامر شدہ تا امروز بر همان نہج اسمت - میرزا در ہنگام سہ سالاری شیخ ابو الفضل ہم

(۲) در [بعضی نسخہ] پاتہری - (۳) در نسخہ [ج] لفظ [را] نیست •

آريزه‌های نمايان نموده کارهای شايسته سرکرد - و در گشایش
 قلعه احمد فکر گزين ياور ملازمان شاهزاده دانيال بون - در
 سال چهل و ششم عرش آشياني در جلدي حسن خدمات
 ميرزا را بمرحمت عام و نقاره بلند آذاره ساخت - پس ازان
 مدتی کومکي خانخانان بوده در دکن بسر برد - در عهد
 جنت مکاني بمنصب چهارهزاري سرافرازي يافته بحکومت
 کشمير مامور شد - و بعد ازان بتيولداري صوبه اوده شتافت -
 و هنگامی (که دارالخير اجمير مهبط اوبه جهانگيري گرديد)
 بحضور (سيده) روزی بزيارت روضه معينه رفته بود - قبر شهباز
 خان کنبورا (که درون محوطه است) ديده در بغل گرفت
 و گفت درست قدیمی ما بود - و جان داد - همانجا مدفون
 گشت - و اين واقعه سال يازدهم جلوس بيست و دوم
 ربيع الاول سنه (۱۰۲۵) هزار و بيست و پنج هجري بمنصب
 ظهور (سيد) اگرچه نوکر کم نگاه مي داشت اما همه
 عمده و پيش علوفه بودند - و بسيار فضلا و صلحا دوست
 بود - چون اعتيان بکوکنار داشت کارخانه شيريني در سرکار او
 بسيار بترک بود - و اقسام مربي و اشربه و انواع شيريني در
 مجلس او مي آردند - طبع موزون داشت - شعر ميگفت *

* مير جمال الدين انجور *

انجوریه از اعیان سادات شیرواز اند - نسب ایشان بقاسم
 (۲) الراسي بن حسن بن ابراهيم طباطبای حسینی می‌رسد - میر
 شاه محمود و میر شاه ابوتراب از اکابر متاخرین این
 طبقه بوساطت میر شمس الدین اسد الله شوستری صدر ایران
 در زمان شاه طهماسب صفوی اولین به شیخ الاسلامی فارس
 و دومین به افضی القضائی آنجا اختصاص یافتند - میر
 جمال الدین از بنی اعمام ایشان است - بولایت دکن وارد
 شد - حکام آنجا مراسم احترام و بزرگداشت بجا آورده نسبت
 هم در میان آوردند - و پس ازان بهلازمت عرش آشیانی
 رسیده سال سی ام بمنصب ششصدی امتیاز یافت - و تا
 سال چهارم پهایهٔ هزاری برآمد - گویند تا آخر زمان اکبری
 بههٔ هزاری منصب رسیده بود - چون در آخر سال پنجم
 قلعهٔ اسپر مفتوح گردید عادل شاه بیجاپوری خواهش
 نمود که دختر خود را بعقد شاهزادهٔ دانیال در آرد -
 عرش آشیانی میرزا را با سازخواستگاری روانهٔ آن دیار ساخت -
 میر در سنه (۱۰۱۳) یکهزار و سیزده برکنار گنگ نزدیک
 پتن جشن طوی آراسته عرس را بشاهزاده سپرد - و خون
 باگرة رسید - پیشکش (که تا این زمان بدین خوبی از دکن

نيامده بود) از نظر پادشاهي گذرانيد - چون با شاهزاده سلطان سليم خصوصيت تام داشت پس از جلوس بمنصب چهار هزاري و مرحمت نقاره و علم پايه برتر افراخت - هنگامی (که سلطان خسرو از اكهازه بغی ورزید) مير باصلاح دستوري يافت که آنچه از ملك بميرزا محمد حكيم متعلق بود سلطان متصرف شود - او از كم خردي و تيره بخشي راضي نشد - چون دستگير گشته با رفقا بحضور رسيد حسن بيگ بدخشي (که مدار عليه مهمات او شده بود) بحضور جنم مكاني زبان دراز ساخته گفت که نه من تنها رفيق بودم همه امرا که ايستاده اند درين كار شريك اند - ديورز مير جمال الدين انجو (که بمصالحات آمده) ^(۲) قول منصب پنج هزاري از ما گرفته - مير رنگ رز باخته دست پاچه گشت - خان اعظم بيباگانه عرض کرد که عجب حضرت (که گوش بر سخن اين فضل دارند) او ميدانند که مرا مي کشند - جمع ديگر را هم بجانب خود مي کشد - شريك غايت درين امر منم - بهر عقوبتي (که سزاوار باشم) بايد رسانيد - پادشاه ازين حرفها اعراض کرده بمير دلاسا فرمود - پس ازان بحکومت صوبه بهار نامزد گرديد - و در سال يازدهم بخطاب عضد الدوله باذن نامي يافت - مير خنجر مرصع (که خود در بيجاپور

(باب الميم) [۳۶۰] (مآثر الامراء)

سرکاري نموده بالای دسته یاقوت زرد در کمال مفا با اندام
نصف بیضه مرغ نشانند - و بیاقوت‌های فونگ پسند و زمردهای
کهنه خوش آب و رنگ بطرح نظر فریب زینت افزوده بود (
از نظر گذرانید - پنجاه هزار روپیه قیمت آن مشخص
شد - مدتی در پرگنه بهراپچ محال قبول خود گذرانید -
ازانجا بحضور آمده باجل طبیعی در گذشت - میر بکمالات
ظاهری آراستگی داشت - نسخه فرهنگ جهانگیری (که درین
فن بسیار معتبر و نزد همه سند است) ازوست - الحق در
تحقیق الفاظ و تعیین اعراب مساعی شگرف بکار برده - پسر
کلانش میر امین الدین با پدر تعیین دکن بود - بصبیه
خانخانان عبد الرحیم منسوب گشته - لخته ترقی کرد - و در
عین جوانی در گذشت - و میر حسام الدین مرتضی خان
پسر دومش جداگانه درین اوراق مذکور شده *

* میرزا راجه بهادر سنگهه *

پسر راجه مانسنگهه است - در عهد اکبری بمنصب هزاری
همیده سال اول جاوس جهانگیری هزار و پانصدی گردید -
سال سیوم بمنصب دو هزاری دو هزار سوار لوامی ترقی
برافراخت - چون خبر فوت راجه مانسنگهه بعرض رسید
اگرچه جانشینی از موافق ضابطه راجپوتیه به مها سنگهه ولد

جگمت سنگهه (که پسر کلان راجهٔ مزبور بود) ميرسيد - اما پادشاه بنابر توجه (که بحال بهادر سنگهه داشت) او را بحضور طلبیده بخطاب ميرزا راجه و از اصل و اضافه بمنصب چهار هزاري و سه هزار سوار برنواخته کلان ترعي آن قوم باد تعلق گرفت - سال دهم باز بوطن مرخص گردید - سال يازدهم بعنایم طره کله گوشهٔ دستار کج نهاد - و سال دوازدهم باضافهٔ هزاري ذات سرافراز شده تعيذات مهم دکن گردیده - سال شانزدهم جهانگیری مطابق سنه (۱۰۳۰) هزار و سي هجري گرفتار چنگ اجل گردید - با آنکه جگمت سنگهه برادر کلان و مها سنگهه برادرزاده هر دو در افراط شراب فقد حیات در باخته بودند عبرت از احوال آنها نگرفته جان شیرين را بآب تلخ فروخت - جوان وجیه و سنجیده و نیک ذات بود *

* مير فضل الله بخاري *

از سادات بخارا است - پس از ورود هندوستان باسعاد بخت بمنصب مناسب امتياز یافته بشمول عاطفت جنت مکاني مرتقى بلند پایهٔ امارت گردید - و در نوئينان جهانگیری صاحب ثروت و جمعیت گشته بقرب و اعتبار پادشاهي اختصاص گرفت - و شوق بعلم صناعت بهم رسانید - و هوای کیمیاگری در سرش افتاد - در هندوستان هر جا

مهوسه شغيد و جويای اين امر شگرف ديد گرد ار گردیده
زرهای بسیار صرف کرد - گویند عمل قمری بدستش
افتاده بود - بقدر حاجت نقره می ساخت - و در خانه خود
سکه می زد - و بطلب سپاه و خرج بیوتات صرف میکرد
از کد و جدت که داشت درین کار نزدیک بود که عمل
شمسی هم نصیب او شود اما اجل نگذاشت - رخت
هستی بر بست - معینا در ضمن این دست کاریها بعضی
اعمال غریبه بدست او افتاد - چنانچه سیماب را نوعی
راست می نمود که یکدانه برنجی ازان ده حصه اشتها و
باه می افزود - پسرش میر اسد الله عرف میر میران داماد
قریبت خان بخشی ست - در آن هنگام که شاهزاده محمد
اردانگ زینب بهادر مرتبه اول بنظم صوبجات دکن مامور شد
مشار الیه حسب الحکم اعلیٰ حضرت به بخشیکری سرکار
شاهزاده می پرداخت - و در آن ایام که پادشاهزاده بهم بلخ
رخصت یافت مومی الیه بنابر وجه از ملازمت شاهي باز
ماند - پستتر بقوچداري و آیدلاری هرنگانوں و چوپره مضاف
صوبه خاندیس تعیین گشته مدتها گذرانید - ششصدی ششصد
صوار منصب داشت *

چون شاهزاده مسطور در صوبه داري بار درم سال سي ام

پو سر عبد الله قطب شاه والی حیدرآباد فوج گران

(مآثر الامراء) [۳۶۳] (باب الميم)

کشیده قلعه گانگده را (که پای تخت سلاطین تلنگ اسم)
محاصره نمود میر مذکور نیز در ملجار جنوبی متعین بود -
پس ازان (که مصالحه بتقبل پیشکش یک کرور روپیه و
ازدواج صبیغه والی مزبور به سلطان محمد نخستین خلف
شاهزاده در میان آمد) اهل ملجار از پیش بردن نقب و
ستیز و آریز ممنوع گشتند - میر اسد الله از ملجار خود
بخاطر جمع بر آمده می گشت ناکاه از قلعه زنبورک بدو
رسید - کارش بانصرام انجامید - چون از قدیم مورد عنایت
شاهی بود درینولا بمیر اسد الله شهید ملقب فرمود - و بعد
از سربز آرائی اولادش از صغیر و کبیر همه در خور حال
مشمول عنایت پادشاهی گشتند - از اخلاص جلال الدین خان
به بخشیکری فوج شاهزاده محمد اعظم شاه و قلعه دار می بیدر
در پیشگاه خلافت اعتباری بهم رسانیده در عرصه پیش آمد
خرامیده بود - اجل مهلت نداد - رخت زندگی ته کرد -
دیگر می میر یحیی ست که با دختر سر بلند خان میر
بخشی منسوب گشته - پسر میر یحیی میر عیسی خان است که
مدتی بقاعه دارئی چاندور و سانکمیز گذرانید - پس از فروش
نواست او قلعه دار آنجا ست - و دیگر از پسران میر اسد الله
(که از بطن صبیغه تربیت خان بودند) میر نور الله شهد

نور خان مشهور به باگهه مار است که همیشه بفروجداری تهاذیر و دیگر پرگنات خاندیس و قلعه دارها می پرداخت - و با منصبه قایل صاحب اسباب و اقبال و جمعیت و حشم بود -^(۲) لیکن از بے باکی و بے اعتدالی اکثر بکمی منصب معاتب می شد - و با وصف این باعتبار خانه زادی آنچه از احوال ملکی می نوشت منظور می شد - چنانچه هنگامی (که شاهزاده محمد اکبر فرار اختیار نموده از نزدیکی ملک اداس گذشته بخاندیس آمد) خان جهان بهادر (که بقصد دستگیر ساختن او ایلغار نموده بود) نزدیک رسیده فروکش کرد - تا از خود را بکوهستان بکلانه کشید - هیچ کس را جرأت تحریر این مقدمه نشد - او بهار شاه نوشته خان جهان را در معرض خطاب و عتاب در آرد - و برادر حقیقی او میر رحمت الله بود که با دخترزاده خان دران لنگ منسوب گشته - و پسرش میر نعمت الله با صبیله خان غفران پناه امانت خان میرک معین الدین خان کد خدا گردید - دیگر پسر و پسرزادها بسیار داشت - پوگنده بیو^(۳) سرکار کالنه گویا بطریق سیورغال بجاگیر اولادش از مدتهای ممتد مقرر بود - بود و باش همه آنها درانجا بود - از

(۲) نسخه [ج] اقبال - (۳) نسخه [ج] دیگر پسرزادها - (۴) نسخه

مبادی عمل نواب آصف جاه آن محال بسرکار ایشان ضبط شد -
 آنها نیز بلاد و قصبات دیگر نقل کردند - و اگر احیاناً کسی
 مانده بود بطور احماد الذاس بسر می برد *

* معظم خان شیخ با یزید *

از نبائر شیخ سلیم فتحپوری ست - والده اش مرضعه
 جنت مکانی بود - در آخر عهد عرش آشیانی بمنصب دو هزار
 فائز شده - پس ازان (که مهذب خلافت بجلاس جنت مکانی
 زیبایش گرفت) باضافه هزار و خطاب معظم خان سر بلذ
 گردید - و سال سیوم از اصل و اضافه بمنصب چهار هزار
 دو هزار سوار رایت بلذ پایگی بر افراشت - پستری بصوبه داری
 دهلی بر فراز امارت پای نهاد - مکرم خان پسر اوسمت
 و داماد اسلام خان شیخ علاء الدین که بعنایت منصب علیّه
 و عطای علم کام دل بر گرفته - مدتها در صوبه داری خسو
 در بنگاله ماند - و در مهم کوچ هاجو قدم ثبات محکم ساخته
 گردن بلیغ نمود - و بر ریچمت زمیندار آنجا را پیش ناظم
 آوردن - و چون دران ایام خسرو پای در زاویه عدم در کشید
 و کار آن صوبه به محکشم خان شیخ قاسم برادر اسلام خان
 مفوض شد تا یک سال بفوجداری کوچ هاجو می پرداخت -
 آخر ببد مزاجی قاسم خان زنجیده خاطر شده روانه حضور
 گشت - و سال بیست و یکم جهانگیری صوبه داری بنگاله

و تغییر خانه زان خان باو تفویض پذیرفت - و فرمانی
بذام از صدور یافت - از کشتی سوزا با استقبال بر آمد - درین
اثناء بملاحان گفت که سفینه را زمانه در کنار باز دارند -
تا نماز عصر گزارد - درین ضمن باد سه بهم رسید - و کشتی
از شورش تلاطم غرق شد - مکرم خان با همراهان غریق بحر
فدا گردید *

* محمد تقی سیم ساز مخاطب بشاه قالی خان *

از عذقوان شباب در ساک ملازمان شاهزاده شاهجهان انسلک
یافت - و بهصاعد دولت و اعتبار برآمد - و از یارچی بخت
بخشی سرکار شاهی شده از عدهای دولت آن عالی جاه
گردید - چون مهم کانگره بعهد وکلای شاهزاده تفویض یافت
او را با اتفاق راجه سورجمل بتسخیر آن مامور ساختند - چون
هر دو بمقصد پیوستند راجه (که از بد فهادی و شوره پشته
همواره اراده فاسد مرکوز خاطر داشت - و در صورت
بودن محمد تقی چهره مطلوب در آئینه خیالش صورت
نمی بست) از گریز فکری با وی خصوصت آغاز نموده
بکرات شکایت او بشاهزاده نوشت - آخر پوست کنده
و آشکار عرض داشت که صحبت من با شاه قالی خان
کوک نیست - و هم این خدمت ازو متمشی نمیشود - بجای
از سردار دیگر تعیین شود تا عهده این کار باسانی گشوده

(مآثر الامراء) [۳۶۷] (باب الميم)

آید - ناگزیر محمد تقی طلب حضور گشت - و پستور
بغوجدارئی مالوه و حراست حصار ماندو (که در قبول شاهزاده
بود) سرفرازی یافت - و در هنگامه (که شاهزاده از راه
تلنگ باردیسه در آمد) احمد بیگ خان فائب صوبه دارئی ^(۲)
آنجا در خور سر پانچگی ملازمان شاهي توانائی در خود
فدیده پیش عم خود ابراهیم خان فتح جنگ باکبرنگر شتافت -
شاهزاده حراست آن صوبه بشاه قلی خان مقرر فرموده او را
همانجا گذاشت - و پس از وقوع حوادث [که جذاب شاهي
را پیش آمد - و از بنگاله بدکن برگشته سوان دیولگانون (که ^(۳)
بالای کتل رهن کهره است) معسکر گردید] بتوغیب و تحریک
ملک عنبر حبشی (که از جانب او یاقوت خان حبشی
در حوالی برهانپور اقامت ورزیده بتاخت و تاراج اطراف
می پرداخت) شاهزاده نیز عبدالله خان را با شاه قلی
خان روانه نمود که چون آن بلده از فوج عمده پادشاهی
خالی ست یحتمل که بتگ تگ پا بدست افتد *

چون راه رتن هادا حارس آنجا باستحکام برج و باره
شهر پرداخته در لوازم کار آگهی دقیقه مهمل نمی گذاشت
اینها التماس قدوم شاهزاده نمودند - پس ازان (که لعل

(۲) نسخه [ب] تلنگانه - (۳) نسخه [ج] فائب صوبه دار - (۴) نسخه

[ج] دیولگانون *

(باب المینم) [۳۶۸] (مآثر الامراء)

باغ برهانپور مخیم شاهي گشت هر دو سردار مامور شدند که از دو جانب یورش نمایند - از آنجا که هجوم مخالف جانب عبد الله خان بیشتر بود و بکه جوانان طرفین در معرکه مشغول زد و خورد بودند شاه قلی خان فرصت دیده دیوار حصار شکست - و گرم و گیوا بشهر در آمد - و بر چبوترا کونوالی نشسته منادی گرداند که در در شاهجهان غازی سمت *

چون پسر راد رتن در مقابل او بجنگ پیوسته هزیمت یافت راد رتن جمع کثیر را بتقابل عبد الله خان گذاشته خود عطف عذر نموده در چوک گرم کارزار گردید - شاه قلی خان (که مردم او بنهب و غارت متفرق شده بودند) با معدوم پای همت افشوده بمدافعه پرداخت - و چون بیشتر همراهان او جان نثار گشتند (و امید کمک منقطع بود) ناگزیر خود را بقاعه ارک انداخته متحصن گردید - گویند عبد الله خان نفاق صریح می ورزید - و الا اگر کمک می نمود کار پیش برده بود - و همین خود داری او باعث کپیدگی خاطر شاهي شده سبب جدائی عبد الله خان گشت - بالجمله کار بکوسی نشسته و اثر نه گردید - معامله فزونی شد - راد رتن از سر نو باستواری مورچال و بندر بهت اضلاع و اطراف حصار پرداخته شاه قلی خان را

بعهد و پیمان پیش خود آردده مقید ساخت - و بعد ازان رفقاییش را در بوهانپور مقید نگاهداشته او را روانه حضور نمود - وقتیکه مهابت خان از جنگ تونس ببهانپور رسید (۲) برخی یکه جوانان را بقتل آرد - و بعضی را مقطوع الید ساخت - چون از نیرنگی فلک شعبده باز در سنه (۱۰۳۵) هزار و سی و پنج بروگذار آب بهت زمانه بکام خان مذکور گردید در ایام استیلای خود روزی (که خواجه عبد الخالق خوافی را بقتل آرد) آن جوان جلادت منس را نیز ته (۳) تیغ بیدریغ کشید *

* ملا محمد تهنه *

پدرش ملا محمد یوسف بدریشی و فقر می گذرانید - خالی از کمال معنوی و حق آگهی نبود - خلف ارشدش ملا محمد در مباحث جوانی در موطن مالوف خویش علوم دینی را بدلائل عقلی و نقلی خاطر نشین خود ساخته بتحصیل معقولات توجه مصروف گردانید - در کمتر فرصتی ماهر هر فن گردیده بجامعیت علم اشتها افراشت - در علم جفر و تکذیر و اعداد نیز دستگاهی بکمال داشت - با وصف فضائل رسمی به پیرایه ثقات و دینداری و زیور صلاح و پرهیزگاری متحلی بود - پس ازان (که ابواب افاضه و

(۲) نسخه [ج] پولس - (۳) نسخه [ج] خان •

افاده بر روی طلبه باز نمود - و بتعلیم و تدریس طلاب درآمد - ازانجا که قدر مرد بعلم است و قدر علم بمال نلند یمین الدوله آصف جاهی (که شاگرد رشید ملا ست) اتفاق افتاد - و باسنادی آن نویین بلند مرتبت شهره آفاق گشته بجمعیت و وزارت عظیم رسید *

چون این سلسله را در زمان جنت مکانی قرب و امتیاز ما فوق حاصل شده و ترقیهای سترگ پیش آمده خویشان و مختسبان این دردمان به معارج کامرانی برآمدند - و غلامان و نوکران این خانواده خطاب خانی و تورخانی یافتند - آصف جاهی (چنانچه اکتساب فضائل سوری را از یمین انفاس آن بزرگ می دانست شگرفی اقبال و مساعدت رزگار را نیز بمیدان دعای ملا انگاشته) بر احترام و اکرام بیش از بیش افزوده - و بوساده خدمت صدارت کل ممالک محروسه هندوستان کوکب مراد برآمد - و اختر بخت طلوع کرد - سعادت زر آرد - و دولت باستقبال شتافت - همگی املاک و باغات و تمامی منزل و محلات ارغونیه و تورخانیه را (که سلاطین تهته بودند) از روی تملق به بیع یا هبه از سرکار پادشاهی مالک و متصرف گردید - بلکه صاحب تمام تهته گشته مغاصب شرعیه از قضا و افتا و احتساب برادران ملا تفویض یافت - و آنها بذایر

(مآثر الامراء) [۳۷۲] (باب الامیر)

تسلط و اعتبار مالا اعتنا بشان حکام نکردند حکم زانی میگردند -
و هرچه میخواستند بعمل می آوردند *

چنانچه هنگامی (که بشاه بیگ خان صوبه دارمی گفته
مقرر شد برخصمت آصف جاهی شرافت - ایشان سفارش
برادران مالا محمد کردند - آن ترک ساده لوح احوال آنها
شناخته بود) که به پشت گرمی مالا رفته بحاکم نمی گذارند)
گفت اگر باندازه خواهند بود بعزت خواهند ماند - و الا
پوست خواهیم کند - و همین معنی سبب برهم زدگی
مهمات از گشته از منصب و جاگیر افتاد - در هنگامه
استیلا میخواست بدر زد هیچ کس
راه برو نگرفته بود - لیکن چون مدت زندگیش بر آمد
بنابر آشنائی مورثی و معنوی بقائمی و میو عدل توسل
جسته برفاقت ایشان نزد مهابت خان شرافت - هر چند از
فضائل و خصائل و درج و صلاح از شرح دادند اثری بران
مترتب نگشت *

چون پیش ازان مالا عبد الصمد نواسه شیخ چاند
منجم و میرزا عبد الخالق بوادر زاده خواجه شمس الدین
محمد خوافی را بعلمت مصاحبت و خصوصیت آصف خان
(۳)
از هم گذرانیده بود گفت این هر سه محرک سلسله فساد

(۲) نسخه [ب] خواهم کند - (۳) در [بعضی نسخه] آصف جاهی •

(باب المیم) [۳۷۲] (مآثر الامرا)

بودند - ملا را بر اچھوتان سپرده و روزے چند محبوس
داشته (با آنکہ ملا درین قضایا هیچ دخلے نداشته) بے جرم
و خیانت تہ تیغ ستم شہید یافت - اگرچہ عمدہ سبب
قتلش استادعی آصف خان بود - اذناقا وقتیکہ زنجیر در
پایش می کردند چنانچہ باید استحکام ندادند باندک حرکتے
سمت شدہ از پای او برآمد - این را حمل بر سحر و
افسون نموده - و چون ملا در آخر عمر موفق بحفظ قرآن
شریف شدہ بود و پیوستہ بتلاوت اشتغال داشته و لبہای او
متحرک بودے ازین حرکت لب یقین کرد کہ مرا دعای بد
می کند - از غایبہ وسواس زود بہلاک او پرداخت - و چنین
مرد عزیز الوجود را قدر نشناختہ ضائع ساخت - گویند
آصف جاہی را از فوت این سہ مصاحب بے نظیر حزنے
و اندرہے طاری شد کہ اکثر شبہا از روی دل پردرد یاد
می کرد - و الحمد للہ و اٰلہٖ و اٰلہٖ و اٰلہٖ *

* محمد خان نیازی *

از امرای زمان اکبری سمت - و بقدم بندگی این درگاہ والا
در زمرہ افغانان امارت نشان امتیاز و اعتبار داشت - صاحب
طبقات نوشته کہ بپایہ دو ہزاری رسیدہ بود - لیکن شیخ
علامی تا سال چہلم الہی زیادہ از پانصدی نشمرده - اما در

(۲) نسخہ [ب] بہ تیغ ستم شہید ساخت - (۳) در [بعضے نسخہ]

عهد جنت مکانی بمنصب عمده فائز گشت . - و بمزید شان و شوکت ناموری اندرخت . - گویند از پیشگاه جهانگیری بسه کس تکلیف خطاب شد . - قبول نکردند . - میوزا (ستم صفوی و خواجه ابوالحسن تربتی و محمد خان نیازی . - او گفت زیاده بر نام من که محمد است کدام اسم است که برگزینم . - در مبادی حال بهمراهی شهباز خان کذبو در بنگاه کارهای مردانه نمود . - خصوص در جنگ برهم پوتر نامی بشجاعت و ران مردی بر آورد . - گویند شهباز خان بداس همان مصافقت و حسن تردد او یک لک رزیه ساله از جانب خود تواضع می کرد . - و در مهم تهیه کومکمی خانخانان بود *

(۳)

چون در سال (۱۰۰۰) هزار هجری میرزا جانی بیگ حاکم سنده از قاعه (که در آن محصور بود) بیرون شده سیوهستان ریه شتاب آورد تا بکشتیهای لشکر فیروزی دست در بازو . - خانخانان جمع را (که محمد خان نیازی از آنها بود) بدان سو روانه کرده خود نیز از پی رهگرا شد . - چون فرستادگان بکشتیها پیوستند جرقه را اندیشه آنکه لکھی استوار کرده انتظار کمک رود . - به تحریک ران مردان آویزش قرار یافت . - بسرداری محمد خان نیازی از لکھی گذشته با مخالف

(باب الميم) [۳۷۴] (متأثر الامرا)

جنگ در پیوست - غنیمت جرانغار و برانغار ^(۲) عساکر پادشاهی را ^(۳)
با هراول از جا برداشته از چیره دستی نخوت فروش بود -
محمد خان با فوج قول رسیده بسخت آریزه بر شکست با آنکه ^(۴)
غنیمت از پنج هزار افزون و سپاه پادشاهی از هزار و دریست
زیاده نبود - میرزا جانی در عین گریز چند بار برگشته
در آویخت - سودے نکرد - گویند ازان روز خانخانان را
بر سوری و سرداری او اعتماد تمام بهم رسید - در عهد
جنگ مکانی در جنگ کهرکی (که از کارزارهای مشهور دکن ^(۵)
است) خانخانان عزان اختیار شاه نواز خان پسر خود را
بدست او و یعقوب خان بدخشی (که هر دو از کهنه سپاهیان
روزگار بودند) داد - دران روز محمد خان طرفه حسن تدبیرے
بکار برد - نالے آبه (که دران میدان واقع شده) در میان
داده رعگذرهای آن را مسدود ساخت - و سر ناله خود
پای ثبات افشوده نگذاشت که شاه نواز خان تیز جلوبی
نماید - ملک عنبر با آن همه ساز و سرانجامے که داشت ^(۶)
هرگاه می خواست از طرفے سر بر آرد - ریش تیر و تفنگ
دو از نهان آنها برمی آرد - ناگزیر ملک عنبر بسیاری را

(۲) نسخه [ج] برانغا و جرانغار - (۳) نسخه [ب] عسکر - (۴) نسخه

[۱ - ب] غول - (۵) نسخه [ج] از کارزارهای دکن مشهور است - (۶)

نسخه [ج] سرانجام •

بگشتن داده رو بهزيمت گذاشت - و از تعاقب بهادران تا مقرر خود هيچ جا بزد نتواست شد *

و چون شاهزاده شاهجهان بيساق دکن انتهاض فرمود محمد خان نيازي در قطره و پويه خود را دريغ نداشته مساعی جميله بکار برد - (۲) الحق محمد خان امير متين پے بر کرده بسيارے مزاج گرفته بود - گویند در تقسيم اوقات شباروزي (که قرار داده بود) در هشتاد و پنج سال عمر خود تخلف نمود - مگر گاهی بذابر سواري و ايلغار دران فتور راه مي يافت - و از پاس شب مانده تا اشراق با دران مي گذرانيد - و تا دو پاس روز بمطالعہ کتب تفسير و سير اشتغال داشته از انساب افغانان آگهی تمام داشت - پس ازان بطعام و استراحت پرداخته آخر روز بمهمات و معاملات متوجه ميشد - و ازل شب با سپاه و علما و فقرا صحبت بود - دو پاس وسط در محل بسر مي برد - در طعام هم تکلف مي کرد - و چو کي محض برای طعام قرار داده بود - اکثر سپاه از قوم خودش بوده - اگر يکے از آنها مي مرد در ماهه او سالم به پسرش مقرر مي کرد - و اگر لارلد بودے نصف در ماهه بورثه مي رسيد - صلاح و تقوی و ديذاري در کمال مرتبه مي ورزيد - دمے بے وضو

نمی ماند - مردم خوارق از نقل کذود - در سنه (۱۰۳۷)
هزار و سی و هفت ازین جهان گذران انتقال نمود - بمرد
(۲)
اولیا محمد خان تاریخ است *

چون در دکن بسیار گزرا نید و پرگنه آشتی برار (که
آنطرف دریای ورده است) در جاگیرش بود - آن قصبه را
وطن قرار داده بتعمیر و آبادی همت گماشته معموره عظیم
بروی کار آمد - در همان قصبه مدفون گشت - احمد خان
خلف رشید مقبره و مسجد و باغی طرح انداخته - زیارت گاه
خلأق بود - درین ایام آن قصبه و پرگنه بلکه همه آن
ناحیه و الکه دیوان و خراب افتاده - از صد خانه یک خانه
چراغی دارد و از ده ده یک ده خواجه - ازین سلسله هم
کسی نماند که رشده داشته باشد *

* مظفر خان میر عبد الرزاق معموری *

از سادات صحیح النسب معمور آباد است که موضعه ست
از نجف اشرف - فیماگان او بهند آمدند - میر بدانش
و قابلیت از یکتایان روزگار بود - در عهد عرش آشتیانی
جوانی عرصه روزگار گشته به بخشگیری سپاه بنگاله تعیین
گشت - چون راجه مانسنگه کچهواهه (که ناظم آنجا بود)
(۳)

(۲) یعنی سنه هزار و سی و هفت - و در بعض نسخه [محمد خان اولیا
بمرد] واقع شده - (۳) نسخه [ج] ناظم آنجا *

بمراهی شاهزاده سلطان سلیم بمهم رانا سیهوندیه دستوری یافت و کار آن ولایت را از ناشناسی به نبایر خرد سال خود را گذاشت در سال چهل و پنجم فتنه اندرزان آن مملکت پسر قتلوی لوهانی را (که از سران آن دیار بوده) دستاویز شورش گردانیده سرفساد برداشتند - ^(۲) چند بار مردم راجه لشکر کشیدند - و شکست یافتند - میر دران میانه دستگیر شد - در همان ایام اتفاقاً شاهزاده از خود سربی به آله آباد شتافته فروکش نمود - راجه رخصت بنگاله گرفته بمالش شورش افزایش در آرد - نزدیک شیرپور آریزشه بسزا ^(۳) رفت - هزیمت بر غنیم افتاد - و دران معرکه میر مذکور طوق درگردن و زنجیر در پا بدست افتاد - او را بدین روش بر فیل داشتند - و یکم را برگماشته بودند که بهنگام شکست از هم گذرانند - ناکاه دران زد و خورد آن شخص بآسیم بغدوق درگذشت - و میر از جانی گزند رهائی یافت - پس از آن بحضور رسیده بخسروانی فوازش چهره اعتبار بر افروخت *

چون سابق میر از تعیناتی شاهزاده مذکور بے رخصت برخاسته بحضور شتافت و مشمول الطاف پادشاهی گشته به بخشیرگی بنگاله سرفرازی یافته بود جذاب شاهی از جانب میر سرگرانی و ذخیره خاطر داشت - پس از سربو آرائی

(۲) نسخه [ج] بر افراشتند - (۳) نسخه [ج] آریزشه *

از کمال بندہ نوازی بصفحہ جرالمش بر نواخته ببخالی منصب
ہابق مورد مراحم فرمود - ر بخطاب مظفر خان نامور
گردانیدہ بہمراہی خواجہ جهان سرگرم مہمات بخشیدگی ددم
بر ساخت - درین کار میر نامہ بذیکی و بزرگی بر آورد *

و چون بعد فوت میرزا غازی بیگ ترخان صوبہ تہہ
قبضط پادشاہی در آمدہ میرزا رستم صفوی بہ ایالت آنجا
معین گشت مظفر خان بچہمت تشخیص جمع دامی آن عوبہ
مرخص گردید - و از روی کار شداسی و معاملہ دانی از قرار
ہست و بون جمع معین نمودہ بجاگیر میرزا و متعینہ او
تذخواہ دادہ معارفت کرد - و در اواخر عہد جہانگیری
بصاحب صوبگی مالوہ بلذ پایہ گردید - و پس از ارتحال
جنت مکانی اعلیٰ حضرت بمظنہ بد اخلاسی و نا دولت خواہی
خانچہان لودی ناظم دکن از جذبہ براہ احمد آباد متوجہ
دار الخلانہ گردید - بر زبانہا افتاد کہ صاحب قوان ثانی از
گجرات بر سر ماندو (کہ خزانہ و بیشتر محل خانچہان
در آنجا بودند) می آید - خان جہان فرزندان خویش را با
ہکندر درقانی در برہانپور گذاشتہ خود با جمعہ از ہذہای

(۲) نسخہ [ج] در آمدہ و میرزا الخ - (۳) نسخہ [ب] جمع بندی -
(۴) نسخہ [ب] معاملہ فہمی - (۵) نسخہ [ج] فرمودہ - (۶) نسخہ
[ج] ہون - (۷) در [بعضی نسخہ] دومانہ و [در دیگرے] دویانی •

پادشاهی بماندو آمده مالوه را از مظفر خان گرفته متصرف شد *
و چون سرپر فرمانروائی هندوستان بجلوس اعلیٰ حضرت
زینت پذیرفت حکومت مالوه از تغیر مظفر خان بخانزمان
ولد مهابت خان تفویض یافت - و اصلاً پرتو التفات خسروائی
بحالش نداشت - او در دار الخلافه منزلی داخل لشکر و غا
گردید - بعد مدتی باجل موعود رخت هستی بر بهت *

* مقرب خان شیخ حسن معروف به حسو *

(۲)
پسر شیخ بهنیا ولد شیخ حسن پانی پتی - مشهور است
که در ملازمت عرش آشیانی بخدمت طبابت خاصه جراحه
(که دران فن بے نظیر روزگار بود) قیام می نمود - معالجه
فیل از غرایب مخترعات اوست - و شهرت تمام دار - مقرب
خان نیز درین صنعت عدیل و سهیم نداشت - با پدر در
دست کاریها شریک و با معالجات دست یار بود - در سال
چهل و یکم سنه (۱۰۰۴) هزار و چهار در تماشای آریز
آهوان آهوان بجانب پادشاه دویده شاخ بند گردانید - خراش
به بیضه رسید - و آماس نمود - هفت روز بخلاجا نرفت
سخت شورش در مامکت افتاد - اگرچه چاره بحکیم مصری
و حکیم عالی باز گردید اما در گذاشتن مرهم و بند و گشاد
آن این پدر و پسر طرفه نیک اندیشیها بجا آوردند - شیخ

حس و از مغرب سن در خدمت جنت مکانی تربیت یافته شگرف
 پرستارها بتقدیم (سانید) - چنانچه جهانگیر پادشاه می گفت
 که مثل حسو خدمتگاری کم پادشاهی داشته باشد - و در ایام
 شاهزادگی هرچند شاهزاده مبالغه می کرد چیزی از سرکار
 شاهی نمیگرفت - پس (از آن که بمنصب شاهزاده افزوده شد)
 اول کسی را (که بمنصب امتیاز بخشید) او بود - و نظر
 برین مراتب بعد جلوس بخطاب مقرب خانی و منصب
 پنج هزاری بلند مرتبه گردید - در آن عهد از بی پروا مزاجی
 پادشاه در کار سازی و معامله پرداز می مرن هر کار و کار هر
 مرد منظور نبود - بهمین که مقرب خان بجواهر شناسی
 وقوف تمام داشت صوبه عمده گجرات که [مثل سورت و
 کندهایم (که هر یک معدن نفائس و منبع رغائب است)
 بگذار داد] بار دادند - نتوانست از عهده کارگذاری ملک و
 سرداری سپاه برآمد - تغییر گشته آن ولایت در نیول شاهزاده
 شاه جهان مقرر شد - و در سال سیزدهم سنه (۱۰۲۷) هزار
 و بیست و هفت به صاحب صوبگی ولایت بهار اختصاص
 یافت - و در سال شانزدهم آن ملک بشاهزاده سلطان پرویز قرار
 گرفت - و او بحضور (سیده) بنظم صوبه آگره افتخار اندوخت -

(۲) نسخه [ج] رسانیده - (۳) نسخه [ج] منصب شاهزاده - (۴)

نسخه [ج] کنهات *

و پس ازان به بخشگيری دوم و مزيد قرب و مصاحبت لوی
برتری می افراخت - و در سر آغاز جلوس شاهجهانی بنابر
پیری او را از خدمت معاف داشته قصیده کیرانه (که وطن
اوست - و پیوسته در تیولش بود) مرحمت فرمودند که
بفراغ بال روزگار بسر برد - گویند زمانه با ری طرفه موافقت
کرد - هرگز سیلی روزگار نخورد - بعد ازان (که مغزبی
شد) با هزار سهیلی (که کارخانه دار هم آنها بودند) در
کمال خرمی و بے غمی می گذرانید - گویند دولتتمند با همه
اشتها و کثرت باه بکمال شگفتگی و بے فکری دران وقت
دیگر نبود - چون تولیت روضه شاه شرف پانی پتی بدو
تعلق داشت درانجا گورخانه خود ترتیب داده در عمر نو
سالگی در وطن خویش بموطن اصلی شتافت *

کیرانه پرگنه ایست از مضافات سهارنپور صوبه دهلی که
به خوش آب و هوایی و شایستگی زمین شهرت تمام دارد -
درانجا عمارت عالیه طرح انداخت - و باغی یکصد و چهل
بیکه را دیوار پخته کشید - و حوضه بذراع دو صد و
بیمت در دو صد بوسط پرداخت - و اشجار گرم سیر و سرد
سیر هر دو نشاند - گویند نهال پسته آنجا سبز شد - و
انبه خرب هرچا شنید از گجرات و دکن تخم آن آرد
کاشت - چنانچه تا حال در شاه جهان آباد بخوبی انبه

(باب الميم) [۳۸۲] (مآثر الامراء)

کیرانه انبئه هیچ جا نمی رسد - رزق الله پسرش در عهد
اعلی حضرت بمنصب هشتصدی رسید - در جراحی و طبابت
مهارتی رافی داشت - در زمان عالمگیری بخطاب خانی و
افزونی منصب امتیاز یافت - و در سال دهم درگذشت -
مسیحای کیرانوی سعد الله نام پسر خوانده مقرب خان است
که در شاعری شهرتی گرفته - و قصه سیتا زن راجه رامچند
مشهور را منظوم ساخته - این سه بیت از انجاست * مثنوی *

* چو آب انداخت بر فرق آن بت مسک *

* زدستش آب هم میرفت از دست *

* قدم چون بعد غسل از آب برزد *

* نهال آتشین از آب سر زد *

* قوی شد قول اهل هند گویا *

* که ماه آمد برون بے شک ز دیار *

* مرتضی خان میر حسام الدین انجو *

پسر میر جمال الدین عضد الدوله است - برادرش میر

امین الدین بخویشی میرزا عبد الرحیم خان خانخانان رشادتی

بهم رسانید - و در جوانی درگذشت - میر حسام الدین همیشه (۲)

احمد بیگ خان برادرزاده ابراهیم خان فتح جنگ بعقد (۳)

(۲) نسخه [ب] همشیر زاده - (۳) در [بعضی نسخه] فتح جنگ برادر

نورجهان بیگم •

ازدواج آردن - و بدان وسيله جليله ارج پيمای عزت و
اعتلا گردید - و بسیار در فرمانبرداري و استرضای آن عقیقه
می کوشید - هرگاه در نوزد و اعیان بیگم بدولت سرای
پادشاهی می رفت میر قدرت نداشت که بے اجازت بمحل
در آید - در عهد جهانگیری بصیانت و حراست حصار
استوار آسیر (که در متانت و ارتفاع و آنچه شایسته
قلعه بود بے همتا و از نامور قلاع ممالک محروسه است)
می پرداخت *

و چون شاهزاده ولي عهد شاه جهان به سبک عنانی
تعاقب گران عساکر پادشاهی اقامت ماند در از مقتضیات وقت^(۲)
بیرون دیده سال هفدهم بعزم برهانپور از آب نردان عبور
فرمود و جمعی را بمحافظت گذر و حبس سفاین برگماشته
نزدیک قلعه مذکور رسید شریفا نام ملازم خود را با منشور
مشتمل بر ترهیب و تخویف بزام میجر فرستان - و میر
اعتماد خانه زادی و نام آدرعی پدر و استحضار عقیدت و
جانفشانی در کار خداوند مجازی را بنظر نیارده با آنکه
سامان توپ و تفنگ و ذخیره و آذوقه آنقدر بود (که در
قلاع دیگر عشر عشر آشیر آن نباشد) و صعوبت گذر بمرتبه (که
زاله سر راه بر رستم تواند گرفت) بمجرد وصول منشور شاهی

(باب المیم) [۳۸۴] (مأثر الامرا)

برهنمونئی عزیزجی (که در طالع او مودع دست مشیت بود)
بے مضایقه قلعه را بشریفا سپرده خود با زن و فرزند فرود
آمده ادراک ملازمت شاهي نمود - شاهزاده بر تبحیل و تکویم
او افزوده بعواطف گوناگون برنواخت - پس از سربر آرائی
و فرمانروائی اعلیٰ حضرت نظر بر حسن سابقه بمنصب چار هزاری
سه هزار سوار بلند پایه گردانیدند - و در همین سال
بخطاب مرتضیٰ خان و عطای پنجاه هزار روپیه نقد برنواخته
بجای شیرخواجه (که در اثنای راه گتھے رهگرای ملک بقا
(۲)
گشت) بصوبه داری آن ولایت سرفراز گردید *

(۳)
چون فاک حسدبیشه دیرین دشمن کامیابی ارباب مقاصد
است هنوز جا گرم فکوده بود که در آخر سال دوم سنه
(۱۰۳۹) یکهزار و سی و نه هجری بار سفر دائمی بر بخت -
از پسرانش میو صمصام الدوله رشادت بهم رسانید - و در سال
بیست و یکم بدیوانی شاهزاده شجاع فائز گردید - و در سال
بیست و هشتم بنیابت شاهزاده بحراست صوبه اردیسه و
منصب هزار و پانصدی پانصد سوار سر برافراخت - و آخر
همین سال درگذشت *

* مصطفیٰ بیگ ترکمان خان *

از امرای عهد جنت مکانی ست - تا آخر آن عهد بپایه

دو هزارمی هزار و چهار صد سوار مرتقی گشته - پس از
 سویر آرائی فردوس آشیانی سال اول از اصل و اضافه بمنصب
 سه هزارمی دو هزار سوار و عطای خلعت و خنجر مرمع
 و علم و اسب با زین نقره لوای مبهات افراشت - و سال
 دوم بعنایت نقاره بلند آوازه شد - پستمر تعینات یساق دکن
 گردیده سال ششم (که مهابت خان بمحاصره قلعه دوام آباد
 قیام داشت) او به تهانه دارمی ظفرنگر معین بود - چون
 مردم بسیار از نایبان منصب داران متعینه این مهم با گوان
 غله درانجا فراهم شده بغابر گشت و واگشت افواج دکن
 نمی توانستند ماحق بلشکر خانخانان شد نامبرده این کیفیت
 بخانخانان نوشت - او خان زمان را با فوجی تعیین نمود که
 غله و مردم را آمده بردند - سال هفتم مطابق سنه (۱۰۴۳)
 هزار و چهل و سه هجری برحمت حق پیوست - حسن خان
 پسر او بمنصب هشت صدی سبصد سوار سرفرازی داشت -
 و عالی قاپی برادر او بمنصب نهصدی چهار صد و پنجاه سوار
 (۲)
 ارتفاع پذیرفته سال پانزدهم جاوس (علی حضرت دار فذا را گذاشت *

* مهابت خان خاخانان سپه سالار *

زمانه بیگ نام پسر غفور بیگ کابلی ست - ایتمها از
 سادات محیی النعم زویه افند - چنانچه خان زمان پسرش

آبا و اجدان خود را در تاریخ مولفه خویش تا حضرت امام موسی الرضا علیه التکته و الثنا ذکر کرده - و همه را بزرگ و صاحب ثروت شمرده - غیور بیگ از شیراز بکابل آمده در یکم از بلوکات آنجا طرح اقامت انداخت - و در یکم جوانان میرزا محمد حکیم انسلاک یافت - پس از فوت میرزا بملازمک عوش آشیانی کامیاب گردید - و در جنگ چتور مصدر ترون نمایان شد - زمانه بیگ در خرد سالی در سرکار شاهزاده سلیم داخل احدیان گشته چندان خدمات پسندیده کرد که در کمتر فرصتی بمنصب مناسب رسیده بخشعی شاگرد پیشه شد *
چون راجه ارجینیه در آله آباد بعهد و پیمان معظم خان فتحپوری با جمعی کثیر (که شهر و صحرا در گرفته بودند) ملازمک شاهزاده نمود (و هرگاه می آمد خاص و عام از مردم او بر می شد) این امر بومزاج شاهی شاق آمد - شب در خلوت فرمودند فکر این گوار چیست - زمانه بیگ عرض کرد که اگر حکم شود امشب کارش باتمام می رسانم - و حسب اشاره با یک خدمتگار روانه شد - پس از نیم شب بخانه راجه (که مسک و بے خود در رادتی خوابیده بود) رسیده خدمتگار را بر در ایستاده کرد - و مردم راجه را بدر نمود که شاهزاده پیغام مخفی گفته اند -

خود برادرتي درآمده سر او بريد - و بشال پيچيده برآمد - و
 بمردم گفت که کسی نرود که باز جواب مي آرم - سررا پيش
 شاهزاده انداخت - همان وقت حکم شد که لشکر راجه را
 يغمائي سازند - مردم او آگهي يافته منتشر و بذات النعش
 گشتند - خزانه و اموالش ضبط سرکار گردید - زمانه بيگ
 بختاب مهابت خان امتياز يافت - و در سر آغاز جلوس
 جهانگيري بمصوب سه هزاري سر برافراخته بمهم رانا تعين
 گشت - و هنوز آن مهم تمشيت نپذيرفته بود و از تهايه بزدی
 بيرون کوه را برداخته مي خواست درون کوه در آيد که طلب
 حضور گردید - پس ازان بهمهراهي شاهزاده شاه جهان بمهم
 دکن نامزد شد - و در سال دوازدهم از تغير شاه بيگ خان
 خان دوران بصوبه داری کابل بلند مرتبه گشت - ليکن از
 تسلط و پيش آمد سلسله اعتماد الدوله (که عداوت و
 خصومت داي بانها داشت) خواست از کابل بعراق شتابد
 چنانچه شاه عباس صفوي باعزاز رقم طلب قلمي نمود - اما
 خانه زان خان خاک زمان بحسن تدبير مردم همراهي را متفرق
 ساخت - ناچار فسخ عزيمت کرد *

چون در سال هفدهم بمغواي نور جهان بيگم میان
 جغت مکاني و پادشاهزاده ولي عهد شاه جهان غبار کدورت

برخاست و بنزاع و جدال انجامید مدار مهمات برهم زنج
 دولت شاهزاده بر مهابت خان قرار یافته از کابل طلبیدند -
 هر چند ابتدا بتومشه (که از جانب بیگم داشت) تن
 در داد - اما پس از طمانینت خاطر بحضور رسید - چون
 عبدالله خان از هراتی عساکر پادشاهی بفوج شاهی پیوست
 چنت مکانی از بدگمانی آصف خان را (که سر فوج بود)
 با خواجه ابوالحسن پیش خود طلبید - سخت شورش در
 لشکر افتاد - مهابت خان از مشاهده آثار غلبه شاهی بوساطت
 عبدالرحیم خان خانخانان بشاهزاده اظهار دولت خوئی نهوده -
 بنوشته که اگر بعفو تقصیر مرا مطمئن فرمایند خدمات شایسته
 بجای آرم - بالفعل صلاح نیست که افواج خود را طلب داشته
 بساط مذاکره در پیچند - و خود بساندر تشریف برند که
 اسناد بحالی قبول قدیم بمهر اقدس می فرستم - شاهزاده
 (که همواره جویان رضامندی پدر بزرگوار بود) بتغریب و
 تحریک خانخانان معاودت فرمود - و پس ازان (که سلطان
 پرویز از آله آباد برکاب رسید) مهابت خان باتفاق دیگر
 واقعه طلبان بآتش افروزی درآمده پادشاه را بران داشت که
 قا اجبیر نهضت نموده سلطان پرویز را بتالیقی مهابت خان
 بر سه شاهزاده تعیین باید فرمود - شاهزاده از ماندن ببرهانپور

(۲)

و از آنجا براه تلنگانه عازم بنگاله گردید . مهابت خان بهمراهی سلطان پرویز بپرهانپور آمده بتأمین مهبت دکن همت گذاشت . درین اثنا حکم رسید که نزد خاطر از نظم دکن و ابرداخته متوجه الہ آباد شوند - کہ اگر صیددار بنگاله سد راه شاهزادہ نتواند شد شما بمقابلہ ہردایزد *

مهابت خان در کمتر فرصت بپیروی تدبیر سلاطین دکن را بحلقہ اختیار بندگی و دولت خواهی پادشاهی در آردن - اگرچہ ملک عنبر مکرر رکیل فرستاد کہ پسر خود را در نوکران پادشاهی منظم ساخته در دیویگانوں ملاقات می نمایم -^(۲) مهبت این صوبہ بعہدہ من را گذراند - لیکن چون عادل خان بیجاپوری (کہ هموارہ با او عناد و جدال داشت) ملا محمد لاری رکیل السلطنتہ خود را با پنچہزار سوار کسپیل کرد کہ ہمیشہ کومکمی ملک پادشاهی بودہ در کارها جہدے فرادان بکار بود مهبت خان جانب ملک عنبر فروگذارشتہ ملا محمد لاری را با او رتن ہادا مخاطب بسر بلند رای در پرهانپور فکاه داشتہ خود با شاهزادہ پرویز در عین برشکال گل ولای مالوہ طے کردہ بصوبہ الہ آباد رسید - و در مقام تونس چند روز تقابل فتدین التناق افتاد - شاهزادہ شاہجہان بنابر قلت جمعیت خود جنگ صف صلاح نمی دید - اما بہدالغہ و اجرام

(باب المیم) [۳۹۰] (مآثر الامرا)

راجه بهیم (که از رفقای شاهي بود) واقع شد آنچه شد - و چون کار بآخر رسید عبد الله خان زخمی بسماجت تمام جلو شاهي گرفته از معرکه بر آورد *

انفاناً در دکن ملک عذیر بسبب یکجهتی عادل شاهیه با عساکر پادشاهي متوهم گشته از قصبه کهرکي با نظام الملک برآمد - و بقندهار عیال و اسباب گذاشته سرے بسرحد ولایت قطب الملک کشید - و مقرری هر سال بعنوان خرچ سپاه ازو برگرفت - و بیخبر بر بلده بیدر ریخته تاراج نموده بر سر بیجاپور رفت - عادل شاه متحصن گشته مسرعان بطلب ملا محمد لاری فرستاد - و بمهابت خان نوشت که درین وقت مردم پادشاهي نیز کومک نمایند - مهابت خان (که متوجه آله آباد بود) به سر بلذد رای بر نکاشت که لشکر خان را با جادو رای و اوداجی رام با جمیع امرای بالاگهات تعیین نماید - ملک عذیر ازین قضیه آگهی یافته هرچند ضعیف نالی کرد که من هم غلام پادشاهي ام تقصیرے سر نزده که شما بر من کمر بسته اید - مرا با مدعی من وا گذارید - کسم نشنید - ناچار بکارزار پیوست - از قضا ملا محمد کشته شد - و جادو رای و اوداجی رام دست بکار نبرده بدر زدند - بیست و پنج نفر از سران عادل شاهیه و از لشکر پادشاهي سوای خانجر خان قلعه دار احمدنگر و

جانسپار خان فوجدار بېر (که با تڼه چند ازان ورطه برآمده
بمکانهای خود (سیدند) چهل و دو مقصدار با لشکرخان و
میرزا منوچهر گرفتار گشته مدتها در دولت آباد بحبس
گذرانیدند *

(۲)

عزیر فتح کرد تاریخ این واقعه است - گویند ملک
عزیر (که ربطه بسخن نداشت) این تاریخ شنیده گفت چه
لطف دارد - طفل هم میداند که عزیر فتح کرد - مکرر او و
عادل شاه هر دو عرائض مشعر بر التماس قدوم بدکن بجناب
شاهی ارسال داشتند - شاهزده از بنگاله عطف عنان نموده با
فوج ملک عزیر و یاقوت خان حبشی برهانپور را محاصره کرد -
از سنوح این هرج و مرج دکن برطبق حکم مهابت خان
با سلطان پوریز بسرعت از بنگاله برگشت - چون بسارنگپور
مالوه رسید فدائی خان فرمان آورد که خان جهان از گجرات
بجای مهابت خان منصوب شد - مهابت خان بصوبه داری
بنگاله قیام نماید - سلطان پوریز باین وصل و فصل راضی
نمی شد - حکم دیگر رسید که اگر رفتن بنگاله مرغوب
مهابت خان نیست بحضور آید - و خانه زاد خان را (که
قا حال به نیابت پدر بنظم کابل می پرداخت) طلبیده
به بنگاله رخصت کردند که بمهمات آنجا را رسد - و آصف

خان بعدارتی که داشت عرب دست غیب را با هزار سوار
 اعدی تعیین کرد که او را زود بحضور بیازند - لا علاج مهابت
 خان از برهانپور روانه گشت - سلطان تا سرای بهاری
 بمشایعت آمد - مهابت خان میخواست بعضی منصب داران را
 همراه بگیرد - فاضل خان دیوان دکن فرمان حضور نمود
 که او معائب است کسی رفاقت نکند - مهابت خان گفت
 متصدیان حضور در کنگاش غلط کرده اند - سلطان (خواهند شنید
 که) آخر ازین طایب ندامت خواهند کشید - چون به رانند
 رسید شروع به نگهداشت نمود - و رانا نیز یک هزار سوار خوب
 همراهش داد - گروند درین جا عرب دست غیب رسید -
 مهابت خان بدو گفت بکارے که آمده مرا آگهی ست - من
 میروم - تو حرف متخل بخواهی زد - با شش هزار سوار (که
 چهار هزار راجپوت و دو هزار مغل و سید و شیخ و افغان
 بود) روانه شد *

در هنگامی (که پادشاه عزیمت سیر کابل داشتند)
 آمدنش بعرض رسید - پیغام شد که تا ادای مطالبه پادشاهی
 و جواب جاگیر داران بنگاه (که از آنها متصرف گشته)
 نذماید ملازمت میسر نیست - و شنید که آصف خان برای
 قید او فکرے برانگیخته که گذار بهمت روزے (که منزل

(مآثر الامراء) [۳۹۳] (باب الميم)

شود) ارد و همه فوج از دريا بگذرد و پادشاه با مردم چوكي همان طرف آب باشند - چون مهابت خان بملازمت آيد پادشاه دستش گرفته بگشتي نشانده همراه بيارند - و پل را بشكند تا مردم او نتوانند گذشت - و در منزل شاه ابدان كجهت خان دارغۀ فيل خانه بخانه اش رفته حكم رسانيد فيلاني (كه درين مدت بدست آوردند) داخل سركار كنيد - مهابت خان چند فيل فامي نگاه داشته باقي حواله كرد - كجهت خان گفت كه خان جيو براي كدام روز مي گذاريد كشتي حيات شما تباهي شده - اگر پسران زنده بمانند محتاج نان جوار خواهند بود - مهابت خان تبسم کرده گفت كه آن وقت شما اعانت نخواهيد كرد - اين فيلان را من خواهم گذرانيد - الحال زود برويد كه اين راجپوتان گزار اند مبادا از حرف فضول شما از جا در آيند - بالجملة مهابت خان را از اين قسم حرفها دلنشين شد كه از شر اعدا جان بر نيست - دل بمرگ نهاده بسپاه پيشگي داده عهد و پيمان موكد ساخت *

چون گزار آب بهت مخيم عساكر پادشاهي شد آصف خان بقراردان خود با تمام لشكر حتى خدمتگاران حضور هم

(۲) نسخه [ب] آورده - (۳) نسخه [ب] خانچر - (۴) نسخه [ج]

گفت شما اعانت نخواهيد كرد .

(باب المیم) [۳۹۴] (متأثر الامر)

از راه پل رفته آن روی آب در کمال غفلت و بے پروائی
 منزل نمود - مهابت خان (که منتظر لطیفه غیبی بود)
 چنین فرصتی را مغنم دانسته یک هزار سوار را باهتمام سر
 پل فوستان - و خون گرم و گیرا بخانه شهریار و داور بخش
 سواره درآمده آنها را همراه گرفت - و دروازه کلال باز شکسته
 بدولت خانه پادشاهی سرزده رسید - و بر دروازه مردم خود
 نشانده ملازمت پادشاه نمود - و گفت که چون دیدم از
 عداوت آصف خان رهایی ممکن نیست مرتکب چنین جسارت
 گشتم - شایسته هر سیاستی که باشم بدست خود باید کرد -
 گویند چون راجپوتان بے باکانه بغسل خانه در آمدند مقرب
 خان بروش قدیم با مهابت خان گفت که کوزه‌ی یعنی
 مبروص این چه بے ادبی است - او گفت که هرگاه زن و
 دختر فلانی را قسمت می کردند نتوانستی حرف زن - کله
 چوبے (که در دست داشت) بو پیشانی وی زن که
 قشقه وارے زخم شده خون روان گشت - ^(۲) درین وقت پادشاه
 از غلبه خشم دو مرتبه دست بقبضه شمشیر کردند - میر منصور
 بدخشی بتیرگی گفت که وقت حوصله آزمائی است - پس
 از آن مهابت خان عرض کرد که آشوبے برخاسته سواری
 بشکار صلاح دولت است - بمبالغه بر فیل خود سوار ساخت -

کجهت خان ماده فيل سوارى خاصه (که خود بجای مهارت و پسرش در خواصي بود) پيش آردن - مهابت خان گنت خان جيو همان روز اسك که پسران من محتاج بنان جوار شوند - و به راجپوتان اشاره کرد که هر دو را علف تبغ بے دريغ ساختند - و از عرض راه پادشاه را بخانۀ خود فرود آورده با فرزندان بلاگردان گشته نثار و ايثار بسيار نمود - و چون از نور جهان غفلت ورزیده بود پادشاه را باز سوار ساخته بخانۀ سلطان شهر يار آردن - درين فرصت بيگم بدر زنه بود - ندامت و افسوس از بے خبرى خود مي کرد - بيگم دران حيص و بېص از دريا گذشته امرا را سرزنش و ملامت بسيار نمود - و بترتيب افواج بارادۀ کارزار پرداخت - چون بل را آتش زنه بودند رز درم بے شگرف پژوهشے از معبر و گذر زهي گشته خود را بآب زد - چون سه چهار جا ژرفي داشت و مخالف فيلان پيش رو داشته حمله آدر گشت تزک فوج برهم خورد - انگرس را پای ثبات از جا رفت - و هر کدام بطرف افدانه بآسيمه سري جان بدر برد - بيگم برکشته بخيمۀ خود فرود آمد - و اصف خان بقلعۀ اتک (که در تپولش بود) ستافته تحصن جست - و ديگر امرا قول گرفته مهابت خان را دیدند - و هرزه گوئيهای او را بتن برداشتند -

مهابت خان خود باتک زفته بعهد و سوگند آصف خان را
 با ابوطالب پسرش و خلیل الله ولد میرو میران بدست آورد -
 و مهمات ملکی و مالی پیش خود گرفته صاحب معامله را
 نیز بے دخل ساخت - و راجپوتیه در کشک مقرر کرده بهیچ
 کس یارای حرف و عرض نگذاشت *

. چون خطه کابل مهبط رایات پادشاهی گردین باشاره جنت
 مکانی جمعی از احدیان را با راجپوتیه بر سر چراگاه گفتگوئی
 واقع شد - قضا را دران میان یکے کشته گشت - آنها بهیئت
 مجموعی بر دائره راجپوتان رفته جنگی سخت در پیوست - و
 ازان فرقه ضلالت پزوه بسیاری با عمدهای آن طائفه بقتل
 رسید - و هرکه از راجپوتیه به چراگاههای اطراف و جوانب
 شتافتند بود مفت بدست احشام هر موضع جان در باخت - و
 برخی دستگیر گشته بفروخت رفتند -- اگرچه مهابت خان
 بکومک آنها خود سوار شد اما نتوانست دران هجوم پایداری
 (۲)
 ورزید - بر گشته به پناه پادشاهی خزید - هر چند جنت مکانی
 باطفاى آن نائره کوتوال را تعیین فرمود - و بداس خاطرش
 چندے از احدیان را بوی گرانید - لیکن آن همه رعب و
 (۳)
 قساط او نماند - و او نیز توهم بخود راه داده ایام بسر
 می برد - تا آنکه وقت مراجعت از کابل در حوالی رهناس

هوشیار خان خواجه سزای نور جهان بیگم در هزار سوار بفرمودند
بیگم از لاهور همراه آدره ملازمت نمود - تقریب مجلای فوج
در میان آدره حکم شد که از نوکران قدیم و جدید مسلم و
جیبیه پوش شوند *

چون گزار دریای بهت (که سر آغاز استبلای از بود)
منزل شد بمهابت خان بیغام شد که فرود مجلای فوج بیگم قرار
یافته - شما پیش شتابید که مبادا در فلقچیان گفتگوئی واقع شوند
و بنزاع و پرخاش انجامد - او از غلبه و اهمه یک منزل پیش
رفته فرود آمد - قضا را درین هنگام شاهزاده شاهجهان بخبر تسلط
مهابت خان نزدیک بودن خود اصلاح انگاشته از ناسک باجمیر رسید
و چون فراهم آمدن مردم (که مژنون خاطر شاهی بود) اتفاق
نیفتان عازم تتهه گردید - لهذا بآن مغلوب بیم و هراس حکم
رفت که بتعاقب شاهزاده شاهجهان (که از دکن بمالوه و از انجا
باجمیر شده) از راه جیسلمیر عزیمت تتهه نموده گام سرعت
بر دارد - مهابت خان آصف خان را بعهده و قسم وا گذاشته
درانکه مقصود شد - اتفاقاً شاهزاده بعد هژده روز (که ظاهر
بلده تتهه مخیم سرادقات بود) بموصول خط نور جهان
بیگم [که از صیت موکب شاهی یحتمل که مهابت خان
ناعاقبت بین از شورش مزاجی آسیبی باخلاف گرامی قدر (که

در خدمت جد ماجد بودند (سازند [معارفت بدکن اصوب
می نماید - و خبر فوت سلطان نیز رسید - و شیوع بیماری
علاوه گشت - هژدهم صفر سنه (۱۰۳۶) هزار و سی و شش
رکضت فرموده در چهل و دو روز براه گجرات در صد
و شصت کروه مسافت پیموده ناسک را مطرح انوار نزل
ساخت - ناچار مهابت خان در یوکرن چهل کردهی این
طرف جیسلمیر چهارونی کون - و پس از آدرگهی او (چون
از حضور فوجی نیز بر سرش تعیین شده بود اما نتوانست
بار مقابل شد) عقب تر توقف گزید - مهابت خان دل از
همه برداشته به رانا پناه برد - او باخلاص پیش نیامد -
ناگزیر با دو هزار سوار راجپوت (که دست از رفاقتش
بر نمی داشتند) بملک بهیلان (که مابین گجرات و مملکت
رانا ست) در آمد - و اظهار ندامت و عذر گستاخی
بخدمت پادشاهزاده شاهجهان (که دران ایام بر طبق التماس
نظام شاه از ناسک بجنیر بنا گذاشته مانک عنبر) که
بگورعی آب و هوا و عمارات امتیاز داشت (رفته طرح اقامت
انداخته بود) نمود - و حسب الطلب شاهي بیست و یکم صفر
(۲) سنه (۱۰۳۷) هزار و سی و هفت از راه راج پیله و بکلانه
بسجود آستان سعادت اندوخته مشمول عواطف گشت *

در همین ایام واقعه ناگزیر جنّت مکانی بمیان آمد -
اعلی حضرت باران سلطنت از راه گجرات باجمیر رسیدند -
گویند چون بزیارت روضه مقدسه معینه رفتند مهابت خان
حمائل مصحف بر تعوین قبر شریف گذاشت - و عرض کرد که
مراد فدوی همین بود که حضرت پادشاه شوند - اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ
بمراد رسیدم - اگر بموجب قول تقصیرات مرا عفو کنند قسم
بمصحف خورده خواجه بزرگ را در میان دهند یا همین
وقت رخصت کعبه فرمایند - و الا فردا آصف جاهلی می رسد -
فدوی خون من خواهد بود - صاحب قران نانی تشفی (۲)
خاطر خواه از فرموده پس از جلوس بخطاب خان خانان
سپه سالار و بمنصب هفت هزاره هفت هزار سوار و انعام
چهار لک روپیه نقد و صاحب صوبگی اجمیر ارتقا بخشیدند -
و در همین سال جلوس مهابت خان بصوبه داری دکن
چهاره عزت برافروخت - و پسرش خان زمان (که بزازگی
صوبه دار مالوه شده بود به نیابت او مقرر گشت - و در
سال دوم (که رایات پادشاهی به تعاقب خان جهان لودی
عزیمت دکن نمود) مهابت خان بصاحب صوبگی دارالملک
دهلی نامزد گردید - و در سال پنجم از تغیر اعظم خان
مجددا بصوبه داری دکن دستوری یافت *

گویند دران سي چهل سال (که صوبه داران بدکن مي آمدند
تا بر آمدن بالاگهات بے جنگ و جدال از عسرت غله بتنگ
(۲)
آمده بر مي گشتند - هيچ کس بفکر آن نمي افتاد - اول
تدبيرے (که مهابت خان درين صوبه داري کرد) آن بود
که بنجارهای هندوستان را بفيل و اسب و خلعت مستمال
ساختمه آن قدر گزيده کرد که یک سر بنجاره باگروه و گجرات
بود و سر ديگر به بالاگهات - و مشخص نمود که (رديه را
ده سپر گران باشد يا ارزان بگيرند *

چون ساهو بهونسله بعادل شاهيه پيوسته بانترزاع قلعه
دولت آباد از تصرف فتح خان پسر ملک عذير کمر سعبي
بر بست فتح خان امرای نظام شاهي را با خود در
مقام کين توزي ديده به مهابت خان نوشت که در قلعه
آنرقه نمانده - اگر بهرعت برسند قلعه سپرده در سلک
بندهای پادشاهي منسلک مي گردم - مهابت خان بر جذاج
استعجال خان زمان را با فوجہ بمنقلا روانه کرده خود نيز
بيست و نهم جمادي الآخرة سال ششم از بوهانپور راهي
شد - خان زمان از کتل کهرکي فرود آمده با ساهو و
زندوله خان معركة نبرد آراست - و پس از زن و خوردن
بسيار نا شش کرده تعاتب آنها نموده علف تيغ گردانيد -

﴿ مآثر الامراء ﴾ [۱۰۱] (باب الميم)

بيجاپوريان خائف گشته با فتح خان طرح صلح افکندند - ار
هم نقض عهد نموده بآنها متفق گشت - مهامت خان (که
به ظفر نگر اقامت داشت) ناچار سلخ شعبان از کهرکي
گذشته بخان زمان پيوسته بمحاصره قاعه همت گماشت - و
غره (رمضان تقسيم ملجار نموده توب و ضرب رن (۲) را بعهده
لهراسپ پسر دوم خود وا گذاشته مقرر کرد که از سرکوب
حصار (که کوه سست زفيح و کاغذی داره بران آباد) بجانب
قلعه سردهند - همواره به نيروى شهاست و بودايى خان زمان
و به بهادري و جد کاري خان دران بر کهي رسد با ساهو و
زندوله خان و بهلول خان بيجاپوري نبردهای مردانه و چپقلشهای
گردانه رو مي دان - ظفر و فيروزي هر مرتبه نصيب بهادران
پادشاهی ميگرديد *

پس از فتح عنبرکوت چون گشايش مهاکوت را وجه
همت ساختند قاعه نشينان از فقدان غله و عدم قوت (که
اکثره بگوشت حيوانات مرده سد (مق مي کردند) بستوه
(۳)
آمده از مشاهده غلبه هر روزه فوج پادشاهی خيريت خان
عم زندوله خان و برخه عادل شاهيه (که در قاعه بودند)
همان طلبیده شب پنهانی بکمند فرود آمدند - و خانخانان را
ديده راه بيجاپور گرفتند *

(۲) نسخه [ب] ضرب رن - (۳) نسخه [ا - ج] بهوست *

و چون نقب بپای مهاکوت (سید فتح خان زه و زان خود را بکالاکوت فرستاد - و مراری پندت (که رائق و فائق سلطنت بیجاپور بود) با همه عادل شاهیه و نظام شاهیه در ایلوره آمده زندوله و ساہو را برابر خانزمان (که در کاغذی واره بود) گذاشته خود با یاقوت خان حبشی بر سر خان خانان (۲) رسید - جنگ عظیم و نبود قوی رو داد - مخالف عغان تماسک از دست داده بادیه نورد فوار گردید - در ائذائے گریز یاقوت خان حبشی کشته شد - و درین وقت غریب زد و خوردے به میان آمد - گویند در دکن چنین جنگ قیامت آشوب کمتر واقع گشته - مہابت خان قرین فتح و نصرت معادیت نموده نزدیک نقب شیر حاجی مهاکوت رفته خواست آتش در زرد - فتح خان آگهی یافته پیغام فرستان کہ چون با عادل شاهیه پیمان بایمان موکد کرده ام کہ بے صواب دید آنها حرف صلح بے میان نیارم امروز موقوف کنید - مہابت خان گفت کہ اگر حرفت از راستی فرورغی دارن پسر خود را بفرست - چون پسرش نیامد آتش زدند - یک برج و قریب پانزده ذرع دیوار پرود - تهور منشان جان سپار بقاعه در آمده اندرون ملجارها ساختند - فتح خان از دید شگرف کاری بہادران دست و پا باخته برای پاس عرض

(مآثر الامراء) [۱۴۰۳] (باب الميم)

و ناموس عبد الرسول پسر کلان خود را فرستاده اظهار ندامت و التماس صفح جرایم کرد - و استدعای خرج و مهلت یک هفته به بر آردن بنه و بار خون نمود - سپه سالار در لک و پنجاه هزار ردپه داده فیلان و شتران خون را جهت بار بردار فرستاد - و فتح خان کلید قلعه ارسال داشته نوزدهم

دی الحجه سال (۱۰۴۲) یکهزار و چهل دو در محاصره سه ماه و چند روز چنین قلعهٔ حصینةٔ فلک شکوه * بیت *
* حصارے که مدّاش ندیدست کس *
* بود قلعهٔ دولت آباد و بس *

مفتوح گشت - نواب بفتح دولت آباد آمد تاریخ (۲) است -
مهابت خان خان دران را با مرتضیٰ خان سید نظام پسر میروان صدر جهان پهانوی در قلعه گذاشته خون فتح خان را با نظام الماک (که خرد سال بود) همراه گرفته روانهٔ برهانپور شد - و چون بظفر نگر رسید عهد و سوگند بر طاق بلادن گذاشته فتح خان را با نظام الماک مقید ساخته اشیا و اسباب او را در سرکار پادشاهی ضبط نمود - گویند فتح خان از بے خردی به بیجاپوریه پیغام کرد که فوج با مهابت خان کم است - شما هجوم آورده مرا خلاص کنید - یا بنا بر نخوت او که نقاره کوچ می شد و مهابت خان سواره می ایستاد

فتح خان هفتوز در خواب است - یا بذابو مصلحت ملکی
بهر صورت بے وجه پسندیده مہابت خان نقض عہد کرد *
چون بہ برہانپور رسید اعلیٰ حضرت پنج لک روپیہ نقد
در جلدوی این حسن خدمت مہابت خان انعام فرمود - او
از متصدیان پادشاہی استفسار نمود کہ برین مہم چہ قدر
زر سرکار خرج شدہ - گفتند بیست لک روپیہ - مہابت خان
بیست و پنج لک روپیہ داخل خزانہ کردہ گفت سہ سال
است کہ من پیشکش پادشاہ نگذرانیدہ ام - دولت آباد را
پیشکش کردم - و از جذاب خلافت استدعای قدم یکم
شاهزادہا نمود کہ بذیروی فوج تازہ تسخیر بیجاپور نمایند -
اعلیٰ حضرت پادشاہزادہ محمد شجاع دومی خلاف سلطنت را
رخصت کردند - سپہ سالار تسخیر قلعہ پریندہ را (کہ از
قلاع حصینہٴ صینہٴ دکن است - و از نظام شاہیہ بتصرف
عادلشاہیہ در آمدہ بود) نصب العین ہمک ساختہ خانزمان را
پیشتر فرستاد - از بلوازم و مراسم محاصرہ و تقسیم ملجاہا
پرداختہ ہر روز آویز و ستیز می شد - چون مہابت خان با
شاهزادہ بسہ کرہی رسیدہ اقامت نمود عادل شاہیہ و ساہو
با جمعے از نظام الملکیہ نمودار شدہ گاہ بر کہی و گاہ
بر مورچال جنگ می انداختند - (روزے در کہی) کہ نوبت
خانخانان بود) (اچپوایہ بہجرون نمود مخالف تیز جلوی

کرده پيش رفتند . هر چند مهابت خان طلبيد که پستر آئيد
از جهالت پا افشوده بسيار کشته شدند - مهابت خان در جای
خود ثبات ورزیده تلاش و ترداد مي کرد - گویند چنین صف جنگ
در صد سال در دکن نشده - نزدیک بود که کارخانخانان با تمام
رسد که خان دوران از بنگاه رسیده غنیم را پراکنده ساخت *

چون میان خان دوران و خانخانان نفاق و ناخوشي بود
خان دوران مکرر در مجالس ميگفت من او را از کشته شدن
رهائي بخشيدم - و مهابت خان آنرا شایده بر خود
مي پیچيد - انفعاً روزی خان دوران با سيد شجاعت خان و
سيد خان جهان باره بکهي رفته چون کاه پر کرده روانه شدند
غنیم دره کوه را گرفته شروع بیان کاری کرد - ازان آتش بکاه
در گرفت - فيلان و شتر و گاو بسيار سوخته آتش تمام
صحرا را فرو گرفت - جای بدر شدن نماند - گویند شمار
سوختهها سي هزار دواب و ده هزار آدم بود - و نیم سوخته
از حساب بيرون - امرا بر پشتک بلند ايستاده حيران نيرونگی
فلک بودند - بعد اطفای آتش غنیم از طرف هجوم آورده
عمره تذك ساخت - مهابت خان بکمک رسيد - آنها منتشو
گشتند - ازان روز خان دوران زبان طعن بکام کشيد - گویند این
هنگامه باشاره مهابت خان شده - با وصف آنکه سیدی مرجان
قلعه دار و پس از غالب نامي (که بجایش از قبل عادل

(باب المیم) [۴۰۶] (مائرا الامرا)

شاه آمده) هر دو بزخم تغزگ در گذشتند صورت فتح در
آئینه خیال منطبق نمی شد - و جهد و کوشش اثر نمیداد -
معهدا بوشکال بر سر رسید - امرا برغم مهابت خان اتفاق
کرده مزاج پادشاهزاده را بمراجعت آوردند - مهابت خان هرچند
ممانعت نمود پادشاهزاده کرچ کرد *

چون بار بردار در لشکر نمانده بود گاون بنجاره را مردم
بقیمت گران خریدند - گویند روز کوچ بنجاره سر راه گرفته
بمهابت خان عرض کرد که با اعتماد قول شما جنس آورده بودیم
بار بردار نیست که بردارم - گفت مال چه مبلغ است - گفتند
دو لک روپیه - همان وقت از خزانه خود داد و گفت
هرکه خواهد بردارد باقی را آتش زند - اعلیٰ حضرت ازین
معاودت بخان خازان عتاب نوشتند شاهزاده را طلب حضور
کردند - مهابت خان بدهانپور رسیده چون از راجپوتان (که
روز جنگ کپی خود را بیجا بکشتن دادند بے اعتقاد شده
می گفت اینها همین مردن میدانند - کاکا پنڈت دیوان
خود را به اکبر آباد فرستاد که ده هزار سوار از سید و شیخ
و مغل و افغان نوکر کرده بیارد که سال آینده محتاج بکمکیان
نشوم - بگشایش پرینده فوج من کافی باشد *

در همین ایام مرض بهکندر (که ناسور خاصه سمت - و
دیرین رفیق او بود) شدت کرد - و ازین مراجعت بے نیل

(مآثر الامرا) [۱۰۷] (باب الميم)

مقصود و برخاسته رفتن خان زمان از بدسلوکی او بحضور
دق بهم رسانیده حالتش بصعوبت انجامید - املا پرهیز
نمی کرد - می گفت که من از علم تخریم دریافتم که درین
مرض جان بر نیستم و بآن احوال دیوان میگرد - و بعزیمت
تسخیر پزینده از شهر بوهانپور برآمده بر موهن ناله تیره
کرد تا بر صفحه ایام باقی ماند که درین وقت هم در کار
پادشاهی مسامله نمود - و همگی چهار هزار اشرقی بدرز
و بیرون تقسیم کرده آنچه داشت همه را داخل طومار ساخت -
و بخانم اهلیه خود (که بعد از مادر خان زمان بعقد
آردنه بود) گفت که سنگریزه هندوستان هم دشمن من
است - مال یک روپیه هم پنهان نکنند - و طومار را مافوق
عرضداشت روانه حضور کرد - و سرداران راجپوتیه را طابیده
گفت که باعانت شما نامی بر آردم - آنچه بود طومار
کرده بحضور فرستادم - جای مواخذه نماند - بعد مردن من
مبتصدیان پادشاهی ضبط اموال نکنند - و عمله فعله را زیر
محاسبه نیارند - و تابوت مرا بدلهلی برده زیر قدمگاه شاه
مردان دفن نمایند - و تمامی اموال را از ناطق و صامت
بسرکار والا رسانند - در سنه (۱۰۴۴) یکهزار و چهل و چهار
بساط زندگانی در نوردید - زمانه آرام گرفت و سپا سالار رفته
هردر تاریخ فوت اوست *

(اجپوتيه حسب الوصيه) او از برهانپور تا دهلي بدستور
 زندگي آداب مجرا و سلام بجا مي آوردند - اعلى حضرت سواى
 خيلان همه را بپسوان بخشيدند - گویند نقد کم داشت -
 کوزر ردييه ساله مداخل بود - همه را خرج مي کرد - صاحب
 همت بود - روزی گفت که خان جهان لودي بخشش
 نداشت - يکي گفت در سرکار او فروغ نبود - گفت اين
 چه حرف است - مرد آن سمت که بهر وجه زر پيدا
 کند و صرف نمايد - ليکن پوشاک خاصه او همگي به پنج
 ردييه نمي کشيد - طعام هم کم داشته - چون بفيل
 شوقش بسيار بود بونج کمون و خربزه ولايتي بخورد آنها
 مي داد - و اصلا بتکلف آشنا نبود - نویت در سواري
 نمي نواخت - مگر وقت کوچ نقاره و کونا مي شد - از علم
 بهره نداشت - در جوتک و نجوم مهارتي بود - اما احوال
 و انساب پيشينيان از هر قوم و طايفه سر زبان داشته - شيفته
 صحبت ايراني بود - مي گفت خلاصه آفرينش اند *

گویند در بدایت حال مذهبي نداشت - آخرها مذهب اماميه
 اختيار کرده - نامهای ائمه معصومين عليهم السلام بر جواهر
 گمينه کنده در گاوى خون مي بست - و بروزه و نماز مقيد
 نبود - سفاكي و سبعيت او مشهور عالم است - در کارهای

(مآثر الامرا) [۴۰۹] (باب الميم)

پادشاهی دفت و جزری بسیار می کرد - و بکارهای خود
بیخبر محض بود - و بهاوی چوب داشت - هرکس را که
نواخت اگر هزار تقصیر می کرد در عزت و قرب او نقصان
نمی آرد - گاهی شعر هم می گفت - اما اظهارش مکرره
می دانست - از دست *

* فنگ دلم بود که بهشت آرزو کند *

* دوزخ نصیب من بود و آرزو مباد *

از پسرانش احوال خان زمان امانی و لهراسپ مهابت خان
جدادانه سمت تحریر یافته - اما میرزا دلیر همت (که
ظالم طبیعت و کاهل خدمت بود) و میرزا گرشاسپ (که
داماد آله وردی خان شد) و میرزا بهروز و میرزا افراسیاب
هیچ کدام ترقی نکرده بدیار خاموشان منزل گردیدند *

* مختار خان سبزواری *

سید محمد نام از سادات بنی مختار است که از خیار
قریب رسول مختار اند - سلسله نسب این سادات عالی درجات
به ابوالمختار النقیب امیرالحاج منتهی می شود - نقابت
مشهد منور مرتضویه علیه السلام و امارت حج اسلام مدتی
به اکابر این خاندان علیه مقروض بود - امیر شمس الدین علی
قائمی نقیب النقبای ممالک عراق و خراسان [که به واسطه
بامهر شمس الدین علی ماضی (که آخر نقبای زمان شاه

(۲) عباس بود) میرسد [در زمان سلطنت شاهرخ میرزا از نجف اشرف بخراسان آمده در بلد سبزوار متوطن گردید - و دیگرے مثل از بکثرت خیل و حشم از عراق بر نیامد - چون نوبت بامیر شمس الدین ثالث (که از اکابر متأخرین این سلسله است) رسید در علو قدر و رفعت شان از جمیع اعیان خراسان در گذرانید - و اکثر ولایمت سبزوار را خریدده هلکی خود ساخت - هذگامے (که عبد الله خان از رنگ والی توران بر هرات و توابع آن استیلا یافت) رؤسا و اهالی خراسان سر به ربه اطاعت از در آوردند - مگر امیر شمس الدین (که در سبزوار فروکش نموده) به ایلی نگرائید - عبد الله خان

(۳)

اسمالت نامه باین بیعت رقم فرمود

* بیعت *

* درخت دوستی بنشان که کام دل ببار آرد *

* نهال دشمنی بر کن که زنج بے شمار آرد *

میر املا حساب ازو بر نداشته بے محابا در جواب نوشت -

* بیعت *

* چو مهمان خراباتی بعزت باش با زندان *

* که درد سر کشی جانان گر این مستی خمار آرد *

و این جرأت و خود داری باعث افزایش الطاف شاه طهاصبی

مفیری دارای ایران گردید - میرزا بخطاب سلطانی برنواخته صاحب طب و علم گردانیده تمام آن ولایت را مع شیء از کده باقطاعش تفویض فرمود - و سید فاضل میر محمد قاسم نسابه نیز از مشاهیر متاخرین این طبقه است - و همچنین میر شرف‌الدین ازین سلسله است که در عهد فرمانروائی سلطان حسین میرزا [چون آستانه بلخ (که بحضرت امیرالمؤمنین علیه السلام منسوب است) ظاهر شد] بتکلیف آن پادشاه مرحوم از سبزواری بلخ شتافته به نقیب‌القبائلی آن دیار نامزد گشت - و پس از آن (که پادشاه مذکور در گذشت و حوادث و فتن سرکشید) او از آنجا برآمده بهند بار غربت ^(۳) گشود - اولادش درین ملک اقامت ورزیدند *

بالجملة سید محمد مذکور در سلطنت جنم مکانی بخطاب مختار خان و منصب در هزاری هزار و دویست سوار پایه افتخار برتر افراخت - و در آخر عهد آن پادشاه بنظم صوبه دهلی می پرداخت - و در سر آغاز جلوس اعلیٰ حضرت به تیولداری سرکار مونگیر مضاف صوبه پتنه (که پیوسته بسرحد بنگاله است) تعیین گشت - و مدتها دران آله هسر برد - و در سال دهم عبد الله خان فیروز جنگ ناظم صوبه بهار با سایر کمکیان آنجا بقصد استیصال پرتاب اچینی ^(۳)

(که از زمینداران مغسذپیشه آن ولایت بود) راهی گردید -
 و مختار خان را بهر ادلی فوج برگزید - چون قلعه بهوجپور
 حاکم نشین آن سر زمین (که آن بومی شورش گرا در انجا
 متحصن بود) بعد محاصره شش ماه مفتوح شد بر تائب
 هوایی خود را مستحکم ساخته آریز و ستیز گرم کرد - تا
 در ضمن آن راه گریز بدست آورده بدر رود - و مختار خان
 (که مقدمه لشکر بود) محاذی دروازه بلجار خود نموده
 لوازم سعی بهادرانه بکار برد - و زیاده بر یک شبانه روز نکشید
 که او مغلوب رعب گشته زینهار جویان بر آمد - و پس از
 انجام این مهم کمابیش یک ماه نگذشته بود که در همین
 سال آغاز سنه (۱۰۴۷) هزار و چهل و هفت هجری انخانه
 (که متعهد ضبط تیولش بود) هنگام تقییم محاسبه شمشیر
 کین آخته بر و انداخت - اگرچه مختار خان هم جمدهرے بان
 زیاده سر رسانید اما کارگر نیاید - حضار آن نابکار را از هم
 گذرانیدند - و خان مزبور نیز بهمان زخم جهان را پذیرد
 نمود - گویند باز خواست محاسبه را بمصادره رسانیده از
 عامل یادداشت بستد - و باز محال طلبی می کرد - هر چند
 او ضعیف نالیها نمود رحه ناکرده تهدید بعضی و شکنجه
 کرد - چون برخاست که درون رود راه گردید - و بیخبر
 زخم منکر رسانید - در اجمیر در احاطه دیوار بیرون نزدیک

قبر خواجگي حاجي محمد مدفون گشت - احوال سه پهرشن
شمس الدين خان مختار خان و داراب خان و جان سپار خان
جدا جدا تحزير يافته *

* مير محمد امين مير جمله شهرستاني *

از اعيان سادات اصفهان است مشهور بسادات شهرستان -
برادر کلانش مير جلال الدين حسين صلائي تخلص (که فاضل
مستعد بود) منظور نظر شاه عباس ماضی مغوي گشته
بمنصب صدارت (که از اعظم مناصب ايران است) امتياز
يافت - چون در گذشت برادر زاده او ميرزا رضي پهر
ميرزا تقی بجای عم خود بدان رتبه گرامي فائز گرديد - و
از رفور قابليت و طالع مندي بمصاهرت شاهي بلند رتبه
يافت - و برشد کارداني توليت اوقاف خاصه آن پادشاه
عالي جاه بر حضرات ائمه معصومين عليهم السلام و منصب
مهر داری توقيعات علاوه منصب صدارت گشت - و در سنه
(۱۰۲۶) هزار و بيست و شش بساط هستي در نوردين -
صدارت ايران به پهرش صدر الدين محمد (که دخترزاده
شاه و طفل ضيع بود) مقرر شده نيابت بميرزا رفيع عم زاده
آن مرحوم قرار گرفت - و بالآخرة او نیز مستقلاً بامر صدارت
مي پرداخت *

بالجمله میر محمد امین در سنه (۱۰۱۳) هزلار و سیزده
 از عراق بدیار دکن وارد گشته در خدمت محمد قلی قطب
 شاه والی تلنگ بوسیله مرتضی ممالک میر مؤمن استرآبادی
 نوکر گردید - میر مؤمن خواهرزاده میر فخرالدین سماکی
 بود - و در صلاح و تقوی درجه عالی داشت - و در ایران
 بتعلیم سلطان حیدر میرزا پسر شاه طهماسب صفوی قیام
 می نمود - و پس از وقوع قضیه ناگزیر شاه و کشته شدن میرزا
 حیدر و استیلای شاه اسمعیل ثانی تاب توقف نیارده بدکن
 آمد - و بنابر اتحاد مذهب از سایر سلاطین آن مملکت
 ملازم محمد قلی قطب شاه گشته منصب پیشوائی و کالمت
 یافت - و سالها مدار دولت قطب شاه برو بود - میر محمد
 امین از مددکاری بخت و توافق اقبال در مزاج محمد قلی
 (که از دوام ارتکاب مدام خود به مهمات ملکی و مالی
 فنی پرداخت) چنان جا کرد که او بخطاب میر جملمکی
 برنواخته همگی حل و عقد امور بکار آگهی میر را گذاشت - و
 پس ازو (که پسر نداشت) نوبت حکومت به برادرزاده اش
 سلطان محمد قطب شاه رسید - او از رشادت و هوشمندی خود
 متوجه مهمات ایالت گشت - نقش میر با او خوب نشنست - اما
 سلطان محمد املا دست تصرف و طمع باموال و اشیای میر
 دراز نکرده بآئین نیک رخصت فرمود - میر از گلکنده به بیجاپور

(مآثر الامر) [۳۱۵] (باب المیم)

پیوست - با عادل شاه نیز صحبت او ذر نگرفت - ناگزیر
دوای دریا بوطن مالوف شتافته در عراق بملازمت شاه عباس
مفوی اهتسعاد یافت - و بهیب میر رفیع صدر (که برادرزاده
او می شد) مشمول عواطف شاهي گردید - و در خدمت
شاه پیشکشهای لائق بدفعات گذرانید - و مدت چهار سال
بعزت و آبرو روزگار بسر برد - اما ^(۳) میر می خواست که
در خدمت شاه صاحب منصب عالی باشد - و شاه را مطرح
نظر آنکه بالتفات زبانی سرگرم داشته نغایص (که درین
مدت فراهم آورده) برگیرد - چون میر دریافت که حقیقت
کار چیست بالضرور بملازمان جنک مکانی التجا آورد - جمع
از قصر فهمیدگی احوال او چنانچه باین در نیافته بخدومت
جنک مکانی یکی را به صد معروض داشتند - آن پادشاه
عالی جاه فرمانه بخط خاص خود بطلب میر در نوشت -
او از امپهان فرار نموده در سال سیزدهم سنه (۱۰۲۷)
هزار و بیست و هفت هجری بملازمت مستعد گشت - و
بمنصب دو هزار و پانصدی در خدمت سوار و خدمت عرض مکرر
مرافراز گردید - و در سال پانزدهم از تغیر ارادتخان بمیر سامانی
هرکار والا سر برافراخت *

چون توبت سلطنت به اعلی حضرت رسید مدتی بوسیله

(۲) نسخه [ب - ج] و با عادل شاه - (۳) نسخه [ب] بسر می برد *

دیوبند بندگان بمیر سامانی اختصاص داشتند - و در سال هشتم از تغیر اسلام خان بپایه والای میر بخشیکری برآمده باضافه هزاره پانصد سوار بمنصب پنجهازاری در هزار سوار چهره کامیابی برافروخت - و دهم (بیع الآخر سنه ۱۰۴۷) هزار و چهل و هفت هجری سال دهم جلوس بازار لکوه و فالج وخت هستی بر بست - میر اگرچه در سیادت و شرافت منصب مرتبه بلند داشت اما از اخلاق مرضیه و اطوار بهیه نصیبه نداشت - بسیار سبک مزاج و تذذ خو بود - و در مذهب امامیه سخت متعصب - روزی در حضور اعلی حضرت تقریب مذهب در میان آمد - میر بتندی حرف زد - پادشاه فرمود که میر واقعی اصفهانی است - چه مردم آنجا بدرستی و تندی اشتهار دارند - گویند در سال چهارم (که اعلی حضرت بخطه برهانپور اقامت داشت) بنا بر امهاک باران گرانی و غلا بجائے انجامید که جانے بجانے میدادند - کس نمی خرید - و شریفه برغیفه می فروختند - نمی ازبید - متصدیان مهمات پادشاهی و عدها بحکم والا آش پوخانها (که بلنگر زبان زد روزگار است) در هر بلده ترتیب دادند - در آن هنگام میر جمله نامه بسخارت بر آورد - شب و روز در برهانپور لغر طعام جاری داشت - و نقد و اجناس نیز بمردم خیرات کرد - اگرچه آن وقت هم مردم ایران می گفتند که گرم

میر جبلی نیمه است اما این طعن و سرزنش صریح ناشی از سوء باطن است - و الا این امر بتکلف هم مورد تحسین و محمل جزاست *

اصفهان از معظم بلاد ایران است - * بیت *

* اصفهان نیمه جهان گفتند *

* نیمه وصف اصفهان گفتند *

بقول اصح از اقلیم چهارم است اگرچه برخی بجهت طول و عرض از اقلیم سوم شمرده اند - از کهنه شهرهای عواق است - در قدیم یهودیه می خواندند - چه بنی اسرائیل از بخت نصر گریخته گرد عالم می گشتند - چون خاک اینجا را موافق خاک بیت المقدس یافتند شهره طرح انداخته به یهودیه موهم ساختند - و برخی بنای آقرا به اصفهان بن سام نصیمت دهند - جوقه از ابذیه اسکندر بر شمرند - این درید گوید اصفهان لفظ مرکب است از اصف بمعنی شهر و هان بمعنی سواران - و در فرهنگ رشیدی گوید اسپاه و اسپه لشکر و سگ و همچنانین سپاه و هپه - و ازین ماخوذ است اسپاهان چه آن شهر همیشه موضع اقامت سپاه ایران بود - و دران سگ نیز بسیار بود - چنانچه مولف تاریخ اصفهان علی بن حمزه گفته - و الف و نون برای نسبت است - انتهی کلام الرشیدی - و اصفهان معرب اسپهان است - گویند ابتدا چهار دیده بود

(باب المیم) [۱۸] (مآثر الامراء)

کران و کوشک و جوایزه و دشت - چون کیقباد آن را
پای تخت ساخت شهر عظیم شد - و آن دیهات هر یک
موسوم بکوچه گردید - زنده رود (که به زاینده رود شهرت
دارد - و گریزند ازان هزار نهر جدا شده) پایان آن شهر روان
است - شاه عباس ماضی در ایام فرمانروائی خود دار السلطنه
ساخت - و چندان عمارات عالیه و حدائق طرب افزا اساس
گذاشته بآبادی و معموری آن بنده همت گماشت که مزید
بران متصور نیست - و تا انقضای دولت مغویه مستقر خلافت
بود - در فترت افغانان خرابی بدان معموره راه یافت - آب و
هوای خوب دارن - مردمش بیشتر خوش صورت و لطیف طبع
اند - و صاحب کمالان ظاهر و باطن بسیار ازان مکان برخاسته
اند - بیشتر مردم آنجا شافعی مذهب بودند - اما الحال همه
شیعه لیکن اکثر دزشت و تند خو می باشند - و گفته اند
که اصفهانی خالی از بخل و خسست نباشد - از صاحب بن عبد
آزده اند که می گفت هرگاه با اصفهان میرهم در خود خسست
می یابم - در حق این شهر و اهل شهر جرعه چندانده اند

* بیت *

* همه چیزش نکوست الا آنکه *

* اصفهانی در نمی باید *

* محلدار خان *

بهر محلدار خان چرگس اسمت - در دولت نظام شاهيه
بهزيد قرب و اعتبار اختصاص داشت - چون در دکن بسيار
گذرانیده بود به دکني شهرت گرفت - پس از فوٹش نظام
شاه پسر او را بلقب پدر ملقب نموده نامه بسرداري و
سرفوجي بر آردن - و در سال ششم جلوس فردوس آشياني
هنگامه (که مهابت خان سپه سالار قلعه دولت آباد را
محاصر داشت) او برهنموني بخت بيدار از قصبه تيبالي (۳) که
درينولا مشهور به نعمت آباد و مضاف سرکار کالنده اسمت)
همپه سالار پيغام نمود که اين مکان را بهرکه اشاره ردد حواله
کرده خود را پيش شما مي رسانم - هر چند صدق مقالش پرتو
ظهور ميدان سپه سالار بجهت اظهار هواخواهي و دولت سکالي
او بر همگان گزارش نمود (که چون بنه و بار ساهو بهونسله و
رندوله خان بيجاپوري در بيضاپور اسمت) اگر ترکنازي نموده
يدان دستبرده نمايد به ازين دستاريزه براي ظهور عنایات
پادشاهي نخواهد بود - محلدار خان بيدارمي روزگار بے محابا
بر سر قصبه مذکور تاخت - از آنجا که حسن اتفاق باساني
باعث نشسمت نقش مرانے چند مي گردن دران نزدیکی زن

(۲) نسخه [ب - ج] محاصره داشت - (۳) نسخه [۱ - چ] بنالي [و در
بعض نسخه [بنالي] *

(باب المیم) [۴۲۰] (مآثر الامراء)

و دختر ساهو (که با خزانه و اسباب کثیر از جنیر بدانجا
(۲) آمده بودند) بدست او افتاد - و قویب چهار صد اسب و یک لک
و پنجاه هزار هون با فرادران اسباب و اجناس بهونسله مذکور
و بقدر دوازده هزار هون از نقد و جنس زنده‌وله خان
بتاراج رفت - خان مذکور مورد هزاران تحسین و آفرین گشته
عیال ساهو را بر وفق نوشته سپه سالار بجعفر بیگ قلعه دار
کالنه سپرده خود بارلایای دولت پیوست - و در آغاز سال
هفتم از دکن بدار الخلافه آگره شتافته سعادت آستانبوس
اندوخت - و بمنصب چار هزاری ذات در هزار سوار و
عطای بیست هزار (۳) رپیبه ند و دیگر عفایات خسروانه سو
برافراخت - و سرکار مونگیر از توابع صوبه بهار در اقطاع او
مقرر گشت *

و چون مشارالیه از سایر امرای دکن بمتانت و فطانت
استیاز داشت در همین سال بمرحمت علم و نقاره فرق عزت
برافراخت - و بخدمت فوجداری سرکار گورکھپور از تغیر
مخلص خان سرافراز شده رخصت تعلقه یافت - و پستر
در کومکیان دکن منتظم شده در تقدیم خدمات پادشاهی
می پرداخت - با آنکه از قوم چرکس بود از وطن گزینی در
ولایت دکن وصلت و خویشی بهم مردم کرد - چنانچه

(۲) نسخه [ب - ج] آمده بود - (۳) نسخه [ج] عطایای *

هبيۀ خود را پسر دلاور خان حبشي (كه پدرش نيز از امرای نظام شاهيه بود) داد *

* مرشد قلبي خان تركمان معروف *

* بمررت خان *

در عهد جهانگيري از ايران ديوار رسیده بمنصب هفصدي در صد سوار در ساک ملازمان پادشاهي انسلاک يافت - و در سال سيوم فردوس آشياني بمنصب هزاري سر برافراخته بخدمت آخته بيگي اختصاص گرفت - و چون فروغ معامله داني و کار طلبی او پرتو ظهور داد (از انجا كه در خدمت مير تزكي مرتبه سنجي و پايه شناسي منظور مي باشد - و خليل الله خان ميرتزرک از فرط خشونت مزاج كار موافق مرضی پادشاهي نمي كرد) در سال ششم آن كار نيز بمررت خان ضميمۀ خدمت سابق گشته بافزونى پانصدي منصب و خطاب عم خود مرشد قايي خان (كه لله شاه عباس ماضي بود) نوازش يافت - و هنگامه (كه رايات پادشاهي از آگره بهبير دولت آباد ارتفاع يافت

* ع *

* پيادشاه جهان اين سفر مبارك باد *

از ان سال آگهي بخشد) از منزل روپ پاس فوجداری متھرا و مھابن و مالش شقاوت کيشان آن مرز يوم شورش لزوم بخان

مرتوم تفویض یافت - و چون افزونی جمعیت ناگزیر ضبط آن سرزمین بود باضافه پانصدی ذات هزار و سیصد سوار بمنصب در هزاری در هزار سوار و مرحمت علم عز افتخار اندرخت - و پس ازان (که نقش عملداری او دران بوم فتنه خیز درست نشست و سرکشان تهر پیشه دست خوش سرچنگهای زبردست او گشتند) مورد تفضل پادشاهی شده بافزایش پانصدی پانصد سوار و عطای نقاره مبهی گردید -

و در سال یازدهم سنه (۱۰۴۷) هزار و چهل و هفت هجری در اثنای ناختم بریلی از مواضع مفسدان (که همگی شورش گزینان آنجا در پناه دیوار بهمت آتش افروز هنگامه کین توزی بودند) بزخم تفنگ نقد زندگی در باخت - بسکه در فوجداری متها بند و اسپری بسیار نموده کنیزان جمیله پری چهره (که هر یک در حسن و ناز از دیگره گرد سبقم می برد) بسیار فراهم آورد - گزیند در کوردن نگر (که مکانی متها آن طرف آب جرن است - و آنرا مولد و منشأ کشن میدانند) در شب هشتم از ماه سانون (که باعتبار میلادگان آنرا جنم اشتمی خوانند) غریب مجمع از زن و مرد هندو واقع می شود - ^(۱) آنفاناً خان مذکور برورش آنها قشقه کشیده و دهوتی پوشیده دران هجروم عام نظارگی حسن بوده گشت

(مآثر الامراء) (۴۲۳) (باب الميم)

و را گشت مي نمود - زني ديد (كه بجمال شك ماه بود)
مثل گرگي (كه در روم در آيد) او را بر داشته روان شد -
چون مردمش كشتي در كنار آب مهيا داشته بودند بران
نشسته راه اكبر آباد گرفت - هنون املا اظهار نكردند كه دختر
كه بود - احوال مرشد قلي خان شاملو لله استاجلو خاليه
از غرائب نيست - مجمله بر زبان قام مي گذرد *

مشارايه حاكم خوانف و باخرز بود - چون علي قلي خان
شاملو حاكم هرات و اميرالامراء خراسان متكفل للمكي عباس
ميرزا (كه از زمان جد خون شاه طهماسب صفوي ايالت خراسان
داشت) گريدند - و سلطان محمد خدا بدهه والد شاهزاده
مذكور بفرمانروائي ايران ديار رسیده بسبب عدم بصارت او
كار قزلباش به بے ضبطي كشيد - و ملك محل حوادث و فتن
گشت - باقتضای عقل مصلحت انديش امراء خراسان را با
خود متفق ساخته در سنه (۹۸۹) فهد و هشتاد و نه عباس
ميرزا را سربر آرا ساخت - و مخاطب بشاه عباس نمود - مرشد
قلي خان از همه پيشتر درين باب كمر موافقت بسته
عهد و پيمان يکجهتي استوار نمود - اما مرتضى قلي خان درناك
هاكم مشهد مقدس (كه خود را همسر علي قلي خان و
بيگلر بيگي نصف خراسان مي گرفت) يكتائي نوزيده در

(۲) نسخه [ج] مرشد قلي خان لله استاجلو *

(باب الميم) [۴۲۴] (مائرا الاموا)
کارشکنی افتاد - سلطان محمد خدا بنده با لشکر گران متوجه
خراسان گشت - عالی قلی خان قاب قلی خان در خود ندیده
دو حصار هرات متحصن گردید - و مرشد قلی خان در تربیت
تحصن جست - بعد از وقوع نزاع و جدال قرار بر مصالحه
یافت - سلطان محمد بشرط ایلی و اطاعت بدستور سابق
هرات را بشاهزاده و عالی قلیخان مسلم داشته معاودت نمود -
و بیاس خاطر خان مذکور مرتضی قلی خان را از مشهد
مقدس تغیر ساخته بجهت تالیف قلوب مرشد قلی خان و
طائفه استاجلو حکومت آنجا را بسلیمان خان (که بزرگ زاد
آنها بود) نامزد کرد - و هنوز از استقامت دران ملک
نیافته بود که مرشد قلی خان زیارت روضه مطهره حضرت
امام الجون و الانس تقریب کرده بشهر درآمد - و ابواب
مکر و حیاه گشوده بچرب زبانی و چاپلوسی اظهار اخلاص و
مقیدت بسلیمان خان نمود - و پس ازان (که بتفاریق مردم
او جمع آمدند) بسلیمان خان پیغام داد که شما را قشون
و لشکر آراسته (که از ضبط سرکشان این ناحیه بیرون
توانند آمد) نیمت بعهده من وا گذاشته خود بجانب خواف
و باخوز رفته بفرامت بگذرانید - او کام ناکام رضا جو گشته
درازه شد - و از اثنای راه احوال و اثقال انداخته بعراق
بدرزد - و مرشد قلی خان بر مشهد مقدس مسئولی گشته

(مآثر الامراء) [۴۳۵] (باب الميعم)

سرکشان اکثر محال خراسان را برفق و ملايمت مطيع و منقاد خود ساختند . و بمرتبۀ در تالیف دلها کوشید که حکمش در انجای خراسان نافذ گشته شوکت و اقتدارش متزاید گردید . پستر بعلي قليخان اظهار محبت و اخلاص نموده برادر خود ابراهيم خان را نزد او فرستاد (که ترغيب ملک گيري کرده خان را با جناب شاهي بجانب مشهد مقدس بيارد) تا مراسم غدريت و عقيدت بتقدیم رساند *

چون بها مهمات دنيا ازان قبيل است که در آغاز بمصادقت و دوستي فراگیرند و در انجام بمخالفت و دشمني برخیزند و پیش سفیدان شاملو اقتدارش مکروه پنداشته بسعايت درآمده غیما بدین آن در سردار اسباب وحشم سرانجام دانند . و رفته رفته کار بجائے رسید که علي قاي خان شاه را برداشته فوج بمشهد کشید . مرشد قاي خان سرچنگ نداشت و ميخواست مهم هرگونه باصلاح گراید . در سوسفید توشيز برابر هم فرود آمدند . علي قاي خان بهیچ وجه سر بمصالحه نمجنبدانیده عنان هزم و هوشیاري از دست داده خود مباشر حرب گردید . و بر جماعتی تلخته پراکنده ساخت و بتعانب آنها پرداخت . مرشد قاي خان با معدودے در جائے ایستاده بود . نظرش بر لوای شاهي افتاد . ممنون طالع

(۲) در نسخه [۱] حرف [واو] نیست .

خود گشته همک بران مقصور ساخته آن شهروار بلذد اقبال را
بدست آوردن - و بهمان مردم کمی^(۲) بر اعادي حمله برده
شکست فاحش داد - پس ازان (که علي قاي خان از
تعاقب آن گروه باز آمد) از لشکر قول و علامت چتر شاهي
اثری ندید - متحیر گشته در کمال یاس و ناکامي راه
هرات پیش گرفت - مرشد قاي خان با سعادت ابدی توامان
گشته ازین عطیة غیر مترقب کلاه شادمانیش بر تارک گردن
سائید - و بعلي قاي خان نامه محبت آمیز بطریق معهود
چاکرانه نوشته گله مندیهای درستانه نمود - و این سانحه را
بافتضای سرنوشت آسمانی حواله نمود *

بالجملة مرشد قلي خان اسباب سلطنت شاه عباس را
ترتیب داده خود من حیث الاستقلال بر مسند وکالت و لگمی
تکیه زد - و چون عرصة عراق را غبار آشوب و بد نسقی
در گرفته بود بدار السلطنة قزوین (که مقر خلافت شاهان صفویه
بود) خالی شنیده مرشد قلي خان شاهزاده را برداشته
بسرعت هرچه تمامتر از راه دامغان بقزوین در آمد - افسقالن
طوائف قزلباش از هر جانب بتهنیت قدوم رو آوردند - و
چون این خبر باردوری سلطان محمد خدا بنده رسیدن از
متجنده و اراسط الناس نا اعیان و درشناس دربار (که همه خانة^(۳)

کوچ در قزوين داشتند) بے رخصت شروع در رفتن کردند *
چون قضا (سیده) بود امرای عمده (که رائق و فائق
سلطنت بودند) نیز عنان مصلحت از دست داده قرار بر رفتن
قزوين دادند - و عهد و پیمان از مرشد قلی خان گرفته خاطر
خود جمع ساختند - و چون بآن بلده در آمدند سلطان محمد
خدا بنده (که از ارضاع ناهموار روزگار و گیر و دار جهان
فاپدیدار دلگیر گشته گوشهٔ عافیت و فراغت میطلبید) بملاقات
فرزند ارجمند شاه عباس اظهار مهرت و شادمانی کرده خود را
از پادشاهی خلع نمود و فرق پسر را بتاج شاهی بیاراست -
روز دیگر مرشد قلی خان ایوان چهل ستون را آراسته شاه را
بر تخت فرمأندهی بر آورد - و امر را بمواخذة خون سلطان
همزه میرزا در آورد - و چند نفر عمده را (که رکن رکن
سلطنت بودند) به تیغ کشیده تقصیر سایر امرا و ارباب مناصب
بعفو مقرون ساخت - از آنجا که اکثریه چنین جاری شده [که
هرکه از شجاعان روزگار و بلند همتان نامدار در اعتلای لوای
دولت پادشاهی و ارتقای علم سلطنت صاحب اقباله سعی و
جانفشانی بکار برده عرق ریز تودن نمایان گردن هرگز بربستر
کامرانی نیاسوده از ساقی دوران غیر از جرعه تلخ کامی
نذوشد - و آن همه اعانت و موافقت بمخالفات و عداوت کشد

و حقوق بعقوق سر بر هي آرد - و آخر الامر سر در سر آن
مي بازند (شايد وجهش آنست که سلاطين ذري الاقتدار
دور انديش از مشاهده آثار عزم بلند و افتخار در امور عظيمه
ايقای او را منافع مصاحبت خود تصور نموده بتضييع او
مي کوشند) اگرچه ظاهر آنست (که بيشتتر امزجه مجبول
خدمت فروشي و کار [آرائي ست] بقدر صدور نخوت رعونه راه
مي يابد و آنرا غيرت سلطنت بر نمي تابد] چون پايه قدر
و منزلت مرشد قلي خان بایوان کيوان رسيد و رتق و فتق امور
کاي و جزئی سلطنت بدر باز گردید آتش حقد و حسد در
کانون سينه همسران و همچوشمانش اشتعال يافت - چون شاه (که
فشو رنما در طائفه شاملو يافته بود و لاکي مرشد قلي خان
و درميانه استاجلو بودن مرغوب طبعش نبود و درين وقت
سلوک که مي کون نیز نادلخواه بود) در سال دوم جلوس
خون سنه (۹۹۷) نهصد و نون و هفت هجري هنگامه
(که جانب خراسان برآمده بود) بجمعه اشاره نمود که ناگاه
بکشک خانه او در آمده در خواب کارش تمام ساختند *

* مخلص خان *

برادر کلان آله درمي خان مشهور است - در مبادی حال
ملازم سلطان پرويز بود - از رشادت و کارداني پدایه ديوانی

شاهزاده برآمده بحکومت و حراست صوبه پتنده (که در قیول سلطان مقرر بود) می پرداخت - در سال نوزدهم جهانگیری (چون شاهزاده دلی عهد شاهجهان بعد کشته شدن ابواہیم خان فتح جنگ حاکم بنگاله فوج بوسم منقلا بسرداری راجه بهیم پسر رانا امر سانگه بر سر پتنده فرستاد) متخلص خان را پای همت از جا رفته با آن (که آله یار خان پسر افتخار خان^(۲) و شیر خان افغان کمکی بودند) توفیق یاری نکرد که حصار پتنده را استحکام داده (روزه چند تا سیدن عساکر پادشاهی بگذرانند - بجانب آله آباد شتافت - و پس ازان در ملازمان جنس مکانی انتظام یافته بقرب و اعتبار فائز گردید - در هنگامه شهر یار بهمراهی خواجه ابوالحسن در هراری یمین الدوله بود - پس از جلوس اعلیٰ حضرت بمنصب در هزاره ذات و سوار و عنایت علم سر برافراخته بفرجدارئی نردر^(۳) دستوری یافت - و بعد ازان باضافه منصب و عطای نقاره کامیابی اندرخته بخدمت فرجدارئی سرکار گورکھپور مفتخر و مباحی گشت - و در سال هفتم بمنصب سه هزاره و صوبه دارئی تلنگانه (که دران وقت عبارت از ناندر و غیره محالات صوبه محمدآبان بود) سربلذ گردیده بدان صوب مرخص گشت - و در سال دهم سفر آخرت برگزید - گویند سوارئی جمیله^(۴)

(۲) نسخه [ب] الله یار خان - (۳) نسخه [ج] نردار - (۴) نسخه [ج] شد •

سیار جمع کرده بود - و در مرض موت پانصد اسامی آزاد کرد *
 پسرش میرزا لشکری (که علاقه روزگار بود - و در
 بے صرفه گوئی و هرزه خائی مشهور) به پشت گرمی التفات
 مهابت خان در درگاه پادشاهی دولت (۲) شداسی اندوخت -
 گویند اول باعث کارشکنی خانجهان لودی آن بود الغضول
 گشت - شبی در غسل خانه بر سر اهتمام با حسین خان و
 عظمت خان پسران خان مذکور خارج آهنگی نمود - آنها بر در
 تشدد زدند - او گفت مردانگی شما فردا ظاهر خواهد شد
 که بدرت را زنجیر در پا کرده یک کرور زدیبه می گیرند -
 چون شب چوکی خان جهان بود پسران به تیش خانه آمده
 بپدر این حرف رسانیدند - چون ایام دولتش بانتهما رسیده بود
 اینحرف بوچ بے اصل علاقه واهمه‌ای او گویدده خانه نشین
 شد - اسلام خان بحکم پادشاهی آمده استفسار وجه انزوا
 نمود - دران وقت حرف میرزا لشکری گل کرد - اعلیٰ حضرت
 او را مقید و مسلسل بقلعه گوالیار فرستاد - و بعد رسیدن
 کار خان جهان بجائے که (سید از زندان رهائی یافته در
 دیار غربت می زیست - تا باجل طبیعی در گذشت - و پسر
 دیگرش زوالی است که تا سال بیستم اعلیٰ حضرت بمذنب
 هفصدی صد و پنجاه سوار سرفراز بود *

* معتمد خان محمد شریف *

از مردم غیر مشاهیر ایران است - چون بهندوستان وارد شد بدستیاری بخش بیدار بدولت (وشذاسعی جنت مکانی فائز گشت - و در سال سیوم بقطاب معتمد خان سرافرازی یافت - در حق او ظرفای معایه آن وقت این بیت گفتند

* بیت *

* بدور شاه جهانگیر خانی ارزان شد *

* شریفه بانوی ما رفت و معتمد خان شد *

مدتی بخشیکری احدیان داشت - در سال نهم سلیمان بیگ فدائی خان بخشیشکر شاهزاده شاهجهان (که بمهم رانا مامور بود) فوت کرد - و معتمد خان به بخشیکری عساکر شاهي تعیین گشت - و در سال یازدهم (چون شاهزاده بتدسیق مملکت دکن دستوری یافت) معتمد خان باز ببخشیکری فوج امتیاز گرفت - و در هنگامه (که جنت مکانی مرتبه اول بملکشت کشمیر خرامش فرمود - و مرکز خاطر محض سیر بهار آن دیار بود) از آنجا (که درین موسم کتل پیر پنجال از برف مالمال می باشد - و عبور لشکر از آن راه دشوار بلکه محال)^(۲) براه پکهلی و دماتور نهضت اتفاق افتاد - و بر رودخانه

نشن گنگا جشن سال پانزدہم مطابق سده (۱۰۲۹) ہزار و

بیسست و ہم ہجری آراستگي یافت *

و چون ازین منزل تا کشمیر ہمہ جا راہ بر کنار بہت
 است و از در جانب کوه بلذد دارد و اکثر کتلہا بغایت
 نازک و دشوار واقع شدہ (کہ مرور بصعوبت میسر می آید)
 لہذا میراہتمامی آن بعدہ بمعتمد خان تقویض یافت کہ
 خیر از معدودے در رکاب پادشاهی کسی را از امرای عظام
 و غیرہ نگذارد - خان مذکور در پای کتل بہلباس فرود
 آمد - و حسب اتفاق (چون سوارین جنم مکانی متصل
 خیمہ او (سید) برف و باران بمرتبہ ہجوم کرد کہ مزاج
 پادشاهی بتشویش گرائیدہ با اہل ہرم در خیمہ او فرود آمد -
 و از آشوب آن طوفان محفوظ گشتند - و شب باسودگی بہر
 بردند - پادشاہ لباسے (کہ در ہر داشت) بمعتمد خان مرحمت
 فرمود - و از اصل و اضافہ بمنصب ہزار و پانصدی پانصد
 سوار سرش را بارج برین رسانید - غریب تر آنکہ باوصف
 جریدگی (کہ لازمہ سفر کشمیر است) آن قدر خیمہهای
 متعدد و فرش و جامہ خواب و مصالح ہادرچی خانہ و اسباب
 و آلات ضروری (کہ آنچہ سرکار اہل دولت را درخور باشد)
 ہمراہ داشت کہ حاجت بعاریت طلبی نشد - و چندان شیلان
 کہید کہ بہمہ مردم اندرون و بیرون کفان نمود *

سبحان الله آن وقتی چه خیر و برکت بوده که در
قلیل منصبی‌های چنین هنگام این همه اسباب و سامان بود که
بیگاه و بیدخبر از عهده مهمانداری پادشاه هندوستان برآمد -
در همین مراجعت کشمیر از تغیر میر جمله بخدمت عرض
مکرر چهره کامیابی افروخت - و چون بدولتخواهی شاهزاده
شاه جهان مشهور بود بعد از جاوس باضافه منصب و بهزید
قرب و اعتبار اختصاص گرفت - و در سال دوم از تغیر اسلام
خان به بخشگیری دوم سر برافراخت - و در سال دهم از
انتقال میر جمله بتفویض خدمت والای میر بخشگیری و
از اصل و اضافه بمنصب چار هزاری در هزار سوار بلذ مرتبه
گردید - و در همین سال باعانت سیو رام کور برادرزاده راجه
بتهل داس باثفاق راجه مذکور بولایت دهنده تعین گشت -
معتمد خان اندرمن زمیندار آنجا را گرفته بحضور آورد - و در
سال سیزدهم سنه (۱۰۴۹) هزار و چهل و نهم هجری از
سپنجی سرا در گذشت - اگرچه در تاریخ دانی شهرت داشت
اما از اقبال نامه جهانگیری (که بعبارت سلیس و مربوط
نوشته کلک اخبار طراز اوست) معلوم میشود که سلیقه تاریخ
نویسی نداشت - چه بارصف عهده عهد نویسی اصلاً بجزئیات
ضروری نپرداخته - بلکه معظم وقائع را هم با حذف و استغناط

(۲) نسخه [ج] قلیل منصبی چنین هنگام - (۳) نسخه [ب] بیتهل داس

بسیار بقید تحریر کشیده - دستکام پسرش تا سال سیام پدیده
هشتصدی دو صد سوار رسیده بدفعات بدخشیکری گجرات و
کابل و بنگاله تعیین یافته - سال هفتم جلوس عالمگیری در بنگاله
فوت نموده - محمد اشرف برادر معتمد خان در تیولداری لکهنؤ
عمارات عالیه در آنجا بنا کرده - و سرا و پورده اشرف آباد اساس
نهاده - و باغ نیز طرح انداخته که سیرگه عالم بود - تاریخ آنرا
بر دروازه بخط کتبه کنده - بوستان درستان - دران باغ
مذری بود تا بسرا بستان بقا شتافت *

* میرزا رستم صفری *

برادر خرد میرزا مظفر حسین قندهاری ست - در احوال
او گذشت که سلطان محمد خدا بنده دارای ایوان قندهار را
به مظفر حسین میرزا و زمین دادر را به رستم میرزا با دو
برادر خردش ابوسعید میرزا و سنجر میرزا تفویض فرمود -
چون این الکه نسبت بقندهار بسیار محقر بود وفا بمعاش
میرزا و برادران نمیگردد - خواست که سیستان را از دست ملک
محمود (که از نژاد والیان قدیم آنجا بود - و بعد فوت شاه
اسمعیل ثانی بران ولایت استیلا یافت) بر آورده به الکه
خود افزایش - مظفر حسین میرزا بر سر ملک محمود فوج

(۲) نسخه [ج] برادرش محمد اشرف در تیولداری - (۳) یعنی سنه هزار
و چهل هجری *

(مآثر الامرا) [۴۳۵] (باب المیم)

کشیده پس از آویز و ستیز دختر از بازدرج خود آورده آن ناحیه را بدو مهلم داشت - این معنی موجب کلفت هر دو برادر گشت - رستم میرزا مکرر باعانت حمزه بیگ لله بر قندهار لشکر کشیده طرفه نبهت *

چون اکثر بلاد خراسان لگدکوب حوادث اوزبک گشت و سر و سردارے مشخص نداشت میرزا از زمین داور به فراه شتافته متصرف شد - و بکرات با اوزبک عرصهٔ پیگار آراسته لوای مردانگی و شجاعت برافراخت - و پس ازان هوای تسخیر سیستان در سر گرفته بران دیار یلغار برد - ملک محمود بعد تحصن و رعایت لوازم قلعه داری ملاقات کرده بمراهم خدمت پرداخت - میرزا در عالم مستی باغواوی کوتاه خردان مغرور ملک را محبوس ساخت - پسرش جلال الدین جمع فرام آورده بهیچ آریزش پیش گرفت - میرزا ملک محمود را از هم گذرانید - چون تاب مقابله نداشت راه زمین داور سپرد - او بتعاقب افتاد - ناچار برگشته بجنگ پیوست - شکست بر میرزا افتاد - پس ازان در نظرها وقع نمازد - بزرگ برادر (که منتهز فرصت بود) دست چیرگی برگشاده زمین داور نیز برگرفت - رستم میرزا بتیزی آمده قلات بستد - روزے بشکار رفته بود . طایفهٔ بیات خواستند آن را متصرف شوند - رانده میرزا بقلعه داری پرداخت - و بتفنگ یکی از حرام نمکان

(که بچانپ آن ضعیفه سرداد) در گذشت - اگرچه میروزا بسیار را بتبع انتقام گذرانید اما (چون ارضاع زمانه حسب دلخواه ندید - و آوازه آمد آمد جنود هندوستان بگرفتن آن دیار بے جمعیتدی دیگر می افزود) بشریف خان اتکه حاکم غزنین دوستی داستان بر خوانده آهنگ بندگی پادشاهی وانمود - حسب درخواست منثور طلب ارسال یافت - سال سی و هشتم اکبری سنه (۱۰۰۱) هزار و یک میروزا بکنار آب چناب رسید - سرا پرده و بارگاه و قالینها و دیگر رخت فراش خانه مصحوب قرا بیگ ترکمان از سرار پادشاهی فرستادند - و متصل آن کمر خنجر مرصع بدست حکیم الملک ارسال یافت - چون نزدیک رسید شریف خان و آصف خان و شاه بیگ خان و برخه امرا باستقبال دستوری یافتند - بچهار گروهی لاهور روز جشن دسرا خانخانان و زین خان کوکه پذیره گشته با سنجر میروزا برادر خرد و چهار پسر مراد شاهرخ حسن ابراهیم و با چهار صد ترکمان دولت ملازمت در یافت - چون تالیف برادر کلانش منظور بود بمنصب والای پنجهراری و انعام یک کورر تذکة مرادی و اقطاع ملتان و بسیاری برگذات بلوچستان (که افزون از قندهار است) برنواختند - و پس از چندے بعنایت علم و نقاره اعتبار برافزودند - میروزا

(مآثر الامراء) [۴۳۷] (باب الميم)

ابو سعید (که در قندهار مانده بود) نیز رسیده بنوکرمی
پادشاهی امتیاز یافت *

چون مردم میرزا در ملتان داک و سته را از اعتدال
بر گذرانیدند سال چهارم سرکار چیتور باقطاع میرزا مقرر شده بدان
سودستوری یافت - اما بنا بر وجهی از سرهزد بر گردانیدند -
چون راجه باسو و برخه بوم نشینان شمالی کوهسار سر از
فرمان پذیری بر تافتند سال چهل و یکم پتهان و آن نواحی
در تپول میرزا نذخواه گشته بدان حدود مرخص شد - و آصف
خان را بیادری همراه دادند - میان میرزا و خان مزبور ناسازی
افتاد - راجه باسو سو را استوار کرده نخوت فرورشی پیش
گرفت - پادشاه جگم سنگه پور راجه مانسگه را نامزد فرموده
میرزا را بحضور خواند - سال چهل و سیوم رایسین و آن حوالی
بجاکیر میرزا قرار یافته بدان جانب شتافت *

چون گشایش احمدنگر به درنگ افتاد و سپاه از گران ارزی
بستوه آمد و بد گوهران سر بفساد برداشتند شاهزاده سلطان
دانیال التماس کمک نمود - پادشاه از برهانپور فوج تازه
بسر کودکی میرزا و یک لک اشرفی روانه کرد - آزان باز
میرزا کمکی دکن بود - دختر خان خانان برای پسر خود
میرزا مراد خواستگاری نموده بحسن یارمی آن سپه سالار
مدعی در تصبه تمرنی (که الحال به ظفرنگر زبان زد است)

گذرانید - و در سال هفتم جهانگیری سنه (۱۰۲۱) هزار
و بیست و یک از انتقال میرزا غازی ترخان بحکومت تتهه
و عثایت دولک زبیده برسم مدد خرج سرافرازی یافت -
جنت مکانی نصایح ارجنمد در مراعات قانون عدالت و نصفت
فرموده در درانه ساختن ارغونیه (که از چند سال آن دیار^(۲)
بآنها متعلق است) با خسرو خان چرگس وکیل چهار پشته
آن سلسله (که مبادا غدرے اندیشد) تاکید رفت - و میر
عبد الرزاق معموری بهمراهی نامزد شد که جمع آن مکروسه را
از قرار هست و بود جمع بسته بمیرزا و توابع او تذخواه
دهد - میرزا با ارغونیه بدسلوکیها نموده بخلاف چشمداشت با
متوطنان آنجا نیز طریقہ پیش گرفت (که منافعی آئین مروت
و مردمی بود) - ناچار معزول شد - چون بحضور پیوست
عالمه بداد خواهی همراه آمد - لهذا میرزا حواله انی رای
سگنه دکن شد تا جواب مدعیان گوید - پس از چندے^(۳)
جنت مکانی نزد خود طلب داشته مشمول عواطف ساخت -
و دختر میرزا را بسطان پرویز پیوند بیوگانی دادند - پس
ازان بمنصب شش هزاری امتیاز یافته به صاحب صوبگی
آله آباد اختصاص گرفت *

چون شاهزاده شاهجهان از بنگاله گذشته پتند و بهار

(۲) نسخه [ج] که از صد سال - (۳) نسخه [ب] دکن *

(متأثر الامرا) (۴۳۹) (باب المیم)

بتصرف در آردن عبد الله خان بطریق مقله گورم و گیرا رسیده
در قصبه جهوسی مقابل اله آباد آنطرف آب گنگ معسکر
آراست - میرزا در قلعه متحصن گشت - چون خان مذکور
نواره مستعد همراہ داشت بضرب توپ و تفنگ از آب گذشته
در شهر در آمد - هر چند درمی خان میرو آتش شاهی تعهد
می نمود که در اندک فرصت قلعه مفتوح می شود عبد الله
خان اضطراب بیجا نموده باز به جهوسی برگشت - (۲)
چند نگذشته بود که آرازه آمد آمد پادشاهی بلند شد -
میرزا از آن محنت برآمده راحت و آسایش از سر گرفت -
و در سال بیست و یکم بصوبه دارم بهار تعیین گردید - و در
سال اول جلوس شاهجهانی از حکومت بهار معزول گشته بحضور
رسید - چون عارضه فقرس مزمون علامه کبر سن شده از حرکت
بازداشت از تکالیف فوکری معاف فرموده به سالیانه یک
لک و بیست هزار روپیه موظف ساختند - تا بفراغ بال در
دار الخلافه آگره بگذرانند - و در سال ششم جشن کتخدائی
شاهزاده محمد شجاع با صبیغه میرزا انعقاد یافت * ع *

* عهد بلقیس بسر منزل همشید آمد.

(۴) تاریخ است - و در عمر هفتاد و دو سالگی سال پانزدهم
(۵)

(۲) در نسخه [ج] لفظ [بیجا] نیست - (۳) نسخه [ب] یک لک و هشت
هزار روپیه - (۴) یعنی سنه هزار و چهل و دو - (۵) نسخه [ج] هشتاد و دو *

۱۰۵۱) هزار و پنجاه و یک جهان را پدرود نمود -
 یَند چون میرزا در گذشت متصدیان آگره خواستند که ضبط
 سوال نمایند - حلیله جلیله میرزا کنیزان را لباس مردانه
 پوشانده تفنگها در دست آماده جنگ شد که با ما مثل سایر
 را نتوان ره سپرد - آنها بنا بر احتیاط دست کشیده بحضور
 رفتند - اعلی حضرت محظوظ شده سوای فیلان همه را
 عاف فرموده *

میرزا مرد دنیا بون - بمزاج روزگار آشنا - و نسبت برادر
 کلان بسیار آرمیده و ضابطه دان - روزه در شکارگاه باشد دور
 ای سال درباری بدرختی نشست - همراهان میرزا برگرفتند -
 برخه راجپوت بآریزه برخاستند - میرزا بآهنگ آرامش آن
 شوبگاه رفت - ناگهانی شمشیر بدست رسید - از کار آگهی
 آن بے راهه رو را بسته فزون رای سال فرستاد - عرش آشیانی
 بر مردمی و بدن بارعی میرزا آفرین کردند - طبع موزون هم داشت -
 فدائی تخلص میکرد - از دست *
 * قطعه *

* برچیدد دلم بساط ایمانی را *

* کج باختام نرد خدا دانی را *

* ادروی بتی قبله خود ساختام *

* بر طاق نهادهام مسلمانی را *

و هزل میرزا برتبه بود - هنگامه [که برادر کلانش مظفر حسین

ميرزا (که باهم نفاق و عداوت بوده) از قندهار مي آمد

این رباعي گفت *

* آن کور که در راه حسد پامال است *

* دجال نگويمش خر دجال است *

* گويند ز ايران خنکي مي آيد *

* ای باد سموم وقت استقبال است *

این قطعه مشهور از دست

* قطعه *

* مرا زين پيشتـر بود ای عزيزان *

* ذکر چون جرّه بازے قيـز چنگے *

* بهـر صيدے که مي افکنم ادرآ *

* نمي داندے مجـالے و درنگـے *

* کنون پريده است آن باز و مانده *

* بدستم تـمـمے و جفت زنگـے *

احوال پسران ميرزا (که هريك صاحب نام و نشان بود) بجای

خود مثبت است - برادرانش ابو سعيد ميرزا و سنجر ميرزا هر دو

در سنه (۱۰۰۵) هزار و پنچ باجل طبيعي در گذشتند *

* موسوي خان صدر *

گويند از سادات مشهد مقدس است - و با سيد يوسف خان

رضوي قرابت قريبه داشت - در عهد جهانگيري به روشناسی

پادشاهی کامیاب گشته سال پانزدهم به داروغگی آبدار خافه
 سر بلند گردید - و رفته رفته بنیاده صدارت کل و منصب
 دوهزاری پانصد سوار مورقی شد - پس از فوت جهانگیری
 چون با یمین الدوله یگزیان بود سال اول جلوس فردوس آشیانی
 (که سعادت بار اندوخت) به بحالی صدارت کل و از اصل
 و اضافه بمنصب سه هزار و هفت صد و پنجاه سوار درجه
 اعلا پیمود - سال پنجم بمنصب چهار هزار و هفتصد و پنجاه
 سوار افتخار یافت - سال شانزدهم چون بعرض پادشاه رسید
 که او (چنانکه باید) عهده برای تعلقه ماموره نیست - لهذا
 پای عول در میان آمد - سال هفدهم هژدهم صفر سنه (۱۰۵۴)
 هزار و پنجاه و چهار هجری بمعموره بقا شتافت - دو پسر
 او بعفایت درخور سرفرازی یافتند - گویند چندان کسب علم
 نکرده بود - از کثرت مصاحبت با اهل کمال علم مجلس و
 تقریر خوب بهم رسانیده بود •

• مبارز خان روهله •

در عهد جهانگیری به بلند پایه امارت ارتقا یافته بمنصب
 سه هزار و سوار ارج پیمای اعتبار گردید - از عهد
 آن پادشاه تا صوبه داری لشکر خان مبادی سلطنت اعلی
 حضرت بتعیفاتی کابل گذرانید - و در جنگ یلنگتوش اوزبک
 سه ساله نذر محمد خان والی بلخ (که با خاندهان خان

خان زمان در حوایج غزنین اتفاق افتاد (خان مزبور هراول
خروج فخروزی بود - دران معرکه کارنامه جلافت و جان سپاری
بظهور رسانید - بستر در کمپیان دکن انتظام گرفت - و در
تسخیر دولت آباد بمردانگی و بهادری کارنامهها بر ساخت -
خصوص روزه [که خان زمان خزانه و رسد از ظفرنگر گرفته
داخل موضع کهرکی (که پنج گروهی دولت آباد و الحال
موسوم به اورنگ آباد است) می شد] عادل شاهیه و نظام
شاهیه یکدل گشته خود را غافل بقول زدند - سردار نبرد کار
پای ثبات افشوده آریزش سترگ نمود - اعمادی کاره ساخته
رو بر تافتند - و بقصد تلافی بچنداول در آویختند - از جانب
بهادر جی پسر جادو رای چون ابر صاعقه ریز تاخته قلمپ
مخالف را پراگنده گردانید - و از جانب مبارز خان (که او
نیز در چند ادای بود) خود را رسانیده از مقراض بران تیغ
سودم و بقراضه پیکان دو سر جامه زخم رسانی بر تن
اکثر بل سر تا سر آن گرده کم فرصت زیاده سر برید - و
خون آن خاکساران باد پیما را (که دسمت قضا گرد نحوست
و ادبار بر سراپای آنها ریخته بود) با خاک عرصه مصاف
بر آمیخت *

پس از فوت مهابت خان خانخانان (چون صوبه دارمی

دکن در سال هشتم دو حصه شده بالاگهات بخان زمان و

(۲) پایان گهاک بخان دوران تقویض یافت (که کیدان عمده نیز تفریق شدند - و سایر متعینیه برضامندی یکدیگر قرار یافتند - مبارز خان بهمراهی خانزمان تعیین دولت آباد گشته بافرزندی پانصدی پانصد سوار سرافراز گردید - پس ازان بحضور شتافته در سال (۳) یازدهم به منصب چار هزارگی ذات و سوار فرق افتخار برافراخت و چون مدتها در کابل گذرانیده از راه (۴) و رسم جنگ افغانان آگهی داشت و باب آن ملک و مصالح جنگ آنجا دانسته باز کمکی گردانیدند - سال هژدهم سنه (۱۰۵۶) هزار و پنجاه و شش هجری در فوجداری و تیولداری دیبال پور خانه بر سرش فرود آمده زخم هستی بر بسمت - به بزرگی و دینداری شهرت عظیم داشت - اوقانش بروزه و نماز و مطالعه تفسیر و فقه می گذشت - ملازمانش چه سوار و پیاده کلمه طیب درد زبان داشتند - و کلمه گویان راه میرفتند - و باین وجه شناخته میشد که نوکر مبارز خان است - گویند مشار الیه در زهد و تقوی ثانی اثنین عمر بن عبد العزیز بود - و در تدبیر و رسائی فکر دوم عمرو بن عاص - تمام عمر بعزت و اعتبار بسر برد •

(۲) نسخه [ب] پائین گهاک - (۳) نسخه [ج] پانزدهم - (۴) نسخه

• مهيس دامن راتهور •

پسر داپت که برادر راجه سورج سنگهه بود - موسی اليه ابتدا در نوکری مهابت خان خانخاندان نامی برادر مردی بر آورد - بعد فوت خان مزبور سال هشتم جلوس بهلازمت فردرس آشياني پدوسته بمنصب پانصدي چهار صد سوار ناصیه اعتبار افروخت - و بهمراهی شاهزاده اردنگ زیب (که به پشت گرسی افواج متعینه جهت استیصال چهار سنگهه یوندیله تعیین شده بود) شتافت - و سال نهم با خان دران بجانب ناندیر تعیین گردید - سال یازدهم از اصل و اضافه بمنصب هزاری شش صد سوار و سال پانزدهم باضافه چهار صد سوار و عطای علم مباحات اندوخته همراه شاهزاده دارا شکوه جانب قندهار شتافت - و سال شانزدهم از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و دو سوار و عطای پرکنه جالوز بطریق وطن بجایگزیر رایت کامرانی افراشت - سال نوزدهم باضافه پانصدي ذات افتخار پذیرفته همراه شاهزاده مراد بخش بتسخیر بلخ و بدخشان رفت - و پستتر از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و دو سوار و عنایت نقاره بلند آدازه گشت •

و چون (پس از رسیدن شاهزاده بلخ و اداره شدن نذر محمد خان والی آنجا) بهادر خان و اصالت خان با جمع

(باب المیم) [۳۴۶] (مآثر الامر)

بتعاقب او مامور شدند او بوفور کار طالبی بے اجازت شاهزاده^(۲)
همراهی آنها گردید - و سال بیستم حسب الطلب بحضور
آمد - در همان سال مطابق سنه (۱۰۵۶) هزار و پنجاه
و شش هجری رخت هستی بر بست - مرد کار دیده
بیکار ورزیده بود - پادشاه اعتماد بسیار بر او داشت - و در
دولت خانة پادشاهی پس تخت پهلوی سندلی (که برای
شمشیر و ترکش بفاصله در گز می بود) می ایستاد - و
وقت سواری بفاصله دو برابر آن می آمد - پسر کلانش رتن
(که در جالور بود - و بچهار صدی دویمت سوار سرفراز)
از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار
مورد ترحم گشت - و از وطن آمده بدولت آستان بوس کام^(۳)
دل برگرفته پیش شاهزاده محمد اوزنگ زیم بهادر به بلخ
دستوری یافت - و چون شاهزاده صوبه مذکور را به نذر محمد
خان والی آنجا باز گذاشته مراجعت نمود او در عرض راه
به زد و خورد با المانان مصدر ترددات گشت - و سال
بیستم و درم با شاهزاده مذکور بجانب قندهار شتافت - و در
جنگ با تزلبش همراه رستم خان تعیین گردید - و سال بیستم
و پنجم بعطای علم رایم افتخار افراشته همراه شاهزاده
مذکور بار دوم بمهم مزبور و بارسایوم همراه شاهزاده دارا شکوه

(۲) نسخه [ب] بفور - (۳) نسخه [ب] آستانبوسی •

(مآثر الامراء) (۴۴۷) (باب الميم)

تعين شد . و سال بيستم و هشتم با علامي سعد الله خان بانهدام چنور راهي گشته . سال سي ام نزد شاهزاده محمد اورنگ زيب بهادر بجانب دکن علم عزيمت بر افراشت . و در جنگ عادل خانیه مراسم جانفشاني بتقديم رسانيده در جلدوی آن از اصل و اضافه بمنصب در هزارى دو هزار سوار مرتقي گشت . پس ازان همراه مهاراجه جسونت سنگه در جنگم (که متصل ادجين (ر داد) قرار گرفته وقت زن و خوردن داد دليري و دلادري داده ته تيغ مبارزان فوج عالمگيري در آمده *
(۲)

* مير سيد جلال صدر *

خلف الصدق مير سيد محمد بخارئي رضوي ست که به پنج واسطه بشاه عالم (که در مقام رسول آباد ظاهر بلده احمد آباد آسوده است) مي رسد . او بيستم جمادي الآخرة سنه (۸۱۷) هشتصد و هفده متولد شد . و در هشت صد و هشتاد (۸۸۰) رحلت نمود . (اذات از پدر خود قطب عالم يافته . از نبيرو سید جلال مخدوم جهانيان است . بخاطر مخالفت حاکم ارچهه بفرموده پدر و مرشد خود شاه محمود در زمان سلطان محمود (که پدر واسطه پور سلطان مظفر دالعي گجرات است) بدان ديار آمده در قصبه تبوه سه کروهی

(۲) نسخه [ب] در آمد - (۳) نسخه [ج] شده *

احمدآباد طرح اقامت (بخش) - و در سنه (۸۵۷) هشتصد و پنجاه و هفت در گذشت - میر سید محمد بسجاده نشینی شاه عالم بهزید فضل و بزرگی متصف بود - و در فقر و توکل ثانی نداشت - ترجمه قرآن شریف بعبارت خوب ترتیب داده - هنگامه (که جنم مکانی از گجرات بسیر دریای شور لوی عزیمت بسمت کنبایم برافراخت) (۲) میر در کمال تبجیل و تعظیم همراه بود - اعلیٰ حضرت نیز دو مرتبه بانراک لقای آن سید جلیل القدر فیض یاب شد - نوبت اول در ایام شاهزادگی در خطه احمدآباد و دوم رفته که از جنیر متوج قرارگاه خلافت شد - آن بزرگوار در تاریخ ولادت خود بدیر مصرع مشهور

* ع

* من و دست و دامن آل رسول *

ملهم گشت - گویند مذهب سید و آبای ایشان امامیه است در سنه (۱۰۴۵) هزار و چهل و پنجم سال هشتم شاهجهان رحلت نمود - مدفن او گنبد متصل بدروازه سمت غوبی (ره) شاه عالم است *

میر سید جلال بحسن صورت و ستودگی هیرت آراسته داشت - و در علم ظاهری و فزون دانش رسمی ماهر بوا طبعش موزون و بسیار مناسب بشعر - (ضائی تخلص می)

این رباعی مشهور ازوست *

* رباعی *

* در نخوت و کبر لا علاج چه کنم *

* با آنکه اسپر اختیاجم چه کنم *

* میروم بنیاز و ناز دلبر نکشم *

* من عاشق معشوق مزاجم چه کنم *

سید یانزدهم جمادی الاخره سنه (۱۰۰۳) هزار و سه
هجری ولادت یافت - درث رسول^(۲) تاریخ است - پس از جلوس
خرومانروایی اعلی حضرت بموجب ارشاد پدر گرامی قدر بادای
تهذیب سلطنت بدار الخلافه^(۲) آگوه رسیده بانواع نوازش و اکرام
اعزاز تمام یافته - مقصده المرام بوطن مراجعت نمود - مرتبه
درم باز بحضور رسید - چون در ازمنه^(۲) ماضیه نیز ازین سلسله
چندے درسلک اعظم امرای سلاطین کجرات انتظام داشتند

اعلی حضرت هفتم شعبان سنه (۱۰۵۲) هزار و پنجاه و دو
هجری سال شانزدهم بکمال مبالغه میر را از لباس فقر برآورده
بمنصب چهار هزاری و خدمت مدارت هندوستان از تغیر
موسوی خان بلند مرتبه فرمود - و سید باوصف اخلاق مرضیه
و انتساب چنین دردمان علیه^(۲) عالیہ بعرض رسانید که از
مسائله و بے خبری موسوی خان صدر سابق وجه مدد معاش
پاکتر مردم (که املا استحقاق نداشتند) مقرر شده - و

(۲) یعنی سنه هزار و سه هجری *

(باب المیم) [۴۵۰] (مآثر الامرا)

بیشتر به باسناد جعلی از ضعیف بمیار متصرف اند - حکم بممالک
محرورسه رفت که تا تحقیق و تنظیم اسناد مدد معاش عموماً
ضبط نمایند - هرچند در عالم نوکری این قسم دقتها را
(که منبج از ذمه برات خود و ادای حقوق آقا سمک) عرفاً
و عقلاً مستحسن داشته اند اما در خلائق سخت بدنامی
بصید عاید شد *

اتفاقاً در همان ایام بدامان بیگم صاحبه آتش در گرفت - و
اکثر بدن سوخت - خیرات و انعام وافر بعمل آمد - زندانیان
آزاد گشته - مطالبات معاف شد - این حکم نیز موقوف
ماند - میر باضافهای متواتر بمنصب شش هزاری هزار سوار
سرافراز گردید - اگر اجلس می گذاشت ترقی عظیم می کرد -
سال بیست و یکم در لاهور غره جمادی الاولی سنه (۱۰۵۷)
هزار و پنجاه و هفت هجری در جوانی بساط هستی
در پیچید *

گویند ملا محمد صوفی مازندرانی مشهور در جوانی از
ایران آمده اکثر ممالک هندوستان را بقدم سیر و سیاحت
پیموده در احمدآباد رنگ سکونت ریخت - و بمیر تعلق
خاطر بهم رسانیده تعلیم او می نمود - شعر ملا خالی از
لطف نیست - این بیت از ساقی نامه ارست * * بیت *
* نمی ماند این باده املا با ب *

* تو گوئي که حل کرده اند آفتاب *

ملا بیاضی ترتیب داده (موسوم به بتخانه) شصت هزار بیت
از درازین شعرا برچیده - سیف خان صوبه دار گجرات
اعتقادی با ملا داشت - حسب الطلب جنک مکانی لا علاج
ملا را روانه نمود - در راه فوت کرد - و دران حالت این
رباعی گفت *

* رباعی *

(۲) * ای شاه نه تخت و نه نگین می ماند *

* از بهر تو یک در گز زمین می ماند *

* صد درق خود و کاسه دریشان را *

* خالی کن و پر کن که همین می ماند *

پادشاه شنیده رفتها نمود *

(۳) بالجمله از میر سید جلال در پسر ماند - اول مهمی

بصید جعفر که در صورت و سیرت مشابهتی تمام پیدر داشته -

چون بمیر خدمت مدارت تفویض یافت از بسجاده نشینی

رضه شاه عالم اختصاص گرفت - درم سید علی مخاطب

به رضوی خان که بصدارت هندوستان رسید - احوالش جدا

ترقیم یافته - میر سید جلال صدیقه خون را بشیخ فرید پسر

سید بهو بخاری مخاطب بدیندار خان نسبت کرد *

* محمد زمان طهرانی *

از منصب داران عهد جنّت مکانی ست - و مدت‌ها بتعیذاتی
صوبه بنگاله گذرانیده - فوجدار و تیولدار سلامت بود - پس
ازان (که دیبیم سلطنت بجلوس فردوس آشیانی رفق یافت)
ار سال اول به بحالی منصب دو هزاری هزار سوار (که
از سابق داشت) نامیه مباحث برافروخت - سال چهارم
باضافه دو بیست سوار و سال پنجم نیز باضافه مذکور
کامرانی اندوخت - سال هشتم بحضور آمده جبهه ازادت بر
آستانه عقیدت گذاشت - بعد چندت همراه اسلام خان (که
از تغیر اعظم خان به صوبه داری بنگاله مفتخر گردیده بود)
رخصت آن صوب یافت - و در هنگامه مردم آشام (که بامداد
بلدیو برادر پریچمت زمیندار کوچ هاجو پرداخته مصدر انواع
سرشخی گردیده بودند) همراه میر زین الدین علی برادر
اسلام خان (که مخاطب به سیادت خان گشته) تردوات
نمایان و خدمات شایان بتقدیم رسانیده (سوخ و فدویت را
بر روی روز افکند - بنابراین سال یازدهم از اصل و اضافه
بمنصب دو هزاری هزار و هشت صد سوار مرد عاطفت شد -
سال پانزدهم باضافه دو بیست سوار تابینانش مساری ذات
گردید - و چون درین سال اردیسه بهادشاهزاده محمد شجاع
(۳)

(۲) در [بعضی نسخه] کوچ هاجو - (۳) نسخه [ب] گردیدند *

ضمیمه صوبه دارمی بنگاله تقرر یافت از بر طبق حکم بضبط و ربط آنجا اختصاص گرفت - سال نوزدهم از آنجا معزول شده ببارگاه سلطنت رسید - سال بیستم نزد پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر (که برای بند و بست بلخ وغیره شتافته بود) دستوری یافت - و چون پادشاهزاده بلخ را بکشان نذر محمد خان سپرده سال بیست و یکم معارفت نمود او حسب الطلمب پیش از پادشاهزاده خود را بدرگاه والا رسانید - پس از آن احوال او معلوم نگردیده *

* مادهو سنگه هادا *

پسر دوم راد رتن است - سال اول جلوس فردوس آشیانی ببعالی هزارمی شش صد سوار منصب سابق تارک عزت بر افراخته - سال دوم بتعاقب خان جهان لودی و سال سیوم پس از وصول موکب پادشاهی بدکن در فوجی (که سرگروه آن شایسته خان بود) و پستری بانفاق سید مظفر خان بمالش خان جهان لودی (که از دکن برآمده جانب مالوه راهی گردیده بود) تعیین شد - چون ایضا بجستجوی آن سراسیمه رادی فرار گام فراخ بر زنه خود را بوی رسانیدند از ناچار شده از اسب فرود آمد - در انذای زن و خود مادهو سنگه (که هر اول سید مظفر خان بود) برجهت بود زن - و بدین حسن خدمت از اصل و اضافه بمنصب دو هزارمی هزار سوار

و عنایت علم سرمایه ناموزی اندوخت - و چون در همین سال دار زین پدرش درگذشت پادشاه او را باضافه پانصدی پانصد سوار و عنایت پرگنه کورته بیلاته در جاگیر مباحات بخشید - سال ششم همراه سلطان شجاع بصوب دکن راهی گشت - و پس از فوت مهابت خان صوبه دار دکن تعینات خان دران صوبه دار برهانپور گردید *

درین ضمن (که شورش ساهو بهونسله در نواح دولت آباد در داد و خاندوران با دیگر تعیناتیان عزیمت تقدیه او پیش نهاد خاطر ساخته روانه شد) او را به محافظت بلدۀ برهانپور گذاشت - پستری سال هفتم بهمراهی خان مذکور بمالش چهار سنگه بذیله مقرر شده بعد (سیدن در ملک چاندا ^(۲) رزی) که نیکنام عم بهادر خان رهله زن و خورد نموده زخمی در میدان افتاد) مادهو سنگه از یمین نیکنام جلو انداخته برخه ازان گره طغیان سرشمک را بنایره قتال کالای هستی ^(۳) بسوخت - و یقیه را از پیش رو برداشت - پستری باتفاق سید محمد پسر کلان خان دران بران گره و خیم العاقبتی (که در جوهر ساختن عیال خود بودند) دریده چندین کس را بر خاک هلاک انداخت - پس از (سیدن حضور مشارالیه از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و ششصد

(مآثر الامرا) [۳۵۵] (باب المیم)

سوار چهارم مغارثت برافروخت - سال ۳م (چون بدله
 بوهانپور بوردن رایات فیروز ری زندق گرفت و جهت تنبیه ساہو
 بہونساہ و تخویب ملک عادل خانہ سے فوج بہوداری سے کس
 مقرر شد) او بہمراہی خان دوران بہادر دستوری یافت - بعد از
 معارفت از انجا سال دہم چون بہلازمت بیوسمت از اصل و اضافہ
 بمنصب سے ہزارمی دو ہزار سوار نوازش یافت - سال یاردہم
 در رکاب سلطان محمد شجاع بصوب کابل راہی گردید - سال
 سیزدہم بہمراہی سلطان مراد بخش (کہ بجانب کابل معین
 شدہ بود) روانہ گشت - و پس از مراجعت شاہزادہ سال
 چہاردهم (کہ نعمت باز اندرخت) از اصل و اضافہ بمنصب سے
 ہزارمی دو ہزار و پانصد سوار مورد مراحم شد - سال شانزدہم
 باضافہ پانصد سوار اختصاص گرفت - سال ہیجدهم بکومک
 امیرالامرا صوبہ دار کابل (کہ بتسخیر بدخشان مامور بود)
 رخصت پذیرفت - پستو در رکاب سلطان مراد بخش ببلخ
 شدافتہ (چون سلطان مزبور تعلقہ مذکور را گذاشت - و
 سلطان محمد از رنگ زیب بجای او نامزد گردید) مشارالیه
 بتقدیم خدمات پرداختہ چندے بحفاظت قلعہ بلخ مامور
 بود - چون شاہزادہ مرحوم حسب الامر پدر والا قدر صوبہ
 مسطور را بہ نذر محمد خان والی آنجا باز گذاشتہ معارفت
 نمود (پس از وصول بکابل) مادھو سنگھ مطابق حکم از

شاهزاده رخصت شده سال بیست و یکم در پیشگاه سلطنت رسید و رخصت وطن یافت - در پس از چندس مطابق سنه (۱۰۵۷) هزار و پنجاه و هفت هجری از تماشاگاه دنیا چشم بر بست - مکنده سنگه هادا پسر اوست که احوالش جداگانه تسطیر پذیرفته *

* میرزا والی *

(۲)
پسر خواجه حسن نقشبندی سم نسبتاً - خواجه از دیرباز در کابل طرح سکونت انداخته روزگار می گذرانید - چون میرزا سلیمان والی بدخشان دست تغلب و استیلا شاه ابوالعالی را از دامن احوال میرزا محمد حکیم والی کابل (که هنوز بمن تمییز نرسیده بود) کوتاه ساخته او را بپاداش کردارش رسانید و صبیغه خود را بازدر احوال میرزا در آورده اکثر مجال کابل را بدخشان تذخواه نمود و در لباس دوستی اسباب دشمنی ترتیب داده در مقام آن شد که کابل را بتدریج در تصرف خود آرد (پس ازان میرزا سلیمان به بدخشان معارفت نمود) جمعه (که عمده آنها خواجه حسن و باقی قاقشال بودند) حقیقت معامله را خاطر نشین میرزا کرده در اخراج بدخشیان اهتمام بکار بردند - و میرزا

(۲) نسخه [پ] آباء خواجه از دیرباز در کابل طرح سکونت انداخته روزگار می گذرانیدند .

سليمان ازین آگهي يافته باز متوجه کابل شد - ميرزا قلعه را
بباقي قاقشال سپرده خود بجانب پشاور بدرزن - و از آب سنده
گذشته بدرگاه عرش آشياني ملتجي گرديد - امرای انکه خيل
با تيولداران صوبه پنجاب حسب الامر پادشاهي همراهی ميرزا گزيده
بار ديگر بر مسند حکومت بر نشانند - و باشاره عرش آشياني
مير محمد خان انکه بسربراهی مهم کابل اشتغال ورزید -
ميرزا محمد حکيم همشيرگ خود نجيب النساء بيگم را (که سابقاً
والده اش در عقد ازدواج شاه ابوالمعالي آورده بود)
بے استصواب عرش آشياني و بے استفسار از مير محمد خان
بخواجه حسن نسبت کرد - و خواجه (چون بچنين نسبتی
عالي افتخار يافت) مهمات در خانه ميرزا را از پيش خون
سوانجام نمودن گرفت - و امری (که بار مناسب نبود)
ميساخت - و از مير محمد خان املا حسايے بر نميداشت - خان
مذکور از حدت طبع تاب نيارده از انجا بلاهور آمد - خواجه
من حيث الاستقلال باسر و کالت پوداخته بجزرسي و سخت گيري
دکان خود آرائي بر گشاد - ظرفای آنوقت ميگفتند که * بيت *
* گر خواجه ما خواجه حسن خواهد بود *
* ما را نه جوال و نه رسن خواهد بود *

چون يقين ميرزا سليمان شد که از امرای پادشاهي هيچ

(۲) نسخه [ب] فخر النساء بيگم - (۳) در نسخه [ب] لفظ [را] نيست .

کس در کابل نیست در سال یازدهم الهی سنه (۹۷۳) نهصد و هفتاد و سیوم هجری بقصد تدارک مافات لشکر بزرگ کابل کشید - میرزا شهر را بمعصوم کوکه خون سپرده خون بانفاق خواجه بغور بند شتافت - میرزا سلیمان چون نتوانست کابل را بزور گرفت ولی نعمت بیگم زوجه خون را به قرا باغ (که درازده کورهی کابل است) فرستاده در پرده غدر طرح صلح انداخت - میرزا از نیرنگ بیگم فریب خورده ملاقات قرار داد - و پیش ازان (که میرزا سلیمان باشاره بیگم از حوالی کابل برسم ایلغار رانده گشته در کمین استان) میرزا مطلع شده راه گریز پیش گرفت - چون بکتل هندو کوه رسید خواجه حسن خواست که میرزا را نزد پیر محمد خان ببلخ برده استدعای کمک نماید - باقی قاقشال نگذاشت - بدرخواست اعانت عرش آشیانی (هکرای جلال آباد گردین - و خواجه با جماعه خون جدا شده ببلخ شتافت - در *مرآة العالم* نوشته که همانجا ضایع گشت *

* بیت *

* دل بشد جان گریخت دین گم شد *

* ای حسن زین بتو چه خواهم شد *

تفصیل این و غرض ازین ظاهر نمی شود - چه خواجه بعد ازین سانکه مدتهای مدید باصر و کالت می پرداخت - چنانچه

در اکبر نامه و طبقات اکبری مندرج است *

چون میوزا بتروغیب و تکلیف باغیة بنگاله بارادۀ شررش
بلاهور رسید از آرازة نهضت عرش آشیانی راه کابل برگرفت^(۲)
و عرش آشیانی بقصد تعاقب در سنه (۹۹۰) نهصد و نون
هجری سال بیست و ششم از دریای نیلاب عبور فرمود - و
جواب عنر خواهی میوزا نگارش یافت که اگر گفتار فرود
راستی دارن (و از خجالت ملازمت نمیتواند قرار داد) یک از
فرزندان را مصحوب همشیره خود روانه سازن - و اگر خاطر^(۳)
باین هم نگراید خواجه حسن را با برخه اعیان آن سرزمین
فرستاده رسوم پیمان و سوگند بجا آورن - میوزا هر چند
خواست که همشیره بدرگاه رفته پوزش نماید خواجه پذیرای
آن نشد - و زن خود را گرفته بجانب بدخشان عزیمت گزید -
و شاید در همین ایام فوت کون - خواجه را از بطن آن^(۴)
مغیقه خاندان سلطنت دو پسر بود - یک میوزا بدیع الزمان
که رشادت و کار طلبیها داشت - چون نا رو شناسی خود را
همایون پور میوزا سلیمان را نموده در کوهسار بدخشان مهر^(۵)
سورزی بر افراشت بدیع الزمان در سال چهل و ششم الهی^(۶)
با برخه از حصار شانمان رفته در آریخت - و چیره دست

(۲) نسخه [ج] رسیده - (۳) در نسخه [ج] لفظ [را] نیست -

(۴) نسخه [ج] درین ایام - (۵) نسخه [ب] کوهستان - (۶) نسخه

آمد - و آن بد گوهر در آویزه فرسود - مشار الیه منبر و
زر و سیم بنام عرش آشیانی بر آراسته عرضداشت نمود - و از
پیشگاه خلافت بانواع عطایا کام دل اندوخت - دیگرے میرزا
والی سمک که وارد هندوستان گشته مورد مرحام خسروانی
گردید - عرش آشیانی بلاقی بیگم دختر شاهزاده دانیال را
بجباله نکاح او در آرد - در عهد جنّت مکانی بمنصب هزار
و پانصدی هفت صد و پنجاه سوار سر عزت برافراخت - و
در جشن جلوس اعلیٰ حضرت باضافه پانصدی در صد و پنجاه
سوار بمنصب دو هزاری هزار سوار مباحات اندوخت - آخرها
بفوجدارئی سرکار ماندر می پرداخت - در سال بیست و دوم
سنه (۱۰۵۸) هزار و پنجاه و هشت هجری در گذشت - برگذنه
انهل مضاف اوجین بطریق وطن در جاگیر داشت - بقدر
قربانت ترقی نکرد - خالی از خست طبع نبود - پسرش میرزا
ابوالمعالی میرزا خان جدا مذکور است *

* مکرمات خان *

ملا مرشد شیروازی سمک - در مبادی حال مدتها با مهابت
خان سپه سالار بصور برد - پستر در سلک بندگان جنّت مکانی
منسلک گشت - و در سر آغاز جلوس اعلیٰ حضرت بخطاب

مكرمت خان و خدمت ديوانی بيوتات هر كار والا و منصب

هزارى دو صد سوار اختصاص پذيرفت - در سال چهارم

بديوانى و بخشىگري و واقعه نويهي و بيوتاتى دار الخلافه

اكبرآباد ماسور گرديد - و در سال هشتم ^(۳) سرزمين بنديله

مطرح الويه پادشاهي گشت و از باستخلاص قلعه جهانسى

(كه از قلاع استوار ججهار برگشته (رزگار بوده) و بتفحص

دفائن آن مقهور تعيين گرديد - نگهبانان قلعه از دست بردهاى

افواج قاهره (كه برأى العين مشاهده نموده بودند) همت

باى داده زينهاري گشتند - و چنين حصارى را (كه باسباب

و آلات قلعه دارى استحكام تمام داشت - و بر فراز كوچه

درمیان جنگل انبوه و اشجار خار دار واقع شده) بے ارتكاب

پرخاش و تلاش تسليم نمودند - مكرمت خان ازین فتح

بيست و هشت لك روپيه از دفينه هاى نواحى جهانسى و

دنبه بچست و جو بدست آورده بملازمت والا (سیده از نظر

گذرانيد - اعلیٰ حضرت بعد سير و گلگشت آن ديار (كه

بگذرت آب و وفور آبشار رشك كشمير هميشه بهار است) در

اواخر همين سال از آب نريده عبور فرمود - و مكرمت

(۲) نسخه [ب] مكرمت خان بخدمت الخ - (۳) نسخه [ب] سال هشتم

(كه سرزمين بونديله مطرح الويه پادشاهى گشت) او باستخلاص الخ -

(۴) نسخه [ج] دينه و در [بعضى نسخه] ديهه •

خان بطریق سفارت نزد عادل شاه والی بیجاپور (که از نا عاقبت اندیشی در ارسال پیشکش تکاسل نموده بقیة السیف نظام شاهیه را در حمایت خود جا داده بود) (خصمت یافت - خان مذکور بگزارش انواع ترغیب و ترهیب او را رهگرایی اطاعت ساخته در سال نهم با اقسام نوادر پیشکش و فیلی (که فرد کامل نوع خود بود موسوم بگجراج) معارفت نموده تارک اعتبار بر افراخت - و پس ازان بخدمت والا رتبت خانصامانی چهره کامیابی افروخت - و در آغاز سال پانزدهم سنه (۱۰۵۱) هزار و پنجاه و یک هجری بم منصب سه هزارى ذات و سوار و عنایت نقاره بلند آرازه گشته به صاحب صوبگی دهلی دستوری یافت - و سال هجدهم ضمیمه آن از تغیر اعظم خان بفوجداری و قبول داری متھرا و مھابن شاد کام شده باضافه هزارى سوار بم پ چهار هزارى چهار هزار سوار بلند مرتبه گشت *

کیفیت بلده شاهجهان آباد

از آنجا که هم عالیہ مصروف آن است که ذکر جمیل بر مفتح روزگار مرتسم گردن - سیما مزجه سلاطین ذوی اقتدار (که همواره می خواهند که عرصه جهان را بآثار ناپیدار بیاریند) داعیه اساس شهرے دل نشین بر کفار دریای جون

نثر الامراء ([۴۶۳] (باب الميم)

ناظر اعلى حضرت چهزه نمودن - کار آگاهان عمارت بعد

ش بسیار قطعه زمینی (که در ظاهر دارالملک دهلی

نورگده و آغاز آن معموره واقع بود) برگزیدند . بیست

و پنجم ذی الحجه سال دوازدهم سنه (۱۰۴۸) هزار و

چهل و هشت هجری مطابق طرحی (که در پیشگاه خلافت

مقرر گشته) بسوکاری غیرت خان بنادرزاده عبدالله خان

فیروز جنگ (که نظم صوبه دهلی بدو مفوض بود) رنگ

ویخته بحفر بنیان آن پرداختند - و نهم محرم سال مذکور

اساس آن بغای مزیع الشان نهادند - و در ممالک محروسه

هوجا صنعت گری از سنگ تراش ساده کار و پرچین گری و

معمار و نجار بود بحکم پادشاهی آمده با عملاً بسیار مشغول

کار گشتند - و هنوز تاسیس برخی از بنا و تهباً نکته مصالح

شده بود که غیرت خان بصوبه داری گتته نوازش یافت -

و حراست صوبه دهلی و اهتمام بر افراختن عمارات رفیعه

به اله وردی خان مفوض شد - او در سال و چند روز

بدین امر پرداخته از جانب دریا اساس قلعه ده گز افراخته

گشمت - پس از ضبط صوبه مذکور با اهتمام تاسیس عمارت

و سرانجام لوازم آن بمکرمت خان (که بوالا خدمت میرسامانی

(۲) نسخه [ب] بعد از - (۳) نسخه [ب] عزت خان - (۴) نسخه

(باب المیم) [۳۶۴] (مآثر الامرا)

قیام می نمود) مقرر گردید - او جد و جهد بلیغ بظهور
رسانید - تا آنکه در سال بیستم این حصار گردون بنا با
سایر ابنیه فردوس آئین [که در هر گوشه آن خورنقه و
سدیرے سمت و در هر زاریه آن گلشنه و غدیرے - و بے تکلف
و اغراق نگارخانه چین است - اما آن نقش پیشین و این
نگار پسین * * بیت *

* درز آن قدر برده صنعت بکار *

* که خود نیز محو است صنعت نگار *

از غیب دانیهای امیر خسرو سمت که آنچه سابق در مدح

دهای گفته بود درینولا بر روی کار آمد * * بیت *

* اگر فردوس بر روی زمین است *

* همین است و همین است و همین است *

بصرف شصت لک روپیه در عرض نه سال و سه ماه و چند

(۲)

درز صورت حسن انجام گرفت *

قلعه رفیعه (که مئمن بغدادی است) درازش هزار گز پادشاهی

و پهنای شش صد ذراع - جدرانیش از اججار لعل فام فتح بود

برافراخته شده - ارتفاع آن با شرفات و خاکریز بیست و پنج

ذراع - و زمین شش لک گز است مضاعف زمین قلعه

مستقر الخلفه اکبر آباد - و دورش سه هزار و سیصد ذراع است

(۲) نسخه [ب] در صورت حسن انجام گرفت *

مشمول بر بیست و یک برج - هفت مدور - چهارده مئمن -
چهار دروازه و دو دریچه - و خندق به پهنائی بیست گز و
عمق ده گز از آب نهر ملامال - از دو جانب بدریای جون
سی ریزد - سوی ضلع شرقی (که دریای مذکور بدیوار حصار
پیوسته است) - به بیست و یک لک روپیه مرتب گشته -
و نشیمنهای خاص از شاه محل با سقف سیمین و امتیاز
محل با آرامگاه معروف بدرچ طلا و دولت خانه خاص و عام
و باغ حیات بخش به بیست و هشت لک روپیه - و منازل
بیکم صاحب و دیگر پردگیان حریم عفت بهفت لک روپیه -
و دیگر عمارات از بازار و چوکیهای درون قلعه گردون عظم
(که بجبهت کارخانجات پادشاهی ساخته شده) بچهار لک
روپیه صورت اتمام گرفت *

سلطان فیروز خلجی در ایام سلطنت خود نهری از دریای
جون از نواحی پرگنه خضرآباد جدا نموده به سی کره
پادشاهی آورده بحدود پرگنه سفیدون (که شکارگاه او بود و
آب کشم کم داشت) رسانید - آن نهر بعد از انتقال
سلطان بتوالی ایام و تواتر اعوام خراب گشت - و از جریان
باز نماند - و در عهد عرش آشیانی شهاب الدین احمد خان
صوبه دار دهلی برای افزونی زراعت و آبادی محل تیول
خود نهر مذکور را مرمت نموده جاری ساخت و به شهاب

نهر موسوم گردانید - چون (زگار از سپهری شد بترمیم
 تعمیر آن نپوداختند - و بدستور پیش از جریان باز ماند
 درینولا (که توجه اعلیٰ حضرت به بذای این قلعه مصور
 گشت) امر شد که نهر مذکور را از خضرآباد تا سفیدزن
 (که مبدأ و منتهای آنست) مرمت کنند - و از سفیدزن
 تا قلعه (که مسافت آن نیز سی کوه پادشاهی است) نهر
 تازه حفر نمایند - بعد تیاری به نهر بهشت مسمی شد - و
 قشیمنها بحوضهای لبریز و فوارهای بلند درواز نضارتی دیگر
 بهم رسانید - بیست و چهارم ربیع الاول سنه (۱۰۵۸) هزار
 و پنجاه و هشت هجری سال بیست و یکم (که برای
 نزول پادشاهی مختار اهل تنجیم بود) به تهباً اسباب جشن
 و تعبیه مواد عشرت فرمان رفت - و تمامی منازل خاصه را
 بگونگون نفائس فرش (که در کشمیر و لاهور از پشم شال
 برای هر نشیمنه بنفاست و لطافت بروری کار آدرده بودند)
 برآراستند - و بر در حجرها و ایوانها پردهای طلا دوزی و
 ده یک دوزی و کلابتون دوزی و مخمل زربفت کار هنرمندان
 بدائع آثار کجرات آویختند - و در هر نشیمنه ادرنگ مرصع
 و طلائی میذا کار و منبت و ساره نصب نمودند - و در هر
 مسند و الا گسترده کارتکیهها با غلافهای لالی متلائی گذاشته
 مسند پوشهای زرکش بران کشیدند - و سه جانب ایوان منیع الشان

دولت خانه خاص ، عام بمحجر نقره و پیش جوهرزکه بمحجر طلا
 برآراستند - و در هر طاق آن زرین کوبه بزنجیر طلا آویخته
 نمودار چرخ برین بر گردانیدند - و در وسط آن ایوان مربع تختگاه
 ساخته دور آنرا بمحجر طلا آرایش دادند - و بر روی
 آن مرصع سریر فلک نظیر (که فروغ مایه خورشید عالم افروز
 است) گذاشتند - و پیش تخت شامیان زنگار مسلسل مروراید
 با اساطین مرصع بر افراختند - و بز دور جانب تخت گاه دو
 مرصع چتر مسلسل مروراید و بر دوامین تخت مئمن مذبت
 نصب کردند - و عقب تختگاه صندلیهای مرصع و طلا نهادند
 قورخانه (که محتوی سمک بر شمشیرهای جواهرنگار با
 پرده های مرصع و ترکشها با یواق مرصع و نیزهای مرصع
 که در ترویج آن سرمایه بحر و کان بکار رفته) بترتیب نگاه
 داشتند - و سقف و ستون و در و دیوار آن ایوان سحر بنیان
 و ایوانهای اطراف چهار گانه دولت خانه خاص و عام را
 سایبان های زر دوزی و پرده های زنگار فونگی و چینی و
 مخمل زر بفت طلا باف و نقره باف گجراتی و مسلسلهای
 کلابتون و بادله آفرین بستند - و پیش ایوان رفعت مکان بارگاه
 مخمل زر بفت و بر روی ایوانهای اطراف شامیانهای مخمل

(۲) نسخه [ج] و هر دو جانب الخ - (۳) در نسخه [ج] لفظ [مرصع]

نیست - (۴) نسخه [ج] با مسلسلهای

زربفت بصوغه های شمیم بر افراختند - و در زهر بارگاه
فرشهای رنگین گسترده بر دور آن محجر نقره نصب
نمودند - و بارگاه مذکور (که در رفعت و وسعت باسماں
برابری دارد) بحکم عالی در احمد آباد در کارخانه سرکار والا
بافتند - بمبلغ قریب یک لک روپیہ در مدت مدید انجام
پذیرفت - طول آن هفتاد ذراعہ پادشاهی و عرض چهل و پنج
بر چهار ستون نقره (که دور هر کدام دو گز و ربع است) -
و ارتفاع بیست و دو (برپا می شود - و سه هزار و دو بیست
گز زمین را احاطه می نماید - و ده هزار کس در زیر آن
میتوانند ایستاد - و از فراش و غیر آن سه هزار کس بصنعت
جرتقیل در مدت یک ماه برافرازند - و آن بر السفة خاصه
و عام مشهور به دلبادل است •

بالجملة چنین بارگاه (که با فلک همسری نماید)
گاه افراخته نشده - و چنین مکانی (که نمونه فودرس
برین باشد) باین زیب و زیفت آراسته نگشته - (از روز^(۳)
وصول فیض موصول پادشاهی بدین منازل جنات مشاکل ده روز
جشن قرار یافت - هر روز صد کس بخلاص فاخره سرافراز
می گشتند - و گروهی بفرزنی منصب و نوازش خطاب و^(۳)
جمع بمرحمت نقد و اسب و فیل کام دل بر گرفتند - میر

(۲) نسخه [۱] باین زینت آراسته نگشته - (۳) نسخه [ب] سرفراز گشتند •

(مآثر الامراء) [۴۶۹] (باب الميم)

يحيى كاشي تاريخ ^(۲) اختتام اين بغای عالی چنین ^(۳) یافته

* مصرع *

* شد شاهجهانآباد از شاه جهان آباد *

و هزار رديبه صلہ برگرفت *

مكرمت خان را بجایزه اتمام اين عمارات ^(۴) هزارمی ذات و
سوار بر منصبش افزوده از اصل و اضافه بمنصب پنجهزاری
ذات و سوار و سه هزار سوار دو اسبه سه اسبه سرافراز
ساختمند - و در سال بیست و سیوم مطابق سنه (۱۰۵۹)
هزار و پنجاه و نه هجری دو شاهجهان آباد مكرمت خان رخت
زندگانی بربست - مشارالیه بتمول و زرداری شهرت تمام
داشت - مشهور است که (روزه فردوس آشیانی ^(۵) فرمود که
بعد ملاحظه نقشه بغداد و اصفهان بازارهای مثنی و مصقف
آنجا (که طرح برگزیده طبیعت بود) ترتیب نگرفت - و
بدان نمط (که پسند خاطر بود) این شهر صورت نیافت -
و درین باب تعرض گونه به مكرمت خان کردند - ازان روز
مكرمت خان گفته که این شهر اگر بغام ما مسمی كند
آنچه خروج شده داخل خزانه می نمایم - پسره داشت
محمد لطیف نام - در سال بیست و دوم بتقدیم خدمت

(۲) یعنی سنه هزار و پنجاه و هشت هجری - (۳) نسخه [ا] یافت -

(۴) نسخه [ج] مارت - (۵) نسخه [ب] فرموده •

فوجداری میان دو آب مأمور گردید - و روح الله برادر زاده او منصب مناسب داشت *

چون خامه تیز خرام بتقریب سخن بگزارش چگونگی قلعه شاهجهان آباد پرداخته در عرصه بیان این شهر و دهلی قدیم نیز جوانی میکرد - و چون قلعه مبارک شاهجهان آباد صورت تاسیس پذیرفت جانب راست و چپ آن بر کنار دریا سایر شاهزادهاے عالی شان و امرای عظمت نشان بعمارات وسیع و بدیع و نشیمنهای دل نشین چندان پرداختند [که از ابنیه عالیه (که بیست لک روپیه صرف آن شده باشد) و آنچه از آحاد ناس تا اکابر و اعالی در خور مراتب احوال و تفاوت کثرت و قلت اموال موافق خواهش و سلیقه خود طرح ریخته اند (و از چیز احصا بیرون است) معموره عظیمه و سواد اعظمه سمت] که سیاحان جهانگرد بلده باین پایه فسحت و وسعت و بدین مایه جمعیت و جامعیت در هیچ اقلیم نشان ندهند *

* تَعَالَى اللهُ اِكْرَمُ مَصْرَاسْت و گر شام *

* بود یک گوشه این محشر عام *

مدینه السلام بخدان (که پانصد و چند سال دار الخلافه

خلفای عباسیه بود) دوره از طرفین دجله دو فرسخ است که

(مآثر الامراء) (۴۷۱) (باب الميم)

شش کرد و ر تپ باشد - و محیط این شهر عظمت بهر پنج
فوسخ پانزد کرده (سمی ست - و چون حصار شهر نو) که
از سنگ و گل کشیده بودند) هوفور باران جا بجا ریخت
در سال بیست و ششم سورت از سنگ و صاردج در کمال
مذانت و استحکام اساس گذاشته در آخر سال بی ام بطول
شش هزار و سیصد و شصت و چهار ذراع مشتمل بر بیست
و هفت برج و یازده دروازه (که دو کلان بعرض چهار و
ارتفاع با شرفات نه ذراع است) بصرف چهار لک (رپیه
مورت انجام گرفت *)

چنانچه رسته سمت لاهور بعرض چهل ذراع و طول
یک هزار و پانصد و بیست گز مشتمل بر هزار و پانصد و
شصت حجوه و ایوانهای نهایت مطبوع و دلپسند (که بحکم
معلی سکان بلده آنرا ساخته اند) - از آغاز بازار (که متصل
امطبل پادشاهی سمت - و آن بغامله دو صد و پنجاه ذراع
از دیوار قلعه اساس یافته) تا چوک هشتاد در هشتاد -
دوئالی چبوتره چهار صد و هشتاد گز است - از انجا تا چوک
دیگر صد در صد بطرز مئمن بغدادی - بازارے ست بهمین
قدر طول و عرض - جانب شمالی این چوک سرای دو سقفه
رفیع اساس بیگم صاحب (که یک درش جانب بازار و دیگر
بطرف باغ) موسوم به صاحب آباد (که حقیقه سه باغ است)

(باب المیم) [۴۷۲] (مآثر الامراء)

بطول نهصد و هفتاد و دو ذراع - و یکم ازان مکرمات خان
پیشکش نموده و اعلی حضرت بان ملکه دوران مرحمت فرموده -
و جانب ضلع جنوبی بازار مذکور حمامی است بکمال نزهت و
صفا که بفرمان آن ملکه زمان صورت اتمام یافته - و ازیں
سرای و چوک تا سرای و چوک فتحپوری محل پانصد و
شصت گز - و رسته بازار جانب اکبر آباد بطول هزار و
پنججاه و عرض سی ذراع در نهایت پاکیزگی و خوبی در ریه
بهشت صد و هشتاد و هشت حجره و ایوان آراسته - در آغاز
بازار مکانی دراز قلعہ بجانب جنوب مسجد عالی بنیان
اکبرآبادی محل و مسجد جامع این شهر (که موسوم بمسجد
جهان نما است) در کمال صانت و متانت و نهایت
فراخی ^(۲) ساخت بر کوهچقہ جانب غربی قلعہ بمفاصله هزار گز
واقع است - دهم شوال سنه (۱۰۶۰) هزار و شصت هجری
اساس گذاشتند - در مدت شش سال بصرف ده لک روپیه
باهتمام سعد الله خان و خلیل الله خان زمین افزای خطه
خاک گردید * ع *

* قبله حاجات آمد مسجد شاه جهان *

(۳) تاریخ اتمام آن است - و ازان وقت تا حالت تحریر (که
قریب صد سال گذشته) نویذبان عظام و عمدهای والا مقام

(۲) نسخه [ب] فراخی ساخت - (۳) یعنی سنه هزار و شصت و هفت *

(مآثر الامرا) [۱۴۷۳] (باب الميم)

طرح امکنه دل فريب و طراحي حدائق طراوت افزا بجائز
رسانيده اند (که ادهم تيزگام خيال در مسلک بيان آن
بلنگي مي گرايد) خامه پيامي چو بين چگونه آن راه تواند
بيموند - خصوص مساجد که در چوک سعدالله خان و چوک
معروف به چاندني چوک (که معمار همت عاليه ظفر خان
مخاطب به روشن الدوله احداث نموده) - کاسه گنبدهاي
هريك را با منارها از جانب بالا بصفايح مس مطلا در کمال
درخشاني گرفته اند - در وقت اشراق آفتاب و ماهتاب لمعانش
چشم فلک را خيره مي سازد - در آزين جهمت (که از مدتي
ممتد ايات ظل الهي سايه گستر اين مصر جامع است) بکثرت
ابنيه و هجوم قطان هر جانب بيرون حصارش معموره ايست
هر چهار ربع او مسکون - و از بسياري اجتماع و فرلام آمدن
مردم هفت اقليم هر کوجه و بوزنش کشوريست بامتعه اقليم
سبعه مشحون - هر خانه مالا مال هرچه در خور مدن و ناگزير
امصار است - و در هر درکانش بوفور نفايس و نوادر هر
ديار مد کاروان بار - آزين است که در قدرت قادر شاهي
طرفه چشم زخمه باين شهر رسيد - و در طرفه العين بصورت
اصلي باز گرديد - بل همه چيزش از اول بهتر و روز افزون
است - و تصوير نقش و نگارش از قدرت قلم بيرون
صنابع پردازي و نزاکت کاريها را روز بازار است - و طرف انگيزي

(باب الميم) [۴۷۴] (مآثر الامراء)

و بزم طرازي را با دلهها سررکار - چون پای خامه تيز رفتار در
مساحت ساحك خصوصيات اين جاي حيرت افزا لذت است
بلين بيته از فردغی کشميری (که در تعريف اين شهر گفته)
اکتفا مي نمايد *
* بيت *

* جهان را گربه از خود ياد باشد *

* همين شاه جهان آباد باشد *

اما دهلي قديم (که از مهين و ديوين شهرهای هند است)
نخستين اندر بت نام داشت - طول صد و چهارده درجه و سي
و هشت دقيقه - و عرض بيست و هشت درجه و پانزده
دقيقه - اگرچه برخه از اقليم دوم انگارند اما از سيوم اقليم
است - سلطان قطب الدين و سلطان شمس الدين در قلعه
پتهورا بسر ميبردند - سلطان غياث الدين بلبن قلعه ديگر اساس
نهاد - و آنرا مرزغن انديشيد - معز الدين کيقباد بر ساحل
دریای جون شهره ديگر طرح انداخت - آنرا کيلوگرهيه
گویند - امير خسرو در قران السعدين اين شهر را مي هتايد *

* بيت *

* وی دهلي و وی بتان ساده *

* پگ بسته و چیره کج نهاده *

الحال مقبره جنت آشياني درين شهر است - سلطان

علاء الدين شهر ديگر بنا نهاده آن را سري گویند - پس ازان

تغلق شاه تغلق آباد بر ساخت - پستور پهرش سلطان محمد
شهره نو و منازل دلگشا بر روی کار آورد - و سلطان فیروز
بنام خود شهره بزرگ آباد نمود - و دریای جون را بریده
نزدیک ساخت - و سه گروهی فیروز آباد کوشکی دیگر برافراشت
جهان نما نام *

چون نوبت بجزمت آشیانی رسید قلعه اندریم را تعمیر
نموده دین پنجاه نام گذاشت - شیر خان سور دهلی علائی را
ویران کرده جدا شهره برآراست - آثار این شهرها نمایان
و پیداست - طول این صوبه از پلول تا دهانه (که بر ساحل
دریای ستلج است) صد و شصت کوه - و عرض از هرکار (یواری
تا کوه کمارون صد و چهل - دیگر از حصار تا خضرآباد صد
و سی - شرقی آگره - میان مشرق و شمال پیوسته بخیر آباد
صوبه اردشاه - شمالی کوهستان - جنوبی آگره و اجمیر - غربی
دهانه و سرچشمه گنگ - و (چون درین صوبه دیگر ردها
فراران) لخته شمالی کوه این صوبه را کمارون نامند - کان
طلا و نقره و سرب و مس و زرنبیخ و تنگار درو - و آهنی
مشکین و گار قطاس و کرم پبله و باز و شاهین و دیگر
شکاری جانور و خیل و اسب کوت بس انبوه - هشت سرکار
و دریمست و سی و دو پرگنه بجمع شصت کرد و شانزده
لک و پانزده هزار و پانصد و پنجم دام در عهد عرش آشیانی

(باب المیم) [۴۷۶] (مآثر الامور)

بدو میگرائید - چون اعلیٰ حضرت باحداث شاهجهانآباد موسوم
(۲) بدار الخلفه گردانید محالات دیگر افزوده دوازده سرکار دو صد

و هشتاد و یک محال بجمع یک صد و بیست و دو کرور و

بیست و نه لک و پنجاه هزار و یک صد و سی و هفت دام

قرار گرفت *

این سواد اعظم (که بهترین بلاد هندوستان است)

سه فصل دارد - زمستان از غره آبان تا بهمن - آذر و

دی ایام شدت سرما است - و دو دیگر اولین و پسین اگرچه

سرد است لیکن نه بهیاز - و این فصل موسم خوبیهای

هندوستان است که سیر و شکار بکام دل میتوان کرد - درم

نابستان از غره اسفندار تا آخر خرداد - اسفندار آغاز بهار (۳)

هندوستان است - در کمال اعتدال - و فروردی نیز معتدل

است - درین در ماه سواری و قطره می توان کرد -

اردی بهشت هم بد نیست - اما بے ضرورت تردن نتوان نمود -

و خرداد زمان استیلای گرما است - سیوم برسات - از نیز

اگر بارش شود هوا بهتر است - و الا بجان خرداد گرم -

امرداد عین باران است - و هنگام غایت لطافت هوا است -

گاه باشد که درسه دوازده مرتبه ببارد - و ابرهای رنگین

(۲) نسخه [ج] دوازده سرکار و صد و هشتاد - (۳) در نسخه [ج] لفظ

[آخر] نیست - (۴) نسخه [ج] آغاز بهار و در کمال اعتدال است *

پدید آید - و این ایام نیز ایام خوبیهاست هندوستان است -
و در شهریور اگرچه باران می بارد اما نه به مرتبه ماه گذشته -
مهر آخرهای ایام برسات است - باران این وقت بخریف
و ربیع نفع تمام دارد - روز بعد از یک پاس گرم
می گردد - و شبها مائل بسردی - این فصل سه هوا دارد -
و اگر بارش است برسات - و گر نه هوای تابستان - لیکن
در تابستان گرفتگی در هوا نمی باشد - و در برسات
درزس (که باران نشود و نسیم نوزد) هوا گرفته می شود -
این فصول ثلثه در تمام بلاد هندوستان دایر است - اما
هوا متفاوت است *

* میروزا حسن صغوی *

پسر سیوم میروزا رستم قندهاریست - در عهد جناب مکانی
بمنصب هزار و پانصدی هفت صد سوار سرافرازی داشت -
پس از جلوس اعلی حضرت همراه پدر عالی قدر خویش از
صوبه بهار آمده به آستان بوس خلافت چپه آرا گشت - و
در سال دوم به تعییناتی صوبه بنگاله رخصت یافت - مدتها
با پسر خود میروزا صف شکن در کومکبان آن ولایت انضاک
داشت - گاهی بر طبق طامب به پیشگاه سلطنت رسیده روی
عقیدت بتقییل سده جهانبانی می افروخت - و باز بدستوری
معاودت کام دل می اندوخت - و به افزایش منصب پایه

(باب المیم) [۴۷۸] (مآثر الامراء)

اعتبار بلند تر می افراخت - در سال نوزدهم بمنصب سه هزار سوار امتیاز یافته بجایگزینی فتح پور بیانه مورن اعطاف گردید - و در سال بیستم فوجدارئی جونپور از تغیر شاه نواز خان صفوی برادر خردش نامزد ار گشت - و مصحوب صف شکن پسرش نقاره مرحمت شد - و از اصل و اضافه بمنصب در هزارئی دو هزار سوار تکرک افتخار افراخته نزد پدر دستوری یافت - و در سال بیست و یکم میرزا با پسر خود از جونپور آمده شرف استلام خلافت در یافت - و باز پدر و پسر کوهکی بنگاله شده بدان صوب مرخص گشتند - و در سال بیست و دوم

بمنصب اللتماس شاهزاده محمد شجاع بتهانه داری کوچ متعلق

صوبه مذکور مقرر گشت - و باضافه هزار سوار مباحثات

اندرخت - و در سال بیست و سیوم آخر سنه (۱۰۵۹)

هزار و پنجاه و نه هجری (نه نورده عقبی) گردید - مشار الیه

خطاب خانئی قبول نمود - میرزا صف شکن بعد فوت پدر

بخدمت تهانه داری و فوجدارئی حصر ولایت بنگاله چندے

بسر برد - پس ازان بگوشه انزوا بوظائف دعا گوئی پادشاه

زمان اشتغال ورزید - و در سنه (۱۰۶۳) هزار و هفتاد و سیوم

هجری سال پنجم عالمگیری روزگار حیاتش بسر آمد - دختر

مدد معان بداد همشده نماش ، خا عدد الکافر ، که داد

(مآثر الامرا) [۴۷۹] (باب الميم)

علائقی خلیل الله خان است) در خانه او بود . خلف او
سیف الدین صفوی باعتبار دامادی خلیل الله خان مطرح
انظار عاطفت خسروانه گشته در سال هفتم بخطاب کامیاب
خان ناموزی گرفت . و بذابر جهت از منصب برطرف
شده بود . در سال چهاردهم بدعالتی منصب کامران گردید . و
خطاب خانگی بنام خود یافت *

* مرتضی خان سید نظام *

پسر دوم میران صدر جهان پهاویست . از بطن درهم زنی
بوده (که میران کمال شیفتگی بدو داشت) . ازین جهت
این پسر را نهایت دوست داشته در صدد تربیت او شد .
و در حین حیات خون بروشناسی پادشاهی و منصب
عمده کامیاب گردانید . پس از فوت میران جنک مکانی
او را بمنصب دو هزار و پانصدمی دو هزار سوار سرفراز فرمود .
و در نخستین سال جلوس اعلی حضرت باضافه پانصدی
بمنصب سه هزارمی دو هزار سوار و عطای نقاره بلند آوازه
گشت . و پس از فوت مرتضی خان میرحسام الدین آنچو سید
مذکور بخطاب مرتضی خان ناموزی اندوخت . هنگامی (که
نظم صوبه دکن بمهابت خان خانخانان تفویض یافت) خان
مشار الیه نیز کومکي گشته رخصت دکن یافت . و پس ازان
(که حصون تسعة درانت آباد بذیروی شاهمت مهابت خان

سپه سالار در سال ششم سنه (۱۰۴۲) هزار و چهل و صد
هجری گشایش یافت) سپه سالار خواست یکی از سران فوج
را با برخی از بندهای اخلاص شعار بکراست قلعه گذاشته
خود به برهانپور شتابد - ازان جهت (که مدتی در محاصره
قلعه انواع رنج و تعب کشیده بودند - و صبح و شام از کارزار
بیجاپوریه و نظام شاهیه دم نیاسوده - و آذوقه ذخیره نیز
نمانده) بهر که تکلیف نمود از تکفل آن سر برتافت - و
مشهور است که (چون مرتضی خان صاحب سامان و جمعیت
بود) مهابت خان با او درین امر مبالغه نمود - سید
بامتناع چنین اصرار ورزید که مهابت خان خط آزادی از
نوشته گرفت *

و چون خان دوران از اخلاص خالص و حمایت راست
پذیرای آن خدمت گردید خانخانان حکمت عملی بکار برده
سید مرتضی خان را با جماعه دیگر بهمراهی خان مذکور در
قلعه گذاشته طبل رحیل فرود گرفت - در همان چند روز
فرمان بنام خان دوران رسید که (چون او بیش از همه
تعب و صعوبت کشیده) قلعه را بمرتضی خان سپرده خود
بمالوه (که صوبه داری آن بار متعلق بود) رفته چندی
بباید - خان مذکور سید را در قلعه گذاشته و زرس (که
از خزانة عامره با خود داشت) برای ناگزیر قلعه بمشار ایه

(مائرا لامرا) 1902 [۴۸۱] (باب المیم)

(۲)

داده روانه سمت مطلب شد - و پس ازان به تیوالداری دلمو سوافرازی یافته بمالش متمدردان آن ناحیه از بیس و غیر آن مامور شد - چون وطنش در جوار دلموسم جمعیت کثیر و انبوهی فرادان فراهم آورده در جستن و بستن طایفه بیس کوتاهی نغمود - مکرر بجنگ و پیگار غالب آمده نقش سولک او درست نشست - مدتها در فوجداری بیسوارة و لکھنو بضبط و ربط تمام گذرانید - آخرالامر از غلبه پیری و ضعف قوی طاقت قطره و پویه نماند - و بمقام خدمت نمی توانست پرداخت - در سال بیست و چهارم از بازگاہ خلافت او را از منصب باز داشته بیست لک دام بطریق سالیانه از برگذنه پھانی وطنش (کہ یک کروڑ دام جمع دارد) مرحمت شد - چون پسرانش در گذشته بودند هر کدام از عجدالمقتدر و عبداللہ فبیرھای او باضافه منصب و دیگر نبایر او را فراخور حال بمنصب برنواخته ہشتاد لک دام تتمه این برگذنه را در تیرل آنها مقرر کرد - پس ازین سید مذکور مدتھا در زمرہ وظیفہ خواران گذرانیده باجل موعود بساط حیات در نورید - عبدالمقتدر در عهد اعلی حضرت بمنصب ہزری شش صد سوار و فوجداری خیرآبان رسیده *

(۲) در [بعض نسخہ] دلمو •

* معتقد خان میروزامکی *

پسر افتخار خان است که در بنگاله سال هفتم جهانگیری در جنگ عثمان خان لوهانی داد جانفشانی و جان ستانی داده بکار آمد - میرزا نیز دران جنگ مصدر تلاشها گشته - این هر دو پدر و پسر در تیرواندازی شهره آفاق بودند - پس از فوت پدر برهنمونج بخت سعادت پرتوه خود را بفتراک دولت شاهزاده رلی عهد شاهجهان بر بست - و بحسن خدمت و درام حضور کامیاب نوازش شاهی گردیده بقرب و اعتبار اختصاص پذیرفت - گویند بشفرت نسبت رضاعت شاهی نیز افتخار داشت *

چون شاهزاده نخستین بار باصلاح همتا دکن توجه برگماشت و افضل خان و بکرماجیت (که از عمدهای دولت شاهی بودند) بهوش افزایی و فرمان پذیرئی عادل شاه بیجاپوری تعیین گشتند مشارالیه با جادو داس دیوان بیوئات بحیدرآباد دستوری یافت که قطب شاه والئی آنجا را از خواب غفلت بر آورده بشاهراه اطاعت رهنمون شوند - از (چون بصورت سریعه بمقصد فائز گشت) قطب شاه را در کمال انقیاد و فرمان برادری دیده پیشکش پانزده لک روپیه از جواهر تمینه و فیلان نامعی ترمزد و اسبان قبیچاق بر گرفته معارفت نمود - و به بساط بوسی انجمن حضور و استحسان

تقدیم خدمت اسباب مزید رفعت جاه آماده گردانید - و در ایام ناکامی شاهزاده (که از بے مهری رزگار غیر از قطع فیانی سود سفر بنظر نمی آمد) او از اخلاص دانی و صفای مافی (که سرآمد شمائل ضیه است) پوستاری و هوا داری خدارند مجازی را سرمایه بهبود دانسته بهیچ وجه از رکاب شاهی جدائی نگزید - تا آنکه زمانه نیرنگ ساز بغضله یک بست و گشاد مژه چون دیگر طرح ریخت - و بهار دولت شاهی گل کرد - در سنه (۱۰۳۷) هزار و سی و هفت هجری جنت مکانی در گذشت - و الویه شاهی از جنیر دکن باهتزاز آمده هفدهم ربیع الآخر بر تالاب کانگریه (که در خارج شهر نزهت بهر احمدآباد گجرات است) پرتو نزل افکند - و نظم آن دیار باقتضای وقت به شیر خان تونور تفویض یافت - و ازانجا که هنوز وصول بدار الخلافه واقع نشده و سلطنت استقراره نگرفته معتقد خان را بمنصب چار هزاری دو هزار سوار برنواخته با جمعی دیگر در احمدآباد گذاشتند - و در سال دوم بفرجدارئی اجمیر سر بر افراخت - پس ازان به صویه داری مالوه متعین گشت - و در سال پنجم حکومت آن ولایت نامزد نصرت خان خاندوران گردید - و او بفرجدارئی اطراف دار الخلافه مامور شد - و در همین سال مکرر نالش باقر خان نجم ثانی

(باب المیم) [۴۸۴] (مآثر الامرا)

ناظم اردبیه بعرض اعلیٰ حضرت رسید که با رعایا سلوک ناپسندیده می نماید - معتقد خان باضافه سواران منصب نوازش یافته به بصاحب موگیق اردبیه بلغد پایه گردید *

از غرائب ررداد آنکه گویند باقر خان کارهائے چند کرده مبلغها بدست آورده که افشای هر یک موجب رسوائی بود - خواست که آفرا خس پوش کند - زمینداران آن ناحیه را از دیسمکهه و دیسپانذیه و مقدم فراهم آورده بهرکه گمان شرارت داشت مقید ساخت - و از آنها یکدفعه هفت صد کس را بدم تیغ داد - ناگهان یکی از آن آشوب جان گزا بدر چسته خود را بحضور رسانید - و طومار چهل لک روپیه بنام باقر خان نوشته داد - درینولا تحقیق آن مقدمه نیز به معتقد خان مقرر شد - اتفاقاً میرزا احمد داماد باقر خان (که بخشیکری آن صوبه یافته همراه بود) روزی (که از آلبان در کشتی نشسته می رفتند) میرزا احمد تقریبی از طومار مذکوره بر آورده ازان زمیندار مستفسر گردید - و بهانه دیدن طومار را از دستش گرفته بتیز دستی چنان شمشیر بسویش برتافت که سر از تن جدا شده در دریا افتاده - و طومار نیز پاره نموده بآب رها کرد - و به معتقد خان گفت که بمحض دولت خواهی شما این

(۲) نسخه [ب] و افشای هر یک الخ *

حرکت بعمل آمده که آخر کار این قسم طومار بنام شما هم درست می‌گردد - معتقد خان مستحسن داشت - اما چندی معاتب پادشاهی ماند *

معتقد خان مدتی دران دیار بدان دهی و مطیع نوازی و سرکش براندازی بسر برده چون بحضور آمد باز در سال نوزدهم بحکومت آن دیار تعیین گردید - و در سال بیست و دوم طاب حضور گشت - چون اعظم خان حاکم جونپور در همان ایام در گذشت بذدوبست آن سرکار به معتقد خان قرار گرفت - خان مذکور از عرض راه عطف عنان کرده بجانب امرور رجوع نموده - چون او را پیروی دریافته بسیار از کار رفته بود در سال بیست و پنجم دوازدهم ذي القعدة سال (۱۰۶۱) یک هزار و شصت و یکم بعرض اعلیٰ حضرت رسید که او بضبط نواحی جونپور نمی‌تواند پرداخت - آن تعلقه بنام مراد کام صفوی تجویز شد - اتفاقاً او هم در همان تاریخ در جونپور بساط حیات در نورید *

* میرزا عیسیٰ قرخان *

پدرش جان بابا عم پدر میرزا جانی بیگ حاکم سنده است - چون پیمانۀ حیات میرزا جانی لبریز گردید میرزا عیسیٰ بهوس حکومت دست و پائے بحرکت آورد - خسرو خان چوگس (که وکیل مستقل آن سلسله بود) میرزا

غازی را جا نشین پدر ساخت - و خواست که میرزا عیسی را بادب گاه زندان بر نشانند - او بقلاوژی بخت و رهنمونی اقبال ازان دیار بدر زده بدرگاه جهانگیری استظلال عافیت نمود - جنت مکانی بمنصب عمده مطرح انظار عاطفت ساخته تعذبات دکن فرمود - و چون میرزا غازی در حکومت قندهار در گذشت خسرو خان عبد العالی نامی را ازان سلسله بر مسند ترخانیه متمکن ساخته دست مایه حکم رانی اندیشید - جنت مکانی بتوهم آن (که میداد عبد العالی به دستان سرائی خسرو خان ریشه استقلال دران سرزمین فرد بود) فرمان بنام میرزا عیسی خان قلمی فرمود - و چون او جبهه سامی آستان خلافت گردید بعرض برخه حساد [که میرزا از دیرباز در آرزوی ملک موردی نعل در آتش است - اگر درینولا مستقل شده بحاکم کج و مکران و هرمز (که قریب واقع شده اند) اعانت جسته با شاه عباس صفوی توسل نماید مدتها باید که تدارک آن بوقوع آید] پادشاه بد گمان شده میرزا رستم قندهاری را بحکومت آن دیار مامور فرمود - و بسعی او رگ و ریشه ترخانیه ازان ولایت برکنده گشت - و میرزا عیسی بجاکیرداری دهن پور گجرات سر برنواخته تعیین آن صوبه گردید - دران هنگام (که اعلی حضرت از حوایی تتهه بذاکاهی براه زن و ولایت بهاره مضاف گجرات

معاذت بدکن فرمود (میرزا بیادری طالع از نقد و جنس و اسب و شتر بطریق پیشکش در جناب شاهي ارسال داشته ذخیره سود و بهبود روزگار خود انداخت *

پس از ارتحال جنّت مکانی در اثنای توجه زیارت فردس آشیانی از دکن بدار الخلافه آگره هنگام جهان گشائی بسعدت زمین بوس رسیده باضافه دو هزار و سیصد سوار بمنصب چار هزاره ذات و دو هزار و پانصد سوار و ایالت ملک قندهار کامروای ملک خود گردید. لیکن بعد جلوس بر سریر فرمان روائی حسب اقتضای وقت ضبط و ربط آن دیار به شیر خواجه مخاطب بخواجه باقی خان تفویض یافت. و میرزا بے نیل مقصود از عرض راه معاذت نموده بتیولداری متعمر و آن نواحی مورد نوازش گشت. و در سال پنجم در سواران منصب افزوده بجاکیرداری ایلچپدر رخصت یافت. و در سال هشتم باضافه هزار و سوار بمنصب والای پنجاه هزاره چهار هزار سوار دو اسبه سه اسبه برنواخته بتیولداری سرکار سورتقه میبای گردید. در سال پانزدهم بصاحب صوبگی گجرات از تغیر اعظم خان اختصاص پذیرفت. و ضبط سورتقه پسر کلانش عنایت الله (که بمنصب دو هزاره هزار سوار سرفرازی داشت) مقرر گشت. و بعد از عزل صوبه داری مجدداً بایالت جوناگده (که حاکم نشین ولایت

سوزنده است) سر برافراخت - و در سال بیست و پنجم هراسم آن دیار بمحمد صالح پسر دروش مغفوض گشت - و فرمان طلب میرزا بحضور مادر گردید - در محرم سنه (۱۰۶۲) هزار و شصت و دوم بقصبه سانبهر رسیده بود که پیمانه حیانتش برآمود - با آنکه عمر میرزا از صد متجاوز بود اما قوی از درجه طبیعی سقوط نیافته - باه هم جوانانه داشت - و بسیار عیش دوست و شیفته مصکرات و دل داده راگ و رنگ بود - و در نغمه خوانی و ساز نوازی خالی از کمال نبود - اولاد بسیار بهم رسانید - عذیمت الله خلف کلانش که عمده بود در سال بیست و یکم در گذشت - و پیشتر در حیات پدر زندگی مستعار سپردند - بعد فوت میرزا محمد صالح (که ارشد اولادش بود - و احوالش جدا بقلم آمده) بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار و فتح الله بمنصب پانصدی و عاقل بمنصب درخور سرافرازی یافتند *

* محمد علی خان محمد ملی بیگ *

خویش قلیچ خان از منصب داران داخلی همراهی شاهزاده دارا شکوه است - چون سرکار حصار بضابطه معمول بپادشاه زادهای وای عهد تعلق می کرد [چنانچه در عهد فردوس مکانی به جنت اشیانی و در وقت جنت اشیانی بعرض اشیانی و همین قسم بجنت مکانی و فردوس اشیانی

(مآثر الامراء) [۴۸۹] (باب الميم)

تذخوه شده بود [لهذا در عصر سلطنت فرودس آشيانی پادشاهزادگان قرار يافته او بفوجداري آنجا مامور گردید - از آنجا که گشاد هر کار در گزر وقت است و کار کزان قضا بادننی وسیله جاسی را بکامی می ریزند دران ایام] که جراحات بیکم صاحب (که بنابر وصول شعله شمع بدامان و رسیدن ببدن اضلاع سوخته بود و پس از معالجه بسیار اطبای وقت) هرچند التیام پذیرفته اما گاه گاه عود میکرد [او در پیشگاه سلطنت ظاهر نمود که هامون نام فقیرسی بی نوا در سرکار مذکور میباشد - مرهم او برای این قسم جراحات مفید و مشهور است - پستتر برطبق حکم او را آوردن - و مرهم او نفع تمام بخشید - پادشاه آن فقیر را به مبلغ همسنگش و خلعت و اسب و فیل و دبه در وطن بطریق التمقا بر نواخت - و مشارالیه (که واسطه این امر بود) مورد عاطفت گشته سال هژدهم بخطاب خانی فاموری اندوخت - سال بیست و ششم (چون صوبه ملتان در عوض صوبه گجرات به پادشاهزادگان مذکور تفویض یافت) او بعنایت خلعت و خراست آنجا اختصاص گرفت - چون صوبه گتته هم ضمیمه صوبجات سابق به پادشاهزادگان مذکور مرحمت شد او بمحافظت آنجا مامور گردید - سال سی ام مطابق سده (۱۰۶۶) هزار و شصت و شش هجری پیمانته زدگی او برآمد *

* مغل خان *

بهر زين خان كوكه است - در عهد ^{دَر} ^(۲) ^{جنت} ^{مكاني} بمذنب
 هزارى پانصد سوار رسیده بود - در سر آغاز جلوس اعلى
 حضرت بقعه دارى دارالملک کابل سر بر افراخته مرخص
 گردید - و چون سال نهم ^{ساحت} ^{دولت} ^{آباد} مضرپ خيام
 پادشاهي گردید و عساکر قاهره به سرکردگی سوان نامور
 بنهب و غارت ملک عادل شاهيه و تسخير ^(۳) ^{تدمه} ^{قلاع} ^{نظام}
 شاهيه تعين گردید مغل خان بافزونى مذنب پانصدى
 پانصد سوار کام دل اندوخته بهمراهى خان دوران نصرت
 جنگ انتظام یافت - و در آخر اين سال بنيزورى شهرامت
 و پردلى سردار با وقار قلعه اردگیر (که از قلاع حصينه رصينه
 بالاگهات دکن است و درين وقت مضاف موبه ^(۴) ^{محمده} ^{آباد}
 بدر) هشتم جمادى الاول سنه (۱۰۴۶) هزار و چهل
 و شش هجري در محاصره سه ماه و كسرت بتصرف
 پادشاهي درآمد - خان مذکور پانصدى ذات پانصد سوار
 ديگر اضافه یافته بصيانك و حفاظت آن حصن استوار
 معين گردید - و مشار اليه مدتي درانجا گذرانیده نامر بمروت
 و مردمی بر آرد *

(۲) نسخه [ج] در آغاز جلوس - (۳) نسخه [ج] عادل شاه - (۴) در

نسخه [ج] حرف [واو] نیست *

(مآثر الامرا) [۴۹۱] (باب الميم)

(۲) راقم سطور را در سنهٔ پانزدهٔ جاوس خاقان زمان گذرے
بتماشای قلعهٔ مسطور افغان - مشاهده نمود که در دیوار
عمارے (که اندرون قلعه واقع شده) بر سنگی تاریخ فتح
قلعه و تفویض آن بمغل خان کنده نصب کرده اند -
اغلب که بفرمایش خان مذکور باشد - پس ازان بحضور
شताفته در سال هژدهم بمنصب در هزار و پانصدی در هزار
سوار پایه افزای اعتبار گشت - و چون در همین ایام خان
دوران صاحب صوبهٔ دکن رخصت انصراف یافت خان مذکور
نیژ بعطای نقاره بلند آوازه گشته بهمراهی صوبه دار دستوری
یافت - و در سال بیست و پنجم به صاحب صوبگی تته
سرافراز گشته از راه گجرات روانهٔ آن سمت گردید - صاحب
همت و شگفته رو بود - هرکه بسر وقتش وارد میشد در
تفقد ر دلجوئی کوتاهی نمیکرد - و جوای نام نیک بود *

چون خان مذکور از تن آسانی و فراغت دستی توفیق آن
نیافت (که خود را در مهم فدهار بخدمت شاهزادهٔ بلند اقبال
محمد دارا شکوه (سند) ازین رهگذر از منصب سه هزاری دو
هزار سوار و جاگیر برطرف شد - چنده بدین مذوال
گذرانید و پویشانیها کشید - آخر در سال سی ام حسب الالتماس

(۲) یعنی شاه عالم پادشاه مطابق سنهٔ (۱۱۸۸) هزار و یکصد هشتاد

و هشت هجری - (۳) نسخهٔ [۱] برساند *

دارا شکوه بسالیانۀ پانزده هزار روپیه موظف گردید - تاریخ
فوتش بنظر نیامد - گویند شکار دوست بود - و باغمه و سرود
شیفتگی داشت - سازنده و نوازنده بسیار فراهم آورده بود *

* میوشمس *

از سادات حسینی ست - گویند مدتی تارک دنیا بود -
و سیاحت میکرد - پس ازان ملتزم ركب شاه جهان شده -
بعد ارتحال جنت مکانی (چون مرکب شاهجهانی در نواح
سورت درود نمود) از بقلعه دارمی آنجا سرفرازی یافت - و
سال هفتم از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی دو
هزار سوار چهره ناموری بر افروخت - و سال دهم باضافه
پانصد سوار و فوجداری و تیولدارمی برگزیده پزوده مضام
گجرات لوی بلذد پایگی بر افراشت - سال هژدهم بعنایت
نقاره بانگ آرازه گشت - و سال نوزدهم از اصل و اضافه
بمنصب سه هزارمی سه هزار سوار و فوجداری و تیولدارمی
بیر قامت قابلیت آراست - سال بیست و پنجم بفوجداری
و تیولدارمی بقرن متعلق گجرات فخل امیدش بارور گردید -
سال بیست و هشتم باز به تهنه داری و جاگیردارمی پزوده
از توابع احمد آباد مامور گشت - سال سی و یکم نوزدهم
رمضان مطابق سنۀ (۱۰۶۷) هزار و شصت و هفت هجری .

* مرشد قلی خان خراسانی *

از ترکان سپاهی پدیده بود - بکار دانی و معامله فهمی امتیاز داشت - ابتدا نوکر علی مردان خان زیک حاکم قندهار بود - چون خان مذکور آن حصن حصین را تسلیم اولیای پادشاهی نموده بزدگی درگاه والا برگزید چند کس از نوکران عمده او در سلک ملازمان درگاه انتظام یافتند - از انجمله مرشد قلی خان از یادری طالع بدولت ^(۲) روشناس فایز گشته منظور نظر التفات خسروانه گردید - در سال نوزدهم جلوس فردرس آشیانی به فوجداری دامن کوه کانگوه از تغیر خذجر خان فرق افتخار برافراخت - و چون صاحب صوبگی و سرداری بلخ و بدخشان نامزد شاهزاده محمد اردنگ زیب شد او به بخشیدگری فوج متعینه ایشان تعیین یافت - و در سال بیست و دوم از تغیر جان نثار خان آخته بیگی شد - و در سال بیست و چهارم به بخشیدگری لاهور اختصاص گرفت - و چون شاهزاده مذکور در سال بیست و ششم بتفویض نظم صوبه دکن لوای توجه برافراخت او از سابق و لاحق بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار و خدمت دیوانی بالاگهات دکن کامیابی اندرخته بهمراهی شاهزاده دستوری یافت - و در تقدیم آن خدمت مساعی جمیله بکار برده جوهر رشادت و کار دانی

(۲) در نسخه [ج] لفظ [خان] نیست *

(باب المیم) [۴۹۴] (مآثر الامراء)

خود را بر روی (وز آورد - و حسب الالتماس شاهزاده در سال بیست و هفتم بافزایش پانصدی و خطاب خانگی چهره اعتبار برافروخت - و در سال بیست و نهم بافزونگی پانصد سوار مورد نوازش گردیده خدمت دیوانگی پایان گهات از تغییر ملتفت خان بانضمام کار سابق بدر مقرر شد *

و پس ازان [که همک والا نهمت پادشاهزاده فتح نصیب محمد اورنگ زیب مصروف آن گردید که به مستقر الخلافه شتافته دست استیلای دارا شکوه را (که از فرط توجه اعلی حضرت هیچ یک از برادران را بنظر همسری در نیارده طبل خود کامی و خود آرائی می نواخت - و از امور سلطنت جزنامه به اعلی حضرت نماند) کوتاه سازد] پرتو اهتمام بصوب این مطلب افکند - و در کمتر فرصتی لشکر نمایان و توپخانه شایان ترتیب داد - از ملازمان بادشاهی (که دران صوبه بودند) هرکرا بخت اقبالمدد مساعدت نمود سر ارادت بر خط بگذرگی و همراهی گذاشت - مرشد قلی خان (که آثار ارادت و جانفشانی از سیمای احوالش هویدا بود - و بر همه اخلاص مژدان عقیدت کیش سبقت گرفته مراسم درلک خواهی بتقدیم می (سازید) از تغیر میر ضیاء الدین حسین اسلام خان (که در مرافقت شاهزاده محمد سلطان برسم منقلا از اورنگ آباد دران برهانپور

(مآثر الامراء) [۴۹۵] (باب الميم)

گشمت (بخدمت ديوانی جليل القدر سرکار شاهي مدارج
عزت پيمود - و از اصل و اضافه بمذنب سه هزاري سرفرازي
يافت - و چون ايات پادشاهي دهم (جذب سنه ۱۰۶۸) هزار
و شصت و هشت هجري بگذر اکبرپور از آب نريده پاياب
عبور نموده و بيست و دوم هين ماه اتفاق صف آرائي
(که نخستين معارک آن شاه فيروزمند است) با مهاراجه
جسونک (که از جهالت و جسارت سد راه آن شاهزاده گرديده
پای اقامت در نواحی اجين افشوده بود) افتاد (اجپوتان
مشهور مثل مکند سنگه هاده و رتن راتهور و ديال داس
جهاله و ارچن کور) که از رؤسای آن قوم جلالت کيش
بودند) دست تعلق از جان برداشته جلو انداختند - و نخست
بتوپ خانه شاهزاده [که اهتمام آن دران روز بعهده شجاعت
و بهادری مرشد قاي خان (که از سرداران اسخ العقيدة
و صاحب سيف و قلم بود) قرار يافته] بجنگ و ستيز
پرداختند خان مذکور باتفاق ذوالفقار خان (که مقدمه الجيش
هراول بود) با آنکه فوج درخور کثرت و هجوم مخالفان
نداشت يکس ثابت و قرار در عرصه کارزار استوار داشته از
جانرفت - و بعد از گير و دار بسيار و سعی و تلاش بے شمار
(که منتهای مرتبه سپاه گري و جانفشاني بود) مردانه نقد
جان نثار نمود - و بادای حق اخلاص سرخروئي اندوخت *

(باب المیم) [۴۹۶] (مآثر الامراء)

مشار اليه باوصف جوشش بهادري و نشئه سپاه گري
فهميد متصدیانه داشك - و ديانت و خدا ترسي پيرايه^(۲)
هالش بود - در ديوانی دكن باصتمالت و رفاھيت رعایا
كوشيده در توفير و تكثير آبادی ملك همت كاشك - و
از كار شناسي و جزري تقسيم اراضي نموده ربع هر جنس
بر گرفت - و دستورالعمله قرار داد - گویند از رسة احتياط
(كه مبادا حيف و ميله بجانبر رود) بسا اوقات خود طناب
جويب بدست گرفته زمين را پيمایش مي كرد - از حسن
نيك اوست كه عمر جاويد يافت - يعنه نامش بسبب
اين دستورالعمل تا انقضای اعوام و شهرور بسیار بر صفحه^(۳)
روزگار خواهد ماند *

بايد دانست كه در ممالك فسيحة المسالك سير حامل
زرخيز دكن تشخيص جمع مال بر سر ايگهه و مصاحمت
اراضي بجريب و تفريق زمينها و تقسيم اجناس حبوب و
بقول درميان نبود - كشاورز و مزارع آنچه بيك قلبه و
جفت گار مي توانست و هر جنسه كه مي خواست بر سر
قلبه قايله باختلاف بلاد و پرگذات بحاكم مي داد - باز پرس
كميت و كيفت نمي شد - و پس ازان [اين ولايت
بروزگار ممتد بفوج كشيهای متواليه سلاطين هندوستان

(۲) صفحه [ج] خدا پرستي - (۳) در نسخه [ج] لفظ [بسیار] نيست *

(مآثر الامراء) [۴۹۷] (باب الميم)

پی سپهر گردید - و رعایا از نام مغل و معاملات نو تورسان و لرزان گشته ترک اوطان گرفت - و امساک باران و قحط چندین ساله سربرای گردید - و دیرانی بمرتبۀ انجامید (که اعلیٰ حضرت با آنکه در سال چهارم سی و چهل کردار دام از اصل صوبۀ خاندیس تخفیف دادند) بحالت اصلی نگرائید تا آنکه ^(۲) نوبت بمشرد قلی خان رسید [خان مذکور از کار طلبی و دقت پژوهی به راجی صواب اندیش خود دستور العمل راجه تودرمل را (که از زمان عرش آشیانی احداث یافته در همدوستان مروج گردیده) بتازگی دران مرزبوم بر روی کار آردن - اولاً در فراهم آردن رعایای متفرق کوشش تمام بکار بود - و جایجا امضای فهمیده و عمال متدین تعیین نمود که اراضی اکثر برگذات را به پیمایش در آردند (که آنرا رقبه خواهند) - و تفریق شایان زراعت و کوه و ناله (که بکار قلمه رانی نمی آمد) نمود - و هر دیه (که مقدم نداشت و وارثان او از مدمات حوادث مفقود الاثر بودند) مقدمی آنجا بهره از احوالش جوهر استعداد آبادی و پرداخت رعایا دریافت نمود مقرر کرده سرگرم کشت و کار ساخت - و برای خریدن گاو و دیگر مایحتاج زراعت مبلغی از سرکار داد (که آنرا تقاری گویند) و باعمال گفت که

(۲) نسخه [ج] اینکه - (۳) در نسخه [ج] لفظ [را] نیست •

(باب المیم) [۴۹۸] (مآثر الامراء)

آنرا بر سر فصل بوصول در آوند - و معاملات با کشاورز سه
قسم نمود - اولاً تشخیص سر بسته (۲) که معمول زمان قدیم نیز
بود) - درم تقسیم غله (که آنرا تبائی نامند) و آن نیز
سه گونه است - اول هر چه از آب باران تا هنگام در بر مراد
رسد بالمناصفه قرار داد - و در آنچه از آب چاه مراد رسد
اگر جنس غله است سیوم حصه از سرکار و در حصه از
رعایا - و سوای غله از انگور و نیشکر یا زیره و اسفغول
مختلف است نظر بر خرج آب کشی و ایام تیاری آن - از
نهم حصه تا چهارم حصه برای سرکار باقی بر عیبت - سیوم
آنچه از آب کاریز و نهرها از دریا بریده بزراعت سر دهند
و آنرا پات خوانند بخلاف چاهی بکم و زیاده مختلف
قرار داد - عمل سیوم جریب یعنی ربع هر جنس از حبوب و
بقول و فواکه و بهر نظر بر نرخ و چندی و چگونگی حصول
آن از هنگام زراعت تا حصاد فی بیکه چیزه معین نمود
که بعد جریب آنرا باز یافت نمایند - و این عمل در سه چهار
صوبه دکن (که آنوقت همین قدر ازین دیار بحوضه تصرف
پادشاهی در آمده بود) به دهانه مرشد قلی خان شهرت دارد *
پسرش علی بیگ در سال چهارم جلوس خلد مکان
بخطاب اهتمام خان و پسر دیگر فضل علی بیگ در سال

(۲) نسخه [ب] سررشته - (۳) نسخه [ب] کرد *

سی و دوم بوقایع نگاری کچهری دیوان اعلیٰ سرفراز گردید -
 وقت مرحمت خانگی و خطاب بر زبان پادشاه گذشت پسر سید
 که بر نام خانگی می خواهد یا خطاب پدر - مشار الیه
 بلحاظ بعضی وجوه مرشد قلی خانگی اختیار کرد - خلد مکان^(۲)
 فرمود که من و مادر قربان علی (کرم الله وجهه) باین نادان
 بگوئید که علی گذاشته قلی میشود - فضل علی خان بهتر
 است - و پس ازان بدیوانی شاهزاده محمد معزالدین (که
 از زندان نادیم رستگاری یافته بود) اختصاص گرفت - و
 در سال چهل و دوم بخدمت دیوانی صوبه ملتان امتیاز
 یافت - زبانگی یکی از رفقای خان مذکور (که خالی از
 اعتماد نبود) مسموم افتاد که چون از دکن بجانب ملتان
 رخصت یافت بچه کامیابی و شغف راه مقصود پیمودن^(۳)
 گرفت و چه شیشهای مراد که دست امید بر طاق دل او
 و همراهانش نچید - چون بلاهور بدوست برفع گرفت سفر
 وقفه چند روزه طرح نمود - هر صبح سیر بانگی و هر شام^(۴)
 مجلسه تازه می آراست - ناگهان از فلاخن خانه فلک سنگ
 حادثه بشیشه خانه آرزویش افتاد - فرمان پادشاهی بنام حاکم
 آن بلده اصدار یافت که فضل علی خان را طوق و زنجیر
 کرده روانه حضور سازد - و او کار بند حکم گردید - و چون

(۲) نسخه [ب] خان - (۳) نسخه [ا] شفقت (۴) نسخه [ج] روز •

این سانحه از اخبار نویسان آنجا بعرض رسید ظاهر شد که فرمان جعلی بود - و آن بیچاره بے موجب در شکنجه بلا گرفتار گشت - همان ساعت گرز برداران تعیین شدند که بهر جا رسیده باشد از قید و بند برآورده اسباب و اشیای او (که در لاهور بضبط درآمده) بار مسترد نمایند *

* ملتفت خان *

• پین خلف ارشد اعظم خان جهانگیر شاهبست - از علم و متداوله بهرگ وافی داشت - و از حمایده شیم بخشه وافر - در عهد جنم مکانی به روشناسی و ناموری چهره تفوق می افروخت - چون پدرش در آغار سال دوم شاهجهانی بنظم دکن مامور شد او باضافه چهار صدی صد و پنجاه سوار بمنصب هزاری دو صد و پنجاه سوار مفتخر گردید - و پس ازان (که همراه پدر بمالش خان جهان لودی به بالاگهات دکن رخصت یافت) بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار هر برافراخت - و چون خانجهان باتفاق نظام شاهیه مکرر از افواج منصوره مالش بمزا یافت اطراف لشکر از دور سیاه می نمودند - و گاه جنگی بگریز می کردند - ازین جهت دلادران جبارت منس همسایه از آنها بر نمی گرفتند - اتفاقاً روزی (که بر چنداولی ملتفت خان با جمعی از راجپوتیه ^(۲))

(مآثر الامر) [۵۰۱] (باب المیم)

با فام و نشان فامزد بود) از سهل انگاری قریب بدو کرده
از قول دور افتادند - مخالف (که در کمین فرصت بود) بیکبار
با ده هزار سوار (سیده - بجنگ پرداختند - برخی خانه زادان
روشناس از مغل و راجپوت داد مردانگی داده راه جانفشانی
سپردند - ملتفت خان با راز دورا چندرات ثبات قدم
نیارست و رزید - از معرکه پهلو تهی ساخت - و در سال
دهم بخدمت عرض مکرر امتیاز یافت - و در سال سیزدهم
بدیوانی صوبه بنگاله دستوری یافت - و در سال نوزدهم
بخششگرعی لشکر (که بسرداری شاهزاده مراد بخشش بمهم
بلخ و بدخشان تعیین یافته) اختصاص گرفت - و در سال
بیست و دوم (چون شاهزاده محمد اورنگ زیب با عساکر
نصرت پیرا بمهم قندهار تعیین شد) بخششگرعی آن فوج بخان
مذکور مفوض گردید - و در همین سال پدرش رخت زندگی
بر بست - او در رکاب بود - باضافه پانصد سوار سواراوی
یافت - و در سال بیست و سیوم پانصدی دیگر بر منصبش
افزوده تعیین دکن گشت - در آن هنگام صاحب صوبگی دکن
باشیسته خان متعلق بود - بنابراین دیرین ریطها و رفور کاردانی
و معامله فہمی بنیابت برهانپور مامور شد - و مشار الیه
در بندوبست آنصوبه کوشیده آثار نمودن از ساحت آن زمین
برداشت - و بحسن سلوک همه را از خود راضی و خرسند

(باب المیم) [۵۰۲] (مؤثر الامرا)

ساخت - و در سال بیست و پنجم از پیشگاه خلافت و جهانبدانی دیوانی پایان گهات دکن (که عبارت از صوبه خاندیمس و نصف صوبه بوار باشد) بدر تعلق گرفت - و در سال بیست و نهم حسب الائتماس شاهزاده محمد ادرنگزیب بهادر ناظم دکن بافزونئی پانصدی ذات و پانصد سوار و خدمت قلعه دارئی احمدنگر از تغیر شاه بیگ خان سر بلند گشت *

و چون مشام حسن اخلاصش از شمامه التغات شاهزاده مذکور معطر بود و در وقت رکضت عالمگیری بانترام سلطنت نطق هممت بمیان مرافقت بر بهت پس ازان (که یکران عزیزت شاهی از برهانپور بسوی مقصود سبک عنان گردید) خان مذکور بعنائیت نقاره بلند آوازه گشت - و بعد از محاربه جسونت در ظاهر بلده اجین عشره اخیر رجب از انتقال مرشد قلی خان (که دران معرکه مردانه وار نقد جان نثار نمود) بخدمت دیوانی سرکار و خطاب اعظم خانی و عنایت طوغ مطرح انوار عاطفت گشت - و از اصل و اضافه بمذصب چهار هزارى دو هزار و پانصد سوار پایه اعتبار برافراخت - از انجا [که فلک ستمگار و روزگار ناسازگار] که شادى او غم آمود و شربت او زهر آلود است) هر چه برافرازد ببندازد و بهره پردازد نمازد [آن

(مآثر الامراء) [۵۰۳] (باب الهميم)

حضرت نصیب چمنستان کامیابی هنوز از بادۀ وزارت لیه
تر ناکرده (۲) که پیمانۀ حیاتش لبریز گشت - یعنی یک و (۳)

نیم ماه سالم نگذشته بود که رز جنگ دارا شکوه بعد از
فتح از غلبۀ حدوت هوا و شدت گرما و سنگینی چلقد و
جوشن جان بجان آفرین سپرد - آء بفهم درست و ادراک عالی
مشهور و شگفته پیشانی و متواضع بود - و حسن معاشرتی
داشت که هرکه بار می رسید دل بستۀ صحبتش می گردید -
و طبع موزون هم داشت - این شعر از رسمت - * فرد *

* بخواب دیده ام آن طرهٔ پریشان را *

* تمام عمر ذکر خواب من پریشان است *

دختر اسد الله خان معموری در خانه اش بود - احوال
هوشدار خان پسر او (که از امرای عالمگیری ست) جدا
بتحویر آمده *

* معمور خان میروابوالفضل معموری *

سید صاحب النسب و مردی کریم الحسب بود - و بپدیوایه
فراست و کیاست آراستگی داشت - در عهد فردوس آشیانی
به منصب پانصدی در صد سوار سرمایۀ عزت اندوخته از
دیرباز در کومکیان صوبۀ دکن قیام می ورزید - بممددکاری طالع
قوی و دستیاری سلیقۀ درست هر صوبه دارے (که دران

(۲) نسخهٔ [ج] نازۀ ناکرده . (۳) در نسخهٔ [ب] حرف [کاف] نسبت .

(باب المیم) [۵۰۴] (اثر الامرا)

ولایت (رسید) میرزا بقرب و مصاحبت خویش بر نواخته
بلعزاز و احترام تلقی نمود - در اهلیت و مردمی سرآمد
روزگار و در کاروائی و آشنا پردی یکتای وقت بود - چون
نظم آن دیار به پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر تفویض
یافت مومی الیه از کارشناسی و دیده دزدی دیرین خدمت
و خیرخواهی خود را دل نشین شاهی ساخته همواره مورد
التفات بود - هنگامی (که شاهزاده باراد انتزاع سلطنت
بجانب مستقر الخلافه را با عزم بر افراتنه بکوچ متواتر
کنار دریای نریده معسکر اقبال گردید) او دران روز از اصل
و اضافه بمنصب هزاری چهار صد سوار سرافرازی یافت - و
در محاربه جسونت بهمراهی شاهزاده محمد سلطان در
فوج هراولی انتظام داشت - پس از ابتسام بهار نصرت
و فیروزی بخطاب معمر خان و منصب هزار و پانصدی
پانصد سوار چهره امتیاز افزود - و پس از جنگ دارا شکوه
(چون سواد بنخ اغرابان دهلی مشهور بشاله مار مضرب
خیام عالمگیری گردید) ازان جهت [که اخترشناسان بجهت
جلوس مسعود بر سریر فرمانروایی (روز جمعه غره ذی القعدة
سال (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری برگزیده
بودند و وقت گنجایش آن نداشت که بهسرانجام لوازم این
امر بنوعی (که معمول این دولت است) پردازند] لهذا

(مآثر الامراء) (۵۰۵) (باب الميم)

در باغ مذکور در ساعت معهود بر تخت سلطنت برآمد *
اتفاقاً در همین ایام نجابت خان سپه سالار [که درین
معارک هیجا و مهالک و غا در تلاش و تردد و تدبیر و
کارفرمائی شریک غالب بود - و عمده تر ازان خان شهابت
نشان از امرای شاهجهانی (که در مرافقت شاهي چنان بار
گران بر گردن گرفته بچندین امری سترگ اقدام نماید)
دیگرے نبود باوصف تفویض منصب هفت هزارجی هفت هزار
سوار و انعام دو لک روپیه و خطاب خانخانان سپه سالار (که
بابرام گرفته بود) از سبک سري و کم حوصلگی دست از
زیاده طلبی بر نمي داشت - و عنایات پادشاهی را در جنب
حسن خدمت خود وقعے نمی گذاشت] خانه نشین گردید -
معمور خان (که بحسب قدم بزدگی و رفور قابلیت مصدر
اعطاف پادشاهی بود - و باخان مذکور نیز دم یکجہتی و
مصدقیت می زد) بر طبق امر والا به تبلیغ برخی احکام و
پیامهای زبانی پیش خان مذکور شدتاف - و هرچند بنصائح
تلخ محبانه پرداخت در نگرفت - آزانجا که بر پذیر و
رعونت فطری از نخوت و غرور خود کامی سربراری شده بود
درخواستهای بیجا و تقاضای دور از کار نموده حرفهای بی
صرفه و سخنی لغو و هرزه آغاز کرد - معمور خان (که پاس
نیک و حفظ تورق سلطنت زیاده بر مراعات دوستی داشت)

(باب الميم) [۵۰۶] (مآثر الامراء)

مراراً ازان منع نمود - ممنوع نگشت - ناچار نظر بر صلاح
حال او و خویش بر خاسته ^(۲) براه افتاد . نجایمت خان
بملاحظه آن (که مبادا کچه گل کند) از قفایش شمشیر
راند که سرش نماند - و لاش او را سر درازة انداخت -
هر چند مردم هفت چوکی و غیره بر سر او تعیین شدند او هم
مستعد جنگ نشست - بغير عزل منصب و سلب خطاب
پاداش خون ناحق صورت نگرفت - و آن بیچاره حسرت درکت
روز افزون بخاک بود - و امیدها ناشکفته پرمورد *

پسرش میر عبدالله (که مرد صاحب نام و نشان بود -
و رضع متین داشت - و در خوش نویسی علم استادی
می افراشت) چند گاه بخشی فوج خان فیروز جنگ بود -
پسر او از بے روزگاری پدر درویشی زد - و صبیغه او [که اهلینه
جعفر علی خان خراسانیست که (ابتدا بدامادی حاتم بیگ
کفایت خان شهرت گرفته در عهد خلد مکانی دیوانی بیجاپور
و حیدرآباد و بدر) و بخشیکری فوج خان فیروز جنگ
سرانجام داده - آخرها حالش بپیشانی انجامید) در
مبادی عهد خسرو زمان در گذشت] تا الآن بیابان گورخانه
پدر و جد خود واقع بلده اوزنگ آباد اوقات بسر است -
و دیگر اولاد میر ابوالفضل معمور خان معلوم نشد -

(۲) نسخه [ب] براه افتاد - (۳) در نسخه [ب] لفظ [بدر] درست *

مگر همشیره آن مرحوم ارلادش بسیار است - که یک از
نبایشان فخرالدین علی خان معموری است (که یک عالم
همت و یک جهان عزم بوده) - اما حیف که صد یک از آن
یادری طالع نداشت - و آلا کارهای عظیمه از متمشی
می شد - پدرش میر ابوالفتح از نوکری پادشاهی استعفا
جسته در بلده کتک حاکم نشین صوبه اردبیه بتجارت و
سوداگری جهاز در ساخت *

خان مذکور در عهد عالمگیری به بخشگیری و رافعه
نویسی سیمکبیر دکن مامور شد - و در عهد خلد منزل
بقعه داری قلعه بندر مبارک سورت سرافرازی یافت - و در
مبادی جلوس فرخ سیر معزول گشته بمنسوب دخل نداده
هستند جنگ گردید - و بعتاب سلطانی معاتب شده چندی
در احمدآباد گجرات گذرانید - هنگامی (که حسین علی خان
امیرالاهرا بدکن می آمد بسابقه معرفت) (که پدرش با^(۲)
سید عبد الله خان باره داشت) با آن عالی منزلت^(۳)
پیوسته بفوجداری بیجاگنده کنار نربدا اختصاص گرفت - و
بنابر وجوه شتی طرفه از رفاه و جمعیت نبسته خسارت بر
خسارت افزود - و بحال قباة از دکن بدار الخلافه و از انجا

(۲) نسخه [ج] که با سید عبد الله الخ - (۳) نسخه [ب] با آن

(باب المیم) [۵۰۸] (مآثر الامرا)

ببنگاله شتافت - هر چند بسعی و تلاش قریع باب نمود درے
نگشود - از راه اوتیسه به حیدرآباد سرے کشید - مبارز خان
حاکم آنجا بسوابق آشنائی نیکو داشتها بجا آورد *

چون از پیشگاه خلافت نظم مویجات دکن بدر تفویض
یافت از صوبه داری برار را نامزد خان مذکور گردانید -
پس ازان (که مبارز خان عمل نیافته سر در سر این کار
کرد) خان مشار الیه تفرقه زده خود را بجانب بذر سورت
انداخت - و از سر نو دستگاه بر چید - و از بد اختوی
دستخوش تاراج غنیمت گشت - ازانجا ^(۲) نزد راجه ساهو برودند -
هر چند بانرای راجه پرداخت و سعیهها کرد (که برهم زن
صلح دکن کردن) سودمند نیفتاد - دران وقت [که آصف جاه
فتح جنگ پرگنات متعلقه چانده را از دست تصرف ایلمه
(که گروهی ست از تلنگه) انتزاع نمود] بملازمت فتح جنگ
فایز گردید - نظر بر کار طلبیهای او تجویز خدمت درمیان
بود - اجل امان نداد - در همان نواحی مدفون گردید -
با راقم این سطور قرابت قریبه سببی داشت - افراطی در
مزاج آن مرحوم مودع دست تقدیر شده بود که در هیچ
مزاج ندیده شد * ^(۳)

(۲) نسخه [ب] و ازانجا - (۳) نسخه [ج] دیده نشد *

* مکند سنگه هادا *

پسر مادهو سنگه اسمت - پس از فوت پدر سال بیست و یکم فردرس آشیانی بحضور آمده بمنصب درهزاری هزار و پانصد سوار و عطای وطن بجاگیر چهره کامیابی برافروخت - و پستتر باضافه پانصد سوار مرتقی شد - سال بیست و دوم در زکاب سلطان محمد اوزنگزب بکومک قلعه قندهار (که در محاصره قزلباش بود) دستوری یافت - و پس از معارفت سال بیست و پنجم باضافه پانصدی ذات و عذایت علم و نقاره کوس شادمانی برنواخت - و در همین سال همراه سلطان محمد اوزنگ زبب بار دوم بصوب قندهار شتافت - سال بیست و ششم بتعییناتی سلطان دارا شکوه امتیاز حاصل کرده رو بآن صوب کرد - و پس از مراجعت ازانجا از اصل و اضافت بمنصب سه هزار و دو هزار سوار درجه اعتلا پیمود - سال بیست و هشتم همراه سعد الله خان بتخریب قلعه چتور نامزد شد - و سال سی و یکم همراه مهاراجه جسونت سنگه (که جهت سد بودن بر روی سلطان محمد اوزنگ زبب بصوبه مالوه تعیین شده بود) شرف دستوری پذیرفت - و روز جنگ باتفاق موهن سنگه هادا برادر خود از توپخانه مقابل و فوج هراول گذشته رو بروی شاهزاده آمده دست جرأت بالا کرد -

(باب المیم) [۵۱۰] (مآثر الامرا)

و در کشش و کوشش غفلت نورزیده ماحی کارنامه (ستم
گردید - تا آنکه جانرا نثار آبرو ساخت - هر دو برادر مطابق^(۲)
سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری راه عدم پیش
گرفتند - جگت سنگه پسر مکند سنگه در عهد عالمگیری
بمنصب در هزاری و سرداری وطن فائز شده مدتها تعینات
دکن بود - سال بیست پنجم در گذشت - مرزبانی وطن
بغام کشور سنگه (که احوال او در ترجمه رام سنگه هادا
انداچ یافته) مقرر گشت *

* معتمد خان محمد صالح خرافی *

ابدا بمشرفی توپ خانة پادشاهی و منصب در خور سرفراز
بود - فردرس ایشیانی (سائی) او در کارها و حسن سرانجام
ملاحظه نموده سال بیست و چهارم بانضمام کوتوالی لشکر
و اضافه منصب مهابی گردانید - و سال بیست و پنجم
به کوتوالی لاهور کامیاب گردید - پستر همراه سلطان محمد
اوزنگ زیب بهادر به یساق تندهار شتافت - و سال بیست
و ششم با سلطان دارا شکوه باز بهم مسطور کمر عزیمت
بست - چون دران مهم مصدر خدمات شایسته گردیده بود
سال بیست و هشتم بتفویض خدمت دیوانی بیوتات از
تغیر راه مکند (که بنا بر کبر سن چنانچه باید بآن

(مآثر الامرا) [۵۱۱] (باب الميم)

نمی‌توانست پرداخت) و افزونی منصب و عطای خلعت و قلهدان
طلا چهره عزت بر افروخت - و اواخر همین سال از اصل و
اضافه بمنصب هزاری دو صد سوار و خطاب معتمد خان
عزامتیاژ یافته از دیوانی بیوات معزول شده بدیوانی
سلطان دارا شکوه از تغیر شیخ عبدالکریم (که بسبب ضعف
قوی عهده برا نمی‌توانست شد) لوای اعتبار برافراخت -
سال بیست و نهم از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی
دو صد سوار رتبه اش ببلذدی گزائیید - سال سی ام از اصل
و اضافه بمنصب دو هزاری دو صد سوار ناصیه بخت را
نور آکین ساخت - پس ازان (که زمانه رنگ دیگر بر روی
کار آردن و سلطان محمد اورنگ زیب بهادر از دکن باران
عیادت پدر گرامی قدر روانه حضور شد - و متصل سموگر^(۲)
میان او و سلطان دارا شکوه محاربه (و دان) در اندامی
زد و خورد نامبرده (که از جانب دارا شکوه بخطاب
وزیر خانی نام آرد شده بود) مطابق سنه (۱۰۶۸) هزار
و شصت و هشت هجری مقتول گردید *

* مبارک خان نیازی *

پسرزاده محمد خان نیازی ست - پدرش مظفر خان
ترقی ناکرده رخت هستی ته کرد - مشارالیه در حدائم

سن در سلک بڈھای جہانگیری انسلاک یافت - چون سال
سیوم شاہجہانی خطہ برہانپور مطرح الویۃ صاحب قران
ثانی گشت او از اصل و اضافہ بمذنب ہزاری ذات ہفت
صد سوار بر نواختہ ^(۲) بہمراہی زاد رتن بصوب تلنگانہ رخصت
یافت - و چون سپہ سالاری آن ولایت بہ نصیری خان
خاندوران باز گردید ازانجا (کہ شجاعت و پودایی اثری این
خاندان است - و تلاش و جانفشانی کار دست چپ این
سلسلہ) مشار الیہ از کار طلبیہا بموافقت خان مذکور در تسخیر
قلعہ قندھار تردد نمایان نمودہ باضافہ پانصدی سیصد سوار
سر عزت بر فراخت - و در کمتر فرصتی باضافہای متواتر
بمذنب دو ہزاری دو ہزار سوار نامہ بامارت و بزرگی بر آورد
و (چون بہمراہی خاندوران بانفتاح قلعہ اودگیر و ازسہ ^(۳) مکرر
مصدر کارہای شگرف گشتہ جدکاری و دولتخواہی او بروی
روز افتاد) در سال دہم حسب اللتماس آن سردار شہامت
نشان بمرحمت علم و نقارہ بلند آوازہ گشت - مدتہای ممتد
در صوبہ برار گذرانید - و در آبادی قصبہ آشتی (کہ
جدش بطریق وطن قرار دادہ بود - و عمش احمد خان نیازی
ہمت بتعمیر آن گماشتہ) باقصی الغایۃ کوشید - چنانچہ

(۲) نسخہ [ب] بر نواختہ شد - و بہمراہی - (۳) نسخہ [ب - ج]

تا حال بنام او شهرت دارد - و در هنگام صاحب صوبگی
اسلام خان مشهدی بتقریب برخی امور (دزس سر دیوان حرفه
تذد در میان آمد - از فرط غضب و غیرت فطری نتوانست
متحمل شد - روانه حضور گردید - و پس از تقبیل سده
خلافت مشمول اعطاف خسروانی گشته در کومکیان دارالملک
کابل انتظام یافت - و در سال بیست و هفتم پناه‌داری و
قیوداری هر دو بنگش (که در انعام سلطان سلیمان شکوه
مقرر بود) سرافراز گردید - چون بند و بست آن سرزمین
(که مادی فساد پیشگان فتنه انگیز است) چنانچه باید
صورت نسبت در سال بیست و نهم معزول شده به تعیناتی
آن صوبه بسر می برد - و در سال دوم عالمگیری از تغیر
حسین بیگ خان بار دیگر بفرج‌داری بنگش مامور گشت -
تاریخ فوئش بنظر نیامد - فقیر دوست بود - و خدمت
بدریشان میکرد - بعد از ازین سلسله کسی ترقی نکرد -
الحال در آشتی هم غیر از رسوم و اطلال نامه و نشانه
نمازده *

* میرزا ابوسعید *

نبیره اعتماد الدوله برادرزاده نور جهان بیگم است - در

(۲) نسخه [ب] الطاف - (۳) نسخه [ج] بنگش که در انعام سلطان

سلیمان شکوه بود *

رعنائی و میوزائی شهره آفاق بود - تکلف و تصنعی طرفه در
•لابس و مآکل بکار بردے - و لطافت و نظافت تمام در
بساط و فرش نگاهداشته - و زیب و زیغته و تورک و توتیغ
در جلوس و قعود و قیام و جمیع اسباب دنیاداری نوع
رعایت نمودے که درین باب هیچ کس از همسران بل برتران
بار نمی رسید - و نازک مزاجی و عالی دماغی او بجائے
رسیده که گاه هنوز در چیره بستن بودے که خبر برخاست
دربار می رسید و گاه در عین چیره بستن دماغش رفا
نمی کرد سوار می موقوف می نمود - بدوات جد بزرگوار خود
بمعارج عزت و اعتبار ارج گرا گشته با عمدها سر بزرگی و
برتری می افراخت - و نخوت و بان بروت بمرتبه داشت که
فلک و ملک را بنظر در نمی آورد *^(۲)

چون خطش شبیه بخط اعتماد الدوله بود در ایام وزارت
بیشتر بر فیوض و برات او دستخط می کرد - و پس از
ارتحال اعتماد الدوله از روی نا تجربگی و خورد سالی با عم
خود آصف جاهی برهم زده سررشته اخلاص با مهابت خان
محکم نمود - و صحبتش با شاهزاده سلطان پرویز کوک گشته^(۳)
پایه افزای بزرگی و اجلال گردید، و بمرافقت شاهزاده بدکن
شذافته بعد فوتش بحضور رسید - و در سال بیست و دوم

جهانگيري بحکومت تتهه فرق عزت بر افراخت - و چون
نوبت فرمان راني به اعلى حضرت رسيد بسبب ناخوشي
يمين الدوله آصف خان از منصب و اعتبار افتاده به هي
هزار روييه ساليانه موظف گرديد - و مدتهاي ممتد در گوشه
فراغت به آسوده دلي و فراغ بالي بسر آورد - و در سال
بيست و سيوم حسب الالتماس بيگم صاحب از پيشگاه خلافت
و جهانباني بفرود ارجى اجمير و منصب دو هزارى ذات و هشت
صد سوار بر نواخته شده رخصت تعلقه يافت - چون بمرض
داء الثعلب ابتلا بهم رسانيد نمي توانست بکارها پرداخت -
در سال بيست و ششم به تقرر چهل هزار روييه ساليانه بار
ديگر در اکبرآباد منزوي گشته بقيه ايام حيات را بصورت و
بے غمي گذرانيد - و در اراثل عهد عالمگيري رخت بزايه
لحد کشيد - موزون طبع بود و بانديخاب در اوين فصحا شغفي
تمام داشت - اشعار بسيار منتخب نموده هفينه ترتيب داده
خلاصه کونين نام گذاشته - پسرش حميد الدين خان بر فافت
شاهزاده محمد اردنگ زيب چهره سعادت مندي افروخت - و بعد
جنگ راجه جسونت (که نخستين فتح سرير آرائي ست)
بخطاب خانه زان خان سر افتخار بر افراخت - و بعد از ان
خاني بنام خود يافت - و در سال بيست و ششم از انتقال

(باب المہیم) [۵۱۶] (مآثر الامور)

کرم اللہ^(۲) بقوجدارئی موزکمی یقن (کہ بیست کردہی ادرنگ آباد
برکنار گنگ است) تعیین گردید - و در سال بیست و نهم
بقلعہ دارئی قندھار دکن اختصاص گرفت *

* مصطفیٰ خان خوافی *

میر احمد نام داشت - پدرش میرزا عرب^(۳) (کہ از
سادات صحیح النسب خواف است) بہند آمد - و بہلازمہ
جنت مکانی استسعاد یافت - و در کمتر مدتی بوقائع نگاری
حضور اختصاص گرفت - پستری بیارئی طالع پایہ افزای مرتبہ
امارت گشتہ ایام زندگی را بعزت و اعتبار بانجام رسانید -
پسرانش میرزا شمس الدین و میر احمد - اولین در حیات
پدر بدست نوکر خود بوقت تازیانہ زدنش کشتہ گشت -
درہین در عہد اعلیٰ حضرت چندے ببخشگیری لکھنؤ تعیین
یافت - و در سال بیست و یکم ہنگامہ (کہ شاہزادہ
مراد بخش بنظم مہمات صوبہ کشمیر رخصت یافت) بدیوانی
سوار شاہی مباحی شد - پستری تعیین دکن گردید - و بمنصب
ہفتصدی دو صد و پنجاہ سوار سرفراز گشت - و در سال سیوم
بحراست تلعة ظفر نگر مضاف بالاگھاٹ ہزار (کہ بیست و
ہشت کردہی ادرنگ آباد واقع است) اختصاص گرفت *

و چون ہراستی و درستی و کاردانی و معاملہ فہمی اتساف

(۲) نسخہ [ب] کرم اللہ خان - (۳) نسخہ [ا] میرزا عزت •

داشت در جناب شاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر ناظم دکن مربوط گردید - و بحسن پرستاری و فرط عقیدت بمزید اعتبار اختصاص گرفت - و پس از جاوس آن شاه ظفر نصیب باضافه منصب سر عزت برافراخت - و چون ولایت بالاگهات کرناٹک (که معظم خان میر جمله در هنگام انتصاب بمسلطان عبدالله قطب شاه والی حیدرآباد تسخیر کرده بود و پس از التجا بدرگاه فردوس آشیانی بر سبیل پیشکش گذرانیده و بعد ازان از پیشگاه خلافت برسم انعام بخان مذکور عطا شد) و برخی قلاع آن مثل ^(۲) کنچی کورتهه (که از حصون معظمه آن دیار است) با توپ خانه بمیار و سایر اشیا در تصرف کسان او بود و ازین جهت (که قطب شاه را خار خار طمع در تصرف آن ولایت می شد) مهمات آنجا اختلال داشت در سال درم نیز مشارالیه را بنظم امور آنحدود مقرر نموده بخطاب مصطفی خان و عنایت اسب و فیل و اضافه هزار و پانصدی هزار و چهار صد سوار و منصب سه هزار و دو هزار سوار کامیاب دولت گردانیدند - و پس ازان نظر بران (که مرد سنجیده وضع و مزاج دان است) از پیشگاه خلافت بسفارت توران زمین تعیین گردید - و مصحوب او نامه (که دانشمند خان انشا کرده بود) با موازی یک

لك و پنجاه هزار روپيه از نوادر مرصع آلات و نفائس اقمشه
بعبد العزيز خان والى بخارا و موازى يك لك روپيه از مغاني
ببرادرش سبحان قلي خان والى بلخ (كه هر کدام مبانى
مصادمت و موالات را همواره باهداى تحف و تسوقات موكد
مى داشت) ارسال يافت - ديگر از احوال و مآلش بنظر
فرسيده - همشيره زاده و متبنايش مير بديع الزمان نام داشت -
پسرش مير احمد مصطفى خان ثاني است كه چندين ديوانى
خانه نظام الملك آصف جاه نامور شده بود - خلفش
مير محمد علي سيد مكرم خان بهادر است - باكتساب علمي
پرداخته از هر باب بهره گرفته - پيش ازين ديوانى سركار
عالي جاه پور نظام الدوله آصف جاه نامور گرديده - با
محرر ادراق بسيار محبت دارد •

* ميرگ شيخ هوري *

برادر زان قاضي اسلام مشهور است - بعهد جهانگيري در
ديغان تمبيز و عنقوان شعور از خراسان بهندوستان آمده در
لاهور نزد ملا عبد اسلام (كه از فضلى معتبر آن شهر بود
و در فقهت رتبه عالي و قريب پنجاه سال بر مسند
افاده و افاضه تمكن داشت - و عايشه بر بيضاري نوشته -
و به افتائى عمكر پادشاهي چندين قيام ورزيده - و در
نخستين سال جلوس صاحب قران ثاني ازين جهان فاني

(مآثر الامراء) [۵۱۹] (باب الميم)

بعالم جارداني شرافته) تلمذ نمود - و اکثر كتب متداوله
گذرانيد - و پس از اکتساب کمال در سلک ملازمان اعلى حضرت
انتظام يافت - و باسعاد بخت و يادري طالع بتعليم
پادشاهزاده دارا شکوه و ديگر پادشاهزاده ها فرق افتخار
برافراخت - و بتدريج کسوت احوالش بطراز التفات خسرواني^(۲)
مطرز گشته بمنصب معتبر چهره مباهات افروخت - و در
سال هفدهم خدمت عرض مکرر بمشارايه تفويض يافت -
و در سال بيست و هشتم بديواني بيگم صاحب و افزونى پانصدي^(۳)
ذات پنجاه سوار بمنصب در هزارى در مد سوار بلند پايگي
يافت - پستى پانصدي ديگر اضافه يافت *

و چون محمد ادرنگ زيب بهادر به هم عنانى ظفر و اقبال
عرسه پهناي هندوستان را بزير يکران فرمانرواي در آرد
پيش از پيش او را مشمول عاطفت ساخته در جشن جلوس
دوم بافزونى پانصدي بمنصب سه هزارى سر بلند فرمود - و
در آخر سال دوم بخدمت مدارت کل از تغير سيد
هدايت الله قادري اختصاص گرفت - چون کبر سن در يافته
بود در سال چهارم ازان کار معزول گشت - و در همان
ايام مطابق سنه (۱۰۷۱) هزار و هشتاد و یک هجري
و ديعت حيات سپرد *

(۲) نسخه [ب] خسروانه - (۳) نسخه (ج) بيگم صاحب *

(۲)

* مالوجي و پرموجي *

(۳)

برادران کھیلوجي بهونسله (که از عمدہای نظام شاہیہ
بود - در نخستین جلوس اعلیٰ حضرت برہذمونہی بخت بیدار
داخل بندہای پادشاہی گشتہ بخانزمان پسر مہابت خان
خانخانان (کہ بنیابت پدر بحکومت ہمگی ممالک دکن از
برار و خاندیس می پرداخت) پیوست - از پیشگاہ خلافت
بمنصب پنج ہزاری ذات و پنج ہزار سوار سوارا از گشتہ فرمان
استمالت با خلعت و جمدھر مرصع و علم و نقارہ و اسب با
زین مٹلا و قیل بظاہر سر بلندی ار ارسال گردید - و در سلک
تعیقاتیان دکن انتظام گزیدہ بتقدیم خدمات بادشاہی سرگرم
بود - در مبادی تسخیر قلعہ دولت آباد بہمراہی خانزمان
ترددات نمایان نمودہ مکرر با غنیم در آویختہ دولت خواہی
خود دل نشین همگان ساخت *

چون بمساعی جمیلہ بہادران اخلاص منش اسباب انفتاح
آن حصن حصین (کہ پای تخت نظام شاہیہ بود) ہر روز
آمادہ تو می گردید کھیلوجي بانڈیشہ آن (کہ پس از تسخیر
قلعہ دولت آباد دولت نظام شاہیہ خلل خواهد پذیرفت)
مانند یاقوت خان حبشی راہ فرار سپرد - و در سلک
(۵)

(۲) در [بعضی نسخہ] مانوجي - (۳) نسخہ (ج) کیلوجي - (۴) نسخہ

[ب] تعیناتیات - (۵) نسخہ [ج] سپردہ در سلک الخ *

نوکران عادل شاهيه انسلاک یافته بکرات با فوج پادشاهي در اريخت - جز خسارت و زيان کاري طرفه نبست - گویند زرجه او بغسل دریای گنگ آمده گرفتار گشت - مهابت خان باعزاز تمام نگاهداشته به کهیلوجي پیغام کرد که مال تصدق ناموس است - اگر یک لک هون میدهی او را بعزت رخصت می کنم - او ناچار زر نقد رسانید - مهابت خان زنش را بانواع ترک روانه ساخت - و پس ازان (که عادل شاه احکام مطاعه پادشاهي را بسمع رضا اصغا نمود - و عهد موافقت و دولتخواهي با اولیای دولت بر بست) کهیلوجي را از پیش خود راند - و او مدتی بخود سري ترکتازيها نموده بنهب و غارت ملک پادشاهي میگذرانید - شاهزاده محمد اورنگزیب بهادر در سال سیزدهم در نخستین ایام صاحبصوبگی دکن او را بدست آورده بسزای کورارش رسانید *

(۲)

مالوجي و پرسوجي برادران خرد او هر یک در نظام شاهيه بشجاعتم و بهادري نام و نشانی داشتند - در هنگامی که آن تیره انجام از نوکری پادشاهي حرمان جسته با عادل شاهيه پیوست (بدلاکت عقل و رهنمائی طالع همراهی او نگزیدند - و نزد خانخانان مهابت خان آمده پیمان جانفشاني بر بستند - مهابت خان بانواع رعایت بر نواخته سرگرم پرستاري گردانید -

(۲) در [بعضی نسخه] مانوجي *

ولین بمنصب پنج هزاری ذات و سوار و درمین بمنصب سه هزاری در هزار سوار سرفرازی داشتند - و به یمن بزدگی پادشاهی صاحب علم و نقاره شده رفاهیت و جمعیت تمام اندوختند - و همواره بهوشیاری و زمانه سازی در امور ملازم پیشگی کوشیده جمیع صوبه داران دکن را با خود راضی و سرعزایت داشتند - مالوجی چون خالی از اهلیت و صورت نبود و بقدرت پاس آشنائی نگاه میداشت (که شیرازة تمام دکنها بوده) همه باری یکتائی داشتند *

در سال یازدهم (چون شاهزاده محمد اردنگ زیب فتح ولایت بکلانه پیش نهاد عزیمت ساخت) او را با سه هزار مردم پادشاهی باتفاق محمد طاهر وزیر خان (که از نوکران معتمد آن عالی قدر بود) بآن صوب تعیین نمود - مالوجی بآئین شایسته از کار مرجوعه را پرداخته بکامیابی معادرت کرد - پس ازان بمراعت صوبه داران دکن هرجا باقتضای وقت ضرورت افتاد چست و چالاک خدمت پسندیدة بجا آورد - و در ایام حکومت مراد بخش (چون شاه نواز خان صفوی لشکر بر سر دیوگدهه بود) او پیشقدم امرای دکنیه بود - و در سال بیست و نهم شاهزاده محمد اردنگزیب میرزا خان ناظم برار را با هادیداد صوبه دار تلنگانه بتحصیل پیشکش دیوگدهه (که زمیندار آنجا بطایف الحیل

(مآثر الامراء) (۵۲۳) (باب الميم)

مي گذرانيد) تعين كرد - و مالوجي را با جميع امراي
دكن همراه داد - او پس از انصراف آن مهم خود را در
سال سي ام برکاب شاهزاده (که تردد فرمای محاصره گلکنده
بود) رسانيده مصدر ترددات گشت - و در همان ايام بغاير
برخه وجوه مزاج شاهزاده از هر دو برادر منحرف شد - با آن
(که در اين ايام شاهزاده از پيشگاه خلافت بتاديب عادل شاه
بيجاپوري مامور بود - و افواج قاهره از حضور بطريق کمک تعين
شده) اين هر دو برادر حميد الحکم از دکن بشاهجهان آباد
رفته جبهه ساي آستان شدند - و در همين سال بتبولداري
ايرج بهاندير و برخه پرگنات آن نواحي دستوري يافتند - و
هنگامه (که مهاراجه جهونت با مردم جرار بمالوه تعين
گشت) آنها نيز کمي گشته در جنگ اچين بمحافظت بنگاه
راجه (که نزديک بجنگ گاه بود) قيام داشتند - در عين گرمي
نبرد مراد بخش (که در برانغار موکب عالمگيري بود) بر بنگاه
ريخته بغارت و قاراج پرداخت - مالوجي و پرسوجي تاب
مقارمت نيارنده رخ از جنگ و ستيز تافته آهنگ گريز کردند
و يکسر تا اکبر آباد عذان باز پس نکشيدند - دستر در جنگ
دارا شکو با سپهر شکوه پسرش در ميسره متعين گشت - و
بعد فتح بادراک ملازمت عالمگيري فايز شده بمقتضاي
حال مشمول مراحم عام گرديدند

اما (چون از سابق و لاحق خلد مکان را ذخیره خاطر بود)
در سال سیوم هر دو را از منصب برطرف نموده نظر بر قدم
نوکری و دیرین پرستاری آنها (که تمام عمر در بزدگی درگاه
آسمان جاه صرف کردند) از این بسالیان سی هزار زبیده و
درمین بسالیان بیست هزار زبیده موظف گردیدند - مالوجی
در سال پنجم سنه (۱۰۷۲۰) هزار و هفتاد و دو درگذشت -
هر دو در اردنگ آباد پوره احداث کرده اند که هنوز بنام آنها
شهرت دارد - مالوجی پوره بیرون شهر است و پوره پرسوجی
داخل حصار شده - گویند پرسوجی در وضع معاش تقلید
مغلیه میکند - زمینداری جلکانون مضاف برار را به هشتاد
هزار زبیده خریده بود *

* ملا علاء الملک تونی مخاطب بفاضل خان *^(۲)

در فنون حکمت طبیعی و ریاضی از یکتایان روزگار بود -
سیمای در علم هیئت و نجوم گوی سبقت از مهره این فن
می ریود - و با کثرت فضل و کمال سایر اوضاعش دستور العمل
دانشوران حال - در سال هفتم اعلی حضرت از ایران
بهذوستان رسیده با نواب آصفجاهی (که مستجمع دانشهای
گونگون بود) پیوست - و بعنوان مصاحبت بسر می برد -
پس از ارتحال آن امیر ستوده اطوار در سال پانزدهم داخل

بندهای پادشاهی شده بمنصب پانصدی پنجاه سوار
سرافرازی یافت *

چون نهر لاهور یکی از همراهان عالی مردان خان (که در
حفر قنوات مهارتی داشت) از نزدیکی منبع دریای (اری
(که چهل و هشت و نیم کوره جریبی ست) باهتمام خان
مذکور بصرف یک لک روپیہ آورده بود - اما چنانچه باید
آب بمسائین و حدائق حوالی آن شهر نمی رسید لک روپیہ
دیگر بارباب کار حواله شد - آنها نیز از کار ناشناسی پنجاه
هزار روپیہ بممرمت بکار برده کارے بظهور نیارزدند - ملا علاءالمک
(که بآب ترازو هم مثل سایر فنون ریاضی شناسا بود) پنج
کوره ازان نهر بحال داشته می کوره دیگر حفر نمود - و
آب دافر بے فتور نصارت افزای دار السلطنت لاهور گردید -
و در سال شانزدهم بخدمت دیوانی ^(۲) تن قامت مفاخرت
برآراست - و در نوزدهم نخست بدادریگی عرض مکرر اختصاص
یافت - پس ازان بخدمت عمده خانسامانی ^(۳) سربرافراخت -
و باضافه ای متواتر کامیابی اندوخت - و چون پیش از تسخیر
باخ و بدخشان فتح آن ولایت از قواعد نجومی استخراج
نموده بعرض اعلی حضرت رسانیده بود بعد گشایش آن دیار

(۲) نسخه [ج] بخدمت دیوانی قامت مفاخرت الخ - (۳) نسخه [ج]

(باب المیم) [۵۲۶] (مآثر الامرا)

از اصل و اضافه بمنصب دوهزاروی چهار صد سوار مباحی
گشت - و در سال بیستم و سیوم بخطاب فاضل خان تحصیل
ناموزی نمود - و در سال بیستم و هشتم بمنصب سه هزار
پایه اعتبار برتر افراخت *
(۲)

چون هفتم شهر رمضان سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت
و هشت هجری سال سی و دوم جلوس دارا شکوه از معرکه
عالمگیری عذان تاب گردید و شهزاده فتح نصیب از جنگ گاه
به در کوچ باغ نور منزل را (که در ظاهر اکبرآباد واقع
شده) (۳) مضرب خيام ظفر احتشام ساخت اعلی حضرت فاضل
خان را بهزید اعتبار و رفور اعتماد بسمت محرمیت و حفظ
اسرار ساطنت از اقران امتیاز داشت - و دران وقت مقرب
حضرت خاقان بود - بگزاش لخته پیغام زبانی بخلد مکان
رخصت فرموده فرمانیه نیز قلمی گردید - خلاصه مضمونش
آنکه بمقتضای مشیت ازلی آنچه در پرده تقدیر مستور
بود بر روزه روز افتاد - اغماض نظر از مجاری قضا
متحتم نشاء خود شناسی و خدا دانی ست - چون از امراض
شدیده شفا حاصل شد و حقیقه زندگی در باره عطا گشت
لواعج اشتیاق ارج گراست - زود بملاقات تسلی بخش شوند -
فاضل خان (که از پاک طینتی و نیک اندیشی خیرخواه

طرفین بود) بعد ابلاغ احکام و فرمان نوعی سخنان دلپذیر ملائم وقت مذکور نمود که شاهزاده مستعد و مستقبل سعادت ملازمت پدر والا قدر گردیده عرض داشته متضمن فراوان ارادت و آرزوی قدمبوس و رسیدن خود بحضور ارسال نمود -
 لیکن بعد ترخیص فاضل خان بعضی اعیان امرا به ممانعت پا افشوده در فسخ اراده مبالغه ورزیدند - چون بار دیگر خان مذکور پیغامهای بشاشتم آمیز از جانب اعلیٰ حضرت آورد صحبت را برنگ دیگر مشاهده نمود - و هرچند توجیهاست موجه گذرانید زائحه امید بمشام توقع او نرسید - و انجام کام ناکام کشید بجائے که کشید - و چون خلد مکان را بردانائی و درامت خواهی فاضل خان اعتماد کلی بود بعلاقه مزاج شناسی و زبان دانی در حیات اعلیٰ حضرت هم بتقدیم پرستاری حضور و سربراهی مهمات بیوتات خاصه تعیین فرمود -
 و در سال دوم پس از جلوس ثانی بمنصب چهار هزاری دو هزار سوار والا پایگی یافته اهتمام نگارش امثله جلیله و مناشیر عالیشان (که بدیوان کل و وزیر اعظم تعلق دارد) مغفوض گردید - و پستتر بادای لخته پیغام در خدمت اعلیٰ حضرت فرستاد - و در سال چهارم به پیشگاه خلافت رسیده برخه از جواهر و مرصع آلات مرصع فرس آشیانی از نظر گذرانید -

در سال پنجم بمَنصب والی پنج‌زاری مرتقی مدارج جاه و جلال گشت - و در سال ششم هنگامی (که کشمیر مطرح الویة پادشاهی بود) رگه‌نازه متصدی مهمات دیوانی (هگرای فنا گشت *)

خان مذکور با رصف جامعیت علوم معقول و منقول بسنجیده روشی و معامله فهمی و زانند رای متصف بود - و استحقاق منصب جلیل القدر وزارت داشت - ^(۲) یازدهم ذی‌قعدة سال (۱۰۷۳) هزار و هفتاد و سه هجری بتفویض این رتبة والا و منزلت عظمی سر مباحثات باج کامرانی رسانید - از آنجا (که کامیابی ارباب استعداد را سپهر حسد پیشه دشمن دیرین و روزگار دل آزار همیشه بر سر کین است) آن خان کمالات ائین را (که خلعت وزارت بر قامت قابلیتش ^(۳) زیبنده و شایان بود) پس از تسلیم خدمات کوفت معده بهم‌رسیده در اندک فرصت اشتداد یافت - و (چون اشهب عمرش از منزل ستین بچند مرحله بر گذشته بحدود سیمین مشرف گشته بود و طبیعت شیخوخت را قوت مقاومت آن مرض نمانده) معالجه و مدارا سوده‌نشد - بیست و هفتم همین ماه (که روز هفدهم وزارت بود) داعی حق را لبیک اجابت

(مآثر الامرا) [۵۲۹] (باب الميم)

گفت - نعلش از بموجب وصیتش (۲) بلاهور نقل یافته در باغ

(که جهت مدفن خود ساخته بود) مدفون گشت - گویند (۳)

روزه چند پیش از فوز رتبه وزارت می گفت که من

بوزارت می رسم لیکن عمر وفا نمی کند - چنانچه بعد

دیوانی این بیت مکرر بر زبانش گذشت (۴) * فرد *

* امید بسته بر آمد و که چه فائده زانک *

* امید نیست که عمر گذشته باز آید *

گویند احکامه (که فاضل خان از روی تخریج به اعلی

حضرت و خلد مکان نوشته داد اکثر مطابق واقع بر آمد -

گویند ازین صدمه (که آخر سنه چهل در خواص پور پدای

عالمگیر پادشاه رسید) نیز آگاهی داده بود - و در ملائی

هم وقع بکس نمی گذاشت - و هر یک را بصر پنجگی و

قابلیت خود بنظر نمی آورد - گویند روزه اعلی حضرت

بسیر نهر موسم به بهشت (که بتازگی حفر گشته

بشاهجهان آباد رسیده بود) سوار شد - سعدالله خان نیز همراه

بود - در مذکورات مکرر نهر بفتح وسط (چنانچه زبان زد

عام است) می گفت - فاضل خان بعنوان ایران گفت

نهر بگویند بسکون وسط - سعدالله خان در جواب آید خواند - (۵)

(۲) نسخه [ج] وصیت او - (۳) نسخه [ج] شد - (۴) نسخه [ج]

مکرر این بیت - (۵) نسخه [ب] بگویند .

(باب المیم) [۵۳۰] (مآثر الامراء)

إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ - فاضل خان از بے انصافی بمکابره زده گفت استشهدان شعر عرب می باشد - پادشاه فرمود که مگر فصاحت قرآن کمتر از شعر است - فاضل خان خاموش ماند - و چون اولاد نداشت پس از فوتش پوهان الدین برادرزاده او (که در همان ایام از ایران زمین نزد عم خود رسیده بود) بمنصب مناسب سرفرازی یافت - احوالش عنقریب مذکور خواهد شد *

* میر محمد سعید میرجهله مخاطب بمعظم *

* خان خانخانان سپه سالار *

از سادات اردستان صفاهدان است - چون بولایت گلگنده وارد گردید بنظر تربیت و عطوفت سلطان عبدالله قطب شاه والی آن دیار بر مدارج دولت و معارج اقبال متصاعد گشت - و مدتها رتق و فتق مهمات و قبض و بسط امور آن مملکت^(۲) در قبضه اختیار او بود - تا آنکه بغیروی شہامت و کاردانی ولایت از مضامات کرناتک (که یکصد و پنجاه کره طول - و از بیست تا سی عرض - و چهل لک روپیه حامل داشته) مشتمل بر معدن الماس و چندین قلاع استوار آهنبین اساس مثل کنچی کوته و سدهوت (که عبارت از بالاگهات کرناتک^(۳) و فرخنده بیدان باشد - و درینولا حاکم نشین آن کره است -

(۲) نسخه [ج] آن ملک - (۳) نسخه [ج] کنچی کوته و سدهوت *

(مآثر الامراء) [۵۳۱] (باب الميم)

و هیچ یک از اسلاف قطب الملک را میسر نشده بود)
از کورنا تکیان اندزاع نموده بتصرف آوردن - و از سابق و لاحق
ثروت و مکنت و ساز و سرانجامش بجائز رسید که پنج هزار
سوار از خود نوکر داشت - و علم تفوق و جبروت بر اقران
و امثال می افراشت - ازین رهگذر جمعی (که با وی مخالف
بروند) از روی عذاب و بدالدیشی در پرده دولت خواهی
سرفهای دور از کار ذهن نشین قطب شاه ساخته از جانب
میر جمله متوهم و منحرف کردند - و از انداز و حرکات
پسرش میر محمد امین [که در حضور بود - و بذشته
در بالای جوانی و دولت سرشار رعوتی در سر داشت - و
ازین فتوح شگرف (که نصیب پدر او گردید) به بد مستی
بخوت افتاده با از حد خود فراتر گذاشت - چنانچه روزی
سپه مست بدربار آمده بر مسند پادشاهی بخواب رفت -
و استفراغ نموده سر بر روی سوء مزاج گردید] آثار بی التفاتی
پیدائی گرفت - میر جمله (که در پادشاه چین فتح
عظیم توقعها داشت) از مشاهده نتایج خلاف متمنی
دل برداشته رفاقت شده در سال بیست و نهم بشاهزاده
محمد ادرنگ زیب (که به صاحب صوبگی انتظام بخش دکن
بود) توسل جسته التماس طلب خود نمود - فروردین
آشیانی بر طبق استدعای شاهزاده منشور عنایت متضمن

(۲)
 مرحمت منصب پندجهزاري ذات و سوار و دو هزارى هزار
 سوار بمير محمد امين پسرش و فرمان در باب عدم مخالفت
 و تعرض بدر و متعلقان او به قطب شاه مصحوب قاضي
 محمد عارف كشميري روانه فرمود - قطب شاه بمجرد
 اصغای اين خبر محمد امين را با منتسبان او قيد نموده
 آنچه از ناطق و صامت داشت بضبط در آورد - و با وصف
 درود فرمان هم بر کرده خود اصرار ورزید - شاهزاده
 محمد اورنگ زيب اولاً منشور بان شاهي متضمن آن (که
 سلطان محمد ميخواهد از راه اردبيله بخدمت عم خود
 شاهزاده محمد شجاع به بنگاله شتابد - بايد که از ولايت
 خود بآئين نيك نگذرائيد) فرستاده - آن ساده لوح غافل از
 نيرنگی روزگار بتهدياً ضيافت پرداخت - شاهزاده حسب الحکم

هشتم (بيع الاول سنه ۱۰۶۶) هزار و شصت و شش هجري
 سلطان محمد نخستين خلف خود را بطريق منقلا بکيدر آباد
 راهي ساخته خود نيز سيوم ربيع الآخر برآمد - درين هنگام
 قطب الماک از گران خواب غفلت بيدار شده محمد امين را
 با والده از روانه ساخت - او دوازده گروهی حيدر آباد ملازمت
 سلطان محمد در يافت - چون اموالش از خام طمعي مسترد

(۲) نسخه [ب - ج] دو هزار سوار - (۳) نسخه [ج] بگذارند - (۴)

در نسخه [ج] لفظ [او] نيست •

نموده بود بنابران سلطان عازم آن بلده گشت . قطب الملك بشنیدن اين خبر پنجم (بيع الاخر) باضطرار تمام با نقد و جواهر و طلا و نقره بقلعه گلکنده (که سه گروهی شهر است) در آمد *

چون کنار قلاب حسين ساگر مخيم عساکر سلطاني گرديد افواج قطب شاهي نمودار گشته خيرگي نمودند . سلطان محمد دليرانه تاخته تا ديوار شهر بند تعاقب هزيمت خوردگان نمود . و روز ديگر حيدر آباد بتصرف آورد . اگرچه عمارت آنجا را از سوختن و سکنه آنجا را از غارت و تاراج بقدره حياتت شد . اما بسيار با کارخانجات قطب شاه دستخوش تاراج گشت . و کتاب نفيسه و چيني آلات و اجناس بسيار بديوز ضبط در آمد . و افزونگی اشيا بمرتبه بود که (با وجود غارت و تفرقه چند روز) وقت کوچ هذوز خانها مالا مال بود . هر چند سلطان عبدالله در ظاهر ابواب مدارا و مواسا مفتوح داشته مگر جواهر و فيل پيشکش فرستاده اظهار اطاعت و انقياد کون ليکن در تهياً اسباب رزم و استحکام قلعه و سرانجام مصالح قلعه داري کوشيده در باب طاب کمک مکرر بعادل شاه نوشتم . چون شاهزاده در عرض هجده روز یک گروهی قلعه رسیده معسکر آراست و در قلعه (که سه گروهی جریبي است) تعيين هلبجار نمود (با آنکه از قلعه

(باب الهیوم) [۵۳۴] (مآثر الامرا)

توپ و تفنگ چون ژاله در بارش بود) مکرر کارزارهای عظیم و آویزشهای سترگ در میدان هم اتفاق افتاد - و هر بار مردم پادشاهی چهره مردانگی بگلگونه نصرت برافروختند *

چون قطب شاه جدکاری شاهزاده در تسخیر قلعه مشاهده نمود فاجار زینهار پی شده میر احمد ناماد خود را فرستاده بقایای پیشکش سنوات ماضیه را با اسباب و اشیای میر محمد امین ارسال داشت و التماس استمالت نامه نمود - و پس از وصول آن باید حصول موام والدۀ خود را فرستاد - و آن عقیقه ملازمت شاهزاده نموده عفو جرایم پسر را بتعین کورور روپیه پیشکش حال و ازدواج صبیۀ قطب الملک بسطان محمد قوار داد - و آن دختر را با موازی ده لک روپیه بعنوان جهیز باعزاز و احترام از قلعه بخانه سلطان محمد آوردند - درآزم جمادی الآخره سنۀ سی برکنار تالاب حسین ساگر میر جمله از ولایت مفتوحه رسیده ادراک ملازمت شاهزاده نمود - و باجارت نشستن کله گوشۀ افتخار بفلک رسانید - و شاهزاده نیز بمنزل او تشریف فرموده گوانبار امتیاز ساخت - و هئتم رجب شاهزاده عمان معارفت بصوب ارزنگ آباد منعطف فرمود - و پنهانی با میر جمله پیمان هوا خراهی و یک جهتی موکد ساخته از منزل اندر در ارا با پسرش بدرگه پادشاهی مرخص ساخت - در همین

منزل از پیشگاه خلافت فرمانی متضمن خطاب معظم خان و نوازش عام و نقاره بهیر جمله پدرايه صدرر یافت - بیست و پنجم ماه مبارک رمضان در دار الخلافه شاهجهان آباد خان مذکور بتقدیل عتبه سلطنت چهره کامیابی بر افروخت - و بمنصب شش هزارمی شش هزار سوار و خدمت والای دیوانی اعلی و نوازش قلمدان مرصع و انعام پنج لک روپیه نقد و دیگر مرام سلطانی میاهي گردید - معظم خان الماس کلان بوزن نه تانگ (که در مد و شازده سرخ باشد) بقیمت در لک و شازده هزار روپیه با شصت زنجیر فیل و دیگر جواهر ثمینه از نظر گذرانید (که بهای مجموع پانزده لک روپیه قرار یافت) - و چون نشو و نما یافته ديار دکن بود پیوسته در ترتیب مقدمات (که موصل بمطارب تواند شد) همت مقصور داشته قابو می جست که اتفاقاً در همین سال بوضوح پیوست که ابراهیم عادلشاه والی بیجاپور در گذشت - و امرای او (که اکثر غلام اند) علی نام مجهول النسب را (که بغرزندی برداشته بود) جا نشین او ساخته اند - معظم خان سر کلاوه مدعا را کرده تسخیر آن ولایت در کمال تیهر را نموده متعهد آن مهم سترگ گردید - محمد امین خان خلف خود را بنیابت وزارت در حضور گذاشته با امرای عمده (مثل مهابتخان و زار ستوسال

(باب المیم) [۵۳۶] (مآثر الامور)

و نجابت خان) در ادرنگ آباد بشاهزاده محمد ادرنگ زیپ
پیوست - شاهزاده بصواب دید آن امیر معظم در اسرح ایام
قلعه بدر را (که از حصون رضینة دکن است) بتسخیر
کشید - و غره ذی قعدة سنه (۱۰۶۷) هزار و شصت و هفت
هجری قلعه کلیان را نیز بتصرف در آورد - و اکثر آباد
جاهای آن ناحیت را تهانه نشین گردانید - و پس ازان
[که رایت عزیمت بافتتاح گلبرگه (که از مشاهیر بلاد ولایت
بیجاپور است) مرتفع ساخت] عادل شاه باستیصال خود
اذیشناک گشته (بتقبیل پیشکش کرور روپیه و انضمام ولایت
کوکن و قلعه پربنده^(۲) با لواحق آن بقلمرو پادشاهی) منہج
عقیدت و انقیاد پیمود - مژور حضور بنام شاهزاده شرف نغان
یافت که خود بارنگ آباد برگردد - و معظم خان در قلاع
متعلقه کوکن تهانه نشانده احرام ملازمت بندد - و هنوز تعیین
اقساط پیشکش و ضبط مال مفتوحه خاطرخواه شاهزاده صورت
نگرفته بود که عارضه مزاج اعلیٰ حضرت و در آمد مهمات
سلطنت بقبضه اختیار دارا شکوه شایع شد - و برخه نوشته اند^(۳)
که هنوز محاصره گلبرگه و زد و خورد با عادلشاهیه در میان بود
که این آشوب برخاست - و غنیم خیره تر گردید - بالجمله
دارا شکوه از روی عناد و کار شکنی سایر کهمکیان این مهم را

(۲) نسخه [ب] پرند - (۳) در نسخه [ب] لفظ [سلطنت] نیست •

طلب حضور نمود - مهابت خان و رار سترسال بے رخصت شاهزاده برخاسته روانه شدند - ناچار شاهزاده بدر مصالحت زده بلطایف الحیل در چنین هنگامه (که وهنے تمام بعساكر راه یافته بود) خون را بسلامت در آغاز سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت اواخر سال سي و یکم باردزنگ آباد رسانید - در همین ایام بعلمت برخه درایي معظم خان از وزارت معزول گشته مشار الیه نیز مثل دیگران مرحله پیدمای حضور گردید *

چون رفتن آنچنان عمده صاحب تدبیر و رای و خداوند خزاین و سپاه مخالف قانون عقل دوراندیش بود شاهزاده بار پیغام فرستاد که اگر آن جمله الملک درینوقت رخصت شده برود قرین مصالح ملکی خواهد بود - او ازین امر پهلوی تهبی نموده معروض داشت - که در نشأة بزدگی جز انقیاد حکم چاره نیست - بار دیگر سلطان معظم را بجهت مینه آن شاهباز فضای ثروت و مکنت فرستاده که (چون آن خیر اندیش را هواخواه خود میدانیم) لخته مقدمات ضروریة الاعلام است آنرا شنیده اگر بروند گنجایش دارد - خان مذکور بکلمات تملق آمیز سلطان خاطر از توهم او برداشته

(۲) نسخه [ج] مصلحت - (۳) نسخه [ج] مخالف قانون دوراندیشی -

(۴) نسخه [ج] کرده •

بر گردید - همین که بخلونگاه شاهي رسيد محبوس و مقيد شد - و برخه برانند که (چون رفتن حضور دلخواه از هم نبود و بے جهت توقف مناسب نمي ديد) آنچه در دان بصلاح خودش بود - و از پخته کاري چنان را نمود که بر اعلیٰ حضرت محمول بر بيداد و بے اعتدالی شاهزاده گشت - فرمان رسيد - که از باز پرس (وز جزا انديشيده از قيد آن سيد بيچاره) که سراسر در پاس نمک مصروف است (دست باز دارد - شاهزاده پيش از صدور حکم عرضه داشت - که از اطوار او رايحه در گرداني استشمام مي شد - او را مقيد گردانيد - و الا بے شايبه گمان گريخته باز بدکنيان مي بيوست * و (چون امتداد کسل اعلیٰ حضرت و استیلاي دارا شکوه بچهار دانگ هندوستان پيچيده هر سرے هودائي و هر لرے بازاري گشت) شاهزاده اموال و خزاین معظم خان را سرمایه سرانجام ضروریات نموده و نوکرائش را در ملازمان انسلک داده او را در قلعه درلک آباد نگاهداشت - و خون بعزيمت هندوستان عازم گردید - پس ازان (که شاهزاده بدستيارمی اقبال کامياب سلطنت و فرمانروائي گشت) معظم خان را باستوران نقود و اجناس او مشمول عنایت ساخته

(۲) نسخه [ب] روز رست و خيز - (۳) نسخه [ب - ج] عرض داشت

(۴) نسخه [ب] بباز داد .

بصوبه دارمی خاندیس مبهی و مفتخر فرمود . و در همین سال (که از دار الخلافه دهلي باطفاى نایره شورش شاهزاده ^(۲) محمد شجاع شوق ریه نهضت نمود) معظم خان طلب حضور گشته بطریق ایلغار در روز پیدش از جنگ در قصبه کوه بآستان بوس خلافت استسعاد یافته حسن اخلاص را فروغ دیگر داد - و روز جنگ فیل مرکوب او در جنب فیل سوارمی ^(۳) خامه قرار یافت - و پس از برافراختن رایت نصرت و فیروزی معظم خان بمنصب هفت هزارمی هفت هزار سوار و انعام ده لک روپیه مورد نوازش گشته بهمراهی شاهزاده محمد سلطان در تعاقب محمد شجاع (که از نبردگاه قرار بر فرار داده) خصمت یافت - درین مهم تدابیر صایبه و پردلیهای شایسته (که شایان سرداران والا شکوه باشد) از معظم خان بر لوحه روزگار مرتسم گشت - چون شجاع قصبه مونگیر را بآلات حرب استحکام داده اقامت جا نمود او بحسن تدبیر نوعی رعب افزا گشت [که شجاع آن مکان را ^(۴) گذاشته باکبرنگر (که آنرا محل عافیت خود می پنداشت) رخت سکونت انداخت] معظم خان راه راست آنرا گذاشته ^(۵) طریق پیشه و کوه پیدش گرفت - تا از عقب سرش در آمده

(۲) نسخه [۱] شاهزاده محمد - (۳) نسخه [ج] یافته - (۴) نسخه

[ب] می دانست - (۵) در نسخه [ب] لفظ [آنرا] نیست *

راه فرار او بر بندد - شجاع از امغانه این خبر اکبرنگر را
(که مقرر حکومت او بود) گذاشته با اهل و عیال از دریای
گنگ گذشت - و در سرزمین باقرپور مجموع نواره بنگاله
(که مدار جنگ آن ولایت است) بتصرف خود آورده
مورچالها بسته نشست - معظم خان شاهزاده سلطان محمد را
در اکبرنگر در بروری مخالف نگاه داشته خود باراد^(۲) عبور
بمعبر دیگر شتافت - مدتی دست بردهای مردانه و چپقلشهای
دلبرانه بظهور می پیوست *

چون موسم برشکال بر سر رسید قطره و تودن موقوف
گشته هر کدام بجای خون آرمید - سلطان شجاع بفریب کاری
در آمده شاهزاده سلطان محمد را بتزویج صبیله خود تطبیع
نمود - او (که از معظم خان بغمازی بعضی مفتنان نقاض
خاطر بهم رسانیده بود) باغواي شجاع از جا رفته با
دو سه مخصوص (اکب سفینه گشته بیست و هفتم شهر رمضان
سنه (۹۶۹) نه صد و شصت و نه بشجاع ملحق گشت -
ازین سائحه کمال فتور و اختلال بعساکر پادشاهی راه یافت -
گویند اگر مثل معظم خان سردار مدبر با وقار نمی بود
مشکل میشد - معظم خان از موضع سوای (که درانجا اقامت
گزیده مشغول دفع اعادی بود) از وقوع این حادثه عذر

(۲) نسخه [ب] نگاه داشت و خود الخ - (۳) نسخه [ج] مخصوصه *

(مآثر الامراء) [۵۴] (باب الميم)
 ثبات از کف نداده بازدر رسيد - و بدستيارى همت والا
 بانواع نيكو تدبيرها بجبر و تدارک پرداخت - چون آنها
 تمام آن سرزهبين گرفته و نوازه بدست مخالف بود غلاى
 عظيم در معسکر افتاد - و سربارى ديگر تشويشها گشت -
 شجاع بار ديگر اکبرنگر را بدست آورد - پس از انقضای
 برشکال شجاع بهراداى سلطان محمد عازم محاربه گرديد -
 معظم خان بهراداى فتح جنگ خان رهيله و ميمنه اسلام خان
 بدخشي و ميسره فدائي خان کوه در کنار بهاگيرتي با فوج
 (که سه توره داشت مثل سلطان محمد و شجاع و پسرش
 بلذ اختر) در آريخته - تا شام بتوپ و تفنگ و بان نيوان
 جدال زبانه ميروند - شب دست از محاربه کشيده هر دو لشکر
 بمقام خود برگشت - معظم خان بدارد خان قريشي
 مويه دار بهار (که بکمک مي آمد) برنوشت که از راه
 تانده شتافته متصرف شود که زه و زان و بنه و بار شجاع
 آنجاست - يقينيست که بااستماع اين خبر پاى از لغزش
 خواهد پذيرفت - و خود باننتظار داير خان (که از حضور
 روانه شده بود) چند روز صف آرائى موقوف نمود - ^(۲)
 ائذا فوجى (که معظم خان انديشيده بود) شجاع بشنيدن خبر
 دارد خان در کمال اضطراب طبل رحيل فرودرفته از کنار آب

(باب الميم) [۵۴۲] (مآثر الامرا)

بهاگيرتي (و بهمت سولي آورد - که از دريای گنگ گذشته خود را بقانده رساند - معظم خان (که در انتهاز اين فرصت بود) بقصد تعاقب سوار شده تا پانزده روز از صبح تا شام بين الفریقين هنگامه جنگ بتوپ و تفنگ گرم بود - و شبها بخيمه گاه پاسداري ميکردند - تا آنکه سلطان شجاع از آب گنگ گذشته راه قانده گرفت - معظم خان اسلام خان را باده هزار سوار بضبط و حراست اين روی دريا به اکبرنگر رخصت کرده خود کمر سعي باستيصال شجاع بر بست - درين هنگام (چون شاهزاده محمد سلطان آثار نکبت و خذلان از ناصيه حال شجاع برأي العين مشاهده نمود) ششم جمادی الآخره از قانده بتقريب شکار سوار شده بکنار دريا آمد - و بکشتي نشسته از گذر قانده بگذر دوکاري رسيد - (۲)
معظم خان شاهزاده را پيش خود طلب داشته با جميع امرا استقبال نمود - و خيمه و ديگر ما يحتاج (آنچه عجاله مقدر بود) سامان کرد - و شاهزاده را حسب الحکم با فدائي خان درانه حضور ساخت *

و (چون بکرات و مرات میان مبارزان جنود پادشاهي و مردم اعادي آريزشها رو داد و هر مرتبه فيروزي و چپوه دستمي نصيب اوليای دولت بود) معظم خان مدت یک ماه

در محمود آباد اقامت گزیده تمامی همت بتدبیر عبور از
 مهاندي و استیصال مخالف (که بمیدانجی آب و استظهار
 توپخانه و نواره قدم ثبات افشوده اظهار آثار تجلد میکرد)
 برگماشت - و آرامش و آسایش را خیرباد گفته کوشش
 فراوان بتقدیم رسانید - تا این مهم بعجلت تمام انجام یافته^(۲)
 بموسم برشکال آینده نکشد - اتفاقاً گذر پایابی در حدود
 بکله گهات بهم رسید - آن نوئین قوی همت بهیئت مجموعی
 سوار شده بکنار ناله رسید - با وصف مدافعه مخالف از آب
 گذشته بر مورچال آنها ریخت - بسیاری روی همت برتافته
 بتانده شتافتند - ناگزیر شجاع دل از بودن مملکت دیر ساله
 بنگاله برگرفته از چوکی میدادپور برخاسته بتانده آمد - و
 ازانجا با معدود کشتی سواره روانه جهانگیرنگر گشت - معظم
 خان بتانده رسیده بضبط گرد آرمی اموالش (که از دست
 تاراجیان خود سر باقی مانده بود) پرداخته در استرژان آنچه
 ادبش بغارت برده بودند ساعی شد - و ازانجا بقصد تعاقب
 بر جناح مسارعت روانه پیش گشت - شجاع در جهانگیرنگر
 انتظار کمک راجه رخنگ (که بططنه قرب وصول موکب
 پادشاهی مورد هراس گشته) ششم رمضان آغاز سال میوم
 عالمگیری با سه پسر و چندد عمدها از جهانگیرنگر

(۲) در نسخه [۱ - ب] لفظ [تمام] نیست .

(باب المیم) [۵۱۴] (مآثر الامرا)

برآمده بقایید انبار روانه رخنگ (که ارنل معموره‌های عالم
و مسکن کفره ضلالت شیم است) گردین - و سوای سید عالم
با ده کس از سادات بارهه و سید تلی اوزبک با دوازده
تن مغلان و معدودے دیگر (که همگی بچهل کس نمیکشیدند)
هیچ کس نماند - معظم خان در جلدوی این مساعی جمیاه
(که در مدت شازده ماه بانواع متاعب و مصاعب چنین کار
سترگ را انجام شایسته بخشید) بخطاب والای خان خانان
سپه سالار بلذد نامی یافت *

چون بسبب بیماری اعلیٰ حضرت در جمیع سوحدهای
• مالک محروسه گرد شورش برخاسته بود پیم نرائن زمیندار
کوچ بهار از شاهراه انقیان یکسوسوده بتاخت کهوزه گهاٹ
جسارت ورزید - چی دهج سنگهه راجه آشام (که بفرونئی
جمعیت و وسعت ولایت و بسیاری ساز و سرانجام تفوق
دارن) نیز جمع را از راه دریا و خشکی بر ولایت کامرپ
(که عبارت از هاجو و کواھتی و توابع آنست - و از قدیم الایام
داخل ملک بادشاهی بود) فرستاده بدست آوردن - چون شجاع
بحال خون در مانده بود بجبر آن قضیه نپرداخت - آنها
قدم جرأت پیش نهاده تا حوالی برگنه کری بازی (که

(۲) در نسخه [ب] لفظ [کس] نیست - (۳) در بعضی [نسخه]

کهوزا گهاٹ - (۴) نسخه [ج] چی دهج سنگهه *

بفتح منغزای جهانگیرنگر اسمت (متصرف شدند - معظم خان)
(که بتعاقب شجاع بجهانگیرنگر رسید) در مدد جبر اختلال
احوال آن حدود گردید - راجه آشام مغلوب رعب و هراس
گشته باعذار پیش آمده دست از ملک متصرفه باز داشت -
خانخانان بظاهر معذرت از پذیرفته هژدهم (بیع الاول سال

چهارم جاوس سنه (۱۰۷۲) هزار و هفتاد و دو هجری

بآهنگ مالش پیم نراین از خضر پور روانه شد *

چون بموضع بری پتھه (^(۲) که سرحد ملک پادشاهی ست)

رسید باقتضای رای کار آگاه راه غیر متعارف را (که از
انبوهی جنگل و نیستان پیم نراین پور لشکر ازان بعید
دانسته چنانچه باید بمحافظت نپرداخته بود) اختیار نمود -
و هر روز جنگل در هم شکسته بزحمت و مشقت تمام دران
بیشه راهی گشوده پدای همت مردانه مسافت می پیمودند -

تا هفتم جمادی الاولی شهر کوچ بهار مرکز ریات فیروزی

گشت - گویند این شهر بطرح و قرینه آباد شده - کوچها همه ^(۳)

خیابان دارن - و درختهای ناگیسر و کچنار (که خوش برگ

و موزون گل است) نشانیده اند - معظم خان جمعه را

بتعاقب پیم نراین [که خود را بدامن کوه بهرنذت (که

(۲) نسخه [ج] بوی پتھه - و نسخه [ب] بری تیه - (ح) نسخه

[ب - ج] و کوچها .

پانزده كرده شمالی كوچ بهار است) كشیده بود [تعیین نمود -
او به دهرم راج مرزبان آن كوهستان توسل جمته بدای
كوه برآمد - چه آن كوهست سمت سرد سیر (كه پیاده را بصد
دشواری معود بران متصور است) - این ولایتی سمت مابین
شمال و مغرب بنگاله مایل بشمال - پنجاه و پنج كرده جریبی
طول و پنجاه عرض - بلطافت آب و هوا و وفور ریاحین و
اثمار از بلاد شرق رویه امتیاز دارد - و همگی بهیتر بند و
باهر بند (كه عبارت از درون و بیرون باشد) هشتاد و نه
پرگنه است بجمع ده لك (رویه - و چون سکنه آنجا بیشتر
قوم كوچ اند ازین جهت بكوچ بهار شهرت گرفته - و بت
معبود اهل آن دیار به نراین موسوم است - لهذا این لفظ
جزو نام حکام افتاده - نزد كفره هند زمیگذار آنجا) كه از
نواد راجه های بزرگ قبل از اسلام است) اعتبار عظیم دارن -
سکه بر زر میزنند - نراینی میگویند *

چون خاندانان را غرض ازین یورش تسخیر ولایت آشام
بود اسفندیار خان ولد آله یار خان مرحوم را بفوجداری
كوچ بهار گذاشته آنرا بعالمگیر نگر موسوم ساخت - و خود از
راه گهواره گهات روانه شد - چون بكنار دریای برهماپتر رسید

(۲) نسخته [ج] قوم كوچ - (۳) نسخته [ج] سکه بر زر میزنند -
نراینی گویند •

(مآثر الامراء) [۵۴۷] (بئب الهميم)

دو کوره از رنگا ماتئی^(۲) گذشته (باوصف کمال صعوبت راه)
گام همت در مراحل عزیزمک نهاد - و در تصفیة آن مسالك
صعب المرور^(۳) کما ینبغی لوازم جهد بکار بود - فیلان کوه پیکر
بصدمه دندان جنگل درهم شکسته پایمال می ساختند - و
تیراندازان و پیداهای لشکر بقدر وسع تیز دستها می نمودند -
چون همه جا راه بکنار دریا بود در هر قدم دلدل یعنی
گل (که دران آدم و اسب و فیل فرود رود) پیش می آمدند
آنرا بشاخهای اشجار و دسته های نی و پشته های گاه
می انباشتند و راه می ساختند - باین عنوان (روزی دو و نیم
کوره راه بیشتر طی نمیشد - چون بچوک کپته رسیدن (که
کوه سمت بر ساحل آن دریا و محاذی آن کوه دیگر است
یابج آن نام - و بر هر دو دو قلعه در کمال استحکام اساس
یافته) آنرا بتصرف در آردن - و جمعی (که بجنگ نواره
پیوسته بودند) هزیمت یافته لختی غریق و جوق دستگیر
شدند - تا آنکه به دو کوره^(۴) کوهائی (که سرحد قدیم
پادشاهی بود) معسکر فیروززی گشت - دران موضع حصار در
نهایت رسانت واقع شده - و بهفت کوره^(۵) آن قلعه کجایی
متصل بکنگل موسوم بکجایی بن است که فیل بسیار دران

(۲) نسخه [ج] رنگا پائی - (۳) در نسخه [ج] لفظ [لوازم] نوست -

(۴) نسخه [۱ - ب] بدو کوره *

(باب العیم) [۵۴۸] (مآثر الامری)

پیدا میشوند - و ذکر آن در اسماز هذین آمده - و بتخانۀ
گور یکها و لونا چناری و اسمعیل چوکی (که از صنمکدهای
بزرگ مشهور و در افسونهای هندی بعظمت مذکور بر فراز
کوهی) که از نشیب تا بالا قریب هزار زینه از سنگ
ساخته اند) همه را بدست آورده - زیاده بر لک آشامی
(که درانجا فراهم آمده بود) از بیمناکی و هراس زدگی راه
قرار پیمودند - و پس ازان (که تا کواحتی که ازانجا کرگانوں
دارالملک اشام یکماهه راه است) از تصرف کفار ضلالت شعار
مستخلص گردید - خانخانان خاطر از بند و بست آن ولایت
و پرداخته عازم پیش شد •

و چون مدار جنگ آن قوم بر خدعه و شبخون است
تمام لشکر شبها بمراسم تیقظ و بیدازی قیام (و زینده سلاح از بر
نمی افکندند - و زین از پشت مراکب باز نمی گرفتند - که
آنکه از دریای برهما پتو عبور نموده تلعه سیمله را (که از
مشاهیرو قلاع آن سرزمین و بمسافت پنججاه کوره از کرگانوں
است) بدستیاری اقبال بجنگ و پیگار برکشون - قریب
سه لک آشامی جنگ جو درانجا مجتمع بود - بصیاری
علف تیغ خون اشام اهل اسلام گشتند - و پس ازان بجنگ
نواره در پیوستند - زمانه ممتد (که گاهه ائق نیفتاده)
(۳)

(۲) نسخه [ج] نونه چماری - (۳) نسخه [ج] کوره گانون - (۴)
نسخه (ب) نیفتاده بود •

بذک نواره رو داد - و اکثری ازان ادبار یافتگان هدف تیر
 شدند - قلعہ چمدہ (کہ ثانی قلعة سیمله بود) بے کارزار
 فتوح گردید - از سنوح این فضا یا شکست تمام باحوال
 مخدولان آسام راه یافت - راجہ بجانب کوهستان کامروپہ
 کہ از کرگانوں چهار روزه راه است - و عبور بر فراز آن
 کمال دشواری است (آزاره گشت - ششم شعبان آخر سال
 بهارم خطہ کرگانوں از پرتو ماهچہ اسلام نور آکین گشت - و
 خطبه و سکہ پادشاهی رونق پذیرفت *

و چون بشکرف کاری تدبیر و بودلی آن سردار سپه سالار
 پغبین کشور در دست دشوار عبور با چندین قلاع حصین
 الکه های وسیع [کہ صفتاح همت سلاطین هندوستان طلسم
 شکل آن مهیم نگشوده - و هرگاه در سوابق ایام لشکر دراز
 رز و بوم رسیده بدست آن مخاذیل اسپر و قلیل شده
 چنانچه سلطان محمد شاه تغلق فرمانداری انڈر مواد اعظم
 هندوستان نویتم یک لک سوار با سامان درخوز بگشایش
 اندیاز فرستاده مجموع دران سرزمین طلسم آئین سو بجیب
 لمنامی فرد بوده) اثری (ز آنها ظاهر فشد [بتصخیر اولیای
 ناره در آمد از پیشگاه سلطنت خانخافان بانعام محال یک
 اور دام و عطای قومان طوغ اختصاص یافت - این ولایت
 ملابین شمال و مشرق بنگاله طولانی واقع شده - طولش تقریباً

در صد کرده جریدبی سمت - و عرضش از کوهستان شمالی تا
جبال جنوبی تخمیناً هشت روزه راه - از کواهدی تا کرکانون
هفتاد و پنج کرده جریدبی و از انجا تا ولایت ختن (که مسکن
پیران ویسه بود و درین زمان مشتهر به اده^(۲) و دار الملک
راجئ پیکوسمت) که خود را از نسل پیران ویسه میدانند)
پانزده منزل مسافت است - از انجمله پنج منزل آن طرف
کوهستان کازرب جنگل دشوار گذار است - در سمت شمالی
دشت خطاست (که ازو به مهاچین گذارش رود) - و عامه
ماچین گویند - و دریای برهما پتر ازین سمت آمده و چندین
آب (که اعظم آنها آب دهنک است) بدر پیوسته از میان
این ولایت میگذرد - و آنچه ازین مرز و بوم بساحل شمالی
این دریا است اتر کول گویند - و آنچه در طرف ساحل^(۳)
جنوبی سمت دکن کول خوانند - و در جمیع این ولایت
بریک شوری اهار طلا حامل میشوند - و این یکی از محصولات^(۴)
است - گویند درازده هزار کس بدین کار قیام دارند - و
بالمقطع در ساله یک توله طلا برآید دهند - و اهل اشام
ملته مشخص ندارند - بفتوای خواهش نفس هرچه مرغوب
طبع شان افتد بدان می گویند - و سکنه قدیم آن ولایت

(۲) نسخه [ب] اده - (۳) در نسخه [ب] حرف [واو] نیست -

(۴) نسخه [ج] و آن •

در قوم اند - آشامی و کلدانی - ثانی بر نخستین در
جمیع امور مزیت دارند - مگر در مراسم حرب - چون راجه
و عمدهای آن ولایت را روزگار سپری شود خاصان او از
مرد و زن گشاده پیشانی با بوخه حوایم زندگانی در دخمه
فروروند - و شهر کرگانون مشتمل بر چهار دروازه است - از
هر دروازه تا خانه راجه سه کوره مسافت است - و در
حقیقت آن شهر محوطه ایست مشتمل بر قری و مزارع -
(۲)
هرکس در پیش خانه باغ و مزرعه خود دارد - و رود دنجو
نام از میان شهر می گذرد - بازارے مختصر دارد که غیر از
پان فروش دیگر اصناف محترفه در آن نمی نشیند - چه
خرید و فروخت در آن دیار متعارف نیست - سکنه آنجا یک
ساله افوات ذخیره می کنند - و غیر از کرنای بر سر و لذت
در کمر دیگر پوشش رسم نیست - و بر آمدن ازان مملکت
معروف نیست - اگرچه بیگانه هم وارد شود - لهذا آگاهی
کماهی از حال آن گروه حاصل نمی شود - مردم هندوستان
اهل اندیاز را ساحر نامند - و راجه آنجا مقلب به سرگی
(۳)
راجه است - گویند یکی از اجداد او فرمانروای ملای املی
بود - چون بدین دیار مبعوث نمود دانشین او افتاد - دیگر
بآسمان نرفت •

بالجماع چون خانخانان آثار موسم بوشکال (که دران
 ناحیه از سایر ممالک هندوستان پیشتر شروع می شود)
 مشاهده نمود با اکثر چون موضع متهراپور را (که بمسافت
 سه و نیم کوره از کرکانون در دامن کوه بوده) باران انحصاری
 موسم باران مضرب خیم ساخت - و بحفظ حدود و ضبط طرق
 و تعیین تهانها پرداخته استیصال راجه و اتباعش را برگزشتن
 برسات انداخت - و چون موسم باران در (سید تمام روی
 زمین را آب فرو گرفت - آشامیان بدنهاد (که جا بجا
 (۲)
 مخفی بوده در انتهاز فرصت بسر می بردند) دلیری آغاز
 کرده از جمیع اطراف هجوم آوردند - چون مجاهدان اسلام را
 مجال قطره و ترکتاز نبود بر هر تهانه شب خونها زده غیر
 از کرکانون و متهراپور جات دیگر در تصرف عساکر منصور
 نماند - و بسبب رداوت آب و هوا انواع امراض و اسقام شایع
 شد - و جوهر هوا از کسپ سمیت باحداث ربا پرداخت -
 خالق انبوه از جانب و اجانب بکوی عدم فرز رفتند - و
 بعامت انسداد طرق و فقدان آذوقه حالتی بر زندگانگی فوج
 پادشاهی گذشت که بدتر از مردن بود - چون در اواخر
 ربیع الاول زمینها نمودار گشت افواج اسلام باطراف و نواحی
 تاخته از کشته ها پشته ها پدیدار کردند - راجه باز بکوهستان

خزیده بمصالحه و زینهار در آمد - خان سپه سالار باقتضای
مصالحه ملتفت بدان نشده بسمت تامروپ نهضت نمود -
(۲)
در خلال این احوال مرض ذات الصدر بر سپه سالار طاری
شده ارکان همت امرا و لشکریان تزلزل پذیرفت - که میدان
وزکار سردار بسر آید - و کار لشکر از بے سویی بفساد گراید -
یا پیش از انصرام این مه مه موسم بارش در رسد و همان
معمولتها رخ نماید - بلکه برخه در صدد آن شدند که (اگر
باستیصال راجه خان خانان اراده گذرانیدن موسم برشکال
داشته باشد) مسلک خودسری سپرده به بنگاله باید شتافت -
چون سردار ازین معنی آگهی یافت این الم (رحمانی مربارمی
کوفت جهه انی گشت - اگرچه یک منزل پیش رفت) تا غنیم
خیره نگردد) اما هم مصالحه و هم معارفت بخود مصمم
ساخت - چنانچه بوساطت دلیر خان (که راجه بدر توسل
جسته بود) چنین قرار گرفت که راجه صبیح خود را یا دختر
(۳)
راجه پیام (که با او قرابتی دارد) با بیست هزار توله طلا
و یک لک و هشت هزار توله نقره و بیست زنجیر فیل برسم
پیشکش و پانزده زنجیر فیل برای خانخانان و پنج زنجیر
فیل بجهت دلیر خان بفرستد . و در عرض یک سال

(۲) نسخه [۱ - ب] تامروت - (۳) نسخه [ب] با دختر - (۴)

نسخه [ج] برای دلیر خان .

سه لک توله نقره و نود زنجیر فیل در شرکار داخل سازد -
 و هر ساله بیست زنجیر فیل پیشکش می فرستاده باشد - و
 تا وصول آن یک پسر و سه کس از عمدهای او بوسم یرغمال
 در بنگاله باشند - و ولایت درنگ (که یکطرفش بکواهیتی
 پیوسته) از اترکول و ولایت بیل تلی^(۲) از دکن کول ضمیمه
 ممالک محروسه سازد - چون راجه موافق قرار داد بعمل
 آردن خانخانان هشتم جمادی الاولی سال پنجم از دهه
 کوهستان کامروپ کوچ نموده رایت معارفت بصوب بنگاله^(۳)
 بر افراخت - و در عرض راه به بند و بسنت ولایتی (که
 بتازگی داخل ممالک محروسه شده بود) پرداخت - چون از
 استعمال بعضی ادویه حاره ضیق النفس و خفتان عارض شده
 باستحقا کشید ناگزیر از کجایی کوچ کرده قصبه کواهیتی را
 معسکر ساخت - و رشید خانوا بفوجدارعی کامروپ نامزد نموده
 و عسکر خان را با اکثر جنود بمالش پیم نراین زمیندار ولایت
 کوچ بهار (که باز بران دیار مسئولی شده بود) تعیین کرده
 خود بجانب خضر پور روانه شد - درم شهر رمضان آغاز سال^(۴)
 ششم سنه (۱۰۷۳) هزار و هفتاد و سه هجری در در کروهی
 خضر پور ازین مرحله فنا بسر منزل بقا پیوست *

(۲) نسخه [ج] سل تلی - (۳) نسخه [ا - ب] نامروت - (۴) (۵)

در نسخه [ج] لفظ (شهر) نیست •

میر جمله امیرے عظیم الشان و نووینے شاہزادہ نشان
بود - در سرداران و امرای قریب العهد خود بوضع متین
و فرط وقار و راسے دور بین و دانش رسا و پر دلی و
شجاعت فطری و کار طلبی های بجا یکتا^(۲) و بے نظیر بود -
در کشور گشائی و مهم سر بر اهی هیچ کس بار نمی رسید -
چون در هندوستان کمتر گذرانید آثار او دران مملکت چندان
ظاهر نیست - در قصبات تلنگانه یادگار بسیار گذاشته که
تا الآن احوای نام او میکند - چنانچه در شهر حیدر آباد
تالاب و باغ و حویلی شهرتے باسم او دارد *^(۳)

* میرزا فرزند صفری *

خلف میرزا حیدر (که در همین پسر میرزا مظفر حسین
قندهاری ست) - چون نقش اعتبار میرزا مظفر در بارگاه
اکبری درست نه نشست پسرانش هم چندان با بعرضه
پیش آمد نگذاشتند - میرزا حیدر در عهد جهانگیری بمنصب
پانصدی صد و پنجاه سوار رسیده بود - چون سریر فرمانروائی
هندوستان به وجود زبندده نمود صاحب قران ثانی زیمپ و
زینت دیگر پذیرفت بمراعات دیرین دردمانش او را بمنصب
هزاری در صد سوار کامیاب عاطفت فرمود - سال چهارم ازین
سپنجی سرا در گذشت - پسرش میرزا نوزر بدستگیری طالع

(۲) نسخه (ج) و کار طلبیها یکتا و بے نظیر بود - (۳) نسخه [چ] بنام او *

ارجمند مشمول الطاف خسرواني گشته در سال هجدهم بمنصب دو هزارى در هزار سوار سر بلذدي يافت - و در سال نوزدهم باضافه پانصدي و خدمت قوش بيگي مباحات اندوخت - و در همين سال پانصدي ديگر يافته بپايه سه هزارى مرتقي گشت - ازانجا كه عذابت بهانه جو ست سال بيست و دوم در جشن وزن شمسي او را بمنصب چار هزارى سه هزار سوار بلذد رتبه گردانيدند - و در اولين يساق قندهار به همواهي شاهزاده محمد اوزنگ زيب بهادر سردارى فوج دست چپ بدو مفروض بود - و در تقسيم ملجار محافظت عقب كوه چلپرنيه بار و برادرش ميرزا سلطان تفويض يافته مصدر خدمات گرديد - و در سال بيست و سيوم از تغيير اعتقاد خان بهرايج مضاف موبه اودهه بتيول يافته به بلذد و بسنت آن مرخص گرديد - و پستر بفوجداري ماندو سر برافراخت *

چون از متداد بيماري و ازمان مرض از كار مانده بود (چنانچه بحفظ تيول خود هم نمي توانست پرداخت) در سال بيست و ششم از نوكري معاف داشته هي هزار (رديه ساليانه مقرر گشت - و حكم شد همچنان (كه ميرزا مراد اللغات خان پسر ميرزا رستم قندهاري عم پدرش در پنده بگوشه انزوا مي گذراند) او نيز آنجا بسر برد - مشار اليه

بعد از چندس از پتده بمستقر الخلافه اکبر آباد آمده بوسم
گوشه نشیني به فراغت و آسودگي شیء بروز می رسانید - در
سال هفتم عالمگیری سنه (۱۰۷۳) هزار و هفتاد و چهار
هجری باجل طبیعی در گذشت - میرزا مصروف باد دست
بود - هرچه آمده برافشاندے - اما اکثر بحال محتاجان
پرداختے - این بیت در نگین خود بطریق جمع کذده بود •

* بیت *

* نوزد مسکین اکر زر داشته *

* بینوائی در جهان نگذاشته *

* میرزا ابوالمعالی *

پسر میرزا والی مشهور است (که بلاقی بیگم صبیله شاهزاده
دانیال در خانه داشت) - مشارالیه بعد فوت پدر از اصل
و اضافه بمنصب هزاری چهار صد سوار سرفراز گردید - و در
سال بیست و ششم جاوس اعلیٰ حضرت بمنصب در هزاری
هزار و پانصد سوار و جاگیرداری و فوجداری سیوستان تارک
عزت برافراخت - پستتر پانصد سوار دیگر اضافه یافته در سال
• بی و یکم از انتقال سزادر خان مشهدی بقوجداری ترهت
مضاف صوبه بهار کامیاب اعتبار گردید - پس ازان] که
بوالعجبیهای (وزگار سلطنت اعلیٰ حضرت از انتظام افکنده
بدستان سراجی نفاق ابدائی خلافت انواع تخال بمهمات ملکی

راه یافت و کار بغزاع و جدال کشید و دارا شکوه (که رتق و فتق فرمانروایی بدست افتدار خود داشت) از مقابل عالمگیری هزیمت خورده راه فرار سپرد . و ظاهر مستقر الخلافه برورد مرکب عالمگیری زینت پذیرفت [بقضای عقل مصلحت سنج از عظام امور اول کارے (که پیش نهاد عالمگیری گشت و بر جمیع مهمات مقدم داشتند) این بود که قصبه سونگیر با صوبه بهار و پتنه (که همیشه شاهزاده شجاع آرزوی آن داشت) از حضرت عالی بمبالغه تمام برای او گرفته ضمیمه ملک وسیع بنگاله گردانید . و باین تدبیر از جانب او و پرداخت - لهذا سایر جاگیر داران و فوجداران آن صوبه کام نا کام بوی گرویدند - میرزا ابوالعالی نیز ضرورت بمرافقت تن داد - شجاع (که سابق از عناد دارا شکوه در نواحی بغراس شکست پذیرفته فتورے بحالش راه یافته بود) از هزیمت دارا شکوه و تفویض ولایت بهار منت پذیر گشته شکرگزاری را مرتبه بلند تر نهاد - اما دران هنگام (که الویة عالمگیری بتعاقب دارا شکوه متوجه پنجاب گشت - و اتمام آن مهم بقیاس و نخمین بدرر و دراز افتاد) شجاع از آرزوی زیاده طامبی انتهاز فرصت نموده رایست عزیمت بصوب الہ آباد افراشت - ازین آگهی خلد مکان دست از دنبال دارا شکوه باز داشته مذاق معارفت بقصد محاربه شجاع

منعطف ساخت . پیش ازان (که تقارب و تلاقی فریقین دست دهد) میر ابوالمعالی برهدری سعادت از لشکر او دست ارادت به درگاه عالمگیری آورده دولت زمین بوسه در یافت - و بعدایت فیل و انواع عطایا و خطاب میوزا خانی و انعام سی هزار روپیه و باضافه هزاری پانصد سوار به منصب سه هزاری در هزار سوار مشمول مراسم گوناگون گردید - و پس از فرار شجاع و تعیین شاهزاده سلطان محمد بنگامشی او خان مذکور نیز ضمیمه کومکیان شاهزاده گردید - و یستر بقوچدارئی دربنگه صوبه بهار می پرداخت - در سال ششم حسب الحکم با آله وردی خان فوجدار گورکھپور پیوسته بمالش زمیندار مورث او آوردن - و دران حدود سنه (۱۰۷۳) هزار و هفتاد و چهار هجری باجل طبیعی روزگار حیانتش سپری شد - پسرش عبدالواحد خان در سال بیست و دوم بخطاب خانی سرفروزی یافت - و در محاصره حیدرآباد نیکو خدمتیاها بتلاشهای نمایان بجا آورد - پسرکنه انهل مالوه (که از زمان میوزا والی باین سلسله تنخواه است) بجاکیر مشارالیه و پس از او بارلادش تا حال مقرر بود - هنگامی (که مرهته صوبه مالوه را یکسر بتصرف آورد) آنها را بیدخل نمود - نوبره او خواجه عبدالواحد خان خواجه همت بهادر است (که در عمل نظام الملک آصف جاه بدکن رسید)

(باب المیم) [۵۶۰] (مآثر الامرا)

چون نوبت ریاست به صلاحیت جنگ رسید بخطاب جن خود
رفته رفته بمنصب عمده و خطاب امین الدوله بهادر سیف
جنگ و دیوانی سرکار عالی جاه خلف نظام الدوله آصف جاه
توقی کرده مطابق سنه (۱۱۸۹) یک هزار یکصد و هشتاد
و نه هجری با باخترت سرا گذاشت - در پاس اشنائی
بے مثل بود * (۲)

• محمد صالح ترخان •

بمردم میرزا عیسی ترخان است - در سال بیست و
چهارم شاهجهانی پدرش از فوجداری سورتاه طلب حضور
گردید - و نظم سرکار مذکور بالاصالة بمشارایه تفویض یافت -
و چون در همین سال دالد بزگوار او در گذشت او باضافه
پانصدی بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار چهره امتیاز
بر افروخت - و در سال سی ام بخدمت فوجداری و دیولداری
سیوستان از تغیر میرزا ابوالمعالی و افزودنی پانصد سوار
بمنصب دو هزاری دو هزار سوار تارک افتخار بر افروخت *
انفائاً دران هنگام دارا شکوه از تعاقب افواج عالمگیری
هیچ جا مجال اقامت نیافته بعزیمت تنه خود را بسمت
سیوستان کشید - و صف شکن خان داروغه توپخانه عالمگیری
(که بتعاقب او مامور بود) نیز پاشنه کوب در رسید - درین

(۲) نسخه [ب] بے بدل بود - (۳) نسخه [ج] بالاضافه •

اثنا نوشته محمد صالح بخان مذکور رسید - که دارا شکو
 به پنج کورهی قلعه رسیده - باید که شما خود را زود رسانید
 و کشتیهای خزانة او را سد راه شوید - خان مزبور ^(۲) محمد
 معصوم خویش خود را با لشکر پیش فرستاد که از کشتیهای
 دارا شکوه گذشته بر گزاره دریا مورچال سازد - و خود شباشب
 کوچ نموده از محاذی لشکر دارا شکوه دور کرده گذشته مقصد
 کشتیهای غنیمت نشست - و خواست که از آب گذشته بدو
 اعادی پردازد - چون کشتیهای مخالف پیش آمده ماند
 رسیدن کشتیهای خان مذکور بود به محمد صالح پیغام نمو
 که ازان طرف کشتی بفرستد - و خود نیز شرایط ممانعت
 بتقدیم رساند - چون کوکه زاده دارا شکوه در خانة محمد صالح
 در اصلا توفیق خدمت نیافت - بلکه هوا داری او بخاط
 رانیده بخان مزبور پیغام داد که ازین کنار عمق آب
 است - ازان کنار آب عبور خواهد کرد - صف شکن خا
 ت انکاشته بالضرور از آب عبور نمودن - و فردای آن
 گردن و غبار آن روی آب ظاهر شد که دارا شکوه کو
 رد - و مخالفان کشتیها را از همان طرف بردند - ازین جهه ^(۳)
 که چنین قابوی فتح بکج بازی محمد صالح باطل گشت
 مورد عتاب خسروانی گردیده از منصب و خطاب برطرف

(۲) نسخه [ج] مذکور - (۳) در نسخه [ب] حرف [و] نیست .

شد - و باز در سال دوم عالمگیری بمنصب هزار و پانصدی
هزار سوار بحال گشت - و بهمراهی بهادر خان بجهت مالش
بهادر بچکوتی (که در حوالی بیسواره سر فساد برداشته بود) (۲)
تعیین گشت - و پس ازان تعیین یساق دکن گردیده بهمراهی
میرزا راجه بی سنگه در تمخیر قلاع سیوای بهونسله و ناخست
و تاراج ولایت او کمز خدمتگاری محکم بست - تاریخ فوتش
بمظر نیامده - پسرش میرزا بهروز پانصدی شاهجهانی بود *

* ملا احمد نایته *

قوم نوایت نوآمدند از شرفای عرب - گویند همین لفظ
نوآمد بکثرت استعمال نوایت شده - و صاحب قاموس نوشته
النَوَائِي المَلَاهُونَ فِي الْبَحْرِ - الْوَالِدُ نَوَائِي - و ظاهر است
که نوایت موافق قاعده تصریف جمع نایت یا نایته است .
و نواتی غیر نوایت باشد - پس عوام الناس که نوایت
ملاهبین گویند و سند از قاموس گیرند در غلط افتاده اند
گویند حجاج بن یوسف ظالم مشهور از روی عناد باستیصال
اشراف و اعیان همت گماشته بهیاری از صلحا و علما را بتدی
بیداد گذرانید - ناگزیر مردم از ممر خوفش جلاست وطن
اختیار نموده هر جا مامن یافتند خزیدند - جمع از بغی قریش

(۲) نسخه [ج] بچکوتی - (۳) نسخه [ج] سر فساد برداشته بود -

(۴) نسخه [ج] نوشته که النواتی الخ .

در سنه (۱۵۲) یکصد و پنجاه و دوم هجری از مدینه طیبه هجرت کرده بجهاز برآمدند - و در سواحل بحر هژد متعلق ولایت دکن (که موسوم به کونکن است) فرود آمده قوطن گزیدند - و بمورز ایام و دهور اعوام کثرت تشعب و تفرق راه یافته اماکن و مواضع آن ناحیه را فرود گرفتند - و برای شناسائی هر فرقه را باندک ملابست با چیزه نسبت بآن چیز ملقب ساختند - غریب لقبها درین گروه شایع است *

ملا احمد صاحب فضل و کمال و از ارباب علم و دانش بود - بیادری طالع مورد التفات علی عادل شاه والی بیجاپور گشته در کمتر زمانه بجوهر عقل و رای صواب اندیش رکن رکن درامت و مدار مهم ساطنت او گردید - و پس از چندے بغایر جهت از رفاقت عادل شاه دل برداشته شد - یا آز و بندار چشم او را از حق بینی پوشیده خود را برتر از نوکری بیجاپوریه انکاشته سودای ملازمت عالمگیری در دیگ هوس می پخت - و انتهاز فرصت می جست - تا آنکه در سال هشتم میرزا راجه چه سنگه بعد از کفایت مهم سیوا با لشکر گران بتاخت ولایت بیجاپور تعیین یافت - عادل شاه بملاحظه سوابق جرایم و تقصیرات خویش از گران خواب غفلت

(۲) در نسخه [ج] لفظ [گران] نیست *

بیدار شده ملا را (که بسمت فهمیدگی و کاردانی از سایر
 امرای بیجاپور امتیاز داشت) بجهت اصلاح کار و تمهید مراسم
 اعتذار و تجدید مراتب قول و قرار نزد راجه فرستاد - ملا
 (که در بوقت حصول دیوبند آرزوی او صورتی بسمت) چنین
 تقریبی را مغنم شناخته در پای قلعه پورندهر سنه (۱۰۷۶)
 هزار و هفتاد و شش هجری براجه پیوست - و باظهار مکنون
 خاطر خویش پرداخت - و چون این معنی به پادشاه ظاهر
 شد فرمان طلب بخدمت مشارالیه صدری یافته بعاطفت خسروانه
 غایبانه او را بمنصب شش هزاری شش هزار سوار سرمایه
 افتخار بخشید - گویند بهیرزا راجه ایما شده بود که ملا بعد
 رسیدن حضور بخطاب سعد الله خان و در خور استعداد
 بخدمت عمده سرافرازی خواهد یافت *

بالجماعه راجه بهوجب حکم دو لک روپیه بار و پنجاه
 هزار روپیه پسرش از سرکار والا داده روانه درگاه سلطانی
 گردانید - موسی الیه بروفق قسمت و اقتضای تقدیر (که
 هیچکس را ازان چاره و گزیر نیست) در راه کوفتگاک گشته
 (چون باحمدنگر رسید) از جام اجل شربت فاکمی چشید -
 و ظاهر است که چون حق نمک قدیم را منظور نداشت
 از دولت نو نیز کامیاب نگردید - پسرش محمد اسد برطبق
 منشور پادشاهی بحضور شتافته در آغاز سال نهم دولت

زمین بوس دریافت - و بانواع عطایا و منصب هزار و پانصد می
هزار سوار و خطاب اکرام خان سر عزت برافراخت - و ملا
یحیی برادر خرد ملا احمد (که پیش از التجا و رجوع
برادر کلان بقلاذری بخت سعید در سال ششم از بیجاپور
روی نیاز بدرگاه عالمگیری آورده بمنصب دو هزار
سوار سرافرازی یافته) تعیین دکن گردید - و بهمراهی میرزا
راجه در قاخت و قازاق ولایت بیجاپور طریق نیکو بندگی
می پیمود - پس ازان بخطاب مخلص خانی اختصاص یافته
در اورنگ آباد می گذرانید - پسرش زین الدین علی خان و
خویش از عبد القادر معتبر خان هر یک بمنصب مناسب رسید *
چون فوجداری کوکن بمعنبر خان تعلق گرفت مشارالیه^(۲)
از روی حزم و هوشیاری چنان به بند و بست آن آله که
موطن و مسکن فرقه ضالّه مرهته است) پرداخت که نقش
عقیدت و کارطلبی خویش در پیشگاه خلافت درست ساخت -
غریب اعتباری بهم رسانیده بود که ساخته و پرداخته او همه
منظور می شد - و باعتبار کارهای دست بسته او (که
پادشاه ازان ناحیه فتنه خیز خاطر جمع داشت) مکرر فرمود
که مثل معتبر خان نوکره باید - بعد فروش (که پسر
نداشت - مگر ابو محمد خان نام پسر یکی از خویشان

خون را بفرزند ^(۲) گرفته بود (تعلقه او به زین الدین علی خان
خسر پوره اش تفویض یافت و مدتی گذرانید - و باز در عهد
خلد مکان مرتبه ثانی تعلقه مذکور یافت - و در مبادی
سلطنت فرخ سیر حیدر قلی خان خراسانی بدیوانی دکن
صمناز کشته به اورنگ آباد رسید - از آنجا (که اقتدار و تسلط
او از دیوانیان هزار و یک افزون بود) ^(۳) با خان مذکور بر
سر زر خالصه (که متصرف شده بود) پیچید و خفت ها
رسانید - و در اوایل صوبه داری حسین علی خان امیر الامرا
به ^(۴) عزت نزد سعادت الله خان نایب شتافت - او بنا بر
هم قومی و رعایت خاندان قدیم و رئیس زادگی در دوش را
باعزاز تلقی نمود - خان مذکور با عنایت آن بزرگ مدش بقیه
عمر را به آسودگی بسر برد - پسرش نیز خطاب پدر یافته در
کرناتک است - حویلی ملا یحیی از مشاهیر امکنه قدیمه
اورنگ آباد بود - چون پیوسته بمکان حکام نشین است آصفجاه
در ابتیاع آن به سعادت الله خان اشاره نمود - او هبه نامه
برضامندی ورثه درست کرده فرستاد *

* مختص خان قاضی نظاما کرهردوی *

ابتدا بملازمت فردرس آشیانی پیوسته بموکومی پادشاهی

(۲) نسخه [ب] او مدتی گذرانید - (۳) نسخه [ج] هزار یک بود بلکه

افزون - (۴) نسخه [ج] سعادت الله خان نایب *

افتخار یافته سال بیستم به بخشیدگرمی بلغ تعیین شد . سال
بیست و یکم به بخشیدگرمی و وقایع نویسی صوبه کابل چهره
امتیاز بر افروخت . و سال بیست و چهارم داروغگی توپخانه
صوبه مذکور انضمام پذیرفته باضافه منصب سر بلند گردید .
سال بیست و پنجم دیوان صوبه دار الخلافه شد . سال بیست
و ششم در زکاب محمد دارا شکوه به مساق قندهار دستوری
پذیرفت . سال بیست و هفتم به بخشیدگرمی شاگرد پدشه
کام دل برگرفت . سال بیست هشتم ^(۲) بهمهراهی سعدالله خان
بتخریب قلعه چتور گام جلالت پیش گذاشت . پستور باتفاق
خلیل الله خان بخشیمی راعه نویس فوج همراهی خان مزبور
قرار یافته بر سر مرزبان سری نگر رفت . سال سی ام بامیدی
داغ نامت قابلیت آراست ^(۳) . و پستور تعیین دکن گشته سال
سی و یکم برای وصول پیشکش عادل خان عزیزمت بیجاپور
نمود . تا سال سی ام فردوس آشیانی بمنصب هشتم صدعی
دو صد سوار رسیده . پس ازان (که سلطان محمد ارنگریم
بهادر از دکن روانه مستقر الخلافه شد) از دامن جانفشانی
بر کمر زده از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی دو صد
سوار و خطاب مخلص خان لوی ارتقا بر افراخت . و
در جنگ مهاراجه جسونت سنگه و مصاف اول دارا شکوه

(باب المہم) [۵۶۸] (مآثر الامرا)

در رکاب بادشاہی بودہ - بعد معاودت از ملتان بہ اکبر آباد
رخصت یافت - و بموجب حکم کومکیان صوبہ مذکور را ہمراہ
شاہزادہ محمد سلطان بقدرغن برآردہ باز بحضور رسید -
و چون در نبرد دوم دارا شکوہ بادشاہ شایستہ خان ناظم صوبہ
اکبر آباد را ہمراہ گرفت نظام صوبہ مزبور بہ نامبردہ مغرض
شد - سال دوم بر طبق حکم بہ بنگالہ شدافذہ با خانخانان
شریک کردن گردید - سال سوم حراست اکبرنگر بار تفریض
یافت - سال ہفتم بروفق طلب بہ پیشگاہ سلطنت رسیدہ
احراز ملازمت نمود - و سال نہم از امل و اضافہ بمنصب
دو ہزاری سیصد سوار برنواختہ ^(۳) ہمراہ سلطان محمد معظم
ابتدا بدارالسلطنت لاہور و پس از معاودت بالکئ دکن
تعیین گشت - پس ازان احوالش بذظر در نیامدہ *

* میرزا راجہ جے سنگھہ کچھراہہ *

پسر راجہ مہا سنگھہ است - چون پدرش فوت شد
از حسب الطلب بملازمت جنت مکانی رسیدہ سال دوازدهم
جلوس در سن دوازده سالگی بمنصب ہزاری ذات و پانصد
سوار و عنایت یک زنجیر فیل سرفراز گشت - پس ازان
ہمراہ سلطان پرویز بتعینائی مہم دکن نامزد شد - و
باضافہ ہای متواترہ صاحب منصب عمدہ گردید - بعد ارتحال

(۲) نسخہ [ج] بود - (۳) نسخہ [ب] بر نواختہ شد - و ہمراہ الخ *

آن پادشاه (چون خانجهان لودي صاحب صوبه دکن علم مخالفت برافراشته بصوبه مالوه رفت) او (که بغاچاري با وی طریق موافقت می پیمود) بعد شنیدن خبر رسیدن موکب ظفرکوکمب فردرس آشیانی باجهیر جدا شده بوطن گاه خویش شتافت - و ازانجا سال اول جلوس بحضور رسیده باضافه پانصد سوار بمنصب چهارهزاری ذات و سه هزار سوار و عطای علم و نقاره بلذد آرازه گشت - و باتفاق قاسم خان جوینی بتنبیه متمدان مهابن (که برگنه ایست از سرکار آگره) دستوری یافته تنبیه شایسته نموده برگردید - و (چون در همین سال نذر محمد خان والی باخ سلسله جنبان فساد گردیده بصوبه کابل درآمده شهر را محاصره نمود و مهابت خان خانخانان بهالش او مقرر شد) نامبرده نیز با خان مزبور تعیین گشت - و سال دوم باتفاق خواجه ابوالحسن قرهتپی بتعاقب خانجهان لودي مامور گردید - و سال سیوم با شایسته خان بتنبیه خانجهان لودي و تخریب ملک نظام الملک دکنی قرار یافته باضافه هزار سوار بمنصب چهارهزاری چهار هزار سوار مرتقی گشت - و چون سید خانجهان بارعه را بذابریهاری بحضور طاب داشتند هرادلی فوج اعظم خان بوسه تعلق گرفت - و در جنگ بهاتوری و تاخت پیتهه و قصبه پربنده

(باب المیم) [۵۷۰] (مآثر الامراء)

مصدر آردنات شایسته شد - و سال چهارم با یمین اردوله
 (که بتخریب ملک عادل شاه نامزد گردیده) تعیین شده
 در طرح دست چپ جا داشت - و همراه وی آمده حصول
 آستان بوس نموده - و پستو رخصت وطن یافته - سال ششم
 بعقبه خلافت خود را رسانیده در روز جنگ فیلان (چون
 فیله بر شاهزاده اورنگ زیب حمله نمود) راجه اسب بر
 تاخت - و از جانب راست برچه انداخت - و اواخر
 همین سال همراه سلطان شجاع بهم دکن رخصت یافته -
 سال هفتم با خانزمان برای سوختن علف کر و پریندا مامور
 گردید - و در اثنای محاصره قلعه مذکور و در آردن کوهی
 وقت مراجعت (که با غنیم زد و خورد متواتر رو داد)
 راجه مزبور قدم همت دریغ نداشته بر مجال خود را رسانیده
 خدمات پسندیده بجا آرد - و چون سال هشتم صوبه داری
 بالاکهات (که عبارت از سرکار دولت آباد و احمد نگر وغیره
 باشد) بخانزمان مفوض شد او بتعیذاتی خان مذکور مقرر
 گردید - و در همین سال باضافه هزاری ذات بمنصب
 پنج هزاری چهار هزار سوار کام دل برگرفت - پستو در پیشگاه
 سلطانی آمده استسعاد ملازمت یافت - سال نهم همراه
 خاندوران بهادر بتادیب ساهو بهونسله دستوری پذیرفت - سال
 دهم جببه عقیدت را بشرف حضور نور آگین ساخت - و چون

در مهم دکن کارهای دست بسته ازو بظهور آمده بود بادشاه
از روس عاطفت بمرحمت خلعت خامه برنواخته از را
نوطنش ابنیر مرخص فرمود که چندس بر آساید - و سال^(۲)
بازدهم باز جبهه سالی آستان خلافت گشته همراه سلطان
شجاع (که پس از سپردن عالی مردان خان قلعه قندهار را
باولیای دولت نظر بااحتمال آمدن شاه صفی بکابل رخصت
شده بود) متعین گردید - و سال دوازدهم حسب الحکم بحضور
آمده بعنایت مالایه مرورید و فیل از حلقه خامه و خطاب
میرزا راجه مفتخر گشت - و سال سیزدهم بدستوری وطن
چهارم شان کاهی برافروخت - سال چهاردهم باستلام سده سنیه
فایز گردیده با سلطان مراد بخش بصوب کابل تعین گشت -
در سال پانزدهم بهمراهی سعید خان جهت تسخیر حصار مؤ
[که متعلق براجه جگت سنگهه بن راجه باسو (و نامبرده^(۳)
بغی ورزیده) بود] راهی شد - و پس از وصول بنواحی
قلعه مذکور (چون محاصره بامتدان انجامید - و حکم یورش
صادر شد) راجه مذکور پیش از دیگران بعقله در آمد -
و در جلدومی این تردد بمنصب پنجهازمی پنج هزار سوار
دو هزار سوار در اسبه سه اسبه درجه پیمای امتلا گشت -

(۲) نسخه [ج] ابنیر - (۳) نسخه [ب] راجه باسو بود - و نامبرده

و محافظت قلعه مذکور بعهده او تفویض یافت - پس ازان (که صفح جرائم راجه جگت سنگهه بوقوع آمد) راجه مزبور بحضور رسیده در هجرتن سال بخلاعت خاصه و جمدهر مرصع با بهول کتاره و اسب از طویاء خاصه با یراق طلا و فیل از حلقه خاصه سر بلند گردیده بمراهی شاهزاده دارا شکوه بجانب قندهار نامزد شد - و سال شانزدهم شرف آستان بوس حامل نموده رخصت وطن یافت - و سال هفدهم در اجمیر بملازمت بدوسته پنج هزار سوار سپاه خود را بنظر در آورده بدستوری وطن خوشدل گردید - و سال هجدهم (چون صوبه داری دکن به خان دوران مفوض گردیده بود - و خان مزبور جهمت مشارکت طالب حضور گشت) حکم قضا توام بنام راجه مذکور صادر شد - که از وطن بدکن رفته تا رسیدن خاندوران محافظت آن ملک نماید *

و چون خان دوران رخصت شده در لاهور بمسقط حیات در نوردید خلعت استقلال براجه مذکور ارسال یافت - و سال بیستم حسب الطاب از دکن بحضور آمده به تلتیم سده خلافت سر بر افراخت - پس ازان همراه شاهزاده اورنگ زیب بیساق بانج مامور گشت - و چون صوبه مذکور حسب الحکم سپرد نذر محمد خان شد هنگام مراجعت سرداری جرانغار بنام راجه مزبور تقرر یافته - و سال بیست و دوم هزار

(مآثر الامراء) [۵۷۳] (باب الميم)

سوار تابين او دو اسبه سه اسبه مقرر شده از اصل و اضافه بمناصب پنجهزارى پنج هزار سوار سه هزار سوار دو اسبه سه اسبه فاصیة عزت برافروخته با شاهزاده اورنگ زیب بمهم قندهار تعین گردیده - و بهمداری بوانغار لواء مباحات برافراخت - و چون تسخیر قندهار صورت نیست و شاهزاده طاب حضور گردید مشار الیه نیز سال بیست و سیوم عازم بازگاه سلطنت گردیده دولت بار یافت - و اواخر همین سال برخصت وطن نوازش پذیرفته به تنبیه فساد پیشگان کامان پهرازی (که ما بین مستقر الخلافه اکبر آباد و دار الخلافه شاهجهان آباد واقع است) مامور شد - و چون بعرض رسید (که راجه بعد (سیدن وطن قریب چهار هزار سوار و شش هزار پیاده تفنگچی و تیرانداز فراهم آورده بمحال مذکور در آمد - و بقطع جنگل پرداخته بسیاری از فتنه یزوهان را قذیل و اسیر ساخته مواشی بسیار بدست آورد) یک هزار سوار دیگر از تابین او دو اسبه سه اسبه ساخته منصب او از اصل و اضافه پنج هزارى پنج هزار سوار چهار هزار سوار دو اسبه سه اسبه مقرر شده برگذت حال کلیانه (که جمع آن هفتاد لک دام است) در طاب این اضافه عنایت شد - و سال بیست و پنجم حسب الطلب بحضور آمده با شاهزاده اورنگ زیب بمهم قندهار تعین گردیده

سرداری فوج هراول بدام از قرار گرفت - و بعطای خلعت
خاصه و اسب از طویله خاصه با زمین طلا و فیل از هاقه خاصه
مورد مراحم گشت *

چون فتح قندهار ملتوی ماند سال بیست و ششم هنگام
(که فردوس آشیانی در کابل بود) بهر آنکه اندرز ملازمت گشته
در همین سال همراه سلطان سلیمان شکوه (که صاحب صوبه
کابل گردیده بود) متعین شد - و پستر بهمراهی بادشاهزاده
دارا شکوه به یساق قندهار مامور گردیده (چون مقدمه فتح
قندهار صورت نگرفت) راجه مزبور بحضور امده سال بیست
و هفتم رخصت وطن یافت - و سال بیست و هشتم با
جملة الملکی سعدالله خان بوال منهدم ساختن قلعه چتر
نامون شد - و سال سی و یکم [چون اخبار براه روی
سلطان شجاع (که بنابر سنوح بیماری اعلی حضرت اکثر
محالات خالصه را متصرف شده بود) بعرض رسید] از
باندالیقی سلیمان شکوه و اضافه هزار سوار دو اسبه
سه اسبه سر بلند گشته با جمعه کثیر بمقابله سلطان شجاع
دستوری یافت - و پس از هزیمت یافتن از غایبانه بالتماس
بادشاهزاده دارا شکوه از اصل و اضافه بمنصب هفت هزار
هفت هزار سوار پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه سر بلندی
اندوخت - و حسب الطلب بادشاهزاده روانه حضور شد -

(مآثر الامراء) [۵۷۵] (باب الميم)

درین ضمن (که رایات عالمگیری از دکن بحکومت آمده بعد شکست یافتن مهاراجه جسونمت سنگهه و دارا شکوه باکبر آبان رسید - و از انجا طرف شاهجهان آباد توجه نمود) مومی الیه بذابر شیرفکری از همراهی سلیمان شکوه جدا گشته بملازمت بادشاهی پیوست - و بعنایت محال یک کرور دام در انعام اختصاص پذیرفت - سال اول جلوس خلد مکان با جمع به پشت گرمی خلیل الله خان (که بتعاقب دارا شکوه مامور بود) رخصت یافت *

چون دارا شکوه راه ملتان پیش گرفت مشار الیه در لاهور حسب الحکم متوقف شده دولت باز اندوخت - از انجا (که مدعی بوطن نرفته بود - و تعب یساق ها پے در پے کشیده) اجازت موطن حامل کرده بعد جنگ شجاع بحضور آمد - و در جنگ دارا شکوه (که متصل اجمیر (ر داد) مصدر تردد شده پس از هزیمت او با جمع بتعاقب مامور گردید - و سال چهارم بانعام محال بجمع ^(۲) یک کرور دام سوای انعام سابق چهره امتیاز افروخت - و سال هفتم به تنبیه سیوا بهونسله [که باعتماد حصون حصینه مثل پوزندهر گدهه و غیره متعلقه صوبه اوزنگ آباد (که از عهد سلاطین نظام شاهیه در تصرف داشت) علم خود سومی افراخته بره زنی و قطاع الطریقی

(۲) نسخه [ج] محال جمع یک کرور دام *

مي پرداخت - و بمتردين دريا مضرت مي رسانيد [معين
شد - و پس از وصول بناحيه مذکور بمحاصره قلعه پورندهر
پرداخته ملك متعلقه سيوا را پي سپر سم عساکر پادشاهي
گردانیده کار بران مقهور چنان تانگ ساخته که سراسیمه
گشته بملاقات راجه [مد- و بیست و سه قلعه بسرکار گذاشت -
چون این معني بمسامع سلطاني رسيد دو هزار سوار از
تابيدانش دو اسبه سه اسبه قرار یافته از اصل و اضافه
بمنصب هفت هزارى هفت هزار سوار دو اسبه سه اسبه
درجه اعتلا پيمود - و سال هشتم بتخريب ملك عادل خان
(که در ارسال پيشکش مقرري تمهل مي ورزيد) مجاز شد -
و برطبق حکم کمر همک چست بسته بهيئت مجموعي تا
قريب ببيجاپور رفت - و در عرصه مسافت در قتل و اسر و
غارت و تالان دقيقه فرو گذاشت نکرده اکثر اماکن متعلقه
عادل خان را بتصرف در آورد - چون کم يابى غله و چاره
دران نواح رودان بافتضای مصلحت باران این (که سبک بار
گشته بعزيمت گوشمالی دکنيان پردازد) ازان نواح برگردیده
داخل ملك پادشاهي شد - و درين رفت و آمد متواتر با
افواج دکن (که بطور تزاوي جنگ مي نمودند) زد و خورد
مي شد - راجه بذات خود سعي و تلاش مردانه و حزم
و احتياط سردارانه بتقدیم رسانيد - پس ازان (که موسم

برشکال قریب شد) و منشور پادشاهی متضمن این (که
 چهارونی در بلده ادرنگ آباد نماید) صدور یافتن راجه بباده
 مذکور رسید - و پستتر بوزرد فرمان طلب عازم حضور گردید -
 سال دهم مطابق سنه (۱۰۷۷) هزار و هفتاد و هفت هجری
 بعد وصول به برهانپور رخت زندگی بر بست - بحسن تدبیر
 و سنجیدگی فکر موصوف بود - سپاهی گری را با هردای
 فراهم داشت - با مزاج زمانه شناسا و باندیشه وقت آشنا -
 ازینجا است که از ابتدای دولت تا انتهای زندگی بآبوز
 بسر برده - و همواره ترقیات روز به یافته - پسرانش راجه
 رام سنگه و کپورت سنگه - احوال هردو علامتدهنده ثبت
 شده - بیدرون احاطه ادرنگ آباد غرب ریه پورده بنام او
 آباد است •

* محمد قلی خان نور مهلم *

نیوجی بهونسله است (که قرابت قریبه با سیوای
 مشهور داشت - و سرآمد اعیان دولت او بود) - چون
 بحسن سعی میوزا راجه چه سنگه در سال هشتم عالمگیری
 سیوا بشاهراه اطاعت و بزدگی پادشاهی زر آردن و پسرش
 سنبهاجی (که طفل هشت ساله بود) در سالک بذهای
 درگاه منتظم گشت بقرار آن (که او همراه راجه باشد - و

(۲) نسخه [ب] آشنا بود - (۳) در نسخه [ج] حرف [واو] نیست *

سپاه و نوکرانش بمراسم خدمت قیام نمایند - و سیوا خود نیز دران حدود اگر مهمی اتفاق افتد کمر خدمت بر میان جان بسته لوازم بندگی بجا آورد) دران هنگام نیتوجی (که معتبر و سر لشکرش بود) برطبق تجویز میوزا راجه بمنصب پنج هزاری سر افتخار باج سماک رسانید - و (چون راجه پس از فراغ مهم سیوا بتاخمت ولایت بیجاپور مامور گردید) در مبادی آن یساق نیتوجی بسرکردگی فوج سیوا نیکوخدمتیا بتقدیم رسانید - و در گرفتن قلعه منگل بیره و دیگر گدهای سرحد ولایت بیجاپوریه تنها مصدر تردد و تلاش گشته آنها را از دست عادل شاهیه انتزاع نموده تهاه نشین بادشاهی گردانید *

و (چون قصد محاصره بیجاپور مرکز خاطر راجه نبود و ادوات قلعه گشائی همراه نداشت) از پنج کرهی بیجاپور عنان عزیمت را بجانب مالش سران بیجاپور (که بملک پادشاهی درآمده غبار شورش انگیزخته بودند) انعطاف داد - سیوا را بطرف قاعه پرناله (که از اعظم قلاع عادل شاه بود) گسیل نمود - تا مخالفان مذذب خاطر گشته برخه بآن سمت روانه شوند - و اگر میسر آید قلعه مذکور را مسخر سازد - سیوا بپای قلعه مذکور رفته با سپاه خویش

(۲) نسخه [ب] منگل و بیره - (۳) نسخه [ج] برانگیخته بودند .

یران یورش برد - محصوران (چون خبردار بودند) آماده
مدافعت و پیگار گشتند - سیوا جمع را از مردم خود ضایع
ساخته نام از آنجا بقلعه^(۲) کهیلنه (که بمسافت بیست کوره
واقع و در تصرف او بود) رفته قرار گرفت - درین وقت
میان او و نیتوجی سر لشکرش بکدرت و ملامت کشید -
مشار الیه جدائی گزیده به بیجاپوریه پیوست - و باتفاق سران
آن دیار در مملکت پادشاهی دقیقه از شورش انگیزی و فساد
عزیز نگذاشت - میرزا راجه بمقتضای مصلحت و کار آگهی
باستمالت و تالیف قلب او بتازگی پرداخته بجاده قوم
بتدگی رهنمون گشت - از آغاز سال نهم بیماری بخت از
کردار ناصواب خویش برگشته از خیل مخالف جدا شد
و براجه پیوست - و چون راجه عذر معارفت به اورنگ آباد
تافت او را در فتح آباد دهارور نگاه داشت *

اتفاقاً درین وقت سیوای مکیدت انتما (که بصر خویش
بمضور شتافته بود) از اکبر آباد (که مرکز ریاست پادشاهی
بود) از فتنه سرشتی راه فرار پیمود - لهذا براجه فرمان
شد که نیتو را بحسن تدبیر دستگیر ساخته روانه دار الخلافه^(۳)
نماید - که مبادا عرق شقارتش بجنبش آید و بدان گریز یا
گراید - راجه جمع را تعیین نمود که او را با پسرش از فتح آباد

(۲) نسخه [ب] کهیلنا - (۳) نسخه [ج] نیتوجی را *

آدرده در حوالی بئر حواله د کیر خان (که حسب الطلب
درانه حضور بود) نمود - خان مذکور از دریای نریده بموجب
یرلیغ بجانب چانده متعین گردید - و او بدرگاه^(۲) والا
رسیده به فدائی خان میر آتش سپردند - که حوتی از اهل
توپخانه بحر است او گذاشته از حال باخبر باشد - پس از
روزه چند بدلاکت هدایم تمنا می قبول اسلام از خاطرش
سر برزد - چون بواسطین خان مومنی الیه داعیه مرضیه او
بعرض بادشاه حق پزوه رسیده پرتو عفو و افضال بر حال او
گسترند - آن بختمند نیک سرافجام (که عمره بضاللت و
بت پرستی بسر برده بود) توفیق ادراک شرف اسلام دریافته
زاریه باطنش از ظلمت شرک پیرواسته شد - پس از
اندروختن آداب مسلمانی و شعار اسلام مطمح انظار مراحم
خهرانی گشته بمنصب سه هزاره دو هزار سوار و خطاب
محمد قلی خان و دیگر عطایای بهیه کامیاب اعزاز گردید -
و پستتر در سالک کومکیان دارالماک کابل انتظام یافته بعطای
فیل تارک مباحات افراخت - و بموافقت او کوندا جی عمش
نیز دریافت سعادت اسلام نموده بمنصب هزاره هشت صد
سوار سرمایه جمعیت اندروخت *

(۲) نسخه [ب] و چون او بدرگاه والا رسید او را بفدائی خان الخ *

* میرزا سلطان صفری *

برادر خرد میرزا نورز^(۲) قندهاری است - نسبت دامادی
 باسلام خان مشهدی داشت - چون در عهد اعلیٰ حضرت خان
 مذکور بنظم صوبجات دکن مامور گردید او را بمنصب هزارچی
 چهار صد سوار برنواخته بهمراهی خان مشارالیه مرخص
 کردند - و پس از فوت اسلام خان بحضور آمده باضافه
 منصب کام دل اندرخت - و در سال بیستم و چهارم از
 تغیر میرزا مراد کام پسر عم خویش قور بیگی گردید - و
 مدتها بدین خدمت پرداخت - چون در سال سی ام شاهزاده
 محمد اوزنگ زیب بهادر بمالش عادل شاه و تخریب ملک او
 مامور شد و عساکر قاهره بهمراهی معظم خان میر جمله از
 حضور برسم کومک تعیین گردید میرزا سلطان نیز از اصل و
 اضافه بمنصب سه هزارچی هزار و پانصد سوار سر برافراخته
 دستوری یافت - و پس ازان (که فوج کومکی باشاره^(۳)
 دارا شکوه معارفت نمود) میرزا که بالتفات سرشار شاهزاده
 سرخوش نشه اخلاص گشته بود) از خدمت شاهی جدائی
 نگزیده در اوزنگ آباد فروکش نمود - و چون در همان ایام
 باقتضای دراعی تدبیر نهضت هندوستان تصمیم یافت شاهزاده
 محمد معظم را بصوبه داری دکن معین فرمودند - و میرزا را

(۲) نسخه [ج] میرزا نورز - (۳) نسخه [ب] دستوری همراهی یافت •

باضافهٔ هزاری پانصد سوار بمنصب چهار هزاری در هزار سوار
 بلند پایه گردانیده از بهامری رخصت اورنگ آباد کردند -
 که در خدمت شاهزاده ملازم بوده چهره عقیدت را بگلگونه
 نیکو پرستاری بداراید - پس ازان (که اعلام دولت عالمگیری از
 افق خلافت ارتفاع یافت و خار بن فساد اعدا بر کذده گشته
 که و مه هندوستان در ظل ظلیل آن بر آسود) مشارالیه
 از دکن بحضور شتافته ناصیه سالی بزدگی گردید - و در
 سال نهم هزار سوار بر منصبش افزوده بهمرائی پادشاهزاده
 محمد معظم (که بآرازه آمد آمد شاه عباس ثانی بداعیه
 سپه کشی جانب هند بر جناح سرعت و استعجال رخصت
 کابل یافته) تعیین گردید - و هنوز شاهزاده از دار السلطنت
 لاهور پیش نگذشته بود که ایام زندگی شاه فرمانروای ایران
 بعارضهٔ خناق بانصرام رسید - و در آغاز سال دهم مشارالیه
 در رکاب پادشاهزاده مراجعت نموده بتقبیل سده سلطنت
 تارک مباهات بر افراخت - و درین ایام پادشاهزاده مذکور
 بنظم صوبه دکن [که حقیقهٔ بآن والا مقدر متعلق بود - و
 از آنکه در اواخر سال هشتم بموجب فرمان طلب به پیشگاه حضور
 آمد - و باقتضای مصلحت براجیه سنکهه (که بمالش
 عادل شاهیه قیام داشت) تفویض شده بود] دستوری یافت
 که بر نهج سابق بایالت آنجا قیام ورزد - میرزا سلطان

نیز خلعت یافته بجاکیر مرخص شد - که بند و بست آن
نموده از آنجا بخدمت پادشاهزاده بدکن شتابد - مومنی الیه
مدتی در آن دیار ماند - سال فوتش بنظر نیامده - اما اغاب
در دکن پیمانۀ زندگیش لبریز گردید - چرا که مقبره اش
بیرون اردنگ آباد پیوسته به جی سنگه پوره سر راه قاعه
دولت آباد واقع است - پسرش میرزا صدرالدین محمد خان
بخشی است که احوال او بزبان قلم گذشته *

* میرزا مکرم خان صفری *

مراد کام نام پسر میرزا مراد التغات خان است (که
مهمین فرزند میرزا (ستم قندهاری سمت) - به بیوکانی صبیح
عبد الرحیم خانخانان کامیاب مراد گشته در عهد جنت مکانی^(۲)
بخطاب التغات خان و منصب دو هزارگی هشت صد سوار
مورد عذابت شد - و در زمان اعلیٰ حضرت هم مدتی در
بندگی پادشاهی گذرانید - چون در عرصۀ تلاش پا پیش
نگذاشت در سال شانزدهم از ملازم پیشگی اعراض نموده بسالیانۀ
چهل هزار روپیۀ موظف گردید - مدتها در بلده پتند گوشه
عاقبت گزیده کامرانی امن و امان بود - و ابواب آسودگی
و فراغت بر روی روزگار خود می گشود - مراد کام بحسن
رشادت و بهین آئین خدمت گزینی قیام داشت - منظور

التغات خسروانه گشته سر آغاز سال بیست و یکم شاهجهانی
از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و خدمت قور بیگی امتیاز
یافت - و سال بیست و چهارم او را از پیشگاه خلافت باضافه
منصب برنواخته بفوجداری لکهنو و بیسواره از تغیر سید
مرتضی خان بلند پایگی بخشیدند - و در سال بیست و پنجم
بفوجداری جونپور از انتقال معتمد خان منصوب شد - و
از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و سه هزار سوار و غذایت
نقاره بلند آوازه گردید - و پس ازان بآستان بوس خلافت
رسیده در سال بیست و هفتم بخطاب مکرم خان معزز گشته
رخصت تعلقه یافت - و در سال بیست و هشتم بحضور آمده
میگردانید - و مجدداً در سال سی و یکم بفوجداری جونپور
مباهی گشت - و چون نیرنگ ساز تقدیر نقش حکم (انی
صاحب قران ثانی از لوحه روزگار محور و ناچیز ساخته رنگ
سلطنت عالمگیری ریخت شاهزاده شجاع (که از آبله ناکمی
خارستان جفا و عناد دارا شکوه با محمد اورنگ زیب بهادر
عهد و پیمان موافقت و مصادقت بسته دم یکجهتی میزد
و چون دارا شکوه از مقابل عالمگیری عنان تاب فرار گشت)
از غایت سرور و ابتهاج بشکرانه و تهنیت پرداخت - و ازین
طرف نیز صوبه بهار را ضمیمه بنگاله بوس ارزانی داشتند -
و از اعیان حضرت نیز درین باب نویسانیدند - شجاع بظاهر

منعت پذیر گشته از اکبرنگر بپتند ۱۰۵ - و در انتها از فرصت
نشست - چون خان مکان بتعاقب دارا شکوه تاخته تا ملتان
شتافت آن قابو چوسه کمین گر توسن عزیمت پیش راند -
و فوجی بسمرکردگی سید عالم بارهه و حسن خان خویشگی بر
سر جونپور فرستاد - مکرم خان تاب ثبات و پایداری در خود
ندیده بعد انداختن توپه چند و اندک آریزش از قلعه برآمده
باتفاق آنها در در منزلی آله آباد از روی اضطرار بشجاع پیوسته
ضمیمه لشکر او گردید - شجاع در کهجوه (وز صفا آرائی
او را بکار فرمائی و سرداری فوج جرانغار برگماشت - در
عین رزم و پیگار بمشاهده مولک و سطوت عالمگیری و معایذه
وهن و فتورے (که از احوال شجاع پیدا بود) از گسسته
بموکب عالمگیری پیوست - و بعد از فتح بدستور سابق
بفوجداری جونپور دستوری یافت - و در سال سیوم بفوجداری
اردهه مامور گشت - و در سال نهم بوالا منصب پنج هزاره
بلند رتبه گردید - و در سال دهم بشمول رأفت و کرم ظل اللہی
بخطاب میرزا مکرم خان چهره ناموزی افروخت - و رأیت
افتخار بارج بلند نامی افراخت - و پس ازان بذابر جهت
روزے چند گوشه انزوا برگزید - و در سال دوازدهم بتازگی
مشمول الطاف خسروانه گردیده بے پراق آمده ملازمت نمود -
بادشاه قدر شناس بعطای شمشیر کمر اداکش محکم بست -

و در همین سال سنه (۱۰۸۰) هزار و هشتاد و هجری
بعارضهٔ تب شدید از عروهٔ دنیا ناپدید گردید - طبع موزن
داشت - شعر را خوب می گفت - از رسمت - * شعر *
* شکست شیشهٔ دل‌های بلبلان چندان *
* که با برهنهٔ مباح جلوه در چمن نکند *
صبیهٔ او را بعد فوتش در آخر سال نوزدهم بازنواج شاهزاده
معزالدین نخستین خلف شاه عالم بهادر در آوردند - و پس
از فوت آن عقیقه شاهزادهٔ معزی آلیه را با سید النساء بیگم
دختر میرزا رستم پسر مکرم خان مرحوم در سال بیست و
هشتم عهده بستند *

* میرزا خان منوچهر *

پسر میرزا ایرج شاهنواز خان بن عبد الرحیم خان خانان
است - یادگار بوده از دردمان بیرم خانیه - چه غیر از این
سالمهٔ عاییه (که ادبیای نام نیاگان والا شان خود نماید) در
عروهٔ ناموری نمانده - بمردی و مردانگی و دلیری و دلوری
(که لازمهٔ خاندان اوست) ائصاف داشت - و با رسائی طبع
ادراک بلند و تدبیر درست و کنگش بجا در قابلیت و
و اهلیمت یگانه بود - بهسبب زخمها (که در جنگ بار رسیده)
اعتیاد بمغیرات و مسکرات کرده - چندان ترقی ندهود - از
دیر باز در کومکیان دکن انتظام داشت - در جنگ بهاتوری

احمد نگر سال نوزدهم جهانگیری (که لشکر خان با امرای بسیار
 بقید ملک عنبر افتاده)^(۲) میرزا منوچهر (که در عنفوان
 شباب و بعان جوانی بود) نیز زخمهای مؤلم برداشته تن
 باسیری در دان - مدتی در دولت آباد زندانی بود - چون
 دران معرکه مرد آزما مصدر ترددات نمایان شده پس از
 استخلاص جنم مکانی بخطاب میرزا خان و منصب سه هزار
 ذات دو هزار سوار و علم و نقاره برنواخت - و بعد سریر آرائی
 اعلی حضرت بشمول عنایت خسروانه کام دل اندوخت - و
 در سال ششم بفوجداری سرکار بهراج چهره عزت افروخت -
 چون سال هشتم نجابت خان بذابر سوو تدبیرش در مهم
 سری نگر مورد عتاب پادشاهی گردید اذرا از تغییر مشارالیه
 بفوجداری دامن کوه کانگوره و نذخواه جاکپوش مورد نوازش
 گردانیدند - و در آخر سال نهم از شوریدگی دماغ افزوا
 گزیده مدتی بدستداری جفون پی ساخته از فراز و نشیب
 روزگار راست - و پس از افاقه و هوشیاری یک چند
 بنظم صوبه اودهه پایه عزت برافراخت - و پسترد ده تبولداری
 و فوجداری ماندو قیام داشت - و در سال بیست و پنجم^(۳)
 از انتقال احمد خان نیازی بقلعه داری احمد نگر دستوری
 یافت - و در سال بیست و هشتم بحکومت ایلیچپور سرافراز

گردید - و چون کورکیا^(۲) زمیندار دیوگدهه بعد از سال دهم بخان دران نصرت جنگ پیشکش ادا نمود و بعد ازو پسرش کیرت سنگه بهرزبانی آنجا رسیده درم به خزانه داخل نساخت شاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر صاحب صوبه دکن در سال بیست و نهم بر طبق فرمان پادشاهی میرزا خان را با اتفاق هادی داد خان ناظم تلنگانه و جمعی از امرای دکنی بر سر زمیندار مذکور تعیین نمود - چون خان مسطور بسرحد آن ولایت رسید آن بومی در اندیش رهایی خود در پذیرائی احکام پادشاهی دیده از در عجز و استکانت در آمد - و ناچار میرزا خان را دیده ادای بقایای پیشکش سنوات تا آخر سال مرقوم قبول نمود - میرزا خان خاطر ازان هم و پرداخته مرزبان مزبور را با بیست زنجیر فیل (که سوای آن در تصرف نداشت) بخدمت شاهزاده آردن - و سال سی ام در یساق گلکنده در رکاب شاهزاده مصدر نیکو خدمتیا گشته ملجبار شمالی قلعه در عهده او بود - مکرر بمالش جسارت کیشان پرداخته باطاعت بهادری پشت در گردان می ساخت - بعد مصالحه با سلطان عبد الله قطب شاه (چون شاهزاده عنان معارفت بصوب اوزنگ] بان منعطف ساخت) او برخست ایلیچپور کابلی یافت - و با

این نیکو خدمتی و حسن اخلاص در معارک (که آن شاهزاده فتح نصیب را با مدعیان سلطنت اتفاق افتاد) منتظم رکاب ظفر انتساب نبود - به همین جهت (و شاید سببی دیگر هم باشد) از مبادی سلطنت خلد مکان از منصب معزول گشته مدتی بزاریه عزلت و خمول بسر برد - آخر بیمن رسایه ارادت (که در خدمت شیخ عبداللطیف برهانپوری داشت) و بادشاه نیز از اخلاص مندان شیخ بود (در سال دهم مورد انظار عنایت شده بمنصب سه هزار و سه سوار سر بلند گردید - و ^(۲) به نیولاداری و فوجداری ایوج شرف دستوری پذیرفت - و همانجا در سال شانزدهم سنه (۱۰۸۳) هزار و هشتاد و سیوم هجری بساط هستی در نوردید - بانچه در برهانپور طرح انداخته بشیخ عبداللطیف گذرانید - و ارادت خاص بشیخ داشت - پسرش محمد منعم رشید و قابل بود - هنگام انتهای الویه عالمگیری از دکن به هندوستان بقصد انتزاع سلطنت همراهی نموده بمنصب هزار و پانصدی و خطاب خانی فایز گردید - ^(۲) و در جمیع معارک ملتزم رکاب بوده مصدر تردد شد - در سال دوم از تغییر داراب خان بقلعه دارمی احمد نگر سر برافراخت *

(۲) نسخه [ج] سر بلند گردیده به نیولاداری الح *

♦ مهابت خان میوزا لهراسب ♦

رشیدترین پسران مهابت خان خانخانان سده سالار بعد از خانزمان بهادر اوست - در سر آغاز جاوس شاهجهانی بمنصب دوهزاری ذات هزار سوار سر امتیاز بر افرخته در تسخیر دولت آباد همراه پدر مصدر کارهای نمایان و ترددات شایسته گردید - و پس از فوت پدر از پیشگاه سلطنت باقتضای خانه زان پروری بتدریج ایام به اضافه‌های منصب برنواخته بخدمت میرتزکی اختصاص گرفت - و پستر چندتای بفوجداری بهرایج مضاف مریه اردیه شتافته بضبط و ربط آن ناحیه از قرار واقع پرداخت - و بعد ازان به تیولداری بیانه رخصت یافت - و مکرر بیساق قندهار در رکاب شاهزاده‌های عالی مقدار تعیین گشت - و در سال بیست و چهارم از اصل و اضافه بمنصب چهارهزاری سه هزار سوار سر بلند ساخته از تغیر خلیل الله خان میر بخشی گردانیدند - و در سال بیست و پنجم باضافه هزاری ذات و در هزار سوار بمنصب والای پنج هزاری پنج هزار سوار ر از لهراسب خانی بخطاب مهابت خانی چهره بلند نامی افرورخته از انتقال سعید خان بنظم مریه کابل دستوری یافت - و در سال سی ام بتمام شاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر بنظم دکن یرلیغ رفت - که بجانب بیجاپور (که علی نام

مجهول النسب را عادل شاهیه بفرمانروائی آندیار برداشته اند (شادفته نهجی (که مذاصب داند) مهم بانجام رساند - و بگرام مهابت خان نیز منشور مطاع شرف صدر یافت - که از اقطاع خود روانه دکن گردن - خان مذکور بعد از انفتاح قلعه بدر بامر شاهزاده والا قدر با فوج جرار بداخت و تاراج نواحی کلیان و گلبرکه رخصت یافته مکرر با سران بیجاپور دست بردهای مردانه بکار برد - و بضراب دست آن گروه ادبار بزره را آذاره و پراکنده ساخت - و در ایام محاصره قلعه کلیان روزه مهابت خان به پنهت^(۲) شاهجهان پور (که پنجم گروهی آن مکان است) بجهت کهی فته بود که مخالف دفعه^۱ بهینت سجهوعی نمایان گشته عرصه^۱ نبرد بر آراست - رستم خان بیجاپوری با اخلاص خان چندازل در آدیخت - و خان محمد خان (که از عمده سران مقاهیر بود) با راز سترسال بگیرودار در آمد - و هر سو هنگامه سرستانی و سرفشانی گرمی پذیرفت - درین هنگام پسران بهلول بر راجه رای سنگهه سیسودییه ریخته چنان عرصه^۱ کلزار تنگ ساختند که راجپوتیه دل بر مرگ نهاده گشاده پیشانی از اسپان فرود آمده دست و بازر بکوشش و کشش بگشودن - مهابت خان چون شیر ژبان خون را بر قلب ناسره^۱ آن نیره بختان

(۲) نسخه [ب] پنهت - و نسخه [ج] پنهت •

زده افضل خان مشهور را (که بسری لشکر بیجاپور نخوت می فروخت) از میدان برداشته رهگرایی دشت هزیمت نمود •

بعد از گشایش آن قلعه استوار (هنوز کارها حسب خواهش انجام نگرفته بود) که انحراف مزاج و عارضه طبیعت اعلی حضرت باطراف و جوانب ممالک شایع گشت - دارا شکوه (که درین ایام زیاده بر سابق رتق و فتق سلطنت بدست خود آورده) فرمانی بنام مهابت خان ارسال نمود - که مقید برخصت و اجازت شاهزاده اردنگ زیب نشده با سایر مغلیه بسرعت هرچه تمامتر روانه حضور شود - ناچار بامثال حکم پادشاهی (که از متحتمات عالم بزدگی ست) کار بند گشته - بے آن (که اظهار این معنی بشاهزاده نماید) کوچ بکوچ روانه درگاه معلی گردید - و در آخر سال سی و یکم سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری مجدداً بصوبه داری کابل دستوری یافت - و در سال پنجم جلوس عالمگیری از صوبه داری کابل معزول شده شرف اندوز ملازمت پادشاهی گردید - و از تغییر مهاراجه جسونت سنگه بنظم صوبه گجرات رخصت یافت - منصبش از امل و اضافه شش هزاری پنج هزار سوار سه هزار سوار در اسبه سه اسبه مقرر شد - و در سال یازدهم از گجرات بحضور

رسیده از سر نو بايالت کابل سر بر افراخت - و در سال
 سیزدهم تغیر شده در اکبر آباد عقبه بوس خلافت گشت *
 و چون دران ایام شور انگیزی سیوای بیداد گر بجائ
 رسید (که بر بندر سورت قاخته بسوختن شهر و تالان
 شهروان پرداخت) مهابت خان بمالش آن مقهور با فوج
 جزار مرخص دکن گشت - و در تذبیه مرهته مساعی جمیله
 بتقدیم رسانید - و پستور شورش افغانه در کوهستان کابل و
 بتاراج رفتن محمد امین خان ناظم آنجا در دره خیبر اتفاق
 افتاد - نظر بر طور سلوک مهابت خان بآن کوه نشینان
 فساد اندیش از دکن طلب حضور گشته در سال شانزدهم
 ببدن و بست کابل روانه گردید - لیکن خانمذکور از کهنه عمای
 و کارشناسی (چون از پیشادر ره نوردن پیش گردید) مزاحم
 احدی نشده اغماض صریح از پادشاه آن فئه باغیه نمود -
 و ما بخیر و شما بسلامت گویان بکابل شتافت - این معنی
 در پیشگاه خلافت مستحسن و مرضی نیفتاد، در سال هفدهم
 ظاهر حسن ابدال مطرح الوبه جهانپانی گردید - و افواج
 قاهره بسرزنش آشوب گرایان تعیین یافت - مهابت خان
 بملازمت رسیده بتادیب بیر سنگهه (۲) نپیره راجه بهوپت داس کور
 (۳)

(۲) نسخه [ب] سر سنگهه - (۳) نسخه [ج] راجه بهوپت داس کور -

و نسخه [ا] بیفول داس .

مامور شد - و چون به منزل امن آباد مضاف پنجاب رسید
سنه (۱۰۸۵) هزار و هشتاد و پنج هجری مبادی سال هجدهم
به امن آباد آخرت شتافت - در زیاده سوری و بیبائی یادگار
پدر بود - به عالمگیر پادشاه (که مرد غیور و غضوب بود)
گستاخانه عرض میکرد - مشهور است که خلد مکان بذبر پاس
شریعت غرا و تقید در اجرای احکام شرعی بیشتر مقدمات عمده
بقاضی عبد الوهاب گجراتی قاضی القضاة حضور (که سخت جا
در مزاج پادشاهی داشت) جرع میفرمود - و استقلال و اعتبارش
بجائز رسیده که امرای با نام و نشان از سر حساب بوده
بر آبروی خود می ترسیدند - چون شوخیهای سیوای تبه کار
از اندازه گذشت و تجویز رخصت بهمیان آمد پادشاه بعنوان
تمهید سردیوان فصلی از ظلم و بیداد آن خیره سر خوانده
رو بمهابت خان کرده فرمود که استیصال آن شقی بمقتضای
حمیت اسلام واجب است - خان مزبور بے مصابا گفت
که احتیاج تعیین فوج نیست - اعلام قاضی کفایت می کند -
بسیار به پادشاه بد آمده بجعفر خان حکم شد که بار
بگوید که کلمات لغو در حضور بر زبان نمی آردند باشد -
پسرش میرزا طهماسب (که بدختر سعید خان ظفر جنگ
منسوب بود) در گذشت - پس از فوتش بهرام و فرجام

بمنصب مناسب سرافرازي يافته بتدریج بخطاب خاني
فايز گشتند - بهرام خان در محامره گلگنده بضر بگواه
قالب تهي نمود - ديگرے ازین سلسله رشده بهم فرسانیده *

* مبارز خان ميرکل *

از سادات بدخشان است - در سال بيست و سيوم
شاهجهاني با چندي از برادران و اقربای خویش از موطن
اصلي برآمده با امید بندگی آستان پادشاهي رخت سعادت
به هندوستان کشيد - و به بختوري درکت بار اندرخته
بمنصب پانصدی در صد سوار و انعام سه هزار روبیه سرعزت
برافراخت - و در سال بيست و ششم به تھانه داری
تومان پنجشير (که از توامانات صوبه کابل است) نوازش
يافت - و چون خالي از کارطابي نبود بضافه های متواتر
چهاره افتخار افروخت - و در سال بيست و نهم بمنصب
هزار و پانصدی هزار سوار و تيولداری تومان ایسا و بحوا
(۲)
مضاف صوبه مذکور امتياز گرفت - و در سال سي ام عزيز
بيگ بدخشي را (که در کومکيان کابل امتياز داشت)
مفسدان موضع بلغين از توابع محمود عراقي (که در تيولش
(۳)
بود) بمکر و خديعت بقتل آوردند - بهادر خان دارا شکوهي

(۲) نسخه [ب] ایسا بهراو - و در [بعضی نسخه] ایسا و بهراو - (۲) نسخه

[ج] از توابع پیشه محمود عراقي *

ناظم آنجا (که در پیشاور اقامت داشت) حسب الحکم
 پادشاهی به میو کل نوشت - که با اتفاق نایب کابل و متعینه
 آنجا و الوسات افغانه از غلزی و صای به تقدیه آنها پردازد -
 (۲)
 او بچستی و چالاکی افواج گران ترتیب داده برة نوردی
 در آمد - از غایت جد کاری و فرط جلالت از عقبه دشوار گذار
 جلو اسب بدست گرفته عبور نمود - و خود را به مخدولان
 رسانیده آتش افروز نمود گشت - بسیار علف تیغ بے دریغ
 گردیدند - از انجمله چهارده کس از مشاهیر بلوکان بحر
 (که بکمک آمده بودند) کشته شدند - ناچار فتنه پزوهان
 باغبین به سنگرهای خود در آمدند - مشارالیه تعاقب نموده
 از کثرت برف و افزونی سنگ لاج پیاده شد - و دامان
 برزده بقلارچی همت خود را به پناه جای مخدول رسانیده
 (گرچه آنها در پناه سنگر فراوان سعی و تلاش نمودند)
 اما او و همراهانش به نیروی شجاعت کوسفزدان غارت نموده
 هنگام معارفت خانهای آنها سوخته مظفر و منصور بمقر
 خود رسیدند - مشارالیه در جایزه این حسن تردد بفرزنی
 یانصدی و عطای علم و خطاب مبارز خان مبهایی گردید - و
 در عهد عالمگیری نیز مدتها در صوبه کابل بسر برد - و در
 سال نهم بصاحب صوبگی کشمیر اختصاص گرفت - و در

(۲) نسخه [ج] غلزی و صائی - و در [بعضی نسخه] علی زئی •

سال سیزدهم از تغیر لشکر خان بنظم صوبه ملتان شناخت -
و پس ازان بفوجداری متعرا مامور گردید - و در سال
نوزدهم مغزول گشت - مال کرش بنظر نیامده *

* مرتضی خان سید شاه محمد *

از سادات بخارا ست - در سرکار سلطان اردنگ زیمب بهادر
بتعلقه مردم چوکی خاص سرافرازی داشت - در ایامه
که پادشاهزاده مذکور بتقریب عیادت پدر گرامی پدر
از دکن روانه هندوستان شد) او بخطاب مرتضی خانی
چهره عزت بر افروخت - و در جنگ مهاراجه جمونت سنگه
بسر کردگی التمش قرار یافته مصدر ترددات نمایان گردید -
و در مصاف اول داراشکوه کالبد دلادری را بگلگونه زخم
آراست - و در محاربه شجاع در جنگ دوم داراشکوه فیض
نقش نیکو خدمتی را بر روی روزگار نشاند - سال هفتم از
اصل و اضافه بمنصب پنج هزاری پنج هزار سوار سر بلندی
اندوخت - سال بیست و یکم مطابق سنه (۱۰۸۸) هزار و
هشتاد و هشت هجری رخت سفر بعالم آخوت برد - بادشاه
بختاور خان خواجه سرا را بپوشش احوالش فرستاده بود -
در جواب گفتم آرزو داشتم در کار دای نعمت جان در بازم -
میسر نشد - دیگران زر و جواهر می گذرانند - من چند جان
بهجای خود می گذارم - یحتمل که بکار حضرت بیایند *

بعد فوت او اکثر نوکرانش از هزارى تا چار بیستى نوکر
 پادشاهى شدند - و پادها در کارخانجات انسلاک یافتند -
 سید شجاع بود و سپاه را بیش قرار و بتوزک مى داشت -
 پسرش سید حامد خان اسمت که در سال چهارم جاپوس
 بخطاب خانى نامور شده - در سال پانزدهم همراه رعد انداز
 خان بمالش گروه ست بامى تعیین شده مصدر گردید -
 و سال شانزدهم پسر زمیندار کامیون را (که از بی سپر شد
 بعلقه او بسپر و گشت لشکر پادشاهى باستصواب سید مرتضى
 خان عفو زلالتش صورت گرفته بود) ببارگاه ساطنت آورد -
 سال بیستم از تغییر سید احمد خان به صوبه دارى اجمیر رایت
 اعتبار برافراشت - سال بیست و یکم بحضور رسیده از انتقال
 پدر بداروغکى خاص چوکى معزز گشمت - و سال بیست و
 سیوم به تنبیه خیره سران سوخت و جینار^(۲) و سال بیست و
 چهارم بمالش مفسدان راتهور جانب میرتبه شتافته مراسم
 حسن خدمت بتقدیم رسانید - پستر بخطاب مجاهد خان
 بلند آرازه گشته سال سی و پنجم بفوجداری میواب و از
 اصل و اضافه بمنصب سه هزارى هزار و پانصد سوار کامپابى
 پذیرفت - سال فوئش معلوم نشده *

♦ مهاراجه جسونت سنگهه راتهور *

پوز راجه گج سنگهه اسمت - سال یازدهم جلاوس فردرس
 آشیانی همراه پدر به پیش گاه سلطنت آمده ذراعت بار
 اندوخت - چون پدرش به نیستی سرا در شد [از انجا
 که برخلاف رسم سایر راجپوتیه (که دلی عهد مخصوص
 پسر کلان را داند) این فریق هرکه با مادر از الفت
 بیشتر باشد او را برای آن از اولاد می گزید] لهذا پادشاه
 او را با آن (که امر سنگهه در سال کلان تر از بود) جانشین
 پدرش ساخته بعمای خلعت و جمدهر مرصع بمنصب چهار
 هزاری چهار هزار سوار و خطاب راجگی بر طبق وصیت پدر
 او و علم و نقاره و اسب با زین مطلا و فیل از حلقه خاصه
 بر نواخت - سال پانزدهم در رکاب پادشاهزاده دارا شکوه
 بعمای خلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهل کتاره و اسب
 از طویلۀ خامه با یراق طلا و فیل از حلقه خاصه سرفرازی
 یافته بصوب قندهار تعیین گردید - سال هجدهم (که ریات
 بادشاهی از اکبر آباد جانب لاهور بحرکت در آمد) حکم
 شد - که او تا رسیدن شیخ فرید ولد قطب الدین خان
 کوکه (که نظم صوبه دار الخلافه بدر مقرر شده) بحراست
 آنجا پردازد - و پس ازان روانه بارگاه سلطنت شود - سال
 بیست و یکم از امل و اضافه بمنصب پنج هزاری پنج هزار

سوار سه هزار سوار دو اسبه سه اسبه مبهات اندوخت - و آخر همان سال نتمه سواران او نیز دو اسبه سه اسبه قرار یافت - و سال بیست و دوم پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر بکرمک قندهار (که افواج قزلباش محاصره نموده بودند) روانه گشت - اما بر طبق حکم پادشاهی در کابل ماند - و (چون اواخر همین سال پادشاه ظلی ورود بمعموره کابل گسترده) او محاکم سواران خود (که دو هزار نفر بود) بنظر در آورد - سال بیست و ششم از اصل و اضافه بمنصب شش هزاری پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه لوی امتیاز افراخت - و سال بیست و نهم به تقرر منصب از اصل و اضافه شش هزاری شش هزار سوار پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه و خطاب مهراجه فرق افتخار باسماں سون - سال بیست و نهم بنابر آن (که طوس او با دختر سربدیو سیسودیه مقور شده بود) دستوری یافت که به متها رفتہ بعد فراغ از رسوم آن بوطن جوده پور رود - و اوایل سال سی و دوم (چون حرکات فاشایسته مران بخش و شهرت روانگی پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر از دکن بازاده عیادت اعلیٰ حضرت بر زبانها افتاد) دارا شکوه چاره کار خود دران اندیشید که دو فوج با سرداران معتمد بسر راه هر دو برادر تعیین نماید - بنابران مهراجه را از اصل و اضافه بمنصب

هفت هزاری هفت هزار سوار پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه
 و صوبه دارى مالوه از تغير خانجهاى بهادر شايسته خان و
 مرحمت صد اسب از انجمله يکے بساز طلا و فيل با ساز نقره
 و ماده فيل و يک لک روپيه نقد باذن رتبه ساخته از بارگاه
 خسرواني رخصت دهانيد - او با همراهان به ارجين رسیده
 بعد از قرب وصول موکب عالمگيري هرچند بادشاهزاده اظهار
 صلاحيت کرد اما او بدر تبختر زده مقدمه جدال و قتال را
 يکرو کرد - پس از رد دادن زد و خورد و بقتل (سیدن)
 راجپوتيه ها و فرار گزیدن ديگران دست و پا گم کرده جان
 بدر بردن غنيمت انکاشت - سال اول جلوس خلد مکان در
 ايامے (که موکب بادشاهي کنار آب ستاج بتعاقب دارا شکوه
 رسیده بود) بعد صفح جرایم او (که بشفاعت نوئينان حضور
 صورت گرفته بود) شرف استان بوس حاصل نمود - بادشاه
 نظر بصلاح وقت دستوري داد - که تا انجام مهم تعاقب در
 دار الخلافه شاهجهان [باد باشد - و در جنگ شجاع بسردارى
 برانگار نامزد شد *

چون خور کرده ناز بردارى اعلى حضرت بود و درين محبت
 اثره ازان نمي ديد خارخار ناخوشي بخاطرش مي خلين -

(۲) نسخه [ب] بقتل رسيدن بسيارے از راجپوتيه (۳) در نسخه [ج] لفظ

[او] نيست •

قا آنکه از کوتاه خردی و تنگ حوصلگی با مخالف هم زبان شده پرده از روی کار برداشت - و شب منزل خود را خالی گذاشته با فوج خود راه دطن پیش گرفت - و درین آشوب برخی از اشیای سرکار پادشاهزاده محمد سلطان و سرکار پادشاهی و امرا و سپاهی بغارت رفت - و مدمم عظمی بر مردم گذاشت - و پس از فراغ از جنگ شجاع پادشاه رایت عزیزم بصوب اجمیر افراشت - دران ایام (چون از طرف پادشاه امیدش گسسته بود) بذابر آمد آمد دارا شکوه از جانب گجرات در دطن خود جوده پور با اجتماع جمعیت فراران پرداخته حرف سازش با او داشت - درین ضمن بمیانجی گری میرزا راجه جے سنگهه (که بحسن تدبیر زبانزد روزگار بود) امیدوار عفو و بخشایش شده از رفاقت او پهلو تپی کرد - و از انجا (که بذابو وقوع تقصیرات متواتر روی آمدن بحضور نداشت) غایبانه به بحالی منصب سابق و خطاب مهاراجه و صوبه داری احمد آباد سر رشته اطمینان بدست آورد - و سال چهارم بر طبق حکم پادشاهی با همگی جمعیت بکوهک امیر الامرا شایسته خان عازم دکن گشت - سال پنجم از صوبه داری گجرات عزل پذیرفته دو سه سال در دکن [چندے با شایسته خان و مدتی با پادشاهزاده محمد معظم (که بعزل خان مذکور بنظم آن نواحی مقرر شده بود) گذرانید - و

در تخریب ملک سبوا بقدر مقدر مساعی بظهور رسانیده -
و اواخر سال هفتم طامب حضور شده ببارگاه درامت رسید -
و سال نهم چون میان بادشاه و شاه عباس ثانی والی ایران
آئین وفاق بنفاق مبدل شده بادشاهزاده محمد معظم (که
پیش از نهضت موکب بادشاهی بنابر حزم گزینی با فوج
بسیار بصوب کابل نامزد شد) او هم به همراهی بادشاهزاده
اختصاص گرفت - و پس از وصول خبر فوت والی ایران
(که بادشاهزاده بر طبق فرمان خسروانی از لاهور برگشت)
او نیز همراه بادشاهزاده مذکور معارفت نمود - سال دهم
در رکاب بادشاهزاده محمد معظم عنان عزیمت بصوب دکن
گردانید - و سال چهاردهم بعطای قهانه داری جهورد از
مضافات کابل رخس طرف برانگیخت - و سال بیست و درم
مطابق سنه (۱۰۸۹) هزار و هشتاد و نه هجری (ختم هستی
بر بصمت - راجه بکثرت اسباب و فرادانی جمعیت عمده راجهای
هندوستان بود - اما) چون بغاز و نعمت پرورش یافته و از
کم و زیاد واردات بیکسو زیست نموده (سلیقه دنیا داری
نداشت - بیرون محوطه ادرنگ آباد شرق دریه پوره و تالاب
بغام او مشهور است - و عمارات سنگ بسنت (که بر تالاب
ساخته) اثری از آن باقی است - گذر پرتهی سنگه پسر کلان
او در همین حیاطش در گذشته - بعد فوتش از دو زن آبستنی

(باب المہم) [۶۰۳] (مآثر الامرا)

او در فرزند متولد شده - یکے زود پیدر ملحق گردیده - و در مین محمدی راج است کہ بشرف اسلام در آمده - و در محالات بادشاهی تربیت پذیرفته ، و پسر دیگر (کہ گویند ہم قومان او بعد کشش و کوشش بسیار بوطن برده مسلط ساختند) اجیت سنگھ است - کہ احوالش درین کار نامہ جداگنہ اندراج یافته *

* میو سید محمد چشتی قنوجی *

فاضل کریم الاخلاق بود - و چاشنی فقر داشت - آباء او از مدتی در قنوج [کہ در زمان ماضیہ پای تخت راجہای ذوی الاقدار ہندوستان و معمورہ عظیم ایشان بود - (گویند سی ہزار دوکان پان فروش داشتہ) - و الحال مضاف اکبر آباد و برزخ است میان آن و صوبہ آلہ آباد و صوبہ اودھہ] سکونت اختیار نموده - میر در آغاز حال در مواد و منشای خویش در زاویہ فقر در کمال توکل و تسایم اوقات بسر برده بافادہ فیض سالان صوری و معنوی می پرداخت - در اواخر عہد فردوس آشنائی بتکالیف و خواہش تمام آن پادشاہ قدر شناس از موطن منیف بحضور معالی تشریف فرمودہ - اعلیٰ حضرت (کہ ہمت شریفش باعزاز علم و بزرگ داشت علما مصروف بود) مقدم سید را (کہ جمعیت فضایل ظاہر و باطن داشت)

باکرام تلقی نموده بتقریب خویش اختصاص بخشید - روزی
چند نگذشته بود که سپهر بے مهر عاقبت سوز نقشه دیگر
زد که قره عزلت و بے اختیاری آن شاه آفاق گیر افتاد -
بحکم عالمگیری ابواب آمد و شد مردم در خدمتش قاطباً
مسدود گشت - مگر میر که به باریبوی و درام مجالست
مأذون گردید - از ابتدای سال سی و دوم قادم رحلت آن
شاه عاقبت محمود همه وقت حاضر مجلس بوده به بیان
معانی و احادیث مستفید می نمود - پس ازان حضوت
خلد مکان از مستقر الخلافه اکبر آباد بکمال توقیر و احترام
طالب حضور فرموده به شرف تقرب و مجالست خویش
بلند پایگی بخشید - و در هفته سه روز با سید معزی الیه
مصنفات حجة الاسلام امام محمد غزالی خصوص کتاب
افادت آیات اعیان العلوم و فتاوی عالمگیر شاهي (که بحسن
اهتمام آن پادشاه بتازگی تالیف یافته بود) و دیگر نسخ
سلوک بمیان می آمد - و آن بزرگوار همواره بدرس طلبه
اشتغال ورزیده در انجام مرام طبقات انام مساعی جمیله بذل
می نمود - در سفر اجمیر ملتزم رکاب بادشاهی نبود -
در سال بیست و چهارم بعد فرار محمد اکبر از دار الخلافه
بحضور رسیده ملاقات خسروانی در یافس - بعد ارتحال سید

در حق او اکثر خلد مکان بلفظ استاد اعلى حضرت و من غافل
از اجل ياد مي فرمود *

مشهور است که سيد مرید شيخ محب الله آله آبادي
بوده (که عالم است بعلم ظاهر و باطن) - اگرچه اراده
بخواجگان جنمت داشت اما در مسايل بهييار تابع شيخ اکبر
شيخ محي الدين عربي ست - شرحه موسوم به اخص خواص
بر فصوص الحکم نوشته - در زمان او و تا حال اهل عناد
به زندقه و الحاد منسوب داشته هنگامه ها آراستند - رساله
قصويه شيخ اشتهار تمام دارن - گویند چون بنظر عالمگير
پادشاه در آمد [اگرچه دران هنگام رحلت نموده بود] اما دو
کس از هویدان وی در شاهجهان آباد زبانزد بودند - يک مير
(که صاحب عزت و احترام بود) - و ديگر شيخ محمدي
(که در لباس درویشي و زهد مي گذرانيد) - پادشاه غوامض
آن رساله را اول از خدمت سيد استفسار فرمود - مير از
مريدی شيخ انکار کرد - بعد ازان بشيخ محمدي پيغام شد
که اگر اقوار مريدی شيخ محب الله داري مقدمات اين
رساله را با احکام شوع شريف تطابق دهی - و الا از مريدی
او استغفار نموده رساله در آتش افداز - او جواب داد که
مرا از مريدی انکار نيست و استغفار نيز سزاوار نه وليکن
از مقام (که شيخ گفته گو کرده) هنوز مرا بدان مقام عروج

حامل نشده . هرگاه بدان مرتبه راصل شوم حسب درخواست
 حل مشکلات نوشته خواهد شد . - و اگر اراده سوختن آن
 رساله مصمم شده آتش در مطبخ پادشاهي زياده از خانه
 فقرای متوکل است . حکم شود که بسوزند . بالجمله مير اصلا
 رغبت بمنصب و امارت ندمون . و از ذي ارباب عمام بر نیامد .
 اما در وطن صاحب ضیاع و عقار و املاک و مواضع گردید .
 خصوص هر دو پسران ایشان سيد امجد خان و سيد عبد الکریم
 شريف خان (که به استاد زادگی پادشاه ناموري یافته) بمنصب
 و جاگیر و خدمات لایقه مخصوص گشتند . - نخستين در سال
 سیزدهم از انتقال قاضي محمد حسين جونپوري خدمت احتساب
 اردو یافته مدتها بکمال استقلال بدان کار پرداخت . پسرش
 نیز بنام پدر مخاطب گشته بصدارت دارالخلافه شاهجهان آباد
 قیام داشته لواء اقتدار و اعتبار مي افراشت . پس
 ازان به بخشیکري و واقعه نویسی آنجا منصوب شده . گویند
 برای نماز جمعه جایزه منصب داران مي گرفت . و در عهد
 خلد منزل بخدمت والای صدارت کل و خطاب صدر جهان و
 منصب عمده ممتاز شد . و در عهد جهاندار شاه تغیر گردید .
دیانت واقعي داشت . در مبادي سلطنت محمد فرخ سير
 نیز بتجويز قطب الملک صدر الصدور شده بذاب نزع مير
 و دزیر موقوف ماند . و شاید در وقتی بدیوانی اجمیر و

فوجداری سانبهر نیز مامور شده - در اواخر عهد فرخ سیر
برخی خالصه باجاره گرفته در مواخذة و محاسبه خسارت عظیم
کشید - در همین سید عبد الکریم (که او نیز کتب متداوله
در مدرسه گذرانیده بود) دران هنگام (که بلده برهانپور
مطرح رایات عالمگیری گشت) بخدمت امانت تحصیل جزیه
بلده مذکور تعیین شده دران کار ضبط و دیانت مافوق و سختی
و تقید زیاده بکار بوده - سال گذشته (که از تمام بلده از
وجوه جزیه بیست و شش هزار روپیه برصوبه در آمده بود)
او در عرض سه ماه از نصف بلده یک لک و بیست هزار
روپیه داخل خزانه ساخته بعطای اضافه مورد تحسین و آفرین
گردید - و امینی جزیه چهار صوبه دکن بدر تفویض یافت -
پس ازان بخطاب سید شریف خانی نامی گردید - و چون
در ایام محاصره حیدرآباد از وفور بارش و طغیانای دریای
مانجرا رسیدن رسد مفقود گردید و قحط و غلا را روز بازار
بهم رسید و کار بجائے انجامید (که زنده از خوردن میته
اجتناب نداشت - و هر سو که نظر کار میکرد از لاش مردها
کوهچه ها نمودار بود) قرعه تجویز کرد گردید بجای
سردار خان [که مرزا یار علی بیگ نظر بران (که درین
چار موجه نوازل (که سرانجام آن بر نیک نامی افزایش)

(مآثر الامرا) [۶۰۹] (باب الميم)

متعذر مي نمود) از قبول آن پهاو ورزید [بظام خان
مذکور (که دیانت و سخت گیری او در روز آمده بود)
افتاد - و ازان (که در چنین ایام سعی درین موام غیر
از نفرین و دشنام انام انجام ندادن) عالمی (که از دست
تشدن او بیغان بود) و متصدیان حضور (که دایه بری داشتند)
خوش دلی اندرختند - و چون باران رو بکمی آورده بود
فی الجملة ارزانی پدید آمد - خان مذکور رخصت یافت
که در هر چهار صوبه سایر و دایر بوده مال جزیه را موافق
احکام شرعیه بقید ضبط در آرد *

پس از فوت او پسرانش امام الدین خان و میر عبدالرحیم
شریف خان (که برادر اعیانی بودند) با برادران علایی
فصیح الدین خان و غیره در افتاده معانت گشتند - پس از
چند شقه دستخطی بعنایت الله خان رسید - که آنها
خوگر منصب و جاگیر شده وضع فقر و فقیرزادگی از دست
دادند - وَ كَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا - منصب آنها را بحال
باید کرد - ازانجملة سید عبدالرحیم بامانت جزیه صوبه
براز سرفرازی یافته در عهد خلد منزل بخطاب پدر اختصاص
گرفت - و در زمان فرمانروائی جهان دار شاه بنیابت
صوبه داری اکبر آباد علم بزرگی برافراشت - و در سلطنت
خسر زمان فوجداری جوانپور را بنیابت عظیم الله خان باجاره

گرفت - سپاه بسیار نگاهداشته - و هیچ طرف نسبت - در خسارت آن املاک موروثی وطن به باد داده خصران زده بدکن آمد - نواب آصف جاه از قدر شناسی نگاهداشته چندے بنیابت دیوانی دکن و پس ازان به متصدیگری محالات خجسته بنیان مورث عذایمت فرموده - در هنگام وصول شهنشاه معظم نادر شاه برای برخی استفسار باحضار متصدیان آن نوین عالی جاه حکم فرمود - خان مذکور بحضور او (که از هیبتش بهرام فلک بر خود می لرزید - و زهره شیرنر بر می شکافت) دل بای نداده مردانه جواب و سوال نمود - و بعد از مراجعت آصف جاه بدکن به بخشیدگری سرکار آن عالی شان اعزاز اندوخت - و بمنصب سه هزاری دو هزار سوار و عطای نقاره فایز گشته - در

آخر صفر سنه (۱۱۵۹) هزار و یکصد و پنجاه و نه بنیابت موبه داری برار مامور شده - صاحب سپاه و دستگاہ است - مرد آتشقال جهان دیده و متواضع و صاحب ساوک است - اما گویند کم ندارند - و از صد وعده اش یکمی نمی پاید -

• مصرع •

• خوش آن کس که دراز است از زبان دستش •

رَحْمَتُ اللَّهِ - عالمگیر پادشاه طرفه آدم شناسی داشت -
بعنایت الله خان نوشته (چنانچه در رساله کلمات طیبات

(مائرا لامرا) [۶۱۱] (باب المیم)

مذرج است) عبدالرحیم پسر شریف خان سیدزاده و طالب علم امین شده قریب ده هزار روپیه را روزید بجوهری فروخته - ازو پورسد و بگيرد - و باينها کار فرماید - که گذم نماى جو فرودش اند و زر اندود - اندهی - هرگاه در حدائت سن نمود زیاده بر بودش دزین مرتبه باشد - العدل پختگی مشق اطوار بقدر سال خوردگی پیدا است *

* ملتفت خان میر ابوالهیم حسین *

پسر دوم اصالت خان میر بخشي سمت - در آخر سال بیست و ششم شاهجهانی بخدمت بخشیکری احدیان سرافرازی یافت - و پس ازان بداد رنگی پیشکش مدهی گشت - هرچند دران عهد منصب از هفت صدي نیفزده اما باعتبار خانه زادی (که نزد سلاطین قدرشناس فوق اعتبارات است) از امثال و اقران درجه برتری می پیمود - پس از جاسوس عالمگیری (چون برادر کلانش میرسلطان حسین افتخار خان ارج گرامی مرتبه امارت گردید) او نیز از پیشگاه خلافت بشمول رأیت و التفات بافزرتهی منصب و خطاب ملتفت خان چهارم امتیاز افروخت - و بخدمت میر بخشیکری احدیان منصوب گشت - و در سال ششم از تغیر برادر خون افتخار

(باب الميم) [۱۱۲] (مآثر الامرا)

خان (که زیب آزای مسند خانسامانی^(۲) گردید) آخته بیگی شد - و در همین سال از انتقال آله یار خان بداردیگی گزیدگان و ملازمان جاو (که جز بمعتمدان تفویض نیابد) اختصاص گرفت - و میر تزی نیز ضمیمه آن گردید - و چون در سال سیزدهم بودارش مورد عتاب شده از دریای آتک اخراج یافت او نیز بسلب خطاب و منصب درآمده یسارل شدید متعین گردید که او را بلاهور^(۳) رساند - و باز همراه برادر بصفح جرائم آب رفته بجویش درآمد - و بحراست قلعه دار الخلافه از تغیر معتمد خان سوافرازی یافت و در سال پانزدهم باز دیگر بداردیگی بندهای جلو اختصاص گرفت - و پستو بفوجداری لنگرکوت مضاف پیشاور تعین گردید - و در سال هیزدهم از انتقال صف شکن خان محمد طاهر بداردیگی توپ خانه ممتاز گشت - و پس ازان بذابو جهته از منصب برطرف گشت - و در سال بیست و دوم به بحالی هزاره سوار و بفوجداری غازیپور زمانیه مشمول عنایت گردید - بعد از عزل آن بفوجداری نواحی اکبر آباد اسباب نشاط دوآند - و در سال بیست و چهارم زرنه بدیهه تاخته بون زخمی شد - نوزدهم جمادی الاخری سنه (۱۰۶۲) هزار و نود و دوم هجری جان سپرد - غویب

(۲) نسخه [۱] خانه سامانی - (۳) نسخه [ج] رسانید *

(مآثر الامراء) [۱۱۳] (باب الميم)

(۲)
اتفاق افتاده برادرش نیز در همین سال در جوانپور در گذشت *

* محمد امین خان میر محمد امین *

پسر معظم خان میر جمله اردستانی سمت - چون دست
تعرض قطب شاه والی تلنگ بسعی بادشاهزاده محمد
ارنگ زیب از احوال پدرش کوتاه گردید او را از قید
رهائی بخشیده در خدمت سلطان محمد (که بوسه منگلا
بدان ولایت در آمده بود) ارسال نمود - مشارالیه درازده
کردهی حیدرآباد ^(۳) ملازمت سلطان در یافته دل از خوف و خشیت
واپراخت - در سال سی ام شاهجهانی بمرافقت پدر احرام
ملازمت ظل المہی بست - چون بخطه برهانپور رسید بجهت
افزونی بارش و عارضه طبیعت چندی از همراہی باز ماند -
و پس ازان بسده خلافت رسیده بعذایت خلعت و خطاب
خانی چهره کامیابی افروخت - و در همین سال معظم خان
رخصت یافت که در رکاب شاهزاده محمد ارنگ زیب
بتاخت و تاراج ولایت عادل شاهی پرداخته آن مهم را بر نهج
پسندیده بانجام رساند - و محمد امین خان بافزونی هزار
ذات بمنصب سه هزار سوار هرفراز گردیده حکم شد
تا رسیدن پدر نیابة بمعاملات وزارت پردازد - و چون در سال
سی و یکم معظم خان بسبب وقوع بعضی امور خلاف مرضی

(۲) نسخه [ب] درین سال - (۳) نسخه [ج] ملازمت در یافته *

(باب المیم) [۶۱۴] (مآثر الامراء)

والا از دیوانی عالی معزول گشت محمد امین خان نیز از تقدیم کارها ممنوع گردید . و چون زشارت و معامله فهمی در دل نشین عالی حضرت شده بود باضافه پانصد سوار و عطای قلمدان مرصع و تفویض خدمت میر بخشیکری از تغیر دانشمند خان (که خود استعفا نموده بود) برنواختند *

و چون شاهزاده محمد اوزنگ زیب معظم خان را (که بفرمان حضور با عساکر منصوره روانه دربار بود - و از عزیمت بهیچ وجه تقاعد نمی نمود) دستگیر کرده در دکن نگاه داشت دارا شکوه بعد از آگهی این مقدمه را بر سازش و اتفاق خان مذکور با شاهزاده محمول داشته مقدمات و هشت انگیز خاطر نشین عالی حضرت نمود - و محمد امین خان را بامور غیر واقع متهم ساخته اذن گرفتند گرفت - و او را بخانه خون طاییده دستگیر کرد - و بعد از سه چهار روز صورت بے گناهیی خان مرقوم بر خاطر بادشاهی لایح گردید - از قید دارا شکوه برآوردند - و بعد هزیمت دارا شکوه روز دوم از افراختن رایات فتح و ظفر عالمگیری [چون عمارت شکارگاه سموکر (که بر کنار آب چون است) بپرتو قدوم آن شاه نصرت نصیب ضیا

(۲) در نسخه [ج] لفظ [از] نیست - (۳) نسخه [ج] خاطر نشان •

(مآثر الامراء) [۶۱۵] (باب الميم)

پذيرفت [محمد امين خان بقدوم عقيدت و فرط ارادت
بر ساير بندهای پادشاهی سبقت جستہ بآستان دوس
عالمگيري رسيد - و مورد انظار مرحمت شاهي گشته بمنصب
چهار هزارى سه هزار سوار سر بلندي يافت - و در همين
ماه به بحالی خدمت مير بخشگيري والا پايگي اندرخت -
و چون در جنگ شجاع راجه جسونت سنگهه طبل خلاف
و نفاق بر ملا نواخته از موکب عالمگيري روگردان شد
و بگام فرار راه وطن پيش گرفته عزم پيوستن به دارا شکوه
داشت (بعد فراغ از جنگ شجاع و معارفت ازان سمت)
محمد امين خان با فوج جرار بگوشمالی آن سر خيل کفار
تعيين گشت - و خان مذکور بسبب قرب وصول دارا شکوه
(که از احمد آباد عازم اجمير بود) از نواحی پوهکر
بر گشته بموکب پادشاهی پيوست - و در سال درم بمنصب
پنج هزارى چهار هزار سوار اختصاص گرفت - و در سال پنجم
باضافه هزار سوار امتياز يافت *

و چون در سر آغاز سال ششم مير جمله در بنگاله
در گذشت شاهزاده محمد معظم به سر منزل او عز قدوم
بخشيد - و به تعزيت و تسليم خاطر او پرداخت - و او را
همراه خود بملازمت پادشاهی آورد - عاطفت خسروانه او را

بعطای خلعت خاص از لباس سوگواری برآورد - و در سال دهم گروه یوسف زئی در موضع اره‌اند (که دهانه کوهستان آنهاست) دگر باره اجتماع نموده غبار شورش و فساد برانگیخته بودند محمد امین خان با فوج شایسته بمالش آن طایفه متعین گشت - هرچند پیش از وصول خان مذکور آن زمزمه فساد آئین بآرورشهای نمایان شمشیرخان نربن^(۲) تنبیه و تادیب بلیغ یافته مغلوب و منهزم گردیده بودند خان مشارالیه نیز در ولایت آنها درآمده از مراتب تاخت و تاراج و تخریب مساکن و موطن آن شورش افزایان (چندانکه ممکن بود) بفعال آورد - و برطبق منشور پادشاهی معاودت کرده بصوبه داری لاهور از تغیر ابراهیم خان قیام نمود - و در سال سیزدهم فرمان متضمن تفویض نظم صوبه کابل از تغیر مهابت خان شرق امدار یافت - و در همین سال جعفر خان وزیر اعظم جهان گذران را پدرود نمود - و برخه کارها اسد خان بوسم نیابت سرانجام می داد - رای پادشاهی انتضای آن نمود که شایستگی این امر خطیر و لیانت این امر عظیم الشان جز عمده نوینان دیگره ندارد - او را طلب حضور فرمود - در سال چهاردهم تارک افتخار به تقبیل عتبه خلافت از آسمان در گذرانید - و بفرزوان نوازش و عنایت خسروانه بر خود

(مآثر الامراء) [۶۱۷] (باب الميم)

باليد - و با آن (که در اصابت فکر و رزانمت رای شهرد
(۲)
آفاق بود) اما ناستوده شيمه دعونت هم فطري داشت -
قبول وزارت را مشروط بشرايطه چند (که سراسر خلاف مزاج
بادشاهي بود) نمود - و بالتماس تکالیف شاقه مبادرت کرد *
چون بحسب سرنوشت روز بد او را در پيش بود
به بند و بست صوبه کابل (خصت انصراف يافت - و بانواع
موهب سلطانيه و عطای فيل عالم گمان با ساز نقره مباحثات
اندوخت - از انجا [که بقم های غرور غير از زرد رنگ بر
رو نمي آرد - و باد برودت نخوت جز خاک مذلت بر فرق
روزگار نمي پيزد - رگ گردن علمه (که مي افرازد) دشمن شغفي
و ناکامي ست - و پندار غلط طرفه (که مي بزدن) خوارمي
و بد انجاممي] خان خويشتن آرای خود بين با کثرت اسباب
جاه و ثروت و رفور مواد شوکت و سطوت خواست که از
پيشاور بدار الملک کابل شتافته در استيصال افاغنه شورش انگيز
(چنانچه بايد و شايد) پرداخته خاربن فساد آن فنة طاغيه را
ازان سرزمين بر اندازد - در سال يانزدهم سيوم محرم
سنه (۱۰۸۳) هزار و هشتاد و سيوم هجري (پيش ازان
که از کتل خيبر عبور کزد) با وجود (سيدن اخبار) که
افغانان با آرازه ارادگ مذکور راه مسدود نموده چون مور و ملخ

(۲) نسخه [چ] روزگار .

جوشیده اند) آن غضوب قدم جسارت استوار کرده حسابی
 بر نداشت - و برداشتن آن اشرار کاره نیندیشیده (روانه
 پیش شد - در خلال عبور از بے تدبیری و نفاق بد اندیشان
) چنانچه در عهد عرش آشیانی بر زین خان کوکه و حکیم
 ابوالفتح و راجه بیریل گذشته بود (بظهور رسید - افغانان از
 اطراف و جوانب هجوم آورده به تیر و سنگ کار پردازی
 نمودند - افواج برهم خورد - و فیل و اسب و آدم بر یک
 دیگر افتاده - ^(۳) درین حادثه چند هزار کس از فراز کوه بغار
 افتاده نقد هستی در باختند - محمد امین خان از فرط غیرت
 خواست جان نثار کند - نوکرانش جلو گرفته از آشوب گاه
 بر آردند - خبری از ناموس ناکرفته بحال تباہ بسبک عثمانی
 تعجیل به پیشاور آمد - عبد الله خان پسر جوان رشیدش
 دران تلاطم بلا ب موج خیز فنا رفت - اموال و اسباب لشکر
 دست خوش تاراج گشت - و اکثری از قبایل مردم باسیری
 در آمد - مدینه خورد سال محمد امین خان را مبالغ های
 خطیر گرفته با برخی از پردگیان او گذاشتند
 گویند خان مذکور بعد از سنوح این واقعه به پادشاه
 عرض نمود - که آنچه بمر نوشت تقدیر گذشت گذشت -

(۲) نسخه [ب] حسابی ارانها برداشت - (۳) نسخه [ب] افتاد -

(۴) نسخه [ج] وزیر افتاده الخ •

الحال باز اگر اين مهم بعهده من باز گذارند متکفل تدارک و تلافی ميشوم - پادشاه درين باب استشاره نمود - امير خان گفت بخوک قير خورده مي ماند کام نا کام خود را بر آنها خواهد زد - لهذا از منصبش (که شش هزارى پانچ هزار سوار بود) بکمی هزارى ذات متنبه ساخته بصوبه دارى احمد آباد گجرات مامور کردند - و حکم شد که بحضور نارسیده روانه محال خدمت شود - مدتی در ایالت آن مملکت گذرانید - و در سال بیست و سوم (که دارالخیر اجمیر مطرح ریات پادشاهی بود) حسب الطلب بجز بساط بوس جبهه تغاخر آراست - و تا اودیپور همراه رانا بود - از چیتور گوانبار عواطف خسروانه گشته برخصمت انصواف ممتاز گردید - و در سال بیست و پنجم هشتم جمادی الآخرة سنه (۱۰۹۳) هزار و نود و سیوم هجری در احمد آباد بدارالبقا شتافت - هفتاد یک روپیه و یک لک و سی و پنج هزار اشرفی و ابراهیمی و هفتاد و شش زنجیر فیل با دیگر امتعه و اجناس بضبط سرکار والا در آمد - پسر نداشت - سید محمد نام همشیره زاده او بود - و خویش او سید سلطان کرلائی (که از سادات کرام آن مکان معلی سمت) ابتدا بحیدر آباد وارد شده - والی آنجا عبد الله قطب شاه بدامادی خود برگزید - اتفاقاً در روزی

(باب المیم) [۶۲۰] (مآثر الامراء)

(که عقد واقع خواهد شد) میر احمد عرب را (که داماد کلان و رائق و فائق مهمات حکومت و واسطه این کار بود) با او بر سر حرفه پرخاش رو میدهد - و بجائے می انجامد که آن سید بیچاره باسباب خانه آتش زده بر آمد - هر چند خان مذکور تکبر و خود ارئیی بافراط داشت اما در دیانت و راستی از یکتایان روزگار بود - و بخیر سگالی و نیک سنجی می کوشید - و حافظه تند داشت - در آخر عمر هنگام صوبه داری احمد آباد در مدت بسیار که بحفظ کلام الله موفق شد - چنانچه عالمگیر بادشاه بحفاظ محمد امین خان مخاطب می نمود - در مذهب امامیه شدید التعصب بود - هنوز بخاوتسرایش راه باز نمی یافتند - اگر یکی از راجه های عمده (که ممانعت او نمی توانست صورت گرفت) بدیدنش می رفت خانه را بآب می کشید و فروش و لباس را تغیر می داد *^(۲)

• مختار خان میر شمس الدین •

بزرگ خلف مختار خان سبزواری سمک - در سال بیست و یکم اعلیٰ حضرت بخدمت بخشیکرمی کل دکن و منصب وزارت چهار صد سوار از سابق و لاحق سوارا^(۳)ز گشته دستوری تعلقه یافت - و در سال بیست و سوم بحراست

(۲) در نسخۀ [ج] لفظ [را] نیست - (۳) نسخۀ [ب] سوارا^(۳)زی یافته -

(مآثر الامراء) [۶۲۱] (باب الميم)

قلعه آسير (که سرآمد قلاع مویه خاندیس بل در جمیع
ممالک دکن بحصانیت و صانیت ممتاز است) مامور گردید -
و در سال بیست و هشتم بداروغگی توپ خانۀ دکن اختصاص
گرفت - و بدان وسیله در خدمت شاهزاده محمد اوزنگ زیب
ناظم آن دیار سرگرم پرستاری بوده سلمۀ بندگان و
خانه زادی را محکم ساخت - و پیوسته به تقدیم امور مرجوعه
حسب مرضی آن عالی تبار پرداخته خود را مورد فرادان
الطاف گردانید - و در ^(۲) یساق گولکنده همراه بون - پس از
تشدید مہمانی مصالحت با سلطان محمد قطب شاه والی
آنجا ازدواج سلطان محمد نخستین خاف شاهزاده با صبیہ
قطب شاه مذکور صورت انعقاد گرفت - میر شمس الدین
با محمد طاهر وزیر ^(۳) خان درون قلعه رفته آن عقیقہ
پاک سرشت را نزن شاهزاده آوردند - و غالباً ^(۴) پس ازان باضافہ
یک صد سوار بر منصب اختصاص پذیرفته - در سال سی ام
از تغیر حسام الدین خان بقاعہ داری ادگیر و افزونی پانصدی
سیصد سوار بمنصب هزار و پانصدی هشت صد سوار امتیاز
یافت - و در سال سی و یکم (چون غالب خان عادلشاهی
تفویض قلعه پریغدا (که از حصون صیغہ دکن است)

(۲) نسخه [۱] در یساق - (۳) نسخه [ب] محمد طاهر وزیر خان -

(۴) نسخه [ج] و در سال سی ام از تغیر الخ *

(باب المیم) [۶۲۲] (مآثر الامراء)

نمود [حسب الحکم بادشاهی مختار خان بقلعه داری آن
حصار استوار تعیین گشت . و چون آن شاهزاده فتح نصیب
در سال (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری از خطه
برهانپور بجانب مستقر الخلافه اکبرآباد لوی ملک ستانی
برافراخت خان مذکور (که کمر همت بنطاق مرافقت چست
بسته بود) باضافه پانصدی دو صد سوار بمنصب در هزاری
هزار سوار و خطاب پدر و عطای علم کامیاب عزت و دولت
گشت . و پس از جنگ سموکر و هزیمت دارا شکوه
بفوجداری ناندیور دکن رخصت یافت *

و چون در سال دوم شایسته خان صاحب صوبه آن ولایت
همت باستیصال سیوا برگماشته از ادرنگ آباد اعازم ملک
ار گردید آن خان کار دان را به حراست آن بلده مقرر
فرمود . و یستر بقلعه داری و فوجداری ظفر آباد بدر
می پرداخت . و در سال پانزدهم از انتقال هوش دار خان
بصوبه داری خاندیس پایه اعتبار برافراخت . و پس ازان
بایالت صوبه مالوا افتخار اندوخت . و در سال بیست دوم
هنگامی (که مرتبه اول سواد اجمیر مضر بخیام پادشاهی
گردید) مختار خان بملازمت فایز شد و چون سال بیست و
پنجم الویه جهان پیمای پادشاهی از اجمیر بسمت برهانپور
انتهاض نمود خان مذکور در سرحد تعلقه خود روی سعادت

(متأثر الامرا) [۶۲۳] (باب الميم)

بآستان بوس خلافت برافروخت - از پیشگاه سلطنت و جهانبانی
از غایت الطاف خسروانی مرحمت خنجر دستة یشم (که
جز بعمدهای قدیم الخدمت معمول نبود) در اعزازش افزود -
و در همین سال محمد امین خان صوبه دار کجرات رخت
هستی بر بست - و خان مشار الیه بجای او منصوب گردید -

و او دو سال سالم در احمد آباد گذرانیده در سنه (۱۰۹۵)

یک هزار و نود و پنج هجری سر آغاز سال بیست و هشتم
رهگرای باز پسین سفر گشت - خان مذکور گل سر سبد قبیله
بنی مختار بود - اگرچه این خاندان به اکثر خصایص جمیله
ستوده اسنه و افواه اند - اما مختار خان درینها مستثنی
و بخوبی همه چیز مدوح و مشهور بود *

* مغل خان عرب شیخ *

پسر طاهر خان بلخی ست - در حضور پدر برشادت
خوش دولت (و شناسی پادشاه زمان خلد مکن اندرخته
جولانی عرصه پیش آمد و اعتبار گردید - در سال نهم
بخطاب مغل خانی سر افرازی یافت - و پستو بداروغگی
عرض مکرر مورد عنایت گشت - در سال سیزدهم از اصل
و اضافه بمنصب دو هزاره چهارم بختوری افروخته از تغیر
ملکت خان داورغه گرز برادران گشت - و در همین سال
میر ترکی و عصای طلا یافت - و در سال پانزدهم بخدمت

(باب الميم) [۶۲۴] (مآثر الامراء)

قوش بیگی امتیاز یافت - و در سال نوزدهم بغابر جهت
(۲) بسلب منصب و جاگیر معاتب گردید - و پستر با کمی
منصب بحال گردید - و در سال بیست و یکم از تغییر
روح الله خان آخته بیگی شد - و پس ازان بدکن تعیین
گشت - و هنگامی (که مروکب بادشاهی از اردبیلور رانا
معادرت نموده سایه نزل بساحت اجمیر افکند) مشارالیه
به استان بوس خلافت شرف اندوز شده خلعت میرتزکی
اول پوشید - و پستر به تندیبه خیره سران سانبهر و دندوانه
مرخص گشت - و چون در سال بیست و ششم درجن سنگه
هادا بمحارمه بوندی پرداخته متصرف شد از باستیصال آن
بدمال کمر امتثال بر بخت - و چون خان مذکور حوالی بوندی
پیوست درجن سنگه قلعه بند گردید - آن خان شہامت شعار
برق ریز بورش گشت - تگرگ تیر و تفنگ تا سه پهر
ریزش داشت - آخر کار آن تبه اطوار سیاهی شپ را برد
کردار خود نموده نیل عار فرار بر رخسار درزگار کشید -
و انزده سنگه نبیره راو بهار سنگه هادا (که نیز از حضور
(۳) رخصت یافته بود) حسب الحکم با جمعیت خویش داخل
آن شده - مشارالیه عذات معادرت درنا ساخته بعد تقبیل
سده خلافت بیافتن خلعت تحسین درجه افتخار پیمود -

(۲) نسخه [ج] بسلب منصب معاتب گردید - (۳) نسخه [ب] انزده •

و در سر آغاز سال بیست و هشتم از انتقال خان زمان باقصی پایه عزت صوبه داری مالوه معود نمود - و بموهبت فیل ذوالفقار نام و از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار سوار اوج پیمای اعتبار گردید - و در آخر همین سال سنه (۱۰۹۶) هزار و نود و شش هجری از قنکناے دنیا برآمد - پسرش نیز خطاب پدر یافته سرگرم خدمات پادشاهی بود - بعد رحلت خلد مکان مدتها در دار الخلافه به بیکاری گذرانید - ساله چند پیش از تحریر ودیعت حیات سپرد - خالی از غیرت و شرافت نفس نبود - همشیره سیده بیگم زوجة محترمة آصف جاه فتح جنگ در خانه داشت - هنگامی (که نواب معزی الیه از دکن بحضور رفته در کمال افتداری زیب ارای امارت گشتند) اصلا بایشان رجوع نکرد - بلکه تورک آمد و رفت نمود *

* محمد علی خان خانداسامان *

بسر تقرب خان حکیم داؤد است - ولایت زا بوده - چون پدرش (که در علم طب حذاقت تمام داشت) در خدمت اعلی حضرت بحسن تعالج و تداری مشمول الطاف خسروانی گردیده آخرها به والامرتبة امارت برآمد او نیز بمنصب هزاری چهره امتیاز افروخت - و بعد از جلوس عالمگیری دران هنگام (که موکب منصوره پادشاهی از

پنجاب بدار الخلافه معارذت نمود (مشارالیه بخطاب خانیه نوازش یافت - و چون تقرب خان را بعلاج بقیه کوفت اعلیٰ حضرت نزد آن پادشاه متروک السلطنه نگه داشته بودند بغیر وجه طبع خلافت پناهی از منصرف گشته مورد عتاب خسروانه گردید - او نیز به تبعیت پدر از منصب معزول شده از نظر التقات خانیه افتاد - چون سال پنجم والدش از اجل طبیعی زخم هستی بر بسمت عواطف پادشاهانه خان مذکور را به عطای خلعت از لباس کدورت بر آورده از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی دو صد سوار مطرح انظار تفضل و اکرام گشت - و در سال هفدهم از انتقال حکیم صالح خان به داروغگی در کراخانده اعتبار اندرخته باوزونی منصب دو هزاری سوار سرفراز شد - و پستو داروغگی چینی خانه نیز ضمیمه گردید *

و چون دیانت و کفایت و کاردانی و معامله فهمی از در پیشگاه سلطنت و جهانبانی لمعه ظهور برداد پیش از سفر اجمیر از تغیر روح اللہ خان بوالا خدمت خانسانیه فرق افتخار برافراخت - بغیر استقامت وضع و راستی طبع و فرط صلاح و تقویٰ دخال تمام در مزاج حضرت خلد مکان

(۲) نسخہ [ب] خسروانی - (۳) نسخہ [ج] کرکیراق خانه - و نسخہ

[ب] کرکیراق خانه - و در [بعضی نسخہ] کرکیراقخانه .

پیدا کرده بموتبت قوب و اعتبار سوا آمد همسران گردید
بل محسود امرای عمده گشت - در ایام محاصره گواکنده
(که هنوز به تسخیر اولیای دولت قاهره در نیامده بود)

هژدهم رجب سنه (۱۰۹۸) هزار و نود و هشت هجری طایر
رحش از مغاک خاک بفرود افلاک پرواز نمود - در فراست
و دانائی و بزرگی و ستارگ منشی شهره روزگار بود - و با کمال
دیانت و جدت رافر در گرد آوری مال پادشاهی می کوشید -
بکرم آشنا بود - هر که بار می رسید کامیاب می گردید -
در انقا و پرهیزکاری مواع بود - اوقات خود را مصرف نماز
و روزه داشته - و پیوسته همت بر مشغله اراد و احزاب
گماشته - نعمت خان حاجی در هزارهای خون زاهد
خشک و عابد مرانی کنایه بار دارد - بکتمل چون او
داردگی های متعلقه خان ساسانی داشت دورباش احتیاط
صاحب رساله مانع دستبرد او شده دل خالی کرده باشد -
خان مذکور دستار کلان مثل قضاة بر سر می بست
نعمت خان هم اشاره بدان کرده - * بیمن

* در سر داری بزرگی بسیار *

* ما هیچ ندیدیم بجز دستار *

* مهابت خان حیدرآبادی *

مشهور به محمد ابراهیم قمار باز - ولایت زا بود - در

دولت ابو الحسن قطب شاه والی تلذک بدستیارمی طالع
بلند ارج پیمای امارت گشت - چون بعد عزل سید مظفر
(که مدتها وکیل السلطنت ممالکت بود) رتق و فتق امور
ملکی و مالی باقتدار آن در برادر بهمن شوم ملوم ماونا و
ایگفا (که خمیر مایه مفاسد و فتن و مورت وبال و زوال آن
دردهان کهن گشتند) تفویض یافت هر چند آنها هم قوم
خود و دکنیها را بر کشیده بمغل و غریبزادها فرو می شکستند
اما خان مذکور بزمانه سازی و مزاج شناسی مراتب لایه گری
و چاپلوسی می پیمود - و آن دو برادر در رضا جوئی
و فرمان برداری او می کوشیدند - لهذا مرتقی مدارج عالیه
گشته بمنصب سر لشکر و خطاب خلیل الله خان پلنگ حمایه
رایت بلند نامی افراشت - سجع نکین او بود * بیت *

* زالتفات پادشاه و یفدت روشن روان *

* گشت ابراهیم سر لشکر خلیل الله خان *

هنگامی (که رایات عالمگیری ظلال افکن مرز ربوه دکن گردید
نخستین تسخیر بیجاپور نصب العین هممت خسروانی گشته
شاهزاده محمد اعظم شاه با عساکر گران بکشایش آن تعیین
یافت - و چون آن مهم بامتداد کشید پادشاه کشور گشا
یاقتضای مراتب دید از اورنگ آباد باحمدنگر و از انجا شولاپور
معسکر گردانید - ناکاه فوشته ابو الحسن بنام حاجب او (که

(مآثر الامراء) [۶۲۹] (باب الميم)

در فوج فيردي بود (بجنس ^(۲) از نظر پادشاهي گذشت -
بدین مضمون که تا حال پاس مراسم بزرگداشت مي نمودیم -
حالا (که ایشان سکندر را یتیم و ناتوان دانسته بیجاپور را
محاصره نموده کار بر تو تک آوردند) واجب آمد که سوای
جمعیت مورور بیجاپور راجه سنبها از طرفی با قشون از
شمار افزون جهت کمک آن بیکس کمر سعی بربندد - و
ما بسرداری خلیل الله خان پلنگ حمله چهل هزار سوار
مستعد پیگار تعیین نماییم - و ببینیم که ایشان کدام کدام
طرف مقابله و مقاومت خواهند کرد - ازین ممر غضب سلطاني
ثوران و جوش گرفت - و بر زبان گذشت - که ما تعریک
چینی فرزند میمون باز چنگ نواز ^(۴) را ^(۵) موقوف داشته بودیم
حالا (که ماده خردس خود بیانگ آمد) جای توقف نماند -
باوجود تعویق و تعقید مهمات بیجاپور پادشاهزاده شاه عالم
بهادر با خانجهان کولکاش در آخر سال بیست و هشتم
بمالش ابوالحسن مامور گردید - خلیل الله خان باتفاق شیخ
منهاج (که در نوکری بیجاپوری خضر خان ^(۶) پنی را بغدر
کشته به ابوالحسن پیوسته سر ناموری مي افراشت) با ستم

(۲) نسخه [ب] بجنسه - (۳) نسخه [ج] مي نووم - (۴) نسخه

[ب] پلنگ نواز - و نسخه [ا] نلگ نواز - (۵) نسخه [ج] موقوف بر

وقت داشته بودیم - (۶) نسخه [ج] پنی •

(باب الهیوم) [۶۳۰] (مآثر الامراء)
 راه عززاده مادنا استقبال شاهزاده نموده مروارا عرصه نبرد
 آراستند - و بسهام جان ستان و مصاصم خون آشام داد شجاعت
 و شهامت دادند - با وصف آن (که روزی بر خانجهان
 نوحی هجوم آوردند که نزدیک بود که پای ثباتش از جا
 رود - فیل مسکت زانجیر گسسته راجه رام سنگه بدان رسید -
 که سرزده بفرج مخالف در آمد - اکثر اسبان سران نامی را
 بچراغ پا در آورده دو کس را بر زمین سرنگون انداخت -
 و در ارکان استقامت آنها تزلزل افتاده رو بهزیمت نهادند -
 و دیگر باره قاسه روز با شاهزاده جنگ قائم داشته اکثر
 امرای پادشاهی زخم برداشتند - آخر کار شکست بر لشکر
 تانگ افتاده راه فرار پیمود - شاهزاده بتعاقب نپرداخته
 توقف نمود - این وقفه بیجا باوجود تردد نمایان در پیشگاه
 خلافت درجه استخوان نیافته فرمان عذاب آمیز رسید -
 و شاهزاده بمحمد ابراهیم سرلشکر پیغام داد (که بسبب
 اغماض (که با شما بعمل آمد) در معرض عذاب آمده ایم -
 اگر پرگنه کوهیرو سوم (که سرحد صوبه بدر است) را گذارید
 دستاویزی بوائے استشفاع ابوالحسن ما را بهم می رسد -
 مشارایه (گوش شنوا داشت) بقبول امغان نمود - و رستم
 را و دیگر جهالت منشان گفتند که این پرگنات بر سر نوک

(۲) نسخه [ج] کوشیر و میرم - و در [بعضی نسخه] کراپور •

نیزه بسته ایم - و جنگ را آماده ایم - باز کارزار و صف آرایی
مکرر بمیان آمد - روزی شوخی و استیلا بجائے رسانیدند که
رای بغداد این دیوان پادشاهزاده را فیل سواره پیش انداخته
بردند - سید عبد الله خان بارهه با وجود رسیدن زخم بان بر
لب خود را باو رسانیده از دست مخالف وا رها نید - و دران
روز زن غیرت خان بخشی پادشاهزاده در حوضه فیل بضرب
بان کشته گشت - از صبح تا شام آتش جدال زبانه میزد - روز
دیگر دکنیها بغرور یگانگی پیغام کردند که از روی انصاف^(۲)
باید که فوجهای طرفین بر جا باشد - و سرداران با یکدیگر
تلاش نمایند - شاهزاده جواب داد که هر چند درین امر
مرفه نامم است که نیزه بازی و شمشیر بازی را استعمال
کرده اید - اما ما قبول کردیم بشرطیکه شما زنجیر بپای فیل
اندازید - تا در انجام کار رو بفرار (که نزد ما عار و شما آثرا
از هذرها بدارید) نیارید - آنها گفتند ما زنجیر بپا جنگ
نمی کنیم - شاهزاده گفت ما هم جنگ بگیریز نمی نمائیم -
آخر الامر نغانه (که از قدیم الایام میان غریب و غریب زاده
و دکنیها می باشد) پدید آمد - فوج ابو الحسن باریه
آرازگی پیموده رو بحیدرآباد گذاشت - پادشاهزاده درین
مرتبّه ره نورد تعاقب گردید - دکنیها خلیل الله خان را

(باب المیم) [۶۳۲] (مآثر الامرا)

به نارسائی متهم ساخته هزیمت را سبب او را نمودند - مادنا (که قاطبه با مغل دوست نبود) خاطر نشان ابو الحسن ساخت که او اراده نوکری پادشاهی دارد - بزندان باید نشاند - (۲)

ناچار خان مذکور در حوالی حیدرآباد سال بیست و نهم بملازمت پادشاهزاده پیوست - و حسب التجویز شاهي بمنصب شش هزاری شش هزار سوار و خطاب مهابت خان سرافتخار بسپهر دوار رسانید - و در همین سال در شولابور باستانبوس خلافت فرق اعتبار افراخته بانعام پنجاه هزار روپیه و دیگر عطایا اختصاص گرفت - و در سال سی ام بعد فتح بیجاپور از انتقال حسن عالی خان بهادر عالمکیو شاهي بصاحب صوبگی برار مورد نوازش گشت - و پس از فتح حیدرآباد سال سی و یکم باضافه هزاری هزار سوار عراج معراج بلند نامی گردید - و در همین ایام بنظم صوبه پنجاب جبهه دولت بر افروخت - و بمکان خدمت رسیده در سال سی و دوم جان باجل سپرد - کلمه مهابت خان مشعر تاریخ فوت اوست - بعد از اختیار نوکری پادشاهی پسرزاده ار محمد منصور تازه از ایران رسیده بزمانیه سائی آستان خلافت سرمایه کامیابی اندوخت - و بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و خطاب مکرمت خان امتیاز یافت *

(۲) نسخه [ج] پادشاه (۳) نسخه [ب] بر افراخت - (۴) یعنی سنه

هزار و نود و نه .

* موسوي خان ميوزا معز *

صبيه زاده سيد السادات مير محمد زمان مشهدي است
که سر آمد علمای آن مکان فيض نشان بود - مشار اليه
در ريعان شباب از والد بزرگوار خود ميوزا فخرا (که از
سادات موسوي قم است) برهم زده به دار السلطنة اصفهان
(که مجمع اهل فضل و کمال بود) در آمد - و در خدمت
علامي آقا حسين خوانساري استفادۀ علوم نموده بدستيابی
طبع رسا و ذهن عالي در علوم عقليه يکانه روزگار گردید -
و در سنه (۱۰۸۲) هزار و هشتاد و در هجري به هندوستان
بار غربت گشاد *

چون طالعش مانند استعداد بلند بود مشمول عواطف
عالمگيري گردیده بمناسب ^(۳) مغاسب سر عزت بر افراخت -
و با صبيه شاه نواز خان صفوي خاله شاهزاده محمد اعظم
شاه شرف ازدواج يافت - گویند در مقامات حسن ابدال
(در زۀ ميوزا را با شيخ عبد العزيز عزت ^(۴) مباحثۀ علمي و
مذاکرۀ حکمي در ميان آمد - و بطول انجاميد - شيخ گفت
که اين را شما از که سزد داريد - گفت از شيخ بهار الدين
محمد - گفت من بر شيخ بيست و در جا حرف کرده ام -

(۲) در نسخه [ب] حرف [واد] نيست - (۳) نسخه [ج] بمناسب
مناسب - (۴) نسخه [ب] غريب مباحثۀ علمي الخ .

میر گفت مخدوم آن حروف تهجی خواهد بود - آخر کار بجائے کشید که شیخ بهم برآمده گفت شیعه های شما میت را وقت غسل گز میکنند - سبب چیست - میر خنده زده گفت این مسئله را در لاهور بهرهای کنجی از من پرسیده بودند - یا امروز شما پرسیدید - بالجملة در ابتدای حال بدیوانی صوبه پنده و بهار سرافراز گشته صحبتش با بزرگ امید خان ناظم آنجا کوک نگردیده برهم زدگیها درمیان آمد - خان مزبور بر علو خاندان و بذرت امیر الامرا شایسته خان می تازید و در دیگره نگاه کم از کم میدید - و میر سبب سلف بودن با پادشاه از علاقه فضل و کمال خویش انکاشته بر خود می بالید - و از غیره فروتنی نمی کشید - شکوه یکدیگر به پادشاه نوشتند - میرزا معز طامب حضور شد - و در سال سی و دوم بتخطاب موسوی خان و دیوانی تن از تغییر معتمد خان سرمایه افتخار اندرخت - خان مذکور از کنایات بزرگی از منصبداران نوملازم مچلکا گرفت - که بعد طیارچی یان داشت تا یافتن جاگیر طامب ایام ما بین نه نمایند - و اگر جاگیر یافته تغییر شود تا تنخواه محال دیگر ایام میانه محسوب محاسبه است - و چون این بدناهی بنام او شهرت گرفت

در تلافی آن قرار یافت - تا تذخواه جاگیر نوملازم را
تعیینات جائے نکلند مگر بدرخواست او - سبحان الله در زمان
سابقه گویند در محاسبه جاگیر داری اکثر طلب سرکار نیز
ذمه منصب داران بر می آمد - لهذا برای رجوع سزاوار
تعیین می شدند - و آنها مبلغ داده لیت و لعل بکار
می بردند - در یساق دکن از قلمت پایبانی و کم حاصلی ملک
و بسیاری ارباب طلب (خصوصاً نو نوکران دکنی) کار
بجائے رسید که بارصف مچالکای معموله موسوی خان مبلغه
از طلب منصب دار در سرکار بر می آمد - لهذا هر چند
منصبداران بمحاسبه رجوع می نمودند مستوفیان ناشنیده
انگاشته تن نمیدادند - درین ایام همگی این ضوابط نسبیاً منسیاً
گشته - الحاصل در سال سی و سیوم موسوی خان از تغیر
حاجی شفیع خان بدیوانی دکن کامیابی اندرخت - و در
سال سی و چهارم سنه (۱۱۰۱) یکمزار و یک صد و یکم
هجری برحمت حق بیوست - کجا شد موسوی خان
تاریخ فوت و افضل اولاد زمانه تاریخ ولادت ارست - در
خوش خیالی و نازک تلاشی بے انباز و به انشا پردازی و
دقت آفرینی ممتاز بود - در اول مشق شعر فطرت تخلص

(۲) نسخه [ج] مچالکهای - (۳) نسخه [ج] ابتدا هر چند الخ - (۴)

می کرد - آخر موسوی دل نشین او افتاد - از همت * شعر *

* سد راه معصیت ها شد پریشانی مرا *

* داشت عریانی نگه ز آلوده دامانی مرا *

* محمد بدیم سلطان *

پور خسرو بن نذر محمد خان است - سال نوزدهم
جاوس صاحب قران ثانی همراه پدر به هندوستان آمده -
سال بیستم به پیشگاه سلطنت (سیده جبین ارادت را نور آگین
ساخت و بعنایت خلعت و جیغۀ مرصع و اسب با زین مطلا
بلغد پایگی اندوخت - سال بیست و هفتم بتقرر دوازده هزار
روپیه سالیانه لبریز نشاط گشت - و پستری از اصل و اضافه
بمنصب هزار و پانصدی لوای هر بلندی برافراخت - سال
بیست و هشتم باضافه پانصدی اختصاص گرفت - سال
سی ام از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی سید سوار
کام دل بر گرفت - و پس ازان (که رتق و فتق سلطنت
بخلد مکان تعلق پذیرفت) همراه پدر و عم خود در فزای
اکبر آباد دولت ملازمت دریافت - و در جنگ شجاع و
دورمن پیگار داراشکوه ملتزم رکاب پادشاهی بود - و همراه
سر بلند خان میر بخشی و رعد انداز خان میر آتش بکارها
تعمین شده - پستری بوجه معاتب شده از منصب برطرف
گردید - سال سی و ششم مشمول عنایت گشته بمنصب

سه هزارمی هفت صد سوار رنگ یویده بر روی آمد - مال
 حالش بکجا انجامید معلوم نیست *

* مصطفی خان کاشی *

که شیعه ایست از الوس افغانه - پدرش آن قدر بے بضاعت
 بود که چون فوت نمود اسباب تکفین و تدفین او بصعوبت
 صورت گرفت - خان مزبور در چهارده سالگی از مادر
 رخصت شده بتلاش درزگار بر آمده - رفته رفته بنوکرمی
 محمد اعظم شاه کام دل اندوخته ساز صحبت او کوک گشت -
 و از مقربان راضی و همدمان محرم (از شاهزاده گردید - چون
 در سرکار پادشاهزاده بغابر افزونی خرج سپاه همیشه نالش
 بود خان مذکور بحقیقت را رسیده قرار داد - که زیاده
 از شش هزار سوار نگاه ندارند - و اگر بصیب سفارش و رجوع
 مردم عمده یا ضرورت همه نگاهداشته شوند تا منجمله
 جمعیت مقرری عوض از فوئی و فراری بهم نرسد تذخوای
 او جاری نگردد - و بحسن جز رسی او کار سرکار پادشاهزاده
 نسق گرفت - و نالش سپاه و شاگرد پیشه بر خاست -
 و فوج هم ده دوازده هزار سوار مدام موجود می بود -
 آن قدر در مزاج شاهزاده دخل بهم رسانید که هیچ کار
 بے مشورت او تمشیم نمی توان یافت - و هرچه از شاهزاده
 خلاف مزاج خلد مکان بظهور می رسید پادشاه از پخته کاری

خان مذکور می دانست - و چون افغانه محل اعتماد نبودند صاحب اختیاری او در سرکار شاهزاده علاوه بد مظنکی گردید - لهذا درین باب مراراً بشاهزاده ارشاد فرمود - آخر بقریبی مغضوب و بی منصب ساخت و گرز بپردارے شدید تعیین نمود - که از لشکر شاهزاده اخراج کرده به بندر سورت رسانید - و به مقصدی آنجا حکم رفت که بر جهاز نشانده روانه بیت الله نماید - خان مذکور بعد حصول زیارت کعبه معظمه (زَادَهَا اللهُ تَشْرِيفًا) معارفت نموده بسورت رسید - اگرچه حکم ظلم بنام او صادر شد اما (چون از فتوای آن بوی مفتح جرایم بمشام خرد نمی رسید) خان مذکور سال سی و نهم جلوس به خجسته بنیاد آمده نظر بهراج پادشاه بلباس درویشانه ادراک ملازمت نمود - پادشاه این مصرع بر خواند -

* ع *

* بهر صورت که آئی می شناسم *

گویند هر چند محمد اعظم شاه خوارست (که باستشفاع او پرداخته همراه خود بگیرد) صورت نه بصفت - خان مذکور (که بحایه فضل و کمال آراسته بود) نسخه موسوم به امارات اکلم برای تمهیل استخراج آیات قرآنی تألیف نموده - شاهزاده از نظر پادشاه گذرانید که تصنیف مصطفی خان است - بعد مطالعه ارشاد شد که تصنیف نگویید

تالیف است - شاهزاده عرض کرد که تا حال دیگرے بدین
شکر نیفتاده - لهذا تصنیف میتوان گفت - پادشاه بیدماغ
شده بداروفه کتابخانه ارشاد نمود - رساله (که درین ماده
سابق کسے نوشته) از کتابخانه بر آورده بدست شاهزاده
دهد - خان مذکور بقیه عمر در خانه نشینی بسر آورد -
خانہ عالی (که در محله سلطان گنج بلده اردنگ آباد
ساخته) بنام او معروف است - بانکه خلد مکان نعمت
باخلاف دیگر بحال محمد اعظم شاه توجه مفرط داشت اما
بذایر اختلاف مزاج طرفین طرفه معامله درمیان بود - گویند
سال سی و ششم جلوس نسبت شهرت خیر مخلصی
سلطان محمد معظم اراده باطل از جانب محمد اعظم شاه
بر زبانها افتاد - پادشاه از روی مصلحت محمد اعظم شاه را
(که متصل بنکابور بود) برای رفتن به واکنڈیرا مامور فرمود -
چون لشکر پادشاهی در اثنای راه بود به محمد اعظم شاه
نیز از طرف پادشاه اخبار مختلف می رسید - پادشاهزاده
بعد وصول بنزدیکی لشکر پادشاهی معروض داشت - که
اگرچه ارزوی حصول نعمت ملازمت زیاده بوان است (که
بعرض رساند) لیکن چون بر مهم ماموره باید رفت وسواس
آن دارد که مردم همراهی پس از رسیدن به لشکر در
بر آمدن تکامل درزند - هرچه ارشاد شود بدان عمل نماید -

در جواب مادر گشت - ما هم خواهش دیدار آن فرزندی بسیار داریم - اما چون داخل شدن در لشکر صلاح نیست جریده بارادۀ شکار بر می آئیم - شما هم جریده با پانصد سوار با اتفاق هر دو پسر بیائید - که همان وقت رخصت خواهند شد - و حکم شد که خیمه مختصری در زمین پستی بغامله از لشکر نصب نمایند - که از دور نمایان نباشد - و مخفی به بخشیان و داروغه جلو خاص و گرز برداران و مردم خاص چوکی ارشان صدور یافت - که مردم بسیار کم انتخابی مسلم همراه بگیرند - و بظاهر تاکید رفت مردم زیاده نیایند - و مردم باره و میرتوزکان برای منع ازدحام و بند بست هر چهار طرف دولتخانه مأمور گردیدند که کسی بی حکم نتواند در شد - و بعد رسیدن بشکارگاه متواتر احکام بغام شاهزاده رفت که جای دولتخانه کم وسعت واقع شده با مردم قلیل بیائید - پس از نزدیک رسیدن شاهزاده جمال چپله حکم رسانید - صیدیکه بر سر تیر آردنه ایم خواهد خورد - و میدان جلوخانه هم تنگ است - زیاده از سه جلودار همراه نیارند - چون شاهزاده با دو پسر و الاجاه و عالی تبار در جاوخانه رسید بسبب اهتمام غیر از دو جلودار همراه نبود - درین حالت شاهزاده رنگ رو باخته خون را در دام بلا دید - مختار خان حکم رسانید که هر سه یراق را نموده بیایند - بعد ملازمت

و تقدیم آداب پادشاه از روی شفقت در بغل گرفته بندرق
 بدست شاهزاده داده حکم تیر انداختن بر صید نمود - پستتر
 به تسبیح خانه برده حکم نشستن فرمود - بگرمی تمام استفسار
 احوال کرد - بذابر شهرت آن (که شاهزاده زیر جامه زره
 پوشیده) پیاله ارگجه طلب داشته بعد را کردن بند جامه
 بدست خود مالید - و شمشیر خامه (که پیش پادشاه بود)
 از غلاف بر آورده بدست شاهزاده داد - با دست های لرزان
 گرفته بعد ملاحظه خراست که بگذرانند - شمشیر مذکور از
 روی عنایت مرحمت شد - و چند کلمه وعظ و نصیحت
 مشتمل بر اشاره آن (که شما را گرفته خلاص نمودیم) بر زبان
 آورده مرخص ساخت *

* مخلص خان *

پسر صف شکن خان نبیرگ قوام الدین خان صدر ایران
 برادر خلیفه سلطان مشهور - ولایت زا بون - در ایام محاصره
 قلعه گلکنده دارنگی توپخانه پادشاهی را بذیابیت پدر
 سرانجام می داد - بعد از انفتاح آن حصار استوار باضافه دو
 صد سوار بمنصب هزاری سیصد سوار و اصالتاً بدان خدمت
 مقرر گردید - و در سال سی و سیوم بخدمت عرض مقرر
 سرمایه مباحات اندوخت - پس ازان قور بیگی شد - و
 بمنصب در هزاری هفت صد سوار تحصیل کامیابی نمود -

(باب الہیم) [۶۴۲] (مآثر الامور)

و در سال سی و ششم بافروزی پانصدی و از تغیر بہرہ مذکور
خان بخدمت بخشیدگرمی دوم چہرہ امتیاز برافروخت - و
بستر پانصدی دیگر یافتہ بمنزلت سہ ہزاری عروج نمود -
و در آخر سال چہل و چہارم الویۃ ظفر پرچم عالمگیری
از خاص پور بقصد انتزاع ہرنالہ باہتزاز آمد - و دوم شعبان
قصبۃ مرتضیٰ آباد ^(۲) مروج مضاف بیجاپور بمسافت سی و شش
کروہ مضرب خیام پاشاہی گردید - خان مذکور (کہ بامراض
شدیدہ مبتلا شدہ بود) چہارم شہر مذکور سنۃ (۱۱۱۲)

یک ہزار و یکصد و دوازده ہجری برحمت حق بدوست -
و در روضۃ زبدة العرفا سید شمس الدین (کہ یکے از مشایخ
آن دیار است) واقع قصبۃ مذکور مدفون گردید - نجابت
ذاتی با کمالات کسبی جمع داشت - مجموعۃً بود از محاسن
اخلاق - ابواب فیض بر روی آشنا و بیگانہ مفتوح داشتہ - و
در اجرائی کار خلائق بسیار کوشیدہ - و در مثل گذرانیدن
منصب داران و عرض مطالب در بارگاہ خلافت مثل روح اللہ
خان ازل جری و حریص بود - با آن (کہ شوم طمعی ہا
نداشتہ - بلکہ استعذا و آزادی جہای و فطری طبعش بود)
طرفہ جا در مزاج پادشاہ کردہ بود - مکرر در حق او بر زبان

(۲) نسخۃ [ج] مرتضیٰ آباد - مروج - و در [بعضی نسخہ] مرتضیٰ آباد
عرف مروج

(مآثر الامراء) [۶۴۳] (باب الميم)

خلد مکان گذشته که خلیفه سلطان جران داریم - و نهایت
الطاف و عین اعطاف خسروانی بحال خان مذکور از دستخط
خاص [که در حق پسرش بعزایت الله خان نوشته اند که
بشاهزاده بیدار بخت (که دران رفت باقامت اورنگ آباد
مامور بود) بنویسد - و آن در رساله کلمات طیبات داخل
است] ظاهر می شود - چون پسر مخلص خان مرحوم یتیم
است و جوهره دارد و علم نحو و صرف را خوب آموخته
پرداخت احوال ظاهری او باید کرد - از قضا میان مخالفان
و گرگان افتاده - دایه شیرده او والده حقیقی ملتفت خان
است - و دیوان حاجی محمد علی خان - میان این هر دو
کمال عداوت بود - و قایما (که با پسر بود) دیوان حیدرآباد
شد - از احوال پسر یتیم بهمه جهت خبرگیران باشند - هرگاه
شفقت آقا باین مرتبه باشد نوکری مزه دارد - و این ملتفت
خان میوزا محمد علی و حاجی محمد علی خان و میر
قایمائی تفرشی همه مخلص خانی اند - که بعد از فوت آن
مغفور بخانی و بخطاب پادشاهی رسیدند - خان مذکور
ههین یک پسر داشت - بیست و یکم سنه (۱۱۰۸) یک
هزار و یک صد و هشت هجری متولد شد - خلد مکان باسم
محمد حسن نامور کرد - در عهد خلد منزل بخطاب
شمس الدین خان مخاطب گشته - ساله چند پیش از تحریر

(باب الميم) [۶۴۴] (مآثر الامراء)

در دار الخلافه شاه جهان آباد رخت هستي بر بست -
بالجملة مخلص خان با فضيلت و ملائتي طبع موزن داشت
و اشعار رنگين مي گفت - از دست - * شعر *

* خمار ما و در توبه و دل ساقی *

* بیک تبسم مینا شکست و بست و گشاد *

و غریب تر آنکه با مغلیت و فضیلت مذاق تصوف داشت -
خالی از درد نبود *

* مرتضی خان سید مبارک خان *

از سادات بخاری است - در عهد خلد مکان نشو و نما
پذیرفته چندے بحفاظت قلعه رام کیسر و فصله بحراست
آسیور و ایامی بفروجداری سلطان پور نذر بار پرداخت - پس
ازان از تغیر سید محامد خان دولت آباد بدر مفوض شد -
و سال بیست و نهم مخاطب بمرتضی خان گردیده بمنصب
سه هزاری رسیده - گویند با خانجهان بهادر ربط بسیار داشت -
چون تقرر خطاب خانی بغام پسرانش سید محمود و سید
جهانگیر بخاطر پادشاه رسید خانجهان عرض کرد که سید
محمود می گوید در خاندان ما کسی محمود خان و فیروز
خان نشده است - پادشاه فرمود شما تجویز بکنید - گفت
سید محمود را مبارک خان و سید جهانگیر را مجتبی خان -
پادشاه فرمود مبارک خان خطاب پدر است - عرض کرد که

(مآثر الامرا) [۶۴۵] (باب الميم)

خطاب مرتضى خان برای کدام بنده ملتوي سمت - به ازين
كسے نيست - پادشاه منظور فرمود - مرتضى خان سال چهارم
و پنجم مطابق سنه (۱۱۱۲) هزار و يك صد و درازده هجري
انتقال نمود - قلعدار بهشت باسقاط های وقفی لفظ
قلعه تاريخ است - پس از فوت او پسر كلانش سيد
محمود مبارک خان بحفاظت مهاكوت قلعه مذکور مقور شده
در وقت فردرس آرامگاه بمنصب سه هزاري کامياب گشت -
بعد از پسرش سيد مراد علي مبارک خان (كه دو هزار
و پانصدي منصب داشت) و از انتقال پسر او سيد شير
علي مبارک خان بتعلقه مذکور سرگرم بودند - و پسر درمش
سيد جهانگير مجتبی خان بخبرداري عنبركوت تعيين شد -
و پس ازان سيد علي رضا پسرش بخطاب پدر و در عهد
فردرس آرامگاه بمنصب سه هزاري و خطاب جد و تقرر تعلقه
مذکور شادماني اندرخت - و بعد فوت او سيد علي ابر
مخاطب به مجتبی خان بجای پدر و جد قوار يافت -
پس ازان قلعه مزبور بتصرف ملايت جنگ در آمد - تا
آن وقت قلعه داران آنجا با صوبه داران دکن مثل حسين
علي خان امير الامرا و نظام الملک آصف جاه و پسرانش
سر فرود نمی آوردند - چون صوبه داران مذکور طريق كوش
پيوده تيرل قلعه بضبط در آوردند فردرس آرامگاه در لك

(باب المیم) [۶۴۶] (مآثر الامرا)

رویه سال نقدی از حضور بزام تعلقه داران قلعه مقرر فرمود -
یک بار اصفجاه بوجه از قلعه دار اینجا سرگرانی بهمرسانیده
فوجی بمکامره آن تعیین نمود - چون این خبر بحضور رسید
فرمان صدور یافت که در تمام دکن یک قلعه تعلق بما
دارد شما انرا هم نمی خوراید - اصف جاه بپاس حکم پادشاه
صالح بمیان آورده فوج خود را طلب داشت *

* محتشم خان میر ابراهیم *

۲۰۰ پسر شیخ میر خوانی سمت که سر آمد مقربان ایام
شاهزاده عالمگیر پادشاه بود - اگر اجلش میگذاشت در سلطنت
هم رکن (کین فرمان روائی و سرخیل نویذنان پادشاهی میشد -
در مبادی جلوس مصدر امر عظیم گردیده حقه بر نه
خانوار سلطنت گذاشت - پادشاه قدر شناس پسرانس را (که
در حدائم سن بودند) منظور نظر تربیت ساخته بمذامب
مناسب مورد مراحم فرمود - و هر چند آنها از بی طاعی
موافق مزاج پادشاهی بر نیامدند (و الا بمذمتهای مراتب
امارت می (سیدند) مع هذا ازان طرف حقوق آن مرحوم
مرعی بود - هیچگاه التفات از پیروان احوال شان بر نگرفته
شد - میر ابراهیم بمنصب هزاری چهار صد سوار نوازش
یافت - و بدوام خدمت حضور و عطای اضافه های منصب
کام دل می اندوخت - پستو بنا بر جهت بسفر حجاز مجاز

(مآثر الامراء) [۶۴۷] (باب الهميم)

گشت - و در سال هجدهم بعد سعادت اندوزی حج
بجبهه سائی پیشگاه جهانبانی و بحالی منصب هزار و پانصدی
سر بلند گردید - و بخطاب محتشم خان چهره کامیابی افروخته
از حسن ابدال به فوجداری لنگرکوت (که بیست کرهئی
پیشاور است) و عطای علم معزز شد - و بعد مراجعت از
حسن ابدال بفوجداری سارنگپور (خصت یافت - و در سال بیستم
بفوجداری میوات رخس عزیزمت زاند - و چون شاهزاده محمد
اکبر سربغی و طغیان برافراشت و از امرای کومکي بوخه
بطوع و جوقه باکراه یکتائی کزیدند خان مذکور با معدودے
از رسوخ عقیدت و اخلاص از شاهراه بندگی انحراف فورزیده
زبانرا هم بفرهاندرداری شاهزاده آشنا نساخت - چنده محبوس
زندان سخن ناشنوی بود - از آرازگی شاهزاده بزمین بوس
عتبه سلطنت ناصیه آرا گشته مورد تحسین گردید - و پس
ازان به صوبه داری اکبرآباد لوای مباحثات افراخت - و در
سال بیست و هشتم از انتقال سیف خان بصاحب موبگی
آله آباد کام دل اندوخت - و پس ازان از منصب برطرف
شده مدتها بگوشه انزوا گذرانید - و در سال چهل و دوم
بمنصب دو هزاری هزار سوار بحال گشت - و پس از چنده
هزار سوار دیگر بابت کمی یافت و بحراست خجسته بنیاد هم
مامور شد - اما در چه وقت بنظر نیامده - در سال چهل و

هفتم بقعه داری نادرک شتافت . و پستری باز بے منصب شده
بعضور رسید - چون در سال چهل و نهم توجه پادشاهی
مصرف گشایش و انکبیره ^(۲) گردید بعد زد و خورد طرفین
پیریا نایک دژ نشین از در احتیال در آمده توطیة صلح
انگیخت - به عبد الغنی کشمیری دست فروش اردو (که بمکر
و حیله راه دان و ستد بآن مفتن بهم رسانیده بود) آن
زنهار جو بعضه ملتصقات خود نوشته بار دان - او بواسطت
هدایمت کیش و اتعه خوان بعرض رسانیده (وجه پذیرائی
یافت - پس ازان محکتم خان را) که بے منصب نشسته
و در بروی تردد بعته مدیون همان کشمیری بود) بتجویز
نایک ببکالی منصب و تفویض قاعه داری سرانراز فرموده
رخصت کردند - آن غدار خان مذکور را با چند کس
در قلعه گرفت - و در پیشگاه خلافت نقاره فتح بلند آرازه
گردانیده آداب تهنیت بتقدیم رسانید - تا آنکه کشمیری از
زبان مادرش پیام آورد که پیریا بدر دیوانگی زده بدر رفت -
سوم سنگه برادرش (که برای مصالحه بحضور آمده بود)
رخصت یافت که قلعه خالی نماید - این هم بعمل آمد - و
می دانست که بسقیفه سازی و شعبده بازی او کوچ
پادشاهی خواهد شد - چون متمنای خیالی او صورت

(۲) نسخه [ج] واکن کیره - و در [بعضه نسخه] واکبیره .

نہایت بار دیگر ناپورہ جدال مشتعل ساخت - و بیچارہ
محتشم خان را محبوس گردانید - (روزے) کہ بسعی
بہادران جسارت کیش قلعه بدست آمد) آن بد نهاد خان
مزبور را در خانه مضبوط کرده آتش بخانہا زدہ گریخت -
اگر ساعتی مردم پادشاهی دیرتر می رسیدند خان مذکور
سوخته آتش بیداد آن مقهور می گردید - گویند خان مذکور
از فلوات چیزے خوردہ بود - در عین زمستان عرق از
بدنش می چکید - محتاج باد زن بود - بکثرت باہ و بسیاری
نصوان شہرت تمام داشت - و غیر از شہوت رانی و خواب
و خور دیگر شغلے نداشت - و بسبب بر طرفی متواتر و
بے چاکری احوالش پیریشانی کشید - هنگام مراجعت از
کھیلنہ (کہ انواع معویبت و تعب ها باحوال عمدہا راہ
یافت - و ہر نالہ از غایت شدت باران دریای عمانے بود -
در ہر قدم جسورے قائم می شد - نامے از مرکوب و بارکش
نماندہ - چہارادہ کرورہ راہ در یک ماہ و ہفدہ روز سپری
گشت) خان مذکور (کہ بے نسا نہی توانست) خود پیادہ
(۲)
با اکثر زنان عصا در دست دامن کورے گرفتہ افتاد و خیران
دہے چند می پیمود - اولاد بسیار داشت - از پسرانش

(۲) نسخہ [ج] نہی توانست ماند *

(باب المیم) [۶۵۰] (مآثر الامرا)

هیچ کدام ترقی نکرد - مگر میر محمد خان (که خطاب پدر یافته دستگام بهم رسانید) - احوالش جدا رقم پذیرفته *

* مطلب خان میرزا مطلب *

نواسه مختار خان سبزواری سمت - مادرش گارنگ بانو بیگم مشهور در حباله عقد میرزا محسن پسر سید میرزا برادر خرد خان مزبور بود - ^(۳) خان مذکور بیماری طاع و ذریعه سفارش والده خویش در عهد خلد مکان جولانی عرصه پیش آمد روزگار گوریده بتدریج به بخشگیری اهدیان ادج پیهامی عزت گشت - و در سال بیست و نهم بنیابت بهره مند خان (که به تهائه انندی رخصت یافته بود) به تمشیت امور بخشگیری درم مامور گشت - و در همین سال از انتقال سیف الله خان بخدمت میرتوزکی امتیاز گرفت - و در سال چهل و یکم بخطاب خانی ناموری اندوخته از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار سرافرازی یافت - و (چون در پیشگاه خلافت خود را کار طلب و جدکار را نموده بود) اکثر بهسزاری افواج ماموره بمالش اشقیاء و نیابت خدمات حضور کار بند گشته در جایزه سرانجام آن بافزونی منصب کامیابی منی اندوخت - و پس ازان (که از انتقال بهره مند خان خدمت جایل القدر میر بخشگیری

(۲) نسخه [ج] نکرده - (۳) نسخه [ب] بوده *

(مآثر الامراء) [۶۵۱] (باب الميم)

بخان نصرت جنگ تفويض يافت (از انجا) كه خان
مذكور بيشتر بگشت ملكي و تعاقب تيره بخندان مرهته ساير
و داير مي بود (در حضور مهمات بخشيكري را بنديابن از
مطلب خان من حيث الاستقلال بعد فتح واكن كيره متمشي
مي ساخت - بدان جهت بسوداري و مرجعيت سرس افراشت -
و باضافه سواران منصب و عطای نقاره بلند اوازه گرديد -
و در آخر زمان عالمگيري يکے از امرای دربار و
متصدیان صاحب مدار (كه چند كسه بيش نبودند) از
بوده - و به تذبیه و تعريك غنيم لنيم حوالی اردو نیز مامور
مي شد - پس از ارتحال خلد مكان ازین جهان گذران
بدستور ساير اعيان حضور ملتزم ركاب شاهزاده محمد اعظم
شاه گرديد - و بشمول رأفت شاهي گل روز بهی از شاخسار
روزگار چيد - و بخطاب مرتضى خان اختصاص يافت -
مرد بے هيثيت دل ناچسپ بود - نعمت خان ميرزا
محمد هاجي (كه هيچ يکے از زبانش نرسته) دران وقت
اين بيت گفت -

* بيمك *

* راستي را مي—گذارم در كنجي خواهم شدن *

* مرتضى گراين بود من خارجي خواهم شدن *

بهمراهی شاهزاده مذکور در جنگ بهادر شاه زخمهای كاري
برداشت - خانخانان منعم خان اردو از رزمگاه عقب فيلبان

خود نشانده آردن - بهمان زخمهای مؤلم در گذشت - مرد
کنومند بلند بالا بود - و بسفاهت و بلاهت زبان زد - (چون
ظهور سریر پدر بصحت نسب رهنما ست) اولاد والا نژاد
آن مرحوم نیز از شمه آن شیمه خالی نیستند - در پسر
داشت - در عهد خلد منزل اولین (که دامان جانسپار
خان بهادر دل بود) خطاب پدر یافته - و دومین (که خویش
تربیمک خان میر آتش بود) به ابو طالب خان مخاطب
گردید - و در عهد فرخ میر کلان فوجدار کهری گجرات^(۲)
بود - چون تغییر شد بنابر قرابت تازه (که همشیره زاده
ار میبه کامیاب خان مرحوم بازواج امیر الامرا حسین
علی خان در آمده) آن امیر کریم الخصال بدکن رفته در
ارزنگ آباد (محل اقامت انداخت - و برادر خود بفوجداری^(۳)
کودره و تهاوره مضاف دونه گجرات سر افزای یافت - و
صاحب نقش و جمعیت بود - پستور امیر الامرا بفوجداری^(۴)
بکلانه منصوب گردانید - خان مزبور با جمعیت شایسته بعالم
علی خان پیوسته در جنگ نواب اصف جاه ساز و سامان
امارت همه باخت - در همان ایام مبارز خان ناظم حیدر آباد
بعزم ملاقات فتح جنگ دارد شده بود - صیبه مطلب خان را

(۲) در [بعضه نسخه] کهری - (۳) در [بعضه نسخه] کورره - (۴) نسخه

[ج] بفوجداری کودره و بکلانه منصوب گردانید .

برای خواجه اسد خان پسر خود خواستگاری نمود - گویند بظاہر
 سقم احوال زرس هم برای سرانجام شادی قرار یافته بود -
 مطلب خان زیاده طلبی می کرد - و از ابا می نمود -
 خان مذکور تند شده بوسایط (که درین پیغام بودند)
 گفت - که آخر انصاف کنید دختر بزی مختار اسمت - یکم
 از آنها (که شوخی در مزاج داشت) جواب داد که ایشان
 هم فاعل مختار اند بجهت خویشی مذکور - ابو طالب خان
 (که آفت رسیده بود) همراه خان مذکور بحیدر اباد شتافته
 بقلمه داری شاه پور مضاف کولپاک و انواع مراعات آسودگی
 یافت - در جنگ نواب آصف جاه (که با مبارز خان
 اتفاق افتاده) زخمی شد - در خجسته بنیاد هر دو برادر
 بوقت موعود خویش حیات مستعار سپردند .

* میرزا صفری خان علی نقی *

نسبت بخاندان سلاطین صفویه دارد - سال چهل و هفتم
 جلوس خلد سکان وارن همدوستان گردیده احرار سعادت
 ملازمت نمود - و بمنصب سه هزارگی هزار سوار و خطاب
 میرزا صفوی خان نامور شده به بخشیکبری سیوم چهره عزت
 برافروخت - سال چهل و نهم (که وصلت از با صبیة
 معظم خان قرار یافت) خلعت با سرپیچ و دوازده هزار
 روپیه نقد مرحمت گردید - پس از ارتحال آن پادشاه در

رفاقت محمد اعظم شاه از دکن به هندوستان شتافت -
و در جنگ بهادر شاه در قول جا داشت - (چون اکثر
مردم معتبر بهمراهی اعظم شاه جان نثار گشتند) او نیز
مقتول شد *

* منور خان شیخ میوان *

پسر درم خان زمان شیخ نظام است . سال بیست و
نهم ^(۲) خلد مکان همراه پدر بدولت آستان بوسی پیوسته -
سال سی ام (چون پدرش در گرفتن سنبها بهونسله تردد
نمایان بتقدیم رسانید) او باضافه منصب و خطاب منور
خان اختصاص گرفت - و سال سی و نهم از اصل و اضافه
بمنصب چهار هزارمی دو هزار و پانصد سوار چهارم بلند پایگی
در افروخت - و سال پنجاهم به تعیذاتی محمد اعظم شاه
(که جانب مالوه مرخص گردید) قرار گرفت - پس از
ارتحال خلد مکان همراهی شاهزاده مذکور برگزیده روانه
هندوستان شد - و در جنگی (که فیما بین شاهزاده مذکور
و بهادر شاه متصل اکبر آباد صورت بست) نامبرده با برادر
کلان خون خان عالم در هراولی بود - بمقابله عظیم الشان
فیل رانده (چون به برادر او زخم تیر رسید) جهان در
چشم او تاریک گردید - درین ضمن بگول از زنبورک کار او

تمام شد - پسرش منور خان قطبي ست (که مرتضى پور
موبه برار در قبول داشت) - ابتدای عمل نظام الممالک
امفجاء در دکن فوجی زياده بر مقدر فراهم آورده بود - آن
امير بے نظير بحسن تدبير دست او ازین داعيه کوتاه ساخت -
تا آنکه باجل طبيعى در گذشت - پسرانش احتصاص خان
(که اخرها بخطاب خان زمان فايض گشته) و اعزاز خان
و ديگران هم بودند - هر يک بقدر قسمت از محال ارثي
جاگير يافت - چندان پيش ازین همه از سر رشته
حيات مرفوع القلم شدند - مگر پسر خرد سال او (که
فقير محمد نام دارد) باقى ست - بذکورى اين و آن (زکات
پسر مي برد *)

* مختار خان قهرالدين *

پسر شمس الدين مختار خان است - در سال بيست
و یکم عالمکيري بخطاب خانى سرافرازي يافت - پستور
بخدمت قراول بيگي ممتاز گرديد - و (چون پدرش بظلم
موبه احمد آباد گجرات لواى کامراني افراخت) او به تعييناتى
پدر مامور گرديد - و پس از ارتحال پدر جبهه سعادت
باستان بوس خلافت نور آگين ساخته بخطاب مختار خان
چهره ناموزي بر افروخت - و بداورنگى امطل اسب شان کامي
(اند - و در سال بيست و نهم ترکش و کمان يافته به تھانه)

هوانکی (که از معالات بیجاپور است) مرخص گردید -
 و از آنجا تعیین محامره بیجاپور گشت - و (چون سال
 سی ام بعد از فتح بیجاپور الویه ظفر طراز پادشاهی سایه
 معارفت بظاهر شولاپور افکند) پانزدهم محرم سنه (۱۰۹۸)
 هزار و نود و هشت هجری جشن ازدواج شاهزاده محمد
 بیدار بخت نخستین خلف شاه عالی جاه محمد اعظم
 شاه با دختر نیک اختر خان مذکور حسن انعقاد یافت -
 و آن عفت سرشت به پوتی بیگم مخاطب گردید - و در
 سال سی و سیوم خان مشار الیه بخدمت میر آتشی خلعت
 امتیاز پوشید - و پس ازان به تعریک و سرزنش خیره سوان
 کنگ گیری و راه باغ تعیین شد - و در سال سی
 و هفتم باز بمیر آتشی اختر طالع برافروخت - و در
 سال سی و هشتم از تغیر فدائی خان کوکه بصوبه داری
 اکبر آباد درجه پیمای اعتبار گشت - و در آخر سال چهل
 و یکم از حکومت آگه معزول گشته به بند بسمک صوبه مالوه
 پرداخت - و در سال چهل و پنجم مجدداً بصاحب موبگی
 اکبر آباد سرمایه افتخار اندرخت - خان مزبور بمنصب
 سه هزاره رسیده بوقوع تقصیر بکمی پانصدی معائب
 شده باز به بحالی کمی پایه افزای امتیاز گشت - و در

(مائثرالار) [۶۵۷] (باب المیم)

سال چهل و نهم در جایزه فتح سنه‌نی تعلقه راجا
رام جات مفسد (که درم رجب سال مذکور سنه (۱۱۱۷)
هزار و یک صد و هفده مرتبه ثانی منتزع شده) باضافه
پانصدی بپایه سه هزار و پانصدی بر آمد *

(هرگاه کارکنان قضا و قدر در پی توطئه دولت بختیاره
عرق ریزان سعی باشند) تمهیدات خانه بر انداز بد اندیش
چه طرفه تواند بست - بل آنچه او کارشکنی اندیشد
به تقریب مقصود صاحب اقبال در خور بود - بیانش
آنکه شاهزاده محمد اعظم شاه از کمال غرور و شجاعت
برجود برادر کلان شاه عالم بهادر شاه رقع نمی نهان - (چون
محمد عظیم دومین پسر شاه عالم بصوبه بنگاله و بهار ریشه
استقلال فرورده صاحب خزانه جمعیت شد) در فکر بیجا
ساختن او افتاد - در اواخر عهد خلد مکان [چون محمد
اعظم شاه از احمدآباد به احمد نگر (که معسکر پادشاهی
بود) شتافت] چندان کلمات وقوعی از جانب محمد عظیم
به پادشاه رسانید که فرمان طلب و گرز بردار تعیین شد - و
ندانست که آمدن محمد عظیم بالای عظیم بجان او خواهد
بود - چنانچه محمد عظیم نزدیک به شاهزاد پور رسیده بود^(۲)
که بر واقعه ناگزیر خلد مکان اطلاع یافته به فراهم آوردن سپاه

(۲) در [بعضی نسخه] شاهزاده پور *

(باب المیم) [۶۵۸] (مآثر الامم)

و استمالمت فوجداران اطراف و تمن داران آن نواح پرداخته
با بیست هزار سوار هر جناح استعجال خود را به اکبر آباد
رسانید - و مختار خان ناظم آنجا را مقید ساخته اموالش
بضبط در آورد - و این سرعت و محول بمستقر الخزانة (که وسط
مملکت و پای تخت سلطنت است - و از زمان عرش آشیانی
معدن خزاین و مخزن جواهر این دولت قرار یافته) اولین
پایه سریر آرائی بهادر شاه گردیده استقلال و همت آنطرف
از یکم بصد افزود - * مصرع *

* عدو شون سبب خیر چون خدا خواهد *

(۲)
چه ظاهر است که اگر عظیم الشان در اقصای پلانه میبود
باین عجلت کی می رسید - غریب تر آنکه اعظم شاه
بعد از واقعه پدر بزرگوار خواست بسلطان بیدار بخت
(که از مالوه بکجرات شناسفته بود) بنویسد - که با افواج
مالوه و کجرات به بلغار متوجه اگر شده بانفاق مختار خان
(که خسار او می شد) بفراهم آوردن سپاه و اعداد مواد
جنگ و پیگار همت بر کهارد - گویند ابراهیم خان صوبه دار
نورسیده کجرات (که خود را اعظم شاهی می گرفت)
انتظار می کشید - که اگر بمراقبت بیدار بخت حکم رسد
فرجه آراسته گرد آرد زانه شود - (چون والا جاه درمین

پسر اعظم شاه بر اراده پدر آگهي يافت (بعد از همدوشمي) که مبادا برادر کلان صاحب جمعيت و دست گاه شود (به باز يابان و مشيوان پدر در ساخته بعرض رسانيد که پيش فرستادن شاهزاده مقتضای حزم و احتياط نبست که دولت دنيا غرور افزا و مرد با ست - اگر بر خزايان آگريه دست تصرف يافته باعانت در صوبه دار چنينه لوی خود سوي بر افزاين تباهت عظيم دارن - چه دشمن خانه بدتر از بيگانه مي باشد - محمد اعظم شاه [که نصيبه سلطنت نداشت - و ادبار و تيره بختي ظاهر حالش را فرود گرفته بود (هرچه را سود و بهبود خون مي انديشيد آيستن صد تباهي بود) فوراً بشاهزاده نوشت که تا هيدين اين جانب بمالوه (که سر راه دکن است) اقامت نماين *

القصة (چون سرير فرماندهي هندوستان از شکوه اقبال بهادر شاهي آسمان پايه گرديد) از انجا (که عموم رانم و مكرمت آن شاه كرم گستر چون آفتاب يكسان پرتو افكن سنگ و گهر بود - و درام مرحمت و فيض بخشى او چون سحاب يكدفعه سحاب ساز خشك و تر) مختار خان باضافه نمايان و منصب عمده و خطاب خان عالم بهادر شاهي هر بلندي يافته به بحالعي صوبه دارى اكبر آباد با خدمت والای خانه ساماني بلندي رتبه گرديد - و باستوران اموالش از

(باب المیم) [۶۶۰] (مآثر الامور)

(۲)
صامت و مناطق (که در سرکار عظیم الشان بضبط در آمده)
کامیاب نوازش گشت - گویند پیش ازان (که حکم استردان
جنس او شود) روز جشن لباس سفید پوشیده بدربار
حاضر شده - شاه عالم با آن همه حوصله بلند و گذشت
رسا چین ابرو شده بخانخانان منعم خان فرمود که حق
بطرف مختار خان است - از سلطنت ما او را چه دلخوشی
خواهد بود - خانخانان بمشار الیه گفت - که این لباس بر روز
جشن چه مناسبت داشت - خان مذکور ظاهر کرد که از
بی استعدادیهاست - خانخانان از جانب خود میانه را
از نقد و جنس فرستاد - مختار خان به بعضی چیزها متهم
بود - نعمت خان حاجی درین شعر اشاره بدان نموده -

* شعر *

* هیچ کس در خانۀ مختار خان بیگار نیست *

* هر کرا دیدیم آنجا فاعل مختار بود *

* وَاللّٰهُ اَعْلَمُ *

* میرزا یار علی بیگ *

مردت بود راست و درست - به پاره گیری مطلقاً

مزاجش آشنائی نداشت - ازین جهت منظور نظر حضرت

خلد مکان گردیده سرمایه اعتبار اندوخت - در آغاز پیشدست

روح الله خان بخشني بود - و بدقت و سخت گيري زبانزد -
 پستر بداروغگی ذاک و داروغگی کچهری سرافراز شده در اجرای
 کار خاق الله مي کوشيد - سال سي ام پايه چهار صدمی چهل
 سوار و سال سي و یکم باضافه پانزده سوار رسیده - هر چند
 پادشاه مي خواست که منصبش بيفزايد قبول نکرد - در عرض
 خيال گستاخ بود - گویند ساده روزی را برای منصب استاده
 کرد - پادشاه فرمود که خود سال است - عرض نمود که تا یافتن
 جاگو نیم تر خواهد بود - و نیم قر بزبان اهل هند عبارت
 اسمت از کسی که مدارج سن انحطاط پیموده باشد - و نیز
 نقل کنند که (وزی الوش بار عنایت شد - و وقت بارباری
 از خاطرش رفت - پادشاه بتقریب استفسار مژه بپادشاه -
 متنبه شده چهار تسایم عنایت الوش و چهار تسایم دیگر
 (که این سجدگی سهو اسمت) بتقدیم رسانید - و نیز بیان
 کنند که (وزی بتقریب ادای شهادت تورانی در مقدمه
 شرعی عرض کرد که تورانی سمک - شهادت از چه اعتبار
 دارن - و حفظ این نکرد که پادشاه هم تورانی سمک - در
 محامره گواکندذه فحط و غلا بسیار شد - پادشاه نظر بدیانت
 او خواست که بداروغگی رسد مامور سازد - او بخرف
 بدنامی ابا نمود - (چون اعظم شاه از اوضاع او ناخوش بود)

بعرض رسانید که پاجنئی را چه یازا که از حکم دلی نعمت سر
به بیچون - (چون بر خاطر پادشاه هم این حرف گرانمی نمود)
فرمود که یاز عالی بیگ را گردنی زده از دیوانخانه بر آدرند -
بعد ارتحال خلد مکان از محمد اعظم شاه مرخص گردیده
بمکه معظمه شتافت - در سال سیوم جلوس خلد منزل از
بیت الله معارفت نموده بملازمت پیوست - همان سال
مطابق سنه (۱۱۲۱) هزار و یک صد و بیست و یک
هجری در گذشت *

• مهر احمد خان •

داماد خواجه عبد الرحیم خان بیوتات احمد - مرد راست
درصفت سپاهی وضع بود - در زمان عالمگیری به بخشگیری
و واقعه نویسی فوج شاه عالی جاه محمد اعظم شاه (که
دران ایام بنظم صوبه گجرات می پرداخت) سرافراز می یافتند
[با آنکه بدرشتی و سخت گیری (که لازم راستی و درستی
است) شهرت داشت] درین کار پادشاهزاده را (که اکثر از
ارباب تحریر سرگوان و برآشفتن می بود) با خود راضی
و سرالتفات نگهداشت - و پس ازان بدیوانی فوج محمد
بیدار بخت به پایه عزت برآمد - در سال چهل و هشتم
از دیوانی به نیابت شاهزاده بصوبه داری خاندیس امتیاز
آدرخت - دران هنگام [که شاه عالم از جنگ کام بخش

وا پرداخته نوای مراجعی بر افراختند (چون ساعت بلده
 برهانپور مضرب خیام ظفر ارتسام گردید) میخواستند چند گاه
 بصیر و شکار رمنه کرازه (که شهر جائے اسمی داکشا و
 نخچیر گاهے سمت مسرت افزا) عشرت اندرزند . و آن
 دیه، سمت سه کردهی برهانپور و رودخانه دارن بصفاوی
 آب بے همتا . در ازمندہ سابقه بران رود برابر کرازه بندے
 بسته اند بعرض صد گز و ارتفاع در گز (که ازان آبشارے
 میروزند) . بفرمان صاحب قران ثانی (که در ایام
 پادشاهزادگی به تنسیق مهمات دکن فرود بخش آن خطه
 شده) پیش بند سابق بند دیگر بقامله هشتاد گز هر بسته
 میان هر دو بند حوض صد گز در هشتاد گز بزدی کار
 آمده . آبشارے دیگر از روی این بند می افتد . و در سوی
 آن در سمت عمارت هر افراخته اند . و باغچه متصل
 آن ترتیب یافته . اما چون شورش راجپوتیه و فساد سکهه
 بمصامع جلال رسید بے اهمال و امهال اوایل شعبان سال
 سیوم سنه (۱۱۲۱) هزار و یکصد و بیستم و یکم هجری
 کوچ فرموده خان مذکور را بحراست آن بلده مطرح انظار
 عاطفت نمود . اتفاقاً در سال چهارم تلمسی بانئی نام زن
 یکی از سرداران مرهته با فوج بسیار تاخت آورده بعد از

(باب المیم) [۶۶۴] (مآثر الامراء)

نهب و غارت قصبه (۲) رادیر (که هفت گروهی برهانپور است) قلعه دار را (که تاب مقاومت و مقابلهت در میدان نداشته محصور شده بود) گرد گرفت - چون حصانک حصار بدان مرتبه نیمیست نزدیک بود که دستگیر شود - خان مذکور از فرط غیرت و افراط حمیت حفظ جان بازای شهادت نپسندید - و از مقابله زن حریفه خود را بدزدید -

* مصرع *

* چه مردی بود کز زنی کم بود *

به اختیار عنان تماسک از دست داده به آن (که بگرد آردن لشکر و یراق کرد فر معید شود) به بهادر پوره رفته فرود آمد - و یسارلان و نقبا بطلب منصب داران متعینه و اهل خدمات فرستاد - مردم (که چاشنی تشدد و سوء خلق خان مذکور گرفته بودند) پاسداری آبرد را بر خود داری ترجیح داده باکراه و اجبار (که اکثر از آنها پیاده و گردون سوار بودند) فراهم آمده خان مذکور روز دیگر (که از هفت صد سوار متجاوز نبود) میمنه و میسره آراسته روان شد - در اثنای راه تلافی فریقین (نمود - و آتش حرب و ضرب اشتعال گرفت - هر چند فبایر و خویشان سردار دل بمرگ نهاده بسیاری را برمی سهام و ضرب مصمام بر خاک انداختند -

(۲) نسخه [ج] رادیر - (۳) نسخه [ب] بدر برد *

اما اشقيا بطعن رماح مستطيل اكثر مجاهدان را جريح و قتل گردانیده کار بجائے رسانیدند که بساق سردار دو زخم تفتنگ رسید - درین ضمن شیخ اسمعیل ظفر مند خان فوجدار جامود (که سرکردگی فوج طرح داشت) کومک بجای نموده شعله غلبه کفار را بآب شمشیر فرو نشاند - تا فضا و فضای قلعه راویر دایره فوج اسلام گشت - دو شبانه روز جنگ تیر و تفتنگ در میان بود - (چون اشقیا دریافتند که بذای ثبات مبارزان تزلزل پذیر نیست) خست ادبار بسوی شهر کشیدند - اگرچه قاضی باتفاق شرفای بلده در حفاظت شهر تگ تگ پا بکار برد - لیکن حوالی آنرا بجاروب تاراج پاک رفتند - و بآتش بیدان سوختند - شب دهم ماه صفر خان مذکور بعزم شبخون شبگیر نمود - و از پای قلعه راویر حرکت کرد - هر چند برخی آرمود کاران بآئین خیر خواهی گفتند (که شب روی مصلحت نیست) گوش نکرد - چون بنزدیکی شهر رسید ضلالت پیشگان آگهی یافته سد راه گشتند - و نیران بیگار بر افروختند - رزم جوانان طرفین داد مردانگی و دلادری دادند - میر احمد خان با بیستوسه از اولاد و اقربا و دو ثابت لشکر در معرکه جام شهادت چشید - و ظفر مند خان در سبک پائی از باد گرو برده دران حالت (که

(باب المیم) [۶۶۶] (مآثر الامرا)

غبار را مجال نبود که از راه هوا خود را بشهر تواند انداخت) با یک پسر خان شهادت نشان و معدودے از تیز پایان خود را بشهر (سانید) ^(۲) تلمه لخته مجروح و برخه ماسور گردیدند - از خان مذکور در پسر باقی مانده - یکے میر سید محمد (که بعنوان درویشی می گذرانید - و معتقد فیه بسیارے بود) - و زمین میر محامد (که بخطاب پدر مخاطب گشته) - ترجمه اش جداگانه درین اوراق ثبت یافته *

* محمد اسلم خان *

پسر میر زاهد هروری ست (که احوالش جداگانه نوکریز خامه و قایع نگار شده - مورسی الیه در عهد خلد مکان بعد وصول بسن رشد و تمیز بمذنب در خور و خطاب خانی امتیاز یافته - مدتها بدیوانی صوبه کابل سرفرازی داشت - و پستری دیوانی شاه عالم نیز ضمیمه گردید - سال چهل و هشتم ^(۳) ازان کارها عزل پذیرفته از تغیر سید میوک خان بتقریب دیوانی لاهور افتخار اندوخت - سال چهل و یکم از تعلقه مذکور تغیر گشت - پستری سالے چند بحراسنت لاهور می پرداخت - در عهد خلد منزل همانجا در گذشت - پسرانش محمد اکبر و محمد اعظم (چون ملازمت پادشاه نمودند) برعایت نام پادشاهزادها تغیر نام فرموده به

(۲) نسخه [ب] رسانیده - (۳) نسخه [ج] ازان کار عزل پذیرفته .

محمد اکرم و محمد امیر موسوم ساختند - اولین خطاب خانگی یافته در هندوستان اوقات زندگی را به پایان رسانید - و در همین خطاب پدر مخاطب گشته بعد هنگام نادر شاه همراه نظام الملک آصف جاه بدکن آمد - و چندی بدیوانی صوبجات آنجا و پستو بتعلقه میر آتشی سرمایه اعتبار برگرفت - و در عمل صلاحیت جنگ به تفویض بخشیدگری دکن خاعت امتیاز پوشید - پس ازان خطاب حشمت جنگ بهادر مرتقی گشته بحراست برهانپور نامزد شد - و در عمل نظام الدوله آصف جاه لفظ ضیاء الدوله ضمیمه خطابش گشت - ساله چند پیش از حالت تحریر باختر سراسر شتافت - بمنصب شش هزاری شش هزار سوار رسیده بود - اخلاف ازو باقی مانده اند *

* منعم خان خانانان بهادر شاهی *

پدرش سلطان بیگ از قوم برلاس است - منصب جزو کوتوالی اکبر آباد داشت - بکشمیر نیز بعلاقه کار پادشاهی رفته - پس از فوتش محمد منعم بتلاش روزگار بدکن شتافته در لشکر پادشاهی بجهوهر رشادت و کلردانی با روح الله خان میر بخش می توسل گشت - بخش الملک منصب برای او گرفته مهر خود حواله نمود - پس ازان بطالع یاری

و بخت یاری ترقی نموده بدولت در شناسی خلد مکان

(۲)

رسید و بخدمت متفرقه مامور میگردد - سال سی و چهارم

بخدمت امانت هفت چوکی از تغیر میر عبد الکریم ملتفت

خان امتیاز یافت - و در سال و چهل و ششم بداروغگی

فیلخانه اختصاص گرفت - (چون در مهم کهیلنا بکمک

محمد امین خان بهادر رسید - و تهرانی سرزن) بکمی

منصب و عزل تعلقه معائب گشت - پس ازان بدیوانی

مهمین پور خلافت پادشاهزاده محمد معظم از تغیر اسلام خان

مامور شد - و دیوانی کابل نیز ضمیمه گردید - و بحسن

اخلاص و نیکوخدمتی مشمول عواطف پادشاهزاده گشت -

(۳)

و در سال چهل و نهم صوبه داری پنجاب بوکلای شاهی

نامزد شد - بتجویز شاهزاده نیابت بخان مشارالیه

با فوجداری جموں امالاً تفویض یافت - و بمنصب هزار

و پانصدی هزار سوار مرقی گشت - و با رای صایبه

و نیروی مردانگی متمدان و سرتابان آن صوبه را مطیع

و ایل ساخته بمعدلت و انصاف بکارها پرداخت - (چون

مرد مدبر کهنه رزگار و دولتخواهی شاهزاده بخود تصمیم

داده بود) گوش بر آواز انقلاب زمانه داشته باخفا و استتار

در اعداد مواد سلطنت پادشاهزاده می کوشید - از نیرونگی

تقدیر بیست و پنجم ذی الحجه سنه (۱۰۱۸) هزار و هیجده
 خبر ارتحال خلد مکان بمنعم خان رسید - تا وصول پادشاهزاده
 از پیشاور (که تشلاق کابل است) بعرضه دلگشای دار السلطنه
 لاهور (که دوم صفر اتفاق افتاد) بمنعم خان قریب پنج
 هزار سوار و توپخانه سنگین فراهم آورده با ساز و سامان
 سلطنت آن طرف پل شاه دوله شرف ملازمت دریافت - و
 تا رسیدن سرهند بمنصب چهار هزاره در هزار سوار و خطاب
 خانزمان و عنایت طوغ و نقاره ناموزی اندوخت - و تا وصول
 نصرت شمول به مستقر الخلافه بحسن سعی و نیکو خدمتی او
 پنجاه هزار سوار موجودی سوای نگهداشت شاهزاده (۲)
 مساری همین عدد بود (در ظل رایت پادشاهی مجتمع
 گشت - بهکومت منصب پنجهزاری پنج هزار سوار و افزایش
 خطاب بهادر ظفر جنگ بلند مرتبه گردید - و در جنگ محمد
 اعظم شاه در تردد و جانفشانی شریک غالب بود - اجمالش
 آنکه (چون محمد اعظم شاه بنگاه را با زینت النساء بیگم
 همشیره اعیانی خود و جمله الملک اسد خان در گوالیار
 گذاشته عزیمت پیش نمود) خلد منزل (که کمال حلم
 و خدا ترسی داشت) از سفک دماء مسلمین احتراز لازم
 شناخته ببرادر نوشت - که بمراعات وصیت پدر (که پیشتر

(باب الميم) [۶۷۰] (مآثر الامرا)

دکن تا مالوه و گجرات بشما ارزاني داشته و هندوستان بما)
اگر بافتضای مرورت فلانگانه را ضمیمهٔ بیجاپور به کام بخش
(که برادر خود بجای فرزند می باشد) را گذراند (ما
از مقسوم و مرورت خود بحصهٔ شما می افزائیم) بهترین
شقوق است - و اگر این صلح صلاح شما نباشد چه لازم
که بغرض نفسانی بر سر ملک فانی جنگ کنیم و عالم
بتلاف جان و مال گرفتار شود - ما و شما تنها بمیدان
در آئیم - * ع *

* تا یار کرا خواهد و میلش بکده باشد *

و درین صورت صرفه با شما ست که در مقابل شمشیر خود
دیگرے را بنظر نمی آرید *

و بعضی ثقات برانند که بهادر شاه ازین وصیت اطلاع
نداشت لیکن آخرها خلد مکان فرمانی باز نوشته که بر
لغافه اش بخط خاص مرقوم بود السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا دَالِي الْهِنْدِ -
بهمین متمسک شد - بهر تقدیر (چون این پیغام بمحمد اعظم
شاه رسید) نوشت که این قسمت منظور نیست - تقسیم
دیگر (که بعید از تعادل و تکافو بود) * بیت *

* از فرش خانه تا بلب بام از آن من *

* از بام خانه تا بئرویا از آن تو *

در میان آرد - و پس ازان برآشفته بایلچلی گفت این پیر

خرف مگر گاستان شیخ سعدی هم نخوانده که در پادشاه
در اقلیم نگذچند * * بیت *

* چو فردا بر آید بلند آفتاب *

(۲)

* من و گرز و میدان افروسیاب *

(۳)

هژدهم ربيع الاول متصل حاجو ده کرهیی اکبر آباد تلاقی

فویقین اتفاق افتاد - خانزمان با فوجی جرار بانفاق شاهزادهای

دیگر از چپ و راست رفته رسید که محمد عظیم الشان را

بیدار بخت از سه جانب گرد گرفته بود - کارزار عظیم و

آریش های نمایان بوقوع آمد - و با آنکه گلوله بادلیج در

بهاوی راست زیر بغل رسیده - اگرچه استخوانهای قبرغه

مسلم ماند اما یکر است از جانب پشت گوشت و پوست

گرفته بر آمد - املا از جنگ بهاو تهبی نکرده چندان پای ثبات

افشرد که محمد اعظم با در پسر بیدار بخت و والا جاه

رهگرای فنا شدند - های محمد اعظم تاریخ است - خانزمان

با اهل و عیال و مال و مال اعظم شاه دران عمره هرج و

مرج گرد آردی نموده قریب نصف شب بحضور رسید -

و ازان زخم منکر غش کرد - بیست و نهم همین ماه

بخطاب والای خانخانان بهادر ظفر جنگ و منصب هفت

(۲) در نسخه [ج] حرف [واو] نیست - (۳) نسخه [ج] [ج] جاو -

(۴) یعنی سنه هزار *

(باب المیم) [۶۷۲] (مآثر الامراء)

هزارمی هفت هزار سوار و تفویض امر جلیل القدر وزارت سر
افتخار افرخت - و یک کردر روپیه نقد و یک کردر را
جنس (که از ابتدای سلطنت تیموریه هیچ امیرے بان
عطیة عظمی کامیاب نگشته) از پیشگاه خلافت و جهانبانی
مرحمت شد . و دہم ربیع الاخر ظل سبحانی در باغ
دہر آرای بعیادت او (کہ ازان زخم ذی فراش بود) سایہ
گسترده بانواع نوازش و دلدہی (کہ این فتح بذیروی شمشیر
و اصابت راجی آن صاحب سیف و قلم رو نمود) فرق
مبہاتش را فرقدان سا فرمودند - و از جملہ پیشکش او (کہ
بدہ لک روپیه می رسید) بقدر یک لک روپیه بذیورائی یافت -
و ہشتم جمادی الاولی تسلیمات وزارت و صوبہ دارئی اکبر آباد
بتقدیم رسانید - و سال سیوم بذواختن نوبت در حضور چہرہ
تغوق و بوٹری افرخت - و در سال چہارم (کہ خلد منزل
بقصد استیصال کردئی بد مال ^(۲) در شاہ دہورا رسیدہ اقامت
نمود) خانخانان بسودارئی پادشاہزادہ محمد رفیع الشان
بر سر او تعیین شد - آن تہہ کار از کارزار بسیار بمکان قلب
موسوم بہ لودندہ رفتہ محصور گردید - افواج پادشاہی
دست از تعاقب بر نداشته بمحاصرہ آن قلعہ پرداختند -
پیروان و گرویدگان آن وخیم العافیة (کہ جان فشانی را)

(مآثر الامراء) [۶۷۳] (باب الميم)

باعتماد تذاضع حیات ابدی تصور می کردند (بکمال رغبت و شوق برآمده بر مورچالها می ریختند - و جمعی را کشته بقتل می رسیدند - پس از مدتی (که آنزوقه مفقود شد) یکی از کهتریها کلابا نام تنباکو فروش خود را فدیة آن مغوی ضلالت کیش ساخته با لباس فاخره بجایش نشست - و کرد با جوقه بر مورچال پادشاهی یورش نموده بملک برقی راجه (که متصل بود) بدر رفت - و بعد فتح آن مکان مردم پادشاهی کلابا را با شان و شوکت دیده کرد خیال کردند - و مقید ساخته نزد خانخانان آوردند - خانخانان بعجلت تمام این مژده بعرض رسانیده مورد تحسین و آفرین گردید - حکم نوبت و تیاری دیوان عام شد - و فرمودند قفس آهنی سیخ دار زرد درصفت نمایند - پس ازان (که به پرس و جو پزده از ری کار برداشتند) ظاهر شد که باز پزیده و بوم بدام افتاده است - خانخانان انفعال کشید - و بهمراهان سرزنش کرده گفت همه پیاده شده بکوه راجه برقی در آیند - یا کون را دستگیر نمایند یا راجه را کشیده بیازند - و براجه هم نوشت که بهبود خود در دستگیر ساختن آن محتمل شناسد - گویند هرکارهای ذوالفقار خان باشاره خان مزبور (که با خانخانان

(۲) نسخه [ب] گورو نسخه [ج] گرد - (۳) نسخه [ج] راجه برنی •

(باب المیم) [۶۷۴] (مآثر الامرا)

عداوت هم چشمی داشت (از کوهستان تا اردوی معلی
شهرت دادند که کرد دستگیر گشت - هرکارهای خانخانان
باعبار همجنسی زبانی آنها فرا گرفته متواتر این خبر
رسانیدند - و او پیدادشاه عرض کرد - ذوالفقار خان گفت
اغلب که این همه امام نداشته باشد - پس ازان (که
معلوم شد راهی بود) اگرچه راجه را آورده در همان قفس
آهزی بدار الخلافه فرستاده محبوس کردند اما خانخانان را
خجالت بر خجالت افزوده از غصه بیمار شد - و ماده
دماغی گشته بجانب گوش ریخت - و در همان ایام
ردیعت حیات سپرد *

خانخانان بسیار متواضع و مهابت سلوک بود - املا
نخوت و غرور نداشت - در مراعات آشنائی قدیم و پاس
مراتب قدرشناسی می کوشید - حتی که بلحاظ دیرین ربط
با کم منصبان به تعظیم پیش می آمد - هرچند در جود
و کرم و اکرام و اطعام دست گشاده نداشت اما در کارها
فیضش عام بود - وزارت را به ستوده نامی و نیک نفسی
بے دراعی طمع و غرض سرانجام داد - وقت کچهری
سزاولان تعیین میکرد که کاغذ ارباب حاجت بے دستخط بررز
دیگر نماند - برفع بلیه خوراک دراب از نه منصبداران طرفه
تحصیل اجر جزیل کرد - در عهد خلد مکان همین که

بمنصب دار خوراک دواب لازم می شد (هرچند که از قلات پایباقی^(۲) جاگیر قلیله ویران کم حاصل بعد مدتها یافته که بنصف و ثلث خرج دواب وفا ننماید تا بصرف حوائج ارچه (سد) داروغه فیلخانه و آخته بیگی و دیگر متصدیان به تشدد از رکیلش بازخواست زر خوراک می کردند - و هیچ جا فریاد نمی رسید - ناچار وکلا استعفاى وکالت می دادند - خانخانان مقرر نمود که در حین تذخراه دامها بقدر خرج دواب از قتل جاگیر منها کرده تدمه بذویسد - چنانچه تا حال همین ضابطه معمول است *

* مصرع *

* نیکوان رفتند و سذمتها بماند *

کمالات کسبی هم (که ازان بقابلیت و استعداد تعبیر کند) داشت - شعر می گفت - میلانی به تصوف بهم رسانیده - رساله نوشته موسوم به الهامات منعمی - مطاب عمده ندارد - نکات چند با شعر برجسته حسب حال آورده - حرف گیران سخن ساز بعضی بالحداد و برخی بتهمت ادعای معراج نسبت می دهند - حال آنکه ازین نسبتها عاری ست - در الهامی (که سیر خود به بهشت و از انجا پایان عرش بیان نموده) بلفظ رزیا مقید ساخته -

(۲) نسخه [ج] پائین - (۳) نسخه [ب] تا به پایان عرش *

منافع ندارد - بله لفظ الهام اگر مخصوص اولیا دارند
دعوی بے معنی است - و موهم سوء ادب - باوصف
رفاه کوشی و کم آزاری که داشت بمقتضای حرص و شرف
به نیت ابقای نام بر صفحه ایام می خواست در هر شهر
و بلده حویلی و سرا و کترة او باشد - جا بجا زرها جهت
ابتیاع اراضی و عمله می فرستاد - متصدیان ناعاقبت اندیش
بخوش آمد و اظهار صجرى زمین و خانها به تعدی و ظلم
(۲)
از مردم گرفتند - چون بنای ستم بر خرابی است پیدا است
که مبتدی بران چه طرفی از استعمار خواهد بست - بیشتر
مکانها مرتب نا شده بانقال بانی ازین سرای فانی از اول
هم خرابه تر ماند - گویند خانخانان اکثر مکانهای نزول هم
از سرکار پادشاهی خریده - روزی مخلص خان مغل بیگ بناهر
نقاص و عنان پادشاه گفت که هندوستان بفضل الهی مجمع
هفت اقالیم است - اگر این مقدمه را (که پادشاه هند
زمین بنوکر خون می فروشد) بشاه ایران یا روم نقل کنند
قباحت دارد - پادشاه با این همه شهرت بے خبری هوشمندان
جواب داد - که مخلص خان ما چه بد میکنیم - زمین افتاد
بیاض را باز میدهیم - مبلغها خرج کرده درست میسازد - پیو
شده است فردا می میرد - باز در سرکار ضبط خواهد شد *

(مآثر الامرا) [۴۷۷] (باب الميم)

پسر کلانش نعیم خان پس ازان (که تخت همایون بخت
سلطنت هندوستان بجلاوس بهادر شاه زیب و زینت گرفت)
از اصل و اضافه بمنصب پنج هزاری پنج هزار سوار و
خطاب مهابت خان و برایتی مکرم خان خان زمان بهادر
و تفویض خدمت بخشیکری سوم چهره امتیاز برافروخت -
و چون نوبت جهان داری بجهان دار شاه رسید به کینه
دیرینه ذوالفقار خان نامبرده مغضوب غضب پادشاه گردیده
مطوق و مسامل شد - پست در عهد محمد فرخ سیر
محمد بن علی خان امیر الامرا بهاس دیرین روابط و آشنائی بفریاد
ار رسید - و همراه خود بدکن بود - آخرها دست توسل
به عماد الملک مبارز خان داده در جنگی (که سنه
(۱۱۳۶) هزار و یک صد و سی و شش هجری با
نظام الملک آصف جاه صورت گرفت) حاضر بود - و در مین
خانه زاد خان که در ادایل عصر بهادر شاه به منصب
چهار هزاری و سه هزار سوار کسوت افتخار در بر گرفت *
(۳)

* میرزا محمد هاشم *

پدر واسطه نبدیرگ خلیفه سلطان مشهور و بسه واسطه
نواسه شاه عباس ماضی ست - در سال چهارم بهادر شاهي
بار غربت خویش به بندر سورت برگشاد - خلد منزل محیط

(۲) نسخه [ج] پادشاهی - (۳) نسخه [ب] چهار هزاری سه هزار سوار *

(باب المیم) [۶۷۸] (مآثر الامراء)

کرم بود - بعد آگهی از راه قدر شناسی و غریب نوازی
به تذخوه مبالغ سه هزار رزپیه و تعیین مهماندار اعزازش
افزود - و بنام خان فیروز جذک ناظم گجرات حکم رفت -
که هرگاه مشارالیه به احمد آباد برسد بدستور محمد امین
خان صوبه دار سابق گجرات [که در عهد خلد مکن
ما یحتاج قوام الدین خان برادر خایفه سلطان (که از
ایران رسیده بود) حکم سرانجام نمود] ضروریات
ار را هم ساخته و پرداخته روانه حضور نماید - خان
فیروز جنگ طفل مغیر خون را باستقبال فرستاده خون هم
چند قدم پیش آمده در خورد - و پانزده هزار رزپیه نقد و
فیل و اسب تواضع نمود - و پس ازان (که میرزا قریب
باردوی پادشاهی رسید) کوکه خان نامی (که مادرش
مصاحبه پادشاه بود) بمهمانداری معین شد - روز ملازمت
بانواع عطایای خسروافی مباحات اندوخت - (چون از شدت
گرما عرق ضعفی بر چهره اش ظاهر گشت) حکم شد که
در خسخانه برده آب یخ پرورده بخوراند *
(۲)

دران ایام از انتقال خانخانان گفت و گوی تقرر وزارت
درمیان بود - و محمد عظیم الشان درمیان خلف خلافت
(که در مهمات سلطنت دخل تمام داشت) بر سر آن شد

(مآثر الامرا) [۶۷۹] (باب المیم)

که وزارت بنام ذوالفقار خان قرار یابد - و میر بخشیکری و صوبه دارمی دکن بهر دو پسران خانخانان مرحوم مقرر گردد - و ذوالفقار خان می گفت که تا پدرم زنده است وزارت حق اوست - و می خواست باین تقریب هر سه کار در دستش باشد - این رد و بدل مدتی کشید - مکرر در خلوت بر زبان پادشاه گذشت - که ازین مناتشه تنگ آمده ام - میخوام که وزارت را نامزد شاهزاده ایران نموده یکم از دیوانیان تن و خالصه را با استقلال نیابت او فرمایم - و از نایب کار وزارت گیرم - اما پیش از ملازمت میرزا و بعد از آن چیزها پادشاه از جانب شاهزاده رسانیده بودند - خصوصاً عونت و تبختر بیجا - مشارالیه (که سر تواضع به پادشاهزاده فرود نمی آرد) جمیع امرا را ملول و کبپیده خاطر ساخت - تا آنکه مهماندار باشاگه میرزا شاه نواز خان صفوی (که همچشمی بیشتر داشت - و بقدر آن حسد در کانون سینه اش شعله کشیده بود) پادشاه عرضی نریساند - که با پادشاهزاده در سواری و دربار بنده آداب چگونه بجا آرد - و با امرا چگونه در خوردن - و هرگاه پیش از بر آمدن حضرت آمدن بنده بدربار اتفاق افتد کجا بنشیند - پادشاه بر پیشانی عرضی دستخط کرد - که با پادشاهزاده در سواری از اسم پداده شده آداب بجا آرد - و در دربار بدستور آمده

(باب المیم) [۶۸۰] (مآثر الامرا)

مجرأ نماید و تا سه هزار (که سبقت سلام نمایند) دست
بسر شود - چون بر سر دفعه ثالث رسید طرف میرزا شاهنواز
خان شده پرسید که چه دستخط باید کرد - او عرض کرد
که تا آمدن حضرت در پیش خانۀ زان خان بزشیذد -
چنانچه روز دوم میرزا پیش از برآمدن بدربار (رسیده بود
که سزاوله بگفته شاهنواز خان رسیده بموجب حکم در
پیشخانۀ خان مذکور برده نشاند - و صاحب خانۀ بقدر پندار
میرزا بمراعات رسمیات و اظهار تپاک پیش نیامد - اگرچه
روز دوم میرزا شاهنواز خان بخانۀ او رفته عذر خواهیها نمود
اما این عرضی و این قسم آمدن باعث سبکیها شده نقل
مجالس و محافل گردید - و آخر کار بمنصب پنج هزار
سه هزار سوار و خطاب خایفه سلطان (که خودش درخواست
نموده بود) هر افزای یافت - مزاج زمانه ساز نداشت -
هرچند اعیان دربار بیرونی و کج خلقی بکارش کردند لیکن
اصلا ازین ترش روئیها صفرا شکنجی نخوتش بعمل نماید -
و هنوز جاگیر نذخواه نشده بود که خلد منزل بوحمت حق
پیوست - و بعد ازان که باحوالش نپرداخت - مدتی
در دارالخلافه بود - باجل موعود در گذشت *

خوافی خان صاحب تاریخ منتخب اللباب (که با محرر

این اوراق محبت تمام داشت - و اتفاقاً خان فیروز جنگ از

احمد آباد از طرف خود او را مهمان دار شاهزاده مقرر کرده بود - و شاهزاده در راه کارهای دیوانی خود را بار فرموده (نقل می‌کرد که عرش المعرفت میرزا نسیم بود - غیر از استخوان فروشی نیگان و نسیم پرستی هیچ چیز را مشق نکرده بود - و این همه بر نسیم می‌بالید که گویا مناسبته به زمبذیان ندارد - و غافل ازین که گفته اند

* بیت *

* به نسیم فخر ز نقص گهر و کم خردی ست *

* چون نگین چند توان زیست بنام دگران *

چون از احمد آباد بدار الخلافه دهلی رسید ۵۰۰۰۰۰ (که بامید ترقیها موافقت گزیده بودند) بصحابت برای ملاقات آصف الدوله بردند - آصف الدوله سوزنی دیگر مقابل مصد خود برای میرزا فرش کرده بود - این حرکت بطبع ری خورد - بعد از ملاقات هرچند آصف الدوله جوششها کرد هیچ رانشد - تا آنکه بطور حرفهای دلخوش از زبان آصف الدوله برآمد - که (همینکه بملازمت پادشاهی شرف اندوز می‌شوید)^(۲) اول روز منصب هفت هزاری (که منتهای دولت هندوستان است) تجویز خواهد شد - یک مرتبه تذد شده جواب گفت - ایذجاً هر پاجی هفت هزاری ست - برای

(۲) نسخه [ج] می‌شوند •

(باب المیم) [۶۸۳] (مأثر الامراء)

من چه فخر دارد - سَبْحَانَ اللَّهِ پس ازین (۲) که مقدمات ایران برهم خورد - و دولت صفویه باختتام (سید) بسیاری ازین سلسله رخت سلامت بمامن هندوستان کشیدند - چون سلطنت اینجا هم از رونق افتاد و امور ملک داری نسقے ندارد بمان پیشین عزت و اعتبار (که اصلاً اعتنا بشان آنها نکردند) نماند - هر کدام بذاهیه شتافته بمحض انتساب بخاندان علیّه روزگاری بدست آوردند - غریب تر آنکه برخی بتزویج دختر خویش خود را بآن دودمان بسته خلیفه سلطانی وانمودند - چنانچه یکی از حکام بنگاله با یکی ازینها وصلت نمود - و بعد ازان ظاهر شد که مدعی کذب است - و همچنین در دیار دکن هم آمدند - و بقام این خاندان پاره عزت یافتند - پس ازان (که میرزایان واقعی این سلسله رسیدند) معلوم همگنان شد - که آنها اصلاً نسبت به این خاندان ندارند •

• محمد مراد خان •

پسر مرشد تلی خان محمد حسین است - جدّه مادری از بام ماه بانو - که تربیت کرده نجیبه بیگم خالّه خلد مکان بود - آخرها در محل پادشاهی اعتبار بسیار بهم رسانیده - ازین در خان وزیر و میر ملنگ همشیره زاده او (که میر بخشعی کام بخش شده) بخطاب احسن خان مخاطب

(۲) نسخه [ج] پس ازان - (۳) در نسخه [۱ - ج] لفظ [یکی از] نیست •

(مآثر الامراء) [۶۸۳] (باب العیوم)

گردیده در محل پرورش یافته به نشو و نما رسیدند - پدرش
مرشد قلی خان خطاب داشت - برادرش میرزا محمد نام
ابتدا مشرف غمسخانه بود - سال بیست و هفتم (که برای
وصول تتمه پیشکش ذمه ابوالحسن تعیین گشت) ارشاد
شد که چون ترا از خانه زادن مرضی شناس خود می دانیم
باید که (چون دیگران بطمع مال فریفته شده) به خوشامد
او نپردازی - بلکه در حرف بے محابا بیش آئی - و
درشتی نمائی که او هم با تو درشتی کند - و ما را حجتی
برای استیصال او بهم رسد - چنانچه او رفته حسب مرضی
پادشاه در کلمه و کلام بے باکی کرده و ملزم ساختی - و
ابوالحسن مسامحه نمود - گویند روزی از زبان ابوالحسن
بر آمد که ما هم پادشاه این الکه محقر گفته می شویم -
میرزا محمد بر آشفته گفت که شما را اطلاق لفظ پادشاه
بر خود نمی رسد - و همین امور باعث ازدیاد گرانگی خاطر
عالمگیر پادشاه می شون - ابوالحسن گفت که میرزا محمد
این اعتراض شما غلط است - تا که ما پادشاه گفته نشویم
حضرت عالمگیر را پادشاه پادشاهان نخواهند گفت -
بالجمله خان مذکور در بدو حال بخطاب سعادت خان
استسعاد پذیرفته به واقعه نگاری کل دکن سرفرازی داشته -
سال بیست و هفتم (که پادشاه سلطان محمد معظم را

به مهم (ام دره تعیین فرمود) واقعه نگاری فوج شاهزاده
 ضمیمه آن ساخت - و پستتر (که شاهزادگان مذکور بر سر
 ابوالحسن روانه شد) دیوانی فوج خانجهان بهادر بر تعلقات
 سابق او افزود - و در یکی از جنگهای آنجا نامبرده
 چهارم عقیدت را بگلگونه زخم آراست - و پس ازان (که
 شاهزاده بر سر ابوالحسن رفته بعد زن و خورد مکرر مهم
 او بصلح انجامید) پیشکش از سابق و حال مقرر نموده
 نامبرده را برای وصول تتمه درانجا گذاشت - آزانجا (که این
 صلح پیدایش مستحسن نیفتاد - و سال بیست و نهم بعد فتح
 بیجاپور لوی عزیمت بجانب گواکنده برافراشت) بخان
 مذکور از ما فی الضمیر خود اطلاع داده برای وصول پیشکش
 منشور تاکید صادر گردید - ابوالحسن بامید موهم نه خوانچه
 جواهر با یاد داشت آن بخان مذکور بطریق امانت سپرده
 قرار داد که آنچه نقد هم سرانجام می شود با جواهر
 مذکور مقتم سرکار خود همراه داده روانه حضور سازد - اتفاقاً
 متعاقب آن ابوالحسن چند بهنگی میوه برای پادشاه
 ارسال داشت - سعادت خان هم چند کهار و دالی از جانب
 خود بحضور راهی گردانید - درین ضمن (که آمدن پادشاه
 بدان سمت به یقین پیوست) ابوالحسن از خان مذکور
 تقاضای جواهر خود نمود - و فوج بر خانه او تعیین کرد -

(مآثر الامرا) [۶۸۵] (باب المیم)

و در روز پرخاش ماند - خان مذکور پاس نمک از دست
نداده در جواب گفت که الحق بطرف شما ست - اما
(چون از روی منشور پادشاهی توجه موکب ظفر کوکب باین
طرف معلوم شد) دستگاری خود دران دیده خوانچه های
جوهر را در بهنگیها بحضور فرستادم - سر من حاضر است -
ناچار مرا کشته باید گردید - اما پادشاه را به از کشتن
حاجب دست آریزه برای استیصال شما نخواهد بود -
ابوالحسن دست از برداشت *

بعد فتح گولکنده بنابر آن (که او از نیک سرشتی
نمی خواست که بانگی آتش افروزی شود) دو سه مقدمه را
بحضور نذوشت - و از خارج بعرض رسید - بپایه عتاب
در آمده - و بکمی دو صدی دو صد سوار و سلج خطاب
تذبه افروخت - دران ایام هر چند خواست خوانچه های
جوهر مذکور (که قریب ده لک رپییه مالیت بود)
بکارخانه داران بهیچ کس دست بآن نکرد - بعد یک
سال متصدیان بعرض رسانیدند - پادشاه از روی قدر شناسی
فرمود که خاطر ما از عدم خیانت او جمع است - بگیرند -
و رسید آن بدهند - در همان ایام کمی منصب بحال نموده
خواست بخطاب پدرش بر نوازند - او خانی بنام خود
در خواسته بخطاب محمد مراد خان بلند آرازه گشت - تا

آخر عهد خلد مکان بهسبب عدم رجوع بمتصدیان بخشیکبری بمنصب هفت صدی چهار صد سوار (سیده - و بمحض مراعات خلاف ضابطه بخدمت وقایع نگاری و سوانح نگاری بلده و برگذات صوبه احمد آباد از تغیر چندین کس بانضمام فوجدار (۲) و تهاصره مضاف صوبه مزبور لوی اعتبار برافراشته بود - پس ازان که نوبت سلطنت به بهادر شاه رسید [هرچند از ایام شاهزادگی تا وقت مهم حیدر آباد (۳) که مومی الیه از حضور خلد مکان بواقع نگاری فوج شاهی مامور بود) حرق نیکو خدمتی در جناب پادشاه ثابت داشت] اما (چون دران وقت بخطاب سعادت خانی ممتاز بود) اعتماد خان نامی بوسیله ذوالفقار خان (که از هم از قبیل خطاب غافل شده) بعرض رسانید [که محمد مراد خان با بخشعی کام بخش قرابت دارد - و بتعلقات صوبه احمد آباد (که ملک سپاه خیز سمت) مامور] بنابراین از خدمات معزول و طلب حضور گردید *

[هرچند خانخانان بوین ماجرا اطلاع یافته بے گناهی او (که فی الحقیقه ساخته بد اندیشان بود) خاطر نشین پادشاه گردانیده حکم بحالی تعلقات فرستاد] اما او بنابراین اثبات براءت ذمه خود کارها را بمتصدیان باز گذاشته سال

(۲) در [بعضی نسخه] کورره - (۳) نسخه [ج] به وقایع نگاری *

(مائثر الامرا) [۶۸۷] (باب المیم)

درم جلوس بحضور آمد - پس از ملازمت بعطای خلعت و سرپیچ مرصع و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و در عرض مکرر دو هزاری هزار و پانصد سوار و تفویض خدمت داغ تصحیحاً حضور سر افتخار برافراخت - سال سیوم هنگامی (که پادشاه بعد انقراض مهم کام بخش از حیدرآباد بیجانمب هندوستان لوامی مراجعت برافراشت) او از اصل و اضافه بمنصب سه هزاری دو هزار سوار و عطای نقاره و تقرر صوبه داری بیجاپور عز امتیاز اندوخت - اما [چون بنابو بی سرانجامی (با آنکه ذوالفقار خان بهادر نصرت جنگ اعانت نمود) نتوانست بتعلقه شتافت] لهذا به نیابت صوبه داری ادرنگ آباد (که امالت به بهادر مذکور تعلق داشت) چهره عزت بر افروخته بدان صوب مرخص گردید - و در همان سال ازانجا تغیر شد - سال چهارم مطابق سنه (۱۱۲۲) هزار و یک صد و بیست و در هجری برحمت حق بیوست - در جرأت و کار طلبی یگانه بوده - در آخرها (چون عالمگیر پادشاه را فوج مطلوب بود) بناظرمان اکثر صوبجات فرمان رفت که عمله زادهای بیکار را با امید نوکری روانه حضور سازند - محمد مراد خان (که دران وقت فوجداری کوره و تهاسره داشت) بعد اطلاع عرضی نمود - که (هرگاه حضرت خود بدولت متوجه تذبیه کفار

باشند) . بندگان را سایه دیوار گزیدن و بآرام نشستن گوارا نیست - هر قدر حکم شود از عمل زادگان این افواج همراه گرفته غلام بدریخت ملازمت فایز شود - پادشاه در جواب تحسین بسیار و حکم در باب رسیدن با جماعه مدر نوشک - و تشنیع نامه بنام شجاعت خان محمد بیگ صوبه دار احمد آبان (که عذر نبودن مردم لایق سابقاً معروض داشته) مدور یافت - و حواله عرضداشت محمد مراد خان مندرج گردید - شجاعت خان بعد ورود آن بسکنه شهر تهدید نمود - که هیچ کس رفاقت محمد مراد خان قبول نکند - خان مذکور بعد معاینه این حال ناچار شده بشخصه (که سابق بخشعی خانه شجاعت خان بود - و از چندس بنابر ناخوشی دسمت از روزگار او کشیده) در ساخته برعهده سرمملی آردهای خود معرفت او مردم را فراهم آرد - و روانه حضور شد - و پس از رسیدن به پیشگاه سلطنت در محاصره قلعه پرناله صاحب ملجاری گردید *

روز یکم از پسران او از مورچه بر سبیل تفرج برآمده عقب کارمیشها (که در صحرا می چریدند) تیر و کمان بدسمت طی مسافتی نمود - چون کارمیشان از قلعه بود براه معهود بالای کوه بر آمد - او ازین معنی پدر را آگاه ساخت - خان مذکور با هدراهیان خود رفته در کمره کوه مورچه قائم نمود - و بحضور عرضی کرده برای کوهک

معروض داشت - پادشاه (روح الله خان و تربیت خان را برای کومک از حکم فرمود - آنها دیده و دانسته تهران بعمل آورده بخان مذکور پیغام نمودند که ما (۲) زینهار کومکی شما نخواهیم کرد - بهتر آنکه عرضی نمایند که جا قابل قیام نیست - بغلطی اینجا رسیده شد - چون عرضی از بنظر پادشاه گذشت فرمود که چرا حرکت لغو کرد - بمورچه خود بیاید - اما پیداشاه کیفیت مفصل از روی عرضی هرکارها معلوم گردید - (رز دوم) که خان مذکور خلاف معمول تنها بمحرا رفت) پادشاه گفت که چرا همراهیان شما نیامدند - از در جواب عرض کرد که بنا بر مانگی همان حرکت لغو که دیروز بعمل آمده *

در حسن توجیه صاحب سلیقه بود - گویند در ایام حجابت حیدرآباد (روز در مجلس ابوالحسن) که فضای آنجا فراهم بودند (تقریب خوبیهای عالمگیر پادشاه بمیان آمد - سخن باینجا کشید که) چون میان پادشاه و والی ایران بذایر خفت کشیدن تربیت خان ایلچی مقدمه بغزاع کشید) حکم شد - که اسپان مرسله والی مذکور را ذبح نموده بفقرا تقسیم نمایند - با این همه ادعای تقوی این امر را جز باتباع نفس حمل بر چه توان نمود - بایسته

(۲) نسخه [ب] کومک - (۳) نسخه [ا - ب] نمایند *

(باب الهميم) [۶۹۰] (مآثر الامراء)

بفضلا و ملحا تقسیم می شد - خان مذکور گفت که درین امر رالی ایران بهیچ وجه دخالت ندارند - اصل آنست که آخته بیگی اسپان مزبور را وقت (که پادشاه بتلاوت مشغول بود) آورده بعرض رسانید - پادشاه خواست که تدمه معتاد را بر فردا موقوف داشته بملاحظه اسپان متوجه شود - درین ضمن آیه قرآنی متضمن احوال سلیمان عالی نبیّاً و علیه السلام (که در ملاحظه اسپان پیشکش نماز سفت و بویایته فرض قضا شد - و آن حضرت در گزاره آن اسپان را مذبح ساخت) بتلاوت در آمد - بغابران آبدیده گردیده بجهت تنبیه نفس نسبت آن حضرت عمل فرمود - آنها گفتند که درین مورد فرستادن اسپان بدر خانه های امرای ایران چه وجه داشت - گفت که این بغلط زبانزد گشته - در اصل (که شاهجهان آباد تازه آباد شده) هیچ محله نبود که خالی از حویلی یکم از امرای ایران باشد - و آن محله بنام آن امیر شهرت داشت - و (چون یکجا ذبح نمودن بغابرو ازحام فقرا متعذر نمود) حکم شد که در هر محله یک دو اسب ذبح نموده بتقسیم آرند - این خبر بفروشته وقایع نگار بمساع خسروایی رسید - خان مذکور مورد تحسین گشت *

گویند [چون در ایام (که ابراهیم خان زیگ صوبه دار کجرات شده بدانجا رسید) شاهزاده رودر بخت غلاب حضور

گردید) محمد مراد خان (که فوجداری کودره و تهاوره داشت) از شاهزاده وقت شب خلعت عنایت و رخصت تعلقه یافت [همین که بخانه آمد حسب الطلب ابراهیم خان پیش او شتافت - او باستفسار احوال شاهزاده پرداخته خبر ارتحال خلد مکان (که باز رسیده بود) ظاهر ساخت و گفت که همین وقت پیش شاهزاده رفته اطلاع باید داد - خان مزبور نیم شب بدربار شاهزاده رسید - (چون زبانی خواجه سرا معلوم کرد که شاهزاده در خواب است) گفت که امر ضروری است - بشاهزاده خبر نماید - خواجه سرا وقت گرداندن پهلو عرض کرد که محمد مراد خان حاضر است - شاهزاده پرسید که لباس عنایتی در بر دارد یا تبدیل آن کرده - خواجه سرا گفت که لباس سفید پوشیده - شاهزاده او را طلب داشته بعد دریافت خبر آثار ملالت ظاهر نمود - خان مزبور بعد ادای مراسم تعزیت بآداب تهذیب سلطنت پرداخت - شاهزاده گفت که فلانی مردم قدر حضرت عالمگیر نمی داشتند - چه شد که زمانه بکام ما گردید - حالا خواهید دید که با کدام دیوانه سررکار می افتد - محمد مراد خان اخلاف و صباها بسیار داشت - پسر کلانش جوان علی خان خط نسخ و ثلث خوب می نوشت - در پیرانه سری بضعف بصر مبتلا شده در اورنگ آباد کنج عزامت گزید -

و صبیحة کلانش به میر حسن خلف امانت خان میر حسین
منسوب بود - اولاد اخلاف دیگر هم در گجرات و ادرنگ آباد
بانی است *

• مهروزا شاهنواز خان صفوی •

صدر الدین محمد نام پسر مهروزا سلطان صفوی سمک -
پادگار سلسله صفویه بود - بدستداری بخت بائد پایه امارت
خویش را از پدر و پدر کلان خود در گذرانید - اما خاتم
دود خویش گشت - بعد ازو تا حال ازین خاندان کسی رایست
بائد نامی نیفرخت - بالجماعه مشار الیه بعد فوت پدر
صاحب نام و نشان بود - به یساقهای دور و نزدیک تعیین
می گشت - در سال بیست و ششم جلوس خاد مکان بخطاب
خانی و فوجداری رام گیر صدر نشین عزت گشت - پس ازین
بفوجداری ایرج بهاندیر مضاف صوبه آگره و پستر بفوجداری
بونار متعلقه صوبه برار تعیین گردید - و در سال چهل و چهارم
از تغیر معتقد خان بخدمت صوبه داری خاندیس و اضافه
بانصدی بمنصب دو هزاره اعتبار اندوخت - و پس ازان
بمنصب بخشیدگری سیوم تحصیل ناموری نمود - و بافزایش
لفظ مهروزا بخطاب صدر الدین محمد خان صفوی بزرگی افزا
شد - هنگامی که مرکب پادشاهی از سواد بهادر گنده (که

چندت معسکر والا بود) بعزم تسخير قاعه کزدانه رکضت نمود [احوال و ائصال در بهادر گهه گذاشتند - و بخشي الملك ميرزا صدر الدين محمد خان (که بعنايت سلطاني پدايه دو هزار و پانصدی هشت صد سوار رسیده بود) باضافه پانصدی دو صد سوار بمنصب سه هزاری هزار سوار وفيل کامياب دامت گردیده بمحافظت بنگاه رخصت يافت - و در سال چهل و هشتم از انتقال روح الامه خان ثاني غايبانه بخدمت بخشیکری دوم مقرر گشته از بنگاه طلب حضور گردید - و بعد فتح واکن کیره بافروزی پانصدی دیگر مرتبه افزا شد * .

پس از واقعه ناکزیر خلد مکان بهماهی محمد اعظم شاه شرافت - و در جنگ بهادر شاه [چون اعظم شاه کشته گشت اکثر امرای خلد مکاني و والا شاهي با بهادر شاه موافقت بلکه مسابقت نمودند - و معدودے از میان بدر رفتند - مگر خان مذکور (که زخمی بر داشته در معرکه ماند) چون شرف ياب ملازمت بهادر شاهي گردید [به بحالی خدمت سابق و منصب پنج هزاري و خطاب حسام الدوله

(۲) نسخه [ج] احوال و ائصال و بنه و بار الخ - (۳) در [مآثر المکيري] دو هزار و پانصدی هشتصد سوار بود - پانصدی دو صد و پنجاه سوار اضافه يافت .

میرزا شاهنواز خان صفري رايت بلذت نامي افراخت - و در
 کمال اعزاز و احترام مي گذرانيد - و (چون در سوان
 لامور شاه صاحب فضل و حلم بهادر شاه بخداد برين منزل
 گزيده - و اخلاف اربعه سلطنت بانديزاع خلافت کمر کين تويي
 وصف ارايي با يک ديگر چست بستند) هريکه از امرای^(۲)
 پادشاهي با هرکه از پادشاهزادهها (بط و اخلاص داشت زفاقت
 او اختيار نمود - خان مذکور بعظيم الشان متوسل بود -
 پيش از جنگ دو سه روزت (که ايام بحران و آشوب بود)
 مومي اليه از نزد شاهزاده مذکور برگشته از نزديکي دايره
 جهان شاه مي گذشت - مردم او بغلط ناگهاني بر سرش
 ريخته پاره پاره کردند - و بقوله روز جنگ (چون کار
 عظيم الشان بانصرام رسيد) خواست به شاهزاده جهانشاه
 پيوندن - دران حيص و بيص مردم بگمان او را زير شپنه تير
 گرفتند - هرچند فريان زد که من اراده جنگ ندارم کسه
 نشنيد - برفيلش برآمده حربه ها زدند - مرد بے سون و گزند
 بود - و بسيار ضعيف بنيه - کم خوري و کم طعامي او مشهور
 است - گویند براي او در يک دراج قدرے کباب و قدرت
 پلاؤ و قدرت قليه طيار مي کردند - در سير خوردن بقدر
 ماشه ها افزوده - چون بچند توله رسيد ثقات آردن *

* مکرم خان میر اسحاق *

در همین خلف شیخ میر است - حسن عقیدت و کار طلبیه‌های آن مبارز بسالت نشان انهمه دل نشین عالمگیر پادشاه بود که بیک نیکو خدمتی (که در مبادی جلوس از جان عزیز خود را بکار دلی نعمت ایثار نمود) حقه عظیم بر ذمه خود بر شمرده اخلاص را مشمول انواع التفات (۲) و تربیت گردانید - مشهور است که اینها را پادشاه صاحبزاده می گفت - ازین بود که این التفات مغروران با آفا هم ناز خانه زادی می فرورختند - و بهزاج زهانه پی نبرده از بی نیازی سر بکس فرود نمی آمدند - و غیر از گوشه نشینی و انزوا بکس نساختند - بالجملة میر اسحاق بمذنب عمده و خطاب مکرم خان سرافرازی یافت - و بداروغگی بذهای چار عزت اندوخت - و در سال هیجدهم (که کل زمین حسن ابدال معسکر پادشاهی بود) خان مزبور با برادر (۳) خودش شاه شبر خان محمد یعقوب و فوج شایسته به تذبیه (۴) افغانه مامور گردید - خان مزبور از سمت کذل خالوش (۵)

(۲) نسخه [ج] بر ذمه خود شمرده - (۳) در [مآثر عالمگیری] - مکرم خان با برادر خود شه شیر خان محمد یعقوب با فوج شایسته مامور گردید - که از سمت کذل خالوش به تذبیه افغانه پردازد - (۴) نسخه [ج] خرد - و در [بعضی نسخه] خرد - (۵) نسخه [ب] خالوش - و در [بعضی نسخه] جانوش *

در آمده مکرر با غنیم نبرد [را گشت - و اکثر آنها را سپر

(۲)

و موطن آنها را بے سپر ساخت - روزے شورش انگیزان اول

خود را نمودار کردند - از ازانها شماره بر نداشته بیمحابا

خون را بر غنیم زد - و فیروزمند گردید - دین اثنا

دو فوج سنگین (که دو طرف کمر کوه کمین کرده بودند)

حمله آور شدند - و فراوان کوشش و کشش از طرفین

بظهور رسید - شمشیر خان و میر عزیزالله داماد شیخ میر

پای ثبات افشوده با جمعی کثیر راه فنا پیموند - و

بیشتر از بے آبی و راه نیابی ببابان مرگ گشتند - مکرر

خان با برخی به رهنمونی واقفان آن سرزمین خون را نزد عزت

خان تهانه دار باجور رسانید - مومنی الیه قدرم او را گرامی

(۳)

داشته بانواع موافقت و دلداري پیش آمد - و حسب الحکم

(۲) در [مآثر عالمگیری] روزے شورش انگیزان اول خود را اندک نمودار

کردند - خان ازانها شماره بر نداشته بے محابا خود را بر غنیم میزدند - نخست

فیروزمند میگردد - سپس دو فوج نامعزود (که دو طرف کمر کوه پنهان بودند)

برو حمله آور میشوند - فراوان کوشش بظهور می رساند - شمشیر خان و میر عزیزالله

داماد شیخ میر بجنبش رگ غیرت پای ثبات محکم می کنند - و مردانه شربت

و اسپین می نوشند - و جمع کثیر با هر دو رفیق میشوند و اکثر سوار و پیاده از

بے آبی و هیچ طرف راه نیابی ببابان مرگ میگردند - شکست فاحش رو میدهند -

مصیبت سخت بر خورد و بزرگ میگذرد - مکرر خان با زندگی نصیبان دیگر

برهنهائی واقفان آن سرزمین خود را بعزت خان تهانه دار باجور می رساند •

(۳) نسخه [ب] دانسته - (۴) نسخه [ج] موافقت •

روانۀ حضور ساخت - و در سال بیستم از تغیر عبد الرحیم خان بداد و گنجی گرز برداران هر اعتبار بر افراخت - و در سال بیست و سیوم بوقت معارفت از اردیپور رانا بصوب اجمیر مشار الیه به تنبیه مفسدان طرف بدهنور متعلقه چیتور رخصت شده بعطای فیل کامیاب گردید - پستر بنا بر جهت مورد عتاب گشته چندے از دولت کورنش مهجور ماند - و بتازگی در سال بیست و ششم بادراک ملازمت نامیه سعادت بر افروخت - و بحکومت لاهور تعیین گشت - و در سال سی ام عزل یافت - و پس ازان بصاحب صوبگی ملتان کمر عزیمت بر بهت - و بعد ازان باز بنظم صوبه لاهور معین گردید - و در سال چهل و یکم معزول گشته استعفای نوکری نموده در دار الخلافه منزوی و موظف گردید *

در سال چهل و پنجم بشوق ملازمت در مقامات کهتانون (که در نزدیکیهای قلعه پرناله است) بحضور رسیده روزے چند مشمول مراسم خسروانی بود - (چون مزاج طرفین بے نیاز و باهم ناساز افتاده از هیچ جانب تکلیف بمیان نیامد) عنان مراجعت بگوشه انزوا یافت - و ازان باز در دار الخلافه طرح اقامت ریخته بفرامت و آسودگی می گذرانید - و از اندوختهها حویلی و دکاکین خرید - خرچے هم

داشت - و خالی از کمال نبود - خود را صوفی می گرفت -
و همه اوست می گفت - و درین امر مبالغه می نمود -
فواب آصف جاه (که در عهد بهادرشاه روزی چند در
دارالخلافه گوشه نشین بود) خود می فرمود - دران آدان
بخدمت مکرم خان رفته استفانده میکردم - در زمان محمد
فوخ سایر بسیر عدم قدم برداشت - لاکند بود - عبید الله
خان نامی متبذای او مشهور است - سید حشمت الله
خان (که درین ایام از جانب آصف جاه بروکالت دربار
پادشاهی متعین است) پسر اوست *

[چون اکثر بطالت به مهوسه و کیمیا دوستی می کشد -
و بسیار دیده شد که این شغل سراپا امید در رفع بیکاری
اثری دارد] مکرم خان هم ازین سودا خالی نبود - در اواخر
عهد خاندان طرفه رانعه داد - که از سوانح بعرض
پادشاه هم رسید - و خواص خان در تاریخ خویش آورده -
که من از شخصه (که از جانب محمد یار خان ناظم
دهلی جهت تحقیق این خبر نزد مکرم خان رفتم و
زبانهای خودش امغانه نمود) شنیدم - چون خالی از اعتماد
نبود ثبوت می افتد - پس ازان (که خان مذکور بتلاش
کیمیا شهرت گرفت - و کارخانه دستکاری گرم گردید) فقیر

مرتاض مشايخانه سر و شکل آمد - و براستی و بے نیازی
خود را را نمود - و نهایت باهتباط ظاهر کرد - که من مرید
قدوة الواصلين زبدة العارفين حضرت غوث الثقلين ام - و بعلم
صانعت مبشر شده ام - و مأذونم بتعليم شما - و بغريب کاری
(چندان افسانه و افسوس دمید - و بمزوري مکرر قدرے طلا را
با دستکاري دو چند بنظر در آورد) که مکرم خان بوی
گروید - و هر چند درین مدت تکلیف و تواضع میکرد اصلا
اعتنا ندي نمود - و از جمیع نعمات محترز بوده بمقدار که
از چیزهای سهل بسند داشت - و هرگاه ذکر تعليم بمیان
می آمد بروز رخصت می انداخت - تا آنکه روزی گفت
دیگر بسیار کلان آوردند و تا دهندش یک ته اشرفی
و یک ته پل سیاه بالای هم چیدند - و بگل حکمت گرفته
آتش بر افروخت - چون نلثی از شب گذشت آذازے مهیم
ازان دیگ بلند شد - آن غدار دست افسوس برهم زده
گفت خیلے نقصان بعمل راه یافت - بریختن خون کودک
سیاه چرده جبر و اصلاح آن میشود - مکرم خان گفت چگونه
مجاز سفاک خون ناحق توان شد - از سر باید گرفت -

(۲) نسخه [۱] من مرید حضرت غوث الثقلين ام - (۳) نسخه [ب]

پیشرو شده ام - (۴) نسخه [۱] منعمات - (۵) نسخه [ب] پول سیاه -

(۶) نسخه [ج] باید گذشت •

فقیر بهم برآمده گفت از شما می‌شود^(۲) - چند اشرفی را گرفت و بیرون رفت - و بعد دو ساعت طفل گرفته آورد - و بدست خود بر حلق او کارده رانده قطره چند از خورش بر آتش ریخت - صدا فرود نشست - و آن مذبح را بر خس و خاشاک برتافت - زمانه نگذشت که مردم کوتوال با مشعل و غوغا رسیده بوقها باواز در آوردند - که فقیر دزد طفل بیچاره را همین ساعت برداشته درین کوچه آمده و ازین خانه در گذشته - آنرا گرفته بدهید که مادر و پدر آن مظلوم بے طاقتی می‌نمایند - مکرم خان مضطر گردیده از ترس بدنامی هر چند بزر خطیر تطبیع می‌نماید دست از سر و غوغا و تقاضا بر نمی‌دارند - و آن محنتال نیرنگ ساز ابرام دارد که چرا زر میدهند - مرا حواله نمایند - چه خواهند کرد - و **بَعْدَ اللَّتْيَا وَ اللَّتْيَا** آن شعبده باز خود برآمده گفت - اینک حاضر - پیداهای دست و پایش بسته سیلی زنان بردند - مکرم خان در زیر درخت^(۳) (چکام) نشسته گاهی انگشت حیرت بدهن دارد و گاهی دست ندامت بدنشان میگذرد همین که سپیده صبح دمید کعبه را پی استفسار احوال فقیر فرستاد - املا از آن هنگامه نشان فیافوت - از اهل محله جویان

(۲) همچنین در هر سه نسخه - (۳) نسخه [۱ - ب] بدهند - (۴)

همچنین در هر سه نسخه .

و پارساں شدند - هيچ کس چيزے نگفت - ازان مذبح خبر گرفتند - نيافتند - حيرت بر حيرت مي افزود - بهتر آتش ديگ سرد نموده چون کافتند بجای اشرفي سنگريزه يافتند - هرکه از خان مذکور مي پرسيد ميگفت بهای تماشاہ بود کہ از ديدم *

(۲)
* مير ويس غلزي *

غلزي قومے سمک از افغانه - اينها در نواح زميداور سکونت دارند - در سلطنت شاه سلطان حسين صفوي (که گرگين خان والی گرجستان پیکار بيگي قندهار بود)^(۳) گرجيه بهمراهی او دسمک تسلط بر افغانه دراز کردند - مير ويس (که رئيس قوم خود بوده) ببارگاه شاهی بذابر تظلم و فريان شتافت - چون مزاج شاه قسمه حلیم و سليم افتاده بود کہ شب و روز جز صحبت علما کارے نداشت - از سياسم (که لازمه رياست است) دسمک بردار گريده خونري را بدعي نہي سپرد - و ديمک قصاص از سرکار خود مي دان - لهذا سستی عمل باذهاب هيبت از قلوب راه يافته هيچ کس مطارعت احکام شاهی نمیکرد تا بدان ديگران کہ پردازد - لهذا مير ويس بمشاهده اين احوال راه مکة معظمه (زَادَهَا اللهُ تَشْرِيفًا) پيش گرفت - و پس از معاودت از انجا بوطن رسیده در

صدد قاپو بوده در سنه (۱۱۲۰) هزار و یک صد و بیست
 هجری هنگامی (که گرگین خان بقصد تنبیه کاکری در مقام
 ده سنج بیرون قندهار بود) برو ریخته اسیر گردانیده کارش
 باتمام رسانید - و در قندهار مستقل شده عرضداشت با
 کلید طلا پیش خلد منزل ارسال داشت - و اظهار رسوخ
 نمود - پادشاه مزبور [که خواهش موافقت پادشاه ایران
 داشت - و برای رفع کدورتی (که ما بین خلد مکان و شاه
 عباس ثانی بظاہر نارسائی تربیت خان ایلیچی هندوستان
 بمیان آمد) توطئه ها می انگیزخت] صلاح وقت دانسته او را
 بمنصب پنج هزاری و خطاب پادشاه نواز خان برنواخته
 سزد قلمه دارچی قندهار فرستاد - و بدست تاجار بشاه
 سلطان حسین پیغام داد - که افغان نمک بحرام سلوک
 نالایق بآن درگاه بعمل آورده - می باید آنچه لازمه کیفر او
 باشد زود بدان پردازند - و از کمک اینجا خاطر جمع
 دارند - شاه سلطان کیخسرو خان برادرزاده گرگین خان را
 با فوجی جانب قندهار تعیین ساخت - او آمده بمحاصره
 پرداخته از سوء تدبیر مقتول گشت - بعد ازان محمد زمان
 خان شاملو قورچی باشی بدین کار دستوری یافت - اتفاقاً
 تا وصول بدان جا در عرض راه کاسه عمرش لبریز گردید *

میروريس هشت سال راتق و فاتق مهمات آنجا بوده گوشه
فنا گزید - و پس از برادرش عبد العزيز بر سرور حکم راني
نشست - و بعد یک سال محمود پور میروريس با چند
کس از حوایشی او ساخته او را بقتل رسانیده رایست حکومت
بر افراشت - و [چون در هرات هنگامه ابدالی (که
شیعه ایست از اقوام افغان) بلند شد] عبد الله خان
ابدالی با یسر خود اسد الله (که بهمین مذهب چندس در
هرات عباس قای خان شاملو حاکم آنجا مقید داشت) از
محبس گریخته باجماع جمعیت پرداخته اول قلعه اسفرار را
بتصرف آوردند - و در سنه (۱۱۲۹) هزار و یک صد و
بیست و نه هجری باد هرات را گرفتند - و اسد الله بر
قلعه فراه (که بتصرف غازیان بود) بغفلت ناخته متصرف
شد - بعد از چندس محمود غلزی بقصد استرداد فراه شتافته
ما بین فراه و زمیادار با اسد الله بجنگ پیوسته فامبرده را
بقتل رسانید *
* * * * *
* اسد را سگ شاه ایران درید *
* * * * *

(۳) تاریخ این واقعه است - از آن (که قلعه مزبور استحکام
داشت) بقتل اسد الله اکتفا نموده بقندهار معارفت
نمود - و آنرا از جلالیل خدمات شمرده بشاه سلطان حسین

(۲) نسخه [ج] زمیادار - (۳) یعنی سنه هزار و یکصد و سی و دو *

(باب المیم) [۷۰۴] (مآثر الامراء)

معروض داشت - و استدعا کرد که موكب شاهي ازان طرف جانب خراسان ركضت نماید - من هم سمعت هرات میروسم - ارکان سلطنت قدلیس او را قرین صدق انكاشته محمود را به صوفی مافی ضمیر ملقب و به حسن قلی خان مخاطب گردانیدند - و قندهار بار مسلم داشته خلعت و شمشیر برای او فرستادند - محمود به بهانه تذبیه ابدالی هرات بصیستان رسید - درین ضمن بکرمان شتافته نه ماه بضبط آنجا پرداخت - پستّر باستماع هنگامه بیچن سلطان لکزی ساکن فراه (که او را در قندهار نایب کرده بود - و او میدان خالی دیده باتفاق چند کس افغانه درونی را کشته خود هم بر دست افغانان بیرونی مقتول گردید) بقندهار معادرت نمود - سال دیگر بر سر کرمان رفت - و قتل و غارت موفرز نمود - مردم قلعه ناچار بقبول پیشکش نفویض قلعه برانجام کار اصفهان موقوف داشتند - محمود غلزی اقبال این معنی نموده عازم اصفهان شد - بچهار فرسخی اصفهان رسیده با فوج شاهي مقابله بوقوع آمده آنها را شکست داد - تمامی توپخانه و اسباب اهل اردو بتصرف آورد - پس ازان متصل اصفهان رفت مطابق سنه (۱۱۳۴) هزار و یک صد و سی و چهار هجری شروع در محاصره نمود -

و کار بر مردم آنجا قسمه تنگ ساخت که توجرت به اکل
میته رسید - ارکان دولت شاهي بدان شهر مصمم گردیده
یازدهم محرم سنه (۱۱۳۵) هزار و یک صد و سی و پنج
هجري شاه را پیش او برده تاج خسروي را بر سر افغان
مذکور زدند - همان وقت مردم بضبط خزاین و کارخانجات
تعین نموده خود هم داخل شهر گشت - و خطبه و سکه
بنام خویش کرد - و بسیاری از امرای روشناس و تمام اولاد
واحفاد صفویه را از هم گذرانند - و شیراز را بتصرف آورده
قریب بدو سال در اصفهان و غیر آن لوای فرمان فرمائی
بر افراخت - پس ازان عارضه جزون و فالج بروز طاري شده
از کار باز ماند - دوازدهم شعبان سنه (۱۱۳۷) یک هزار
و یک صد و سی و هفت هجري اشرف ابن عمش از گوشه
خفا برآمده کار محمود باتمام رسانیده نویت سلطنت بنام
خود نواخت - در عهد خود کرمان و یزد و بخارا و قم و
قزوين و طهران تا بول کربي (که سرحد عراق و خراسان
است) بقبضه اقتدار در آورد - و سال سیوم سلطنت او
ایلچی از جانب سلطان روم پیغامهاي درشت متضمن گزاره
گزیدن از فرمانروائی رسانید - او جواب بزبان تیغ داده سر
شاه سلطان همین را (که در اصفهان می بود) از تن جدا
ساخته نزد ایلچی فرستاد - لهذا افواج روم بمقابلت او

(باب الميم) [۷۰۶] (مآثر الامرا)

آمده جنگ رد داد - و آخر در میان شکست یافته بمصالحت پرداختند - بیشتر با نادر شاه سه بار بمقابله پرداخت - و هر بار هزیمت یافت - آخر جانب شیراز رفت - و جا نیافته متصل قندهار (که بنابر کشتن محمود روی رفتن آنجا نداشت) (سیده عزم بلوچستان نمود - حسین برادر محمود غازي باستماع این معني ابراهيم نام غلام خود را با فوج بوسر او فرستاد - ابراهيم بار (سید) - و اشرف بضرب تغنگ ابراهيم سنه (۱۱۴۲) هزار و یک صد و چهل و در هجری به نیستی سرا رد کرد - حسین مزبور چندے در قندهار بود - آخر قلعه مذکور بتصرف نادر شاه در آمد *

* محمد یار خان *

بهر میرزا بهمن یار اعتقاد خان است - آن پدرے را چنین بمرے شاید - بل در استغنا و بے نیازی از هم گذرانید - هیچ مناسبتی باهل روزگار نداشت - هر چند بدنیا پشت پا میزد بیشتر دست خواهش بدامنش آریخته - و هر قدر دست رد بر سینة دولت می کشید دست زنان رد بر آستانة او مالیدے - (اگرچه پدرش ایام زندگی را آزادانه صرف عیش و عشرت ساخته بله و لعب گذرانید) اما این در عین صحو و هوشیاری و پاس قاعده دانی و حفظ ضوابط بیش از آسودگی و فراغت اندوخت - کمتر تعب ملازم پیشگی

کشید - در آغاز حال سال دوازدهم عالمگیری (که هنوز پدرش زنده بود) بمنصب چهار صدی نو سوارافراز شده (۲)
 بصبیغ میرزا فرخ فال عم خود [که پسر کوچک یمین الدوله آصف جاه است که (از بس فریبی و تذومندی مغزوی بوده)
 در روز اعیان و جشن باریاب سلطنت گشته بعطیه و انعام پادشاهی ادخار جمعیت می نمود] کد خدا شد - در سال بیست و یکم بداروغگی زرگرخانه سرکار والا امتیاز یافت - و پستو داروغگی قورخانه نیز ضمیمه گردید - و رفته رفته به میرتوزکی عزت اندوخته بخدمت عرض مکرر نیز اختصاص گرفت - و پس ازان بداروغگی غسلاخانه اعتبار افزود - اما از خویشتن داری و تن آسانی یک ماه و دو ماه بدربار نمی رفت - تا آنکه پیش منصبی ذوالفقار خان نصرت جنگ (که بسرفروبی نام بر آورده همواره در جلدوی مالش اشقیبا و تسخیر قلاع دکن اضافه ها یافته - باوصف آنکه در هم به تکرار اضافه ها بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار (سیده) در عالم هم چشمی و هم سری نتوانست گوارا کرد - از جا در آمده استغای نوکری نمود - و بران امرار درزید بیادشاهزاده محمد اعظم شاه حکم شد که از راه مستمال نماید - شاهزاده هر چند گرم التفانیها بکار بردن اصلا فریفته

(۲) در [مآثر عالمگیری] محمد یار ولد اعتقاه خان چهار صدی نو سوارافراز شد *

(باب المیم) [۷۰۸] (مآثر الامراء)

و غره نگشمت - و گفته فرستاد که نوکری من درین مرتبه نیست که به میانجی گری شما اصلاح پذیرد - شاهزاده بر آشفته در حضور گلۀ بسیار کرد - پادشاه فرمود که می خواهد که بمکان قلعه بفرستم - چون این خبر بار رسید عرض نمود که همه مردم را بر طرف کرده ام بیجاپور نزدیک است اگر مکانی از مکانهای قلعه مرحمت شود رفته محفوظ بنشینم - بموجب حکم از کلکله بآنجا رفته نشستم - و پادشاه هم متعاقب به بیجاپور آمد (چون ظاهر شد که هیچ گونه دل نهاد نوکری نیست) برخصت دار الخلافه مجاز گردید *

اتفاقاً در همان ایام پادشاهزاده محمد معظم بجانب اکبرآباد مرخص شده بهم قافلگی ایشان روانه شد - هرگز در راه شاهزاده و ندید - حتی که از پیش خیمه او گذشت - بر نیامد - بشاهجهان آباد رفته بر در پوسته آزادی و استغنا مشق استقامت می نمود - چند ماهی به بیکاری بر نیامد که بختیاری و اقبال یاری کرد - در سال چهارم سنه (۱۰۰۸) هزار و هشت هجری از پیشگاه سلطنت و جهانبنایی بار سال فرمان صوبه داری دار الخلافه از انتقال عادل خان خوافی دامن مقصود بدست افتاد - و چهره مطلوب بنظر آمد - باضافه پانصدی پانصد سوار بر مدارج منصب

سه هزارمی دو هزار سوار تصاعد نمود - و در سال چهل و ششم از امل و اضافه بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار سوار و عطای نقاره کوس اعتبار و افتخار نواخته فوجداری مراد آباد (که جز به نوویضان والا مرتبت تفویض نیابد) بانضمام صوبه داری مفوض گشت - و پس از واقعه ناگزیر خلد مکان (چون بهادر شاه از پیشاور بسه منزلی دار الخلافه رسید) منعم خان را (که دران وقت خطاب خان زمانی یافته بود) باستمالت خان مزبور پیش فرستاد - [اگرچه محمد یار خان بقدم اطاعت و انقیاد پیش آمده حسن یار خان پسر خود را مع کلید قلعه و نذر مبارکباد سلطنت همراه خان زمان فرستاد - و بایصال صی لک درپیه نقد و هشتاد لک درپیه را نقره آلات (که بجهت سرانجام لایبی گرفتند) تن در داد] اما خود باظهار بیماری خفقان در قلعه فرزکش نمود - و پس از جلوس بهادر شاه (با وصف آنکه آصف الدوله اسد خان باقامت دار الخلافه مامور شد) کار نظامت و نگاهبانی قلعه بخان مشار الیه مقرر بود - (چون فویت سلطنت بجهاندار شاه رسیده - و از لاهور عازم دار الخلافه گشت) او تا اغرابان باستقبال شنافته همان روز در نیمدت آصف الدوله را هم دید - و بحویلی

(باب المیم) [۷۱۰] (مآثر الامرا)

خریش آمده نشست - ذوالفقار خان (که دران وقت
وزیر اعظم هندوستان بود) مکرر بدیدنش رفت - و فظار
بر ریه او (که هیچکس در حضورش بسلاح نمی رفت)
جمدهر از کمر او کرده رفتی - روزی (که پادشاه محمد فرخ سیر
بهم غذائی فتح و ظفر داخل شاهجهان آباد شد) در نفس
شهر سرسوازی ملازمت در یانده از بیرون قلعه بخانه خورش
برگشت - هرچند آمد و رفت دربار نداشت اما بنام
سویه داری گاه بیگاه مقدمات جز بار رجوع می شد - و
دران هنگام (که محمد فرخ سیر از تسلط سادات باره
بجان آمده در صدد پیش آمد امرای عالمگیوی شد)
خانسامانی را از انتقال تقرب خان شیرازی بابوام و سماجت
بدر تکلیف نمود - بشرط عدم آمد و رفت دربار قبول
نمود - کاهے کَیْفَ مَا اَنْتَقَّ پیش پادشاه می رفت - و هرگاه
بکچهری خانسامانی رفتی فرود نیامده پالکی سواره دستخط
میگردد - و برای پالکی ستونها نصب کرده بودند - دیانت دار
و صاحب دقت بود - بعد از فرخ سیر هرچند کاره
نداشت اما جاگیرش تا آخر عمر بحال بود - در عهد
خسرو زمان محمد شاه پادشاه هم در ۵ مرتبه بطلب
باریاب پادشاهی شده - بوقت موعود داعی حق را لَبَّيْكَ
اجابت گفت - غیر از حسن یار خان (که در جوانی

در گذشت (پسرک نداشت - صاحب خزانه و املاک بود -
و حوایي و دکاکين بسيار در دهاي داشت - مردم در وجه
کرایه آن مبالغه ها دارند *)

*** مير جمله خانخانان ***

(۲)
عبد الله نام مرد ملایه بود دوران زان - کسی بزبانى خود
او نقل ميکرد - در ايامی (که در وطن خود بتحصیل علم
اشتغال داشت) روزی بر سبیل تفنن با جمعی بسیر باغچه
بيرون معوره رفت - ناگهان فوج اوزبک بآئين تزاقي
در رسیده انتشار دران مجمع انداخت - او از ديوار باغ
فروید آمده راه هندوستان گرفت - چون زاد سفر همراه نداشت
بتصدیع کلي طی مسافت ميکرد - در عهد خلد مکان (که
بدین ملک رسيد) ابتدا تعلقه قضای جهانگیر نگر عرف
دهاکه مضاف موریه بنگاله یافت - پستری قاضی بلد عظیم آباد
پتقه گردید - و در ايامی (که محمد فرخ سیر به پتقه
رسیده بر تخت نشست) او ساز موافقت با مزاج پادشاه
کوک ساخته همراهی رکاب گزید - و پس ازان (که
با جهاندار شاه جنگ نموده فیروززي نصیب شد) او
بمنصب هفت هزاری هفت هزار سوار و خطاب مير جمله
خانخانان معظم خان بهادر مظفر جنگ سربلندي اندوخت *

اگرچه بظاهر داروغگی دیوان خاص و داروغگی داک داشت
اما بمحروریت فوق الفوق اختصاص گرفته دستخط پادشاهی
باختیار او قرار یافت - از آنجا (که مغل عجز طبع یک
دفعه باین دولت عظمی رسید) از تسلط سادات باره
(که پیش حسن خدمت خود گفته هیچک را بخاطر
نمی آردند) بدر حسد زده از جانب آنها یک راه ساخته
به پادشاه میسرانید - و از کشته شدن ذوالفقار خان و
هدایت الله خان و دیگر مردم نام او بسیاست و غمازی
بر آمد - و این معنی باعث کشیدگی خاطر سید عبد الله
خان و حسین علی خان گشته از آمد و رفت دربار پای
کشیدند - سال دوم جلوس محمد فرخ سیر (چون نظم
دکن بامیر الامرا حسین علی خان تعلق گرفت) او بر رفتن
دکن راضی نمی شد - تا آنکه میر جمله بصوبه داری پتنه
سرفراز گردیده مرخص شد - و بدانجا رسیده (چون فوج
بسیار و بیش قوار نگاه داشت) از عهده طلب بر آمدن
متعذر گشت - بغالبان سراسیمه شده مخفی در پالکی
پرده دار نشسته روانه حضور گردید - در آن وقت (که در حضور
برهمنی صحبت سادات در داده هر روز به بد مظنکی
می گذشت) پادشاه او را در داد - ناچار پیش سید عبد الله
خان رفته بعجز گوائید - او حمل بر تزییر نمود - و مردم

نگاهداشتم از از عقب رسیده هنگام تقاضای طلب خود کردند - ناچار خانۀ محمد امین خان بهادر رفته یزاد جست پادشاه نظر برفع فساد او بکمی منصب چشم نمائی کرده تعینات صوبۀ پنجاب ساخت - و طالب مردم او از سرکار پادشاهی دهانید - پس از دستگیر شدن آن پادشاه او پیش سادات باره آمده بخدمت مدارت کل چهره عزت بر افروخت - اما مثل سابق اعزاز و وقار نداشت - در عهد فردوس آرامگاه درگذشت - در صوبه داری پتنه از مغلان همراهی او ظلم کلبی بر رعایا و ساکنه آنجا گذشت - و خود هم طریقه رحم و مروت و عاقبت اندیشی نداشت - با اینهمه در امرای کار هرکه با او رجوع می نمود مبادرت میکرد *

* مرحمت خان بهادر غضنفر جنگ *

میر ابراهیم نام پسر امیر خان کابلی ست - سال ^(۴) چهل و هشتم جاوس خلد مکان از اصل و اضافه بمنصب هزاری چهار صد سوار علم کامیابی برافراشت - و در وقت محمد فرخ سهر بفوجداری و قلعداری ماند و مضاف صوبه مالوه مقرر گردیده به تغذیه و تادیب متدروان آن زمین پرداخته نام بمردانگی بر آردن - در اواخر عهد پادشاه مزبور [که حسین علی خان

(۴) یعنی شهید مرحوم محمد فرخ سهر پادشاه - (۳) نسخه [ج] بار -

(۴) نسخه [۱] پسر امیر خان کابل است *

ز دکن روانه دار الخلافه شد (با آنکه او سر راه بود) بنا بر
 رفور غیرت ^(۱) یا نظر برین که پادشاه را از خان مذکور
 خوش نمی دانست [بعد از تمارض ملاقات نکرد - حسین علی
 خان بعد (سیدن بحضور او را معزول ساخت - و برای
 دهانیدن عمل بمنصوب ^(۲) بنظام الملک آصف جاه (که دران
 ایام ناظم مالوه بود) نوشت - آصف جاه او را معقول کرده
 از قلعه طلب داشت - و چون روی رفتن بحضور نداشت
 بقلعه داری هرونج وغیره محالات متعلقه صوبه مالوه معین
 گردانید - و چون در همان ایام آصف جاه عزیمت دکن نمود
 نامبرده هم همراهی گزیده با جمعیت شایسته خود را شریک
 ساخت - در جنگ سید دلاور علی خان سرداری دست چپ
 بنام او بود - ترددات نمایان نموده خود را بوابر هراول
 رسانید - و اکثر راجپوتیه همراهی خصم درانجا کشته شدند - و
 در زبرد عالم علی خان نیز مسامحی جهیده بکار برده دقیقه از

(۲) در تاریخ مظفری [چون حسین علی خان بقصد دستگیر کردن محمد
 فرخ میر از دکن روانه حضور شد - و از آب زردا عبور شده متصل قلعه
 ماندو واقع صوبه مالوه (که مرحمت خان خلف امیر خان کتان بقلعه داری
 و فوجداری آن ضلع مامور بود) رسید - مرحمت خان بنا بر توهم ناسازی
 مزاج حسین علی خان خود را پیش او نترانست رسانید - از آنجا که بغض
 و مدارت این حرکت در دل حسین علی خان متین بود و قتیکه زمانه جام
 موافقت بکام هر دو برادر پیموده جاگیر مرحمت خانرا ضبط نمود - (۳)
 یعنی خواجه قلی خان .

زند و خوردن فرو نگذاشت - و پس از فتح از اصل و اضافه
 بمنصب پنجهازاری پنج هزار سوار و خطاب مرحمت خان بهادر
 غضنفر جنگ و تقرر صوبه داری برهانپور از همگنان تفرق
 جست - و با رادلان خاندیس بتغیبه پیش آمده ترددات نمایان
 نمود - اما چون فریاد ظلم کارپردازانش به آصف جاه رسید
 عوض نظم خاندیس فوجداری بکلانه با بحالی جاگیر چهارده لک
 روپیه بنام او قرار یافت - او دلنهای نشده باستماع استقلال
 فردوس ارامگاه و برهم خوردن مقدمه سادات بارهه بحضور
 شتافته چندتای فوجداری میرواب و بهتر به صوبه داری پتانه
 حریمایه مباحات اندرخت - و وقت موعود در گذشت - پسرش
 بقا الله خان (که داماد میرزا محسن برادر ابو المنصور
 خان صفدر جنگ بود) مدتها بذیابست خان مزبور حراست
 آله آباد سرانجام می داد - و در هنگامه احمد خان بنگش
 سرشته تحصن از دست نداده قلعه را از تصرف افغانه
 نگاهداشت *

* مرحوم مجرور محمد کاظم خان مغفور *

جد امجد بلا واسطه راقم سطور است - (چون والد
 بزرگوارش میرک معین الدین امانت خان به روضه رضوان
 نقل فرمود) پادشاه حق شناس قدردان خلد مکان هریک از
 اخلاف ذی ارماف و منتهمان سعادت توامان آن ستوده خصال

(باب المیم) [۷۱۶] (مآثر الامرا)

خیرمآل را در خور حال به افزودنی مناصب و عطای خدمات کامیاب امانی و آمال نمود - آن نونهای چمن سیادت در ریعان شهاب باضافه منصب مرافراز شده نخست به بیونائی صوبه بیجاپور و پستور بفرجدارئی جالندپور صوبه خجسته بنیاد بانضمام پرگنات دیگر سرمایة عزت اندوخت - و دران ایام (۲) که سواد برم پوری اقامت جای معمر پادشاهی بود (بدیوانی دار السلطنت لاهور (خصمت یافت - خانه زاد شناسی و خانه زاد پوری را دران وقت طرفه درز بازار بود - گویند) چون دران روزها خان مشارالیه به باد کساری و مهیا کھی (اعتیاد داشت) یکم از نبایر وزیر خان شاه جهانی (که سوانح نگار دار السلطنت بود) در افراد سوانح کشف حال نمود - داروغه داک آنرا بجنس از نظر پادشاه گذرانید - پس از مطالعه به ارشد خان یزنه او (که دیوان خالصه بود) مستفسر بیان واقع شده فرمود - که از اولاد امانت خان امثال این امور مستغرب و مستبعد هی نماید - اما نگارنده نیز خانه زاد است - بعد کامل (با آن همه تشریح و احتسای که داشت) بمحض حسن ظن بحال پدرش و حقوق نیکوخدمتی آن مرحوم بداروغه ارشان شد - که در جواب

(۲) در [بعضی نسخه] برم پوری - و در [مآثر عالمگیری] برم پوری

و برهن پوری - منی به اسلام پوری *

(مآثر الامراء) (۷۱۷) (باب الميم)

بنویسد که هر دو خانه زان اند - نباید که خانه زان در حق
خانه زان چیزهای مستقیم و ناپسند بحضور نویسد *

و [چون شاهزاده محمد معزالدين نخستين پور پادشاهزاده
محمد معظم بهادر شاه (که رهگرایی صوبه ملتان بود) دارد
شهر گردید] خان مزبور بادراک ملازمت شاهي شرف اندرز شده
بفرادران عواطف و مهرباني و وفور اکرام و قدرداني اختصاص
گرفت - بدو سه روز در خور ساز صحت بهرتبه کوک گشت
و نقش توافق چنان درست نشد که شاهزاده بالحاج و
اقتراح خواهان مرافقت او شد - مکرر استدعای این معنی
بحضور عرضه داشت - از پیشگاه خلافت و جهانباني ديوانی
صوبه ملتان و تهمه و ما يضاف اليهما از بهکر و سيوستان و
غیر آن ضمیمه ديوانی فرج بنام آن راستي منش تفریض
یافت - چون به ملتان شتافت ازانجا (که مزاج طرفین بدوام
تجرع و ادمان شرب آشنا بود) جنسیت علمت ضم گردید -
و اتحاد مشرب خصوصیت افزود - بمجالست بزم خاص و
محریمیت تام امتیاز اندوخت - و با این همه بدستور دیگر
عهدهای آن دولت (که محیی و ذهاب مستورات خویش را
در محل شاهي ناگزیر امارت خود می دانستند) با آن (که
یک شبانه روز شاه در باغ هریلی آن بزرگ هم با پرستاران
خاص بطریق سیر قدم فرمود) با رصف ایما مجوز آن امر

غیر مستحسن نگردید - و در مهم بلوچ (که از کارهای دست بسته شاهزاده بود - و حضرت خلد مکان بدان نازش می نمود) پس ازان (که افواج آن بومی مستامل گردید - و شیوازه جمعیت آن قوم از هم باشید) شاهزاده خواست که فوجی با یکی از مقربان بر سر مأمین و مسکن آنها تعیین کند - اکثری سر باز زدند - آن صدائت کیش بامر دای نعمت خویش بلا اجمال پا برکاب استعجال گشت - آن طایفه نیک اعتقاد بمحض ادب سیادت با وجود قدرت و توانایی چهره ناشده اسباب و امتعه بجای خود گذاشته راه فرار سپردند - چون از نوشته شاهزاده بعرض سلطانی رسیدن بفرزایش منصب و خطاب خانی ناموری اندوخت - و پس ازان [که عالمگیر پادشاه بسفر ناگزیر عالم بقا شتافت - و شاهزاده بهمراهی پدر عالی قدر] که از بلده پیدار بجنگ برادر خود محمد اعظم شاه (که هر یک بمقتضای وقت سکه و خطبه بنام خویش آراسته بود) رایت عزیمت افراشت [در ماتان خان مشارالیه را به نیابت صوبه داری گذاشت - و پس از عزل (چون بلاهور رسید) ازان (که خلد منزل بدکن مترجه شده بود) بنابر در دست ها نتوانست سفر گزید - در سه سال کما بیش دران بلده به بیکاری گذرانید - و بی مداخله مخارج زیاد (که لازم

دولت‌مندیها سمت (کشید - و آزانجا] که دیانت و امانت
 بحدت بسیط به هراقت بی شایبه لیت و لیس داشت^(۲)
 و بیشتر ماحصل تیواش بصرف ارباب نشاط و طرب (که
 هر منفی از اماناف آن مشاهره یاب بود) در می آمد [
 درین ایام زرے] که از وجوه جاگیر و نقدی پسران (که
 هم منصب پادشاهی و منصب شاهی داشتند) فراهم آمده [
 بمصارف در آمد - و^(۳) چون در مقام سادهورا مضاف
 مرهند بملازمت پادشاهی و شاهی استسعاد نمود) به تیول آباد
 موبله پنجاب و بخشیکری دوم شاهزاده (که به جهاندار
 شاه ملقب شده بود) موافق افتخار اندوخت - و بعد
 ازان (که نوبت سلطنت هندوستان به جهاندار شاه رسید)
 اگرچه به منصب چهار هزاری پایه افزای اعزاز گردید -
 اما از استغذای فطری و بی پروا مزاجی و عدم مساس
 به مرسومات زمانه سازان به پیش آمد نوآمدهای ناشناسا
 و کینه دری کوکلتاش خان (که همیشه در پرده دوستی
 کارشکنی ها میکرد) فتح البابه از رفاه و مکنت رو ننمود -
 بلکه از رهگذر نا قدر دانی و افسرده دلی بقطع سلسله
 آمد و رفت دربار و انقطاع مجری و سلام انجامید - (زرے

(۲) نسخه [۱] لب و لیس - (۳) نسخه [۲] شاه دهورا و در [۲]

نسخه [شاه دهورا] *

(باب المیم) [۷۲۰] (مآثر الامراء)
 در دار الخلافه کَبِيفَ مَا اَنْفَقَ سر سوارى در چهار پادشاه شد -
 و سوابق الطاف بر سر پرسش های تفقد آمدن آردن - و
 از بے کارى و پريشان حالى تاسف و تلهف نمود - و
 تعبير و سرزنش (که بايست) بکار کوکلتاش خان رفت -
 تجویز صاحب سوبگى کجرات و لاهور بميان آمد - آزان (که
 ارتشا و کارسازى را رزبازار و ميرو رزبر را با داد و ستد
 سرور کار بود - و مزاج آن متدين واقعي ازین چيزها
 پُر بيگانه) چگونى در گيرد - آخر کار ناچار بقلعه دارى ارک
 لاهور بحد افتاد - چند ماه نگذشت که گلے ديگر شگفت -
 و سرور آرائى فرخ سير رعب افزای دور و نزديک گشت -
 نزديک بود که بعلمت ديبرين رواقمت جهاندار شاه دست زد
 عذاب پادشاهى شود - پيش آگهي و اشراف قطب الملک
 (که چندى در ملتان تعيين بود - و بر حقيقت حال وقوف
 داشت) بفریاد رسيد - بعرض رسانيد که مشار اليه (چون
 از اخذ و جر و حيف و ميل اجتناب مي درزيد) ، بااستمزاج
 شاهزاده کارها را به اختيار کوکلتاش خان را گذاشته خود
 بنام خورسند بود - لهذا آن بلييه از سر را شد - در آخر
 عهد آن پادشاه (چون اعتقاد خان فرخ شاهى بقراب و
 منازعت سلطاني ادج پيمای اعتبار گشت) بقدم آشنائي
 و سابقه تعارف (که او هم جهاندار شاهى بود) دروانى

(مآثر الاموال) [۷۲۱] (باب المیم)

مویبہ کشمیر (کہ تن آسانان عیش گزین را گوشہ ایست
(روح افزا و فضائے سمت دلگشا) بنام آن عشرت گرا نامزد
نمود - و [چون هنگامہ محتوی خان (کہ در احوال میر
احمد خان ثانی ^(۲) نایب ناظم آن مویبہ بتفصیل رقم زدہ خواہ
شدہ) اشوب آماں آن خطہ گردید] اگرچہ زدرق حالش
دران چار موچہ بے تمیزی (کہ سفاین احوال اکثر متصدیان
پادشاہی در گرداب خواری و ذلت افتاد) بکنار سلامت
ماند کار پردازان حضور در ذیل اہل خدمات آنجا بیایہ عزل
در آوردند - پس ازان بدہلی آمدہ سالہ چند بہ بیکاری و
بے جمعیتی گذرانیدہ در سنہ (۱۱۳۵) و ہزار یکصد و سی
و پنج (کہ سن شریف او از عشرہ ششم فراز تر شدہ) روح
پر فطوحش بفروردس برین خرامید *

پسر کلانش غفران مآب میر حسن علی والد ماجد
محرر اوراق در آغاز بہار جوانی (کہ از نوزدہ سالگی
بر نگذشتہ - و ہنوز نہال آرزویش بشگوفہ مراد نشگفتہ)
در بلدہ لاہور سنہ (۱۱۱۱) ہزار و یک صد و یازدہ ہجری
گل زندگیش بہ آفت خزان اجل برگ ریز گردید - بعد
از پانزدہ روز بیست و ہشتم رمضان این نقش موعوم
بر صفحہ ہستی نمود بے ہون نمود - اگرچہ اعمام و برخہ

(۲) - ترجمہ اش عنقریب می آید •

(باب المیم) [۷۲۲] (مآثر الامراء)

ذی ارحام این اضعف عهد در لاهور اند اما بتقریب در خورد سایر تبار و عشایر در حین حیات جد امجد ساله (که امیر الامراء حسین علی خان بدکن نهضت فرمود) وارد خجسته بنیاد شده باقتضای آب خورد پائانه غربت گشوده لنگر اقامت انداخت - و بطول مکث سر مراجعت نماند - دست از یار و دیار فشانند - و ناگزیر پایند تا هل گشته رو به ملازم پیشگی آردن - در سنه (۱۱۴۵) هزار د یک صد و چهل و پنج هجری از جناب نواب آصف جاه بدیوانی صوبه نواب سرفرازی یافت - آن نسخه برهم خورده را نوخط شیراز زائق گودانید - و آن گن بزمرد از هم ریخته را به آبیاری سعی از سر نو برنگ و بو آردن - حسن تمشی و نیکو کار گذاری بر روی روز افتاده بر زبان حق ترجمان آصف جاه گذشت - که کارهای فلانی نمک دارد *

[چون دران هنگام (که دالایار گردون وقار عالم مدار عالمیان استظهار نواب نظام الدوله بهادر ناصر جنگ دام اقباله باقتضای وقت بسمت و کشاد دکن پیش گرفت) حسن اتفاق نگارنده اخبار را هم بارنگ آباد کشید] بتلثم بساط فیض مناظ آن جوان بخمت جوان همت ابواب کامرانی بر رخ عقیدت خویش گشود - (هرگاه سابقه رأفت ازدی بدستگیری یکم از پاننشستگان گوشه خمول گراید - و روشن گر

(مآثر الامرا) [۷۲۳] (باب العجم)

تقدیر آئینه روشناسی یکی از پشت بدیوار ماندگان گمنامی را
بر زاید (هرآئینه مودت ظهورش شکرخانه جلوه شهود
آزاید - چنانچه بے سلسله جذباتی احدے آن والا قدر
بے هنری مرا بہتر بر گرفته مشام بزدگی ام را از شمامہ
الطاف خاص معبر گردانید - و بدرجہ قرب و اعتبار بلا شریک
و سہم بر آردہ بمصاحبت و معرہیت فوق الفوق اختصاص
بخشید *

(چون حصول ہر امرے در حلول وقت ہوں) بعد از
چندے بدیوانی دکن و نیابت دیوانی و خانہ سامانی
سرکار آصفجاہ متعلقہ آن مملکت ممتاز فرمود - بسپاس داری
آن نطق ہوا خوہی و خیر سگالی بر میان کار دانی و
کار شداسی بستہ کار بند کارہای مامورہ گردید - و باحیای رسوم
نیگان خویش ارتشا و پارہ ستانی (کہ اہل دوزگار حق السعی
گویان حلال تر از شیر مادر دانند) از قامور خاطر یک قلم
قلم انداز کودہ حرام و نازرا تر ساخت - ظاہر اسمت کہ
فرا گرفتن این ملکہ رضیہ بخوف و خشیت الہی بس نادر
و کم یاب - بیشتر در اختیار آن جز استرضای خاطر آقا و
مزید التفات او (کہ مستجلب جاہ و افزایش قدر است)
منظور و متصور نیست - آن ہم درین دور فاسد رجوں عذقا
گرفته اسمت - از مدیکہ اگر باین صفت متحلی سمٹ در

(باب المہم) [۷۲۴] (مآثر الامرا)

ایضاے زمان بنادانی و سفاہت منسوب است - ^(۱)الکمد لله
کہ اینجا غرض اخبر مفقود - چہ این متبوع والا اقبال ما
(کہ باقیام شریف وی سرمایۂ سعادت می اندوزیم) ^(۲)در
علو ہمت آفتابے سمت منیر (کہ پرتو تربیتش عام) و
از فرط عطا سحابے سمت بے نظیر (کہ فیض انعامش تام) -
مگر عقل شامل کیش محض بحکم حیا کاری (کہ ازان چشم
دوچار نشود و سر بالا ^(۳)فتواند شد) اجتناب واجب شہود ^(۴)-
اختیار افتان *
* بیت *

* سر بالا فتواند ز خجالت کردن *
* ہمچو قلاب کسے را کہ گرفتن ہنر است *
و ہمس ازان (کہ زمانہ رنگ دگر ریخت - و آن گواہی
نزان نیک اندیش بمصلحت سنجی خرد گوشۂ انزا گزید)
[چنانچہ ذیل احوالش مفصلاً بدان ارتسام یافتہ] این رہین
امتدان بجاذبۂ محبت دست از این و آن برداشتم چون
سایہ با شخص ہم قدمی نمود - و بجرعۂ می شیراز کام
و دہان رقت را بحلالت می اندود *
* بیت *
* جائے کہ تخت و افسر جم میروں بیاد *
* گر غم خوریم خوش نبود بہ کہ می خوریم *

(۲) نسخۂ [ج] می اندوزیم - (۳) نسخۂ [ج] سر بالا - (۴) نسخۂ

[ب] واجب شہودۂ اختیار افتان *

روزے چند در کذب عزمت فراغتہ مہیا و عافیتے مستوفی
داشتم - و می گفتم * بیت *

* ما گوشه را نہ بہر قناعت گرفتہ ایم *

* تن پروری بگوشہ خاطر رسیده است *

ناگاہ فلک رشک گین بحال خویش نگذاشت - و
پا بدامن کشیدگان را سر بکوه و صحرا دادہ از رضہ عبہر
برن - انکثرے را درین نقل و تحویل بازوی ہمت بستنی
گروائید - و پای عزیمت بسنگ آمد - نفسے چند بر فیروزیم کہ
بے راہہ روحی گردون ناہنجار براہ پیگار سراسر خسار انداخت -
(۲)

و دران روز ہم بدستور ہر روز با سودار مرادف فیل
(۳)
بود - (چون معامہ فوزنی شد و زبان کاری بہزیمت متمثل
گردید) سران و سرخیلان بمعوطہ (کہ قریب نازردگاہ
بود) در آمدند - جز فیل آن عالی نژاد (کہ انہم بسر
رہگذران چار دیوار رسیده) دیگر دران عرصہ نماند - ازین
تماشاہی کارگاہ تقدیر استفسار برفت کہ چہ باید کرد - گفتم
غیر ازین [کہ درین پذاہ جا (کہ بے پذاہی بہتر از انست)
خود را نشانہ گولہ و بان ہر چہار سمت باید ساخت - و
زایگان جان در باخت] سودے متخیل نیست - [ان قری دل
تیز فکر ازین حرف خون را بمیدان کشید - و دین کہ

(۲) نسخہ [ج] سراسر خار - (۳) چنانکہ در صفحہ ۱۸ از جز اول ذکر یافتہ *

(باب الميم) [۷۶۲] (مآثر الامرا)

فيل نشينان مقابل او را تنها ديده جاويز اند - از
راد مودي يکه و تنها فيل خود را بهمان سمت تيز راند -
آنها بمشاهده اين حالت امب بافرين و تحسين گشوده دست
از آريز و ستيز باز داشتند - و حلقه راز درميان گرفته بدان
هيأت بجانب اصف جاه پي سپر گشتند - قدمه چند
باقي بود که برخه ناموس پرستان شمشيروها آخته ازان محوطه
بر آمده برق آسا خود را رسانيدند - چون وقت از دست رفته
(هر چند آن دلار پُر دل و محرر اوراق بدرشتي ممانعتها
نمود) جز ايکاش طرف ثاني هيچ نيغزود - ناچار بمقتضای
حزم و احتياط ازان سو دست و بازو به آير باران بر گشاده
همانجا باز داشتند - از نيرونکي تقدير در جنگ سالم مانده
در صالح زخمه برداشتيم - ناگاه دران شورش بي تميزی ارباشه
چند تيغها علم کرده بمن رو آوردند - و حمله ميکردند - بآواز
عمده (که چرا خويشتن را بکشتن ميدهي) متنبه گشته
خون را از فيل بر تافت - چون حفظ آهي وقايه بود بجانب
حلقه فيلان (که دم و خرطوم باهم پيوسته بود) افتادم - معاً
عمده ديگر بهواداري آن سامي مرتبت را نيز بر فيل خون
گرفته از آشوبگاه بر آورد - و شعله بلند شده فرو نشست -

(۲) نسخه [ب] رفته بود - (۳) و او حرز الله خان نبيره سعد الله خان
ست که در صفحه ۱۹ از جزو اول مذکور شده *

(مآثر الامروا) [۷۲۷] (باب المیم)

دران آذارگی و محذورمی آشنائے دوچار شده بخانه متهور
خان مرحوم (که احوالش نگاشته خامه شد) رهنمونی کرد -
هرچند از وقوع این حرکت غیر مرضی بعقوبت ها شایان تر
بودیم لیکن حلم آصف جاهلی (که آیه ایست از آیات
الهی) در کتاب گاه پاداش بسلب منصب و جاگیر اکتفا
(۲)
فرموده بر ما چند کس بضبط خانه نیز افزودند *

اگرچه در عالم وهم و خیال مهالک بسیار بود اما
لله الشکر ممنون گوشه عزلت که نا شنیدنی ها بگوش
نخورد و نا دیدنی ها بنظر در نیاید * * بیت *

* ای گوشه عزلت ز تو آب رخم افزود *

* نشداسم اگر قدر ترا در بدر افتم *

همین عزلت است که باعث تالیف این نسخه شده -

(۳)

و اشاره در دیباجه بدان رفته - تا لطیفه غیبی زر نماید -
و فضل لاریبی رخ گشاید - و شعله دلخواه بدست افتد -

بدین مشغله دلکش در رفع بیکاری میکوشم - پیداست که
دلپترة نویسی و لاطایل گوئی بیش نیست - چون طبیعت را
از آفت تعطیل میانست نموده و از هجوم افکار رذیله باطله
باز داشته مقید وقت افزاده چه توان کرد که بطالت

(۲) نسخه [ج] اکتفا فرمودند و بر ما الخ - (۳) چنانکه در صفحه ۱۹ از

جزو اول گذشته *

عطالت بامداد کشید - شش سال قریب باختتام رسید *

* بیت *

* خمیازه سنج تہمت عیش زمیڈہ ایم *

* می این قدر نبود کہ زنج خمار ماند *
(۲)

اگرچہ چندے بدولت آن از کشاکش روزگار زرد گسل

پرشکن بہ امن آباد جمعیت آرمیڈہ * * بیت *

* ہرکہ در کار است گردون میزند بر یکدگر *

* وقت آن آمد کہ بیکازی بکار آید مرا *

باز ہم از اقتضای مزاج نصیری [کہ انشراح او بچندیش

باز بستہ اند (کہ ہر قدر حرکت فزون تر آثار فراوان تر) -

آب بان لطافت از دیوایستانگی کثافت پذیرد - دل تا

کی بستہ نیاید [سر اظہار نداریم * * بیت *

* ما را زبان شکوہ ز بیداد چرخ نیست *

* از ما خطے بہر خموشی گرفته اند *

چون دنیا را بہ امید خوردہ اند در آرزو عیب نیست *

* مصرع *

* شاید شب ماہم سحرے داشتہ باشد *

نعم عصرے میان دو یسر واقع شدہ - و سیاہی لیل را

سپیدہ ماہ صبح در ہی است *
(۲)

* بیت *

* نقاب چهره امید باشد گرد نومیدی *

* غبار دیدد یعقوب آخر توتیا گرد *

خداوندنا حوصله مباشرت اسباب نیست - و بے اسباب
هیچ کار را فتح باب فی - اندک کار این بیچاره را از
دایره اسباب بیرون نه - و اگر بے سبب نکنی سبب را
بر ما اسان کن - و ما را بما مگذار - و آنچه تو مستحق انبی
پیش آر - الہی هرچه از ما بتو رسید اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ - و هرچه
از تو بما رسید اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ - اللّٰهُمَّ کَمَا اَنْعَمْتَ فَزِدْ - وَ کَمَا
زَدْتْ فَاَدِمْ - وَ کَمَا اَدَمْتَ فَبَارِكْ - بِحَقِّ الْحَقِّ وَ اٰهْلِہِ وَ صَلِّ
عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِہٖ *

• مبارز خان عماد الملک •

خواجه محمد نام در آوان صبا و طغلی بهمراهی والدہ
ماجدہ از مواد و موطن خویش باخ رھگرای ہندوستان
گردیدہ (چون بکجرات پنجاب منزل گزید) او را بخدمت
شاہ دوائہ مشہور (کہ درویش صاحب تصرف بودہ - و
سکنہ پنجاب را عموماً بدر اعتقاد اسمت) بردند - آن
بزرگوار مؤدہ رسان دولت و اقبال آن نونہال گشتہ پارچہ
از ملبوس درویشانہ خود بار بخشید - و پس ازان (کہ
با ہمن رشد و تمییز گذاشت) جولانی عرصہ تلاش روزگار

(۲) نسخہ [ب] فقہ الباب - (۳) نسخہ [ا] جولانی تلاش عرصہ روزگار *

(باب المیم) [۷۳۰] (مآثر الامراء)
 گردیده در آغاز شباب برفاقت میرزا یار علی (که
 با کم منصبی جای بسیار در مزاج پادشاهی داشت)
 پیوست - میرزا کاغذهای دستخطی خود را حواله از میکرد -
 و کارها ازو میگرفت - تا آنکه به شیرازه بندی التذات میرزا
 نسخه احوالش بجمعیت گرائید - و بمنصب پادشاهی
 سرفروزی یافته چندی به پیشدستی^(۲) بخشگیری سیوم مامور
 شد - پس ازان به نیابت سردار خان کوتوال نامه و شهرت
 اندوخت - در همان هنگام صبیحۀ عزیمت الله خان (که از
 اکابر کشمیر است) بعقد ازدواج خویش در آرد - چارچمن
 حالش طواری دیگر گرفت - و جویدار دولتش شان ادبی
 تازه یافت - بافروزی منصب چهره اعزاز افروخته بتفویض
 بخشگیری سرکار پادشاهزاده محمد کام بخش فرق اعتبار
 بوافراخت - در ایام محاربه قلعه پوناله با فوج شاهزاده
 میر مورچال بوده - پس ازان بفرجدارگی سنگمیز^(۳) (که محال
 خالصه مقرری خجسته بنیان بوده) نامزد شد - در ارای
 حسن تردد و کردانی بخطاب امانت خان تحصیل ناموری
 نمود - و در سال چهل و هفتم فرجدارگی بیضاپور (که
 بیعت و چهار گروهی اوزنگ آباد است) ضمیمه شده بعتای
 فیل کامیابی افزود - و در عهد خلد منزل بمتصدیگری و

(۲) نسخه [ج] پیشدستی و بخشگیری - (۳) نسخه [ج] سنگمیز .

فوجداری بندر مبارک سورت ممتاز گشته عذان عزیمت
بجانب مقصود منعطف ساخت *

(چون خان فیروز جنگ ناظم صوبه گجرات بسفر
دارالقرار بنام بریست) خان وزیر برسم یلغار خود را
به احمد آباد رسانیده بضبط خزانه و کارخانجات از پرداخته
حفاظت و حراست آن الکة و سبع وجه همت گردانید - از
پیشگاه خلافت و جهانبنایی بافزایش منصب و صاحب صوبگی
گجرات پایه افزای امارت گردیده کله گوشه مباحث بر ارج
افتخار رسانید - (چون نویت فرمانروائی بجهان دار شاه
رسید) آن صوبه به سربلند خان قرار یافته بوسیله کولکلتاش
خان خانجهان نظام ولایت مالوه بعهدہ خان مذکور مفوض
شد - پس از وصول بارجین (که حاکم نشین آن صوبه
است) با (تن سنگه چندرات زمیندار رام پوره) که در عهد
عالمگیری بر سر وطن مسلمان شده باسلام خان مخاطب گشته -
درین ولا بذابور وهن و سستی سلطنت خیال سوری و سرداری
بدماغ بے مغز خود راه داده و اندوخته فراهم آورده بتصرف
محالات پادشاهی دست تجبر افراشته بود [اگرچه مشهور
این است که ذوالفقار خان بذابور نفاقر (که با کولکلتاش
خان داشت) براجہ اشاره نمود که خلل انداز عمل خان

(۲) نسخه [ج] آن الکة و سبعه وجه همت خویش گردانید *

(باب الميم) [۷۳۲] (مآثر الامراء)

مذکور شود - تا بدنامی این بد نقشی بحال مریدی او عاید
گردد [نخست پیام های صلاح آمیز بر گزارند - ضعیف الاسلام (۲)
شدید العناد از قوط نخوت و استکبار سر از قبول آن باز زده
در مخالفت استبداد نمود - و دایر خان روهیله را (که
از مشاهیر جماعه داران آن صوبه بود) با فوج بصیار بر
قصبه سازنگپور فرستاده عبدالرحیم بیگ تھانه دار آن جا را
برداشت - و جمعی کثیر را ماسور و مقتول ساخت - خان
شہامت نشان از حمیت رسا و غیرت بجای زیادہ برین تاب
ستم شریکی آن جہالت کیش نیارده با جمعی (که همگی بسہ
ہزار سوار نمیرسید) بعزیمت رزم و پیگار بگام سرعت رہ سپر
کرده در حوالی آن قصبہ (کہ بیست و سہ کر وہی
ارجین سمت) بمسال بر آراستہ آمادہ جدال گشت - آن
ادبار پڑوہ با بیست ہزار سوار [کہ اکثر افغانان نامی بودند
مثل دوست محمد روهیله (کہ ہنوز رگ و ریشہ زمیذاری
دران مرزوم ندر آیدہ) با سہ چہار ہزار سوار نوکری میکرد]
میدان جلالت را بپای جرأت پیمودہ ہر سہ طرف خان
مذکور را بسہ فوج فرو گرفت - تا زندہ دستگیر نماید - پس
از انداختن بان و تفنگ (کہ آتش افروز رزم و جنگ
است) نیران قتال اشتعال یافت - و کار کشش و کوشش

(مآثر الامراء) [۷۳۳] (باب العیام)

بالا گرفتند - درین اثنا نسیمه از مہبّ عنایت ایزدی وزید -
و شاهد ظفر جلوہ نمود - بعد از فتح شخصہ راجہ را
در معرکہ افتادہ دید - سرش بریدہ آردن - ظاهر شد
(کہ هنوز زد و خورد گرمی داشت) کہ در سلک توپ خانہ
گولہ رھگلہ بدو رسیدہ از پا در آمد - خان اقبال نشان
گرانبار غذایم گشتہ بہم عنانی نصرت خواست کہ بظہب و غارت
رام پورہ رطن آن شقی توجہ گمارد - زنش بضعیف نالی
در آمدہ از ارسال پیشکش ازان عزیمت باز داشت - جهاندار
شاہ با ارسال فراہمین تحسین و عطای خطاب شہامت خان
مشمول عواطف بیکران گردانید *

در آغاز فرمانروائی محمد فرخ سیر بار دیگر صوبہ داری
کجرات نامزد او شد - در ہفتہ از حکمرانی او منقضي
نگشتہ بود کہ ایالت آنجا بہ داؤد خان پنی^(۲) اختصاص
گرفت - و خان مذکور بخطاب مبارز خان و تقرر صوبہ داری
حیدر آباد درجہ امتیاز پیمودہ رخش عزیمت بجانب مقصود
راند - دوازده سال کما بیش دران مملکت طولانی وسیع
بہ مفسد گزائی و مطیع نوازی گذرانید - سرکشان گردن تاب را
از پا در آردن و ریاعی مالگذار را باستمال و دلاسا بذواخت -
از قطرہ و پویہ دمہ نمی آسود - و پیوستہ ازین سر تا آن سر

(۲) نسخہ [ب] داؤد خان پنی - و در [بعضی نسخہ] پنی .

(باب العیون) [۷۳۴] (مآثر الامراء)

ولایت سایر و دایر می بود - اگرچه زیاده بر سه هزار سوار نگاه نمی داشت اما فرجه های گران مرتبه را باویز و ستیز نمایان آرد و دشت فرار می ساخت - یکم از اشقیاء (هرگاه بسرحد او قدم گذاشت) سرچنگ مستوفی خورد - و هر مرتبه (که اراده دست انداز آن دیار نمود) ضرب دست او دیده بتگ پا جان بدر برد *

دران هنگام (که امیر الامراء حسین علی خان ناظم دکن شده آمد) خان مزبور بآهانج ملاقات به خجسته بنیان رسید - امیر الامراء پس ازان (که شخصیت او دریافت) باندازه قدر و منزلتش ساوک پسندیده نموده مقضی المرام بتعالقه مرخص گردید - و چون آصف جاه کمر درامت خواهی خسرو زمان محمد شاه پادشاه بر میان عقیدت بسته از مالوه بدکن افتراض نمود (ازانجا) که خان مشارالیه بمراسلات زبان مرافقت داده بود) از حیدرآباد روانه شد - بعد ازان (که آصف جاه از جنگ مخالفان را پرداخته بارزنگ آبان اقامت ^(۲) داشت) رسیده بملاقات چهره مزید اخلاص افروخت - و ا طرفین تجدید موافق یکجبهتی بانفاق بمیان آمده بتجود منصب هفت هزارمی هفت هزار سوار و خطاب عماد الملک لوی شادکامی افروخت - فصا را درین اثنا سادات (که

(مآثر الامراء) [۷۳۵] (باب الميم)

(۲)
بیم کین آوزی آنها شیء نمی غذونند (بروز خون نشسته راه
ناکامی سپردند - و خلشها بالکلیه مرتفع گشت - خان مزبور
تمهید شادی پسرها برانگیخت - و جشن طوی و سور
برآراست - در آن ایام آصف جاه رفتن حضور بخود تصمیم
فرمود - با آن (که موایدید آن خان دور بین نیک اندیش
نبود - و ممانعت ها نمود) اتفاقاً بکتل فردا پور رسیده
برخی رجوع افامند دکن (جحان پیدا کرده برگشت - و در
تصویب رای خان مبارزت فشان نامه نوشت - و این بیت
معنون ساخت *

* آنچه در آئیند جوان بیند *

* پیر در خشت کهنه آن بیند *

(۳)
پس ازان بمشورت و کنگش یک دیگر آصف جاه فتح
جنگ بجانب ادنی رو آورد - از سران و افغانان جنوبی
(که از دیوباز خلیع العذار گذرانیده زرها اندوختند) پیشکش
معدد به درخواست - آن خان مزاج شناس (زگار نخست
بتعاقب خود شتافته ازانجا) (که بایست بجمعیت و ملابت
رسیده رعب افزا می شد) با معدرده آمده ملحق گردید -
چون مرفه خویش ندید [که سرداران آن طرف دستمال

(۲) نسخه [ب] نمی غزود - (۳) نسخه [ج] پس ازان (که

بمشورت) از سران الخ *

تحکم شده هرچه گویند بتن بردارند (چه خون از همان
[بشخور آب می خورد] باهم یکتائی^(۲) ورزید - آنچه مطمح
نظر فتح جنگ بود صد یک آن بظهور نیامد - (اگرچه
بمقتضای وقت بظاهر ناخوشی بروز نکرد - و کرد شکافنده
نشد) اما باطن ها غبار آلود گشت - (از آن هنگام او و دیگر
حکام جنوبی مطلقاً دل از بازپرس برداشته محال سبکاکول^(۳)
(که خالصه بود - و دست بر داشته گاهی ازان داخل خزانه
میکرد) با دیگر محالات آن صوبه بطریق تملک متصرف
گشت - و چون نواب فتح جنگ بحضور شتافته مسند آزادی
وزارت گردید هنگام پذیرائی بمناسب او و پسران و همراهانش
کمی و اقتضای بعمل آورده بازخواست زر خالصه نیز بویکباش
نموده کارش زبانی کرد - و ذخیره خاطر بیرون انداخت -
و هرگاه تجویز نظم کابل بمیان آمد بطل سبحانی عرض کرد
که برای این کار به از مبارز خان دیگرے نیصمت - در برده
دوستی میخواست کارش بسازد - و پس ازان (که عوض
دکن مالوه و کجرات ضمیمه وزارت بآصف جاه مقرر شد)
ازین (که بیگانه صوبه دار شود - بهتر است که مبارز خان
باشد - فیما بین حقوق اخلاص در غایت متحقق است)^(۴)

(۲) نسخه [ب] ورزیده - (۳) نسخه [ج] سبکاکول - و در نسخه [ب]

سبکاکول - (۴) نسخه [ج] که نیمه است *

به پادشاه هم عرض نمود - و مشار اليه را هم بتكرار
نوشتم و خواند برين پله آورد - اما درين ضمن عنايت الله
خان خسرش (که در حضور خان سامان و نايب وزارت
بود) باشاره خاقان زمان او را باغ سبز نموده تظميع
زياد کرد - و درغن قاز مالیده اميدواريهها داد - خان مزبور
با وصف بی بر کردگی و کهنه تجربگی از جا در آمده بے
آن (که استصواب نواب فتح جنگ درمیان باشد)
از روی فدريت و نمک خوارگی انقياد او امر بادشاهی را
بخورد مصمم گردانید - در محامره گدهی بهولچري (که نزديک
مچهلي بندر است - و آيا رار زميندار مفسد پيشه آنجا
متحصن گشته در جنگ و پيکار داد دليري و دلاري ميداد)
شش هفت ماهه گذرانیده بود که فرمان صوبه دارعی دکن
رسید - خان مزبور چندی ديگر صرف اوقات بران قلعه
نموده بمصالحه آنها گرفته علم معارفت بحيدر آبان افراخت *
چون افغانان جنوبي درين امر نيز سلسه جنبان بودند
بهادر خان پني فوجدار کرنول و ابوالفتح پسر عبد النبي
خان فوجدار کويه و عبد المجيد خان نبيره دلير خان و
متبنای او علي خان و از جانب سعادت الله خان فوجدار

(۲) نسخه [ج] بهولچري و در [بعض نسخه] بهولچري - و در [بعض

جا] بهولچري و بهولچري هم آمده - (۳) نسخه [ج] کويه .

(باب المیم) [۷۳۸] (مآثر الاموا)

کرنائک غالب خان پسر امیر ابوطالب بدخشی با فوج
شایسته رفیق گشته در عین برشکال از متصل ناندیر عبور
آب گنگ کوتمین نموده در سواد اوندیه (که برگنه ایست
از سرکار باسم بالا گهات برار) خواست موسم باران بگذراند -
درین ایام نواب فتح جنگ آصف جاه (که بنابر ناسازی
مردم حضور بتقریب شکار بر آمده بود) باستماع انتشار
مهرته در مالوه از منزل سوزن^(۲) گذار گنگ بهاگپرتی روانه
آن صوب گردید - پس از اخراج اشقیبا از قریب اوچین
برگشته به برگنه سهور (که متصل سورنج است) رسیده بود
که خط محمد عنایت خان بهادر از خجسته بذیان در (سید -
[ده باغواوی مردم دور انداز حضور و تحریک افغانان جنوبی
مبارز خان صوبه داری دکن قبول کرده بوصول فرمان عازم این
طرف است - و از فحواوی مشورت اینها چندان مستفاد
می شود که بعد از دخل صوبه داری با عساکر دکن متوجه
مالوه شود - و جمعی از حضور هم تعیین گردند] با خدام
تکالیف ما لایطاق در میان آرند - که هم سر پیچیدن متعذر
و هم گردن نهادن متعسر باشد - در همین اندیشه خط رکیل
مبارز خان بدست افتاده (آنچه زبانی عنایت الله خان

(۲) نسخه [ب] سورون - و در [بعضی نسخه] سورون - (۳) نسخه (ج)

(مآثر الامراء) (۷۳۹) (باب الميم)

نوشته (مقومى مضمون مرقوم محمد عنايت خان بوده لا محاله
موهوم مجزوم آمد . عطف عذان بجانب دکن نمود - و
بپای استعجال (ه سپر گشته در شهر ذي قعدة سال ششم
محمد شاهي داخل خجسته بنديان گشت - و بر سبيل
اتمام حجت نخست مواعظ و تحذير از سفک دماء مسلمين
برنوشته - خان شهامت مندر (هر چند که کار کيف ما اتفق
بدین مرتبه رسیده بود) دل باى دادن و برگشتن شايان
سري و سردارى خود (که از مبارز پيشگان روزگار بود)
ندیده (خصوص در عالم فوکري اين خام خيالها کے در خور
نام و زيبنده شانش باشد) سر از مواعظ غرض آلود بپيچيد -
و مستعد (زم و بيگار گويد - آصف جاه فيز باتفاق باجي
زار وغيره مرهته با شش هزار سوار استقبال نموده) چون
به پرگنه چار تهافه رسيد (خان قضا گوفته اجل رسیده با فرط
جلادت و کثرت تجربه بگفته جمعه غلط بين باراد ظفر نگر
(که آلتهاغای بهادر خان اسمت و آبادي افغانان) باندیشه
آن که (بياغار و شيکير بدان قصبه رسیده دمه آسایش
نگرفت - و بکمر به ارزنگ آباد شتافت) از در حال
خالي نيست - مخالف اگر از راه اضطراب تعاقب سر
مي کند توپخانه (که نازش او به پشت گرمی آنست)
نمي رسد - جنگ دلخواه ماسمت - و اگر توپخانه را نگذاشت

(باب الميم) [۷۴۰] (مآثر الامراء)

بدیر خواهد رسید - تا آن وقت قبایل و خزانه سردار و
زه و زاد مردم فوج با شهر (که پای تخت است) بدست
آورده آماده نبرد می شویم - از آب پورنا (که فرود آمده
بمقابل ده دوازده کوره‌ی (سیده بود) برگشته باز غبره نمود -
بدانست که انحراف از حریف رو برور در هندوستان دمه
نقد فوار بو خویش بستان و شهره غلبه بخصم (را داشتن است -
في الواقعة محرر این سطور همراه آصف جاه بود - همان روز
رعب و مهابتش از دلها پاک رفت - و احتمال فتح او
(که یقینی اکثری بود) مرجوح گشت - بل بیم زدگی
و گریختن خاطر نشین که و سه گردید - نذر مبارک باد از
نظر سردار گذشت - سرزوز طبعان تاریخ ها فکر کردند -
شخصه تاریخ غریب بهندی یافته منظوم نموده * ع *

۱۱۳۶

* در کیا مبارز خان *

ماده آن تاریخ است - بالجمله هنگام عبور برخی پیش قدمان
بزرگ و کار طلبان قوادلی طرف فتح جنگ در رسیده دستبرد
سترگ نمودند - داروغه توپخانه او با جمعی از پا در آمد - آنها
بدان بحد نغمه بالخته از مرهته به برکی گری و قزاقی
در آمده حریف را از یلغار برداشته قطع در قدم راه بدشواری
(۳)

(۲) چنانکه در جزو اول صفحه ۲۱ مذکور شده - (۳) نسخه [ج]
برداشتند - و قطع الخ *

(مآثر الامراء) [۷۴۱] (باب الميم)

انجاميد - ناگزير بقصبة شکر کهيرله بهير و بنگاه بر تافته
خون با مردم جنگي بودن ايستاد - اما اين انفکاک و افتراق
بدر شبانه روز کشيد - بعلمت بے چيزي (که ههه باسب
و قمچي مانداند) طرفه معويت بر مردم گذشت - که
بدتر از مردن بود - بيست و دوم محرم سنه (۱۱۳۷)

یک هزار و یک صد و سي و هفت هجري ثلثه از روز
جمعه مانده با کمتر از ده هزار سوار بجانب فتح جنگ
(که دو فوج مرتب ساخته يک بصرداري خویش و ديگر
بسرعي عضد الدوله عوض خان بهادر دو کردهي قصبه
مذکور صف آرا بود) روان شده بدست راست عوض خان
(که طرف يمين آصف جاه بود) سبک عنان گرديد - ناکاه
نال (که در سیه لایش آدم و جانور نا سينه فرو ميرفت)
پيش آمد - ناچار سررشته يسل کسيخت - و رده برهم
خورد - طرفه چپقلش بهم رسيد - اگر اسب چراغ پا
مي شد از تنگي جا همان قسم راه ميرفت - و اگر سوار
مي افتاد بزمين نا رسیده میان دو کفل و دو سر اسب

(۲) فسخته [ب] سکهر کهريه و در [بعضه نسخه] سکهر کهرله - اما در
[تاريخ مظفري مرقوم است که] نظام الملک بعد از اجازت بادشاه مسافتي
نورديده جانب دکن عنان بر گردانيد - و بر جناح استعمال خود را بدانجا
رسانيد - مبارز خان بمقابله پيش آمده بيست و سيوم محرم سنه ۱۱۳۷
در شکر کهيره جنگ صعب اتفاق افتاد *

(باب الميم) [۷۴۲] (مآثر الامور)

بند گشته بالا بالا ره مي پيمود - آخر مردم جوانغار
براه افتادند - با اين همه توپخانه رعد نهيب برق افکن
خصم را بر دست راست گذاشته چون شير غران در آمده
با ميمنه و التمش عوض خان به زد و خورد کوتاه يراق
پدوست - درين اثنا سرداران مغصور با جزائرهاي جان گاه و
تفنگ هاي زندگي ربا به پشت گرمي رسیده آتش در
خرمن هستی آن جسارت کيشان زدند - خان مبارز با در
پسر هدف غير قضا گشته ^(۲) بسيار از سرداران [مقل بهادر
خان پني صاحب اهتمام جوانغار و مکرم خان خانزمان سردار
جوانغار و غالب خان هراول و ابو الفتح خان ميانه و
حميدي خان پسر عالي مردان خان حيدر آبادي و امين خان
دکني و جگديو راز جادون (که هر دو ازين طرف رفته
ملحق شده) و محمد فايق خان کشميري (که ديوان
سرکار آن مرحوم و از صاحب کمالان روزگار بود) با سه هزار
و پانصد کس] گريبان بچنگ اجل دادند *

بر شناساي کار ظاهر است که آن خان فاکم از نامساعدت
روزگار مساهله و مسامحه در امری که نبايسته بکار برد -

(۳)

و الا بوصول فرمان اکر دست از گدهي پهلچري بر داشته

(۲) در [تاريخ مظفري] خان مذکور هر چند داد شجاعت داد آخر از دست

نظام الحاک بقتل رسيد - (۳) در نسخه [۱] بولجر بغير نقطه مرقوم است :

(۲) متوجه می شد کار تا اینجا نمی رسید - بعد ازین هم معلوم نمی شد که بدین طول خواهد کشید - و آلا ساز و سرانجام و فوج بسیار می توانست جمع کند - حتی که در ایام جنگ هم سران مرهته پیغام رفاقت نمودند - خصوص کانهو بهونسله با پنج هزار سوار بقلیای راضی بوده - اصلا قبول نکرد - که اینها همه سرچنگ خورده و مالش یافته من اند - آینده هم سر حساب نگهداشتنی ست - منم پذیر نمی شوم - اگر بے زر آمده رفیق شوند مضایقه ندارند *

بالجمله در نواحی آن قصبه (که محکرائیست دلفزا) مدفون گشت - سرآمد امرای حال بوده - بلکه به امیوان زمانه هیچ مناسبتی نداشت - بوی سرداران سلف میدارد - شجاعتش با فراست قرین - و ریاستش با سیاست هم نشین - در استقلال و متانت کوبه بوده (که از تند باد انقلاب روزگار جنبش در ارکان ثباتش راه نیافتد - و در راست اندیشی و حسن تدبیر قدر اندازت بود) که هرگز تیر فکرش از نشانه مقصود چپ و راست نیفتاد - دور باش ممل و اختلاط مغل نداشت - (هر چند خالی از یار باشی و صحبت دوستی نبود) نوکر پروری و رفیق نوازی بسیار داشت - عیش پرستی و تن آسانی نمی کرد -

سپاهي وضع بود - کار طلبی ها داشت - معامله فهم بود -
بجزرسی همه جا می رسید - شلتاق و شتلم در میان نمی آردن -
حبف رایگان رفت - به مفت های دولت نرسید - از صبیغه
عزیمت الله خان پنج پسر و یک دختر داشته - دو پسر
خرد اسعد خان و مسعود خان (که یکی با دختر مطلب خان^(۳)
بن مطلب خان بنی مختار و دیگری با صبیغه خان زمان
مکرم خان بن خانناران بهادر شاهي کنخدا گردید) در عین
شباب همراهی پدر برگزیدند - و از همه کلان تر خواجه
احمد خان است که پدر همیشه بغیابت خود در شهر
می گذاشت - اگرچه کارها همه مفوض به (ای جلال الدین
محمود خان بود که بقدم رفاقت و راستی مزاج چنان
در دل مبارز خان جا کرده که بر ساخته و پرداخته او
نمی توانست انگشت اعتراض نهاد - بعد از کشته شدن پدر
با احشام قلعه محمد نگر عرف گولکنده ساخته صندل خان
خواجه سرا را (که قلعه داری می نمود) بیدخل کرده
با مال و متاع و اتباع و اشباع بقاعه شتافته با استحکام برج
و باره پرداخت - و تا یک سال نگهداشت - هر چند

(۲) در احوال مطلب خان [اسد خان] بغیر مین مومله وقوع یافته - اما
اغلبکه [اسعد خان] صحیح باشد - (۳) چنانکه در ترجمه مطلب خان در
جزوه سیزم صفحه ۶۵۳ گذشته *

او را مناسبتره باین کارها نیسمت (مرد بیچاره اسمت - همیشه
رزانه می خواد - و شبها بیدار) به رای و تدبیر دیگر
هوا خواهان بعمل آمده باشد - پس ازان [که دلاور خان
(که خسر او بود و خالقه حقیقی هم بار مذهب) مصلح
شده] بمنصب شش هزاره و خطاب شهامت خان و تفضوا
جاگیر در همان صوبه و معافیه تکالیف نوکری و عدم تقاضای
اموال پدر قلعه تسلیم نموده - بعد از چندس عوض جاگیر
حیدرآباد در اوتهه پور و قوال یافته ^(۲) - الحال از مدتی
در خجسته بذیان گوشه نشین اسمت - کاره بکس ندارد -
جاگیره در خاندیس یافته - دیگره خواجه محمود خان
اسمت که در جنگ زخمهای مؤلم برداشته صحت یافته -
و آصف جاه بمنصب پنج هزاره و خطاب مبارز خان مشمول
نوازش فرمود - درین رلا خطاب امانت خانی یافته ^(۳) آمیزه
خاندیس در جاگیر دارد - خلف ارشد اسمت - در زمان
پدر قلعه داری ها داشت - مرد شجاع معامله فهم و شایان
کارهای عمده - با درویشان اخلاص مند - بهمه چیز مربوط
و بهمه ارماف آراسته - در همراهی آصف جاه معزز اسمت -
دیگره عبدالمعبد خان (که در حین هیات پدر بحضور

(۲) همچنین در دو نسخه و در [سپهرم] عوض جاگیر حیدرآباد راتنه نور
و قوال یافته - (۳) نسخه [ج] انبیر *

شذافته) - خهرود زمان در خون بهای پدر بمنصب عمده
 و خطاب مبارز خان و داروغگی گوز برداران سرفراز فرمود -
 الحال در عرصه نیصت - و دختر به ثناء الله خان نبیره
 عنایت الله خان منصوب شده - در حکومت خسر فوجدار
 سیاکول بود - پس ازان آصف جاه بصوبه دارچی بیجاپور
 تعیین نموده - دران جا از دست ادا چوهان سردار
 مرهته شکست فاحش خورده - آخرها در قلعه دارچی پریزند
 در گذشت - اگرچه هرزه چانه بود اما حرف های بمزه
 داشت - دیگر هم اولاد داشته - یکی ازان حامد الله خان
 است که نواب آصف جاه بضابطه هند (که عداوت خون را
 بولت نمیا منسیاً می کنند) همشیره خود را بعقد او
 داده - با این نسبت هم زناه ندارد *

* معز الدوله حیدر قلی خان *

اسفرائینی ست - محمد رضا نام داشت . ابتدا در
 سرکار سلطان عظیم الشان توسل جسته بنسبت نام او مشهور
 گردید - پس ازان (که زمام سلطنت هندوستان بدست
 محمد فرخ سیر در آمد) سال اول جلوس بوساطت میر
 جمله بختاب حیدر قلی خان و خدمت دیوانی دکن مع
 دیوانیهای صوبجات آن و امانت کل محال خالصه با دیگر
 اردو نگینها سر بلندی اندوخت - و بعد رفتن بدان صوبه

(مآثر الامرا) [۷۴۷] (باب الميم)

(چون در مزاج شورش و سختي بهيار داشت) با نظام الملك آصف جاه ناظم آنجا صحبت از درسى نه نشست - لهذا بحضور شافعه بديوانى صوبه احمد آباد و متصدىگرى بندر سورت و نيابت نظامت گجرات (كه اماله دران ايام بعام خاندوران بود) عزت اندوخته بدان صوبه راهي گشت - و به تهنيق مهمات آنجا پرداخته اضافه نمايان در محصول بندر و محال خالصه (كه سپرد او شده بود) آورد - و در جنگ با صفدر خان ثاني (كه با جمعيت بهيار بمقابله آمده بود و او جمعيت كم داشت) بجرأت پيش آمده برو غالب گرديد - اما بنابر درشتي مزاج او رعايای آنجا ناراض بودند - و جاگير داران آن صوبه شكايتم كلي داشتند - و اين معني باعث كيبیدگى خاطر قطب الملك شده بود - از آنجا تغير شده در عهد سلطان رفيع الدرجات عزيمت حضور نمود - و بمقتضای وقت پس از وصول باكبر آباد با سيد عزت خان بارهه چون شير و شكر جوشيده باستصواب او راجه رتن چند را بكمند اتحاد در آورد - بشفاعت حسين علي خان با قطب الملك نرد مقا باخته شريك مشورت هر دو برادر شد *

و (چون در عهد سلطنت سلطان رفيع الدرله حسين علي خان بدفع نساد نيكوسير بن سلطان محمد اكبر بن خلد مكان

(باب المیم) [۷۴۸] (مآثر الامراء)

بصوب اکبر آباد اراده نمود) او بخطاب بهادري آبرو یافته بطریق هزارل بیشتر به راه پیمائی در آمد - و در محاصره قلعه اکبر آباد مصدر تردد شد - و سال اول جلوس فردوس آرامگاه به تنبیه کرده بهادر (که بعد فوت راجه جهیلا رام ناگر م خود در صوبه آله آباد سر نافرمانی داشت) با فوج شایسته دستوری یافت - و چون باستصواب راجه (تن چند این مقدمه بصلح گرانید) از انجا برگشته پس از رسیدن بحضور در همین سال بتعلقه میرو آتشی از انتقال سید خانجهان باره لوی افتخار بر افراخت - و پس از کشته شدن حسین علی خان (که سید عزت خان باره و دیگر رفقای خان مزبور رو بجانب دولت خانگ یادشاهی آوردند) نام برده با جمعیه سوار و پیاده موجود کمر خدمت بسته آثار دلیری و دلادری بظهور آورد - و در جلدی آن از اصل و اضافه بمنصب شش هزاری (۴) شش هزار سوار و خطاب ناصر جنگ طبل شاد کامی نواخت -

(۲) نسخه [ب] جهیله رام - (۳) در [تاریخ مظفری] در همان اثنا شعله شهرت کشید که کردهر پسر دبا بهادر برادرزاده جهیله رام که مقدمه العیش و قوت یازوی او بود بعد فوت عم خود بجمع سپاه پرداخته قلعه آله آباد را بنیاری برج و باره استوار نمود - (۴) در [تاریخ مظفری] حیدرقلی خان بمنصب هفت هزاری شش هزار سوار یک اسبه و خطاب حیدرقلی خان بهادر ناصر جنگ اعجاز یافت *

در جنگی (که با قطب الملک بتوزکی سلطان ابراهیم پسر سلطان رفیع الشان متصل آن روز داد) بهرادی مامور شده در سردان توپخانه بزرگانشانی بعهده آن سعی بلیغ نمود - و بهتر بشمشیر با حریف پیوسته طریق جرأت پیمود - و قطب الملک بهادر را (که زخم بدست آمد) بر فیل برداشته نزد پادشاه آورد - و باین حسن خدمت از اصل و اضافه بمنصب هفت هزارگی هفت هزار سوار و خطاب معزالدوله علم بلندرتبگی بر افراشت - و سال (۱۱۳۳) هزار و یک صد و سی و سه هجری صوبه داری کجرات از تغییر اجیم سنگه و متصدی گری بنذر سورت از تغییر قمرالدین خان بهادر ضمیمه میر آتشی بار تقرر یافت - و در سال دیگر (که نظام الملک آصف جاه حسب الطلب از دکن بحضور آمده بخلمت وزارت از انتقال محمد امین خان بهادر اعتماد الدوله مخلص شد) او (که بزبان آدری و دلیری موصوف

(۲) در [تاریخ مظفری] و حیدر قلی خان میر آتش در لشکر محمد شاهي تردیدیکه بکار برده و بزیر پاشی بیدریغ و بوعدلهای لطف آمیز نوازش پادشاهی بتالیف قلوب و جذب خواطر پرداخته کاریکه از عمل توپخانهها در روز جنگ گرفته شاید در مهاد هیچ مهر آتشی از زمان سلف این جهاد بظهور نرسیده -

(۳) در [تاریخ مظفری] چون کارش از مدد بخت و باوری اختر در گذشته بود دو زخم بیک زخم تیر بر پیشانی و دیگر زخم شمشیر بر دستش رسیده بود - و بتقدیر الهی زنده ازان معرکه اسیر گردید *

بود) در کارهای ملکی و مالی دخیل میکرد - این معنی بر مزاج وزیر گوازه نشد - و پادشاه به خاطر داشت او حیدر قلی خان را مانع آمد - او متحمل نگشته رخصت شده به احمد آباد رفت - و در اینجا زر معاملات خالصه و تیول جاگیرداران را (۲) متصرف گشت - لهذا جاگیر او (که در نواح دار الخلافه بود) بضبطی در آمد - او باستماع این خبر بمتصدیان حضور نوشت - که چون اقطاع من ضبط شده از من نوکری و اطاعت نمی آید - لهذا صوبه داری آنجا بنام نظام الملک (۳) آصف جاه بهادر تقور پذیرفته بهادر مزبور روانه آن صوبه شد - او باستماع این معنی با آن (که فوج بسیار فراهم آورده بود) خود را بجنون انداخته روانه پیدگاه سلطنت گردید - و پس از وصول بدو منزلی شاهجهان آباد بتسخیر صوبه اجمیر (که بتصرف اجیمت سنگهه رفته بود) تعیین

(۲) نسخه [۱] لفظ [را] نیست - (۳) در [تاریخ مظفری] چون درین ایام معزالدوله حیدر قلی خان ناظم گجرات قدم چرات در وادی بغی گذاشت رای جهان آرای صوبه داری گجرات و مالوه ضمیمه وزارت و ایالت دکن نموده مهم حیدر قلی خان بر نظام الملک مقرر داشت - و او پاشنه کوب تا جهانوه قریب گجرات خود را رسانید - و حیدر قلی خان چون ناب مقاومت در خود تدید بدر جنون زده بحضور پادشاه رسید - بعد چندے از تغیر خانزمان بخدعت میر آتشی سر بلند شد - (۴) نسخه [ج] اجیمت سنگهه راتهور •

(مآثر الامراء) [۷۵۱] ؟ (باب الميم)

شد - و بعد ازان (که گده پتلي هم مفتوح گشت) بحضور

آمده مطابق سنه (۱۱۳۷) هزار و یک صد و سي و هفت

هجري شب با زن خود در خس خانه مي خوابيد ناگاه آتش

در گرفت - و چمن زندگيش را سوخت - در کارها طبع رسائے

داشت - و جلالت را بکار داني فراهم کرده بود - اما

مزاجش خالي از سختگيري و زياده سوي نبود - گویند طعام

گرم ميخورد - حتی که بر دستار خوان ظرف پخت طعام را

بر سر مجمر پر از آتش داشته حاضر مي ساختند *

* مؤتمن الملک جعفر خان *

در اصل برهمن پسر بود - حاجي شفيع اصفهاني خريد

کرده مسمی به محمد هادی ساخت - و مثل اطفال پرورش

و تربيت نمود - و همراه او بايران رفت - و پس از فوت

او بدکن بر گردیده بقلیاء نوکر حاجي عبدالله خراساني

ديوان صوبه برار شد - و پستتر نوکر پادشاهي گشته در

عهد خالد مکن بمنصبه در خور و خطاب کار طلب خان سرفراز

(۲) نسخه [ج] گده پتلي - و در [بعض نسخه] گده پتلي - (۳) در

[تاريخ مظفري] سال هشتم از جلوس فردوس آرامگاه معز الدوله حيدر

قلي خان ناصر جنگ در ایام کرما بخش خانه استراحت داشت - ناگاه

آن خانه را آتش در گرفت و او فرصت بر آمدن نيافته همانجا بر رحمت ایزدي

پيوست *

شده بتعلقات صوبه دکن مي پرداخت . و چنده ديوانی
 حيدرآباد داشت . پستر بدیوانی صوبه بنگاله از تغير ضياء الله
 خان و خطاب مرشد قاي خان سر عزت بر افراخت . در
 ایامه (که محمد فرخ سير جانب اکبر آباد بقصد جنگ
 با عم خود جهاندار شاه عزيمت نمود) حيدر بيگ نامي را
 با جمع بصوبه بنگاله فرستاد که خزانه بيارد . او بجنگ
 پيش آمده شکست داد . پس ازان (که سلطنت به محمد
 فرخ سير (سيد) رشيد خان برادر افراسياب خان مرزا
 جهيري بصوبه داری آنجا تعيين یافته کار بقتال و جدال
 رسانیده مقبول شد . نامبرده معرفت جنگت سببه ساهو (که
 از معتبران مالداران آن صوبه بود زرها صرف نموده بتعلقه
 صوبه داری آنجا و منصب هفت هزاری هفت هزار سوار
 و خطاب مؤتمن الملک علاء الدوله جعفر خان بهادر اسد
 جنگ ناموري اندوخت . و سالها درانجا بسر بوده در سنه
 (۱۱۳۸) هزار و یک صد و سي و هشت هجري (ه سپر
 ماگ آخرت گشت . مرشد آباد آباد کرده اوحت . گویند
 درون عملداری کمال آگهي داشت . کرده بر از نجاست
 ساخته نام آن بيکنقه نهاده بود . زمينداران را درانجا
 تيد مي نمود . و بيکنقه (بفتح باي مروده و سکون يای
 تحتانی و ضم کاف عربي و سکون نون و ذای فوقانی مقله

(مائرا امر) { ۷۵۳ } (باب المیم)

هندي با های مخفی موقوف (بزبان اهل هند عبارت از بهشت است که باعتماد خود مخصوص برگزیدگان دانند *)

پس از شجاع الدین محمد خان بهادر داماد او [که (۲)

میرزا دکذبی عرف داشت - و از مردم برهانپور بود - نام

پدرش نورالدین از قوم افشار (که یکی از اجداد او علی

یار سلطان نام در ایام شاه طهماسب حاکم فراه مضاف

خراسان بود) و خون او چندسے بتعلقه داری ایلکندل مضاف

صوبه فرخنده بنیاد اشتغال داشت - و در ایام صوبه داری

جعفر خان در بنگاله بحکومت ادریسه می پرداخت [یاغار

نموده داخل مرشد آباد گردید - و از حضور فرانس آرامگاه

بمنصب عمده و خطاب مؤتمن الماک شجاع الدوله بهادر

اسد خان سر بر افراخته بنظم آن ملک تقرر پذیرفت - و

کود مزبور را برهم زده همه زمینداران را گذاشت - و سیصد

سال بحکومت آنجا گذرانیده در سال (۱۱۵۲) هزار و

یک صد و پنجاه و دو هجری واصل عالم عقبی گشت -

دوق از بنگاله رفت تاریخ فوت درست * (۳)

(۴) در [تاریخ مظفری] سال چهاردهم از جلوس والا جعفر خان المعطاب

به مرشد قلی خان صوبه دار بنگاله در گذشت - و شجاع الدوله داماد او

بفرمان نظامت بنگاله و خلعت مکلف با مالای مروارید و خنجر مرصع و شمشیر

با ساز میناکار و قیل و اسب از حضور والا مورد مراسم گشت - (۳) یعنی

سده هزار و یک صد و پنجاه و دو هجری *

(باب الميم) [۷۵۴] (مائرا الامرا)

پس از پسرش علاء الدوله سرفراز خان ^(۲) بهادر حیدر جنگ

(که مرزا اسد الدین نام داشت) ایالت آنجا یافت - و

پس از انقضای ده ماه در سنه (۱۱۵۳) هزار و یک صد

و پنجاه و سه هجری بدست علی وردی خان (که از

پیش آردهای پدرش بود) کشته گردید - مرشد قلی

خان بهادر رستم جنگ یزنه سرفراز خان است - ناهش مرزا

لطف الله - پدرش حاجی شکرالله تبریزی از دیار ایوان

به هندوستان آمده در سورت توطان گزید - مرزا لطف الله

دران جا متولد گردید - و پس از وصول بسن رشد کسب

علوم نموده بقصد تجارت به بنگاله رفت - شجاع الدوله جوهر

قاپلیت از دریافته صبیح خود را با او عقد نمود - ابتدا

بخطاب لطف علی خان و بعد فوت جعفر خان به مرشد

قلی خان مخاطب شد - دران ایام حاکم ادیبه بود -

(چون علی وردی خان بعد قتل سرفراز خان عازم آن سمت

شد) از هم فوج فراهم آورده بمقاتله پرداخت - و شکست

یافته دکن رویه شتافت - و در سنه (۱۱۵۴) هزار و یک

صد و پنجاه و چهار هجری باز اجتماع نموده بارکبسه آمد -

(۲) در [تاریخ مظفری] و چون شجاع الدوله صوبه دار بنگاله و بهار و

ادیبه میزدهم ذی الحجه در سنه ۱۱۵۱ هجری در مین هنگامه ورود نادر

شاه در گذشت فرمان نظامت هر سه صوبه با دیگر عذابات از پیشگاه جهانبانی

برای سرفراز خان خلف او روانه گردید •

(مآثر الاسرا) [۷۵۵] (دب العیام)

و سعید محمد خان پسر حاجی محمد زا (که برادر زاده
علی وردی خان می شد - و نایب اردیبهه بود) دستگیر
ساخت - علی وردی خان با هر دو عزیزمت اردیبهه کرده حاکم
آنجا را هزیمت داد - ازان بعد بدکن آمد - نظام الماک
آمف جاه بهادر مشمول عواطف ساخته بتقرر جاگیر و قرب
مصاحبت خون خرسند گردانید - سال (۱۱۶۴) هزار و یک
صد و شصت و چهار هجری در گذشت - شعر می گفت -
و مخمور تخلص می کرد - این بیت از سم * بیت *

* میذار از ضعیفان کار سنگین بر نمی آید *

(۲)
* که کوه می شود صورت پذیر از خامه موئی *

(۳)
حایله اش مشهور به مهمان بیگم صبیحه شجاع الدوله مدتی
زنده بود - در حیدرآباد بحدویای خرید کرده شوهر بصر
می برد - پسرش یحیی خان چندس قلعه داری کهنپوره
مضاف فرخنده بزیان داشت - ساله چند قبل از حالت
تحریر ازینجا آزاره شده *

* مهاراجه اچیت سنگهه راتهور *

پسر مهاراجه جسونت سنگهه است - چون پدرش در
تهانه داری جهورد در گذشت از در شکم مادر بود - پس

(۲) نسخه [۱] خانه مورس - (۳) نسخه [ج] مهین بیگم - (۴) نسخه

[ب] کهنور - و در [بعضی نسخه] کهنور *

از وصول بلاهور متولد گشت - پستور بر طبق حکم خلد مکان
کسانش بحضور آوردند - پادشاه خواست بدست آورد -
راآهوران (که قدیمان راجه متوفی بودند) بجنگ برخاسته
برخه بکار آمدند - و چندی از را بوطن رسانیدند - پس
ازان (که پادشاه خود دو بار در صوبه اجمیر رفته بقلع و
قمع این قوم پرداخت - و شاهزاده محمد اکبر را بتعاقب
او مامور ساخت) اینها باخواهی شاهزاده کاربند شده او را
از راه بردند - تا آنکه شاهزاده باتفاق آن مردم یک و نیم
کروهی لشکر پادشاهی رسید - بوجهی اینها بد گمان شده از
نزد پادشاهزاده برخاسته رفتند - ناچار شاهزاده هم راه فرار
گزید - پادشاه در جوده پور فوجدار تعیین نمود - تا حیات
پادشاه او در کوه های صعب المرز جا گرفته بود - پس از
ارتحال پادشاه فوجدار جوده پور را بے حرمت ساخته قصبه
بتصرف در آورد - خلد منزل در جنگ اعظم شاه فرمان طامب
فرستاد - نیامد - لهذا بعد جنگ اعظم شاه بر سر جوده پور
رفت - و خانزمان پسر منعم خان خانخانان را برو تعیین
نمود - پس از رسیدن خان منور نزدیک جوده پور آمده او را
دید - و تسلی یافته بملازمت آمد - و بعد عفو جرایم
بمنصب سه هزاری سرفوتخار برافراخت *

(مآثر الامرا) (۷۵۷) (باب المیم)

و (چون پادشاه متوجه دکن بعزیمت مقابله کلم بخش گردید) او از اثنای راه باتفاق راجه جی سنگهه کچهراهه اسباب ضروری برداشته و خیمه ها در لشکر گذاشته راه وطن گرفت . و بعد معارفت از دکن پادشاه را فکر تنبیه این قوم در سر بود - اما فساد قوم سکهان (که در پنجاب عالم گیر شده بود) مانع آن شد - نظر بهصاحت وقت از کرده و ناکرده او چشم پوشیده بوساطت خانخانان قرار یافت که او باتفاق راجه جی سنگهه سرسواری ملازمت نموده رخصت وطن یابد - و سرانجام درست کرده خود را بحضور رساند - ازانجا (که فلک فتنه زا مردم توطیه دیگر بر می انگیزد) خلد منزل را بعد رسیدن لاهور قضیه ناکزیر پیش آمد - و پستو میان پادشاهزادها مخالفت زد دان - تا آنکه نوبت سلطنت به محمد فرخ میر رسید - سال دوم جاوس حسین علی خان امیر الامرا با فوج بر سرش تعیین گردید - نامبرده مغلوب رعب گشته به امیر الامرا رجوع آورد - و بقبول پیشکش جرایم او بصفح مقرون گردید - مدینه خود را موافق معمول جهت عقد با پادشاه روانه حضور ساخت - و به سوبه دارمی کجرات سر بلذ گشت - پس ازان دست توصل بدامن سادات زده اواخر عهد محمد فرخ سیر حسب الطلب از احمد آباد بحضور آمده بخطاب مهاراجه فرق عزت بر افراخت .

در عهد سوس ساختن پادشاه مذکور با سادات شریک مشورت بود - ازین جهت در خاص و عام طشت بدنایمی از بام افتاده در اوایل عهد فردوس آرامگاه از نظامت گجرات عزل پذیرفت - و از سر نیک فالی دست آویز سزد بلده دار الخیر اجمیر را بتصرف در آوردن - پس ازان (که امرا با فوجی بر سر او تعیین شدند) راه وطن خود پیش گرفت - و در کده پتای مردم او متحصن بودند - فوج پادشاهی رفته بدعاصرف آن پرداخت - آخر بصالح مفتوح گردید - و فراز یافت که ابھی سنگه پسر کلانش از جانب پدر در حضور باشد - ابھی سنگه پس از رسیدن بحضور بتطبیع ارکان [انجا سمت از حقوق پدری برداشته به بخت سنگه برادر خود خون نوشت - و از بتقریبی در حالت خواب اجیت سنگه را روانه بلنس اقرار ساخت - لهذا ابھی سنگه محتاطی

(۲) در تاریخ مظفری [سال چهارم از جلوس والا اشرف الدوله از آمدن خان را بصوابدید اوها بیست و دو امرا بر مهم مهاراجه اجیت سنگه رخصت نمودند - خان مددور در اجمیر رسیده بطلب و عیب او را مطیع و متقاعد ساخته قلعه هلی که در عمل مهاراجه بود بتصرف او بمانی دولت در آورده راجه ابھی سنگه پسر بالمش را مع پیشکش لایحه همراه امرای مذکور بحضور آورد *

(۳) در [تاریخ مظفری] بعضی میگویند که چون مهاراجه اجیت سنگه سرشورش و بغی بود شده بود پادشاه و وزیر الممالک ازمان الدوله نور الدین خان بخت سنگه پسر او را بوعده حکومت جوده پور و غیره تمامی ملک پدر او فرستاد و دشمن پدر تحریر دادند - و او با امید ریاست پدر را بدشت و

به مهاراجگی شده در سنه (۱۱۳۰) هزار و یک صد و چهل
هجری از تغیر سر بلند خان به صوبه داری گجرات رایت
عزت برافراخت - و بوطن رفته یک سال به بذر و بست
انجا گذرانید - و در سال یازدهم محمد شاهی داخل گجرات
شده بمرهته جواته صوبه می داد - چون غایب آنها روز افزون
دید سال یازدهم برخاسته بوطن خود آمد - و قمام
صوبه بتصرف مرهته رفت *

مهاراجه اجیت سنگه دو بهر داشت - اولین
ایمی سنگه که احوالش گذشت - و دومین بجیت سنگه
که بعد فوت پدر بوطن قابض گردید - و پس از
پسرش بجی سنگه در حالت تحریر متصرف است -
و به رعایا پروری و ریاستاری زیر دستان و سر شکنی
زیر دستان زبانزد - تنه احوال سلطان محمد اکبر بدین
اسلوب است که بعد فرار از نزدیکی اجیر (چون هیچ
جانب مقر نیافت) پیش سنیها بهونسله شتافت - سنیها
بسلوک پیش آمده چندس نگاهداشت - (چون خلد مکان
بدکن نهضت فرموده غلغلۀ کافر کشی در چار سو افکند)
او مرعوب گشته جهاز سواره روان شد - چون جهاز
بمسقط رسید حاکم آنجا نگاه داشته بخلد مکان نوشت -
درین ضمن (که خبر آمدن او بمسقط مسموع شاه سلیمان

(باب المیم) [۷۶۰] (مآثر الاسرا)

مفوی گردید - و سابق سلطان محمد اکبر از اراده خود اطلاع داده بود (شاه بتعلقه دار مسقط (که رجوع شاه ایران دارد) بتقید نوشته طلب داشت - و لازمه احترام بجا آورده همیشه ضیانت و سیر بود - آخر سلطان درخواست کمک نمود - شاه گفت که هنوز پدر شما زنده است - بعد ازین (که نویت ببدوانان رسد) آنچه لازمه امداد و اعانت است بعمل خواهد آمد - سلطان تنگدل شده گفت که مزاج من با هوای اینجا نمی سازد - رخصت دهند که قریب قندهار در ولایت گرم سیر متوقف باشم - شاه حسب درخواست مرخص نمود - و برای اخراجات لابدی بهمان نواح قنخواه معین کرد - سلطان پس از رسیدن آن نواح سال (۱۱۱۵) هزار و یک صد و پانزده هجری بگلشن بقا خرامید *

* میر احمد خان ثاقبی *

خلف میر احمد خان شهید است که در صوبه داری برهان پور با کفار مرهته جنگ مردانه نموده جان در باخت - نخستین معاهد خان خطاب داشت - پس ازان بنام پدر نامی گردیده چندے فرجدارمی چکلے امناباد صوبه پنجاب بعهدہ اش بود - قضا را درانجا حليلة او (که محبت و دلپسندی مفرط بدر داشت) در در نقاب ممان کشید -

رأس المال مبرر هوش خود را بدست تاراچگران جزع و
فزع داد - و این نامور دلخراش چون داغ لاله دامن گیر
دل غم زبوده ار شد - همت بر ترمیم و تاسیس مقبره آن
عفیغه گماشته باغی طرح انداخت و پستر بذیابت عنایت الله
خان کشمیری به ایالت خطه کشمیر کامردائی یافت -
نقشش درست نه نشست - آخر کار بخفت و (سوائی
انجامید - تبیین این اجمال آنکه محتوی خان ملا
عبد النبی (که از علمای عصر و در زمره ارباب منصب
منسلک بود) همواره میخواست در پرده حمیت اسلام اغراض
نفسانی خود را پیش برد - از تعصب و لجاج گاه گاه
با هندو آن دیار کارش بصورت احتساب می نمود *

(چون انقلاب در زگار و بی نهقی سلطنت انبعاث و ایراث
خود سری و خیره روی شور پستان می نماید) آن شوخ چشم
در سال درم محمد شاهی اجلاف و احامره شهر را بروایات
مرجوح فقیه از راه برده با خود متفق ساخت - و زنده
با نایب صوبه و قاضی سماجت و ابرام نمود - که احکام
شرعیه (که به ذمی متعلق است) مثل ممانعت از زکوب

(۲) چنانکه در احوال محمد کاظم خان در صفحه ۷۲۱ از جزوه سیدم اشاره
بهین بوده - (۳) نسخه [ج] ملهائی قشری - (۴) نسخه [ب]
اجامره - (۵) نسخه [ج] مرجوحه .

اسمها و ارتباط عراق و غیر ذلک بدان کاربند باید شد - و آن
 شرمه ضاله را از اعلان رسوم مشوم باز باید داشت - آنها
 جواب دادند - آنچه در دار الخلافه و سایر بلاد هند شایع و
 مروج است بعمل می آید - احداث امر غیر معمول بدون
 حکم خلیفه وقت چگونه پیشرفت میشود - آن شوریده سر از
 باززدن حکام هر خویش بپسپید - و بیرون برآمده بپایمردی
 یکتائی گزبان هر جا هذرت می دید مراتب استخفاف
 و استحقار می نمود - اتفاقاً درین ایام (روزه مجلس رای
 نامی) که در جرگه معتبران بلده منتظم بود (با براهمه
 بسیر بانچه رفته بطعام و اطعام اشتغال داشت - که آن سبکر
 بسر وقت رسیده آرزو گیر و دار بلند ساخت - و بے تحاشا
 بزدن و بعین بوداخت - مجلس رای بپای استعمال راه
 فرار سر کرده خود را بخانه میر احمد خان انداخت - و آنرا
 بزعم خود مأمون پنداشت - آن بیدادگر بر گشته بمحله
 هندوان آتش در زده دود از دمار آنها بر آورد - و بدان
 بسند ننموده خانه خان مذکور را گرد گرفت - و هرکرا
 یافت بشکنجه بیعزتی در کشید - خان مشارالیه دران روز
 بطایف الحیل شر ادرا از خود بی سر ساخت - (روز دیگر
 جمعیت فراهم آورده باتفاق بخشی پادشاهی و منصبداران

(مآثر الامراء) [۷۶۳] (باب الميم)
 بتلافی و تدارک مافات بورسش شدافت - آن جهارت کیش
 بهمان مردم مقابل پیوسته آتش قتال برمی سهام و ضرب
 مصمام برافروخت - و باغوايش مسالمين شهر نیز بر جوشیدند -
 جماعه از عقب پله را (که خان مذکور ازان گذشته بود)
 سوختند - و از هر دو طرف راسته و بازار تیر و تفنگ
 می افداختند - و سنگ و خشک می زدند - و نصوان و
 میان هرچه می یافتند از بام و در می برتافتند - دران^(۲)
 هنگامه قیامت انگیز سید ولی همشیره زاده میر احمد خان
 با جمعه نقد جان در باخت - خان مذکور ازان چارموجه
 هلاک (که نه یاری پیش رفتن داشت و نه راه بازگشتن
 می یافت) بعجز گرائیده بحفت و خواری بسیار جان
 بدر بردن مغنم دانست - پس ازان فساد سرشت بقیه
 خانهای هذود را بیاد غارت و تاراج داده مجلس رای را
 با جمعه ازان مأمون بر آورده مثله ساخت - و هنگام ختان
 برخی را نوبت بقطع عضو مخصوص رسید - و روز دیگر
 محتوی خان بمسجد جامع رفته باجماع مسلمین میر احمد
 خان را از حکومت بر انداخته خود را حاکم مسلمانان
 قرار داده مخاطب به دیندار خان گردید - و تا پنج ماه
 (که حاکم دیگر از حضور نرسید) بفصل قضایا و اجرای^(۳)

(۲) نسخه [ب] بر می نافتند - (۳) نسخه [ا] رسیده *

احكام استقلال مي درزيد - و در مسجد نشسته در تمشيت
 امور ملكي و مالي مي كوشيد - (چون مؤمن خان نجم ثاني
 بنديامت عنايت الله خان برفع اين آشوب و تجديد بذر و بست
 مامور گرديد) اواخر شوال به كروه مي كشمير رسیده فرود
 آمد - محتوي خان (كه شرمندگي كردار نكوهيده خود
 بود) با جمع از فضلا و اعيان شهر با اتفاق خواجه عبد الله
 نام مناصدار (كه از مشاهير آنجا بود) باستقبال نايب
 صوبه رفته با عزاز در شهر اردن - خواجه مذکور از راه اتحان
 يا از ردي شوارت (كه خمير مائه سرشت آن مرز بوم
 است) مشورت داد - كه نخست بخانه مير شاه پور خان^(۲)
 بخشي رفته استعذار گذشته نمايند - و بستر پذيره شوند -
 زمان پاداش افعالش رسیده گوش بر آواز پيام اجل بوده
 فوراً شتافت - صاحب خانه (كه از مناصداران كههر وغيره و
 برخه مردم محله چدي ملي را در گوشه ر كقار خانه آماده^(۳)
 کرده بود) پس از ساعت خود به بهانه شغل برخاست -
 آنها ناکاه بر سر آن مرگ گرفته ريخته اول در يسر خرد سال
 دي را (كه همواره پيش پيش او موارن خوانده ميروفتند)^(۴)
 علف تيغ بيدريغ ساخته او را بانواع تعذيب آزار دادند

(۲) نسخه [ب] مير شاپور خان - (۳) نسخه [ج] چدي ملي - (۴)

نسخه [ب] مولود خوانان *

عدم ساختند - روز دیگر پیروان او بدعوای خون مقتدای
خون کمر پرخاش بسته بر سر محله جدی ملی ها (که
بمذهب تشیع شهرت دارند) و محله حسن آباد رفتند - تا
در روز بین الفریقین زد و خورد گرمی داشت - چون ازین
طرف بلوای عام بود آخر الامر چیره گشته دو سه هزار کس
ازین دو محله با بسیاری از مغولیه مسافر ته تیغ کشیدند -
و انواع بے ناموسی بر سر زنان آورده تا در سه روز مبلغهای
خطیر از نقد و جنس بغارت بردند - پستور بخانه
بخشی و قاضی شتافته (نخستین به پیغوله در شد که
پی نبردند - و دومین بدر زد) خشته از خانه آنها بجا
نگداشتند - چون مؤمن خان داخل شهر شد به کجدار
و مریز پیش آمده میر احمد خان را بدرقه همراه داده
رانه نمود - خان مذکور بدار الخلافه آمد - و بعد ازان
از جانب قمر الدین خان بهادر اعتماد الدوله فوجداری
مراد آباد گرفت - و درانجا خسارتی بسیار کشید - از تاریخ
فوتش آگهی نشده *

• معز الدوله حامد خان بهادر صلابت جنگ •

برادر مایفدری خان فیروز جنگ اسمت - در حیات پدر
بدرامت در شناسی خلد مکان کامیاب گشته بمنصب در خون

سرشتہ روزگار بدست آوردن - سال بیست و نهم جلوس
بعزایت خطاب خانی و عطای ماده فیل امتیاز پذیرفته
مأمور شد کہ خزانه بلشکر محمد اعظم شاه (کہ بہکامورہ
بیجاپور تعیین بود) رساند - تا آخر عہد ان پادشاہ بہ منصب
در ہزار و پانصدی ہزار و پانصد سوار ارتقا پذیرفته *

پس از ارتحال خلد مکان بہمراہی اعظم شاه بہندوستان
رفتہ در جنگ بہادر شاه سردار طرح دست چپ بود -
پس ازان (کہ اعظم شاه بقتل رسید) بہلازمت خاد منزل
پدوستہ سال سیوم جلوس بصوبہ داری بیجاپور افتخار
اندوخت - و پستور ازان جا عزل پذیرفته بحضور آمد -
اوایل سلطنت فردوس آرامگاہ (کہ نظام الملک از مالوہ
بدکن رسیدہ با کسان سادات بمقابلہ پیش آمد) نامبروہ
(کہ ہمراہ سید عبد اللہ خان قطب الملک روانہ شاہجہان آباد
گوریدہ بود) جاگیرش تغیر و خود خانہ نشین شد - (۲)
ضمن (کہ حسین علی خان امیر الامرا کشتہ شد) (۳)
قطب الملک شاہزادہ را از محبوسان سلیم گذہ طلب داشتہ

(۲) در [تاریخ مظفری] در جگہ کہ افواج پادشاہی را با غیوت خان
مشیرہ زادہ حسین علی خان رودادہ حسین علیخان بصرہ گولہ تھنگ قالب
نہی کردہ و غائر روحش از قفس تن منوجہ پرواز گودید - (۳) در [تاریخ
مظفری] و پنجم الدین علی خان صوبہ دار شاہجہان آباد نوشقہ فرسناد
کہ یک از پادشاہزادہای والاتبار را از مساکن سلیم گذہ بر آوردہ ہر تخت
سلطنت جاس باید داد *

(مآثر الامرا) [۷۶۷] (باب الميم)

در فکر تالیف مردم افتاده او را به بحالی جاگیر خوشدل ساخته و مبلغ نقد رسانیده همراه گرفت - و چون قطب الملک گرفتار گشت اعتماد الدوله امین خان بهادر او را بر نیل خود گرفته بملازمت پادشاهی رسانید - و پس ازان (که نظم صوبه گجرات از تغیر معز الدوله حیدر قلی خان به نظام الملک آصف جاه قرار گرفت) او را به نیابت آنجا مامور نمود - و بخطاب معز الدوله صلاحیت جنگ مخاطب ساخته تجویز بحضور نوشت *

و (چون در سنه (۱۱۳۶) هزار و یک صد و سی و شش هجری صوبه داری گجرات از تغیر آصف جاه به سر بلند خان مفوض گشت) شجاعت خان و رستم علی (۲) خان پسران محمد کظم نام جماعه دار (که سابق نوکر شجاعت خان محمد بیگ بود - و پسرانش از روی کار طلبی بمنصب پادشاهی و خطاب خانی بسعی حیدر قلی خان فایز شده بنیابت سر بلند خان در گجرات و سورت دخیل

(۲) در [تاریخ مظفری] بعد ازان رستم علی خان برادر شجاعت خان (که دران وقت حاکم بندر سورت بود) خبر قتل برادر شنیده اسباب مبارزه با حامد خان سامان نمود - پیدلجی گایکوار با هشت هزار سوار با وی ملحق گشت و حامد خان نیز با کنهها مرهته (که صاحب هشت هزار سوار بود) از احمد آباد کوچید - بر کنار دریای مهتی تلاقی فریقین دست داد - حامد خان بعد جنگ شدید غالب آمد - و رستم علیخان از دست وی بقتل رسید

(باب الميم) [۷۶۸] (مآثر الامراء)

شدند) هر در جنگ با معز الدوله نموده بقتل رسيدند - تا آنکه سر بلند خان خود (سيد و بخشعی حامد خان گشته شد (۲) و او دخيل تعلقه گرديد - بآبهران حامد خان حسب الطلب نظام الملک آصف جاه بدکن (سیده بتقریض صوبه دارمی ناندير لوای بلندرتبگی برافراخت - و بعد چندی مطابق

سنه (۱۱۴۰) هزار و یک صد و چهل هجری در ایام

(که لشکر آصف جاه متصل کزناتک بود) در منزل گلبرگه سفر آخرت گزید - و در روزه شاه بنده نواز (قدس سره)

بیرون گذبند مدنون گشت - خوش خلق و غیور و سپاهی و صاحب همت بود - در عذوان گفتگو وضع بے باکانه داشت -

پسرانش (که شهرت گرفته اند) خیر الله خان و حقیظ الله (۳)

خان و مرحمت خان هر یک بآبهران قرب قرابت با آصف جاه

بمنصب و جاگیر در خور با نقدي بطور مدد خرج سرفروازی

(۲) در [تاریخ مظفری] مبارز الملک سر بلند خان بعد استماع هنگامه

حامد خان جانب گجرات روانه شد - و حامد خان بقصد محاربه او با مرهه

از گجرات بر آمد - هر چند مبارز الملک نصایح هوش افزا بقلم آورد - و نظام

الملک هم از دکن بهم خود ظاهراً در باب دخل دادن مبارز الملک نوشته ها

روانه کرد - چون حامد خان مرد لا آهالی بود این معنی فائده نمود - آخر

امان بیگ بخشی خود را با فوج مرهه بحرب مبارز الملک متعین گردانید - و او

جنگ مطهر در میان آورده بقتل رسید - (۳) نسخه [ج] سپاهی وضع -

(۴) نسخه [ب] حفظ الله خان *

(مآثر الامور) [۷۶۹] (باب الميم)

داشت - و اکثر اينها به بد وضعي مشهور - و برعايت
سردار مزبور تکليف نوکري معاف شده به خانه نشيني
بسر مي بودند - از هر يکے اعقاب باقي - و پياره جاگير
روز را بشب مي (سانند) - پسوان مرحمت خان (که خودش
بسادگي زبان زد بود) صورت تربيت پذيرفته اولين
بخطاب فتح باب جنگ و دومين ظفر ياب جنگ - و
بجاگير از پرگنده مالکنده ^(۳) سرفرازي دارند - و با محرر
اوراق شناسا *

• محمد غياث خان بهادر •

نامش غياث بيگ است - پدرش غني بيگ در سرکار
خان فيروز جنگ نوکر بود - فاصبرده دست توسل بدامن خير
ميامن نظام الملک آصف جاه بهادر زده رفاقت او برگزيد -
ابتدا بدادورگي توپخانه مي پرداخت - بهتر در تعلقه دارمي
مراد آباد به نيابت فوجداري مامور شد - چون سير فکر و
درست منصوبه بود - و دلداري با کار داني فراهم داشت (
مشيرو معتمد گرديد - امور عظيمه بے مصلحت او متمشي
نمي شد -) چون بهادر مزبور از صوبه مالوه عزان عزيمت

(۲) نَحْضَةٌ [ج] باقي اند - (۳) در نَحْضَةٌ [ج] حرف [از] نيست -

(۴) در نَحْضَةٌ [ب] مالکنده بغير نقطه حرف اول مرقوم است *

بجانب دکن گرداند) از در معارک (که با سید دلاور علی ^(۲) خان رودان) شریک غالب در زن و خورد مانده در هر توبیت لوای غلبه افراشت - یک چشم او از سابق نور بینائی نداشت و چشم دوم در جنگ اخیر بظایر رسیدن زخم تیر عاقل گشت - بهادر مذکور قدامت و فدویت او منظور داشته بعد فتح بخطاب بهادری و منصب پنج هزار سوار و خدمت فوجداری بکلانہ صوبہ خاندیس نوازش فرمود - و بستو بتعلقہ متصدیگری محالات صوبہ خجسته بنیان برنواخت -

مدعی درانجا نشست - سال (۱۱۴۸) هزار و یکصد و چهل و هشت هجری جهان گذران را گذاشت - در سخن مدرسه متصل محل پوزه واقع خجسته بنیان (که بنا نهاد از ست) مدنون گردید - به آشنا پروری و فیض رسانی اقصاف داشت - پسرش رحیم الله خان بهادر به قدر دانی نوین مزبور بمنصب شایسته و نیولداری برگزیده سیونا مضاف برار سرفروزی یافته چندے فوجداری سرکار بکلانہ صوبہ خاندیس و یکچند به ضلع داری محالات نواح خجسته بنیان مامور

(۲) در [تاریخ مظفری] سال دوم جلوس فردوس آرامگاه دلاور علی خان با فوج شایسته به چهارده گروهی برهانپور متصل موضع حسن پور سرکار هندیه رایت حرب افراخت - و محمد تهاک خان بمقابلہ پدش آمده جنگ صعب روی داد - دلاور علی خان از پیا در آمده و بیماری از سرداران بارهه و راجهوتیه زخمی گشته دستگیر گردیدند •

(مآثر الامراء) [۷۷۱] (باب الميم)

گردید - در عمل ملاقات جنگ بهادر بمنصب عمده و خطاب منظور الدوله متهور جنگ اختصاص گرفت - ساله چند پیش ازین دار فانی را پدرود نمود - از پدر ارث شجاعت یافته بود - چند پسر از باقی ستم - ارشد آنها فضل الله خان است که درین ولا بخطاب پدر و تئودلاری مجال مرقوم امتیاز دارد *

محمد خان بنگش *

ابتدا بصیغه جماعتداری روزگار داشت - سادات باره پیش آورده بغوگری پادشاهی و دولت در شناسی رسانیدند - سال سیوم جاوس فردوس آرامگاه در جنگ (که با قطب الملک بتوزکی سلطان ابراهیم در داد) خان مزبور در همراهی قطب الملک بود - با جمعیت خود آمده برکاب پادشاهی پیوست - و مصدر تردد گردید - و بمنصب عمده و خطاب قائم جنگ لوای اعتبار بر افراخت - و سال سیزدهم مطابق سنه (۱۱۴۳) هزار و یک صد و چهل و سه هجری بصوبه داری مالوه از انتقال راجه گردهر بهادر سرمایه عزت اندرخت - و دران آوان فوجی بر سر ستوسال بغدادیه بود - و تا یک سال با او بمقابله پرداخته محالات پادشاهی (که در تصرف او بود) مستخلص ساخت

(۴) نسخه [ب] گردهر - (۳) نسخه [ج] محالات پادشاهی را الخ *

(باب المیم) [۷۷۲] (مآثر الامرا)

سترسال در مدد قابو بوده پس ازان (که خان مزبور جمعیت افزود بر طرف کرده با مرهته اتفاق نموده نفع دریده ناهبرده را در گذهی محصور نمود) بعد چهار ماه محاصره (چون در هوا اثر ربا ظاهر شد) فوج مرهته برخاسته رفت - سترسال هنوز سعی در محاصره داشت که یهوش قائم خان با جمعیت رسید - لهذا سترسال بصلح پرداخت - و از مستخلص گردیده پیش پادشاه آمد - و در جنگ نادر شاه در چند ادای بود - و بوقت موعود پیرویه زندگی را بر کند - بعد فوآش پسر کلان او قائم خان بقوجداری محال فرخ آباد وغیره مضاف صوبه اکبر آباد بحر می برد - پس ازان (که صفدر جنگ وزیر شد) بتحریک او بر سعد الله خان پسر عالی محمد خان رهله شتافته در بدادن محصور ساخت - و هر چند او زار فالی کرد مفید نشد - فاجار او بر آمده جنگ نمود - قائم خان مع برادران کشته گردید - صفدر جنگ احمد شاه پادشاه را برداشته بوده خواست که تعلقات قائم خان بضبط در آردن - مادر قائم خان معجز پوش آمده مقدمه بر شصت لک روپیه انفصال یافت - صفدر جنگ همه برگذاتش ضبط نموده فرخ آباد را با درازده موضع (که از عهد فرخ سیر در انعام آلتغای مادر قائم خان بود) گذاشت - و نول رای نامی را برای تحصیل

(مآثر الامراء) [۷۷۳] (باب الهميم)

نگاهداشته خود متعاقب پادشاه بدهای رسید - احمد خان برادر قائم خان بجمع افانغه پرداخته با نول رای جنگ نموده او را کشت - و مغدر جنگ (که بارانگ کمک نول رای از دهلی روانه شده بود) به سنوح این واقعه مابین قصبه سالی و قصبه سهار (سیده سنه (۱۱۶۳) هزار و یک صد و شصت و سه هجری با احمد خان مقابله نمود - و شکست فاحش یافته بر حوضه برنجی (که سوار بود) با آن (که زخمی شد و فیلبان و سوار خواصی هر دو بکار آمدند) اما نادانسته از چنگل افانغه رهائی یافته بدهلی رفت - احمد خان پسر خود محمود خان را بضبط صوبه اوده فرستاده خود جانب آله آباد عطف عنان نمود - و در تحریق اماکن و اسر اشخاص بهیچ وجه کوتاهی ننمود -

سال (۱۱۶۴) هزار و یک صد و شصت و چهار هجری باز مغدر جنگ باجماع جمعیت پرداخته باتفاق مله راز هولگر و جی آبا سندهه رخس عزیزمت بتدارک برجهاند *

مرهته اول شادی خان نامی را (که از جانب احمد خان حاکم کول جلیسر بود) ره سپر دادی هزار ساخت - [چون بموصل این خبر احمد خان (که آله آباد را در محاصره داشت) راه فرخ آباد گرفت] مرهته متعاقب رسیده در آنجا او را محصور ساخت - او قابو دیده از آنجا

برآمده بجهتین پور (که مستحکم تر بود) خود را رسانید .
(رزے) که سعد الله خان پسر عالی محمد خان بکمک
او رسیده جنگ بر روی کار آمد) او منہزم گردیده
در دامن کوه مداریه پناہ گرفت . و ملک او همه بتاراج
رفت . آخر از راه عجز درآمده خاطر خواه مقدر جنگ
صلح صورت بہت . مدیے در تعلقہ خون رائق مہمات بود .
شہرت نیکوئی او زبانزد . چہ اکثر مردم خاندان عمدہ^(۲)
از ذکور و اناث (کہ بعد خرابی دار الخلافہ پیش او
می رفتند) خدمت آنها پیش از پیش می کرد . و
بے تکلیف نوکری بخانہ ہریک ماہوار می رسانید . و بخلق
و تواضع پیش می آمد . ازین جهت عمرے بہ نیکنامی
گذرانید . و طریقہ احسان بے عوض را برسم بادگار برصفا
روزگار گذاشت . از باقی ماندہای خاندان او آگہی
دست ندادہ *

* مؤتمن الدولہ اسحاق خان *

(۳) پدرش از شوستر وارد ہندوستان گردیدہ در شاہجہان [باب

(۲) نسخہ [ج] و شہرت - (۳) در [تاریخ مظہوی] اسحاق خان
مؤتمن الدولہ (۱۰) پدرش از شوستر بہند آمدہ و شاہجہان آہان مدوخل
گردید) مرزا غلام علی نام داشت و یکہ از دانشوران وقت و علامہ عصر بود .
در اواسط عہد فردوس آرامگاہ کمال تقرب سلطانی بہہ رسانید . لطیفہ کو و
حاضر جواب ہستہ بود .

اقامت گزید - و در زمان محمد شاه پادشاه بنوکرمی پادشاهی معزز گشته بخطاب غلام علی خان سرافرازی یافت - و بتعلقه بکارای می پرداخت - نامبرده در هند متولد گردیده پس از سن تمییز بحصول قابلیت صاحب استعداد گشت - و در عهد فردوس آرامگاه بتعلقه خانسامانی و اکمال تقرب عروج نمود - سال بیست و دوم مطابق سنه (۱۱۵۲) هزار و یک صد و پنجاه و دو هجری رحمت زندگی بر بست - شعر می گفت - از دست

(۲)
* ز بکمه در دل تنگم خیال آن گل بود *

* نفیر خواب من امشب صغیر بلبل بود *

(۳)
سه پسر گذاشت - نخستین میرزا محمد (که او نیز

مثل پدر کمال تقرب فردوس آرامگاه بهم رسانیده محسود ایران بود) اول بخطاب اسحق خان و آخر بخطاب نجم الدوله امتیاز پذیرفت - و بخشیه چهارم شد - فردوس آرامگاه

(۲) مقطعی این است - عجب مدار اگر بوی جان دهد اسحق - سواد شعر نو از دودمان کاکل بود - (۳) در [تاریخ مظفری] و او سه پسر و یک دختر گذاشت - نخستین مرزا محمد خان نجم الدوله - دوم مرزا علی خان افتخار الدوله - سیوم مرزا محمد علی خان سالار جنگ - پسر کلان بخدمات عمده و منصب و جاگیر پدر سرمایه عزت اندوخت - و دیگر برادران بتقرب سلطانی معزز و ممتاز بودند - بعد چندی فردوس آرامگاه محمد شاه پادشاه خواهر ایشان را با شجاع الدوله خلف ابوالنصر خان مقدر جنگ از دراج داد •

(باب المیم) [۷۷۶] (مآثر الامراء)

خواهر نجم الدوله را با شجاع الدوله خلف صفدر جنگ ازدواج داد - بعد انتقال فردوس آرامگاه در عهد احمد شاه هم بخشیدگرمی او بحال ماند - و کرور گرمی شاهجهان آباد (که از خدمت سیر حاصل است) ضمیمه شد - و [چون صفدر جنگ را با افاغنه جنگش و غیره (که در شرقی شمالی صوبه دهلی می باشند) نزاع پیش آمد - و مابین قصبه سالی و قصبه سهاور جنگ اتفاق افتاد - و صفدر جنگ شکست یافت] نجم الدوله (که همراهِ صفدر جنگ بود) داد شجاعت داده مطابق سنه (۱۱۶۳) هزار و یک صد و شصت و سه هجری خون را بمیدان عدم کشید - در پسر دیگر موتمن الدوله یکی میوزا عالی افتخار الدوله درم میوزا محمد علی سالار جنگ در عهد عالمگیر ثانی از شاهجهان آباد عازم لشکر صفدر جنگ شدند - اتفاقاً صفدر جنگ در همان ایام فوت کرد - و هر دو برادر در سال (۱۱۶۸) هزار و یک صد شصت و هشت هجری در بلده اوده نزد شجاع الدوله رسیدند - بستر سالار جنگ از پیشگاه شاه عالم بخلاعت تن بخشیدگرمی قامت مباحات آراست *

• متهور خان بهادر خورشکی •

رحمت خان نام رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ - شگفته پیداشانی کشاده دهن توانا دل قوی همت بلند نظر فراخ حوصله

درست کنکاش پسنديده (ای نیک اندیش خیر خواه یک پهلو
انصاف گزین راست کیش صفا آئین گیرا تدبیر سنجیده تقریر
بهر فن و علم آشنا و به نشیب و فراز نبرد شناسا - چرخ زیر
هزاران چرخ زند تا شخصه بدین جامعیت بعرضه وجود خرامد
و زمانه کهن چه شبها بررز رساند که چنان در شاهوار در
صدف تکوین جا گیرد - بعقل سلیم و مزاج مستقیم و ذهن
بلند و فکر رسا سرآمد همسران - و در شرافت نفس و علو
همت و حسن ملکات و تهذیب اخلاق برتر از اقوان - سمعت
(۲)
صدر و شرح قلب او بمرتبه که هرچه از صنایع و تدابیر
بخاطرش گذشته محو و اثبات گرفته دفعه صورت پذیرفته -
و فرضاً اگر اشخاص متعدد از امور متباینه در آن واحد
استفسار نموده مغلوب هجوم اجوبه نشده بقدر فهم جواب
شافی و مسکت گفته - جدش اسماعیل خان حسین زئی [آن
شعبه ایست از علی زئی که خیل سمت از خویشگی]
بخویشی و مصاهرت شمس الدین خان پسر کلان نظر بهادر
(۳)
خویشگی (که باعتبار منصب پادشاهی و قرب سلطانی
عمده تر از درون قوم نگذشته) اختصاص داشت - و در
سلک ملازمان پاشاهزاده محمد اورنگزیب بهادر منسلک و

(۲) نسخه [ب] وسعت - (۳) در هر دو نسخه قلمی [نظر] بظاء
مجموعه مرقوم است - اما در مآثر عالمگیری [نذر] بذال آمده *

به سمت التقات و امتياز شاهي فايز بود - بعد از جنگ
 مهاراجه جسونمت بخطاب جانباز خان و عطای علم و اضافه
 پانصدی مد سوار بمنصب در هزاری شش صد سوار سرفروزي
 یافت - [چون با شيخ مير خوافي (که از اعظم مقربان
 شاهي بوده) ربط يکجهتي داشت] در ساير معارک
 سلطاني (که با مدعيان خلافت واقع شده) بهمراهی از
 داد شجاعت و پُر دلي داده مورد عاطفت خسرواني گرديد -
 و در مبادی سلطنت بفوجداری سلطان پور و نذر بار دستوري
 یافته - پس ازان مکرر تعين يساق کابل گشته - و دران
 صوبه بتقديم خدمات پرداخته - پسوانش عثمان خان و
 آله داد خان نخستين مبلغ خطير از شمس الدين خان
 (که غير از اولاد دختري وارث نداشت) بدست آورده
 در وطن برنشست - و ايام زندگي را باسودگي بحر آورد -
 درعين بزر ميراث توجه نگماشته صرف عذاب بذکر پيشگی
 نمود - مرد متين سنجيده وضع بود - از سير فکريهايش
 امير خان ناظم آنجا (که بندوبست پابرجای از ضرب المثل
 عالم است) حساب بر داشته - ابتدا به تهانه داری
 غريب خانه (۲) و پس ازان مدتی به تهانه داری مندر (۳) که

(۲) در [مآثر عالمگيري] آله داد خان سلخ ربيع الاول (سال
 هجدهم) بهتهانه داری غريب خانه مرانرازي یافت - و سال چهل و هفتم
 بخدمت فوجداری مندر از تغير رحمان داد خان مقرر شد - (۳) در (مآثر
 عالمگيري] مندر - (ون) مندره *

(مائرا الامرا) [۷۷۹] (باب الميم)

اد بهین و مرغزار تھانہ های مشہور آنجا سمت) و لنگرکوت
ہاکم نشین (کہ روزے چند بہ رحمان داد خان خویشگی
مقرر شدہ - سال چہل و ہفتم باز بخان مذکور بحال
گشت) گذرانیدہ از اصل و اضافہ بمذنب ہزار و پانصدی
ہزار سوار سر برافراخت - ہنگامے (کہ نظم صوبۂ کابل
بہ پادشاہزادہ محمد معظم تفویض یافت) از آنجا [کہ
خویشگیہا قاطبۂ بتوسل اعظم شاہ شہرت داشتند و از یزنہ
سلطان احمد (کہ اعظم شاہی مقرری بود) بودہ]
شاہزادہ بفکر بیجا ساختنش افتاد - خان مذکور ازین آگہی
معتبرت بموکب شاہی فرستاد - از غرایب اتفاقات امة
الحبيب حرم محترم پادشاہزادہ بوسیلگی برخاست *

تبیین این اجمال آنکہ پیشین ایام خان مذکور
بخلد مکان عرض نمودہ بود کہ درین وقت (کہ حضرت بر
سر جہاد اند) بر ۵۰ خانہ زادان واجب است کہ در رکاب
سعادت انتساب اہراز مثنویات نمایند - اما (چون اطاعت
بالای طاعت است) غلام بامور مامورہ می پردازد - بمحض
اقتضای سنت سنیۂ ولینعمت درین جا ہم بر سر قوم موسوم
بکافری (کہ در کہسار سرحد کابل می باشد) بہ نیت غزا

(۲) در نسخہ [۱] این لفظ مشکوک است - (۳) نسخہ [۴] عرضی

نمودہ بود *

تاخت و تاراج می بود - از آساری آنجا چند سوار می
ارسال داشت - در بارگاه خلافت درجه استحضار یافته حکم
شد - که (چون آنها دار الحربی واقعی اند - و با استخدام
الیق و ادای) هر سال ازان جواری و سوار می چند اسمی
می فرستاده باشد - قضا را دیگر اتفاق غزا نیفتاد - ناچار
امة الحبيب (۲) را (که کفریه بود از اسیران سابق - و در
تقسیم افغانی جلال خان نام آمده) ازو گرفته ارسال نمود -
پادشاه او را بدین روز خلافت مرحمت فرمود - پس ازان
] که او مثل مهر پرور (که نیز از مواهب پادشاهی بود)
منظور نظر عاطفت شاهی گشته بپایه احترام و اعتبار برآمد
و صاحب توره و توژک شد (به همچشمی مهر پرور مذکور) که
بدعوی مقبولیت برادر خود نیاز بیگ قلیج محمد خان
(۳)
بهمرسانیده بود) از هم خود را افغان دختر ظاهر کرد - (جوع
و بازگشت خان مذکور را مغتنم شمرده خواهش نمود که
تصحیح دعوی او نمایند - چنانچه همان جلال خان را بابت
او راضی ساختند - تا بحضور پادشاهزاده اقرار نمود - و
بمتر او واسطه کارهای خان مذکور گشته خاطر شاهی را
بالکلیه مطمئن گردانید - چون بهادر شاه بعد از ارتحال
خلد مکان از پیشاور بکنگ محمد اعظم شاه روانه شد

(۲) نسخه [ج] امة الحبيب (۳) نسخه [ج] قلیج محمد خان *

(اگرچه با جمعیت بسیار آمده ملازمت کرد) لیکن از پریشانی سپاه متفرق گشته اشکداد بیماری علاوه گردید - از مرافقت متقاعد شده در لاهور را ماند - از آنکه اصرار بفتح اعظم شاه داشت در همان ایام ودیعت حیات سپرد - از پسرانش رحمت خان بجمیع وجوه آراسته و بیش از دیگر برادران مورد عنایت خاص شاهي بود - چون پدرش بعلمت بیماری در لاهور باز ماند رضا می داد که هیچکدام پسر همراه بهادرشاه نرود مگر مشارالیه که خواه ناخواه با خدا داد خان برادر علائقی خویش تذاها برآمده در دهلی برکاب شاهي پیوست - بیست هزار درپیه پیش از جنگ و همین قدر بعد ان بطریق مساعده یافته - پس از فتح باضافه منصب و خطاب متهور خان چهره ناموری افرودخت - مکرر تجویز خدمات بمیان آمد - بعد جنگ کام بخش بفرجدارمی لکهنو و بیمواره رخصت یافت - چون نقش عمل درست نه نشست بعد رحمت خلد منزل بی آن (که تغیر شود) راه دارالخلافه گرفت - چون بوسواس مواخذه روی آمدن حضور نداشت در عرض راه بشاهزاده اعزالدین (که باذالیقی خان دران خواجه همین بمقابله فرخ سیر برآمده بود) ملحق گشته رفاقت او برگزید - چون آن بیجگر شب هنگام از سرای کهجوه در مالید خان مومی الیه بجای خویش ماند - و

(باب المیم) [۷۸۲] (مآثر الامرا)

چون بدمدین سفید صبح قطب الملک در رسید باشنائی
دیرین گرم خوئی بکار برده در حوضه فیل با خویش قرین
گردانید - در جنگ جهاندار شاه در فوج حسین علی خان
بود - در آن وقت (که سووار عنان اسب سبک ساخت)
هم پائی نتوانست نمود - بطرف دیگر افتاد - سالم ماند -
وزن امیر الامرا اعزاز و اعتبار تمام داشت *

چون بدکن آمد بفوجداری سرا دستوری یافت - چون
افغانه جنوبی (که خالی از سرتابی نبودند) بزم آن
(که شاید بنابر هم قومی بوسیله او مقدمات گذشته و
حال روی براه آرد و کدر بصفا تبدیل یابد) ابتدا بهادر
خان پائی و عبد الذبی خان میانه ملاقات نموده همراهی
برگزیدند - و از خود کامیها و غرض مذیها زود بافتراق
کشید - خان مذکور روزی چند بتحصیل پیشکش های باله گران
جز همت گذاشته [چون طرفی نه بست و زمیگذار
سورینگ پتن (۲) (که عمده تر از دیگرے نیست) مقدمه
خویش به امیر الامرا رجوع کرده ناچار باعانت زمیگذارے
(۳) (که بهرینا بومی چاندراک اخته مالک او متصرف شده بود)

(۲) نسخه [ج] سورینگ پتن - و در [بعضی نسخه] سوری رنگ پتن -
و سوری نگر پتن - (۳) نسخه [ج] بهرما - و در [بعضی نسخه] بهرما
[بغیر نقطه حرف رابع] - (۴) نسخه [ج] چیتل درگ - و در [بعضی
نسخه] چیتل درگ و حلدراک [بغیر نقطه و مشکوک است] •

(مآثر الامراء) [۷۸۳] (باب الميم)

متوجه گشت - آن متمدن نخوت گرا با بیست هزار سوار
و شصت هزار پیاده صف آرای جنگ گردید - آخر کار
هزیمت خورده پهای فرار بدر رفت - در همین اثنا خبر
تغیر می او رسید - آنچه از مال ناطق و صامت بود در
طلب سپاه داده به گرانباری قرض و هم قفاگمی تقاضا داران
رخت پریشانی بخجسته بنیاد کشید - عالم علیخان صوبه دار
دکن قدوم او را باعزاز و اکرام تلقی نموده به تذخراه
جاگیر ملتفت گردید *

درین اثنا آوازه نهضت آصف جاه بر زبان افتاد - هر چند
سنگرا ملهار (که زمام حل و عقد بدستش بود) راضی
بجنگ نمی شد - اما آن جوان عجزول جری از تهور
ذاتی و ترغیب سپاهی پیشگان جهالت کیش تصمیم کارزار
نموده بهر ادلی آن تهور مرتبت استقبال نموده بجنگ
در پیوست - از هیچ کس کاره متمشی نشد - رایگان جان
در باختند - خان مشارالیه زخم برداشته بمیدان افتاد -
برادرش تهور دل خان بکار آمد - نخست باوصف اشارت از
جانب فتح جنگ سر از رفاقت باز زد - پس ازان (که هنگامه
آرائی سادات باختام گرائید - و سررشته امید ازانها قطعاً
منقطع شد) باآبپاری التفات آصف جاهی نضارت باحوالش
روی آورده به بحالی منصب و جاگیر کامیابی یافت - پستور

(باب المیم) [۷۸۴] (مآثر الامراء)

بمصلحت دید عوض خان بهادر از تغیر امین خان دکنی
بصاحب صوبگی ناندیر دستوری گرفت - در کمال بے سامانی
افتان و خیزان بتعلقه شتافت - معزول خیره سر مزاحم عمل
برگذاشت شده تن به ادای زر بازگردانید نمیدان - چون
به نوشت و خواند عوض خان هم در براه نیاردن (ازان که
خان مسطور از سابق ذخیره خاطر از داشت) بذخن زنیها
در آمده بمنسوب نوشت - که اگر او سپاهست شما هم
سپاهی اید - چرا از حق خود می گذرید - و خواه و ناخواه
بر صرافت خانه جنگی آردن - معینا مشارالیه از نیک باطنی
بآن کوتاه نظر (که می خواست از متصل ناندیر گذشته
ببالکند شتابد) گفته فرستاد - من بمناقشه مجبورم - اگر
از دور برگذرند بعد مسافت در گفت و شنید دست آریز
عدم مزاحمت تواند شد - آن مغرور بے خرد اعتنا بدان
حرف ناکرده عنان ره سپری ازان طریق باز نگردانید - خان
شجاعت نشان بیاس آردن مردن بخون تصمیم داده با معدودے
(که زیاده بر پنجاه سوار نبود) بقصد سد راه بر آمد
از ناندیر غیبی در اثنای قطع مسافت کماندار و غیره
بے طلب ملحق گشته لخته سپاهی لشکر بهم رسید - شاه
فویقین فریب بیکدیگر فرود آمده شب بزنده داری گذرانیدند
همین که سپیده صبح دمید نزدیک بود که آتش کارز

(مآثر الامرا) [۷۸۵] (باب الميم)

بالا گيرد - به آب زنی مصلح^(۲) چند فرو نشست - و قرار يافت
که بناندير آمده از روی حساب زر باز گردانيد را جواب
گويد - از تيره بختي با آن (که مردم خوب چيده داشت)
تن بذلت در داد که مخالف او را گرد گرفته راهي شد -
و سپاهش يسل بسته بفاصله^(۳) ره مي نوردید - از بيوقوتيهای
خويش مدتی زنداني ماند - غريب تر آنکه بوقوع چنین کار
دست بسته هيچ در عملداري نيفزود - و از بے سرانجامي
و پريشاني او سر موته نگاهيد - معزول گشت - ازان باز
به تقلد خدمته اقبال نمود - و خالي از استعجاب نبود
که با آن همه عقل درست هيچ جا نقش عملداري او
درست نه نشست - و ظاهر است که رياست بے سياست
نمي باشد - درانجا کرهم و مهرباني را روز بازار و با صورت
و احسان سرورکار بود - و انهماک طبيعت و صرف توجه در
امور غريبه غير ضروري که از عادات بازمي داشت - علاوه آن
در جنگ مبارز خان بسرداري در هزار سوار (که اکثر افغان
پني بودند) در هراتي عوض خان بهادر صف آرا بود - آنها
بمخالف زبان داده وقت کار خود را دزدیدند و او
ايستادند - او تنها فيل خود را راند - اما تا آنوقت اعدا
بکارزار در آمده خود را بدم شمشير بهادران داده بودند -

(۲) نسخه [ج] مصلح چند *

لختی از هم نهمت زده خویشتن داری گردید - و در همان
 اثنا تفنگی بمرفق دست راست او رسیده زخمی کرد - مگر
 (۲) به شد و مکث نمود *

(اگرچه همیشه نزد سرداران حرف او منظور و مقبول بود)
 اما در تسلط نواب نظام الدوله (اَدَامُ اللّٰهُ اَقْبَالَهُ) بیش از پیش
 ملتسمات او درجه پذیرائی یافتی - و بعرض ^{للهی} او عالمی
 کامرورا گشته - هنگامی (که آصف جاه از هندوستان معاودت
 نمود) به برهانپور شتافته ملاقی گشت - سخت و سهمت و
 بلند و پست (آنچه نبایست) گفته طرفدارمی نظام الدوله را
 بر خون رنگ بست نمود - هر چند از پی بو کردن گبهایی
 سردار بظاهر چندان رنجش تراش نکرد اما باطن یکسر
 غبار آلوده کدورت گشته مزه محبت و صفای محبت نماند -
 (۳)
 چون سال بیست و پنجم محمد شاهی به اندزاع کوزاتک
 وایت عزیمت بو افراختند او را در خجسته بنیاد گذاشتند -
 در عشره آخر صفر مرفق زخم رسیده آماسید - و در یک ماه
 بزعبور و سحج کشید - غره ربیع الثانی سنه (۱۱۵۶) یک
 هزار و یک صد و پنجاه و شش هجری بقریب سپیده سحر
 شام نومیدی گل کرد - و غره هیاتش بساخ صمات رسید -
 غره همین ماه مولد او بود - سالش بشصت سال انجامید *

(۲) نسخه [۱] مکرر به شد و نکث نمود - [۳] نسخه [ب] غبار آلود *

* مصرع *

* سبب حب علی اجر دو صد عابد یافت *

(۲) ذابغ یافته اند - و از لفظ دو صد عدد مذکور گرفتند

نه حرف *

دروع تام بعلم صنعت داشت - بسیاری از رسائل و کتب این فن فراهم آورده بود - و می گفت که هنوز از علم را نپوداخته ام که کار بند عمل شوم - (اگرچه نیم برجی از مطلوب و مقصود نگشوده بودند) اما از بس فرورفتگی درین فن علم دیگر (که گویا مستور بود بر متقدمین و متأخرین) بر وی کشف کردند - اکثر آیات و برخه سور قرآنی را از اول تا آخر به اصطلاحات صنعت فرود آورده قصه بیان میکرد که دلنشین مستمع میشد - و کذلک از بسیاری احادیث و کلام اکابر و اشعار مشایخ و کبرای صوفیه معانی مطلوبه استنباط می نمود - غریب تر آنکه آیات و احادیث مشتمله مسائل مختلفه مذهب را بقاعده آن علم مطابق گردانیده مدلل می کرد - و بعد برهان رسانیده - حیف معلوماتش تدوین نیافت - آخرها محرر این ادراک درین امر تحریر می کرد - افسوس که زرد طایر روحش بریاض جنان پرواز نمود - آن بزرگ هم بعدم شوق و نا آشنائی

راقم باين فن دست تاسف ميزد - ابتدای تحریر اين اوراق
پراکنده را نظر ثاني ميکند - نبدے از احوال خود مرقوم
نموده - بتغير کمه مثبت افتاد *

احقر العباد (چون در طفوليت به شکار شوق تمام داشت -
حتی در مکاتب بعذکبوت مگس را ميد هي کرد) ازین
روی بهره از نوشت و خواند بر نداشت - چون سن تربيت
ببلوغ رسيد بتعليم طيور فقير اشتغال مي نمود - و از
احتادان اين فن هرچه در تربيت طيور و امراض و معالجات
آن مي شنود (از آنکه خط و سواد نداشت) برای تحریر
بمردم رجوع ميکند - ناچار شوق بالا دست بجانب مشق
مفردات تهجي کشيد - و چنده همان حروف را بے املا
مي نوشت - و جهت تفهيم خویش اعراب مي نمود - چون
یک مرض را درای متعدد مختلف الكيفية بود متفرس شد
که شايد مرض هم انواع دارد - به باز نامه ها دست زد -
چون اکثر ادريه عربي و يوناني بود يک باختيارات بديعي
حواله داد - از آنجا که معلوم شد که طاب علميت مفيد
و علم بؤدره جزوے سمت ازان - لهذا کفايه مذصوري سند
نمود - پس ازان کتب معتبره فراهم آورده از مباحث آن
نصيبت رافي برداشت - و از قوت علمي تشریح طيور نموده

خواست کتابی در بزدره بنویسد - چه درین فن سه علم
 ضروری ست - تندرستی و قوت طیور و موانسم و اشتهای
 غالب - خصوص اخیر که آن در ضمن آن حاصل است -
 و چون اکثر معدنیات هم در معالجات طیور داخل بود
 نگاه به رسائل کیمیا افتاده چندان بتجربه سهل الوقوع
 (که اعزه بیان میکردند) گذشت - بخاطر رسید مقصود
 (که القای اشیائسم بر اجساد ذاتیه تا به ذهب و فضه
 بدل گردد) اگر بدین قسم صورت پذیرفته هیچ کس مفلس
 نماند - از سمعی خود را باز داشته بکتب این فن رجوع
 کرد - بدان مطابق یافت - بحیرت افزود که این کتب
 باسلاف صالح (که متعلی معلوم ظاهر و باطن بودند)
 منسوب است - آنها بے هیچ برای اتلاف مال اخلاف نوشته
 وبال و نکال اخروی اندوخته باشند - بتامل وافی ظاهر شد که
 شاید بزبان رمز و اصطلاحی که دارند نوشته اند - اما اگر آن
 رموز از کتب معلوم نشود این همه تحریر لغوی بیش
 نیست - و اتعاب در لغز ازین صاحب کمالان محل استعجاب
 و استغراب - لهذا از تجربه دست برداشته به تحصیل
 این علم همت برگماشت - تا در سنه (۱۱۳۲) یک هزار
 و یک صد و سی و دوم هجری اطلاع تفصیلی بر
 اصطلاح این جماعه حاصل شد - و دریافت هرکه در هر

* (باب المیم) [۷۹۰] (مآثر الامرا)

علمه مهارت داشت (از هیئت و هندهه و طب و نجوم و رمل و تسخیر و طلسم حتی تیراندازی و کبوتربازی) مطالب غامضه آن علم را بطور خود بیان کرده - و کذلک در علوم نقلی از تفسیر و حدیث و قصص و فقه و سلوک و حقایق - بخبران شوقم به تصفح این علوم داعی شد - و لختی مهاس بهم رسید - بعد از آنکه بعلم تصوف رسید غیه ماغیه معلوم نمود - علمه در یافت که میزان دین و دنیا است - یعنی از غیب الغیب تا انسان کامل و سیر آن برای همه نزد ایشان مثله است از علم صنعت که بآن متحقق میشوند شیون دین و دنیا و منسوخ می گردد امروز باطله بداهه - و ظاهر می شود بآن بطون قرآن - و منکشف میگردن معانی احادیث مشکله - پس در بحر عمیق افتادم - و کیمیا بلکه تمام عالم فراموش گردید - به بینم آخرکار بکجا می رسد - انتهی کلامه *

(۲)

پس ازین نوشته دو ماه نگذشت که برحمت پیوست - در ظهور کلمه الخیر بے اختیار بود - و سفارش عام داشت - موقوف برط و تعارف نبود - بدرد هر دله می رسید - و مرهم هر خسته جگر می گردید - چندان به پیغام اصف جاه (که عرض حوایج مردم بعهد متصدیان

است - شما چرا برای همه کس می گوئید (خود را
باز داشت - و باز بر سر کار خویش رفت - حرفهایش خالی^(۲)
از پذیرائی و دل نشیني نبود - و نیک تمهید می گفت -
که سردار را (با آنکه صرفه در نشئیدن نبود) خوش
می آید - مغصب پنج هزاري داشت - اما سپاهیان^(۳)
می گذرانید - بلکه در ریشانه - املا بمداخل و نمی رسید -
رحیم داد یکسریه پسری (که در فوجداری بیسواره به بند^(۴)
افتاده و تربیت یافته) عامل بود - هرچه بخاطر نا انصافش
می گذشت دست برداشته می داد - هر چند سعایت او
میکردند تا شنیده می انکاشت - گاهی بیای مواخذة
نیارده فارغ خط مسجل بمهر خون و ارلان خویش حواله
نمود - مذهب امامیه داشت - و مسائل مختلف فیه را
خوب مدلل ساخته - اگرچه مقید بفرع نبود در تبجیل
و اکوام سادات بسیار می کوشید - اعتقاد داشت که این طایفه
علیه باید (بشرف انتساب خاندان نبوت) در اکثر احکام
و حدود شرعی از سایر ناس مستثنی و مخصوص باشند -
گفتم اگر تخصیص و ترجیح می بود کتمان از شارع صورت
نمی داشت - نکته در جواب گفت که معتقدم ساخت -

(۲) نسخه [ج] و حرفهای الخ - (۳) نسخه [۶] می آمد -

(۴) همچنین در هر سه نسخه *

يعني هرگاه آن رحمة للعالمين بمقتضای شفقت و عاطفت خویش به احوال امت ارلان خود را بر آنها رجحان نداد و بمساوات حکم کرد اگر امت در جنب چنين احسان ذرية مقدسه او را بامتيازے (که ديگرے شريك نباشد) خاص گردانند از آئين هودت بيرون نخواهد بود - و بکيش صحبت و بندگي بيگانه نخواهد نمود - ناندسته سیده (که پدرش حيدر علي خان از نبایر شاه ميروزي حيدرآبادی مشهور و سادات مازندران است) بعقد نکاح آرده - بعد آگهي فسخ متعذر نمود - متاسف مي بود - و مرة بعد اولی و کره بعد آخری از هم قوم و مغول خواستگاري نموده بود - و از هر کدام اولادے داشت پسرے را امة الحبيب بعد واقعه خلد منزل بفرزندی گرفته پس از فوتش بدکن پيش والد بزرگوار آمد - بانکه در دولت عظيم پرورش یافته خالي از راستگي و بے تکلفي نبوده - شش ماه از سانحه ناگزير پدر نکذشت که اسير هر پنجة اجل گردید - اليوم از پسرانش يکے در وطن است - و فخرالدين خان و ديگر برادران صاحب منصب و جاگیر اند - و برادر زاده و خویش آن مرحوم جانباز خان در هزار و پانصدي است - راقم اين سطور در مبادی حال بدستيابی

سعی آن مرحوم با بست سکونت دکن گردید - و پس از قطع بلند و پست روزگار که زمانه دور در بجزوم یکسوئی بعقاب گاه آصف جاه رسانید - و انزوائی (که موجب تحویر این نسخه گردیده - و در رفع بیکاری یادری ها نموده) به هم نشینی و هم خانگی ضغناً و اقامه دو سال کما بیش با مغفور گذشت - پاس جزئیات در خورد و حفظ مراتب نشست و برخاست با وصف بے پروا مزاجی زیاده بر قدر طرفین دیده می شد - از بزرگداشت آنچه در خور بزرگیش بود دقیقه فرود نمی گذاشت - محسن و خیر بالذات بود - رَحِمَهُ اللهُ - اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ که آغاز و انجامش برحمت الہی شده اشعار بحسن خاتمه ار دارد *

* محتشم خان بہادر *

(۲)

میر محمد جان پسر محتشم خان شیخ میر است - از سایر بوادران برشادت و وسعت دستگاہ سبقت جستہ - نہ باعتبار بنوت خان مزبور بل بجهت آن کہ نواب علیہ زینت النساء بیگم خواہر اعیانعی محمد اعظم شاہ (کہ پیوستہ در خدمت پدر بزرگوار شرف پذیر حضور بود - و پس از جلوس بہادر شاہ بہ بیگم صاحب مدعو شدہ) دختر میر مسعود نامی منصب دار را پرورش نموده بازواج او

(باب المیم) [۷۹۴] (مآثر الامراء)
 در آرد - و به گزارش بیگم در عهد عالمگیری بمذنب هفت
 صدي رسيد - مساس علمي درست داشت - نزد ملا جيون
 امپتھي وال (که از فضاي مشهور روزگار و از دیرباز
 بهمراهی خلد مکان و پس ازان با خلد منزل مي بود)
 تلمذ نموده خون را از تلامذۀ رشید ملا مي گرفت - در
 زمان بهادر شاه بخطاب پدر اختصاص یافت - از آنجا (که
 مهمات سلطنت از نظام استمراري بر افتاده - و اعتبار
 خانه زادي و اندازه نوکري در بانحطاط گذاشته امرا زادگان
 و ابناي عمده خاندان بدولت صاحب شوکتی از حوادث روزگار
 استظلال عافیت جستند) خان مومی الیه هم بعد از
 وانعتا ناگزير بيگم مرحومه برفاقت نواب آصف جاه فتح جنگ
 استمعاد یافته بصوبۀ مالوۀ آمد - مدد و پنجاه رپيه درماه
 بطريق مدد خرج مي یافت - (چون آن امير عالي جاه
 بافتضای مصلحت از دریای نریدا گذشته بدستیاری فیروزي
 اعمدی پُر صوامت را با فوجهای گران علف تیغ جلادت
 ساخته به همعنائی اقبال بتصرف ولایت وسیعۀ دکن عالم
 اشتهار افراخت) او را بمذنب سه هزاری در هزار سوار
 و خدمت بخشیکوی منصب داران کل دکن بر نواخت - و
 هنگامی (که فتح جنگ برای تفویض وزارت به هندوستان

(۲) یا امپتھي وال باشد - (۳) نسخۀ [ج] و در زمان الخ *

(مائرا الامرا) [۷۹۵] (باب الميم)

طالب حضور گردید (خان مزبور از همراهی احتراز ورزیده از خدمت معزول گشت - پس از چندے از دار الخلافه بتعمیاتی دکن رخصت یافت - و بعد از جنگ مبارز خان (که در کارزار از شاخسار مریدی گل زخم چیده بود) بتفویض خدمت مذکوره (بقول خودش که این کار مرغوب و محبوب و معشوق من است) دامن کامیابی بدست آورد - و قریب بیست سال بآئین شایسته بامر مامور پرداخت - و بخطاب بهادری ناموری اندرخته پدایه پنج هزاری مرتقی گشت * و

مرد راست در سمت به زور و مکر ناآشنا - در یکردهی و یکردهی یکتا بود - اخلاص و عقیدت (که با سردار باید) استوار داشت - و پاس مراتب دربار را فرود نمی گذاشت - با وصف عمدگی مراسم نوکری نیکو بجا آورد - و با قرب و منزلت املا در امور ملکی در صورت استفسار هم دخل نکرد - از آغاز تا انجام بیک رتیره گذرانید - هرگز پیش پا نغورد - بظاهر کلف و عبوس می نمود - اما در انجام کار خلاق خود را معاف نداشت - و بقدر میسر کوشیده - هر چند باندازه منصب جمعیت فوج و سامان نداشت اما صاحب

(۲) در نسخه [ج] مرغوب و محبوب من است - (۳) نسخه [ج]

اخلاص و عقیدت *

(باب الميم) [۷۹۶] (مآثر الامراء)

(۲)
اسباب و اقبال بود - در آخرها امارد پرستی را باعلان و
شروع رسانیده - ازین هوس پروردان ساده رو و نوخطان چار ابرو
فراهم آورده در تقطیع و تزیین آنها توجه می گماشت - و
همین را مصارف همت می پنداشت - در ایامی (که نواب
فتح جنگ محاصره قلعه قزچان یلی داشته) شانزدهم
جمادی الاولی سنه (۱۱۵۶) هزار و صد و پنجاه و شش
هجری بعالم بقا خرامید - یسرش حشمت الله خان از
انتقال پدر بخشیکری و از اصل و اضافه منصب دو
هزار و پانصدی یافته - جوان هموار با ساوک است - و
به کار درائی موفق *

* مقرب خان *

پسر امین خان بهادر است که احوالش جداگانه مذکور
گردیده - [چون پدرش از کوته اندیشی (با وصف رعایت‌های
نظام الملک آصف جاه) چشم از حقوق پوشیده برخاسته
بحیدرآباد نزد مبارز خان رفت] مقرب خان بفراهمی فوج
پرداخته نزد آصف جاه آمده در جنگ مبارز خان شریک
گشت - و در هنگامه آریز و ستیز اتفاقاً پدرش از جانب
مخالف بمقابلت او رسید - از بوسه اهل دکن باجمع از

(۲) نسخه [ب] اسبان - و نسخه [ج] اسباب و اقبال - (۳) نسخه

[ج] همواره با ساوک .

اسبان فرود آمد - شمشیر بازي غريب رو داد - ار بدست
خود نقش زندگي چاند حريف بآب تبخ فرو شست - و سر
يدر خود را که (مجروح افتاده بود) از تن جدا ساخت - و
پس از فتح بمنصب چهار هزاري درجه اعلا پيمود - در
امور جاگيرداري و آبادان کاري سلیقه درست داشته *

گویند در دیهات بالکنده زمین خوب چیده بنام خود
مقرر ساخت - که آنرا باصطلاح مردم آن نواح سیري گویند -
کشتکار آنجا گماشتهای او می کردند - و دهقان گری آن زمین
تعلق بوی داشت - حتی که شیر فردشی و تخم فردشی
دیهات نسبت بوی می دهند - ازین وجوه انتفاع بسیار
بر می داشت - احاطه قلعه بالکنده ساخته اوسمت - بیشتر
فوج او از بار گیران بیشقرار بود - ضابطه قدیم دکن خصوص
درین خانواده (که دو رویه و سه رویه یومیه بلکه بیشتر)
معمول و مستمر است - با آنکه خان مذکور عیش پرست و
عشرت دوست نبوده اما شوق نغمه داشت - خواننده و سازنده
نامی دکن نزد او فراهم آمده - و سامان و سرانجامه (۲)
در خور همت هزاریهای صاحب جمعیت باشد) بر همین یک
پرگنده و دو سه صداله از سرکار ایلمکندل مهیا کرده بود -
از سه چهار سال ماده سرطانی در پشت پیدا شده بود -

منجر بجراحات متعدده گرديد - مکرز گوشت پاره بریدند - و
فزونیها تراشیدند - هر مرتبه التیام می یافت - باز عود می کرد -
آخرها (که گرگ اجل در کمین بود) بیست و دوم (بیع الاول)

سنه (۱۱۵۸) هزار و یک صد و پنجاه و هشت هجری اسیر
سویخته خویش گردانید - ابتدا بفقدان باه و قطع رجولیت
شهرت داشت - پس ازان کتخدا شده خواستگاری ها نمود -
پسران آردن - هنوز صغیر بودند که در گذشت *

برادر اعیانی او نبی منور خان (که بسبب ناسازی و
عدارت فیما بین بقلبل جاگیرت جدا می گذرانید) از واقعه
ناگزیر برادر آگهی یافته باتفاق مادر (که نزد او می بود)
شتافته قصبه را بمال و متاع متوفی متصرف گردید - و بزم
خون قائم مقام برادر شده سر سرداری بر افراخت - و چون
میدانست که (با وجود پسران همه بر وی مسلم نخواهند
گذاشت) از آمدن دربار سر باز زده از آزمندی سر
خود سرب زد - و اطمان و متعلقان برادر را نظربند کرده
باستحکام برج و باره و ادخار ذخایر پرداخت - بظاهر حرمان
ورثه و حقیقه کثرت خزانه (که زبانزد خاص و عام بود) داعی
بدان گردید که آصفجاه بقصد اقتلاع آن زیاده سر و انتزاع آن
مکان از دست او در عشره سیوم (بیع الاول سنه (۱۱۵۹)

هزار و یک صد و پنجاه و نهم هجری سواد آن تصبه
 مضرب خیام گردانید - و کار پردازان بتقدیم سیده و ترتیب
 مورچال دست بکار بودند - آن خیره سر زیاده بر دو هزار
 سوار و سه چهار هزار پیاده مستعد پیگار از غایت استکبار
 بیرون قصبه ملجار داشت - هر دفعه (که بعزم کارزار با فوج
 ظفر آثار درچار شد) مردم خرب معتبر خود را بکشتن
 داده خایم و خاسر رجعة القهقري نمود - اما ازان رو (که
 ذخیره بهمه چیز بوجه مستوفی بود - و از بس وسعت
 شهر پناه) محاصره سایر اطراف آن متعذر می نمود - بیم
 و هراس بخود راه نداده بامید آغاز برشکال که بر سر
 رسیده بود دل خوش می کرد که بسبب باران آنجا را
 اطراف آب می گیرد هنگام زد و خورد نیست - اغلب که
 ترک محاصره کرده راه خود گیراند - چون عزم والا همتان
 قضای مبوم است دگرگون نمی گردن (آصف جاه همانجا
 نصیم چه ازنی فرمود - و لخته بازوی همت درونیان
 بمستی گرانید *

گویند در آردان محاصره بآن همه حزم و احتیاط (که
 قبول طبعیت سردار بود) روزی غریب مسامحه و
 سهاله بکار رفت - هر فوج را بهر مکانی نگاهداشته سردار
 بهاری های محل و مردم قلیل (که همگی به هزار سوار

(باب المیم) [۸۰۰] (متأثر الامرا)

نمی (سید) سیرکدان بگرد شهر یثا بر آمد - چون مکانی
دروازه (که افواج سرکار از آنجا کمتر از مسافت دو کرده
و سه کرده نبود) مردم بار گفتند که قابوی عجیب بدست
آمد - جلوریز به کوته یراق می پیوندیم - و بر می داریم -
در جواب گفت که مرا دعوی صوبه داری دکن نیست -
برای این پرگنه یورش برپا کرده ام - بالجملة سلخ جمادی الاول
(که دو ماه از محاصره منقضي شده بود) اقبال آصفی خود
بخود جلوهر گشت - و تفرقه دوئی در قلعیان افتاد *
تفصیل این اجمال آنکه آن بیمروت خواست که بچاره
اطفال آن متوفی را از میان بردارد - دکنی هائی که با او
یکتائی گزیده (چون اکثره فمخوار و پرورش یافته متوفی
بودند) بر اندیشه او آگهی یافته بدنامی کور نمکی بر خود
درا نداشته بهیئت مجموعی ازو برگشتند - و نگذاشتند که
ساعت آرام گیون - جزایر و تغلک جانب او سر دادند -
آن ادبار رسیده فاچار هوش و دل بالخته همان شب پا پیاده
متعلقان خود را بر آورده بواجه رام چندر سین جادون یثا
بود - روز دیگر پسران خان متوفی بمعرفت حرز الله خان
بهادر صوبه دار ناندر ادراک سعادت ملازمت نموده بمنصب
در خور سرفرازی یافته قصبه با چند مواضع بجاگیر آنها
مقرر شد - (چون رحمت عام و حالم کامل فطری سردار

است) آن کشتنی هم بوسیلهٔ راجهٔ مذکور بصفح جرایم زندگی دو باره یافت - قریب دو لک روپیه بقیهٔ نه ده لک روپیه (که آن متغلب در ایام تسلط خویش بیان داده) با دو صد و چند اسب و چند زنجیر فیل سوای جنس ذخیره از غله و سرب و باروت (که نیز ضبط شد) عاید سرکار گردید - در حالت تحریر پسر کوچکش (که به خطاب پدر نامور شده بود) در وقت (که متصل قلعهٔ کاپان لشکر آصف جاه نظام الدوله توقف داشت) بگزند هوای ربا مطابق سنهٔ (۱۱۹۰) هزار و یکصد و نود هجری جان بحق تسلیم نمود - پسر کلان (که به ابراهیم منور خان زبانزن بود) جاگیر دیگر یافته با جمعیت بنوکری می پردازد - در بذولا بخطاب خانزمان خان مخاطب شده *

• مبارز الملک پسر بلند خان بهادر دلار جنگ •

نامش میر محمد رفیع است و وطنش تون - در ۴۰۰ خلد مکان با پدر خود (که میرزا افضل نام داشت - و مقتدوی خان خطاب یافته) از ایوان بهندوستان آمده - پدرش بدیوانی گوالیار مضاف اکبر آباد سر عزت برافراخت - او بعد فوت پدر نزد ^(۲) طغای خود بشارت خان نام (که فوجدار ای مالکپور موبهٔ برار داشت) آمده به تنبیه مفسدان

(۲) در هر دو نسخه بطاء مهمله مرقوم است - اما بقاء فوقانی صحیح است *

دلهمات آن برگزیده جوهر شادت بر روی کار آردن - و باین
 تقریب بمنصب مناسب چهره عزت برافروخت - و پستور
 بلشکر پادشاهی رسیده هدیه بیگم صبیئه (روح الله خان
 بخشی را بعقد مذاکحت در آردن - (چون عایشه بیگم صبیئه
 دوم خان مزبور در خانۀ سلطان عظیم الشان بود) بذابران
 بمسفیت شاهزاده امتیاز اندوخته حسب درخواست شاهزاده
 مزبور در عهد خلد منزل بخطاب سر بلند خان نامور شده
 دخیل مهمات سرکار شاهزاده بود - پستور شاهزاده او را جهت
 بندوبست بصوبۀ بنگاله تعیین نمود - چون با محمد فرخ سیر
 پسر عظیم الشان (که از جانب پدر بنظم بنگاله معین بود)
 صحبت او برار نشد ازین جهت عظیم الشان او را بحضور
 طالب داشت - و از وسط راه بفوجداری کره صوبۀ آلہ آباد
 تعیین گردید - و پس از فوت خلد منزل (چون عظیم الشان
 نیز در جنگ با برادران کشته گشت و محمد فرخ سیر
 بعزیمت مبارزه با جهاندار شاه روانه شد) نامبرده بتصور
 ناموافق سابق با زر تحصیل تعلقه پیش جهاندار شاه
 شناخت - و دران ایام (که صوبه دارمی کجرات فمیه وکالت
 بظام آصف الدوله اسد خان مقرر شده) ذر الفقار خان او را
 نیابتاً به بندوبست آن صوبه مقرر ساخت - از آنجا (که زمانه
 بکام محمد فرخ سیر گردید) بوساطت سید عبد الله خان

قطب الملک عفو تقصیرات او بعمل آمده بصوبه داری آورده سر بلندی اندوخت - و پس از چندی معزول شده بحضور آمد - و از تغیر میرو جمله بصوبه داری عظیم آباد پتینه لوی امتیاز بر افراخت - و پس از وصول بدانجا عنان عزیمت به تنبیه دهرماجی زمیندار منفسد آن صوبه معطوف داشته بعد زد و خورد و کشش و کوشش او را ره سپر دادی فرار ساخت - و در اثنای گریز زخمی بار (سیده آراء دشت) عدم گردید *

چون در نگاهداشت سپاه اندازه نداشت و مردم قمن دار بیش قرار نوکر می کرد بعد عزل از آنجا بحضور آمده مدتی گرفتار تقاضای تنخواه سپاه بود - در آن ایام (که صحبت پادشاه و وزیر و بخشی برهم خورد) آنها نظر بوقت تالیف منظور داشته زری مخفی بار فرستادند - که از دست سپاه رهائی یافت - پستری در عهد سلطان رفیع الدرجات بصوبه داری کابل مامور شده بدانجا شتافت - و در عهد فردوس آرامگاه از آنجا تغیر شده بحضور آمد و سال (۱۱۳۸) هزار و یک صد و سی و هشت هجری بصوبه داری گجرات از تغیر ^{نورالام} الملک آصف جاه علم کامیابی بر افراخت - و پادشاه ^{نورالام} خان گجراتی سند نیابت فرستاد - ^{نورالام} خان عمومی آصف جاه (که به نیابت او در احمد آباد

(باب المیم) [۸۰۳] (مؤثر الامرا)

بود) بی سامان بر خود پیچیده بر آمد - و در موضع درود
اقامت نموده کنتها نامی مرهتّه را بکمک طالب داشته
بر سر گجرات رفته با شجاعت خان جنگ نموده او را
کشت - (رستم علی خان برادر شجاعت خان) که در سورت
بود) استعداد جنگ نموده با اتفاق بیلاجی گایکوار عزیمت
مقابله کرد - و کنار دریای مہی تلاقی رو داد - چون بیلاجی
در باطن مرافقت با حامد خان داشت رستم علی خان
هم کشته گردید - سر بلند خان باستماع این خبر در سنه

(۱۱۳۸) هزار و یک صد و سی و هشت هجری

مبلغی از خزانه پادشاهی بطریق مساعدہ گرفته خود راهی
تعلقہ شد - و بخشی حامد خان بکنگ پیش آمده بقتل
رسید و خان مزبور دخیل آنجا کشت - اما بظاہر نا رسائی
مزاج و نا مال اندیشی آن قدر راه افراط و تفریط پیمود
کہ مبلغ مذکور را با حاملات محالات خالصہ پادشاهی
و نیول جاگیر داران (کہ دران موہبہ بود) بصرف ادرہ
دیدار ملازمان گردید - و ضبط از از میان بر خاصیت -
نوکرانش دست تظلم دراز نموده از سکنہ بلدہ هرکس را
کہ مالدار می دانستند در خانہ خود نشانده از بچہ
زر می گرفتند - و خود ہم در دست دراز کہ ذ کمی
نکرد - و بہلاحظہ غایبہ مرهتّه چوتہ آنها دران موہبہ قرار

دان - اهدا سال يازدهم جابوس نظم صوبه مزبور از تغير
او به ابهي سنگهء عرف دهوگر سنگهء پسر اجيت سنگهء مقرر
شد - و او عظيم دار الخلافه كرده مدتها در حويلي خود
نشست - و بذاير تقاضای قرض خواهان دروازه آن مكان را (كه
كلان بود) بقدر سنگچين ساخته بود - گویند هرگاه پادشاه او را
مي طلبيد بالكي از سرکار و چند سزادل همراه مي رسيد -
كه در راه مانع قرض خواهان باشند - و بعد درون دار شاه
(چون بر سکنه دار الخلافه توزيع زر قرار يافت پس از فوت
برهان الماك سعادت خان) كه عمده باني اين چيزها او
بود (تحصيل آن بر ذمه او مقرر گشت - و دان و فرياد
او در كوچه و بازار بلند گرديد -) چون شيوه بيدايي در
مزايش غالب بود - و در اخراجات بے انديشگي مجبول
داشت (هيچ جا كاهياب مراد نگويد - سنه (۱۱۵۸) هزار
(۲)
و يك صد و پنجاه و هشت هجري به فهان خانة نيصتي
در شد - پسرش خانه زاد خان بهادر (اگرچه بمنصب

(۲) در [تاريخ مظفري] همدرين آوان (يعنى سنه هزار و يكصد و پنجاه
و چهارم) مبارز الملک سر بلند خان (كه اصلش از تون بود - و تون شهرت
در ايران) جهان فاني را وداع كرد - از امرای ذري الاقتدار سلطت و برنات
محمد عظيم الشان خاف محمد شاهي بود - و از مهد اورنگزيب پادشاه
بر چارهالش امارت تمك داشت و برنات محمد عظيم الشان خلف خادم منزل
مي بود •

(باب الميم) | ۸۰۶ | (مآثر الامرا)

شش هزاری (سیده بود) اما با کم اسبابی در شاهجهان آباد
بسر بوده اریل عهد احمد شاه پادشاه در گذشت - پسر درم
او میر گجراتی هیچ رشده نکرده - مهندي خانه پسر
خانه زاد خان برفاقت این و آن وقت می گذراند *

• مها راو جانرجی جسوفت بنالکر •

پسر راو زنبهاسمت که در عهد خلد مکان بمذصب عمده
و تعیناتی دکن سرفرازی داشت - و (چون با سران راجه
ساهر بهرنسله مکرر سرچنگها رسانیده بود) اینها بعد قرار
یافتن صلح با حسین علی خان شکایت از بمیان آوردند - او
به خاطر داشت آنها او را بغدر مقید ساخت - و در ایام
(که نظام الملک آه فجاجه بهادر از مالوه راه دکن پیش گرفته
عبور نریدا نمود) حسب درخواست محمد انور خان رهائی
یافته بکمک برهانپور تعیین شد - او (که آبله در جگر
داشت) بوساطت محمد غیاث خان بهادر با نوین مزبور
در ساخته بملاقات پیوست - و در جنگ عالم علی خان و
مبارز خان عماد الملک مصدر حسن خدمت گردیده بمنصب
هفت هزاری هفت هزار سوار بلند مرتبه گشت - بعد فوت
او نامبرده بمنصب درخور و تقرر محاللات ارثی در تیول
عام اعتبار بر افراشت - سلیقه جاگیرداری خوب داشت -
به آبادی اقطاع پرداخته فوج شایسته فراهم آورده در محاربات

(مآثر الامراء) [۸۰۷] (باب الميم)

زایت تهور می افراخت - از آنجا که سیر منصوبه بود واسطه
جواب و سوال سران مرهتة دکن می شد - در عمل ناصر جنگ
شهید بخطاب جسونت ناموزی اندوخت - و در جنگ بهلچری
بهمراه سردار مذکور مصدر تودعات شایسته گردید - اگرچه
در السنه قرعہ بدنامی مقبول شدن او بزام نامبرده هم
افتاد سال (۱۱۷۶) هزار و یک صد و هفتاد و شش
هجری بدار عدم شناخت - پسر کلانش انند راو جیونت (که
آثار شادت از چهارا او لایح بود) در حین حیات او
در گذشت - الحال پسر دوم او مها راو و راو زنبها پسر
جیونت مزبور بطریق ارث بجاگیر او کامیاب گشته بنوکری
سرکار می پردازند *

* مجد الدوله عبدالاحد خان *

نیاکانش در کشمیر توطن داشتند - پدرش عبدالمجید خان
از وطن آمده ابتدا با عذایت الله خان بمر می بود - و پس
از فوت او رفیق اعتماد الدوله قمرالدین خان گردید - و
بنوکری پادشاهی امتیاز اندوخت - از آنجا که متصدی پختکار
بود رفته رفته بعد واقعه نادر شاه در عهد فردوس آرامگاه
بدیوانی خالصه و تن و از امل و اضافه بمنصب شش
هزاری شش هزار سوار و عطای علم و نقاره و پالکی
جهالردار و خطاب مجد الدوله بهادر بدرجۀ بلذت رتبی

(باب المیم) [۸۰۸] (مآثر الامرا)

تصاعد نمود - دو پسر داشت - یکی محمد پرست خان
که زود در گذشت - دوم عبد الاحد خان (که در مزاج پادشاه
وقت شاه عالم بهادر جا کرده) محیط مقدمات سرکار
پادشاهی گردیده جزئی و کلی امور سلطنت به رای او
منوط شده بخطاب پدر و منصب عمده سرفراز گردیده

در سنه (۱۱۹۳) هزار و یک صد و نود و سه هجری
یکی از شاهزاده‌ها را بطریق توره معین نموده همراه شاهزاده
جمعیت کرده جانب تعلقه سهرزد شتافت - و (چون کار
آنجا خاطر خواه صورت نه بهست - علاوه سکهان بکمک
امر سنگهه زمیندار پتیاله اجتماع نمودند) باتفاق شاهزاده
بوجهة القهقري پرداخت - ازین سبب مزاج پادشاه برهم
شد - از آنجا (که مابین او و در الفقار الدوله میرزا نجف
خان از سابق طریق عناد مسلوک بود) پادشاه از او بدست
در الفقار الدوله گیرانیده - در آران تحویل مقید است - و
خانه و اسباب او بضبط پادشاهی در آمده - جاگیر او
بحال مانده *

* حرف الذون *

* نیابت خان *

عرب نام پسر میر هاشم خان نیشاپوری ست (که چون خانخانان معتم بیگ از حضور عرش آشیانی بتسخیر دیار شرقی رخصت یافت) او نیز در همراهیان خان مذکور شرف دستوری حامل نموده به سوانح نویسی آن حدود مامور گردید - و سال بیستم جاوس در چهارمئی جنم آباد کوز (که بنا بر زبونی آب و هوا جمع کثیر از امرا بذهان خانه عدم شتافتند) او نیز بساط زندگی در ^(۲) نوردید - نامبرده (که به نیابت پدر در حضور بوده عرایض پدر می گذرانید) در سال نوزدهم بخطاب نیابت خانی امتیاز یافت - و پس از فتح صوبه بهار درانجا جاگیر یافته بهمراهی خانخانان (که بگشایش بنگاله معین گشته بود) نامزد شد - و بکارها پرداخت - پس از چندس به عملداری محال خالصه شریفه مقرر شده (چون ^(۳) آراة نویسان باقی بر آوردند) او جواب زر واجبی

(۲) چنانکه در اکبرنامه جلد سوم صفحه ۱۶۰ بتفصیل مذکور است -

(۳) نسخه [ج] اوارچه نویسان *

(باب النون) [۸۱۰] (سائر الامرا)

نکرده سورکشی بنیان نهاد - و قصبه کره را (که بجاکگیر
اسمعیل قلی خان مقرر بود) محاصره نموده الیاس خان
لنگاه نوکر خان مزبور را در پیگار گشت - بذابوران اسمعیل
قاپی خان با جمعی از پیشگاه سلطنت تعیین گردید - سال
بیست و پنجم بار رسیده مصاف نمود - از جمعی را
بکشتن داده ره سپر بادیه فرار گشت - و پستتر رفته
با معصوم خان فرنخودی (که خیال بے راهه روی در کاخ^(۳)
دمافش جا کرده بود) اتفاق جست - و در جنگم (که
با شهباز خان در داد) شریک او شد - (چون معصوم خان^(۴)
غالب گشته مغلوب شد - و به اوده شتافت - و شهباز
خان جمعیت فراهم آورده بر سر او رفت) نامبرده دانهان
جدائی گردید - و سال بیست و ششم با اتفاق عرب بهادر

(۲) در [اکبر نامه - جلد ثالث - صفحه ۳۲۷] و از سوانح سزا یافتن
نیابت خان - این فرورماید نا فرجام پسر میر هاشم نیشاپوریست - عرب نام
دارد - از خوردی باز در پرستاران گیتی خداوند پرورش یافت - و بفراروان
اعتبار سر بلندی گرفت - چندی عمل پرداز خالصه نمود - آواره نویسان
خورده گیر باقی بر آورده بودند - آن زربنده سورکشی را از حق گزار بیتر
اندیشید - دست فتنه دراز کرد و قصبه کره را محاصره نمود - (۳)
نسخه [ب] بے راه روی - (۴) در [اکبر نامه جلد ثالث صفحه ۳۳۱]
چون شهباز خان حوالی قصبه بهید رسید الخ *

(مآثر الامراء) [۸۱۱] (باب النون)

و غیره در حدود سنبل غبار فتنه انگیزخت (۲) - از انجا (که حکیم عین الملک قاعه بریلی را مستحکم ساخته با اجتماع جاگیر داران آن نواحی پرداخت) از باستصواب برخی زمینداران سررشته بندگی بدست آورده بفوج پادشاهی پیوست - و به مریم مکانی تمسک جهسته زنهار نامه آن مهین بانو دست آریز ستگاری ساخته سال بیست و هفتم بحضور آمد - پادشاه نظر بمصاحبت وقت از جرایم از در گذشت - تاریخ فوتش بملاحظه نیامده *

(۴) * نور قلیچ *

پسر التون قلیچ خان از قرابتیان قلیچ اکبری ست - در عهد عرش آشیانی بمذنب پانصدی رسیده سال بیست

(۲) در [اکبر نامه - جلد ثالث - صفحه ۳۳۸] و از سوانح غبار آلود شدن عرب بهادر بخاکستان هزیمت - چون معصوم خان فرخزودی از میه بخندی روی در امدار آورد عرب بهادر و نیابت خان و شاه دانه و بسیاری بد نهادان شورش طلب در حدود سنبل گرد فتنه برانگیختند - (۳) در [اکبر نامه جلد ثالث صفحه ۳۸۳] و نیابت خان از او زندگی بعین الملک پیوست - و از غزودگی بخت راه جدائی سپرد - و خیال شورش پیش گرفت - و چون کاره بر نساخت بدرگاه حضرت مریم مکانی لابه گری نمود - و بدست کسان شهباز خان گرفتار گشت - چون زنهار نامه آن مهین بانوی روزگار در دست داشت بدان قدمی عقبه رسانیدند - و از انجا (که فرموده آن پوده نشین اقبال حسن پذیرائی گیرد) شانزدهم فروردین [سال بیست و هفتم] این نابخشودنی در ساهه بخشایش شاهنشاهی آسایش گرفت - (۴) در [اکبر نامه] نورم قلیچ - [و ن] نور قلیچ *

(باب النون) [۸۱۲] (مآثر الامراء)

و یکم جلوس هنگام (که پادشاه از اجمیر بصوب کونکده
لعلمه رانا نهضت فرمود) نامبرده همراه قلیچ خان
بطرف ایدژ رخصت یافت - و در جنگ زمیندار آنجا
باوجود زخم باز دست از کار باز نداشته تردد نمایان
بظهور آورد - و سال بیست و ششم همراه شاهزاده سلطان
مراد بهم میرزا محمد حکیم دستوری پذیرفت - سال
سی ام قلیچ خان حاکم گجرات ارا بکرمک امین خان
غوری فرستاده - و سال سی و دوم همراه خانخانان بحضور
رسیده سعادت استانبوس دریافت *

* نقیب خان میر غیاث الدین علی *

از سادات سیفی قزلبین است - و این سلسله در ایران
بتسلف مشهور - جدش میر یحیی حسنی سیفی از علوم
نقلی و عقلی بهره تمام داشت - و در فن سیر و تاریخ
یگانه روزگار و سرآمد دهر بود *

* کس درین تاریخ مثل او ندید *

گویند از ابتدای اسلام تا زمان خود از وقایع هر سال
(که از استفسار می نمودند) بدهمت احوال سلاطین و
مشایخ و علما و شعرا مفصل و مشروح با قید تاریخ تولد و

(۲) نسخه [ج] ایدر - و در [اکبر نامه جلد ثالث صفحه ۱۹۱] و قلیچ
خان و نورم قلیچ و غیره و بسیاری از مجاهدان عرصه نصرت را درین تاریخ
[یعنی سی و یکم مهر ماه الهی سال ۲۱ سنه ۹۸۴] بصوب ایدر فرستادند *

رحلت بیان می کرد - و لب التوازیخ از مولفات او ست - ابتدا در خدمت شاه طهماسب مغوی معزز و معتبر بوده - شاه او را یحیی معصوم میگفت - تا آنکه ارباب عذاب مزاج شاهی را ازو منحرف ساختند - که میر یحیی و پسرش میر عبد اللطیف مذهب اهل سنت و جماعت دارند و مقتدای سنیان قزلبین اند - شاه از حدود آذربایجان قورچی تعین نمود که میر را با اهل و عیال بصفاهان برده مقید نگاه دارد - در آن هنگام پسر دوم او میر علاء الدوله کامی تخلص مولف تذکره نفایس المآثر در آذربایجان بود - مسرعه فرستاده ازین خبر پدیر آگهی داد - میر یحیی بذایر ضعف پیری نتوانست فرارگزید - همراه قورچی بصفاهان رفته بعد یک سال و نه ماه سنه (۹۶۳) نه صد و شصت و دو بعمر هفتاد و هفت سالگی ودیعت حیات سپرد - اما میر عبد اللطیف بمجرد وصول آن خبر موحش به کیلانات فرار نمود - پس ازان حسب الطالب جنم آشیانی روانه همد گشت - پیش از ورود او واقعه ناگزیر آن پادشاه مغفور رو داد - میر در سر آغاز جلاوس

(۲) نسخه [ج] شاه ایران - (۳) در [اکبرنامه - جلد اول صفحه ۱۹] و از صنایع این ایام سعادت قرین آن است که نشانی اکابر عراق معدن مکارم اخلاق میر عبد اللطیف از قزلبین رسیده ادراک محفل عالی نمود - و مشمول انعام اعزاز و اکرام شد *

اکبروي با اولاد و احفاد وارد هندوستان گردیده ادراک مجالس پادشاهي نمود - و مشمول انواع اعزاز و اکرام گشت - و در سال دهم بمعلمی عرش آشیانی افتخار اندوخت - آن پادشاه والا جاه خط و سواد نداشت - لختی اوقات برخه غزلهای لسان الغیب نزد میر میخواند - میر بغنون و علوم و فضایل و طلاقت لسان و اطمینان قلب امتیاز تمام داشت - (۲) و از وسعت مشرب و عدم تعصب (چنانچه در عراق بتسنن زبان زن روزگار بود) در هند بتشیع اشتها گرفت - همانا رفتار میر بصوب دارالامان صالح کل بوده که غالبان هر طایفه ادرا مطعون دارند - گویند در تقوی و پرهیزگاری هم آیت بود نازل - و در انجام مدهیات ارباب حاجت همتی وافی داشت - و به نیک نفسی و هشیار مغزی می زیست - چون انحراف مزاج پادشاهی از بیروم خان متحقق گشت (و از آگره بر آمده متوجه الود شد) چنان آوازه انداختند که میخواهد براه غلط انداز سره به پنجاب کشد - عرش آشیانی از دهایی بر آمده میر را (که از

(۲) نسخه [ب] و کمالات بسیار امتیاز داشت - در [اکبرنامه جاد اول] میر بغنون علوم و فضایل و طلاقت لسان و اطمینان قلب و دیگر شرافت صفات امتیاز تمام داشت - و از عدم تعصب و وسعت صدر در هند به تشیع و در عراق به تسنن زندان روزگار بود - همانا که رفتار میر بصوب دارالامان صالح کل بود که غالبان هر طایفه ادرا مطعون میداشتند - (۳) نسخه [ب] غالباً *

سایر اهل قُرب بدانش و عقیدت ممتاز می دانست (پیش
بیرام خان (خصمت فرمود - که رفته او را بمواعظ هوش افزا
از پندار داهی باز آرد - میر در سنه (۹۸۱) (نه صد
(۲)
و هشتاد و یک در قصبه سیکری در گذشت - فاسم
ازسلان فخر آل یس تاریخ گفت - خلف رشید او میر
غیاث الدین علمی به خیرسگالی و نیک ذاتی و درام خدمت
عرش اشیانی اختصاص داشت - و همیشه منظور التفات آن
پادشاه بود - در سال بیست و ششم خطاب فقیب خانی
یافته - تا سال چهارم اگرچه بهایه منصب هزاری بر آمد
اما نسبت قوی بهم رسانید - عرش اشیانی سکینه بانو بیگم
همشیره میرزا محمد حکیم را بشاه غازی خان پسر عم او
منسوب فرمود - و قاضی عیسی عم از (که مدتی در ایران
بامر قضا اشتغال داشت) بهند آمده در سلک منتسبان
سده خلافت اندراج یافت - و در (۹۸۰) نه صد و هشتاد
در گذشت - نقیب خان در سال سی و هشتم بعرض
رسانید که فانی عیسی دخت خود نذر حضرت کرده -
آن یرده نشین عفت از دیر باز بدان آرزو بسر می برد -
عرش اشیانی بخانه نقیب خان رفته بآئین بزرگان از را

(باب الذون) [۸۱۶] . (مآثر الامرا)

بر گرفت (۲) - و در سلطنت جنت مکانی باضافه منصب و
افزونی اعتبار تبجیل و تکریم دیگر یافت . و در سال
نهم سنه (۱۰۲۳) هزار و بیست و سه هنگامه (که دار الخیر
اجمیر مورد موکب جهانگیری بود) بجوار رحمت پیوست -
و در روضه معینیه در محوطه سنگ مرمر با خانم حلیله
خون (که کدبانو و عاقله رزگار بود) مدفون گشت . نقیب
خان هم در حدیث و سیر و اسماء رجال استحضار تمام
داشت . و در تاریخ دانی بے همتا بود - گویند هفت جلد
روضه الصفا سر زبان و در جفر نیز مهارت داشت . جنت
مکانی در سوانح خود مرقوم فرموده که نقیب خان طرفه
تخمین و تپاس داشته - و غریب دور بینی بکار می برد - یک
قلب کبوتر (که در هوا بود) تا نظر میکرد میگفت چند
اسم - چون می شمردند یکی تفاوت نمی نمود - نقیب خان
عمر دراز یافته - گویند با اعتماد الدوله میر جمال الدین
حسین انجو بسیار محشور بود - پسرش میر عبدالمطیف
(که با اسم جد خود موسوم بود) نیز صاحب فضل و کمال

(۲) در [اکبر نامه جلد ثالث] درین ولا نصیب خان بهمایون عرض رسانید
که قاضی عیسی هم من دخت خود را نذر آنحضرت کرده بود - و از دیر باز
آن پورده نشین پارسائی بدان آرزو بسر می برد - گیتی خداوند با آنکه درین
هنگام کمتر بدین پردازد پذیرش فرمود - دوازدهم تیر به نیایش خانة نصیب
خان بآئین بزرگان آن پاک دامن را بر گرفتند - (۳) نسخه [ج] خانم
حلیله جليلة .

(مآثر الامرا) [۸ | ۷] (باب الذون)

(۲)
بوده - همشیره میرزا یوسف خان رضوی در خانه داشته -
منصب عمده یافت - آخرها خلل دماغ بهم رسانیده
در گذشت *

* نور الدین قلی *

در عهد جنّت مکانی بکوتهالی مستقر الخلافه سر فرازی
یافته - سال دوازدهم بمنصب هزارگی سیصد سوار نامیده
امتیاز افروخته - بعد صدور گستاخی از مهابت خان و فرار
او در فوج (که بتعاقب او مامور شده) باجمیر (۳) رسیده
متوقف بود - پس ازان (که جنّت مکانی بنعیم جاردانی
پیوست - و ایات فردوس آشیانی ببلد مسطور رسید)
او بار یافته سال اول به بحالی منصب سابق (که دو هزارگی
هفت صد سوار بود) سر عزت بر افراخته همراه خانجهان
لودی (که بمالش جهار سنگهه بوندیده نوبت اول تعین
شده) دستوری یافت - و سال سیوم در ایام [که دکن
مضرب خیم بادشاهی بود - و سه فوج به سرکردگی سه
امیر برای تنبیه خانجهان لودی و تخریب تعلقه نظام الملک
دکنی (که او را پناه داده بود) مقرر شده] او بمهرابی
اعظم خان اختصاص پذیرفت - سال پنجم بیست و پنجم
شعبان سنه (۱۰۴۱) هزار و چهل و یک هجری در رقت

(۲) نسخه [ج] بود - (۳) نسخه [ب] مقرر شده بود *

(که از دربار برخاسته بخانه میرفت) کشتن سنگه پور
جهونت راتهور بکینه آن (که در عصر جنک مکانی پدرش
را مردم نورالدین قای کشته بودند) زخمهای منکر زده
کارش تمام ساخته بدر رفت *

(۲)
* نظر بهادر خویشگی *

موطن و منشای از قسور (که قصبه ایسوق از درآبۀ باری
هجده کره‌هی از دار السلطنت لاهور مسکن خویشگیان (که
در میان افغانه بصلاح و بزرگی شهرت دارند) - مشار الیه
از اعیان نوکران شاهزاده پرویز بود - پس ازان در سلک
ملازمان جهانگیری انتظام یافته بمنصب هزار و پانصدی
سر برافراخت - و در عهد اعلیٰ حضرت بافزونگی اخلاص
و فرط عقیدت پایۀ اعتبار بو تو افراخته در سال دوم
بفوجدارگی سرکار سنهیل تعیین گشت - و در محاصره
دولت آباد مودانگی و پُر دلیمی خود دلنشین همگنان ساخت -
روزے (که عنبرکوت بدست اولیای دولت در آمد) از
زیرش تیر و تفنگ و بان (که حصار نشینان بر سر دیوار
شکسته نقب زده هجوم آورده سر میدادند) جماعه
(که بوای در آمدن قلعه مقرر شده بودند) مانجار را

(۲) چند جا [نذر] بذال معجمه نوشته - و در (مآثر عالمگیری) نیز

پناه خود ساخته قدم پیش نمی گذاشتند - نصیری خان
خان دران پیش اهنک گشته با نظر بهادر بقدم جمارت از
جانب راست بقلعه درآمد - و بازار جان ستانی و سرفشانی^(۲)
گرم گردانید - و به دست بردهای نمایان متحصنان را بخندق
قلعه دوم (که به مهاکرت اشتهار دارد) در آورد -
و در جایزه آن از پیشگاه خلافت درخور حال فوازش
یافت - پس از آن بنا بر جهت قریب در سال دست
از ملازم پیشگی کشیده گوشه عزامت برگزید - (چون راستی
و درستی مزاج و حاضر باشی و چصت خدمتی او سکه زد
عالم بود) در سال چهاردهم مشمول مرحام پادشاهانه گشته
باز بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار سرافراز
گردید - و در سال پانزدهم در مهم چکنآ و تسخیر قلعه^(۳)
مورد تارا گدده مصدر تلاشهای نمایان شده درجه استحصان
پیمود - و در سال فوزدهم بمنصب سه هزار و دو هزار
و پانصد سوار کام دل اندوخت - و بهمراهی شاهزاده
مراد بخش بجانب بلخ و بدخشان رخصت یافت - و پس از آن
(که شاهزاده چنین مملکت موردی مفت بدست افتاده را
دفعه نهاده از راحت طلبی معارفت را فوز عظیم پنداشت)
با آن (که نظر بهادر خویشگی بتجویز مدار المهامی

(۲) نسخه [چ] داد جان ستانی و سرفشانی داده - (۳) نسخه [ج] چکنآ •

سعد الله خان بهمراهی قلیچ خان بمحافظت بدخشان قرار یافته بود (از رطن دوستی با جمعی از راجه های عمده برخاسته به پیشاور آمد -) چون عبور از آب اٹک ممنوع بود (متوقف گشته باز بهمراهی شاهزاده محمد ادرنگ زیب روانه آن دیار شد - و در یساق قندهار سال بیست و سیوم بهرادی (ستم خان دکئی (که با سی هزار قزلباش جنگ جو اتفاق کارزار افتاد) خان مذکور پای ثبات افشوده دست جلالت بگشاد - و دان مردی و مردانگی داده کارنامه ها بر ساخت - و مخالف بارصف هجوم کزے نتوانست کرد - عذان تاب گشته بدیکو افواج در آریخت - پس ازین فتح در جایزه حسن تودن باضافه هزاری ذات هزار سوار بمنصب چار هزاری ذات و سوار چهره بلند نامی افروخت - و در سال بیست و دوم سنه

(۱۰۶۲) یک هزار و شصت و دو حجری در لاهور بساط هستی در نوردید - شمس الدین پسر کلانش از اصل و اضافه هزار و پانصدی ذات و سوار - و قطب الدین پسر دیگرش بمنصب مذکور و هزار و چهار صد سوار مفتخر گردیدند - پسرے دیگر نیز داشت - اسد الله نام - بهمین منصب سرافرزی داشته - موملی الیه به خدا توسی و دینداری

(مائرا الاموا) [۸۲۱] (باب الذون)

اتصاف داشت - با اسباب امارت مزاجش بتكلف آشنا نبود - درويشانه زيمت مي کرد - فوکران همه از خويشان و اقوام او بودند - برادرانه سلوک ميکرد - و یک وقته طعام با سپاه مي خورد - ديانتش بمرتبه بود که حاصل جاگير بعد وضع خرج سپاه و مايجتاج خون آنچه مي بايد با کاغذ جمع خورچ بے ساخته و پرداخته از فطر اعلى حضرت مي گذرانيد - و چيزه ازان نعي گرفت *

* نجابت خان ميوزا شجاع *

سيو مين پسر ميوزا شاهرخ والي بدخشان است - برشادت و ناموري سرآمد برادران خود بود - تولدش در هندوستان شد در عهد جنت مکاني - [اگرچه بعلمت کشتن ميوزا بديع الزمان برادر کلان (که آيه تهر و شر مصور بود) با ديگر برادران معاتب و مقيد گرديد] اما پس ازان بنوازش پادشاهي اختصاص يافته بتقديم خدمت گزيمني و نيکو پوستاري عرصه ترقی و پيش آمد پيمود - در سال سيوم شاهجهاني بخطاب نجابت خاني و منصب در هزاري افتخار اندوخت - و بفوجداری سرکار کول مامور گشت - و در سال چهارم باضافه منصب و عنایت نقاره تحصيل بلندنامي نمود - و بفوجداری صوبه ملتان (که در جاگير يمين الدرله بود) دستوري يافت - پس ازان فوجداری

(باب الذون) [۸۲۲] (مآثر الامرا)

دامن كوه كاكروه يافته آن كار را بشا بستگي سوانجام داد - و بمنصب سه هزارى در هزار سوار پايه پوتر افراخت - و از فرط دولت خواهي و كار طلبى متعهد مسم سري نگر شد - كه يا آن الكه را بتسخير مي آرم - يا پيشكش نمايان از مرزبان آنجا گرفته داخل سركار ميكنم - در هزار سوار كهمي از حضور تعيين گشت *

گويند [چون سهارن پور و ميرتهه بدو متعلق گشت دران ايام راجه سري نگر (كه عمده راجه اى كوهستان است و ملك وسيع و كان طلا دارن) در گذشت] زنى با تعلق دوست بيگ مغل (كه از وقت راجه دخيل كارها بود) استيلاي تمام گرفت - هر كه با طاعت او سر فرود نمي آورد بيزيش مي برود - لهذا به نك كتي رني اشتهار داشت - برخه ادبش كوتاه انديش به نجابت خان اغرا نمودند كه هرگاه ميرزا مغل كردرى سابق اين ناحيه كيلا گزهي را (كه تعلق بدان راجه داشته) تهانه نشين پادشاهي گردانيد - اگر تا حال مي بود تمامي اين ولايت را بحوضه تسخير در مي آورد - چه زن خواهد بود كه در جانب شما عرصه تسلط بقدم استكبار پيدايد - خان نا تجربيه كار را رگ حميت بحركت آمده در سال نهم عازم آن ولايت گرديد - و پس از تصرف حصون حصينه مثل شير كدهه (كه زميندار سري نگر در سرحد

خود بر آب چون اساس گذاشته) و قلعه کانی را (که سابق بزمیندار سرصور تعلق داشت) بدست آورده حواله زمیندار نمود - و حصار نذور را بر گشود - و قریب هردار از آب گنگ گذشت - هرچند (که والی آن ولایت پیاده بسیار فراهم آورده به انسداد دهنة دره ها و معبر کتلما پرداخت - و تنگنای آب را بکج و سنگ سدهای استوار بست) خان قهور نشان پدای مردی جسارت جبراً و قهراً در آمد نمود - (چون به سی کردهی سري نگر رسید) آن بومي از دست بود بچے در بے هراسان گشته از راه گریزی در مقام اطاعت و انقیاد شده وکیل فرستاده ده لک روپیه پیشکش والا تقبل نمود - و جهت سرانجام وعده دو هفته در میان آوردن - و بلیت و اعل بعد یک و نیم ماه همگی یک لک روپیه عاید ساخت - سردار نا آزموده کار از غرور فتوحات متواتره آن دفع الوقت را چندان دفع نمیگذاشت - تا آنکه قامت آنقه بجائے کشید که مردم نامی را جان بلب رسیده نانی باب نمی رسید - چون مردم کوهی راه ها مسدود ساخته بودند هر که به آوردن رسد می شتافت دستخوش تاراج و غارت آنها می شد - (چون کار بجان و کارد باستخوان رسید - و اشقیبا هجوم آورده گرد گرفتند)

(باب النون) [۸۲۴] (مآثر الامراء)

آن خان نوجوان از خواب غفلت بیدار گشته جز برگشتن چاره ندید - ناگزیر کوچ نمود - بوخه غیرت پرستان چنین بر آمدن نه پسندیده داد نبرد داده کشته شدند - و بیشتره بامید (ستگاری پیاده شده منتشر گشتند - اثره از آنها پیدا نشد - نجابت خان یا پیاده از قال جبال (که گذر طایر دشوار بود) افتان و خیزان بعد از بیست روز (که بادراق اشجار سد جوع میکرد) از نواحی سنبل سر بر آردن - و در ازای این بے تدبیری چنده بعزل منصب و جاگیر تازیب یافت - پستور به بحالی منصب اختصاص گرفت - و بعد ازان بصوبه داری ملتان از تغیر قلیچ خان سرافوازی اندوخت - و (چون در سال پانزدهم مالک چکنا^(۲) از مو و نو(روز) و تارا گذهه و پتهان گشایش یافت) آن ولایت مفتوحه بدر مفروض گردید - و در سال بیست و سیوم پس از معاودت از یساق قندهار بپایه والای پنج هزاره بر آمد - و پیوسته مصدر کارهای عمده می شد * در آخر عهد اعلی حضرت در کمکیان شاهزاده (که بیستم بیجاپور مامور شده بود) انسلک یافت - دران هنگام (که بطریان عارضه بر مزاج پادشاهی آشوبه هر طرف برخاست - و بطلب شاهزاده ولی عهد محمد دارا شکوه

- (۲) نسخه [ج] چکنا - (۳) در [بعهد نسخه] پتهان •

امرای که یکی دکن روانه حضور گشتند (۲) عمده ترس جز
 از مردم پادشاهی کسی در رفاقت شاهزاده محمد
 ادرنگزیب نماند - چون شاهزاده داعیه انتزاع سلطنت با خود
 مصمم ساخت در جمیع امور مشیر غالب بود - بمنصب
 هفت هزار و هفت هزار سوار بر نواخته غره جمادی الاولی
 سنه (۱۰۶۸) هـ و شصت و هشت پادشاهزاده محمد
 سلطان بوسم منتقلا از ادرنگباد راهی ساخت - پس از مبارزه
 با مهاراجه جسونت [که در هراولی سلطان محمد (که
 سردار میسره بود) کارنامه تهور و جلالت بظهور آورد]
 با تمام لک روپیه و خطاب والای خانخانان بهادر سپه سالار
 سوهایه بلند تبتی اندرخت - اما از انجا (که نجابت خان
 سیکسور و جاف وضع بود) ازین رفاقت بان بددت بخود
 بسته ناز سرگزانی به آقا می فروخت - و از بلند پرورازی
 کافر ماجرائیها می نمود - چون مزاج سلاطین غیور می باشد
 [خصوص عالم کبیر پادشاه (که با پدر و برادران چه کرد)
 نمی خواست که سر زنده در عالم و رنگ درستی بر چهره
 کسی باشد] قاب اندازه‌های او نیارده بعد از جلوس برای
 مفراشکنی او لیموئی از ترش وضعی بکار بود - هنگامی (که
 (۵)

(۲) نسخه [ج] عمده ترین - (۳) نسخه [ج] راهی شد - (۴) نسخه

[ج] و چون - (۵) نسخه [ج] لیموی ترش وضعی *

(بابہ الذون) [۸۲۶] (مآثر الامور)

بتقریب تعاقب دارا شکوه سواد دهلی مہبط راہیت ظفر از اسام
گردید (نجابت خان بنادر لختہ وجوہ) کہ ہمہ از
فہنجاریہای خودش ناشی بود (خانہ نشین گشت - خلد مکان
میر ابوالفضل معمری را) کہ از دیرین خدمتی مورد
عزایت گشتہ خطاب معمر ^(۲) خانی یافتہ بود - و با خان مذکور
نیز سلسلہ اتحاد مستحکم داشت (با ملاح مزاج و گذارش
برخہ پیغام مامور فرمود - میر ہر چند بہ آبیاری مواعظ
اخلاص خواست غبار آشوبے) کہ در عرصہ خاطرش ادب
گرفته (فرود نشاند] از از بے باکیہا بلا تکاشی زبان بناسزا
بجذاب خلافت دراز ساخت - میر بمقتضای ادب و پاس
حق نمک برخاستہ راہی شد - آن سودائی (کہ دماغش
زنبور خانہ ہزار دیوانگی بود) بملاحظہ آن (کہ میدان
کچھ اش گل کند) نیمچہ (کہ بر مہند داشت) از قفای
معمر خان چنان حوالہ کرد کہ آن سید مظلوم را در حصہ
عدل ساخت ^(۳) - بصدر چندی تقصیر عظیم بعزل منصب و
جاگیر و سلب خطاب عمدہ (کہ بابرام گرفته بود) معاتب
گردید - پس از معارفت از ملتان (کہ باز دهلی مخیم
سراقات گشت) بوساطت امیر خان برادر شیخ میر

(۲) نسخہ [ج] یافتہ - (۳) چنانکہ در جاد سیرم صفحہ ۵۰۶ در احوال

معمر خان میر ابوالفضل ذکر یافتہ *

بازیاب ملازمت شد - و در جشن سال سیوم (که تا آن وقت بے براق بحضور می آمد) بعطای شمشیر نوازش یافت - و در سال پنجم به بحالیی منصب پنج هزاره چهار هزار سوار و خطاب اول دیگر باره ^(۲) آب رفته بجو آمد - و در سال ششم جعفر خان صوبه دار مالوه بجهت تفویض وزارت طلب حضور گردید - و نجابت خان بایالت آن مملکت وسیع دستوری یافت - و در آنجا در سال هفتم ودیعت حیات سپرد - در جرأت و مردانگی و تهور و بُردلی یکتای روزگار بود - مردم چیده با خود داشت - شاهزاده محمد اوزنگزیب بهادر در وقت عزیمت هندوستان بارادۀ سلطنت مدار جنگ و زد داد وقت اکثر به رای او مغرض داشته *

چون صاحب جمعیت و سپاهی با نقش بود شاهزاده نیز باری سر حساب بوده از راه قالیف و نزریر سلوک بسیار بجا می آورد - گردید (چون بعد معاربه مهراجه جسونت شاهزاده بجانب آگره هگرا گردید) دازا شکوه بترتیب مقدمات مقابله و نبرد همت گماشت - اعلیٰ حضرت فرمود که صواب دید حال آن است که من خود بر آیم - اغلب که کار بجنگ نکشد - چه بیشتر همراهش نوکران سرکار اند - آنها درین صورت راه اطاعت

نخواهند پیمود - و مردم پادشاهی (که همراه شما اند در حضور من بیشتر تن ده کار خواهند شد - چون این خبر از نوشتهای آگرة بشاهزاده رسید آن خطوط را گرفته باضطراب بخانه نجابت خان تشریف آورد - و خواست ازین مقدمه باز اطلاع دهد - نجابت خان عرض کرد - وقت خواب من است خود هم درین جا آسایش فرمایند - چنانچه شاهزاده نشسته ماند - خون رفته بعد قبلاوه و برکشیدن بنگ آب معتاد (چون نشه اش رسید و تر دماغ گشت) بخدمت شاهزاده آمد - و پس از آنکه گفت حضرت ما شما را صاحب عزم دیده این اراده کرده ایم و با آقای خود برهم زدیم - الحال شما اختیار دارید - من یک مرتبه اگر هیجان باشد با جهانگیر خود را بصیف میزنم - هر چه بادا باد - شاهزاده را تقویت افزود - و به ثبات عزم او تحسین نمود - پسران رشید داشت - بعضی درین صحایف مذکور اند *

• نرازش خان میوزا عبد الکافی •

برادر علائی اصالت خان و خلیل الله خان میر بخشی است - گذارش این سلسله در احوال جد ماجدش میر خلیل الله یزدی بشرح و بسط شایان نگارش پذیرفته - و

قتمه (که ناگزیر مقام بود) در ضمن ترجمهٔ برادران مودعی
 گردید - مجملهٔ مناسب اینجا بنوک خاصه می گذارند - (چون
 میر خلیل الله یزدی از سرگرائی فرمانروای ایران شاه عباس
 ماضی دل از موطن و مسکن بر گرفته دارد هندوستان گردید)
 جنت مکانی قدوم او را گمراهی داشته بانواع نوازش و عواطف
 بر فواخت - بعد چندے پسرش میر میران از شاه گویخته
 افتاد و خیزان خود را بسایهٔ عنایت جهانگیری رسانیده از
 تابش حوادث روزگار بر آسود - دران تفرقه و اضطراب
 پسران خرد سال خود امالت خان و خلیل الله خان را
 نتوانست همراه برداشت - در ایران ماندند - چنانچه
 جنت مکانی بر طبق التماس مشارالیه در باب فرستادن
 پسرانش مصحوب خان عالم (که بسفارت رفته بود) بشاه پیغام
 داد - و آن مرت کیش بے چین پیشانی آنها را با خان
 مذکور فرستاد - بالجمله (چون میر میران را سکونت
 هندوستان دلشین افتاد از اینجا) که شرافت و نجابت این
 خاندان اظهر من الشمس و عزت و اعتبار این دردمان این
 من الامس) صالحه بیگم همین صبیةٔ یمین الدوله آصف خان
 خانخانان را بعقد ازدواج از در اردن - از بطن آن عقیقه
 میرزا عبد الکافی و همشیره اش شاهزاده بیگم (که بصف شکن
 پسر میرزا حسن صفوی منسوب گردید) با بعمرهٔ وجود

(باب النون) [۸۳۰] (مأثر الامرا)

گذاشت - همواره در پیشگاه صاحبقران ثانی بنظر الثقات
قریبیت یافته - سال نوزدهم بخطاب نوازش خان درجه اعتبار
پیمون - و بتدریج بمنصب دو هزار و پانصدی فرق عزت
بر افراخت - در سال سی ام از تغییر میرزا سلطان صفوی
فور بیگی گردید - در فرمانروائی عالمگیر پادشاه بفرج‌داری
ماند (که از معظم قلاع صوبه مالوه است) رخصت یافت -
و در سال هشتم همانجا جهان گذران را پدرود نمود *

* نامدار خان *

پسر کلان جمده الملکی جعفر خان است - مادرش
فرزانه بیگم همشیره ممتاز الزمانی بود - سال نوزدهم جلوس
فردوس آشیانی در حین (که پادشاه عزیمت کابل فرمود -
و جعفر خان را بصوبه داری لاهور تعیین کرد) او بمنصب
پانصدی صد سوار کامیاب شد - و سال بیست و سیوم (که
خان مذکور بمظم صوبه دار الخلافه مامور گشت) او از اهل
و اضافه بمنصب هزاری دویمت سوار کاردی اندوخت -
سال بیست و چهارم (که صوبه داری بهار به پدرش تفویض
یافت) او باضافه پانصدی چهار صد سوار امتیاز پذیرفت -
سال بیست و هشتم از سابق و لاحق به پایه دو هزاری هزار
سوار بر همگان تفوق جست - سال بیست و نهم بعطای
علم ریاست بلند طالعی بر افراخت - و سال سی ام بداریگی

دولت خانۀ خاص از تغییر حیات خان و از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار درجۀ اعتلا پیمود - و پس ازان (که سلطان محمد اردنگ زیب بهادر از دکن آمده متصل سموکر ادرآ با سلطان دارا شکوه محاربه دست داد و دارا شکوه فرار گزیده راه لاهور پیش گرفت - و اکثری از مردم حضور بدلازمهت عالمگیری پیوستند) در نیز سعادت بار اندرخته بخلعت عنایت قامت ازادت آراست *

پس از چندی بمکهک چهارجه جسونت سنگهه بصوب دکن شتافته مصدر تودوات نمایان گردیده سال هفتم حسب الطلب بعقبۀ خلافت رسید - سال نهم خزانه را (که سابق از مستقر الخلافه بدار الخلافه طلب شده بود - و در سال مذکور فرستادن آن بدانجا مرکوز خاطر پادشاهی شد) مامور گردید - همدین سال (که فیما بین پادشاه و شاه عباس ثانی والیع ایران غبار دورنگی برخاست - و سلطان معظم با فوجی بطریق متقلا بسمت کابل تعیین گشت) در نیز بعنایت خلعت و اسب از اصل و اضافه بمنصب چار هزاری سه هزار سوا کام اندوز شده بهمراهی شاهزادۀ مذکور رخصت پذیرفت سال دهم به تفویض فوجداری سرکار مراد آباد و عنایت خلعت و اسب با ساز طلا شاهد مقصود را در کنار آورد

(باب النون) [۸۳۲] (مآثر الامور)

و سال سیزدهم بحضور آمده در لعل آستانبوس در یافت -
و [چون دران سال پدرش جعفر خان (۲) که بمسرت انجام امور
وزارت هی برداخت) داعی حق را لبیک اجابت گفت] سلطان
محمد اعظم و محمد اکبر جهت ادای مراسم تعزیت برفتن
خانۀ نامدار خان و کامگار خان مامور شدند - و برای
هر دو کس خلعت خاصه و بوالده آنها توره در خور عنایت
شد - و سلطان محمد اکبر هر دو را از ماتم برداشته بحضور
آورد - و هر کدام بعطای خنجر مرصع با علاقه مروراید
و انواع نوازش از سوگواری بر آمد - و سال چهاردهم بتخدمت

(۲) در [مآثر عالمگیری] چون بیماری جمده الملك جعفر خان باشداد و
امتداد کشید پادشاه بنده پرور کرم گستر هر مرتبه (اولاً جهت عیادت و ثانیاً
جهت تعزیت) بخانۀ آن عمده مخلصان تشریف فرمودند - بیست و پنجم این
ماه [یعنی ذی الحجه سال سیزدهم سنه ۱۰۸۰] جمده الملك جهان گذران
را پدرود نمود - بعد از رحلت چنین نزدیکین ارادت آئین خاطر مقدس
تسلف و تحسیر قرین گردید - حکم شد تا سه روز یک صد و بیست قاب طعام
بتعزیت داران رسانند - پادشاهزاده محمد اعظم و محمد اکبر مامور شدند
که بخانۀ نامدار خان و کامگار خان پسرانش رفته مراسم پرسی بجای
آرند و به نسلی و دلدهی عفت مرتبت فرزانه بیگم والده موسی الیهما
پروازند - و برای هر دو کس خلعت خاصه و بوالده آنها توره در خور حالتش
فروستادند - و پادشاهزاده محمد اکبر هر دو را از ماتم برداشته بحضور
عاطفت ظهور آوردند - هر کدام بعطای خنجر مرصع بعلاقه مروراید و انواع
نوازش و خاطر داری بر اثران امتیاز یافتند .

نظم صوبه اڪبر آباد نامزد گشت - سال هفدهم بوجه مورد عتاب شده به برطرفی منصب و تقرر چهل هزار روپيه ساليانه در او بکده انزاجا گرفت - سال هيچدهم مشمول عواطف گردیده به بحالی منصب چهار هزارى در هزار سوار و تقرر صوبه دارى ارده از تغيير سادات خان آب رفته بجو آردن - و پستو از انجا تغير شده در حضور بود تا آنکه در گذشت . مرحمت خان ديندار پسر ارست (که سال بيست و پنجم عالمگيري همراه عظيم الشان بجانب اجمير دستوري يافته) - سال بيست و هشتم به نهانه دارى کده نمونه مضاف دکن سر بلند گردید - سال بيست و نهم ^(۲) ^(۳) برای رسانیدن خزانه به بيجاپور مامور شد *

* ناصر خان محمد امان *

پسر حسين بيگ خان است - نامبرده در عهد عالمگيري تعيذات صوبه کابل گردید - و در انجا ترقی کرده بخطاب ناصر خان و در ارايل سلطنت بهادر شاه پادشاه [که ابراهيم خان صوبه دار کابل شده - و عهده برای بند و بيست آنجا چنانچه بايد بگشته در سودهرة (که در انعام داشت) آمده نشست] صوبه دارى آنجا بناصر خان

(۲) در [مآثر عالمگيري] کره نمونه - (۳) در [مآثر عالمگيري] در ماه ذی القعدة به نهانه دارى مدخل مابين ظفر آباد و حيدر آباد رخصت شد - و در ماه جمادى الاولى برسانیدن خزانه بيجاپور مامور شد *

(باب الذون) [۸۳۴] (سائر الامراء)

تقرر یافت - و ادخار سلطنت محمد فرخ سیر غالباً

سنه (۱۱۲۹) هزار و یک صد و بیست و نه هجری

در گذشت - پسرش نصیری خان بجای پدر صوبه دار شد -

و چون مادرش از قوم افغان بود بندریست صوبه و راه خوب

کرده سال دوم جلوس فروردس آرامگاه (که نظام الملک

بوزارت مامور شد) فرمان استقلال تعاقب و خطاب پدر بنام

او صادر شد - و در ایامی که نادر شاه بعزیمت هندوستان

وارد کابل گردید (از در پشاور بود - چون فوج شاهی

سنه (۱۱۵۱) هزار و یکصد و پنجاه و یک هجری به پشاور

رسید جنگی بمیان آمده نامبرده دستگیر شد - و چندی

نظر بند ماند - بعد رسیدن لاهور نادر شاه از جرایم او

در گذشته بدستور سابق صوبه دار کابل نمود و پس از مراجعت

از شاهجهان آباد نیز بحال داشت - مدتی درانجا گذرانید -

در هنگامه شاه درانی حکومت کابل از وی رفت - نزد

شاه نواز خان میرزا بهلوری آمد - و پستتر بدلهلی آمده

در سال (۱۱۶۱) هزار و یک صد و شصت و یک هجری

بالتفاق اعتماد الدوله قمرالدین خان بجنگ شاه درانی

شتافت - پس ازان همراه معین الملک به پنجاب رفته چند

مجال بطریق سپرد گرفت - چون فیما بین غبار ناخوشی

برخاست باز بدلهلی آمد - و در ایام وزارت انتظام الدوله

پیش احمد خان بانگش در فرخ آباد رفت - و بدانچه
تواضع میکرد بسر برد داشت - تا آنکه ردیعت حیات سپرد *

* نصیر الدوله صلابت جنگ *

مشهور به عبد الرحیم خان برادر مایندری خان فیروز جنگ
است - در عهد خلد مکان بخطاب خانی سر بلند گردیده -
و در عهد خلد منزل بخطاب چین قلیج خان و تقویض
فوجداری جوانپور ناموری اندوخته - پستتر برفاقت نظام
الماک آصف جاه بهادر می گذرانید - پس ازان (که بهادر
مزبور از مالوه بصوب دکن گام فراح بر زد) او
همراهی گزیده در جنگ سید دلار علی خان سردار
التمش بود - و در پیگار عالم علی خان در میننه جا
داشت - بعد حصول فیروزی و وصول ببلده خجسته بنیان
سنه (۱۱۲۲) هزار و یصکد و سی و دو هجری از اصل و
اضافه بمنصب پنج هزارمی پنج هزار سوار و خطاب نصیرالدوله
صلابت جنگ چهره عزت بر افروخت - سال دیگر از
تغیر مرحمت خان به صوبه داری برهانپور مامور شده
دستوری یافت - و (چون آصف جاه بهادر بحضور رفته
بعد یافتن خلعت وزارت به تنبیه حیدر قلی خان جانب
احمد آبان تعیین گردید) او حسب الطاب بهادر مزبور از
تعلقه خود شتافته ملحق شد - و پس از انفصال مقدمه

(باب النون) [۸۳۶] (مآثر الامور)

آنجا برخصیت تعلقه خوشدلی اندوخت - و در محاربه مبارز خان عماد الملک سرداری میسره بنام او قرار گرفت - و بعد در دادن فتح از امل و اضافه بمنصب هفت هزاره هفت هزار سوار ترقی نمود - و پس از فوت عضد الدوله حسب الطلب آصف جاه رفته به حراست خجسته بنیاد مامور گردید - و نظم برهانیپور به حفیظ الدین خان تعلق گرفت - و (چون نوبت دوم بهادر مزبور احرام رفتن حضور بست - و نامر جنگ شهید را به نیابت خود در خجسته بنیاد گذاشت) مطابق سنه (۱۱۴۸)

هزار و یک صد و چهل و هشت هجری صوبداری برهانیپور بخان مزبور باز گشت - و بعد آمدن و رفتن نادر شاه (که از بادشاه رخصت شده پای مراجعت بسمت دکن برداشته نزدیک برهانیپور رسید) او باستقبال برآمده بملاقات همدیگر انبساط اندوختند - و چون بهادر مزبور بسفر تروچناپلی روی توجه آورد بار دوم او را ضمیمه نظامت برهانیپور حارس خجسته بنیاد ساخت - در همان سال مطابق سنه (۱۱۵۶)

هزار و یک صد و پنجاه و شش هجری او رخت زندگانی بر بخت - بمسیر خلیق و متواضع بود و بهیر و تغذی مالوف - در برهانیپور هم مکانی راست نموده - و بیرون خجسته بنیاد در خضری نالایه بنگله موسوم به تماشا منزل

ساخته دست - قوم مغل بیشتر در سرکار او فیضیاب بودند -
یسرے داشت مخاطب به مجاهد خان - آصف جاه برو
بسیار تفقد میکرد - اما او مرد ساده بود - آخرها لباس
دریشتی در بر کرد - و عملاً مالک پدر خود واقعاً برهانپور
مدتی فرورخته خورد - معلوم نیست که سر بکجا کشید *

* نظام الملک آصف جاه طاب ثراه *

جد مادری او سعد الله خان وزیر اعظم صاحب قران
شاهجهان بادشاه است - و جد پدری او عابد خان که
پدرش عالم شیخ از عظامی اکابر سمرقند و از اهفاد شیخ
شهاب الدین سهروردی بود - عابد خان در عهد شاهجهان
وزیر هندوستان گردید - و بدولت روشناسی پادشاه و
خدمت گزینی شاهزاده اورنگ زیب شرف اندوز گشت - و
چون شاهزاده را با برادران محاربه پیش آمد درین معارک
ملتزم رکاب بود - و بعد از سویر آرائی بمنصب چهار هزار
اختصاص یافت - و در سال چهارم جلوس بخدمت مدارت
کل و بعد ازان بمنصب پنج هزار و خطاب قلیچ خان
افتخار اندوخت - و بعد عزل مدارت شانزدهم جمادی الآخرة
سنه (۱۰۹۲) اثنین و تسعین و الف کرت ثانی قامت
(۵)

(۲) نسخه [ب] بعد سویر آرائی - (۳) نسخه [ب - ج] قلیچ خان

(۴) در [مآثر عالمگیری] صفحه ۱۸۵ - عابد خان غائبانه بخطاب قلیچ خان

سرافراز شد - (۵) نسخه [ج] بخلعت مدارت قامت آرامت •

بتخلعت مدارت آراست - و در محاصره قلعه گاکندة

حیدر آباد بیست و چهارم ربیع الاول سنه (۱۰۹۸) ثمان

و تسعین و الف بزخم گولہ توپ نقد جان نثار کرد * (۲)

میر شهاب الدین غازی اندین خان خلف عابد خان

بمراتب علیا صعود نمود - و ترجمه از در حرف الغین گذارش

یافت - نواب نظام الملک آصفجاء خلف نواب غازی الدین

خان - نام اصلی او میر قمر الدین اسمت - و سال میلاد

از سنه (۱۰۸۲) اثنین و ثمانین و الف - در ربیعان شهاب

مطرح انتظار خلد مکان بود - بمقصد چهار هزاره و خطاب

چین تلیج خان سرفراز گردید - و در تسخیر قلعه واکندیره

(۲) در [مآثر عالمگیری صفحه ۲۸۹] سال سی ام سنه ۱۰۹۸ - اما

درین ستیز و آویز مودانه و جست و خیز مقهورانه [که قلیچ خان خود را

دران آتش بهار شربار در حصار همسر چرخ دوار جلوریز رسانیده میخواست

همان وقت بقلعه در آید - و از عهده انزواج در آید (چون کارکنان فضا و قدر

خواسته بودند چندی ظهور این شگرف کارنامه در عهده تعویق باشد)

گولہ زنبورک بشانہ خان شہامت نشان در رسید - گشایش در آهین صورت

نگرفت - و خان بقدرت شجاعت بدائرة خویش باز آمده جمده الملک بعیادت

رفت - دران وقت جراحان از شانہ آن پیکر شجاعت استخوان ریزها

می چیدند و او باسفتاعت نشسته بی چین جبین با حصار مکالمت داشت

و بدست دیگر تپوه می خورد و می گفت بخنده روز خوب بدست آمده - (نقلی)

چنانکه در جلد ثانی صفحه ۱۲۳ در حرف قف گذشت *

مصدر ترددات نمایان گردیده باضافهٔ هزاری بمنصب پنج‌هزاری
 عروج نمود - و بعد رحلت خلد مکان در تنازع شاهزادها
 سرشتهٔ احتیاط بدست آورده ملتزم هیچ طرف نگردد - و
 چون شاه عالم سریر سلطنت آراست بخطاب خاندوران
 بهادر و صوبه داری اوده با فوجداری لکهنو (که دران
 وقت فوجدار آنجا از حضور علی‌حده مقرر می شد) ممتاز
 گردید - علامهٔ مرحوم میر عبد الجلیل بلگرامی تاریخ^(۳) خطاب
 او همین خاندوران بهادر یافت - نواب نظام الملک بکمتر
 فرصت بظاہر گرمی بازار امرای جدید و کسان امرای
 قدیم از نوکری استعفا کرده بدار الخلافهٔ شاهجهان آباد آمد -
 و لباس درویشانه پوشیده خانه نشین گشت - بعد رحلت
 شاه عالم (چون نوبت سلطنت چند روزه به محمد معزالدین
 رسید) بعزایت اهل منصب و خطاب سابق نواخت - و چون
 محمد فرخ سیر بر تخت خلافت بر آمد بخطاب نظام الملک
 بهادر فتح جنگ و منصب هفت هزاری مباحی ساخت -
 و بنظم دکن مامور فرمود - و (چون ایالت دکن بامیر الامرا
 سید حسین علی خان قرار گرفت - و نواب پدایهٔ سریر
 خلافت شدافت) حکومت مران آباد بوی تفویض یافت - و
^(۴)

(۲) در نسخهٔ [ج] حرف [واء] نیست - (۳) یعنی سنهٔ هزار و یکصد و

بیست و چهار (۴) نسخهٔ [ج] حکومت مران آباد تفویض یافت *

(چون امیرالامرا از دکن بدار الخلافه معاونت نمود - و معتمد فرخ سیر را عزل کرده پادشاه نو را بر تخت نشاند) حکومت مالوه بنواب نظام الملک مقرر ساخت - نواب نظام الملک بمالوه آمد و بوی نفاق از امرای پای تخت استشمام نموده در سال دوم محمد شاهي مطابق سنه (۱۱۳۲) انجین و ثلثین و مائة و الف متوجه دکن گردید - و غره رجب عبور دریای نرپدا نموده قلعه آسیر را از طالب خان و شهر برهانپور را از محمد انور خان برهانپوری بصلاح بدست آورد - امیر الامرا لشکر جوارے بسرداری سید دلار خان بتعاقب فرستاد - نواب بطریق رجع القهقري بمقابله شدافت - در موضع حسن پور سرکار هندیه سیزدهم شعبان سال مذکور تلاقی فریقین دست داد - سید دلار خان بقتل رسید - و نواب قرین بفتح و نصرت بدار السرور برهانپور عود فرمود - و هنوز زخم جراحت رسیدگان التمام نیافته بود که سید

(۲) در [تاریخ مظفری] حاصل بیان اواسط ماه شعبان المعظم سال دوم جلوس دلار علی خان با فوج شایسته خود را به چهارده گروهی برهانپور رسانیده متصل موضع حسن پور سرکار هندیه رایت افراخت - و از آنطرف محمد غیاث خان را با دیگر از سرداران شجاعت نشان و توپخانه آتش نشان فتح جنگ بطریق هراول روانه ساخت - و خود برفاقت عوض خان و رنبها مرهته و بعضی دیگر بهادران از برهانپور بر آمده بغاصله قلیل (که بر وقت بمدد محمد غیاث خان روانه رسید) قرارگاه خود مقرر ساخت - دلار علی خان بعد جنگ معصب از پا در آمد - و بسیاری از سرداران و مرهته بخاک هلاک افتادند *

عالم علي خان برادرزاده امير الامرا نايمپ دکن بتدارک
 کمر بهمت - و از خجسته بنياد ادرنگ آباد جلوریز جانب
 برهانپور شدافت - و ششم شوال سال مسطور در نواحی بالاپور
 از توابع صوبه برار جنگه صعب رو داد - عالم علي خان از فرط
 تهور پای جلادت افشوده خون خون را بے محابا ريخت -
 نواب مظفر و منصور داخل ادرنگباد گرديد - (چون قلم
 تقدیر بر زوال دوامت سادات بارهه رفتہ بود) اعتمان الدوله
 محمد امين خان شخصه را مقرر کون تا امير الامرا را
 در عين سوارى پالکي بخنجر دغا کشت - و اين حادثه
 ششم ذی الحجه سال مذکور در منزل توره واقع شد -
 قطب الملک برادر امير الامرا بوصول اين خبر وحشت افزا
 یکے از شاهزادهها را از قلعه دار الخلافه بر آورده بمسلطنت

(۲) در [تاريخ مظفري] و نزديک قصبه بالاپور مکان مضاف قرار يافت - و
 عالم علي خان پنجم ماه شوال سال دوم از جلوس والا بترتيب افواج پرداخته
 بهراولي مقهور خان و همراهي غالب خان پسر رستم خان دکني و عمر خان
 پني عم داؤد خان و بسيارے ديگر از بهادران دکن و بارهه و دوهزار پيداؤ
 کونائکي و فيلان مست جنگي و توپخانه شايسته مستعد صحاربه گرديد
 (۳) نسخه [ج] سيده عالم عليخان - (۴) آخرکار عالم عليخان در کمال
 شجاعت بانورده فيل سوار در مضمار نبرد گشته شدند و منکرواجي ملهار
 مرهه زخمدار شده با چند مرهه ديگر دستگير شد - و فيلان و خيمه و
 توپخانه و کل کارخانجات بضبط نظام الملک فتح جنگ در آمد - (۵) نسخه
 [ب] حین - (۶) نسخه [ب] ونا .

(باب الذون) [۸۴۲] (مآثر الامرا)
 برداشت - و فوجی فراهم آورده بمقابله شتافت - و بعد
 مبارزه دستگیر گردید - و چون نواب نظام الملک بنظم ممالک
 دکن اشتغال داشت وزارت بر محمد امین خان قرار گرفت -
 محمد امین خان پسر خواجه بهاء الدین است - که برادر نواب
 عابد خان مذکور و قاضی بلده سمرقند بود - محمد امین خان
 از عهد محمد فرخ سیر بخشیدگرمی دوم بالاستقلال داشت -
 و بطورست (که تحریر یافت) بنایه وزارت اعلیٰ مرتقی
 گشت - اما بعد وزارت اجل فرصت نداد - و در ایام
 معدود در گذشت - نواب نظام الملک خود را از دکن
 به دار الخلافه رسانیده خاعمت وزارت پوشید - و خواست
 که قواعد خاد مکانی (که متروک شده بود) بتازگی
 راج دهد - امرای خلیع العذار این را منحل مقاصد خود
 پنداشته مزاج پادشاه را نوعی منحرف ساختند - در همان ایام
 مطابق سنه (۱۱۳۵) خمس و ثلثین و مائة و الف آثار بغی
 از نامیه حال حیدر قلی خان ناظم گجرات هویدا گشت -
 نواب بتادیب او مقرر گردید - و باین تقریب امرا نواب را
 از حضور بر آوردند - چون نواب بمنزله جهابوه قریب
 گجرات رسید حیدر قلی خان (که باران جنگ مسافرت
 طی کرده بود) تاب مقاومت در خود ندیده خود را

و مآثر الامراء (باب الذون) [۸۴۳]

(۲) دیوانه قرار داد - نواب بدار الخلافه عطف عذر نمود -

و در جلدوی این خدمت صوبه دارچی مالوه و گجرات ضمیمه حکومت دکن و وزارت مقرر گردید - اما از نفاق امرای غبار خاطرها افزونی گرفت - و در سنه (۱۱۳۶) ست

و ثلاثین و مائة و الف حکومت تمام ملک دکن از تغیر

نواب مبارز خان (که از سالها ناظم حیدر آباد بود) مفوض

گشت - و ملال پنهانی بدرجه اعلان رسید - نواب مخالفت

هوای دار الخلافه با مزاج خود و موافقت هوای مراد آباد

(که پیشتر بحکومت آنجا پرداخته بود) بهانه ساخته از

پادشاه رخصت مرادآباد گرفت - و چند منزل طی کرده

جلو عزم جانب دکن صرف ساخت - و پاشنه کوب خود را

بدکن رسانید - مبارز خان بمقابلہ پیش آمد - در سوان

شکرکهره (۳) شصت کروه از اورنگآباد فریقین بهم رسیدند -

بیست و سیوم محرم سنه (۱۱۳۷) سبع و ثلاثین و مائة و

الف جنگ عظیم واقع شد - مبارز خان بقتل رسید - و

ممالک دکن مجموع بنواب مسلم گشت - بعد ازین پادشاه

باستمالت نواب کوشید - و همیشه بارسال فرامین عنایات و

بذل انعامات مخصوص می ساخت - و درین ایام بخطاب

(۲) چنانکه در جلد سیوم صفحه ۷۵۰ در ترجمه معز الدوله حیدرقلی

خان مذکور شده - (۳) نسخه [ج] سکرکهره - و در [بعضی نسخه]

سکر کهره *

آصف جاه بلند آوازه گردید و در سنه (۱۱۵۰) خمسين و
 مائة و الف پادشاه بمبادغه تمام نواب را طلب حضور نمود -
 نواب خلف الصدق خود نظام الدوله ناصر جنگ بهادر را
 نایب دکن مقرر ساخته خود بدار الخلافه شتافت - و شرف
 ملازمت پادشاه در یافت - فضل علي خان تاریخ قدوم
 چنین در سلک نظم کشید * قطعه *

* صد شکر که ذات دین پداهي آمد *

* رونق ده ملک پادشاهي آمد *

* تاریخ رسیدنش بگوشم هائف *

* گفت آیت رحمت الهی آمد *

نواب هزار روپیه نقد و اسب با ساز نقره در وجه صلح
 عذایمت نمود - و بعد دو ماه از وصول دهلي پادشاه
 نواب را برای تنبیه مرهتته دکن رخصت فرمود - نواب
 چون به اکبر آباد رسید از بعض وجوه شارع متعارف جنوبی
 گذاشته سمت شرقی روانه گردید - و بر سر آثاره و
 مکینپور مورد نموده زیر کالپی دریای جمن را عبور فرمود -
 و از انجا رو بجذوب کرد - و بملک مالوه در آمد - و بعد
 طبع منازل بشهر بهوپال از توابع صوبه مالوه رسید - و فوج
 مرهتته از دکن استقبال کرد - در ماه رمضان سال مسطور
 جنگ های معتب در سواد بهوپال واقع شد - چون آمد

آمد نادر شاه گرم بود نواب مصالحه را صلاح وقت دیده
بدار الخلافه رجعت نمود - چون نادر شاه استیلا یافت - و
گذشت آنچه گذشت نواب را نسبت سایر امرا فرزندان
رعایت و مدارا می کرد - (چون امیر الامرا خان دوران در
جنگ نادر شاهي جانفشانی نمود) پیش از استیلاء نادر شاه
منصب امیر الامرائی ضمیمه مراتب دیگر بنواب مقرر گشت -
و بعد رفتن نادر شاه بحال ماند - و در سنه (۱۱۵۳) ثلث
و خمسين و مائة و الف نواب از پادشاه رخصت دکن
گرفت - و قطع مسافت نموده پرتو قدوم بر سواد برهانپور
افکند - مغویان نواب نظام الدوله ناصر جنگ را برین آوردند
که سد راه باید شد - اکثر سرداران و افواج دکن نخست
عهد ائتفاق بستند - آخر نظر به نمک خوارگی نواب آصفجاه
در اقدام حرب تقاعد نمودند - نظام الدوله ^(۲) رنگ فوج مشاهده
کرده در رضه شاه برهان الدین غریب گوشه عزلت گرفت -
(چون ایات آصف جاه بعد تنظیم و تنسیق ملک و
نصب حکام جدید ارایل موسم برشکال قریب به اورنگ آباد
(سید) نواب نظام الدوله باندیشه آن (که مبدا آویزشه
و دهد) از رضه بقلعه ملهپور رفت - نواب آصف جاه
صافق قاعده مستمره در موسم برشکال افواج را بارطان و

(باب الذون) [۸۴۶] (مآثر الامرا)

(۲)

چراگاه رخصت فرمود - و جزیده در اوزنگ آباد نشست *

[چون شیطان لعین راهزن بنی آدم است - تا بحدی]

(که نتایج انبیا را بزور تسویلات از راه می برد) و بمعارضه

تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيْمِ گستاخ می سازد] نواب

نظام الدوله بتحریرک واقعه طلبان ارادۀ اوزنگ آباد مصمم

ساخت - و قریب هفت هزار سوار فراهم آورده بایلغار قریب

اوزنگ آباد رسید - نواب آصف جاه با هر قدر مردم (که حاضر

بودند) و توپخانه در سواد شهر جانب عیدگاه بمدافعه قیام

نمود - بیستم جمادی الاولی سنه (۱۱۵۴) اربع و خمسين

مائه و الف وقت شام جنگ قایم شد - از کثرت توپخانه

آصف جاهي و ظلمت شام و تنگی وقت فوج طرف ثانی

ازهم پاشید - نواب نظام الدوله فیل را تاخته با معدودے

خود را قریب فیل نواب آصف جاه رسانید - و زخمی شده در

دست پدر والاگهر افتاد - نواب آصفجاه در سنه (۱۱۵۶)

ست و خمسين و مائه و الف کمر عزم به تسخیر ملک

کرفاتک بر بست - و بعد وصول آن دیار اهل قلعه ترچناپلی را

(که در دست مرهته بود) محاصره کرده مفتوح ساخت - و

بعد ازان ملک آرکات را از قوم نوایت (که از مدتی آن

الکة را در تصرف داشتند) انتزاع نمود - و حکومت آنجا

(مآثر الامراء) [۸۴۷] (باب الذون)

به انور الدين خان شاهامت جنگ گویا موثی از جانب خود

مقرر فرموده در سنه (۱۱۵۷) ^{۱۱۵۷} سبع و خمسين و مائة

و الف به خجسته بنديان مراجعت کرد - و در سنه (۱۱۵۹) ^{۱۱۵۹}

تسع و خمسين و مائة و الف قلعه بالکنده از توابع

حيدر آباد (که در سمت بعض آموای دکن بود) بعد

محاصره در فرصت کمه مفتوح ساخت - و در سنه (۱۱۶۱) ^{۱۱۶۱}

احدی و ستين و مائة و الف خیر آمد آمد احمد خان

ابدالی از جانب کابل به شاهجهان آباد گرم شد - نواب

به اقتضای مصلحت ملکی از اورنگ آباد بسمت برهانپور

نهضت فرمود - در برهانپور خبر رسید که احمد شاه ظفر

یافت - و احمد خان ابدالی شکست خورده راه کابل گرفت *

نواب آه فجاه را درین ایام مرضه شدید عارض شد -

بهمان حالت بیست و هفتم جمادی الاولی خیده جانب

اورنگ آباد بر آورد - از استیلای مرض در سواد شهر برهانپور

زیر خیده رفته کرد - و بیماری روز بروز قوت میگرفت - تا آنکه

چهارم جمادی الآخره وقت عصر سنه (۱۱۶۱) ^{۱۱۶۱} احدی و ستين

و مائة و الف رایمت بملک جاودانی بر افراخت - رفت

بوداشتن نعش غریبوس از خلق برخاست - که زمین و

زمان در لوزه در آمد - امرای عظام جنازه اش را دوش بدوش

بمیدان رسانیدند - و نماز ادا کرده بر روضه شاه برهان الدین

غریب قدس سره روانه ساختند - و پایان مرقد شیخ مایل
قبله بخاک سپردند - متوجه بهشت ^(۲) تاریخ رحلت ارست -

که میر غلام علی آزاد یافته *

* نظام الدوله بهادر ناصر جنگ شهید *

* رحمه الله تعالی *

امیر بود دین پرور عدالت گستر غیور صاحب عزم
صف آرای بزم و رزم - در اجرای احکام شریعت غرا جهد
دانی می نمود - و در فریاد (سیی عاجز فالان بی دست و پا
توجه تام می فرمود - در فصاحت تقریر و ادراک لطایف
سخن کوس یکتائی مینواخت - و بذکر سوانح سالفه سلاطین
اولوالعزم گوش مستمعان را لبریز درر غرر می ساخت -
پایه مشق سخن را به تتبع میرزا مایب بجائے رسانیده بود
که موشگافان دقائق معانی و رموز یابان لطائف سخن دانی
نمی توانستند راهی بفرق تحقیق و تقلید گشود - از مبادی
سن شعور بمقتضای علو همت و فرط شجاعت هوای تسخیر
ممالک عظیمه در سر داشت - نواب آصف جاه در سنه
(۱۱۵۰) خمسین و مائة و الف حسب الطاب محمد شاه
پادشاه بدار الخلافه دهلی شتافت - و رفق و فتق صوبجات
دکن بر سبیل نیابت به پسر والا کهر تفویض نمود - نواب

(۲) یعنی سنه هزار و یکصد و شصت و یک *

(مامور الامرا) [۸۴۹] (باب النون)

نظام الدوله در تنظيم و تسيق امور مملكت و آميكت
بلاد و امصار و رفاه و فلاح عامه خلایق تدابير مايبه
و مساعي جميله بظهور آورد - و به بذل انعامات و عطای
مناسب و خطایات و جاگيرات رضيع و شريف منتسبان
دولت عظمی را مورد نوازش ساخت - و عظیم مرهقه را
(که در دکن تسلط بهم رسانیده صوبه مالوه را بتصرف
در آورده - و تا حوالی دهلي زیر زبر ساخته)^(۲) گوشمال
واقعي داد - و عرصه دکن را از ترکناز حوادث محفوظ
و مصئون داشت - و چون نواب آصفجاه از دار الخلافه دهلي
الویه توجه بدکن برافراخت مغویان نواب نظام الدوله را
بر سر مخالفت آوردند - و محاربه بوقوع آمد - نوبه
(که در ترجمه نظام الملک گذارش یافت)^(۳) در سنه
(۱۱۵۵) خمس و خمسين و مائة و الف نواب آصفجاه
فرزند گرامی را از عتاب برآورد - و در سنه (۱۱۵۸)
ثمان و خمسين و مائة و الف در حیدرآباد او را مورد
نوازش فرمود - و صوبه دارى اورنگآباد تفویض نموده رخصت
آن بلده ساخت - و در سنه (۱۱۵۹) تسع و خمسين
و مائة و الف نواب آصفجاه از حیدرآباد به هارور رسیده

(۲) نسخه [ج] مباحثه بودند - (۳) كما تقدم ذكره آنفا في ترجمه نواب
نظام الملک - صفحه ۸۴۹ .

پسر را از اوزنگابان نزد خود طلبید - نواب نظام الدوله خود را بحضور رسانید - و پدر و پسر بذایر مصلحت ملکی جانب واکنکیره خرواش نمودند - از انجا نواب آصفجاه پسر را بطرف میسور رخصت فرمود - که از راجه میسور پیشکش بدست آرد - و خود به اوزنگابان مراجعت نمود - نواب شهید بعد وصول سوری رنگ پتن (که دار الاماره راجه میسور است) تحصیل پیشکش نموده خود را پیش پدر به اوزنگابان رسانید - و عنقریب پدر و پسر جانب دار الحورور برهانپور خوامیدند - نواب آصف جاه متوجه دار الحورور شد - نواب نظام الدوله برآسه مسند ایالت دکن را زیب و زینت بخشید - و از برهانپور بصوب اوزنگابان (که مقر خلافت دکن است) متوجه گشت - و ایام برشکل را درانجا بسر برد *

درین اثنا احمد شاه فرمان داری هندوستان بجهت اصلاح امور سلطنت (که بسبب نزاع و نفاق اعیان حضور منجر بفساد عظیم شده بود) شقه طلب (۳) بخط خاص نوشت - نواب باوصف موانع و مفسدین و رسواس بغی هدایت محیی الدین خان دخترزاده نواب آصف جاه (که از عهد آصف جاه به حکومت راجه و ادونی (۳))

(۲) نسخه [۱] راجه میسوریه - (۳) در نسخه [ب] خط طلب [نیست - (۴) نسخه [ج] راجه میسور *

می برداخت) بمحض امتثال حکم ظل الهی و اصلاح کارهای پادشاهی با فوج گران و توپخانه فراران عازم همدستان شد - و تا دریمای نرودا جلوریز خود را رسانید - درین ضمن شقه دستخط خاص پادشاه ناسخ عزیمت حضور ورود نمود - و اخیار سوکشی و بنی اعتدالی هدایت محیی الدین خان نیز بر سبیل تواتر رسید - لهذا مراجعت به اورنگاباد نموده موسم برشکال درانجا گذرانید - درین فرصت حسین دوست خان عرف چندا از رؤسای نوایت آرکات به هدایت محیی الدین خان پیوسته او را بگرفتن آرکات تحریص نمود - هدایت محیی الدین خان در بآرکات آورد - و درانجا جم غفیرت از فرنگیان فراسیس ساکن بگذر پهلچری بوساطت چندا با فوج هدایت محیی الدین خان ملحق شدند - و بانفاق بر سر انورالدین خان گویا موئی (که از وقت نواب آصف جاه ناظم آرکات بود - و در عمل ناصر جنگ به خطاب شہامت جنگ مخاطب گشته) رفتند - شازدهم شعبان سنه (۱۱۶۲) اثنین و ستین و مائة و الف مجرکه فذل اراسته شد - بحسب تقدیر شہامت جنگ درجه شہادت یافت *

(۲) نسخه [ب] ناسخ عزیمت ورود نموده - (۳) نسخه [ا] درانجا -
(۴) نسخه [ب] جم غفیر - (۵) نسخه [ج] انورالدین خان
شہامت جنگ گویا موئی *

مخفی نماند که تا این وقت نصاری فراسیس و انگریز در بغداد بودند - و با از حد خود بیرون نمی گذاشتند -
هدایت محیی الدین خان اینها را ^(۲) رفیق خود کرده جری ساخت - شهادت نواب نظام الدوله هم (که بدانش عنقریب می آید) باعانت فراسیس واقع شد - و بعد ازین نصاری سخت غرور و جرأت بهم رسانیدند - و جرأت‌های فراسیس دیده نصاری انگریز هم بحرکت آمدند - و ماک آرکات بعضی را فراسیس و بعضی را انگریز گرفت - و نیز انگریز با ناظم بنگاله پرخاش برانگیخت - و جنگیده بنگاله را بتصرف در آورد - و بندر سوزت و کتابیت را گرفت - پس بذات تسلط نصاری ابتدا طرح کرده هدایت محیی الدین خان است *

القصة نواب نظام الدوله بمجرد وصول خبر شهادت شهامت جنگ در صدد گرد آوری افواج و اجتماع سرداران نامی دکن و افزونی مصالح حرب گشته با هفتاد هزار سوار جواز و توپخانه بی‌شمار و یک لک پیاده بعزم تنبیه باغیان لوامی عزیمت افراخت - و تا بندر بهاچری (که بانصد کرده جریبی از خجسته بنیاد مسافت دارد) پاشنه کوب رسیده

(۲) نسخه [ب] آنها را رفیق خود کرده اعتضاد ساخت - (۳) نسخه [ج]

صف آرای میدان فبرد گردید - بیست و ششم (بیع الآخر سنه
 (۱۱۶۳) ثلث و ستین و مائة و الف تا سه پاس کامل
 آتشخانه فرنگ سرگرم اشتعال بود - آخر کار بیست و
 هفتم منه فرنگیان از رعب و مهابت محمدیان رو بهزیمت
 آوردند - و هدایت محی الدین خان زنده بگیر آمد - نواب
 بحکم - لَا تُقْرِبُ عَلَیْكُمْ الْیَوْمَ - هدایت محی الدین خان را
 زنده نگاه داشت - و مصاحبان و لشکریان او را قاطبةً از جان
 و مال امان بخشید - دولت خواهان هر چند در پیشگاه نواب
 بدلائل قاطعه ثابت کردند (که بقای هدایت محی الدین
 خان موجب هیچان ماده فتنه است) او را از میان باید
 برداشت - نواب توهم را کار فرموده هوگز بقتل راضی نشد -
 و محفوظ نگاهداشته مردم برای تقدیم لوازم خدمت تعیین
 ساخت - تا انصافان قدر این نعمت غیر متوقب شناختند -
 و بقدری کُلِّ یَعْمَلُ عَلَی سَاکِلَتِهِ - احسان جان بخشی بر
 طاق نمایان گذاشته پنهان کمر بدخواهی چست بستند -
 و فرنگیان بارصف شکست فاحش هنوز مصدر انواع شورش
 و خیره سوری گردیدند - و بضرورت قاع (یشه فساد آنها)
 توقف دران سرزمین زاجب دانسته متوجه ارتکاب شد - و

(۲) نسخه [ب] دستگیر شد - (۳) نسخه [ب] ابقای - (۴) در نسخه

[ج] ایدها - و در نسخه [ب] خود این لفظ نیست *

فوجے بمداغہ آن گورہ باطل بڑدہ تعین نمود - از بیدرنگی
قضا و قدر چشم زخمی بفوج اسلام رسید - ر قلعة
نصرت کڈدھ چڈچی (کہ پای تخت الکہ کرناٹک است)^(۲)
بتصرف فراسیس رفت - ثواب از کمال غیرت و حمیت
دین متین و مراعات رسم و ائین مالک داری [کہ تدارک
هر امرے باید فوراً بظہور رسیدہ عبرت افزای متمردان
کردد] بارصف شدت برشکال و مشاهدہ طوفان نوح
و صعوبت عبور و مرور و انقطاع رسد غلد [حود بدولت
متوجه تذبذب نقرہ فجرہ کشت - دیازدھم شوال سنہ (۱۱۶۳)
ثالث و ستین و مائے و الف از [رکٹ کوچ فرمود - و
ہفدھم ماہ مذکور باشارہ دریشے از جمیع منہیات توبہ
کرد - و تانفس واپسین برحالت توبہ ماند *
^(۳)
ازانجا (کہ فلک شعبدہ باز در هر جزو زمان نقشے تازه
^(۴)
بر روی کارمی آرد) سرداران افاغنے کرناٹک (کہ درین یساق
ملازم رکاب بودند) بارصف شمول عنایات و انواع رعایات و
حقوق پرورش مطلقاً یاس نمک خوارگی ولپی نعمت نداشتہ و
از قہر و غضب منتقم حقیقی نیزدیشدہ بطمع ملک و مال
باطناً بافرنگیان بیدین متفق و یکدل شدند - و جمعے از

(۲) نسخہ [ج] چڈچی - (۳) نسخہ [ب] توبہ کردہ تانفس واپسین

الخ - (۴) نسخہ [ب] در هر چرخ زدن *

کافر نعمتان دیگر را هم ضمیمهٔ ادبار خود ساختند - و جواسیس خود فرستاده فرنگیان را (که زیر قلعه چنچی اجتماع داشتند) بقصد شهبخون طلبیدند - شب هفدهم محرم بحساب تخریب سنه (۱۱۶۴) اربع و ستین و مائه و الف آخر شب رسیده یکایک جنگ انداختند - اگر افغانه بتقویت نصاری نمی پرداختند آن جماعه (که شرمهٔ قایل بودند) قدرت نداشتند که در بلشکر آرند - هر چند بعضی دولت خواهان پیش ازین بنواب رسانیدند که افغانه بر سر غدر اند از کمال صفای طینت اعتبار نکرد - که من با ایشان چه بد کرده ام - تا بعدس (که در وقت جنگ فیل را جانب افغانه راند) که باتفاق اینها فرنگیان را باید برداشت - همان که فیل نواب قریب فیل همت خان سردار افغانه رسید نواب تواضعاً پیش از مجرای او دست بسر گذاشت - ازان طرف آداب مجرا بعمل نیامد - چون صبح هنوز خوب ندیده بود نواب گمان کرد که مرا نشناخته اند - اندک خون را عماری بلندتر ساخت - در همان فرصت همت خان و شخصی (که در خواصی او نشسته بود) تفنگها معاً سر دادند - هر دو تیر و تفنگ بسینهٔ نواب

(باب النون) [۸۵۶] (مآثر الامراء)

سید و کار آخر شد - ^(۲) افغانه سر نواب را بریده بر نوک
نیزه کردند - و سلوک [که امت در ماه محرم با امام
الشهدا (رَضِيَ اللهُ عَنْهُ) کرده بودند] نوکران نواب با نواب
کردند - إِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ - مردم لشکر [آخر روز
سر را با تن ملحق ساختند - و تابوت را زبانه خجسته بنیان
نمودند - و یائین مرقد شاه برهان الدین غریب نزد نواب
آصف جاه زیر خاک سپردند - شهادت نواب قریب قلعه
چنچی بفاصله بیست کوزه از بهاچوی رافع شد - میر غلام
علی آزان گوید *
* قطعه *

* نواب عدل گستر عالی جناب رفت *

* فرمت ندان تیغ حوادث شتاب رفت *

* در هفدهم ز ماه محرم شهید شد *

* تاریخ گفت نوحه گریه آفتاب رفت *

دران شب (که آبستن صبح قیامت بود) وقت دستار

بستن آئینه طلبد - و بدستار بستن مشغول شد - دران

حال با عکس خود مکرر خطاب کرد - که ای میر احمد

خدا حافظ تسمت - (نام اصلی او میر احمد است) - وقت

سوار شدن با رصف آنکه وضو داشت تجدید وضو نمود -

(۲) نسخه [ج] افغانه ملاعنه نمک حرام سر نواب را الخ - (۳) نسخه

[ب] علیه الصلوة والسلام - (۴) بعد سده هزار و یک صد و شصت و چهار *

و درگاه نماز ادا کرد - و سبکه گردانان و ادعیه خوانان بر
فیل سوار شد - و معمول نواب بود که در محاربات از سر
تا پا آهن می پوشید - دران شب جز جامه یک تپی
هیچ نپوشید - و بهین حالت بمرتبه عالیای شهادت فایز
گردید (۲) - نواب شهید ذکاء طبع و سرعت اندیشه بدرجه
کمال داشت - و در لمحّه غزل طولانی آبدار (۳)
می آرد - این چند بیت از در خزانه حافظه موجود بود

* شعر *

* کدام گل بچمن گوشه نقاب شکست *

* که شبم آئینه بر روی آفتاب شکست *

* و له *

* ای دل ز زلف یار مدد می توان گرفت *

* سر رشته ها ز عمر ابد می توان گرفت (۴) *

* گر بیدخود میبکده فال سفر زند *

* از چشم مصمت یار بلد می توان گرفت *

* و له *

* ای شوخ هوائی مکن تیرنگه را *

* این نازک بیداد بکار جگر کن *

(۲) نسخه [ج] فایز شد - (۳) در نسخه [ج] لفظ [آبدار] نیست -

(۴) نسخه [ب - ج] سر رشته ز عمر ابد *

* و له *

* مرنجبان خاطر جانان مزاج نازک دارم *

(۲)

* تو گر از حسن مغروری من از عشق تو مغرورم *

* و له *

* از گل گوشه دستار بخود میلرزد *

* قد او تازه نهاله سمت که من میدانم *

بعد شهادت نواب نظام الدوله افغانه و نصاری هدایت
 محیی الدین خان را بسر داری بر داشتند - و افغانه در جلندوی
 این حرکت قلاح و ملک بسیاری از هدایت محیی الدین
 خان نوشته گرفتند - هدایت محیی الدین خان با افغانه
 به بهاچری رفت - و کپتان یعنی حاکم را ملاقات کرد -
 و جمعی از سپاه نصاری همراه گرفته عازم حیدرآباد شد -
 و بر سر آرکات عبور نموده در ملک افغانه در آمد - قضا و
 قدر اسباب انتقام نواب نظام الدوله آماده ساخت - و در
 دل هدایت محیی الدین خان و افغانه غبار نفاق برانگیخت -
 روزه (که در سرزمین لکریه بلی مخیم شد) ناخوشی
 طرفین باعلان رسید - و عماید بپرخاش شد - از یک طرف
 هدایت محیی الدین خان و نصاری و از طرف دیگر افغانه

(۲) نسخه [ب] معذرم - (۳) نسخه [ج] حاکم آنجا را - (۴) نسخه

[ب] لکریه بلی *

مستعد شده صف آزادی قتال گردیدند - همت خان و دیگر سرداران افغانه بقتل رسیدند - و کار هدایت محیی الدین خان نیز بزخم تیرے (که در حداثه چشم رسید) آخر شد - اعیان لشکر نواب صلابت جنگ بن نواب آصف جاه را سردار ساختند - و سر همت خان و دیگر سرداران افغانه را بر نوک نیزه کرده شادمانه نواخته داخل خیام گردیدند -

و این سانحه هفدهم ربیع الاول سنه (۱۱۶۴) اربع و ستین و مائه و الف واقع شد - خون نواب شهید طرفه کیرا افتاد - و کسانے (که با نواب شهید بدعا پیش آمدند) همه بصرا رسیدند - و بعد شصت روز این همه فائلان در آن واحد مقتول گردیدند *

* شعر *

* دیدی که خون ناحق پروانه شمع را *

* چندان امان نداد که شب را سحر کند *

از اتفاقات آنکه روزے (که این جنگ واقع شد)

یعنی هفدهم ربیع الاول فرصت دفن مقتولان نشد - هردهم آنها را از معرکه برداشته در صحرای لق و رق مسکن وحوش و سباع روزانه دفن ساختند - و قابوت نواب نظام الدوله در همین تاریخ هردهم بررضه مقدسه رسید - و بعد شاه در جراز از لیداء الله مدفون گردید - سُبْحَانَ اللَّهِ نواب ازل

(باب النون) [۸۶۰] (مآثر الامراء)

قاتلان خود را زیر زمین فرستاد و بعد ازان خود در کنار زمین آسود - فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْآبْصَارِ - و هر جا در اثنای راه تابوت او را گذاشته اند مردم مکانی ترتیب داده زیارت می کنند . و نیازها می گذرانند *

از جمله سرداران افغانه (که با نواب شهید طریق دغا پیمودند) عبدالمجید خان است - که جدش عبد الکریم میانه از عمده امرای سلاطین بیجاپور بود - و اولاد او تا حال بحکومت بنکاپور و غیره از توابع کورناٹک می پوزند - عبدالمجید خان پسر خود بهلول خان را به انابقی نصیب یار خان در رکاب نواب فرستان - اما باطناً پسر خود و دیگر سرداران افغانه را براه غدر دلالت میکرد - و منصوبه شطرنج دغا غایبانه می باخت - و همت خان (که نواب را بشهادت (سانید) پسر الف خان بن ابراهیم خان بن خضر خان پنی سمک - خضر خان مدار کار عبد الکریم میانه مذکور بود - و داؤد خان پنی (که با امیر الامراء حسن عای خان بیوفائی کرد - و جنگیده کشته شد) پسر خضر خان اسم *

چون صوبه دارمی دکن در عهد شاه عالم به ذوالفقار خان بن اسد خان وزیر تفویض یافت - و نیابت بداؤد خان پنی

(۲) نسخه [ب] اولی الالباب - (۳) نسخه [ب] شطرنج و غا می باخت *

مرحمت شد) داؤد خان برادر خود ابراهیم خان را به نیابت
حیدرآباد مقرر کرد - و چون حیدر قلی خان در ادبیل
عصر محمد فرخ سیر دیوان دکن شد (ابراهیم خان را
بفوجدارئی کرنول مامور ساخت - ازان وقت کرنول در دست
ارلان ابراهیم خان است - در جنگ انتقام همت خان و
دیوان او امانت الله خان (که تخم این همه فساد
کشته او بود) و بهلول خان و نصیب یاور خان و دیگر
بدخواهان از طرفین بیاسا رسیدند - و چون لشکر بر سر
کرنول آمد شهر را غارت کرد - و اهل و عیال همت خان
همه باسیری در آمدند - و از شامت عملی (که ازان
به همت صادر شد) جان و مال و آبروی همه برباد
رفت - حالت دنیا خود این شد - مآل عقبی چه
خواهد بود - (۲) رُ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ - و
حسین دوست خان عرف چندا هم بتدیغ انتقام مذبح شد -
و سرش بزوک نیزه رسید *

تفسیر این مقال آنکه محمد علی خان پسر نورالدین
خان گویاموئی بعد شهادت پدر قلعه ترچنابلی را قائم
کرد - (چون طرف پرچم زیات نواب نظام الدوله عرصه
آرکات را معطر ساخت) محمد علی خان آمده درات

(۲) نسخه [ب] خواهد شد - (۳) نسخه [ب] مری نواب چندا صاحب ه

ملازمت در یافت . و بخطاب پدر مخاطب گشت . و بعد
 شهادت نواب نظام الدوله پناه بقلعه نرجنابلی برد . درین
 وقت ریاست آرکات به چندا (که در پهلچری نشسته بود)
 عاید شد . و همان جماعه نصاری فراسیس (که بر نواب
 نظام الدوله شیخون آورده بودند) همراه گرفته با فوج دیگر
 بر سر نرجنابلی رفت . انورالدین خان فوج خود و
 فرنگیان انگریز ساکن دیوانان پتن^(۲) را با خود متفق ساخته
 بمقابله بر آمد . چندے آتش حرب شعله خیز بود .
 آخر انورالدین خان غالب آمد . و چندا^(۳) زنده دستگیر

شد . و غره شعبان سنه (۱۱۶۵) خمس و ستین و مائه
 و الف چندا را مذبح ساختند . و سرش را بر نوک نیزه
 کرده تشهیر نمودند . و همچنین سرداران فراسیس با قوم
 خون هزار و یک صد فرنگی سفید پوهنت ولایت زا سوای
 فرقه کاردی زنده دستگیر شدند و بعد شهادت نواب
 نظام الدوله جماعه (که شیخون آوردند) هیچ کس زوی^(۴)

آسایش ندید . و مال کار بنین حالت کشید *

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَى لِمَنْ كَانَ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ
 وَهُوَ شَهِيدٌ *

(۲) نسخه [ج] دیوانان پتن - (۳) نسخه [پ] نواب چندا صاحب

(۴) نسخه [ج] آورده بودند •

* نجیب الدوله شیخ علی خان بہادر *

از ارلان سید الطایفہ شیخ جنید بغدادی سم - پدرش
 شیخ علی خان کلان و عمش بہروز خان پسران شیخ محمد
 جنیدی (کہ صبیۃ او بدسمک شیخ منہاج بیجاپوری بود -
 و شیخ منہاج از امرای بیجاپور بود) - سال ہندھم
 عالمگیری [چون بہلول خان عبدالکریم خواص خان را (کہ
 وکیل مهمات سکندر عادل شاہ بود) دستگیر کردہ خود
 مختار گردید] از انجا (کہ از دگنیان مطمئن نبود)
 شیخ را با جمعہ بتقریب تذبیبہ سیوا بہر نسلہ بر آوردن -
 و عقب از خضر خان پنی را بظاہر بقام کومک و در
 باطن بکشتن شیخ تعیین نمود - در زے (کہ خضر خان
 شیخ را بدعوت طلبید) او بر مافی الضمیر او پی برودہ
 چہتی نمودہ خان مزبور را کشک - و خود را بفرج خود
 رسانید - بہلول خان با جمعیت خود روتہ با شیخ جنگ
 عظیم نمود - و شیخ بگلبرگہ آمد - سال پانزدہم (کہ
 بہادر خان کوکہ بموجب حکم پادشاہ بہ تذبیبہ عبدالکریم از
 خجستہ بزیاد روانہ شد) شیخ مزبور آمدہ شریک فوج
 پادشاہی گردید - و پس از صلح کولکناش مزبور شیخ را
 بجانب گلبرگہ فرستاد - شیخ نوشت کہ اگر فوجہ تعیین شون
 قابوی تسخیر قاعدہ سمت - خان مزبور دزیو بیگ پسر قلندر

(باب الغون) [۸۶۴] (مآثر الامرا)

خان قلعه دار بیدر را (که آخرها جان نثار خان شده) با جمعی فرستاد - شیخ درون قلعه رفته پاسداران قلعه دستگیر ساخته قلعه حواله وزیر بیگ نمود - و چون داؤد خان قلعه نلدرک را گذاشته در فوج پادشاهی آمد بخاطر داشت از بهادر خان شیخ منہاج را نون حاکم حیدر آباد روانه ساخت . و پس از تسخیر حیدر آباد بنوکری پادشاهی اعتبار اندوخت - بوقت موعود در گذشت - و شیخ محمد جفیدی بنوکری را ای بیجاپور می گذرانید - بعد فتح بیجاپور بنوکری پادشاهی می پرداخت - پس از فوت وی سرکردگی به بهروز خان تعلق گرفت - و بعد در گذشتن او بنام شیخ علی خان قرار یافت - اوایل سلطنت فردوس آرامگاه در ایام (که نظام الملک اصف جاه بمکاشش بسیار الکة دکن را از دست سادات بارهه مستخلص ساخت) خرد و بزرگ دکن به دولتخانه اش شتافتند - او ازین معنی اکراه می کرد - روز اول ملاقات (که بسلام گاه استاد) رفعة مفراج شد - و بهمان بیماری در گذشت *

پس از کار دولت به شیخ علی خان بهادر رسید - همواره بمرافقت نظام الملک اصف جاه می گذرانید - نویتر به صوبه داری ناندیر امتیاز یافته - بمذنب عمده مرتقی گردیده بود - در عمل ملامت جنگ بخطاب نجیب الدوله

مخاطب گشت - اما خوش نمی داشت که کسی باین نام او را یاد کند - عظیم الجثه بود - لیکن مشق سوارچی اسب خوب داشت - مطابق سنه (۱۱۸۲) هزار و یک صد و هشتاد و دزم هجری سفر آخرت گزید - پسر کلانش عبدالقادر نام پس ازو به قبولداری آشتی و غیره دیهات پروگنه پانهری صوبه بوار (که بموجب فرامین سلطانی بطریق سیورغال در تصرف نیاکانش و تا حیاتش باو مقرر بود) شاد کام گردید - لیکن زود در گذشت - دیگر پسرانش هیچ کس نشده نکرده *

* نجیب الدوله نجیب خان *

از قوم افغان بود - بعنوان جماعه داری می گذرانید - در ایامه (که ما بین غازی الدین خان عماد الملک و ابوالمنصور خان نوبت به پرخاش رسید) او نوکری غازی الدین خان اختیار کرده به آمد و رفت دربار چهره تربیت بر افروخت - و بتجویز عماد الملک به منصب هفت هزاری و خطاب نجیب الدوله بهادر ثابت جنگ لوی ناموری بر افراشت - و بعد آمدن شاه درانی در سنه (۱۱۷۰) هزار و یک صد و هفتاد هجری در دارالخلافه با او ملاقات نموده بذایر رابطه قومیت از اهل حل و عقد

(۲) نسخه [ج] دیگر هیچ کس از پسرانش نشده نکرده *

گردید - و بمراتب عمدگی تصاعد نمود - و بجائز رسید
که با امیرالامراء و عماد الملک طرف گشت * (۲)

و (چون عماد الملک از فرخ آباد برگشته رکھذاتھ راز
و ملھار راز هولکر را از دکن طلب داشته بانفاق محاصره
دھلی نمود) نجیب الدوله با هولکر کارسازی کرده با اجمال
و ائصال بر آمده بتعلقه خود آن طرف دریای جمنا

رفت - و درانجا دنا سیندھیه در شکرناں سنه (۱۱۷۳)

ہزار و یک صد و هفتاد و سه ہجری (را محصور ساخته

بحالت صعوبت رسانیده بود کہ بکمک شجاع الدوله نجات

ازان رو داد - درین ضمن (کہ شاه درانی آمده)

نجیب الدوله در ہراریعی شاه بر سر سدا سیو راز بہار

رفته شریک تودن گردید - پستر (چون سلطنت بذم شاه

عالم بہادر قرار یافت - و شاه درانی بملک خود مراجعت

نمود) او بہ امیرالامرائی معتقل شد - در سنه (۱۱۷۹)

ہزار و یک صد و هفتاد و نہ ہجری با جواہر سنگھ جات

پسر سورجمل (کہ بازانہ انتظام پدر بر سر شاهجہان آباد (۳)

آمده بود) مقابلہ بآئین شایسته نمود - میرزا جوان بخت

پسر شاه عالم پادشاه را دست آویز حکومت ساخته باستقلال

در دارالخلافہ می بود - و بہیارے از ملک میان دو آب

(۲) نسخہ [ج] حریف گشت - (۳) نسخہ [ب] سورجمل جات *

در اقطاع داشت - در سنه (۱۱۸۵) هزار و یک صد و هشتاد

و پنج هجری در گذشت *

پسرش ضابط خان بر تیول پدر قابض شد - تا آن
 (که شاه عالم پادشاه از صوبه آله آباد بجانب شاهجهان آباد
 عزیمت نمود) در از حضور بواسطت محمد الدوله (که در آن
 ایام نایب وزارت بود) مستمال گردیده بعقبه خلافت رسید -
 و ریاست عالیات شاهی در سواد بادلی دوازده کردهی
 دار الخلافه بود که میرزا نجف خان بهادر از نواح اکبر آباد
 حسب الطلب آمده شرف ملازمت حاصل ساخت - در
 همان آردان متصدیان مال سرکار والا مبلغ کلی بابست
 محالات میان درآب صوبه شاهجهان آباد (که بتصرف
 ضابط خان بود) از خان مذکور پای طلب بمیان آوردند -
 در از نا صفائی متصدی کل و ملحق شدن بهادر مذکور
 بعسکر فیروزی (چون از کرده های خود موسوس بود)
 و علاوه رنگ مجلس دیگرگون دیده شب هنگام از لشکر
 پادشاهی گریخت - و آن روزی آب گنگ به غوث گدازه
 (که از مدتی مسکن و ماوی او بود) رسیده متحصن
 گشت - پادشاه پس ازان (که داخل دار الخلافه گردید)
 باتفاق میرزا نجف خان فوجی بر سر او برده بقتال و جدال

(باب الغون) [۸۶۸] (مآثر الامراء)

و محاصره مسکن او پرداخت - او تنگ گردیده از قلعه فرار نموده بقوم سکهان (که در ضلع پنجاب سر انا و لاغیری بودند) از ملتان تا لاهور و بعضی محلات شاهجهان آباد هم بتصرف دارند) پیوست - مدتی بانواج آنها بر محلات پادشاهی می تاخمت - میرزا نجف خان باستمالت از همی گماشته نزد خود طلب داشته از پادشاه درخواست عفو جرایم او نمود - و پاره از محلات قدیم او داده جهت بندوبست آنجا رخصت دهانید - تا حالت تحویر بقید حیات است *

* نظام الملک نظام الدوله آصف جاه *

چارمین خلف نظام الملک آصف جاه است - نام اصلی او میر نظام علی - در کشف حمایت پدر بزرگوار خود تربیت یافته بخانی و خطاب اسد جنگ بهادر مخاطب گشته (چون آثار جرأت از لوحه جبینش می یافت) در صغر سن نوبته به انالیقی شیخ عالی خان بهادر به تائید مرهته تعیین شد - در عمل صلاحیت جنگ مطابق سنه (۱۱۶۹) هزار و یک صد و شصت و نه هجری بصوبه داری برار شادمانی هوا خواهان اندوخته - و پس ازان در خجسته بزیاد پیش برادر خود صلاحیت جنگ رسیده بر وساده ولی عهدی جا گرفت - و دران ایام (که از رار بالاچی آثار

(مآثر امرا) [۸۶۹] (باب الذون)

زیاده طلبی مشاهده نمود (دفعیاً او لازم شمرده برادر را در بلده مذکور نشانید - و خود با همگی فوج رفته بمقابله پرداخت - آخر پای صالح بمیان آمد *

درین ضمن موسی بهوسی سردار کلاه پوشان فراسیس (که در زمرد ملازمان صلابت جنگ بود) از حیدر آباد در رسید - (چون از حیدر جنگ کار پرداز او وضع نفاق ملاحظه نمود) کاسه دهانش را از باد زندگی خالی کرده با کمال جریدگی راه برهانپور در پیش گرفت - و درانجا بفراهمی سامان همت گذاشته به برادر رفت - و با جانوجی پسر (کهو جی بهونسله) که بر اخذ چهارم حصه مرهته دران صوبه بود) مکرر جنگ کرده صورت بند و بست بر روی کار آورد - پستر باراده ملاقات صلابت جنگ (که دران هنگام متصل مچهای بذور صوبه فرخنده بنیاد رفته متوقف بود) عازم آن سمت گردید - (چون بسالت جنگ برادر کوچکش به خبر آمد آمد او از برادر کلان جدا شده از آب کشنا عبور نموده راه صوبه متعلقه خود سر کرد) او رفته بعلاقه رلیعهدی قابض امور آنجا گردید - پس ازان (که در سنه ۱۱۷۳) هزار و یک صد و هفتاد و سه هجری بالا جی راو قلعه احمد نگر را بتصرف آورده بدرخواست ملک برخاست (التزم جنگ با او نموده کمر عزیمت بر بست - حسب

(باب الذون) [۸۷۰] (مائثر الامرا)

تقدیر بر فوج چندا دل شکست افتاده سر کرده های آن
مثل مقتول و مجروح بریدند - بصلاح وقت ملک شصت
لک روپیه بمرهتہ داده بمصالحہ پرداخت - و از ملاہت
جنگ رخصت شدہ برای اخذ پیشکشات جانب راجیندري
صوبہ مزور گام ہمت بر داشت - و بعد مراجعت از انجا
(چون طلب سپاہ سرکار ملاہت جنگ افزود شدہ برای
حکم در میان نمائندہ بود) چند سرکار صوبہ حیدرآباد بتدار
ادای زر سپاہ بقدر آن بنام خود گرفتہ ہوسات را رفتہ
به ایلکدول مضاف صوبہ مذکور گذرانید - سال دیگر (کہ
رگہناتہ راز ہوادر بالاجی با فوجی آمدہ تکلیفات چند در چند
بمیان آرد) سر رشتہ استقامت از دست ندادہ با او
جنگ کتان تا قصبہ میدک متعلقہ صوبہ مسطور آمد - و
در انجا مقدمہ بصلح انجامید - بستر بجانب بیدر شتافتم
قلعہ را از میر مقتدا خان گرفت - روزی چند در انجا متوقف
بودہ متصل حیدرآباد رفت - و در ان ایام بسالت جنگ
ملاہت جنگ را برای گرفتن زر از زمیندہ از ان صوبہ بیجاپور
(کہ تعلق بار داشت) آن طرف کشنا بردہ بود - و چون فائدہ
مترتب نشد ملاہت جنگ ازو مفارقت نمودہ روانہ قلعہ
کلبرکہ گردید - بدریافت این خبر عجالہ خود را بقلعہ مزبور
رسانیدہ بتسلی ہوادر پرداختہ ہمراہ گرفتہ برای گذرانیدم

برسات به بیدر آمد - و چون دزان سال بالا جی فوت نمود -
و رگه‌خانه‌ها زاد برادر و ماده‌ها زاد پشوش باهم نفاق داشتند)
قابوی تذبیه آنها غنیمت شمرده سنه (۱۱۷۵) هزار و یک
صد و هفتاد و پنج هجری نبرد کنان شش کرده‌هی پونه (که
مسکن و مادی آن فریق است) رسید - و بعد استقرار صلح
به بیدر معادرت نمود - و در همان سال سنه صوبه داری
دکن از پیشگاه خلافت بنام او صدر یافت - بغابران برادر را
منزوی ساخته خود رائق و فائق مهیات آن الکه گردید -
و سال دیگر تادیب مرهقه تصمیم کرده از دریای بهیمرا هم
عبور کرد - رگه‌خانه‌ها زاد بغابران قلمت جمعیت چهره شدن
نقوانسته راه فرار سپرد - در تعاقب او یلغار کرده (که گاه
پانزده کرده و گاه بیست کرده منزل میشد) تا سرحد
پایان گهات برار و ازانجا تا قصبه پتن صوبه خجسته بنیان
به طبع مسافت پرداخت - (چون رگه‌خانه‌ها زاد جهت ناختم
و نراج روانه سمت حیدرآباد گشت) او خود را به پونه
رسانیده در مکافات آن قوم و تخریب آنجا دقیقه
فروردین گذاشتم - پستر بقاعه ارسا آمده تخفیف بار نموده
بقصد خجسته بنیان برگشت - چون دریای گنگا طغیان
داشت برای عبور چند روز کشید - و مردم فوج در جوق
شدند - یکی آن طرفه (که به همراهی او به خجسته بنیان

(باب النون) [۸۷۲] (مآثر الامراء)

رسیدند) دوم این طرفی (که همراه دیوانش راجه بیتهل
داس بودند) - مرهتہ (که در مدن قابو بود) فاگهان
بر سر افتاد - برخی بقتل و تئمه بغارت در آمدند - ازان
بعد فیما بین او و مادھو رار (که بر عم خون رگھناتھه رار
تساط یافته بود) صلح منعقد گشت - و در سنه (۱۱۷۸)

هزار و یک صد و هفتاد و هشت هجری بر سر قمرنگر
کرنول (که تعلقه دار آنجا وسواس بخود راه داده بود)
شتافته بمصالحه او را ایل ساخته پیشکش گیران از راه
کنجی کوٹہ و تربتی و ازان طرف دریای کشناطی مسافت
کرده متصل بجوارہ مضاف صوبہ گجرات از دریای مزبور
عبره نمود - و در سنه (۱۱۸۲) هزار و یک صد و هشتاد

و دو بتعلقه سوری رنگ پتن رفته حیدر علی خان تعلقه دار
آنجا را (که ترجمه اش جداگانه درین نامه اندراج پذیرفته)
متفق ساخته لشکر بر سر نصارای کرناٹک حیدرآباد
کشید - اما مال آن خاطرخواه بوقوع نیامد - آخر طریق
مدارا پیموده بحیدرآباد رسید - پس ازان (که مادھو
رار در گذشت - و بودرش نواین رار نام را رگھناتھه رار

کشته سنه (۱۱۸۷) هزار و یک صد و هشتاد و هشت
بخپال فاسد در ملک او در آمد) لهذا با جمعیت موجود
تا بیدر خود را رسانید - قریب یک ماه جنگ تورپ

و رهکله درمیان بود - آخر بعهد و قرار رفع نزاع شد - ازانجا (که رگهائیه راو را دران ایام سرمستی بادۀ پندار در گرفته بود) پاس قسم از دست داده وقت مراجعت ازانجا بے تحاشی از محالات متعلقه او زرها گرفت - درین ضمن کار پودازان قدیمی راو بالا جی (که از تاون مزاجی رگهائیه راو کاره بودند - و جهت ناحق کشتن نراین راو خار عداوت در دل می شکستند) بار رجوع آورده خواهان اعانت شدند - او کمرهت بامداد آنها بسته از نزدیکی قاعه کلیان تا قریب قلعه مرچ و ازانجا تا برهانپور از تعاقب رگهائیه راو دست بر نداشت - و جهت امضای ایام بارش به خجسته بنیاد آمد - و سال دیگر باز همان سمت رخش عزیمت بر جهانند - تا آنکه رگهائیه راو رخت ادبار آن طرف دریای نریندا برد - پس ازان اصلاح مقدمات صوبه برار (که سا با جی و مادهوجی پسران رگهوجی بهونسله باهم مذاقشه داشتند - و با اسمعیل خان بهادر نایب نظامت سر خود سری میخاریدند) انصمت عنان یافته تا ناگپور (که جای بود باش کسان رگهوجی) زمام حرکت باز نکشید - اگرچه سا با جی پیش از رسیدن او بر دست برادر خود کشته گردید اما حین معاودت از ناگپور مادهوجی هم صلح را باعث امن دانسته از مخاصمت دست برداشت - درین ضمن دیوان سرکارش

مخاطب به (کن الدوله) که مرد کثیر الخلق بود بدست سپاهی اسمعیل خان سنه (۱۱۸۹) هزار و یکصد و هشتاد و نه مقتول گشت - و اسمعیل خان مذکور هم قریب لشکر رسیده بمقابله فوج سرکار پرداخته جان مرداند در باخت - ازان بعد بنفیس نفیس متوجه کارهای سرکار خود گردیده بکلی و جزوی را میبرد - و الحق در تدابیر ملکی مو شگافی می کند - در قبيله پروری و مراءات صلۀ رحم ین طوای دارند - صغیر و کبیر دکن بقدر قسمت از خوان نعمت او فیض یاب اند - با آنکه عمیم الخلق و کم غضب اسمی اما در محفل او مهابت جاوہگر - هر چند شان و شوکتش بمرتبه سلاطین کشیده اما پاس غربا او را در نظر - بقون سپاه گری از تیر افکنی و برندازی و اسب تازی شناسا و بشیوه سنیۀ خشیت الہی و رجوع در کارها بجانب او آشنا - ایزد تعالی شائہ بجمع توفیقات حسن او را موفق داراد - و عمر دراز با مرگ آن روزی کذاب - پسر کلانش میر احمد خان بہادر (که بخطاب امیرالمالک عالیجاء مخاطب است) آثار ہوشمندی از زمین حالش لایح - و پسر دوم میر اکبر علی خان عرف میر فولاد خان - اگرچه حدث الحسن است اما آداب شدسی از رویۀ او پیدا - اولاد دیگر هم دارد - در سبحانہ همه را در زیر سایہ او برخوردار گرداند *

[از عهد نواب سعد الله خان وزير شاهجهان پادشاه

قا عهد نظام علي خان سنه (۱۱۷۶) يکهزار

و یک صد و هفتاد و شش]

• نواب آصفجاء غفران پناه المتخلص به آصف •

جد مادری او سعد الله خان وزير اعظم شاهجهان پادشاه
است - و جد پدری او عابد خان (که از سمرقند و از
احفاد شیخ شهاب الدین سهروردی است) - عابد خان در
عهد شاهجهان پادشاه وارد هندوستان شد - و در سلک
خدمت گزینان شاهزاده اوزنگ زیب انتظام یافت - بعد از
اوزنگ ارانی شاهزاده بتدریج بمنصب پنج هزاری درجه پیمای
اعتبار گشت - و دو بار بمنصب مدارت کل صدر آرا
گردید - بیست و چهارم ربیع الاول سنه (۱۰۹۸) ثمان و تسعین
و الف در محاصره قلعه گلکنده بزخم گوله گوی جانفشانی
از میدان برد - خلف او میر شهاب الدین از کبرای امرای
خلد مکان است - رفته رفته بمنصب هفت هزاری و خطاب
غازی الدین خان بهادر فیروز جنگ عارچ آسمان ترقی
گشت - و در جادری ترددات شایسته که در فتح بیجاپور
بتقدیم (سائید) باضافه فخر فرزند ارجمند بر القاب سابق
طرز زیبایی بر دستار افتخار زد - و در عهد شاه عالم
بصوبه داری کجرات علم مباحثات افراخت - و در ایام حکومت

آنجا در سنه (۱۱۲۲) اثنین و عشرين و مائة و الف کوس رحلت ازین عالم گرفت - خلف او نواب آصف جاه - نام اصاحی او میر قمرالدین است - و سال ولادت او سنه (۱۰۸۲) اثنین و ثمانین و الف - در زمان خلد مکان بخطاب چین فلیچ خان و منصب پنج هزاره بلند پایه گشت - و اواخر العهد بصوبه داری بیجاپور مورن عنایت گردید . و در عصر شاه عالم بخطاب خاندوران بهادر و صوبه داری اردهه امتیاز یافت - و بکمتر فرصت بذابرناموافقی امرا بر حضور ترک منصب کرده و لباس فقر پوشیده در شاهجهان آباد گوشه انزوا گرفت - و در ایام جهاندار شاه از انزوا بر آمده بمرحمت اصل منصب و خطاب برنواخته آمد - و در سال اول جلوس محمد فرخ سیر بخطاب نظام الملک بهادر فتح جنگ و منصب هفت هزاره و صوبه داری دکن مباحی گشت - و (چون ایالت دکن به امیر الامرا حسین علی خان تفویض یافت - و نواب بتقبیل عتبه خلافت شتافت) بذابرن دفع آن دقت که مثل شاه بی پروبال مطلق شده بنشینند حکومت مران آباد از پیشگاه خلافت برگرفت - و در حین سلطنت رفیع الدرجات بصوبه داری مالوه سر بر انراخت - و بوی نفاق از امرای حضور استشمام نموده قصد تسخیر دکن بخاطر آورد - در سنه

(۱۱۳۲) اثبین و ثلثین و مائة و الف از مالوه متوجه دکن گردید - و قلعه آسپور را از طالب خان و شهر برهانپور را از محمد خان انور (۲) که در عهد رفیع الدرجات بصوبه داری برهانپور مامور شده بود) بصلح بدست آورد - و سیزدهم شعبان سال مذکور بر سید دلدار خان (که از حضور بمحاربه نواب تعیین شده بود) در موضع حسن پور سرکار هندیه ظفر یافت - و به برهانپور معارفت نمود - و ششم شوال سال مسطور بر سید عالم علی خان برادرزاده امیرالامرا سید حسین علی خان (که نایب دکن بود) در نواح بالاپور لوای نصرت افراخت *

و [چون طبته سادات باره برهم خورده - و اعتماد الدوله محمد امین خان (که بعد سادات وزیر فردوس آرامگاه محمد شاه شده بود) نیز در گذشت] نواب در سده (۱۱۳۴) اربع و ثلثین و مائة و الف از دکن بحضور رفته پنجم جمادی الاولی بخلعنت وزارت قامت مباحثات آراست - فقیر دران وقت بدارالخلافة اقامت داشتیم - و در همان ایام معزالدوله حیدر قلی خان اسفراینی ناظم کجرات قدم جرأت در (۳) وادی بغی گذاشت - فردوس آرامگاه صوبه داری کجرات و مالوه ضمیمه وزارت و ایالت دکن بذواب مقرر داشته مهم حیدر قلی

(۲) نسخه [ج] الور - (۳) در نسخه [ج] لفظ اسفراینی نیست *

خان بار تفویض فرمود - نواب پاشده کوب تا چهارهه قریب^(۲)
کجرات خود را رسانید - هیدر تلی خان تاب مقارمت در
خود ندیده خون را مچنون ساخته بدر زن - و نواب عم
خود حامد خان را نیابت صوبه داری کجرات و اردعه داده
بمالوه آمد - و نیابت صوبه داری مالوه به عظیم الدین
خان پسر عم خود سپرده اوائل جمادی الاولی ازان سال
بدار الخلافه مراجعت نمود - امرای حضور نمی خواستند که
پای نواب در آستان خلافت قایم شود - مزاج پادشاه را
بر گردانیدند - و در سنه (۱۱۳۶) ست و ثلثین و مائت
و الف حکومت دکن از تغیر نواب مبارز خان ناظم
هیدرآباد بار مغوض گشت - نواب مخالفت هوای دار
الخلافه و موافقت هوای مرادآباد با مزاج خود (که سابق
بحکومت آنجا پرداخته بود) بهانه ساخته از فردوس آرمگاه
رخصت مرادآباد گرفت - و مصافحه طی کرده جانب
دکن عطف عذان نمود - و بر جناح استعجال خود را
بدکن رسانید - مبارز خان بمقابله و مقاتله پیش آمد -
بیست و سیوم محرم الحرام سنه (۱۱۳۷) سبع و ثلثین و

مائت و الف در شکر کهیره جنگ معب در داد - مبارز خان^(۳)

(۲) نمخته [ج] چهارهه . (۳) نمخته [ج] شکر کهیره - و در [تاریخ

بقتل رسید - و مجموع ممالک دکن بنواب مسلم گشت -
بعد وصول این خبر بحضور صوبه گجرات از عزل نواب
بمبارز الماک سر بلند خان تونی و صوبه مالوه به گردهر مقرر
گشت - فردوس ارامگاه خاطر باستمات نواب متوجه ساخته
در سنه (۱۱۳۸) ثمان و ثلاثین و مائه و الف بخطاب آصفجاه
سرفراز فرمود - و در سنه (۱۱۵۰) خمسین و مائه و الف بمبالغه
تمام طالب حضور نمود - نواب خلف خود نواب نظام الدوله
نامر جنگ را نایب دکن ساخته روانه حضور شد - اواخر ربیع
الاول سال مذکور داخل دار الخلافه گشت - و بعد در ماه
فردوس ارامگاه نواب را برای تنبیه غایم رخصت کرد - و
صوبه داری اکبر آباد از عزل راجه جی سنگه و صوبه داری مالوه
از تغیر باجی راو بنواب عنایت فرموده به اکبر آباد آمد - و
محمی الدین قلی خان را که (وزیر و از اقربای نواب بود)
نایب صوبه اکبر آباد کرده عازم مالوه شد - و چون کنار دریای
خیل یکدمت قارهایی عمیق پیچ در پیچ است در وقت
آمدن نواب از دکن دزدان کنار خیل لشکر را تصدیع بسیار
رسانیده بودند - نواب زیر اکبر آباد جمن را عبور کرده شرق ریه
روان شد - و بر صراط نادیده کمن پور گذشته زیر کالپی دو باره
دریای جون را عبور نموده در ملک بندیله آمد - راجه بندیله
با جمعیت در رکاب شد - و بعد طی منازل به بهریال از توابع

صوبهٔ مالوه رسيد - و باجي رار هم با فوج سنگين از دکن استقبال کرده در ماه رمضان سال مسطور در سواد بهويال انش جدال و قتال اشتعال گرفت - چون خبر آمد آمد نادر شاه استيلا يافت با نواب نسبت با امرای ديگر حسن سلوک فراوان بعمل آورد - و چون اميرالامراء مصمم الدوله خاندوران در محاربهٔ نادر شاه جانفشاني نمود منصب اميرالامرائي ضميمهٔ مراتب ديگر بنواب مقرر گشت * درين ايام نواب نظام الدوله ناصر جنگ نواب دکن باغواي مغويان سالک خود سري پيود - نواب برای اصلاح شر در سنهٔ (۱۱۵۳) ثلث و خمسين و مائهٔ و الف کمر باميد تسخير ملک کرناٲک بر بست - اول بالتجا از بادشاه رخصت گرفته بدکن آمد - بيستم جمادى الاول سنهٔ (۱۱۵۴) ازج و خمسين و مائهٔ و الف در سواد اورنگ آباد جانب غرب با پدر و پسر جنگ واقع شد - و نواب نظام الدوله زخمها برداشته بدست پدر والا گهر افتاد - نواب در سنهٔ (۱۱۵۶) ست و خمسين و مائهٔ و الف کمر بتسخير ملک کرناٲک بر بست - اول قلعهٔ توچناپاي را محاصره کرده مفتوح ساخت - و بعد ازان آرکاٲ را از قوم نواميت انتزاع نمود - در سنهٔ (۱۱۵۷) سبع و خمسين و مائهٔ و الف قلعهٔ بالکفد از توابع حيدرآباد محاصره کرده از دست مقرب خان دکني

بتصرف در آردن - و چهارم جمادی الآخر سنه (۱۱۶۱)

اهدی و ستین و مائة و الف در سوان برهانپور علم بکشور
بقا زد - و نعش او را نقل کرده در روضه منوره (که
قریب قلعه دولت آباد اسمت) پائین مرقد شاه برهان الدین
غریب دفن کردند - و در همین سال فروردس آرامگاه محمد
شاه پادشاه و وزیر اعتماد الدوله قمرالدین خان روی تروچه
یعالم جاوید آردند - مواف گوید * قطعه *

* سه رکن مملکت هند از جهان رفتند *

* فتاد حیف سه در یگانه از کف دهر *

* برای رحلت این هر سه یافتم تاریخ *

۱۱۶۱

* نماد شاه زمان با وزیر و اصف دهر *

نواب از اعظم امرای دولت تیموریه هندوستان اسمت -
از عهد خلدملکان تا منتهای دولت فرودس آرامگاه محمد شاه
پادشاه بر چهاربالش امارت کامرانی کرد - و قریب سی سال
بحکومت شش صوبه دکن (که قلمرو چندین پادشاهان
عالیجاه بود) پرداخت - جمعی از امرای عهد فرودس آرامگاه
عیال او بودند - و مراسم آداب فرزندانہ بتقدیم رسانیدند -
عجب ذات ملکی صفات مجبول بخیر بود - همیشه در هرکار
ار فقرا و علما و ملحا و ارباب استحقاق را بقدر قسمت
هر کس ترشح بظهور می رسید - علما و مشایخ دیار

(باب الفون) [۸۸۲] (مآثر الامرا)

عرب و ماوراء النهر و خراسان و عراق و اطراف هندوستان
صیت قدر دانی او شنیده در بدکن آوردند - و زله از شیلان
کثیر الالوان او بردند - از آثار اوست حصار شهر پناه

برهانپور (که در سنه (۱۱۴۱) احدی و اربعین و مائة و
الف بنای آن گذاشت) و بمورد ایام باتمام رسید - و
آبادی نظام آباد بالای کتل فرداپور (که در ویرانه محض
بود) طرح انداخت - و مسجد و کاروان سرا و دولتخانه و
پل تعمیر نمود - مطابق این آبادی سمت حصار شهر پناه
حیدر آباد و نهر هرسول (که وسط شهر اورنگ آباد می آید) -
نواب سخن موزن می کرد - و دیوانه ضخیم دارد - از
نتایج طبع شریف اوست * بیت *

* تا مقابل کرد با خون حسن یار آئینه را *

* تازه آبی آمده بر روی کار آئینه را *

(۲) در [تاریخ مظفری] الحاصل او مدت می سال بحکومت شش صوبه دکن
(که هر یک مملکت مت علیده) استقلال تمام یافته ذخایر کامرانی انورخصه
و دران صوبجات عمارات عالی بنا نهاد - حصار شهر برهانپور و حیدرآباد و
معموری نظام آباد بالای کتل فرداپور و نهر هرسول (که در شهر اورنگ آباد
می رود) و مسجد عالی و کاروان سرای وسیع و پل استوار از آثار اوست -
و او علما و فقرا و مورخین و شعرا را عزیز داشت و دامن امید اینها را
از زور و سیم گران بار ساخت *

* رُلَّهُ *

* سوخت با داغ محبت دل دیوانه ما *

* شمع گردید بگردن سر پیرانه ما *

نواب غفران پناه وقت رحلت شش پسر والا کهر گذاشت - میر محمد و میر احمد که هر دو از یک مادر اند - و میر سید محمد و میر نظام عالی و میر محمد شریف و میر مغل این چهار مختلف اند - و هر کدام بخطابات عمده مختلف معزز - برای امتیاز اولین را امیرالامرا و دومین را نظام الدوله و سیومین را امیرالممالک و چهارمین را آصف جاه ثانی و پنجمین را برهان الملک و ششمین را ناصر الملک یاد میکنم - امیرالامرا فیروز جنگ غازی الدین خان بهادر بن نواب آصف جاه غفران پناه از پیشگاه خلافت بخطاب جد خود سرفراز گشته سرمایه ناموزی اندرخت - نواب آصف جاه از دکن وارد دهلی گشته به تقبیل پایه تخت سلطنت اعزاز می یابد - و چون

نواب آصفجاه در سنه (۱۱۵۳) ثلث و خمصین و مائة و الف از فردرس آرامگاه رخصت دکن گرفت نیابت امیرالامرائی [که بعد گشته شدن خواجه عامم (مخاطب به مصمم الدوله خاندوران در جنگ نادر شاهي) بنواب آصف جاه مقرر شده بود] بخلف خود فیروز جنگ تفویض نمود - و بعد رحلت

نواب امف جاه در عهد احمد شاه منتهب امير الامرائي
 به بشارت خان قرار گرفت - و بعد چند روز خلعت
 امير الامرائي از تغير او به شهادت خان فيروز جنگ عنايت
 شد - و بعد شهادت نواب نظام الدوله ناصر جنگ امير
 الامرا را هوس رياست دکن در سر افتاد - اعيان حضور بنابر
 بعضی رجه اول راضي نبودند - آخر راضي شدند - نوعيكه
 در ترجمه مقدر جنگ رقم ايضاح خواهد يافت - امير الامرا
 سيوم رجب سنه (۱۱۶۵) خمس ستين و مائة و الف
 از احمد شاه بخلعت حکومت دکن قامت ميدهايت
 آراست - و در عين موسم برشکال جانب دکن قطره
 زد - و چون در دکن امير الممالک برادر سيوميں مسلط
 بود (هولکر مرهته را) که با فوج سنگين در نواح دهلي
 بود (رفیق خون گردانيد - و بعد طعی صفايت بيستم
 ذيقعدہ سال مذکور داخل اوزنگ آباد شد - امير الممالک
 (که در حيدرآباد بود) بقصد مقابله صحافته نورديد -
 غنيم قابو يافته از امير الامرا ملک خاندیس تمام و کمال
 و سنگميز و جالنه از توابع اوزنگ آباد وغيره استدها نمود -
 امير الامرا (چون تراآمده و نا واقف بود و کار عمده
 مقابله با امير الممالک در پيش داشتم) سند ملک خاندیس

و غیره بهر خود حواله غنیم نمود - و این چنین ملک
عظیم مفت در دست غنیم رفت *

چون قلم قضا برین رفته بود (که ریاست ملک دکن
بر امیر الممالک بحال باشد) امیر الامراء بعد هفده روز
از داخل شدن اورنگ آباد هفتم ذی حجه آخر روز سال
مذکور بمرگ مفاجات در گذشت - و رفقای او (که بچه
توقعات سبیل رفاتت پیموده بودند) همه در چاه یاس
قرور رفتند - و تابوت او را به سکنه خاطر بدرت سلامت
راه معاینه نموده قرار دادند که پیش از پس صف
خود نگاهداشته از اورنگ آباد بدھلی برود - آخر همچنان
کردند - و چون بذات النعش در رکاب نعش راه طی کرده
بدهای رسیدند - و در اینجا نعش را بزمین سپردند *

اما عماد الممالک بن امیر الامراء فیروز جنگ بن نواب

(۲) در [تاریخ مظفری] چون آصف جاه نظام الملک فتح جنگ جهان
فانی را گذاشت نظام الدوله ناصر جنگ پسر دومین آصف جاه بجای پدر
نشست - پس از چندے غازی الدین خان فیروز جنگ (که در حضور پادشاه
بود) بطاعت تکتن سرفراز شه - و او پسر خود عماد الملک را به نیابت
میر بخشبگری بحضور والا گذاشته با محمد ابراهیم خان عم راقم روانه
حیدر آباد گردید - و تکیه متصل آن بلده رسید از اتفاقات قضا و قدر
بمرگ مفاجات یا بغوی کسی به تعبیه زهر در طعماعش کرده فی الفور ادم
عزیمت از جهان فنا بر تافت و بملک بقا شرافت - نعش او را به شاهجهان آباد
آوردند و در گورخانه بزرگان او خاک سپردند *

آصفجاه غفران یغاه و دخترزاده وزیر الممالک اعتماد الدوله
 قمر الدین خان مرحوم نام املی او میو شهاب الدین
 اسمت - او هم بخطاب موروثی غازی الدین خان بهادر
 فیروز جنگ ناموری دارن - وقتیکه پدرش امیر الامرا در
 دکن رفته بمرگ مفاجات در گذشت بمجرد وصول این
 خبر وحشت اثر به دار الخلافه عماد الملک بخانه وزیر
 الممالک مفدر جنگ رفته نشست - و غم نالی را بجائز
 رساند که مفدر جنگ بر سر ترهم آمده امیر الامرائی
 ازئی را از احمد شاه بار دهانید - آخر این نقش
 راست از نگین اخلاص کج نشست - عماد الملک خواست
 که مفدر جنگ را برهم زند - چنانکه تفصیل آن در ترجمه
 مفدر جنگ خواهد آمد - عماد الملک در ایام جنگ مذکور
 هولکر را از مالوه و چه آبا را از ناگور بکومک خود
 طلبید - اما پیش از رسیدن اینها با مفدر جنگ مصالحه
 در میان آمد - عماد الملک و هولکر و چه آبا هر سه
 باتفاق بر سر سورجمل جات رفتند - و بهرت پور و کمیر
 و دیک را (که هر سه از قلاع حصینه ملک جات اسمت)
 محاصره نمودند - و (چون عمده احباب قلعه گیری اضراب
 اتواب اسمت) عماد الملک بالتماس سرداران غنیمت عربضه
 بدرگاه احمد شاه مشتمل بر استدعای اضراب توپ . صحوب

عاقبت محمود خان کشمیری (که مدارالمهام او بود) ارسال داشت - انتظام الدوله وزیر بن عماد الدوله قمرالدین خان مرحوم بصد عماد الملک پادشاه را از فرستادن اضراب توپ مانع آمد - عاقبت محمود خان اکثری از منصب داران پادشاهی و مردم توپخانه را بوعده این (که اگر در اعتماد الدوله شود با شما مراعات چنین و چنان بعمل می آید) با خود متفق ساخته خواست که انتظام الدوله را بردارد - و درز قرار داده بر سر خانق انتظام الدوله غلو کرده هنگام داروگیر گرم ساخت - و همان درز کاره ساخته روی گریز بجانب ^(۲) داسنه نهاد - و از راه قطاع الطریقی در آمده بناخت و قاراج محاللات پادشاهی و جواگیر منصبداران (که در نواحی دارالخلافه بود) غبار فتنه برانگیخت - درین ضمن سورجمل جاگ (که از دست اهل محاصره بحالت کسوف رسیده بود) از احمد شاه امداد التماس کرد - احمد شاه در ظاهر برای شکار و نظم و نسق آن الکه و در باطن برای کومک جاگ از دهلی بر آمده در سمندره مضرب خیم ساخت - و عاقبت محمود خان را (که دران نواحی هنگامه یرداز بود) استمالک نموده بحضور طلبد - عاقبت محمود خان از مقام خورجه جریده آمده

ملازمت پادشاه نموده بخورجه برگشت - از مقدرات الهی
اینکه هولگر بخاطر آردن که احمد شاه در دادن اضراب
توپ تغافل درزید - الحال (که بیرون برآمده است) زفته
رسد غله و کاه لشکر او را بند باید کرد - و قافلۀ او را
تنگ نموده اضراب اتواب باید گرفت - و خواست که ابن کار
بے سپیم و شریک بکرسی نشاند - عماد الملک و جی اپا را
خبر ناکوده شبگیر نمود - و از گذر متھرا عبور دریای چمن
نموده شیء (که عاقبت محمود خان ملازمت نموده بخورجه
برگشت) هولگر قریب معمر احمد شاه رسیده اول شب
چندان بان سردان که مردم گمان بردند که عاقبت محمود
خان از راه شرارت باز آمده آتش افروز هنگامه است -
امر سهل دانسته استعداد جنگ نکردند - و فکر فرار هم
نه نموده - و آلا خرابیها پیش نمی آمد - آخر شب متحقق
شد که هولگر آمده است - دست و پا کم کردند - که نه
وقت استعداد جنگ و نه فرصت فرار - ناچار احمد شاه و
بهارار و مصاص الدوله میر آتش پسر امیر الامرا مصاص الدوله
خاندوران ناموس و احمال و ائقال را گذاشته با چند کس
راه دار الخلافه برگرفتند - و از طغلی و نا تجربگی و
بے حیثیتی پادشاه چشم زخم عظیم بغاموس تیموریہ رسید -
هولگر آمده بے مذاعته تمام ائاف سلطنت را غارت کرد -

بناکه زمانیه دختر فرخ سیر پادشاه (که زوجه فردرس آرامگاه بود) و دیگر پرندهگان سران ذات پادشاهی به اسبیهی در آمدند - هر چند هولگر اینها را بخدمت نگاهداشت اما خاک بر سر این حرمت - عماد الملک این خیر شنیده محاصره را گذاشته بدار الخلافه شتافت . جی آبا (چون دید که این سردار برخاسته رفتند و تنها عهده برای محاصره نمی توان شد) او هم دست از محاصره برداشته بدارنول رفت - و سرجمل جانت خود بخود از کسوف محاصره در آمد - عماد الملک بزور هولگر و سازش امرای حضور (خصوص مصمام الدوله میر آتش) وزارت از تغیر انتظام الدوله خود گرفت - و امیرالامرائی به مصمام الدوله میر آتش دهانید - (رزت) که وزارت گرفت) صبح خلعت پوشید وقت استوا احمد شاه را با مادرش قید کرده عزالدین خلف معزالدین جهاندار شاه را دهم شعبان روز یکشنبه سنه (۱۱۶۷) سبع و ستین و مائة و الف بر تخت سلطنت نشانده به عالمگیر ثانی ملقب ساخت - و بعد یک هفته از قید کردن چشم احمد شاه و مادرش را (که تمام فتنه از رسیدن بود) میل کشید - بعد ایامی برای انتظام صوبه پنجاب قصد لاهور کرد *

(۲) نسخه [ج] عزیزالدین - (۳) نسخه [ج] برخاسته بود *

متخفي نماند که در سنه (۱۱۶۱) احدی و ستین
 و مائة و الف صوبه داری لاهور به معین الملک قرار یافت
 و بعد فوت معین الملک حکومت لاهور بزن او عاید شد -
 چنانچه در واقعات شاه درانی مفصل می آید - عماد الملک
 عالمگیر ثانی را در دهلی گذاشته شاهزاده عالی گوهر را
 بتوزکی برداشته از راه هانسی و حصار روانه لاهور گردید -
 و به بودانه رسیده حسب الطلب آدینه بیگ خان فوج را
 بصر کردگی سید جمیل الدین سپه سالار و عبدالله خان
 کشمیری مدارالمهام شبها شب بلاهور (که از آنجا چهل کرده
 مسافت دارد) رخصت کرد - اینها در یک شب و روز خود را
 بلاهور رسانیدند - و خواجه سرائین را در حرم فرستاده بیگم را
 (که در تمام غفلت خوابیده بود) بیدار کرده مقید ساختند -
 و از عمارات بر آورده در خیمه جا دادند - بیگم زن تغائی
 عماد الملک است - و نیز دختر او به عماد الملک نامزد
 بود - عماد الملک صوبه داری لاهور به آدینه بیگ خان در
 بدل پیشکش سی لک روپیه مقرر کرده بدهلی معاودت نمود -
 چون این خبر بهمع شاه درانی رسید بسیار شاق آمد - و
 از قندهار پاشنه کوب خود را بلاهور رسانید - آدینه بیگ خان
 چون طفل آدینه (که از کتبم م گذد) از لاهور بصحرای
 هانسی و حصار فرار نمود - شاه درانی بر جناح استعجال

(مآثر امرا) [۸۹۱] (باب الذون)

به بیست گروهی دهایی علم افراز شد - عمان الملک (که سر و سامانی نداشت) جز انقیاد چاره نیافته ملازمیت شاه درانی نمود - اول معاتب شد - آخر بسفارش بیگم مذکور و اشرف انور شاه درانی از خان محظوظ شد - و وزارت هم بغیر از پیشکش بار مسام شد - و چون شاه درانی جهان خانرا به تسخیر قاعدجات سورجمل جات تعیین کرد عمان الملک همراه جهان خان آردات نمایان بعرضه ظهور آردن - و مرزد تقریب شاه گردید - و چون طاب پیشکش بابت وزارت درمیان آمد عمان الملک از شاه التماس کرد که توره از نسل تیموریه و فوجی از دراندان همراه من شود که از انقریب زر خطیر بمعرض وصول در آورده داخل سرکار سازم - شاه درانی در شاهزاده یکی هدایت بخش بن عالمگیر ثانی و دیگر میرزا بابر خویش عزیزالدین برادر عالمگیر ثانی را از دهایی طابیده با جانباز خان (که یکی از سرداران رکاب شاه بود) همراه عمان الملک کرد - عمان الملک با در شاهزاده و جانباز خان در کمال بے سرانجامی عبور جهن نموده عازم فرخ آباد مسکن احمد خان پسر محمد خان بنگش گردید - احمد خان استقبال کرده خیمه و خرگاه و اقبال و افراس وغیره پیشکش شاهزاده نمود - عمان الملک از انجا پیشتر رفته از آب گنگ گذشته در بصوبه اردن ۵۵ آردن - و شجاع الدوله ناظم اردن

باستعداد جنگ از لکنؤ بر آمده خود را در میدان ساندي
و پالي (که سرحد صوبه اودهه است) رسانيد - در بار
جنگ سهل با قرادلان طرفين واقع شد - آخر بوساطت
سعد الله خان روهيله بر پنج لک روپيه (قدرت نقد و باقي
بوعده) صلح قرار يافت - عماد الملک مع شاهزاده هفتم شوال
سنه (۱۱۶۰) ستين و مائة و الف از میدان سراع کوچيد -

و از دريای گنگ گذشته بفرخ آباد رفت *

و چون شاه دراني بذاير حدوث و با در لشکر او از
حوالی اکبر آباد بعزم ولايت گام سرعت بر گرفت روزت (که
محمادی دار الخلافة (سيد) عالمکبر ثاني با نجيب الدوله بر سر
تالاب مقدود آباد آمده با شاه ملاقات نمود - و از عماد الملک
شکایت بسیار کرد - لهذا شاه نجيب الدوله را منصب
امير الامرائع هندوستان داده روانه لاهور گرديد - نجيب
الدوله از قوم افغان سمت - چون آثار رشد از ناصيه حالش
برآو ظهور مي داد عماد الملک او را در سرکار خویش
پيش آورد - و چون شاه دراني به هندوستان آمد بذاير
جوهر ذاتي و هم قومي تقرب پادشاه پيدا کرد - قا بجای
که امير الامرا شد - و با عماد الملک طرف گرديد - القہ
عماد الملک در فکر بيجا ساختن نجيب الدوله از فرخ آباد
عازم دهلي گرديد - و رگناتهه زار برادر اعيانی بالاجي ا

(مآثر الامراء) [۸۹۳] (باب النون)

و هولکر را بمبالغه تمام از دکن طاییده بانفاق دهایی را محاصره نمود - عالمگیر ثانی و نجیب الدوله محصور شدند - و چهل و پنج روز جنگ توپ و دهکله درمیان ماند - آخر هولکر رشوت سنگین از نجیب الدوله گرفته بذای صلح گذاشت - و نجیب الدوله را با آبرو و مال و ائصال از قلعه بر آورده متصل خیمه خود چاداد - و تعلقه از آن طرف آب جمن (که عبارت از مهارپور و چاندور و تمام قصبات بارهه باشد) به تصرف در آوردن - و چون سردار غنیم نجیب الدوله را در شکرآل محاصره کرد (نوعیکه در ترجمه شجاع الدوله خواهد آمد) عماد الملک را از دهلی بکومک طلبید - عماد الملک [که با خانخانان انتظام الدوله ناخوش بود - و با عالمگیر ثانی هم مفائی نداشت - که اینها با شاه درانی مخفی سلسله رسل و رسایل دارند - و نیز غلبه نجیب الدوله بر ما می خواهند] اول خانخانان را بقتل رسانید - و بعد سه روز هشتم ربیع الآخر روز پنجشنبه سنه (۱۱۶۳) ثلث و ستین و مائه و الف عالمگیر ثانی را جرعه شهادت چشاندید - و در تاریخ مذکور پسر محیی السنه بن کام بخش بن خلد مکان را بر تخت نشانده بشاهجهان ملقب ساخت - و بعد قتل پادشاه و خانخانان بر طبق طلب دنا کمک از شدافت -

در همین ایام آمد آمد شاه درانی غلغله دران نواحی
افتند - و دتا از نواحی شکرآل بر خاسته بارانۀ مقابله با شاه
درانی بجانب سرهند رو نهاد - عمان الملک به شاهجهان آباد
آمد - و چون خبر مقابله دتا با فواران شاه درانی شنید
غالبیت درایان و مغلوبیت عم استنباط نمود - زیراکه در در
بهلوان (که باهم کشتی میکردند) او دیدن زر (زر کم زر) را
به نیروی بارو غنیمت می برد - درانیاں بقوت توکدزی عم
ادرا جانب دهلی پس پا ساختند - عمان الملک دریافت
ده عنقریب شاه درانی عم را برداشته بر سر شاهجهان آباد
میرسد - از خوف او پادشاه نازه را در دهلی گذاشته
خود نزد سورجمل جات رفت *

اما نظام الدرله خلف دوم نواب آصف جاه غفران پناه
واسعة العقد امراست و بلیة القصيدة شعوا - احوال او مفصل
در ترجمه او صورت تحریر پذیرفته - درینجا رخسار صفحه
بحال اجمال آرایش می یابد - (چون نواب آصفجاه در سنه

(۱۱۵۰) خمسين و مائة و الف بشاهجهان آباد تشريف
بود) پسر والا کهر را نیابت دکن تفویض فرمود - و او در
ایام نیابت خود راجه راورا (که نشه غرور در سر داشت)
مغارب ریاست ساخت - نوعیکه در احوال غنیمت گذشت - و
بعد رحلت نواب آصفجاه بر مسند دکن نشست - و رعای

(مآثر الامراء) [۸۹۵] (باب الذون)

او قسمه غنیمت را دسکت خوش هراس داشته که تا آخر عهد او از حد خود یا بیرون نگذاشت - احمد شاه فرمانروای هندوستان برای اصلاح امور سلطنت شقه بخت خاص بفواب نظام الدوله نوشت - نواب تا دریای نریدا جلوریز خود را رسانید - درین ضمن احمد شاه شقه ناسخ عزیمت حضور بقلم آورد - و نیز مظفر جنگ (که در ترجمه او می آید) سر از اطاعت بپچید - فواب از نریدا معارفت نموده با هفتاد هزار سوار حرار و یک لک پداده بعزم تنبیه مظفر جنگ لوابی عزیمت افراخت - و تا بغدر بهاچری (که از اورنگ آباد یانصد کوه جویبی سمت) بر جناح استعمال خود را رسانیده به بیست و ششم

(بیع الآخر سنه ۱۱۶۳) ثلث و ستین و مائه و الف معرکه قتال آراست - نسایم فیروززی بر پرچم اعلام نظام الدوله وزید - و مظفر جنگ زنده دستگیر شد - نظام الدوله موسم بوشکال در آرکات گذرانید - افاغنه کرناٹک و همت خان وغیره (که درین یساق ملازم رکاب بودند) چشم از حقوق تربیت و نمکخوارگی پوشیده بطمع مالک و مال کمر دغا بستند - و باتفاق نصاری بهاچری شب هفدهم محرم بحساب تفرجیم

دشازدهم بحساب (ریت سنه ۱۱۶۴) اربع و ستین و مانه و الف شیخون زده نواب نظام الدوله را بگلکشت ارغوان زار

شهادت روانه ساختند - و بعضی ارباب توفیق ثابت او را بروضه شاه برهان الدین غریب رسانیده قریب مرقد نواب آصفجاه دفن کردند *

بعد شهادت او مظفر جنگ را (که مقید همراه بود) بریاست دکن برداشتند - و از بهلچری قصد حیدرآباد کردند - قضا و قدر اسباب انتقام نواب نظام الدوله آماده ساخت - و در دل مظفر جنگ و افاغنه ماده نفاق ریخت - روزی (که زمین امریت پای مضرب خیام شد) ناخوشی از باطن بظاهر بروز کرد - هفدهم (بیع الاول سال مذکور فریقین از مکانهای خود حرکت کرده هنگام بیکار گرم ساختند - و سرداران طرفین با مظفر جنگ و همت خان و غیرهما بقتل رسیدند - و خون نواب نظام الدوله یکقلم تانن خود را بخاک هلاک غلطان ساخت - مظفر جنگ نام اصلی او هدایم محیی الدین خان است - او بدر واسطه به عبد الله وزیر صاحب قران ثانی شاهجهان پادشاه می رسد - و دختر زاده نواب آصف جاه غفران پناه است - در عهد نواب آصف جاه بحکومت بیجاپور می پرداخت - و در عهد نواب نظام الدوله شهید مسلک مخالفت پدید آورد - نواب حسین درست خان عرف نواب چندا صاحب (که از سرداران نوایم آرکات است) بار پیوسته

(مآثر الامرا) [۸۹۷] (باب الذون)

بگرفتن آرکات تحریر نمود - مظفر جنگ در بآرکات آورد -
آنجا جم غفیر از نصاری فراسیس ساکن پهاچری را بوساطت
نواب چندا صاحب همراه گرفت - و بر سر انورالدین خان
گویاموئی (که از وقت نواب آصف جاه ناظم آرکات بود)
رفته سازدهم شعبان سنه (۱۱۶۲) ائذین و ستین و مائت
و الف درلاب خون ریزی بکردن او زد - شهامت جنگ پای
جلادت افشوده ساغر موت چشید *

بعد شهادت نواب نظام الملک افغانه و نصارا مظفر جنگ را
بر مسند ریاست نشانند - مظفر جنگ رام داس را دیوان
خود مقرر کرده به راجه رگهذاته داس مخاطب ساخت - و
این رام داس برهن سپاهی ست ساکن سیکاکول (که
در ذیل متصدیان سرکار نظام الدوله بود) - چندان رتبه
نداشت - لیکن در قتل نواب نظام الدوله جد و جهد
بسیار بعمل آورده زناز محبت مظفر جنگ بر کمر
بست - لهذا مظفر جنگ او را باین مرتبه رسانید - و با
افغانه به پهاچری رفت - و کپتان یعنے حاکم آنجا را ملاقات
کرد - و جمعه از سپاه نصارا همراه گرفته عازم حیدرآباد
شد - و بر سر آرکات عبور نموده در ملک افغانه در آمد -
نیرنگی قدرت درمیان مظفر جنگ و افغانه خلاف انداخت -
(دزے) که سوزمین لکویک پلي مخیم شد) ناخوشی پنهانی

گل کردن - و عاید به پرخاش گشت - از یک طرف مظفر جنگ و نصارا و از طرف دیگر افغانه مستعد شده صف آرای قتال گردیدند - هممه خان و دیگر سرداران افغانه بقتل رسیدند - و کار مظفر جنگ نیز بجزخ تیر (که در حدیث چشم رسید) آخر شد - و این

سانحه هفدهم ربیع الاول سنه (۱۱۶۴) اربع و ستین

و مائة و الف بعالم ظهور آمد *

مظفر جنگ طبع طالبعلمی داشت - و تهذیب المذوق

ازبر کرده بود - با شعرا اصلا مناسبتی نداشت - در ایام ریاست (که دو ماه پیش نبود) قریب هشت روز فقیرو را هم اتفاق

صحبتش دست داده - شبها خود را به بحث علمی مشغول

داشت - و از تزکیه نفس بمرتبه کمال نداشت - هرگاه

خود ستائی آغاز میکرد حصار الفاظ تائید و تصدیق از بر زبان

می آوردند - و در ایام ریاست مظفر جنگ بالاجی با فوجی

از پونه برسو ارننگ آباد آمد - و رکن الدوله ناظم آنجا

بازده لک روپیه داده آفت از را دفع ساخت - و این

رکن الدوله از اعظم امرای نواب آصفجاه اسمی - یازدهم

(جمیع سنه) (۱۱۷۰) سبعین و مائة و الف بجوار هممه

آسود - مظفر جنگ اول کسب سمی که نصارا را نوکر

کرده بطرف دیار اسلام آورد - پیش ازین نصارا در بغادر

خود بودند - و پا از حدردن خود بیرون نمی گذاشتند -
بعد شهادت نواب نظام الدوله مظفر جنگ نصاری
فراسیس را نوکر گرفته آنها را اعتضاد خود ساخت - و
بعد قتل مظفر جنگ نصارا بصیغه نوکری در رکاب
امیر الممالک شدند - و سیکاکول و راجبندری و دیگر
مواضع را در جاگیر خود گرفتند - و طرفه افتداری بهم
رسانیدند - که در دکن حکم حکم ایشان شد - موسی بهوسی
سرگروه نصارا بخطاب عمدة الملک مخاطب گردید - (چون
انگریز و فراسیس همیشه باهم انجیل عداوت تلات می کنند -
و بنادر هردو فرقه باهم قریب واقع است) نصاری انگریز را
هم هوائی مداخلت در ملک پادشاهی بهم رسید - که
الو الو را دیده رشک میگیرند - و بعضی ملک آرکات را
بتصرف آوردند - و نیز بر بنگاله مسلط شدند - و قلعه
بذدر سورت را قابض گشتند - و در سنه (۱۱۷۴) اربع
و سبعین و مائة و الف بذدر بهلچهری را محاصره کرده
از دست فراسیس انتزاع نمودند - و عمارات بهلچهری را
زرنیخ آکنده قاعاً مَفْصَلاً ساختند - و سیکاکول و راجبندری
و دیگر مواضع (که در جاگیر فراسیس رفته بود - و
قیاس کار نمی کرد که چه طور از دست اینها خواهد
بر آید) خود بخود مستخلص گردید *

امير الممالک خلف هيرم نواب آصف جاہ غفران پناه - نام
اصلی او سيد محمد خان است - اول مخاطب به ملايت جنگ
بود - و آخر در عهد عالمگير ثاني به امير الممالک مخاطب
گرديد - بعد قتل مظفر جنگ راجه رگهنا ته داس و جمیع
اعيان او را سردار ساختند - راجه رگهنا ته داس وکیل مطلق
شد - راجه جمعی از نصاری فراسيس را (که مظفر جنگ از
بهاچپري نوکر کرده همراه آورده بود) استمالت نموده رفیق
امير الممالک ساخت - امير الممالک بعد طی منازل رونق افزای
درنگ آباد شد - و ایام بوشکال درانجا گذرانیده یازدهم
ذی حجه سنه (۱۱۶۴) اربع و ستين و مائة و الف بقصد
تنبیه بالا جي با پنجاه هزار سوار جوار بمقابله پیش
آمد - و در آردهم محرم سنه (۱۱۶۵) خمس و ستين و
مائة و الف جنگ شروع شد - بهادران اسلام جنگیده
جنگیده غنیم را قریب پونه (سانیدند - و آبادیهای غنیم را
(که سر راه پیش آمد) سوخته با خاک برابر ساخته
جلو خانه دوزخ کردند - درین محاربات فرنگیان با آتش خانه
خود دود از نهاد غنیم بر آوردند - علی الغصوص شب
چهاردهم محرم (که ماه خسوف تمام کرده بود) نصارا بر
فوج غنیم شبخون زدند - و جمعی نذیر را به آتشکده
آخرت فرستادند - بالا جي (که در حالت پوجا یعنی پرستش

خمدوف بود) برهنه سر بر باد پائے برهنه پشت سوار شده فرار را رسپاء نجات خود ساخت - و ادوات و آلات طلائی پوجا بغذیمت اسلامیان در آمد - اما بسبب نفاق خنده برانداز انجام این همه آوردن و مصالح برابر خاک بود - امیر الممالک بعد انفصال جنگ متوجه حیدرآباد شد -

سپاه نصارا در میدان تهاکمی سیزدهم جمادی الآخر سنه

(۱۱۶۵) خمس و ستین و مائة و الف راجه رگهاتمه

داس را کشتند - نواب امیر الممالک بحیدرآباد شتافت - و

حسب الطلب او رکن الدوله و مصمم الدوله از ادرنگ آباد

خود را بحیدرآباد رسانیدند - و رکالت مطلق برکن الدوله

تفریض یافت - ناگاه خبر رسید که امیر الامرا فیروز جنگ

بن نواب آصفجاه از پیشگاه احمد شاه خلعت صوبه دارعی دکن

پوشیده عازم دکن است - رکن الدوله از رکالت پهلو تھی کرده

به کپرتله نزد جانوجی بنالکر آمد - مقصدش اینکه امیر الامرا

باتفاق هولکر مرهته بدکن می آید بوساطت جانوجی

بنالکر و نیز بوساطت بالا جی (که با او از عهد نواب

آصفجاه غفران پناه ربط داشت) بامیر الامرا پیوسته سررشته

موافقت بدست آورد - وقتیکه رکن الدوله از حیدرآباد روانه

شد مصمم الدوله همانجا ماند - و بصوبه دارعی حیدرآباد

از امیر الامرا امتیاز یافت - و چون امیر الامرا بادرنگ آباد

(باب الذون) [۹۰۲] (مآثر الامرا)

رسیده هفده روز زندگانی کرده در گذشت (درین هفده روز چه خرابیها که (و نداد) غنیمت) که در سرکار امیرالامرا صاحب اختیار و اقتدار بود) ملک خاندیس و سرکار سنکمیز و جالنه و غیره از امیرالامر سند کرده گرفت - و شوکت اسلام ازین الکه برداشت - و بعد فوت امیرالامرا به امیرالممالک که بقصد مقابله امیرالامرا از حیدرآباد برآمده بود پیوست - و ملکه (که از امیرالامرا گرفته بود) سند از امیرالممالک هم حاصل کرد - و بعد از آن رکن الدوله از کپرتله برآمده به امیرالممالک پیوست - و بر وکالت مطلق قایم شد - و مصمص الدوله را معطل ساخته به اورنگآباد فرستاد - و چون ایام برشکال قریب رسید امیرالممالک با رکن الدوله به اورنگآباد آمد - عمده الملک و موسی بهوسی با رکن الدوله برسیدند - و چهاردهم صفر سنه (۱۱۶۷) سبع و ستین و مائة و الف وکالت از تغییر رکن الدوله به مصمص الدوله شاهنواز خان اورنگآبادی مقور گردید - مصمص الدوله چهار سال به سرانجام این منصب جلیل القدر پرداخت - و در ایام وکالت خود بتداییر صائبه نوعی غنیمت را بر حد خود نگاهداشت که اصلا سر شورش بر نداشت - تفصیل این در دیباجه کتاب مآثر الامرا بزبان قلم رفته *

(مآثر الامراء) [۹۰۳] (باب الذون)

میر نظام علی و میر محمد شریف (که این مدت معطل با امیر الممالک بصر می بردند) مصمصام الدوله در سنه (۱۱۶۹) تسع و ستین و مائة و الف اولین را صوبه داروغ برار و دومین را صوبه داروغ بیجاپور از امیر الممالک دهانیده هر کدام را بصوبه خود فرستاد - میر نظام علی آخر مخاطب به آصف جاه ثانی شد - و محمد شریف اول به شجاع الملک و آخر به برهان الملک مخاطب گردید -

و بتاریخ ششم ذیقعده سنه (۱۱۷۰) سبعین و مائة و الف و کالت مطلق از عزل مصمصام الدوله به برهان الملک (که از صوبه بیجاپور در حضور امیر الممالک به ادرنگ آباده بود) تقرر یافت - و در همین ایام آصف جاه ثانی با فوج شایسته از برار به ادرنگ آباد تشریف آورد - و برهان الملک را معطل ساخته اختیار ریاست بدست خود آورد *

و چون اطلاق وکیل مطلق به برهان الملک بود لقب او ولی عهد مقرر گردید - و در همین سال بالا جی راز باراده پرخاش در سواد ادرنگ آباد آمد - آصف جاه ثانی نواب امیر الممالک را بحراست ادرنگ آباد گذاشت و خود با برهان الملک جنگ کغان تا سزده کبیر (که قریب می کرده از ادرنگ آباد است) رفت - انجام کار

(باب الذون) [۹۰۴] (مآثر الامورا)

مصالحه به قرار دادن جاگیر غنیم قرار یافت - و
ملک بیست و هفت لک روپیه از موبجات دکن تسلیم
غنیم شد - و شرکت حکومت اسلام ازین محالات
بر خاست - نواب آصفجاء ثانی بعد مصالحه از سند کهنر
بارزنگ آباد تشریف آورد - و حیدر جنگ مدار المہام موسی
بہوسی سرگڑہ نصارا گردید - و چون دید (کہ با وصف
نواب آصفجاء نقش تسلط او درست نمی توان نشست) در
شکست نواب آصفجاء افتاد - و بانواع حیلہ سازی ابراہیم
خان کاپڑی و سایر فوج نواب آصفجاء را از نواب جدا ساخته
در ذیل نوکران موسی بہوسی داخل کرد - زر سپاہ ہشت
لک روپیه از نزد خود تسلیم نمود - و نواب را تنہا ساخت -
بعد ازان مصمام الدولہ را مقید کردہ خاطر خون را از ہردو
طرف جمع نمود - و خواست نواب آصفجاء را بہ بہانہ
صوبہ داری حیدر آباد بحیدر آباد فرستد - و در قلعہ گواکندہ
نگاہدارد - و میدان برای جولان خود خالی سازد - ندانست
کہ تقدیر بر تدبیر سر پیچید - در سیوم رمضان قریب
استوا سنہ (۱۱۷۱) احدی و سبعین و مائتہ و الف
حیدر جنگ در خیمہ نواب آصفجاء آمد - نواب آصفجاء
پیشتر با مشیران خود مخفی قتل حیدر جنگ قرار دادہ
بود - حضار مجلس و خواص محفل حیدر جنگ را گرفتہ

ذبح کردند - و نواب آصفجاء بر اسبی سوار شده از لشکر
تنها بر آمد - و این همه توپخانه فرنگ در مقام حیرت معطل
ماند - و جرأت نمود که کارنامه رستم و افراسیاب را
منموخ ساخت - و از مذبح شدن حیدر جنگ موسی بهوسی
و دیگر اعیان لشکر هوش باختند - درین رستخیز واقعه طلبان
نواب مصصام الدوله و یمین الدوله و میر عبد النبي خان
پسر نواب مصصام الدوله را بسیر لاله زار شهادت فرستادند -
بعد این هنگامه امیر الممالک و برهان الملک و موسی بهوسی
بکبیر آباد شتافتند - و نواب آصفجاء ثانی پس از ذبح
کردن حیدر جنگ راه برهان پور گرفت - و ابراهیم خان
کاپردی (که جبراً و قهراً حیدر جنگ او را از نواب آصفجاء
جدا کرده بود) درین وقت بنواب پیوست - نواب آصفجاء
سیزدهم رمضان سال مذکور سواد برهان پور را مرکز نزل
ساخت - و مئولان شهر و محمد انور خان برهانپوری و غیره را
مصادره نمود - خان مذکور بشدت محصلان و از غم مصادره
هفدهم ذیقعده سال مذکور زندگانی را وداع نمود - در درگاه
شاه برهان الدین غریب مدفون گردید - نواب آصفجاء از
برهانپور به برار رفت - و در قصبه پاتم (که از قصبات
اعظم برار است) چهارتنی کرد - و بعد چهارتنی با جانوجی
پسر رگهو بهونسله مکاسدار برار محاربات در میان آمد -

(باب الذون) [۹۰۶] (مآثر الامرا)

و بصلح انجامید - و بعد مصالحه عازم حضور امیر الممالک
(که در نواحی حیدرآباد بود) شد - و بعد ملاقات
در میان هر سه برادران جدال و نزاع بسیار بوقوع آمد - آنچه
انجام کار صورت گرفت اینکه نواب امیر الممالک و نواب
آصفجاء ثانی یکجا شوند - و نواب برهان الملک بصوبه خود
بیجاپور باشد - هیژدهم ربیع الاول سنه (۱۱۷۳) ثلث و
سبعین و مائه و الف فتنة عجیبه گل کرد - که قلعه
احمد نگر پای تخت نظام شاهیه را سدا سیو با در برادر
عمزاده بالاجی با قلعه دار سازش کرده گرفت - و بتاریخ
مذکور مردم از داخل قلعه شده قابض گشتند - شهر
احمد نگر آباد کرده احمد نظام شاه است که در سنه (۹۰۰)
تسع مائه طرح انداخت - و بزام خود موسوم ساخت - و در
در سه سال شهرت بکمال خوبی آباد شد - و بعد اندک
فرصت حصار از سنگ و گل تعمیر نمود - و در درون
آن عمارات داکش و قصور منقش برای سکونت خود
مرتب ساخت - و بعد فوت از اخلاف از این قلعه را
متوارث بودند - شاهزاده دانیال بن اکبر شاه مع سپه سالار
خان خافان در اراٹل سنه (۱۰۰۹) تسع و الف
قلعه را از طبقه نظام شاهیه بتصرف خود آورد - و بعد
ازین قلعه داران پادشاهان تیموریه هند بصیانمت این قلعه

مامور می شدند - بعد دو صد و هفتاد سال تخمیناً این قلعه از دست اسلامیان بدست اصنامیان افتاد - و درین سال یادو راز خیال خام در سر خود پخت - و خواست که ریاست اسلام را از دکن بردارد - و کار اصنام را رونق دهد - ابراهیم خان کاپردی را (که بدتر از آزر بت تراش بود) نوکر گرفت - و این ابراهیم خان یکی از قوم ارنال بود که در فونگیان تربیت یافته جنگ بقواعد فونگ می کرد - سامان حرب و توپخانه شایسته با خود داشت - اول در سلک نوکران آصفجاه ثانی بود - بتفریط و افراط نواب جدا شده بغنیم پیوست - غنیم از پونه بر آمده بیست و دوم جمادی الاول سال مذکور در سواد اردگیر بتقابل عساکر رسید - درین وقت فوج غنیم شصت هزار هوار بود - امیر الممالک و آصفجاه ثانی خواستند که از اردگیر به دهارر دایر بیایند - و بعضی افواج سرکار را (که قریب دهارر بود) با خود گرفته بر سر دار الحرب پونه روند *

مخفی نماند که پیشتر با غنیم تنها جنگ قزاقی بود - هنر اینها همین که رسد غله و کهی لشکر اسلام بند میکردند - و قابو دیده به کوه یراق می جنگیدند - و مدار فوج اسلام بر توپخانه بود که گرد لشکر حصار از توپخانه کشیده بدفع می پرداختند - این مرتبه بعلمت رواقم ابراهیم خان با

(باب النون) [۹۰۸] (مآثر الامراء)

غزیم جمع جنگ قزاقی و جنگ فرنگی یعنی آشکاری توپخانه شد - و اضراب توپ نیز همراه گرفت - چون فوج اسلام در زنجیره توپخانه بهیئت مجموعی و اجتماعی راه طی میکرد تیر توپخانه غزیم کم خالی می رفت - و تیر توپخانه اسلام باینها اتفاقی می رسید - ابراهیم خان با آن (که خود را مسلمان می گرفت) طرفه کمر بر شکست اسلام بر بست - در حالت کوچ و مقام شب درز توپخانه را مقابل آورده در کار داشت - و در حرکت و سکون و خواب و بیداری توپها سر داده آنے فرصت نمی داد - ازین جهت در لشکر اسلام خستگی سپاه راه یافت و عالم راه نورد کوچ شهادت گردید - دشتم جمادی الآخر سال مذکور بهادران اسلام از زنجیره توپخانه بر آمده بر ابراهیم خان و دیگر فوج غزیم ریختند - و بشمشیر جلادت بسیاری از مخالفان را مقتول و مجروح ساختند - و پانزده علم از جماعه ابراهیم خان کشیده آوردند - بر همین منوال جنگیده جنگیده بقاعه اودیسه سه گروهی دهازر رسیدند - غزیم دید که اگر عساکر اسلام بدهازر رسیده فوج آنجا را با خود ملحق می سازند عهده برائی متعذر خواهد شد - پانزدهم جمادی الآخر سال مذکور قریب چهل هزار سوار اسمب مجموعی بر چندارل فوج اسلام ریختند - چون جمعیت

(مآثر الامراء) [۹۰۹] (باب الذون)

اعدا بسیار و فوج اسلام در سه هزار کس بیش نبود
بعد از کشتن و کوشش بسیار چنداول بغارت در آمده
چشم زخم عظیم به اسلامیان رسید - روز دیگر بساط معارفت
بر چیده شد - ناگزیر صلحی (که آبستن هزاران فساد بود)
انعقاد یافت - غنیمت جاگیر شصت لک روپیه محالات
خجسته بنیان تمام و کمال سوای شهر و پرگنه و هوپلی هر سول
و ستاره و نیمه از صوبه بیدر و بیجاپور و قلعه دولت آباد
و قلعه آسیر و قلعه بیجاپور (که هر کدام پای تخت
سلاطین اسلام بود) گرفت - و جاگیرات خاصه سرکار
و جاگیرات امرا و منصفداران بسیاری در تنخواه غنیمت رفته
بحکم تقدیر قتل عام عجیبی بوقوع آمد - جز صوبه
حیدرآباد و بعضی از صوبه برار و بعضی از صوبه بیجاپور
و قلاع بیدر در دست اولاد آصفجاء نماند - آنها بشرکت
غالباً چهارم حصه - و خون فاسد در عروق ملک سرایت آورد -
هر چند دهن عظیم در بنیاد اسلام راه یافت لیکن آنها
نشد که حسرت خواهش یادر ریاست اسلام یقلم از
قلمرو دکن بر خیزد - و چون آغاز این دهن رفتن قلعه
انگور است شخصی تاریخ رفتن ملک شصت لک روپیه
پن یافته

* قطعه *

- * کافر دشمن اسلام گرفت *
 * حصن بسیار حصین از فن *
 * سال تاریخ رقم (۲) کرد خرد *
 * رفت احمد نگر و ملک دکن *

بعد انعقاد صلح غنیم فرجه برای قبض دولت آباد
 فرستاد - قلعه دار آنجا شجاعمت جنگ از ارلان سید محمد
 قنوجی فی الجمله استادگی کرد - غنیم احکام امیر الممالک
 (که بنام شجاعمت جنگ بود) مردم او را طلبیده نمود - و
 گفت که قلعه موافق قرار داده (که با ما درمیان آمده)

تسلیم باید کرد - ناچار نوزدهم شعبان سنة (۱۱۷۳) ثاب
 و سبعین و مائة و الف قلعه را بمردم غنیم حواله نمود -
 شخصی تاریخ بنظم آورده * قطعه *

- * گرفتند کفار احمد نگر را *
- * دگر دولت آباد حصن عام رفت *
- * خرد سال تاریخ بر لوح گیتی *
- * چنین زد رقم دولت آباد هم رفت *
 (۳)

دربین مقام بیان این (که دولت آباد در چه وقت

و بچه نهج بتصرف اسلامیان آمده بود)

بزیان قلم می آید *

مورخان آورده اند که سلطان علاء الدین بوانر زاده و داماد
جلال الدین خلجی داعی دهلی پیش ازان (که بهندوستان
سد شنید که رام دیو راجه دکن خزاین موروثی چندین
قرن دارد - در سنه (۷۰۴) ازبع و سبعمائنه با هفت
و هشت هزار سوار از هندوستان بقصد تسخیر دیوکر یعنی
دولت آباد رهگرای دکن شد - و مسافت دور و دراز طی
کرده بایلچپور رسید - و ازانجا بایلغار جانب دیوکر شتافت -
رام دیو (که از رطل گران غفلت سیاه مسست بود) جمع را
(که دران وقت حاضر بودند) به مقابله و مدافعه فرستاد -
و در گروهی دیوکر با قراران سلطان رو بر شدند - (چون
هندوان دکن هرگز مسلمانان را ندیده بودند - و تیر اندازی
و قزاقی بهادران اسلام مشاهده نهموده) تاب حمله اول
نیاورده تا شهر دیوکر هیچ جا نه ایستادند - رام دیو این
حالت معاینه کرده در قلعه دیوکر متحصن گردید - سلطان
علاء الدین جلو ریز به شهر دیوکر آمده پرهمتان و

(باب الذون) [۹۱۲] (مآثر الامرا)

متمولان آنجا را دستگیر ساخته صد و پنجاه من طلا و چند من مروارید و اتمشۀ نفیسه از آنها گرفت . و دو صد زنجیر فیل و چندین هزار اسب از طویلۀ خاصۀ رام دیو بدست آوردن - و بذابر فقدان ذخیرۀ رام دیو سفیران فرستاده بالحاج تمام پیغام صلح کرد - و ما به الصلح یک هزار من طلا بوزن دکن و هفت من مروارید و دو من جواهر مختلف و یک هزار من نقره و چهار هزار چادر ابریشمی بواه بافت نقره و طلا و دیگر اشیا (که عقل از تصدیق آن ابا داد) قبول نمود - و سلطان پیشکش را قبض کرده و هر سال خواجه بر رام دیو مقرر نموده جمع اسارا را از قید نجات داده روز بیست و پنجم از محاصره عطف عذرا نموده سالم و غنیمت به هندستان رسید - و سلطان جلال الدین را از هم گذرانیده خود بر تخت نشست *

و چون رام دیو تمدن ورزیده سه سال باج و خراج نفرستاد سلطان در سنه (۷۰۶) سمت و سبعمائۀ ملک نائب کافور را (که عمده ترین امرای حضور بود) با لک سوار به تسخیر دکن روانه فرمود - و چون ملک نائب بحوالی دولت آباد رسید رام دیو صرفه در آویزه و ستیزه ندیده - خدمت سکندره دیو را در قاعه گذاشته خود با سایر فرزندان

(مآثر الامرا) [۹۱۳] (باب النون)

و تحف و هدایا از قلعه برآمده ملاقات ملک نائب
نمود - ملک نائب او را همراه گرفته در اوایل سنه (۷۰۷)
سبع و سبعمائه بخدمت سلطان علاء الدین آورد - و
سلطان او را مورد مرحام ساخته باعطای چتر سفید و خطاب
رامی رایان و تفویض دیوکر با بسیاری از ممالک قدیم
سرفراز گردانید - و قصبه توساری را (که متصل بغدر
سورت است) بافعام او مقرر کرده یک لک تنگه نقد
مرحمت نموده با پسران و تمامی خیل رخصت آن طرف
ارزانی داشت - رام دیو بدیوکر رسیده آن قدر ملک (که
از سلطان یافته بود) متصرف گشته مدته العمر قدم از
جاده اطاعت بیرون نگذاشت - در سنه (۷۰۹) تسع
و سبعمائه سلطان ملک نایب کافور را با لشکر گران از راه
دیوکر به تسخیر درنگل تعیین فرمود - چون بدیوکر رسید
رام دیو استقبال نموده خدمات شایسته بتقدیم رسانید -
و اعانت هم فرادان بعمل آورد - و ملک نائب بعد
فتح درنگل لک دیو راجه آنجا را امان داد - و پیشکش
سنگین گرفته بهندوستان مراجعت نمود - و در سنه
(۷۱۰) عشر و سبعمائه باز ملک نائب را بتسخیر
دهور سمندر یکی از بنادر دکن (که درین عصر
از طغیان آب خراب است) و بعضی بنادر دیگر

با لشکر عظیم (رانه کرد - چون بدیوکر رسید معلوم شد که رام دیو جان به قابض ارواح سپرده و پسرش قائم مقام گردیده - و چون پسر را باخلاص پدر نیافت پندار احتیاط فرجه را در جالنه باز داشته بیشتر گذشت - و بعد سه ماه به بنادر مقصوده رسیده آن ولایت را غارت کرد - و بلال دیو راجه کرناٹک را دستگیر ساخت - و نقود و جواهر چندین هزار قرن (که تعداد آن منحصر در علم الہی ست) بدست آورده قرین سلامت بجالنه برگشت - و درانجا بلال دیو و دیگر اعیان

(۲)

کرناٹک را (که اسیر کرده آورده بود) بکلم سر داد -

و از راه سلطان پور و نذر بار در سنه (۷۱۱) احدى عشر

و سبعمائه بوصول دهلی سرمایه مسرت اندوخت - و

سیصد و دوازده زنجیر فیل و نود و شش من طلا و منادیق

(۳)

جواهر و مرارید مع بیست هزار اسب از نظر سلطان

گذرانید - و بعد چند روز بعرض سلطان رسانید که رام دیو

فوت شده - پسر او محل اعتماد من نیست - اگر حکم

شود بدکن رفته خراج چندین ساله را بجنگ بدست

آورده مملکت رام دیو را نیز ضمیمه ممالک محروسه

ہازم - سلطان التماس او را پذیرفته مورخ دکن فرمود *

ملک نائِب چون بدیوکر رسید پسر رام دیو را گرفته
بقتل رسانید - و قلعه را بتصرف خود آرد - و دران
سرزمین علم محمدي نصب کرده بجای رام (رام تحية و
سلام رایج ساخت - آزان وقت این قلعه در ایدی حکام اسلام
متداول بود - تا آنکه مهتاب خان یکی از امرای صاحبقران
ثانی شاه جهان پادشاه نوزدهم ذیحجه سنه (۱۰۴۲)
اثنین و اربعین و الف قلعه را از طبقه نظام شاهیه گرفت -
و ازان عصر قلعه داران سلاطین تیموریه هذد یکی بعد
دیگر بحفظ قلعه می پرداختند - بعد چهار صد و شصت
سال تخمیناً از دست ایمانیان به تصرف اصنامیان رفت -
وَ تِلْكَ الْآيَاتُ نُدُورًا لِّهَا بَيْنَ النَّاسِ *

در وقت راجه ها دیوکر حصار و در بند و خندق
و استحکام نداشت - سلاطین اسلام حصار متعدد ساختند -
و سلطان محمد بن تغلق شاه دیوکر را دولت آباد
نام کرد - و گرد قلعه سنگ را تراشیده خندق عمیق
ساخت - و عمارات عالیه طرح کرد - و خواست که
دارالملک سازد - و دهلی را ویران کرده سکنه آنجا را آردند
آباد سازد - آخر الامر منسوبه این خیال صورت نه پذیرفت -
اما قلعه دار بیجاپور بنابر بے سامانی استادگی نکرد -

همین که غنیم حکم امیر الممالک حاصل کرده فرستاد قلعه را تسلیم کسان غنیم نمود - قلعه ارک بیجاپور از ابدیه یوسف عادل شاه مبدع طبقه عادل شاهیه است - اول از خاک بود - یوسف عادل شاه در اواخر مائه سابعه دیوار گلی را شکسته قلعه را از سنگ و گچ مرتب ساخت - و بعد فوت او ورثه او قابض بودند - خلد مکان در اوائل ذی قعدة سنه (۱۰۹۷) سبع و تسعین و الف این قلعه را از سکندر (که خاتم طبقه عادل شاهیه بود) انتزاع نمود - و ازان وقت قلعه داران سلاطین تیموریه محافظت این قلعه بجا می آوردند - بعد دو صد و هفتاد سال و کسری قلعه از دست تسبیح شماران بیرون رفته در قبضه زنار داران افتاد *

اما میر نجف علی خان قاعه دار آسیر بنابر همین اسلام در دادن قلعه بمردم غنیم سر باز زد - و غنیم در لوازم محاصره کوشیده خان مذکور قریب یک سال جنگیده قلعه را نگاهداشت - آخر الامر چون فقدان ذخیره بحالت

اضطرار رسانید دوازدهم ربیع الآخر روز جمعه سنه (۱۱۷۴)

اربع و سبعین و مائه و الف قاعه را بصلح تسلیم مردم غنیم نمود - مولف گوید *

* دژ شاه اسلام کافر گرفت *

* بدین شکل فرمان تقدیر رفت *

* دبیر خورد سال تاریخ اد *

(۲)

* قم زن عجب حصن آسیر رفت *

قلعه آسیر از ابنیه آساهیر است که از کثرت استعمال تخفیف یافته سه حرف میانه ساقط گردید - و آسا نام شخصی و اهیر لقب ارست - اهیر بزبان هندی گار چراننده - آساهیر از زمینداران معتبر خاندیس بود - آبا و اجداد او قریب هفت صد سال دران کوه آسمان شکوه توطن داشتند - و برای حفظ مواشی و سایر اموال حصاره از سنگ و گل ساخته روزگار می گذرانیدند - (چون نوبت به آساهیر رسید و در مال و مواشی از آبا ترقی کرد) چار دیوار قدیم شکسته حصاره از سنگ و گچ تیار نمود - و قلعه بنام او شهرت گرفت *

نصیر خان فاروقی والی برهانپور (که در سنه (۸۰۱) احدی و ثمانمائه بمسلطنت رسید) قلعه را از آساهیر انتزاع نمود - باین طریق که آسا را پیغام کرد که راجه بکلانه و انتور جمعیت بسیار فراهم آورده با من در مقام مخالفت اند - می خواهم اهل و عیال مرا در قلعه جا دهی - تا بخاطر جمع بدفع دشمن پردازم - آسا قبول کرد - نصیر خان روز اول چند درلی عوزات در قلعه فرستاد -

(۲) یعنی سنه هزار و یکصد و هفتاد و چهار هجری - (۳) نسخه [ج] رنور *

و تعلیم کرد که اگر زنان آسا به ملاقات شما بیایند مراتب تواضع چنانچه باید بعمل آرید - روز دیگر مردم شجاع در درواییها نشانده فرستاد - چون درواییها بقلعه در آمدند سپاهیان یکبار از درواییها بدر جسته و شمشیر از غلاف بر آورده متوجه خانه آسا شدند - قضا را آسا و فرزندان او مصمت غفلت بودند - و برای مبارکباد قدم می آمدند - مردان درچار شده تمام را بقتل رسانیدند - و باقی اهل قلعه امان خواسته بر آمدند - نصیر خان این خبر شنیده از جائیکه بود بر جناح استعجال خود را به آسیر رسانید - و مجدداً به تعمیر او مشغول گشته شکست و ریخت درست کرد - ازان وقت این قلعه در دست اولاد نصیر خان بود - تا آنکه اکبر پادشاه در سنه (۱۰۰۹) تصع و الف قلعه را از دست بهادر پسر راجه علی خان انتزاع نمود - و ازان عهد قلعه داران سلاطین تیموریه نوبت بنوبت حراست قلعه بتقدیم رسانیدند - بعد از شش صد و شصت سال و کسر ع این قلعه از تصرف اهل اسلام بدر رفت - و باختیار حویلیان در آمد *

القصه بعد گرفتن ملک شصت لک روپیه و قلاع ثلاثه نخوت دماغ یاد را در گرفت - و با افواج پیش آهنگ و توپخانه فرنگ قصد هندوستان کرد - که بتدارک

تکست دتا پردازن - و غافل از آنکه تقدیر بر تدبیر می خندد -
 قاعد اجل از را رهنمونی کرده بهندروستان رسانید - اگرچه
 سردار یحی فوج بغام بسواس راد پسر بالاجی راد قرار یافت و
 مدارالمهاسی بغام یادو بود لیکن هرچه بود یادو بود - بعد
 رسیدن هندوستان و جنگ با شاه درانی بسواس راد و یادو و
 سرداران دیگر بمعرض تلف در آمدند - و این همه فوج و
 توپخانه و اسوار بقیاس به یغمای درانیان رفت - چنانچه
 در واقعات شاه درانی مفصل می آید - و این قصه ششم

جمادی الآخر سنه (۱۱۷۴) اربع و سبعین و مائة و الف
 بوقوع آمد - و بالاجی راد هم در دکن نوزدهم ذیقعدة
 سال مذکور با پسر و برادر ملحق گردید - و ریاست به پسر
 او مادهو راد (که صغیر سن است) و برادر اعیانی او
 رگهنازه راد عاید شد - و در سنه (۱۱۷۵) خمس و
 سبعین و مائة و الف اصفجاء ثانی فوجها فراهم آورده با
 امیر الممالک از قلعه بیدر (که درانجا چهارونی شده بود)
 بذاپن رجوه اول متوجه ادرنگ آباد شد - رگهنازه راد و
 سادهو راد هم با فوج سنگین و توپخانه از پونه حرکت کرده
 در میدان شاه گده ایمانیان و اورثانیان نزدیک هم رسیدند - و
 تا ادرنگ آباد فی الجملة زد و خوردی واقع شد - اصفجاء
 ثانی بنه و اطفال زائد را در ادرنگ آباد گذاشته بیست

و سیوم (بیع الآخر سده (۱۱۷۵) خمس و سبعین و
 مائة و الف بقصد دار الحرب پونه از انجا نهضت
 نمود - و غنیم را زده تا هفت کرده پونه (سانید - و در
 اثنای راه لونکر را (که شهریست بر لب دریای گنگ دکن
 و مشتمل بر بتخانه معتبره و غنیم در دولت خود عمارات
 عالیه در انجا طرح انداخته) سوخته و بت را شکسته
 عمارات را با زمین هموار کرد - و قریب بود که پونه هم
 باین حالت رسد که ناگاه ناصر الملک پسر ششمی نواب
 آصفجاه غفران پناه بذابر غبارے (که با برادر داشت)
 و راجه (ام چندر) که عمده سردار لشکر اسلام بود) با غنیم
 در ساخته شب بیست و هفتم جمادی الاول سال مذکور از
 لشکر اسلام برخاسته بلشکر غنیم پیوستند - و کارے (که
 ناکردنی) بود بعمل آوردند - و بعد وقوع این قصه
 غنیم پلّه اسلامیان را سبک پنداشته روز دیگر از چهار
 طرف یورش کرده جنگ انداخت - و توپها را آردده بازار
 گوله اندازی گرم ساخت - مجاهدان اسلام از زنجیره توپخانه
 خود برآمده دست بجنگ کوتاه یراق دراز کردند - و
 بغیروی شمشیر آبدار صف مخالفان را برهم زده بسیاری را
 بر خاک هلاک انداختند - غنیم تاب نیارده از میدان
 خود را وا کشید - و (چون دید که رایست منصور آن قدر راه

(مآثر الامراء) [۹۲۱] (باب الذون)

در و دراز طی کرده بر هفت کروه پونه (سید) پیش
مادهو راو رفته فریاد کردند و گفتند که هرچند بر سر راه
شدیم فائده نه بخشید - فرداست که پونه زده آتش
می شود - و سکان پونه هم پیش رگهناته راو راویلا و
فریاد بر آوردند که می خواهی که خانمان ما را بردست
مسلمانان بریاد دهی - ناچار رگهناته راو و مادهو راو
سفیران را فرستاده پیغام صلح کردند - و ملک بیعت و
هفت لک (رپیه) از صوبه خجسته بزیاد و صوبه بیدر بدل
صلح باصف جاه ثانی تسلیم نمودند - و این مصالحه

ششم جمادی الآخر سنه (۱۱۷۵) خمس و سبعین و مائه
و الف واقع شد - طرفه اینکه سال گذشته در همین
تاریخ شاه درانی بر بادو ظفر یافت - نواب آصفجاه
از هفت گروهی پونه کوچیده جانب محلات راجه
رامچندر خرامید - و در باداش حرکت لغوت (که از
بوقوع آمده) ملک او را پامال عساکر گردانید - و آغاز

موسم برشکال چهاردهم ذیحجه سنه (۱۱۷۵) خمس و
سبعین و مائه و الف باران چهارنی داخل قلعه صوبه
بیدر با امیرالممالک شد - همان روز امیرالممالک را در قلعه
مذکور مقید کرد - او یک سال و سه ماه و شش روز
در حالت حبس گذرانید - و بعد تحریر این کتاب هشتم

ربیع الاول روز پنجشنبه سنه (۱۱۷۷) سبع و سبعین
و مائة و الف از قید زندان هستی برآمد - و در
جوار مرقد شیخ محمد ملتانی قدس سره مدفون گردید -
و در تاریخ فوت از میر ارلاد محمد ذکا طال عمرة گویند -

* قطعه *

* خدیو دکن روح والی اد *

* به پرداز از دام محنت شده *

* رقم کردن تاریخ فوتش ذکا *

۱۱۷۷

* امیر الممالک بجزئی شده *

نواب آصفجاه ثانی بعد ازان (که قاعه بیدر را دایره
مرکز نزل خود ساخت) فرمان شاه عالی گوهر را (که
بنام او مشتمل بر تفویض صوبه دارمی دکن از تغیر امیر
الممالک صادر شده بود) استقبال نموده بدست تعظیم
گرفتند - و مسند ریاست را بالاستقلال آرایش تازه داد - و
راجه پرماسوت را (که برهمنی ست ساکن سنکمیز) مختار
کل کرده جمیع مهمات مالی و ملکی باو را گذاشت -
بعد مصالحه ششم جمادی الآخر سال مذکور نحوه که
عقربیب گزارش یافت رگهناهمه راو و مادهو راو
بداوار الحرب پونه چهارثنی کردند - درین ایام میان هر دو
مخالفت بهم رسید - متصدیان مادهو راو خواستند که

(مؤثر ۹۱ مرا) [۹۲۳] (باب النون)

قابو یافته رگهنا ته راد را مقید سازند . رگهنا ته راد برین
معنی اطلاع یافته سیوم صفر سنه (۱۱۷۶) سمت
و سبعین و مائة و الف جریده با سواران معدود از
پونه بر آمده راه ناسک گرفت - محمد مراد خان
بهدار ادرنگ آبادی (که از عمده نوکران نواب آصفجاه
ثانی سمت) باستمالک غنیم از نواب مامور گردید - او
در ادرنگ آباد اقامت داشت - سر برزده بر آمدن رگهنا ته
راد شنیده چهاردهم صفر سال مذکور با جمع از ادرنگ آباد
دریخته در نواحی ناسک با رگهنا ته راد برخورد - رگهنا ته
راد (که کمال بی سامانی و سراسیمگی داشت) آمدن
محمد مراد خان بهادر را در حق خون مغنم شمرده باعزاز
تمام پیش آمد - سرداران غنیم از رفاقت محمد مراد
خان معاینه کردند که نواب آصف جاه جانب رگهنا ته
راد است - اکثران باو گردیدند - و در رفاقت مادهو راد
تهان درزیدند - بنابراین جمع شایسته با رگهنا ته راد
فراهم آمد - بیست و پنجم ربیع الآخر از ادرنگ آباد
باحمد نگر شتافت - مادهو راد هم با فوجی از پونه بر آمد -
بر درازة کرهه از احمد نگر بیست و پنجم ربیع الآخر
سال حال مادهو راد شکست یافته از میدان گزاره گرفت -
و امان خواسته روز دیگر خود را پیش عم رگهنا ته راد

(باب النون) [۹۲۴] (مآثر الامرا)

رسانید - نواب آصفجاء بکومک رگهزائمه راز از بیدر
بر آمده قریب ناردگاه رسیده بود که این جا مناقشه
انفصال یافت - چون موکب آصفجاء هی بموضع بیدگانو (سید
رگهزائمه راز هم آنجا شافته در نخستین عشره جمادی الاول
سال حال باهم ملاقاتها و ضیافتها بعمل آمد - رگهزائمه راز
ملک پنجاه لک روپیه و قلعه دولت آباد در جلدوی
این عنایت بنواب آصفجاء گذرانید - و اسناد مرتب کرده
بوکلای سرکار حواله نمود *

چون این امر جلیل القدر بحسن تردد محمد مراد خان
بر کرسی نشست راجه پرماسوت نتوانست دید که بیش ازان
عمل و دخل او در ملک و قلعه دولت آباد شود - صلح را
برهم زد - و نواب آصفجاء را بران داشت که رگهزائمه راز را
معطل باید کرد - و جانوجی پسر رگهو بهونسله مکاسدار برار را
بتطمیع این (که ترا بر جای رگهزائمه راز قایم میکنم) طلبیده
ملازم رکاب نواب آصفجاء ساخت - و ناصر الملک پسر ششمی
نواب آصفجاء غفران پناه (که بطرف غنیم رفته بود) از
نا قدر دانی کشیده خاطر گشته چهاردهم شعبان سال حال
بنواب آصفجاء ثانی پیوست - رایات نواب با فوج سنگین متوجه
قادیمپ رگهزائمه راز شد - رگهزائمه راز تاب مقاومت در خون
ندیده آزارگی و تاراج ملک (که اصل شیوه غنیم است)

اختیار کرد - و با سی هزار سوار بر سر اردنگ آباد آمده در
 سواد غربی شهر نزول کرد - و زر معتد به از شهریان طلب
 کرد - مؤتمن الملک بهادر ناظم اردنگ آباد با وصف قلت
 سپاه و سامان حرب در کمال حزم و هوشیاری با استحکام برج
 و باره حصار شهر پناه پرداخته مورچالها را بر همت خان
 بهادر کوتوال شهر برادر اعیانی محمد مراد خان بهادر و
 دیگر متصدیان و مردم شهر تقسیم نموده بانظار کومک نواب
 آصفجاه با غنیمت به لطائف الحیل گذرانید - رگهنا^ه راز
 این معنی دریافته گرفتن شهر تصمیم کرده نردبانهای
 قلعه گبری مرتب ساخت - و صبح بیستم شعبان سال حال
 (همین که از در بجه شرق سر بر آردن) غارتیان همراهی
 او بر آبادی خارج شهر پناه ریخته دست تاراج دراز
 کردند - رگهنا^ه راز خود با فوج جانب شمال شهر ایستاد -
 و سپاهیان او نردبانها بپای قلعه قایم کردند - و فیلان
 متصل دیوار داشته چند کس بر دیوار بر آمدند - و
 تختهای دروازه را (که در دیوار کلان باغ قلعه ارک است)
 خراستند شکسته در آیدند - همت خان بهادر و میرزا محمد
 باقر خان و تماشائیان شهر ببارش تفنگ و سنگ و کفش آنقدر
 تردد و تلاش بظهور رسانیدند که خام خیالان بهیاری در پای
 دیوار راه درک اسفل گرفتند و در اطراف دیگر هم جمع

کثیر از غارتیان بر دست شهریان قتل و جرم گشتند . در
 این گرمی معرکه (که تیر و تفنگ می بارید تفنگ بغیلان
 رگهنازه راو رسید - و همین تیر فارغ میدان دارو گیر شد -
 رگهنازه راو دست حضرت خائیده و خاک تشویر بر رو
 مالیده از یورش برگشت - و خبر قرب وصول موکب آصفجاهی
 شنیده رخت آراگی جانب بکلانه کشید - بیدمت و ششم
 شعبان سال مذکور موکب آصفجاهی وارد اورنگ آباد شد -
 چون غنیم اراده داشت که بملک بواز درآمده گرد تاراج
 برانگیزد نواب غرق رمضان بمنازل طولانی قریب بالا پور
 رسیده سد راه گشت غنیم ازان طرف برگشته و از
 نزدیکی بلده اورنگ آباد گذشته متوجه حیدرآباد شتافت
 نواب هم عطف عنان نموده تا دریای گنگ سبیل تعاقب
 پیمود - و درانجا چنین مصلحت قرار یافت که تخریب
 دیار غنیم بر تعاتب رجحان دارد - نواب تعاتب را گذاشته
 متوجه دارالحرب پونه شد - و بعد بر آمدن از کتل
 احمد نگر جرق جوق سپاه را بهر ناحیه مقرر نمود که بتاراج
 مساکن و موطن غنیم پردازند - و خود بدو کورهی پونه رسیده
 مخیم ساخت - مسکن پونه پیش ازین گریخته بقلاع و امکنه
 قریب رفته بودند - فَأَصْبَحُوا لَا يُرَى إِلَّا مَسَاكِنَهُمْ - مردم
 لشکر اسلام یکقام عمارات پونه را سوخته با خاک سپاه برابر

کردند - و افواج در یغما و نهب اطراف پونه و ملک
کوکن دقیقه فرو نگذاشتند - سَبَّحَانَ اللّٰهِ در عهد بالا جی و
یادو از حدود دکن تا لاهور کسه چه قدرت داشت که
بر کاه اینها دست مزاحمت رساند - اکنون اموال و امتعه
اینها به یغما در آمد - و عماراتیکه بصرف لکوک ساخته
بودند وقود آتش غضب الهی گردید - میر ارلان محمد ذکا
طال عمرة گوید * قطعه *

* آصف جاه دریم سلیمان اعلام *

* آبادی قوم برهمن سوخت تمام *

* تاریخ شنو ز شعله طبع ذکا *

۱۱۸۱

* آتش زده پونه را سپاه اسلام *

رگه‌نامه راز بحیدر آباد رفته غره ذیقعه سال حال
بر شهر یورش کرده تلاش گرفتن شهر از حد گذرانید -
شجاع الدوله بهادر دل خان اورنگ آبادی ناظم حیدر آباد
جمعه شایسته نگاه داشته بذر و بسمت شهر کرده بود - او
و مردم از قدم همت در مقام جهاد فشرده بضرب توپ
و تفنگ و تیور یورش را رد کردند - و بسیاری از غازیان
هپاه او را تحفه آتش جهنم ساختند - از انجا هم رگه‌نامه
راز بے نیل مقصود بر گشت *

* حرف الواو *

* وزیر جمیل *

از منصبداران عهد عرش آشیانی همت - بدایهٔ هفت صدمی
 رسیده در سفر و حضر بار یابی داشت - پس از قتل
 علی قلی خان خانزمان در دیار شرقی جاگیر یافته سال
 نوزدهم جلوس همراه خانخانان منعم بیگ به یساق بنکاله
 رخصت شده - و در آن صوبه بکارها می پرداخت - ناگاه
 فلک شعبده باز توطئهٔ فساد برانگیخت - و میان مظفر
 خان حاکم آن صوبه و قاقشالان غبار دولتی برخاست -
 از آنجا (که در رنگی مجبول مزاج نامبرده بود) سال بیست
 و پنجم حقوق پرورش دلی نعمت را بر طاق نسیان نهاده
 بمخالفان پیوست - و چندی در آن خراب درنمان گذرانید -
 تا آنکه سال بیست و هشتم قاقشالان از معصوم خان
 کابلی جدائی گزیده روی نیایش بدرگاه والا آوردند -
 معصوم خان بعزم تاراج زه و زاد قاقشالان روانه شد - خان
 اعظم کوکه حاکم آن صوبه ترسون محمد خان را با جمعی

بکمک قافشالان فرستاد - نامبرده نزد خان مزبور آمد - سال
 بیستم و نهم بعد از خلافت رسیده ملازمت در یافت -
 پس ازان تا وقت موعود سرگرم نوکری بود *

* وزیر خان هروری *

برادر آصف خان عبدالمجید است که سابقاً بتقریب
 احوالش خامه سبک خرام عرصه این واقعه بافدام بیان
 پیموده - که (چون هر در برادر از دست خانزمان و بهادر
 خان شیدانی رهائی یافته بکره مانکپور آمدند) وزیر خان
 گرم و گیرا به آگزه شتافت - در هنگامه (۲) که عرش آشدانی
 نصارت بخش ملک پنجاب بود - و مظفر خان دیوان اعلی
 حسب الحکم احرام حضور بسته (خان مزبور در دهلی بدر
 پیوست - از بنوید عواطف خسروانی امیدوار ساخته همراه
 گرفت - چون بملازمت پادشاهی فایز گردید التماس عفوچرایم
 هر در برادر نمود - از پیشگاه جرم بخشی و مجرم نوازی
 دزیر خان بتازگی مورد نوازش گشت - و بنام آصف خان
 نیز منشور عنایت شرف نغان یافت - و چون میوزا
 کوه ناظم کجرات مورد عتاب گردید (سال بیست و یکم
) اگرچه سرداری بنام میوزا خان قرار گرفت (اما حل و
 عقد مهمات آن ولایت به ای (زین وزیر خان تفویض

(۲) نحصه [ج] هریں هنگام که عرش آشدانی نصفت بخش پنجاب بود •

(باب الواو) [۹۳۰] (مآثر الامرا)

یافت - پس ازان (که میوزا خان طلب حضور گشت)
سپه سالاری نیز بدر باز گردید - و چون سال بیست
و دوم ظاهر شد (که آن ناحیه از بے پرائی وزیر خان
غبار آلود نا ایمنی ست) راجه تودرمیل (که در کار دانی
و مردانگی از یکتایان درزگار بود) بیداری تعیین گردید -
اتفاقاً در همین سال مهر علی کولابی (که از ملازمان
ابراهیم حسین باغی بود) مظفر حسین پسر خرد سال او را
از دکن آورده گرد شورش بر انگیزخت - هر چند وزیر خان
جرات به صف آرائی نمیگرد بفروری شہامت و پردلی راجه
(چنانکه در ذکر او ثبت افتاده) مخالف خاک ادبار بر فرق
درزگار خود بیخت - چون راجه بحضور شتافت بار دیگر
مهر علی مهیج غبار آشوب گشته سر بغضان برداشت - وزیر
خان بعزم پیکار از احمد آباد برآمد - بیشتره از نوکران
فرومایه جدائی گزیده بغنیم پیوستند - ناچار بشهر معادیت
نموده متحصن گردید - آن فتنه پڑوه خیره تر گشته بمحاصره
پرداخت - درزے (که بسازش درونیان نردبانها گذاشته در
مدن بر آمدن بودند) از کشادگاہ تقدیر تفنگی بمهر علی
رسیده بکوی نیستی فرود شد - مظفر حسین میوزا را از
ناجربگی دل از جا زفته رو بهزیمت آورد - و معہذا (چون
کارهای گجرات از وزیر خان متمشی نمی شد - و نا رائی

دان دهی علاوه اختلال آن دیار گشت) معزول شده بحضور آمد - و در سال بیست و پنجم از آغیر شاه منصور شیرازی بمنصب وزارت امتیاز اندرخت - و در همین ایام بحکومت اوده دستوری یافت - و در سال بیست و هشتم (که خان اعظم بدفع معصوم خان عاصی و استخلاص بنگاله از تصرف متغلبان کافر نعمت تعیین گشت) وزیر خان بکمک نامزد گردید - و پس از انہزام معصوم خان (که میوزا کوکے از ناسازمی هوای آنجا بصوبهٔ بہار معاروت نمود) سپہ سالاری عساکر آن مملکت تا رسیدن صوبہ دار حضور بوزیر خان اختصاص گرفت - خان مزبور از کارطلبی بر سر قتلو خان لوهانی (که بر ولایت اردیسہ استیلا یافته بود) فوج کشیده او را آزارهٔ بادیهٔ فرار ساخت - قتلو خان ناچار در سال بیست و نهم با ارسال پیشکش راه اطاعت و انقیاد پیمود - وزیر خان اردیسہ باو گذاشته خون بتانده برگشت - و با صادق خان و شہباز خان کذبو کمکی بوده در ضبط و نسق آن ملک می کوشید *

چون در سال سی و یکم هر صوبہ بدو امیر کار آگاہ حوالہ شد (تا یکی اگر بدرگاہ آید یا رنچور شود دیگرے بکار او پردازد) پاسداری بنگاله بوزیر خان و محب علی خان قرار گرفت - و در سال سی و دوم سنهٔ (۹۹۵) نہ صد و نود و

پنج هجری باسفال در گذشت - از امرای چهار هزار بود - پس از فوتش شهباز خان (که دران هنگام بخشی سپاه آن دیار بوده) نوکران او را به میرزا محمد صالح پسرش سپرد - (چون در سری و سده آرائی نسبت عنصری و شایسته کرداری نیابان کارگر نیاید - و تا که مزاج شناسی زمانه و فراخ حوصلگی و خیرسگالی و آگاهی بر درام فراهم نشود مزار آن نگردد) در کمتر فرصت^(۲) آن تپاه گوهر بهم نشینی هرزه درایان یافه سراسر نیرو خواسته اندیشه کج گرایی فرایش گرفت - درین اثنا میر مراد از حضور تعیین شد که سپاه وزیر خان را با پسرش بحضور آورد - محمد صالح در راه پا از گلیم فرا تر گذاشت - میر مراد ناچار به فتح پور همنسوه محصور گردید - تا جاکیر داران اطراف جمع گشته مقیدش ساختند - چون بحضور رسید عرش آشیانی چندی زندانی فرمود *

• وزیر خان مقیم نام •

در آخر عهد عرش آشیانی بمنصب درخور و خطاب وزیر خان سرفروزی یافته - پس ازان (که سکه سلطنت بنام جنت مکانی نورانی شد) از اصل و اضافه بمنصب هزار

(۲) نسخه [ب] در کمتر فرصت آن تپاه گوهر هم نشینی هرزه درایان نه سرا به نیروی خواسته اندیشه کج گرا فرایش گرفت *

(مآثر الامراء) [۹۳۳] (باب الواو)

و پانصدی و تقرر وزارت ممالک محبوسه بشرکت وزیر الملک
جان بیگ (که از والا شاهیان آن پادشاه بود) سر بلند
گردید - پس ازان بدیوانی بنگاله ممتاز گشته بدان صوبه
دستوری پذیرفت - و تعاقباً مزبور به غیث بیگ اعتماد الدوله
تقرر یافت - سال سیوم حسب الحکم از بنگاله معادرت نموده
بملازمت پیوست - پستر (چون پادشاهزاده سلطان پرویز
بیهاق دکن معین شد) او بهمراهی پادشاهزاده کمر عزیمت
بست - ازان بعد همواره بخدمت پادشاهزاده بود - سال
یازدهم از اصل و اضافه بمنصب در هزاری هزار شادکامی
اندوخت - سال دوازدهم بعیای علم و اضافه پانصدی قامت
قابلیت برآراست - پستر بر احوال او اطلاع نیافته *

* وزیر خان حکیم علیم الدین *

مسقط الرأس ری چنوت پنجاب است - در طبابت
مهارتی داشت - در عنفوان شباب و زرعان جوانی در سلک
ملازمان شاهزاده شاهجهان انتظام گرفت - چون بوسیله
پزشکی بدولت قرب و مزاج شناسی فایز گردید شاهزاده
از کمال التفات بداردنگی عدالت عمکر خود مامور گردانید -
او در رفع و قطع خصومات نقش دیانت و معامله فهمی
خود بر لوحه ظهور مرتسم ساخت - و از قرار واقع جادر
دل شاهی نمود - و در مهم رانا (که دیوان بیوثات بود)

(باب الوار) [۹۳۴] (متأثر الاموا)

خدمات شگرف بجا آورده بپایهٔ عمده‌گی ترقی و تصاع
نمود - و در ایام هرج و مرج ملتزم رکاب بود - او
درخواست چیزی ن نمود - بلکه آنچه درین مدت
بهم رسانیده بود قریب ده هزارهٔ اک روپیه بدواعی ضرورت
بصرف خاص شاهي در آرد - و هنگام اقامت جذبر بدیوانجی
سوار شاهزاده عز اختصاص گرفت - و دران وقت بعد ا
مهابت خان عمدهٔ تری از دیگرے همراه نبود *
(۲)

روز جلوس صاحب قران ثانی بر سریر خلافت و حکم رانی
بمنصب پنجہزاری ذات و سه هزار سوار و مرحمت علم و تقار
و انعام یک لک روپیه فرق مباحات بر افراخت - و در سار
پنجم (چون فتح خان دولتآبادی با وصف اظهار انقیاد بادای
پیشکش تعلق می نمود) اعلیٰ حضرت وزیرخان را باضافهٔ
سواران بمنصب پنجہزاری پنج هزار سوار بر نواخته با ده هزار
سوار جرار از برهانپور رخصت فرمود - تا هم بتسخیر قلعهٔ
دولت آباد پردازد و هم آن گران خواب غفلت را بیدار
سازد - ازین آگهی فتح خان نرسان گشته پسر کلان خود را
با پیشکش روانهٔ درگاه ساخت - لهذا وزیر خان حسب الحکم
از راه برگشته ملازمت در یافت - (از آنجا) که در یصاق

(۲) نسخه [ب] بصرف خامهٔ پادشاهی در آمد - (۳) نسخه [ج]

عمده ترین - (۴) نسخه [ب] هراسان *

(مآثر الامراء) [۹۳۵] (باب الواو)

دکن جمعیت زیادہ نگاہداشتہ بود (بیش از بیش مورد تفضل پادشاهی شده در همین سال حین معارفت از برهانپور نظم صوبہ پنجاب] کہ در قبول یمین الدولہ بود - و تنہیق مجال خالصہ آنجا (کہ نسبت بخالصات دیگر ممالک زیادہ اسمت) از نایب او چنانچہ باید بر روی کار نمی آمد [بوزیر خان (کہ قدیم الخدمۃ معتمد بود) مفوض گشتہ از عرض راہ رخصت یافت - و زیادہ بر ہفت سال من حیث الاستقلال بہ صاحب صوبگی آن ولایت پرداخت - و در مرور و عبور خلافت پذہای پیشکش های لایق از نظر می گذرانید - سال چہارہم بصوبہ داری اکبر آباد سرفرازی یافتہ ہمگی دہ ماہ کامرا شد - و در سنہ (۱۰۵۰) یک ہزار و پنجادہ ہجری بہ آزار قولنج در گذشت * گویند روزی از بیرون شہر بدرون قلعہ می رفت - چون بدرارہ ہتیاپول رسید پای اسب لغزیدہ افتاد - احوالش متغیر شد - دران حالت بلا کم و کاست مال ناطق و صامت خود را داخل طومار کردہ ارسال حضور نمود - آثار خیر بسیار بر روی روزگار گذاشتہ - در لاہور حمام و بازار و حویلیہای متعدد ساختہ - مسجد جامع دارن کہ بمردد دہور و اعوام نام او بر صفحہ زمانہ خواہد ماند - وزیر آباد نزدیک لاہور اهدات کردہ قصبہ چنوت را حصارے از خشت

پخته کشیده عمارات سنگین و پخته درست نموده بمتوطنان داد - و راسته بازارها و دکانین و مساجد و رباط و مدرسه و دارالشفای چاه و برکه اساس گذاشته وقف مردم آنجا کرده تکالیف داد و سند از اهل حرف برانداخت - و نوع وطن را آراست که این دولت بهیچ امیره دیگر در هندوستان میسر نشده - اما روی وطن ندید - همیشه درین آرزو ماند - گویند مرد سلیم النفس و یک پهلو بود - همه عمر بصادقی و بے تکلفی بسر بود - خرج بیوتات و پوشاک کم داشت - چون در لاهور هر خرید و فروخته که می شد اکثر از سرکار او بود زرهایی بسیار اندوخت - اما افسوس که کرم وجود نداشت - و بازدک حرفه احوال او منقلب میگشت - و فوراً سورت غضب فرو می نشست - و از قسط آزادت و دولت خواهی کار پادشاهی را توأم عبادت الهی می دانست - پهرش صلاح خان است که مدتی در عهد عالمگیری میر قوزک بود - سال بیست و نهم بخطاب انور خان و داروغگی خوامان سوزراز شد - سال سی و ششم فوت نمود *

• وزیر خان محمد طاهر خراسانی •

از خاک پاک مشهد مقدس رضویه است - سَلَامُ اللّٰهِ عَلٰی مَا كُنْهٖا - مَشَارِالِیْه عَمْدَهٗ سَاِیْر مَلَاِزِمَان مَعْتَبِر و

(مآثر الامراء) [۹۳۷] (باب الوار)

سرآمد مقرران عقیدت اثر ایام شاهزادگی عالمگیر پادشاه
بود - مدتی ممتد بدیوانی سرکار شاهزاده پرداخت - و
کارهای شایسته و فوج کشیهای شایان نمود - سال دهم
شاه جهانی (چون شاهزاده بعد از وقوع طوی کتخدائی
خویش از حضور پدر والا قدر رخصت معارفت بصونه داری
دکن یافت) بانتزاع الکامی بکلانه (که مابین گجرات و
دکن بسیر حاصی مشهور است - و بر سبیل التمه نامزد
شاهزاده شد) مامور گردید - جذاب شاعی پس از وصول
بتعلقه محمد طاهر را باتفاق مالوجی دکئی بتسخیر آن
ولایت تعیین نمود - مومی الیه از کار طایبی و کذب آدری
سه فوج ترتیب داده از سه جانب بر باره قلعه ملهیر
(که مسکن و مادی بهرجی هرزان آنجا بود) یورش
نموده بتصرف در آردن - آن بومی از آسیمه سری بقاعه
(که بر قلعه کوه است) رفته متحصن گشت - سردار
جد کار به انسداد ابواب غله پرداخته در مورچال دوانی
و نبرد آرائی کمر سعی چسب بر بست - آن زمیندار
مغرب رعب و هراس گشته در سال یازدهم بعهد و
پیمان ملاقی گردید - بند و بهمت آن روز بوم مفتوحه و
حراست قلعه ملهیر (که حاکم نشین آن دیار است)
بمحمد طاهر مقرر گشت - و (چون در سنه ۱۰۶۴) هزار و

(باب الوار) ۲ [۹۳۸] (مآثر الامرا)

شصت و دوم هجری مرتبه ثانی نظم دکن بشاهزاده
تفویض یافت) او بنیابت صوبه خاندیس من حیث الاستقلال
اختصاص گرفت *

(چون بیست و پنجم جمادی الآخره سنه (۱۰۶۸)
هزار و شصت و هشت از خطه برهانپور ریاست عزیمت
بدفع داراشکوه برافراخته گشت) نظر بر قدم بزدگی و
دیوبند فدویت و فرط محرمیت و بسیاری قرب و منزلت
بدستور سابق بحکومت خاندیس مقرر داشته بعطای علم
و نقاره و خطاب وزیر خان سر اعتبار بر افراخت - و پس
از ظهور کامیابی (که سریر سلطنت هندستان بجلوس
عالمگیری مزین گشت) صوبه خاندیس بمعظم خان
میر جمله (که باقتضای مصلحت وقت در دولت آباد
نظربند بود) متعلق گردید - خان مذکور حسب الحکم
به اورنگباد نزد شاهزاده محمد معظم شتافت - و بعد ازان
بمرافقت شاهزاده مذکور بتتبیل سده خلافت جبهه ^(۲) آرا گشت -
و در سال سیوم بصوبه داری اکبر آباد خلعت امتیاز
پوشید - و چون سال ششم پادشاهزاده محمد معظم
از تغیر شایسته خان امیر الامرا بنظم دکن مرخص گردید)
خان مزبور از آگرا بهراهی شاهزاده متعین گشت - و

ایالت خاندیس مجدداً بدو تعلق گرفت . و در سال
 هفتم بصوبه داری مالوه از انتقال نجابت خان مامور شد .
 و بمنصب پنج هزاری پنج هزار سوار در هزار سوار دو اسبه
 سه اسبه بلند پایگی یافت . مدتی دران ولایت گذرانید .
 سال پانزدهم سنه (۱۰۸۳) یک هزار و هشتاد و سیوم
 هجری همانجا ودیعت حیات سپرد . در نفس شهر
 اورنگاباد باغی احداث نموده . با آنکه درین ایام کشت زارے
 بیش نیست هنوز بذام او زبانزد است . و محمود پوره
 بیرون شهر مذکور (که ما بین تالاب خرد و روضه
 اسلام خان مشهدی ست) احداث کرده برادر کلان او میرزا
 محمود است که پسرش محمد تقی خان در سال
 ششم عالمگرمی بخدمت بخشگیری و واقعه نویسی صوبه
 خجسته بغیاد سرفرازی یافت . و در سال دهم باجل
 طبیعی در گذشت . حویلی عالیشان مطبوع مشرف بر
 تالاب خرد در پوره مذکور اساس نهاده که سیرگاہ بود .
 و مثل شاهزاده بیدار بخت خلف محمد اعظم شاه
 درانجا فرود آمد . پسرش میرزا عبد الرحیم مدتها در
 کم منصبی دران دلنشین مکان داد عیش و عشرت داد .
 پسرے گذاشته بود . الحال از آنها کسی نیست . و هنوز

(باب الوار) [۹۳۰] (ماجر الامر)

آن مکان با بوجا سمت - دیگر برادرزاده وزیر خان رفیع خان باذل تخلص اسمت - مدح فوجدار بانس بریای بود -
غزوات اعجاز سمات حضرت نبوی صلی الله علیه و آله و سلم^(۲)
در زمین شاهنامه فردوسی بنظم آردده موسوم به حمله حیدری
ساخته - تلاشها کردم قریب چهل هزار بیت است *

* حرف الهباء *

* هاشم خان *

پسر قاسم خان میر بحر است - (چون پدرش سال
می و نهم جلوس عرش آشیانی در کابل کشته شد - و ایالت
آنجا بقایح خان مقرر گردید) از بیارگاه سلطانی رسیده
مورد نوازش گشت - و سال چهل و یکم بهمراهی میرزا
رستم تندهاری بتادیب راجه باسو وغیره بوم نشینان شمالی
کهسار رخصت یافت - و در گشایش قلعه مؤ مصدر تردد
گردید - بهتر بحضور آمد - سال چهل و چهارم همراه

(۲) در نسخه [۱ - ب] لفظ [حضرت] نیست *

(مآثر الامراء) [۹۴] (باب الحوار)

شیخ فرید بخشی بتسخیر آسیر مامور گشت - پس ازان همراه سعادت خان (که از جانب حکام دکن قلعه دارمی کالنه و تربنگ داشت و از مساعدت بخت رجوع ببارگاه سلطنت آزاده بود) بجانب ناسک دستوری پذیرفت - و بعد گرفتن قلعه تربنگ سال چهل و ششم به پیشگاه خلافت رسیده شرف کورنش در یافت - و سال چهل و هفتم بمنصب هزار و پانصدی امتیاز اندرخت - سال اول جلوس جهانگیری از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصد سوار و عنایت اسم خاصه چهارم ناموری بر افرزخت - سال دوم بمنصب سه هزار و سوار و صاحب صوبگی ملک اردیسه بلند پایه گشت - سال پنجم غایبانه بحکومت کشمیر سرفراز شد - خواجهگی محمد حسین عم او رخصت آنجا یافت - که تا رسیدنش ازان ^(۲) ماک خبردار باشد - اواخر همان سال بحضور آمده جانب کشمیر مرخص گردید - سیر او محمد قاسم خان میر آتش شاهجهانی سم که ترجمه اش درین اوراق اندراج یافته *

* هادی داد خان *

برادر رشید خان انصاری سم - در عهد فردوس آشیانی بمنصب پانصدی سرفراز شده - سال هشتم همراه سید

خانجهان بارهه بگوشمال ججهار سنکمه بوندیله تعبن یافته .
سال نهم (که ملک دکن مضرب خيام سلطاني بود - و سه
فوج بسرکردگی سه کس به تذبیه ساهو بهونسله و پامال
ساختن تعلقه عادل خان دستوري پذیرفت) او بهمراهی
خاندوران اختصاص گرفت - سال یازدهم از اصل و اضافه
بمنصب هزارگی هزار سوار چهره عزت بر افروخت - و سال
بیست و دوم (که برادرش رشید خان رهگرای سفر آخرت
گردید) او بمنصب دو هزارگی دو هزار سوار سر برافراخته
بجای برادر بضبط موبه تلنگانه (که عبارت از نافر و غیره
محالات مفتوحه باشد) مامور شد - سال بیست و چهارم
از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدگی هزار و پانصد
سوار و خطاب خانی مامور گشت - سال بیست و نهم بعبای
علم و نقاره طبل شادکامی بر نواخت - و در همین سال
برطبق حکم حضور و اشاره شاهزاده محمد ادرنگ زیب بهادر
با جمع از منصفداران برای گرفتن پیشکش باقی ذمه کبیر (۲)
سنکمه پسر کوکنا زمیندار دیوگدهه گام عقیدت بدان موب
برداشت - و میرزا خان موبه دار ایلهچپور نیز از سمت
دیگر عزیمت نمود - و او مضرب شده با موبه دار ایلهچپور
برخورده مع پیشکشات پیش شاهزاده روانه گشت - سال

(مآثر الامرا) [۹۴۳] (باب الوار)

سي ام بر طبق حکم خسروي همراه محمد سلطان شاهزاده بجانب تلعه گواگنده شتافت - پس از رسيدن پادشاهزاده محمد اوزنگ زيب بهادر در مورچال مصدر مساعي جميله گرديد - و هنگام معاشرت پادشاهزاده بناندير رخصت يافت - و در همين سال مطابق سنه (۱۰۶۶) هزار و شصت و شش هجري بکنج نيستي خزيد - و در ناندير مدفون گرديد -

اگرچه سي پسر از مائده بود اما الهام الله پسر رشيد خان (که برادرزاده او باشد) بر او نگاهداشتن جمعيت او شايسته بود - پادشاه او را از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدي هزار سوار بر نواخت - و پور حقيقي او عبدالرحيم نام تا سال سي ام منصب پانصدي صد و بيست سوار کاميابي داشت *

* هوشدار خان مير هوشدار *

پسر ملتفت خان مخاطب به اعظم خان عالمگيري سمک - در سال بيست و هفتم شاهجهاني از تعبير عم خویش مفتخر خان خانزمان بداد رنگی توبخانه دکن بپايه اعتبار بر آمد - و بمنصب نه صدی چهار صد سوار سرفرازي يافت - و در آخر آن عهد برکت مهدي به هزارى شش صد سوار رسيد - (چون الويه ظفر طراز شاهزاده محمد اوزنگ زيب ناظم دکن بقصد مستقر الخلافه

(باب الوار) [۹۳۴] (مآثر الامرا)

اکبر آباد سایه و مول ببلده برهانپور انداخت (بانفازیش
پانصدی صد سوار بمنصب هزار و پانصدی هفت صد
سوار ر خطاب خانی کامیاب عزت گردید - و در معارک
زم و رغا همه جا ملتزم رکاب عالمگیری بود - (چون
روز جنگ داراشکوه بعد ظهور تباشیر فتح پدش از حدت
هوا جان در باخت) پادشاه قدر دان او را باعطاف خسروانی
از غزا بر آورده باضافه نمایان استمالک و دلجوئی فرمود -
و داروغگی غسلخانه (که جز به معتمد^(۲) اخلاص منس
عقیدت نشان تفویض نشود) بخان مذکور مفروض گردید -
و او بحسن کار دانی و مزاج شناسی مدتی بتقدیم آن
خدمت خود را شایان الطاف پادشاهانه گردانید - و بعد
جنگ شجاع بمنصب سه هزاری در هزار سوار مورد
عزایت گشت - و در سال پنجم از اصل و اضافه بمنصب
چار هزاری سه هزار سوار بلند رتبهی یافت - (چون در
همان ایام باران سیر کشمیر ریات عالیه بجانب پنجاب
نهضت نمود) به صوبه داری دار الخلافه شاهجهان آباد
خلعت سرفرازی پوشید - و در سال ششم بارسال فرمان
حکومت مستقر الخلافه امیر آباد از انتقال اسلام خان
بدخشی مباحث اندوخته سر گرم کار گشت - و در سال

(۲) نسخه [ج] معتمد خاص عقیدت منس .

هشتم فرج‌دادی نواح آن مصر جامع نیز ضمیمه بخان مزبور
مقرر شده با افزایش هزار سوار مشمول مراسم گردید . و چون
صداقت و فدویت خان مشارالیه با نیکو معاملگی و
واسعت کیشی دلنشین خاد مکان بود در صوبه دارئی آگره مدتها
بسر برد - و در سال چهاردهم بصاحب صوبگی خاندیس
صامور شد - و در سر آغاز سال پانزدهم سنه (۱۰۸۲)
هزار و هشتاد و دوم هجری در برهانپور بباط هستی
در نوردید - خان مومی الیه در شیوه بندوق اندازی سر آمد
امثال و اقران بود - چندی بتعالیم پادشاهزاده محمد
اعظم (که درزش فن ناگزیر نشاء سورجی ست) تارک
افتخار می افراخت - پسراش کامگار و جعفر بعد فوت
پدر به استانبوس خلافت رسیده کامیاب عنایت شاهانه
گشتند . نخستین در پردلی و جسارت منشی مشهور
دردگار بود - رسوم سپاهگری^(۲) پر لازم گرفته - تکیه و لحاف
او بی زره نبود - جمعه را با خون رفیق داشت و آنرا
چهل تن می نامید - از غرور خانه زادی اکثر مصدر بی باکیها
میشد - و معتاد میگشت - در سال بیست و سوم هنگام
(که اجمیر معسکر پادشاهی بود) بنابر جهت از منصب
بر طرف شده چهار زخم جمدهر بشکم خون زد - ناچار

(۲) نسخه [ج] رسوم سپاهگری را لازم گرفته .

(باب الوار) [۹۴۶] (مآثر الامراء)

از زری خانه زاد نوازی هم التفات بکار رفت . بسیار
پر زور و قوت بود . و حکایات غریبه از نقل کفشد . جنگ اد
با نهنک در قلعه داری چنانچه گذشته مشهور عالم است . در
قلعه داری رای سین مالوه در گذشت . ازو کسی نمازد *

* هزبر خان خلف آله وردی خان *

در عهد خلد مکان سال هفتم بقعه داری رهتاس
و پستر بفرج داری بنارس از تغیر ارسلان خان برادر خود
و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هفت صد
سوار مباحات اندرخت . سال هجدهم مطابق سنه (۱۰۸۵)
هزار و هشتاد و پنج هجری به تهاه داری جگدنک
(که در راه کابل واقع است) سربلند شده در جنگ
با افغانه آنجا با اتفاق پسر بکار ولی نعمت در آمد *

* همت خان میر میهنی *

خلف الصدق اسلام خان بدخشی است . از سر آغاز
نشو و نما بل در سن صبا بعنایت و الطاف خلد مکان
هرافراز بود . و بنوازش تربیت آن شاه ستوده شیم ممتاز .
مجموعه بود در قابلیت و کمال . نسخه بود از فضایل
خصال . پیوسته ملان علمای دقیقه طراز و مرجع سخن فهان
فکته پرداز . سلیم النفس نیک ذات کریم الاخلاق خیرخواه
کاینات . ارباب علم و هذر از هر باب در محفلش باریاب

(مآثر الامرا) [۹۳۷] (باب الوار)

و کامیاب - طبع روزن داشت - از دست * بیت *

* بجز خارے که معجون داشت در دل *

* بیابان جنون خارے ندادن *

مشار الیه بنابر اقتدار و اعتبارے (که پدرش را در ایام شاهزادگی در سرکار خلد مکان بود) خود هم باعزاز و احترام می زیست - بعد محاربه جسونت بمنصب در هزاری و خطاب همت خانی (که والد او نیز بدان چندے مخاطب شده بود) سر بلند گردید - و چون سال ششم پدرش بصوبه داری مستقر الخلاله آگوه سرافرازی یافت او را بقوه داری نواحی آن مرکز سلطنت برنواخته از منصبش (که هزار سوار بود) پانصد سوار دو اسبه سه اسبه گردید - و پس از فوت پدر بحضور (سیده قوربیگی شد - و در سال نهم بداروغگی گرز برداران افتخار اندرخت - و سال دوازدهم بداروغگی دیوان خاص اختصاص گرفت - و پستتر بمنصب سه هزاری و بخشیکری سیوم فایز شد - و در سال چهاردهم از تغیر اسم خان به بخشیکری دم مخلع و معزز گشت - و در سال پانزدهم از تغیر سر بلند خان بصوبه داری اکبر آباد امتیاز یافت - و سال هفدهم (هنگام نهضت پادشاهی بجانب حسن ابدال) بداروغگی غمسلخانه مفتخر گردید - و در سال نوزدهم از تغیر

(باب الوار) [۹۴۸] (مآثر الامراء)

حسن علي خان بصاحب موبگي آله آباد و مرحمت
يك لك روپيه خرمي اندرخت - و سال بيست و سيوم
در اجمير به آستانبوس خلافت (سيده) از اودپور (خصت
معدت بتعلقه يافت - و در همين سال سر بلند خان
مير بخشي وديعت حيات سپرد و حكم مطاع بطلب
همت خان رفت - ده شوال سال بيست و چهارم
در بلده اجمير بخدمت جايل القدر بخشيگري اول فرق
تفاخر بلند ساخت و از فرط نوازش خلعت درپتة زرین
بخانه اش مرسل گشت - و همين سال در عين هنگامه بغي
و طغیان اکبر [که بانفاق مغروران رآهور و برخه سران
لشکر پادشاهي از غایت وقاحت و بے سعادتي بارانده
مقابلہ پدر عالیقدر دران رفت (که زياده بر ده هزار سوار
در رکاب پادشاهي نبود) نزديک رسيد] خلد مکان همت
خان را (که بشدت مرض مبتلا بود) بحراسم اجمير
در قلعه گذاشته از شهر بر آمد - پنجم ماه محرم
سنه (۱۰۹۲) هزار و نود و دوم هجري خان مذکور
بساط حيات در نورديد - از مستعدان روزگار بود - و در
همسران سرآمد اقوام - فصاحت و بلاغت از نظم و نثر
بر مفتحه يادگار نکاشته - بهندي نیز شوق و سلیقه درست
داشت - ميرن تخلص ميکرد - پسرانش محمد مسیح مرید
(۲)

(۲) نسخه [ج] محمد مسیح مير خان و روح الله بيگ خان •

خان و روح الله نیک‌نام خان اولین در سال بیست و ششم
 بخدمت میرتوزکی سر برافراخت - پستتر خطاب خانه زان
 خانی یافت - و در سال بیست و هشتم از تغیر ملاکت
 خان بداروغگی بندهای جلو اختصاص گرفت - و پس
 ازان بقلعه داری ارک خجسته بنیاد و آخر بقلعه داری
 بندر سورت تعیین یافت - درمین منصب هزاری و بخش‌گیری
 فوج شاهزاده محمد بیدار بخت داشت *

• همت خان محمد حسن و سپه دار خان •

• محمد محسن •

پسران خانجهان بهادر کولکلتاش اند - ابتدا بمنصب
 در خور و خطاب خانی سر برافراخته پستتر اولین بخطاب
 مظفر خان و درمین بخطاب نصیری خان چهره عزت
 بر افروختند - سال بیست و هفتم جلوس خلد مکان
 (چون عرضداشت خانجهان بنظر پادشاه گذشت که غنیم
 بر دریای کشنا باراده فاسد فراهم شده بود) مومی الیه
 سی کرده تاخته بمالش قوی بسیاری را قتل و اسیر
 گردانید - فرمان تحسین بنام او صدور یافته اقراباش باضافه
 منصب و عطای خطابها شادکامی افروختند - ازان جمله مظفر
 خان بخطاب همت خان و نصیری خان بخطاب سپهدار خان
 نامور گردیدند - و سال نهم اولین بعطیه خلعت

(باب الوار) [۹۵۰] (مآثر الامرا)

و شمشیر و فیل مباحی گردیده رخصت بیجاپور یافت -
و پس از وقوع فتح آنجا سال سی ام بعنایت اسب
با ساز مرصع و از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی
در هزار دو صد سوار و خطاب بهادر و عطای هشتاد
لک دام بانعام کامیاب گشته به تفویض صوبه آله آباد
نامزد شد - و سال سی و سیوم (چون خانجهان کولکنتاش
ناظم آله آباد گردید) نامبرده بصوبه دارمی اودهه و فوجدارمی
گورکھپور اختصاص گرفت - سال سی و چهارم باز تعاقب داری
آله آباد بار قرار یافت - پستتر طلب حضور شد - سال
سی و هفتم بملازمت پادشاهی پیوست - و جهمت رسانیدن
متعلقان سلطان معز الدین بقاعه پرناله دستوری پذیرفت -
هال سی و نهم [چون روح الله خان و غیره امرای پادشاهی
بتفصیله (که در احوال قاسم خان کرمانی رقم زده کلک
اخبار سلک گشته) در کهور پره از سنتای سردار مرهته مغلوب
(۲)
گردیدند] او حسب الحکم یلغار نموده با سنتای مذکور بمقابله
پرداخت - و آویزش سترگ رد داد - اگرچه مقاهیر را از
پیش رو برداشته بود - اما از نیرنگی تقدیر تیر بندرق
اجل بر سینه اش خورده مطابق سنه (۱۱۰۶) هزار و یک
صد و شش هجری کار او باتمام رسانید - دو مین سال

سپهبدار خان بصوبه داری دکن و سال سی و هفتم بمظم آله آباد از انتقال بزرگ امید خان بانضمام فوجداری جونپور و از اصل و اضافه بمنصب سه هزار سی و هزار سوار و عطای یک کردار نام بطریق انعام مشمول عوطف گشت - و سال چهل و یکم از انجا معزل گردید *
 صاحب مآثر عالمگیری ^(۲) می نویسد که سال چهل و هشتم سپهبدار خان ناظم آله آباد در جلدوی تئیدیه مهابت بومی جونپور از اصل و اضافه بمنصب چهار هزار سی و هزار و پانصد سوار و سال چهل و نهم باضافه هزار سی و نه نفر درجه پیمای افتخار گردید - از انجا معلوم میشود که نامبرده بار دوم هم صوبه دار آله آباد شده - و پس از ارتحال خلد مکان بوقت خلد منزل بخطاب خانجهان اعزالدوله بهادر رایت اعتبار بلند ساخته - غالباً سال سوم جلوس پادشاه مزبور بصوبه داری بنگاله اختصاص پذیرفته - تاریخ فوتش بنظر نیامده - در ارنک آباد متصل دهلی دروازه حویلی عالیشان (که مکانی عمارت حمام در نهایت پاکیزگی ساخته) یادگار از بوده - الحال آن عمارت بر هم خورده *

(۲) در [مآثر عالمگیری] سپهبدار خان ناظم آله آباد چهار هزار سی و هزار سوار در جلدوی حسن خدمت تئیدیه مهابت بومی جونپور باضافه پانصد سوار درجه پیمای افتخار گردید *

* حرف الیاء *

* یوسف محمد خان کورکتاش *

یہر کلان خان اعظم اتگہ امت - با عرش آشیانی
 نسبت رضاعت داشت - چون پدرش با جمعی از پیشگاہ
 سلطنت دستوری یافت تا سرزاد بیروم خان (کہ عازم
 فوج پنجاب بود) بگیرد او نیز در سن دوازده سالگی
 بہمراہی پدر تعیین یافت - و در روز معرکہ با جمعی از
 مبارزان میان قول و الشمس اختصاص گرفت - و چون اتگہ
 خان بعد برہم خوردن افواج میمنہ و میسرہ چارہ دران
 دید (کہ بر فوج بیروم خان تاخت آرد) خان مذکور پیش
 پیش پدر بودہ مصدر ترددات شد - و بخطاب خانہ
 نام آرد گردید - و چون پدرش بر دست ادم خان کوکہ
 کشتہ گردید او با ^(۲)جہتمندان خون مسلح شدہ سرزاد

(۲) نسخہ [ج] با منصب داران خود *

ادهم خان و ماهم انگه گرفت - تا آنکه هیاست یادشاهی در باره ادهم خان خاطر نشین گردیده باره تسلی شد - پس ازان خان مزبور و برادرش عزیز محمد کورکلتاش مشمول گوناگون غذایات خسروانی گشته در بزم و رزم دوام حضور و کمال تقرب داشتند - سال دهم جلوس (که ماجرای کافر نعمتی و فتنه پزوهی علی قلی خان زمان و بهادر خان و اسکندر خان معروض بارگاه والا گردید) پادشاه به تنبیه این گروه شقاوت پزوه وجه همت ساخته از آگره نهضت فرمود - بعد عبور از ساحل گنگ بعرض رسید که هنوز اسکندر خان در لکهنؤ بجای خود است - عرش ایشیانی توجه بان صوب نمود - و حکم شد که خان مذکور باتفاق شجاعت خان و برخی از بهادران اخلاص گزین بمنزل هراول بوده پیش پیش می رفته باشد - در سایه عاطفت عرش ایشیانی بمذنب والای پنج هزاری رسیده بود که در عین ریعان شطب از فرط باده پیمائیها بیمار شده

در سال یازدهم جلوس مطابق سنه (۹۷۳) نه صد و

هفتاد و سه هجری بخلوتکده فذا شتافت *
(۲)

(۲) در [اکبرنامه] یوسف محمد خان کورکلتاش برادر کلان میرزا عزیز ازین جهان گذران از فرط باده پیمائی روز حور پانزدهم خرداد ماه الهی موافق پنجم ذیقعدہ پنج روز مزاج او از پایه اعتدال انحراف نموده بخلوتکده فنا شتافت *

* التنباه *

حکما آب انگور را (چون در باب تقویت مزاج انسانی مناسب تجربه نموده متضمن فواید کثیره یافته اند) مجوز استعمال آن گردیده تعیین مقدار و تقدیر وقت نموده - و در ادمان آن (که مزیل جوهر عقل و مورث امراض کثیره است) منع شدید و تهدید بلیغ بکار برده - چنانچه این معنی از کتب قوم واضح و لایح است - اما شریعت مصطفوی (عَلَیْ صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ - که بر ادق طرق و عموم مصاحمت نازل گردیده) نظر بحکم ماده ضرر رخصت بازتاب قلیل و کثیر آن نداده - و بواهی صلاح جزئی فساد کای جایز نداشته - و آیه اِنَّهُمْ اَکْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمْ مبین آنست *

* یوسف خان کشمیری *

پدرش عالی خان چک ^(۲) مرزبان کشمیر داشت - چون در تکاپوی چوگان بازی به آسیب پیش کوه زین راه عدم پیش گرفت مردم او را بکلانی برگرفتند - از نخست خانه ابدال عم خود (که اندیشه سری بخاطر آرده بون) کرد گرفت - و در زد و گیر ابدال مذکور بزخم بندرق در گذشت - مردم آنجا سید مبارک نامی را برداشته بمیدان عیدگاه عرضه نبرد آراستند - هارال یوسف خان در جنگ

کشته شد - یوسف خان به آردگاه فرسیده راه گریز سپرد -
اواخر سال بیست و چهارم جلوس عرش آشیانی به بارگاه
سلطنت رسیده بانواع نوازش اختصاص یافت - و (چون
پیش از سپری شدن دو ماه بد نهادان آن سر زمین سید
مبارک را بکنج خمول نشانیده لوهو چک عم زاده خان مذکور را
بسردرای برگزیدند) سال بیست و پنجم او از بارگاه سلطانی
رخصت پذیرفت - و به امرای پنجاب حکم شد که فوجی
همراه او سازند - ازین خبر کشمیریان به لابه گری در آمده
او را تنها طلب داشتند - او بے اطلاع امرا عازم آن سو گردید
و بدون سزادار آریزش لوهو چک را بدست آورده بر حکومت
آنجا قابض گشت - چون صالح دیوانه داستان رسوخ او
بعرض رسانید در سال بیست و هفتم پادشاه شیخ یعقوب
کشمیری را (که از معتمدان زکاب بود) جهت دلدهی با حیدر
پسر او روانه گردانید - سال بیست و نهم او یعقوب پسر
خود را با هدایای آن دیار بحضور فرستاد - سال سی ام (که
صوبه پنجاب مقر سلطانی بود) پادشاه را نیز طلب او
بخاطر رسید - یعقوب متوحش شده راه فرار سپرد - حکیم علی و
بهاء الدین کنجو دستوری یافتند که باندزرها رهنمون شوند - اگر
خود دولت آستان بوس نیندوزد پسر آشفته راجی خود را روانه

سازن - چون فرستادگان باز گردیده نخوت فروشی او برگزاردند
 میرزا شاهرخ با فوجی گران بتسخیر آن ملک رغصت یافت -
 پس ازان که (از راه یکهایی نزدیک بولجاس ^(۲) رسید نامبرده
 بجز زنهاری شدن چاره ندیده آمده امرا را دید - خواستند
 او را همراہ گرفته برگردند - این رای پسند پادشاه نشد - و
 برای تسخیر ملک تاکید رفت - بنا بران کشمیریان اولاً حسین
 خان چک را و ثانیاً یعقوب خان پسر یوسف خان را
 بصرداری برداشته جنگ کرده به پراگندگی افتادند - آخر
 پیغام نمودند که مرزبان اینجا زر بدرگاه آرد - و دنانیر و
 دراهم بزام پادشاه رزق پذیرد - و دار الضرب و زعفران و
 ابریشم و شکاری جانور بسرکار والا باز گردن - و چون امرا از
 بارش برف بمتوه آمده بودند داروغه ها بتعلقات مذکور
 تعیین نموده بعد بتذرائعی این معامله در حضور مع یوسف
 خان باز گشته اوایل سال سی و یکم بعقبه خلافت
 جبهه سا گردیدند - خان مذکور حواله تودرمل شد - و
 (چون از یعقوب وغیره کشمیریان آثار برخلاف آشتی
 بظهور پیوست) قاسم خان را با فوجی شایان راهی ساختند -
 او بشایسته تدبیر ملک را مسخر ساخت - و بارها
 به یعقوب خان پسر یوسف خان و دیگر کشمیریان آریزش

(۲) نسخه [ج] بولجاس . (۲) نسخه [ج] این رای پسند نشد *

نموده غالب آمد - سال سي و دوم او را از زندان بر آورده
 در حدود بهار جاگیر تنخواه شد - و تعینات صوبه بنگاله
 گردید - تا سال سي و هفتم دران صوبه سرگرم خدمات
 بود - پسرش یعقوب خان است که پس از آمدن پدر بهارگاه
 سلطنت مردم کشمیر او را دست آویز شورش افزائی ساخته
 مدعی بهردازی برداشته بودند - چون قاسم خان میر بحر
 بگشایش آن صوبه تعیین شد باقبال پادشاه در مجمع آنها
 دو رئی افتاد - و بدین تقریب خان مذکور داخل سري نگر
 گشت - بعد آن هم نامبرده شیوه سرتابی داشت - در سال
 سي و چهارم رفته (که پادشاه در کشمیر بود) پس ازان
 (که با افزای خاصه برای دلجمعی او رفت) بتارک نهاده
 کامیاب آستاندوسی گردید *

* یوسف خان ولد حسین خن تکوید *

پس از فوت پدر مشمول عواطف عرش آشیانی گردیده
 بمنصب شایان سرمایه اعتبار اندوخت - و سال پنجاهم
 بمنصب در هزاری ذات و سیصد سوار مبهی گردید - و
 پس از جلوس جهانگیری پانصد سوار بمراتب او افزون - و
 سال پنجم همراه خان اعظم بهم دکن تعیین گردید - و چون
 ترددات او درین صوبه بعرض رسید سال هشتم بعنایت
 علم لوای کامرانی برافراشت - و سال دوازدهم بالتماس

شاهزاده سلطان خرم از اصل و اضافه بمنصب سه هزارى ذات و هزار و پانصد سوار مرتقى گردیده بفوجدارى کوندوانه و عنایت خلعت و فیل نوازش یافت *

* يعقرب خان بدخشى *

ابتدا نهمصدى پنجاه سوار منصب داشت - و با خانخانان عبد الرحيم تعيينات دکن بود - در جنگى (که شاه نواز خان مرزا ابرج عنبر حبشى را شکست داد - و کار نمایان صورت بهمت) خانخانان عنان اختيار پسر بدست او داده بود - چون از ترددات نمایان بوقوع آمد سال هشتم جلوس جهانگیرى از اصل و اضافه بمنصب دو هزارى هزار و پانصد سوار گردن باند پایگى بر افراخت - و آخرها تعيينات صوبه کابل گردیده سال اول جلوس فردوس آشياني (که نذر محمد خان والى بلخ در نواح کابل آمده بمحاصره پرداخت - و آخر به پیغامهاى تهديد آميز خواست که بلده مزبور را بتصرف آورد) او در کابل بود - پاس نمک خوارگى مقدم داشته جوابهاى صاف درشت گفته فرستاد - و وقت موعود بعدم آباد شدافت *

* ياقوت خان حبشى *

که از غلامى خداوند خان مشهور به ياقوت خداوند خان اشتهار یافته و از رشد و شجاعت مدار عليه و مشار اليه دولت

(مآثر الامراء) [۹۵۹] (باب الیاء)

نظام شاهیه گردیده بعد از ملک عنبر سردار عمده تر ازو نبود - بلکه لشکرکشی و انتظام افواج در حیات عنبر نیز بعهده او بود - چنانچه مکرر مملکت پادشاهی را بمراکب باد پا لکدکوب نهیب و غارت ساخته برهانپور را محاصره نمود - و (چون نظام شاه حمید خان نام غلام حبشی را پیشوای خود ساخته اختیار مهمات مالی و ملکی در قبضه او سپرد) به فریب کاری زانش (که هرگز زنان مردم را از افسوس طرازی از راه برده بمعاشرت او می برد) بمرتبه شیفته و فریفته ار شد که خود به اسم بی مسمای حکومت خورسند گشته رتق و فتق کارها را بآن محتانه دلاله باز گذاشت - چنانچه یکبار عادل شاه فوج بسرحد نظام شاه فرستاد - آن زنکه از فرط جرأت و دلیری سرداری لشکر را استدعا نموده نقاب افکنده بر اسب سوار شد - و بمقابله شتافته جمعی کثیر را از سران آن فوج مقتول و ماسور ساخته سالمًا و غانمًا معادرت نمود - از آنجا (که مبلغهای خطیر بمردم بخشید) رفته رفته کارش بجائے رسید که سران سپاه و عمدهای ملک پیاده در رکابش رفته عرض حوایج خود می نمودند - ازین جهت یاقوت خان (که سردار نامور صاحب جمعیت بود) دل برداشته نوکری نظام شاه گذاشته اختیار بندگی پادشاهی را سرمایه فلاح خود دانست -

در سال بیست و یکم جهانگیری به پانصد سوار حوالی جالنده پور آمده به راز رتن هادا (که بحفاظت بالاگهات می پرداخت) بر نوشت - که من با فتح خان پسر ملک عذیر و دیگر سرداران نظام شاهیه قرار دولت خواهی داده از پیشقدمان این سعادت شده ام - راز رتن باستمالت و داجوئی از پرداخته سرگرم این عزیمت ساخت - و به خانجهان لودی (که دران وقت صاحب صوبه دکن بود) اطلاع داد - خان مذکور او را بتجویز منصب پنج هزاری ذات و سوار و به برخی همراهانش منصبی درخور (که مجموع بیست هزارمی پانزده هزار سوار باشد) سرفراز نموده در ساک بندگان پادشاهی منسلک گردانید - و در سر آغاز جلوس فردوس آشیانی او را بارسال عام و نقاره مباهی فرمودند - و (چون سرآمد امرای دکن بود) نقش او درین سلطنت درست نشسته صوبه داران آن ملک بے صوابدید او کارهای بزرگ بعمل نمی آوردند - (چون در سال ششم مهابت خان خانخاندان حصار استوار دولت آباد را با فوج قاهره احاطه نمود - و ماجراها برانراخت - و بدوانیدن نقب و ساختن کوچه سلامت و سوانجام دیگر اسباب گشایش آن همت گماشت) یاقوت خان فرتوت (که با وجود نوکری پادشاهی سرشته هوا خواهی نظام شاه را از دست

نگذاشته) انفتاح قلعه را قریب الوقوع دیده دانست که بعد ازین بالکلیه استیصال این خاندان شده آن دیار بالتام بتصرف اولیای دولت خواهد آمد - نهانی در مهود تقویت محصوران شد - هر چند سعی نمود (که آنوقه و تفنگچی و دیگر لوازم قاعه‌داری محصوران برساند) بهیبت دیدبانی اهل ملجاری مطلب او بفعل نیامد - و ازآنکه غله (که از بازار آن نفاق کیش بقلعه می بردند) مکرر بدست افتاد اندیشه او بر روی (دزد آمد - آن خابن خایف براه فرار (که شعار غلامان است) شتافته بخیل عادلشاهی پیوست - از آنجا (که اقبال پادشاهی (دزدافزون بود) کاره (که بظاهر موجب وهن جناح تواند شد) در باطن سبب شکست مخالف گردید - چه آن کافر نعمت از لاف و گزاف سپاهگری سرزنش چذد به سران بیجاپور نمود - روزی بعد فتح عنبرکوٹ (که عبارت از شهر پناه دولت آباد است) رندوله خان و ساهو بهونمله رو بروی خانزمان (که برگهات کغذی واره بود) مانده یاقوت خان بهمراهی مراری دت صاحب اختیار عادلشاه بالشکر جرار نمایان گردید - خانزمان میوزا لهراسپ پسر خود را با فوج تعیین نمود - و بالخته از بهادران خود نیز روان شد - پیش ازان (که بمدد لهراسپ پردازد) در اثنای راه نوردی بجزیره از فوج مخالف

بزر خورد - و آن رویه منشان براه فرار افتادند - درین ضمن
 گروه دیگر از میان حرس برآمده نمودار گشتند - و ظاهر
 شد که یاقوت تیره درون و بیرون درین فوج است - و
 مراری عقب آن قشون آراسته هزاد را بر سر لهراسب
 فرستاد که تا او را بجنگ در گریز جانب اینها کشد -
 سه سال جز نبرد چاره ندیده با وجود قلت سپاه تکیه
 بر حفظ ایزدی نموده رایگ همت برافراخت - و شمشیر
 سر افشان فتنه نشان از پیام انتقام آخته با همراهان بر
 قلب غنیم تاخمت - از ستیز و آویز بهادرانه مخالفان پای
 ثبات از دست داده راه هزیمت پیموندند - اتفاقاً در اثنای
 گریز جهره پیش آمده از تنگی راه افواج ادبار امتزاج
 آنها از تزک افتاده بهادران عرصه شهامت از عقب
 خود را بیاقوت خان خون گرفته رسانیدند - هر چند
 حبشیان برای محافظت سردار لخته پا افشوده آتش
 قتال ملتهب گردانیدند اما پردلان تهور آئین بهیاری ازان
 طایفه را بکوی نیستی فرستادند - و بقیه بر یاقوت خان
 ریخته به بیست و هفت زخم نیزه و شمشیر کار دشمن
 بانجام رسانیدند - حبشیان همچو مور و مگس فراهم آمده
 خواستند که بیکر آن سیه روی تیره روز را از میان ببرند -

دلیوان نصرت کیش بذا کامی آن گروه کمال جلالت بکار برده
جسد او را بدست آوردند - کشته شدن چنین مرادرس (که
در علو مرتبه سپه کشی و فوج آرائی سهیم و عدیل
نداشت) درین هنگام موجب فراران بیدلی سران مخالف
و باعی دل شکنی محصوران گشته مقدمه انفجاح قلعه
گردید - پسرش فخر الملک نیز درین سلطنت علیه بمنصب
سه هزاری در هزار سوار در سلک امرا انتظام داشت - پیش
از فرار پدر در سال پنجم باجل طبیعی در گذشت - حسن
خان و غیره پسران فخر الملک بعد کشته شدن یانوت خان
نوکرعی عادلشاه اختیار نمودند - پسر حسن خان برهمنوی
بخت بیدار بدرگاه فلک اشتباه اعلی حضرت نامیه عجز و
استکانت سوده داخل بندها گردید - و در سال نهم باضافه
هزاری پانصد سوار بمنصب سه هزاری در هزار سوار امتیاز
یافت - و به تنخواه جاگیر دکن کام اندوز دل گردید *

* یرسفی محمد خان تاشکندی *

تاشکند شهره سمت از ولایت فرغانه که از اقلیم پنجم
است و در کنار معموره عالم واقع شده - شرقی آن کاشغر
و غربی آن سمرقند و جنوبی کوهستان سرحد بدخشان
و شمالی [اگرچه پیش ازین شهرها بود مثل المالیغ و الماتو
(۲)

و بانگی (کہ بہ انرا^(۲) مشہور است) اما الحال بصبب عبور
 و مرور اوزبکیہ اثرے از رسوم و اطلال آنها ہم نمائندہ -
 غیر از جانب غربی (کہ کوه ندارند) گذار بیگانه صورت پذیر
 نیست - و دریای سیحون (کہ بآب خجند مشہور است)
 از میان شرق و شمال این ولایت آمدہ بسمت غرب
 میروند - و از شمال خجند و جنوب فناکت (کہ بشاہرخیہ
 اشتہار دارد) گذشتہ پایان ترکستان در ریگ فرو رفتہ غایب
 میگردند - و درین دیار ہفت قصبہ واقع است - پنج بجانب
 جنوب - اندجان و ارش و مرغیان و اسفرہ و خجند و
 از شمال آخسی و شاش (کہ از بلاد قدیم است و سابق^(۴)
 بنیاکت اشہار داشتہ) الحال بہ تاشکند و تاشکینیت معروف -
 لالہ زار آنجا چون گل سرخ بخارا بین الجمهور مشہور -
 خصوصاً لالہ ہفت رنگ کہ خاصۃً آن ناحیہ است *

بالجملہ (چون خان مذکور از وطن مالوف وارد
 ہندوستان گردید) ایامے چند بموافقت عبداللہ خان فیروز
 جنگ بعرد برد - آخر بمعادت منشی و بخت یاری بخدمت
 شاہزادہ شاہجہان پیوست - و بحسن خدمت و درام حضور
 مباحات اندرخت - و در سفر و حضر بلوازم خدمتگاری قیام

(۲) نسخہ [ج] انرا - (۳) نسخہ [ب] گذر - (۴) نسخہ [ج]

شایش - (۵) نسخہ [ج] تاسکیت و نسخہ [ب] تاسکینیت *

دزدید - و پس از سریر آرائی بمنصب دو هزار سوار
و مرحمت علم و نقاره و اسب و فیل و پانزده هزار روپیه
نقد چهره کامیابی برافروخت - و بتفویض تیول از نواحی
ماندر اختصاص گرفت - و سال چهارم در یساق دکن باقتضای
نیرنگ پردازیهای تقدیر بیک ناکاه گرفتار حادثه غیبی
گردید - یعنی بهمراهی بهادر خان زدهیله دو روز نوبت
کهی با زندوله خان و بهلول خان عادلشاهی تلاشهای بهادرانه
و کوششهای رستمانه نموده پزخمهای گران در میدان
افتاد - مخالف فوزی عظیم دانسته او را با بهادر خان
برداشته بردند - مدتی در بیجاپور مقید و محبوس بود -
چون در سال پنجم یمین الدوله آصف خان بتاخت و
تأراج حوالی بیجاپور پرداخته آنرا محاصره نمود عادل شاه
هر دو را نزد یمین الدوله فرستان - چون بر آستانه خلافت
ناصیه دولت بر سوئند پادشاه قدر شناس بمراحم خسروانه
(که در باره زندگان وفا گزین عقیدت آئین مبذول است)
تدارک گذشته فرمود - تا هر کدام بمرحمت خلعت و
شمشیر و سپر با یراق طلای میناکار و اسب و فیل و
برافروخت - یوسف محمد خان از اصل و اضافه بمنصب سه
هزار سوار و عطای نقاره و بیست هزار روپیه مهابی
گردید - و پستو بصوبه داری تهمته علم اعتبار برافروخت *

گویند بیشتر مغلیه توران نوکر داشت - چون درین سانحه بخلاف متوقع بے حقیقی و بیوفائی ازینها مشاهده نمود [که آقای ولی نعمت خود را باسیری مخالفان داده خود صحیح و سالم از معرکه بر آمده بمحال جاگیرش شتافتند - و از پدر بزرگوار خان مذکور (که ترک رزگار نموده درریشانه بحر می برد) غدر کرده بتحکم مبلغ بصیغه طلب بر گرفتند] ازین جهت مغل را کمتر نگاه میداشت - اکثر هندوستان را نوکر میکرد - و پس ازان فوجداری بهکر مامور شد - چون در سال یازدهم قلعه تندهار بتصرف پادشاهی در آمد از با فوجدار سیوستان تا بندر بسمت آن ناحیه بکمک تعیین گشت - خان مشار الیه بهراهی قلیچ خان ناظم آن الکه در تسخیر قلعه بسمت مساعی جمیله بکار برد - و در سال دوازدهم از فوجداری بهکر تغیر شده بصوبه داری ملتان و اضافه هزار سوار کامیاب دولت گشت - و در همین سال سنه (۱۰۴۹) هزار و چهل و نهم زخم سکونت بعدم آباد کشید - در پسر داشت میرزا روح الله و میرزا بهرام - نخستین در آخر سال بیست و هشتم بمنصب هزار و پانصدی هشت صد سوار و فوجداری و جاگیر داری ماند و سرفراز گشت - و بجهت مورد عتاب گردید - و هزاری بحال ماند - و پستور

بفوجدارى و قلعه دارى گانگره دستورى يافت - و در اوایل
جلوس عالمگير شاهي بصدر برخه حرکات مخالف مريض^(۲)
پادشاهي از منصب و جاگير افتاده گوشه انزوا بر گزید *
پسرانش با وصف خانه زادي بظاہر سوء مزاج
خلد مکان منصب ياب نگشته چذسه برفاقت خان جهان بہادر
کوکلتاش گذرانيدند - پس ازان ميرزا عبداللہ در سرکار
شاهزادہ محمد اعظم شاه نوکر شدہ قوربيکي گرديد - و پایت
عزت و اعتبار برتر افراخته آب رفته بچو آردن - و
به ميرآتشي امتياز يافته در جنگ حاجو^(۳) ادای حق
نمک بجا آردنہ بہمراهی آن شاه والاہمت نقد ہستي
برافشانند - خلف او ميرزا فتح اللہ (کہ خرد سال بود)
بسالت بخان سلطان نظر اعظم شاهي بعلاقہ آشنايی و
خواجہ تاشي بتربيتش توجه بر گماشت - بعد فوتش در
سرکار آصف جاہ نظام الملک نوکر گشته بدارغگی ديوانخانہ
و ہرکارها اختصاص يافت - و بہ ہمین عنایت آن امير
سلاطين نظير بمنصب و خطاب موزوئي سر عزت بر افراخت -
در حالت تحرير بقيد حيات است - با راقم این سوانح
معبت و الفت دارد *

• یکه تاز خان عبد الله بیگ •

پسر منصور حاجی بلخی سم که مرد فهیدگ آزمودگار و از اعیان دولت نذر محمد خان والی بلخ و بدخشان بود - خان مزبور در سال دوازدهم او را با قدری نفوسات بعنوان سفارت پیش فرروس آشیانی فرستاد - از پیشگاه خلافت بانعام پنجاه هزار روپیه نقد و دیگر عطایا مشمول نوازش خسرانی گردیده (خصت انصراف یافت - پسرانش نیز همراه بودند - هر یک بعطیه در خور کامیابی اندرخته بوطن مالوف شتافتند - هنگامه (که بسعی شاهزاده مراد بخش ولایت بدخشان و بلخ بحوزه تصرف پادشاهی در آمد و نذر محمد خان آراگ بیابان نوردی گردید) حاجی مذکور بایالت و حراسم قلعه ترمذ می پرداخت - از صوابدید و به اندیشی پسران خویش محمد منصور و عبد الله بیگ را بخدمت شاهزاده فرستاده اظهار بندگی درگاه والا نمود - در همانوقت از جانب شاهی استمالنامه با خلعت مصحوب یکی از معتمدان ارسال یافت - و سعادت خان نبیره زین خان کولکلتاش بحفاظت ترمذ تعیین گردید - او قلعه مذکور را بخان مشار الیه تسلیم نموده بجناب شاهی پیوست - و غایبانه بمنصب دو هزاری هزار

(۲) نسخه [ب] او از پیشگاه خلافت - (۳) نسخه [ب] آنطرف •

سوار و خدمت مدارت بلخ سرافراز گردید - و پسرانش نیز بمنصب مناسب هرمایه افتخار اندوختند - و در همین ایام پسر کلانش محمد محسن جبهه سالی پیشگاه خلافت گشت - و در سال بیست و یکم منصب هزارری چهار صد سوار و خطاب خان یافته تعیین بنگاله گردید - و در سال بیست و سیوم بشرب مدام در بنهانخانه نیستی نهاد - و عبد الله بیگ در سال و بیست و یکم از بلخ آمده بتلمیم ساحت سلطنت فرق طالع برافراخت - و بعدایم خلعت و خنجر مرصع و اضافه منصب و انعام پنج هزار دربیه نوازش یافت - و در سال بیست و چهارم باضافه پانصدی بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار اختصاص گرفت - و در سال بیست و هفتم بخدمت میر ترکی و خطاب مخلص خان و از اصل و اضافه بمنصب در هزارری هشت صد سوار ^(۲) کام دل اندوخت - و در اواخر عهد اعلی حضرت بهراهی مهراجه حسونت تعیین مالوه گشت - و چون راجه از جانب دارا شکوه (که بهمنک و گشان سلطنت در دستش بود) اشاره داشت که هرگاه صاحب مداران دکن و گجرات اراده حضور نمایند نگذارند که پای جسارت پیش نهند - درین هنگام (که موکب عالمگیری عبور نموده نموده رهگرای مستقر الخلافه

(۲) نسخه [ب] شش صد •

بود (راجه بترتیب فوج برداخته هفت گروهی اوجین سه راه گردید - نبردے سترگ در پیوست - مخلص خان و جمع از سپاهیان نامی توران در قرادلی بود - چو سران راجپوتیه عاف تبغ بیدریغ گشتند راجه ننگ فرا بر خود پسندیده و نیل عار بر چهره (رزگار خود کشید با راجپوتان زخم خورده طی راه پیش گرفت - و اکثرت از امرای پادشاهی بتگ تگ پا جان بدر بردند - مشارالیه با گروه دیگر از خیل مخالف جدا شده برهنمونیه بخمه باسلام عقبه عالمگیری سعادت اندوخت *

و [چون پیش ازین (هنگام برافراختن رایات عزیزه جهانگیری از دکن) خطاب مخلص خانی نامزد قاضی نظامی کره ردی شده بود] او را بختاب یکه تاز خان و منضم سه هزار و پانصد سوار و انعام بیست هزار روپه مباحی گردانیدند - پس از جنگ کهجوه (چون شجا عزیزمن نصیب بجانب بنگاله (ه سپر دادی فرار گردید) هم بهمراهی شاهزاده سلطان محمد بتعاقب تعیین گشت و (چون شاهزاده از کوه اندیشی و تبه رائی بشجاع ملحد گشت) معظم خان (که کار فرمای این یساق و سردار عماد پادشاهی بود) بعد انقضای برسات در حوالی بل کته

(سائر الامراء) [۹۷۱] (باب الیاء)

(که بیست و چهار کوره‌هی اکبرنکر است) در عقب ناله عمیق توار افامنت داده دو جسر بغاصله نیم کوره‌هی از هم بران ناله بیست. و دران طرف جسرها مورچال بسته با ادوات توپخانه استحکام داد. و شجاع در ماه ربیع الاخر سال دوم در مقابل فرود آمده هنگامه توپ و تفنگ گرم ساخت. چون دید که جسر مکانی لشکر معظم خان بافروزی توپخانه استوار است بهرادی سلطان محمد بسمت جسر دیگر روان شد. یکه تاز خان با همراهان خود بقدم همت و جلالت بقصد موانع مورچال این طرف آب آمد. معظم خان ازین آگهی ذوالفقار خان را با فرقه اعزاز و روزبانیان بکمک فرستاد. از طرف شجاع مقصود بیگ مخاطب به تدر انداز خان و هر مست افغان هدف ناوک قضا شدند. و ازین طرف یکه تاز خان با بواد خرد خون نقد جان نثار کرد. و جوقه دیگر نیز سر بجیب فیستی فرود برونند. و بسیاری زخم برداشتند *

* یلنگتروش خان بهادر *

سال چهاردهم جلوس خلد مکان بعیای شمشیر و جمدهر و برچی محسود اتران گردید. و سال نوزدهم روز طوی او بعنایت خاتمک و سر پیچ زمرد و اسب

(۲) نسخه [چ] اتران - (۳) در [بعضی نسخه] یلنگتروش خان *

با ساز طلا و فیل با ساز نقره سرمایه مبادیات اندوخت -
 و سال بیستم از اصل و اضافه بمنصب در هزارم
هفت صد سوار چهره عزت بر افرخت - و سال بیست
 و پنجم از عزل ابونصر خان قور بیگی گشت - پس ازین
 معاتب گردیده سال بیست و هشتم به بحالی منصب آب
 رفته بجو آردده از انتقال بختاور خان بدارغی خوامان
 قامت قابلیت آراست - و سال بیست و نهم باز
 بپرطرفی خدمت و منصب پدایه عتاب آمد - تتمه احوالش
 بدریافت نیامده *

خاتمه

(۲) المنة لله که این نسخه اتمام طلب بانضمام مآثر
تتمه مردم حسن انصرام گرفت - الحال خامه تکمله نویس
بعرض مدعا می پردازد *

* اگرچه نیک نیم خاک پای نیکانم *

* عجب که تشنه بمانم سفال ربکانم *
(۳)

نظر برین پاره از سرگذشت خود هم بزبان قلم می دهد *
نام این بے بضاعت عبدالحی است - در سنه

(۱۱۴۲) هزار و یکصد و چهل و دوی هجری از عالم

کمون بساحمت بروز بیوسته - بعد وصول بسن تمییز چنده

بهجزو کشی در مداس گذرانیده بتحصیل علوم درسی پرداخته

و لخته بکسب فنون ادبیه و عربیه و فصلی بمطالعه کتب

حکمت نظری و عملی همت گماشته - سال (۱۱۶۲)

هزار و یکصد و شصت و دو هجری بمذنب و خطاب
 خانی اعتبار یافته از جانب ناصر جنگ شهید دیوانی
 صوبهٔ بزاز و متصدیگری محالات تیرول آن نوین بلند مرتبه
 (که دران صوبه بود) مامور گردید - و در عمل ملامت
 جنگ بنظامت بلدهٔ خجسته بنیاد و قلعه داری تعلقه
 دولت آباد نامزد شد *

و چون مقدمهٔ ناگزیر والد مغفور بعرضهٔ وقوع
 رسید و زمانهٔ بکام بدخواهان شد (اگر چه چندی
 بکنج توارى بر نشانند و از همه سو یاس نمودار
 گردید) ناگهان جاذبهٔ عنایم نواب نظام الماک نظام الدوله
 دست این پا شکسته برگرفت و بانواع عواطف بنواخت -
 ابتدا به بحالی منصب قدیم و عطای خطاب موردی
 بر فراز امتیاز آورد - و بتفویض تعلقهٔ دیوانی صوبجات
 دکن (که ارثی ست) بین الاقران تفوق بخشید - در بزم
 و رزم جایس خود ساخت - و در معارک و مهالک مورد
 تحسین و نوازش داشت - درینولا بوفور مرحمت و قرب
 هم نشینی آن امیر بے نظیر ممتاز است - و بمنتهای
 منصب مرسوم الوقت و خطاب مصمص الملک سرفراز -
 به مناسبت آن صارم تخلص می کند - و شعرے چند
 از گفتهای خود بر صفحهٔ بیاض یادگار می گذارد -

* شعر *

* دیدن آسان نیست حمن آتشین خوی ترا *

* آفتاب آئینه باشد جاوه زری ترا *

وَلَهُ

* بدیها نیک گردد چون مناسب با مزاج افتد *

* که باشد آب حیوان آتش سوزان سمندر را *

وَلَهُ

* هنرور کی تواند دید زیر چرخ آرامه *

* در غلطان ندارد یار شکل آرمیدن ها *

وَلَهُ

* ز خط پشم لبش نقش و نگاره میکند پیدا *

* عقیق از کندن نام اعتباره میکند پیدا *

وَلَهُ

غذقه سان قابفکر در باشی * نتوان دید دل کشائنها

وَلَهُ

* ناتوانانرا نمی باشد غم از آشوب دهر *

* موج دریا از برای کاه بازی شناسست *

وَلَهُ

* بعد استعمال بوی عطر کاهد دم بدم *

* قدر کمتر ساز خوبان هرچه همست آمیزش است *

وَلَهُ

* آنیذمه تا صفای رخ یار دیده است *

* در چشم خویش سرمه حیرت کشیده است *

وَلَهُ

* غافل مشو ز فتنه مکر زبان نرم *

* با سنگ کار تیشه کند آب عاقبت *

وَلَهُ

* دامان زلف را ز کف من کشید و رفت *

* گفتم که من شکار تو ام دام چید و رفت *

وَلَهُ

* گه تغافل و گه ناز و گه جفا دارد *

* برای کشتن عشاق شیوها دارد *

وَلَهُ

* سخن بقدر ضرورت بود بزرگان را *

* که جز جواب نگرود صدا ز کوه بلند *

وَلَهُ

* دل دیوانه از چشم تو هر دم میخواهد *

* ز خون رفتن هست ما و دیگر جام میخواهد *

وَلَهُ

* ماتم کده گر نیست جهان بهر چه هر صبح *

* شد هر که در چار دگر دست بعر زد *
و لَه

* دل شد ز شوق خطاش محبوس زندان ذنن *
* عاقبت این طفل نادان را پری در چاه برد *
و لَه

* از خم قامت پیروست عیان شکل فدا *
* آه دیوار چو گردید درتـا می افتد *
و لَه

* گران جانان نمی دانند رسم راز داری ها *
* بر آری گرسختن از لب بکوهستان صدا گردن *
و لَه

* دل فارق مزاجان از نسیم می شود برهم *
* مباد در گلستان بر خویشتن لرزیده می آید *
و لَه - قطعه

* خار را گل میدهد جا در پناه خویشتن *
* دست شفقت بر مگیر از خیر خواه خویشتن *
* لازم افتادست در عالم مکافات عمل *
* چاه کن اول رود در قعر چاه خویشتن *
و لَه

* تاز باغ دیده من رفتی ای جان نگاه *

* ہر سر و زگان من شد خار دامان نگاہ *
 و لہ

* پیچ با سخن لغو سنگدل ہرگو *
 * کہ منتفع نشود از جواب کوہ کہے *
 و لہ

* قدمے کہ خم شدہ از طول عمر محراب است *
 * ازان بتـرس کہ با پیر ہے ادب باشی *
 * رباعیہ *

* ہر کس کہ زند بولمپ خود مہر ادب *
 * بدخواہش را بود ہم بسقہ دولمپ *
 * امی شمع خموش نا بمحفل باشی *
 * ہرگز نکشی ز جور مقراض تعیب *
 رباعیہ—

* با خلق ز حسن خلق بیکار مباش *
 * سود از نرسائی ہی آزار مباش *
 * چون گل نکنی اگر دل کس را خوش *
 * بارے بخراش دامن خار مباش *
 رباعیہ—

* دنیا کہ براہ چار سو می ماند *
 * ہر کوچہ تنگ از بمو می ماند *

- * تا در گذري ازو نکوئي مي کن *
- * کز مرد همين نام نکو مي ماند *

رباعيد—

- * بگذشت شباب و عهد پيري چو رسيد *
- * حيف است سياه کردن صوی سفيد *
- * ای محو خيال خواب غفامت تا چند *
- * شب آخر شد سفيد صبح دميد *

رباعيد—

- * ای خاتم انبياء چه عالي شانبي *
- * آبي تو که خون مرتبه ات ميداني *
- * چون ذات خدا که خالق بے مثل است *
- * تو مظلومي دلے ندازي ثاني *

رباعيد

- * ای راکب دوش فيض امامے نبي *
- * وی ذات تو عين ذات والے نبي *
- * زين روز است که در مکہ کسے فرق نکرد *
- * چون خوابيدي شبے تو بر جاے نبي *

(تاریخ طبع) [۹۸۰] (مآثر الامرا)

الحال ختم کلام بر ستایش ملک علام و درود بر رسول

خیر انام (عَآئِهِ وَ عَلَیَّ اِلَهَ السَّلَامُ) مینماید *

* نَمَت *

تمام شد جلد ثالث

مآثر لامرا بعون الله الملك الوهاب

* و اليه المرجع والجاب *

تاریخ طبع مآثر الامرا

قمری ۵ هجری

۱۳۰۹

* اٰمَنَّا بِاللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ *

* قطعه *

چو گشت طبع کتاب مآثر الامرا * که مخبر است ز احباب منصب هندی

۱۳۰۸

نوشت از سرانصاف خامه تاریخش * بحق مآثر ارباب منصب هندی

(دیگر)

شد طبع چو از عذایب حق * این دفتر در مخبر الموانع

۱۳۰۹

تاریخ وی از خرد بچشم * بر خواند - چه بمظهر الموانع

(دیگر — مثنوی)

چو از افادت ایثیا تک سوسیتی تک * کتاب پر ز مدائح مآثر الامرا

۱۳۰۹

بکشت طبع ضیای خرد سنش بزود * سفـ اے بزم سوانح مآثر الامرا

(دیگر)

چو شد مطبوع این تاریخ بے عیب

بد—ردم سر بقـ ر سال در حیب

کد هاتف خوش بگفت از دامن غیب^۲

۲۱۲

۱۵۱۹

تواریخ امید—ران است بے ریب

(دیگر)

ختم چو شد طبع این تذکره بے مثال

از مدد ذوالعنان و از کرم ذوالجمال

جسمت دام سال آن گفت خرد از حجاب^{۱۴}

۷۰۶

۵۸۹

پرده ز رخ بر کشید شاهد صدق المقال

* دیگر - ظاهراً و باطناً *

۱۳۰۹

* بده بحریم الحرام یک هزار سیصد و نه از حجری *

شمسعی عیسوی

۱۸۹۱

* تَمَّ طَبَعَ مآثرِ الْأُمَرَاءِ بِعَوْنِ الْعَلِيِّ الْمُبْدِيِّ *

۱۸۹۱

(دیگر) — ختم بالخیر جدا

(قطعه)

چو از حسن توفیق و عون آهلی * بآخر رسید این بیان مآثر

۱۸۹۱

بجستم ز دل سال طبعش که ناکه * خرد گفت - الحق ریاض مآثر

(دیگر)

کتاب پر ز اثرها . مآثر الامرا * زه کلید ظفرها مآثر الامرا

۱۸۹۱

چو طبع شد بیع سالش گشاد لب خامه * کلید باب خبرها . مآثر الامرا

(دیگر — مثنوی)

طبع به پایان رسید دل ز بیع سال زود

آمده در جستجو نکته خوش پرسوز

۱۸۲۶

در امت مصام مال جوهر خالص نمود

۳۲

۲۳

قیغ بلاغت کشید سر ز امیران گشود

* دیگر - ظاهراً و باطناً *

۱۸۹۱

* بمه اگست بسال هزار هشتصد و بود و یک عیسوی *

* دیگر - ظاهراً هجری و باطناً عیسوی *

* فرد *

۱۸۹۱

ده بمه مکررم نصاب طبع انجام * هزار و سیصد و نه سال هجری قدسی

فہرست

نامہای مردمان و قبائل و اقوام و مواضع و قلعات و
آبہا (کہ در سیومین جلد - مائتو الامرا اندراج یافتہ اند)
بترتیب حروف ہجا

از طرف

ایشیاتک سوسائٹی بنگالہ

حسب تالیف و تصحیح

جناب

مرلوی مرزا اشرف علی صاحب

سپرنتنڈنٹ مدرسہ چانگام

در مطبع آردو گائیڈ پریس

واقع نمبر ۱۴ غلام سبکان لین

زیور طبع پوشید

کلکتہ

سنہ ۱۸۹۵ ع

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست نامهای مردمان و قبائل و اقوام و مواضع و قلعهجات
و آبها و غیره (که در سیومین جلد مآثر الامورا اندراج
یافته اند) بترتیب حروف هجاء - مرتب بر دو منظر - اولین
برای مردمان - و دومین برای مواضع و غیره * شعر *

حَسْبِي إِلَهَ الْعَالَمِينَ فَإِنَّهُ * مَوْلَى حَسْبِي قَادِرٌ وَ نَصِيرٌ

منظر اول در اسامی مردمان و قبائل و اقوام و غیره

		* حرف الف *	
۹۱۸	آباد	زمیندار کدهی بهاجری
- ۵۴۸ - ۳۵۵	آشامیان (قوم)	۷۳۷
۵۵۲ - ۵۵۱	آتش خان	روزبهانی ۳۱
۶۸۱	.. اصف الدوله	۳۸
..	اصف الدوله اسد خان (شف	آدینه بیگ خان	صوبه دار لاهور
..	جملة الملک اسد خان)	۸۹۰
۸۰۲ - ۷۰۶ - ۶۶۹ - ۱۲۳	آسا	اهیر زمیندار خاندیس
- ۱۷۷ - ۱۴۰	اصف جاه	و بانوی قلعه	آسیر ۹۱۷ -
- ۷۱۵ - ۷۱۴ - ۵۶۶ - ۳۵۲		

آصف جاهي ۳۷۱ - ۳۹۹	۷۹۳ - ۷۹۰ - ۷۸۶ - ۷۵۳
۵۱۴	آصف جاه نظام الدوله ۸۰۱
آصف خان ۲۰۱ - ۲۶۱	آصف جاه نظام الملک (خطاب
۳۷۱ - ۳۷۲ - ۳۸۸ - ۳۹۱	امير الامراء نواب نظام الملک
۳۹۲ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۷	خاندوران بهادر - شف -
۴۳۷ - ۴۳۹	خاندوران بهادر (۷۱ -
آصف خان ابوالحسن بلاقي	۸۵ - ۸۶ - ۸۸ - ۱۳۳ -
۲۱ .. خسرو	۱۳۸ - ۱۴۱ - ۱۶۳ - ۱۷۶ -
آصف خان جعفر ۲۶۳ - ۳۵۰	۴۰۵ - ۴۴۴ - ۴۶۵ - ۴۵۵ -
آصف خان عبدالحميد ۲۰۰ -	۴۵۵ - ۴۸۰ - ۵۱۸ - ۵۵۹ -
۹۲۹ - ۲۱۹	۵۷۰ - ۵۷۲ - ۶۴۵ - ۶۴۶ -
آصف خان يمين الدوله ۳۴۱	۶۵۵ - ۶۶۷ - ۶۷۷ - ۷۱۴ -
۸۱۵ آل يمين (طائفه)	۷۴۲ - ۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ -
اباغ خان .. ۳۰۲	۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۵ - ۷۶۶ -
ابدال عم يوسف خان کشميري	۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ -
۹۵۴	۷۹۶ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۳ -
ابدالي (طائفه از اقوام افغانان)	۸۰۶ - ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ -
۷۰۴ - ۷۰۳	۸۴۵ - ۸۶۴ - ۸۹۳ - ۸۹۷ -
ابراهيم بيگ بسري ۱۷۶	۹۴۲ - ۹۶۷
ابراهيم بهر رستم ميرزا ۴۳۶	آصف جاه فتح جنگ ۵۰۸

ابراہیم حسین ۱۹۳ - ۱۹۴	ابراہیم خان کاپردی ۹۰۴ -
.. .. ۱۹۵ ۹۰۵ - ۹۰۷ - ۹۰۸
ابراہیم حسین بانہی ۹۳۰	ابراہیم عادل خان ۸۵
ابراہیم حسین ترکمان ۱۰۰	ابراہیم عادل شاہ والی بیجاپور
ابراہیم حسین میرزا ۱۴۸ -	(شف - عادل شاہ) ۵ -
۱۹۲ - ۱۹۵ - ۲۱۹ - ۳۲۱	۱۴۳ - ۱۴۴ - ۲۹۱ - ۳۵۸ -
ابراہیم خان ۶۱۶ ..	۳۹۱ - ۴۰۰ - ۴۰۵ - ۴۱۵ -
ابراہیم خان فواجدار کرنول	۴۶۲ - ۴۸۲ - ۵۲۱ - ۵۲۳ -
(برادر داد خان پٹی)	۵۳۳ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۷۰ -
و پسر خضر خان پٹی)	۵۷۸ - ۵۸۱ - ۹۵۹ - ۹۶۱ -
.. .. ۸۶۱ - ۸۶۰	۹۶۳
ابراہیم خان برادر مرشد قلی	ابراہیم غلام حسین برادر محمود
خان .. ۴۲۵	غلزی .. ۷۰۶
ابراہیم خان زیگ صوبہ دار	ابراہیم منور خان مخاطب
کچرات ۶۵۸ - ۶۹۰ -	بخان زمان خان پسر کلان
.. .. ۶۹۱	منور خان .. ۸۰۱
ابراہیم خان صوبہ دار کابل	ابن درید .. ۴۱۷
.. .. ۸۳۳	ابوالحسن) ۶۲۸ - ۶۲۹ -
ابراہیم خان فتح جنگ حاکم	۶۳۱ - ۶۳۲) ۶۸۳ - ۶۸۴ -
بذکاء ۳۶۷ - ۳۸۲ ۶۸۹

ابوطالب پسر آصف خان	ابوالحسن قطب شاه والي
۳۹۶	لنگه (شيف قطب شاه
ابوطالب خان پسر مطلب خان	بي لنگه)
۶۵۳ - ۶۵۲	۶۱۳ -
ابوطالب نبير - مهتر خان	۶۲۸
۳۴۵	۲۳۵
ابو محمد - خان پرورد	ابوالخير خان
عبدالقادر معتبر خان	۵۶۵
ابونصر خان پسر شايسته خان	۷۳۷
۳۵ .. امير الامرا	۷۴۲
ابونصر خان قوربيگي	ابوالفتح خان ميانه
۹۷۲	۷۴۲
ابوي سنگهه (عرف دهورگر	ابوالفتح قافل خان
سنگهه پسر اجيت سنگهه)	قديمي والاشاهي
۸۰۵	۳۲ -
۶۸	۳۵
ابيه خان كشميري	ابوالقاسم پسر قباد خان مير آخور
اتكوتر (يا) ايكوتر (يا)	۱۰۲
۳۵۰ .. ايكو تيمور	۱۰۲
اتگه خيل (طائفه)	۴۰۹
۴۵۷ - ۲۱۴ ۵۶	۴۰۹
اجيت سنگهه (يا) اجيت	ابوالنصور خان صفدر جنگ
۴۴۱ - ۴۳۷ - ۴۳۴ - ۲۹۷	۸۶۵ - ۷۷۶ - ۷۷۵
	ابوسعيد ميرزا برادر رستم ميرزا
	۲۹۷ - ۴۳۴ - ۴۳۷ - ۴۴۱

۸۸۴ - ۸۸۶ - ۸۸۸ - ۸۸۹	۷۴۹ - سنگھہ راٹھور
۸۹۵ - ۹۰۱	۷۵۰ - ۸۰۵
۹۰۶ .. احمد نظام شاہ	۱۰۲ .. احتشام خان
اختصاص خان پسر منور خان	احسن خان (خطاب میرملنگ
۴۵۵ .. قطبي	همشیره زاده محمد مراد
اختيار الملک گجراتي	۶۸۲ .. خان
۱۹۷ - ۱۹۴ - ۲۸۲ ..	۳۸۲ - ۳۶۷ احمد بيگ خان
۱۶۵ .. اخلاص خان	۳۷۶ .. احمد خان
۵۹۱ اخلاص خان چنداول	۸۴۷ احمد خان ابدالي
۱۸۸ .. ادام گکھر	احمد خان بنگش برادر قائم
۱۸۳ - ۱۸۴ - ادهم خان	خان پسر محمد خان
۲۱۷ - ۲۳۴	۷۱۵ - ۷۷۳ بنگش
۲۰۴ - ادهم خان کوکھ	۸۳۵ - ۸۹۱ ..
۹۵۲ - ۹۵۳	احمد خان حاکم کول چلیسر
۱۷۰ .. ارادت خان	۷۷۳
۴۱۵ ارادت خان میرسامان	۵۱۲ - احمد خان نیازی
۴۹۵ .. ارچن کور	۵۸۷
۱۱ .. ارسلان آنا	احمد شاه پادشاه فرمان درای
ارسلان خان برادر ہڑبر خان	۱۷۸ - ۷۷۲ - هندوستان
۹۴۶	۷۷۶ - ۸۰۶ - ۸۴۷ - ۸۵۰

۲۳۰ .. مانک پور	۱۴۰ .. ارسطو
۸۶۰ .. اسد خان وزیر	ارشاد خان دیوان خالصہ یزنہ
اسعد خان (یا) اسد خان	۷۱۶ محمد کاظم خان
پسر خورد مبارز خان	۳۰۲ .. ارغون خان
عماد الملک خواجہ محمد	۴۳۸ - ۳۰۸ (قوم)
۷۴۴	۳۰۳ .. ارکیوت (گرزہ)
اسغندیار خان ولد آلہ یار	۳۵۶ .. اژدر خان
۵۴۶ .. خان	۶۱ .. السانوقا خان
اسکندر خان ۲۷۵ - ۹۵۳	استاجلو (یا) استجاو (قوم)
اسکندر خان اوزبک ۲۰۵ -	۴۲۸ - ۴۲۴
۲۰۶	اسد اللہ پسر عبداللہ خان
اسکندر مخاطب بصلابت	۷۰۳ .. ابدالی
خان برادر فتح جنگ خان	اسد اللہ پسر نظر بہادر خوبشگی
(شف - صلابت خان)	۸۲۱
۲۵ - ۳۳ - ۳۸ - ۱۷۳ -	اسد اللہ خان معموزی ۵۰۳
۹۴۹	اسد خان ۲۸ - ۲۹۶ - ۶۱۶ -
اسلام خان ۶ - ۳۵۵ - ۴۱۶ -	۹۴۷
۴۳۰ - ۴۳۳ - ۴۵۲ ..	اسد خان پسر قتلق قدم خان
اسلام خان بدخشی ۵۴۱ -	۵۲
۵۴۲ - ۹۴۴ - ۹۴۶ ..	اسد خان ترکمان جاگیردار

۷۵۸	اسلام خان چشتی فاروقی
۸۹۱	..	اشرف انور	صوبہ دار بنگالہ ۷۸
۱۹۴ - ۱۵۹		اشرف خان	اسلام خان شیخ علاء الدین
۳۱		اشرف خان میر بخشی	.. ۳۶۵ - ۳۵۵
- ۸۲۸ - ۴۴۵		اصالت خان	اسلام خان مشہدی ۳۷ -
۸۲۹	۸۸ - ۵۱۳ - ۵۸۱ - ۹۳۹
- ۸۲		اصالت خان میر بخشی	اسلم خان .. ۶۶۸
۶۱۱	اسمعیل خان .. ۸۱۰
۴۱۷		امقہان بن سام	اسمعیل خان بہادر نایب
۵۵۶	..	اعتقاد خان	نظامت ۸۷۳ - ۸۷۴
شاہی		اعتقاد خان فرخ شاہی	اسمعیل خان حسدین زئی
۷۲۰	خوبش شمس الدین خان
۱۳۵		اعتقاد خان کشمیری	رچد متھور خان بہادر
- ۳۸۷ - ۱۸		اعتماد الدولہ	خویشگی رحمت خان
۵۱۴ - ۵۱۳	۷۷۷
خان		اعتماد الدولہ قمر الدین خان	اسمعیل میرزا پسر شاہ طہماسپ
		وزیر فردوس آرا مگاہ (شف - ۳۰۲ - ۳۴۱
		قمر الدین خان بہادر)	اشرف ابن عم محمود غلزی
۸۸۱ - ۸۳۴ - ۰ - ۸۰۷ - ۷۴۹	 ۷۰۵
خان		اعتماد الدولہ محمد امین خان	اشرف الدولہ ارانمند خان

معروف بہ فدائی خان

(شف - فدائی خان)

۳۳ - ۵۴۱ - ۵۴۲ - ۴۵۶

اعظم شاہ (شف - محمد اعظم

شاہ) ۳۱ - ۳۲ - ۳۸ - ۱۱۳ -

۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۲۸ - ۱۳۱ -

۱۷۲ - ۱۷۵ - ۱۷۶ - ۲۶۳ -

۶۲۸ - ۶۳۳ - ۶۳۷ - ۶۳۹ -

۶۵۱ - ۶۵۴ - ۶۵۶ - ۶۵۷ -

۶۵۸ - ۶۶۱ - ۶۶۲ - ۶۶۹ -

۶۷۱ - ۶۹۳ - ۷۰۷ - ۷۱۸ -

۷۱۸ - ۷۵۶ - ۷۶۶ - ۷۷۹ -

۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۹۳ - ۸۳۲ -

۹۴۵ - ۹۳۹

اعلیٰ حضرت (یعنی شہاب الدین

محمد شاہجہان بادشاہ

ملقب بہ فردوس آشیانی -

شف - محمد شاہجہان

بادشاہ) ۸ - ۱۰ - ۱۶ -

۱۹ - ۲۰ - ۲۱ - ۲۲ - ۲۶ -

بہادر وزیر فردوس آرامگاہ

محمد شاہ بادشاہ (شف -

محمد امین خان بہادر)

۷۴۹ - ۷۶۷ - ۸۴۱ - ۸۷۷ -

اعتماد خان ۷۰ - ۱۸۴ -

.. ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۲۸۵ -

اعتماد خان آقا افضل فاضل

خان (شف - فاضل خان

.. ۱۸ - ۱۹ - ۲۰ - ۲۱ -

اعتماد خان گجراتی ۱۹۳

اعزاز خان پسر مذکور خان

قطبی .. ۴۵۵

اعزان (یا) اعزان (فرقہ)

.. .. ۹۷۱

اعظم خان ۳۹۹ - ۴۵۲ -

۴۶۳ - ۴۸۷ - ۵۶۹ - ۸۱۷ -

اعظم خان جہانگیر شاہی

.. .. ۵۰۰

اعظم خان حاکم جونپور ۴۸۵

اعظم خان کوکہ ناظم بنگالہ

- ۸۳۰ - ۸۲۷ - ۸۲۴ - ۸۲۱

- ۹۳۳ - ۸۹۶ - ۸۷۵ - ۸۳۷

- ۹۶۰ - ۹۵۸ - ۹۴۱ - ۹۳۴

۹۹۹ - ۹۹۴ - ۹۹۳ ..

افغانه (يا) افغانان (قوم)

- ۲۵۶ - ۱۳۰ - ۷۵ - ۲۰ - ۶

- ۴۰۶ - ۳۹۲ - ۳۷۲ - ۲۷۷

- ۶۹۵ - ۵۹۳ - ۴۴۴ - ۴۱۸

- ۷۳۷ - ۷۳۵ - ۷۳۲ - ۷۰۱

- ۷۷۶ - ۷۷۳ - ۷۳۹ - ۷۳۸

- ۸۳۴ - ۷۸۵ - ۷۸۲ - ۷۸۰

- ۸۵۸ - ۸۵۶ - ۸۵۵ - ۸۵۴

- ۸۹۲ - ۸۶۵ - ۸۶۰ - ۸۵۹

- ۸۹۸ - ۸۹۷ - ۸۹۶ - ۸۹۵

۹۴۶

۴۸۲ - ۴۲۹ افتخار خان

افتخار مخاطب بفاخر خان

۲۸ - ۲۷

۹۰۵ ... افراهياب

افراهياب خان مرزا چديري

- ۱۶۴ - ۱۲۱ - ۱۱۵ - ۸۵

- ۳۰۲ - ۲۹۶ - ۱۷۱ - ۱۶۸

- ۶۶۳ - ۳۶۲ - ۳۲۲ - ۳۲۱

- ۳۷۹ - ۳۷۸ - ۳۷۵ - ۳۶۸

- ۳۸۶ - ۳۸۵ - ۳۸۴ - ۳۸۳

- ۴۲۱ - ۳۱۹ - ۳۹۹ - ۳۸۹

- ۴۴۲ - ۴۳۸ - ۴۳۳ - ۴۲۹

- ۴۶۹ - ۴۵۳ - ۴۵۲ - ۴۴۵

- ۴۸۴ - ۴۸۲ - ۴۸۱ - ۴۷۲

- ۴۹۳ - ۴۹۰ - ۴۸۶ - ۴۸۵

- ۵۱۵ - ۵۱۲ - ۴۹۷ - ۴۹۴

- ۵۲۰ - ۵۱۹ - ۵۱۸ - ۵۱۶

- ۵۲۷ - ۵۲۶ - ۵۲۵ - ۵۲۴

- ۵۴۴ - ۵۳۷ - ۵۳۶ - ۵۲۹

- ۵۷۹ - ۵۵۸ - ۵۵۷ - ۵۵۵

- ۵۸۷ - ۵۸۴ - ۵۸۳ - ۵۸۱

- ۶۰۰ - ۵۹۹ - ۵۹۷ - ۵۹۲

- ۶۱۴ - ۶۰۶ - ۶۰۵ - ۶۰۱

- ۶۳۶ - ۶۲۶ - ۶۲۵ - ۶۲۰

- ۸۱۸ - ۷۱۷ - ۶۶۴ - ۶۶۳

- ۲۲۸ - ۲۳۱ - ۲۳۴ - ۲۳۵
 - ۲۳۷ - ۲۴۱ - ۲۴۳ - ۲۴۴
 - ۲۴۵ - ۲۴۶ - ۲۴۹ - ۲۵۰
 - ۲۵۱ - ۲۵۴ - ۲۵۵ - ۲۵۶
 - ۲۵۹ - ۲۶۰ - ۲۶۱ - ۲۶۳
 - ۲۷۱ - ۲۷۳ - ۲۷۳ - ۲۷۶
 - ۲۸۰ - ۲۸۳ - ۲۸۵ - ۲۸۶
 - ۲۸۸ - ۲۹۱ - ۲۹۲ - ۲۹۳
 - ۲۹۹ - ۳۰۰ - ۳۰۱ - ۳۰۸
 - ۳۰۹ - ۳۱۴ - ۳۱۷ - ۳۱۹
 - ۳۲۰ - ۳۲۱ - ۳۲۳ - ۳۲۵
 - ۳۲۷ - ۳۲۰ - ۳۳۲ - ۳۳۳
 - ۳۴۲ - ۳۴۶ - ۳۴۸ - ۳۴۹
 - ۳۵۰ - ۳۵۳ - ۳۵۵ - ۳۵۷
 - ۳۵۸ - ۳۶۴ - ۳۶۵ - ۳۷۶
 - ۳۷۹ - ۴۰۰ - ۴۰۷ - ۴۵۸
 - ۴۵۹ - ۴۶۰ - ۴۶۵ - ۴۷۵
 - ۴۸۸ - ۴۹۷ - ۴۱۸ - ۴۴۷
 - ۴۵۸ - ۷۵۶ - ۸۰۹ - ۸۱۱
 - ۸۱۴ - ۸۱۵ - ۹۰۶ - ۹۱۸

۷۵۲
 ۷۵۳ ... (قوم) افشار
 - ۴۸۲ - ۹۲ افضل خان
 ۵۹۲
 اقسقال اویمات قزلباش (یا)
 اقسقالان قزلباش (طائفه)
 ۴۲۶ - ۴۹۷
 اکبر شاه بادشاه ملقب به عرش
 آشیانی (شف - عرش
 - ۸ - ۲ - ۱ (آشیانی)
 - ۵۳ - ۵۲ - ۵۱ - ۴۹ - ۱۷
 - ۷۱ - ۶۲ - ۵۹ - ۵۷ - ۵۵
 - ۹۰ - ۷۸ - ۷۵ - ۷۴ - ۷۲
 - ۱۸۳ - ۱۸۲ - ۱۸۱ - ۱۴۶
 - ۱۹۳ - ۱۸۸ - ۱۸۷ - ۱۸۵
 - ۱۹۸ - ۱۹۶ - ۱۹۵ - ۱۹۳
 - ۲۰۴ - ۲۰۳ - ۲۰۱ - ۲۰۰
 - ۲۱۰ - ۲۰۸ - ۲۰۷ - ۲۰۵
 - ۲۱۸ - ۲۱۷ - ۲۱۵ - ۲۱۱
 - ۲۲۷ - ۲۲۳ - ۲۲۲ - ۲۲۱

۱۲۰	...	آبه‌داد	۹۲۸ - ۹۲۹ - ۹۳۲ - ۹۵۲
		آله داد خان پسر دروئين	۹۵۳ - ۹۵۵ - ۹۵۷
		اسماعيل خان حسين زئي	۹۴۸
۷۷۸	۳۲۲
		آله دان خويش فتح جنگ	۸۱۱
۲۶	...	خان	۱۹۲ - ۱۹۳
		آله دردي خان	۴۲۸ - ۴۶۳
۹۴۶	۸۶۰
		آله دردي خان حاكم فارس	۳۰۰
۳۳۳	۹۴ - ۴۴۶
		آله دردي خان فواج—دار	۳۰۴
۵۵۹	...	گورکھپور	...
		آله يار خان	۵۹۶ - ۶۳۷ - ۶۳۸
۶۱۲	۱۸۲
		آله يار خان (يا) الله يار	۸۳
		خان پسر افتخار خان	۱۵۰
۴۲۹	۱۴۵
		الياس خان لنگاه نوكر اسمعيل	...
۸۱۰	...	قلي خان	...
		حضرت امام الحسن و الانس	۹۴۳
		اكبر پسر خلد مكان	۹۴۸
		اگرسين	...
		الدون قليج خان	۸۱۱
		الغ ميرزا	۱۹۲ - ۱۹۳
		الف خان بن ابراهيم خان	...
		بن خضر خان پذي	۸۶۰
		الغاس ميرزا	...
		ألمانان (قوم)	۹۴ - ۴۴۶
		الوس ارغون	...
		الوس (يا) الوسات افغانه	...
		...	۵۹۶ - ۶۳۷ - ۶۳۸
		الوس چغتآ	...
		الوس خان	...
		الوس كچه‌وايه	...
		الوس گهران	...
		الهام الله پسر رشيد خان	...
		انصاري و برادر زاده	...
		هادي داد خان	۹۴۳

امۃ الکبیب (یا) امۃ الجیب	۴۲۴
حرم معتزم پادشاہ زادہ	امام الحرمین اور المعالی		
محمد معظم ۷۷۹ -	۷۸
۷۹۱ - ۷۸۰	امام الدین خان پھر میر سید		
امرا و امرا زادہای چغتائی	محمد چشتی ۶۰۹		
۱۸۱	امام الشہداء (رضی اللہ عنہ)		
امرای نظام شاہیہ ۳۵۶	۸۵۶
امرسنگھ، زمیندار پٹیالہ	امام موسی کاظم (رض) ۳۳۵		
۸۰۸ - ۵۹۹	امان اللہ خان ۱۷۹
امید علی ۲۷۰ ..	امان بیگ بخشعی معزالدولہ		
امیر ابوطالب بدخشی ۷۳۸	حامد خان بہادر صلابت		
امیر الامرا بشارت خان ۸۸۴	جنگ .. ۷۶۸		
امیر الامرا جملۃ الملک ۴۵	امانت اللہ خان دیوان ہمت		
امیر الامرا خان دوران (خطاب)	خان ۸۶۱	..	
نواب نظام الملک اصف	امانت خان ۷۱۶	..	
جاہ (شف - امیر الامرا)	امانت خان (خطاب)		
نواب نظام الملک ۷۱ -	خواجہ محمد مبارز خان		
۸۵ - ۸۶ - ۸۸ - ۱۳۳ -	عماد الملک .. ۷۳۰		
۱۳۸ - ۱۴۱ - ۱۶۳ - ۱۷۶ -	امانت خان میرک معین الدین		
۴۰۵ - ۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۵۴ -	خان .. ۲۶۴		

۳۴ - ۳۵ - ۱۲۵ - ۳۵۳ -

۵۰۱ - ۵۹۸ - ۵۶۹ - ۶۰۲ -

۶۲۲ ۶۳۴ ۹۳۸ ..

امیر الامرا شہادت خان فیروز

جذک ۸۸۴ - ۸۸۵

امیر الامرا مصمصام الدولہ میر

آتش خلف امیر الامرا

مصمصام الدولہ خاقدوران

۷۸۸ - ۸۸۹

امیر الامرا صوبہ دار کابل ۴۵۵

امیر الامرا و سپہ سالار سلطان

حمیدین مرزا (شف -

سلطان حمیدین میرزا)

۲۹۶ - ۲۹۷ - ۲۹۹ - ۳۰۵ -

۴۱۱

امیر الامرا نجیب الدولہ

۸۹۲ ۸۹۳

حضرت امیر الوہمذین

علیہ السلام .. ۴۱۱

امیر بیگ بوادر فاضل خان

۴۵۵ - ۴۸۰ - ۵۱۸ - ۵۵۹ -

۵۷۰ - ۵۷۲ - ۶۴۵ - ۶۴۶ -

۶۵۵ - ۶۶۷ - ۶۷۷ - ۷۱۴ -

۷۴۲ - ۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ -

۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۵ - ۷۶۶ -

۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ -

۷۹۴ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۳ -

۸۰۶ - ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ -

۸۴۵ - ۸۶۴ - ۸۹۳ - ۸۹۷ -

۹۴۲ ۹۶۷

امیر الامرا سید حسین علی

خان ناظم دکن (شف

رحمت خان) ۱۰۸ -

۷۱۲ - ۷۲۲ - ۷۳۴ - ۸۲۹ -

۸۳۰ - ۸۴۱ - ۸۶۰ - ۸۷۶ -

۸۷۷

امیر الامرا سید دلدار خان

۱۳۷

امیر الامرا شایستہ خان (شف -

شایستہ خان امیر الامرا)

امیر صاحب قران امیر تیمور	۱۸
گورگان ۲۰۵ - ۲۶۴	۲۱۹	امیر بیدگ مغل	
امیر صدرالدین شیرازی ۲۸۱	امیر تیمور صاحب قران		
امیر غیاث الدین محمد میر	۱۵۸
میران ۳۳۶ - ۳۳۷	۲۰۵	امیر جاکوی برلاس	
۳۳۹	۶۱۹	..	امیر خان
امیر نجم ثانی ۳۳۸ -	امیر خان برادر شیخ میر		
۳۳۹	۸۲۶
امیر نظام الدین ۱۰۹	امیر خان عبدالکریم تہتہ		
امین خان بہادر ۷۹۶	۱۶۰
امین خان دکئی ۷۴۲ -	امیر خان ناظم کابل ۷۱۳ -		
۷۸۴	۷۷۸
امین خان غوری ۸۱۲	امیر خسرو ۴۶۴ - ۴۷۴		
انباچک (یا) ابداچک پور	۲۶۴	..	امیر خسرو شاہ
حسین ۳۴۳	۳۰۵	..	امیر ذوالنون
انتظام الدولہ وزیر پور	امیر شمس الدین ثالث		
عماد الدولہ قمر الدین	۴۱۰
خان ۸۳۴ - ۸۸۷ -	امیر شمس الدین علی ثانی		
۸۸۹	نقیب انقبای ممالک		
اندرمن زمیڈہ دار دھندیرہ	عراق و خراسان ۴۰۹		

- ۱۱۸ - ۱۱۵ - ۹۸ - ۹۶
 - ۱۳۱ - ۱۲۳ - ۱۲۲ - ۱۲۱
 - ۱۷۲ - ۱۵۴ - ۱۵۳ - ۱۴۰
 - ۴۹۳ - ۴۵۵ - ۴۵۳ - ۳۶۲
 - ۴۹۴ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۱
 - ۵۰۹ - ۵۰۶ - ۵۰۴ - ۵۰۲
 - ۵۱۷ - ۵۱۵ - ۵۱۱ - ۵۱۰
 - ۵۲۳ - ۵۲۲ - ۵۲۱ - ۵۱۹
 - ۵۳۱ - ۵۲۹ - ۵۲۷ - ۵۲۶
 - ۵۵۸ - ۵۵۶ - ۵۳۶ - ۵۳۲
 - ۵۷۲ - ۵۷۰ - ۵۶۷ - ۵۶۶
 - ۵۸۴ - ۵۸۱ - ۵۷۵ - ۵۷۳
 - ۵۹۷ - ۵۹۴ - ۵۹۰ - ۵۸۵
 - ۶۰۶ - ۶۰۵ - ۶۰۱ - ۶۰۰
 - ۶۲۰ - ۶۱۴ - ۶۱۳ - ۶۱۰
 - ۶۲۴ - ۶۲۳ - ۶۲۳ - ۶۲۱
 - ۶۳۹ - ۶۳۷ - ۶۳۶ - ۶۲۶
 - ۶۵۱ - ۶۵۰ - ۶۴۴ - ۶۴۳
 - ۶۶۰ - ۶۵۷ - ۶۵۴ - ۶۵۳
 - ۶۶۹ - ۶۶۸ - ۶۶۶ - ۶۶۲

۴۲۳
 انورده سنگه نپیرگ راد بهار
 ۸۲۴ سنگه هادا
 انند راد جیونمک پسر کلان
 مہاراز جانوجی حسونت
 ۸۰۷ .. بذاکر
 ۳۲۲ .. انند سنگه
 انور الدین خان شہامت جنگ
 گویا موئی ناظم آرکات
 - ۸۶۱ - ۸۵۲ - ۸۵۱ - ۸۴۷
 ۸۹۷ - ۸۶۲
 انی رای سنگہ دلن (یا)
 ۴۳۸ .. دلین
 ۳۹۰ - ۱۶۵ اوداجی رام
 اودا چوهان سردار مرهتہ
 ۷۴۶
 ادرنگزیب پادشاہ (ملقب بہ
 خلد مکان - شف خلد مکان)
 - ۳۲ - ۳۰ - ۲۹ - ۲۸ - ۲۳
 - ۹۴ - ۸۸ - ۴۷ - ۳۴ - ۳۳

۶۱	..	ادیس خان	- ۶۸۳ - ۶۷۸ - ۶۷۴ - ۶۷۰
		اُمّہ معصومین علیہم السلام	- ۶۸۹ - ۶۸۷ - ۶۸۶ - ۶۸۳
۷۱۳	- ۶۹۵ - ۶۹۳ - ۶۹۲ - ۶۹۱
۲۴۳	..	ایدز زمیندار مرور	- ۷۱۱ - ۷۰۹ - ۷۰۲ - ۶۹۸
		ایرج خان (خلف قزلباش	- ۷۴۷ - ۷۱۸ - ۷۱۵ - ۸۱۳
۸۶	..	خان	- ۷۶۵ - ۷۵۹ - ۷۵۶ - ۷۵۱
		ایکنا برادر مادنا وکیل السلطنه	- ۷۸۰ - ۷۷۹ - ۷۷۷ - ۷۶۶
۶۲۸	..	تلنگ	- ۸۲۰ - ۸۰۶ - ۸۰۱ - ۷۹۴
۵۰۸	..	ایلمه (قوم)	- ۸۳۱ - ۸۳۰ - ۸۲۷ - ۸۲۶

* حرف با *

		بابا خان قاتشال (یا) بابای	- ۸۸۱ - ۸۸۱ - ۸۷۶ - ۸۷۵
		قاتشال	- ۹۴۱ - ۹۳۷ - ۹۱۶ - ۸۹۳
	- ۹۴۷ - ۹۴۶ - ۹۴۵ - ۹۴۲
		بابا شیر قلندر	- ۹۶۷ - ۹۵۱ - ۹۴۹ - ۹۴۸
۱۶۸	..	بابا میرک	۹۷۱
		بابر پادشاه (ملقب به فردوس	ارز بکیه (یا) اوزبک (قوم)
		مکانی شف - فردوس	- ۲۶۸ - ۹۵ - ۸۳ - ۵۰
		مکانی ()	- ۷۱۱ - ۴۳۵ - ۲۹۹ - ۲۶۹
		۱۴۵ - ۱۷۹ - ۱۸۰ - ۱۹۲	۹۶۴
		۱۹۹ - ۲۰۲ - ۲۳۹ - ۲۵۲	۲۹۸
			ارز بکیه خراسان

۹۰۱ - ۹۰۳ - ۹۰۴ - ۹۱۹	۲۶۴ - ۳۰۶ - ۴۸۸	..
۹۲۷	۲۱۰ - ۲۰۹	بابوی سنگلي
بالجو قليچ (يا) بالو قليچ	۷۳۹ -	باجي راو مرهقه
۳۵۳	۸۸۰ - ۸۷۹
بخت سنگه پسر درمين	۷۷۰ -	بارهه (گروه)
مهراجه اجيت سنگه	(يا) باديه (گروه)	
۷۵۹ - ۷۵۸ رانهور	۱۴۴
۲۰۸ بخلي خان	۲۱۷ - ۱۸۴	باز بهادر
بختي سنگه پسر بخت سنگه	بازيد خان (يا) بايزيد خان	
۷۵۹	(يا) بازيو مخاطب به	
۹۷۲ بختار خان	قطب الدين خان خوشگي	
۵۹۷ بختار خان خواجه سرا	فوج - دار جمو (شف -	
۴۱۷ بخت نصر	قطب الدين خان خوشگي)	
بخشي الملك بهره مند خان	۱۲۶ - ۱۰۷
۴۴	باقر خان نجم ثاني ناظم	
بخشي الملك ميرزا صدرالدين	اردبيله ۲۶ - ۴۸۳ -	
۶۹۳ محمد خان	۴۸۴
۲۳۵ بخشي بانو بيگم	۲۹۸	باقي سلطان
بخشي (يا) بدخشان ۶۶ -	۸۷۰ - ۸۷۱ -	بالاجي راو
۲۷۲ - ۲۷۵ - ۴۵۶	۸۷۳ - ۸۹۲ - ۹۹۸ - ۹۰۰ -	

بسالمت جنگ برادر کوچک اسد	۳۳۰	..	بدیع الزمان
جنگ پسر نواب نظام الملک	۳۰۵		بدیع الزمان میرزا
آصف چاه ۸۶۹ - ۸۷۰	۶۱	..	براق خان
بسالمت خان سلطان نظر اعظم	۶۷۳	..	برقی راجه
شاهی .. ۹۶۷	- ۳۰۳		برلاس (قوم)
بسواس راز پسر بالاجی راز	۶۶۷
.. .. ۹۱۹			برهان الدین (کہ اولاً قابل خان
بشارت خان فوجدار ملکپور			و ثانیاً اعتماد خان خطاب
صوبہ برار طغای مبارز الملک			یافتہ بغاضل خان مخاطبہ
دلدار جنگ سر بلند خان	۳۵	..	کشت)
بہادر میو محمد رفیع			برهان الدین برادر زادہ فاضل
.. .. ۸۰۱			خان (شف - فاضل خان)
بقاء اللہ خان پسر میر جملہ	۵۳۰ - ۳۶	۳۶	..
خانخانان مرحمت خان			برهان الملک سعادت خان
بہادر غضنفر جدک ۷۱۵	۸۰۵
بکرماجیت .. ۴۸۲	۷	..	برهان شاہ
بلاقی بیگم دختر شاہزادہ	- ۷۵۱ - ۴۷۹		برہمن (قوم)
دانیال ۶۶۰ - ۵۵۷	۹۲۷ - ۸۹۷
جلال دیوراجہ کوناتک ۹۱۴	- ۴۳۴		بزرگ امید خان
بلہیو برادر پریچھت زمیذدار	۹۵۱

۲۲۷ - ۲۲۸ - ۲۲۹ - ۴۴۵	۴۵۲	کوج هاجو ..
۵۶۲ - ۷۳۹ - ۹۵۳ ..	۴۳۹	بلقيس ..
بهادر خان بنغي فوجدا کونول	۵۴۱	بلند اختر پسر شجاع
۷۸۲ - ۷۴۲ - ۷۳۷ ..	۳۱۲ - ۱۹۵	بلوچ (قوم)
بهادر خان دارا شکوهي ۵۹۵	۷۱۸
بهادر خان درهيله ۸۲ -	۵۹۴	بلوکان بحررا ..
۹۶۵ - ۴۵۴	۸۰	بنگاليان (قوم) ..
بهادر خان شيبانبي (يا) بهادر	۴۱۷	بنبي اسرائيل (قوم)
شيبانبي ۱۸۸ - ۲۰۵ -	۵۶۲	بنغي قريش (طائفه)
۹۲۹	۶۲۳	بنغي مختيار (قبيله)
بهادر خان کنبو (يا) بهادر	۱۲۴	بومي چيتل درک
کنبو .. ۱۸ - ۹۵۵	۱۲۴	بومي رای درک
بهادر خان کوکه ۸۶۳ -	۲۹۵	بهادر ..
۸۶۴		بهادر بچکوئي (يا) بچکوئي
بهادر سنگهه (شف - ميرزا	۵۶۲
راجه بهادر سنگهه) ۳۶۰ -		بهادر پسر راجه علي خان
۳۶۱	۹۱۸
بهادر شاه يادشاه (مخاطب		بهادر جي پسر جادو رای
به خلد منزل شف - خلد	۴۴۳
۳۷ - ۳۲ (منزل)	۲۰۸ - ۱۸۹	بهادر خان

۱۵۹ -	بہرہ مند خان	۴۷ - ۱۲۱ - ۱۲۷ - ۱۲۸ -
۴۵۰ - ۴۴۲	۱۷۷ - ۵۰۷ - ۶۰۷ - ۶۴۳ -
بہربا (یا) بہرما (یا) بہرما		۹۵۱ - ۶۵۲ - ۶۵۴ - ۶۵۸ -
(بغير نقطه حرف رابع)		۶۶۲ - ۶۶۶ - ۶۷۰ - ۶۷۲ -
زمیندار چیتلدرک (یا)		۶۷۷ - ۶۸۰ - ۶۸۶ - ۶۹۳ -
چیتلدرگ ..	۷۸۲	۶۹۴ - ۶۹۸ - ۷۰۲ - ۷۰۹ -
بہلول ..	۵۹۱	۷۳۰ - ۷۵۶ - ۷۵۷ - ۷۶۶ -
بہلول خان بیچاپوری	۴۰۱	۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۹۲ - ۷۹۳ -
بہلول خان پسر عبدالمجید		۷۹۴ - ۸۰۲ - ۸۰۵ - ۸۳۳ -
خان ..	۸۶۰	۸۳۵ - ۹۵۱ -
بہلول خان پسر ہمت خان		۷ ..
.. ..	۸۶۱	۸۸۸ ..
بہلول خان عادل شاہی		۵۹۴ ..
.. ..	۹۶۵	۲۹۹ - ۳۰۰ -
بہلول خان عبدالکریم	۸۶۳	۳۰۱ ..
بہلول خان میانہ	۳۰	۹۳۷
بہوکیان ..	۱۴۴	بہروز خان عم نجیب الدولہ
بہیل خان غلام سلیم شاہ	۵۴ -	شیخ علی خان بہادر و
.. ..	۵۵	پسر شیخ محمد جنیدی
بہیم سنگھ ..	۳۲۲	۸۶۳ - ۸۶۴ ..

۱۹۶ - راجہ بیروبر (۴۳۵)
 ۶۱۸ - ۲۴۶
 بیرو سنگھہ (یا) سر سنگھہ نیپیرہ
 راجہ بھومت داس کور
 ۵۹۳
 ۲۵۳ بیرو سنگھہ
 ۴۸۱ بیس (طائفہ)
 بیسون خان تووا بن مولگان
 ۶۱ (یا) مولگان
 بیگ ادغای (یا) بیگ ادغای
 ۲۴۲
 بیگ بابای کولالی (یا) کولانی
 ۱
 ۸۰۴ بیلاجی گایکوار

* حرف پے *

بادشاہزادہ بہادر شاہ (شف)
 بہادر شاہ (۱۴۷ - ۳۷)
 ۱۴۸ - ۶۵۱ - ۶۵۴ - ۶۷۰
 ۶۷۷ - ۶۸۶ - ۶۹۳ - ۶۹۴

بیات (طائفہ) ۴۳۵
 بیجاپوریہ (طائفہ) ۱۰۶
 ۴۰۱ - ۴۰۳ - ۴۸۰ - ۵۶۳
 ۵۷۹
 بیجن سلطان لکڑی ساکن فراہ
 ۷۰۴
 بیدار بخت پسر محمد اعظم
 شاہ ۶۷۱ - ۶۴۳
 بیروم خان خانخانان (شف)
 خانخانان بیروم خان (۵۰ - ۵۱ - ۱۸۱ - ۱۸۲)
 ۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۷ - ۱۸۸
 ۱۸۹ - ۲۰۶ - ۲۰۷ - ۲۰۹
 ۲۱۰ - ۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۵۵
 ۲۶۱ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۲۰
 ۳۲۴ - ۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۵۷
 ۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۸۵ - ۴۳۶
 ۴۱۷ - ۸۱۲ - ۸۱۴ - ۸۱۵
 ۹۵۲
 بیروبر (یا) بیروبر (شف)

جهان ملقب به فردرس
 آشیانی و اعلیٰ حضرت و
 صاحب قران ثانی (شف -
 محمد شاهجهان پادشاه)
 - ۸ - ۱۰ - ۱۶ - ۱۹ - ۲۰ -
 - ۲۱ - ۲۲ - ۲۶ - ۸۵ - ۹۲ -
 - ۱۱۵ - ۱۲۱ - ۱۶۳ - ۱۶۸ -
 - ۱۷۱ - ۲۹۶ - ۳۰۲ - ۳۲۱ -
 - ۳۲۲ - ۳۶۶ - ۳۶۸ - ۳۶۸ -
 - ۳۷۵ - ۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۳ -
 - ۳۸۴ - ۳۷۵ - ۳۸۶ - ۳۸۷ -
 - ۳۸۹ - ۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ -
 - ۴۱۹ - ۴۲۱ - ۴۲۹ - ۴۳۳ -
 - ۴۳۸ - ۴۴۲ - ۴۴۵ - ۴۵۲ -
 - ۴۵۳ - ۴۶۹ - ۴۷۲ - ۴۸۱ -
 - ۴۸۲ - ۴۸۴ - ۴۸۶ - ۴۹۰ -
 - ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۷ - ۵۱۲ -
 - ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۸ - ۵۱۹ -
 - ۵۲۰ - ۵۲۴ - ۵۲۵ - ۵۲۶ -
 - ۵۲۷ - ۵۲۹ - ۵۳۶ - ۵۳۷

- ۶۹۸ - ۷۰۹ - ۷۶۶ - ۷۸۰ -
 .. ۷۸۱ - ۷۹۳ - ۸۳۳ -
 پادشاهزاده دارا شکوه (یا)
 محمد دارا شکوه (شف -
 محمد دارا شکوه) ۱۷ -
 - ۲۷ - ۲۸ - ۹۷ - ۹۸ - ۱۰۲ -
 - ۱۰۳ - ۱۰۴ - ۱۵۳ - ۱۵۴ -
 - ۱۵۵ - ۱۵۷ - ۲۷۰ - ۲۷۴ -
 - ۴۸۸ - ۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۴ -
 - ۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۹ - ۵۱۰ -
 - ۵۱۱ - ۵۱۹ - ۵۲۳ - ۵۲۶ -
 - ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۵۸ - ۵۶۰ -
 - ۵۶۱ - ۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۷۲ -
 - ۵۷۴ - ۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۴ -
 - ۵۸۵ - ۵۹۷ - ۵۹۹ - ۶۰۰ -
 - ۶۰۱ - ۶۲۲ - ۸۲۴ - ۸۲۶ -
 - ۸۲۷ - ۸۳۱ - ۹۳۸ - ۹۴۴ -
 ۹۶۹
 پادشاهزاده شاهجهان (یا)
 پادشاهزاده ولی عهد شاه

(شف محمد اعظم شاه)

۳۱ - ۳۲ - ۳۸ - ۱۱۳ -

۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۲۸ - ۱۳۱ -

۱۷۲ - ۱۷۵ - ۱۷۶ - ۳۶۳ -

۴۲۸ - ۴۳۲ - ۴۳۷ - ۴۳۸ -

۴۳۹ - ۴۵۱ - ۴۵۴ - ۴۵۶ -

۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۶۱ - ۴۶۲ -

۴۶۹ - ۴۷۱ - ۴۹۳ - ۷۰۷ -

۷۱۸ - ۷۵۶ - ۷۶۶ - ۷۷۹ -

۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۹۳ - ۸۳۲ -

۹۳۹ - ۹۴۵

یادشاهزاده محمد اورنگ زیب

(ملقب به خلد مکان شف -

۲۹ - ۳۰ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۴ - ۲۸ - ۲۳)

۲۹ - ۳۰ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۴ -

۴۷ - ۸۸ - ۹۴ - ۹۶ - ۹۸ -

۱۱۵ - ۱۱۸ - ۱۲۱ - ۱۲۲ -

۱۲۳ - ۱۳۱ - ۱۴۰ - ۱۵۳ -

۱۵۴ - ۱۷۲ - ۳۶۲ - ۴۵۳ -

۴۵۵ - ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۸ -

۵۴۴ - ۵۵۵ - ۵۵۷ - ۵۵۸ -

۵۷۹ - ۵۸۱ - ۵۸۳ - ۵۸۴ -

۵۸۷ - ۵۹۲ - ۵۹۷ - ۵۹۹ -

۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۴ - ۶۰۶ -

۶۱۴ - ۶۲۰ - ۶۲۵ - ۶۲۶ -

۶۳۶ - ۶۴۳ - ۶۶۴ - ۷۱۷ -

۸۱۸ - ۸۲۱ - ۸۲۴ - ۸۲۷ -

۸۳۰ - ۸۳۷ - ۸۷۵ - ۸۹۶ -

۹۳۳ - ۹۳۴ - ۹۴۱ - ۹۵۷ -

۹۵۸ - ۹۶۰ - ۹۶۳ - ۹۶۴ -

۹۶۹

یادشاهزاده شاه عالم بهادر

(شف - شاه عالم بهادر)

۱۲۲ - ۱۳۱ - ۱۳۶ - ۱۳۷ -

۱۳۸ - ۱۷۵ - ۴۴۷ - ۴۴۸ -

۴۵۱ - ۴۵۷ - ۴۶۹ - ۴۶۰ -

۴۶۲ - ۷۷۶ - ۷۷۹ - ۸۰۸ -

۸۳۹ - ۸۴۰ - ۸۶۴ - ۸۶۸ -

۸۷۹ - ۸۷۵

یادشاهزاده محمد اعظم شاه

- ۷۵۴ - ۷۵۱ - ۷۴۷ - ۷۱۸

- ۷۷۷ - ۷۶۶ - ۷۶۵ - ۷۵۹

- ۸۰۱ - ۷۹۴ - ۷۸۰ - ۷۷۹

- ۸۲۷ - ۸۲۶ - ۸۲۰ - ۸۰۶

- ۸۳۸ - ۸۳۵ - ۸۳۱ - ۸۳۰

- ۸۷۶ - ۸۷۵ - ۸۴۲ - ۸۳۹

- ۹۳۷ - ۹۱۶ - ۸۹۳ - ۸۸۱

- ۹۴۶ - ۹۴۵ - ۹۴۲ - ۹۴۱

- ۹۵۱ - ۹۴۹ - ۹۴۸ - ۹۴۷

۹۷۱ - ۹۶۷

پادشاهزاده محمد رفیع (اشان)

۹۷۲

پادشاهزاده محمد سلطان (شف)

شاهزاده محمد سلطان (

- ۵۴۰ - ۵۳۹ - ۵۰۴ - ۴۹۴

۹۴۳ - ۸۲۵ - ۵۴۲ - ۵۴۱

پادشاهزاده محمد شجاع دومین

خلف سلطنت (شف

- شاهزاده محمد شجاع ۲۱ -

- ۴۳۹ - ۴۰۴ - ۳۸۴ - ۸۵

- ۵۰۴ - ۵۰۲ - ۵۰۱ - ۴۹۹

- ۵۱۱ - ۵۱۰ - ۵۰۹ - ۵۰۶

- ۵۲۱ - ۵۱۹ - ۵۱۷ - ۵۱۵

- ۵۲۷ - ۵۲۶ - ۵۲۴ - ۵۲۲

- ۵۳۶ - ۵۳۲ - ۵۳۱ - ۵۲۹

- ۵۶۷ - ۵۶۶ - ۵۵۸ - ۵۵۶

- ۵۷۵ - ۵۷۳ - ۵۷۲ - ۵۷۰

- ۵۸۸ - ۵۸۵ - ۵۸۴ - ۵۸۱

- ۶۰۰ - ۵۹۷ - ۵۹۴ - ۵۹۰

- ۶۱۰ - ۶۰۶ - ۶۰۵ - ۶۰۱

- ۶۲۱ - ۶۲۰ - ۶۱۴ - ۶۱۳

- ۶۳۶ - ۶۲۶ - ۶۲۴ - ۶۲۳

- ۶۴۴ - ۶۴۳ - ۶۳۹ - ۶۳۷

- ۶۵۴ - ۶۵۳ - ۶۵۱ - ۶۵۰

- ۶۶۶ - ۶۶۲ - ۶۶۰ - ۶۵۷

- ۶۷۴ - ۶۷۰ - ۶۶۹ - ۶۶۸

- ۶۸۶ - ۶۸۳ - ۶۸۲ - ۶۷۸

- ۶۹۲ - ۶۹۱ - ۶۸۹ - ۶۸۷

- ۷۰۲ - ۶۹۸ - ۶۹۵ - ۶۹۳

- ۷۱۵ - ۷۱۳ - ۷۱۱ - ۷۰۹

۳۲۹ .. پري پيکر خانم	۴۵۲ - ۴۷۸ - ۴۸۵ - ۵۳۲
پربچھت زميندار کوچ ھاڄو	۵۳۹ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۲
(يا) کوچ ھاڄو ۳۶۵ -	۵۴۳ - ۵۴۴ - ۵۴۵ - ۵۵۸
۴۵۲	۵۵۹ - ۹۷۰ - ۹۷۱
پوتئي بيگم (زرجه شاهزاده	پادشاهزاده محمد معظم شف
محمد بيدار بخت) ۶۵۶	سلطان محمد معظم ۳۵ -
۱۸۸ پهلوان گل گر عسس	۱۵۹ - ۵۶۸ - ۵۸۱ - ۶۰۲
۵۵۰ .. پيران ويسه	۶۰۳ - ۶۱۵ - ۶۶۸ - ۶۸۳
پير خان پسر قطب الدين	۷۰۸ - ۷۱۷ - ۷۷۹ - ۹۳۸
۱۲۷ .. خوشگي	پادشاهزاده همایون ۲۶۵-۲۶۶
پير محمد خان ۱۸۴ - ۱۸۵ -	پادشاه نواز خان (خطاب
۱۸۶ - ۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۷۱ -	ميرويس غلزي) شف
۴۵۸	ميرويس غلزي ۷۰۱ -
۶۴۸ .. پوريا نايک	۷۰۲ - ۷۰۳
۷۶۷ .. ديلاجي گايکووار	پرتاب ارجينيه (يا) پرتاب
پيم فراین زميندار کوچ بهار	اجنيه ۱۶ - ۴۱۱ - ۴۱۲
۵۵۴ - ۵۴۵ - ۵۵۴ ..	پردل خان افغان .. ۳۲
	پرسوجي سرانر کهيلوجي (يا)
	کهيلوجي بهوسله ۵۲۰ -
	۵۲۱ - ۵۲۳ - ۵۲۴ ..

* حرف تا *

تاج خان پسر فتح جنگ خان

۷۱۰	تقرب خان شیرازی	۲۶
	تلسی بائی (زن یکی از سرداران	۴۸۹	۳۶۳ - ۱۲	تربیت خان
۴۶۳	.. (سرھتہ)	۴۸۹		تربیت خان ایلیچی
	تودرمل (شف - راجہ تودرمل)	۳۶۲		تربیت خان بخشی
- ۲۰۶ - ۱۹۷ - ۷۰ - ۵۲		- ۴۳		تربیت خان میرآتش
- ۲۳۰ - ۲۲۸ - ۲۲۵ - ۲۱۸		۶۵۲
۹۵۶ - ۹۳۰ - ۴۹۷ - ۲۴۶		۳۰۲		ترخان صاحبقرانی
۶۵	.. (توران شاہ)	- ۲۴۶ - ۲۲۴		ترسون خان
۱۰۱	.. (طائفہ)	۲۵۰
	توغلقتمور (یا) تغلق تیمور امیر	۹۲۸		ترسون محمد خان
۳۰۳	لولاجی (یا) لولاجی	۲۱۵		ترقوہ خان کلان
۳۱۱	تہوردی (یا) تہوردی	۴۹۳	..	ترکان (قوم)
	تہوز دل خان بوادر رحمت	۴۳۶	..	ترکمان
۷۸۳	.. خان	۴۷۵	..	تغلق شاہ
- ۵۷	تیدوریہ (خاندان)	۶۱	..	تغلقمور خان
۱۳۷	..			تقتمش خان (یا) تقتمش
				خان (یا) تقتمش خان
		۳۰۲
	ثناء اللہ خان فوجدار سیکاکول	- ۶۲۵		تقرب خان حکیم دأرد
۷۴۶	نذیرہ عنایت اللہ خان	۶۲۶

• حرف ثاء •

۳۵۴ .. جان قليچ
 - ۲۰ - ۱۹ جان نثار خان
 ۴۹۳ - ۱۴۹ - ۴۷ ..
 ۱۴۴ .. جانوٽهه
 ۹۰۱ .. جانوجي بنالکر
 جانوجي پسر رکھرجي بهونسله
 - ۸۹۹ مکاسدار برار
 ۹۲۴ - ۹۰۵ ..
 ۳۵۴ .. جاني بيگ
 ۴۸۵ جاني بيگ حاکم سنده
 ۶۹ جاني قرباني (قوم)
 ۲۱۰ - ۲۰۸ جباري
 ۱۹۴ ججهار خان هبشي
 ججهار سنگهه بنديله (يا)
 ججهار سنگهه بونديله
 - ۳۲۲ - ۱۵۳ - ۸۸ - ۲۰
 - ۸۱۷ - ۴۶۱ - ۴۵۴ - ۴۴۵
 ۹۴۲
 ۵۰۲ - ۱۰۳ جهونم راتھور
 ۹۴۷ - ۸۱۸ - ۵۰۴ ..

* حرف چيم *

۹۶۷ - ۱۷۵ جاجو (يا) جاجو
 ۴۸۲ جادر داس ديوان بيوتات
 ۴۴۳ - ۳۹۰ - ۱۶۵ جادر راي
 ۳۰۶ .. جام صلاح الدين
 ۳۰۶ .. جام فيروز
 جام نظام الدين مشهوره
 ۳۰۶ - ۳۰۵ جام نندا
 ۴۸۵ - ۳۰۸ .. جان بابا
 ۸۹۱ .. جانباز خان
 جانبار خان خويشگي برادر زاده
 و خويش رحمت خان
 متهور خان بهادر خويشگي
 ۷۹۲ - ۱۲۶
 ۶۵۲ جان سپار خان بهادر
 جان سپار خان پسر سيد محمد
 ۴۱۳
 جان سپار خان فواجدار پير
 ۳۹۱

۷۴۲	جکدیوراز جادون	جعفر بیگ قلعه دار کالنه
۲۳۵	... جگمال	۴۲۰
	جلال الدین پسر ملک محمود	جعفر پسر هوشدار خان پیر
۴۳۵	هوشدار .. ۹۴۵
۳۶۳	جلال الدین خان ...	جعفر خان ۱۵۹ - ۱۶۰ -
	جلال الدین خلجی والی دہلی ۵۹۴
۹۱۲ - ۹۱۱	جعفر خان المخاطب به مرشد
۲۱۰	جلال الدین سوز	قاي خان مسمی به محمد
۲۳۱	جلال الدین محمد اکبر	هادی صوبه دار بنگالہ ۷۵۳
۷۴۴	جلال الدین محمود خان	۷۵۴
۷۸۰	جلال خان افغن ...	جعفر خان صوبه دار لاهور ۸۳۰
۶۴۰	جمال چپاہ ...	جعفر خان صوبه دار مالوہ ۸۲۷
۸۳۸	جمدة الملک ...	جعفر خان وزیر اعظم ۶۱۶
	جمدة الملکی جعفر خان ناظم	جعفر عالی خان خراسانی
- ۸۳۰	صوبه دار الخلافه ۵۰۶
۸۳۲	جگت سپہ ساهو ۷۵۲
۱۹۱	جهان خان ...	جگت سنگھ پسر مکند سنگھ
۴۳۹	جمشید ۵۱۰
۲۹۱	جمشید خان شیرازی	جگت سنگھ پور راجہ مانسنگھ
- ۱۲۳	جملة الملک اسد خان	۴۳۷

۱۹ - ۲۱ - ۶۶ - ۷۹ - ۸۸

۹۰ - ۹۵ - ۱۹۹ - ۲۹۶

۳۲۵ - ۳۲۷ - ۳۲۴ - ۳۴۱

۳۴۶ - ۳۴۹ - ۳۵۰ - ۳۵۵

۳۵۷ - ۳۵۹ - ۳۶۱ - ۳۶۵

۳۷۰ - ۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۷۸

۳۸۰ - ۳۸۴ - ۳۸۷ - ۳۸۸

۳۹۶ - ۳۹۹ - ۴۱۱ - ۴۱۵

۴۲۶ - ۴۳۱ - ۴۳۸ - ۴۴۸

۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۶۰ - ۴۷۷

۴۷۹ - ۴۸۳ - ۴۸۶ - ۴۸۷

۴۸۸ - ۴۹۰ - ۴۹۲ - ۵۸۳

۵۸۷ - ۵۸۶ - ۸۱۷ - ۸۱۸

۸۲۱ - ۸۲۹ - ۹۳۲ ...

جذید کرانی ... ۲۷۸

جوان علی خان پسر محمد

مراد خان ... ۶۹۱

جواہر سنگھہ جات پسر

سورجہل (یا) سورجہل

جات ... ۸۶۶

۶۶۹

جملة الملك اسد اللہ خان

(یا) جملة الملکي (یا)

عمدة الملکي ۲۸۱

... .. ۵۷۴ - ۱۷۱

جنت آشیانی (یعنی نصیر الدین

محمد ہمایون بادشاہ)

۱ - ۴۸ - ۴۹ - ۵۲ - ۵۴

۶۰ - ۶۲ - ۸۹ - ۱۸۰

۱۸۱ - ۱۸۶ - ۱۸۷ - ۱۹۰

۱۹۲ - ۱۹۹ - ۲۰۰ - ۲۰۲

۲۰۳ - ۲۰۷ - ۲۰۵ - ۲۱۱

۲۱۶ - ۲۳۱ - ۲۳۳ - ۲۳۴

۲۳۸ - ۲۳۹ - ۲۵۲ - ۲۵۵

۲۶۸ - ۲۷۷ - ۲۹۲ - ۳۰۷

۳۴۴ - ۳۶۷ - ۴۷۵ - ۴۸۸

... .. ۸۱۳

جنت مکانی (یعنی نور الدین

محمد جہانگیر بادشاہ

۸ - ۱۲ - ۱۳ - ۱۵ - ۱۸

۴۲۰	چرگس (قوم)	۱۷۵ -	جهاندار شاه معزالدين
۲۹۹	چغتآ ...	۱۷۷ - ۱۷۸ - ۶۷۷ -	
۶۱	چغتائي خان ...	۷۰۹ - ۷۱۱ - ۷۱۹ - ۷۲۰ -	
۸۷۰	چذداول ...	۷۳۱ - ۷۳۳ - ۷۵۲ - ۷۸۲ -	
۶۱	چنگز خان قتلغ ۸۰۲ - ۸۷۶	
- ۱۹۳ - ۱۹۴	چنگيز خان		جهان شاه بن شاه عالم بارشاه
۲۶۳ - ۲۵۹ - ۲۳۷	...	۱۳۶ - ۱۳۷	...
	چنگيز خان قشليق و بااتا (يا)	۱۹۹ -	جهانگير بادشاه
۳۰۲	قشلق و بااتا ۳۲۴ - ۲۸۰ - ۸۲۸	...
۶	چنگيز مخاطب بمذصور خان		جهيله رام (يا) چيله رام ناگر
۱۸۰	چوسا (يا) چوسا ...	۱۷۸	...
	چی دهج سنگهه (يا) جي	۱۴۴ جهپه
	دهج سنگهه زميندار اشام	۷۷۳ -	جي آيا سندهه
	ملقب به سرکي (يا)	۸۸۶ - ۸۸۸ - ۸۸۹	...
۵۴۵ . ۵۴۴	سرگي راجه	۱۰۷ -	جي سنگهه سونئي
	چين قلیچ خان (خطاب نواب	۱۳۶
	نظام الملک آصف خان)		
۸۳۸	...		
	چين قلیچ خان (که اول	۱۴۴	چترنیه (يا) جهترنیه
	عبدالرحيم خان اين خطاب	۳۸۶ چتور

* حرف چے *

حامد الله خان پسر مبارز خان
 عماد الملک خواجہ محمد
 ۷۴۶
 حامد خان نایب صوبہ دار
 گجرات و اردھہ عم نواب
 آصف جاہ ... ۸۰۳-
 ۸۶۸ - ۸۰۴
 حبشیان (قوم) ۹۶۲
 حبشیان عنبري ۴
 حبیب علی خان ۲۷۹
 حجاج بن یوسف ۵۶۲
 حجة الاسلام امام محمد غزالي
 ۶۰۵
 حوز الله خان بہادر صوبہ دار
 نازدیر ... ۸۰۰
 حوز الله خان نبیرة سعد الله
 خان ۷۲۶
 حسام الدولہ میرزا شاہ نواز
 خان صفوی ۹۴ - ۶۹۳
 حسام الدین خان ۶۲۱

یافتہ ہوں بعدہ مخاطب بہ
 نصیر الدولہ ملاپت جنک
 شد) ... ۸۳۵

* حرف حا *

حاتم بیگ کفایت خان ۵۰۶
 حاجی احمد سعید خان ۱۷۲
 حاجی بیگم ۶۰ - ۲۴۰
 حاجی خان غلام شیر خان
 افغان ۲۰۷ - ۵۰
 حاجی شفیع اصفہانی ۷۵۱
 حاجی شفیع خان ۶۳۵
 حاجی شکرالله تہریزی ۷۵۴
 حاجی عبد الله خراسانی دیوان
 صوبہ ہوار ۷۵۱
 حاجی محمد ... ۷۵۵
 حاجی محمد خان سیستانی
 ۵۵
 حاجی محمد علی خان ۶۴۳
 حافظ محمد امین خان ۶۲۰

۷۰۶	۳۳۴ - ۳۳۱ - ۳۳۰	حسن
- ۵۱۳ حسین بیگ خان	- ۷۶	حسن بیگ بدخشی
۸۳۳	۷۷	...
۳۱۶ حسین بیگ شیخ عمری	۴۳۶	حسن پسر رستم میروزا
۴ حسین پسر نظام شاه	۳۸۵	حسن خان
۴۳۰ - ۱۲۷ حسین خان		حسین خان پسر فتح‌الملک
۹۵۷ حسین خان تکریه	۹۶۳	...
۹۵۶ حسین خان چک	۵۸۵	حسن خان خویشگی
۲۴۶ حسین خان شاملو	۱۲۰	حسن علی
حسینی خان پسر علی مردان	- ۱۳۲ - ۱۳۱	حسن علی خان
۷۴۲ حیدر آبادی	۹۱۰ - ۹ - ۱۷۶ - ۱۳۴ - ۱۳۳	حسن علی خان بهادر عالمگیر
حسین خان پسر قطب‌الدین	۶۳۲	شاهی
۱۲۷ خان خویشگی		حسن علی خان (خطاب
حسین دوست خان عرف چندا	۷۰۴	محمود غازی)
(یا) نواب چندا صاحب		حسن یار خان پسر محمود یار
از رُسای نوابت آزکات	۷۱۰ - ۷۰۹	خان
۸۶۲ - ۸۶۱	۳۳۴ - ۳۳۰	حسین
۷۷۷ حسین زئی (قوم)	۳۵۹	حسین بیگ بدخشی
حسین علی خان امیر الامرا		حسین بهادر محمود غازی
۱۳۱ صوبدار ارزنگابان		

۸۳۶	۱۲۴ - ۱۴۲ - ۱۷۶ - ۵۰۷
	حفیظ اللہ خان (یا)	حفظ اللہ	۵۶۶ - ۶۴۵ - ۶۷۷ - ۷۱۲
	خان پسر معزالدرلہ	حامد	۷۱۳ - ۷۱۴ - ۷۴۷ - ۷۴۸
	خان بہادر ملاحت جنگ		۷۵۷ - ۷۶۶ - ۷۸۲ - ۸۰۶
۷۶۸	۳۲ حسین قلیچ خان بہادر
۶۱۸	...	حکیم ابوالفتح	۱۹۵ حسین قلی خان
۴۳۶	...	حکیم الملک	۲۰۴ - ۲۳۶
۲۶۱	...	حکیم حسن	۲۱۴ حسین قای خان ذوالقدر
	حکیم حمام (حمام بہای ہوز		حشمت اللہ خان پسر محترم
۳۴۹	...	صاحب	خان بہادر میر محمد خان
۶۲۶		حکیم صالح خان	(یا) میر محمد جان
۹۵۵ - ۳۷۹		حکیم علی	۷۹۶
۸۱۱		حکیم عین الملک	حشمت جنگ بہادر (خطاب
۳۷۹	...	حکیم مصری	محمد اصغر پسر محمد
۳۴۷ - ۳۱۰		حلیمی (تخلص)	۶۶۷ اسام خان
۴۱۷	...	حمزہ	حفظ اللہ خان فوجدار چنوت
۳۴۳ - ۲۹۸		حمزہ بیگ	پنجاب برادر لطف اللہ
۳۴۲		حمزہ بیگ ترکمان	۱۱۳
		حمزہ بیگ ذوالقدر مشہور بہ	۱۷۶
۳۶۷		کور حمزہ	۱۷۷ - حفیظ الدین خان بہادر

۲۷۲ ... حیدر علی	۴۳۵ حمزه بیگ لہ
حیدر علی خان تعلقہ دار	۴۵ حمید الدین خان
۸۷۲ صری رنگ پٹن :	حمید الدین خان مخاطب بہ
۱۹۰ حیدر قاسم کوہ پور	خانہ زاد خان پسر میہ رزا
- ۱۳۹ حیدر قلی خان	۵۱۵ ابو سعید
۸۳۵ - ۷۶۷	حمید خان حبشی غلام
حیدر قلی خان خراسانی	۹۵۹ نظام شاہ
۵۶۴ دیوان دکن	حمید خان حبشی وکیل
حیدر قلی خان میر آتش	۴ السلطنت
(شاف - معزالدولہ) - ۱۳۸ -	۲۸ نوروزی خانم
۷۴۹	۸۳۱ حیات خان
حیدر قلی خان ناظم گجرات	حیات مخاطب بزبردست خان
۸۴۲	برادر فتح جنگ خان
۸۶۱ حیدر قلی دیوان دکن	۹۵۵ حیدر
۳۰۰ - ۳۰۱ حیدر میرزا	۷۵۲ حیدر بیگ
* حرف خا *	
خاقان زمان یعنی شاہ عالم	۸۶۹
۴۹۱	حیدر جنگ مدار المہم
۵۹ - ۲۳۲ - ۳۵۹ -	موسیٰ بہرستی سرگزوردہ نصارا
خان اعظم	۹۰۵ - ۹۰۴

۲۰ - ۷۸ - ۱۵۳ - ۱۶۵	۹۵۷ - ۹۳۱
۳۲۲ - ۳۷۸ - ۳۹۹ - ۴۰۸	۹۵۲ ... خان اعظم ازگہ
۴۲۰ - ۴۵۳ - ۵۰۰ - ۵۶۹	خان اعظم کوکہ (یا) میرزا کوکہ
۹۶۰ - ۸۱۷	۹۲۸ - ۲۹۵ - ۲۵۸ ...
خانخانان انتظام الدولہ ۸۹۳	۲۱۸ خان باقی خان
خانخانان بہادر شاہی ۶۴۴	- ۳۹۱ - ۲۷۴ خانجہاں
خانخانان بیرام خان (شف -	۶۳۰
بیرام خان خانخانان)	خانجہاں ان اعزالدولہ بہادر
۵۰ - ۵۱ - ۱۸۱ - ۱۸۲	(شف) سپہدار خان
۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۷ - ۱۸۸	۹۵۱ محمد محمد
۱۸۹ - ۲۰۶ - ۲۰۷ - ۲۰۹	- ۳۶۴ ۱۰۶ خانجہاں بہادر
۲۱۰ - ۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۵۵	۶۸۴ - ۶۴۴
۲۶۱ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۲۰	خانجہاں بہادر شایستہ خان
۳۲۴ - ۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۵۷	۶۰۱
۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۸۵ - ۴۳۶	خان جہاں بہادر کوکلتاش
۴۳۷ - ۸۱۲ - ۸۱۳ - ۸۱۵	- ۹۵۰ - ۹۴۹ - ۶۲۹ - ۳۴
۹۵۲	۹۶۷
خانخانان منعم بیگ ۵۳	۲۲۵ خان جہاں صوبہ دار بنگالہ
۵۵ - ۲۰۴ - ۸۰۹ - ۹۲۸	خانجہاں لودی ناظم دکن (یا)
خانخانان منعم خان ۱۶۱	- ۱۹ صاحب صوبہ دکن

۲۲۷ - ۳۷۹ - ۳۸۵ - ۴۴۳	۲۰۶ - ۲۰۸ - ۲۵۱ - ۲۶۰
۴۴۴ - ۵۷۰ - ۵۹۰ - ۶۲۴	۴۷۳ - ۴۷۵ - ۴۷۴ - ۴۷۶
۴۷۱ - ۷۵۰ - ۹۲۹ - ۹۶۱	خانخانان میرزا عبدالرحیم کوکه
خان زمان امانی پسر	۸ - ۳۲۳ - ۳۵۴ - ۳۶۰
مهتابت خان خانخانان	۹۵۸
۳۹۹ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲	خاندران بهادر (خداب نواب
۴۰۴ - ۴۰۷ - ۴۰۹ - ۵۲۰	نظام الملک آصف جاه
خان زمان برج علی ۱۸۶	صوبه دار اردبه و فوجدار
خان زمان پسر منع-م خان	لکهنو ۷۱ - ۸۵ - ۸۶
خانخانان ۷۵۶	۸۸ - ۱۳۳ - ۱۶۳ - ۴۰۵
خان زمان شیدانی ۱۴۶	۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۵۴ - ۴۵۵
... ۱۸۶ - ۲۰۵ - ۲۹۴	۴۸۰ - ۵۷۰ - ۵۷۲ - ۷۴۷
خان زمان شیخ نظام ۴۵۴ ۸۹۳ - ۹۴۲
خان زمان مکرم خان بن	خان دران خواجه حسین ۷۸۱
خانخانان بهادر شاهی	خان دران صوبه دار پرهانپور
۷۴۴ ۴۵۴
خاننش خانم ۳۳۹	خان دران نصرت جنگ ۴۹۰
خان عالم ۴۸۲ ۴۹۱ - ۵۸۸
خان فیروز جنگ ناظم صوبه	خان زمان ۵۵ - ۸۵ - ۱۵۴
گجرات (اول بخطاب	۱۸۱ - ۱۹۳ - ۲۰۰ - ۲۰۱

خانۀ زاد خان پسر منعم خان	شهاب الدین خان و ثانیاً
خانخانان .. ۶۷۷	بخطاب غازی الدین خان
خانۀ زاد خان خان زمان ۳۸۷ -	بهادر فیروز جنگ مخاطب
۳۴۲	شده (۴۰ - ۴۱ - ۱۷۴ -
خدا بنده پسر قریش سلطان	۵۰۶ - ۷۳۱ - ۶۸۰ - ۶۷۸ -
۶۲	۷۶۹ - ۷۶۵ ...
خدا بنده خان .. ۳۹	فان کلان ۱۴۷ - ۲۱۳ -
خدا داد برلاس .. ۲۲۵	... ۲۰۴ - ۲۱۵ - ۲۵۷
خدا داد خان برادر علائی	خان محمد خان ۵۹۱
رحمت خان و پسر اله ۴۵	خان میرزا پسر سلطان محمود
خان .. ۷۸۱	میرزا ... ۲۶۵
خداوند خان .. ۹۵۸	فانم (اهلیه مهابت خان) ۴۰۷
خداوند خان حبشی ۲۹۱ -	خانم سلطان ... ۱۹۸
.. .. ۳۵۶	خانۀ زاد خان ۱۲۴ - ۱۲۵ -
خدایار خان مهتی ۳۱۲	.. ۱۷۴ - ۳۶۶
خدمت خان .. ۳۳	خانۀ زاد خان پسر کلان
خرم بیگم مشهور به ولی نعمت	مبارز الملک سر بلند خان
۲۶۹ - ۲۷۱ - ۲۷۲ - ۳۲۹	بهادر دلدار جنگ میر محمد
خسرو .. ۲۱	رفیع .. ۸۰۵
خسرو خان چوکس ۳۲۶ -	

- ۵۸۸ - ۵۹۴ - ۶۰۱ - ۶۰۵

- ۶۰۶ - ۶۲۳ - ۶۲۴ - ۶۲۶

- ۶۳۶ - ۶۳۷ - ۶۳۹ - ۶۴۳

- ۶۴۴ - ۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۳

- ۶۵۴ - ۶۵۷ - ۶۶۰ - ۶۶۲

- ۶۶۴ - ۶۶۸ - ۶۶۹ - ۶۷۰

- ۶۷۴ - ۶۷۸ - ۶۸۲ - ۶۸۶

- ۶۹۱ - ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۸

- ۷۰۲ - ۷۰۹ - ۷۱۱ - ۷۱۳

- ۷۱۵ - ۷۱۸ - ۷۴۷ - ۷۵۱

- ۷۵۶ - ۷۵۹ - ۷۶۵ - ۷۶۶

- ۷۷۹ - ۷۸۰ - ۷۹۴ - ۸۰۱

- ۸۰۶ - ۸۲۶ - ۸۳۵ - ۸۳۸

- ۸۳۹ - ۸۴۲ - ۸۷۵ - ۸۷۶

- ۸۸۱ - ۸۹۳ - ۹۱۶ - ۹۴۵

- ۹۴۴ - ۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹

- ۹۵۱ - ۹۶۷ - ۹۷۱ ..

خلد منزل (یعنی قطب الدین

محمد معظم شاه عالم

مخاطب به بہادر شاہ)

۳۴۷ - ۳۳۸ - ۴۸۵ - ۴۸۶

۵۰۶ .. خمرور زمان

۶۳۶ .. خمرور سلطان بن نذر محمد

۲۶۵ .. خان

۲۸۷ .. خمرور شاہ

۸۸ .. خمرور قزویزی

۶۲۹ .. خمرور دلی اوزبک

۸۶۳ - ۸۶۰ .. خمرور خان پنی

۶۱ .. خمرور خواجہ خان

۳۰۲ .. خمرور خواجہ میر خدادان

خلد مکان (یعنی محمد

ارزنگ زیب عالمگیر بادشاہ

شف محمد ارزنگ زیب

۲۹ - ۳۲ (بادشاہ)

۳۳ - ۳۴ - ۴۷ - ۱۱۸

۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۳۱

۱۴۰ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۶

۵۲۴ - ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۹

۵۵۸ - ۵۶۶ - ۵۷۵ - ۵۸۵

۱۵۵ - ۱۶۷۲ - ۴۷۹ - ۵۷۵	۳۲ - ۳۷ - ۴۷ - ۱۲۱
خلیل اللہ خان پلنگ حیدرآباد	۱۲۷ - ۱۲۸ - ۱۷۷ - ۵۰۷
خطاب حیدرآباد	۹۰۷ - ۹۰۳ - ۹۵۱ - ۹۵۲
حیدرآبادی	۹۵۴ - ۹۵۵ - ۹۵۸ - ۹۶۲ - ۹۶۶
۹۶۹ - ۹۳۱ - ۹۲۹ ..	۹۷۰ - ۹۷۲ - ۹۷۷ - ۹۸۰
خلیل اللہ خان میر بخشوی	۹۸۶ - ۹۹۳ - ۹۹۴ - ۹۹۸
۸۲۹ - ۸۲۸ - ۵۹۰ - ۵۹۷	۷۰۲ - ۷۰۹ - ۷۳۰ - ۷۵۶
خلیل اللہ خان میر توزک	۷۵۷ - ۷۶۶ - ۷۸۰ - ۷۸۱
خلیل اللہ ولد میر میران	۷۹۲ - ۷۹۳ - ۷۹۴ - ۸۰۲
خندور خان دامان قلیچ خان	۸۰۵ - ۸۲۳ - ۸۳۵ - ۹۵۱
۹۶۳ - ۹۴	۴۷۰ خلیفہ عباسیہ
۲۷۳ خواجه آقا خان	۱۰۹ خلیفہ امد اللہ
۳۸۸ خواجه ابوالحسن	خلیفہ سید علی مخاطب بہ
۴۲۹	خلیفہ سلطان وزیر اعظم
۷۲ خواجه ابوالحسن تربتی	ایران خلف منیر رفیع الدین
۵۹۹ - ۲۷۳ - ۱۶۶ ..	محمد ۱۰۹ - ۱۲۵
خواجه احمد مخاطب بہ	۱۲۱ - ۹۴۱ - ۹۴۳ - ۹۷۷
شہامت خان پسر کلان	۹۷۸ - ۹۸۰
ہزار خان عماد الملک	۱۱۷ خلیفہ مور ..
۷۴۴ خواجه محمد	خلیل اللہ خان ۱۰۰ - ۱۰۱۰

۳۱۹ - ۲۲۵ - ۲۲۴	..	۷۴۵	..
خواجہ شمس الدین صاحب		خواجہ اسد خان پسر مبارز خان	
۷۸	..	۶۵۳	ناظم حیدر آباد
خواجہ عامر مخاطب بہ		خواجہ باقی باللہ سمر قذدی	
امیر الامرا مناصم الدولہ		۳۲۴	..
خاندوران ۸۸۰ - ۸۸۳		خواجہ بہاء الدین قاضی بلدہ	
۸۸۸	..	سمرقند برادر نواب عابد	
۲۳۴		۸۴۲	..
خواجہ عبدالباری		خواجہ	
۲۳۳		۳۷۸	..
خواجہ عبدالخالق		خواجہ جہان	
۳۶۹		خواجہ حسن نقشبندی ۲۱۲ -	
خواجہ عبدالرحیم خان ۶۶۲		۲۹۳ - ۴۵۷ - ۴۵۸	
۲۳۳		۴۵۹	..
خواجہ عبدالشہید		..	
خواجہ عبدالعلیم (یا)		۱۳۳	خواجہ حسین
۲۳۳		خواجہ حسین علی مخاطب بہ	
۷۶۴		۱۳۳	خان دوران
خواجہ عبدالواحد خان خواجہ		۲۳۳	خواجہ خازند محمود
ہمت بہادر مخاطب بہ		خواجہ سہیل خان بیجاپوری	
امین الدولہ بہادر سیف		۳۳۴	..
جنک نبیرہ میرزا ابوالمعالی		۲۲۵	خواجہ شاہ منصور وزیر
۵۵۹	..	خواجہ شمس الدین خان خوافی	

۱۹۹	..	خواجہ ویسی	۲۳۴	خواجہ عبدالهادی
خواجہ ہادی	مشہور	بخواجہ	۱۸۰ - ۱۴۸	خواجہ کلان بیگ
۲۰۵	..	کلان	خواجہ کلان	مشہور بہ خواجگان
۴۱۳		خواجگی حاجی محمد	خواجہ	پسر بزرگ خواجہ
خواجگی محمد حسین	عم	ہاشم	ناصرالدین	عبیداللہ احرار
خان	بہادر	قاسم خان	۲۳۲	(قدس سواہ)
۹۴۱ - ۶۲		میربکر	۱۸۶	خواجہ محمد سمیع
۱۹۸		خواجگی فتح اللہ	خواجہ محمد	نظام بوادر شیخ
۶۹۸ - ۱۵۲		خواص خان	الاسلام	خواجہ عصام الدین
خواص خان	وکیل	مہمات	۲۳۳
۸۶۳		سکندر عادل شاہ	۲۳۳	خواجہ محمد یوسف
خواری	خان	صاحب تاریخ	۲۸۲	خواجہ محمد ہروی
۶۸۰		منتخب اللباب	۲۲۱	خواجہ مظفر علی
- ۱۰۸		خوشگئی خان	- ۲۲۵ - ۲۳۳	خواجہ معین
۷۷۹ - ۷۷۷	۲۳۶
خیر اللہ	خان	پسر معزالدرہ	خواجہ	مقیم ہروی پدر
حامد خان	بہادر	ملاہت	۲۴۳	نظام الدین بخشی
۷۶۸	..	جنگ	۲۵۰
خیریت خان	عم	زندراہ خان	خواجہ	نظام الدین عبدالہادی
۴۰۱	۲۳۳

۲۹۷	..	داغ بیگ
۴۱۴ - ۵۱۷		دانشمند خان
		دانشمند خان میر بخش
۱۷۱
۲۲۰	..	داؤد
۸۴۴ - ۸۴۱		داؤد خان
		داؤد خان پنی نایب صوبه دار
		دکن پسر خضر خان پنی
۸۶۱ - ۸۶۰
		داؤد خان قریشی صوبه دار
۵۴۱	..	بهار
- ۷۵		داؤد خان کرانی
۲۱۰ - ۲۰۹ - ۲۰۶ - ۱۶۱		
۳۹۴ - ۱۹		دار بخش
- ۸۹۳ - ۸۶۶		دقا سید هدیه
۹۱۹ - ۸۹۴
۴۴۱	..	دجال
- ۸۹۱		درانیان (گرده)
۹۱۹ - ۸۹۴
۶۲۴		درجن سنگه هاد

* حرف دال *

۵۸۹ - ۳۳۵		داراب خان
		داراب خان پسر سید محمد
۴۱۳
		دارا شکوه (شف - پادشاهزاده
- ۲۷ - ۱۷		دارا شکوه)
- ۱۰۱ - ۹۸ - ۹۷ - ۲۸		
- ۱۵۴ - ۱۵۳ - ۱۰۴ - ۱۰۳		
- ۲۷۴ - ۱۷۰ - ۱۵۷ - ۱۵۵		
- ۴۹۴ - ۴۹۲ - ۴۹۱ - ۴۸۸		
- ۵۱۰ - ۵۰۹ - ۵۰۴ - ۵۰۳		
- ۵۲۶ - ۵۲۳ - ۵۱۹ - ۵۱۱		
- ۵۶۰ - ۵۵۸ - ۵۳۷ - ۵۳۶		
- ۵۷۲ - ۵۶۸ - ۵۶۷ - ۵۶۱		
- ۵۸۴ - ۵۸۱ - ۵۷۵ - ۵۷۴		
- ۶۰۰ - ۵۹۹ - ۵۹۷ - ۵۸۵		
- ۸۲۶ - ۸۲۴ - ۶۲۲ - ۶۰۱		
- ۹۳۴ - ۹۳۸ - ۸۳۱ - ۸۲۷		
۹۶۹

۸۰۳	دهرماجی زمیندار	۲۸۸	..	دریش خسرو
۷۴۸	.. دیا بہادر	۵۷۶ - ۵۳۸		دکنیان (گزرہ)
	دیانت خان نبیرہ امانت خان	۸۶۳
۳۷	۴۲۱		دلادر خان حبشی
	دیمل (یا) ایمل زمیندار			دلادر خان خسرو خواجہ احمد
۱۰۴	ولایت جام			خان بن خواجہ محمد مبارز
۲۹۸	دین محمد سلطان	۷۴۵		خان عمان الملک
۲۳۵	.. دیویداس			داپٹ برادر راجہ سورج سنگھ
		۴۴۵

• حرف ڈال •

۳۱۳	..	ڈانین
۳۰۳	..	ڈھجرہ

• حرف ذال •

		ذوالفقار الدولہ میرزا نجف
۸۰۸	..	خان
		ذوالفقار خان
		۴۹۵ - ۴۷۳ -
		۶۷۴ - ۶۷۷ - ۷۷۹ - ۶۸۶ -
		۶۸۷ - ۷۱۰ - ۷۱۲ - ۷۳۱ -

۱۷۸ - ۱۰۶		دلیر خان روہیلہ
۵۴۱ - ۵۵۳ - ۵۸۰ - ۷۳۲ -		..
۷۳۷
۶۱		درا خان (یا) ذرا خان
۸۲۲		دوسٹ بیگ مغل
۴۳۴		دوستکام پسر معتمد خان
		دوسٹ محمد نواسہ قطب الدین
۱۰۷		خان خردشگی
۷۳۲		دوسٹ محمد روہیلہ
		دھرم راج مرزبان کوہ بہوڈنت
۵۴۶

۱۴۹ - ۴۳۷ - راجہ باسو

۵۷۱ - ۹۴۰

راجہ برہماتوت (برہمنی ساکن

سنکمئیر و مختار کل نواب

۹۲۲ - آصف جاہ ثانی (

۹۲۴

۲۰۷ راجہ بہارامل کچھواہہ

۳۳۱ راجہ بہگوان داس

۷۰ - راجہ بہگونمہ داس

۲۷۳ - ۲۸۰

راجہ بہوت داس کور (یا)

بہوت داس (یا) بیتھل

۵۹۳ .. داس

راجہ بہیم پسر رانا امر

۴۲۹ .. سنگھ

راجہ بیتھل داس (یا) بیتھل

(یا) بیتھل - دیوان اسد

۴۳۳ - ۸۷۲ .. جنگ

راجہ لیربر (یا) لیربرل (شف

۱۹۶ - ۲۴۶ - ۴۱۸ (لیربر)

۸۰۲ - ۹۷۱

ذوالفقار خان صوبہ دار دکن

۸۶۰ پسر اسد خان رزیر

ذوالفقار خان نصرت جنگ

۱۱۷

۶۲۵ ذوالفقار (نام قبیل)

• حرف را •

۵۹۸ - ۷۵۵ (قوم)

۷۵۶ - ۹۴۸

راجپوتانہ (یا) راجپوتان (قوم)

۱۵ - ۹۸ - ۲۱۵ - ۳۹۲ -

۳۹۳ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۶ -

۳۹۸ - ۴۰۴ - ۴۰۶ - ۴۰۷ -

۴۰۸ - ۴۹۵ - ۵۰۰ - ۵۰۱ -

۵۹۱ - ۵۹۹ - ۶۰۱ - ۶۶۳ -

۶۷۰ - ۹۷۰ ..

۸ - ۷ راجو میان دکنی

راجہ ارچبندہ (یا) ارچبندہ

۳۸۶ (یا) ارچبندہ

راجہ پیام	۵۵۳ ..	راجہ رام سنگھہ پسر میرزا (راجہ)
راجہ تودرمل (شف تودرمل)		جیسنگھہ کچھواہہ ۵۷۷ -
۵۳ - ۷۰ - ۱۹۷ - ۲۰۶ -	۶۳۰
۲۱۸ - ۲۲۵ - ۲۲۸ - ۲۳۰ -	راجہ زار	۸۹۴ ..
۲۴۶ - ۲۹۷ - ۹۳۰ - ۹۵۶ -	راجہ رای سنگھہ سیسودیہ	۵۹۱
راجہ جسونت سنگھہ	۶۵	راجہ (آن چند ۱۳۵ - ۷۴۷ -
راجہ جگت سنگھہ پسر (راجہ باسو		۷۴۸
..	۱۷ - ۵۶۱ - ۵۷۲ -	راجہ رخنگ
راجہ جیسنگھہ	۴۵ - ۱۰۷ -	۵۴۳ ..
..	۵۸۲ - ۷۵۷ - ۸۷۹	راجہ ساہو
راجہ چندامن برہمن	۲۷۷	راجہ ساہو بھونسلہ (شف ساہو
راجہ چھبیلہ رام ناگر (یا) چھبیلہ		بھونسلہ (۸۵ - ۱۵۴ -
رام عم گودھر بہادر	۷۴۸	۳۰۰ - ۳۰۱ - ۳۰۲ - ۳۰۳ -
راجہ رام جانت	۶۵۷ ..	۳۱۹ - ۳۲۰ - ۳۵۴ - ۳۵۵ -
راجہ رام چند	۷۳ ..	۵۷۰ - ۸۰۶ - ۹۴۲ - ۹۶۱ -
راجہ رام چندر	۹۲۱ - ۹۲۰	راجہ سری نگر
راجہ رام چندر سین جادون		۸۲۲ ..
.. ..	۸۰۰	راجہ سنبھا (یا) سنبھاجی
راجہ رام چند مرزبان تہتہ	۲۰۸	بھونسلہ (شف سنبھا
راجہ رام ساہ	۵۵ - ۵۴	بھونسلہ (۳۲ - ۴۱ -
		۵۸۸ - ۶۲۹ - ۶۵۴ - ۷۵۹ -
		راجہ سوج سنگھہ راتھور
		۱۵۰ -

رام داس مخاطب بہ راجہ	۱۵۱ - ۱۵۲ - ۴۴۵	..
رگھناتھ داس دیوان مظفر	(شف سورجمل)	راجہ سورجمل
جنگ - ۸۹۷ - ۹۰۰	۳۶۶ - ۸۸۶ - ۸۸۷	
۹۰۱	۸۸۹ - ۸۹۱ - ۸۹۴	..
رام دیوراجہ دکن مخاطب بہ	۱۹۸ - ۳۳۲	راجہ علی خان
رای (ایان) - ۹۱۱ - ۹۱۳	(شف - گچپتی)	راجہ گچپتی
۹۱۵ - ۹۱۴ - ۹۱۳	۲۷۹ - ۳۲۵	..
رام سنگھ ہادی .. ۵۱۰	۱۵۳ -	راجہ گچ سنگھ
رانا - ۸۸ - ۵۵ - ۳۸۷	۳۲۲ - ۵۹۹
- ۶۱۹ - ۴۳۱ - ۳۹۸ - ۳۹۲		راجہ گردھر بہادر (یا) راجہ
۹۳۳ - ۸۱۲		گردھر بہادر شف - گردھر
رانا اُدی سنگھ زمیندار میوار	۷۷۱ - ۷۴۸	بہادر ()
۵۰	۸۷۹
رانا امر سنگھ - ۱۲ - ۱۴۹	۲۴۷	.. راجہ مان
۴۲۹ - ۳۵۴		راجہ مان سنگھ کچھ - واہہ
رانا پرتاب زمیندار میوار ۳۴۴		(شف - مان سنگھ) ۵۵ -
رانا پرتاب عرف کیکار (یا) کنگار	۱۴۹ - ۱۵۰ - ۲۹۵ - ۳۲۵	
۲۵۸	۳۷۶
- ۱۴۵		راجہ خان صوبہ دار الہ آباد
۲۶۵	۱۳۲

۲۱۵	رای مانسنگه دیوهره	۳۷۷	..	رانا سیموریه
۵۱۰	.. رای مکند	۸۶۸ - ۸۶۹		راد بالاجی
	رتن پسر کلان مہیس داس	۴۲۴		راد بہار سنگه ہادا
۳۴۶	.. راتھور	۵۰۱		راد دردا چندرات
۳۹۵	.. رتن راتھور	۱۶۸ - ۴۵۳ - ۴۵۴		راد رتن
	رتن سنگه چندرات مخاطب	۵۱۲
	بہ اسلام خان زمیندار رام پورہ			راد رتن ہادا مخاطب بہ
۷۳۱	۱۶۳		سرہند رای
	رحمان داد خان خورشکی	۳۶۷ - ۳۶۸ - ۳۸۹ - ۳۹۰		
۷۷۹ - ۷۷۸	۹۶۰
۷۸۷	.. رحمت خان			راد رتہا پسر انند راد جیونم
	رحمت خان (شف - امیر الامرا	۸۰۶ - ۸۰۷
۱۰۸	.. حسین علی خان	۵۳۵ - ۵۳۷		راد ستر سال
۱۵۹	۵۹۱
	رحیم اللہ خان بہادر نیولدار پورگنہ	۳۷۳	..	راد مردان
	سیونا مضاف ہراز مخاطب	۶۳۱	..	رای بندرابن
	بہ منظور الدولہ مہرز چنگ	۱۲۴	..	رامے درک
	پسر محمد غیاث خان	۴۴۰		رای سال درباری
۷۷۰ بہادر	۱۰۴ - ۱۰۵		رای سنگه
۷۷۱	۱۹۷

۷۷۷	..	جماعه دار	رحیم داد پسر متیور خان بهادر
- ۲۹۸ - ۲۹۷		رستم میرزا	رحمت خان خورشیدی
۲۹۹	۷۹۱
- ۲۹۸ - ۲۹۷		رستم میرزا	۳۸۲ .. رزق الله
۲۹۹	۹۰۵ ۵۱۰ - ۳۸۳ رستم
		(رسول برادر زاده ندرج جنگ)	رستم برادر زاده فتح جنگ
۲۵	..	خان	۲۵ .. خان
۴۰۹	..	رسول مختار	۴۴۹ .. رستم خان
۵۵۴	..	رشید خان	۵۹۱ رستم خان بیجاپوری
		رشید خان انصاری شاهجهانی	رستم خان دکئی ۹۴ - ۹۹
		برادر هادی داد خان	۸۴۱ - ۸۲۰ - ۱۰۱ ..
۹۴۳ - ۹۴۲ - ۹۴۱ - ۱۴۰			رستم خان صاحب صوبه اندخون
		رشید خان برادر افراسیاب خان	۸۳
۷۵۲		مرزا جمیری	۹۵ رستم خان فیروز جنگ
۱۲۲	..	رضوی خان	- ۶۲۹ رستم زار عمزادگان مانا
۵۹۸		رعد انداز خان	۶۳۰
۶۳۶		رعد انداز خان میرانش	رستم علی خان برادر شجاعت
		رفیع الدرجات بن رفیع الشان	خان گجراتی ۸۰۴
		بن شاه عالم بادشاه (شف	رستم علی خان حاکم بندر
		سلطان (رفیع الدرجات)	سورت پسر محمد کاظم

۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۲ - ۹۲۳ -	۱۲۶ - ۷۴۷ - ۸۰۳ - ۸۷۶ -
۹۲۴ - ۹۲۵ - ۹۲۶ - ۹۲۷ -	۸۷۷
رگھناتھہ متصددی مہمات	رفیع الشان بن شاه عالم بادشاہ
۵۲۸ .. دیوانی	۷۴۹ - ۱۳۸ - ۱۳۶ ..
رگھوجی بھوسلہ (یا) رگھو	رفیع الدولہ ملقب بہ شاہ جہان
بھوسلہ ۸۶۹ - ۸۷۳ -	ثانی بن رفیع الشان بن
۹۰۵	شاہ عالم بادشاہ (شف -
۸۴۰ .. زنبہا مرہتہ	شاہ جہان ثانی) ۱۳۶ -
روح اللہ برادر زادہ مکرمات خان	۷۴۷
۴۷۰	رفیع خان باقل برادرزادہ وزیر
روح اللہ بیگ خان (یا) روح اللہ	خان محمد طاہر خراسانی
نیکدام خان ۹۴۸ -	۹۴۰
۹۴۹	رکن الدولہ دیوان سرکار میر
روح اللہ خان ۳۸ - ۶۲۴ -	نظام علی اسد جنگ ۸۷۴
۶۲۶ - ۶۴۲ - ۶۸۹ - ۹۵۰ -	رکن الدولہ ناظم اورنگ آباد
روح اللہ خان ثانی ۴۱ -	۸۹۸ - ۹۰۱ - ۹۰۲ ..
۶۹۳	۴۰۱ .. رگھی
روح اللہ میر بخشہ ۶۶۱ -	رگھناتھہ - راد برادر اعیانی
۸۰۲ - ۶۶۷	بالاجی راد ۸۶۶ - ۸۷۰ -
۹۷۱ (نرتہ) رز بیہانیان	۸۷۲ - ۸۷۳ - ۸۹۲ - ۸۷۱

۲۳ - ۲۲ .. زکریا خان	۷۰ .. (قوم)
زمان شاه عباس (یا) زمان	فرش اختر - نام محمد شاه
۴۰۹ .. بن العباس	بادشاہ بن جہانشاہ بن شاه
زمانہ بیگ مہابک خان ۳۸۷-	عالم بادشاہ (شف - محمد
۳۸۸	شاه بادشاہ) ۱۳۶ - ۱۳۷
زمانیہ دختر فرخ سیر بادشاہ	۸۷ .. (قوم)
رزجہ فـردوس آرامگاہ	رومی خان میر آتش شاہی
۸۸۹	۴۳۹
زوالی پسر مخلص خان ۴۳۰	زندولہ خان (یا) زندولہ خان
زین الدین علی خان پسر ملا	بیدجاپوری .. ۴۰۰ -
۵۶۶ - ۵۶۵ یحییٰ	۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۱۹ - ۴۲۰ -
۵۸ .. زین الدین کذبو	۹۶۵ - ۹۶۱
زینت النساء بیگم ہم شیر اعیانی	۲۲ .. (قوم)
۶۶۹ محمد اعظم شاه	۶۵ (قوم)
زین خان (یا) زین الدین خان	۳۸۳ زال
۳۰۰ کوکہ (یا) کوکلتاش	۲۸ .. کوکہ زاهد خان کوکہ
۴۳۶ - ۴۹۰ - ۶۱۸ - ۶۶۹	زیر دست خان - ان رالا شاہی
	۱۶۸ علمی حضرت
	زربخش جنوہہ زمیندار پرگنہ
	کرچہ اک بند .. ۱۵

• حرف سیمین •

ساباجی پسر زکھوجی بھوسلہ

۸۱۲	۸۷۳
۱۰۹ سادات صفاهان (گروزه)	۵۱۶ - ۱۸۴ سادات (قوم)
۷۹۲ سادات مازندران (طائفه)	۷۶۶ - ۷۵۸ - ۷۵۷ - ۷۲۴
۱۰۹ سادات مرعشيه (طائفه)	۷۹۱ - ۷۸۳
سادات مشهد مقدس (گروزه)	سادات اصفيان مشهور بسادات
۴۴۱	شهرستان (طائفه) ۴۳
۴۱۷ سام	۱۳۱ سادات بارهه (طائفه)
سام ميرزا برادر شاه طهماسب	۱۷۵ - ۵۴۴ - ۷۱۰ - ۷۱۲
۱۸۰ صفوي	۷۱۳ - ۷۱۵ - ۸۴۱ - ۸۶۴
۲۴۴ - ۲۴۳ سامعه بيگم	۸۷۷
ساعو بهونسلاه (شف - راجه	سادات بني مختار (گروزه)
= ۸۵ ساهو بهونسلاه	۴۰۹
۱۵۴ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲	۱۸۶ سادات ترمذ (گروزه)
۴۰۴ - ۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۵۳	سادات حميني هروي (گروزه)
۴۵۵ - ۵۷۰ - ۸۰۶ - ۹۴۲	۴۹۲ - ۷۴
۹۶۱	۸۳۳ سادات خان
سپهان قاي خان والي بلخ	۱۰۹ سادات خليفه (گروزه)
۵۱۸	۴۰ سادات خو (قوم)
۵۲۳ سپهر شكوه	۳۸۵ سادات رضويه (طائفه)
۹۰۴ سبطه سالار خانخانان	سادات هيفي تزيين (طائفه)

۲۷۹	..	سرمي رام	۵۹۸	سنت بامبي (طائفه)
۱۶۸	..	سزادار خان	۳۲۲	سنتر سال (يا) چتر سال
۵۵۷		سزادار خان مشهدي	۷۷۲ - ۷۷۱	سنتر سال بنديله
		سعادت الله خان فوجدار ناکرتک		سنتر سال پسر زمين (يا) ايمل
۷۳۷	۱۰۳	زميندار ولايت جام
۵۶۶		سعادت الله خان نايته	۹۰۶	..
۶۸۳ - ۶۸۴		سعادت خان	۸۶۶	سد امير زار بهار
		سعادت خان قلعه دار کالنه و	۶۰۰	سربديو ميخوديه
۹۴۱	..	تربنگ		سـربراه خان چيله جلال نام
		سعادت خان نبيرق زين خان	۱۷۳	..
۹۶۸	..	کوکلتاش	۲۸ - ۷۳۱ -	سر بلند خان
۹۴ - ۹۵ -		سعد الله خان	۹۴۷ - ۷۵۹	..
۱۷۱ - ۳۴۶ - ۴۷۲ - ۵۰۹ -		..	۳۶۳ -	سر بلند خان ميربخشي
۵۲۹ - ۵۴۷ - ۷۲۶ -	۹۴۸ - ۶۳۶	..
		سعد الله خان زده ياه پسر علي	۶۰۸	..
۷۷۲ -		محمد خان زده	۷۳۰	سردار خان کوتوال
۷۷۴ - ۸۹۲ -		سرمي (يا) سرگني راجه (لقب
		سعد الله خان وزير اعظم صاحب	۵۵۱	راجة آشام)
		قران ثاني شاهجهان بارشاه	۹۷۱	..
		و جد ملوړی نظام الملک	۲۵۳	..

۳۷۸	۳۸۷	.. آصف جاہ
۹۱۲	.. سکندر دیو	۱۴۶ - ۲۴۱	.. سعید خان
۲۶۴	.. سکندر رومی	۵۹۰ - ۵۷۱ - ۳۴۶	..
۹۶۳	سکندر عادل شاہ	۱۹۵ -	.. سعید خان چغتہ
۴۲۹	سکندر والی بیجاپور	۳۲۵ - ۳۲۴
(سوم)	سکھان (یا) سکھہ (ق - م)	۹۴ -	.. سعید خان ظفر جنگ
- ۷۵۷ - ۶۶۳ - ۱۲۸ - ۱۲۷		۵۹۴
۸۲۸ - ۸۰۸ سعید محمد خان نائب اوردیسہ
	سکینہ بانو بیگم ہم شیرہ میرزا		.. پھر حاجی محمد
۸۱۵ - ۲۱۷	محمد حکیم		.. برادرزادہ علی وردی خان
۲۰۴ - ۶۹	سلاطین چغتہ	۷۵۵
۲۶۴	سلاطین چغتہ و اردبک	۱۹۲	.. سکندر
۳۰۵	.. سلاطین دہلی	۸۷	.. سکندر بیگ
	سلاطین والا دودمان طیموریہ	۲۸۶	.. سکندر بیگ منشی
۱۶۹ سکندر (خاتم طبقہ عادل شاہیہ)
- ۱۴۵ - ۱۴۴	سلطان آدم	۹۱۶
۲۱۱ - ۱۴۸ - ۱۴۷ - ۱۴۶		۲۲۹ - ۲۲۷	.. سکندر خان اوزبک
	سلطان ابراہیم پسر سلطان		.. سکندر خان سور والی ہند ۱ -
- ۷۴۹ - ۱۳۸	ذبیح الشان	۱۸۷ - ۵۰
۷۷۱ سکندر درتانی (یا) دولانی

٥١٩ - ٥٢١ - ٥٢٢ - ٥٢٤

٥٢٦ - ٥٢٧ - ٥٢٩ - ٥٣١

٥٣٢ - ٥٣٦ - ٥٥٤ - ٥٥٨

٥٦٦ - ٥٦٧ - ٥٧٥ - ٥٧٢

٥٧٣ - ٥٧٥ - ٥٨١ - ٥٨٤

٥٨٥ - ٥٨٨ - ٥٩٥ - ٥٩٤

٥٩٧ - ٦٠٥ - ٦٠١ - ٦٠٥

٦٠٦ - ٦١٠ - ٦١٣ - ٦١٣

٦٢٠ - ٦٢١ - ٦٢٣ - ٦٢٤

٦٢٦ - ٦٣٦ - ٦٣٧ - ٦٣٩

٦٤٣ - ٦٤٤ - ٦٥٥ - ٦٥١

٦٥٣ - ٦٥٤ - ٦٥٧ - ٦٦٥

٦٦٢ - ٦٦٦ - ٦٦٨ - ٦٦٩

٦٧٥ - ٦٧٤ - ٦٧٨ - ٦٨٢

٦٨٣ - ٦٨٦ - ٦٨٧ - ٦٨٩

٦٩١ - ٦٩٢ - ٦٩٣ - ٦٩٥

٦٩٨ - ٧٠٢ - ٧٠٩ - ٧١١

٧١٣ - ٧١٥ - ٧١٨ - ٧٤٧

٧٥١ - ٧٥٤ - ٧٥٩ - ٧٤٥

٧٦٦ - ٧٧٧ - ٧٧٩ - ٧٨٥

سلطان ابو سعید خان کاشغری

.. ٤٨ - ٤٩ - ٤١

سلطان ابو سعید گورگان ٢٦٤

سلطان احمد ٢٨١ - ٧٧٩

سلطان احمد خان المشتهر به

بالابچه خان .. ٦١

سلطان احمد خلف زئی ١٢٦

سلطان احمد شاه بهمنی دکن

.. .. ٣٣٦ - ٣٣٧

سلطان المشایخ .. ٣٢٤

سلطان اورنگ زیب بهادر

(شف - محمد اورنگ

زیب عالمگیر شاه) ٢٣ -

٢٨ - ٢٩ - ٣٥ - ٣٢ - ٣٣

٣٤ - ٣٧ - ٨٨ - ٩٤ - ٩٦

٩٨ - ١١٥ - ١١٨ - ١٢١

١٢٢ - ١٢٣ - ١٣١ - ١٤٥

١٥٣ - ١٥٤ - ١٧٢ - ٣٦٢

٤٥٣ - ٤٥٥ - ٥٠٦ - ٥٠٩

٥١٠ - ٥١١ - ٥١٥ - ٥١٧

۴۲۷	سلطان حمزه ميرزا	۷۹۴ - ۸۰۱ - ۸۰۶ - ۸۲۰
	سلطان حيدر ميرزا پسر شاه	۸۲۶ - ۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۱
۴۱۴	طهماسب صفوي	۸۳۵ - ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۲
۳۵۴ - ۷۸	سلطان خرم	۸۷۵ - ۹۴۲ - ۹۴۵ - ۹۴۶
- ۳۲۸ - ۷۶ - ۸	سلطان خسرو	۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹ - ۹۵۱
۳۵۹	۹۷۱ - ۹۷۷
-	سلطان دارا شکوه (شف -	۲۶۶ ..
- ۱۷	محمد دارا شکوه	۸۷ ..
- ۱۰۱ - ۹۸ - ۹۷ - ۲۸ - ۲۷		سلطان بهادر والي گجرات
- ۱۵۴ - ۱۵۳ - ۱۰۴ - ۱۰۳		۳۰۶ - ۲۰۰
- ۲۷۴ - ۱۷۰ - ۱۵۷ - ۱۵۵		سلطان بيدار بخت
- ۴۹۴ - ۴۹۲ - ۴۹۱ - ۴۸۸		۶۵۸
- ۵۱۰ - ۵۰۹ - ۵۰۴ - ۵۰۳		سلطان بيگ
- ۵۲۶ - ۵۲۳ - ۵۱۹ - ۵۱۱		۶۶۷ ..
- ۵۶۰ - ۵۵۸ - ۵۲۷ - ۵۲۶		سلطان پوريز
- ۵۷۲ - ۵۶۸ - ۵۶۷ - ۵۶۱		- ۱۹ - ۱۲
- ۵۸۴ - ۵۸۱ - ۵۷۵ - ۵۷۴		- ۳۹۱ - ۳۸۹ - ۳۸۸ - ۱۶۵
- ۶۰۰ - ۵۹۹ - ۵۹۷ - ۵۸۵		۹۳۳ - ۵۶۸ - ۴۳۸ - ۴۲۸
- ۸۲۶ - ۸۲۴ - ۶۲۲ - ۶۰۱		سلطان حسين
- ۹۴۴ - ۹۳۸ - ۸۳۱ - ۸۲۷		۳۰۷ ..
		سلطان حسين ميرزا
		- ۲۹۶
		۴۱۱ - ۲۹۹ - ۲۹۷ ..
		سلطان حسين ميرزای بايقرا
		۱۹۲ - ۶۹ (يا) باقرا

٤٧٤	سلطان شمس الدين	٩٦٩
- ١٥ - ١٩	سلطان شهر يار	-	سلطان رفيع الدرجات (شف -
٣٩٥	- ١٣٦	رفيع الدرجات
	سلطان عبد الله قطب شاه والى	٨٧٧ - ٨٧٦ - ٨٠٣ - ٧٤٧	
٥١٧	حيدر آبان و گولکنده	-	سلطان رفيع الدرله (شف -
- ٥٣٣ - ٥٣٢ - ٥٣١ - ٥٣٠		- ١٣٦	رفيع الدوله (
٦٢١ - ٥٨٨ - ٥٣٤	٧٤٧
٨٠٢ - ٧٣٩	سلطان عظيم الشان	-	سلطان رفيع الشان (شف -
٤٧٤	سلطان علاء الدين	- ١٣٦	رفيع الشان (
	سلطان علاء الدين برادر زاده و	٧٤٩ - ١٣٨
	داماد جلال الدين خلجي		سلطان زين الدين كشميرى
٩١٣ - ٩١١	والى دهلي	١٤٤	ملك كد زامى
	سلطان علاء الدين مشهور به	- ١٤٥ - ١٤٤	سلطان مارنگ
٣٢٨	همايون شاه ظالم	١٤٧
	سلطان غياث الدين بلدين	٢٦٦	سلطان سعيد خان
٤٧٤	- ٩٩	سلطان سليمان شكوه
٤٧٥	سلطان فيروز	- ٥٧٤ - ٥١٣ - ١٥٧ - ١٥٥	
٤٦٥	سلطان فيروز خلجي	٥٧٥
٣٠٥	سلطان فيروز شاه	- ٤٥٥ - ٤٥٤	سلطان شجاع
- ٢٨١	سلطان قطب الدين	٥٧٥ - ٥٧٤ - ٥٧١ - ٥٧٠	

- ۱۸۸ - ۱۸۷ - ۱۸۵ - ۱۸۳

- ۱۹۶ - ۱۹۵ - ۱۹۴ - ۱۹۳

- ۲۰۳ - ۲۰۱ - ۲۰۰ - ۱۹۸

- ۲۰۸ - ۲۰۷ - ۲۰۵ - ۲۰۴

- ۲۱۷ - ۲۱۵ - ۲۱۱ - ۲۱۰

- ۲۲۳ - ۲۲۲ - ۲۲۱ - ۲۱۸

- ۲۲۴ - ۲۲۱ - ۲۲۸ - ۲۲۷

- ۲۴۳ - ۲۴۱ - ۲۳۷ - ۲۳۵

- ۲۴۹ - ۲۴۶ - ۲۴۵ - ۲۴۳

- ۲۵۵ - ۲۵۴ - ۲۵۱ - ۲۵۰

- ۲۶۱ - ۲۶۰ - ۲۵۹ - ۲۵۶

- ۲۷۴ - ۲۷۳ - ۲۷۱ - ۲۶۳

- ۲۸۵ - ۲۸۳ - ۲۸۰ - ۲۷۶

- ۲۹۲ - ۲۹۱ - ۲۸۸ - ۲۸۶

- ۳۰۱ - ۳۰۰ - ۲۹۹ - ۲۹۳

- ۳۱۹ - ۳۱۷ - ۳۱۴ - ۳۰۹

- ۳۲۵ - ۳۲۳ - ۳۲۱ - ۳۲۰

- ۳۲۳ - ۳۲۲ - ۳۲۰ - ۳۲۷

- ۳۴۹ - ۳۴۸ - ۳۴۶ - ۳۴۲

- ۳۵۷ - ۳۵۵ - ۳۵۴ - ۳۵۰

۴۷۴

- ۳۶۳ - ۳۶۴ سلطان محمد

۶۱۳

سلطان محمد اعظم شاه (شف)

- ۳۱ - ۳۲ - ۱۱۳ - ۱۱۷

- ۱۱۷ - ۱۱۳ - ۳۸ - ۳۲

- ۱۷۳ - ۱۳۱ - ۱۲۸ - ۱۱۸

- ۶۲۸ - ۳۶۳ - ۱۷۶ - ۱۷۵

- ۶۳۹ - ۶۳۸ - ۶۳۷ - ۶۳۳

- ۷۰۷ - ۶۹۲ - ۶۷۱ - ۶۵۴

- ۷۷۹ - ۷۶۶ - ۷۵۶ - ۷۱۸

- ۸۳۴ - ۷۹۳ - ۷۸۱ - ۷۸۰

۹۴۵ - ۹۳۹

سلطان محمد اکبر (شف)

جلال الدین محمد اکبر

- ۲ - ۱ (بادشاه)

- ۵۲ - ۵۱ - ۴۹ - ۱۷ - ۸

- ۶۲ - ۵۹ - ۵۷ - ۵۵ - ۵۳

- ۷۸ - ۷۵ - ۷۴ - ۷۲ - ۷۱

- ۱۸۲ - ۱۸۱ - ۱۴۶ - ۹۰

- ۵۳۲ - ۵۳۱ - ۵۲۹ - ۵۲۷
 - ۵۴۶ - ۵۵۸ - ۵۵۶ - ۵۳۶
 - ۵۷۳ - ۵۷۲ - ۵۷۰ - ۵۶۷
 - ۵۸۵ - ۵۸۳ - ۵۸۱ - ۵۷۵
 - ۵۹۷ - ۵۹۴ - ۵۹۰ - ۵۸۸
 - ۶۰۶ - ۶۰۵ - ۶۰۱ - ۶۰۰
 - ۶۲۰ - ۶۱۳ - ۶۱۳ - ۶۱۰
 - ۶۲۶ - ۶۲۳ - ۶۲۳ - ۶۲۱
 - ۶۳۳ - ۶۳۹ - ۶۳۷ - ۶۳۶
 - ۶۵۳ - ۶۵۱ - ۶۵۰ - ۶۴۴
 - ۶۶۲ - ۶۶۰ - ۶۵۷ - ۶۵۴
 - ۶۷۰ - ۶۶۹ - ۶۶۸ - ۶۶۶
 - ۶۸۳ - ۶۸۲ - ۶۷۸ - ۶۷۴
 - ۶۹۱ - ۶۸۹ - ۶۸۷ - ۶۸۶
 - ۶۹۸ - ۶۹۵ - ۶۹۳ - ۶۹۲
 - ۷۱۳ - ۷۱۱ - ۷۰۹ - ۷۰۲
 - ۷۵۱ - ۷۴۷ - ۷۱۸ - ۷۱۵
 - ۷۶۶ - ۷۶۵ - ۷۵۹ - ۷۵۶
 - ۷۹۴ - ۷۸۰ - ۷۷۹ - ۷۷۷
 - ۸۲۶ - ۸۲۰ - ۸۰۶ - ۸۰۱

- ۳۷۶ - ۳۶۵ - ۳۶۳ - ۳۵۸
 - ۴۵۸ - ۴۵۷ - ۴۰۰ - ۳۷۹
 - ۴۷۹ - ۴۶۵ - ۴۶۰ - ۴۵۹
 - ۶۰۷ - ۶۱۸ - ۴۹۷ - ۴۸۸
 - ۸۱۱ - ۸۰۹ - ۷۵۶ - ۶۵۸
 - ۹۱۸ - ۹۰۶ - ۸۱۵ - ۸۱۴
 - ۹۵۲ - ۹۳۲ - ۹۲۹ - ۹۲۸
 ۹۵۸ - ۹۵۵ - ۹۵۳ ..

سلطان محمد اورنگ زیب

بہادر (شف - خلد مکان)

- ۳۲ - ۳۰ - ۲۹ - ۲۸ - ۲۳
 - ۹۴ - ۸۸ - ۴۷ - ۳۴ - ۳۳
 - ۱۱۸ - ۱۱۵ - ۹۸ - ۹۶
 - ۱۳۱ - ۱۲۳ - ۱۲۲ - ۱۲۱
 - ۱۷۲ - ۱۵۴ - ۱۵۳ - ۱۴۰
 - ۴۹۳ - ۴۵۵ - ۴۵۳ - ۳۶۲
 - ۵۰۱ - ۴۹۹ - ۴۹۸ - ۴۹۴
 - ۵۰۹ - ۵۰۶ - ۵۰۴ - ۵۰۲
 - ۵۱۷ - ۵۱۵ - ۵۱۱ - ۵۱۰
 - ۵۲۶ - ۵۲۴ - ۵۲۱ - ۵۱۹

شاهزادہ محمد معظم (۳۵ -	۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۱ - ۸۳۵
۱۵۹ - ۵۴۸ - ۵۸۱ - ۶۰۲ -	۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۲ - ۸۷۵
۶۰۳ - ۶۱۵ - ۶۶۸ - ۶۸۳ -	۸۷۶ - ۸۸۱ - ۸۹۳ - ۹۱۶
۷۰۸ - ۷۱۷ - ۷۷۹ - ۹۳۸	۹۳۷ - ۹۴۱ - ۹۴۲ - ۹۴۵
سلطان محمود ۲۴۰ - ۲۴۱	۹۴۶ - ۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹
۲۴۲ - ۲۴۳ - ۲۴۹ - ۲۵۰ -	۹۵۱ - ۹۶۱ - ۹۷۱
.. ۳۰۴ - ۳۲۶ - ۴۴۷	سلطان محمد بن تغلق شاہ
سلطان محمود بیکرہ ۲۸۱	۹۱۵ - ۹۴۹ - ۱۰۷۵ ..
سلطان محمد - ون کولکتاش	سلطان محمد تغلق ۳۰۵
.. .. ۲۴۵ - ۳۰۸	سلطان محمد خدا بندہ نارای
سلطان محمود گجراتی ۶۹ -	ایران والد شاہزادہ عباس
.. .. ۱۹۳ - ۳۰۶ -	مہرز ۲۹۷ - ۴۲۳ -
سلطان محمود لنگاہ ۳۰۷	۴۲۴ - ۴۲۶ - ۴۲۷ - ۴۳۴
سلطان مراد ۱۰ - ۱۱ - ۸۱۲	سلطان محمد خلف شاہزادہ
سلطان مراد بخش ۴۵۵ -	محمد اورنگ زیب ۶۲۱
.. .. ۵۷۱	سلطان محمد قطب شاہ
سلطان مظفر گجراتی ۵۷ -	برانرزادہ محمد قلی قطب
.. .. ۵۸ - ۷۰ - ۴۴۷	شاہ .. ۴۱۴
سلطان معز الدین ۹۵۰	سلطان محمد مہرز ۲۶۴
سلطان معظم ۵۳۷ - ۸۳۱	سلطان محمد معظم (شف -

٢٩٧ - ٤٣٤	ميرزا	٢٧٢	سلطان ويس كرا ..
٤٣١ - ٤٣٦	٩٢٧	سليمان ..
	سنكرا ملهادر (يا) سنكراجي		سليمان بيگ فدائي خان بخشى
٨٤١ - ٧٨٣	ملهادر مرهقه		لشكر شاهزاده شاه جبرهان
٣-٢	سنكل بيگ ترخان	٤٣١
٨١٣	سغيان قزوين (طائفه)	٣٢٤ سليمان خان
	سوجمك و جيتاران (يا) چيتاران	٢٧٨	سليمان خان كراني
٥٩٨	.. (گروه)	١٥٧ - ١٥٥ - ٩٩	سليمان شكوه
	سورج مل (يا) سورجمل جات	٢٠٩ سليمان منگلي
- ٨٨٩ - ٨٨٧ - ٨٨٦ - ٨٦٦		- ١٤٦ - ١٤٥ - ٥٣ سليم شاه
٨٩٤ - ٨٩١	٢٧٨ - ٢٥٥ - ٢٥٣ - ٢٥٢	
٣٠٥	سومره (طايفه)	٦٢٢ سوكر
	سوم سنكبه برادر پيربا نايبك		سنبها بهونسله (يا) سنهباجي
٦٤٨		بهونسله پسر سيواجي
١٩٧ سهراب تركمان		بهونسله (شغ - اجه سنبها)
١٧٠ حيات خان	- ٤٢٩ - ٥٧٧ - ٤١٠ - ٣٢	
- ٧٣	سيتا زن راجه رامچند	٧٥٩ - ٦٥٣
٣٨٢	- ١٢٤ سنتا سردار مرهقه
٣٢٢	سيد احمد بخاري	٩٥٠
٥٩٨	سيد احمد خان		سنجر ميرزا برادر خرد (ستم)

وزیر اعظم محمد فرخ سیر

بان شاہ ۱۳۰ - ۱۳۱ -

.. ۱۳۲ - ۱۳۳ - ۱۳۴

سید حسین علی خان امیر الامرا

برادر دومین قطب الملک

سید عبد اللہ خان ۱۳۰ -

۱۳۱ - ۱۳۲ - ۱۳۴ - ۱۳۵ -

.. .. ۱۳۶ - ۱۳۷

سید حشمت اللہ خان پسر

عبد اللہ خان متبذای

مکرم خان میر اسحق ۶۹۸

سید خان جهان پادشہ ۱۵۳ -

۴۰۵ - ۵۶۹ - ۷۴۸ - ۹۴۲

سید دلدار علی خان ۱۳۷ -

۱۴۱ - ۷۱۵ - ۷۷۰ - ۸۳۵ -

.. .. ۸۴۰ - ۸۷۷

سید سلطان کر بلائی ۶۱۹

سید شجاعت خان ۴۰۵

سید شمس الدین .. ۶۴۲

سید شیر علی مبارک خان

سید الطائفہ شیخ جنید بغدادی

۸۶۳

سید النساء بیگم دختر میرزا (ستم

پھر مکرم خان ۵۸۶

سید امجد خان .. ۶۰۷

سید ارتاد محمد ۱۷۶

سید بہرہ بخاری مخاطب

بدیندار خان ۴۵۱

سید جعفر پسر کلان میر سید

جلال .. ۴۵۱

سید جلال بخاری ۲۸۳

سید جمیل الدین ساچہ سالار

.. .. ۸۹۰

سید جهانگیر مجتبیٰ خان پھر

مرتضیٰ خان سید مبارک

خان .. ۶۴۴ - ۶۴۵

سید حامد خان پھر مرتضیٰ

خان سید شاہ محمد ۵۹۸

سید حسن علی خان نام قطب

الملک سید عبد اللہ خان

بهادر یار وفادار ظفر جنگ
 (خطاب سید حسن علی)
 خان وزیر اعظم محکمہ - ۵
 فرخ سیور بادشاہ (۱۳۴ -
 ۷۱۲ - ۷۶۶ - ۷۶۷ - ۸۰۲)
 سید عزت خان ۱۷۳
 سید عزت خان بارہہ ۷۴۷ -
 ۷۴۸
 سید عزت خان میر آتش ۶۷۳
 سید علی اکبر آلہ آبادی قاضی
 لاہور ۱۱۲ - ۱۱۳
 سید علی اکبر مجتبیٰ خان
 پسر سید علی رضا ۶۴۵
 سید علی رضا پسر سید جہانگیر
 مجتبیٰ خان ۶۴۵
 سید علی گیلانی ۱۲۰
 سید علی مخاطب بہ رضوی
 ۴۵۱
 سید فاضل میر محمد قاسم
 نسابہ .. ۴۱۱

پسر سید مراد علی مبارک
 خان .. ۶۴۵
 سید صدر جهان صدر الصدور
 بہانوی ۱۱۲ - ۱۳۲
 سید عالم بارہہ ۵۴۴ - ۵۸۵
 سید عالم علی خان برادر زاد
 امیر الامرا سید حسین علی
 خان نایب دکن ۱۳۷ -
 ۸۴۱ - ۸۷۷
 سید عبدالغفار نائب صوبہ دار
 آلہ آباد - از احفاد سید
 صدر جهان صدر الصدور
 بہانوی .. ۱۳۲
 سید عبدالکریم شریف خان
 ۶۰۷ - ۶۰۸
 سید عبد اللہ خان ۱۷۸ -
 ۲۵۸
 سید عبد اللہ خان بارہہ ۵۰۷ -
 ۶۳۱
 سید عبد اللہ خان قطب الملک

۶۴۵	..	خان	سید فاضل ہمیشہ زاد قاضی
- ۸۶		سید مرتضی امیر الامرا	سید علی اکبر آلہ آبادی قاضی
۲۹۱	لاہور .. ۱۱۳
- ۵۸۴		سید مرتضی خان	سید قلی اوزبک .. ۵۴۴
۵۹۸	سید مبارک ۹۵۵ - ۹۵۴
۶۲۸	..	سید مظفر	سید محمد خان .. ۶۴۴
۴۵۳	..	سید مظفر خان	سید محسن .. ۳۵۰
۶۶۶		سید میرک خان	سید محمد .. ۲۷۸
		سید میرک شاہ ولد میر	سید محمد پسر کلان خان دروان
۹۰		جمال الدین محدث ۴۵۴
		سید نجم الدین علی خان	سید محمد جونپوری ۲۵۳
۱۳۹ - ۱۳۸	سید محمد قنوجی ۹۱۰
۳۵۱		سید نظام مرتضی خان	سید محمد گیسودراز ۳۳۷
		سید نعیم الدین مشہور بہ	سید محمد ہمیشہ زادہ
۳۳۹		نعمت اللہ ثانی	محمد امین خان ۶۱۹
		سید نقی الدین محمد گومانی	سید محمود پسر مرتضی خان
۲۲۳	سید مبارک خان ۶۴۴
		سید نور الدین شاہ نعمت اللہ	سید محمود مبارک خان ۶۴۵
۳۳۵	..	وای	سید مراد علی مبارک خان
		سید وای ہمیشہ زادہ میر	پسر سید محمود مبارک

۵۷۸ - ۵۹۳ - ۵۹۴ - ۶۰۲ -
 ۶۲۳ - ۸۶۳
 سیو رام کور برادرزاده راجه
 بتهل داس (یا) بیتهل
 داس .. ۴۳۳

* حرف شین *

شادی اوزبک .. ۸۴
 شادی خان ۸۴ - ۷۷۳
 شافعی (مذهب) ۴۱۸
 شاکر خان .. ۱۷۸
 شاملو (قوم) ۴۲۵ - ۴۲۸
 شاه ابو المعالی ثروندی
 (متخلص به شهیدی) ۱ -
 ۱۸۱ - ۱۸۹ - ۱۹۰ - ۱۹۱ -
 ۲۱۲ - ۲۷۰ - ۴۵۶ - ۴۵۷
 شاه اسمعیل ثانی فرمانروای
 ایران ۲۶۲ - ۲۷۵ -
 .. ۲۹۶ - ۴۱۳ - ۴۳۴
 شاه اسمعیل صفوی دارای ایران

۷۶۳ احمد خان
 ۵۱۹ سید هدایت الله قادری
 سیده بیگم زوجة آصف جاه
 فتح جنگ ۶۲۵
 سیده صبیحة حیدر علی خان
 از نبایر شاه میرزای
 حیدرآبادی ۷۹۲
 سید یوسف خان رضوی ۴۴۱
 سیدی مرجان قلعه دار ۴۰۵
 سیدی مسعود .. ۲۵
 سیف الدین صفوی خلف میرزا
 صف شکن کامیاب خان
 ۴۷۹
 سیف الله پسر قلیچ خان ۳۴۳
 سید الله خان ۶۵۰
 سیف خان .. ۶۴۷
 سیف خان صوبه دار گجرات
 ۴۵۱
 سیوا بهونسله ۱۰۲ - ۱۰۵ -
 ۵۶۳ - ۵۶۲ ۵۷۵ ۵۷۷ -

(شف فردوس آشيائي)

- ٨ - ١٠ - ١٤ - ١٩ - ٢٠ -
 ٢١ - ٢٢ - ٢٦ - ٨٥ - ١١٥ -
 ١٢١ - ١٦٨ - ١٧٥ - ١٧١ -
 ٢٩٦ - ٣٠٢ - ٣٢١ - ٣٢٢ -
 ٣٦٢ - ٣٦٦ - ٣٦٨ - ٣٧٥ -
 ٣٧٨ - ٣٧٩ - ٣٨٣ - ٣٨٣ -
 ٣٨٥ - ٣٨٦ - ٣٨٩ - ٣٩٩ -
 ٣١٩ - ٣٢١ - ٣٢٩ - ٣٣٣ -
 ٣٣٨ - ٣٤٢ - ٣٤٥ - ٣٥٢ -
 ٣٥٣ - ٣٦٩ - ٣٧٢ - ٣٨١ -
 ٣٨٢ - ٣٨٣ - ٣٨٥ - ٣٨٦ -
 ٣٩٠ - ٣٩٣ - ٣٩٤ - ٣٩٧ -
 ٥١٢ - ٥١٥ - ٥١٦ - ٥١٨ -
 ٥١٩ - ٥٢٠ - ٥٢٤ - ٥٢٥ -
 ٥٢٦ - ٥٢٧ - ٥٢٩ - ٥٣٦ -
 ٥٣٧ - ٥٣٤ - ٥٥٥ - ٥٥٧ -
 ٥٥٨ - ٥٧٩ - ٥٨١ - ٥٨٣ -
 ٥٨٤ - ٥٨٧ - ٥٩٢ - ٥٩٧ -
 ٥٩٩ - ٦٠٠ - ٦٠١ - ٦٠٤ -

- ٨٥ - ٢٨١ - ٣٣٨ ..
 شاه اسمعيل ماضي ١١٧
 شاه بداغ خان .. ٢٢٩
 شاه بدر الدين .. ٢٦
 شاه برهان الدين غريب (قدس
 سره) ٨٤٥ - ٨٤٨ - ٨٥٦ -
 .. ٨٨١ - ٨٩٦ - ٩٠٥ ..
 شاه بنده نواز (قدس سره)
 .. ٧٦٨ ..
 شاه بيگ (يا) شاهي بيگ
 .. ٢٣٢ ..
 شاه بيگ خان ٤٣٦ - ٥٠٢
 شاه بيگ خان ارغون حاکم
 بنگش ٢٦٥ - ٢٩٩ -
 .. ٣٠٠ - ٣٠٦ ..
 شاه بيگ خان صوبه دار تتهه
 .. ٣٧١ - ٣٨٧ ..
 شاه جهان بادشاه ملقب به
 فردوس آشيائي و اعلى
 حضرت و صاحب قران ثاني

- ٨٩٣ - ٨٩٤ - ٩١٩ - ٩٢١ -

شاه دوله (درویش صاحب

٧٢٩ .. (تصرف

شاه راجوی فتار (یا) قتال ٩

شاهرخ میرزا پسر رستم میرزا

- ٣٣١ - ٣٣٠ - ٣٠٩ - ٤٥

٤٣٤ - ٤١٠

٧٨١ شاهزاده اعزالدين

- ٤٤٥ شاهزاده ارننگ زیب

- ٨٣٧ - ٥٩٢ - ٤٤٧ - ٤٤٦

٨٧٥

شاهزاده بيدار بخت خلف

- ١٠٢ محمد اعظم شاه

- ٤٩٠ - ٤٩٢ - ١٧٤ - ٤٦

٩٣٩

شاهزاده بيگم همشيره نوازش خان

ميرزا عبد الكافي و زرجه

صف شکن پسر ميرزا حسن

٨٢٩ .. مفوي

٨١٨ - ١٤٥ شاهزاده پرنيز

- ٦٢٥ - ٦٢٠ - ٦١٤ - ٦٠٦

- ٦٦٤ - ٦٦٣ - ٦٣٦ - ٦٢٦

- ٨٢٤ - ٨٢١ - ٨١٨ - ٧١٧

- ٨٧٥ - ٨٣٧ - ٨٣٠ - ٨٢٧

- ٩٤١ - ٩٣٤ - ٩٢٣ - ٨٩٦

- ٩٦٤ - ٩٦٣ - ٩٦٠ - ٩٥٨

٩٦٩

شاهجهان پسر محي السنه

بن کام بخش بن خلد مکان

٨٩٣

شاه جهان ثاني - لقب رفيع

الدوله بن رفيع الشان بن

شاه عالم بادشاه (شف -

١٣٦ .. (رفيع الدوله)

٤٣١ .. شاه جهانگیر

٣٣٨ - ٣٣٧ شاه حبيب الله

٣٣٧ - ٣٣٦ شاه خليل الله

٨١١ .. شاه دانه

- ٨٦٥ - ٨٣٥ شاه دراني

- ٨٩٢ - ٨٩١ - ٨٩٠ - ٨٦٦

شاهزاده سلطان مران ۵۲ -	شاهزاده جهاندار شاه ۶۹۴
۱۶۳ - ۲۹۱ - ۳۲۰ - ۳۲۵ -	شاهزاده دارا شکوه ۴۸۸ -
۳۵۶ - ۳۳۲	۴۹۱ - ۴۹۲ - ۵۷۲ - ۵۷۴ -
شاهزاده شاهجهان (یا) شاهزاده	۵۷۵
دلی عهد شاهجهان ۱۹ -	شاهزاده دانیال ۳۲۰ - ۳۳۱ -
۱۶۴ - ۱۶۸ - ۳۶۶ - ۳۷۵ -	۳۵۷ - ۳۵۸ - ۴۴۵ - ۴۴۶ -
۳۸۳ - ۳۸۹ - ۴۲۹ - ۴۳۳ -	۴۶۰ - ۵۵۷ - ۹۰۶ ..
۴۳۸ - ۴۸۲	شاهزاده سلطان پرویز ۱۸ -
شاهزاده شجاع (شف	۱۶۴ - ۳۸۰ - ۵۱۴ - ۸۱۸ -
بادشاهزاده محمد شجاع)	شاهزاده سلطان خرم مخاطب
۸۵ - ۳۸۴ - ۴۰۴ - ۴۵۲ -	به شاهجهان ۳۰۱ - ۹۵۸ -
۵۸۴ - ۹۷۰ - ۹۷۱ -	شاهزاده سلطان دانیال ۷۰ -
شاهزاده عالمگیر پادشاه ۶۴۶	۲۹۲ - ۳۳۳ - ۴۳۷ ..
شاهزاده عالی گوهر ۸۹۰ -	شاهزاده سلطان سلیم ۸ -
شاهزاده عظیم الشان ۱۲۸ -	۵۷ - ۱۴۹ - ۱۶۳ - ۱۹۵ -
۴۹۴	۲۴۳ - ۳۱۹ - ۳۲۵ - ۳۵۹ -
شاهزاده علاء الدین ۳۳۷	۳۷۷ - ۳۸۶
شاهزاده محمد اعظم شاه (شف	شاهزاده سلطان محمد ۵۳۲ -
سلطان محمد اعظم شاه)	۵۲۳ - ۵۳۴ - ۵۵۹ - ۵۶۸ -
۳۱ - ۳۲ - ۳۸ - ۱۱۳ - ۱۱۷ -	۹۷۰ - ۹۷۱

پسر محمد اعظم شاه ٤٥٦
 ٩٤٩
 شاهزاده محمد داراشكوه (شف
 داراشكوه) ٢٨ - ٢٧ - ١٧
 ٩٧ - ٩٨ - ١٠١ - ١٠٣
 ١٠٤ - ١٠٣ - ١٥٤ - ١٥٥
 ١٥٧ - ١٧٠ - ٢٧٤ - ٤٨٨
 ٤٩١ - ٤٩٢ - ٤٩٣ - ٥٠٣
 ٥٠٤ - ٥٠٩ - ٥١٠ - ٥١١
 ٥١٩ - ٥٢٣ - ٥٢٤ - ٥٣٦
 ٥٣٧ - ٥٥٨ - ٥٦٠ - ٥٦١
 ٥٦٧ - ٥٦٨ - ٥٧٢ - ٥٧٤
 ٥٧٥ - ٥٨١ - ٥٨٤ - ٥٨٥
 ٥٩٧ - ٥٩٩ - ٦٠٠ - ٦٠١
 ٦٢٢ - ٨٢٤ - ٨٢٦ - ٨٢٧
 ٨٣١ - ٩٣٧ - ٩٤٤ - ٩٦٩
 شاهزاده محمد سلطان ١٤٩٤
 ٥٠٤ - ٥٢٩ - ٥٤٠ - ٥٤١
 ٥٤٢
 شاهزاده محمد شجاع نظام

١١٨ - ١٢٨ - ١٣١ - ١٧٢
 ١٧٥ - ١٧٦ - ٣٦٣ - ٦٢٨
 ٦٣٣ - ٦٣٧ - ٦٣٨ - ٦٣٩
 ٦٥١ - ٦٧١ - ٦٩٣ - ٧٠٧
 ٧١٨ - ٧١٩ - ٧٢٦ - ٧٧٩
 ٧٨٠ - ٧٨١ - ٧٩٣ - ٨٣٢
 ٩٣٩
 شاهزاده محمد اكبر شاه ١
 ١٨٧ - ٢٠٢ - ٣٦٤ - ٦٤٧
 ٧٥٦
 شاهزاده محمد ارزنگ زيب
 بدران ٩٤ - ٩٦ - ٣٦٢
 ٤٥٣ - ٤٥٥ - ٤٩٣ - ٤٩٤
 ٥٠١ - ٥٠٢ - ٥٠٤ - ٥٠٩
 ٥١٠ - ٥١١ - ٥١٥ - ٥١٧
 ٥١٩ - ٥٢١ - ٥٢٢ - ٥٢١
 ٥٢٣ - ٥٣٦ - ٥٥٦ - ٥٨١
 ٥٨٨ - ٥٩٠ - ٦٢١ - ٨٢٠
 ٨٢٧
 شاهزاده محمد بيدار بخت

شاهزاده میران حسین ۲۹۱	بنگاله (شف بادشاهزاده
شاه سلطان حسین صفوی	محمد شجاع) ۲۱ - ۸۵ -
۷۰۵ - ۷۰۳ - ۷۰۲ - ۷۰۱	- ۴۵۲ - ۴۳۹ - ۴۰۶ - ۳۸۵
شاه سلیمان صفوی ۷۵۹ -	- ۵۳۹ - ۵۳۲ - ۴۸۵ - ۴۷۸
۷۶۰	- ۵۴۳ - ۵۴۲ - ۵۴۱ - ۵۴۰
شاه شرف پانزی پتی ۳۸۱	- ۵۵۹ - ۵۵۸ - ۵۴۵ - ۵۴۴
شاه صفی ۸۷ - ۱۶۹ -	۹۷۱ - ۹۷۰
۵۷۱	شاهزاده محمد معز الدین
شاه طهماسب صفوی دارای	نخستین پسر پادشاهزاده
ایران ۱۰۹ - ۱۱۷ -	محمد معظم شاه عالم بهادر
۲۶۲ - ۲۹۶ - ۳۲۹ - ۳۴۰ -	شاه) ۱۳۱ - ۱۳۲ - ۱۳۳ -
۳۵۸ - ۴۱۰ - ۴۱۴ - ۴۲۳ -	- ۷۱۷ - ۵۸۶ - ۴۹۹ - ۱۳۴
۷۵۳ - ۸۱۳	شاهزاده محمد معظم (شف -
شاه عالم بهادر (یا) شاه عالم	بادشاهزاده محمد معظم)
بادشاه ۱۲۲ - ۱۳۱ -	- ۵۸۱ - ۵۶۸ - ۱۵۹ - ۳۵
۱۳۶ - ۱۳۷ - ۱۳۸ - ۱۷۵ -	- ۶۶۸ - ۶۱۵ - ۶۰۳ - ۶۰۲
۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۵۱ - ۴۵۷ -	- ۹۳۸ - ۷۷۹ - ۷۱۷ - ۷۰۸
۶۶۰ - ۶۶۲ - ۶۶۶ - ۷۷۶ -	شاهزاده مراد بخش ۹۴ -
۸۰۸ - ۸۳۹ - ۸۶۰ - ۸۶۶ -	- ۵۰۱ - ۴۴۵ - ۱۰۳ - ۹۹
۸۶۷ - ۸۷۵ - ۸۷۶	۹۶۸ - ۸۱۹ - ۵۱۶

۳۶۶	شاہ قلی خان کوکہ	۹۲۲	شاہ عالی گوہر
۲۴۶	شاہ قلی خان محرم		شاہ عباس ثانی رالی ایران
۱۴۲	شاہ لشکر محمد عارف	- ۶۰۳ - ۵۸۲ - ۳۴۱ - ۱۶۹	
۳۳۷	شاہ محب اللہ ..	۸۳۱ - ۷۰۲	
۱۴۲	شاہ محمد غوث گوالیاری		شاہ عباس صفوی (یا) شاہ
۴۴۷	شاہ محمود ..	- ۸۷	عباس ماضی صفوی
۴۰۷	شاہ مردان ..	- ۳۲۷ - ۲۹۰ - ۲۸۷ - ۱۱۰	
۹	شاہ مختجب الدین زربخش	- ۴۱۳ - ۳۸۷ - ۳۴۶ - ۳۳۳	
۶۹	شاہ منصور دیوان	- ۴۸۹ - ۴۲۱ - ۴۱۸ - ۴۱۵	
۹۳۱	شاہ منصور شیرازی	۸۲۹ - ۶۷۷ - ۴۲۷ - ۴۲۶	
- ۱۹۳ - ۱۹۲	شاہ میرزا	۷ ..	شاہ علی
۱۹۷ - ۱۹۵	۱۴۱	شاہ عیسیٰ جند اللہ
۱۸۶	شاہ ساربان ..		شاہ غازی خان پسر عم نقیب
	شاہ نواز خان صفوی بردز میرزا		خان میر غیاث الدین علی
	حسن صفوی (یا) شاہ نواز	۸۱۵	
- ۳۷۴	خان میرزا پہلوی	- ۳۶۷ - ۲۷۹	شاہ قلی خان
- ۸۳۴ - ۶۳۳ - ۵۲۲ - ۴۷۸		۳۶۸	
۹۵۸		شاہ قلی ملابت خان چرکس
۱۴۲	شاہ نور اللہ دریش	۳۹۱	
	شایستہ خان امیر الامرا ناظم	۲۹۶	شاہ قلی سلطان

الملك جعفر خان بهادر اسد	صوبه اكبر آباد - ۳۴
جنگ و پسر نورالدين	۳۵ - ۱۳۵ - ۴۵۳ - ۵۰۱
۷۵۳ (از قوم افشار)	۵۶۸ - ۵۶۹ - ۶۰۲ - ۶۲۲
شجاع الملك محمد شريف	۹۳۸ - ۶۲۴
پسر پنجمين برهان الملك	شجاع (شاهزاد) ۲۴ - ۲۵
نواب اصف جاه ۹۰۳	۱۱۶ - ۱۵۵ - ۲۹۵ - ۵۸۴
شجاع بيگ مشهور به شاه بيگ	۵۸۵ - ۵۹۷ - ۶۰۱ - ۶۰۲
۳۰۵	۶۱۵ - ۶۳۶ - ۹۴۴
شجاعت جنگ از اولاد سيد	شجاع الدوله ۸۶۶ - ۸۹۳
محمد قذوجي ۹۱۰	شجاع الدوله بهادر دل
شجاعت خان ۹۵۳ - ۱۱۵	خان ارزنگ آبادي ناظم
شجاعت خان پسر محمد كاظم	هيدرآباد .. ۹۲۷
۷۶۷ .. جماعه دار	شجاع الدوله خلف ابوالمنصور
شجاعت خان گجراتي ۸۰۳ -	خان مغدر جنگ ۷۷۵ -
۸۰۴	۷۷۶
شجاعت خان محمد بيگ	شجاع الدوله ناظم اردهه
صوبه دار احمد آباد ۶۸۸ -	۸۹۱
۷۶۷	شجاع الدوله (يا) شجاع الدين
شجاعت خان محمد متيم	محمد خان بهادر عرف
۶۰	مرزا دكڻي دامان موٽمين

خان پسر کلان نظر بہادر	۲۵ - ۲۶	شروزہ خان میدوی
۸۲۰ .. خوبشگی	۳۸۴	.. شریفہ
شمس الدین خان مختار خان		شریف برادر فتح جنگ خان
پسر سید محمد ۴۱۳ -	۲۵
۶۵۵	۳۳ - ۳۴	شریف خان
شمس الدین محمد خان اتکہ		شریف خان اتکہ حاکم غزنین
۲۱۱ - ۲۰۵ - ۵۶ - ۵۱ ..	۴۳۶
۳۱۴ .. شمس چک	۴۳۱	.. شریفہ بانو
شمس خان خطاب نور خان		شکر نسا (یا) شکر الزما بیگم
پسر پیر خان ۱۲۷ -	۳۳۲
۱۳۰ - ۱۲۹ - ۱۲۸ ..		شمس الدرلہ بہادر متہور جنگ
۶۱۶ شمشیر خان تورین	۱۷۸	(یا تہور جنگ)
شمشیر خان محمد یعقوب	۶۴۳	شمس الدین خان
۶۹۵		شمس الدین خان برادر
شہاب الدین احمد خان صوبہ دار		قطب الدین خان خوبشگی
دہلی ۳۳ - ۵۳ - ۷۰ -	۱۰۳
۱۸۹ - ۱۹۳ - ۲۱۹ - ۲۲۷ -		شمس الدین خان بھر کلان نظر
۳۶۵	- ۷۷۷	بہادر خوبشگی
۸۹۷ .. شہامت جنگ	۷۷۸
شہامت خان (خطاب مبارز		شمس الدین (یا) شمس الدین

فہامی ۵۲ - ۲۹۱ - ۲۸۸ -
 ۳۰۴ - ۳۱۷ - ۳۲۰ - ۳۲۳ -
 ۲۵۴ - ۳۳۳
 شیخ اسحاق فاروقی بہکوی
 ۳۲۶
 شیخ اسماعیل ظفرمند خان
 فوجدار جامود ۶۶۵
 شیخ الاسلام شیخ بہاء الدین زکریا
 ۳۱۱ - ۹۵
 شیخ بہاء الدین محمد ۶۳۳
 شیخ بہاول .. ۸۹
 شیخ حسن .. ۲۵۳
 شیخ حسو .. ۳۸۰
 شیخ سعد الدین حموی ۷۸
 شیخ سلیم فتحپوری کوکلتاش
 جذت مکانی ۶۶ -
 ۳۶۵
 شیخ شہاب الدین شہروردی
 (رحمة الله عليه) ۱۲۰ -
 ۸۳۷ - ۸۷۵

خان عماد الملک (۷۳۳)
 شہباز برادر فتح جنگ خان
 ۲۵
 شہباز خان ۱۹۴ - ۲۴۶ -
 ۲۴۷ - ۲۵۸ - ۲۸۳ - ۳۱۴ -
 .. ۳۲۵ - ۸۱۰ - ۹۳۴
 شہباز خان کذبو ۲۳۸ -
 ۲۷۹ - ۲۹۵ - ۳۳۲ - ۳۵۷ -
 .. ۳۷۳ - ۹۳۱
 شہباز خان میر توزک ۲۰۸
 شہداد خان یزنہ شمس خان
 .. ۱۲۹ - ۱۳۰ ..
 شہر بانو بیگم .. ۳۴۰
 شہریار ۲۱ - ۳۹۴ - ۴۲۹
 شہنشاہ زمان نادر شاہ ۳۱۴
 شیبانی خان اوزبک ۳۰۴
 شیبک خان .. ۳۰۵
 شیخ ابن حجر مشہور بہ
 مفتی مکہ .. ۲۵۶
 شیخ ابوالفضل مبارک علامی

خان بهادر و پسر شيخ محمد جنیدی ۸۶۳ -	۶۳۳	شيخ عبدالعزيز
۸۶۸ - ۸۶۴	۱۷۲ - ۳۸
شيخ غياثا خواهرزاده قطب الدين خان .. ۶۷	۲۵۷	شيخ عبدالقادر بد اوئي
شيخ فرید بخاري ۷۶	۲۶۳
شيخ فرید بخشي بيگي ۳۰۰ -	۵۱۱	شيخ عبدالكريم
۹۴۱ - ۳۱۷	۵۸۹
شيخ فرید پسر سيد بهرگ بخاري مخاطب به ديئدار خان	۲۵۴ - ۲۵۳
۴۵۱	۲۵۵ -	شيخ عبدالنبي صدر
شيخ فرید ولد قطب الدين خان كوكه .. ۵۹۹	۳۴۹ - ۳۴۸ - ۲۵۶
شيخ فيضي .. ۲۶۱	۱۲۰	شيخ عزيزان (طائفه)
شيخ گدائي كندو ۱۸۳		شيخ علامي (شغ - شيخ -
شيخ مايل .. ۸۴۸		ابوالفضل مبارك علامي)
شيخ مبارك .. ۲۵۴	۲۴۵ - ۲۵۳ - ۲۵۴ - ۲۵۵ -	
شيخ محب الله آله آبادي ۶۰۶	۳۷۲ - ۲۸۴
شيخ محمد جنیدی خسر شيخ		شيخ علي خان كلان پدر
		نجيب الدرله شيخ علي

٢٧٧	..	شير خان	٨٦٣ -	منهاج بيجاپوري
٥٠		شير خان افغان	٨٦٤
٣٨٣		شير خان تونور		شيخ محمد ملتاني (قدس
٤٧٥ - ٤٨		شير خان سور	٩٢٢	.. (سره)
١٩٦ - ١٩٥		شير خان فولادي	٩٠٦	شيخ محمدي
		شير خواجه مخاطب بخواجه	٩٠٦	شيخ محي الدين عربي
٣٨٧ - ٣٨٤		باقي خان	١٨	شيخ مرتضى خان
- ٢٠٧ - ١٤٥		شير شاه سور	٧٥	شيخ معروف صدر بهکر
٢٧٧ - ٢٥٢		- ٦٢٩	شيخ منهاج بيجاپوري
٦١	..	شير علي اعلان	٨٦٤ - ٨٦٣
٢٢١		شير محمد ديوانه	٨٢٦ - ٦٩٦ - ٦٩٥	شيخ مير
٨٤٦	..	شيطان لعين	١٠١	شيخ مير خان
			- ٦٤٦	شيخ مير خوافي
			٧٧٨
١٧٦	..	صاحب بيگم	١٤٠	شيخ نور الله
٢٤٥		صاحب طبقات اکبري	٩٥٥	شيخ يعقوب کشميري
		صاحب قران ثاني (يعني	٤٢٩	شير افغان خان
		محمد شاهجهان بادشاه	١٧٨ - ٦٨	شير افکن خان
		شف محمد شاهجهان	٦٦	شير افکن خان استجلو
- ١٦ - ١٠ - ٨		بادشاه)	٩٣	شير حاجي

* حرف صاد *

- ٧٦٣ - ٧٦٤ - ٧١٧ - ٨١٨	- ١٩ - ٢٠ - ٢١ - ٢٢ - ٢٦
- ٨٢١ - ٨٢٣ - ٨٢٧ - ٨٣٠	- ٨٥ - ١١٥ - ١٢١ - ١٦٤
- ٨٣٧ - ٨٧٥ - ٨٩٦ - ٩٣٣	- ١٦٨ - ١٧١ - ٢٩٦ - ٣٠٢
- ٩٣٤ - ٩٤١ - ٩٥٨ - ٩٦٠	- ٣٢١ - ٣٢٢ - ٣٦٢ - ٣٦٦
٩٦٩ - ٩٦٤ - ٩٦٣ ..	- ٣٧٨ - ٣٧٥ - ٣٧٩
- ١٩٤ - ٤٠ صادق خان	- ٣٨٣ - ٣٨٤ - ٣٨٥ - ٣٨٦
٩٣١ - ٣٥٦	- ٣٨٩ - ٣٩٩ - ٤١٩ - ٤٢١
٣٢٠ صادق خان هري	- ٤٢٩ - ٤٣٣ - ٤٣٨ - ٤٤٢
٣٥٦ صادق محمد خان	- ٤٤٥ - ٤٥٢ - ٤٥٣ - ٤٦٩
٣٣١ .. صالح بانو بيگم	- ٤٧٢ - ٤٨١ - ٤٨٢ - ٤٨٥
٩٥٥ .. صالح ديوانه	- ٤٨٥ - ٤٩٠ - ٤٩٣
صالح بيگم زوجة مير ميران د	- ٤٩٤ - ٤٩٧ - ٥١٢ - ٥١٥
ميرين صبيحة يمين الدرله	- ٥١٨ - ٥١٩ - ٥٢٠
آصف خان خانخانان ٨٢٩	- ٥٢٤ - ٥٢٥ - ٥٢٦ - ٥٢٧
صدر الدين مخاطب به صف	- ٥٢٩ - ٥٣٦ - ٥٣٧ - ٥٤٤
شكن خان پسر كلان مير قوام	- ٥٥٥ - ٥٥٧ - ٥٥٨ - ٥٧٩
الدين خان اميراني	- ٥٨١ - ٥٨٣ - ٥٨٤ - ٥٨٧
١١٥ - ١١٤	- ٥٩٢ - ٥٩٧ - ٥٩٩ - ٦٠٠
صدر الدين محمد پسر ميرزا	- ٦٠١ - ٦٠٤ - ٦٠٦ - ٦١٤
٤١٣ .. رضي	- ٦٢٠ - ٦٢٥ - ٦٢٦ - ٦٣٦

صلاحت جنگ میر سید محمد	صدر الدین محمد خان مغوی
خان مخاطب به نوب	۶۹۲
امیر الممالک پسر سیومین	مقدر جنگ ۷۷۲ - ۷۷۳ -
نواب آصف جاہ ۱۴۲ -	۸۸۴ - ۷۷۴
۵۶۰ - ۶۴۵ - ۶۶۷ - ۹۰۱	مقدر خان ثانی ۷۴۷
صلاحت جنگ بہادر ۷۷۱	مقدر خان محمد جمال الدین
صلاحت خان (شف اسکندر)	پسر اعظم خان کوکہ ۳۳ -
۲۵ - ۳۳ - ۳۸ - ۱۷۳ - ۹۴۹	۲۴
صلاح خلان مخاطب بہ انور خان	مفر آنا غلام ترک سلطان محمود
پسر رزہ - ر خان حکیم	کجراتی مخاطب بخدارند
علیم الدین .. ۹۳۶	خان ۶۹
مصمص الدولہ شاہ نواز خان	صف شکن پسر میرزا حسن
اورنگ آبادی ۹۰۲ - ۹۰۳	مغوی .. ۸۲۹
مندل خان خواجہ سرا ۷۴۴	صف شکن خان ۱۱۵ -
مغوی صافی ضمیمہ - (لقب	۶۴۱ - ۱۷۴
۷۰۴)	صف شکن خان داروغہ توپخانہ
	عالمگیری .. ۵۶۰
	صف شکن خان محمد طاہر
	۱۲
	مغویہ (گروزہ) .. ۷۰۵

* حرف ضاد *

ضابط خان پسر فحیب الدولہ
بہادر ثابت جنگ فحیب

۱۷
 ۱۳۴ .. ظفر جنگ
 ظفر خان مخاطب بروشن الدولہ
 ۴۷۳

• حرف سین •

عابد خان جد نواب نظام الملک
 مصف جاہ و یکے از احفاد
 شیخ شہاب الدین سہروردی
 ۸۷۵
 عادل خان بیجاپوری ۱۵۴ -
 ۳۸۹ - ۵۶۷ - ۵۷۶ - ۹۴۲
 عادل خانیدہ (گردہ) ۴۲۷ -
 ۴۵۵
 عادل شاہ مرزبان بیجاپور (شف
 ابراہیم عادل شاہ) ۵ -
 ۴۳ - ۱۹۴ - ۲۹۱ - ۳۵۸ -
 ۳۹۱ - ۴۰۰ - ۴۰۵ - ۴۱۵ -
 ۴۶۲ - ۴۸۲ - ۵۲۱ - ۵۲۳ -
 ۵۳۳ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۷۰ -

خان تیولدار محالات میان
 درآب صوبہ شاہجہان آباد
 ۸۶۷
 ضیاء الدولہ (ضمیمہ خطاب
 حشمیت جنگ محمد امغر
 پسر محمد اسلام خان)
 ۶۶۷
 ضیاء الدین برادر زادہ و خویش
 فاضل خان برہان الدین
 دیوان دکن ۳۶ - ۳۷
 ضیاء اللہ خان ۷۵۲

• حرف طا •

طالب خان ۸۴۰ - ۸۷۷
 طاہر خان ۱۰۱ - ۱۷۱
 طاہر خان بلخی ۶۲۳
 طہماسپ بیگ ۸۵
 طہماسپ میرزا ۳۰۰

• حرف ظا •

ظریف مخاطب بہ فدائی خان

۳۰ - ۲۸	عالمگیر پادشاہ	۹۶۱ - ۹۵۹ - ۵۸۱ - ۵۷۸
۶۱۰ - ۶۰۶ - ۵۹۴ - ۵۲۹		۹۶۵ - ۹۶۳
۶۸۹ - ۶۸۷ - ۶۸۳ - ۶۲۰		عادل شاہیہ (طاقت) ۹
۸۹۳ - ۷۱۸ - ۶۹۵ - ۶۹۱		۳۰ - ۱۶۵ - ۳۹۰ - ۴۰۰
۹۳۷		۴۹۰ - ۴۴۳ - ۴۰۴ - ۴۰۲
۸۹۲ - ۸۹۱	عالمگیر ثانی	۵۹۱ - ۵۸۲ - ۵۲۶ - ۵۲۱
۹۰۰ - ۸۹۳		۹۶۱ - ۹۱۶
عالی تبار پسر بادشاہزادہ		عاص ۴۴۴
محمد اعظم شاہ ۶۴۰		عاقبتی محمود خان کشمیری
عالی جاہ خلف نظام الدولہ		۸۸۸ - ۸۸۷
اصف جاہ ۲۰۲ - ۵۱۸		عاقل پسر میرزا عیسیٰ ترخان
۵۶۰		۴۸۸
عایشہ بیگم دومین صبیحہ روح اللہ		عاقل حسین میرزا ۱۹۲
بخشی و زرچہ سلطان		عاقل خان .. ۱۷۲
عظیم الشان ۸۰۲		عالم شیخ از عظمای اکبرہ مرقد
عبان اللہ خان کشمیری		از احفاد شیخ شہاب الدین
مدارالمہام ۸۹۰		سہروردی ۱۲۰ - ۸۳۷
عباس قلی خان شاملو ۷۰۳		عالم علی خان ۱۴۱ - ۱۴۲
عباس میرزا مخاطب بہ شاہ		۶۵۲ - ۷۱۴ - ۷۸۳ - ۸۰۶
۴۲۳ عباس		۸۲۵

۵۸۶ - ۵۸۳ - ۳۸۸ ..	عبد الحی مصططب به
عبد الرحیم خلف هادی دان	مصصام الملک متخلص به
۹۴۳ .. خان	سارم مصنف این کتاب
عبد الرشید پسر سلطان ابوسعید	۹۷۴ - ۹۷۳
۴۹ .. خان	عبد الخالق .. ۳۰۴
عبد الرشید خان	عبد الرحمن .. ۱۲۰
عبد الرسول پسر کلان فتح خان	عبد الرحمن (شیخ عزیزان)
۴۰ - ۳۵	۱۲۰
عبد العزیز	عبد الرحمن خان پسر عبد الرحیم
عبد الغنی کشمیری دسمت فروش	خان بن اسلام خان مشهدی
۶۴۸ .. اردر	۳۷
عبد العزیز خان والی بخارا	عبد الرحیم بیگ تهمانه دار
۵۱۸	قصد سازنگورد ۲۳۵
عبد القادر تیلو دار آشتی وغیره	عبد الرحیم پسر برهان الدین
پسر نجیب الدوله شیخ	۳۶
علی خان بهادر	عبد الرحیم پسر شریف خان
عبد القادر معتبر خان خویش	۶۱۰
۵۶۵ ملا یحیی	عبد الرحیم خان ۳۷ - ۱۵۹ -
عبد الکرم خان برادر کلان خویش	۶۹۷ - ۱۷۳
خان حاکم کاشغر	عبد الرحیم خان خانخانان

۹۶۴	۱۶۰	عبد الکریم فراش
۲۷	عبد الله خان قطب الملک	۵۰۰-۵۰۰	عبد الکریم میانہ (از ۵۰۰-۵۰۰)
	عبد الله خان متبذای مکرم		امرای سلاطین بیجاپوری
۶۹۸	خان میر اسحق	۸۶۰
	عبد الله قطب شاه والی	۹۵ - ۶۲	عبد الله
۶۱۹ - ۳۶۲	حیدر آباد		عبد الله پسر قباد خان میرا خور
	عبد الله نبیرا مرتضی سید	۱۰۲
۴۸۱	نظام	۵۲ - ۲۳۳ -	عبد الله خان
	عبد الله وزیر مہذب قران ثانی	۲۷۶ - ۲۹۹ - ۳۳۱ - ۳۶۷ -
۸۹۶	شاهجہان پادشاہ	۳۸۸ - ۳۹۰ - ۴۳۹ -
۳۲۵	عبد الله یمزی شافعی	۷۰۳	عبد الله خان ابدالی
	عبد المجید خان جہد		عبد الله خان اوزبک والی توران
	عبد الکریم میانہ (از ۵۰۰)	۵۱ - ۲۴۰ - ۲۵۷ - ۲۵۹ -
	امرای سلاطین بیجاپور	۲۷۵ - ۲۹۸ - ۳۳۰ - ۳۴۸ -
۸۶۰	۴۱۰ - ۴۱۶ -
	عبد المجید خان مخاطب بہ		عبد الله خان پسر محمد امین
۸۰۷	مجد الدولہ بہادر	۶۱۸	خان
	عبد المجید خان نبیرا دلیر		عبد الله خان صوبہ دار بہار ۱۶
۷۳۷	خان		عبد الله خان فیروز جنگ ناظم
	عبد المعبود خان مخاطب بہ	۴۶۳ - ۴۱۱ -	صوبہ بہار

۱۱۸	مبارز خان پسر مبارز خان
۳۹۲	عرب دست غیب	عماد الملک خواجہ محمد
	عرش آشیانی (خطاب)	۷۴۵
	جلال الدین محمد اکبر شاہ -	عبدالمقتدر نیرہ مرتضیٰ خان
	شف جلال الدین محمد	سید نظام .. ۴۸۱
	اکبر پادشاہ (۱ - ۲ -	عبدالنبی خان فوجدار کرہ
	۸ - ۱۷ - ۴۹ - ۵۱ - ۵۲ -	زی (کرہ) .. ۷۳۷
	۵۳ - ۵۵ - ۵۷ - ۵۹ -	عبدالنبی خان میانہ ۷۸۲
	۶۲ - ۷۱ - ۷۲ - ۷۳ - ۷۵ -	عبدالواحد خان پسر میرزا
	۷۸ - ۹۰ - ۱۳۶ - ۱۸۱ -	ابو المعالی ۵۵۹
	۱۸۲ - ۱۸۳ - ۱۸۵ - ۱۸۷ -	عثمان خان پسر کلان اسماعیل
	۱۸۸ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ -	خان حسین زئی ۷۷۸
	۱۹۶ - ۱۹۸ - ۲۰۰ - ۲۰۱ -	عثمان خان روہیلہ ۲۲
	۲۰۳ - ۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۰۷ -	عثمان خان لوہانی ۴۸۲
	۲۰۸ - ۲۱۰ - ۲۱۱ - ۲۱۵ -	عرب (قوم) ۵۶۲ - ۱۱۸ - ۶
	۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۲۱ - ۲۲۲ -	عرب بہادر ۲۲۴ - ۲۲۵ -
	۲۲۳ - ۲۲۷ - ۲۲۸ - ۲۳۱ -	.. ۸۱۱ - ۸۱۰ - ۲۴۷
	۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۳۷ - ۲۴۱ -	عرب خان ۱۱۵ - ۱۱۷ -
	۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۵ - ۲۴۶ - ۱۱۹ - ۱۱۸
	۲۴۹ - ۲۵۰ - ۲۵۱ - ۲۵۴ -	عرب خان (خطاب میرزا داراب)

ملقب بہ عالمگیر قانی	۲۵۵ - ۲۵۶ - ۲۵۹ - ۲۶۰
خلف محمد معز الدین	۲۶۱ - ۲۶۳ - ۲۷۱ - ۲۷۳
جہاندار شاہ ۱۳۳ -	۲۷۴ - ۲۷۶ - ۲۸۰ - ۲۸۳
۸۹۰ - ۸۸۹	۲۸۵ - ۲۸۶ - ۲۸۸ - ۲۹۱
۵۹۵ عزیز بیگ بدخشی	۲۹۲ - ۲۹۳ - ۲۹۹ - ۳۰۰
عزیز محمد کولکٹاش پسر	۳۰۱ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۱۴
۹۵۳ خان اعظم الگہ	۳۱۷ - ۳۱۹ - ۳۲۰ - ۳۲۱
۵۵۴ عسکر خان	۳۲۳ - ۳۲۵ - ۳۲۷ - ۳۳۰
۸۳۶ - ۳۵۹ عضد الدولہ	۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۴۲ - ۳۴۶
عضد الدولہ عوض خان بہادر	۳۴۸ - ۳۴۹ - ۳۵۰ - ۳۵۴
۷۴۲ - ۷۴۱	۳۵۵ - ۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۶۴
۱۵ عطاء اللہ	۳۶۵ - ۳۷۶ - ۳۷۹ - ۴۰۰
عظمت خان پسر مہابت خان	۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹ - ۴۶۰
۴۳۰	۴۶۵ - ۴۷۵ - ۴۸۸ - ۴۹۷
عظیم الدین خان نایب صوبہ دار	۶۱۸ - ۶۱۷ - ۶۵۸ - ۷۵۶
مالوہ پسر عم نواب آصف	۸۰۹ - ۸۱۱ - ۸۱۴ - ۸۱۵
۸۷۸ جاہ	۹۰۶ - ۹۱۸ - ۹۲۸ - ۹۲۹
- ۶۶۰ - ۶۵۹ عظیم الشان	۹۳۲ - ۹۵۲ - ۹۵۳ - ۹۵۵
۸۳۳	۹۵۷
۶۰۹ عظیم اللہ خان	عز الدین (یا) عزیز الدین

۵۹۰	۱۶۵	.. عقیدت خان
۳۱۷	.. علي بن حمزه		علامه مير عبد الجليل بلگرامي
	علي بيگ مخاطب باہتمام	۸۳۹ - ۱۴۵
	خان پسر مرشد قلي خان		علامہ آقا حسين خان سارے
۴۹۸	۹۳۳
۵۳۵	علي پروردہ قطب شاہ	۴۴۶	علامہ سعد اللہ خان
۱۲۷	.. علي خان	۳۲۰	علامہ شيخ ابو الفضل
	علي خان پسر قطب الدين		علاء الدولہ سرفراز خان بہادر
۱۲۷	خان خويشکي		حاجہ جتک مرصوم بہ ميرزا
	علي خان چک (يا) بيگ		اسد الدين پسر مؤتمن
۹۵۴	مرزبان کشمير		الملك شجاع الدرہ بہادر
	علي خان متبذمعي عبد المجيد	۷۵۴	.. اسد خان
۷۳۷	.. خان		عازي رمای (يا) غازی
۳۴۳	علي راى زميندار		روائي (يا) علي زئي
۷۷۷	علي رئي (قوم)	۵۹۶	.. (طائفہ)
	علي عادل شاہ والی بیجاپور		علي (کرم اللہ وجہہ) ۱۸۷ -
۵۶۳	۴۹۹
۳۸۵ - ۳۴۳	علي قلي		علي (نام جہول الذهبی کہ
۵۰	علي قاي خان خانزمان		ادرا عادل شاہیہ بفرماندہ رائي
۹۵۳ - ۹۲۵ - ۲۱۸ - ۵۹			بیجاپور پر داشتہ بودند)

عماد الملک میر شہاب الدین
 مخاطب بہ امیر الامرا
 غازی الدین خان بہادر
 فیروز جنگ پسر امیر الامرا
 فیروز جنگ بن نواب آصف
 جاہ (غفر اللہ فیہم)
 ۸۹۱ - ۸۹۲ - ۸۹۳ - ۸۹۴
 عمدۃ الملک .. ۹۰۲
 عمر بن عامی .. ۴۴۴
 عمر بن عبد العزیز .. ۴۴۴
 عمر خان پنی عم داؤد خان
 ۸۴۱
 عنایت اللہ پسر قاسم خان ۸۰
 عنایت اللہ پسر گلان میزرا
 عیسیٰ ترخان ۴۸۷ - ۴۸۸
 عنایت اللہ خان ۶۰۹ - ۶۱۰
 ۶۴۳ - ۷۴۴ - ۷۴۶ - ۸۰۷
 عنایت اللہ خان خسر مبارز
 خان عماد الملک ۷۳۷
 عنایت اللہ خان کشیہ ری

علی قلی خان شاملو حاکم
 ہرات ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۵
 علی محمد خان رھلہ ۷۷۲ -
 ۷۷۴
 علی مردان حیدر آبادی ۷۴۲
 علی مردان خان ۵۲۵ - ۵۷۱
 علی مردان خان امیر الامرا
 ۱۵۵ - ۱۷۰
 علی مردان خان بہادر ۱۶۹
 علی مردان خان زیک حاکم
 قندھار ۹۳ - ۴۹۳
 عالی وردی خان ۷۵۴ - ۷۵۵
 علی یار سلطان حاکم قراہ
 مضاف خراسان یکی از
 اجداد شجاع الدین محمد
 خان بہادر میرزا دکھی
 ۷۵۳
 عماد الدولہ قمر الدین خان
 مرحوم .. ۸۸۷
 عمان الملک مبارز خان ۶۷۷

۷۳۸ .. بدخشي
 غالب خان پسر رستم خان
 ۸۴۱ .. دکني
 ۶۲۱ غالب خان عادلشاهي
 ۲۹۴ غزالي مشهدي (شاعر)
 ۲۰۰ .. غضنفر
 ۱۰۲ .. غضنفر خان
 ۱۹۹ .. غضنفر کوه
 ۷۷۵ - ۷۷۴ .. غلام علي
 ۷۰۳ - ۷۰۱ غازيان (طائفه)
 ۷۶۹ .. غني بيگ
 غياثا خواهر زاده قطب الدين
 ۶۸ .. خان
 ۹۳۳ غياث بيگ اعتماد الدوله
 ۶۲۱ غيرت خان بخشي
 غيرت خان (يا) عزت خان
 برادر زاده عبد الله خان
 ۴۶۳ .. فيروز جنگ
 غيرت خان همشير زاده
 حسين علي خان امير الامورا

صوبه دار کشمير - ۳۰
 ۷۶۴ - ۷۶۱
 ۱۷۶ - ۱۷۵ عذابت خان
 ۱۷۸ عذابت خان راسخ
 ۱۷۶ عذابت خان شهيد
 ۸۴۰ .. عوض خان
 ۷۸۵ - ۷۸۴ عوض خان بهادر
 ۹۴ - ۹۳ عیدل زميندار تندهار
 ۲۵۶ .. عين خان

* حرف غمين *

غازي الدين خان بهادر فيروز
 جنگ پسر کلان قليچ خان
 خواجه عابد .. ۱۲۳
 غازي الدين خان عماد الملک
 ۸۶۶ - ۸۶۵
 غازي خان ۱۸۸ - ۳۲۳
 غازي خان حاکم راجوري ۴۹
 غالب خان ۷۴۲ - ۴۰۵
 غالب خان پسر امير ابو طالب

۱۰۷ خان خریدشکي
فتح اللہ پسر مي—رزا عيسی
۴۸۸ - ۴۷ .. ترخان
۶۵۲ .. فتح جنگ
۲۴ .. فتح جنگ خان
فتح جنگ خان (رھيلہ فوجدار
خاندیس پسر زکريا خان
برادر عثمان خان رھيلہ
۵۴۱ - ۲۲
فتح جنگ خان ميانہ حسين
خان .. ۳۰
فتح خان ۴ - ۵ - ۶ - ۲۳ -
۶۰ - ۴۰۰ - ۴۰۲ - ۴۰۳ -
۴۰۴
فتح خان پغني (يا) پني
۲۷۸
فتح خان درلک آبادي ۹۳۴
فتح خان پسر ملک انبر حبشي
۳ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۹۶۰
فتح الدين علي خان معدوري

۷۶۶
غیور بیگ کابلي ۳۸۶ - ۳۸۵

• حرف فا •
فاخر خان پسر باقر خان
۲۶ .. نجم ثاني
۲۱۶ .. فاضل خان
فاضل خان آقا افضل خطاب
اعتماد خان (شف - اعتماد
خان) ۱۸ - ۱۹ - ۲۰
فاضل خان دیوان دکن ۳۹۲
فاضل خان برهان الدین (شف
برهان الدین) برادرزادہ
فاضل خان ملا علاء الملک
۳۴ ۳۵ - ۳۴ توني
۳۹۲ فاضل خان دیوان دکن
۳۶ فاضل خان علاء الملک
فاضل خان شيخ مخدوم صدر
۳۳ - ۳۲ مير منشي
فتح الدين پسر قطب الدين

جانباز خان خطاب یافت	۵۰۷
۱۲ - ۱۴ - ۱۵ - ۱۶ - ۱۸	فخر الدین خان پسر متهور خان
فدائی خان میر ظریف	بہادر خورشیدی (محمد خان
۸۹۹ .. فراسیس	۷۹۲
۵۹۴ .. فرجام خان	فخر الملک پسر یاقوت خان
فرحت خان مہتر سکائی ۱ -	ہبشی مشہور بہ خدارند
۳ - ۲	خان
فرخ خان	۹۴۳
۲۱۶ ..	فخر النساء بیگم .. ۱۹۰
فرخ سیر پادشاہ ۳۸ - ۵۰۷ -	فخر جہان بیگم صبیبہ سلطان
۷۲۰ - ۴۵۲ - ۴۰۸ - ۵۶۶	ابو سعید .. ۲۳۴
۸۸۹ - ۷۸۱ - ۷۷۲ ..	فدائی خان ۳۹۱ - ۷۹
فردوس آرامگاہ - یعنی محمد	فدائی خان کوکہ معروف بہ
شاہ پادشاہ ۱۷۸ - ۹۴۵ -	اعظم خان کوکہ (شف -
۷۴۸ - ۷۷۱ - ۷۱۵ - ۷۱۳	اعظم خان کوکہ) ۳۳ -
۷۶۶ - ۷۵۸ - ۷۵۳ - ۷۵۱	۴۵۶ - ۵۴۲ - ۵۴۱ ..
۷۷۶ - ۷۷۵ - ۷۷۴ - ۷۷۰	فدائی خان محمد صالح پسر
۸۶۴ - ۸۳۴ - ۸۰۷ - ۸۰۳	اعظم خان کوکہ ۳۳ - ۳۴
۸۸۱ - ۸۷۹ - ۸۷۸ - ۸۷۷	فدائی خان میر آتش ۵۸۰
۸۸۹	فدائی خان میرزا ہدایت اللہ
فردوس آشدیانی (یعنی محمد	بعده جان نثار خان (یا)

- ۵۸۱ - ۵۷۹ - ۵۵۸ - ۵۵۷

- ۵۹۲ - ۵۸۷ - ۵۸۴ - ۵۸۳

- ۶۰۱ - ۶۰۰ - ۵۹۹ - ۵۹۷

- ۶۲۰ - ۶۱۴ - ۶۰۶ - ۶۰۴

- ۶۶۳ - ۶۴۶ - ۶۲۶ - ۶۲۵

- ۸۲۱ - ۸۱۸ - ۷۱۸ - ۶۶۳

- ۸۳۷ - ۸۳۰ - ۸۲۷ - ۸۲۴

- ۹۲۴ - ۹۲۳ - ۸۹۶ - ۸۷۵

- ۹۶۳ - ۹۶۰ - ۹۵۸ - ۹۴۱

۹۶۹ - ۹۶۴

فردوس کمانی (لقب بابر بادشاه

شف بابر بادشاه) ۶۱ -

- ۱۹۲ - ۱۸۰ - ۱۷۹ - ۱۴۵

- ۲۵۲ - ۲۳۹ - ۲۰۲ - ۱۹۹

۴۸۸ - ۳۰۶ - ۲۶۴ ..

۹۴۰ .. فردوسی

فرزانه بیگم همشیره ممتاز

الزمانی و مادر نامدار خان

۸۳۲ - ۸۳۰

- ۸۱ - ۸۰ - ۷۹ فرنکیان

شاهجهان بادشاه (ماقب به

صاحب قران ثانی و اعلیٰ

حضرت - شف - اعلیٰ

حضرت - یا شاه جهان

- ۱۶ - ۱۰ - ۸ (بادشاه)

- ۲۶ - ۲۲ - ۲۱ - ۲۰ - ۱۹

- ۱۶۴ - ۱۲۱ - ۱۱۵ - ۸۵

- ۳۰۲ - ۲۹۶ - ۱۷۱ - ۱۶۸

- ۳۶۶ - ۳۶۲ - ۳۲۲ - ۳۲۱

- ۳۷۹ - ۳۷۸ - ۳۷۵ - ۳۶۸

- ۳۸۶ - ۳۸۵ - ۳۸۴ - ۳۸۳

- ۳۲۹ - ۳۱۹ - ۳۹۹ - ۳۸۹

- ۴۴۵ - ۴۴۲ - ۴۳۸ - ۴۳۳

- ۴۷۲ - ۴۶۹ - ۴۵۳ - ۴۵۲

- ۴۸۵ - ۴۸۴ - ۴۸۲ - ۴۸۱

- ۴۹۴ - ۴۹۳ - ۴۹۰ - ۴۸۶

- ۵۱۶ - ۵۱۵ - ۵۱۴ - ۴۹۷

- ۵۲۴ - ۵۲۰ - ۵۱۹ - ۵۱۸

- ۵۲۹ - ۵۲۷ - ۵۲۶ - ۵۴۵

- ۵۵۵ - ۵۴۴ - ۵۳۷ - ۵۳۶

فضل علي بيگ مخاطب	۲۵۷ - ۸۵۳ - ۸۵۴ - ۸۵۵
بفضل علي خان پسر	۹۰۰ - ۹۰۵ - ۹۰۷
درهين مرشد قلبي خان	فرنگيان انگريز (گوده) ساکن
۴۹۹ - ۴۹۸	ديوانان پتن ۸۶۲
فضل علي خان .. ۸۴۴	فرنگيان فراسيس (قوم) ساکن
فطرت (اخلاص - ميرزا معز	بندر بهلچري ۸۵۱ - ۸۵۴
۶۳۵ (موسوي خان)	قردغی کشميري ۴۷۴
۳۴۷ .. غغورچی گيلاني	فرهاد خان ۵ - ۱۶۵
فقير الله خان پسر زاده فتح الله	فرهنگ خان .. ۳
۴۳ .. خان	فریدون خان برلاس ۲۰۷
فقير محمد پسر مذکور خان	فصیح الدين خان پسر مير سيد
۶۵۵ .. قطبي	محمد چشتي ۶۰۹
۲۱ فيروز خان خواجه سرا	فضائل خان مير هادي پسر
۲۸۳ .. فيروز شاه	کلان وزير خان مير حاجي
۱۷۲ .. فيض الله خان	ديوان پادشاهزاده محمد
فيض الله خان پسر زاهد خان	اعظم شاه .. ۳۸
۲۸ .. کوه	فضل الله خان بخشى دکن
	۳۸
	فضل الله خان پسر رحيم الله
	خان بهادر .. ۷۷۱

* حرف قاف *

قان بزرگ يعنى چنگيز خان

۵۶۹ - ۷۸	جوینی	۶۱
۳۱۴	قاسم خان حاکم کشمیر	قابل خان	میر منشی	برادر
محمد	قاسم خان خطاب ثانی	ابو الغتـح	قابل خان	
۹۶	.. قاسم	۳۲	..	والا شاہی
۲۵۸	قاسم خان عرف کاسو	۲۵۸	..	قاچوای بہادر
- ۱۲۳	قاسم خان کرمانی	۸۵	..	قادر آقا
۹۵۰ - ۱۲۵ - ۱۲۴	..	۹۱	..	قادر خان
قاسم خان محمد قاسم معروف		۱۴۰		قادر داد خان بہادر
بمیر آتش مخاطب بمعتمد		۳۴۷		قاری (تخلص)
خان نبی—رؤ قاسم خان		۸۱ قاسم
میر بحر معروف بمیر آبی		۸۱۵	..	قاسم ارسلان
۹۵	..	قاسم الراسی (یا)	الرشی بن	
قاسم خان محمد نیشاپوری		حسن بن	ابراہیم طباطبائی	
۵۰	..	۳۵۸	..	حسینی
۷۰	قاسم خان مرزبان کابل	۶۳	..	قاسم برلاس
۲۰۳	قاسم خان موجی	- ۶۵ - ۶۴ - ۶۳		قاسم خان
قاسم خان میر ابو القاسم نمکین		- ۹۸ - ۹۷ - ۸۰ - ۷۹ - ۶۶		
۷۴	..	- ۳۶۵ - ۳۴۵ - ۱۲۵ - ۱۲۴		
قاسم خان میر بحر عرش آشیانی		۹۵۶
معروف بہ میر آبی		قاسم خان جوینی	بہر میر مراد	

سليم يکے از اولان مولانا	خواهرزادہ درست ميرزا
خواجہ کوهي که اول قاضي	۹۵۷ - ۹۴۰ - ۹۵ - ۶۴
کابل بون بعدہ قاضي اردر	۵۹ .. خان
شد ۵۱۸ - ۹۰ - ۸۹	۲۴۰ .. قاسم کوکھ
قاضي محمد عارف کشميري	۵۱۸ .. قاضي اسلم
۵۳۲	قاضي خان سيفي هميني (يا)
قاضي نظامي کوره ردي	۱۱۰ .. حسني
مخاطب به مخلص خان	قاضي سلطان موسوي توبتي
۹۷۰	۱۱۰
قاضي نظام بدخشي ۳۲۳	قاضي شيخ الاسلام ۱۱۴ ..
قاضي نور الله ۳۱۵ - ۳۱۶	قاضي عبد الحبي قاضي اردر ۷۵
قائشانان (گرده) ۲۱۰ =	قاضي عبد الوهاب گجراتي
۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵ - ۴۵۶ -	قاضي القضاة .. ۵۹۴
۴۵۷ - ۴۵۸ - ۹۲۸ - ۹۲۹	قاضي عالی ۲۵۶ - ۳۱۵ -
قائم خان پسر محمد خان	۳۱۶
بنگش ۷۷۳ - ۷۷۲	قاضي عيسى عم نقيب خان مير
قباد ۲۹۶	غياث الدين علي ۸۱۵ -
قباد خان ۱۷۱ - ۱۰۱	۸۱۶
قباد خان مير آخور (شف)	قاضي محمد اسلم (يا) قاضي
نذر محمد خان والهي بلخ	اسلم (يا) قاضي محمد

عبدالرشيد خان بن سلطان	۱۰۰ - ۹۹
ابوسعيد خان ۶۱ -	قبچاق خان امان بيگ شقارل
۶۲	ريش سفيد الوس ۸۲ -
قزاق خان باقي بيگ اوزبک	۸۵ - ۸۴
برادر خسرو رلي اوزبک	قبل خان .. ۲۵۹
فوجدار سيوستان ۸۸	قتلق قدم خان قرارل ۵۲
قزلباش خان افشار مخاطب	قتلوي لوهاني ۵۶ - ۲۹۵ -
باعتماد خان پور طهماسب	۹۳۱ - ۳۷۷
بيگ بن قادر اقا ۸۵ -	قدرت الله خان فوجدار تاليکوئه
۸۷ - ۸۶	۳۲
قزلباشيه (يا) قزلباش (قوم)	قدوة الرواسليين - بن زبدة العارفين
۸۵ ۹۳ - ۹۴ - ۱۰۱ -	حضرت غوث الثقليين رح
۲۹۹ - ۳۰۰ - ۳۲۳ - ۴۴۶ -	۶۹۹
۵۰۹ - ۶۰۰ - ۸۲۰ ..	قرا بهادر خان پسر مرزا محمود
۴۷۳ قطان	۴۹
قطب الدوله محمد انور خان	قرا بهادر خان امزاده ميرزا
بهادر ۱۴۱ - ۱۴۳	حيدر گورگان .. ۴۸
قطب الدين خان ۵۸ -	قرا بيگ ترکمان ۴۳۶
۵۹ - ۶۷ - ۶۸ - ۱۰۴ -	قرا بيگ کورجائي .. ۲۹۹
۱۰۶ - ۱۲۰ - ۱۲۸ - ۱۲۸ -	قريش سلطان کاشغري بن

۹۶	صوبہ دار پنڈالہ	۱۲۹ - ۱۹۵ - ۱۹۶	..
	قطب الدین محمد خان اتکہ	قطب الدین خان برادر خزد	
۲۲۰ - ۲۱۷	خان کلان	۲۱۲
- ۱۳۶ - ۱۳۵	قطب الملک	قطب الدین - خان برادر	
- ۱۴۰ - ۱۳۹ - ۱۳۸ - ۱۳۷		شمس الدین خان اتکہ	
- ۱۴۲ - ۱۵۴ - ۲۹۰ - ۵۳۱		۵۶
- ۵۳۲ - ۵۳۳ - ۵۳۴ - ۶۰۷		قطب الدین خان - خطاب بازید	
- ۷۷۱ - ۷۴۹ - ۷۴۷ - ۷۲۰		خان پسر قطب الدین خان	
۷۸۲	خویشگی	۱۲۸ - ۱۲۹ -
قطب الملک برادر امیر الامرا		۱۳۰
۸۴۱	قطب الدین خان خویشگی پھر	
قطب الملک دیوان خالصہ		دوم نظر بہادر	۱۰۲ -
۱۷۸	۸۲۰
قطب الملک سید عبداللہ خان		قطب الدین خان خویشگی	
حسن علی نام وزیر اعظم		عرف بازید (یا) بازید	
محمد فرخ سیر پادشاہ		پسر سلطان احمد خلف	
- ۱۳۶ - ۱۳۵ - ۱۳۱ - ۱۳۰		زئی (شف بازید خان)	
۱۴۰ - ۱۳۷	۱۲۶ - ۱۰۷
۲۲۲	قطب الدین خان شیخ خورین	
۴۸۲	دختر زادہ سلیم فتح پوری	

۶۹	قلیچ خان اندجانی	قطب شاه والی تلنگ (شف -
۹۲	قلیچ خان تورانی	ابوالحسن قطب شاه والی
۸۱۲	قلیچ خان حاکم گجرات	تلنگ) ۶۲۸ - ۶۱۳
	قلیچ خان خواجه عابد پسر	قطب شاه والی حیدر آباد
	عالم شیخ بن الہدای بن	۴۸۲
	عبدالرحمن (یا) عبدالرحیم	قطب شاه والی گلکنڈہ ۲۶۳
	شیخ عزیزان ۱۲۲ - ۱۲۰	قطب شاہیہ (گرده) ۳۰ - ۹
	قلیچ خان ناظم قذہار ۹۶۶	قطب عالم .. ۴۶۷
	قلیچ خان متخلص بہ الفتی	قلعہ دار خان میرزا عالی عرب
	۷۲	خلف عرب خان ۱۱۵ -
	قلیچ محمد خان ۳۵۴	۱۱۶ - ۱۱۷ - ۱۱۹ - ۱۲۰ -
	قلیچ محمد خان (یا) قلیچ	قاماق .. ۲۹۵
	محمد خان فیاز بیگ	قلندر خان قلعہ دار بیدر ۸۶۳
	۷۸۰	قلیچ اکبری .. ۸۱۱
	قمرالدین خان بہادر مخاطب	قلیچ الیہ .. ۳۵۳
	بہ اعتماد الدولہ وزیر	قلیچ خان (یا) قلیچ خان
	فردوس آرامگاہ محمد شاه	۷۰ - ۷۱ - ۷۳ - ۷۴ -
	بادشاہ (شف) - اعتماد الدولہ	۹۳ - ۹۴ - ۱۰۰ - ۱۰۱ -
	قمرالدین خان () ۷۴۹ -	۱۲۲ - ۲۲۰ - ۲۲۰ - ۲۴۲ -
	۸۸۱ - ۸۳۴ - ۸۰۷ ..	۸۱۲ - ۸۲۰ - ۸۲۴ - ۹۴۰

کاکا پندت دیوان مہابت خان

۴۰۶

کاکر خان عرف خان جہان کاکر

۱۵۳ - ۱۵۲

کاکر علی خان

۱۴۸

کاکری ..

۷۰۲

کالہ پیادہ ..

۱۲۶

کام بخش بن خلد مکان بوادر

خرن محمد اعظم شاہ

۹۴۲ - ۹۷۰ - ۹۸۲ - ۹۸۶ -

۶۸۷ - ۷۵۷ - ۷۸۱ - ۸۹۳

کام خان ..

۳۶۹

کامگار پسر ہوشدار خان میر

ہوشدار ..

۹۴۵

کامگار خان

۳۵ - ۱۲۴ -

..

۱۵۹ - ۱۶۰ - ۱۷۳

کامگار خان پسر جمعدہ الملکی

جعفر خان

۸۳۲

کانہو بہونسلہ ..

۷۴۳

کاپتہہ (قوم)

۳۴۵

قمر خان پسر میر عبد اللطیف

قزویزی ..

۵۳

قندھاری محل

۳۰۱

قوام الدین خان

۱۱۴ - ۱۷۲

قوام الدین خان اصفہانی بوادر

خلیفہ سلطان

۱۰۹ -

.. ..

۴۶۱ - ۴۷۸

قیا خان کنگ (یا) کنگ (یا)

کنگ

۵۴ - ۵۵ - ۵۶

• حرف کاف •

کابلی بیگم دختر میرزا محمد

حکیم ..

۳۳۳

کار دی (فرقہ)

۸۶۲

کار طلب خان

۱۵۳ - ۱۵۴

کار طلب خان (خطاب مؤتمن

الملك جعفر خان محمد

ہادی)

۷۵۱

کاظم خان ..

۷۶۱

کافر دی (قوم)

۷۷۹ - ۷۸۰

کلابا (کهتری گنباکو فروش)	کچپتی راجہ (یا) کسختی ۲
۹۷۳	کچھن خان داروغہ فیل خانہ
۵۵۱ کٹانی (قوم)	۳۹۵ - ۳۹۳
۳۱۱ کلماٹی (یا) کلماٹی	کچک بیگم دختر علاؤ الملک
- ۱۴۴ کمال خان گکھر	۲۲۴
- ۱۴۸ - ۱۴۷ - ۱۴۶ - ۱۴۵	کچک خواجہ
۲۱۱ ۱۸۸	کد بانو خانم حلیلہ فقیب
۸۰۴ - ۷۶۷ کنٹھا مرہٹہ	خان میر غیاث اندین علی
کنور پرتھی سنگھ پھر مہاراجہ	۸۱۶
جسونت سنگھ رائہ - ور	کرن (یا) گرد (یا) گرد ۹۷۳ -
۹۰۳	۹۷۴
۱۴۹ کنور جگت سنگھ	۹۷۲ کریدی (یا) کزوی
- ۳۲۲ - ۲۷۶ کنور مانسنگھ	کرم اللہ (یا) کرم اللہ خان
۳۴۴ - ۳۴۲ - ۳۳۱	۵۱۶
۵۴۶ (کوچ (قوم)	۴۲۲ . ۷۳
۲۳۲ کوکلتاش	کشن سنگھ پور جسونت رائہ ور
- ۷۱۹ کوکلتاش خان خانجہان	۸۱۸
۷۳۱ - ۷۲۰	کشن سنگھ رائہ ور - ۱۵۰
۹۴۲ کوکنا زمیندار دیوگڈھ	۱۵۲ - ۱۵۱
۹۷۸ کوکھ خان	۵۱۰

۹۴۲ - ۱۵۴ پسر کوکيا

* حرف کاف فارسي *

گنجپتي (شف - راجه گنجپتي)

۳۲۵ - ۲۷۹

۷۰۱ گرجيه (قوم)

۸۷۹ .. گردهر

گودهرد بهادر پسر نيا بهادر

د برادر زاده چهبيللا رام ناگر

(شف - راجه گودهرد بهادر)

۸۷۹ - ۷۴۸

گرگين خان رالنج گرجستان

۷۰۲ - ۷۰۱

گور (مقتداى قوم سکهان)

۱۲۸

۱۴۴ گکهران (قوم)

۱۹۹ - ۱۹۵ کلرخ بيگم

گلرنگ بانو بيگم زرجه

۶۵۰ مرزا محسن

کنج علي خان عبدالله بيگ

۵۸۸ کوکيا زميندار ديوگدهه

کونداجي عم نيورجي بهونسله

(يعني محمد قلي نومسلم)

۵۸۰

۱۴۴ .. کهتر

۴۷۳ کهتري (قوم)

کهيلوجي (يا) کيا - وجي

بهونسله ۵۲۱ - ۵۲۰

کيخسمر خان برادر زاده گورگين

۷۰۲ .. خان

کيرت سنگهه ۱۵۶ -

۱۵۸ - ۱۵۷

کيرت سنگهه پسر ميرزا راجه

جيسنگهه کچهواهه ۱۰۷ -

۵۷۷

کيرت سنگهه پسر کوکيا زميندار

۵۸۸ .. ديوگدهه

۴۱۸ .. کيقباد

کيسر (يا) کيسري (يا) کيسل

سنگهه زميندار ديوگدهه

لاهور ۱۱۳ - ۱۵۹ - ۱۷۱	۱۵۵
.. ۱۷۳ - ۱۷۴ - ۱۷۵	گوبند داس بهائي (يا) بهائي
لطف عاي خان (خطاب مرزا	۱۵۱
۷۵۴ لطف الله)	۱۵۱ .. گوبال داس
لطيف ميرک .. ۱۶۸	گوجر خان پسر دوم قطب الدين
لکديو راجه درنگل ۹۱۳	خان .. ۵۹

لنگاهان (قوم) ۳۰۶
لوهر چک (يا) گوهر چک
عم زاده يوسف خان کشميري
۹۵۵
لهراسپ پسر دوم مهابت خان
خان دوزان ۴۰۹ - ۴۰۱

* حرف لام *

۱۰۲ - ۱۴۷ -	لشکر خان
۱۶۱ - ۱۶۴ - ۱۶۵ - ۱۶۶ -	
۱۶۷ - ۱۷۰ - ۱۷۲ - ۲۲۸ -	
۳۹۰ - ۳۹۱ - ۴۴۲ - ۵۸۷ -	
۵۹۷	

* حرف ميम *

مادنا برادر ايکنا وکيل السلطنة
تلنگ ۴۲۸ - ۴۳۰ - ۴۳۲
مادهوجي پسر رگهوجي بهوسله
۸۷۳
مادهوزار پسر بالاچي زار ۸۷۱ -
۸۷۲ ۹۱۹ - ۹۲۱ ۹۲۲ -

لشکر خان عرف جان نثار خان
۱۶۸
لشکر خان ابوالحسن مشهدي
۱۶۳
لطف الله بهائي خان ۳۴۷
لطف الله خان صادق ۱۷۷
لطف الله خان نائيب صوبه دار

۹۵۳ - ۲۳۴	ماہم انگہ	۹۲۳
مبارز الملک سر بلذن خان		۵۰۹	.. مادھو سنگھ
بہادر دلار جنگ میر محمد			مادھو سنگھ کچھواہہ پسر راجہ
رفیع صوبہ دار گجرات پسر		۳۲۱	بھگواننداس
میرزا افضل مخاطب			مادھو سنگھ ہادا پسر دوم
بہ مقتدوی خان ۷۶۷ -		۴۵۳ -	راو رتن ہادا
۷۶۸ - ۸۰۱ - ۸۰۲ - ۸۰۴ -		۴۵۵ - ۴۵۴	..
۸۷۹ - ۸۰۵ ..		۲۳۵	مالدیو راتھور
مبارز خان ۱۴۱ - ۱۷۶ -		۹۳۷	مالوجی دکنی
۴۴۳ - ۴۴۴ - ۵۰۸ - ۵۹۶ -			مالوجی (یا) مانوجی برادر
۷۸۵ - ۷۹۵ - ۷۹۶ ..			کھیاوجی (یا) کیلوجی
مبارز خان رھلہ ۴۴۲		۵۲۱ - ۵۲۰ -	بھونسلہ
مبارز خان عدلی ۱۴۶		۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۲۴	..
مبارز خان عماد الملک خواجہ			مان سنگھ کچھواہہ (شف -
محمد امانت خان شہامت			راجہ مانہ سنگھ کچھواہہ
جنگ ۷۲۹ - ۷۳۰ -		۱۴۹ - ۱۵۰ - ۲۹۵ -	
۷۳۳ - ۷۳۴ - ۷۳۶ - ۷۳۸ -		۳۷۶ - ۳۲۵
۷۴۰ - ۷۴۱ - ۷۴۲ - ۷۴۴ -			مادہ بانو جدہ مانوجی محمد
۸۴۶ - ۸۰۶		۶۸۲	مران خان
مبارز خان میر کل ۵۹۵		۱۹۰	مادہ جوچک بیگم

مجد الدولہ بہادر عبد الاحد	مبارز خان ناظم حیدرآباد
خان پسر عبد المجید خان	۴۰ - ۶۵۲ - ۶۵۳ ..
۸۰۸ - ۸۰۷ ..	مبارز خان خاصہ خیل سلطان
مجد الدولہ نایب وزارت ۸۶۷	محمود .. ۲۴۲
مجلس رای ۷۶۳ - ۷۶۲	مبارز خان نیازی پسر زاد
مجنون خان فاقشال ۲۰۷ -	محمد خان نیازی ۵۱۱
۲۱۰ - ۲۰۹ - ۲۰۸ ..	متہور خان .. ۸۴۱
محمد خان پسر قلیچ خان	متہور خان بہادر خوشگمی -
خواجہ عابد .. ۱۲۳	رہمت خان نام پسر الہ
محمد خان (خطاب میر احمد	دان خان ۱۰۸ - ۷۷۶ -
خان ثانی) ۷۶۰	۷۸۱
محمد علی خان رھتاسی -	متہور خان .. ۷۲۷
معروف بہ میر خلیفہ	محمد خان ۲۴۱ - ۲۴۳ -
۲۳۸ - ۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۲ -	۲۴۴
۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۹ - ۲۵۰ -	محمد خان پسر نصیر الدولہ
۲۷۷ - ۲۷۹ - ۲۸۰ - ۹۳۱	صلابت جڈک عبد الرحیم
محترم خانم دختر شاہ محمد	خان .. ۸۳۷
کاشغری ۲۷۲ - ۳۲۹	محمد خان خواجہ محمد
مکتشم خان ۶۴۸ - ۶۴۹	عارف پسر قلیچ خان
مکتشم خان بہادر میر محمد	خواجہ عابد ۱۲۳ - ۵۹۸

مصام الدولہ شاہ نواز خان	جان (یا) میر محمد خان
۸۸۵	پسر محترم خان شیخ میر
محمد ابراہیم سر لشکر	۷۹۳
خلیل اللہ خان	محترم خان شیخ قاسم فتح پوری
محمد اسد مخاطب بہ اکرام	برادر اسلام خان ۳۵۵-
خان پھر ملا احمد نایتہ	۳۶۵
۵۶۴	محترم خان شیخ میر ۷۹۳
محمد اسلام خان پسر میر	محترم خان میر ابراہیم
زاهد ہروی ۹۲ - ۶۶۶	۶۴۶ - ۶۴۷ ..
محمد اشرف برادر معتمد خان	مکتوی خان ملا عبد النبی
۴۳۴	مخاطب بہ دیندار خان
محمد اصغر اسم محمد اعظم	۷۲۱ - ۷۶۱ - ۷۶۳ - ۷۶۴-
پسر محمد اسلام خان	۹۳
۶۶۷	مکملدار خان پھر مکملدار خان
محمد اعظم پسر محمد اسلام	چرگس .. ۴۱۹
خان .. ۶۶۶	مکملدار خان چرگس ۴۱۹
محمد اعظم شاہ ملقب بہ	محمد مصطفیٰ خاتم انبیا
عالی جاہ (شف - شہزادہ	صلی اللہ علیہ و سلم ۷۳-
محمد اعظم شاہ) ۳۱ -	۳۹۰
۳۲ - ۳۸ - ۱۱۳ - ۱۱۷ -	محمد ابراہیم خان عم نواب

محمد امين خان پسر خواجه	۱۱۸ - ۱۲۸ - ۱۳۱ - ۱۷۲
بهاء الدين برادر نواب عابد	۱۷۵ - ۱۷۶ - ۳۶۳ - ۶۲۸
خان قاضی بلده سمرقند	۶۳۳ - ۶۳۷ - ۶۳۸ - ۶۳۹
۸۴۲	۹۵۱ - ۹۵۴ - ۹۵۶ - ۹۵۷
محمد امين خان چين بهادر	۶۵۸ - ۶۶۱ - ۶۶۲ - ۶۶۹
۱۲۸	۶۷۱ - ۶۹۳ - ۷۰۷ - ۷۱۸
محمد امين خان صوبه نار	۷۵۶ - ۷۶۶ - ۷۷۹ - ۷۸۰
گجرات ۴۷۸ - ۴۲۳	۷۸۱ - ۷۶۳ - ۸۲۲ - ۹۲۹
محمد امين خان مير بخشى	۹۴۵
۱۰۵ - ۱۰۲	محمد اکبر پسر محمد اسلم
محمد امين خان مير محمد	خان ۶۰۵ - ۶۶۶ - ۶۶۷
۶۱۴ - ۶۱۳ امين	محمد امين خان ۶۱۵
محمد امين خان ناظم کابل	۶۱۸ - ۶۱۶
۵۹۳	محمد امين خان بهادر ۱۱۸
محمد امين خان وزير الملك	۷۱۳ - ۶۶۸
۱۷۶	محمد امين خان بهادر
محمد انوار الله خان ۱۴۲ -	اعتماد الدوله وزير فردوس
۱۴۳	آرامگاه (شف اعتماد الدوله
۸۰۶	محمد امين خان بهادر (
محمد انور خان برهانپوري	۷۴۹ - ۷۶۷ - ۸۴۱ - ۸۷۷

- ۶۲۰ - ۶۱۴ - ۶۱۳ - ۶۱۰
 - ۶۲۶ - ۶۲۴ - ۶۲۳ - ۶۲۱
 - ۶۴۳ - ۶۳۹ - ۶۳۷ - ۶۳۶
 - ۶۵۳ - ۶۵۱ - ۶۵۰ - ۶۴۵
 - ۶۶۲ - ۶۶۰ - ۶۵۷ - ۶۵۴
 - ۶۷۰ - ۶۶۹ - ۶۶۸ - ۶۶۶
 - ۶۸۳ - ۶۸۲ - ۶۷۸ - ۶۷۴
 - ۶۹۱ - ۶۸۹ - ۶۸۷ - ۶۸۶
 - ۶۹۸ - ۶۹۵ - ۶۹۳ - ۶۹۲
 - ۷۱۳ - ۷۱۱ - ۷۰۹ - ۷۰۲
 - ۷۵۱ - ۷۴۷ - ۷۱۸ - ۷۱۵
 - ۷۶۶ - ۷۶۵ - ۷۵۹ - ۷۵۶
 - ۷۹۴ - ۷۸۰ - ۷۷۹ - ۷۷۷
 - ۸۲۶ - ۸۲۰ - ۸۰۶ - ۸۰۱
 - ۸۳۵ - ۸۳۱ - ۸۳۰ - ۸۲۷
 - ۸۷۵ - ۸۴۲ - ۸۳۹ - ۸۳۸
 - ۹۱۶ - ۸۹۳ - ۸۸۱ - ۸۷۶
 - ۹۴۵ - ۹۴۲ - ۹۴۱ - ۹۳۷
 - ۹۴۹ - ۹۴۸ - ۹۴۷ - ۹۴۶
 ۹۷۱ - ۹۶۷ - ۹۵۱ ..

۹۰۵ - ۸۴۰ ..
 محمد اورنگ زیب عالمگیر
 بادشاه (شف - سلطان
 اورنگ زیب بہادر) ۲۳ -
 ۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۲ - ۳۳ -
 ۳۴ - ۳۷ - ۸۸ - ۹۴ - ۹۶ -
 ۹۸ - ۱۱۵ - ۱۱۸ - ۱۲۱ -
 ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۳۱ - ۱۳۵ -
 ۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۷۲ - ۳۶۲ -
 ۴۵۳ - ۴۵۵ - ۴۹۳ - ۴۹۴ -
 ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۱ - ۵۰۲ -
 ۵۰۴ - ۵۰۶ - ۵۰۹ - ۵۱۰ -
 ۵۱۱ - ۵۱۵ - ۵۱۷ - ۵۱۹ -
 ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۲۶ -
 ۵۲۷ - ۵۲۹ - ۵۳۱ - ۵۳۲ -
 ۵۴۶ - ۵۵۸ - ۵۵۶ - ۵۴۶
 ۵۶۷ - ۵۷۲ - ۵۷۰ - ۵۶۷
 ۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۴ - ۵۸۵ -
 ۵۸۸ - ۵۹۰ - ۵۹۴ - ۵۹۷ -
 ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۵ - ۶۰۶ -

محمد خان انور (یا) محمد	۳۰۸ - ۲۴۰ ..
خان انور صوبہ دار برهانپور	محمد بدیع سلطان پور
۸۷۷	خسرو بن نذر محمد خان
محمد خان بنگش جماعتدار	۴۳۶
مخاطب بقایم جنگ ۷۷۱	محمد بیدار بخت ۶۶۲
محمد خان پسر کلان قطب الدین	محمد بیگ .. ۲۹۸
خان خوبشگی ۱۰۶	محمد پرست خان پسر
محمد خان نیازی ۳۷۲ -	عبد المجدد خان
۳۷۳ - ۳۷۵ - ۵۱۱ ..	محمد الدولہ بہادر ۸۰۸
محمد خلیل عذایت خان ۱۷۵	محمد تقی خان پسر وزیر خان
محمد دازا شکوہ (شف شاہزادہ	محمد طاہر خراسانی ۹۳۹
دازا شکوہ) ۱۷ - ۲۷ -	محمد تقی سیم باز (یا) سیم
۹۷ - ۹۸ - ۱۰۱ - ۱۰۳ -	ساز مخاطب بشاہ قلی خان
۱۰۴ - ۱۰۳ - ۱۵۴ - ۱۵۵ -	۳۶۶ ۳۶۷
۱۵۷ - ۱۷۰ - ۲۷۴ - ۴۸۸ -	محمد حسن .. ۶۴۳
۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۴ - ۵۰۳ -	محمد حسین ۴۸ - ۱۶۱
۵۰۴ - ۵۰۹ - ۵۱۰ - ۵۱۱ -	محمد حسین میرزا ۲ -
۵۱۹ - ۵۲۳ - ۵۲۶ - ۵۳۶ -	۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶ -
۵۳۷ - ۵۵۸ - ۵۶۰ - ۵۶۱ -	۱۹۷ - ۲۱۷ - ۲۳۷ - ۹۹۶
۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۷۲ - ۵۷۴ -	محمد خان ۴۲ - ۳۷۴

شاہ عالم بادشاہ (شف -	۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۴ - ۵۸۵
۱۲۷ (روشن اختر)	۵۹۷ - ۵۹۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱
محمد شجاع ۱۱۴ - ۱۵۵	۶۲۲ - ۸۲۴ - ۸۲۶ - ۸۲۷
محمد شجاع مخاطب بہ	۸۳۱ - ۹۳۸ - ۹۴۴ - ۹۶۹
شجاع خان پسر دروین	محمد رضا پسر قزلباش خان
میر قوام الدین خان	۸۷
اصفہانی ۱۱۴ - ۱۱۵	محمد زمان .. ۳۳۴
محمد شریف مٹھی داروغہ	محمد زمان خان شاملو
ڈاک و دارالانشا برادر	۷۰۲ قورچی باشی
ابوالفتح قابل خان ۳۵	محمد زمان طہرانی فوجدار
محمد صادق ۲۹۲	و نیولدار سلہٹ ۴۵۲
محمد صادق فتح اللہ خان	محمد سعید پسر میرم قلیج
بہادر عالمگیر شاہی ۴۰ -	برادر زادہ قلیج خان ۷۲
۴۱	محمد سعید خان ۱۷۶ -
محمد صالح ترخان دروین	۱۷۷
پسر میرزا عیسیٰ ترخان	محمد سلطان میرزا پسر ویس
۵۶۱ - ۵۶۰ - ۴۸۸ ..	میرزا بن بایقر بن منصور
محمد صالح خوافی معتمد	بن بایقرا ۱۹۲ - ۱۹۳
۵۱۱ - ۵۱۰ خان	محمد شاہ بادشاہ - لقب (روشن
محمد طاہر وزیر خان ۵۲۲ -	اختر بن جہان شاہ بن

نظام الملک آصف چاہ پسر	۶۲۱
غنی بیگ ۷۶۹ -	محمد عظیم الشان شاہ دومین
۸۰۶ - ۷۷۰	خلف خلد منزل بہادر
محمد فائق خان کشمیری	۸۰۵ - ۶۷۸ - ۶۷۱ ..
۷۶۲	محمد عظیم پسر شاہ عالم
محمد فرخ سیر پسر عظیم الشان	۶۵۷ - ۶۵۹
۳۷ - ۱۳۰ - ۱۳۲ - ۱۳۳ -	محمد علی خان ۱۵۹
۱۳۴ - ۱۳۶ - ۱۳۷ - ۱۴۱ -	محمد علی خان پسر انور الدین
۱۴۲ - ۱۷۷ - ۶۰۷ - ۶۷۷ -	خان گویا موئی ۸۶۱
۶۹۸ - ۷۱۰ - ۷۱۱ - ۷۱۲ -	محمد علی خان خانہ سامان
۷۱۳ - ۷۳۳ - ۷۴۶ - ۷۵۲ -	۶۲۵
۷۵۷ - ۸۰۲ - ۸۳۴ - ۸۳۹ -	محمد علی خان محمد علی
۸۴۰ - ۸۴۲ - ۸۶۱ - ۸۷۶ -	بیگ خوبش قلیچ خان
محمد قاسم خان بدخشی	۴۸۸
موجی تخلص ۲۰۲	محمد عنایت خان بہادر (یا)
محمد قاسم خان میر آتش	محمد عنایت اللہ خان
شاہجہانی پسر ہاشم خان	۷۳۸ - ۷۳۹
۹۴۱	محمد غیاث خان ۸۴۰
محمد قلی ترکمان ۳۴۲	محمد غیاث خان بہادر غیاث
محمد قلی خان ۲۰۶	بیگ داروغہ تویخانبہ

محمد قلی خان برلاس از	محمد محسن پسر کلان منصور
نژاد ہرنیق ۵۳ - ۱۹۳ -	حاجی بلخی ۹۶۹
۲۰۴ - ۲۰۶ - ۲۰۷ ..	محمد محسن مخاطب بہ
محمد قلی خان بہونسلہ	سپہدار خان ناظم آلہ آباد
نومسلم (کہ نام اصلی او	(کہ اول نصیری خان
نیدرجی بہونسلہ ہوں)	خطاب یافتہ ہوں) پسر
۵۸۰ - ۵۷۷	خانچہان بہادر کولکٹاش
محمد قلی خان توقباتی	۹۵۱ - ۹۴۹ ..
۲۰۴	محمد مراد خان ۲۱۹ -
محمد قلی خان شغالی ۲۶۹	۶۸۵ - ۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۸ -
محمد قلی قطب شاہ دالی	۴۹۱
قازق .. ۴۱۴	محمد مراد خان بہادر
محمد کاظم خان جن امجد	اوزنگ آبادی ۹۲۳ -
بلاراسطہ مصنف ۷۱۵	۹۲۴ - ۹۲۵ ..
محمد کاظم جماعہ دار (کہ سابق	محمد مراد خان پسر مرشد
نوکر شجاعت خان محمد	قلی خان محمد حسین
۷۶۷ بیگ ہوں)	۶۸۲
محمد کام بخش شاہزادہ ۷۳۰	محمد مسیح مرید خان (یا)
محمد لطیف پسر مکرمت	میر خان خلف ہمت خان
خان .. ۴۶۹	میر عیسیٰ متخلص

۴۹۸
 ۸۵۳ محمدیان (گروه)
 ۴۰۴ محمدی راج پسر مهراجہ
 ۲۳۸ .. پسر محمد
 - ۲۸۶ محمد بساخوانی
 ۲۹۰
 محمد خان پسر احمد خان
 ۷۷۳
 محمد پور میر ریس غازی
 ۷۰۳
 محمد خواجه مخاطب بہ مبارز
 خان خلف ارشد مبارز خان
 محمد الملک خواجه محمد
 ۷۴۵
 ۱۹۲ محمد سلطان
 ۷۰۳ محمد غازی
 ۱۷۷ محی الدین قلی خان
 محی الدین قلی خان وزیر
 ۸۷۹ نواب آصف جاہ

۹۴۸ بہ میرن
 محمد معزالدین بادشاہ
 ۸۳۹ - ۱۳۳ - ۱۳۲ - ۱۳۳
 محمد معصوم خویش
 ۵۶۱ صف شکن خان
 ۱۵۹ محمد معظم
 محمد مقیم ہروی پدر خواجه
 ۲۳۹ نظام الدین بخشی
 ۶۳۲ محمد منصور
 محمد منصور پسر منصور
 ۹۶۸ حاجی بلخی
 محمد منعم اسم منعم خان
 ۴۶۷ خانخانان
 محمد منعم پسر میرزا خان
 ۵۸۹ منوچہر
 ۲۲۹ محمد یار
 محمد یارخان پسر میرزا
 بہمن یار اعتقاد خان
 ۷۰۹ - ۷۰۶
 محمد یارخان ناظم دہای

۴۲۹ - ۴۲۸	خان	مکھی السنہ بن کام بخش
مخلص خان پسر صف شکن	۸۹۳	بن خلد مکان
۹۴۱ ..	خان	مختار خان ۹۲ - ۹۴۰ -
مخلص خان عبداللہ بیگ پسر	۶۶۰ - ۶۵۹ - ۶۵۸	..
منصور حاجی بلخی	مختار خان سید محمد	
۹۷۰ - ۹۶۹	سبزراری ۴۰۹ - ۴۱۱ -
مخلص خان فواجدار اکبرنگر	۶۵۰ - ۶۲۰ - ۴۱۲	..
۲۵	مختار خان قمرالدین ۶۵۵
مخلص خان قاضی نظاما	مختار خان میر شمس الدین	
کرہروری بخش بلخ	۶۲۳ - ۶۲۲ - ۶۲۰	..
۵۶۶	مختار خان ناظم اکبر آباد
مخلص خان گل بیگ ۶۷۶	۶۵۸	
مخمور (تخلص مرشد قاپی خان	مخدوم الملک ملا عبداللہ	
بہادر رستم جنگ موسوم	انصاری ولد شیخ شمس الدین	
۷۵۵ (بہ مرزا لطف اللہ)	سلطانپوری ۲۵۷ - ۲۵۶	
مدار المہامی سعد اللہ خان	مخدوم شیخ احمد کہتو ۲۸۱	
۸۲۰	مخصوص خان ۳۲۴
۶۰ ..	مدیکر بڈیلہ	مخلص خان ۱۵ - ۴۲۰ -
- ۵۲۲ - ۹۷	مراد بخش	۶۴۴ - ۶۴۳
۶۰۰ - ۵۲۳	مخلص خان بوادر کلان الہ زدی

۴۲۳ - حاکم مشہد مقدس	۴۳۴ - مراد پسر (ستم) میوزا
۴۲۴	۴۳۷
مرتضی ممالک میر مؤمن	۵۸۳ .. کام
استدرا بادی خواہر زادہ میر	۴۸۵ مراد کام صفوی
۴۱۴ فخرالدین سماکی	۴۰۲ مراری پنڈت
۸ - مروتضی نظام شاہ	۹۶۱ - ۹۶۲ مراری دت
۲۹۱ - ۳۳۹	۴۷۹ - ۴۸۰ - مروتضی خان
مرتضی نظام شاہ ثانی ولد	۶۵۱
۷ - ۳ .. شاہ علی	مرتضی خان سید شاہ محمد
۸۳۵ مرحمت خان	۵۹۷
مرحمت خان بہادر غضنفر	مرتضی خان سید مبارک خان
جنگ میر ابراہیم پسر امیر	۶۱۴ - ۶۴۵
۷۱۳ - ۷۱۵ خان کابلی	مرتضی خان سید نظام پسر
مرحمت خان پسر معزالدولہ	دوم مید - وان صدر جہان
حامد خان بہادر ملا بک	۴۰۳ .. بہانی
۷۶۸ - ۷۶۹ جنگ	۷۱ مروتضی خان شہخ فرید
مرحمت خان دیڈار پسر نامدار	مرتضی خان میر حسام الدین
۸۲۳ .. خان	انجو پسر میر جمال الدین
مردم سود و چاریبچہ (یا) چار	۳۸۲ عضدالدولہ
۳۱۲ .. بچہ	مرتضی قلی خان درناک

۸۷	قزلباش خان	۲۷۰ - ۳۳۰	مرزا ابراہیم
۱۸ - ۱۷	مرشد قلی	۳۲۱ ..	مرزا افلاطون
۶۸۳	مرشد قلی خان	۴۹ ...	مرزا حیدر
	مرشد قلی خان بہادر	۱۰۲	مرزا راجہ جیہنگہ
	رستم جنگ موسوم بہ مرزا	۲۶۸ ...	مرزا سلیمان
	لطف اللہ یزنہ علاء الدولہ	۲۷۳ ...	مرزا شاہرخ
	سرفراز خان بہادر ہیدر		مرزا صف شکن خان لشکری
	جنگ و پھر حاجی	۳۲۱
۷۵۴	شکر اللہ تبریزی	۲۶۷ ...	مرزا عسکری
	مرشد قلی خان ترکمان معرف	۱۷۹	مرزا عمر شیخ
۴۲۱	بہ مردت خان	۴۸ - ۵۲ - ۶۲	مرزا کامران
	مرشد قلی خان خراسانی	۲۶۷ - ۲۶۸ - ۲۷۲	..
- ۴۹۷ - ۴۹۵ - ۴۹۴		- ۲۷۳	مرزا محمد حکیم
۵۰۲ - ۴۹۹ - ۴۹۸	...	۴۵۸ - ۳۲۵ - ۲۷۶	...
	مرشد قلی خان خطاب مؤتمن		مرزا محمد علی خان سالار جنگ
	الملك صوبہ دار بنگالہ		سیوہین پسر مؤتمن الدولہ
۷۵۲	...	۷۷۵ - ۷۷۶	...
	مرشد قلی خان شاملو للہ	۲۴۲	مرزا مراد کام صفوی
	استاجاو (یا) مرشد قلی	۳۳۵	مرزا مغل
	خان للہ استاجاو حاکم		مرزا دیس بیگ خورشید

ممسعود خان پسر مبارز خان	۴۲۴ -	خواف و باخروز
عماد الملک خواجه محمد	۴۲۸ - ۴۲۷ - ۴۲۶ -	
۷۴۴		مرشد قلی خان عم مرودت خان
مسیحای کبرانوی سعد الله	۴۲۱	
نام پسر خوانده مقرب		مرشد قای خان محمد حسین
۳۸۲ خان		۴۸۲
مصاحب بیگ ولد خواجه	۱۵۳ - ۴۶ -	مرهته (قوم)
کلان بیگ پسر مولانا	۵۵۹ - ۵۵۸ - ۵۵۷ - ۵۵۶ -	
محمد مدرا ۱۷۹ -	۷۳۴ - ۷۳۸ - ۷۳۹ - ۷۴۰ -	
۱۸۱	۷۴۳ - ۷۴۶ - ۷۵۹ - ۷۶۰ -	
مصطفی بیگ ترکمان خان	۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۷۲ - ۷۷۳ -	
۳۸۴	۸۰۴ - ۸۰۷ - ۸۴۰ - ۸۴۱ -	
مصطفی خان پسر قطب الدین	۸۴۴ - ۸۴۶ - ۸۴۹ - ۸۶۹ -	
خان خویشگی ۱۰۷	۸۷۰ - ۸۷۱ - ۸۷۲ - ۹۵۰ -	
مصطفی خان خوافی میر احمد		مریم مکانی (مادر عرش آشیانی
پسر میرزا عرب (یا) میرزا		محمد اکبر شاه پادشاه)
عزت ۵۱۷ - ۵۱۶	۸۱۱ - ۲۴۸	
مصطفی خان کاشی ۶۳۷ -	۲۵۷	مریم و عیسی
۶۳۸	۱۹۲ -	مسعود حسین میرزا
مطلب خان بن مطلب خان	۱۹۵	

مظفر خان میر عبدالرزاق	۷۱۴	بنی مختار
معموری ۳۷۶ - ۳۷۸	۷۱۴	مطلب خان بنی مختار
۳۷۹		مطلب خان میرزا مطلب
۳۰۵	۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۲ - ۶۵۳	مظفر حسین
۶۹۲	۱۹۵ - ۱۹۷	مظفر حسین
معتقد خان میرزا مکی (یا)	۱۹۸
بیگی پسر افتخار خان	۲۷۵ -	مظفر حسین میرزا
۴۸۲ - ۴۸۳ - ۴۸۴ - ۴۸۵	۲۹۷ - ۲۹۸ - ۲۹۹
معمد خان ۵۸۴ - ۶۱۲		مظفر حسین میرزا پسر خردسال
۶۳۴		ابراهیم حسین باغی ۹۳۰
معمد خان - خطاب اول محمد	۲ - ۲۱۸ -	مظفر خان
۹۷	۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۲۳ - ۲۲۴ -
معمد خان محمد شریف	۲۲۶ - ۲۲۷ - ۲۵۸ - ۲۷۸ -
۴۳۱ - ۴۳۲ - ۴۳۳ - ۴۳۴	۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵ - ۳۴۲ -
معزالدوله حامد خان بهادر	۵۱۱
ملابٹ جنگ مہمندار	۱۶۱ -	مظفر خان ٹوبٹی
ناندیر عم نواب نظام الملک	۲۱۰ - ۲۲۱
آصف جاہ ۷۶۵ - ۷۷۷	۹۲۹	مظفر خان دیوان اعلیٰ
۷۶۸		مظفر خان صوبہ دار بنگالہ
معزالدوله حمید خان بہادر	۲۳۷ - ۹۲۸

۲۹۲	تربت خراسان	۱۲۳
	معصوم خان کابلی تیولدار پتنه		معزالدوله هیدر قلی خان
۲۳۰	۸۴۳ - ۷۶۷
	معصوم خان کابلی اقطاع دار		معزالدوله هیدر قلی خان
	بهار ۲۲۶ - ۲۳۷ -		محمد رضا مخاطب به
۲۴۶		هیدر قلی خان بهادر ناصر
	معصوم کوکه میرزا محمد حکیم		جنگ ناظم کجرات ۷۱۶ -
۲۵۸ - ۲۷۱		۷۴۸ - ۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۱ -
	معظم خان خانخانان (یا)		۸۷۸ - ۸۷۷
	معظم خان میر جمیل - میر		معزالدین کیقباد ۴۷۴
	محمد سعید اردستانی		معزالملک مشهدی ۲۳۱
	سپه سالار . ۲۴ - ۲۵ -		معصوم خان ۲۳۸ - ۲۴۷ -
	۵۱۷ - ۵۸۱ - ۶۱۳ - ۶۱۴ -		۲۴۸ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵ -
	۶۵۳ - ۹۳۸ - ۹۷۰ - ۹۷۱ -		معصوم خان عامی ۲۹۳ -
	معظم خان شیخ بایزید ۳۶۵		۹۳۱
	معظم خان فتحپوری ۳۸۶		معصوم خان فرنخودی ۲۴۶ -
	معصوم خان میسر ابوالفضل		۸۱۱ - ۸۱۰
	معصومی ۵۰۳ - ۵۰۴ -		معصوم خان کابلی ۲۱۰ -
	۵۰۵ - ۵۰۶ - ۸۲۶ ..		۹۲۸
	معین الدین احمد خان		معصوم خان کابلی از سادات

مقرب خان شیخ حسن معروف	۲۱۶	..	فرنخودی
به حسو پسر شیخ بهنیا (یا)	۲۴۶		معین الدین خان اکبری
بهنیا ولد شیخ حسن	۱۷۷		معین الدین قلی خان
پانی پتی ۳۷۹ - ۳۸۰			معین الملک صوبه دار لاهور
مقرب خان غلام ترک میر شمشیر	۸۹۰ - ۸۳۴
۴	۱۵۹	..	مغل خان
مقصود ۳۲۵ - ۲۴۸			مغل خان پسر زین خان کوکه
مقصود بیگ مخاطب به	- ۴۹۰		قلعه دار کابل
قدر انداز خان ۹۷۱	۴۹۱
مکرمت خان .. ۶۳۲	۶۲۳		مغل خان عرب شیخ
مکرمت خان ملا مرشد شیرازی			مغایه (یا) مغولیه (یا) مغل
- ۴۶۹ - ۴۶۳ - ۴۶۱ - ۴۶۰			(قوم) - ۳۹۳ - ۲۰۰
۴۷۲			- ۵۰۱ - ۴۹۷ - ۴۳۱ - ۴۰۶
- ۵۸۴ - ۳۶۶			۹۶۶ - ۸۳۷ - ۷۹۲ - ۷۶۵
- ۶۹۸ - ۶۹۶ - ۵۸۶ - ۵۸۵			مفتخر خان خانزمان عم هوشدار
۹۵۱ - ۷۰۰			۹۴۳ خان میر هوشدار
۱۶ مکرم خان حاکم بنگاله			مقرب خان ۳۹۴ - ۳۸۰
مکرم خان خانزمان بهادر			مقرب خان پسر امین خان
(خطاب نعیم خان پسر	۷۹۶	..	بهادر
منعم خان خانخاندان)	۸۸۰		مقرب خان دکنی

ملا عبدالصمد نواسه شيخ چاند	۷۴۲ - ۶۷۷
۳۷۱ .. منجم	۶۹۵ مكرم خان مير اسحق
۲۵۴ .. ملا عبد الله	مكند سنگه هادا پسر مادهر
۲۶۲ .. ملا فاروقي	- ۴۵۶ سنگه هادا
ملا كمال الدين حمين طبيب	۵۱۰ - ۵۰۹ - ۴۹۵ ..
۲۶۲	۲۶۳ - ۲۶۰ ملا احمد
۳۷۱ - ۳۲۶ - ۱۶۵ ملا محمد	۲۶۰ ملا احمد توري
۳۹۹ - ۳۵۲ ملا محمد تهته	- ۵۶۲ ملا احمد نايته
ملا محمد صوفى مازندراني	۵۶۵ - ۵۶۳
۴۵۰	۳۴۸ - ۳۴۷ ملا اسد
ملا محمد لاري وكيل السلطنة	ملا پير محمد خان شرواني
۳۹۰ - ۳۸۹ - ۱۶۳ ..	۱۸۲
۳۹۹ ملا محمد يوسف	۷۹۴ ملا جيون اميتهي وال
۲۵۵ ملا مخدوم الملك	۲۵۵ ملا شيخ الاسلامي
۳۴۸ - ۳۴۷ .. ملا مرشد	ملا علاء الملك توني (يا) ملا
- ۳۵۱ ملا مصطفى جونپوري	علاء الدين علاء الملك توني
۳۵۲	مخاطب بفاضل خان ۵۲۴
ملا معين مشهور به واعظ كاشفي	- ۵۲۹ - ۵۲۷ - ۵۲۶ - ۵۲۵
صاحب معارج الذبيرة ۱۱۷	۵۳۰
۲۶۲ .. ملا ميرزا جان	۵۱۸ .. ملا عبد السلام

۱۴۴ ..	ملک کلان	۵۰ لا یحییٰ مخاطب بہ مخلص
۲۹۸ - ۴۳۳ -	ملک حکومد	خان برادر خرد ۵۰ لا احمد
۴۳۵	۵۶۶ - ۵۶۵ ذایتہ
۹۱۲ -	ملک نائب کافور	۴۹۴ - ۴۲۳ ملتفت خان
۹۱۵ - ۹۱۳	۶۴۳
۷ ..	ملکہ چاند سلطان	ملتفت خان مخاطب بہ اعظم
۸۶۶ - ۷۷۳	ملہار زار هولگر	۹۴۳ .. خان عالمگیری
۸۳۰ ..	ممتاز الزماني	ملتفت خان مہین خلف ارشد
۹۶۸	منصور حاجی بلخی	اعظم خان جہانگیر شاہی
۵۲ -	منعم بیگ خان خانان	۵۰۰ - ۵۰۱ ..
۱۴۹	ملتفت خان میر ابراہیم حسین
..	منعم خان خانخانان بہادر	۶۱۱
۶۰ - ۲۲۰ -	شاہی	ملتفت خان میرزا محمد علی
۷۵۷ - ۷۵۶ - ۶۶۷ - ۲۷۴	..	۶۴۳
۱۸۸ - ۴۵ - ۴۳ -	منعم خان	۹۳ ملک حمزہ حاکم سیستان
۶۶۹ - ۲۶۹ - ۲۱۷	۷ - ۶ ملک عنبر حبشی
۷۰۹	منعم خان خان زمان	۳۶۷ - ۱۶۵ - ۱۰ - ۸
۴۵۴	منور خان شیخ میران	۳۹۱ - ۳۹۰ - ۳۸۹ - ۳۷۴
..	منور خان قطابی پسر منور خان	۹۶۰ - ۹۵۹ - ۵۸۷ - ۳۹۸
۴۵۵ ..	شیخ میران	۱۴۴ .. ملک کد

۹۲۵	۲۵۲
امام موسی رضا علیه التحية		منہاج الدين	
۳۸۶	۷۸
و النذا		نور جهان بیگم	
موسوي خان صدر	۴۴۱ -	مؤتمن الدوله اسحاق خان	
۴۴۹	خانسامان فردرس آرامگاه	
موسوي خان ميرزا معز ديوان		پسر غلام علي	۷۷۴ -
دکن	۱۱۸ - ۶۳۳ -	۷۷۶ - ۷۷۵
.. ..	۶۳۴ - ۶۳۵	مؤتمن الملك جعفر خان مہمى	
موسوي خان مير هاشم قلعه دار		به محمد هادي صوبه دار	
خان - جرأت تخلص		بنگاله	۷۵۱
.. ..	۱۱۹	مؤتمن الملك شجاع الدوله	
موسى بهوسى سرگردوہ نصارای		بہادر اسد خان (خطاب	
فراسيس مخاطب به		شجاع الدين محمد خان	
عمدة الملك	۸۶۸ -	بہادر صوبه دار بنگاله و بہار	
۸۹۹ - ۹۰۲ - ۹۰۳ - ۹۰۵		و اوديسه)	۷۵۵ - ۷۵۴
مولانا افضل قايي	۲۶۲	مؤتمن الملك علاء الدوله جعفر	
مولانا برهان الدين علي	۲۳۳	خان بہادر اسد جنگ	
مولانا جلال الدين محمد	۲۳۳	محمد هادي صوبه دار بنگاله	
مولانا جلال الدين محمد منجم		۷۵۲
تبريزي	۲۸۷	مؤتمن الملك ناظم اورنگ آباد	

۹۳۴	مولانا خواجہ کوہی ۸۹ - ۹۰
مہابت خان حیدر آباد	مولانا عبد القادر سرہندی
مشہور بہ محمد ابراہیم	۲۵۲
۶۲۷ .. باز	مولانا عماد الدین محمود طبیب
مہابت خان خانخانان سیدہ سالار	۲۳۳
زمانہ بیگ پسر غیور بیگ	مولانا میر کلان محدث نواسہ
کابلہ .. ۳۸۵ - ۳۸۶ -	مولانا خواجہ کوہی ۸۹
۳۸۹ - ۳۹۰ - ۳۹۱ - ۳۹۲ -	مؤمن خان نجم ثانی نائب
۳۹۳ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۶ -	عزایم اللہ خان کشمیری
۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ - ۴۰۰ -	۷۶۴ - ۸۶۵ ..
۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۰۳ - ۴۰۴ -	مونس خان .. ۳۴۵
۴۰۵ - ۴۰۶ - ۴۰۷ - ۴۰۸ -	موهن سنگھ (یا) مومن سنگھ
۴۷۹ - ۴۸۰ - ۵۲۱ - ۵۲۹ -	ہادا برادر مکند سنگھ ہادا
۵۹۰ - ۹۴۰ - ۹۴۱ ..	۵۰۹
مہابت خان سیدہ سالار ۴۱۹ -	مہابت بوہی جونپور ۹۵۱
۴۴۰	مہابت خان ۱۲ - ۶ -
مہابت خان موہہ دار دکن	۱۴ - ۱۹ - ۲۰ - ۱۶۴ -
۴۵۴	۱۶۶ - ۱۶۷ - ۳۶۹ - ۳۷۱ -
مہابت خان میوزا لہراسپ	۳۷۹ - ۳۸۵ - ۴۳۰ - ۵۱۴ -
پسر مہابت خان خانخانان	۵۳۵ - ۵۳۷ - ۶۱۶ - ۸۱۷ -

۹۶۹	۵۹۱ - ۵۹۰	سپه سالار
مهراز درمين پسر مهراز		۵۹۴ - ۵۹۳ - ۵۹۲	..
جانوجي جسونت بذالکر		۵	مهابت خان ناظم دکن
۸۰۷	(يا) نبالکر		مهابت خان یکی از امراي
مهراز جانوجي جسونت بذالکر			صاحب قران ثاني شاه جهان
۸۰۷ - ۸۰۶	پسرار زنبها	۹۱۵	.. پادشاه
مها سنگه ولد جگت سنگه			مهراجة ابهي سنگه صوبه دار
۳۶۱ - ۳۶۰ - ۱۵۰	..		گجرات پسر کلان مهراجة
مهتدي خان پسر خانه زان خان		۷۵۸	اجيت سنگه راتهور
۸۰۶	۷۵۹
۳۴۴	مهتر خان انيش		مهراجة اجيت سنگه راتهور
- ۲۵۳	مهرويه (طائفه)		صوبه دار گجرات پسر مهراجة
۲۵۴	- ۱۳۵	جسونت سنگه
مهدي خواجه دامان		۷۵۹ - ۷۵۸ - ۷۵۷ - ۷۵۵	
۲۳۹	فردس مکاني		مهراجة جسونت سنگه راتهور
- ۱۴۸	مهدي قاسم خان	- ۱۲۱ - ۹۸ - ۹۷ - ۲۴	
۲۰۱ - ۲۰۰ - ۱۹۹	..	- ۵۰۹ - ۴۹۵ - ۴۳۷ - ۱۵۴	
(عليه السلام)	مهدي موعود	- ۵۷۵ - ۵۶۷ - ۵۲۳ - ۵۱۵	
۲۹۰	- ۷۵۵ - ۵۹۹ - ۵۹۷ - ۵۹۲	
مهـر پـرز (حرم محـترـمـه)		- ۸۳۱ - ۸۲۷ - ۸۲۵ - ۷۷۸	

۳۴۵	پادشاہزادہ محمد معظم (
میر ابراہیم مرحمت خان بہادر	۷۸۰
۷۱۳ غضنفر جنگ	۲۲ سنی بڑلاس پادشاہ حق
میر ابوالبقا امیر خان پسر	۳۵۴ .. سنس
۷۷ میر ابوالقاسم نمکین	۲۱۷ مہر عالی خان بلور
۵۰۷ .. میر ابوالفتح	مہر علی کولابی (یا) مہر علی
۷۷ میر ابوالقاسم نمکین	خان سادہرز کولابی ۱۹۸ -
میر ابو تراب گجراتی ۲۸۰ -	۹۲۰
۲۸۵ - ۲۸۳ - ۲۸۲	۲۲۰ نسا (یا) ۲۲۰ الفسا بیگم
۶۶۵ - ۶۶۲ خان	زوجہ شیر افکن خان ۶۷
میر احمد خان بہادر مخاطب	مہمان بیگم (یا) مہین بیگم
بہ امیر الممالک عالیچاہ	صبیحہ مؤتمن الملک
پسر کلان نظام الملک	شجاع الدولہ بہادر اسدخان
نظام الدولہ آصف جاہ میر	عرف مرزا دکنی موسوم
نظام علی اسد جنگ ۸۷۴	بہ شجاع الدین محمد خان
میر احمد خان ثانی فوجدار	و حایبہ مرشد قلی خان
چکائہ امناباد پسر میر احمد	بہادر رستم جنگ موسوم
خان شہید ۷۲۱ - ۷۶۰ -	بہ مرزا لطف اللہ المتخاص
۷۶۵ - ۷۶۳ - ۷۶۲ ..	بہ مخمور .. ۷۵۵

۳۶۰ -	میر امین الدین	۷۶۰ ..	برهانپور
۳۸۲	میر احمد	دامان قطب شاہ
- ۹۲۲	میر ارلان محمد نکا	۵۳۴	
۹۲۷	میر احمد عرب	۶۴۰
۳۵۱	میر بدر عالم منزوی	میر احمد	مخاطب بہ نواب
میر بدیع الزمان	ہمشیرہ زادہ	نظام الدولہ	ناصر جنگ
ر متبذای	مصطفیٰ خان	دومین پسر	نواب آصف جاہ
۵۱۸	۸۸۳	
۳۲۸	میر بزرگ	میر احمد	مصطفیٰ خان ثانی
میر جعفر	ہمشیرہ زادہ	پسر	مصطفیٰ خان خوافی
علی	مخاطب بہ	۵۱۸	
خلیفہ	سلطان	۳۶۳	میر اسد اللہ شہید
۱۱۱	میر اسد اللہ	عرف میر میران
میر جلال الدین	حمین ملائی	(شف - میر میران)	
تخاص	برادر میر محمد	۳۶۲ - ۳۶۳ - ۳۹۶	..
۴۱۳	میر اکبر علی	خان عرف میر
۲۵۱	میر جلال الدین	فرلان	خان پسر دوم
۳۵۸	میر جمال الدین	نظام الملک	نظام الدولہ
- ۳۵۸	میر جمال الدین	آصف جاہ	میر نظام علی
۳۵۹	۸۷۴	اسد جنگ
۹۰	میر جمال الدین		محدث

۲۳۹	..	میر خلیفہ	۶۱۵ - ۴۳۳	میر جمہ
۳۳۹	..	میر خلیل اللہ	۸۰۳ - ۷۴۶
۳۴۱ - ۳۴۰	میر جمہ خانخانان معظم خان
..	..	میر خلیل اللہ یزدی جد ماجد	بہادر مظفر جنگ (خطاب
..	..	فوازش خان میہرز	میر جمہ خانخانان
۸۲۸ - ۳۳۵	..	عبد الکافی	۷۱۲ - ۷۱۱	عبد اللہ (
۸۲۹	۱۲۱	میر حاج
۳۵۹	..	میر خنجر	۳۲۳	میر حسام الدین
۳۰۴	..	میر ذر الذون بیگ ارغون	۴۷۹	میر حسام الدین انجو
۳۶۴	..	میر رحمت اللہ	میر حسام الدین مرتضیٰ خان
..	..	میر زبیر الدین محمد پسر	۳۶۰
..	..	میر شجاع الدین محمد	میر حسن خاف امانت خان
۱۱۰	۶۹۲	میر حسین
۶۶۶	..	میر زاہد ہروی	میر حسن علی پسر کلان محمد
..	..	میر زاید اللہ پسر میر ابوالقاسم	کاظم خان و والد مصنف
۷۸	نمکین	۷۲۱
..	..	میر زین الدین علی مخاطب بہ	میر حسن علی خان امیر الامرا
..	..	سیدت خان برادر اسلام خان	۳۷	صاحب صوبہ دکن
۴۵۲	میر حسین علی خان امیر الامرا
..	..	میر سلطان حسین افتخا خان	۳۸

۹۰۶ - ۹۰۵ - ۹۰۳ - ۹۰۲	۶۱۱
۹۱۹ - ۹۱۶ - ۹۱۰ - ۹۰۷	میر سید ابراہیم ساکن یزن
۹۷۴ - ۹۲۲ - ۹۲۱ ..	۱۱۶
میر سید محمود پسر میر احمد	۲۸۸ میر سید احمد کاشی
۶۶۶ .. خان	۴۴۷ میر سید بخاری رضوی
۱۸۶ میر شاہ ابراہیم عالی	میر سید جلال صدر پسر میر
۳۵۸ .. میر شاہ ابوتراب	۴۴۷ سید بخاری رضوی
میر شاہ پور خان (یا) میر	میر سید جلال مخدوم جہانیاں
۷۶۴ شاہ پور خان بخشی	رضائی تخلص - ۴۴۷
۳۵۸ میر شاہ محمود	۴۵۱ - ۴۴۸
میر شجاع الدین محمد خلف	میر سید شریف ولد میر سید
ارشد سید علی مخاطب	۱۱۶ ابراہیم ساکن یزن
بہ خلیفہ سلطان و نبسہ	۴۴۸ میر سید محمد
۱۱۰ - ۱۰۹ اسد اللہ	میر سید محمد چشتی قنوجی
۴۱۱ - ۲۸۵ میر شرف الدین	۶۰۴
۲۸۵ - میر شریف آملی	میر سید محمد خان ملاکت
۲۸۸	جنرگ مخاطب بہ
۴۹۲ .. میر شمس	امیر الممالک پسر سومین
میر شمس الدین اسد اللہ	نواب آصف جاہ - ۸۸۳
۳۵۸ .. شوستری	۸۸۳ - ۸۸۵ - ۸۹۹ - ۹۰۰

میر ظریف مخاطب بغدادی	میر شمس الدین مختار خان
۱۲ - ۱۱ .. خان	۶۲۱
میر ظہیر الدین ۳۴۲ - ۳۴۱	میر شہاب الدین مخاطب بہ
میر عبد الحی میر عدل ۳۴۹	امیر الامرا غازی الدین خان
میر عبد الوحیم شریف خان پسر	بہادر فیروز جنگ پسر میر
میر سید محمد چشتی	محمد امیر الامرا فیروز جنگ
۶۰۹	بن نواب آصف جاہ و دختر زاد
میر عبد الرزاق معموری ۴۳۸	وزیر الممالک اعتماد الدولہ
میر عبد الکریم ملتفت خان	قمر الدین خان بہادر ۸۸۵
۶۶۸	۸۸۶ - ۸۸۷ - ۸۸۸ - ۸۸۹
میر عبد اللطیف پسر میر	۸۹۰
یحییٰ حسنی میقی	میر شہاب الدین مخاطب بہ
۸۱۴ - ۸۱۳ ..	فرزند ارجمند غازی الدین
میر عبد اللطیف پسر نقیب	خان بہادر فیروز جنگ پسر
خان میر غیاث الدین علی	نواب نظام الملک آصف
۸۱۶	جاہ میر قمر الدین ۸۷۵
میر عبد اللطیف قزوینی ۵۳	میر صدر جہان مفتی ۳۴۹
میر عبد اللہ ۳۲۱ ..	میر مصاص الدولہ ۳۸۴
میر عبد اللہ پسر میر ابوالفضل	میر ضیاء الدین حسین اسلام
۵۰۶	خان ۴۹۴

میر غلام علي آزاد بلگرامي (۲)	میر عبد النبي خان پسر نواب
میر غلام آزاد ۱۰۸ - ۸۵۶	مصمصام الدوله ۹۰۵
میر فخر الدین سماکي ۴۱۴	میر عبدالهادي ۲۴۱
میر فضل الله بخاري ۳۶۱	میر عزیز الله داماد شيخ مير
میر قایماي تفرشي ۶۴۳ ۶۹۶
میر قوام الدين برادر خليفه	میر عزیز الله دیوان ۲۲۰
سلطان ۱۱۰ - ۱۱۱ - ۱۱۲ -	میر علاء الدوله کامي تخلص
.. .. ۱۱۴	مولف تذکره نفايس المآثر
میر قوام الدين خان اصفهاني	پسر دوم میر یحیی حسینی
برادر خليفه سلطان - وزیر	سیفی معروف به یحیی
اعظم ایران .. ۱۰۹	معصوم .. ۸۱۳
میر قوام الدين مشهور به میر	میر علي اکبر موسوي ۲۳۰ -
بزرگ .. ۱۰۹ ۲۳۱
میر کمال الدين ۲۸۱	میر عماد الدين مخاطب به
میر گجراتي پسر دوم مبارز الملک	رحمت خان ۱۱۱
سر بلند خان بهادر دلار	میر عذایت الدين سر الله که
جنگ میر محمد زینع ۸۰۶	اردا هبة الله نیز گویند
میر گدائي .. ۲۸۵	مشهور بسید شاه میر ۲۸۰
میر گیسو .. ۲۴۹	میر عیسی خان ۳۶۳
میر کیسوي بکارل بیگی ۲۴۳ -	میر غبار .. ۲۹۱

اسلم واقعہ بویس کابل	۲۴۶
۹۱	۲۴۹ -	میر کیصوی خراسانی	
۴۳۳ میر محمد مشہدی	۲۵۰
میر محمد سعید میر جملہ	۲۶۶	..	میر محمد خان پسر میر احمد
مخاطب بمعظم خان	۲۸۵	..	میر محب اللہ
خانخانان سپہ سالار ۹۹ -	۱۰۶ - ۱۰۷ - ۱۰۹ - ۱۰۳۰ -	میر محمد امین خان پسر میر	
۵۳۶ - ۵۳۵ - ۵۳۴ - ۵۳۱	۵۳۷ - ۵۳۸ - ۵۳۹ - ۵۴۰ -	محمد سعید معظم خان	
۵۴۶ - ۵۴۳ - ۵۴۲ - ۵۴۱	۵۴۹ - ۵۴۸ - ۵۴۶ - ۵۴۵	خانخانان میر جملہ ۵۳۱ -	
۵۵۵ - ۵۵۴ - ۵۵۳ - ۵۵۲	۵۶۸ - ۵۶۹ -	.. ۵۳۲ - ۵۳۴ - ۵۳۵	
۵۶۸	۵۷۳ - ۵۷۴ -	میر محمد امین میر جملہ	
میر محمد شریف مخاطب	۵۷۳ - ۵۷۴ -	شہرستانی ۴۱۳ - ۴۱۴ -	
بد نواب برہان الملک	۴۱۶
پنجہ میں پسر نواب	۴۱۶	میر محمد خان	
اصف جاہ ۸۸۳ -	۴۵۷	میر محمد خان اتکہ	
۹۰۶ - ۹۰۵ - ۹۰۳ ..	۴۵۷	میر محمد خان پسر محبتش	
میر محمد علی سید مکرم	۴۵۰	..	خان
خان بہادر خلف مصطفیٰ	۲۱۷ - ۲۱۱ - ۲۰۴	میر محمد خان مشہور بخان	
	۲۱۷ - ۲۱۱ - ۲۰۴	کلان	
		میر محمد زاہد پسر قاضی	

۳۲۶	میر معصوم بہکری	۵۱۸	خان ثانی
۱۱۷	میر معین پسر میر ملا		میر محمد مخاطب بہ امیر الامراء
	میر مغل مخاطب بہ ناصر الملک		فید۔ روز جنگ نواب
	ششمین پسر نواب		غازی الدین خان بہادر
	آصف جاہ ۸۸۳ - ۹۲۰		ناظم دکن خلف رشید
۹۲۴		نواب آصف جاہ (غفران
۸۷۰	میر مقتدر خان		پغہا) ۸۸۳ - ۸۸۵
۱۱۷	میر ملا ۹۰۱ - ۹۰۲
۲۴	میر ملک حسین کوکہ		میر مراد .. ۹۳۲
	میر ملنگ ہمشیرہ زادہ محمد		میر مراد جوینی ۷۸
۶۸۲	مراد خان		میر مرتضیٰ خان نواسہ میر
۳۹۴	میر منصور بدخشی		ہادی .. ۴۰
	میر میران ۳۳۹ - ۳۴۰		میر مرتضیٰ زمان ۲۹۲
 ۳۴۱ - ۳۹۶		میر مرتضیٰ سبزواری ۲۹۰
	میر میران پسر میر خلیل اللہ		میر مسعود ۶۲۳ - ۷۹۳
۸۲۹	بیزدی ..		میر معزالماک اکبری یکے از
۴۷۸	میر میران بیزدی		سادات موسوی ۲۲۷ -
	میر نجف علی خان قلعه دار		۲۲۸ - ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۳۲
۹۱۶	آسیر ..		میر معصوم .. ۳۲۶
	میر نظام الدین عبد خلف شاہ		میر معصوم بدسگالی ۱۱۷

پادشاہ نواز خان (۷۰۱ -	صقی الدین پسر امیر
۷۰۳ . ۷۰۲	غیاث الدین .. ۲۳۸
۱۸۸ .. میر ہاشم	میر نظام الدین علی خلیفہ
میر ہاشم خان نیش۔ اپوری	رکن السلطنت بابر پادشاہ
سوانح نویس دیار شرقی	۲۳۸
۸۱۰ - ۸۰۹	میر نظام علی مخاطب بہ
۳۶۳ .. میر یحییٰ	نواب آصف جاہ ثانی
میر یحییٰ حسنی سیفی	چہارمین پسر نواب
مخاطب بہ یحییٰ معصوم	آصف جاہ - ۸۸۳
مولف لب التوارخ جد	- ۹۰۳ - ۹۰۴ - ۹۰۵ - ۹۰۶
نقیب خان میر غیاث الدین	- ۹۰۷ - ۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۲
۸۱۳ - ۸۱۲ عی	- ۹۲۳ - ۹۲۴ - ۹۲۵ - ۹۲۶
۴۶۹ میر یحییٰ کاشی	۹۲۷
۳۵۰ - ۳۴۹ - ۳۴۸ میوان	میر نعمت اللہ - ۳۳۹
میران صدر چہان بہانی	۳۴۰ - ۳۴۲ - ۳۴۷ - ۳۶۴
۴۷۹ - ۴۰۳ - ۳۴۸ ..	میر نور اللہ .. ۳۳۷
میرک شیخ ہروی برادر زادہ	میر نور اللہ سید نور خان مشہور
۵۱۸ قاضی اسلم	بہ باگہمار ۳۶۳ - ۳۶۴
۷۲ .. میر قلیچ	میر ویس غازی (مخاطب بہ
- ۲۶۸ - ۲۶۷ میرزا ابراہیم	پادشاہ نواز خان - (شف

۵۸۶ - ۸
 ميرزا ايرج پهر عنبر حبشي
 ۹۵۸
 ميرزا بابر خويش عزيزالدين
 برادر عالمگير ثاني ۸۹۱
 ۲۶۴ ميرزا بايسنقر
 ميرزا بديع الزمان برادر كلان
 نجابت خان ميرزا شجاع
 ۸۲۱
 ميرزا بديع الزمان پهر خواجه
 ۴۵۹ .. حسن
 ميرزا بديع الزمان مشهور به
 ميرزای فتحپوري ۳۳۴
 ميرزا بهرام پسر خرد يوسف
 محمد خان تاشكزدي
 ۹۶۶
 ميرزا بهرام مخاطب بقزلباش
 خان تھانه دار ديولگانون
 پسر قزلباش خان ۸۷
 ميرزا بهروز پسر محمد صالح

۲۷۵ - ۲۷۲ - ۲۶۹
 ميرزا ابوالمعالي ميرزا خان
 پسر ميرزا دالي جاگيردار
 و فوجدار سيوستان ۴۶۰ -
 ۵۶۰ - ۵۵۹ - ۵۵۸
 ۳-۴ .. ميرزا ابوسعيد
 ميرزا ابوسعيد نبيره اعتماد الدوله
 برادر زاده نور جهان بيگم
 ۵۱۳
 ميرزا احمد داماد باقر خان
 ۴۸۴
 ميرزا اشرف الدين حسين
 ۲۰۴
 ميرزا افواسياب پسر مهابت
 خان ۴۰۹
 ميرزا افضل مقتدوي خان
 ديوان گواليار ۸۰۱
 ميرزا امتياز .. ۱۹۹
 ميرزا ايرج شاهنواز خان پسر
 خانخانان عبدالرحيم خان

میرزا قلیچ محمد خان	۵۶۲ ..	قرخان
اکبری ۷۴ - ۳۵۱ -		میرزا بہرز پسر مہابت خان
۳۵۳ - ۳۵۲	۳۰۹	
میرزا حسام الدین پسر میر	۷۰۶	میرزا بہمن یار اعتقاد خان
ابوالقاسم نمکین ۷۷	۳۰۸	میرزا پایندہ محمد
میرزا حسن .. ۲۳۰	۴۱۳ ..	میرزا تقی
میرزا حسن مغوی پسر سیوم	۱۸۸ ..	میرزا تولک
میرزا رستم قندھاری	۳۰۰	میرزا جانی بیگ
۸۲۹ - ۴۷۷		میرزا جانی بیگ ارغون حاکم
میرزا حکیم .. ۲۱۷	۳۰۲ - ۳۰۸ -	تہتہ
میرزا حیدر .. ۳۰۲	۳۰۹	
میرزا حیدر دومین پسر میرزا		میرزا جانی بیگ حاکم سندھ
مظفر حسین قندھاری	۳۷۳ - ۳۷۴	
۵۵۵	۱۴۹	میرزا جعفر آصف خان
میرزا حیدر گورگان ۴۸		میرزا جمشید بیگ یزدی
میرزا خان ۷۰ - ۹۲۹ - ۹۳۰		قزلباش داماد میر معصوم
میرزا خان صوبہ دار ایلاچ پور	۱۱۷	بوسگالی
۹۴۲		میرزا جوان بخت پسر شاہ عالم
میرزا خان منوچہر ۵۸۶ -	۸۶۶	بادشاہ
۵۸۸ - ۵۸۷		میرزا چین قلیچ خلف ارشد

۲۲۰ - ۲۷۳ - ۳۷۸ - ۴۳۴ -

۴۳۵ - ۴۴۰

میرزا رستم قندهاری ۳۴۲ -

۴۷۷ - ۴۸۶ - ۵۵۴ - ۵۸۳ -

۹۴۰

میرزا رستم مخاطب به غضنفر

خان فوجدار سنکمذیر پسر

قزلباش خان ۸۷

میرزا رضا علی پسر میرزا داراب

۱۱۹

میرزا رضی پسر میرزا تقی د

برادر زاده میر جلال الدین

حسین .. ۴۱۳

میرزا رفیع صدر ۴۱۳ - ۴۱۴

میرزا روح الله .. ۱۳

میرزا روح الله پسر کلان یوسف

محمد تاشکندی ۹۶۶

میرزا سکندر بیگ ولد سلطان

بایسنقر خردیش قزلباش

خان .. ۸۷

میرزا خان ناظم برار ۵۲۲

میرزا دان .. ۲۳۸

میرزا داراب پسر اقا افضل ۲۱

میرزا داراب قلعه دار قندها

پسر قلعه دار خان میرزا

علی عرب .. ۱۱۷

میرزا دلیر همت پسر مهابت

خان .. ۴۰۹

میرزا راجه بهادر سنگه پسر

راجه مانسنگه ۳۶۰

میرزا راجه جی سنگه (یا)

میرزا راجه پسر راجه

مها سنگه ۲۵ - ۱۰۵ -

۱۵۴ - ۱۵۷ - ۱۵۸ - ۵۶۲ -

۵۶۳ - ۵۶۴ - ۵۶۵ - ۵۶۸ -

۵۷۱ - ۵۷۷ - ۵۷۸ - ۶۰۲ -

میرزا رستم پسر مکرم خان ۵۸۶

میرزا رستم صفوی فدائی

تخاص برادر خرد میرزا

مظفر حسین قندهاری

۳۰۸	میرزا سلطان بوانر میرزا نونر
			۵۵۶
			میرزا سلطان صفوی ۵۸۱ -
۲۴۵	..	تہتہ	۶۹۲ - ۵۸۲
۳۳۴		میرزا شاہ محمد	میرزا سلطان صفوی فوریگی
		میرزا شاہ نواز خان صفوی	۳۸۰
		موسوم بہ مدرالدین محمد	میرزا سلطان علی مکحول ۲۳۴
۶۹۲ - ۶۸۰ - ۶۷۹	میرزا سلیمان حاکم بدخشان
		میرزا شجاع نجابت خان	۱۹۱ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۴۴
۲۳۵	۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۶۷ - ۲۷۰
		میرزا شرف الدین حسین	۲۷۱ - ۲۷۵ - ۳۳۰ - ۳۳۱
		احراری پسر خواجہ معین	۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹
		ولد خواجہ خازند محمود	میرزا سیف اللہ پسر قلیچ خان
۱۸۹ - ۲۲۷ - ۲۳۲ - ۲۳۴			۷۴
۲۲۷ - ۲۳۵	میرزا شاهرخ پسر میرزا ابراہیم
		میرزا شمس الدین پسر میرزا	بن میرزا سلیمان والی
۵۱۶	..	عرب	بدخشان ۲۷۵ - ۲۷۶ -
۸۴۸	..	میرزا صایب	۳۲۱ - ۳۲۹ - ۳۳۲ - ۳۳۴
		میرزا مدرالدید محمد خان پسر	۸۲۱ - ۹۵۶
		میرزا سلطان صفوی ۵۸۳	میرزا شاہ حسین ۳۰۷ -
		میرزا صف شکن مخاطب	

میرزا عزیز کوکہ (یا) میرزا کوکہ

ناظم گجرات (شف میرزا

کوکہ) ۱۹۵ - ۱۹۶ -

۲۱۴ - ۲۳۸ - ۲۴۸ - ۲۹۲ -

۲۹۵ - ۳۰۰ - ۹۲۹ - ۹۳۱ -

میرزا عسکری ... ۱۹۹

میرزا علی بیگ اکبر شاہی

... ۳۵۵ - ۳۵۶ -

میرزا علی خان افتخارالدولہ

پسر درمین مؤتمن الدولہ

... ۷۷۵ - ۷۷۶ -

میرزا عنایت الملہ دیوان سلطان

پوریز ... ۱۲

میرزا عوض ... ۳۲۱

میرزا عیسیٰ ... ۳۰۴

میرزا عیسیٰ ترخان ۲۴۰

میرزا عیسیٰ بن عبد العلی

... ۳۰۸ - ۳۰۷ -

میرزا عیسیٰ ترخان پسر جان

بابا ۲۴۵ - ۴۸۵ - ۴۸۶ -

بکامیاب خان پسر میرزا

حسن مغوی ۴۷۷ -

.. ۴۷۸ ..

میرزا مغوی خان علی نقی

.. ۶۵۳ ..

میرزا طہماسپ پسر مہابت

خان میرزا لہراسب ۵۹۴

میرزا عبد الخالق برادر زادہ

خواجہ شمس الدین محمد

خوافی .. ۳۷۱

میرزا عبدالرحیم ۲۲۱

میرزا عبدالرحیم پسر محمد

نقی خان .. ۹۲۹

میرزا عبدالرحیم خان خانان

.. ۳۸۲ ..

میرزا عبدالعلی ۳۰۴

میرزا عبد اللہ پسر میرزا (روح اللہ

... ۹۶۷ ...

میرزا عرب (یا) میرزا عزت

... ۵۱۶ ...

- ۱۵ میرزا عزیز کوکه)
 - ۲۴۸ - ۲۳۸ - ۲۱۶ - ۱۹۶
 - ۹۲۹ - ۳۰۰ - ۲۹۵ - ۲۹۲
 ۹۳۱
 میرزا گرشاسپ داماد آله وردی
 خان پسر مہابت خان
 ۴۰۹
 - ۳۵۲ - ۳۵۱ میرزا لاهوری
 ۳۵۳
 ۳۱۷ میرزا لشکری
 میرزا لشکری پسر مختص خان
 ۴۳۰
 ۱۶۸ میرزا لطف الله
 میرزا لہراسپ پسر خانخانان
 ۹۶۲ - ۹۶۱
 میرزا محسن برادر ابوالمصور
 خان صفدر جنگ ۷۱۵
 میرزا محسن پسر سید میرزا
 ۴۵۰
 ۴۸۳ - ۲۰۸ میرزا محمد

میرزا غازی بیگ ترخان صوبہ
 تفتہ پسر میرزا جانی بیگ
 ترخان ۳۴۷ - ۳۴۵
 .. ۳۷۸ - ۴۳۸ - ۴۸۶
 میرزا فتح الله خلف میرزا
 عبد الله .. ۹۶۷
 .. ۴۳۳ میرزا فخر
 میرزا فرخ فال پسر کوچک
 یمین الدولہ آصف چاہ
 .. ۷۰۷ ..
 میرزا فریدون خان برلاس پسر
 میرزا محمد قلی خان
 برلاس .. ۳۵۴
 میرزا فولاد پسر خدا داد برلاس
 ۲۵۸ - ۲۵۹ - ۲۶۰ - ۲۶۱
 .. ۱۸۰ - ۲ - ۱ میرزا کامران
 .. ۲۱۱ - ۲۰۲ - ۱۸۱
 میرزا کشمیری پسر میر ابو القاسم
 نہ کیوں .. ۷۷
 میرزا کوکہ ناظم کجرات (شف

میرزا محمد ہاشم نبیرا خلیفہ	میرزا محمد برادر محمد مراد
۶۷۷ .. سلطان	۶۸۳ .. خان
۴۹ .. میرزا محمود	میرزا محمد پسر افضل خان
میرزا محمود برادر کلان دزیر خان	۹۲
محمد طاہر خراسانی ۹۳۹	میرزا محمد باقر خان ۹۲۵
میرزا مراد التفات خان پسر	میرزا محمد حکیم کورکلتاش
میرزا رستم قندھاری	برادر علائق عرش آہیانی
۵۸۳ - ۵۵۶	۵۶ - ۷۴ - ۱۹۰ - ۱۹۱ -
میرزا مراد کام پسر عم میروزا	۱۹۳ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۴۶ -
۵۸۱ سلطان صفوی	۲۵۶ - ۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۷۵ -
۲۶۴ .. میرزا مسعود	۲۸۹ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۳۰ -
میرزا مظفر حسین صفوی پسر	۳۳۴ - ۳۵۹ - ۳۸۶ - ۸۱۲
سلطان حسین ولد بہرام	۸۱۴
میرزا بن شاہ اسمعیل	میرزا محمد خان نجم الدولہ
۲۹۶ .. صفوی	بخشی چہارم پسر کلان
میرزا مظفر حسین قندھاری	مؤتمن الدولہ ۷۷۵ -
۵۵۵ - ۴۴۰ - ۴۳۴ ..	۷۷۶
۶۳۴ .. میرزا معز	میرزا محمد زمان ۳۳۴
میرزا مقیم پسر امیر نوالذون	میرزا محمد صالح پسر دزیر
۲۴۰	خان ہروی ۹۳۲

میرزا مکرّم خان صفّری مران کام	۵۸۳
میرزا محمود	۱۶۵ - ۳۹۱
میرزا میسرک رضوی یکی از سادات رضوی مشهور - دی	۲۱۸
میرزا نجف خان بهادر	۸۶۷ -
میرزا هندیال	۲۶۶
میرزا یار علی	۷۳۰
میرزا یار علی بیگ	۶۰۸ -
میرزا یوسف خان رضوی	۳۱۴ -
میرزا نونر	۳۰۲
میرزا نونر صفّوی خاف میرزا حیدر دومین پسر - میرزا مظفر حسین قندهاری	۵۵۷ - ۵۵۵
میرزا نونر قندهاری	۵۸۱
میرزا دای پسر خواجه حسن	۴۵۶ - ۴۶۰
میکرال	۱۴۴
میوان (یا) میواتیان	۱۵۶
میرزا هاشم پسر قزلباش خان	۸۷
میرزا هدایت الله (که اول خطاب فدائی خان یافته بود بعده مخاطب بجان نثار خان) (یا) جان باز خان گشت)	۱۷
میرزا یوسف خان رضوی	۳۱۵ - ۳۱۷ - ۳۱۹ - ۳۴۲ -
میرزا نونر قندهاری	۵۵۷ - ۵۵۵
میرزا نونر قندهاری	۵۸۱
میرزا دای پسر خواجه حسن	۴۵۶ - ۴۶۰
میکرال	۱۴۴
میوان (یا) میواتیان	۱۵۶

۷۹۸ ایدانغی مقرب خان

نجابت خان ۵۲۶ - ۵۸۷ -

۹۳۹

نجابت خان مید - رزا شج - اع

مخاطب به خانخانان بهادر

سپه سالار سیومین پسر

میرزا شاهرخ والی بدخشان

۵۰۵ - ۵۰۶ - ۸۲۱ - ۸۲۲ -

۸۲۴ - ۸۲۵ - ۸۲۶ - ۸۲۷ -

۸۲۸

نجم الدین علی خان صوبه دار

شاه جهان آباد ۷۶۶

نجیب الدوله شیخ علی خان

بهادر صوبه دار ناندیر پسر

شیخ علی خان کلان بن

شیخ محمد جنیدی از ارلان

سید الطائفه شیخ جنید

بغدادی ۸۶۳ - ۸۶۴

نجیب الدوله نجیب خان

بهادر ثابت جنگ ۸۶۵ -

* حرف نون *

نادر شاه ۱۷۷ - ۱۷۸ -

۶۱۰ - ۶۶۷ - ۷۰۶ -

۷۵۴ - ۷۷۲ - ۸۰۵ - ۸۰۷ -

۸۳۴ - ۸۳۶ - ۸۴۵ - ۸۸۰ -

۸۸۳

ناصر الملک .. ۱۸۲

ناصر جنگ شهید ۱۴۲ -

۸۳۶ - ۸۰۷

ناصر خان محمد امان صوبه دار

کابل پسر حسین بیگ خان

۸۳۳

ناصر میرزا .. ۳۰۷

نامدار خان داروغه دولت خانة

خاص پسر کلان جمده الملکی

جعفر خان ۸۳۰ - ۸۳۲ -

ناهدید بیگم .. ۲۴۰

نپیر (یا) پیورا .. ۱۴۴

نپی (یا) بنی منور خان برادر

۸۶۲ - ۸۹۷ - ۸۹۹ - ۹۰۰	۸۶۶
۶۵۱ نصرت جنگ	حجیب النساء بیگم یا فخر النساء
۴۸۳ نصرت خان خاندوران	بیگم خواهر میرزا محمد
۸۶۰ - نصیب یادر خان	۴۵۷ .. حکیم
۸۶۱	نجمیه بیگم خاله خلد مکان ۶۸۲
نصیرالدوله ملابت جنگ	نذر محمد خان والی بلخ
صوبه دار برهانپور مشهور	ر بدخشان ۸۲ - ۸۳ -
به عبدالرحیم خان برادر	۹۹ - ۱۶۶ - ۴۴۶ - ۴۶۵ -
مایندری خان فیروز جنگ	۴۵۳ - ۴۵۵ - ۵۶۹ - ۵۷۲ -
۸۳۵	۹۶۸ - ۹۵۸
نصیرالدوله عبدالرحیم خان	نذر (یا) نظر بهادر خویسکی
۱۲۳ .. بهادر	۸۱۸ - ۸۱۹ ..
نصیر خان فاروقی والی برهانپور	۵۴۶ فزاین (نام بست)
۹۱۸ - ۹۱۷	فزاین رار برادر مادهورار پسر
۵۱۲ - نصیری خان خاندوران	۸۷۳ - ۸۷۲ بالاجی رار
۸۱۹	نصارا (یا) نصاری انگریز
نصیری خان مخاطب بذامر	۸۰ - ۸۵۲ - ۸۵۵ - ۸۹۷ -
خان صوبه دار کابل پسر	۸۹۸ - ۸۹۹ - ۹۰۰ - ۹۰۱ -
ناصر خان محمد امان	۸۹۵ نصاری بهلچری
۸۳۴	نصاری فراسیس ۸۵۲ -

خان وزیر اعظم صاحب قران
 ثانی شاہجہان بادشاہ و جد
 پدری او عابد خان و پدرش
 عالم شیخ یکے از اعظم اکابر
 سمرقند و از احفاد شیخ
 شہاب الدین سہروردی
 (حمة اللہ علیہ می باشد)
 ۱۴۱ - ۵۸ - ۵۵۹ - ۶۴۵ -
 ۶۶۶ - ۶۵۵ - ۶۶۷ - ۶۷۷ -
 ۷۱۴ - ۷۴۲ - ۷۴۷ - ۷۴۹ -
 ۷۵۰ - ۷۵۵ - ۷۶۶ - ۷۶۷ -
 ۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ - ۷۹۶ -
 ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۳ - ۸۰۶ -
 ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ - ۸۶۴ -
 نظام شاہیہ (گروزہ) ۳ -
 ۴۰۲ - ۴۰۴ - ۴۱۹ - ۴۲۱ -
 ۴۴۳ - ۴۶۲ - ۴۸۰ - ۴۹۰ -
 ۵۰۰ - ۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۷۵ -
 ۹۰۶ - ۹۱۵ - ۹۵۹ - ۹۶۰ -
 نظام شاہ ۴ - ۵ - ۲۹۱ -

نظام الدولہ اسف جاہ میوز نظام
 علی مخاطب بہ اسد جنگ
 پسر نواب نظام الملک
 آصف جاہ ۵۱۸ -
 .. ۶۶۷ - ۸۶۸ - ۸۷۵ -
 نظام الدین ۱۰۹ - ۱۱۴ -
 نظام الدین احمد ہرردی ۳۲۶
 نظام الدین پسر قطب الدین
 خان خورشیدی ۱۰۷
 نظام الدین عرف میرزا بیگ
 .. ۱۱۳ - ۱۱۴ -
 نظام الملک ۶ - ۳۹۰ -
 .. ۴۰۳ - ۴۰۴ - ۸۳۴ -
 نظام الملک دکنی ۱۵۳ -
 .. ۳۲۲ - ۵۶۹ - ۸۱۷ -
 نظام الملک فتح جنگ بہادر
 ناظم دکن ۱۴۲ - ۸۳۹ -
 .. ۸۴۱ - ۸۴۲ -
 نظام الملک نواب آصف جاہ بہادر
 کہ جد مادری او سعد اللہ

۶۱ و دختر یونس خان

نواب آصف جاہ (کہ جن مادر می

ار نواب سعد اللہ خان وزیر

اعظم شاہجہان بادشاہ -

و جد پدری ار عابد خان

از اصفان شیخ شہاب الدین

سہروردی میباشد) - شف -

نظام الملک نواب آصف

جاہ (۴۰ - ۱۱۸ -

۱۱۹ - ۱۴۳ - ۳۶۵ - ۶۱۰ -

۶۵۲ - ۶۵۳ - ۶۹۸ - ۷۲۲ -

۷۲۳ - ۷۲۶ - ۷۲۷ - ۷۳۴ -

۷۳۵ - ۸۷۵

نواب آصف جاہ ثانی میسر

نظام علی چہارمین پسر

نواب آصف جاہ ۹۰۴ -

۹۰۵ ۹۰۶ ۹۰۷ ..

نواب آصف جاہ چین تالیج

خان خاندوران امیر الامرا

نظام الملک بہادر فتح جنگ

.. ۳۹۸ - ۹۵۹ - ۹۶۰

نظر بہادر ۱۰۲ - ۱۰۷ - ۱۲۶

نظر بہادر خوشگی ۷۷۷

نعمت اللہ .. ۳۳۸

نعمت خان عالی معروف بہ

نعمت خان ہاجی (یا)

نعمت خان میرزا محمد

ہاجی ۱۶۰ - ۶۲۷ -

.. ۶۵۱ - ۶۶۰

نعیم خان پسر منعم خان

خانخانان .. ۶۷۷

نقیب خان میر غیاث الدین

علی خلف رشید میر

عبدالمطیف بن میر یحیی

حسنی سیفی مخاطب

بہ یحیی معصوم ۸۱۲ -

.. .. ۸۱۵ - ۸۱۶

نک کتی رانی لقب زوجہ

راجہ سرب نگر ۸۲۲

عرف نواب چندا صاحب

۸۹۷ - ۸۹۶ ..

نواب سعد الله خان وزیر

۸۷۵ شاهجهان پادشاه

نواب ملامت جنگ میر سید

محمد خان پسر نواب

نظام الملک اصف جاه

۸۵۹ - ۸۶۴ - ۸۶۸ - ۹۶۹ -

۸۷۰

نواب مصمص الدوله

۹۰۵ - ۹۰۴ - ۹۰۲ ..

نواب عابد خان مخاطب به

قلیچ خان صدر پسر عالم

۸۴۲ - ۸۳۸ - ۸۳۷ شیخ

نواب علیہ زینت النساء بیگم

خواهر ایمانی اعظم شاه

۷۹۴ - ۷۹۳ ..

نواب مبارز خان ناظم حیدرآباد

۸۷۸ - ۸۴۳ ..

نواب میر شہاب الدین غازی

میر قمر الدین المتخلص به

اصف وزیر فردوس آرامگاہ

محمد شاه پادشاه و ناظم

دکن پسر نواب میر

شہاب الدین مخاطب به

فرزند ارجمند غازی الدین

خان بہادر فیروز جنگ

۸۷۶ - ۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹ -

۸۸۰ - ۸۸۱ - ۸۸۳ - ۸۸۴ -

۸۸۵ - ۸۸۶ - ۸۹۴ - ۸۹۶ -

۸۹۷ - ۸۹۸ - ۹۰۰ - ۹۰۱ -

۹۰۹ .. ۹۲۰ - ۹۲۴

نواب اصف جاه فتح جنگ

(شہ - نظام الملک فتح

جنگ) ۷۳۵ - ۷۳۶ -

۷۳۷ - ۷۳۸ - ۷۳۹ - ۷۴۰ -

۷۴۱ .. ۷۶۴ - ۷۹۵

نواب بیگم صاحب ۲۸

نواب پیر ہیز بانو بیگم ۳۰۱

نواب حسین دروست خان

۸۸ - ۱۳۳ - ۱۳۶ - ۱۳۷
 ۱۴۱ - ۱۶۳ - ۱۷۲ - ۲۰۵
 ۲۴۴ - ۲۴۵ - ۲۵۴ - ۲۵۵
 ۴۸۰ - ۵۱۸ - ۵۵۹ - ۵۷۰
 ۵۷۲ - ۶۱۵ - ۶۴۶ - ۶۵۵
 ۶۶۷ - ۶۷۷ - ۷۱۴ - ۷۴۲
 ۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ - ۷۴۹
 ۷۵۰ - ۷۵۵ - ۷۶۶ - ۷۶۷
 ۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ - ۷۹۶
 ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۳ - ۸۰۶
 ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ - ۸۴۵
 ۸۵۰ - ۸۵۱ - ۸۵۶ - ۸۶۴
 ۸۹۳ - ۸۹۷ - ۹۴۲ - ۹۶۷
 نواب نظام الملک آصف جاہ
 میسر قم - الیدین خلف
 نواب میسر شہاب الدین
 مخاطب بہ غازی الدین
 خان ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۰
 ۸۴۴ - ۸۴۶ - ۸۴۷ - ۸۴۸
 ۸۴۹ - ۸۶۸

الیدین خان خلف نواب
 عابد خان و پندر نواب
 نظام الملک آصف جاہ
 ۸۳۸
 نواب نظام الدولہ بہادر ناصر
 جنگ شہید میسر احمد نام
 خلف نواب نظام الملک
 آصف جاہ ۷۲۲ - ۷۸۶
 ۸۴۴ - ۸۴۵ - ۸۴۶ - ۸۴۸
 ۸۴۹ - ۸۵۰ - ۸۵۱ - ۸۵۲
 ۸۵۴ - ۸۵۷ - ۸۵۸ - ۸۵۹
 ۸۶۰ - ۸۶۱ - ۸۶۲ - ۸۷۹
 ۸۸۰ - ۸۸۴ - ۸۸۵ - ۸۹۴
 ۸۹۵ - ۸۹۶ - ۸۹۷ - ۸۹۹
 ۹۷۴
 نواب نظام الملک آصف جاہ
 ملقب بہ خان دوران بہادر
 صوبہ دار اڑیسہ و فوجدار
 لکھنؤ (شف - آصف جاہ
 نظام الملک) ۷۱ - ۸۵ - ۸۶

۳۸۷ - ۳۹۵ - ۳۹۷ - ۵۱۳	۲۷ - ۲۹	نوازش خان
نور خان مخاطب به شمس خان	نوازش خان میرزا عبدالکافی	
فوجدار درآبه پتندہ جالذہر	فوجدار ماندو برادر علائی	
پسر پیر خان ۱۲۷ - ۱۲۸	اصالت خان و خلیل اللہ	
نور قلیچ (یا) نور قلیچ (یا)	خان میر بخشہ ۴۷۸ -	
نور قلیچ پسر التون قلیچ	۸۲۸ - ۸۲۹ - ۸۳۰ ..	
خان از قرابتیان قلیچ اکبری	فواہت (یا) نواہت آرکانت	
۸۱۱ - ۸۱۲ ..	(قوم) ۵۶۲ - ۸۴۶ -	
نور محمد خان ۱۱۸	۸۵۱ - ۸۸۰ - ۸۹۶ ..	
نورنگ خان پسر اول قطب الدین	نواہت خان .. ۱۸۹	
خان .. ۵۹ - ۱۹۶	نور الدین (از قوم افشار) ۷۵۳	
نور زای ۷۷۲ - ۷۷۳	نور الدین علی خان برادر	
نواہت خان .. ۲۴۷	سیوہین قطب الملک سید	
نواہت خان عرب پسر میر	عبد اللہ خان ۱۳۱ - ۱۷۶	
ہاشم خان نیشاپوری	نور الدین قای کوتوال	
۸۰۹ - ۸۱۰ - ۸۱۱ ..	مستقر الخلافہ ۸۱۷ - ۸۱۸	
نیتوجی بھونساہ (نام محمد	نور الدین محمد جہانگیر	
قای خان نومسالم) ۵۷۷ -	پادشاہ .. ۷۹	
۵۷۸ - ۵۷۹	نور الدین بیگم .. ۱۹۹	
نیک نام عم بہادر خان زہلہ	نور جہان بیگم ۱۵ - ۷۹ -	

۲۸۰ وزیر خان حکیم علیم الدین
 ۹۳۵ - ۹۳۴ - ۹۳۳ ..
 ۷۱۶ وزیر خان شاہجہانی
 ۱۲۷ وزیر خان فوجدار سرہند
 وزیر خان محمد طاہر خراسانی
 ۹۳۶ - ۹۳۷ - ۹۳۸ - ۹۴۰
 ۹۳۲ وزیر خان مقیم
 ۳۸ وزیر خان میرحاجی
 وزیرخان ہروی برادر آصف خان
 عبدالمجید ۹۲۹ - ۹۳۰ -
 ۹۳۲ - ۹۳۱
 ۱۸۹ رلی بیگ
 رلی نعمت بیگم زوجہ میرزا
 سلیمان .. ۴۵۸

• حرف ہا •

ہادی داد خان برادر رشید خان
 انصاری صوبہ دار تلنگانہ
 ۵۲۲ - ۵۸۸ - ۹۴۱ ..

۴۵۴ نیکو سیر بن سلطان محمد اکبر
 بن خلد مکن ۱۳۶ -
 ۷۴۷

• حرف واو •

والا جاہ پسر شاہزادہ محمد
 اعظم شاہ ۶۴۰ - ۶۷۱
 والا شاہیان (کردہ) ۳۵ -
 ۹۳۳
 ۲۹۲ وجیہ الدین
 ۹۳۲ وزیر الملک جان بیگ
 وزیر الممالک اعتماد الدولہ
 قمر الدین خان بہادر
 ۷۵۸ - ۷۶۵ - ۸۸۶ - ۸۸۷
 وزیر الممالک صفدر جنک ۸۸۶
 وزیر بیگ پسر تلندر خان
 قلعه دار بیدر ۸۶۳ - ۸۶۴
 ۹۲۸ وزیر جمیل
 ۲۴۸ - ۱۹۷ - ۵ وزیر خان

هژبر خان قلعه دار رهناس	هاشم بيگ پسر قاسم خان
خلف آله زردی خان ۹۴۶	میر بحر ۶۵ - ۶۶ -
هشیدار خان خواجه سراچی	۹۴۰
نورجهان بیگم ۳۹۷	هاشم خان برادر قاسم خان
هلاکو خان .. ۳۰۲	۹۵ - ۷۸
همایون بادشاه ۱۴۸ - ۲۶۷	هامون فقیر .. ۴۸۹
همت خان بهادر برادر اعیانی	هدایت الله خان ۷۱۲
محمد مراد خان بهادر	هدایت کیش واقعہ خوان
۹۲۵	۶۴۸
همت خان بهادر محمد حسن	هدایت محی الدین خان حاکم
پسر خانجهان بهادر	رایچور (یا) رایچور و ادونی
کوکلتاش ۹۴۹ - ۹۵۰	دخترزاده نواب نظام الملک
همت خان پسر الف خان بن	آصف جاہ ۸۵۰ -
ابوہیم خان بن خضر خان	۸۵۱ - ۸۵۲ - ۸۵۳ - ۸۵۸ -
پذی ۸۶۰ - ۸۶۱	۸۵۹ - ۸۹۵ - ۸۹۶ - ۸۹۷ -
همت خان سردار افغانہ ۸۵۵ -	۹۰۰ - ۸۹۹ - ۸۹۸ ..
۸۵۹ - ۸۶۰ - ۸۹۵ - ۸۹۶ -	ہدیہ بیگم صبیحہ (رح اللہ خان
۸۹۸	بخشی ۸۰۲
همت خان میر میمن میون	ہزار جات (قوم) ۱۰۰
تخلص خلف الصدق	۳۳۱

خان مشہور — روز بہ یاقوت	اسلام خان بدخشی ۹۴۶ -
خدازند خان ۳۶۷ - ۹۴۷ - ۹۴۸
۳۹۱ - ۴۰۲ - ۵۲۰ - ۹۵۸ -	ہنون (قوم) ۴۲۲ - ۴۲۳ -
۹۵۹ - ۹۶۰ - ۹۶۱ - ۹۶۲ -	.. ۷۶۱ - ۷۶۲ - ۷۶۳
۹۶۳	ہوش دار خان .. ۶۲۲
یتماچی زمیندار کچھہ ۱۰۴	ہوشدار خان میر ہوشدار پسر
یحییٰ خان پسر مرشد قلبی
خان بہادر رستم جنگ
مرزا لطف اللہ ۷۵۵	۵۰۳ - ۹۴۳
یسون خان .. ۳۲	۸۸۶ - ۸۸۴
حضرت یعقوب علیہ السلام	۸۸۸ - ۸۸۹ - ۸۹۳ - ۹۰۱
۷۲۹	ہیدچہ (یا) سمیچہ (قوم)
۳۲۲	۸۸
یعقوب خان امیر الامرا ۳۴۰	۵۰ - ۵۴
یعقوب خان بدخشی ۳۷۴ -	
۹۵۸	
یعقوب خان پسر یوسف خان	۱۶۸
کشہیری (یا) یوسف خان	۹۰۷ - ۹۰۹ - ۹۱۸ -
چک حاکم کشمیر ۶۴ -	.. ۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۷
۹۵۷ - ۹۵۶ - ۹۵۵ رب خان حبشی غلام خدازند

* حرف یا *

۶۴	یوسف خان چک	یکدش خان افشار پسر ولي خان
	یوسف خان کشمیر - وري پسر	۳۴۰ قورچي باشي
	علي خان چک (يا) پیک	یکه تاز خان عبدالله بیگ پسر
۹۵۵ -	مرزبان کشمیر	منص - ورج حاجی بلخي
۹۵۶	۹۶۸ - ۹۶۹ - ۹۷۰ - ۹۷۱
	یوسف خان ولد حسین خان	یلنگتوش اوزبک سپه سالار
۹۵۷	تکریه	ندر محمد خان والیع بلخ
	یوسف زئی (طائفه از قوم	۴۴۲
۱۰۵ - ۱۰۲	انغان)	یلنگتوش خان بهادر (يا)
۶۱۶	۹۷۱ پلانگتوش خان
۹۱۶	یوسف عادل شاه	یهین الدوله ۴۲۹ - ۴۶۲
۲۷۹	یوسف متی	۵۷۰ - ۸۲۱ - ۹۰۵ - ۹۳۵
	یوسف محمد خان تاشکندی	یهین الدوله آصف جاهي
۹۶۵ - ۹۶۳	۳۷۰
	یوسف محمد خان کورگلتاش	یهین الدوله آصف خان
	پسر کلان خان اعظم انگه	خانخانان ۵۱۵ - ۸۲۹
۹۵۳ - ۹۵۲	۹۶۵
۶۱	یونس خان	یهین الدوله عبد الله خان ۱۴۰
		یوسف ۳۱۸ . ۵۶۲
		۲۸۷ یوسف تورکش دوز

منظر دوم در اسمای مواضع و قلعبات
و آبها و کوهها و غیره

		* حرف الف *	
۸۱۳	آذر بایجان ..		
- ۸۵۲ - ۸۵۱ - ۵۶۶	آرکات	۶۱۲	آب اټک ..
- ۸۶۱ - ۸۵۸ - ۸۵۴ - ۸۵۳		۳۶۹	آب بهت ..
- ۸۶۶ - ۸۹۵ - ۸۸۰ - ۸۶۲		۱۸۷	آب بیاه ..
۸۹۹ - ۸۹۷	۷۴۰	آب پوزنا ..
۴۱۱	آستانه بلخ ..	۶۱۴ - ۲۰۳	آب جون
	آستان ملانک پاسبان رضویه	۸۰	آب خور ..
۱۶۷	۵۵۰	آب دهنگ ..
- ۹۱۶ - ۶۴۳ - ۱۹۸	آسیر	۶۰۰	آب ستلج ..
۹۴۱ - ۹۱۸	۲۴۷	آب سرو ..
- ۵۴۵ - ۵۴۴ - ۴۵۲	آشام	۴۵۷	آب سنده ..
۵۵۰ - ۵۴۸ - ۵۴۶	۱۹۱	آب غوربند ..
	آشتی دغی-روه دیهات برگنه	۳۸۳ - ۱۹۴	آب نربدا
۸۶۵	پاتهری صوبه برار		آب هیرنند (یا) هیرمند
- ۷۲ - ۴۸ - ۴۷ - ۲۰	آگره	۲۹۶
- ۱۷۹ - ۱۶۴ - ۹۰ - ۷۹		۹۶۴	آخمی ..

- ۵۹۸ - ۶۰۰ - ۶۰۷ - ۶۱۵

- ۶۲۲ - ۶۲۴ - ۶۲۶ - ۶۹۷

- ۴۵۰ - ۷۵۴ - ۸۱۲ - ۸۱۷

.. .. ۹۱۵ - ۹۴۸

اجین .. ۵۲۳

اچھہ .. ۳۱۲

احمد آباد (یا) احمد آباد

کجرات ۲ - ۵۷ - ۹۷

- ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶

- ۱۹۸ - ۱۹۹ - ۲۰۰ - ۲۵۶

- ۲۸۱ - ۲۸۳ - ۲۸۵ - ۲۷۸

- ۴۵۰ - ۴۶۷ - ۴۶۸ - ۴۸۳

- ۴۶۸ - ۴۹۲ - ۵۰۷ - ۶۰۲

- ۶۱۵ - ۶۱۹ - ۶۶۰ - ۶۵۷

- ۶۷۸ - ۶۸۸ - ۷۳۱ - ۷۴۷

- ۷۵۰ - ۷۵۷ - ۷۵۸ - ۷۶۷

.. ۸۳۳ - ۸۳۵ - ۹۳۰

احمد نگر ۳ - ۷ - ۸۶

- ۸۷ - ۱۶۵ - ۲۹۱ - ۲۹۲

- ۳۲۰ - ۳۲۲ - ۳۳۳ - ۳۵۶

- ۱۸۹ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۲۰۰

- ۲۱۶ - ۲۳۵ - ۲۳۶ - ۳۲۰

- ۳۵۸ - ۴۰۰ - ۴۲۰ - ۴۲۱

- ۴۳۹ - ۴۴۰ - ۴۷۵

- ۵۴۹ - ۶۵۴ - ۶۵۸ - ۶۹۲

- ۸۱۳ - ۸۲۷ - ۹۲۹ - ۹۳۸

.. .. ۹۴۵ - ۹۵۳

انڈیو خان دیس (یا) انڈیر

.. .. ۷۴۵

ایچک .. ۳۴۳

انکول ۵۵۰ - ۵۵۴

انارہ .. ۸۵۴

انک (یا) انک بنارس ۲۵۴

.. .. ۳۹۶ - ۸۲۰

اجمیر ۳۵ - ۵۰ - ۱۰۴

- ۱۱۴ - ۱۱۶ - ۱۲۱ - ۱۳۲

- ۱۵۱ - ۱۵۹ - ۱۹۹ - ۲۳۳

- ۲۳۵ - ۲۸۹ - ۳۸۸ - ۳۹۷

- ۳۹۹ - ۴۱۲ - ۴۷۵ - ۴۸۳

- ۵۱۵ - ۵۶۹ - ۵۷۲ - ۵۷۵

۷۰۹	اغز آباد (یا اعزا آباد)	۵۷۰ - ۵۶۴ - ۵۰۲ - ۴۳۷
۷۱	افغانستان	۵۸۷ - ۵۸۹ - ۶۲۸ - ۶۵۷
۴۷۳	اقالیم سبعہ	۹۲۳ - ۹۱۰ - ۹۰۶
۹۶۳	اقلیم پنجم	۸۵۰ - ۷۳۵
۴۷۴	اقلیم دوم	۵۳۰
۴۱۷	اقلیم چہارم	۹۴۹
۴۷۴ - ۴۱۷	اقلیم سوم	۷۲۰
	اکبر آباد (یا) مستقر الخلافۃ	۳۰۳
	اکبر آباد	۲۸۸ - ۱۱۷
	۳۸ - ۸۹ - ۱۳۳ - ۱۳۷	۲۸۹
	۱۵۹ - ۳۴۴ - ۴۰۶ - ۴۲۳	۹۶۴
	۴۶۱ - ۵۱۵ - ۵۲۳ - ۵۲۶	۴۱
	۵۶۸ - ۵۷۹ - ۵۹۳ - ۵۹۹	۱۰۵
	۶۰۴ - ۶۰۵ - ۶۰۹ - ۶۱۲	۵۴۸
	۶۳۶ - ۶۴۷ - ۶۵۴ - ۶۵۶	۴۳۵
	۶۵۸ - ۶۵۹ - ۶۶۷ - ۶۷۲	۳۳۳ - ۳۲۸
	۷۰۸ - ۷۴۷ - ۷۴۸ - ۷۵۲	۴۱۷ - ۴۱۵ - ۴۱۳ - ۳۴۰
	۷۷۲ - ۸۰۱ - ۸۳۳ - ۸۴۴	۴۱۸ - ۴۹۹ - ۶۳۳ - ۷۰۴
	۸۶۷ - ۸۷۹ - ۸۹۲ - ۹۳۵	۷۰۵
۹۳۸	اعظم پور سرکار سندھ	۱۹۲

۷۹۴	امیتھی (یا) امیتھی	۴۷۲	اکبر آبادی محل
	انڈیا چک پور حسین (یا) انڈیا چک	۴۹۵	.. اکبر پور
۳۴۳	پور حسین چک	- ۳۶۷ - ۲۵ - ۲۴	اکبرنگر
۵۷۱	انڈیر (یا) انڈیر	- ۵۴۲ - ۵۴۱ - ۵۴۰	۵۳۹
۸۹۱	.. انڈرید	۹۷۱ - ۵۸۵ - ۵۶۸	..
۹۱۷	انڈور (یا) انڈور	۳۵۹ - ۳۵۶	اکھڑا
۹۶۴ - ۲۲۲	انڈجان	- ۹۲ - ۶۶ - ۶۰	الہ آباد
۹۵ - ۸۳	انڈخود	- ۳۷۷ - ۱۶۴ - ۱۳۳	۱۳۲
۲۶۷	.. انڈراب	- ۳۹۰ - ۳۸۹ - ۳۸۸	۳۸۶
۴۷۴	انڈریت دھلی قدیم	- ۴۸۴ - ۴۳۹ - ۴۳۸	۴۲۹
۵۳۴	.. انڈر	- ۶۴۷ - ۶۰۴ - ۵۸۵	۵۵۸
۱۶۸	انکی ٹنگی نکن	- ۸۰۲ - ۷۷۳ - ۷۴۸	۷۱۵
۶۵۰	.. انڈی	۹۵۱ - ۹۵۰ - ۸۶۷	..
۱۸۴	.. اوراس	۹۶۳	.. المالغ
۸۳۳	.. اربگدہ	۴۶۵	.. امتیاز محل
۷۷۹	.. اورہین	۳۱۲	.. امرکوٹ
۷۱-۵	ارتھہ پور (یا) ارتھہ نور	۴۸۵	.. امرسر
- ۲۱۹ - ۹۸ - ۹۷	ارجین		امن آباد (یا) امنابان مضاف
- ۵۰۲ - ۴۹۵ - ۴۶۰ - ۴۴۷		- ۵۹۴	مربہ پنجاب
- ۷۳۸ - ۷۳۲ - ۷۳۱ - ۶۰۰		۷۶۰

۵۷۷ - ۵۷۹ - ۵۸۱ - ۵۸۳	۹۷۰
۵۸۸ - ۶۰۳ - ۶۲۲ - ۶۲۸	۹۰۷ .. اردگیر
۶۳۹ - ۶۴۳ - ۶۸۷ - ۶۹۱	۲۰۵ - ۲۴۶ - ۳۱۴ اردسه
۶۹۲ - ۷۲۲ - ۷۳۰ - ۷۳۴	۵۸۵ - ۷۷۳ - ۷۷۶ - ۸۰۳
۷۳۹ - ۸۲۵ - ۸۴۳ - ۸۴۵	۸۱۰ - ۸۳۳ - ۸۳۹ - ۸۷۶
۸۴۶ - ۸۴۷ - ۸۴۹ - ۸۵۰	۸۷۸ - ۸۹۱ - ۸۹۲ - ۹۳۱
۸۵۱ - ۸۸۰ - ۸۸۲ - ۸۸۴	۹۵۰
۸۸۵ - ۸۹۵ - ۸۹۸ - ۹۰۰	۶۱۹ - ۶۲۴ اردیلپور
۹۰۱ - ۹۰۲ - ۹۰۳ - ۹۰۴	۹۴۸ - ۹۹۷
۹۱۹ - ۹۲۳ - ۹۲۵ - ۹۲۶	۲۷ - ۵۵ - ۵۶ اردیسه
۹۳۸ - ۹۳۹ - ۹۵۱ ..	۱۰۲ - ۲۰۶ - ۲۰۹ - ۲۲۶
ارسه (یا) اردیسه ۵۱۲	۲۹۳ - ۳۲۵ - ۳۶۷ - ۴۵۲
ارش ۹۶۴ ..	۴۸۴ - ۵۰۷ - ۵۰۸ - ۵۳۲
اوطان ۸۴۵ ..	۷۵۳ - ۷۵۴ - ۷۵۵ - ۹۳۱
اوندیهیه (پرگنه ایست از سرکار ۹۴۱	۹۴۱
باسم بالا گهت برار (۷۳۸ - ۳۷ - ۳۱ - ۹ اردنگ آباد	۳۷ - ۳۱ - ۹ اردنگ آباد
اوهند ۶۱۶ ..	۱۰۷ - ۱۱۶ - ۱۱۸ - ۱۳۱
ایران (یا) ایران دیار (یا) ۱۴۲ - ۱۷۴ - ۴۹۴ - ۵۰۶	۱۴۲ - ۱۷۴ - ۴۹۴ - ۵۰۶
ایران زمین ۱۷ - ۳۴ - ۵۱۶ - ۵۲۴ - ۵۳۶	۵۱۶ - ۵۲۴ - ۵۳۶
۴۸ - ۸۴ - ۸۵ - ۸۶ - ۸۷	۵۲۷ - ۵۶۵ - ۵۶۶ - ۵۷۵

ایلیکندل مضاف صوبہ حیدرآباد	۹۳ - ۱۱۰ - ۱۱۴ - ۱۵۳
۸۷۰	۱۶۹ - ۲۴۲ - ۲۸۵ - ۲۸۷
ایلیکندل مضاف صوبہ	۲۸۸ - ۲۹۶ - ۲۹۷ - ۲۹۹
۷۵۳ فرخندہ بنیان	۳۰۱ - ۳۲۷ - ۳۳۳ - ۳۴۷
۸۱۴ - ۱۸۹ الوری (یا)	۳۵۸ - ۴۱۱ - ۴۱۳ - ۴۱۴
۴۰۲ .. ایلیورہ	۴۱۶ - ۴۱۷ - ۴۲۱ - ۴۲۳

* حرف با *

۴۲۴ - ۴۲۳ .. باخرز	۴۷۸ - ۴۷۹ - ۴۸۲ - ۴۸۹
بادلی (یا) باولی دواڑہ کرڑھی	۴۹۰ - ۷۰۲ - ۷۵۱ - ۷۵۴
۸۶۷ .. دار الخلافہ	۷۵۹ - ۷۶۰ - ۸۰۱ - ۸۰۵
۰۷۴۷ - ۱۶۴ - ۱۳۸ بارہہ	۸۱۲ - ۸۱۳ - ۸۱۵ - ۸۲۹
۸۷۷ - ۸۴۱ - ۷۴۸ ..	۸۳۱
۱۶۶ .. باریک آب	۵۸۹ ..
۸۲ .. بازار اٹکھ خان	ایرج و تھانڈیر مضاف صوبہ
باغ اغراباد دہلی مشہور	آگرہ ۵۲۳ - ۴۹۲
۵۰۴ .. بشالہ مار	ایڈز (یا) ایڈر ۸۱۲
۴۶۵ باغ حیات بخش	ایلیچپور ۲۹۲ - ۴۸۷ - ۵۸۷
۶۷۲ .. باغ دھر آرا	۵۸۸ - ۹۱۱ - ۹۴۲
باغ دھرہ موسو بہ نور منزل	ایلیکندل ۴۰ - ۷۹۷

بجوارہ مضاف صوبہ گجرات	۷۹
۸۷۲	۹۲۵	..	باغ قلعہ ارک
۷۵	۲۴۱	..	باغ گلشن
بخارا ۱۲۱ - ۳۰۴ - ۳۹۱ -	۵۲۶ - ۹۸		باغ نور منزل
۵۹۷ - ۵۱۸	۵۴۰	..	باقر پور
بدازن (یا) پنداران ۶۶ -	۳۲۰ - ۲۳		بالاکھات
۷۷۲ - ۲۶۳	۵۷۰ - ۴۴۳ - ۴۰۰ - ۳۹۰		
بدخشان ۴۰ - ۴۸ - ۶۲ -	۹۶۰
۶۵ - ۸۳ - ۹۴ - ۹۹ - ۱۶۶ -	۵۲۶ - ۸۷		بالاکھات برار
۲۰۳ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۶۴ -	۷۳۸
۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۶۷ - ۲۶۸ -	۴۹۳ - ۴۹۰		بالاکھات دکن
۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۷۲ -	۵۰۰
۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۷۶ -	۵۳۰		بالاکھات کرناٹک
۳۲۹ - ۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۳۴ -	۷۸۴	..	بالکانت
۳۵۵ - ۳۶۵ - ۳۵۵ - ۳۵۶ -	۹۷	..	بانس برلہ
۳۵۹ - ۳۹۳ - ۵۲۵ - ۵۹۵ -	۹۴۰	..	بانس بریلی
۸۱۹ - ۸۲۰ - ۸۲۱ - ۹۶۳ -			بانکی مشہور بہ اتراز (یا) اتراز
۹۶۸	۹۶۴
بدخشان ۹۹ - ۲۳۸	۵۴۶	..	بامہر ہند
بدر ۵۰۶	۵۴۸		بتخانہ کو پکھا

- ۱۸۵ - ۱۸۴ - ۱۷۷ - ۱۷۵

- ۳۳۳ - ۳۲۰ - ۳۱۰ - ۲۹۲

- ۳۷۸ - ۳۶۹ - ۳۶۷ - ۳۴۶

- ۳۹۱ - ۳۸۹ - ۳۸۸ - ۳۸۳

- ۴۰۴ - ۴۰۳ - ۴۰۰ - ۳۹۲

- ۴۱۶ - ۴۰۸ - ۴۰۷ - ۴۰۶

- ۴۸۰ - ۴۵۵ - ۴۵۴ - ۴۳۷

- ۵۱۲ - ۵۰۲ - ۵۰۱ - ۴۹۴

- ۶۲۲ - ۶۱۳ - ۶۰۸ - ۵۷۷

- ۷۱۵ - ۶۶۷ - ۶۶۴ - ۶۶۳

- ۷۸۶ - ۷۷۰ - ۷۶۰ - ۷۵۴

- ۸۳۷ - ۸۳۶ - ۸۳۵ - ۸۰۶

- ۸۴۷ - ۸۴۵ - ۸۴۱ - ۸۴۰

- ۸۷۷ - ۸۷۳ - ۸۶۹ - ۸۵۰

- ۹۱۷ - ۹۰۵ - ۸۸۲ - ۸۸۱

- ۹۴۴ - ۹۳۸ - ۹۳۵ - ۹۳۴

۹۵۹ - ۹۴۵

۵۸۹ .. برهانپوری

۳۷۳ برہم پوترا (یا) برہم پوترا

۳۱۱ .. برہمن آباد

۶۹۷ بدھنور متعلقہ چیٹور

- ۲۹۱ - ۱۰۷ - ۹۷ - ۸۶ برار

- ۵۲۴ - ۵۲۲ - ۵۲۰ - ۲۹۲

- ۷۲۲ - ۶۵۵ - ۶۳۲ - ۶۱۰

- ۸۶۸ - ۸۶۵ - ۸۴۱ - ۷۷۰

- ۹۰۳ - ۸۷۳ - ۸۷۱ - ۸۶۹

- ۹۲۶ - ۹۲۴ - ۹۰۹ - ۹۰۵

۹۷۴

۴۶۵ برج طلا آرامگاہ معروف

۶۳ .. برج قاسم برلا

۱۸۶ .. برج قلعہ

- ۶۷ - ۶۶ بردوان بنگالہ

۶۸

برہم پوری (یا) برہم پوری

(یا) برہمن پوری مہمی

۷۱۶ بہ اسلام پوری

- ۲۰ - ۶ - ۵ برهانپور

- ۳۶ - ۲۶ - ۲۴ - ۲۱

- ۱۴۲ - ۱۳۷ - ۱۱۶ - ۸۵

- ۱۶۸ - ۱۶۶ - ۱۶۴ - ۱۵۸

۳۳۳	..	بلدۀ ارجین	۲۱	..	بوردۀ صوبۀ کجرات
۱۴۲	..	بلدۀ برهانپور	۴۲۲ - ۳۳	..	بریلی
۱۳۳	..	بلدۀ پتہ			بساخوان (دیہہ از گی—لان)
۲۱۷	..	بلدۀ جنت آباد کور	۲۹۰
- ۷۵۸	..	بلدۀ دارالخیر احمدیہ	۳۳۳ - ۱۱	..	بصرہ
۷۵۹	۴۶۹ - ۱۱ - ۱۰	..	بغداد
۳۲۸	..	بلدۀ سکھر	- ۱۳۱	..	بکلاہ - صوبہ خاندیس
۵۹۶ - ۵۹۵	..	بلغین	- ۳۹۸ - ۲۳۷ - ۲۲۰ - ۱۹۹
۹۷۰	..	بل کتہہ (یا) پل کتہہ	- ۹۱۷ - ۷۷۰ - ۷۱۵ - ۶۵۲
۷۰۶	..	بلوچستان	۹۳۷ - ۹۲۶
۹۴۹ - ۵۵۸ - ۳۵۱	..	بنارس	۵۴۳	..	بکلہ گھات
۱۹۴	..	بندر جہجار خان حبشی	- ۹۴ - ۸۳ - ۸۲ - ۶۲	..	بلخ
۲۰۰	..	بندر دیپ	- ۱۶۷ - ۱۶۶ - ۹۹ - ۹۵
۸۰	..	بندر ساتکانون	- ۴۴۲ - ۳۶۲ - ۳۳۸ - ۲۶۹
- ۵۰۸ - ۱۱۱	..	بندر سورت	- ۴۵۵ - ۴۵۳ - ۴۴۶ - ۴۴۵
۶۷۷ - ۶۳۸ - ۵۹۳	- ۵۱۸ - ۵۰۱ - ۴۹۳ - ۴۵۸
	..	بندر کذبہایت (یا) کھنبایت	- ۵۷۲ - ۵۶۹ - ۵۶۷ - ۵۲۵
۲۲۶	- ۹۶۸ - ۹۵۸ - ۸۱۹ - ۷۲۹
- ۳۰۹ - ۱۰	..	بندر لہری	۹۶۹
۸۰	..	بندر ہوگلی	۲۷۲	..	بلدۀ احمد آباد

۸۵۲ - ۸۹۹ - ۹۲۸ - ۹۳۱	بندیلہ	۴۶۱
۹۲۳ - ۹۵۱ - ۹۵۷ - ۹۶۹	بنکاپور توابع کرناتک	۶۳۹
۹۷۰	۸۶۰
۶۵	بنگ و بہار	۲۰۶
۳۰۹ - ۵۱۳ ..	بنگالہ (یا) بنگ	۱۶ - ۲۱
۸۹۰	بودانہ	۲۵ - ۳۳ - ۳۷ - ۵۲ - ۵۳
۹۵۶	بولباس (یا) پوایاس	۵۵ - ۶۶ - ۷۸ - ۸۰ - ۹۲
۶۲۳	بوندی	۱۰۰ - ۱۶۱ - ۲۱۸ - ۲۲۰
۱۶۵	بھاتوری	۲۲۵ - ۲۲۶ - ۲۳۸ - ۲۴۶
۵۶۹	بھاتوری احمد نگر	۲۵۳ - ۲۷۴ - ۲۷۷ - ۲۷۸
۶۶۴	بھادر پورہ	۲۷۹ - ۲۸۰ - ۲۸۹ - ۲۹۰
۶۹۳ - ۶۹۴	بھادر گدھ	۲۹۳ - ۳۱۴ - ۳۶۵ - ۳۶۷
۱۶۱ - ۱۶۱ - ۶۶ - ۱۶	بہار	۳۷۳ - ۳۷۶ - ۳۷۷ - ۳۸۹
۳۳۹ - ۳۱۴ - ۲۸۹ - ۲۲۶		۳۹۱ - ۴۱۱ - ۴۲۹ - ۴۳۳
۶۵۷ - ۶۳۴ - ۵۴۱ - ۴۳۸		۴۳۸ - ۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۵۹
۹۵۷ - ۸۳۰ - ۷۵۳ ..		۴۷۸ - ۴۸۲ - ۵۳۲ - ۵۴۰
۲۲۵ - ۲۰۵	بہار و بنگالہ	۵۴۳ - ۵۴۶ - ۵۴۹ - ۵۵۳
۵۴۲ - ۵۴۱	بھاگیرتی	۵۵۴ - ۵۵۸ - ۵۶۸ - ۵۸۴
۱۳	بھت (یا) درجای بھت	۶۱۵ - ۶۵۷ - ۶۸۲ - ۷۵۲
۳۹۲ - ۱۴۶ - ۷۴ - ۲		۷۵۳ - ۷۵۴ - ۸۰۲ - ۸۰۹

۸۴۴ -	بهوپال توابع صوبه مالوہ	۳۹۳ - ۳۹۶ - ۳۳۲	..
۸۸۰ - ۸۷۹	..	۳۲۱	بہمت آباد سکندریہ
۱۶	..	۱۵۰	بہدرک
۵۴۶	..	۱۲۹	بہرام پور
۷۴	..	۵۹۰	بہرائیج
۳۹۸	..	۵۵۶	بہرائیج مضاف صوبه اودھہ
۵۹۰ - ۲۵۴ - ۲۵۳	بیانہ
۲۶۰ - ۱۸۱	..	۸۸۶	بہرت پور
۲۵۳	..		بہرونج (یا) برونج
۴۱۷	بیت المقدس		بہرہ متعلقہ درآبہ سندھ ساگر
- ۳۱ - ۳۰ - ۲۵ - ۵	بیجا پور	۹۴	..
- ۹۲ - ۸۵ - ۳۸ - ۳۲		- ۱۸۹ - ۷۷ - ۷۵	بہکر
- ۱۵۸ - ۱۲۴ - ۱۲۲ - ۱۰۲		- ۲۴۴ - ۲۴۲ - ۲۴۱ - ۲۴۰	
- ۲۹۱ - ۱۷۴ - ۱۶۵ - ۱۶۴		- ۳۰۹ - ۳۰۸ - ۳۰۷ - ۳۰۶	
- ۴۰۴ - ۴۰۲ - ۴۰۱ - ۳۵۹		- ۳۲۷ - ۳۲۶ - ۳۱۲ - ۳۱۰	
- ۵۴۳ - ۵۳۶ - ۵۰۶ - ۴۱۴		۹۶۶ - ۷۱۷ - ۳۴۶ - ۳۲۸	
- ۵۷۶ - ۵۶۷ - ۵۶۵ - ۵۶۴			بہکو نام قلعه ایست از اینڈیہ
- ۵۹۲ - ۵۹۱ - ۵۹۰ - ۵۷۸		۲۴۵	..
- ۶۴۲ - ۶۳۲ - ۶۲۹ - ۶۲۸		۳۱۰	..
- ۶۸۷ - ۶۸۴ - ۶۷۰ - ۶۵۶		۱۸۴	..
			بہکو دیوی
			بہندیہ

* حرف پے *

۸۶ پاتھری مضاف ہزار

۳۵۶ .. پاسدان شہر

۱۷۷ .. پانی پت

۴۹۴ .. پایان گھات

۱۷۱ پایان گھات ہزار

پایان گھات دکن یعنی صوبہ

خاندیس و نصف صوبہ ہزار

۵۰۲

۳۵۳ پامی دشن اکبر آباد

پائین گھات (یا) پایان گھات

۴۴۴

- ۸۹ پتھری (یا) پاتھری

۳۵۶

- ۵۸ پتن (یا) پتن کجرات

- ۳۳۵ - ۳۳۴ - ۱۹۵ - ۱۰۳

۴۹۲ - ۳۵۸

- ۲۱۷ - ۱۴۹ - ۶۰ پتندہ

- ۷۶۶ - ۷۴۶ - ۷۱۶ - ۷۰۸

- ۸۷۶ - ۸۷۵ - ۸۶۰ - ۸۳۳

- ۹۰۹ - ۹۰۶ - ۹۰۳ - ۸۹۶

- ۹۶۱ - ۹۵۰ - ۹۱۶ ۹۱۵

۹۶۵

۵۰۷ بیجا گدھہ گزار نربند

- ۸۷۰ - ۸۶۴ - ۳۶۳ بیدر

- ۹۲۱ - ۹۰۹ - ۸۷۲ - ۸۷۱

۹۲۴

۹۲۴ بید گانو

۵۸۰ - ۴۹۲ - ۳۹۱ بیر

۱۶۸ .. بیرون باری

۱۲۴ .. بیسوا پتن

- ۵۶۲ - ۴۸۱ بیسوارہ

۷۹۱ - ۷۸۱ - ۵۸۴ ..

بیضاپور (بیست و چہار کردہی

اردنگ آباد) ۷۳۰ - ۴۱۹

۳۱۰ - ۲۲۱ - ۱۷۰ بیکانہر

۲۲۱	پرگنہ پرسورد	۵۵۶ - ۴۳۸ - ۴۱۱ - ۲۲۳
	پرگنہ پڑودہ مضاف گجرات	۵۸۵ - ۵۸۳ - ۵۵۸ - ۵۵۷
۴۹۲	۷۱۲ - ۷۱۱ - ۶۵۸ - ۶۳۴
۴۸۱	پرگنہ پھانی	۷۱۵ - ۷۱۳
۲۵۵	پرگنہ تانکوالہ	۱۴۹ - پتھان (یا) پتھان
۴۴۶ - ۴۴۵	پرگنہ جالور	۸۲۴ - ۴۳۷ ..
	پرگنہ جامیر خانڈیس (یا)	۳۱۴ پتھ
۲۶	جامیڈا	۸۰۸ .. پدیالہ
۷۲۹	پرگنہ چار تھانہ	۴۳۶ پرگنات بلوچستان
۵۷۳	پرگنہ حال کلیانہ	۳۶۴ پرگنات خانڈیس
۴۶۶ - ۴۶۵	پرگنہ خضرآباد	۵۰۸ پرگنات متعلقہ چاندہ
۱۸۸	پرگنہ دیبال پور	۲۳۰ .. پرگنہ آرب
	پرگنہ سرم (یا) سیرم مضاف	۳۷۶ پرگنہ آشنی برار
۶۳۰	صوبہ بدر	۵۵۹ پرگنہ انہل مالوہ
۴۶۶ - ۴۶۵	پرگنہ سفیدون	پرگنہ انہل مضاف ارجیون
۷۳۸	پرگنہ سہور متصل سردنج	۴۶۰
۷۷۰	پرگنہ سیونا مضاف برار	۳۶۰ .. پرگنہ بہرائچ
۵۴۴	پرگنہ کری پاوا	پرگنہ بیر (یا) نیر سوار کالہ
	پرگنہ کوهیر (یا) کولہیر (یا)	۳۶۴
۶۳۰	کوشیر	۸۶۵ پرگنہ پاتھری صوبہ برار

۵۶ - ۷۱ - ۹۴ - پنجاب	پرگنہ مالکنده (یا) پرگنہ بالکنده
۱۰۶ - ۱۱۳ - ۱۴۷ - ۱۹۵ -	بغیر نقطہٴ حرف اول
۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۲۲ -	۷۶۹
۲۴۶ - ۲۵۴ - ۲۷۱ - ۲۷۴ -	پرگنہ مظفر آباد ۱۵۷
۲۷۵ - ۴۵۷ - ۵۵۸ - ۵۹۴ -	پرگنہ ندیہ .. ۲۳۱
۴۳۶ - ۴۳۲ - ۶۶۸ - ۷۱۳ -	پرگنہ نیم کهار بیسوارہ ۳۳۵
۷۱۹ - ۷۲۹ - ۷۵۷ - ۷۶۰ -	پرنالہ ۴۳ - ۴۴ - ۴۴۲
۸۱۳ - ۸۳۴ - ۸۶۸ - ۸۸۹ -	پرندا مضاف دکن ۸۵
۹۲۹ - ۹۳۳ - ۹۳۵ - ۹۴۴ -	پرینده (یا) پریندا ۲۶ -
۹۵۲ - ۹۵۵ -	۴۰۶ - ۴۰۷ - ۷۴۶ ..
۵۴۷ .. پنجم رتن	پژدہ توابع احمد آباد ۴۹۲
۶۵ پنجم شیر (یا) پنجم پیر	پشادر (یا) پیدشادر ۴۷ -
پنجمہ شاہجہان پور (یا) پنجمہ	۱۳۱ - ۲۷۶ - ۳۲۲ - ۴۵۷ -
۵۹۱ (یا) پنجمہ	۵۹ - ۵۹۶ - ۶۱۲ - ۶۱۷ -
پورندہر گدھہ متعلقہٴ صوبہٴ	۶۱۸ - ۶۴۷ - ۶۶۹ - ۷۱۸ -
۵۷۵ اردنگ آباد	۷۸۰ - ۸۲۰ - ۸۳۴ ..
۵۲۴ .. پورہٴ پرسوجی	پکھلی (یا) پکلی ۴۳۱ -
۳۹۸ .. پوکرن	۹۵۶
۷۰۵ .. پول کربی	پل شاہ دولہ .. ۶۶۹
۶۹۲ پونار متعلقہٴ صوبہٴ برار	پلؤل .. ۴۷۵

۴۸۳	..	قالاب کانگریہ	یونہ (یا) دار الحرب یونہ
۲۲	..	قالیکوٹہ	۱۰۲ - ۸۷۱ - ۸۹۸ - ۹۰۰
۵۵۳		قامرورپ (یا) قامروت	۹۰۷ - ۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۲
۱۰۷	..	تانگلی ہزار	۹۲۳ - ۹۲۷
۳۴۳	..	تبت	۶۱۵ دیوہکر (یا) دیوہکر
۳۲۸	..	تدریز	۳۴۸ .. پھانی
۱۴۵	..	تتار	پہلچری (یا) پہولچری (یا)
۸۷۲ - ۴۲۴		تربنت	پہواچری (یا) پہواچری
۹۴۱ - ۱۱۵		تربنگ	(یا) پہلچری ۷۳۷ -
۸۶۲ - ۸۳۶		ترچناپالی	۸۰۷ - ۸۵۱ - ۸۵۲ - ۸۵۶
۹۶۴	..	ترکستان	۸۵۸ - ۸۶۲ - ۸۹۵ - ۸۹۶
۹۶۸ - ۳۲۶	..	ترمذ	۸۹۷ .. ۸۹۹ - ۹۰۰
- ۳۴		ترہت مضاف صوبہ بہار	۵۸۲ .. پہلمری
۵۵۷	۵۵۳ .. پیام
۸۰۸	..	تعلقہ سہرند	۵۶۹ دیتھہ (یا) پھتھہ
۳۲۲		تعلقہ نظام الاماک دکن	
۴۷۵	..	تغلق آباد	
- ۷		تلنگ (یا) تلنگانہ	
- ۴۲۹ - ۴۱۴ - ۳۸۹ - ۹۲			
۶۱۳ - ۵۸۸ - ۵۲۲ - ۵۱۲			
* حرف تے *			
			تارا گدھہ ۸۱۹ - ۸۲۴
			تاشکند ۲۳۲ - ۲۷۵ - ۹۶۳
			قالاب بہکر ۱۵۱ .

* حرف تے *

۲۰۶ - ۲۰۹ - ۲۱۰	تازتہ
۲۲۰ - ۲۳۷ - ۲۹۳ - ۵۴۱	
۹۳۱ - ۵۴۳ - ۵۴۲	..
	تتہہ (یا) تہتہ (یا) تتہ
۱۱ - ۳۲ - ۱۰۲ - ۱۰۳	
۱۷۱ - ۲۲۰ - ۲۴۱ - ۲۴۴	
۲۴۵ - ۲۶۲ - ۳۰۶ - ۳۰۹	
۳۱۱ - ۳۱۲ - ۲۴۵ - ۳۴۶	
۳۴۸ - ۲۵۴ - ۲۷۰ - ۳۷۱	
۳۸۴ - ۳۹۷ - ۴۳۸ - ۴۶۳	
۴۹۱ - ۵۱۵ - ۵۴۰ - ۷۱۷	
۹۶۵

* حرف جیم *

۵۲	جاپانیور (یا) جاپانیور
۲۹۱	جاگیر آباد ..
۲۵۶ - ۱۴۶	جالذہر ..
	جالذہ (یا) جالذنا — وابع
۸۸۴ -	اورنگ آباد

۶۷۰ - ۶۳۰
۸۳۶	تماشا منزل ...
۲۵۹ -	توزان (یا) توزان دیار
۲۶۳ - ۲۷۵ - ۲۹۸ - ۳۳۰	
۳۳۱ - ۳۴۸ - ۳۴۹ - ۴۱۰	
۵۱۷ - ۷۱۱ - ۹۶۶ - ۹۷۰	
	تومان ایسا و بکرا (یا) ایسا
	بکرار (یا) ایسا بخ — ران
۵۹۵
۵۹۵	تومان پنچشیر ..
۸۰۱ -	تون (شہر ریست در ایران)
۸۰۵
	توند اپور مضاف خاندیس ۲۳
	توس تونس (یا) پواس
۳۸۵ - ۳۶۹
	تھاسرہ مضاف صوبہ احمد آباد
۶۸۷ - ۶۸۶
۲۶۴	تھالذیر ..
۳۲۲	تھانڈ لنگر ..
۷۵ - ۷۰	تھیرا ..

۸ - ۱۹ - ۷۹ - ۱۹۶	۹۱۴ - ۹۰۲ ..
۳۷۸ - ۳۹۸ - ۳۲۰ - ۴۴۸	جالور .. ۱۸۹ - ۸۸
۷۳۴ - ۷۴۸ - ۴۸۳ ..	جالندہ پور (یا) جالندہ پور صوبہ
۲۸۲ ..	خجستہ بنیان - ۳۲۰
۶۰۰ - ۶۰۲ ۹۶۰ - ۷۱۶
۷۵۸ - ۷۵۶	جام ۳۰۵
۳۵۳ - ۴۲۲ - ۴۶۲	جاموں ۶۶۵ - ۱۴۱
۴۶۵ - ۴۷۴ - ۴۷۵ - ۸۲۳	جانپانیر محمد آباد ۲۸۱
۸۷۹	جگن لک ... ۹۴۴
۱۶ - ۷۳ - ۱۹۳	جلال آباد - ۳۲۵ - ۲۷۱
۲۰۰ - ۲۱۸ - ۲۲۸ - ۲۳۰ ۴۵۸
۲۳۶ - ۲۴۶ - ۲۴۷ - ۲۴۸	جلگانون مضاف برار ۵۲۴
۳۲۰ - ۳۴۲ - ۳۵۱ - ۲۵۲	جہڑوں ۷۵۵ - ۶۰۳
۴۸۵ - ۴۸۷ - ۵۸۴ - ۵۸۵	جمعیت آباد ... ۱۲۷
۶۰۹ - ۶۱۲ - ۷۸۶ - ۸۳۵	جمن دریا ۸۹۳ - ۸۷۹
۹۵۱	جمنا ۸۶۶
چونہ گدھہ (یا) چونا گدھہ ۱۲۸ - ۱۱۲
(یا) چونہ گدھہ ۱۰۲ - ۶۶۸
.. .. ۱۰۴ - ۱۹۸	جنت آباد گور ۸۰۹
.. .. ۴۱۸	جنیر (یا) جنیر کن ۳ -

۲۶۳ -	چانددر (یا) چانددر	۷۸	جوین داخل ولایت بیہق
۸۹۳	۸۷۸	جھالوہ (یا جھالوہ
۵۸۰	چادہ ..	۷۵۰	جھالوہ ..
	چتلدرک (یا) چیتلدرک	۲۷۷	جھاز کھنڈ ..
	(یا) چیتلدرک و حلددرک	۴۷۵	جھانسی ..
۷۸۲	۴۷۵	جھان نما ..
۲۰۸ -	چتور (یا) چیتور	- ۲۴	جھانگیرنگر عرف ڈھاکہ
۴۹۷ - ۴۴۷	۷۱۱ - ۵۴۵ - ۵۴۳	..
۸۴۵	چراگاہ ..	۱۸۹	جھجر ..
۸۲۴ - ۸۱۹	چکنا (یا) چکنا		جھجرانہ موضع (یا) جھجرانہ
۹۹	چکلہ مٹھرا ..	۱۰۱
۴۳۴	چذاب ..	۱۸۹	جھنجھتون ..
۹۴۶	چڈانہ گڈھہ ..	۱۳	جیت پور ..
۸۵۴	چنچی (یا) چینچی	- ۸۲	جیچکتو (یا) چیچکتو
۴۴	چیدن موسوم بمفتاح	۸۳
۲۳	چوڑہ ..	۳۹۸ - ۳۹۷ - ۳۴۱	جیسلمیر
۴۷۳	چوک سعد اللہ خان	۵۸۳	جے سنگھ پورہ ..
۱۷۳	چوکے خاص ..		
۵۴۷	چوکٹی کہتہ ..		
۴۸۷	چوڑا گڈھہ ..	۴۷۳	چاندنی چوک ..

* حرف چے *

۹۴۷	۸۰۹	چهارمینی جنت آباد کور
- ۱۳۸	حسن پور سورکار ہندیاہ	۶۱۹	.. چیتور
۸۴۰	۳۶	.. چیناپتن
۷۷۴	.. حسین پور		
	حسین پور مضاف صوبہ بہار		
۱۱۱		
۵۳۴ - ۵۳۳	حسین ساگر	۶۷۱
۸۹۰ - ۲۱۷ - ۱۷۰	حصار	- ۲۲۴ - ۶۲	حاجی پور
۳۸۳	حصار استوار آسیر	۲۲۸
۴۲۹	.. حصار پتندہ	- ۶۲ - ۶۰ - ۵۸	ہجاز
۸۸۲	حصار شہر پٹاہ برہانپور	- ۱۸۹ - ۱۸۳ - ۱۴۸ - ۸۸	
۱۸۹	.. حصار فیروزہ	- ۲۵۳ - ۲۳۷ - ۲۳۶ - ۲۰۱	
۳۶۷	.. حصار ماندو	- ۲۸۳ - ۲۷۵ - ۲۷۳ - ۲۵۵	
۵۷۱	.. حصار مو	۶۵۶ - ۲۳۳ - ۳۳۰ - ۳۰۱	
۸۲۳	حصار نئور (یا) انتور	۲۶۷	حدود اندراپ
۴۲۴	.. حصار ہرات	۱۸۴	.. حدود اداس
۹۱۷	حصن آسیر قلعہ آسیر	- ۱۲۱ - ۹۱	حرمین شریفین
۳۷۹	حصون تسعہ دولہ آباد	۲۶۲
۵۲	.. حوض قتلغ	- ۱۷۲ - ۱۱۲	حسن ابدال
۲۲۳	حویلی احمد آباد	- ۶۹۵ - ۶۴۷ - ۶۳۳ - ۵۹۳	

* حرف حا *

حاجو (دہ کردھی اکبر آباد)

۴۶۴ .. خادریز
 - ۲۶ - ۲۳ - ۲۲ خاندیس
 - ۱۹۸ - ۱۹۴ - ۱۸۴ - ۷۱
 - ۲۶۴ - ۲۳۲ - ۲۳۷ - ۲۱۹
 - ۶۶۲ - ۶۲۴ - ۵۳۹ - ۵۲۰
 - ۸۸۶ - ۷۴۵ - ۷۱۵ - ۶۹۲
 - ۹۳۹ - ۹۳۸ - ۹۱۷ - ۹۰۲
 ۹۴۵
 خجسته بذیان (یا) خجسته
 - ۹ بذیان اورنگ آبان
 - ۴۴۷ - ۴۳۸ - ۴۱۰ - ۴۳
 ۷۳۰ - ۷۲۲ - ۷۱۶ - ۶۵۳
 - ۷۴۵ - ۷۳۹ - ۷۳۸ - ۷۳۴
 - ۸۳۵ - ۷۸۶ - ۷۸۳ ۷۷۰
 - ۸۵۲ - ۸۴۷ - ۸۴۱ - ۸۳۶
 - ۸۷۱ - ۸۶۸ - ۸۶۳ - ۸۵۶
 - ۹۳۹ - ۹۲۱ - ۹۰۹ - ۸۷۳
 ۹۷۴ - ۹۴۹
 - ۱۹۲ - ۱۱۷ خراسان
 - ۳۰۴ - ۲۹۸ - ۲۶۵ - ۲۵۹

۹۰۹ حویلی هر رسول
 - ۳۶۲ - ۳۶۰ حیدر آبان
 - ۵۱۷ - ۵۰۸ - ۵۰۶ - ۴۸۲
 - ۵۵۹ - ۵۵۵ - ۵۳۳ - ۵۳۲
 - ۶۲۱ - ۶۱۹ - ۶۱۳ - ۶۰۸
 - ۶۵۳ - ۶۵۲ - ۶۴۳ - ۶۳۲
 - ۷۳۳ - ۶۸۹ - ۶۸۷ - ۶۸۶
 - ۷۵۲ - ۷۴۵ - ۷۳۷ - ۷۳۴
 - ۸۴۳ - ۸۳۸ - ۸۹۶ - ۷۵۵
 - ۸۶۱ - ۸۵۸ - ۸۴۹ - ۸۴۷
 - ۸۷۱ - ۸۷۰ - ۸۶۹ - ۸۶۵
 - ۸۸۲ - ۸۸۰ - ۸۷۸ - ۸۷۲
 - ۸۹۷ - ۸۹۶ ۸۸۵ - ۸۸۴
 - ۹۰۵ - ۹۰۴ - ۹۰۲ - ۹۰۱
 ۹۲۷ - ۹۲۶ - ۹۰۹ - ۹۰۶

* حرف خا *

۸۳ خاریاب (یا) فاریاب
 ۶۴۲ .. خاص پور
 ۱۷۴ .. خاص چوکي

دار الخلافه	۲۱ - ۲۷ - ۳۹	۴۰۹ - ۴۱۰ - ۴۲۳ - ۴۲۴
	۵۰ - ۱۷۸ - ۲۰۳ - ۲۷۶	۴۲۵ - ۴۲۸ - ۴۳۵ - ۵۱۸
	۴۸۳ - ۵۰۷ - ۷۲۰ - ۷۵۰	۷۰۴ - ۷۵۳ - ۷۵۵ - ۸۸۲
	۷۶۲ - ۷۶۵ - ۷۷۴ - ۷۸۱	خضر آباد .. ۴۷۵
	۷۹۵ - ۸۰۵ - ۸۳۰ - ۸۳۱	خضر پور .. ۵۵۴
	۸۶۵ - ۸۶۶ - ۸۶۷ - ۸۷۷	خضري تالاب .. ۸۳۶
	۸۷۸ - ۸۷۹ - ۸۸۶ - ۸۸۷	خليج کنگ .. ۸۰
	۸۸۸ - ۸۸۹ - ۸۹۲	خواص پور .. ۵۲۹
دار الخلافه آگره	۵۴ - ۵۵	خواف ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۵۱۶
	۶۳ - ۷۱ - ۱۴۹ - ۲۱۴	خوزجہ .. ۸۸۸ - ۸۸۷
	۲۴۸ - ۲۸۳ - ۳۴۴ - ۳۸۷	خوشاب .. ۷۴
دار الخلافه دہلي	۵۳۹	خيرواب .. ۸۳
	۶۸۱ - ۸۴۸ - ۸۴۹	خير آباد صوبہ اردھہ - ۶۰
دار الخلافه شامجھان آباد	۳۵	.. ۲۲۹ - ۴۷۵ - ۴۸۱
	۱۵۶ - ۵۳۵ - ۵۷۳ - ۵۷۵	خيبر .. ۱۵۵
	۸۳۹ - ۸۴۰ - ۸۴۲ - ۸۴۳	
	۸۴۴ - ۸۴۵ - ۹۴۴	
دارالخيبر اجمير	۱۵۷	
	۲۱۴ - ۳۵۲ - ۳۵۷ - ۶۱۹	دار الحرب پونہ - ۷۸۰ - ۹۰۷
 ۸۱۶	.. ۹۲۰ - ۹۲۶

* حرف دال *

۴۸	قلعه قندهار	۴۲۶ -	دارالسلطنة قزوين
۳۹۴	در دازه کلال	۴۲۷
۵۹۳	دره خيبر	۷۰ - ۲۱ -	دارالسلطنة لاهور
۶۱۲	دریای اتک	۱۱۲ - ۳۴۱ - ۵۸۲ - ۶۶۹ -	
۵۴۶ -	دریای برهماپتر	۷۱۶
۵۵۰ - ۵۴۸	..	۱۵۵	دارالملک کابل
۱۷۱	دریای بهیمرا	۸۸۷	داسنه (یا) داسنه
۳۰۷ - ۷۷ -	دریای پنجاب	۴۲۶	داسغان
۳۲۸	..	۵۸۷ - ۸۲۲	دامن کوه کانگوه
۶۹ .	دریای تبتی	۱۸۷	دامن کوهستان
۱۰۱	دریای تهته	۳۱۱	دبیل
۸۸۸ - ۸۴۴ -	دریای جن	دیهه (یا) دیته	دیهه (یا) دیته
۸۹۱	..	۴۶۱
	دریای جون (یا) جن	۴۷۰	دجله
۱۳۳	..	۳۴ -	درهنگه صوبه بهار
۱۵۷ - ۶۳ -	دریای جون	۵۵۹
۲۳۲ - ۲۳۱	..		در دانگده موسوم به صادق گدهه
۷۶	دریای چذاب	۴۴
۸۷۹	دریای خیل	۹۱۳	درنگل
۵۲۵	دریای زادی		در دازه اریس قرن نام در دازه

۴۶ - ۵۲ - ۷۸ - ۸۵ - ۸۷	۳۳۱ .. دريای سنده
۸۸ - ۹۸ - ۱۰۲ - ۱۰۵	دريای سيحون مشهور به آب
۱۰۶ - ۱۰۸ - ۱۱۶ - ۱۱۸	خجند .. ۹۶۴
۱۲۰ - ۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۳۵	دريای شور ۵۷ - ۶۹ - ۸۰
۱۳۷ - ۱۴۱ - ۱۴۲ - ۱۴۹	.. ۲۸۲ - ۳۱۱ - ۴۴۸
۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۵۸ - ۱۶۳	دريای کشنا .. ۹۴۹
۱۶۴ - ۱۶۵ - ۱۶۸ - ۱۷۶	دريای گنگ .. ۲۱۸
۱۷۷ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۱۹۷	دريای گنگ و جون ۲۵۰
۲۰۱ - ۲۳۷ - ۲۵۴ - ۲۶۳	دريای مانجرا .. ۶۰۸
۲۹۰ - ۲۹۱ - ۳۲۰ - ۳۲۲	دريای مهتي .. ۷۶۷
۳۲۳ - ۳۲۹ - ۳۳۲ - ۳۳۳	دريای مهی .. ۸۰۴
۳۳۴ - ۳۳۸ - ۳۳۷ - ۳۵۶	دريای نريدا ۱۳۷ - ۵۸۰
۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۶۰ - ۳۶۱	.. ۷۹۴ - ۸۴۰ - ۸۵۱
۳۶۷ - ۳۷۵ - ۳۷۴ - ۳۷۶	دريای نيوا .. ۳۱
۳۷۵ - ۳۸۷ - ۳۸۹ - ۳۹۰	دريای نيلاب .. ۴۵۹
۳۹۱ - ۳۹۲ - ۳۹۷ - ۳۹۸	دريای وردة .. ۳۷۶
۳۹۹ - ۴۰۰ - ۴۰۲ - ۴۰۴	دشک .. ۴۱۸
۴۰۵ - ۴۱۴ - ۴۱۹ - ۴۲۰	دشک خطا .. ۵۵۰
۴۲۱ - ۴۳۷ - ۴۴۳ - ۴۴۷	دکن ۵ - ۹ - ۱۹ - ۲۱
۴۵۳ - ۴۵۴ - ۴۷۹ - ۴۸۲	۲۲ - ۲۳ - ۲۵ - ۲۶ - ۳۰

- ٧٣٩ - ٧٣٦ - ٧٣١ - ٧٣٩

- ٧٥٤ - ٧٥٢ - ٧٥١ - ٧٥٠

- ٧٦٤ - ٧٥٩ - ٧٥٧ - ٧٥٥

- ٧٨٣ - ٧٨٢ - ٧٧٠ - ٧٦٧

- ٧٩٥ - ٧٩٤ - ٧٩٣ - ٧٩٢

- ٨٠٦ - ٨٠٠ - ٧٩٧ - ٧٩٦

- ٨٣١ - ٨٢٥ - ٨١٧ - ٨٠٧

- ٨٣٩ - ٨٣٦ - ٨٣٥ - ٨٣٣

- ٨٤٣ - ٨٤٢ - ٨٤١ - ٨٤٠

- ٨٤٨ - ٨٤٧ - ٨٤٥ - ٨٤٤

- ٨٦٠ - ٨٥٢ - ٨٥٠ - ٨٤٩

- ٨٧١ - ٨٦٦ - ٨٦٥ - ٨٦١

- ٨٧٨ - ٨٧٧ - ٨٧٦ - ٨٧٤

- ٨٨٢ - ٨٨١ - ٨٨٠ - ٨٧٩

- ٨٨٦ - ٨٨٥ - ٨٨٤ - ٨٨٣

- ٨٩٩ - ٨٩٦ - ٨٩٤ - ٨٩٣

- ٩٠٩ - ٩٠٧ - ٩٠٤ - ٩٠١

- ٩١٣ - ٩١٢ - ٩١١ - ٩١٠

- ٩٢٢ - ٩٢٠ - ٩١٩ - ٩١٨

- ٩٣٥ - ٩٣٣ - ٩٣٠ - ٩٢٧

- ٤٩٣ - ٤٩١ - ٤٨٧ - ٤٨٦

- ٥٠٠ - ٤٩٩ - ٤٩٨ - ٤٩٦

- ٥٠٧ - ٥٠٣ - ٥٠٢ - ٥٠١

- ٥١٤ - ٥١١ - ٥١٠ - ٥٠٨

- ٥٢١ - ٥٢٠ - ٥١٧ - ٥١٦

- ٥٣٥ - ٥٣١ - ٥٢٣ - ٥٢٢

- ٥٥٩ - ٥٥٤ - ٥٥٠ - ٥٣٦

- ٥٦٦ - ٥٦٥ - ٥٦٣ - ٥٦٢

- ٥٧٠ - ٥٦٩ - ٥٦٨ - ٥٦٧

- ٥٧٦ - ٥٧٥ - ٥٧٢ - ٥٧١

- ٥٨٦ - ٥٨٣ - ٥٨٢ - ٥٨١

- ٥٩٣ - ٥٩٠ - ٥٨٩ - ٥٨٨

- ٦٠٣ - ٦٠٢ - ٦٠٠ - ٥٩٧

- ٦٢١ - ٦٢٠ - ٦١٠ - ٦٠٨

- ٦٣٥ - ٦٢٨ - ٦٢٥ - ٦٢٤

- ٦٦٣ - ٦٥٩ - ٦٥٥ - ٦٥٤

- ٦٧٩ - ٦٧٧ - ٦٧٠ - ٦٦٧

- ٧١٢ - ٧٠٧ - ٦٨٣ - ٦٨٢

- ٧٣٤ - ٧٢٣ - ٧٢٢ - ٧١٤

- ٧٣٨ - ٧٣٧ - ٧٣٦ - ٧٣٥

۲۱ - ۵۲ - ۱۰۷ - ۳۵۶	۹۳۷ - ۹۳۸ - ۹۴۱ - ۹۴۲
۳۹۱ - ۴۰۳ - ۴۰۴ - ۴۲۱	۹۴۳ - ۹۵۱ - ۹۵۷ - ۹۵۸
۴۴۳ - ۴۴۴ - ۴۵۴ - ۴۹۰	۹۶۰ - ۹۶۳ - ۹۶۵ - ۹۶۹
۵۷۰ - ۵۸۷ - ۵۹۰ - ۶۴۴	۹۷۰ - ۹۷۴
۸۱۸ - ۹۱۰ - ۹۱۱ - ۹۱۲	۴۶۸ .. دلبادل
۹۴۰ - ۹۳۸	۴۸۱ .. دلمو (يا) دلمو
دهارور . ۱۱۶ - ۱۱۷	۴۳۱ دمتور (يا) دهمتور
۳۲۱ - ۸۴۹ - ۹۰۷ - ۹۰۸	دنجو (يا) دانچو (دريا)
دهارۃ مرشد قلي خان ۴۹۸	۶۲۴ .. دندوانه
ده سنچ بيدرون فندهار ۷۰۲	۱۲۵ دنديري (يا) ونديري
۳۸ - ۵۴ - ۹۲ - دهلي	۱۲۹ - دراب (يا) درابه
۱۲۷ - ۱۳۴ - ۱۳۵ - ۱۳۷	۲۵۰ - ۴۷۰ - ۸۶۷ - ۸۶۷
۱۳۸ - ۲۴۷ - ۱۷۷ - ۱۸۱	دراب صوبه شاهجهان آباد
۱۹۳ - ۲۰۷ - ۲۱۱ - ۲۴۵	۸۶۷
۲۵۰ - ۲۸۳ - ۳۰۶ - ۳۲۳	۸۱۸ .. در آبه باري
۳۲۴ - ۳۶۵ - ۳۹۹ - ۴۰۷	در آبه بهته جالذهر (يا) پتته
۴۰۸ - ۴۱۱ - ۴۶۲ - ۴۶۳	۱۲۷
۴۶۴ - ۴۹۸ - ۷۱۱ - ۷۲۱	دراب سندھ ساگر ۷۴ - ۹۴
۷۷۳ - ۷۸۱ - ۸۱۴ - ۸۲۶	۵۴۲ درکاري (يا) دهکاري
۸۳۴ - ۸۴۶ - ۸۸۳ - دولت آباد	۳ - ۵ - ۷ - ۹

دیولگانوں (یا) دیولگانوں

۳۸۹ - ۳۶۷

دیولگانوں مضاف بالاکھات پور

۷۹۷ .. بالکنڈہ

* حرف ڈال *

۳۵ ڈک

۳۳ ڈھاگہ

۸۸۶ ڈیک

* حرف را *

راجپندری (یا) راجپندری

۸۹۹ - ۸۷۰

۳۹۸ راج پیلہ

۸۰ راج محل

- ۴۹ راجپوری (یا) راجپوری

۵۰

۳۱۴ راج مسکون

۷۳۳ - ۷۳۱ رام پورہ

۶۸۴ رام درہ

۳۱۱ رام کر

- ۸۹۰ - ۸۸۷ - ۸۸۵ - ۸۸۴

- ۸۹۴ - ۸۹۳ - ۸۹۲ - ۸۹۱

۹۲۹ - ۹۱۵ - ۹۱۴ - ۹۱۱

۹۵۱ دہلی دروازہ اورنگ آباد

۴۷۵ دہلی علائی

۴۷۴ دہلی قدیم

۴۸۶ دھن پور گجرات

دھور سمندر یکی از بنادر دکن

۹۱۳

- ۸۰۹ - ۷۶ دیار شرقی

۹۳۸

۳۲۵ دیار گجرات

۴۴۴ - ۲۸۶ - ۲۴۱ دیبال پور

۴۸۴ دیسپانڈیہ

۴۸۴ دیسکپہ

۸۶۲ دیوانان پٹن

- ۹۱۱ دیوگر یعنی دولت آباد

۹۱۵ - ۹۱۴ - ۹۱۳

- ۵۲۲ - ۱۵۴ دیوگڈہ

۹۴۲ - ۵۸۸

۵۴۷	زنگھاتی (یا) زنگاپانی	۶۹۲	رام کپور (یا)
۴۲۱	روپ پاس	۳۶۷	رام تلنگ
۴۳۲	رد خانہ کشن گنگا	۲۳۴	راہ خواجہ ارچین (یا) ارچین
۲۳۴	رد خانہ یشب	۸۴
۵۵۱	رد دنچو (یا) ونچو	۸۳	راہ درساج توابع گذر دان
۷۱	روشانی	۱۲۸ - ۱۲۷	راہون
	روضہ شاہ برہان الدین غریب	۳۲ - ۳۱	راہیری
۸۴۵	۸۳	راہ یکہ اولنگ
	روضہ شاہ شرف پانی پتی	۶۵۶	رای باغ
۳۸۱	۱۳۰ - ۱۲۹	رایپور
۷۲۵	روضہ عبہر	۱۲۹	رای پور غربی
۳۵۷	روضہ معینیہ	۸۵۰	رایپور (یا) رایپور
۸۵۹	روضہ مقدہہ	۹۴۶ - ۴۳۷	رای سین مالوہ
	روضہ مذورہ قریب قلعت	۵۴۴ - ۵۴۳	رخنگ
۸۸۱	دولت آباد		رسول آباد ظاہر بلدہ
	(۲) ۷۰۵ - ۶۷۶ - ۱۲ - ۱۰	۴۴۷	احمد آباد
	رہتاس ۱۵ - ۲۲۳ - ۲۷۷ -	۶۶۳	رمنہ کرارہ
	۹۴۶ - ۳۸۶ - ۲۷۹ ..	- ۱۹۴ - ۱۸۳	رنتنپور
	* حرف زا *		
۷۰	زایلی ملک	۳۹۲ - ۲۰۸	..

۴۷۵	سداج	۲۳۲	زمانیه
۳۲۸	(نام عمارت)	سدیا سر	- ۹۳		زهون داد (یا) زهیداور
۵۳۰	سدھیوت	- ۴۳۵ - ۴۳۴ - ۲۹۸ - ۲۹۷		
۷۸۲ - ۱۲۴	سرا	۷۰۳ - ۷۰۱	
۳۹۲	سرای بهاری			زنده رود مشهور به زاینده رود
۱۳۳		سرای (دزدانی)	۴۱۸	
		سرای و چوک فذحپوری			
۳۷۲			* حرف سین *
۴۰۹	سرکار اردعه	- ۵۳		ساتکام (یا) ساتکانون
۵۸۷	سرکار بهاریج	۲۰۶	
۵۷	سرکار بهرنج			سادهورا (یا) شاه دهورا
۳۲۱	سرکار بهکر			(یا) شاهدره مضاف
		سرکار بقن که شهرست قدیم	۷۱۹	سرهند
۲۱۵		موسوم به نهوراه	۶۴۷ - ۵۱		سارنگ پور
۴۳۷	سرکار چیتور	۳۹۱ - ۲۲۳		سارنگپور مالوه
۴۸۸	سرکار حصار	۶۲۳ - ۶۰۸	سانبهر
۴۷۵	سرکار دیواری	۸۹۲		ساندی و یالی
۲۱۴	سرکار سنبل	۴۱۱ - ۴۱۰	سبزوار
		سرکار سهارنپور (یا) سارنگ پور	۹۰۹	ستاره
۱۵۷	۴۲		سنگار موسوم به نورس تارا

۵۸۷ - ۸۲۲ - ۸۲۳ - ۹۵۷	سرکار سیوستان	۳۱۲ - ۳۰۹
سری رنگہ پتن (یا) سوہریگ	سرکار فوج	۱۹۸ ..
پتن (یا) سری نگر پتن	سرکار کاندھ	۴۱۹ ..
۷۸۲ - ۸۷۲ ۸۵۰ - ..	سرکار لکھنؤ	۲۰۲ ..
سکھر .. ۲۴۵	سرکار گورکھ پور	۴۲۹ - ۴۲۰
سکندریہ .. ۸۸۷	سرکار ماندر	۴۶۰ ..
سلطان پور ۱۲۷ - ۱۳۱ -	سرکار مرنگیر	۴۲۰ ..
۱۴۱ - ۲۵۲ - ۳۲۰ - ۷۷۸ -	سرکار ہندویہ	۷۷۰ ..
۹۱۴	سرم (یا) پرگنہ سیرم مضاف	
سلطان پور بلہری ۲۴۷	صوبہ بدر	۶۳۰ ..
سلطان پور نذر بار ۶۴۴	سرور	۸۲۳ ..
سلطان گنج ارزنگ آباد ۶۳۹	سوندیپ	۸۰ ..
سلہت .. ۴۵۲	ہرزنج متعلقہ صوبہ مالوہ	
سلیم گدھہ .. ۷۶۶	..	۷۳۸ - ۷۱۴ - ۱۴۶
سمرقند ۱۲۰ - ۱۲۱ - ۲۳۲ -	سرزہی	۲۱۵ ..
۲۳۳ - ۲۶۴ - ۳۲۴ - ۸۳۷ -	مرہند	۱۲۷ - ۱۲۸ -
.. ۸۴۲ - ۸۷۵ - ۹۶۳ -		۷۹۴ - ۷۱۹ - ۶۶۹ - ۴۳۷
سموگر (یا) سموگر ۲۷ -	سری	۴۷۴ ..
.. ۵۱۱ - ۶۱۴ - ۸۳۱ -	سری نگر دارالماک کشمیر	
سنہیل (یا) سنہیل ۷۰ -		۹۶ - ۹۶ - ۳۱۸ - ۵۶۷ -

۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۹ - ۳۸۰	۹۹ - ۲۱۴ - ۸۱۱ - ۸۱۸
۵۶۰ - ۷۳۱ - ۷۴۷ - ۷۴۹	۸۲۴
۷۵۴ - ۷۶۷ - ۸۰۴ - ۸۵۲	سنبل (یا) سنبل مران آباد
۹۴۹ - ۹۱۳	۲۹
سوزدن (یا) سوزدن (یا) سوزدن	۵۵۵ ۷۴ . ۱۴۴ . ۱۸۱ -
(گذار گنگ دهاگیرتی)	۲۴۵ - ۲۶۲ - ۳۰۵ - ۳۰۹
۷۳۸	۳۲۷ - ۳۶۸ - ۴۸۵ ..
۲۴ سولی	۹۰۳ - ۹۰۴ سندهیر
۸۲۲ سهارنپور	سنستی تعلقہ راجا رام جات
۲۵۴ - ۱ سہرنہ	۶۵۷ مقصد
۱۸۱ میدالکوت	۸۷ - سنکھنیر (یا) سنکھیز
۷۹۷ سیری	۳۶۳ - ۵۰۷ - ۷۳۰ - ۸۸۴ -
- ۲۹۸ - ۹۴ - ۹۳ سیستان	۹۲۲ - ۹۰۳
۷۰۲ - ۴۳۵ - ۴۳۴	سواحل بحر ہند موسم بکون
سیکاکول (یا) سیکا کل و سکا کول	۵۶۳ متعلق ولایت دکن
۸۹۹ - ۸۹۷ - ۷۴۶ - ۷۳۶	۷۵ سواد
۱۵۸ سیوا	۸۳۳ سوندھرا
- ۳۰۶ - ۸۸ سیوستان	سوندھرا (یا) سوردہ پور
- ۳۲۶ - ۳۱۲ - ۳۱۱ - ۳۰۹	۷۶
- ۷۱۷ - ۵۶۰ - ۵۵۷ - ۳۷۳	- ۱۰۳ سورت (یا) سورتھہ

۸۱۴۷ - ۸۶۶ - ۸۶۷ - ۸۷۶	۹۶۶
۸۹۴ - ۸۸۵	۳۱۱	...	سیوی
شاه دهورا (یا) شاه دره	* حرف شین *		
۶۷۲			
۶۵۷ .. شاهزاد پور	۴۵۹	...	شادمان
۸۵ .. شاه گدهه			شاش (یا) شایش مشهور به
۴۶۵ .. شاه محل			نیاکت معروف به تاشکذ
۲۴۵ شش دریای شمالی			و تاشکنیت یا تاسکیت
شکر کهیرله (یا) سکر کهرله	۹۶۵ - ۶۱		و تاسکنیت
۷۴۱ (یا) شکر کهیرت	۴۷۰	...	شام
شکر کهیرت سکر کهیرت (یا) کهیرت	۳۹۳	...	شاه آباد
(یا) سکر کهیرت شصت کرده	۶۵۳		شاه پور مضاف کولپاک
۸۴۳ از اردنگ آباد			شاهجهان آباد (یا) دار الخلافه
۸۷۸	- ۱۳۳		شاهجهان آباد
۸۹۴ - ۸۹۳ - ۸۶۶ شکر تال	- ۱۵۹ - ۱۵۷ - ۱۴۰ - ۱۳۹		
۴۰ شمعی مشهور بکالا بهار	- ۴۷۳ - ۴۶۹ - ۴۶۲ - ۱۷۷		
۳۱۰ .. شور دریا	- ۴۰۱ - ۵۲۹ - ۵۲۳ - ۴۷۶		
۷۷۴ .. شوستر	- ۶۹۰ - ۶۴۴ - ۶۰۷ - ۶۰۶		
۶۵۶ - ۶۲۸ - ۱۲۲ شولا پور	- ۷۶۶ - ۷۵۰ - ۷۱۰ - ۷۰۸		
۴۶۵ .. شهاب نهر	- ۸۳۴ - ۸۰۶ - ۷۷۶ - ۷۷۴		

۵۵۴ - ۵۸۷ - ۵۹۰ - ۶۰۴

۲۲۷

شهر بندقانده

صوبه اردبیل ۳۸۴ ..

شهر جام موسوم به اسلام نگر

صوبه بندق ۶۳۰ ..

۱۰۴ - ۱۰۵

صوبه بزار ۵۰۲ - ۵۰۸ - ۵۱۲

شهر جلیسر ۲۲۰ ..

۹۹۲ - ۱۰۰۱ ..

شهرستان ۴۱۳ ..

صوبه بنگاله ۷۹ - ۲۰۴ -

شیراز ۲۶۲ - ۲۸۰ - ۳۳۳ -

۳۴۲ - ۳۴۵ - ۳۵۴ - ۴۷۷ -

۳۵۷ - ۳۸۶ - ۷۰۵ - ۷۰۶ -

۵۰۱ - ۵۰۸ - ۷۱۱ ..

شیرپور ۳۷۷ ..

صوبه بنگ و بهار ۲۳۲

شیرگده ۸۲۲ ..

صوبه بهار ۲ - ۳۴ - ۱۱۱ -

* حرف صاد *

۱۷۱ - ۲۲۹ - ۲۳۱ - ۲۳۷ -

محصرای هانسی و حصار ۸۹۰

۲۷۹ - ۲۹۳ - ۳۵۹ - ۴۱۱ -

مفاهان ۱۰۹ - ۸۱۳ ..

۳۴۰ - ۳۷۷ - ۵۵۷ - ۵۵۸ -

مغه مفا ۷۷ ..

۵۸۴ - ۸۰۹ - ۹۳۱ ..

صوبه بنگه ۵۳ - ۴۲۹ -

صوبه اکره ۳۸۰ ..

صوبه پنجاب ۱۸ - ۷۳ -

صوبه احمد آباد ۱۴۸ - ۶۸۶ -

۱۸۷

صوبه احمد آباد گجرات ۴۵۵

صوبه تلنگانه ۹۴۲ ..

صوبه احمد نگر ۳۲۱ ..

صوبه تتهه ۳۱۲ - ۳۷۸ -

صوبه اله آباد ۷۰ - ۴۵۴ -

۴۸۲ - ۴۸۷ - ۴۸۹ ..

صوبه اردسه ۴۰ - ۳۵۷ -

صوبہ ملتان	۹۲ - ۱۲۱	صوبہ خاندیس	۱۴۱ - ۴۹۷
صوبہ سندھ	۲۹۹ - ۳۰۹ - ۳۴۶ - ۴۸۹	صوبہ پنجاب	۵۰۲ - ۶۲۱ - ۷۷۰
صوبہ بہار	۴۹۹ - ۵۹۷	صوبہ خجستہ بنیدان	۱۴۱

* حرف طاء *

طالقان	۲۷۵
طبرستان	۱۰۹
طرف آب	۲۴۴
طرفان	۶۱ - ۶۲
طهران	۷۰۵

* حرف ظاء *

ظفر آباد	۸۳۳
ظفر آباد بدر	۶۲۲
ظفر آباد بیدر	۱۲۲
ظفر نگر	۶ - ۳۸۵ - ۴۰۱
ظفر نگر بالا گھاٹ برار	۸۶

* حرف عین *

عراق	۲۶ - ۲۰۲ - ۲۳۳
------	----------------

صوبہ دار الخلافہ	۵۶۷
صوبہ دکن	۳۷ - ۱۱۵
صوبہ کابل	۱۶۳ - ۱۶۷
صوبہ کشمیر	۳۵
صوبہ گجرات	۲۱ - ۵۹
صوبہ لاہور	۶۹۷
صوبہ مالوہ	۵۰ - ۵۹ - ۱۴۶
صوبہ سندھ	۲۱۹ - ۲۲۰ - ۵۰۹ - ۵۵۹
صوبہ پنجاب	۵۶۹ - ۶۲۲ - ۶۵۶ - ۷۱۳
صوبہ محمد آباد بدر	۴۲۹
صوبہ خجستہ بنیدان	۷۷۰

۱۸۰ - ۱۴۴ - ۵۶	غزنین	۲۶۳ - ۲۵۷ - ۲۶۲ - ۲۵۹
۴۴۳ - ۳۰۹ - ۲۹۶	..	۳۴۶ - ۳۴۵ - ۳۲۸ - ۲۶۷
۸۶۷ ..	غوث گدھ	۴۱۵ - ۴۱۴ - ۴۱۰ - ۴۰۹
۴۵۸ - ۱۸۸ ..	غور بند	۷۰۵ - ۴۲۶ - ۴۲۴ - ۴۱۷
* حرف فاء *		۸۸۲ - ۸۱۴ - ۸۱۳ ..
		عراق عجم ۲۷۵ ..
۲۳۳ - ۲۵۹ - ۳۳۳	فارس	عراق عرب ۲۶۲ ..
۳۵۸ - ۳۴۰ - ۳۳۸	..	عرب ۸۸۲ - ۹۱ - ۷۳ - ۱۰
۲۲۰ ..	فتح آباد	عظیم آباد پتھہ ۷۱۱ - ۱۳۲
۱۱۶	فتح آباد دھارور	۸۰۳
۵۷۹	عقابین ۶۲ ..
۱۴۶ - ۱۳۷	فتح پور	علی مسجد ۳۲۲ ..
۴۷۸ ..	فتح پور بیانہ	عنبر کوت ۴۴۵ - ۴۰۱
۱۳۶ - ۶۸	فتح پور سیکری	۹۶۱ - ۸۱۸ ..
۲۶۳	
۹۳۲ ..	فتح پور ہنسوہ	* حرف غین *
۴۳۵	فراہ مضاف خراسان	غازیپور ۳۳۵ - ۲۴۶ - ۵۹
۷۵۳ - ۷۰۳	..	۶۱۲
۷۷۳ - ۷۷۲	فرخ آباد	غوجستان ۸۳ ..
۸۹۲ - ۸۹۱ - ۸۶۶ - ۷۳۵		غریب خانہ ۷۷۸ ..

۵۱۲	..	قصیدہ آشتی	۷۵۳ - ۵۳۰	فرخنده بنیاد
۲۳۰	..	قصیدہ آثار	۸۶۹	..
۲۴۷	..	قصیدہ اردہ	۷۳۵ - ۲۶	فردا پور
۲۱۴	..	قصیدہ بہادر اجن	۶۲	فرغر
۸۱۰	..	قصیدہ بہہ	- ۹۰۵ - ۸۱ - ۸۰	فرنگ
۳۳۷	..	قصیدہ بیر	۹۱۸ - ۹۰۷	..
		قصیدہ پاتم از اعظم قصبات درار		فذاکت مشہور بہ شاہرخیہ
۹۰۵	۹۶۴	..
۳۵۶	..	قصیدہ پتن	۴۷۵	فیروز آباد
		قصیدہ پتن صوبہ خجستہ بنیاد	۱۵۷	فیض آباد
۸۷۱		
۵۷۰ - ۵۶۹		قصیدہ پریندہ		
۴۴۷	..	قصیدہ تپوہ	- ۸۲	قبچاق حوالیہ بلخ
		قصیدہ تمرنی موسوم بہ ظفرنگر	۴۸۲ - ۲۷۲	..
۴۳۷	۴۵۸	قرا باغ
۹۱۳	..	قصیدہ توساری	- ۸۱۲ - ۷۰۵ - ۲۶۲	قزین
		قصیدہ تیلالی (یا) تیلالی	۸۱۳	..
		(یا) بیتالی مشہور بہ		قصور (یا) تصور قصبہ ایست
۴۶۹		نعمت آباد	۸۱۸	از درابہ باری
۱۴۱		قصیدہ جانی گانون	۲	قصیدہ آره

* حرف قاف *

پنجاب مشہور بہ کھار	قصہ جہوسی مقابل آلہ آباد
۲۴۴ - ۷۷ مانری	۴۳۹
۳۳۶ قصہ ماہان (یا) باہان	۳۱۰ .. چاندو
۲۴۸ قصہ محمد پور	۹۳۵ - ۹۳۳ قصہ چنوت
۲۰۶ قصہ مندل پور	۶۶۴ قصہ رازیر (یا) رانیر
۲۶ .. قصہ منکگور	۷۳۲ قصہ سارنگپور
۵۵۸ - ۵۳۹ قصہ مونگیر	۷۷۶ ۷۷۳ قصہ سالی
۸۷۰ .. قصہ میدک	۴۸۸ .. قصہ سانپہر
۲۵۱ .. قصہ میرتھہ	قصہ سرنال (یا) سرنال
۱۴۷ قصہ ہیلان (یا) بھیلان	۳۲۱ - ۱۴۸ ..
۸۹۳ .. قصبات بارہہ	۷۷۶ - ۷۷۴ قصہ سپاور
۵۵۵ قصبات تلنگانہ	قصہ سیکری (یا) سنکری
۱۰۸ - ۱۰۷ قطب پورہ	۸۱۵
- ۳۵۸ - ۱۳۷ قلعہ اسپر	- ۵۳۹ - ۱۴۶ قصہ کورہ
۹۰۹ - ۸۷۷ - ۸۴۰ - ۶۲۱	۸۱۰
۳۲۸ - ۱۳۶ - ۶۳ قلعہ آگرہ	۲ .. قصہ کورہ
۲۹۵ .. قلعہ اتک	۳۱۱ .. قصہ کورہ مار
- ۷۶ - ۷ قلعہ احمد نگر	۳۹۰ .. قصہ کھڑکی
۹۰۹ - ۹۰۶ - ۸۶۹ - ۳۵۷	۳۸۱ .. قصہ کیرانہ
- ۳۶۸ قلعہ اڑک بیجاپور	قصہ اوہری متصل ادرباس

۸۹۹ - ۵۰۷	قلعہ بڈر سورت	۹۲۵ - ۹۱۶	..
	قلعہ پورندھر (یا) پورندھر	۷۰۳	..
۱۵۸	..	قلعہ مستقر الخلافہ اکبر آباد	
۵۸	..	۷۴۸ - ۴۷۲ - ۴۶۳	..
۳۰۷ - ۲۴۹ - ۷۷	قلعہ بھکر	۷۴۸	..
۴۱۲	..	قلعہ اندر پت دین پناہ	۴۷۵
- ۱۸۹ - ۱۸۳	قلعہ بیانہ	۲۲۰	..
۱۹۳	..	قلعہ اودگیر مضاف صوبہ	
۹۰۹	..	محمد آباد بدر	۴۹۰ -
۱۸۴	قلعہ بیجا گدھ	۶۲۱ - ۵۱۲	..
- ۹۰۹	قلعہ (یا) قلاع بیدر	۹۰۸	..
۹۲۲ - ۹۱۹	..	قلعہ ارسا (یا) ارسہ	۸۷۱ - ۷
۴۷۴	..	قلعہ بالکنڈہ توابع حیدر آباد	
۴۲	..	۸۸۰ - ۸۴۷ - ۷۹۷	..
۶۸۸ - ۵۷۸	قلعہ پرنالہ	۵۳۶	..
۹۵۰ - ۷۳۰ - ۶۹۷	..	قلعہ بدر و کلیان	۲۴
	قلعہ پرنندہ (یا) پرنندا	۸۱۱	..
۶۲۱ - ۵۳۶ - ۴۰۴	..	قلعہ بسنت	۹۶۶ - ۹۳
۵۷۶ - ۵۶۴	قلعہ پورندھر	۱۱	..
۱۷	..	قلعہ بلخ	۴۵۵

۹۷۴	۹۴۱	..	قلعہ تربنگ
۹۱۱	...	قلعہ دیوکر	۲۲۱	..	قلعہ ترچنان پلہی (یا) قلعہ
۶۴۴	...	قلعہ رام کیسر	۱۹۴	..	قلعہ جانپانیر
۶۶۵	...	قلعہ رادیر	۴۶۱	..	قلعہ جہانسی
۳۵۶	...	قلعہ راہوتوہ	۱۹۳	..	قلعہ چتور (یا) چیتور
۳۴۴ - ۲۰۱	...	قلعہ زنتبھور	۵۷۴ - ۵۶۷ - ۵۰۹
۱۴۵ - ۲	...	قلعہ روہتاس	۵۴۹	..	قلعہ چمدہ
۹۶	...	قلعہ سانتور	۸۵۶ - ۸۵۵	..	قلعہ چینچی (یا) چنچی
۴۱	...	قلعہ ستارا	۳۰۰	..	قلعہ خزانہ
- ۶۹ - ۵۹	...	قلعہ سورت	۸۴۱	..	قلعہ دار الخلافہ
۲۳۷ - ۲۲۳	۱۴۱	..	قلعہ دکن
قلعہ (یا) قلاع سنگمیر (یا)	- ۳۸	..	قلعہ دولت آباد
۱۱۵	..	سنگمیر	- ۱۶۵ - ۳۸۵ - ۴۰۰ - ۴۰۳
۵۴۹ - ۵۴۸	...	قلعہ سیملہ	۵۸۳ - ۵۳۸ - ۵۲۰ - ۴۱۹
۳۰۵	...	قلعہ سیوی	- ۹۳۴ - ۹۲۴ - ۹۰۹ - ۸۸۱
۴۷۰	...	قلعہ شاہجہان آباد			
۲۷۹	..	قلعہ شیر گدھے			
- ۲۶۷ - ۲۶۶	...	قلعہ ظفر			
۲۶۸			
قلعہ ظفرنگر مضاف بالا گھاٹ					

قلعہ کاکندہ (یا) گولکندہ	۵۱۶	..	بوار
حیدر آباد یامی تخت	۱۰۰	- ۹۹	قلعہ غوری
سلاطین تلنگ ۱۲۲ -	۷۰۳	..	قلعہ فراہ
۳۶۳ - ۵۳۳ - ۶۴۱ - ۸۳۷ -	۲۹۷	..	قلعہ قلات
۹۴۳ - ۹۰۴ - ۸۷۵ ..	- ۱۵۳	- ۹۳	قلعہ قندھار
قلعہ گوالیار ۵۴ - ۲۰ - ۷ -	- ۳۶۷	- ۳۶۶ - ۲۹۶ -	۲۶۷
۱۴۵	۹۶۶	- ۵۷۱ - ۵۱۲ -	۵۰۹
قلعہ للنگ (یا) النگ ۱۹۸	۲۰۳	- ۶۲	قلعہ کابل
قلعہ لوہکندہ دولت آباد ۳۵۶	۲۰۷	..	قلعہ کالنجر
قلعہ ماتھیاہ (یا) ماتیلہ ۲۴۲	۸۲۳	..	قلعہ کانی
قلعہ ماندو .. ۱۳	۲۹۲	..	قلعہ کاریل
قلعہ محمد نگر عرف گولکندہ	۵۴۷	..	قلعہ کچلی
۷۴۴	- ۵۹۱	- ۵۳۶	قلعہ کلیان
قلعہ مریچ .. ۸۷۳	۸۷۳	- ۸۰۱	..
قلعہ مرغزن .. ۴۷۴	۲۴۳	..	قلعہ کنجاہ (یا) کنجاہ
قلعہ ملہیر ۹۳۷ - ۸۴۵	۶۹۳	..	قلعہ کندانہ
قلعہ منگل بیرہ (یا) منگل	۱۰۰	..	قلعہ کہرد
۵۷۸ .. بیرہ	- ۴۴	..	قلعہ کھیانہ (یا) کھیانا
قلعہ مو .. ۹۴۰ - ۸۱۹	۵۷۹
قلعہ مہاکوت .. ۸۱۹	۸۷۰	..	قلعہ گلبرگہ

۴۸۶ - ۴۹۱ - ۴۹۳ - ۵۰۱ -

۵۰۹ - ۵۱۰ - ۵۱۴ - ۵۵۶ -

۵۶۷ - ۵۷۲ - ۵۷۳ - ۵۷۴ -

۵۹۰ - ۵۹۹ - ۶۰۰ - ۷۰۱ -

۷۰۲ - ۷۰۳ - ۷۰۴ - ۷۰۶ -

۷۶۰ - ۸۲۰ - ۸۲۴ - ۸۹۰ -

۵۵ - ۱۹۸ - ۳۵۰ - تنزیح

۶۰۳

۷۴۵ قوال

• حرف کاف •

۱۷ - ۴۶ - ۴۷ - ۵۶ - کابل

۷۰ - ۷۱ - ۷۶ - ۸۹ - ۹۱ -

۹۲ - ۹۴ - ۹۹ - ۱۰۰ -

۱۲۱ - ۱۴۴ - ۱۴۳ - ۱۶۶ -

۱۶۷ - ۱۸۰ - ۱۸۶ - ۱۸۸ -

۱۹۰ - ۱۹۱ - ۱۹۳ - ۲۰۲ -

۲۰۵ - ۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۱۶ -

۲۱۷ - ۲۳۳ - ۲۶۵ - ۲۶۶ -

۲۶۷ - ۲۶۸ - ۲۶۹ - ۲۷۰ -

۲۳۵ .. قلعہ میرتھہ

قلعہ نصرت گدھہ چنچی (یا)

چینچی پائے تخت الکے

۸۵۴ .. کرناٹک

۸۶۴ .. قلعہ نلدرک

۸۳۸ .. قلعہ واکڈکیرہ

۲۰۷ قلعہ ہندوستان

۷۵۸ .. قلعہ ہڈای

۶۱ .. قلماق

۶۳۳ - ۷۰۵ .. قم

۸۱ قندق کلیسیا (یا) کلیان

۸۷۲ .. قمرنگر کرنول

۱۷ - ۴۸ - ۸۳ - قندھار

۸۴ - ۹۴ - ۹۶ - ۱۰۱ -

۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۶۹ - ۱۷۰ -

۱۸۰ - ۲۰۱ - ۲۶۵ - ۲۷۵ -

۶۹۶ - ۲۹۷ - ۲۹۸ - ۲۹۹ -

۳۰۰ - ۳۰۶ - ۳۱۱ - ۳۲۶ -

۳۲۹ - ۳۹۰ - ۴۳۴ - ۴۲۵ -

۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۴۵ - ۴۴۶ -

۴۰۲	..	کالا کوٹ	- ۲۷۵ - ۲۷۳ - ۲۷۲ - ۲۷۱
۸۷۹ - ۶۰	..	کالپی	- ۳۲۵ - ۳۰۶ - ۲۸۹ - ۲۷۶
۹۴۱ - ۴۲۰ - ۱۱۷		کالذہ	- ۳۴۹ - ۳۴۲ - ۳۳۱ - ۳۳۰
		کاما بہاڑی (یا) کامان بہاڑی	- ۳۹۱ - ۳۸۸ - ۳۸۷ - ۳۸۶
۵۷۳ - ۱۵۶	..		- ۴۴۴ - ۴۴۲ - ۴۳۴ - ۳۹۲
۹۶۷ - ۳۶۶	..	کانگرہ	- ۴۵۸ - ۴۵۷ - ۴۵۶ - ۴۵۵
۱۰۰		کانودہ (شکار گاہ)	- ۵۶۷ - ۵۱۳ - ۴۹۰ - ۴۵۹
۹۰۲ - ۹۰۱	..	کپورتلہ	- ۵۸۲ - ۵۸۰ - ۵۷۴ - ۵۷۱
۲۰۰	..	کتکھ	- ۵۹۵ - ۵۹۳ - ۵۹۲ - ۵۹۰
۹۲۶		کتل احمد نگر	- ۶۱۶ - ۶۰۳ - ۶۰۰ - ۵۹۶
۴۳۲	..	کتل بہلباس	- ۷۷۸ - ۷۳۶ - ۶۶۹ - ۶۱۷
۴۳۱		کتل پیر پنجال	- ۸۳۱ - ۸۳۰ - ۸۰۳ - ۷۷۹
		کتل خالوش (یا) خابوش (یا)	- ۹۴۰ - ۸۴۷ - ۸۳۴ - ۸۳۳
۶۹۵	..	جانوش	۹۵۷ - ۹۴۶
۶۱۷	..	کتل خیبر	۳۱۲ . ..
۳۶۷		کتل زھن کہ پیرہ	- ۲۳۳ ۶۱ - ۴۸
۸۸۲ - ۷۳۵		کتل فردا پور	- ۲۷۲ - ۲۶۶ - ۲۳۵ - ۲۳۴
۴۰۰	..	کتل کہرکی	۹۶۳ - ۲۷۳
۴۵۸	..	کتل ہندو کوہ	۴۰۲ - ۴۰۱
۲۱۹	..	کتکھ	۲۹۳ - ۲۰۹ ..
		کلا بہاڑ	
		کاشغر	
		کاغذی دارہ	

۱۱۷ -	بیجا پوری	۲۲۷	کترہ میان (نیق)
۷۳۸ - ۵۶۶ - ۵۳۰ - ۱۲۴		۵۰۷	کتک ..
۸۶۰ - ۸۵۴ - ۸۴۶ - ۷۶۸		۵۵۴	کجلی ..
۹۱۴ - ۸۹۵ - ۸۸۰ - ۸۷۲		۵۴۷	کجلی بن ..
۸۶۱ - ۷۳۷ ..	کرنول	۱۰۴ -	کچ (یا) کچھہ
	کرہ مضاف الہ آباد (یا) کرہ	۳۸۶ - ۳۱۲ - ۳۱۰	..
۱۷۸ -	صوبہ الہ آباد	۲۸۰	.. کچواہہ
۸۰۲		۵۷۰ کر
۹۲۹ - ۳۴۴	کرہ مانڈپور	۴۱۸ کران
۳۸۶ ..	کشک	۱۴۰ - ۱۱۰	کرلای معلی
۲۷۶ ..	کستم	۷۳۷	.. کرپہ (یا) کترہہ
۴۹ - ۴۸ - ۱۱	کشمیر		کرچھاک بڈ (یا) کرخاکھا
۱۱۲ - ۹۵ - ۷۰ - ۶۴		۱۵	.. بیدزہ
۱۸۸ - ۱۷۰ - ۱۶۳ - ۱۴۴		۷۷۲ کردہ
۳۱۴ - ۲۸۰ - ۲۷۶ - ۲۵۸			کرہ کانوں (یا) کرگانوں دارالملک
۳۴۲ - ۳۲۲ - ۳۱۹ - ۳۱۷		۵۴۹ - ۵۴۸	آشام
۴۳۳ - ۴۳۲ - ۴۳۱ - ۲۴۳		۵۷۰ - ۵۵۲ - ۵۵۱ - ۵۵۰	
۵۲۸ - ۵۱۶ - ۴۶۶ - ۴۶۱		۳۳۸ - ۳۳۶ - ۳۳۵	کرمان
۷۳۰ - ۷۲۱ - ۶۶۷ - ۵۹۶		۷۰۵ - ۷۰۴ - ۳۴۰	..
۹۴۱ - ۸۰۷ - ۷۶۴ - ۷۶۱			کرناٹک (یا) کرناٹک

۴۷۱	کوٽوالي چٻوٽره	۹۵۷ - ۹۵۴ - ۹۴۴	..
۴۵۴	.. کوٽهه بيدلتهه	۸۷۲ - ۸۷۰ - ۸۶۹	کشد
۴۷۸	.. کوچ	۱۵۲	.. کشن گڏهه
	کوٽج بهار موسوم به عالمگيونگر	- ۲۵۶ - ۲۲۳	کعبه شريف
۵۵۴ - ۵۴۶ - ۵۴۵ - ۵۴۴		۳۵۹
	کوٽج هاجو (يا) کوچ هاجو	۵۹۸	.. که ايون
۴۵۲ - ۳۶۵	۸۷۹	.. کمن پور
	کوٽره (يا) کوٽره مضاف صوبه		کنار مهندري که متصل قصبه
۶۱۷ - ۶۸۶	احمد آباد	۱۹۴	سرنال است
۶۹۱	کوٽره و تهاسره	۲۹۷	.. کنار هيرومند
۴۲۲	.. کوز دهن نگر		کنبايت (يا) کنبه-ايت
۴۱۸	.. کوشک	- ۴۴۸ - ۳۸۰ - ۲۸۲ - ۱۹۶	
۵۶۵ - ۵۳۶	.. کوکن	۸۵۲
۸۱۴	کوکنده تعلقه رانا		کنڇي کوٽهه (يا) کنڇي کوٽهه
۸۲۱	.. کول	۵۷۲ - ۵۳۰ - ۵۱۷	..
۳۳۱ - ۲۷۵	.. کولاب	۸۸۶	.. کمير
۵۴	.. کول جلالي		کنک گير (يا) کنگري (يا)
۷۷۳	.. کول جليسر	۶۵۶ - ۳۲۶	کنگيري
۹۵۸	.. کوندوانه	- ۵۴۸ - ۵۴۷ - ۵۴۴	کواھتي
۱۲۹	.. کوه برقي	۵۵۴ - ۵۵۰

۵۵۰	۵۴۵	..	کوه بهوتخت
۱۴۷		کوهستان کشمیر			کوه چلپرنیه (یا) کوه چلپرنیه
۳۲۷		کوارچ (یا) کورچ	۵۵۶
۳۲۶	..	کها برت	۱۵۷		کوه دامان شمالي
۹۷		کهاچرود (یا) کالجرو	۱۵۷	..	کوه سرمور
- ۳۴		کهاژن (یا) کهاژنون	۲۸۰	..	کوه سايغان
۶۹۷ - ۱۷۳	۱۴۴	..	کوه سوالک
- ۵۸۵ - ۱۳۳ - ۲۴		کهاجوه	۳۹۳ - ۱۶۸ - ۱۵		کوه کانگرة
۹۷۰ - ۷۸۱	۴۷۵	..	کوه کماژون
۳۱۱	..	کهر	۷۷۴	..	کوه مداريه
۴۰۱ - ۳۷۴ - ۹		کهرکي			کوه نمکسار مضاف صوبه پونجاب
۶۵۲		کهری گجرات	۷۴
۷۷۹		کهازار سرحد کابل	۶۱		کوههای مغلستان
۹۵۰		کهورزیره (یا) کورزیره	۴۵۹		کوهسار بدخشان
۱۵۶	..	کهوره مجاهد	۳۶۴		کوهستان بکلانه
- ۶۶۷ ۶۴۹ - ۱۷۴		کهايلنا			کوهستان تامرپ (یا) تامروت
۳۸۲	..	کيرانه	۵۵۳
		کیرانه پرگنه از مضافات	۹۹		کوهستان سري نگر
		سهارنپور صوبه دهلي	۵۹۳		کوهستان کابل
۳۸۱	- ۵۴۹		کوهستان کامرپ

۷۳۳ - ۷۳۶ - ۷۴۷ - ۷۴۹	۸۲۲ ..	کیلا گڑھی
۷۵۰ - ۷۵۷ - ۷۵۹ - ۷۶۷	۸۱۳ ..	کیلا نات
۷۶۸ - ۸۰۲ - ۸۰۳ - ۸۰۴	۴۷۴ ..	کیلو گڑھی
۸۱۲ - ۸۱۲ - ۸۱۴ - ۸۷۲		
۸۷۵ - ۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹		
۹۲۹ - ۹۳۰ - ۹۳۷ - ۹۶۹	۷ - ۶ - ۲۰ - ۵۰	کجرات
۳۴ - گدھے (یا) گدھی	۵۳ - ۵۷ - ۵۹ - ۷۰	
۴۰ - ۱۴۸ - ۲۲۳ ..	۷۱ - ۷۶ - ۷۷ - ۸۸	
گدھے پتلی (یا) گدھے پتیلی	۹۷ - ۱۰۱ - ۱۰۳ - ۱۸۳	
۷۵۱ (یا) گدھے پتیلی	۱۸۴ - ۱۸۹ - ۱۹۳ - ۱۹۴	
گدھے نمونہ (یا) کرگ نمونہ	۱۹۶ - ۱۹۷ - ۱۹۹ - ۲۰۴	
۸۳۳ مضاف دکن	۲۰۸ - ۲۱۴ - ۲۱۷ - ۲۱۹	
۷۴۲ - ۷۳۷ گدھی بھوچری	۲۵۷ - ۲۸۱ - ۲۸۲ - ۲۸۵	
۲۲۴ گذر چوسا (یا) چوسہ	۳۰۶ - ۳۱۰ - ۳۱۲ - ۳۲۶	
۸۳ .. گذر وان	۳۷۸ - ۳۹۸ - ۳۹۹ - ۴۰۰	
۷۰۱ .. گرجستان	۴۳۴ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۵۱	
۱۸۰ گردیز (یا) گردیز	۴۶۶ - ۴۸۶ - ۴۸۷ - ۴۹۱	
۳۱۸ - ۳۱۶ .. گریوہ	۴۹۲ - ۵۹۲ - ۶۰۲ - ۶۵۵	
۱۰۹ گلبار (یا) گلزار	۶۵۸ - ۶۷۰ - ۶۷۸ - ۶۹۰	
۸۶۳ - ۵۹۱ - ۵۳۶ گلبرگہ	۶۹۲ - ۷۲۰ - ۷۲۹ - ۷۳۱	

* حرف کاف فارسی *

۹۶۱	گهات کاغذی واره	۷۶۸
- ۲۱۰ - ۲۰۹	گهواره گهات	- ۱۷۳	گنکنده (یا) گولکنده
۵۴۴ - ۵۴۴	- ۵۳۰ - ۵۲۳ - ۴۱۴	۲۶۳
* حرف لام *		- ۶۲۷ - ۶۲۱ - ۵۹۵ - ۵۸۸	۵۸۸
۱۲	لاہری (یا) لاری بندر	۶۸۵ - ۶۸۴ - ۶۹۱
- ۱۸ - ۱۱ ۶ - ۱	لاہور	گنبد متصل بدروازہ سمت	
- ۴۷ - ۳۶ - ۲۷ - ۱۹		غربی روضہ شاہ عالم	۴۴۸
- ۷۲ - ۷۱ - ۵۶ - ۴۸		گنگ (یا) گنگا	- ۷۳
- ۱۱۳ - ۱۱۲ - ۹۵ - ۷۸		- ۳۵۸ - ۳۵۶ - ۲۱۹ - ۸۰	
- ۱۷۲ - ۱۳۱ - ۱۲۷ - ۱۱۴		- ۵۴۲ - ۵۲۱ - ۴۷۵ - ۴۳۹	
- ۲۱۳ - ۱۹۳ - ۱۸۸ - ۱۸۰		- ۸۷۱ - ۸۶۷ - ۸۲۳ - ۷۳۸	
- ۳۰۸ - ۲۷۷ - ۲۶۱ - ۲۵۶		- ۹۲۶ - ۹۲۰ - ۸۹۲ - ۸۹۱	
- ۳۲۱ - ۳۱۸ - ۳۱۷ - ۳۰۹		۹۵۳	
- ۳۹۶ - ۳۵۳ - ۳۴۸ - ۳۴۳		۷۳۸ ..	گنگ بہاگیرتی
- ۴۵۹ - ۴۵۷ - ۴۵۰ - ۴۳۶		- ۶	گوالیار مضاف اکبر آباد
- ۵۰۰ - ۴۹۹ - ۴۹۳ - ۴۷۱		- ۶۶۹ - ۱۴۲ - ۵۴	۳۴
- ۵۶۸ - ۵۲۵ - ۵۱۸ - ۵۱۰		۸۰۱	
- ۶۰۳ - ۵۹۹ - ۵۷۵ - ۵۷۲		۳۵۶ ..	گودارزی
- ۶۶۶ - ۶۳۴ - ۶۱۶ - ۶۱۲		۲۰۹ - - ۱۷ - ۱۶	گورکھپور
		۵۵۹ - ۹۵۰	

۹۲۰	دریائے گنگ دکن (۷۱۸ - ۷۱۶ - ۷۰۹ - ۶۹۴
۹۵۵	.. لوهر چک	۷۵۶ - ۷۲۲ - ۷۲۱ - ۷۲۰
۲۴۵	.. لوهري	۸۲۰ - ۸۱۸ - ۷۸۱ - ۷۵۷
۶۷۲ - ۱۲۸ - ۴۷	لوه گدھے	۸۶۸ - ۸۳۴ - ۸۳۱ - ۸۳۰
-----		۸۸۹ - ۸۹۰ - ۸۹۲ - ۹۲۷
* حرف ميم *		۹۳۶ - ۹۳۵
۲۴۴	.. ماتھيلہ	۴۷۵ لدھانہ (يا) لدھيانہ
۸۲	مارد چان (يا مارچا	۳۶۷ لعل باغ بوہانپور
۷۹۲	.. مازندران	۴۶۴ لعل فام فتح پور
۵۲۴	مالجي پورہ	لکريت پلي (يا) لکريت باي
- ۵۶ - ۵۳ - ۵۱	مالوہ	۸۹۷ - ۸۹۶ - ۸۵۸ ..
- ۱۴۹ - ۱۳۷ - ۹۷ - ۷۰		لکھو ۲۰۲ - ۲۴۸ - ۴۳۴
- ۱۹۵ - ۱۹۴ - ۱۹۳ - ۱۸۴		۴۸۱ - ۵۱۶ - ۵۸۴ - ۷۸۱
- ۲۱۷ - ۲۱۶ - ۲۰۵ - ۲۰۴		۹۵۳ - ۸۹۲ - ۸۳۹ ..
- ۳۳۲ - ۳۲۲ - ۲۸۶ - ۲۵۷		۳۷۳ - ۳۱۱ .. لکھي
- ۳۷۹ - ۳۷۸ - ۳۶۷ - ۳۳۳		لنگر کوٹ مضاف پيشاور
- ۴۸۰ - ۴۵۳ - ۳۹۷ - ۳۸۹		۷۷۹ - ۶۴۷ - ۶۱۲ ..
- ۶۲۵ - ۶۰۰ - ۵۲۳ - ۴۸۳		لونا چماري (يا) لونا چماري
- ۷۱۴ - ۶۷۰ - ۶۵۹ - ۶۵۸		۵۴۸
- ۷۳۸ - ۷۳۶ - ۷۳۴ - ۷۳۱		لونگر (شہر ريسٹ ڈر لیب

۸۶۹ - ۷۳۷	فرخنده بزیان	۷۵۰ - ۷۶۶ - ۸۰۶ - ۸۲۷	
	محلہ جڈی ملی (یا)	۸۳۰ - ۸۳۵ - ۸۴۰ - ۸۴۳	
	چڈی ملی (نام یکی از	۸۴۴ - ۸۴۹ - ۸۷۶ - ۸۷۷	
	محلہ های کشمیر)	۸۷۸ - ۸۷۹ - ۸۸۰ - ۸۸۶	
۷۶۵	۹۳۹ - ۹۴۶ - ۹۶۹	..
	محلہ حسن آباد (نام یکی		ماندر (مضاف صوبہ مالوہ)
	از محلہ های کشمیر)	۵۱ - ۱۹۳ - ۱۹۹ - ۳۲۹	
۷۶۵	۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۳ - ۳۸۸	
۳۳۷	محمد آباد بدر	۵۵۶ - ۵۸۷ - ۷۱۳ - ۸۳۰	
۵۴۳	۹۶۵ - ۹۶۶
	محمدون آباد	۹۵	ماندها
	محمدون پورہ بیرون شهر اردنگ		
۹۳۹	۲۰۷ - ۲۳۰	مانکپور
	آباد		
	محمدون عراقی (نام جا)	۱۴۶	مانکوت
۵۹۵	۲۶۴ - ۳۰۴	ماراء الزهر
		
۱۵۷	۸۸۲
	مخلص پور		
	مدکل مابین ظفر آباد ر	۷۳ - ۱۰۳ - ۴۲۱	متھرا
۸۳۳	حیدر آباد	۴۲۲ - ۴۶۲ - ۴۸۷ - ۵۹۷	
۴۷۰	مدینة السلام بغداد	۶۰۰ - ۸۸۸
۵۶۳ - ۳۳۳	مدینة طیبہ	۴۶۴ - ۴۷۱	مذمن بغدادی
- ۷۰۸ - ۹۹	مران آباد		مچھالی بندر صوبہ

۱۵۶ - ۵۵۷ - ۵۷۳ - ۵۷۵	۷۶۵ - ۷۶۹ - ۸۳۱ - ۸۳۹
۹۴۷ - ۹۴۴ - ۹۴۳ - ۹۲۲	۸۷۸ - ۸۷۶ - ۸۴۳ ..
مسجد جامع آگرہ ۸۲ - ۲۲۷	مرتضیٰ آباد مرچ (قصبہ)
مسجد جامع فتح پور ۳۲۸	مضاف بیجاپور ۹۴۲
مسجد جامع موسوم بمسجد	مرتضیٰ پور موہنہ ہرار ۶۵ -
جہان نما مسجد شاہ جہان	۹۵۵
۴۷۲	مرزاج ر کامراج یعنی بالا ر
مسجد عالی قصبہ سکھر (یا)	پائین روئے آب بہت ۳۱۴
۷۵ .. سکھرا	مرشد آباد ۷۵۲ - ۷۵۳ -
۷۶۰ - ۷۵۹ .. مسقط	۷۷۹ .. مرغزار
۳۲۰ .. مشہد	۹۹۴ .. مرغیزان
مشہد مقدس ۲۲۷ - ۲۶۲ -	۱۵۶ مرکزہ حال کلیان
۳۱۴ - ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۵ -	۳۴۳ .. مرز
۴۴۱	۳۱۱ .. مزار زبیر پتھہ
مشہد مقدس رضویہ ۹۳۶	۳۲۴ مزار سلطان المشایخ
مشہد منور مرتضویہ علیہ السلام	مستقر الخلافہ ۴۹۴ - ۵۰۴ -
۴۰۹	۵۵۸ - ۵۶۷ - ۴۹۹ - ۸۱۷ -
۴۷۰ .. مصر	۹۹۹ - ۸۳۱
۴۷۳ .. مصر جامع	۹۴۷ مستقر الخلافہ آگرہ
معمور آباد کہ موضع ست	مستقر الخلافہ اکبر آباد

۹۶۶ - ۸۶۸ - ۸۲۶	..	۳۷۶	از نجف اشرف
۸۱۸	..	۲۰۹ - ۲۰۶	معمورہ بنگالہ
۸۴۶	..	ملک آرکات	مغل پورہ واقع خجستہ بنیان
۳۵۵	..	ملک اشام	۷۷۰
۳۶۴	..	ملک اداس	۸۷ ..
۸۷۹	..	ملک بندیلہ	۱۲
۸۸۶	..	ملک جات	مقصود آباد (نام قلاب)
ملک چاندا (یا) چاندہ		۸۹۲
۴۵۴	۴۸۶ - ۳۱۰ ..
۳۰۹	..	ملک سندھ	۸۴۴ ..
۸۵		ملک امان خانیہ	- ۱۲۱ - ۹۱
۹۲۷	..	ملک کوکن	۷۰۱ - ۲۵۲
۲۱۹	..	ملک گد	- ۹۵ - ۹۴ - ۵۱
۷۱۸		ملکا پور صوبہ برار	- ۱۷۰ - ۱۳۲ - ۱۳۱ - ۱۰۱
۸۰۱	- ۲۴۱ - ۲۰۵ - ۱۹۵ - ۱۷۱
۱۰۶		مل کھیر (یا) بل کھیر	- ۳۰۷ - ۳۰۶ - ۲۸۰ - ۲۵۲
۲۱۶	..	صہالک شرقی	- ۳۲۹ - ۳۲۵ - ۳۱۲ - ۳۰۹
۲۱۲	..	صہالکت کابل	- ۵۶۸ - ۴۳۷ - ۴۳۶ - ۳۴۵
۲۱۵		صہالکت گجرات	- ۷۱۷ - ۶۹۷ - ۵۸۵ - ۵۷۵
۷۷۸		مندر (یا) مندله	- ۸۲۳ - ۸۲۱ - ۷۲۰ - ۷۱۸

۵۱۴	..	مونگی پتن	۴۴	مذنب موسوم بمفتوح
۴۱۱	..	مونگیر	۲۲۰ - ۵۰	..
۲۸۹		موهان پرگنہ لکھنؤ	۸۴۱	.. منزل تورہ
۴۰۷	..	موہن نالہ		منزل جہالبورہ (یا) جہالبورہ
		مہابن (پرگنہ ایست از سورکار	۸۴۲	..
		آگرہ) ۴۲۱ - ۴۶۲ - ۵۶۹	۸۲۴ - ۴۳۷ - ۱۴۹	مؤ
۵۵۰		مہاچین (یا) ماچین	۵۵۹	..
۸۹۳	..	مہارپور	۱۱ - ۱۰	..
		مہاکوت	۱۴۱	..
		۴۰۲ - ۴۰۱ -		موضع انبارہ
۶۴۵		موضع بری ٹپہہ (یا) بری
۵۴۳	..	مہانڈی	۵۴۵	ٹپہہ (یا) بری ٹپہہ
۳۵۶ - ۲۹۲	..	مہگر	۲۶	..
۳۲		مہگر بالا گھات برار	۱۹۱	موضع چاری کاران
۹۰۱	.	میدان تھالکی		موضع حسن پور سورکار ہندیہ
۸۹۲		میدان سانڈی ر پالی	۸۷۷ - ۷۷۰	..
۹۱۹		میدان شاہ گڑھہ	۲۳۲	..
		میدک مضاف موہنہ حیدرآباد	۸۰۴	..
۴۰	۵۴۲ - ۵۴۰	موضع سولی
		میرتھہ		موضع کھرکی موسوم بہ ارزنگ
		۵۹۸ - ۲۵۰ -		..
۸۲۲	۴۴۳	..

۹۱۳ - ۷۷۸	۵۴۳ ..	میر دان پور
(نوبدا (یا) نوبده (نریا)	۸۵۰ - ۳۰۶ ..	میسور
- ۲۲۰ - ۱۸۵ - ۱۴۲ - ۵۷	۷۱۵ - ۵۹۸ ..	میواب
- ۴۹۵ - ۴۶۱ - ۳۳۳ - ۳۲۰	۶۴۷ - ۱۵۸ - ۱۵۷	میوات
- ۸۷۳ - ۸۰۶ - ۵۰۷ - ۵۰۴	۳۴۴ - ۵۰ ..	میوار
۹۶۹ - ۸۹۵	* حرف نون *	
نوبد گندھک (یا) گندک ۲۲۴	۸۸۹ - ۲۰۷	نار نول
۴۲۹ - ۲۰	- ۳۹۹ - ۳۹۸ - ۳۹۷	ناسک
۳۱۲ ..	۹۴۱ - ۹۲۳
نظام آباد بالائے کتل فردا پور	۸۷۳ ..	ناگپور
۸۸۲	- ۲۰۵ - ۱۹۵ - ۵۰	ناگور
۳۳۷ ..	۸۸۶ - ۲۳۵ - ۲۳۴	۲۱۴
نعمت آباد	۴۴	ناندگیر موسوم بہ گیدو
نقب شیر حاجی مہاکوت	- ۸	ناندیر (یا) ناندیر دکن
۴۰۲	- ۷۳۸ - ۶۲۲ - ۴۴۵ - ۴۲۹	۴۲۹
۱۹۵ ..	- ۸۰۰ - ۷۸۵ - ۷۸۴ - ۷۶۸	۷۶۸
نگر کوت	۹۴۳ - ۹۴۲	..
۶۴۸ ..	۴۱۰ ..	نجف اشرف
۸۲۴ ..	- ۱۳۱	نذر بار (یا) نذر بار
۴۳		
۴۶۳ ..		
نور گدھ		
نورس قارا		
۱۸۸ ..		
نوشہ		

۵۲۲	..	ولایت بکلانہ	نہر بہشت (یا) بہشت (نام
۲۹۵		ولایت بہاٹی	نہر بہشت (
۳۸۰ - ۲۴۶		ولایت بہار	۵۲۹ - ۴۶۶
		ولایت بہارہ مضاف گجرات	۱۴۰
۴۸۶	۱۲۰
۱۵۸	..	ولایت بیجاپور	۵۲۵ ..
		ولایت بیل تلی (یا) سل تلی	۸۸۲ ..
۵۵۴	نیلاب ۱۴۴ - ۲۱۱ - ۲۶۸ -
۷۸	..	ولایت بیہق	۲۷۳ - ۲۷۱ ..
۳۰۸	..	ولایت پنجاب	۲۴
۱۰۴	..	ولایت جام	۷۰۹
۵۵۰	..	ولایت ختن	نیمدت (یا نیملہ)
۴۳۳	..	ولایت دھندیرہ	
۲۲۸	..	ولایت سرور	
۳۱۲ - ۳۱۰		ولایت مذدہ	واکنگیرہ (یا) واکنگیرہ ۶۳۹ -
- ۴۸۸ - ۴۸۷		ولایت سورتھہ	۸۵۰ - ۶۹۳ - ۶۵۱ - ۶۴۸
۴۹۲	وزیر آباد (نزدیک لاہور) ۹۳۵
۱۵۸	..	ولایت سیوا	۸۹۲ - ۱۸۰ ..
۳۴۰	..	ولایت فارس	۲۹۵
		ولایت فرغانہ (کہ از اقلیم پنجم	۵۱۷

* حرف واو *

۷۰۴ - ۷۰۳	..	۹۴۳	..	است (
۸۲۳	..	هرندار	ولایت کامروپ یعنی هاجو ر	
۹۰۹	..	هرسول	کواھتی و توابع آن ۵۴۴ -	
۴۸۶	..	هرمز	۵۵۴
هرنگانوں و چوڑیہ مضاف صوبہ		۲۳۷	ولایت گجرات	
۲۶۲		خاندیس	۲۱۱	.. ولایت گنہر
۱۱۵	..	هریس	۲۰۰	.. ولایت گدھ
۴۵۹	..	همایون پور	۲۴۸	ولایت مہستی
- ۸		ھندوستان (۲) ھند	۷۶	ولایت میان در آب
- ۵۴ - ۲۴ - ۲۰ - ۱۸ - ۱۱			۵۵۴	.. ولایت رزگ
- ۸۶ - ۸۵ - ۸۳ - ۸۲ - ۶۲				
- ۱۳۱ - ۱۲۱ - ۱۱۱ - ۹۰				
- ۱۵۳ - ۱۴۸ - ۱۴۷ - ۱۴۵				
- ۱۶۹ - ۱۶۸ - ۱۶۳ - ۱۵۰			۵۴۴	.. هاجو
- ۱۷۹ - ۱۷۸ - ۱۷۵ - ۱۷۱			۸۹۰	.. ہانسی
- ۲۰۲ - ۱۸۸ - ۱۸۷ - ۱۸۰			۸۹۰	ہانسی و حصار
- ۲۱۵ - ۲۱۲ - ۲۰۵ - ۲۰۳			۹۳۵	.. ہتیا پول
- ۲۳۴ - ۲۳۳ - ۲۲۳ - ۲۱۶			۸۱	.. مچای
- ۲۵۵ - ۲۵۲ - ۲۴۱ - ۲۳۵			- ۲۴۶ - ۲۷۵ - ۸۹	ہرات
- ۲۶۰ - ۲۵۹ - ۲۵۷ - ۲۵۶			- ۴۲۶ - ۴۲۴ - ۴۲۳ - ۴۱۰	

• حرف ہا •

- ۷۵۴ - ۷۵۳ - ۷۴۴ - ۷۴۰

- ۷۷۵ - ۷۷۴ - ۷۶۶ - ۷۶۲

- ۸۱۳ - ۸۰۱ - ۷۹۳ - ۷۸۶

- ۸۲۷ - ۸۲۱ - ۸۱۵ - ۸۱۴

- ۸۵۰ - ۸۳۷ - ۸۳۴ - ۸۲۹

۸۸۲ - ۸۸۱ - ۸۷۵ - ۸۵۱

- ۹۱۱ - ۹۰۶ - ۸۹۵ - ۸۹۲

- ۹۱۸ - ۹۱۵ - ۹۱۳ - ۹۱۲

- ۹۴۴ - ۹۳۸ - ۹۳۶ - ۹۱۹

۹۶۶

۲۷۵ .. هندو کوه

۲۵۵ .. هندیه

۲۰ .. هندیة نوبدا

۸۷۷ - ۸۴۰ .. هندیه

۱۴۶ .. هنسوه

۸۱ - ۷۹ .. هوگلي

هوگلي از محالات بیجاپور

۴۵۶

۳۱۸ .. هیرا نور

- ۲۶۸ - ۲۶۷ - ۲۶۶ - ۲۶۵

- ۲۸۵ - ۲۷۶ - ۲۷۳ - ۲۷۱

- ۳۰۲ - ۳۰۱ - ۲۹۹ - ۲۸۸

- ۳۲۷ - ۳۲۳ - ۳۱۶ - ۳۱۴

- ۳۴۱ - ۳۳۱ - ۳۳۰ - ۳۲۸

- ۳۵۵ - ۳۴۷ - ۳۴۶ - ۳۴۲

- ۳۷۹ - ۳۷۶ - ۳۷۰ - ۳۶۱

- ۴۰۱ - ۴۱۱ - ۴۰۷ - ۴۰۰

- ۴۵۰ - ۴۴۹ - ۴۳۶ - ۴۳۲

- ۴۷۶ - ۴۷۴ - ۴۶۰ - ۴۵۱

- ۵۱۶ - ۴۹۷ - ۴۹۶ - ۴۷۷

- ۵۳۸ - ۵۳۴ - ۵۱۹ - ۵۱۸

- ۵۵۲ - ۵۵۱ - ۵۴۹ - ۵۴۶

- ۵۸۹ - ۵۸۲ - ۵۸۱ - ۵۵۵

- ۶۰۴ - ۶۰۳ - ۵۹۷ - ۵۹۵

- ۶۵۴ - ۶۵۳ - ۶۳۶ - ۶۳۳

- ۶۷۶ - ۶۷۰ - ۶۶۷ - ۶۵۹

- ۷۰۲ - ۶۸۷ - ۶۸۲ - ۶۷۷

- ۷۲۹ - ۷۱۹ - ۷۱۱ - ۷۱۰

(مآثر الامرا)

(۲۰۶)

(فهرست جلد سيوم)

۷۰۵ ۳۴۱ ۳۴۰ ..

• حرف يا •

۴۱۷ يهوديه نام ازل اصفهان

۱۱۶ - ۲۶۲ - ۳۳۸ -

يزد

تمام شد

فهرست اسماءى مواضع واقعه در جلد سيوم مآثر الامرا

MAASIRU-L-UMARA

VOL. III

BY

**NAWAB SAMSAMU-D-DAULAH
SHAH NWAZ KHAN.**

EDITED FOR

THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

BY

MAULAVI MIRZA ASHRAF 'ALI

FIRST PERSIAN TEACHER,

CALCUTTA MADRASAH.

PRINTED BY MUNSHI MAULA BAKHSI AT THE URDU GUIDE PRESS
AND PUBLISHED BY THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

57 Park Street.

CALCUTTA.

1891.

آخری درج شدہ تاریخ پر یہ کتاب مستعار
لی گئی تھی مقررہ مدت سے زیادہ رکھنے کی
صورت میں ایک آنہ یوہیہ دیرا نہ لیا جائے گا۔
